

Азаматтық авиация саласындағы кәсіптік стандарттарды бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Көлік министрінің м.а. 2024 жылғы 19 желтоқсандағы № 418 бұйрығы

"Кәсіптік біліктілік туралы" Қазақстан Республикасының Заңы 5-бабының 5-тармағына сәйкес БҰЙЫРАМЫН:

1. Мыналар:

1) осы бұйрыққа 1-қосымшаға сәйкес "Әуе кемелерінің авиаотынмен ұшуын қамтамасыз ету" кәсіптік стандарты;

2) осы бұйрыққа 2-қосымшаға сәйкес "Әуе кемелерінің ұшуын әуеайлақтық қамтамасыз ету" кәсіптік стандарты;

3) осы бұйрыққа 3-қосымшаға сәйкес "Әуе кемелеріне жердегі қызмет көрсету" кәсіптік стандарты;

4) осы бұйрыққа 4-қосымшаға сәйкес "Азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауіптерді басқару" кәсіптік стандарты;

5) осы бұйрыққа 5-қосымшаға сәйкес "Әуе кемелерінің ұшуын авариялық-құтқару қызметімен қамтамасыз ету" кәсіптік стандарты;

6) осы бұйрыққа 6-қосымшаға сәйкес "Әуе кемелерінің ұшуын электрлі жарықпен техникалық қамтамасыз ету" кәсіптік стандарты;

7) осы бұйрыққа 7-қосымшаға сәйкес "Әуе кемелерінің ұшуын метеорологиялық қамтамасыз ету" кәсіптік стандарты;

8) осы бұйрыққа 8-қосымшаға сәйкес "Ұшуды медициналық қамтамасыз ету" кәсіптік стандарты;

9) осы бұйрыққа 9-қосымшаға сәйкес "Әуе қозғалысына қызмет көрсету" кәсіптік стандарты;

10) осы бұйрыққа 10-қосымшаға сәйкес "Ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электр байланысы" кәсіптік стандарты;

11) осы бұйрыққа 11-қосымшаға сәйкес "Аэронавигациялық ақпаратты басқару" кәсіптік стандарты;

12) осы бұйрыққа 12-қосымшаға сәйкес "Жолаушыларға борттық қызмет көрсету" кәсіптік стандарты;

13) осы бұйрыққа 13-қосымшаға сәйкес "Әуе тасымалын ұйымдастыру" кәсіптік стандарты;

14) осы бұйрыққа 14-қосымшаға сәйкес "Авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету" кәсіптік стандарты;

15) осы бұйрыққа 16-қосымшаға сәйкес "Авиация персоналын кәсіптік даярлау" кәсіптік стандарты;

16) осы бұйрыққа 16-қосымшаға сәйкес "Техникалық бақылау және қадағалау" кәсіптік стандарты;

17) осы бұйрыққа 17-қосымшаға сәйкес "Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және ұшуға жарамдылығын сақтау" кәсіптік стандарты;

18) осы бұйрыққа 18-қосымшаға сәйкес "Әуе кемелерін ұшуда пайдалану" кәсіптік стандарты;

19) осы бұйрыққа 19-қосымшаға сәйкес "Пилотсыз авиациялық қондырғылары мен жүйелері" кәсіптік стандарты.

2. Қазақстан Республикасы Көлік министрлігінің Азаматтық авиация комитеті заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрық бекітілгеннен күннен бастап күнтізбелік он күн ішінде оны қазақ және орыс тілдерінде электрондық нысанда Қазақстан Республикасы Нормативтік құқықтық актілерінің эталондық бақылау банкінде ресми жариялау және енгізу үшін " Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты" шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнына жіберуді;

2) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Көлік министрлігінің интернет-ресурсында орналастыруды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасы Көлік министрлігінің вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің міндетін атқарушы

М. Қалиақпаров

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасы

Еңбек және халықты әлеуметтік

қорғау министрлігі

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің міндетін
атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 418 бұйрығына
1-қосымша

Кәсіптік стандарт: "Әуе кемелерінің авиаотынмен ұшуын қамтамасыз ету"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Әуе кемелерінің авиаотынмен ұшуын қамтамасыз ету" кәсіптік стандарты ҚР "Кәсіби біліктіліктер туралы" заңының 5-бабына сәйкес әзірленген, білім беру бағдарламаларын қалыптастыруға, соның ішінде

кәсіпорындарда персоналды даярлауға, қызметкерлер мен білім беру ұйымдарының түлектерінің кәсіби біліктілігін тануға және ұйымдар мен кәсіпорындардағы персоналды басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге қойылатын талаптарды белгілейді.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) авиация персоналы – арнайы және (немесе) кәсіптік даярлығы бар, әуе кемелерінің ұшуын, әуе тасымалдары мен авиациялық жұмыстарды орындау және қамтамасыз ету, әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету, әуе қозғалысын ұйымдастыру және оған қызмет көрсету, әуе қозғалысын басқару жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жеке адамдар;

2) авиаЖЖМ – авиациялық техниканы пайдалану кезінде қолданылатын жанармайлардың, майлардың, жағармайлардың және арнайы сұйықтықтардың барлық түрлерінің жалпы атауы;

3) авиаотынмен қамтамасыз ету – әуе кемелерін қабылдауды, сақтауды, қоймаішілік айналымды, есепке алуды, беруді және авиаотынмен толтыруды қамтамасыз етуді көздейтін іс-шаралар кешені, таза түрінде де, сутектендіруге қарсы қоспалармен қоспада да; авиаотынның және сутектендіруге қарсы қоспалардың сандық және сапалық сипаттамаларын бақылауды жүзеге асыру;

4) азаматтық авиация – "Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңының 6-бабының 3-тармағында көзделген мақсаттарда пайдаланылатын эксперименттік және мемлекеттік авиацияның құрамына кірмейтін авиация;

5) жанар-жағармай материалдары қызметі (ЖЖМ қызметі) – азаматтық авиация ұйымының құрылымдық бөлімшесі немесе дербес заңды тұлға - жанар-жағармай материалдарымен қамтамасыз ету жөніндегі ұйым. азаматтық авиация ұйымының құрылымдық бөлімшесі немесе дербес заңды тұлға - жанар-жағармай материалдарымен қамтамасыз ету жөніндегі ұйым;

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады.

- 1) ӘК – әуе кемесі;
- 2) БА – біліктілік анықтамалығы;
- 3) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;
- 4) ЖЖМ – жанар-жағармай материалдары;
- 5) КЖК – көктемгі-жазғы кезең;
- 6) КҚК – күзгі-қысқы кезең;
- 7) ҚР – Қазақстан Республикасы;
- 8) ОЖҚЖ – орталықтандырылған жанармай құю жүйесі;
- 9) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;
- 10) ТМҚ – тауарлық-материалдық құндылықтар;

11) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші;

12) ҰҚЖ – ұшу-қону жолағы.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Әуе кемелерінің авиаотынмен ұшуын қамтамасыз ету.

5. Кәсіптік стандарттың коды: H51101090.

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

H Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.11 Кестеге бағынатын жолаушылар әуе көлігінің қызметі.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Әуе персоналының қызметін қамтиды, бұл авиациялық отынмен қамтамасыз ету саласында білікті қызмет көрсету үшін бағытталған, әуе кемелерінің ұшуларының қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысты.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Мамандандырылған әуе көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) – 7 СБШ-нің деңгейі;

2) Жанар-жағармай құю станциясының меңгерушісі – 6 СБШ-нің деңгейі;

3) Жанар-жағармай материалдары жөніндегі инженер – 6 СБШ-нің деңгейі;

4) Жанар-жағармай материалдары жөніндегі инженер – 5 СБШ-нің деңгейі;

5) Зертхана бастығы (көлікте) – 5 СБШ-нің деңгейі;

6) Жанар- жағармай материалдары жөніндегі авиация технигі – 4 СБШ-нің деңгейі;

7) Есепке алу жөніндегі техник (жанар-жағармай материалдарын және басқа) – 4 СБШ-нің деңгейі;

8) Қойма бастығы (жанар-жағармай материалдары, жүк, материалдық-техникалық және т.б.) – 4 СБШ-нің деңгейі;

9) Жанар-жағармай станциясының операторы – 3 СБШ-нің деңгейі.

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Мамандандырылған әуе көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)":	
Топтың коды:	1325-4
Қызмет атауының коды:	-
Кәсіптің атауы:	Мамандандырылған әуе көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7

СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жоғары білім (мүмкіндігінше кәсіптік) және әуе кемелерінің ұшуларын авиациялық отынмен қамтамасыз ету саласында кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі.		
Формалды емес және информгалы біліммен байланыс:	Ұшуды авиациялық отынмен қамтамасыз етуге арналған типтік бағдарламалардың талаптарына сәйкес бастапқы даярлау және/немесе біліктілікті арттыру курсы өткені туралы сертификат. Алынған мамандық пен біліктілікке сәйкес тәуелсіз жұмысқа рұқсат алу үшін практикадан өту және рұқсаттарды алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-4-001 - Жанғыш заттармен толтыру взводының командирі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Қызметтің жұмысын ұйымдастыру бойынша барлық іс-шараларды ұйымдастыру және басқару ЖЖМ. Ұйымдастыру және ұйымдастыру бойынша міндеттер спектрін тікелей орындау қамқорлықсыз тиімді және сапалы авиаотынды қабылдау, сақтау, қоймаішілік айдау, есепке алу, беру және әуе кемелеріне құю; сандық және сапалық сипаттамаларын бақылауды жүзеге асыру авиаотын, және кристалдануға қарсы телімдерді арнайы сұйықтықтармен қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Қызметтің жұмысына жалпы басшылық жасау ЖЖМ, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу. 2. Авиациялық отынмен және арнайы сұйықтықтармен әуе кемелерін қабылдау, сақтау, ішкі қоймалық құю, есепке алу, беру және жанартау жұмыстарын ұйымдастыру. 3. Жанар-жағармай қызметінің тиімді және сапалы қызметін қамтамасыз етуді бақылау 	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және басқару. 2. Авиациялық ЖЖМ-ды қабылдау, сақтау, құю, беру және жанартау технологиясының орындалуын 	

<p>Еңбек функциясы 1: Қызметтің жұмысына жалпы басшылық жасау ЖЖМ, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу.</p>	<p>Дағды 1: ЖЖМ қызметінің жұмысына басшылық жасау</p>	<p>бақылау, жанартау құралдарының техникалық күйін қадағалау. 3. Технологиялық тәртіптің сақталуын бақылау. 4. Авиациялық отынмен қамтамасыз ету мәселелері бойынша ЖЖМ қызметінің мамандарымен және аэропорттың басқа бөлімшелерімен сабақтар өткізу. 5. Авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету мәселелері бойынша жеткізушілермен өзара әрекеттесу. 6. Пайдаланылған ЖЖМ-ды утилизациялауды бақылау. 7. Қызметті басқару. 8. Қадағалаушы мемлекеттік органдармен және қызмет тұтынушыларының сыртқы аудитімен өзара әрекеттесу. 9. Әуе кемелерінің ұшу кешігу себептерін және инциденттерді талдау.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Білімдер: 1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР заңы. 2. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 24 ақпандағы № 190 бұйрығымен бекітілген азаматтық әуе кемелерін авиациялық ГСМ-мен қамтамасыз ету ережелері. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 24 ақпандағы № 191 бұйрығымен бекітілген авиациялық ГСМ және арнайы сұйықтықтардың сақтау, жанартау алдында дайындау және сапасын бақылау ережелері. 6. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 24 ақпандағы № 188 бұйрығымен бекітілген азаматтық әуе кемелерін ГСМ-мен қамтамасыз ету ұйымдарына қойылатын талаптар. 7. Ұшуды авиациялық отынмен қамтамасыз ету бойынша халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық актілер. 8. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 9. Кәсіпорын жетекшісінің бұйрықтары мен шешімдері. 10. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 26 наурыздағы № 324 бұйрығымен бекітілген азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері. 11. Еңбек тәртібі ережелері.</p>
		<p>Машықтар: 1. Жоспарлау құжаттарын әзірлеу. 2. Есептер мен баяндамалар құрастыру.</p>

<p>Дағды 2: Жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу</p>	<p>3. Авиатопливоқамтамасыз ету мәселелері бойынша әуежай қызметтерімен өзара іс-қимылды ұйымдастыру.</p> <p>4. ЖЖМ қызметінің сертификациялық талаптарға сәйкестігін қамтамасыз ету үшін қажетті құжаттарды дайындау.</p> <p>5. ЖЖМ қызметін сертификаттауға арналған құжаттарды дайындау. Материалдық ресурстармен қамтамасыз етуге арналған жылдық өтінімдерді құрастыру.</p> <p>6. ЖЖМ қызметінің негізгі құралдарын күтіп ұстау және жөндеу бойынша жылдық және тоқсандық жоспарларды құрастыру.</p> <p>7. Авиациялық ЖЖМ сатып алу үшін жылдық өтінімдер әзірлеу.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіпорынның болашақтағы өндірістік жоспарлары. 2. Өндірістік құжаттаманы құрастыру процедуралары мен нысандары. 3. Азаматтық авиациядағы ұшу қауіпсіздігі талаптары. 4. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері. 5. ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды сақтау, құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері. 6. Азаматтық әуе кемелерін ЖЖМ-мен қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар. 7. Авиатопливоқамтамасыз ету бойынша халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық актілер. 8. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 9. Кәсіпорын басшысының бұйрықтары мен өкімдері. 10. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, еңбек және басқару негіздері.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қабылдау, сақтау және босату бойынша қызметтің жұмысына басшылық жасау авиаЖЖМ, қойма цистерналары мен үй-жайларын неғұрлым ұтымды пайдалануды ескере отырып, олардың сәйкес орналасуына. 2. Сақталатындардың сақталуын қамтамасыз ету авиаЖЖМ, сақтау режимдерін, кіріс-шығыс құжаттарын ресімдеу және тапсыру ережелерін сақтау, белгіленген есептілікті жасау. 3. Өртке қарсы құралдардың болуын және жарамдылығын, қоймадағы ыдыстардың, үй-жайлардың, жабдықтар мен жабдықтардың

жай-күйін бақылау, сондай-ақ олардың уақтылы жөнделуін қамтамасыз ету.

4. Еңбекті қорғау нормалары, ережелері мен нұсқаулықтарын, өрт қауіпсіздігі талаптарын сақтай отырып, қоймада тиеу-түсіру жұмыстарын жүргізуді ұйымдастырыңыз.

5. Тиеу реквизиттерін жинауды, сақтауды және жеткізушілерге уақтылы қайтаруды қамтамасыз ету.

6. Сеніп тапсырылған тауарлар мен материалдарды түгендеу.

7. Белгіленген қойма операцияларының есебін жүргізуді бақылау есептілікті дайындау.

8. Жанар-жағармай қызметінің тиімділігін арттыру, тауарлар мен материалдарды тасымалдау мен сақтау шығындарын азайту, заманауи технологияларды енгізу және қоймалауды ұйымдастыру бойынша шараларды әзірлеу және іске асыру.

9. Авиациялық жанар-жағармай материалдарына өтінімдер ресімдеу, оларды жеткізуге келісім-шарттар жасау.

10. Жеткізушілермен жабдықтау мәселелері бойынша өзара әрекеттесу, жеткізу жоспарының орындалуын бақылау, егер жеткізушілер шарттық міндеттемелерді бұзса, шағымдарды беруге қатысу.

11. Авиациялық жанар-жағармай материалдарының ең аз қойма қорының болуын және уақтылы толтырылуын қадағалау.

12. ЖЖМ қызметінде тәртіп пен тазалықты сақтау шараларын әзірлеу.

13. Берілген жанар-жағармайдың құжаттарда көрсетілген номенклатураға, ассортиментке және сапаға сәйкестігін тексеру.

14. Авиациялық жанар-жағармайларды қоймадан қабылдау және шығару.

15. Қойма қалдықтарының кіріс және шығыс шоттарына сәйкестігін бақылау.

16. Сақтау ыдыстары мен күзетілетін үй-жайларды қабылдау және тапсыру.

Білімдер:

1. ТМҚ түрлері, маркалары, сорттары, номенклатурасы, ассортименті және басқа да сипаттамалары, сондай-ақ олардың шығынының нормалары.

2. ТМҚ инвентаризациясын жүргізу ережелері мен тәртібі.

3. ЖЖМ жеткізуге арналған келісім-шарттарды жасау тәртібі және шарттары.

4. Офис техникасын, байланыс және коммуникация құралдарын пайдалану ережелері.

5. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері.

Дағды 1:

Авиациялық ЖЖМ-ды қабылдау, сақтау, ішкі қоймалық құю және есепке алуды ұйымдастыру.

Еңбек функциясы 2:

Авиациялық отынмен және арнайы сұйықтықтармен әуе кемелерін қабылдау,

<p>сақтау, ішкі қоймалық құю, есепке алу, беру және жанартау жұмыстарын ұйымдастыру.</p>	<p>6. ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды сақтау, оларды құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері. 7. Азаматтық әуе кемелерін ЖЖМ-мен қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар. 8. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері. 9. Еңбек заңнамасының негіздері, еңбек қорғау, қауіпсіздік техникасы, өртке қарсы қорғау және өндірістік санитарияның ережелері мен нормалары.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>-</p>
<p>Дағды 2: Әуе кемелеріне авиаотын беруді және құюды ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Демалыс қызметінің жұмысына басшылық жасау авиақойма сыйымдылықтарын неғұрлым ұтымды пайдалануды ескере отырып, ЖЖМ, үй-жайлар, жанармай құюшылар. 2. Қамтамасыз ету жұмыс істеуі белгіленген есептілік. 3. Өртке қарсы құралдардың болуын және жарамдылығын, қоймадағы ыдыстардың, үй-жайлардың, жабдықтар мен жабдықтардың жай-күйін бақылау, сондай-ақ олардың уақтылы жөнделуін қамтамасыз ету. 4. Еңбекті қорғау нормалары, ережелері мен нұсқаулықтарын, өрт қауіпсіздігі талаптарын сақтай отырып, қоймада тиеу-түсіру жұмыстарын жүргізуді ұйымдастырыңыз. 5. Сөзкію түгендеуі сеніп тапсырылған ТМҚ. 6. Қойма операцияларының есебін, белгіленген есептілікті жүргізуді бақылау. 7. Жанар-жағармай қызметінде тәртіп пен тазалықты сақтау шараларын әзірлеу. 8. Қоймаға жанар-жағармайды қабылдауды және қоймадан босатуды жүзеге асыру. 9. Қойма қалдықтарының кіріс және шығыс жүкқұжаттарына сәйкестігін бақылау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ТМҚ түрлері, маркалары, сорттары, номенклатурасы, ассортименті және басқа да сипаттамалары, сондай-ақ олардың шығынының нормалары. 2. ТМҚ инвентаризациясын жүргізу ережелері мен тәртібі. 3. ЖЖМ жеткізуге арналған келісім-шарттарды жасау тәртібі және шарттары. 4. Офис техникасын, байланыс және коммуникация құралдарын пайдалану ережелері. 5. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері.

		<p>6. ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды сақтау, оларды құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері.</p> <p>7. Азаматтық әуе кемелерін ЖЖМ-мен қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар.</p> <p>8. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері.</p> <p>9. Еңбек заңнамасының негіздері, еңбек қорғау, қауіпсіздік техникасы, өртке қарсы қорғау және өндірістік санитарияның ережелері мен нормалары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>-</p>
	<p>Дағды 1: Тиімді қызмет көрсету қызметін ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жанар-жағармай материалдарын қабылдау, сақтау және босату, сақтау резервуарлары мен үй-жайларын барынша ұтымды пайдалануды ескере отырып, оларды орналастыру қызметінің жұмысын басқару. 2. Сақтаудағы жанар-жағармай материалдарының сақталуын, сақтау режимдерінің сақталуын, кіріс және шығыс құжаттарын ресімдеу және тапсыру ережелерін, белгіленген есептілікті жасауды қамтамасыз ету. 3. Өрт сөндіру құралдарының болуын және жұмысқа жарамдылығын, қоймадағы контейнерлердің, үй-жайлардың, жабдықтардың және мүкәммалдардың жай-күйін қадағалау, сондай-ақ олардың уақтылы жөнделуі қамтамасыз етілуін қадағалау. 4. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары бойынша нормаларды, ережелерді және нұсқаулықтарды сақтай отырып, қоймада тиеу-түсіру жұмыстарын ұйымдастыру. 5. Тиеу детальдарын жинауды, сақтауды және жеткізушілерге уақтылы қайтаруды қамтамасыз ету. 6. Сеніп тапсырылған тауарлар мен материалдарды түгендеу. 7. Қойма операциялары мен белгіленген есептілік есебінің жүргізілуін қадағалау. 8. Жанар-жағармай қызметінің тиімділігін арттыру, тауарлар мен материалдарды тасымалдау мен сақтау шығындарын азайту, заманауи технологияларды енгізу және қоймалауды ұйымдастыру жөніндегі шараларды әзірлеу және іске асыру. 9. Жанар-жағармай материалдарына өтінімдер ресімдеу, оларды жеткізуге келісім-шарттар жасау. 10. Жеткізушілермен жабдықтау мәселелері бойынша өзара әрекеттесу, жеткізу жоспарының орындалуын бақылау, егер жеткізушілер шарттық міндеттемелерді бұзса, талаптарды беруге қатысу.

Еңбек функциясы 3:
Жанар-жағармай
қызметінің тиімді және
сапалы қызметін
қамтамасыз етуді
бақылау

11. Жанар-жағармай материалдарының ең аз қойма қорының болуын және уақытылы толтырылуын қадағалау.
12. Жанар-жағармай қызметінде тәртіп пен тазалықты сақтау шараларын әзірлеу.
13. Берілген жанар-жағармайдың құжаттарда көрсетілген номенклатураға, ассортиментке және сапаға сәйкестігін тексеру.
14. Қоймадан жанар-жағармайды қабылдау және қоймадан шығару.
15. Қойма қалдықтарының кіріс және шығыс шоттарына сәйкестігін бақылау.
16. Сақтау ыдыстары мен күзетілетін үй-жайларды қабылдау және тапсыру.

Білімдер:

1. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері.
2. ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды сақтау, оларды құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері.
3. Азаматтық әуе кемелерін ЖЖМ-мен қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар.
4. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері.
5. ТМҚ түрлері, маркалары, сорттары, номенклатурасы, ассортименті және басқа да сипаттамалары, сондай-ақ олардың шығынының нормалары.
6. ТМҚ инвентаризациясын жүргізу ережелері мен тәртібі.
7. ЖЖМ жеткізуге арналған келісім-шарттарды жасау тәртібі және шарттары.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

Машықтар:

1. Жанар-жағармай материалдарын қабылдау, сақтау және босату, сақтау резервуарларын, үй-жайларды, жанар-жағармай құю машиналарын барынша ұтымды пайдалануды ескере отырып, оларды орналастыру қызметінің жұмысын басқару.
2. Жанар-жағармай материалдарының сақталуын қамтамасыз ету, қойма жұмыстарының есебін және белгіленген есептілікті жүргізуді бақылау.
3. Өрт сөндіру құралдарының болуын және жұмысқа жарамдылығын, қоймадағы контейнерлердің, үй-жайлардың, жабдықтардың және мүкәммалдардың жай-күйін қадағалау, сондай-ақ олардың уақтылы жөнделуі қамтамасыз етілуін қадағалау.
4. Жанар-жағармай материалдарының сапасын зертханалық бақылауды ұйымдастыру.

Дағды 2:
Жанар-жағармайға қызмет көрсетудің сапалы қызметін қамтамасыз ету

5. Жанар-жағармай қызметінің тиімділігін арттыру, тауарлар мен материалдарды тасымалдау мен сақтау шығындарын азайту, заманауи технологияларды енгізу және қоймалауды ұйымдастыру бойынша шараларды әзірлеу және іске асыру.
6. Жеткізушілермен жеткізілетін өнімнің сапасы мәселелері бойынша өзара іс-қимыл жасау, жеткізу жоспарының орындалуын бақылау, егер жеткізушілер шарттық міндеттемелерді бұзса, талаптарды беруге қатысу.
7. Жанар-жағармай материалдарының ең аз қойма қорының болуын және уақытылы толтырылуын қадағалау.
8. Жанар-жағармай қызметінде тәртіп пен тазалықты сақтау шараларын әзірлеу.
9. Берілетін жанар-жағармайдың құжаттарда көрсетілген номенклатураға, ассортиментке және сапаға сәйкестігін тексеру.
10. Қоймадан жанар-жағармайды қабылдау және қоймаға жіберу.
11. Қойма қалдықтарының кіріс және шығыс шоттарына сәйкестігін қадағалау.
12. Сақтау ыдыстары мен күзетілетін үй-жайларды қабылдау және тапсыру.

Білімдер:

1. Кәсіпорынның сапа менеджменті жүйесі.
2. Персоналды басқару.
3. Қаржылық есеп және есептілік.
4. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері.
5. ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды сақтау, оларды құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері.
6. Азаматтық әуе кемелерін ЖЖМ-мен қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар.
7. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері.
8. ТМҚ түрлері, маркалары, сорттары, номенклатурасы, ассортименті және басқа да сипаттамалары, сондай-ақ олардың шығынының нормалары.
9. ТМҚ инвентаризациясын жүргізу ережелері мен тәртібі.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

-

Коммуникативтілік, жеке және командада жұмыс істей білу, білім мен практикалық тәжірибе негізінде белгілі әрекеттерден іс-әрекет тәсілін анықтау, уақытылы шешім қабылдау. Бағытталған нәтиже, егжей-тегжейлі жұмысқа деген көзқарас, нбасқару құзыреттері персоналмен, кәсіпқойлық.
Оқу барысында және кәсіптік іс-әрекет барысында алған кәсіптік білімдерін, дағдыларын мен дағдыларын қолдану.

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Күнделікті тапсырмаларды орындау нәтижелеріне, орындалатын жұмыстың сапасына, азаматтық авиацияда қабылданған құжаттаманың, ережелер мен рәсімдердің талаптарын сақтаудағы жоғары ұйымшылдық пен ұқыптылыққа жауапкершілік.</p> <p>Еңбексүйгіштік, ұқыптылық, зейінділік, өзін-өзі ұстай білу, жауапкершілік, күйзеліске төзімділік, тіл үйрену қабілеті, оқу қабілеті, коммуникативтілік, дамуға деген ынтасы.</p> <p>Аналитикалық ойлау. Компьютерлік сауаттылық. Көшбасшылық қасиеттер. Топ мүшесі ретінде тиімді жұмыс істеу, тапсырмаларды орындаудағы дәлдік. Тез шешім қабылдай білу, кәсіптік біліктілік пен дағдыларды өз бетінше дамыту қабілеті.</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурызда № 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 190 бұйрығымен бекітілген Азаматтық әуе кемелерін авиациялық жанар-жағармай (ЖЖМ) материалдарымен қамтамасыз ету қағидалары. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 191 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтау, құюға беруге дайындау және олардың сапасына бақылау жүргізу қағидалары. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпандағы № 188 бұйрығымен бекітілген азаматтық әуе кемелерін жанар-жағармай материалдарымен қамтамасыз ету ұйымдарына қойылатын талаптар.</p>		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	8	Мекемелер, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары	
10. Кәсіптің карточкасы "Жанар-жағармай құю станциясының меңгерушісі":			
Топтың коды:	1420-0		
Қызмет атауының коды:	1420-0-010		
Кәсіптің атауы:	Жанар-жағармай құю станциясының меңгерушісі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді.</p> <p>94-параграф. Цех (участок) бастығы</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік:
			-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Әуе кемелерінің ұшуын авиациялық отынмен қамтамасыз ету саласында кемінде үш жыл тәжірибе.		

Формалды емес және информгалы бiлiммен байланыс:	Алған мамандығына және қызметтегі бiлiктiлiгiне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетiнше жұмыс iстеуге рұқсат алу.	
Кәсiптiң басқа ықтимал атаулары:	1324-0-026 - Қойма бастығының орынбасары (жанар-жағармай материалдары, жүк, материалдық-техникалық және т.б.)	
Қызметтiң негiзгi мақсаты:	Жанар-жағармай қызметiнiң жұмысын ұйымдастыру бойынша барлық iс-шараларды ұйымдастыру және басқару.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тiзбесi:	Мiндеттi еңбек функциялары:	<p>1. Өуе кемелерiн жанар-жағармаймен қамтамасыз ету жұмыстарын ұйымдастырады және басқарады.</p> <p>2. ӨК қабылдау, сақтау, айдау, беру және авиациялық жанар-жағармаймен жанар-жағармай күйю технологиясының орындалуын, жанар-жағармай күйю жабдығының техникалық жағдайын бақылайды</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	
	<p>Дағды 1: Жанар-жағармайларға қызмет көрсету ауысымының жұмысын</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бағынысты бөлiмшелердiң (ауысымдардың) авиациялық жанар-жағармай материалдарын қабылдау, сақтау және босату, сақтау резервуарларын, үй-жайларды, жанар-жағармай күйю машиналарын барынша ұтымды пайдалануды ескере отырып орналастыру жұмыстарын басқару.</p> <p>2. Құрылыстарды кұбырмен жабдықтау, технологиялық жабдықтарды, авиациялық жанар-жағармайларды және арнайы сұйықтықтарды айдау және беру құралдарын жөндеу және реттеу бойынша жұмыстардың орындалуын ұйымдастыру және бақылау.</p> <p>3. Жабдық пен бақылау-өлшеу құралдарының iстен шығу жағдайларын талдау және олардың алдын алу және жою шараларын қабылдау.</p> <p>4. Құрылымдарға, технологиялық жабдықтарға, бақылау-өлшеу аспаптарына және объектилердi автоматтандыру құралдарына техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша жоспарларды әзiрлеу және кестелердi жасау. Олардың орындалуын ұйымдастыру және бақылау.</p> <p>5. Материалдық-техникалық құралдар мен отын-энергетикалық ресурстардың дұрыс және үнемдi пайдаланылуын қамтамасыз ету.</p> <p>6. Авиациялық жанар-жағармайларды тұтыну тәртiбi бойынша ұсыныстар беру, сақталған қорларды ауыстыру жоспарларын жасау.</p> <p>7. Қызметтiң техникалық персоналы жiберген авиациялық жанар-жағармай материалдарын сақтау мен күйюдың технологиялық процестерiн бұзушылықтарды тергеп-тексеруге қатысу.</p> <p>8. Жанар-жағармай қызметiндегi жабдықтарды пайдалану және оларға техникалық қызмет</p>

Еңбек функциясы 1:
 Әуе кемелерін жанар-жағармаймен қамтамасыз ету жұмыстарын ұйымдастырады және басқарады.

ұйымдастыру бойынша әдістемелік нұсқаулар.

көрсетудің озық тәжірибесін зерделеуге және енгізуге, рационализаторлық ұсыныстар мен өнертабыстарды қарауға, жаңа техника мен технологияны, механикаландыру мен автоматтандыру құралдарын енгізуге, ұйымдастыру-техникалық шараларды енгізуге қатысу. еңбек өнімділігін арттыруға және жабдықты ұстауға және қызмет көрсетудің техникалық-экономикалық көрсеткіштерін орындауға кететін шығындарды азайтуға бағытталған шаралар.

Білімдер:

1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы.
2. Өндірістік қауіпсіздік талаптары.
3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.
4. Міндетін атқарушы бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі ережелері.
5. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық жанар-жағармаймен қамтамасыз ету қағидалары.
6. ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдарын және арнайы сұйықтықтарды сақтау, жанар-жағармай құюға жеткізуге дайындау және сапасын бақылау қағидалары.
7. Қолданыстағы бұйрықпен бекітілген Азаматтық әуе кемелерін жанар-жағармаймен қамтамасыз ететін ұйымдарға қойылатын талаптар.
8. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы.
9. Кәсіпорын басшысының өкімдері, өкімдері
10. Еңбек тәртібі.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Ұсынылмайды

Машықтар:

1. ЖЖМ қызметі жұмыскерлерінің аттестациясына арналған материалдарды әзірлеу, оның ішінде базалық және бекітілген зертханалар.
2. ЖЖМ сақтау және әуе кемелерін құю технологиялық процестерінің бұзылуына, техникалық қызмет құрамының жасаған қателіктеріне тергеу жүргізуге қатысу.
3. ЖЖМ қызметіндегі жабдықтарды пайдалану және техникалық қызмет көрсету бойынша озық тәжірибені зерттеу және енгізуге қатысу, рационализаторлық ұсыныстар мен жаңалықтарды қарастыру, жаңа техника мен технологияларды, механизация және автоматизация құралдарын енгізу, еңбек өнімділігін арттыруға, жабдықты техникалық қызмет көрсету шығындарын азайтуға,

<p>Дағды 2: Жеке құрам менеджменті</p>	<p>сондай-ақ қызметтің техникалық-экономикалық көрсеткіштерін орындауға бағытталған ұйымдастыру-техникалық шараларды енгізу.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі ережелері. 5. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық жанар-жағармаймен қамтамасыз ету қағидалары. 6. ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдарын және арнайы сұйықтықтарды сақтау, жанар-жағармай құюға жеткізуге дайындау және сапасын бақылау қағидалары. 7. Қолданыстағы бұйрықпен бекітілген Азаматтық әуе кемелерін жанар-жағармаймен қамтамасыз ететін ұйымдарға қойылатын талаптар. 8. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 9. Кәсіпорын басшысының өкімдері, өкімдері. 10. Еңбек тәртібі.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жабдық пен бақылау-өлшеу құралдарының істен шығу жағдайларын талдау және олардың алдын алу және жою шараларын қабылдау. 2. Өлшеу құралдарының метрологиялық тексеруін уақтылы, материалдық-техникалық құралдар мен отын-энергетикалық ресурстарды дұрыс және үнемді пайдалануды қамтамасыз ету. 3. Жұмысты ұйымдастыру, басқару және бақылау жанар-жағармай қызметінің негізгі қорларын пайдалануға арналған жабдықтар, контейнерлер және персонал. 4. Жабдықтар мен машиналар қауіпсіз пайдалану талаптарына сәйкес келмесе, олардың жұмысына тиісті шектеулер немесе тыйым салулар енгізу. 5. Жұмысты бастамас бұрын қызмет көрсетуші персоналдың жабдықтың техникалық жағдайын тексеруінің сапасы мен жүйелілігін ұйымдастыру және бақылау. 6. Жабдықтарды уақтылы жаңарту жұмыстарын жоспарлау. 7. Қызметтің персоналын, жабдықтарын, ғимараттары мен құрылыстарын ОЖП және ВЛП-да жұмысқа дайындау бойынша іс-шаралардың орындалуын ұйымдастыру. 8. Жабдықтардың сақталуын, техникалық дайындығын және техникалық қызмет көрсету

<p>Еңбек функциясы 2: ӘК қабылдау, сақтау, айдау, беру және авиациялық жанар-жағармаймен жанар-жағармай құю технологиясының орындалуын, жанар-жағармай құю жабдығының техникалық жағдайын бақылайды</p>	<p>Дағды 1: Материалдық базаны ұстау бойынша</p>	<p>кестелерінің қатаң сақталуын, бақылау-өлшеу аспаптары мен өрт сөндіру құралдарын уақтылы тексеруді қамтамасыз ету.</p> <p>9. Жабдықтарды пайдалану және техникалық қызмет көрсету бойынша озық тәжірибелерді жинақтау және тарату.</p> <p>10. Жаңа техника мен технологияны әзірлеуді және енгізуді ұйымдастыру.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жабдықтардың жұмысына арналған нұсқаулық. 2. Өлшеудің біркелкілігін қамтамасыз етуге қойылатын талаптар. 3. Өнеркәсіптік қауіпсіздік. 4. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің жабылуы. 5. ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі ережелері. 6. Авиациялық жанар-жағармаймен және азаматтық әуе кемесінің майлау материалдарын қолдануға арналған ережелер. 7. Жанармай құю станциясына және авиациялық жанар-жағармай материалдарын және авиациялық жанар-жағармай материалдарының сапасын бақылау және ҚР азаматтық авиация ұйымдарындағы арнайы сұйықтықтарды және арнайы сұйықтықтарды сапасын бақылау ережелері. 8. Азаматтық әуе кемесінің жанар-жағармай материалдарын қамтамасыз ету үшін ұйымдарға қойылатын талаптар. 9. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 10. Кәсіпорын басшысының бұйрықтары, бұйрықтары. 12. Еңбек ережелері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауаның жанармаймен қамтамасыз етілуінде үздіксіз операцияларды қамтамасыз ету. 2. Жұмыс орнында және біліктілікті арттыру қызметтерінің қызметкерлерінің (ауысымының) өтуін ұйымдастырады және бақылайды. 3. Қызметкерлердің жұмыс уақытына уақыт парағын сақтау. 4. Мамандар мен жұмысшыларға олардың біліктілігі мен жабдықтарының жекелеген түрлерінің жұмысына қол жетімді болжамдар салу. 5. Қызметкерлердің жұмыс және демалыс кестелерін белгілеу. 6. Қызметкерлердің өндірістік міндеттердің уақтылы орындалуын қамтамасыз ету.
<p>Дағды 2:</p>		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы.

	<p>Қызмет көрсету персоналының жұмысын ұйымдастыру (ауысым)</p>	<p>2. Тақырып, кәсіпорын басшысының бұйрықтары. 3. Еңбек ережелері. 4. Өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары. 5. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің қыртысы. 6. ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі ережелері . 7. Авиациялық жанар-жағармаймен және азаматтық әуе кемелерінің жағармоландарымен бекітілген, актерлік актілердің бұйрығымен бекітілген ережелер. 8. Сақтаумен сапасын бақылау ережелері ҚР азаматтық авиация ұйымдарындағы арнайы сұйықтықтарды және арнайы сұйықтықтарды жүргізу үшін дайындау ережелері. 9. Жанармай-авиацияның жанар-жағармай материалдарын қамтамасыз ету үшін ұйымдарға қойылатын талаптар.</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : .</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>Күнделікті тапсырмаларды орындаудың нәтижесіне, орындалатын жұмыстың сапасына, азаматтық авиацияда қабылданған құжаттама, ережелер мен процестерді сақтауда жоғары ұйымшылдық пен дәлдікке жауапкершілік. Орындаушылық, ұқыптылық, зейін қою, өзін-өзі бақылау, жауапкершілік, стресске төзімділік, үйренуге қабілеттілік, коммуникативтілік, даму үшін мотивация. Аналитикалық ойлау. Компьютерлік сауаттылық. Көшбасшылық қасиеттер. Команда мүшесі ретінде тиімді жұмыс істеу, тапсырмаларды орындауда дәлдік . Шешім қабылдауда жылдамдық, кәсіби біліктіліктер мен дағдыларды дербес дамыту қабілеті.</p>	<p>1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурызда № 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 190 бұйрығымен бекітілген Азаматтық әуе кемелерін авиациялық жанар-жағармай (ЖЖМ) материалдарымен қамтамасыз ету қағидалары. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 191 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтау, құюға беруге дайындау және олардың сапасына бақылау жүргізу қағидалары. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпандағы № 188 бұйрығымен бекітілген азаматтық әуе кемелерін жанар-жағармай материалдарымен қамтамасыз ету ұйымдарына қойылатын талаптар.</p>
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 7 6</p>	<p>Кәсіптің атауы: Арнайы әуе көлігі бөлімшелерінің жетекшілері (басқарушылары) Жанар-жағармай материалдар инженері</p>
<p>11. Кәсіптің карточкасы "Жанар-жағармай материалдары жөніндегі инженер":</p>		

Топтың коды:	2145-2	
Қызмет атауының коды:	2145-2-001	
Кәсіптің атауы:	Жанар-жағармай материалдары жөніндегі инженер	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Параграф 38. Жөндеу инженері.	
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Біліктілік: -	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Азаматтық авиация саласында кемінде 1 жыл практикалық жұмыс тәжірибесі.	
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:	Ұшуларды қамтамасыз ету үшін авиациялық отынмен қамтамасыз ету саласындағы бастапқы даярлық және/немесе біліктілікті арттыру курсы аяқтау туралы сертификат, әуе кемелерінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиациялық персоналды кәсіби даярлау бағдарламаларының талаптарына сәйкес. Қажетті мамандық пен біліктілікке сәйкес тәжірибеден өту және дербес жұмыс істеуге рұқсат алу.	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1324-0-020 - Қойма бастығы (жанар-жағармай материалдары, жүк, материалдық-техникалық және т.б.)	
Қызметтің негізгі мақсаты:	ЖЖМ қызметі жұмыстарының технологиялық бұзушылықтарының алдын алу, қауіпсіздікке қатысты ықтимал қауіптерді жүйелі түрде анықтау, олардың пайда болу себептері мен факторларын талдау және оларды жою немесе азайту шараларын әзірлеу.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Сапаны басқару 2. Жұмыс өндіруді мониторингтеу
	Қосымша еңбек функциялары:	
		Машықтар: 1. Ұлттық және халықаралық ақпарат көздерімен жұмыс істеу. 2. Сұрауларды талдау және өңдеу, келіп түскен ақпаратты жинау, жүйелеу және талдау. 3. Тәуекелдерді басқару жүйесін әзірлеу, тәуекелдерді басқару іс-шараларын іске асыру. 4. Саясат пен стандарттарға сәйкес келмейтін ауытқуларды анықтау рәсімдерін айқындау. 5. Қызметте ұшулар қауіпсіздігі бойынша нормативтік құжаттардың талаптарының орындалуын бақылау.

6. Қызметтің техникалық құрамы тарапынан авиациялық отынмен жабдықтау және құю технологиялық процестерінің бұзылуын тергеуге қатысу.
7. Құрылымдардың құбыр желілерін орнату, технологиялық жабдықты жөндеу және баптау, авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды айдау және дозалау құралдарын орнату және орындауды бақылау.
8. Жабдықтар мен өлшеу құралдарының ақауларын талдау және олардың алдын алу мен жою шараларын қабылдау.
9. Құрылымдар, технологиялық жабдықтар, бақылау-өлшеу құралдары және автоматтандыру құралдары үшін техникалық қызмет көрсету және жөндеу жоспарларын әзірлеу және кестелерін жасау. Оларды орындауды ұйымдастыру және бақылау.
10. Өлшеу құралдарының метрологиялық тексерісін белгіленген мерзімде қамтамасыз ету, материалдық-техникалық құралдарды және энергетикалық ресурстарды тиімді және үнемді пайдалану.
11. ЖЖМ қызметінде жабдықты пайдалану және техникалық қызмет көрсету бойынша озық тәжірибені зерттеу және енгізу, рационализаторлық ұсыныстар мен өнертабыстарды қарастыру, жаңа техника мен технологияларды енгізу, механизация және автоматтандыру құралдарын қолдану, еңбек өнімділігін арттыруға, жабдықты техникалық қызмет көрсету шығындарын азайтуға және қызметтің технико-экономикалық көрсеткіштерін орындауға бағытталған ұйымдастырушылық-техникалық іс-шараларды енгізу.

Дағды 1:
Тәуекелдерді талдау

Білімдер:

1. Жабдықтың конструкциясы және оны пайдалану ережелері.
2. Кәсіпорынның ұйымдастыру құрылымы.
3. Кәсіпорын басшысының бұйрықтары мен өкімдері.
4. Еңбек тәртібі ережелері.
5. ҚР-ндағы азаматтық авиацияда өрт қауіпсіздігі ережелері.
6. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері.
7. Азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды сақтау, құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері.
8. Азаматтық әуе кемелерін ЖЖМ-мен қамтамасыз ететін ұйымдарға қойылатын талаптар.

Еңбек функциясы 1:
Сапаны басқару

Дағдыны тану мүмкіндігі:
:

ұсынылмайды

	<p>Дағды 2: Сапа жүйесін басқару</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сапа жүйесін басқару жүйесін әзірлеу. 2. Сапа жүйесін басқару жүйесін енгізу. 3. Сапа мен ұшулар қауіпсіздігі саласындағы нормативтік құжаттар мен стандарттарды әзірлеу және талдау. 4. Мемлекеттік реттеуші органдармен және халықаралық авиациялық ұйымдармен өзара іс-қимыл жасау. 5. Ерікті хабарламалар жүйесінің жұмыс істеуін қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігін басқаруға қатысты халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық актілер. 2. Кәсіпорынның ұйымдастыру құрылымы. 3. Кәсіпорын басшысының өкімдері мен бұйрықтары. 4. 9000 сериялы сапа менеджменті жүйесінің стандарттары. 5. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері. 6. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері. 7. Азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды сақтау, құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері. 8. Азаматтық әуе кемелерін ЖЖМ-мен қамтамасыз ететін ұйымдарға қойылатын талаптар. <p>Дағдыны тану мүмкіндігі : ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Авиациялық отынмен қамтамасыз ету технологиясының және жабдықты пайдалану ережелерінің бұзылу жағдайларын тергеу процесі</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық отынмен қамтамасыз ету технологиясының және жабдықты пайдалану ережелерінің бұзылу жағдайлары бойынша техникалық тергеулер жүргізу. 2. Авиациялық отынмен қамтамасыз ету технологиясының және жабдықты пайдалану ережелерінің бұзылу жағдайларының себептерін анықтау. 3. Бұрынғыдай жағдайлардың алдын алу үшін ұсынымдар әзірлеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігін басқаруға қатысты халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық актілер. 2. Жабдықтың конструкциясы және оны пайдалану ережелері. 3. Кәсіпорын басшысының өкімдері мен бұйрықтары. 4. Еңбек тәртібі ережелері.

<p>Еңбек функциясы 2: Жұмыс өндіруді мониторингтеу</p>	<p>5. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері. 6. Азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды сақтау, құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері. 7. Азаматтық әуе кемелерін ГСМ-мен қамтамасыз ететін ұйымдарға қойылатын талаптар. 8. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері.</p>	
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Қауіпсіздік жүйелерін мониторингтеу және аудит жүргізу</p>	<p>Машықтар: 1. Қауіпсіздік жүйелерінің белгіленген стандарттар мен ережелерге сәйкестігін тексеру үшін аудит және инспекция жүргізу. 2. Қауіпсіздік басқару жүйелерінің тиімділігін мониторингтеу. 3. Ұшулар қауіпсіздігін арттыруға бағытталған жаңа технологиялар, жабдықтар мен тәжірибелерді зерттеу және енгізу.</p> <p>Білімдер: 1. Ұшулар қауіпсіздігін басқаруға қатысты халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық актілер. 2. Кәсіпорынның ұйымдастыру құрылымы. 3. Кәсіпорын басшысының өкімдері мен бұйрықтары. 4. Еңбек тәртібі ережелері. 5. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері. 6. Азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды сақтау, құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері. 7. Азаматтық әуе кемелерін ЖЖМ-мен қамтамасыз ететін ұйымдарға қойылатын талаптар. 8. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Аналитикалық ойлау. Компьютерлік сауаттылық. Көшбасшылық қасиеттер. Команда мүшесі ретінде тиімді жұмыс істей алу, тапсырмаларды орындауда дәлдік. Шешімдер қабылдауда жылдамдық, кәсіби біліктіліктер мен дағдыларды өз бетімен дамыту қабілеті. Сабырлылық пен шешім қабылдай білу, жауапкершілік, тәртіп пен қатаңдық. Коммуникабельдік, жеке және командада жұмыс істей алу қабілеті, белгілі әдістердің негізінде әрекет ету жолын таңдау, білім мен практикалық тәжірибеге сүйене отырып уақтылы шешімдер қабылдай білу. Кәсіби білімдер, дағдылар мен қабілеттерді қолдану, оларды оқу барысында және кәсіби қызметте алған тәжірибе негізінде. Күнделікті тапсырмаларды орындаудың нәтижелері үшін жауапкершілік, орындалған жұмыстың сапасы, азаматтық авиацияда қабылданған</p>	

	<p>құжаттамалар, ережелер мен процедураларды сақтау жөніндегі жоғары ұйымдастырылғандық пен дәлдік.</p> <p>Орындаушылық, ұқыптылық, мұқияттық, өзін-өзі тәртіпке келтіру, жауапкершілік, стреске төзімділік, тілдерді үйрену қабілеті, үйренуге бейімділік, коммуникативтілік, дамуға ынталылық.</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурызда № 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары.</p> <p>2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 190 бұйрығымен бекітілген Азаматтық әуе кемелерін авиациялық жанар-жағармай (ЖЖМ) материалдарымен қамтамасыз ету қағидалары.</p> <p>3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 191 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтау, құюға беруге дайындау және олардың сапасына бақылау жүргізу қағидалары.</p> <p>4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпандағы № 188 бұйрығымен бекітілген азаматтық әуе кемелерін жанар-жағармай материалдарымен қамтамасыз ету ұйымдарына қойылатын талаптар.</p>		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Арнайы әуе көлігі бөлімшелерін басқарушылар (жетекшілері).	
	6	Отын құю станциясын басқарушы (жетекшісі).	
12. Кәсіптің карточкасы "Жанар-жағармай материалдары жөніндегі инженер":			
Топтың коды:	2145-2		
Қызмет атауының коды:	2145-2-001		
Кәсіптің атауы:	Жанар-жағармай материалдары жөніндегі инженер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді.</p> <p>Параграф 38. Жөндеу инженері.</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Химиялық технология және өндіріс (түрлері бойынша)	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Орта білімнен кейінгі білім (қолданбалы бакалавриат), практикалық тәжірибе; бакалавриатта кемінде екі жыл оқу немесе арнайы жоғары білім бағдарламаларын меңгеруде үш жыл, практикалық тәжірибе. Авиациялық жанар-жағармай материалдарын қамтамасыз ету саласында кемінде 1 жыл жұмыс стажы.		

Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Әуе кемелерін жанар-жағармаймен қамтамасыз ету бойынша бастапқы дайындық курсы және/немесе біліктілікті арттыру курсы аяқтағаны туралы сертификат, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиациялық персоналды даярлау типтік бағдарламаларының талаптарына сәйкес. Стажировка өту және алған мамандығы мен біліктілігіне сәйкес дербес жұмысқа рұқсат алу.	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1420-0-010 - Жанар-жағармай құю станциясының меңгерушісі	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жанар-жағармай қызметінің ауысымын ұйымдастыру және басқару.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Құрылғылардың жағдайын бақылау. 2. Авиациялық жанар-жағармай материалдары (ЖЖМ) мен арнайы сұйықтықтарды айдау және мөлшерлеу құралдарын сапалы және қауіпсіз пайдалану, сондай-ақ технологиялық жабдықтың жұмыс істеуін қамтамасыз ету.
	Қосымша еңбек функциялары:	
	Дағды 1: Күнделікті оперативтік тексерістерді жүргізу.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық жанар-жағармай материалдарын (авиаЖЖМ) қабылдау, сақтау, айдау, беру және әуе кемелерін құю технологиясының орындалуын, сондай-ақ құю құралдарының техникалық жағдайын бақылау. 2. Құрал-жабдықтар мен ауысым персоналының жұмысын басқару және бақылау. 3. Құрылғылардың жағдайын тексеру. 4. Анықталған ақаулар бойынша талдау жүргізіп, оларды қолданысқа жарамдылығын анықтау мақсатында рұқсат етілген шекті мәндермен сәйкестігін тексеру. 5. Техникалық құрамның жұмыс процесінде авиаЖЖМ сақтау және құю технологиясының бұзылуын тергеуге қатысу. 6. Қауіпсіздік талаптарына сәйкес келмейтін жабдықтарды пайдаланудан шеттету. 7. Жарамсыз жабдықты пайдалануға шектеулер немесе тыйым салуды енгізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық әуе кемелеріне авиациялық жанар-жағармай материалдарын қамтамасыз ету ережелері. 2. Азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнайы сұйықтықтарды сақтау, оларды құюға дайындау және сапа бақылауын жүргізу ережелері. 3. Азаматтық әуе кемелеріне жанар-жағармай материалдарын қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар. 4. Өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары.

<p>Еңбек функциясы 1: Құрылғылардың жағдайын бақылау.</p>		<p>5. Әуе қозғалысы қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 6. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері. 7. Кәсіпорынның ұйымдастыру құрылымы. 8. Кәсіпорын басшысының бұйрықтары, өкімдері. 9. Еңбек тәртібі ережелері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Бақылау тексерістерін жүргізу.</p>	<p>Машықтар: 1. Авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды айдау және дозалау құралдары, технологиялық жабдықтар мен құрылыстардың құбыр байланысын ақаусыздық, тығыздық тұрғысынан тексеру. 2. Ақаулы жабдықты жөндеу технологиясын әзірлеу . 3. Қауіпсіздік талаптарына сәйкес келмейтін жабдықты пайдалану мүмкіндігін тоқтату. 4. Ақаулы жабдықты пайдалану кезінде тиісті шектеулер немесе тыйым салулар енгізу.</p> <p>Білімдер: 1. Азаматтық әуе кемелеріне авиациялық жанар-жағармай материалдарын (ЖЖМ) қамтамасыз ету ережелері. 2. Азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары (ЖЖМ) мен арнайы сұйықтықтарды сақтау, оларды құюға дайындау және сапа бақылауын жүргізу ережелері. 3. Азаматтық әуе кемелеріне жанар-жағармай материалдарын (ЖЖМ) қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар. 4. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері. 5. Кәсіпорын басшысының бұйрықтары мен өкімдері. 6. Еңбек тәртібі ережелері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1:</p>	<p>Машықтар: 1. Технологиялық жабдықтың, авиациялық жанар-жағармай материалдары (ЖЖМ) мен арнайы сұйықтықтарды айдау және мөлшерлеу құралдарының тексерістері/қадағалауларын жүргізу. 2. Ауысым жетекшісімен жөндеу және профилактикалық жұмыстарды келісу. 3. Технологиялық жабдықтың, авиациялық жанар-жағармай материалдары (ЖЖМ) мен арнайы сұйықтықтарды айдау және мөлшерлеу құралдарының уақытында қызмет көрсету және ағымдық жөндеуін қамтамасыз ету.</p>

Енбек функциясы 2:
Авиациялық жанар-жағармай материалдары (ЖЖМ) мен арнайы сұйықтықтарды айдау және мөлшерлеу құралдарын сапалы және қауіпсіз пайдалану, сондай-ақ технологиялық жабдықтың жұмыс істеуін қамтамасыз ету.

Технологиялық жабдықтың, авиациялық жанар-жағармай материалдары (ЖЖМ) мен арнайы сұйықтықтарды айдау және мөлшерлеу құралдарының техникалық қызмет көрсету және ағымдық жөндеуін қамтамасыз ету.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Дағды 2:
Технологиялық жабдықтың, авиациялық жанар-жағармай материалдары (ЖЖМ) мен арнайы сұйықтықтарды айдау және мөлшерлеу құралдарының техникалық қызмет көрсету және жөндеуін қамтамасыз ету.

4. Технологиялық жабдықтың, авиациялық жанар-жағармай материалдары (ЖЖМ) мен арнайы сұйықтықтарды айдау және мөлшерлеу құралдарының жоспарлы және жоспардан тыс жөндеуін қауіпсіздік шараларын сақтай отырып жүргізу.

5. Жабдық элементтерінің таңбалау мен таңбалау белгілерін жаңарту.

Білімдер:

1. Азаматтық әуе кемелеріне авиациялық жанар-жағармай материалдарын (ЖЖМ) қамтамасыз ету ережелері.

2. Азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары (ЖЖМ) мен арнайы сұйықтықтарды сақтау, оларды құюға дайындау және сапа бақылауын жүргізу ережелері.

3. Азаматтық әуе кемелеріне жанар-жағармай материалдарын (ЖЖМ) қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар.

4. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері.

5. Әуе қозғалысы қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.

ұсынылмайды

Машықтар:

1. Технологиялық жабдықтың, авиациялық жанар-жағармай материалдары (ЖЖМ) мен арнайы сұйықтықтарды айдау және мөлшерлеу құралдарының тексерістері мен қадағалауларын жүргізу.

2. Технологиялық жабдықтың, авиациялық жанар-жағармай материалдары (ЖЖМ) мен арнайы сұйықтықтарды айдау және мөлшерлеу құралдарының техникалық жағдайын бағалау негізінде жөндеудің көлемі мен әдісін анықтау.

3. Ауысым жетекшісімен жөндеу және профилактикалық жұмыстарды келісу.

4. Жөндеу жұмыстарын орындаушы ұйымға бақылауды қамтамасыз ету.

5. Технологиялық жабдықтың, авиациялық жанар-жағармай материалдары (ЖЖМ) мен арнайы сұйықтықтарды айдау және мөлшерлеу құралдарының жөндеуін қауіпсіздік шараларын сақтай отырып жүргізу.

Білімдер:

1. Азаматтық әуе кемелеріне авиациялық жанар-жағармай материалдарын (ЖЖМ) қамтамасыз ету ережелері.

2. Азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары (ЖЖМ) мен арнайы

		<p>сұйықтықтарды сақтау, оларды құюға дайындау және сапа бақылауын жүргізу ережелері.</p> <p>3. Азаматтық әуе кемелеріне жанар-жағармай материалдарын (ЖЖМ) қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар.</p> <p>4. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері.</p> <p>5. Әуе қозғалысы қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Коммуникабельдік, жеке және командада жұмыс істей алу қабілеті, білім мен практикалық тәжірибеге негізделген қолданыстағы әдістерден әрекет ету жолын таңдау, уақтылы шешімдер қабылдай білу.</p> <p>Кәсіби білімдер, дағдылар мен қабілеттерді қолдану, оларды оқу барысында және кәсіби қызметте алған тәжірибе негізінде.</p> <p>Күнделікті тапсырмаларды орындаудың нәтижелері үшін жауапкершілік, орындалған жұмыстың сапасы, құжаттама, ережелер мен процедураларды сақтау барысында жоғары ұйымдастырушылық пен дәлдік, азаматтық авиацияда қабылданған талаптарға сәйкес жұмыс істеу.</p> <p>Орындаушылық, ұқыптылық, мұқияттық, өзін-өзі тәртіпке келтіру, жауапкершілік, стресске төзімділік, тілдерді үйренуге қабілеттілік, үйренуге бейімділік, коммуникативтілік, дамуға ынталылық.</p> <p>Аналитикалық ойлау. Компьютерлік сауаттылық. Көшбасшылық қасиеттер. Команда мүшесі ретінде тиімді жұмыс істеу, тапсырмаларды орындауда дәлдік .</p> <p>Шешімдер қабылдауда жылдамдық, кәсіби біліктіліктер мен дағдыларды өз бетімен дамыту қабілеті.</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурызда № 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары.</p> <p>2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 190 бұйрығымен бекітілген Азаматтық әуе кемелерін авиациялық жанар-жағармай (ЖЖМ) материалдарымен қамтамасыз ету қағидалары.</p> <p>3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 191 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтау, құюға беруге дайындау және олардың сапасына бақылау жүргізу қағидалары.</p> <p>4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпандағы № 188 бұйрығымен бекітілген азаматтық әуе кемелерін жанар-жағармай материалдарымен қамтамасыз ету ұйымдарына қойылатын талаптар.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	6	Жанар- жағармай станциясының жетекшісі.
	5	Отын-жылу материалдары инженері.
13. Кәсіптің карточкасы "Зертхана бастығы (көлікте)":		
Топтың коды:	1325-1	
Қызмет атауының коды:	1325-1-029	

Кәсіптің атауы:	Зертхана бастығы (көлікте)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 75-параграф. Өндірістік зертхананың бастығы (өндіріс бақылаушысы)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Зертханалық технология	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Орта білімнен кейінгі білім (қолданбалы бакалавриат), практикалық тәжірибе; бакалавриатта кемінде екі жыл оқу немесе арнайы жоғары білім бағдарламаларын меңгеруде үш жыл, практикалық тәжірибе, әуежанармаймен қамтамасыз ету бойынша кемінде 1 жыл еңбек өтілі.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Әуе кемелерін жанар-жағармаймен қамтамасыз ету бойынша бастапқы дайындық курсы және/немесе біліктілікті арттыру курсы аяқтағаны туралы сертификат, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиациялық персоналды даярлау типтік бағдарламаларының талаптарына сәйкес. Стажировка өту және алған мамандығы мен біліктілігіне сәйкес дербес жұмысқа рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1329-1-008 - Зертхана меңгерушісі (басқа да салаларда)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	ЖЖМ зертханасын ұйымдастыру және басқару.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Зертхана мен аэродромда авиациялық жанар-жағармай материалдарының (авиаЖЖМ) сапасын бақылау жұмыстарын ұйымдастырады және бақылайды. 2. Құрал-жабдықтар мен өлшеу құралдарының дұрыс техникалық пайдалануын және үздіксіз жұмысын қамтамасыз етеді.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. ЖЖМ зертханасының ауысым жұмысының ұйымдастырылуын қамтамасыз ету. 2. Авиациялық жанар-жағармай материалдарының (авиаЖЖМ) сынамаларын іріктеу жұмыстарына жетекшілік ету. 3. Жанармайдың сапасын қамтамасыз ету бойынша шараларды қабылдау, сақтау және беру кезінде сапа бақылауын ұйымдастыру және бақылау. 4. Жанармай сынамаларының сапа көрсеткіштері бойынша талдау жүргізу.	

	<p>Дағды 1: Жанар-жағармай материалдарының (ЖЖМ) сапасын бақылау жұмыстарын ұйымдастыру.</p>	<p>5. Әуе техникасын жанар-жағармаймен қамтамасыз ету үшін қабылданатын, сақталатын және берілетін жанармайдың сапасын тексеру және есепке алу.</p> <p>6. Жанармайды сақтау ережелерінің сақталуын бақылау.</p> <p>7. Жинақталған пайдаланылған мұнай өнімдерінің сапасын бақылау.</p> <p>8. Жанар-жағармаймен толтырылатын резервуарлардың, теміржол және автокөлік цистерналарының, ыдыстардың тазалығын тексеру.</p> <p>9. Жанар-жағармаймен толтырылған резервуарларды судың және механикалық қоспалардың жоқтығына тексеру.</p> <p>10. Жанармай сынамаларын кәсіпорын зертханасында анықталмайтын көрсеткіштерді тексеру үшін сыртқы зертханаларға дайындау және жіберу жұмыстарын ұйымдастыру.</p> <p>11. Жанар-жағармай құю, тасымалдау және сүзгіден өткізу құралдарының техникалық жағдайын бақылау.</p> <p>12. Лаборант-техниктерді стажировкадан өткізу жұмыстарын ұйымдастыру.</p> <p>13. Жазбаларды жүргізу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Авиациялық ЖЖМ-нің химиялық және физикалық қасиеттері.</p> <p>2. Авиациялық ЖЖМ сапасын бақылау процедуралары.</p> <p>3. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері.</p> <p>4. ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды сақтау, құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері.</p> <p>5. Азаматтық әуе кемелерін ЖЖМ-мен қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар.</p> <p>6. Өндірістік қауіпсіздік талаптары.</p> <p>7. Азаматтық авиациядағы әуе кемелерінің ұшу қауіпсіздігі талаптары.</p> <p>8. ҚР-ндағы азаматтық авиацияда өрт қауіпсіздігі ережелері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Не требуется</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Зертхана мен аэродромда авиациялық жанар-жағармай материалдарының (авиаЖЖМ) сапасын бақылау жұмыстарын ұйымдастырады және бақылайды.</p>		<p>Машықтар:</p> <p>1. Жанар-жағармай материалдары (ЖЖМ) мен арнайы сұйықтықтардың сапасын, резервуарлардың, теміржол цистерналарын, жанармай толтыру құрылғыларының, автоцистерналардың және басқа да технологиялық жабдықтардың тазалығын бақылау.</p> <p>2. ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтардың үлгілерін іріктеу жұмыстарын басқару.</p>

Дағды 2:
Авиациялық
жанар-жағармай
материалдарының
(авиаЖЖМ) сапасын
бақылау жөніндегі
тексерулерді жүргізу.

3. Сынақтардың стандартты әдістерінің сақталуын, талдау нәтижелерінің жазбалары мен есептеулерінің дұрыстығын бақылау.
4. ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтардың сапалық жағдайын есепке алып, олардың сапасын сақтау шараларының сақталуын бақылау (қабылдау, сақтау, беру және әуе кемелерін жанармаймен қамтамасыз ету кезінде).
5. Бақылау анализдерін жүргізуді ұйымдастыру, олардың қайталануының дұрыстығын тексеру.
6. Құрал-жабдықтар, приборлар, аспаптар, құрал-саймандар, химиялық ыдыстар, реагенттер және басқа қажетті материалдарға тапсырыс жасау.
7. Эксплуатациялық құжаттаманың жүргізілуін, жоспарлы есептердің жасалуын бақылау, ЖЖМ паспортының тексерілуін және қол қоюды жүзеге асыру.
8. ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтардың физика-химиялық анализдерін жүргізу, талдау нәтижелері бойынша қорытынды дайындау.
9. ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтардың үлгілерін (қабылдау, есепке алу, сақтау, орау және басқа зертханаларға жіберуді жүзеге асыру, орнатылған жабдықтар мен құралдардың техникалық күйін бақылау, қарапайым реттеулерді орындау және ұсақ ақауларды жою.
10. Жаңа талдау әдістерін игеру.

Білімдер:

1. ҚР Азаматтық авиациясының авиациялық отынмен қамтамасыз ету ережелері, 2015 жылғы 24 ақпанда ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының № 190 бұйрығымен бекітілген.
2. Азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық отындар мен арнайы сұйықтықтарды сақтау, беруге дайындау және сапа бақылауын жүргізу ережелері, 2015 жылғы 24 ақпанда ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының № 191 бұйрығымен бекітілген.
3. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық отынмен қамтамасыз етуге арналған ұйымдарға қойылатын талаптар, 2015 жылғы 24 ақпанда ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының № 188 бұйрығымен бекітілген.
4. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.
5. ҚР Азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі ережелері, 2015 жылғы 26 наурызда ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының № 324 бұйрығымен бекітілген.
6. Кәсіпорынның ұйымдастыру құрылымы.
7. Кәсіпорын басшысының өкімдері мен бұйрықтары.
8. Еңбек тәртібі ережелері.

	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 2: Құрал-жабдықтар мен өлшеу құралдарының дұрыс техникалық пайдалануын және үздіксіз жұмысын қамтамасыз етеді.	Дағды 1: ЖЖМ қызметінің зертханасы жабдықтарының тиісті жұмыс істеуін қамтамасыз ету.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ЖЖМ зертханасының ауысым жұмысын ұйымдастыру. 2. ЖЖМ және арнайы сұйықтықтар үлгілерін іріктеу жұмыстарын басқару. 3. Сынақтардың стандартты әдістерін сақтау, жазбалардың дұрыстығын және талдау нәтижелері бойынша есептеулерді тексеру. 4. ЖЖМ және арнайы сұйықтықтардың сапалық күйін есепке алып, олардың сапасын қабылдау, сақтау, беру және әуе кемелерін жанармаймен толтыру кезінде сақтау шараларын бақылау. 5. Бақылау анализдерін өткізу және олардың қайта алынуын тексеру. 6. Жабдықтар, құралдар, аспаптар, бөлшектер, химиялық ыдыстар, реактивтер және басқа қажетті материалдар бойынша өтінімдер жасау. 7. Лаборант-техниктерді оқыту мен стажировка жүргізу. 8. Эксплуатациялық құжаттаманы жүргізу және жоспарлы есептілік дайындауды бақылау, авиаЖЖМ паспортына қол қою және тексеру. 9. АвиаЖЖМ және арнайы сұйықтықтар үлгілерін физико-химиялық талдау жүргізу, талдау нәтижелері бойынша қорытынды дайындау. 10. Әуежайда авиаЖЖМ және арнайы сұйықтықтар сапасын бақылау, резервуарлар, теміржол цистерналары, жанармай толтыру машиналарының және басқа да технологиялық жабдықтың тазалығын тексеру. 11. АвиаЖЖМ және арнайы сұйықтықтар үлгілерін қабылдау, есепке алу, сақтау, орау және басқа зертханаларға жіберуді ұйымдастыру. 12. Қондырғылардың, аспаптардың, құралдардың және басқа зертханалық жабдықтардың техникалық жағдайын бақылау, қарапайым реттеуді және ұсақ ақауларды жоюды жүзеге асыру. 13. Талдау жүргізудің жаңа әдістерін меңгеру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аэродромда әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен толтыру кезінде қауіпсіздік шараларына қойылатын талаптар. 2. Қондырғылар, аспаптар, құралдар және басқа зертханалық жабдықтарды пайдалану және құрылыс ережелері. 3. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері. 4. ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды сақтау, оларды құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері.

		<p>5. Азаматтық әуе кемелерін ЖЖМ-мен қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар.</p> <p>6. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері.</p> <p>7. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесіне қойылатын талаптар.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 2: Лаборатория жабдықтарының жұмыс істеу қабілеттілігін қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зертханалық жабдықтың жұмысқа жарамдылығын және функционалдығын тексеру. 2. Техникалық жағдайын бағалау негізінде жабдықты жөндеу көлемі мен әдісін анықтау. 3. Жанар-жағармай қызметінің басшысымен жөндеу және техникалық қызмет көрсету жұмыстарын үйлестіру. 4. Жөндеу жұмыстарын жүргізетін ұйымға бақылауды қамтамасыз ету. 5. Қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, зертханалық жабдықтарды жөндеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қондырғылар, аспаптар, құралдар және басқа зертханалық жабдықтарды тексеру, сынақтан өткізу процедуралары. 2. ЖЖМ қызметі жабдықтарын жөндеу технологиясы. 3. Жөндеуден және/немесе профилактикалық жұмыстардан кейін жұмыстарды қабылдау тәртібі. 4. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері. 5. - азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды сақтау, оларды құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері. 6. Азаматтық әуе кемелерін ЖЖМ-мен қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар. 7. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Не требуется
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:		<p>Коммуникабельдік, жеке жұмыс істеу және командада жұмыс істеу қабілеті, білім мен тәжірибеге негізделген белгілі әрекет тәсілін анықтау, уақтылы шешімдер қабылдау.</p> <p>Оқыту барысында және кәсіби қызмет барысында алынған кәсіби білім, дағдылар мен шеберліктерді қолдану.</p> <p>Күнделікті тапсырмаларды орындау нәтижелері үшін жауапкершілік, орындалатын жұмыстың сапасы, құжаттама, ережелер мен процедураларға қатысты азаматтық авиацияда қабылданған талаптарды жоғары ұйымдастыру және дәлдікпен сақтау.</p> <p>Орындаушылық, ұқыптылық, назар аудару, тәртіп, жауапкершілік, тілдерді үйренуге қабілеттілік, оқуға бейімділік, коммуникабельдік, даму мотивациясы.</p>

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурызда № 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары.</p> <p>2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 190 бұйрығымен бекітілген Азаматтық әуе кемелерін авиациялық жанар-жағармай (ЖЖМ) материалдарымен қамтамасыз ету қағидалары.</p> <p>3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 191 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтау, құюға беруге дайындау және олардың сапасына бақылау жүргізу қағидалары.</p> <p>4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпандағы № 188 бұйрығымен бекітілген азаматтық әуе кемелерін жанар-жағармай материалдарымен қамтамасыз ету ұйымдарына қойылатын талаптар.</p>		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	ЖЖМ қызметінің инженері	
	4	ЖЖМ қызметінің техник-лаборанты	
14. Кәсіптің карточкасы "Жанар- жағармай материалдары жөніндегі авиация технигі":			
Топтың коды:	3115-9		
Қызмет атауының коды:	3115-9-002		
Кәсіптің атауы:	Жанар- жағармай материалдары жөніндегі авиация технигі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>53-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (53-шығарылым) бекіту туралы" 2021 жылғы 29 желтоқсандағы № 513 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2022 жылғы 17 қаңтарда № 26508 болып тіркелді.</p> <p>19-параграф. Жанар-жағармай материалдары бойынша авиациялық техник, 6-разряд</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Әуе кемелеріне жерде қызмет көрсету	
	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	негізгі орта білім	-	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жалпы орта білім және ТЖКО (орта буын маманы) немесе жалпы орта білім және практикалық жұмыс тәжірибесі.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиациялық персоналдың кәсіби даярлығының типтік бағдарламаларына сәйкес әуежанармаймен қамтамасыз ету бойынша бастапқы даярлық курсы және/немесе біліктілікті арттыру курсынан өткендігі туралы сертификат. Қажетті мамандық пен біліктілікке сәйкес тәжірибеден өту және дербес жұмысқа рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2144-4 - Авиациялық техника жөніндегі инженерлер		

Қызметтің негізгі мақсаты:	Техникалық қызмет көрсету, жөндеу және технологиялық жабдықты пайдалану.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Технологиялық жабдықты техникалық қызмет көрсету және пайдалану. 2. Авиациялық ЖЖМ дайындау құралдарының, өлшеу құралдарының есеп және сапа көрсеткіштерін реттеу жұмыстары мен күрделі ақауларды жою.
	Қосымша еңбек функциялары:	
		<p>Машықтар:</p> <p>6-шы разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Импорттық жоғары автоматтандырылған және отандық жоғары өндірістік автоматтандырылған жүйелердің авиациялық отынмен ұшақтарды орталықтандырылған отынмен толтыру жүйелерінің 200 текше метрден жоғары сағаттық өнімділігі бар технологиялық жабдықтарын техникалық қызмет көрсету және пайдалану. 2. Авиациялық отын-смайкалық материалдарды дайындау құралдарының, өлшеу құралдарының және авиациялық отын-смайкалық материалдардың сапа көрсеткіштерін жөндеу және реттеу жұмыстарын орындау. 3. Төмен біліктілікті авиациялық техникаларды отын-смайкалық материалдар бойынша басқару. 4. Жұмыс құжаттамасын жүргізу және авиатопливоқамтамасыз ету объектілерінің технологиялық және арнайы жабдықтары бойынша регламенттік жұмыстардың жүргізілу кестелерін құру. 5. Бірнеше жұмысшылар бірлесіп жұмыс істегенде, технологиялық жабдықтарды пайдалану және техникалық қызмет көрсету кезінде технологиялық байланысқан жұмыстарды орындау. 6. Технологиялық жабдықты автоматты режимде пайдалану, оның ішінде механикалық, электрлік, электропневматикалық және пневмомеханикалық құрылғыларды. 7. Отын фильтрациясының автоматты жүйелерін және суды бөлу жүйелерін пайдалану. 8. ЦЗС насос станциясындағы отын шығынын реттеу жүйелерін пайдалану. 9. Әуе кемелерін отынмен толтыру кезінде авиациялық отынның сапасын тексеру. 10. Жоғары автоматтандырылған жоғары өнімді жүйелердің авиациялық отынмен ұшақтарды орталықтандырылған отынмен толтыру технологиялық жабдықтарын пайдалану.
		Білімдер:

Дағды 1:
Технологиялық
жабдықты пайдалану.

1. ЖЖМ қызметі объектілерінің құрылысы, авиациялық ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтарды дайындау, сүзгілеу, дозалау, сақтау және тасымалдау құралдарының құрылысы.
2. ЖЖМ қызметі объектілерінің жұмыс қабілеттілігін реттеу, баптау және тексеру ережелері , сондай-ақ олардың тән ақауларын түзету тәртібі.
3. Авиациялық ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтарды қабылдау, дайындау, сақтау және ұшақтарға құю технологиясы.
4. Авиациялық ЖЖМ сапасының нашарлау белгілері олардың қабылдануы, сақталуы және тасымалдануы кезінде.
5. Авиациялық ЖЖМ сапасын бақылау ұйымдастыру және авиациялық ЖЖМ сапасы бойынша бақылау-есептік құжаттама.
6. ЖЖМ қызметінде есеп жүргізуді ұйымдастыру, авиациялық ЖЖМ тазалығын, дозалауды және тығыздығын тексеру.
7. ЖЖМ қызметінің технологиялық объектілерінің жұмыс параметрлері бойынша бақылау-есептік құжаттаманы жүргізу ережелері.
8. Авиациялық отынмен қамтамасыз ету объектілерінің қызмет көрсетуге арналған жабдықтарының және құрылғыларының құрылымы, принциптік және монтаждық сызбалары, ұшақтарды орталықтандырылған отынмен толтыру жартылай автоматтандырылған жүйелері.
9. Техникалық қызмет көрсету бойынша регламенттік жұмыстарды жүргізу технологиясы және түрлері.
10. Сүзгілер, сорғы қондырғылары және бекіткіш аппараттарды жөндеу әдістері.
11. Сынамаларды алу тәртібі және авиациялық отын , майлар мен арнайы сұйықтықтардың негізгі маркалары.
12. Авиациялық отын-смайкалық материалдарда судың, механикалық қоспалардың және тығыздықтың бар екенін анықтау әдістері, қоспа дозалау.
13. Авиациялық отын-смайкалық материалдардың сапасын тексеру үшін өлшеу құралдарымен есеп жүргізу тәртібі мен әдістемесі.
14. Еңбек қауіпсіздігі мен қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі ережелері.
15. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
16. Атқарылатын жұмыстарға (қызметтерге) қойылатын сапа талаптары.
17. Жұмыс орнында еңбекті ұйымдастырудың рационалды талаптары.

Еңбек функциясы 1:
Технологиялық
жабдықты техникалық
қызмет көрсету және
пайдалану.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

ұсынылмайды

Машықтар:

1. Әуе кемелерін авиациялық отынмен орталықтандырылған құю жүйелерінің және авиациялық отынмен қамтамасыз ету объектілерінің құрылғыларын техникалық қызмет көрсету және пайдалану.
2. Авиациялық керосинге кристалдану процесінің алдын алу сұйықтығын қосу үшін арналған дозаторларды, гидранттық реттегіштерді және орталықтандырылған әуе кемелерін авиациялық отынмен құю жүйелерінің қосылу бағандарын сынақтан өткізу және баптау, өнімділігі 200 текше метр/сағатқа дейін.
3. Жөндеу және қалпына келтіру жұмыстарын орындау.
4. Механикалық, электрлік, электропневматикалық және пневмомеханикалық құрылғылардың жұмысын тексеру, баптау және сынақтан өткізу, олар автоматты режимде технологиялық жабдықтың жұмысын қамтамасыз етеді.
5. Отынның автоматты фильтрация жүйелері мен суды бөлу жүйелерінің жұмысын тексеру, баптау және сынақтан өткізу.
6. ОЖҚЖ сорғы станциясында отын шығынын реттейтін жүйелерді баптау және сынақтан өткізу.
7. Авиациялық отынмен ұшақтарды орталықтандырылған құю жүйелерінің жоғары автоматтандырылған жоғары өнімді технологиялық жабдықтарын техникалық қызмет көрсету.

Білімдер:

1. Авиациялық отынмен ұшақтарды орталықтандырылған құю жүйелерінің жабдықтары мен автоматтандырылған жүйелерінің құрылымы, техникалық мәліметтері, принципиалды және монтаждық схемалары.
2. Барлық түрдегі отын және маймен қамтамасыз етуге арналған техникалық қызмет көрсету регламенттері мен технологиясы.
3. Киілген түйіндер мен бөлшектерді қалпына келтіру әдістері.
4. Отандық және шетелдік авиациялық отын мен май маркаларының өзара алмастырылуы және авиациялық техникаға арналған пайдаланылуы.
5. Жаңа маркалы авиациялық жанармай-майлау материалдарымен жұмыс істеу тәртібі және олардың қасиеттері.
6. Авариялық немесе істен шыққан авиациялық техниканың сынамаларын алу тәртібі.
7. Әуе кемелерінде авиациялық отын және арнайы сұйықтықтарды тұтыну нормалары.
8. Авиациялық жанармай-майлау материалдарының сапасы мен есептеу көрсеткіштерін өлшеу құралдарының қателігі.

Дағды 2:

Технологиялық жабдықты техникалық қызмет көрсету және жөндеу.

9. Қауіпсіздік, еңбек қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі бойынша тәртіп.
10. Жеке қорғаныс құралдарымен жұмыс істеу тәртібі.
11. Жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
12. Жұмыс орнында еңбек үдерісін тиімді ұйымдастыру талаптары.
13. ЖЖМ қызметінің технологиялық объектілерінің құрылымы, фильтрация, дозалау, сақтау және авиациялық ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтарды тасымалдау құралдары.
14. ЖЖМ қызметінің технологиялық объектілерінің жұмысын реттеу, баптау және жұмыс қабілеттілігін тексеру ережелері, сондай-ақ олардың типтік ақауларын түзету тәртібі.
15. Авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды қабылдау, дайындау, сақтау және ұшақтарға құюға беру технологиясы.
16. Авиациялық ЖЖМ-ның қабылдау, сақтау және тасымалдау процесінде сапасының нашарлауының сипаттамалық белгілері.
17. Авиациялық ЖЖМ сапасын бақылауды ұйымдастыру және сапа бойынша контрольно-регистрациялық құжаттаманы жүргізу.
18. ЖЖМ қызметінде есеп жүргізу, авиациялық ЖЖМ-нің тазалығын, дозасын және тығыздығын тексеру.
19. ЖЖМ қызметінің технологиялық объектілерінің жұмыс параметрлері бойынша контрольно-регистрациялық құжаттаманы жүргізу ережелері.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Машықтар:

1. Трубопроводтар, бөгету арматуралары, бөлгіш крандар, резервуарлардың тыныс алу және қауіпсіздік клапандары, авиациялық отынның төменгі төгілу құрылғылары, гидроамортизаторлар, авиациялық отынмен қамтамасыз ету объектілерінің стационарлық және жылжымалы әуе кемелерін құю құралдары, гидранттық реттегіштер және қосылу бағандары сияқты жартылай автоматтандырылған орталықтандырылған әуе кемелерін авиациялық отынмен құю жүйелерінің объектілеріндегі жұмыстарды орындау.
2. Ақаулардың ықтимал себептерін және олардың мүмкін болатын салдарын анықтау.
3. Қажет болса, қосымша қызметкерлерді тарту арқылы жөндеуді ұйымдастыру.

4. Барлық түрдегі күрделі жұмыстарды орындау кезінде құрал-саймандарды, қондырғыларды және жанар-майлау материалдарын пайдалану.
5. Жөндеу материалдарын қолдану.
6. Ақауларды жою процесі туралы барлық жазбаларды жүргізу.

Білімдер:

1. ЖЖМ қызметінің технологиялық объектілерінің құрылысы, фильтрация, дозалау, сақтау және авиациялық ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтарды тасымалдау құралдары.
2. ЖЖМ қызметінің технологиялық объектілеріндегі сипаттамалық ақаулар, оларды түзету тәртібі, баптау, реттеу және жұмыс қабілеттілігін тексеру.
3. Авиациялық ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтарды қабылдау, дайындау, сақтау және ұшақтарға құюға беру технологиясы.
4. Авиациялық ЖЖМ сапасының қабылдау, сақтау және тасымалдау процесінде нашарлау белгілері, сондай-ақ оларды ұшаққа құюға немесе сұраныс бойынша дайындау кезінде сапасының нашарлауының ерекшеліктері.
5. Авиациялық ЖЖМ сапасын бақылауды ұйымдастыру және сапа бойынша контрольно-регистрациялық құжаттаманы жүргізу.
6. ЖЖМ қызметінде авиациялық ЖЖМ-нің тазалығын, дозасын және тығыздығын тексеруді ұйымдастыру.
7. ЖЖМ қызметінің технологиялық объектілерінің жұмыс параметрлері бойынша контрольно-регистрациялық құжаттаманы жүргізу ережелері.
8. Қауіпсіздік, еңбек қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі бойынша тәртіп.
9. Жеке қорғаныс құралдарымен жұмыс істеу тәртібі.
10. Жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
11. Жұмыс орнында еңбек үдерісін тиімді ұйымдастыру талаптары.
12. ЖЖМ қызметінің технологиялық объектілерінің құрылысы, фильтрация, дозалау, сақтау және авиациялық ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтарды тасымалдау құралдары.
13. ЖЖМ қызметінің технологиялық объектілерінің жұмысын реттеу, баптау және жұмыс қабілеттілігін тексеру ережелері, сондай-ақ олардың типтік ақауларын түзету тәртібі.
14. Авиациялық ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтарды қабылдау, дайындау, сақтау және ұшақтарға құюға беру технологиясы.

Дағды 1:
Күрделі ақауларды жою.

<p>Еңбек функциясы 2: Авиациялық ЖЖМ дайындау құралдарының, өлшеу құралдарының есеп және сапа көрсеткіштерін реттеу жұмыстары мен күрделі ақауларды жою.</p>	<p>15. Авиациялық ЖЖМ-ның қабылдау, сақтау және тасымалдау процесінде сапасының нашарлауының сипаттамалық белгілері. 16. Авиациялық ЖЖМ сапасын бақылауды ұйымдастыру және сапа бойынша контрольно-регистрациялық құжаттаманы жүргізу. 17. ЖЖМ қызметінде авиациялық ЖЖМ-нің тазалығын, дозасын және тығыздығын тексеруді ұйымдастыру. 18. ЖЖМ қызметінің технологиялық объектілерінің жұмыс параметрлері бойынша контрольно-регистрациялық құжаттаманы жүргізу ережелері.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Авиациялық ЖЖМ дайындау құралдары, өлшеу құралдары мен авиациялық ЖЖМ сапа көрсеткіштерін есепке алу құралдарының баптау жұмыстары.</p>	<p>Машықтар: 1. Механикалық, электрлік, электропневматикалық және пневмомеханикалық құрылғылардың жұмысын тексеру, реттеу және сынақтан өткізу, бұл құрылғылар технологиялық жабдықтың автоматты режимде жұмыс істеуін қамтамасыз етеді. 2. Отынның автоматты фильтрация жүйелері мен суды бөліп шығару жүйелерінің жұмысын тексеру, реттеу және сынақтан өткізу. 3. Отын шығынын реттеу жүйелерін іске қосу және сынақтан өткізу, сондай-ақ ЦЗС сорғы станциясында оның жұмысын тексеру. 4. Әуе кемелерін құюға шығар алдында авиациялық отынның сапасын тексеру жұмыстарын ұйымдастыру. 5. ЖЖМ қызметінің технологиялық объектілерінің жұмысын реттеу, баптау және жұмыс қабілеттілігін тексеру, сондай-ақ олардың типтік ақауларын түзету тәртібін орындау. 6. Жазбаларды жүргізу.</p> <p>Білімдер: 1. ЖЖМ қызметінің технологиялық объектілерінің құрылысы, фильтрация, дозалау, сақтау және авиациялық ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтарды тасымалдау құралдары. 2. ЖЖМ қызметінің технологиялық объектілерінің жұмысын реттеу, баптау және жұмыс қабілеттілігін тексеру ережелері, сондай-ақ олардың типтік ақауларын түзету тәртібі. 3. Авиациялық ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтарды қабылдау, дайындау, сақтау және ұшақтарға құюға беру технологиясы. 4. Авиациялық ЖЖМ сапасының қабылдау, сақтау және тасымалдау процесінде нашарлау белгілері. 5. Авиациялық ЖЖМ сапасын бақылауды ұйымдастыру және сапа бойынша контрольно-регистрациялық құжаттаманы жүргізу.</p>

		<p>6. ЖЖМ қызметінде авиациялық ЖЖМ-нің тазалығын, дозасын және тығыздығын тексеруді ұйымдастыру.</p> <p>7. ЖЖМ қызметінің технологиялық объектілерінің жұмыс параметрлері бойынша контрольно-регистрациялық құжаттаманы жүргізу ережелері.</p> <p>8. ҚР-ндағы азаматтық әуе кемелеріне авиациялық ЖЖМ қамтамасыз ету ережелері, 2015 жылғы 24 ақпандағы Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының № 190 бұйрығымен бекітілген.</p> <p>9. ҚР-ндағы азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтарды құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері.</p> <p>10. Азаматтық әуе кемелеріне ЖЖМ қамтамасыз ету ұйымдарына қойылатын талаптар.</p> <p>11. Ұшулар қауіпсіздігін басқару жүйесіне қойылатын талаптар.</p> <p>12. ҚР-ндағы азаматтық авиацияда өрт қауіпсіздігі ережелері.</p> <p>13. Кәсіпорын басшысының бұйрықтары, өкімдері.</p> <p>14. Еңбек тәртібі ережелері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Орындаушылық, ұқыптылық, мұқияттық, тәртіптілік, еңбекқорлық, жауапкершілік, оқуға бейімділік, коммуникативтілік, икемділік, бейімделу қабілеті және өзін-өзі мотивациялау.</p> <p>Құжаттама, ережелер мен процестерге, азаматтық авиацияда қабылданған талаптарды уақытында орындау.</p> <p>Коммуникативтілік, еңбекқорлық, тәртіптілік.</p> <p>Оқыту процесінде және кәсіби қызмет барысында алынған кәсіби білімдерді, дағдылар мен қабілеттерді қолдану.</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурызда № 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары.</p> <p>2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 190 бұйрығымен бекітілген Азаматтық әуе кемелерін авиациялық жанар-жағармай (ЖЖМ) материалдарымен қамтамасыз ету қағидалары.</p> <p>3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 191 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтау, құюға беруге дайындау және олардың сапасына бақылау жүргізу қағидалары.</p> <p>4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпандағы № 188 бұйрығымен бекітілген азаматтық әуе кемелерін жанар-жағармай материалдарымен қамтамасыз ету ұйымдарына қойылатын талаптар.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
кәсіптермен байланыс:	5	Жанар-жағармай материалдары бойынша инженер

15. Кәсіптің карточкасы "Есепке алу жөніндегі техник (жанар-жағармай материалдарын және басқа)":			
Топтың коды:	3118-9		
Қызмет атауының коды:	3118-9-001		
Кәсіптің атауы:	Есепке алу жөніндегі техник (жанар-жағармай материалдарын және басқа)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Параграф 105. Техник		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Машиналар мен жабдықтарды пайдалану және техникалық қызмет көрсету (өнеркәсіп салалары бойынша)	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жалпы орта білім, техникалық және кәсіптік білім (орта буын маманы) және тәжірибелік тәжірибе		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Тәжірибе өту және қызметте игерілген мамандық пен біліктілікке сәйкес дербес жұмысқа рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3112-1-002 - Техник (жалпы бейін)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Отын-май материалдары мен арнайы сұйықтықтарды есепке алу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Отын-май материалдарын есепке алу 2. Жанар-жағармай материалдарын (ЖЖМ) беру.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Отын-май материалдарын (ЖЖМ) және арнайы сұйықтықтарды қабылдау, есепке алу, сақтау, беру жұмыстарын жүргізу. 2. Авиакұралдардың отын-май материалдарының (АвиаЖЖМ) сақталуын сақтау үшін олардың мөлшерін үнемі бақылау арқылы қадағалау. 3. Авиакұралдардың отын-май материалдарын (АвиаЖЖМ) жанармай құюға беру үшін рұқсатты тексеру. 4. Отын-май материалдарының (ЖЖМ) және арнайы сұйықтықтардың сандық жағдайын есепке	

<p>Еңбек функциясы 1: Отын-май материалдарын есепке алу</p>	<p>Дағды 1: Отын-май материалдарының мөлшерін бақылау</p>	<p>алып, олардың қабылдануы, сақталуы, берілуі және әуе кемелеріне жанармай құю кезінде сақталуын бақылауды жүзеге асыру. 5. Бақылау анализдерін өткізуге қатысу, олардың қайталанғыштығын тексеру.</p> <p>Білімдер: 1. Азаматтық әуе кемелеріне авиациялық отын-май материалдарымен (ЖЖМ) қамтамасыз ету ережелері. 2. Азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық отын-май материалдары мен арнайы сұйықтықтарды сақтау. 3. Азаматтық әуе кемелерін отын-май материалдарымен (ЖЖМ) қамтамасыз ететін ұйымдарға қойылатын талаптар. 4. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері. 5. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесіне қойылатын талаптар. 6. Еңбек қауіпсіздігі талаптары. 7. Қоршаған ортаны қорғау талаптары. 8. Кәсіпорынның ішкі құжаттары, кәсіпорын басшысының бұйрықтары мен өкімдері. 9. Еңбек тәртібі ережелері.</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Отын-май материалдарын есепке алу</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Отын-май материалдарын есепке алу</p>	<p>Дағды 2: Отын-май материалдарын (ЖЖМ) есепке алу құжаттамасын жүргізу</p>	<p>Машықтар: 1. Авиакұралдардың отын-май материалдары (АвиаЖЖМ) мен арнайы сұйықтықтардың қозғалысы туралы жазбаларды жүргізу. 2. Отын-май материалдарын (ЖЖМ) және арнайы сұйықтықтарды қабылдау, есепке алу, сақтау, беру құжаттамасын рәсімдеу. 3. Авиакұралдардың отын-май материалдарын (АвиаЖЖМ) жанармай құюға беру үшін рұқсатты тексеру. 4. Отын-май материалдарының (ЖЖМ) және арнайы сұйықтықтардың сандық жағдайын есепке алып, олардың қабылдануы, сақталуы, берілуі және әуе кемелеріне жанармай құю кезінде сақталуын бақылау. 5. Бақылау анализдеріне қатысу, олардың қайталанғыштығын тексеру.</p> <p>Білімдер: 1. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері. 2. Авиациялық ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтарды сақтау, оларды құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері ҚР азаматтық авиация ұйымдарында. 3. Азаматтық әуе кемелерін ЖЖМ-мен қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар.</p>

		<p>4. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері.</p> <p>5. Ұшулар қауіпсіздігін басқару жүйесіне қойылатын талаптар.</p> <p>6. Кәсіпорын басшысының бұйрықтары мен өкімдері.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Жанар-жағармай материалдарын (ЖЖМ) беру.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Жанар-жағармай материалдарын (ЖЖМ) беру технологиясын сақтау.</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жанар-жағармай материалдарын (ЖЖМ) және арнайы сұйықтықтарды беру жұмыстарын жүзеге асыру. 2. Авиакұралдардың отын-май материалдарының (АвиаЖЖМ) сақталуын үнемі бақылау арқылы қадағалау. 3. Авиакұралдардың отын-май материалдарын (АвиаЖЖМ) жанармай құюға беру үшін рұқсатты тексеру. 4. Жанар-жағармай материалдарының (ЖЖМ) және арнайы сұйықтықтардың сандық жағдайын есепке алып, олардың қозғалысы кезінде сақталуын бақылауды жүзеге асыру. 5. Бақылау анализдеріне қатысу, олардың қайталанғыштығын тексеру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері. 2. Авиациялық ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтарды сақтау, оларды құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері ҚР азаматтық авиация ұйымдарында. 3. Азаматтық әуе кемелерін ЖЖМ-мен қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар. 4. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері. 5. Ұшулар қауіпсіздігін басқару жүйесіне қойылатын талаптар. 6. Кәсіпорын басшысының бұйрықтары мен өкімдері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиакұралдардың отын-май материалдары (АвиаЖЖМ) мен арнайы сұйықтықтардың қозғалысы туралы есеп жүргізу. 2. Жанар-жағармай материалдарын (ЖЖМ) және арнайы сұйықтықтарды қабылдау, есепке алу, сақтау, беру құжаттамасын рәсімдеу. 3. Авиакұралдардың отын-май материалдарын (АвиаЖЖМ) жанармай құюға беру үшін рұқсатты тексеру.

	<p>Дағды 2: Жанар-жағармай материалдарының (ЖЖМ) шығынын басқару.</p>	<p>4. Жанар-жағармай материалдарының (ЖЖМ) және арнайы сұйықтықтардың сандық жағдайын резервуарлар, сыйымдылықтар, сақтау орындары бойынша есепке алу.</p> <p>5. Сыйымдылықтарды және сақтау орындарын тиімді пайдалану мақсатында отын-май материалдары мен арнайы сұйықтықтардың шығынын ұйымдастыру.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері.</p> <p>2. Авиациялық ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтарды сақтау, оларды құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері ҚР азаматтық авиация ұйымдарында.</p> <p>3. Азаматтық әуе кемелерін ЖЖМ-мен қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар.</p> <p>4. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері.</p> <p>5. Ұшулар қауіпсіздігін басқару жүйесіне қойылатын талаптар.</p> <p>6. Кәсіпорын басшысының бұйрықтары мен өкімдері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Не требуется</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Аталмыш қасиеттер: орындаушылық, ұқыптылық, мұқияттық, тәртіп, еңбексүйгіштік, жауапкершілік, үйренуге қабілеттілік, коммуникативтілік.</p> <p>Құжаттама, ережелер және азаматтық авиацияда қабылданған рәсімдерді сақтау кезіндегі уақыттылық.</p> <p>Коммуникабельдік, еңбексүйгіштік, тәртіптілік.</p> <p>Оқыту барысында және кәсіби қызмет процесінде алған кәсіби білімдерді, дағдыларды және шеберлікті қолдану.</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурызда № 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары.</p> <p>2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 190 бұйрығымен бекітілген Азаматтық әуе кемелерін авиациялық жанар-жағармай (ЖЖМ) материалдарымен қамтамасыз ету қағидалары.</p> <p>3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 191 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтау, құюға беруге дайындау және олардың сапасына бақылау жүргізу қағидалары.</p> <p>4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпандағы № 188 бұйрығымен бекітілген азаматтық әуе кемелерін жанар-жағармай материалдарымен қамтамасыз ету ұйымдарына қойылатын талаптар.</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 4</p>	<p>Кәсіптің атауы: Отын-май материалдары бойынша авиациялық техник</p>

	5	Отын-май материалдары бойынша инженер	
16. Кәсіптің карточкасы "Қойма бастығы (жанар-жағармай материалдары, жүк, материалдық-техникалық және т.б.)":			
Топтың коды:	1324-0		
Қызмет атауының коды:	1324-0-020		
Кәсіптің атауы:	Қойма бастығы (жанар-жағармай материалдары, жүк, материалдық-техникалық және т.б.)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемелеріне жерде қызмет көрсету	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жалпы орта білім, техникалық және кәсіптік білім (орта буын маманы) және практикалық тәжірибе		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Қызметте алған мамандығы мен біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмыс істеуге рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	9629-9-004 - Қоймашы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жанар-жағармай материалдарының пайдалану қоймасы		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Күтіп-ұстау жөніндегі жұмыстарды орындау ыдыстардың, резервуарлардың, сақтау қоймаларының авиаЖЖМ. 2. Техникалық қызмет көрсету жұмыстарын ұйымдастыру (ағымдағы, мерзімді және жөндеу) резервуарларды, қоймалар мен сақтау ыдыстарын, құрылымдардың құбырлы жүйелерін, технологиялық жабдықтарды, авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды айдау мен өлшеу құралдарын жөндеу және баптау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Құрылымдардың, технологиялық жабдықтардың, өлшеу құралдары мен автоматтандыру құралдарының техникалық жағдайын тексеру жоспарын әзірлеу және кестелерін жасау. 2. Құрылымдардың құбыр жүйелерінің техникалық жағдайын тексеру, технологиялық жабдықтарды	

<p>Еңбек функциясы 1: Күтіп-ұстау жөніндегі жұмыстарды орындау ыдыстардың, резервуарлардың, сақтау қоймаларының авиаЖЖМ.</p>	<p>Дағды 1: Техникалық жағдайды бақылау</p>	<p>жөндеу және баптау, авиациялық отын-май материалдарын айдау және дозалау құралдарын тексеру жұмыстарын ұйымдастыру және бақылау.</p> <p>3. Жабдықтар мен өлшеу құралдарының істен шығу жағдайларын талдап, оларды болдырмау және жою шараларын қабылдау.</p> <p>4. Өлшеу құралдарының метрологиялық тексерулерін белгіленген мерзімде қамтамасыз ету, материалдық-техникалық ресурстар мен отын-энергетикалық ресурстарды дұрыс және үнемді пайдалану.</p> <p>5. Авиациялық отын-май материалдарын пайдалану кезектілігі туралы ұсыныстар беру.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР азаматтық авиациясында авиациялық отын-май материалдарымен қамтамасыз ету ережелері. 2. Авиациялық отын-май материалдары мен арнайы сұйықтықтарды сақтау, тұтынуға дайындау және сапасын бақылау ережелері, ҚР азаматтық авиация ұйымдарында. 3. Азаматтық авиацияның әуе кемелерін авиациялық отын-май материалдарымен қамтамасыз етуге қойылатын талаптар. 4. ҚР азаматтық авиациясында өрт қауіпсіздігі ережелері. 5. Ұшулар қауіпсіздігін басқару жүйесіне қойылатын талаптар. 6. Еңбек қорғау талаптары. 7. Қоршаған ортаны қорғау талаптары. 8. Кәсіпорынның ішкі құжаттары, кәсіпорын басшысының бұйрықтары мен жарлықтары. 9. Еңбек тәртібі ережелері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Авиациялық ЖЖМ сақтау сыйымдылықтарын, резервуарлар мен қоймаларды ұстау жұмыстарының бағалануы</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ғимараттар, технологиялық жабдықтар, өлшеу құралдары және автоматтандыру құралдары бойынша ағымдағы қызмет көрсету жұмыстарын жоспарлау. 2. Технологиялық жабдықтарды ағымдағы қызмет көрсету жұмыстарының сметалық құнын және еңбек шығынын әзірлеу. 3. Технологиялық жабдықтар мен ғимараттарды ағымдағы қызмет көрсету жұмыстарын орындау үшін сыртқы ұйымдарды тарту. 4. Технологиялық жабдықтар мен ғимараттарды ағымдағы қызмет көрсету жұмыстарын орындау кезінде анықтамалық материалдарды пайдалану. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері.

		<p>2. ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды сақтау, құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері.</p> <p>3. Азаматтық әуе кемелерін ЖЖМ-мен қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар.</p> <p>4. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері.</p> <p>5. Кәсіпорын басшысының бұйрықтары мен өкімдері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Еңбек функциясы 2: Техникалық қызмет көрсету жұмыстарын ұйымдастыру (ағымдағы, мерзімді және жөндеу) резервуарларды, қоймалар мен сақтау ыдыстарын, құрылымдардың құбырлы жүйелерін, технологиялық жабдықтарды, авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды айдау мен өлшеу құралдарын жөндеу және баптау.</p>	<p>Дағды 1: Техникалық қызмет көрсету жұмыстарын ұйымдастыру (ағымдағы, мерзімді және жөндеу) резервуарларды, қоймалар мен сақтау ыдыстарын, құрылымдардың құбырлы жүйелерін, технологиялық жабдықтарды, авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды айдау мен өлшеу құралдарын жөндеу және баптау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Резервуарлар, қоймалар мен сақтау ыдыстарын ағымдағы және мерзімді жөндеуге қажетті материалдардың мөлшерін анықтау. 2. Резервуарлар, қоймалар мен сақтау ыдыстарын ағымдағы және мерзімді жөндеу жұмыстарын жүргізу үшін қауіпсіздік аймақтарын белгілеу. 3. Резервуарлар мен сақтау ыдыстарын тазалау жұмыстарын орындау көлемін анықтау. 4. Жұмыс барысында технологиялық процестің бұзылуын анықтаған жағдайда жетекшіні хабардар ету. 5. Резервуарлар, қоймалар мен сақтау ыдыстарын ағымдағы және мерзімді жөндеу жұмыстарын орындау кезінде анықтамалық материалдарды қолдану. 6. Жөндеу материалдарымен, реагенттермен, құралдармен және жабдықтармен жұмыс істеу. 7. Құрылыс құбырларының құбырлық жүйелерін, резервуарлар мен сақтау ыдыстарын ағымдағы және мерзімді жөндеу жұмыстарының барлық түрлерін орындауда анықтамалық материалдарды қолдану. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері. 2. ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды сақтау, құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері. 3. Азаматтық әуе кемелерін ЖЖМ-мен қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар. 4. ҚР-ндағы азаматтық авиациядағы өрт қауіпсіздігі ережелері. 5. Кәсіпорын басшысының бұйрықтары мен өкімдері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Емкостарды, резервуарларды, сақтау қоймаларын, құбыр жүйелерін жөндеуге қажетті материалдар мөлшерін анықтау.

	<p>Дағды 2: Қазіргі және кезеңдік жөндеу: емкостарды, резервуарларды, сақтау қоймаларын, құбыр жүйелерін, құрылыс және технологиялық жабдықтарды, авиациялық ЖЖМ мен арнайы сұйықтықтарды айдау және дозалау құралдарын жөндеу және баптау.</p>	<p>2. Емкостарды, резервуарларды, сақтау қоймаларын, құбыр жүйелерін жөндеу кезінде барлық күрделі жұмыстарды орындауда анықтамалық материалдарды қолдану. 3. Емкостарды, резервуарларды, сақтау қоймаларын, құбыр жүйелерін жөндеу жұмыстарын ұйымдастыру. 4. Атқарылған жұмыстар бойынша барлық құжаттар мен жазбаларды рәсімдеу.</p> <p>Білімдер: 1. Азаматтық әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету ережелері. 2. ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық ЖЖМ және арнайы сұйықтықтарды сақтау, оларды құюға дайындау және сапасын бақылау ережелері. 3. Азаматтық әуе кемелерін ЖЖМ-мен қамтамасыз ету бойынша ұйымдарға қойылатын талаптар. 4. ҚР-ндағы азаматтық авиацияда өрт қауіпсіздігі ережелері. 5. Кәсіпорын басшысының бұйрықтары мен өкімдері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Іс жүргізу, ұқыптылық, мұқияттылық, тәртіптілік, еңбекқорлық, жауапкершілік, үйренуге бейімділік, коммуникабельділік.</p> <p>Құжаттама талаптарын, азаматтық авиацияда қабылданған ережелер мен процедураларды орындаудағы уақытылы болу.</p> <p>Коммуникабельдік, еңбекқорлық, тәртіптілік.</p> <p>Оқыту барысында және кәсіби қызметте алынған кәсіби білім, дағдылар мен қабілеттерді қолдану.</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурызда № 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары.</p> <p>2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 190 бұйрығымен бекітілген Азаматтық әуе кемелерін авиациялық жанар-жағармай (ЖЖМ) материалдарымен қамтамасыз ету қағидалары.</p> <p>3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 191 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтау, құюға беруге дайындау және олардың сапасына бақылау жүргізу қағидалары.</p> <p>4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпандағы № 188 бұйрығымен бекітілген азаматтық әуе кемелерін жанар-жағармай материалдарымен қамтамасыз ету ұйымдарына қойылатын талаптар.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	Әуе көлігіне арналған отын-смайзматериалдары бойынша авиациялық техник
	5	Жанар-жағармайлық материалдары бойынша инженер

17. Кәсіптің карточкасы "Жанар-жағармай станциясының операторы":			
Топтың коды:	8187-1		
Қызмет атауының коды:	8187-1-007		
Кәсіптің атауы:	Жанар-жағармай станциясының операторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	1-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (1-шығарылым) бекіту туралы" 2023 жылғы 1 қыркүйектегі № 364 ҚР Премьер-Министрінің орынбасары - Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2023 жылғы 7 қыркүйекте № 33389 болып тіркелді. Жанармай станциялары операторы, 2, 3, 4, 5 разрядтар		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Машиналар мен жабдықтарды пайдалану және техникалық қызмет көрсету (өнеркәсіп салалары бойынша)	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Негізгі орта білім, техникалық және кәсіби білім (жоғарғы деңгейде) немесе жалпы орта білім мен практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (білім беру ұйымдарының бағдарламалары бойынша 6 кәсіби дайындық курстары бір жылға дейін немесе кәсіпорында оқыту).		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Тәжірибеден өту және қызметте алған мамандық пен біліктілікке сәйкес жеке жұмысқа рұқсат алу		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1420-0-010 - Жанар-жағармай құю станциясының меңгерушісі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемелерін авиациялық отынмен толтыру		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әуе кемелерін отынмен қамтамасыз ету жүйесін қызмет көрсету, автозаправочная колонка арқылы отын беру дәлдігін тексеру және бақылау 2. Ұшу құралдарын жанармаймен қамтамасыз ету	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Әуе кемелерін, автокөліктерді, мотоциклдерді, тракторларды, түрлі құрылғыларды, кемелерді және басқа да көлік құралдарын қолмен және жанармай құю станцияларының көмегімен жанармаймен және маймен қамтамасыз ету. 2. Көлік құралдарына жанармай беру. 3. Дөңгелектердегі ауаның қысымын тексеру. 4. Мұнай өнімдерін майда ыдысқа құю.	

<p>Дағды 1: Өуе кемелерін отынмен қамтамасыз ету жүйесін қызмет көрсету</p>	<ol style="list-style-type: none"> 5. Бөлшектерді салу. 6. Мұнай өнімдерін және майларды қабылдау. 7. Лабораториялық талдаулар жүргізу үшін сынамалар алу. 8. Қабылданған және сатылған өнімдер бойынша құжаттарды рәсімдеу. 9. Ауыстыру барысында есептер құрастыру. 10. Автоматты жанармай құю жүйесін қызмет көрсету. 11. Жанармайдың шығуын тексеру және бақылау. 12. Дисплей мен басқа көрсеткіштердегі ақпараттың дұрыстығын бақылау. 13. Қызмет көрсетілетін жабдықтарды жұмыс барысында жөндеу және ретке келтіру. 14. Жүйедегі ақаулы бөлшектер мен түйіндерді жөндеу және ауыстыруға қатысу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызмет көрсетілетін жанармай құю жабдығының жұмыс принципі. 2. Мұнай өнімдерінің тағайындалуы мен сыртқы ерекшеліктері. 3. Сатылатын мұнай өнімдерінің атаулары, маркалары және сорттары. 4. Өлшеуіш құралдарды және аспаптардың атауы мен қолдану шарттары. 5. Қабылданған және сатылған мұнай өнімдері бойынша құжаттаманы рәсімдеу тәртібі. 6. Мұнай өнімдерін сақтау және шығару тәртібі. 7. Резервуарларды, технологиялық трубопроводтарды, жанармай құю жабдығын және электронды-автоматтандырылған басқару жүйесін пайдалану ережелері. 8. Ұшақтардың отын және май жүйелерінің схемалары. 9. Ұшақтарды жанармаймен стационарлы орталықтандырылған жүйемен қамтамасыз ету құрылымы және пайдалану ережелері. 10. Авиациялық майларды және жанармайларды механикалық қоспалар мен суға тексеру үшін автоматты және химиялық әдістермен оперативті-аэродромдық бақылау жүргізу ережелері. 11. Жабдықтарды техникалық пайдаланудың ережелері. 12. Жанармайды айдау жабдығын жұмыс орнында орнату тәртібі. 13. Ішкі жану қозғалтқышын дайындау және іске қосу тәртібі.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p>

Еңбек функциясы 1:

Әуе кемелерін отынмен қамтамасыз ету жүйесін қызмет көрсету, автозаправочная колонка арқылы отын беру дәлдігін тексеру және бақылау

Дағды 2:

Жанармай құю колонкасының жанармайды беру дәлдігін тексеру және бақылау.

3-ші разряд

1. Әуе кемелерін, сондай-ақ автомобильдерді, мотокөліктерді, тракторларды, ұшу аппараттарын, кемелер мен басқа көлік құралдарын жанармаймен және майлаушы материалдармен (бензин, керосин, май және басқа) механикалық және жартылай автоматты жанармай құю құрылғыларымен қамтамасыз ету.
2. Ұшу аппараттарын жылжымалы жанармай құю құралдарымен сағатына 500 литр өнімділікпен жанармаймен қамтамасыз ету.
3. Радиаторларға су құю және аккумулятор сұйықтығын құюды жүзеге асыру.
4. Құрылғыларды жөндеу үшін өтінімдер беру және жөндеуден қабылдау.
5. Жанармай өнімдерін жанармай құю станцияларына жеткізу үшін өтінімдер беру.
6. Материалдық есеп құжаттамасын жүргізу.
7. Өлшеуіш құралдарды және аспаптарды тексеру мерзімдерінің бақылауын қамтамасыз ету.
8. Қызмет көрсету жабдықтарының ұсақ ақауларын жою, тазалау және майлау жұмыстарын орындау.
9. Әуе кемесіне жанармайды автоматтандырылған жанармай құю жүйесі арқылы құю көлемін анықтау.
10. Жанармайдың дәлдігіне бақылау жүргізу.
11. Экрандардағы және басқа индикаторлардағы ақпараттың дұрыстығын тексеру.
12. Қызмет көрсетілетін жабдықтың жұмыс барысында баптауын жүзеге асыру.
13. Жүйедегі ақаулы бөлшектер мен тораптарды жөндеу және ауыстыру жұмыстарын орындауға қатысу.

Білімдер:

1. Қызмет көрсетілетін жанармай құю жабдықтарының, өлшеуіш құралдарының құрылымы.
2. Мұнай өнімдерінің физикалық және химиялық қасиеттері.
3. Қысқы және жазғы уақытта көлік құралдарын жанармаймен қамтамасыз ету үшін қолданылатын барлық мұнай өнімдерінің атаулары, маркалары мен сорттары.
4. Өтінімдер мен материалдық есеп құжаттамасын рәсімдеу тәртібі.
5. Өлшеуіш құралдардың тексеру мерзімдері.
6. Резервуарларды, технологиялық құбыр жүйелерін, жанармай құю жабдықтарын және электронды-автоматтандырылған басқару жүйесін пайдалану ережелері.
7. Ұшу аппараттарының жанармай және май жүйелерінің сызбалары.

		<p>8. Ұшақтарды жанармаймен орталықтандырылған жүйелер арқылы жанармаймен қамтамасыз ету құрылғыларының құрылымы мен пайдалану ережелері.</p> <p>9. Авиациялық отын мен май материалдарының құрамында су мен механикалық қоспалардың бар-жоғын автоматты және химиялық әдістермен бақылау жүргізу ережелері.</p> <p>10. Жабдықтарды пайдалану ережелері.</p> <p>11. Жанармайды айдау жабдығын жұмыс орнында орнату тәртібі.</p> <p>12. Ішкі жану қозғалтқышын дайындау және іске қосу тәртібі.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Дағды 1: Отынның сапасын тексеру</p>	<p>Машықтар: 4-й разряд</p> <p>1. Ауа кемелерін, сондай-ақ автокөліктерді, мотоциклдерді, тракторларды, ұшақтарды, кемелерді және басқа да көлік құралдарын автоматты және механикалық жанармай құю құралдары арқылы жанармаймен (бензин, керосин, май және басқалар) толықтыру.</p> <p>2. Ұшақтарды 500 литр минутына дейін жанармай құюға арналған жылжымалы жанармай құю қондырғыларымен толтыру.</p> <p>3. Отын және май құю жабдықтарының, басқару автоматикасының және электр таратқыш щиттердің жұмыс жағдайын тексеру.</p> <p>4. Отын құю колонкалары мен өлшеу құралдарын тексеруге ұсыну мерзімдерін бақылау.</p> <p>5. Жабдықтарды жөндеу үшін өтінімдер беру және жөндеуден қабылдау.</p> <p>6. Жылжымалы жанармай құю станцияларын қуат көздеріне қосу.</p> <p>7. Ішкі жану қозғалтқышы бар бензоэлектр агрегатын, генераторды және басқару электр щитын жұмыс жағдайына келтіру.</p> <p>8. Жанармай құю құралдарының қашықтан басқару автоматикасының кішкентай ақауларын жою.</p> <p>9. Авиациялық отын-смайлық материалдарының су мен механикалық қоспаларға сапасын тексеру үшін оперативті-аэродромды бақылау әдістерімен және химиялық әдістермен жанармайды тексеру.</p> <p>10. Отын қабылдайтын, сақтайтын және шығаруға арналған резервуарлардың, насос қондырғыларының, сүзгілердің, құбыр жүйелерінің және жанармай құю агрегаттарының ақауларын тексеру.</p> <p>11. Өлшеу құралдарын тексеруге ұсынылған мерзімдерді бақылау.</p>

<p>Еңбек функциясы 2: Ұшу құралдарын жанармаймен қамтамасыз ету</p>	<p>12. Жанармай құю құралдарының қашықтан басқару автоматикасындағы кішкентай ақауларды жою.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Резервуарларды, технологиялық құбыржолдарын, отын құю жабдықтарын және электронды-автоматты басқару жүйесін пайдалану тәртібі. 2. Өуе кемелерінің отын және май жүйелерінің сызбалары. 3. Өуе кемелерін отынмен орталықтандырылған құю жүйелерін пайдалану тәртібі. 4. Авиациялық жанар-жағармай материалдарының құрамында су мен механикалық қоспалардың болуына оперативті-аэродромдық бақылау жүргізу тәртібі. 5. Өзендік автозаправка станциясының техникалық пайдалануы, бензоэлектрлі агрегатының және іштен жану қозғалтқышы мен электр щитінің жұмыс істеу тәртібі. 6. Жұмыс орнында отын айдау жабдығын орнату тәртібі. 7. Іштен жану қозғалтқышын дайындау және іске қосу тәртібі. 8. Резервуарларды, технологиялық құбыржолдарын, отын құю жабдықтарын және электронды-автоматты басқару жүйесін пайдалану ережелері. 	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар: 5-ші разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Автоматтандырылған отынмен және маймен қамтамасыз ету жүйесін қызмет көрсету, несие карталары арқылы электронды құрылғымен ақпарат енгізу және көрсету, аппараттық блок пен перфораторды пайдалану. 2. Автозаправка колонкасымен отынның шығуын тексеру және бақылау. 3. Құрылғыдағы енгізу және жазу индикаторларының дұрыс ақпаратты көрсетілуін бақылау. 4. Перфолентаны ақпаратпен алып тастау, кассеттерді ауыстыру және жады блогына жазу жүргізу. 5. Қызмет көрсетілетін жабдықты жұмыс процесінде баптау. 6. Жүйенің ақаулы бөліктерін және тораптарын жөндеуге қатысу. 7. Ұшақтарды автоматты және механикалық жабдықтармен отынмен қамтамасыз ету. 8. Ұшақтарды отынмен қамтамасыз ету үшін орталықтандырылған жүйелерді пайдалану.

	<p>Дағды 2: Ұшақтарды отынмен қамтамасыз ету</p>	<p>9. Отын таратушы жабдықтардың, басқару автоматикасының және электрораспределительные щиттердің жұмысын тексеру. 10. Отын құю жабдықтары мен өлшеу құралдарының тексеру мерзімдерін бақылау. 11. Жабдықтарды жөндеу және қабылдау бойынша өтініштер беру. 12. Отын құю жабдықтарындағы ұсақ ақауларды жою.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Кредиттік карталар бойынша мұнай өнімдерін автоматтандырылған беру жүйесінің құрылымы және пайдалану тәртібі. 2. Ақпаратты жады блогына енгізу және өндеу негізгі әдістері. 3. Жүйенің түйіндерін дәлдікке тексеру және баптау тәртібі. 4. Кредиттік карталар бойынша көлік құралдарын отынмен қамтамасыз ету процесін жүргізу реті. 5. Кредиттік карталар бойынша мұнай өнімдерін беру және төлеу тәртібі туралы нұсқаулық. 6. Резервуарлар, технологиялық құбырлар, отын құю жабдықтары және электронды-автоматты басқару жүйесін пайдалану ережелері. 7. Ұшақтардың отын және май жүйелерінің схемалары. 8. Ұшақтарды отынмен орталықтандырылған қамтамасыз ету жүйесінің құрылымы және пайдалану ережелері. 9. Авиациялық отын-смазка материалдарының сапасын бақылау ережелері, су мен механикалық коспалардың мөлшерін автоматты және химиялық әдістермен тексеру. 10. Жұмыс орнында отын перекачка жабдықтарын орнату тәртібі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Орындаушылық, ұқыптылық, мұқияттылық, тәртіптілік, еңбекқорлық, жауапкершілік, үйренуге қабілеттілік, коммуникабельділік. Құжаттаманы, ережелер мен процедураларды сақтауда дәлдік (пунктуалдылық), азаматтық авиацияда қабылданған талаптарды орындау. Жанжақты байланыс орната алу, еңбекқорлық, тәртіптілік. Кәсіби білімдерді, дағдыларды және іскерліктерді қолдану, оларды оқыту барысында және кәсіби қызметте алған.</p>	
	<p>1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурызда № 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 190 бұйрығымен бекітілген Азаматтық әуе кемелерін авиациялық жанар-жағармай (ЖЖМ) материалдарымен қамтамасыз ету қағидалары.</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпанда № 191 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық жанар-жағармай материалдары мен арнаулы сұйықтықтарды сақтау, құюға беруге дайындау және олардың сапасына бақылау жүргізу қағидалары.	
	4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпандағы № 188 бұйрығымен бекітілген азаматтық әуе кемелерін жанар-жағармай материалдарымен қамтамасыз ету ұйымдарына қойылатын талаптар.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	Авиациялық техник, жанармай-майлау материалдары бойынша
	5	Жанармай-майлау материалдары бойынша инженер

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

18. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.
Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынғалиевич, +7 (717) 257 21 91, e.myrzagaliev@transport.gov.kz.
19. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы" АҚ.
Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54 52.
Орындаушы: Битенов Алмас Баданович, +7 (701) 513 84 41, a.bitenov@agakaz.kz.
20. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.
21. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 19 қараша.
22. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.
23. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.
24. Болжалды қайта қарау күні: 2027 жылғы 31 желтоқсан.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің міндетін
атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 418 бұйрығына
2-қосымша

Кәсіптік стандарт: "Әуе кемелерінің ұшуын әуеайлақтық қамтамасыз ету"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Әуе кемелерінің ұшуын әуеайлақтық қамтамасыз ету" кәсіптік стандарты "Кәсіби біліктілік туралы" ҚР Заңының 5-бабына сәйкес әзірленді, білім беру бағдарламаларын қалыптастыруға, оның ішінде кәсіпорындарда кадрлар даярлауға, білім беру ұйымдарының қызметкерлері мен түлектерінің және азаматтық авиация ұйымдарында аэродромдық ұшуларды

қамтамасыз ету саласындағы міндеттердің кең ауқымының шешімдерін, кәсіптік біліктілікті тануға қойылатын талаптарды белгілейді.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) авиация персоналы – арнайы және (немесе) кәсіптік даярлығы бар және мынадай қызметті жүзеге асыратын жеке тұлғалар: әуе қозғалысына қызмет көрсету бойынша (әуе қозғалысын ұйымдастыру және қамтамасыз ету жөніндегі басқару персоналы, авиациялық станциялардың операторлары, маман); аэродромдағы ұшуларды жерүсті қамтамасыз ету үшін (персонал, маман); азаматтық авиация саласындағы кәсіпорындарды және авиациялық оқу орталықтарын басқару бойынша;

2) азаматтық авиация – "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР заңының 6-бабының 3-тармағында көзделген мақсаттарда пайдаланылатын эксперименттік және мемлекеттік авиация құрамына кірмейтін авиация;

3) әуеайлақ – бір немесе бірнеше ұшу алаңдары, жүру жолдары, перрондар және арнайы мақсаттағы аймақтар орналасқан аэродром бөлігі;

4) әуеайлақтық қамтамасыз ету – бұл әуе кемелерінің ұшуы, қонуы, рөлдеуі және тұрақтауы үшін тұрақты пайдалану даярлығында әуеайлақтың ұшу алаңын (ұшу-қону жолақтары (бұдан әрі – ҰҚЖ), рульдеу жолдары (бұдан әрі – РЖ), перрондар мен әуе кемелерінің тұрақ орындары) ұстау жөніндегі іс-шаралар кешені;

5) әуеайлақ қызметі – әуеайлақ (тікұшақ айлағы), әуежай объектілерін қауіпсіз пайдалануды, ұстауды, жөндеуді қамтамасыз етуге арналған әуежайдың құрымдық бөлімшесі (азаматтық авиация ұйымы);

6) кедергі – әуе кемесінің жер бетінде қозғалысына арналған аумақта орналасқан немесе әуе кемесінің ұшу кезінде қауіпсіздігін қамтамасыз етуге арналған белгілі бір беткейден жоғары көтерілетін барлық қозғалмайтын (уақытша немесе тұрақты) қозғалатын объектілер немесе олардың бөліктері;

7) нұсқаушы – оның біліктілігіне сәйкес авиация персоналының кәсіби даярлығын және біліктілігін тексеруді тікелей жүзеге асыратын тұлға;

8) перрон – жолаушыларды отырғызу немесе түсіру, пошта жөнелтілімдері мен жүктерді тиіп, түсіру, жанар май құю, тұрақ немесе техникалық қызмет көрсету мақсатында әуе кемелерін орналастыруға арналған құрлықтағы айлақтың белгілі бір алаңы;

9) ұшу жолағы – әуе кемелерінің қонуы мен көтерілуі үшін дайындалған құрлықтағы әуеайлақтың белгілі бір төртбұрышты учаскесі.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

1) ААҚ – аэронавигациялық ақпарат қызметі;

2) ӘК – әуе кемесі;

3) ӘҚ – әуеайлақ қызметі;

4) ӘҚҚ – әуе қозғалысына қызмет көрсету;

- 5) БА – біліктілік анықтамалығы;
- 6) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;
- 7) ИКАО – Халықаралық азаматтық авиация ұйымы;
- 8) ҚР – Қазақстан Республикасы;
- 9) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;
- 10) ТжКБ – техникалық және кәсіптік білім;
- 11) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші;
- 12) ҰҚЖ – ұшу қону жолағы;
- 13) GRF – ҰҚЖ жай-күйі туралы деректерді ұсынудың жаһандық форматы;
- 14) RCR – ҰҚЖ жағдайы туралы есеп;
- 15) SNOWTAM – әуеайлақтың ұшу-қону жолақтарындағы қар, батпақ, мұз немесе тұрып қалған су туралы ақпаратты қамтитын арнайы NOTAM сериясы;
- 16) NOTAM – ұшқыш құрамына хабарлама (NOTAM — бұл аббревиатура Notice To Air Missions дегенді білдіреді. Ағылшын тіліндегі аббревиатураның орнына мынадай жазу қолданылады — NOTAM).

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Әуе кемелерінің ұшуын әуеайлақтық қамтамасыз ету.

5. Кәсіптік стандарттың коды: H51101072.

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10.1 Кестеге бағынатын жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10.2 Кестеге бағынбайтын жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;

51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;

51.21.1 Кестеге бағынатын жүк әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;

51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;

51.21.2 Кестеге бағынбайтын жүк әуе көлігінің қызметі;

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Әуе кемелері мен тікұшақтардың әуеайлақтарға ұшуын қауіпсіз қамтамасыз етуге байланысты аэродромды қамтамасыз ету саласында білікті қызметтерді көрсетуге бағытталған авиация персоналының қызметін қамтиды.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары - 8 СБШ-нің деңгейі;

2) Әуеайлақ қызметінің бастығы – 7 СБШ-нің деңгейі;

3) Әуеайлақ қызметінің бастығы – 6 СБШ-нің деңгейі;

4) Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор – 6 СБШ-нің деңгейі;

5) Әуеайлақты пайдалану жөніндегі инженері – 6 СБШ-нің деңгейі;

6) Әуеайлақ қызметінің технигі – 4 СБШ-нің деңгейі;

7) Аэроалаң жұмысшысы – 2 СБШ-нің деңгейі;

8) Әуежайдағы моторландырылған жабдықтардың жүргізушісі – 2 СБШ-нің деңгейі

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары":			
Топтың коды:	1210-0		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Практикалық мамандық бойынша тәжірибе немесе басқарушылық жұмыс тәжірибесі кемінде 3 жыл жұмыс өтілі.		

Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Қосымша кәсіптік білім беру ұсынылады: - кемінде үш жылда бір рет біліктілікті арттыру бағдарламалары.	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1210-0-012 - Азаматтық авиация басқармасының (агентігінің) бас директоры	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұйымның қызметіне басшылық жасау және міндеттерді орындау үшін жауапкершілік. Клиенттерге қызмет көрсету бойынша жұмысты үйлестіру және ұйымдастыру, қызметкерлердің іс-әрекеттерінің тиімділігін бақылау және бақылау, ресурстарды бөлу және персоналды басқару мәселелерін шешу.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Миссияны, құндылықтарды, мәдениетті, саясатты және стратегияны қалыптастыру. 2. Кәсіпорынды (ұйымды) басқару. 3. Қызмет мониторингі мен бағалауды жүзеге асыру.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Миссияны, құндылықтарды, мәдениетті, саясатты және стратегияны қалыптастыру.	<p>Дағды 1: Кәсіпорынның (ұйымның) миссиясын, мақсаттарын, саясаты мен стратегиясын әзірлеу және бекіту.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның саясатын, стратегиясын және оларды іске асыру механизмін анықтау. 2. Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын және тиімді өзара іс-қимылын ұйымдастыру, олардың қызметін әлеуметтік және нарықтық басымдықтарды ескере отырып, инновацияларға және нарықтық жағдайдың өзгеруіне тез жауап беретін тауарлар мен көрсетілетін қызметтердің икемді және ұтқыр өндірісін дамытуға және жетілдіруге бағыттау. 3. Ұйым жұмысының тиімділігін арттыруды, пайданы ұлғайтуды қамтамасыз ету. 4. Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету, олардың кәсіби білімі мен тәжірибесін ұтымды пайдалану және дамыту, өмір мен денсаулық үшін қауіпсіз және қолайлы еңбек жағдайларын жасау, қоршаған ортаны қорғау туралы заңнаманың талаптарын сақтау, ұжымда қолайлы психологиялық атмосфераны қалыптастыру жөнінде шаралар қабылдау. 5. Басшылықтың экономикалық және әкімшілік әдістерін үйлестіруді, өндірістік және өзге де мәселелерді талқылау мен шешуді, өндіріс тиімділігін арттырудың материалдық және моральдық ынталандыруларын қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері. 2. Ұйымның қызметіне қатысты өзге органдардың әдістемелік және өзге де материалдары. 3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері.

4. Ұйымның өндірістік қуаты және кадрлық ресурстары.
5. Ұйым өнімдерін өндіру технологиясы.
6. Салық заңнамасы.
7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі.
8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері.
9. Стратегиялық жоспарлау, нарық - сыртқы және ішкі конъюнктура (өз секторы және онымен өзара байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер мен тұтынушылар.
10. Озық отандық және шетелдік ғылыми-техникалық жетістіктер.
11. Тиісті қызмет түрінің тәжірибесі және ең жақсы ұқсас ұйымдардың тәжірибесі.
12. Шаруашылық және қаржы шарттарын жасасу және орындау тәртібі.
13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі.
14. Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру.
15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Машықтар:

1. Заңнамаға сәйкес ұйымның өндірістік, шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметіне басшылық жасау.
2. Қабылданатын шешімдердің орындалуын, оның балансындағы ұйым мүлкінің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қызметінің қаржы-шаруашылық нәтижелерін қамтамасыз ету.
3. Шарттар жасасу, мәмілелер жасау, бөгде ұйымдармен немесе өзге де заңды тұлғалармен операциялар жасау, өкімдер, бұйрықтар шығару, іскерлік кездесулерде ұйымның атынан өкілдік ету.
4. Ұйымның банктерді қоса алғанда, мемлекеттік бюджет, жинақтаушы зейнетақы және сақтандыру қорлары, жеткізушілер, тапсырыс берушілер және кредиторлар алдындағы міндеттемелерін орындауын, сондай-ақ шаруашылық және еңбек шарттарын (келісімшарттарын), индикативтік жоспарлар мен бизнес-жоспарлар көрсеткіштерін орындауын қамтамасыз ету.
5. Әлеуметтік әріптестік қағидаттары негізінде ұжымдық шартты әзірлеуді, жасасуды және орындауды, еңбек және өндірістік тәртіпті сақтауды

<p>Еңбек функциясы 2: Кәсіпорынды (ұйымды) басқару.</p>	<p>Дағды 1: Ұйымдық құрылымды дамыту және ресурстарды бөлу.</p>	<p>қамтамасыз ету, қызметкерлердің еңбек уәждемесін, бастамасы мен белсенділігін дамытуға ықпал ету.</p> <p>6. Ұйымның қаржы-экономикалық және өндірістік-шаруашылық қызметіне қатысты мәселелерді заңнамада берілген құқықтар шегінде шешуді қызметтің жекелеген бағыттарын жүргізуді өзге лауазымды тұлғаларға, директордың орынбасарларына, филиалдардың, сондай-ақ функционалдық және өндірістік бөлімшелердің басшыларына тапсыру.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері. 2. Ұйымның қызметіне қатысты өзге органдардың әдістемелік және өзге де материалдары. 3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері. 4. Ұйымның өндірістік қуаты және кадрлық ресурстары. 5. Ұйым өнімдерін өндіру технологиясы, жануарлармен, азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін 6. Салық заңнамасы. 7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі. 8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері. 9. Стратегиялық жоспарлау, нарық - сыртқы және ішкі конъюнктура (өз секторы және онымен өзара байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер мен тұтынушылар. 10. Озық отандық және шетелдік ғылыми-техникалық жетістіктер. 11. Тиісті қызмет түрінің тәжірибесі және ең жақсы ұқсас ұйымдардың тәжірибесі. 12. Шаруашылық және қаржы шарттарын жасасу және орындау тәртібі. 13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі. 14. Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру. 15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

Еңбек функциясы 3:
Қызмет мониторингі мен
бағалауды жүзеге асыру.

Дағды 1:
Қызметке мониторинг
және бағалау жүргізу.

1. Қабылданатын шешімдердің орындалуын, оның балансындағы ұйым мүлкінің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қызметінің Қаржы-шаруашылық нәтижелерін қамтамасыз ету.
2. Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын және тиімді өзара іс-қимылын ұйымдастыру, олардың қызметіне бағалау жүргізу.
3. Ұйымның тиімділігін арттыруды қамтамасыз ету, жұмыс нәтижелерін талдау.
4. Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету жөнінде шаралар қабылдау, олардың біліктілік деңгейін арттыру, олардың қызметінің нәтижелерін бағалау.
5. Басшылықтың экономикалық және әкімшілік әдістерін үйлестіруді, өндірістік және өзге де мәселелерді талқылау мен шешуді, өндіріс тиімділігін арттырудың материалдық және моральдық ынталандыруларын қамтамасыз ету.
6. Кәсіпорынның жұмысын жетілдіру бойынша іс-шаралар әзірлеу, енгізілген өзгерістерге мониторинг жүргізу.

Білімдер:

1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері.
2. Ұйымның қызметіне қатысты өзге органдардың әдістемелік және өзге де материалдары.
3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері.
4. Ұйымның өндірістік қуаты және кадрлық ресурстары.
5. Ұйым өнімдерін өндіру технологиясы.
6. Салық заңнамасы.
7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі.
8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері.
9. Стратегиялық жоспарлау, нарық - сыртқы және ішкі конъюнктура (өз секторы және онымен өзара байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер мен тұтынушылар.
10. Озық отандық және шетелдік ғылыми-техникалық жетістіктер.
11. Тиісті қызмет түрінің тәжірибесі және ең жақсы ұқсас ұйымдардың тәжірибесі.
12. Шаруашылық және қаржы шарттарын жасасу және орындау тәртібі.
13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі.

		14. Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру. 15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі: :	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Бизнесті түсіну Ұқыптылық Дербестік және жауапкершілік Жүйелі ойлау Стратегиялық ойлау Күйзеліске тұрақтылық Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Өзгерістерді басқару Мақсаткерлік Эмоциялық парасат Аналитикалық ойлау Төзімділік пен еңбексүйгіштік Келіссөз жүргізу шеберлігі Жобалық ойлау Шығармашылық және шығармашылық Көп мәдениеттілік және ашықтық Бастамашылық Көшбасшылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1."ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР заңы. 2."Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы"ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Әуеайлақ қызметінің бастығы
10. Кәсіптің карточкасы "Әуеайлақ қызметінің бастығы":		
Топтың коды:	1325-4	
Қызмет атауының коды:	1325-4-007	
Кәсіптің атауы:	Әуеайлақ қызметінің бастығы	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Азаматтық авиацияда әуеайлақтық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы бойынша. 2-тарау, 10-параграф "Әуеайлақ қызметінің басшысы" Әуеайлақ қызметінің басшысы	
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (Мамандық:

Кәсіптік білім деңгейі:	магистратура, резидентура)	Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Әуеайлақ ұшуларды қамтамасыз етуде кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етумен айналысатын авиация персоналын даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес әуеайлақта ұшуды қамтамасыз ету бойынша бастапқы даярлау және/немесе біліктілігін арттыру курсы бітіргені туралы куәлік. Алған мамандығына және қызметтегі біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмыс істеуге рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2142-9-005 - Әуеайлақтарды пайдалану жөніндегі инженерлер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуеайлақ қызметінің жұмысын ұйымдастыру бойынша барлық іс-шараларды ұйымдастыру және басқару. Тиімді және жоғары сапалы мазмұнды ұйымдастыру және қамтамасыз ету бойынша бірқатар тапсырмаларды тікелей орындау, әуеайлақтарға ұшуды қауіпсіз және тиімді орындау үшін әуеайлақты, тікұшақ айлағын, қону алаңын бақылау және жөндеу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әуеайлақ қызметінің қызметіне жалпы басшылық жасау, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу. 2. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының жасанды беттерін және асфальтталмаған бөліктерін күтіп ұстау және жөндеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыруды бақылау 3. Әуеайлақ аймағының жағдайын бақылау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технологиялық тәртіптің сақталуын қадағалау. 2. Әуеайлақ қызметінің мамандарымен және әуежайдың басқа бөлімшелерімен ұшуларды аэродромды техникалық қамтамасыз ету мәселелері бойынша сабақтар өткізу. 3. Әуеайлақ аумағындағы аэродромдағы орнитологиялық жағдайды өзгерту және объектілерді салу мәселелері бойынша жергілікті атқарушы органдармен өзара іс-қимыл жасау. 4. Объектілердің құрылысын және кедергілердің жағдайын қадағалау. 5. Қызметке жетекшілік ету. 6. Төтенше жағдайларды жою жөніндегі іс-шараларды жүргізу кезінде авиациялық ұйымның жедел штабы мен әкімшілігінің құрамында жұмыс істеу. 7. ӘҚ ұшып шығуының кешігу себептерін және ӘК қатысты оқиғаларды талдау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР заңы. 	
	Дағды 1:		

<p>Еңбек функциясы 1: Әуеайлақ қызметінің қызметіне жалпы басшылық жасау, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу.</p>	<p>Әуеайлақ қызмет көрсету қызметін басқару</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 5. Жұмыс аймағын тексеруге арналған нұсқаулық. 6. Радиобайланыс ережелері. 7. Азаматтық авиациядағы ұшуларды орнитологиялық қамтамасыз ету ережелері. 8. Әуе кемелерінің қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін қызмет түрлеріне рұқсат беру қағидалары. 9. Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастырудың жергілікті ережелері. 10. Халықаралық және ұлттық әуеайлақтардың ұшуын қамтамасыз ету жөніндегі нормативтік құқықтық актілер. 11. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 12. Кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары. 13. Еңбек тәртібі.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жоспарлау құжаттарын әзірлеу. 2. Есептер мен хабарламалар құрастыру. 3. Ұшуды әуеайлақтық техникалық қамтамасыз ету мәселелері бойынша әуежай қызметтерімен өзара іс-қимылды ұйымдастыру. 4. Әуеайлақтардың сертификаттау талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету үшін қажетті құжаттарды дайындау. 5. Әуеайлақты сертификаттауға құжаттарды дайындау. Материалдық ресурстармен қамтамасыз ету бойынша жыл сайынғы сұраныстарды дайындау. 6. Әуеайлақты күтіп ұстау және жөндеу бойынша жылдық және тоқсандық жоспарларды жасау. 7. Әуеайлақ қызметінің сызбаларын әзірлеу.
	<p>Дағды 2: Жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР заңы. 2. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 5. Азаматтық авиациядағы ұшуларды орнитологиялық қамтамасыз ету ережелері. 6. Әуе кемелерінің қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін қызмет түрлеріне рұқсат беру қағидалары.

		<p>7. Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастырудың жергілікті ережелері .</p> <p>8. Халықаралық және ұлттық әуеайлақтардың ұшуын қамтамасыз ету жөніндегі нормативтік құқықтық актілер.</p> <p>9. Кәсіпоры басшысының нұсқаулары, бұйрықтары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Ұйымдастыру бойынша жұмыстарды орындау әуеайлаққа техникалық қызмет көрсету</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс аймағы мен әуеайлақ жабдықтарын тексеруді/тексеруді ұйымдастыру және жүргізу. 2. Әуеайлақты күтіп ұстау, және оны тұрақты ұстау, пайдалану дайындығы жұмысын ұйымдастыру, персоналды басқару және бақылау. 3. Көшбасшылықты қамтамасыз ету және әуеайлақтың арнайы техникасы мен ауысымдық персоналдың жұмысын бақылау. 4. Автокөлік құралдарын пайдалана отырып, жасанды беттердің және асфальтталмаған ұшып-қону жолақтарының, аэродром элементтерінің жай-күйін тексеруді басқару. 5. Әуеайлақ элементтерінің жұмысқа жарамдылығын анықтау және анықталған ақауларды олардың шекті рұқсат етілген мәндерге сәйкестігіне талдау жасау. 6. Ұшу алаңын ластайтын заттардан уақытылы тазалауды басқару. 7. Қозғалыс жасау аймағында жұмыс істеу кезінде әуеайлақтың қызмет көрсету персоналы мен ӘҚК бөлімшесі арасындағы радиобайланысты бақылау. 8. Әуеайлақ қызметінің бақылау-өлшеу аспаптарын, оның ішінде жасанды ҰҚЖ-да үйкеліс коэффициентін өлшеу үшін пайдалануды қадағалау. 9. Әуеайлақтағы орнитологиялық жағдайды басқару . 10. Егер сәйкессіздіктер жойылғанға дейін рұқсат етілген шекті нормалардан асатын жабын ақаулары анықталған жағдайда, әуеайлақтың тиісті элементтерінің жұмысына тиісті шектеулер немесе тыйым салулар енгізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс аймағын тексеруге арналған нұсқаулық. 2. Радиобайланыс ережелері. 3. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 4. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар. 5. Азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін құстар мен басқа жануарлардан болатын қауіпті жою ережелері. 6. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері.

Еңбек функциясы 2:
 Әуеайлақтың, тікұшақ
 айлағының, қону
 алаңының жасанды
 беттерін және
 асфальтталмаған
 бөліктерін күтіп ұстау
 және жөндеу бойынша
 жұмыстарды
 ұйымдастыруды бақылау

Дағдыны тану мүмкіндігі
 :

Дағды 2:
 Әуеайлақты жөндеу
 жұмыстарын
 ұйымдастыру

7. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары.
8. Әуеайлақты ұстау мәселелері бойынша халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық актілер.
9. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы.
10. Кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары.
11. Еңбек тәртібі.

ұсынылмайды

Машықтар:

1. Әуеайлақты және оның жабдықтарын уақтылы күтіп ұстауды және ағымдағы жөндеуді басқару.
2. Қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, ҰҚЖ бетінің және әуеайлақ жабдықтарының күрделі жөндеуін қадағалау.
3. ҰҚЖ-дағы жұмыстарды орындау және әуеайлақтың жай-күйі туралы қозғалыс қызметімен және ААҚ-мен келісімді қадағалау.
4. Авиациялық фразеологизмдер мен радиожол қозғалысы ережелерін пайдалана отырып, жол қозғалысы қызметімен радиобайланысты бақылау.
5. Әуеайлақтың жабылуына байланысты жөндеу және техникалық қызмет көрсету жұмыстары туралы ұшу жетекшісімен келісу және ААҚ-ға хабарлау.
6. Әуеайлақтың және оның жабдықтарының уақтылы техникалық қызмет көрсету және ағымдағы жөндеу жұмыстарын қадағалау.
7. Қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, әуеайлақтың үстіңгі қабаты мен жабдықтарын жоспарлы және күтпеген жөндеу жұмыстарын ұйымдастыру.
8. Әуеайлақ элементтерінің тозуы кезінде олардың таңбаларын жаңарту бойынша нұсқаулықты қамтамасыз ету.
9. Әуеайлақты жабу және әуежайға тартылған ұйымдарды хабардар ету тәртібінің орындалуын бақылау.

Білімдер:

1. Радиобайланыс ережелері.
2. Азаматтық авиациядағы аэродромды қамтамасыз ету ережелері.
3. "ҚР-ндағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы" ҚР заңы.
4. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуларды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және

		<p>жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары.</p> <p>5. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар.</p> <p>6. Әуеайлақты жабуға байланысты рәсімдер.</p>
<p>Еңбек функциясы 3: Әуеайлақ аймағының жағдайын бақылау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Кедергілерді, аэронавигациялық емес шамдарды, әуеайлақтағы құрылыс жұмыстарын және қызмет түрлерін бақылау (есепке алу)</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін қызметті бақылау үшін әуежай комитетін құру және оның жұмысын бақылау. 2. Әуеайлақта ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін қызмет түрлеріне мониторингті ұйымдастыру. 3. Объектілердің құрылысын және кедергілердің жағдайын қадағалау. 4. Әуеайлақтың жұмыс аймағын тексеру/тексеру кезінде уақытша кедергілердің, оның ішінде тұрақты әуе кемелерінің болуын бақылауды жүзеге асыру. 5. Әуеайлақты көзбен шолу кезінде кез келген қорғаныс беттеріне әсер ететін объектілердің жоқтығын тексеру үшін бақылауды жүзеге асыру, атап айтқанда, барлық ҰҚЖ-ның қонуға бет алу және кету аймақтарында. 6. Жарықтандыру жағдайын тексеру және әуеайлақтағы рұқсат етілген кедергілерді таңбалау кезінде басшылықты қамтамасыз ету.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 2. Әуеайлақ қызметінің қозғалыс қызметімен және әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы № 504 қаулысының талаптары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>	
<p>Дағды 2:</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігіне қауіп төндіретін әрекеттерді бақылау үшін әуежай комитетін құру және оның жұмысын бақылау. 2. Әуеайлақ аймағында ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіретін іс-әрекеттерге мониторингті ұйымдастыру. 3. Объектілердің құрылысын және кедергілердің жағдайын қадағалау. 4. Әуеайлақ аймағын көзбен шолу кезінде кез келген қорғаныс беттеріне, атап айтқанда, барлық 	

	<p>Ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіретін кедергілерді, аэронавигациялық емес оттарды, аэродром аймағында құрылыс жұмыстарын және іс-шараларды бақылау (есепке алу)</p>	<p>ҰҚЖ-ның қонуға және кету аймақтарына әсер ететін заттардың жоқтығын тексеру үшін бақылауды жүзеге асыру.</p> <p>5. Жарықтандыру жағдайын тексеру және рұқсат етілген кедергілерді таңбалау, аэродром аймағында құрылыс жұмыстарын жүргізу кезінде бақылауды жүзеге асыру.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 2. Әуеайлақ қызметінің қозғалыс қызметімен және әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы № 504 қаулысының талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Стратегиялық ойлау Күйзеліске тұрақтылық Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Өзгерістерді басқару Мақсаткерлік Тәртіптілік Аналитикалық ойлау Төзімділік пен еңбексүйгіштік Ауызекі сөйлеу дағдылары Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары Мотивация Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті Логикалық ойлау Көп мәдениеттілік және ашықтық Компьютерлік сауаттылық Сыни ойлау Көшбасшылық</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>		<p>1. "Азаматтық авиациядағы аэродромдық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы №381 бұйрығы. "Азаматтық авиация әуеайлақтарының (тікұшақ айлақтарының) пайдалануға жарамдылығы стандарттарын бекіту туралы" бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 "ҚР әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру қағидалары" бұйрығы. 4. "Азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратты ұсыну қағидалары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 420 бұйрығы. 5. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №504 "Әуе кемелерінің ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін қызметке рұқсат беру ережесі" қаулысы. 6. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28</p>

	қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 7. ИКАО 14-қосымша, Әуеайлақтар, 1-том, Әуеайлақтарды жобалау және пайдалану. 8. DOC , 9981 ИКАО, Әуеайлақтар. 9 . DOC, ICAO 9157, Әуеайлақтарды жобалау жөніндегі нұсқаулық.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	8	Мекемелер, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары	
11. Кәсіптің карточкасы "Әуеайлақ қызметінің бастығы":			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	1325-4-007		
Кәсіптің атауы:	Әуеайлақ қызметінің бастығы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Азаматтық авиацияда әуеайлақтық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы бойынша 2-тарау, 10-параграф "Әуеайлақ қызметінің басшысы"		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	(Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Әуеайлақтық ұшуларды қамтамасыз ету саласында кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Алған мамандығына және қызметтегі біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмыс істеуге рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2142-9-005 - Әуеайлақтарды пайдалану жөніндегі инженерлер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуеайлақтың арнайы техникасының жұмысын ұйымдастыру бойынша барлық іс-шараларды ұйымдастыру және басқару		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әуеайлақ қызметінің арнайы техникасының жұмысын ұйымдастыру, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара іс-қимыл бойынша жалпы басшылық 2. Әуеайлақтық арнайы техника жауапты басшының функцияларын орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Технологиялық тәртіптің сақталуын қадағалау. 2. Қызметке жетекшілік ету. 3. Сәйкес қызметкерлердің жұмысын ұйымдастыру. Әуеайлақтың арнайы техникасына қызмет көрсету. 4. Көшбасшылықты қамтамасыз ету және әуеайлақтың механикаландыру және ауысымдық жұмысын бақылау.	

<p>Еңбек функциясы 1: Әуеайлақ қызметінің арнайы техникасының жұмысын ұйымдастыру, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара іс-қимыл бойынша жалпы басшылық</p>	<p>Дағды 1: Арнайы техниканың жұмысын ұйымдастыру бойынша іс-шараларды басқару аэродром қызметі</p>	<p>5. Әуеайлақ қызметінің мамандарымен және әуежайдың басқа бөлімшелерімен ұшуларды әуеайлақты техникалық қамтамасыз ету мәселелері бойынша сабақтар өткізу.</p> <p>6. Төтенше жағдайларды жою жөніндегі іс-шараларды жүргізу кезінде авиациялық ұйымның жедел штабы мен әкімшілігінің құрамында жұмыс істеу.</p> <p>7. Әуе кемелерінің ұшып шығуының кешігу себептерін және әуе кемелеріне қатысты оқиғаларды талдау.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР заңы. 2. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 5. Радиобайланыс ережелері. 6. Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастырудың жергілікті ережелері. 7. Халықаралық және ұлттық әуеайлақтың арнайы техникасына техникалық қызмет көрсету бойынша нормативтік құқықтық актілер. 8. Халықаралық және ұлттық әуеайлақтардың ұшуын қамтамасыз ету жөніндегі нормативтік құқықтық актілер. 9. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 10. Кәсіпорын басшысының өкімдері, өкімдері 11. Еңбек тәртібі.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жоспарлау құжаттарын әзірлеу. 2. Есептер мен хабарламалар құрастыру. 3. Ұшуды әуеайлақтық техникалық қамтамасыз ету мәселелері бойынша әуежай қызметтерімен өзара іс-қимылды ұйымдастыру. 4. Әуеайлақтардың сертификаттау талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету үшін қажетті құжаттарды дайындау. 5. Әуеайлақты сертификаттауға құжаттарды дайындау. Материалдық ресурстармен қамтамасыз ету бойынша жыл сайынғы сұраныстарды дайындау. 6. Әуеайлақтардың арнайы техникасына техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша жылдық және тоқсандық жоспарларды жасау. 7. Әуеайлақтардағы арнайы техниканың қозғалыс схемасын әзірлеу. 	

	<p>қызметтермен өзара әрекеттесу</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 5. Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастырудың жергілікті ережелері. 6. Халықаралық және ұлттық әуеайлақтардың ұшуын қамтамасыз ету жөніндегі нормативтік құқықтық актілер. 7. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 8. Кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары. 9. Еңбек тәртібі.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1:</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс аймағын және әуеайлақ техникасын тексеру үшін арнайы техниканың жұмысын ұйымдастыру. 2. Әуеайлаққа қызмет көрсетуге арналған арнайы техника мен жүргізушілер жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау. 3. Көшбасшылықты қамтамасыз ету және әуеайлақтың арнайы техникасы мен ауысымдық персоналдың жұмысын бақылау. 4. Көшбасшылықты қамтамасыз ету ұшу-қону жолақтарын ластаушы заттардан уақтылы тазарту үшін техникалық құралдарды ұтымды пайдалану. 5. Әуеайлақтың арнайы техникасында орнатылған радиостанцияларды тексеру жүргізу. 6. Әуеайлақтың арнайы техникасы әуеайлағындағы жұмыстарға қойылатын талаптарға сәйкес келмесе, оларды пайдалануға тиісті шектеулер немесе тыйымдар енгізу. 7. Арнайы көліктердің техникалық жай-күйі мен сыртқы түрін учаскенің механиктері (бригадирлері) мен жүргізушілер сапқа шығу алдында тексерудің сапасы мен жүйелілігін ұйымдастыру және бақылау. 8. Арнайы техниканы жаңарту және уақтылы есептен шығару және сату бойынша сайт жұмысын жоспарлау. 9. Қызметкерлерді арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарын, сондай-ақ ғимараттар мен құрылыстарды күзгі-қысқы және көктемгі-жазғы кезеңге жұмыс істеуге дайындау бойынша іс-шараларды жүзеге асыруды ұйымдастыру.

Еңбек функциясы 2:
 Әуеайлақты арнайы техника жауапты басшының функцияларын орындау

<p>Әуеайлақты күтіп ұстауға арналған арнайы техниканың жұмысын жалпы ұйымдастыру</p>	<p>10. Арнайы автокөліктердің сақталуын, техникалық дайындығын және техникалық қызмет көрсету кестелерінің қатаң сақталуын, арнайы көліктерде орнатылған бақылау-өлшеу аспаптарын, радиостанцияларды және өрт сөндіргіштерді уақтылы тексеруді қамтамасыз ету.</p> <p>11. Арнайы көліктерді пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсетудің озық тәжірибесін жалпылау және тарату, арнайы көліктердің әртүрлі типтері үшін жүргізушілердің өзара алмасуына қол жеткізу.</p> <p>12. Жаңа технологияны әзірлеуді және енгізуді ұйымдастыру.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс аймағын тексеруге арналған нұсқаулық. 2. Радиобайланыс ережелері. 3. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 4. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 6. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 7. Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастырудың жергілікті ережелері. 8. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуларды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 9. Әуеайлақты ұстаудың халықаралық және ұлттық ережелері. 10. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 11. Кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары. 12. Еңбек тәртібі.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Әуеайлақты жөндеу бойынша жүргізушілер</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. АҚ басшылығының нұсқауларына сәйкес техникалық жарамды және жабдықталған арнайы машиналарды желіге жоспарлы шығаруды және пайдалануды, олардың апатсыз қозғалысын және аэродромда жұмысын қамтамасыз ету. 2. Ауысым басталар алдында және соңында жүргізушілерге медициналық тексеруді ұйымдастыру және бақылау. 3. Жүргізушінің персоналдың жұмыс уақытын есепке алу парағын жүргізу. 4. Жүргізушілерді олардың біліктілігіне және арнайы көліктердің жекелеген түрлерін басқаруға қолданыстағы рұқсаттарына сәйкес орналастыру. 5. Жүргізушінің жұмыс және демалыс кестесін белгілеу.

	кұрамының жұмысын ұйымдастыру	6. Персоналдың өндірістік тапсырмаларды уақтылы орындауын қамтамасыз ету. Білімдер: 1. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 2. Кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары. 3. Еңбек тәртібі. 4. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 5. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 6. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 7. Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастырудың жергілікті ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Күйзеліске тұрақтылық</p> <p>Шыдамдылық</p> <p>Тез шешім қабылдай білу</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Мақсаткерлік</p> <p>Тәртіптілік</p> <p>Дәлдік</p> <p>Аналитикалық ойлау</p> <p>Мейірімділік</p> <p>Төзімділік пен еңбексүйгіштік</p> <p>Ауызекі сөйлеу дағдылары</p> <p>Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары</p> <p>Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті</p> <p>Компьютерлік сауаттылық</p> <p>Көшбасшылық</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. "Азаматтық авиациядағы аэродромдық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы. 2. "Азаматтық авиация әуеайлақтарын (тікұшақ айлақтарын) пайдалануға жарамдылық нормаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 381 бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 "ҚР әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру қағидалары" бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 420 "азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету қағидалары" бұйрығы. 5. ИКАО-ның 14-қосымшасы, әуеайлақтар, 1-Том, әуеайлақтарды жобалау және пайдалану. 6. DOC, 9981 ИКАО, Әуеайлақтар. 7. DOC, 9157 ICAO, Әуеайлақтарды жобалау жөніндегі нұсқаулық.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Әуеайлақ қызметінің бастығы
12. Кәсіптің карточкасы "Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор":		
Топтың коды:	2144-4	
Қызмет атауының коды:	2144-4-026	

Кәсіптің атауы:	Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Дос 9859 Қауіпсіздікті басқару жөніндегі нұсқаулық 9 тарау, 9.3.6.6 тармағы Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	(Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Азаматтық авиация саласында практикалық жұмыс тәжірибесі кемінде 5 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігі персоналын оқытудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес қауіпсіздікті басқару жүйесі және авариялар мен инциденттерді зерттеу бойынша бастапқы және/немесе біліктілігін арттыру курсы аяқтағаны туралы сертификат . Алған мамандығына және қызметтегі біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмыс істеуге рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әлеуетті қауіпсіздік қатерлерін жүйелі анықтау, олардың туындауына ықпал ететін себептер мен факторларды талдау, оларды жою немесе азайту бойынша шараларды әзірлеу арқылы авиациялық оқиғалар мен оқиғалардың алдын алу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ұшу қауіпсіздігін басқару. 2. Авиациялық апаттар мен инциденттерді зерттеу, қауіпсіздік жүйелерінің мониторингі және аудиті	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұлттық және халықаралық көздер ақпаратпен жұмыс жасау. 2. Сұраныстарды талдау және өңдеу, жинау, жүйелеу және келіп түсетін ақпаратты талдау. 3. Тәуекелдерді басқару жүйесін әзірлеу және оларды басқару бойынша шараларды жүзеге асыру. 4. Саясат пен стандарттардан ауытқуларды анықтау процедураларын белгілеу. 5. Құрылымдық бөлімшелерде азаматтық авиация ережелері талаптарының, ұшу қауіпсіздігі туралы ақпараттың және ұшу қауіпсіздігінің жоғары деңгейін сақтауға бағытталған шаралардың сақталуын бақылау. 6. Авиациялық оқиғаларды тергеуге қатысу. 	

<p>Еңбек функциясы 1: Ұшу қауіпсіздігін басқару.</p>	<p>Дағды 1: Тәуекелдерді талдау және қауіпсіздікті басқару.</p>	<p>7. Оқиғаларды, авиациялық оқиғаларды, ықтимал қауіпті оқиғаларды анықтау және талдауды бақылау .</p> <p>8. Тәуекелдерді/қауіптерді бағалаудың орындалуын бақылау және ұшу қауіпсіздігімен байланысты тәуекелдерді/қауіптерді азайту бойынша шараларды әзірлеу .</p> <p>9. Уәкілетті ұйымды тексеру кезінде анықталған кемшіліктерді жою бойынша түзету іс-шараларының орындалуын бақылау.</p> <p>10. Авиакомпанияның құрылымдық бөлімшелерін тексеру кезінде анықталған кемшіліктерді жою бойынша түзету іс-шараларының орындалуын бақылау.)</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықаралық және ұлттық ұшу қауіпсіздігін басқару жөніндегі нормативтік құқықтық актілер. 2. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 3. Кәсіпорын басшысының өкімдері. 4. Еңбек тәртібі. 5. Инспекциялық аудит жүргізу ережелері. 6. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Қауіпсіздікті басқару жүйесі.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қауіпсіздік ұшу басқару жүйесін әзірлеу. 2. Қауіпсіздік басқару жүйесін енгізу. 3. Ұшу қауіпсіздігі саласындағы нормативтік құжаттар мен стандарттарды әзірлеу және талдау. 4. Мемлекеттік бақылау органдарымен және халықаралық авиациялық ұйымдармен өзара әрекеттесу. 5. Ерікті есеп беру жүйесінің жұмыс істеуін қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықаралық және ұлттық ұшу қауіпсіздігін басқару жөніндегі нормативтік құқықтық актілер. 2. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 3. Кәсіпорын басшысының өкімдері . 4. Еңбек тәртібі. 5. Инспекциялық аудит жүргізу ережелері. 6. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>	
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық оқиғалар мен оқыс оқиғалардан кейін техникалық зерттеулер жүргізу. 2. Авиациялық оқиғалар мен авариялардың себептерін анықтау.

	<p>Дағды 1: Әуе апаты мен инцидентті тергеу процесі</p>	<p>3. Болашақта осындай жағдайларды болдырмау үшін ұсыныстар әзірлеу.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықаралық және ұлттық ұшу қауіпсіздігін басқару жөніндегі нормативтік құқықтық актілер. 2. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 3. Кәсіпорын басшысының өкімдері. 4. Еңбек тәртібі. 5. Инспекциялық аудит жүргізу ережелері. 6. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар.
<p>Еңбек функциясы 2: Авиациялық апаттар мен инциденттерді зерттеу, қауіпсіздік жүйелерінің мониторингі және аудиті</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 2: Қауіпсіздік жүйелерінің мониторингі және аудиті</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қауіпсіздік жүйелерінің белгіленген стандарттар мен ережелерге сәйкестігін тексеру үшін аудиттер мен тексерулер жүргізу. 2. Қауіпсіздікті басқару жүйелерінің тиімділігін бақылау. 3. Ұшу қауіпсіздігін арттыруға бағытталған жаңа технологияларды, жабдықтарды және тәжірибелерді зерттеу және енгізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықаралық және ұлттық ұшу қауіпсіздігін басқару жөніндегі нормативтік құқықтық актілер. 2. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 3. Кәсіпорын басшысының өкімдері. 4. Еңбек тәртібі. 5. Инспекциялық аудит жүргізу ережелері. 6. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар.
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Стратегиялық ойлау Күйзеліске тұрақтылық Ойлау икемділігі Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Мақсаткерлік Тәртіптілік Дәлдік Аналитикалық ойлау Төзімділік пен еңбексүйгіштік Ауызекі сөйлеу дағдылары Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары Мотивация Ақпаратты іздеу және талдау Парасаттылық Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті</p>	

	Сауалнамалар мен зерттеулер жүргізу Компьютерлік сауаттылық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР заңы. 2. Қауіпсіздікті басқару жөніндегі нұсқаулық, DOC 9859. 3. Әуе кемесінің апатын зерттеу жөніндегі нұсқаулық және оқиғалар: саясаттар мен процедуралар, DOC 9962. 4. "Азаматтық және эксперименттік авиациядағы авиациялық оқиғалар мен оқыс оқиғаларды тергеп-тексеру қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 27 шілдедегі № 505 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Әуеайлақ қызметінің бастығы	
13. Кәсіптің карточкасы "Әуеайлақты пайдалану жөніндегі инженері ":			
Топтың коды:	2142-9		
Қызмет атауының коды:	2142-9-005		
Кәсіптің атауы:	Әуеайлақты пайдалану жөніндегі инженері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Азаматтық авиацияда әуеайлақтық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы бойынша. 2-тарау, 10-параграф "Әуеайлақты пайдалану жөніндегі инженері"		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	(Мамандық: Көлік қызметтері)	Біліктілік:
	жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)		-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Ұшуды әуеайлақтық қамтамасыз ету бойынша кемінде 3 жыл жұмыс өтілі.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес ұшуларды әуеайлақтық қамтамасыз ету бойынша бастапқы даярлау және/немесе біліктілікті арттыру курсынан өткені туралы Сертификат. Алған мамандығы мен біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмысқа рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3155-0-006 - Әуеайлақ қызметінің технигі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуеайлақ қызметі ауысымдарын ұйымдастыру және басқару		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әуеайлақ элементтерінің жағдайын бақылау.	
		2. Жоғары сапалы және қауіпсіз операциялық қызмет көрсету, және әуеайлақты ұшуға дайындау ұшақ.	
		3. Басқару қызметіне сенімді және уақтылы ақпарат беру әуе қозғалысы және аэронавигациялық ақпарат қызметі	

	Қосымша еңбек функциялары:	1. Әуеайлақ аймағының жағдайын бақылау
	Дағды 1: Күнделікті операциялық тексерулерді жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақ ауысымының жұмысын ұйымдастыру. 2. Көшбасшылықты қамтамасыз ету және әуеайлақтың арнайы техникасы мен ауысымдық персоналдың жұмысын бақылау. 3. Автокөліктерді пайдалана отырып, жасанды беттердің және асфальтсыз ұшу-қону жолақтарының , аэродром элементтерінің жағдайын тексеру . 4. Әуеайлақ элементтерінің жұмысқа жарамдылығын анықтау мақсатында анықталған ақауларға және олардың шекті рұқсат етілген мәндерге сәйкестігіне талдау жүргізу. 5. Радиобайланысты орнату ӘҚҚ бөлімшесімен кетер алдында және ірекеттерін жасау аймағын тексеруге рұқсат алу. 6. Орналасқан жерді көрсету және анықталған ақауларды анықтау қажет болатын бақылау парақтарын (тексеру парақтарын) пайдалана отырып , тексеру жүргізу. 7. Әуеайлақтық қызмет көрсету өлшеу құралдарын, оның ішінде жасанды ұшып-қону жолағындағы үйкеліс коэффициентін өлшеу үшін пайдалану. 8. Әуеайлақтағы орнитологиялық жағдайды тексеру. 9. ҰҚЖ-ға маркерлік және жыпылықтайтын (импульстік) шамдармен, радиостанциялармен немесе көлік құралын орналастыру жүйесінің қабылдағыштарымен және сүйреу құрылғыларымен жабдықталмаған арнайы техника мен әуеайлақ механизациясының кіруіне тыйым салу. 10. Егер сәйкессіздіктер жойылғанға дейін рұқсат етілген шекті нормалардан асатын жабын ақаулары анықталған жағдайда, әуеайлақтың тиісті элементтерінің жұмысына тиісті шектеулер немесе тыйым салулар енгізу. 11. Тексерудің аяқталғаны туралы ӘҚҚ органдарына хабарлау және әуеайлақтың жай-күйі журналына жазба жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс аймағын тексеруге арналған нұсқаулық. 2. Радиобайланыс ережелері. 3. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 4. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар. 5. Азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін құстар мен басқа жануарлардан болатын қауіпті жою ережелері. 6. Азаматтық авиациядағы әуеайлықты қамтамасыз ету ережелері. 7. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті

Еңбек функциясы 1:
Әуеайлақ элементтерінің жағдайын бақылау.

	<p>қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары.</p> <p>8. Әуеайлақты ұстау мәселелері бойынша халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық актілер.</p> <p>9. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы.</p> <p>10. Кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары.</p> <p>11. Еңбек тәртібі.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 2: Бақылау тексерулерін жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтың жұмыс аймағының жағдайын бөгде заттардың бар-жоғын тексеру. 2. Егер ұшуларда үш сағаттан астам үзіліс болса, ұшуларды қайта бастау алдында (әуе кемесінің әр ұшып көтерілуі мен қонуы алдында) үш сағаттан аспайтын аралықпен тексеру жүргізу. 3. Кетер алдында ӘҚҚ органымен радиобайланыс орнату және жұмыс жасау аймағын тексеруге рұқсат алу. 4. Тексеру жүргізіп, оның нәтижелері бойынша әуеайлақ жабындарын бөгде заттардан жедел тазалау шараларын қабылдау. 5. Әуеайлақтың қызмет көрсету өлшеу құралдарын, оның ішінде жасанды ұшу-қону жолағындағы үйкеліс коэффициентін өлшеу үшін пайдалану. 6. ӘҚҚ органдарын тексерудің аяқталғаны туралы хабардар ету және әуеайлақтың жай-күйі журналына жазба жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс аймағын тексеруге арналған нұсқаулық 2. Радиобайланыс ережелері. 3. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар. 4. Азаматтық авиациядағы аэродромды қамтамасыз ету ережелері. 5. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 6. Әуеайлақты ұстаудың халықаралық және ұлттық ережелері. 7. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 8. Кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары 9. Еңбек тәртібі.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Машықтар:

<p>Дағды 3: Жоспарлы және жоспардан тыс тексерулер жүргізу</p>	<p>1. Әуеайлақтың жұмыс аймағының жай-күйін аэродром мен аэродромды пайдалануға дайындық кезеңінде, сондай-ақ қатты жауын-шашыннан, дауылдық желдерден, табиғи апаттардан немесе әуеайлақта басқа да қолайсыз табиғи факторлардың әсерінен кейін тексеру.</p> <p>2. Шығар алдында ӘҚҚ органымен радиобайланыс орнату және жұмыс жасау аймағын тексеруге рұқсат алу.</p> <p>3. Тексеру жүргізу және оның нәтижелері бойынша ақау актісін жасау және анықталған ақауларды жою жоспарларын жасау.</p> <p>4. ӘҚҚ органдарын тексерудің аяқталғаны туралы хабардар ету және әуеайлақтың жай-күйі журналына жазба жасау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Жұмыс аймағын тексеруге арналған нұсқаулық.</p> <p>2. Радиобайланыс ережелері.</p> <p>3. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар.</p> <p>4. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері.</p> <p>5. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 1: Әуеайлаққа техникалық қызмет көрсетуді және ағымдағы жөндеуді қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Әуеайлақтың жұмыс аймағын, жабдықтары мен жер үсті элементтерін тексеру.</p> <p>2. Әуеайлақты жабуға байланысты жөндеу және техникалық қызмет көрсету жұмыстары туралы ұшу жетекшісімен келісу және ААҚ-ға хабарлау.</p> <p>3. Әуеайлақ пен оның жабдықтарына уақтылы техникалық қызмет көрсетуді және ағымдағы жөндеуді қамтамасыз ету.</p> <p>4. Қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, әуеайлақ бетін және жабдықтарын жоспарлы және күтпеген жөндеу жұмыстарын жүргізу.</p> <p>5. Әуеайлақ элементтерінің таңбалары мен таңбаларын тозған сайын жаңарту .</p> <p>6. Әуеайлақтағы дренаждық және су бұру жүйелерін тексеру.</p> <p>7. Әуеайлақты жабу және әуежайға қатысы бар ұйымдарды хабардар ету рәсімдерін орындау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Радиобайланыс ережелері.</p> <p>2. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері.</p>

		<p>3. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары.</p> <p>4. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар.</p> <p>5. Әуеайлақты жабуға байланысты рәсімдер.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Жоғары сапалы және қауіпсіз операциялық қызмет көрсету, және әуеайлақты ұшуға дайындау ұшақ.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Әуеайлаққа техникалық қызмет көрсетуді және күрделі жөндеуді қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтың жұмыс аймағын, жабдықтары мен жер үсті элементтерін тексеру. 2. Ақаулы жоспарлар бойынша олардың техникалық жағдайын бағалау негізінде әуеайлақ жабындарын күрделі жөндеудің көлемі мен әдісін анықтау. 3. Әуеайлақтың жабылуына байланысты жөндеу және техникалық қызмет көрсету жұмыстары туралы ұшу жетекшісімен келісу және ААҚ-ға хабарлау. 4. Күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізетін құрылыс ұйымына бақылауды қамтамасыз ету. 5. Қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, аэродромның үстінгі қабаты мен жабдықтарына күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізу. 6. Әуеайлақты жабу және әуежайға тартылған ұйымдарды хабардар ету рәсімдерін жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Радиобайланыс ережелері. 2. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 3. "ҚР-ндағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы" ҚР заңы. 4. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуларды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 5. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар. 6. Әуеайлақты жабуға байланысты рәсімдер.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Автокөлік құралдарын пайдалана отырып, жасанды беттердің және асфальтсыз ұшу-қону жолақтарының, әуеайлақ элементтерінің жағдайын тексеру. 2. Ұшу алаңындағы ластаушы заттардың түрін және қамту аймағын анықтаңыз.

<p>Еңбек функциясы 3: Басқару қызметіне сенімді және уақтылы ақпарат беру әуе қозғалысы және аэронавигациялық ақпарат қызметі</p>	<p>Дағды 1: ҰҚЖ бетінің жағдайын бағалау</p>	<p>3. Қысқы және жазғы кезеңде аэродром жұмысын ұйымдастыру. 4. Әуеайлақ қызметінің өлшеу құралдарын, оның ішінде GRF жүйесін пайдалана отырып, жасанды ҰҚЖ-да үйкеліс коэффициентін өлшеу үшін пайдалану. 5. ҰҚЖ жай-күйінің есебін (RCR) беруге дайындау.</p> <p>Білімдер: 1. Радиобайланыс ережелері. 2. Азаматтық авиациядағы аэродромды қамтамасыз ету ережелері. 3. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 4. Азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратты беру ережелері. 5. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: ӘҚҚ және ААҚ қызметтеріне сенімді ақпаратты ұсыну</p>	<p>Машықтар: 1. Әуе қозғалысын басқару жөніндегі маманның ҰҚЖ жай-күйі туралы дайындалған есепті SNOWTAM және ӘҚҚ бөлімшесі жариялау үшін ААҚ-ға жіберу. 2. Радиобайланыс арқылы әуеайлақ АТС бөлімшесіне ақпаратты беру кезінде радиофразеология қағидаларының талаптарын сақтау. 3. ӘҚҚ органдарын тексерудің аяқталғаны туралы хабардар ету және әуеайлақтың жай-күйі журналына жазба жасау.</p> <p>Білімдер: 1. Радиобайланыс ережелері. 2. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 3. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 4. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 5. Азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратты беру ережелері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Әуеайлақ аймағының жағдайын бақылау</p>	<p>Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіретін кедергілерді, аэронавигациялық емес оттарды, әуеайлақтағы құрылыс жұмыстары мен іс-шараларды бақылау (есепке алу).</p>	<p>1. Әуеайлақтың жұмыс аймағын уақытша кедергілердің, оның ішінде тұрақты әуе кемелерінің болуын тексеру. 2. Кез келген қорғаныс беттерін, атап айтқанда, барлық ҰҚЖ қонуға кіру және ұшу аймақтарында әсер ететін объектілердің жоқтығын тексеру үшін әуеайлақты көзбен шолып тексеру жүргізу. 3. Әуеайлақта жарықтандырудың жай күйіне және рұқсат етілген кедергілерді таңбалауға тексеру жүргізу</p> <p>Білімдер: 1. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 2. Әуеайлақ қызметінің қозғалыс қызметімен және әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Талаптар ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы № 504 қаулысы.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіретін кедергілерді, аэронавигациялық емес оттарды, аэродром аймағында құрылыс жұмыстарын және іс-шараларды бақылау (есепке алу)</p>	<p>Машықтар: 1. Кез келген қорғаныс беттерін, атап айтқанда, барлық ҰҚЖ-ның қонуға кіру және ұшу аймақтарында әсер ететін объектілердің жоқтығын тексеру үшін әуеайлақ маңы аумағына көзбен шолып тексеру жүргізу. 2. Жарықтандыру жағдайын және рұқсат етілген кедергілерді таңбалауды, әуеайлақ аймағындағы құрылыс жұмыстарын тексеру.</p> <p>Білімдер: 1. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 2. Әуеайлақ қызметінің қозғалыс қызметімен және әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы № 504 қаулысының талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Күйзеліске тұрақтылық Ойлау икемділігі Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Мақсаткерлік Тәртіптілік Аналитикалық ойлау</p>	

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Төзімділік пен еңбексүйгіштік Ауызекі сөйлеу дағдылары Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары Мотивация Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті Жұмыс процестерін бақылау Компьютерлік сауаттылық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Азаматтық авиациядағы аэродромдық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы. 2. "Азаматтық авиация әуеайлақтарының (тікұшақ айлақтарының) пайдалануға жарамдылығы стандарттарын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 381 бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 "ҚР әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру қағидалары" бұйрығы. 4. "Азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратты ұсыну қағидалары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 420 бұйрығы. 5. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы № 504 "Әуе кемелерінің ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін қызметке рұқсат беру ережесі" бұйрығы. 6. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 7. ИКАО 14-қосымша, Әуеайлақтар, 1-том, Әуеайлақтарды жобалау және пайдалану. 8. DOC, 9981 ИКАО, Әуеайлақтар. 9. DOC, 9157 ICAO, Әуеайлақтарды жобалау жөніндегі нұсқаулық.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Әуеайлақ қызметінің бастығы	
14. Кәсіптің карточкасы "Әуеайлақ қызметінің технигі":			
Топтың коды:	3155-0		
Қызмет атауының коды:	3155-0-006		
Кәсіптің атауы:	Әуеайлақ қызметінің технигі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Азаматтық авиацияда әуеайлақтық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы. 2-тарау, 10-параграф "Әуеайлақ қызмеінің технигі" Әуеайлақ қызмеінің технигі		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемелеріне жерде қызмет көрсету	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Практикалық жұмыс тәжірибесі кемінде 1 жыл жұмыс өтілі.		
	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етумен айналысатын авиация персоналын даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес әуеайлақта ұшуды қамтамасыз ету бойынша бастапқы даярлау және/немесе біліктілігін арттыру курсы бітіргені туралы куәлік. Алған мамандығына және қызметтегі		

Формалды емес және информгалы бiлiммен байланыс:	бiлiктiлiгiне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетiнше жұмыс iстеуге рұқсат алу.	
Кәсiптiң басқа ықтимал атаулары:		
Қызметтiң негiзгi мақсаты:	Әуеайлақ қызметi мен тiкұшақ алаңының күнделiктi жұмысын ұйымдастыру және басқару	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тiзбесi:	Мiндеттi еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтың, тiкұшақ айлағының, қону алаңының жасанды беттерi мен топырақ элементтерiнiң жағдайын бақылау. 2. Жоғары сапалы және қауiпсiз әуе кемелерiнiң ұшуына арналған әуеайлаққа жедел қызмет көрсету.
	Қосымша еңбек функциялары:	
	<p>Дағды 1: Әуеайлақтың жасанды жабындарын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтың жұмыс аймағының жағдайын бөгде заттардың бар-жоғын тексеру. 2. Егер ұшуларда үш сағаттан астам үзiлiс болса, ұшуларды қайта бастау алдында (әуе кемесiнiң әр ұшып көтерiлуi мен қонуы алдында) үш сағаттан аспайтын аралықпен тексеру жүргiзу. 3. Кетер алдында ӘҚҚ органымен радиобайланыс орнату және жұмыс жасау аймағын тексеруге рұқсат алу. 4. Тексеру жүргiзiп, оның нәтижелерi бойынша әуеайлақ жабындарын бөгде заттардан жедел тазалау шараларын қабылдау. 5. ӘҚҚ органдарын тексерудiң аяқталғаны туралы хабардар ету және әуеайлақтың жай-күйi журналына жазба жасау. 6. Әуеайлақты, тiкұшақ айлағын, қону алаңын және су бұру желiсiн, станция аумағын және көлiк құралдарының қозғалысы және әуе кемелерiн отырғызу үшiн қажетгi кiрме жолдарды тазалауды ұйымдастыру. 7. Жұмыс барысында анықталған технологиялық бұзушылықтар туралы басшыға хабарлау. 8. Күрделi әуеайлақты жөндеу жұмыстарының барлық түрлерiн орындау кезiнде анықтамалық материалдарды пайдалану. 9. Байланыс құралдарын қолдану. <p>Бiлiмдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс аймағын тексеруге арналған нұсқаулық. 2. Радиобайланыс ережелерi. 3. Ұшу қауiпсiздiгiн басқару жүйесiнiң талаптары. 4. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелерi. 5. Әуеайлақ қызметiнiң әуеайлақта, тiкұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететiн қозғалыс қызметiмен және жерүстi

<p>Еңбек функциясы 1: Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының жасанды беттері мен топырақ элементтерінің жағдайын бақылау.</p>		<p>қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары.</p> <p>6. Жылдың әр мезгілінде аэродромға техникалық қызмет көрсету ерекшеліктері.</p> <p>7. Нормативтік құқықтық актілердің азаматтық әуе кемелерінің ұшып көтерілуіне, қонуына, отыруына және тұруына арналған әуеайлақтарға, тікұшақ айлақтарына, қону алаңдарына қойылатын талаптары.</p> <p>8. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы.</p> <p>9. Кәсіпорын басшысының өкімдері, өкімдері.</p> <p>10. Еңбек тәртібі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Әуеайлақтың топырақ элементтерін бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Әуеайлақ қызметі қызметкерлерінің жұмысын ұйымдастыру.</p> <p>2. Көшбасшылықты қамтамасыз ету және персоналдың жұмысын бақылау.</p> <p>3. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының және қону алаңының жерүсті бөліктерін жөндеуге қажетті материалдардың мөлшерін анықтау.</p> <p>4. Оңтайлы ылғалдылықта топырақты тығыздауды ұйымдастыру.</p> <p>5. Тегістеу жұмыстарын ұйымдастыру, ойықтарды жою және асфальтталмаған әуеайлақтың бетін тазалау және шөбін шабу.</p> <p>6. Байланыс құралдарын қолдану.</p> <p>7. Әуеайлақтың, тікұшақ айлақының және қону алаңының аэродромының асфальтталмаған бөліктерін жөндеу бойынша кешенді жұмыстардың барлық түрлерін орындау кезінде анықтамалық материалдарды пайдалану.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Өрт қауіпсіздігі ережелері.</p> <p>2. Жылдың әр мезгілінде әуеайлақты, тікұшақ айлағын, қону алаңын ұстаудың ерекшеліктері.</p> <p>3. Әуеайлақ қызметінің жол қозғалысы қызметімен және әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының қағидалары.</p> <p>4. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.</p> <p>5. Радиобайланыс ережелері.</p> <p>6. Еңбек қауіпсіздігі талаптары.</p> <p>7. Қоршаған ортаны қорғау талаптары.</p> <p>8. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы.</p> <p>9. Кәсіпорын басшысының өкімдері, өкімдері.</p> <p>10. Еңбек тәртібі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

	<p>Дағды 1: Әуеайлаққа техникалық қызмет көрсетуді және ағымдағы жөндеуді қамтамасыз ету</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақ қызметі қызметкерлерінің жұмысын ұйымдастыру. 2. Көшбасшылықты қамтамасыз ету және персоналдың жұмысын бақылау. 3. Әуеайлақты, тікұшақ айлағын, қону алаңын, дренаждық жүйелерді жөндеу мен күтіп ұстауды ұйымдастыру. 4. Әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында жұмыстарды орындайтын қызметтердің өзара іс-қимылы бойынша шаралар кешенін ұйымдастыру. 5. Күрделі жұмыстардың барлық түрлерін орындаған кезде құрал-саймандарды, құрылғыларды және жанар-жағармайларды қолдану. 6. Жөндеу материалдарымен, мастикалармен және реактивтермен жұмыс жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақ жабындарын жөндеу бойынша жұмыстарды орындау технологиясы. 2. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 3. Әуеайлақ жабындарын және жарықтандыру құралдарын қар мен мұздан, бөгде заттардан тазалау бойынша жұмыстарды орындау технологиясы. 4. Өрт қауіпсіздігі ережелері. 5. Радиобайланыс ережелері. 6. Қоршаған ортаны қорғау талаптары. 7. Еңбек қауіпсіздігі талаптары. 8. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 9. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара әрекеттесу технологиясы. 10. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 11. Кәсіпорын басшысының өкімдері, өкімдері. 12. Еңбек тәртібі.
<p>Еңбек функциясы 2: Жоғары сапалы және қауіпсіз әуе кемелерінің ұшуына арналған әуеайлаққа жедел қызмет көрсету.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақ қызметі қызметкерлерінің жұмысын ұйымдастыру. 2. Көшбасшылықты қамтамасыз ету және персоналдың жұмысын бақылау. 3. Әуеайлақтың дренаждық және су бұру жүйелерін тексеруді және тазалауды ұйымдастыру. 4. Әуеайлақ беттерін таңбалауды ұйымдастыру. 5. Жұмыс барысында анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау. 6. Байланыс құралдарын қолдану. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында, қону алаңында ұшуды қамтамасыз

	<p>Дағды 2: Дренаж және су бұру жүйелерін бақылау және жасанды жабындарды таңбалау.</p>	<p>ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының және қону алаңының жасанды беттері мен төсенбеген бөліктерін күтіп ұстау бойынша дайындық жұмыстарын жүргізу ережелері мен технологиялары. 3. Өрт қауіпсіздігі ережелері. 4. Әуеайлақ жабындарын таңбалау ережелері. 5. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 6. Радиобайланыс ережелері. 7. Жылдың әр мезгілінде әуеайлақты, тікұшақ айлағын, қону алаңын ұстаудың ерекшеліктері. 8. Еңбекті қорғау талаптары. 9. Қоршаған ортаны қорғау талаптары. 10. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 11. Кәсіпорын басшысының өкімдері, өкімдері. 12. Еңбек тәртібі.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Тәртіптілік Дәлдік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Ауызекі сөйлеу дағдылары Мотивация Парасаттылық Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті Компьютерлік сауаттылық</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. "Азаматтық авиацияда әуеайлақтық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы. 2. "Азаматтық авиация әуеайлақтарының (тікұшақ айлақтарының) пайдалануға жарамдылығы стандарттарын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 381 бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 "ҚР әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру қағидалары" бұйрығы. 4. "Азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратты ұсыну қағидалары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 420 бұйрығымен. 5. ИКАО 14-қосымша, Әуеайлақтар, 1-том, Әуеайлақтарды жобалау және пайдалану. 6. DOC, 9981 ИКАО, Әуеайлақтар. 7. DOC, 9157 ICAO, Әуеайлақтарды жобалау жөніндегі нұсқаулық.</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 5</p>	<p>Кәсіптің атауы: Әуеайлақты пайдалану жөніндегі инженері</p>
<p>15. Кәсіптің карточкасы "Аэролаң жұмысшысы":</p>		
<p>Топтың коды:</p>	<p>7549-5</p>	
<p>Қызмет атауының коды:</p>	<p>7549-5-001</p>	

Кәсіптің атауы:	Аэролаң жұмысшысы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (53-шығарылым). ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2021 жылғы 29 желтоқсандағы № 513 бұйрығы. Параграф 8, 9,10 Әуеайлақ жұмысшысы, 2-разряд, 3-разряд, 4-разряд.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: -	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік оқыту (білім беру ұйымы базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында белгіленген деңгейде оқыту		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Алған мамандығына және қызметтегі біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмыс істеуге рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуеайлақты күтіп ұстау және тазалау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының жасанды беттерін және төсенбеген бөліктерін күтіп ұстау бойынша жұмыстарды жүргізу. 2. Әуеайлақты, ұшып-қону жолағын, руль жолдары мен магистральдық жолдарды, дренаждық жүйелерді, әуежайшiлік жолдарды және вокзал аумақтарын күтіп ұстау және техникалық жұмыстарды жүргізу (ағымдық, мерзімді жөндеу).	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 2-разряд 1. Әуеайлақты күтіп ұстау бойынша көмекші дайындық жұмыстарын орындау. 2. Перронды және станция аймағын тазалау, аэродромдағы қауіпті жерлерді қоршау. 3. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының және қону алаңының беттерін бөгде заттар мен қоқыстардан тазалау. 4. Әуе кемелерінің тұрақ орындарында сигнал шамдарын, ұшу-қону жолағындағы жарық индикаторларын, жүріс жолдарын, жерге қосу құрылғыларын және якорь бекітпелерін қолмен тазалауды орындау.	

5. Жұмыс барысында анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау.

3-разряд

1. Әуеайлақты күтіп ұстау бойынша көмекші дайындық жұмыстарын орындау.

2. Әуеайлақ бетінде, оның жасанды және асфальтталмаған бетінде техникалық қызмет көрсету жұмыстарын жүргізу.

3. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының және қону алаңының беттерін бөгде заттар мен қоқыстардан тазалау.

4. Әуеайлақ беттерін және жарықтандыру құралдарын қар мен мұздан, бөгде заттардан механизмдерді пайдалана отырып тазалау жұмыстарын орындау.

5. Жұмыс барысында анықталған технологиялық бұзушылықтар туралы басшыға хабарлау.

4-разряд

1. Әуеайлақты күтіп ұстау бойынша көмекші дайындық жұмыстарын орындау.

2. Тиісті механизмдерді пайдалана отырып, ұшу-қону жолақтарын тазалау.

3. Пайдаланылған әуеайлақты және ауыл шаруашылығы машиналарын тиісті тәртіпте және жарамдылықта пайдалану және ұстау .

4. Әуеайлақ жабындарын және жарықтандыру құралдарын қар мен мұздан, бөгде заттардан механизмдерді пайдалана отырып тазалау жұмыстарын орындау.

5. Жұмыс барысында анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау.

Білімдер:

2 разряд

1. Әуеайлақты жылдың әр мезгілінде пайдалану тәртібі, дыбыстық және жарық сигнализациясы.

2. Әуеайлақтағы әуе кемелерінің және көліктің қозғалыс тәртібі.

3. Ауданды тазалауда және әуеайлақты ағымдағы жөндеу кезінде қолданылатын машиналар мен механизмдерді және олармен жұмыс істеу тәртібін пайдалану.

4. Әуеайлақтың жабындарды ағымдық жөндеу бойынша жұмыстарды орындау реттілігі мен технологиясы.

5. Әуеайлақ беттерін қар мен мұздан тазарту бойынша жұмыстарды орындау реттілігі мен технологиясы.

6. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі бойынша бұйрық.

7. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.

8. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.

Дағды 1:

Әуе кемелерін қабылдау және шығару үшін әуеайлақтың жасанды жабындарын дайындау.

9. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар

3 разряд

1. Әуеайлақтың жасанды және табиғи беткейлерінің түрлері мен ерекшеліктері.
2. Әуеайлақ жабындарын жөндеу және қар жамылғысын өңдеу технологиясы.
3. Аграрлық технология және геодезия бойынша элементарлы мәліметтер.
4. Әуеайлақтың машиналар мен механизмдердің конструкциясы және оларды пайдалану тәртібі туралы негізгі мәліметтер.
5. Радиостанцияны пайдалану тәртібі.
6. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету тәртібі.
7. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
8. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
9. Өндірістік сигнализация.
10. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.

4-разряд

1. Әуеайлақтық жабындарды жөндеуде және күтіп ұстауда қолданылатын барлық қолданылатын аэродромдық және ауылшаруашылық машиналарының, механизмдері мен агрегаттарының мақсаты, жұмыс істеу принципі және жұмыс тәртібі.
2. ҰҚЖ жабындарының барлық түрлерінің физика-механикалық қасиеттері, қажетті көлемде метрология бойынша мәліметтер.
3. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары.
4. Әуеайлақтың, тікұшақ айлақының, қону алаңының және жарықтандыру жабдықтарының жасанды беттерін және төсенбеген бөліктерін қар мен мұздан, бөгде заттардан тазалау бойынша дайындық жұмыстарын орындау ережелері мен технологиялары.
5. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.
6. Әуеайлақтағы әуе кемелерінің және көліктің қозғалыс тәртібі.
7. Жылдың әр мезгілінде аэродромды, тікұшақ айлағын, қону алаңын ұстаудың ерекшеліктері.
8. Еңбекті қорғау талаптары.
9. Қоршаған органы қорғау талаптары.
10. Ішкі құжаттар кәсіпорындар, тапсырыстар, кәсіпорын басшысының бұйрықтары.
11. Еңбек тәртібі.

		<p>12. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.</p> <p>13. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының жасанды беттерін және төсенбеген бөліктерін күтіп ұстау бойынша жұмыстарды жүргізу.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>2 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақ дренаж және су бұру жүйесінің жұмысқа жарамдылығын тексеру. 2. Біліктілігі анағұрлым жоғары жұмысшының басшылығымен дренаждық жүйелерді тазалау және әуеайлақтың асфальтталмаған бөлігін ағымдағы жөндеу. 3. Бояу және лак материалдарын дайындау. 4. Бояу және лак материалдарын таңбалау механизмдеріне толтыру. 5. Әуеайлақ беттерін таңбалау жұмыстарын орындау. 6. Кесекті, кесек-ораған, сұйық және сусымалы жүктерді және инертті материалдарды тиеу-түсіру жұмыстарын орындау. 7. Әуеайлақ төсемдерінің таңбаларын механикаландырылған әдіспен жаңарту. 8. Жұмыс барысында анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау. 9. Әуеайлақ, тікұшақ айлағы, қону алаңы аэродромының үстіңгі қабатын күтіп ұстау және күту бойынша жұмыстарды орындау кезінде ұшу қауіпсіздігін, еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптарын сақтай отырып, бояу және лак материалдарын, құралдарды, құрылғыларды пайдалану. 10. Байланыс құралдарын қолдану. <p>3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақты және оның беткейлерін ағымдағы жөндеуді жүргізу. 2. Әуеайлақтың дренаждық жүйесін тазалау және жұмысқа жарамдылығын тексеру. 3. Стационарлық (жылжымалы) қазандықта праймерді, суық мастиканы дайындау, ыстық мастикаларды қыздыру. 4. Әуеайлақ механизмдері мен машиналарының жұмысындағы ұсақ ақауларды тазалау және жою. 5. Дренаж жүйелерін тазалау және әуеайлақтың жолының беткі бөлігін ағымдағы жөндеу. 6. Әуеайлақ беттерін таңбалау жұмыстарын орындау. 7. Әуеайлақ төсемдерінің таңбаларын механикаландырылған әдіспен жаңарту. 8. Жұмыс барысында анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау. <p>4 разряд</p>

1. Горизонттар бойымен дренаждық ұңғымаларға арналар трассаларын төсеу жұмыстарын жүргізу.
2. Жөндеу жұмыстарына қажетті материалдардың мөлшерін анықтау.
3. Пайдаланылған аэродромды және ауылшаруашылық машиналарын тиісті тәртіпте және жарамдылықта пайдалану және техникалық қызмет көрсету.
4. Әуеайлақ беттерін таңбалау бойынша жұмыстарды орындау.
5. Механикаландырылған әдіспен әуеайлақ жабындарының таңбаларын жаңарту.
6. Жұмыс барысында анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау.

Білімдер:

2 разряд

1. Әуеайлақты жылдың әр мезгілінде пайдалану тәртібі, дыбыстық және жарық сигнализациясы.
2. Әуеайлақтағы әуе кемелерінің және көліктің қозғалыс тәртібі.
3. Дренаждық және дренаждық жүйелерді тазалау, жасанды беттерді таңбалау және олармен жұмыс істеу тәртібі үшін қолданылатын машиналар мен механизмдерді қолдану.
4. Дренажды және дренаждық жүйелерді тазалау бойынша жұмыстарды орындау реттілігі мен технологиясы.
5. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету тәртібі.
6. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
7. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
8. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар

3 разряд

1. Дренаждық және дренаждық жүйелердің түрлері мен ерекшеліктері әуеайлақ.
2. Әуеайлақ жабындары мен дренаждық жүйелерді таңбалау технологиясы
3. Аграрлық технология және геодезия бойынша элементарлы мәліметтер.
4. Әуеайлақтық машиналар мен механизмдердің конструкциясы және оларды пайдалану тәртібі туралы негізгі мәліметтер.
5. Радиостанцияны пайдалану тәртібі.
6. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі бойынша бұйрық.
7. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
8. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
9. Өндірістік сигнализация.

Дағды 2:

Дренаж және су бұру жүйелерін тазалау және жасанды жабындарды таңбалау.

10. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.

4 разряд

1. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету тәртібі.

2. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.

3. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.

4. Жұмыс орнындағы еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.

5. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуларды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары.

6. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының және жарықтандыру жабдығын қар мен мұздан, бөгде заттардан жасанды беттерді және төселмеген бөліктерін тазалау бойынша дайындық жұмыстарын орындау ережелері мен технологиялары.

7. Әуеайлақ жабындарын таңбалау ережелері.

8. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.

9. Радиобайланыс ережелері.

10. Қоршаған органы қорғау талаптары.

11. Ішкі кәсіпорын құжаттары, тапсырыстар, кәсіпорын басшысының бұйрықтары.

12. Еңбек тәртібі.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Машықтар:

2-разряд

1. Әуеайлақтың, тікұшақтың, қону алаңының және әуеайлақтағы, тікұшақ айлағындағы, қону алаңындағы қауіпті орындардың жасанды беттерін жөндеу бойынша жұмыстар жүргізілетін аумақтарды портативті белгілерді орнату арқылы қоршау.

2. Әуеайлақ, тікұшақ айлағын және қону алаңының беттерін жөндеуде қолданылатын материалдар қоспасын құрастыру.

3. Мастиканы стационарлық (жылжымалы) қазандықта қыздыру.

4. Қарапайым әуеайлақ механизмдерін пайдалана отырып, әуеайлақтағы, тікұшақ айлағындағы, қону алаңындағы компенсаторларды түзету.

5. Әуеайлақтағы тігістерді және жарықтарды тазалау.

6. Праймер мен суық мастиканы дайындау.

7. Қарапайым аэродромдық механизмдерді пайдалана отырып, тазалау жұмыстарын,

түйіспелерді мастикамен толтыруды және компенсаторларды түзетуді және жүктерді, орамдық және үйінді жүктерді тиеу-түсіру.

8. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының жасанды бетін арнайы қорғаныс қоспаларымен сіңдіру.

9. Жұмыс барысында анықталған технологиялық бұзушылықтар туралы басшыға хабарлау.

10. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының жасанды беттерін жөндеу бойынша күрделі жұмыстардың барлық түрлерін орындау кезінде құралдарды, құрылғыларды және жанар-жағармай материалдарын қолдану.

11. Байланыс құралдарын қолдану.

12. Жөндеу материалдарымен, мастикалармен және реактивтермен жұмыс жасау.

13. Жергілікті нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкес, шөпті белгіленген биіктікте ұстау жұмыстарын жүргізу.

3-разряд

1. Стационарлық (жылжымалы) қазандықта праймерді, суық мастиканы және ыстық мастиканы жылытуды дайындау бойынша жұмыстарды орындау.

2. Әуеайлақ механизмдері мен машиналарындағы ұсақ ақауларды тазалау және жою.

3. Әуеайлақтың үстіңгі қабатында, оның жасанды және асфальтталмаған бетінде ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізу.

4. Әуеайлақты және оның жабындарын ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізу.

5. Стационарлық (жылжымалы) қазандықта праймерді, суық мастиканы, жылытатын ыстық мастикаларды дайындау.

4-разряд

1. Жөндеу жұмыстарына қажетті материалдардың мөлшерін анықтау.

2. Әуеайлақты және ұшу-қону жолақтарының жасанды беттерін, жүру жолдарының, әуе кемелерінің тұрақ алаңдары мен перрондарын жөндеу бойынша кешенді жұмыстардың барлық түрлерін орындау.

3. Әуеайлақ жабындарын жөндеуде қолданылатын материалдардың (бетон, асфальт және т.б.) қоспаларын құрастыру.

4. Тиісті механизмдерді пайдалана отырып, ұшу-қону жолақтарын тазалау.

5. Пайдаланылған аэродромды және ауылшаруашылық машиналарын дұрыс тәртіпте және жарамдылықта пайдалану және ұстау.

6. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының және қону алаңының жасанды беттерін жөндеу бойынша

Дағды 1:

Жасанды әуеайлақ бетінің элементтерін ағымдағы, мерзімді жөндеу.

кешенді жұмыстардың барлық түрлерін орындау кезінде анықтамалық материалдарды пайдалану.

Білімдер:

2-разряд

1. Әуеайлақты жылдың әр мезгілінде пайдалану тәртібі, дыбыстық және жарық сигнализациясы.
2. Әуеайлақтағы әуе кемелерінің және көліктің қозғалыс тәртібі.
3. Жасанды беттерді жөндеуде қолданылатын машиналар мен механизмдерді, олармен жұмыс істеу тәртібін қолдану.
4. Әуеайлақты тазалау бойынша жұмыстарды орындау реттілігі мен технологиясы.
5. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету тәртібі.
6. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
7. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
8. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар

3-разряд

1. Мастика түрлері, оларды дайындау технологиясы.
2. Әртүрлі типтегі мастикалармен буындарды толтыру технологиясы.
3. Радиостанцияны пайдалану тәртібі.
4. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі бойынша бұйрық.
5. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
6. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
7. Өндірістік сигнализация.
8. Жұмыс орнындағы еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.

4-разряд

1. Әуеайлақтық жабындарды жөндеуде және күтіп ұстауда қолданылатын барлық қолданылатын әуеайлақтық және ауылшаруашылық машиналарының, механизмдері мен агрегаттарының мақсаты, жұмыс істеу принципі және жұмыс тәртібі.
2. Радиобайланысты пайдалану тәртібі.
3. ҰҚЖ жабындарының барлық түрлерінің физика-механикалық қасиеттері, қажетті көлемде метрология бойынша мәліметтер.
4. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі бойынша бұйрық.
5. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
6. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
7. Өндірістік сигнализация.
8. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.

Еңбек функциясы 2:

Әуеайлақты, ұшып-қону жолағын, руль жолдары мен магистральдық жолдарды, дренаждық

<p>жүйелерді, әуежайшілік жолдарды және вокзал аумақтарын күтіп ұстау және техникалық жұмыстарды жүргізу (ағымдық, мерзімді жөндеу).</p>	<p>9. Жылдың әр мезгілінде аэродромды, тікұшақ айлағын, қону алаңын ұстаудың ерекшеліктері.</p> <p>10. Әуеайлақ қызметінің қозғалыс қызметімен және әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін жерүсті қызметтерімен өзара әрекеттесу қағидалары.</p> <p>11. Әуеайлақ жабындарын жөндеу бойынша жұмыстарды орындау ережелері.</p> <p>12. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.</p> <p>13. Қоршаған ортаны қорғау талаптары.</p> <p>14. Ішкі құжаттар, тапсырыстар, кәсіпорын басшысының бұйрықтары.</p> <p>15. Еңбек тәртібі.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>2 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының және қону алаңының жерүсті бөліктерін жөндеуге қажетті материалдардың мөлшерін анықтау. 2. Әуеайлақтың, тікұшақтың, қону алаңының жерүсті бөліктерін және аэродромдағы, тікұшақ айлағындағы, қону алаңындағы қауіпті орындарды жөндеу бойынша жұмыстар жүргізілетін аумақтарды портативті белгілерді орнату арқылы қоршау. 3. Әуеайлақтың төсенбеген бөлігіне шөп егу жұмыстарын жүргізу. 4. Оңтайлы ылғалдылықта топырақты нығыздау. 5. Тегістеу жұмыстарын жүргізу, ойықтарды жою және асфальтсыз аэродромның бетін тегістеу және шөп шабу. 6. Байланыс құралдарын қолдану. 7. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының жерүсті бөліктерін жөндеу бойынша күрделі жұмыстардың барлық түрлерін орындау кезінде құралдарды, құрылғыларды және жанар-жағармай материалдарын қолдану. <p>3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақ механизмдері мен машиналарындағы ұсақ ақауларды тазалау және жою. 2. Тас төселмеген аэродромның бетін күту жұмыстарын жүргізу. 3. Асфальтсыз аэродромда жөндеу жұмыстар жүргізу. 4. Әуеайлақтың, тікұшақ әуеайлағының және қону алаңының әуеайлақтың асфальтталмаған бөліктерін жөндеу бойынша кешенді жұмыстардың барлық түрлерін орындау кезінде анықтамалық материалдарды пайдалану. 5. Байланыс құралдарын қолдану. <p>4 разряд</p>

Дағды 2:
Топырақ ұшу алаңының элементтерін ағымдағы мерзімді жөндеу.

1. Жөндеу жұмыстарына қажетті материалдардың мөлшерін анықтау.
2. Күрделі әуеайлақ жөндеу жұмыстарының барлық түрлерін орындай білу.
3. Пайдаланылған әуеайлақты және ауыл шаруашылығы машиналарын тиісті тәртіпте және жарамдылықта пайдалану және ұстау.
4. Жөндеу жұмыстарына қажетті материалдардың мөлшерін анықтау.
5. Тиісті механизмдерді пайдалана отырып, ұшу-қону жолақтарын тазалау.
6. Пайдаланылған әуеайлақты және ауылшаруашылық машиналарын дұрыс тәртіпте және жарамдылықта пайдалану және ұстау.
7. Әуеайлақтың, тікұшақ әуеайлағының және қону алаңының әуеайлақтың асфальтталмаған бөліктерін жөндеу бойынша кешенді жұмыстардың барлық түрлерін орындау кезінде анықтамалық материалдарды пайдалану.

Білімдер:

2 разряд

1. Жылдың әртүрлі уақытында аэродромды пайдалану тәртібі.
2. Әуеайлақтағы әуе кемелерінің және көліктің қозғалыс тәртібі.
3. Жол төселмеген әуеайлақты жөндеуде қолданылатын машиналар мен механизмдерді қолдану, олармен жұмыс істеу тәртібі.
4. Асфальтсыз әуеайлақты тазалау бойынша жұмыстарды орындау реттілігі мен технологиясы.
5. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету тәртібі.
6. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
7. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
8. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар

3 разряд

1. Жылдың әртүрлі уақытында аэродромды пайдалану тәртібі.
2. Әуеайлақтағы әуе кемелерінің және көліктің қозғалыс тәртібі.
3. Жол төселмеген әуеайлақты жөндеуде қолданылатын машиналар мен механизмдерді қолдану, олармен жұмыс істеу тәртібі.
4. Асфальтсыз әуеайлақты тазалау бойынша жұмыстарды орындау реттілігі мен технологиясы.
5. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету тәртібі.
6. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.

		<p>7. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.</p> <p>8. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар</p> <p>4 разряд</p> <p>1. Өрт қауіпсіздігі ережелері.</p> <p>2. Жылдың әр мезгілінде әуеайлақты, тікұшақ айлағын, қону алаңын ұстаудың ерекшеліктері.</p> <p>3. Әуеайлақ қызметінің жол қозғалысы қызметімен және әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының қағидалары.</p> <p>4. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.</p> <p>5. Радиобайланыс ережелері.</p> <p>6. Еңбек қауіпсіздігі талаптары.</p> <p>7. Қоршаған ортаны қорғау талаптары.</p> <p>8. Ішкі құжаттар, тапсырыстар, кәсіпорын басшысының бұйрықтары.</p> <p>9. Еңбек тәртібі.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік</p> <p>Ұқыптылық</p> <p>Күйзеліске тұрақтылық</p> <p>Шыдамдылық</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Дәлдік</p> <p>Сыпайылық</p> <p>Төзімділік пен еңбексүйгіштік</p> <p>Мотивация</p> <p>Парасаттылық</p> <p>Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті</p> <p>Экологиялық мәдениет</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. "Азаматтық авиациядағы аэродромдық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы. 2. "Азаматтық авиация әуеайлақтарын (тікұшақ айлақтарын) пайдалануға жарамдылық нормаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 381 бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 "ҚР әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру қағидалары" бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 420 "Азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету қағидалары" бұйрығымен. 5. "Әуе кемелерінің ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін қызметті жүзеге асыруға рұқсат беру Қағидалары" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы № 504 қаулысы. 6. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	Әуеайлақ қызметінің технигі
16. Кәсіптің карточкасы "Әуежайдағы моторландырылған жабдықтардың жүргізушісі":		

Топтың коды:	8332-5		
Қызмет атауының коды:	8332-5-001		
Кәсіптің атауы:	Әуежайдағы моторландырылған жабдықтардың жүргізушісі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы №327 "ҚР әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру қағидалары" бұйрығы. 5-тарау, 32-тармақ "Әуежайдағы моторландырылған жабдықтардың жүргізушісі"</p> <p>Әуежайдағы моторландырылған жабдықтардың жүргізушісі</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік оқыту (білім беру ұйымы базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында белгіленген деңгейде оқыту).		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Алған мамандығына және қызметтегі біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмыс істеуге рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуеайлақты күтіп ұстау және тазалау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Дайындық және ауысымды бастар алдында көлік құралын тексеру.</p> <p>2. Ұшу алаңында, ұшып - қону жолағына, рульдік және магистральдық жолдарда, су бұру дренаж жүйелерінде, әуежай іші жолдарында мен вокзал маңындағы алаңдарда техникалық жұмыстарды жүргізу және ауысым аяқталғаннан кейін арнайы көліктерді тапсыру.</p>	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Автокөлікке жанармай, май, арнайы сұйықтықтар және су құю.</p> <p>2. Көліктің техникалық жарамдылығын, оның толықтығын тексеру және анықталған кемшіліктерді жою.</p> <p>3. Көліктің сыртын тексеру және оның сыртқы түрін тексеру, зақымдалмағанына көз жеткізу, жұмыс жабдығының жағдайын, негізгі шасси қозғалтқышын және жұмыс жабдығының жетек қозғалтқышын, трансмиссия бөліктерін, шасси мен жүргізуші кабинасын тексеру, отынның, майдың, арнайы сұйықтықтардың және судың ағуы бар екеніне көз жеткізу.</p>	

Еңбек функциясы 1:
 Дайындық және
 ауысымды бастар
 алдында көлік құралын
 тексеру.

Дағды 1:
 Көлікті дайындау

4. Көліктің өрт сөндіру құралдарымен, алғашқы медициналық көмек көрсету қобдишасымен және сүйреткіш арқанмен жабдықталғанын тексеру.
5. Арнайы машинаның сүйреу құрылғыларының күйін тексеру: ілгектер немесе машинаның алдыңғы бамперіндегі ілгегі бар сүйреу шанышқысы және форкоптағы тарту ілгегі. Алдыңғы бампердегі ілмектер және сүйреткіш ілмектер зауытта жасалған және стандарттау бойынша нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкес болуы керек.
6. Жарықтандыру жабдықтарының жұмысын тексеру: фаралар, бүйірлік шамдар, бұрылыс сигналдары, тежегіш шамдар, жыпылықтайтын (импульстік) ескерту шамдары.
7. Радиобайланыстың жұмысын тексеру. Сыртқы тексеру және өнімділікті тексеру нәтижелері бойынша радиостанцияның жағдайын анықтау.
8. Арнайы көліктің доңғалақтарының пневматикалық шиналарындағы ауа қысымын тексеру.
9. Негізгі шассидің қозғалтқыш қартерлеріндегі май деңгейін және жұмыс жабдығының жетек қозғалтқышындағы май деңгейін тексеру.
10. Арнайы көліктің кабинасында бақылау құрылғылары мен аспаптар панеліндегі көрсеткіштерді, машинаның басқару элементтерін және жұмыс жабдығын тексеру.
11. Қозғалтқышты іске қосу және оның әртүрлі жылдамдықта "кұлақпен" жұмысын тексеру.
12. Жұмыс жабдығының дұрыс жұмысын тексеру (көтеру, түсіру, бұру, айналдыру).

Білімдер:

1. Тиісті теориялық және практикалық дайындық, жұмыс істейтін жабдықтың және жеке блоктардың техникалық сипаттамаларын, жұмыс принципі мен құрылымын, жұмыс режимдерін, белгіленген шектеулерді, көктемгі-жазғы және күзгі-қысқы кезеңдердегі, сондай-ақ ерекше жағдайларда жұмыс істеу ерекшеліктерін білу.
2. Автокөліктердің құрылымын, олардың тораптарын, көлік құралын басқару қауіпсіздігіне әсерін және өнімділігін білу.
3. Нормативтік-техникалық құжаттаманы толтыруды және толтыруды бақылауды және олар бойынша есепті жүргізуді білу.
4. Кәсіпорынның ішкі құжаттары, кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары.
5. Еңбек тәртібі.

Дағдыны тану мүмкіндігі
 :

Машықтар:

Дағды 2:
Жұмыс ауысымының басталуына дайындық

1. Азаматтық авиация ұйымының медициналық персоналы жүргізетін ауысымдағы (бригададағы) жұмысқа кірісер алдында медициналық куәландырудан өту және жол парағында, бақылау медициналық кітапшасында немесе жүргізушінің арнайы журналында жұмысқа жіберу туралы белгі алу.
2. Арнайы көлікті желіге шығару үшін дайындау.
3. Белгіленген құжаттаманы толтыру.
4. Әуеайлақ айналасында көлік құралының қозғалыс бағытын қадағалау.
5. Жолда жүру ережесін бұзбау (жол төсеміне және ауа райы жағдайына байланысты жылдамдық пен жұмыс режимдерін таңдау) маршрут бойынша көліктердің дұрыс басқаруын өзін-өзі бақылау және өзін-өзі талдау және т.б.
6. Әртүрлі ауа райы жағдайында (тұман, көктайпақ, жаңбыр, қар, т.б.) және әр түрлі беткейлі жолдарда көлік құралын жүргізу дағдыларын меңгеру.
7. Әуеайлақ қызметінде өндірістік оқытудан өту.

Білімдер:

1. Әуеайлақ айналасында көлік құралының қозғалыс бағыты.
2. Әртүрлі ауа-райында және әртүрлі беткейлі жолдарда көлік жүргізу ережелері.
3. Әуежайда қызмет көрсету үшін жұмыс орнында оқыту бағдарламасы.
4. Құжат жасау негіздері, нормативті-техникалық құжаттаманы құрастыру және олар бойынша есеп беру.
5. Кәсіпорынның ішкі құжаттары, кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары.
6. Еңбек тәртібі.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Машықтар:

1. Ұшу жолағын кесіп өту алдында, бүйірлік қауіпсіздік жолағына (радиомаяктардың кону жүйесінің сыни аймағының шекарасы) жеткенге дейін ұшыруды басқару мұнарасының диспетчерінен ұшу жолағын кесіп өтуге рұқсат сұрау.
2. Ұшырылымды басқару мұнарасының диспетчерінің рұқсатынан кейін және тек жыпылықтайтын және бүйірлік шамдармен, сүйреу құрылғыларымен және радиостанциялармен жабдықталған көлік құралдарында ғана әуеайлақ мен жүру жолдарын кесіп өту және кіру.
3. Әуеайлақтың жабындары мен кону құралдарына қызмет көрсету үшін әуеайлаққа және рульдік жолдарына бару.

Дағды 1:
Әуеайлақты бөгде заттардан тазарту, әуеайлақтағы жөндеу жұмыстары.

Еңбек функциясы 2:

Ұшу алаңында, ұшып - кону жолағына, рульдік және магистральдық жолдарда, су бұру дренаж жүйелерінде, әуежай іші жолдарында мен вокзал маңындағы алаңдарда техникалық жұмыстарды жүргізу және ауысым аяқталғаннан кейін арнайы көліктерді тапсыру.

4. Ұшырылымды басқару мұнарасының диспетчерімен тұрақты тұрақты радиобайланысты қамтамасыз ету және аэродромда және рульдік жолдарында жұмыстарды орындау кезінде әрбір 15 минут сайын радиобайланыстың бақылау тексеруін жүргізу.

5. Басқару орталығының диспетчеріне хабарлау және жұмыс істеп тұрған жабдық істен шыққан жағдайда ақаулы жабдықты радиомаяк жүйесінің аймағынан тыс белгіленген орынға шығару бойынша шұғыл шаралар қабылдау.

6. Әуеайлақта және рульдік жолдарында жұмыс істейтін барлық арнайы көліктерді тәулік уақытына қарамастан жұмыс кезінде қосылатын бүйірлік және жыпылықтайтын шамдармен, сондай-ақ ұшу жетекшісімен және ұшыруды басқару диспетчерімен әуежайішілік байланыс құралдарымен жабдықтау.

7. Әуеайлақта жұмыс істеу кезінде жарық және дыбыс сигналдарын және радиокомандаларды бақылау.

8. Ұшу жолағын кесіп өткеннен кейін ұшыруды басқару мұнарасының диспетчеріне оның босатылуы туралы хабарлау. Арнайы көліктер бүйірлік қауіпсіздік жолағынан (радиомаяктардың кону жүйесінің критикалық аймағының шекаралары) шығып кетсе, ұшу алаңы ашық болып саналады.

9. Әуе кемесін жүктеуге жауапты тұлғалардың нұсқауларын басшылыққа алу.

10. Әуе кемесіне бару және одан шығу.

11. Әуе кемесіне қызмет көрсету кезінде арнайы машиналардың тұрақ орындарында орналасу тәртібін сақтау.

12. Ауысымның соңында қосымша медициналық тексеруден өту.

Білімдер:

1. Әуежайішілік радиобайланыс ережелері.

2. Әуеайлақ айналасында көлік құралының қозғалыс бағыты.

3. Әртүрлі ауа райы жағдайында және әр түрлі беткейлі жолдарда көлік жүргізу ережелері.

4. Әуеайлақ қызметінде жұмыс орнында оқыту бағдарламасы.

5. Құжат жасау негіздері, нормативті-техникалық құжаттаманы құрастыру және олар бойынша есеп беру.

6. Кәсіпорынның ішкі құжаттары, кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары.

7. Еңбек тәртібі.

8. Әуе кемелерінің, арнайы көліктің және механизациялық құралдардың перрондағы орналасу схемасы мен қозғалыс ұйымдастырылуын қадағалау.

	<p>9. Әртүрлі типтегі ұшақтардың келуі және ұшу бойынша қызмет көрсету технологиялық графиктері .</p> <p>10. Әртүрлі типтегі ұшақтарға қызмет көрсету кезінде арнайы машиналардың жақындап келуі және кетуі және маневрлеу схемалары.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 2: Ауысым аяқталғаннан кейін арнайы көліктерді тапсыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> Негізгі шасси мен арнайы жабдықтың жұмысқа жарамдылығын тексеру. Спидометрдің көрсеткіштерін және арнайы көліктің желіден (ауысымдық ауыстыру) қайту уақытын жол парағына енгізу. Анықталған ақауларды жою үшін арнайы автокөліктерді жөндеуге орналастыруды ұйымдастыру және жөндеу аймағына өтініш беру. Жол парағына қол қою арқылы арнаулы көлікті желіден (ауысымдық ауыстыру) қабылдау фактісін тексеру, арнайы көлік пен арнайы техниканың жұмысындағы барлық ақаулар туралы колонна бастығына хабарлау және ауысым беру-қабылдау журналына жазба жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> Құжат жасау негіздері, нормативті-техникалық құжаттаманы құрастыру және олар бойынша есеп беру. Көктемгі-жазғы және күзгі-қысқы кезеңдердегі, сондай-ақ арнайы кезеңдерде тиісті теориялық және практикалық дайындық, техникалық сипаттамаларды, жұмыс істейтін жабдықтың және жеке агрегаттардың жұмыс принципі мен құрылымын, жұмыс режимдерін, белгіленген шектеулерді, жұмыс ерекшеліктерін білу. Көліктердің, олардың тораптары мен тораптарының конструкциясы, көлік құралын басқару қауіпсіздігіне әсері және өнімділігі. Кәсіпорынның ішкі құжаттары, кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары. Еңбек тәртібі.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік</p> <p>Ұқыптылық</p> <p>Күйзеліске тұрақтылық</p> <p>Шыдамдылық</p> <p>Тез шешім қабылдай білу</p> <p>Тәртіптілік</p> <p>Дәлдік</p> <p>Төзімділік пен еңбексүйгіштік</p> <p>Ауызекі сөйлеу дағдылары</p>

	Зейінді шоғырландыру және бақылау	
	Мотивация	
	Парасаттылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Азаматтық авиациядағы аэродромдық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы. 2. "Азаматтық авиация әуеайлақтарын (тікұшақ айлақтарын) пайдалануға жарамдылық нормаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 381 бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 "ҚР әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру қағидалары" бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 420 "Азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету қағидалары" бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	Әуеайлақ қызметі технигі

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

17. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.

Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынғалиевич, +7 (717) 257 21 91, e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

18. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы" АҚ.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54 52.

Орындаушы: Шинжирбеков М.Ш., m.shinzhirbekov@agakaz.kz, +7 (705) 224 35 00.

19. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

20. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 29 қазан.

21. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.

22. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.

23. Болжалды қайта қарау күні: 2027 жылғы 31 желтоқсан.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің міндетін
атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 418 бұйрығына
3-қосымша

Кәсіптік стандарт: "Әуе кемелеріне жердегі қызмет көрсету"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсету" кәсіптік стандарты "Кәсіптік біліктілік туралы" ҚР Заңының 5-бабына сәйкес әзірленді, білім беру бағдарламаларын қалыптастыруға, оның ішінде кәсіпорындарда персоналды оқытуға, білім беру ұйымдары қызметкерлері мен түлектерінің кәсіптік біліктілігін

тануға және ұйымдар мен кәсіпорындарда персоналды басқару саласындағы кең ауқымды міндеттердің шешімдеріне қойылатын талаптарды белгілейді. Кәсіби стандарт азаматтық авиация саласында әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсету жөніндегі қызметтерді жеткізушілердің қолдануына арналған.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) әуе компания – азаматтық әуе кемелерін пайдаланушының сертификаты бар заңды тұлға;

2) әуе компания шарттары – жолаушыларды, багажды және почтаны әуеде тасымалдау кезінде қолданылатын авиакомпания белгілеген шарттар, нұсқаулықтар және технологиялар, сондай-ақ тарифтерді қолдану шарттары, стандарттар, жолаушылар мен багажға қызмет көрсету нұсқаулары, жолаушылардың өтініштерін, шағымдары мен талаптарын қарау тәртібі;

3) әуежай қызметі – жеке және (немесе) заңды тұлғалардың әуежайларда әуемен тасымалдауды, авиациялық жұмыстарды, ұшу қауіпсіздігі мен авиация қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты жүзеге асыратын қызметі;

4) әуежайда қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық (Airport Handling Manual) – әуе кемесіне жердегі қызмет көрсету процесінде технологиялық операцияларды орындау кезінде пайдаланылатын стандарттар мен жабдықтар бойынша әуе транспортының халықаралық қауымдастағының (International Air Transport Association) (бұдан әрі – ИАТА) ұсынымы;

5) әуежайды (әуеайлақты) пайдаланушы – меншік құқығымен не өзге де заңды негіздерде әуежайды пайдаланатын ҚР, сондай-ақ ҚР ратификациялаған халықаралық шарттарға сәйкес шет мемлекеттің заңды тұлғасы;

6) багаж – әуе кемесінің бортында тасымалданатын жолаушылардың немесе экипаждың жеке заттары;

7) жерде қызмет көрсету – әуе қозғалысына қызмет көрсетуді қамтымайтын, әуе кемесі әуежайға (әуеайлаққа) келген немесе әуе кемесі әуежайдан (әуеайлақтан) жөнелтілген кезде қажетті қызмет көрсету;

8) жолаушы – экипаж құрамына кірмейтін және әуемен тасымалдау шартына сәйкес немесе өзге де заңды негіздерде әуе кемесімен тасымалданатын жеке адам;

9) жүк – почтаны, борттық қорларды және багажды қоспағанда, әуе кемесінің бортында тасымалданатын кез келген мүлік;

10) қауіпті жүктер – адамның өмірі мен денсаулығына, қауіпсіздігі мен мүлкіне немесе қоршаған ортаға қатер төндіретін, Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) қауіпті жүктерді әуемен қауіпсіз тасымалдау жөніндегі техникалық нұсқаулықтарында айқындалатын қауіпті жүктер тізбесінде көрсетілген бұйымдар немесе заттар;

11) ұшу қауіпсіздігі – адамдардың өміріне немесе денсаулығына зиян келтіру немесе мүлікке залал келтіру тәуекелі қолайлы деңгейге дейін төмендетілген және қауіптілік көздерін анықтаудың және тәуекел факторларын бақылаудың үздіксіз процесі арқылы осы не бұдан да төмен деңгейде тұратын жай-күй;

12) ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі – ұйымдастырушылық құрылымды, жауапкершілік иерархиясын, міндеттерді, басшылық қағидаттары мен рәсімдерді қоса алғанда, ұшу қауіпсіздігін басқаруға арналған жүйелі тәсіл;

13) халықаралық азаматтық авиация ұйымы (ИКАО) – әуе қатынасы қауіпсіздігін, сенімділігі мен тиімділігін қамтамасыз ету үшін қажетті халықаралық нормаларды белгілейтін және азаматтық авиацияға байланысты барлық салада халықаралық ынтымақтастықты үйлестіруді жүзеге асыратын Біріккен Ұлттар Ұйымының мамандандырылған мекемесі.

3 Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

- 1) АА – азаматтық авиация;
- 2) ӘК – әуе кемесі;
- 3) БА – біліктілік анықтамалығы;
- 4) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;
- 5) ЖПҚ – жүкті пакеттеу құрылғысы;
- 6) ИАТА (IATA) – халықаралық әуе көлігі қауымдастығы;
- 7) ҚР – Қазақстан Республикасы;
- 8) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;
- 9) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші;
- 10) ҰҚБЖ – ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі (Safety Management System, SMS).

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Әуе кемелеріне жердегі қызмет көрсету.

5. Кәсіптік стандарттың коды: H52232097.

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

H Көлік және қоймалау;

52 Жүктерді қоймаға қою және қосалқы көлік қызметі;

52.2 Қосалқы көлік қызметі;

52.23 Әуе көлігінің қосалқы қызметі;

52.23.2 Әуежайлар қызметтері.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: "Әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсету" Кәсіби стандарты азаматтық авиация әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсетумен айналысатын мамандардың біліктілігіне, құзыреттеріне және дағдыларына қойылатын талаптарды айқындайды. Кәсіби стандарт әуе кемелерін рейстерге дайындаумен байланысты жұмыстардың барлық аспектілерін қамтиды: ӘК-ге қызмет көрсету кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету, ӘК-ге қызмет көрсетудің толық циклі,

жүктемені бақылау, перрондағы ұшу қауіпсіздігін бақылау. Ол жердегі операциялардың қауіпсіздігін, сапасы мен тиімділігін қамтамасыз етуге бағытталған және халықаралық және ұлттық стандарттардың талаптарына сәйкес жұмысшыларды оқыту мен сертификаттауға негіз болады.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Әуежайдағы жүк тиегіштері – 2 СБШ-нің деңгейі;

2) Әуе кемелерін жуушы – 2 СБШ-нің деңгейі;

3) Әуежайдағы моторлы жабдықтар мен эвакуаторлардың жүргізушілері – 3 СБШ-нің деңгейі;

4) Орталықтандыру жөніндегі диспетчер – 4 СБШ-нің деңгейі;

5) Авиациялық тасымалдау жөніндегі маман – 4 СБШ-нің деңгейі;

6) Орталықтандыру жөніндегі үйлестіруші – 5 СБШ-нің деңгейі;

7) Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) – 6 СБШ-нің деңгейі;

8) Арнайы автокөлік қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі инженер – 6 СБШ-нің деңгейі;

9) Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) – 7 СБШ-нің деңгейі.

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Әуежайдағы жүк тиегіштері ":			
Топтың коды:	9333-3		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Әуежайдағы жүк тиегіштері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	1-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (1-шығарылым) бекіту туралы" 2023 жылғы 1 қыркүйектегі № 364 ҚР Премьер-Министрінің орынбасары - Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2023 жылғы 7 қыркүйекте № 33389 болып тіркелді. Параграф 133. жүк тиегіштер, 3 разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	9333-1-001 - Жүкші 9333-3-002 - Қолжүктерді сұрыптаушы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	ӘК-де тиеу-түсіру жұмыстарын жүргізу	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жол жүкті өңдеу 2. Жүкті өңдеу
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Жол жүкті өңдеу	Дағды 1: Жөнелтілетін жол жүкті өңдеу	<p>Машықтар: 3 Разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жолжүкті бағыттар бойынша сұрыптау. 3. Арнайы жол жүкті өңдеу дағдыларын қолдану. 3. Жолжүкті көлік құралына немесе ЖПҚ-ге салу. 4. ӘК-ге тасымалдау кезінде жол жүкті сақталуын қамтамасыз ету. 5. Жүк арбасын жүк люкіне немесе транспортер лентасына орнату кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету. 6. Тасымалдау лентасында багаждың қауіпсіздігін қамтамасыз ету. 7. Жол жүкті ӘК жүк бөлімдеріне көлемі мен үйлесімділігін ескере отырып орналастыру. 8. Жүктемені бекіту үшін жүк қоймасының жабдықтарын пайдалану. 9. ЖПҚ жүктеп алу. 10. Жол жүк ведомостін толтыру.
		<p>Білімдер: 3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жол жүкті өңдеу ережелері. 2. Жол жүк белгілерінің түрлері мен мақсаты. 3. Жол жүк ведомостін толтыру ережесі. 4. Жүк бөлімдерінің орналасуы. 5. ӘК жүктемесін бақылау қағидаттары. 6. Перрондағы коммерциялық ұшақтарды дайындаудың технологиялық кестелері. 7. Техникалық және коммерциялық қызмет көрсету кезінде арнайы машиналардың әуе кемелеріне кіру, кету схемалары. 8. Перрондағы механикаландыру құралдарын сәйкестендіру және орнату ережелері. 9. ЖПҚ пайдалану ережелері. 10. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.
		Дағдыны тану мүмкіндігі:
		<p>Машықтар: 3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қапталмаған жол жүкті түсіру. 2. Арнайы жол жүкті бөлектеу.

	<p>Дағды 2: Келіп түскен жол жүкті өңдеу</p>	<p>3. Жол жүктің ақаулығын рәсімдеу. 4. Жол жүктің тасымалдаушының лентасына орналастыру, оның сақталуын қамтамасыз ету. 5. Жол жүкті көлік құралына төсеу, оның тұрақтылығын қамтамасыз ету. 6. Беру аймағына тасымалдау кезінде жол жүктің сақталуын қамтамасыз ету. 7. Жол жүкті карусель таспасына салу.</p> <p>Білімдер: 3 разряд 1. Келіп түскен багажды өңдеу ережесі. 2. Багаждың ақауларының түрлері. 3. Багаждың сақталуы мен жарамдылығы үшін жауапкершілік.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Жүкті өңдеу</p>	<p>Дағды 1: Жөнелтілетін жүктерді және поштаны өңдеу</p>	<p>Машықтар: 3 разряд 1. Жүк манифестінің деректеріне сәйкес жүк пен поштаны қабылдау: таңбалауды, қаптаманы, орын санының сәйкестігін тексеру. 2. ӘК-ге тасымалдау кезінде жүк пен поштаның сақталуын қамтамасыз ету. 3. ӘК-ге жүктеу кезінде жүктің және поштаның сақталуын қамтамасыз ету. 4. Арнайы жүкті өңдеу дағдыларын қолдану. 5. Жүк пен поштаны көлік құралына немесе ЖПҚге салу. 6. ӘК-ге тиеу кезінде жүк пен жол жүктің қауіпсіздігін қамтамасыз ету. 7. Көлемі мен үйлесімділігін ескере отырып, ӘК жүк бөлімдерінде жүк пен поштаны орналастыру. 8. Жүктемелі бекіту үшін жүк қоймасының жабдықтарын пайдалану.</p> <p>Білімдер: 3 разряд 1. Жүкті тасымалдау ережелері. 2. Коммерциялық жүктемелі беру принциптері. 3. Жүк таңбаларының түрлері мен мақсаты. 4. Қауіп белгілері. 5. Жүк бөлімдерінің орналасуы. 6. ӘК жүктемесін бақылау қағидаттары. 7. Перрондағы коммерциялық ұшақтарды дайындаудың технологиялық кестелері. 8. Техникалық және коммерциялық қызмет көрсету кезінде арнайы машиналардың әуе кемелеріне кіру, кету схемалары. 9. Перрондағы механикаландыру құралдарын сәйкестендіру және орнату ережелері. 10. ЖПҚ пайдалану ережелері.</p>

		11. Жинақтау парағының, карго манифестінің, ӘЖ жүктеу жөніндегі нұсқаулықтың мақсаты.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
	Дағды 2: Келіп түскен жүктерді өндеу	<p>Машықтар:</p> <p>3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пакеттелмеген жүк пен поштаны түсіріңіз. 2. Арнайы қауіпті және арнайы жүкті бөлу. 3. ЖПҚ жүктеу. 4. Жүктің және поштаның дұрыс жұмыс істемеуін рәсімдеу. 5. Түсіру және тасымалдау кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету. 6. Поштаны пошта учаскесіне жіберу. 7. Жүкті коммерциялық қоймаға беру. 8. Жүктерді және поштаны қабылдау-тапсыру құжаттарын толтыру. <p>Білімдер:</p> <p>3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘЖ-ден жүктер мен поштаны түсіру тәртібі. 2. Коммерциялық жүктемені қабылдау-беру тәртібі. 3. Жүк таңбаларының түрлері мен мақсаттары. 4. ЖПҚ сақтау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Бейімділік</p> <p>Жауапкершілік</p> <p>Күйзеліске тұрақтылық</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Дәлдік</p> <p>Төзімділік пен еңбексүйгіштік</p> <p>Зейінді шоғырландыру және бақылау</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Әуежайларда жерде қызмет көрсетуді жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 2 қазандағы № 750 бұйрығы. 2. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 540 бұйрығы. 4. ҚР Еңбек кодексі.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	әуе көлігі қызметінің супервайзері
10. Кәсіптің карточкасы "Әуе кемелерін жуушы":		
Топтың коды:	9120-2	
Қызмет атауының коды:	9120-2-002	
Кәсіптің атауы:	Әуе кемелерін жуушы	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	53-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (53-шығарылым) бекіту туралы" 2021 жылғы 29 желтоқсандағы № 513 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2022 жылғы 17 қаңтарда № 26508 болып тіркелді. Параграф 12. Әуе кемелерін жуушы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	9117-0-001 - Самолеттегі жинап тазалаушылар		
Қызметтің негізгі мақсаты:	ӘК ішкі жинауды, әуе кемесінің сыртқы қаптамасын жууды және тазалауды орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. ӘК сыртқы жууды орындау 2. ӘК ішкі жинауды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: ӘК сыртқы жууды орындау	Дағды 1: Әуе кемесінің сыртқы қаптамасын жуу және тазалау.	Машықтар: 1 разряд: 1. IV сыныпты ӘК сыртқы қаптамасын жуу және тазалау. 2. Техникалық қызмет көрсету регламентінің мерзімді нысандарында I-III сыныпты әуе кемесінен басқа, регламенттік жұмыстардың барлық түрлері бойынша ӘК-нің барлық түрлерін жууды жүргізу. 2 разряд: 1. Жуу агрегаттары мен жабдықтарын қолдана отырып, регламенттік жұмыстардың барлық түрлері бойынша I-III сыныпты әк және кең фюзеляжды әуе кемелерінің сыртқы қаптамасын жуу және тазалау. 2. Кедергілер мен тайғақ жерлерді жою. 3. Жоғары орналасқан бөлшектерді жуу үшін осы типтегі ӘК үшін арнайы қарастырылған баспалдақтар мен платформаларды қолдану. 4. Құралдар мен материалдарға ыңғайлы қол жетімділікті қамтамасыз ету. 5. Техникалық және пайдалану құжаттамасын қолдану. 6. Есеп беру құжаттамасын толтыру.	
		Білімдер: 1. Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің түрлері. 2. Әуе кемесінің сыртқы қаптамасын жуу және тазалау технологиясы, оның ішінде төмен температура жағдайында.	

	<p>3. Ерітінділердің (эмульсиялардың), жуғыш сұйықтықтардың құрамы (дозасы).</p> <p>4. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау талаптары.</p> <p>5. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.</p> <p>6. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.</p> <p>7. Қауіпті және зиянды өндірістік факторлар.</p> <p>8. Арнайы жабдықты пайдалану ережелері.</p> <p>9. ӘК тұрақ орындарында жұмыс орнын ұйымдастыру қағидалары.</p> <p>10. ӘК жабдықтарымен және химиялық заттармен қауіпсіз жұмыс істеу жөніндегі нұсқаулықтар.</p> <p>11. Арнайы киім кию ережелері.</p> <p>12. Алғашқы медициналық көмек көрсету ережелері және медициналық алғашқы медициналық көмек қобдишасын пайдалану.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
Дағды 1: Ұшқыштар кабинасын, жолаушылар салонын, ас үйді, вестибюльдер мен гардеробтарды тазалауды орындау	<p>Машықтар:</p> <p>1 разряд:</p> <p>1. Әк дәретхана бөлмелерін, едендерін, креслоларын , терезе Жарық сүзгілерін химиялық заттарды қолдана отырып жуу, тазалау және тазалау.</p> <p>2. Жуғыш заттарды жұмысқа дайындау.</p> <p>3. Белгіленген құжаттаманы рәсімдеу.</p> <p>2 разряд:</p> <p>1. Техникалық қызмет көрсету регламентінің мерзімді нысандары бойынша техникалық қызмет көрсету кезінде I-II сыныпты әуе кемесінің ішін кешенді жууға және жинауға арналған арнайы машинаны қолдана отырып, тазалау және жуу жұмыстарын жүргізу.</p> <p>2. Жайлылық құралдарын (перделер, кілемдер, қақпақтар және басқалар) ауыстыру.</p> <p>3. Орталықтандырылған ағызу және жуу жүйесімен жабдықталмаған әуе кемесіндегі дәретхана бөлмелері бактарының қабылдағыштарын алып тастау, оларды ішіндегісінен тазарту.</p> <p>4. Қабылдау және тарату жеңдерін және әуе кемесінің дәретхана бөлмелерінің қабылдау бактарының ағызу люктерінің жабылуын қосу және ажырату.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің түрлері.</p> <p>2. Әуе кемесін жуу және оларды ластанудан тазарту кезінде лак-бояу жабындарымен және ішкі әрлеумен жұмыс істеу тәртібі.</p> <p>3. Ұшқыштар кабинасында, әуе кемесінің авариялық люктерінің жанында жуу және жинау кезіндегі сақтық шаралары.</p>

Еңбек функциясы 2:
ӘК ішкі жинауды орындау

4. Ерітінділердің (эмульсиялардың), жуғыш сұйықтықтардың құрамы (дозасы).
5. Жуғыш заттарды дайындау және олармен жұмыс істеу тәртібі.
6. Қолданылатын ерітінділер мен еріткіштердің қасиеттері.
7. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.
8. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар;
9. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.
10. Әуе кемесінде қолданылатын заманауи синтетикалық маталарды жуу ерекшеліктері мен технологиясы.
11. Әуе кемесін кешенді жууға және жинауға арналған машиналар мен механизмдердің арнайы жабдығының құрылысы мен пайдалану тәртібі.
12. Жолаушылар салондарының, экипаж кабиналарының, багаж бөлімдерінің, санитарлық тораптардың орналасуы туралы жалпы мәліметтер.
13. Әуе кемесінің буфеттік-ас үй жабдығының, кәріз және сумен жабдықтау жүйелерінің құрылысы мен құрылымының ерекшеліктері.
14. Экипаж кабиналары мен жолаушылар салондарын тазалау ерекшеліктері.
15. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

талап етілмейді

Дағды 2:
Жүк бөліктерін және жүктерді пакерлеу құралдарын жинау

Машықтар:

1. Қоқысты тазалау.
2. Панельдерді, еденді жуу.
3. Жүк контейнерлері мен паллеттер тазалау.

Білімдер:

1. Жуу және дезинфекциялау құралдарының мақсаты мен қолдану ережелері.
2. Тазалау әдістері және жуу әдістері.
3. Жануарларды және қауіпті жүктерді тасымалдағаннан кейін жинаудың ерекше талаптары.
4. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

талап етілмейді

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:

Жауапкершілік
Командада жұмыс істей білу
Дәлдік
Төзімділік пен еңбексүйгіштік

1. Әуежайларда жерде қызмет көрсетуді жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 2 қазандағы № 750 бұйрығы.
2. Әуежай қызметінің құрамына кіретін

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	әуеайлаққа және жерде қызмет көрсету тауарларының, жұмыстарының, қызметтерінің тізбесін бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 749 бұйрығы. 3. ҚР Еңбек кодексі.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	Телноскопиялық трап машинисі	
11. Кәсіптің карточкасы "Әуежайдағы моторлы жабдықтар мен эвакуаторлардың жүргізушілері":			
Топтың коды:	8332-5		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Әуежайдағы моторлы жабдықтар мен эвакуаторлардың жүргізушілері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Әуе тасымалдауларын ұйымдастыру	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	В,С санатындағы жүргізуші куәлігі		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	В,С санатындағы жүргізуші куәлігі		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	8343-9-016 - Қайта тиегіштер машинисі 8332-5-004 - Телескоптық траптар машинисі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	ӘК-де механикаландырылған тиеу-түсіру жұмыстарын қамтамасыз ету және жолаушыларды отырғызу және түсіру		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Моторлы жабдықты пайдалануға дайындығын қамтамасыз ету 2. Моторлы жабдықты басқару	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Ауысымды қабылдау кезінде арнайы машиналардың техникалық жай-күйіне мұқият тексеру жүргізу, тексеру кезінде анықталған барлық ақаулар туралы жауапты лауазымды тұлғаға уақтылы баяндау.</p> <p>2. Арнайы машиналарды басқа ауысымға беруге дайындау бойынша қажетті жұмыстар кешенін жүргізу.</p> <p>3. Желіге шықпас бұрын пайдалану жөніндегі нұсқаулықтың талаптарына сәйкес арнайы</p>	

<p>Еңбек функциясы 1: Моторлы жабдықты пайдалануға дайындығын қамтамасыз ету</p>	<p>Дағды 1: Арнайы техниканың жұмыс жағдайын сақтау</p>	<p>машиналардың, жабдықтардың техникалық жай-күйін тексеру.</p> <p>4. Жұмыс кезінде машинаның және жабдықтың техникалық жай-күйін, рульдік басқарудың, тежегіштердің, жарқылдайтын оттың, радиостанциялардың, амортизациялық құрылғылардың, жарықтандыру аспаптарының, шыны тазалағыштардың және арнайы жабдық агрегаттарының жарамдылығын бақылау.</p> <p>5. Батареялардың күйін және жанармай деңгейін бақылау.</p> <p>6. Автожүктіегіштің, оның механизмдерінің жұмысындағы ақауларды анықтау және оларды жою</p> <p>7. Автожүктіегішті жөндеуге өтінімдерді ресімдеу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Материалдық бөлік пен арнайы жабдық, пайдалану ерекшеліктері, оған бекітілген барлық арнайы машиналарды жөндеу және жөндеу бойынша жұмыстар кешенін жүргізу.</p> <p>2. Қызмет туралы ереже.</p> <p>3. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.</p> <p>4. ҚР еңбек заңнамасының негіздері.</p> <p>5. Арнайы киім кию ережелері, жеке және ұжымдық қорғаныс құралдары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
	<p>Дағды 1: Әуеайлақ бойынша қозғалыс кезінде арнайы техниканы басқару</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Әуеайлақ бойынша арнайы көлікті жүргізу кезінде мұқият болу, әуеайлақта қозғалысты ұйымдастыру мен қауіпсіздігіне жауапты адамдардың талабы бойынша арнайы көлікті дереу тоқтату.</p> <p>2. Арнайы машинаны түнде, тұманда, көктайғақ, қар жауған кезде, сондай-ақ перрондар мен әк тұрақ орындарының жарығы жеткіліксіз болған кезде аса сак бола отырып, басқару.</p> <p>3. Соқтығысуды болдырмау үшін басқа көліктер мен әуе кемелерінің қозғалысын ескеру.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әуеайлақ бойынша жүру ережесі.</p> <p>2. Шектеулі аймақтар мен қауіптілігі жоғары аймақтарды қоса алғанда, аэродром жоспары.</p> <p>3. Әуеайлақтағы қауіпсіздіктің негізгі ережелері мен рәсімдері.</p> <p>4. Әуе кемелерінің, арнайы көліктердің және механикаландыру құралдарының қозғалысын перронға орналастыру және ұйымдастыру схемасы.</p> <p>5. Ауа-райының і қозғалыс қауіпсіздігіне әсері.</p> <p>6. Төтенше жағдайларда әрекет ету тәртібі.</p>

<p>Еңбек функциясы 2: Моторлы жабдықты басқару</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : Дағды 2: Тұрақта ӘК қызмет көрсету кезінде арнайы техниканы басқару</p>	<p>талап етілмейді</p> <p>Машықтар: 1. Арнайы машинаны жұмыс орнына жіберу. 2. Оператор болмаған кезде арнайы техниканың қозғалу мүмкіндігін болдырмау. 3. Жауапты лауазымды тұлғаның нұсқауы бойынша жол жүкті, жүкті, поштаны тиеуге/түсіруге қатысу. 4. Арнайы көлікпен және ЖКО-мен ӘК зақымдануының алғышарттарын болдырмайтын шаралар қабылдау. 5. Жұмысты орындауға тікелей байланысты барлық қауіптерді ескеру.</p> <p>Білімдер: 1. Аумақтағы қозғалыс пен жұмысты реттейтін әуеайлақ сигналдары мен белгілерінің мәндері. 2. Ұшып келу және ұшып шығу бойынша ӘК-ге қызмет көрсетудің технологиялық кестелері. 3. Ұшаққа қызмет көрсету кезінде арнайы машиналарға кіру, кету және маневр жасау схемасы. 4. Жұмыстарды орындау сапасы, қоршаған ортаға барынша аз әсер ете отырып, өзіне және айналасындағыларға қауіпсіздікті қамтамасыз ету және табиғи ресурстар мен энергия ресурстарын ұтымды пайдалану жөніндегі талаптар.</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі : талап етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Бейімділік Жауапкершілік Командада жұмыс істей білу Тәртіптілік Дәлдік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Зейінді шоғырландыру және бақылау</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. ҚР әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру жөніндегі қағидаларды бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 бұйрығы. ҚР Еңбек кодексі.</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 4</p>	<p>Кәсіптің атауы: Әуе көлігі қызметінің супервайзері</p>
<p>12. Кәсіптің карточкасы "Орталықтандыру жөніндегі диспетчер ":</p>		
<p>Топтың коды:</p>	<p>3154-0</p>	
<p>Қызмет атауының коды:</p>	<p>3154-0-012</p>	
<p>Кәсіптің атауы:</p>	<p>Орталықтандыру жөніндегі диспетчер</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>4</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:</p>		

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемелеріне жерде қызмет көрсету	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3151-1-009 - Орталықтау жөніндегі үйлестіруші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	ӘК-нің қауіпсіз, экономикалық тиімді жүктелуін, ӘК-нің ауада және жерде орнықтылығы мен басқарылуын қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. ӘК жүктеуді жоспарлау 2. Салмақ және орталықтандыру сипаттамаларын есептеу 3. Перрондағы ӘК жүктелуін бақылау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: ӘК жүктеуді жоспарлау	Дағды 1: ӘК рұқсат етілген коммерциялық жүктемесін есептеу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тасымалдаудың жүйелілігін қамтамасыз ету бойынша дағдыларды қолдану. 2. Белгіленген туралауды сақтай отырып, ӘК-нің барынша жүктелуін қамтамасыз ету. 3. Қызмет көрсетілетін әуе компания ұсынатын технологиялық құжаттаманы дайындау. 4. Есептеу үшін мәліметтер жинау. 5. Рұқсат етілген коммерциялық жүктеменің салмағын есептеу. 6. Алдын ала жүктеуді есептеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перрондағы коммерциялық ұшақтарды дайындаудың технологиялық кестелері. 2. Жүктеуді жоспарлау процедурасы. 3. Жүктеуді және туралауды бақылау технологиясы. 4. Авиакомпаниялардың нұсқауларын пайдалану тәртібі. 5. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері. 6. Жолаушыларды, багажды, жүкті және поштаны тасымалдау ережелері. 7. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар. 	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді	
			Машықтар:

	<p>Дағды 2: Жүктеудің логикалық таралуы</p>	<p>1. Жүктерді, поштаны, бағажды жүк бөлімдеріне орналастыруды орталықтандыруды сақтай отырып бөлу. 2. Салонда жолаушыларды отырғызу схемасын жасау. 3. Туралауды болжамды есептеуді жүргізу. 4. Жүктеу схемасын шығару.</p> <p>Білімдер: 1. ӘК техникалық сипаттамалары: белгілі бір модель үшін туралау параметрлері және шекті мәндер. 2. Коммерциялық жүктеменің ұшақтағы тепе-теңдікке, тұрақтылыққа және басқаруға әсері. 3. Әк жолаушылар кабиналары мен жүк бөлімшелерін құрастыру. 4. Қауіпті жүктердің үйлесімділік кестесі. 5. Жүктеу схемасын толтыру ережелері.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Салмақ және орталықтандыру сипаттамаларын есептеу</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Графикалық әдіспен салмақ және орталықтандыру сипаттамаларын есептеу</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p> <p>Машықтар: 1. Нақты жүктемені есептеу. 2. Массаның таралуы мен туралануын визуализациялау үшін графиктер мен диаграммаларды қолдану. 3. Бастапқы мәліметтер негізінде графиктер құру. 4. Алынған графиктерді орталықтандырудың рұқсат етілген шектерін анықтау үшін түсіндіру. 5. Жүктемені орналастыру нүктелерінің координаттарымен және олардың жалпы масса центріне әсерімен жұмыс жасау. 6. Жүктеу қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін графикалық нәтижелерді стандарттармен және стандарттармен салыстыру.</p> <p>Білімдер: 1. Механика негіздері: масса және күш моменті ұғымдарын түсіну. 2. Деректерді визуализациялау үшін графиктер мен диаграммаларды құру принциптері. 3. Координаттар жүйесі: координаттармен жұмыс істей білу және оларды туралауды анықтауда қолдану. 4. Туралауды есептеу әдістері және оларды графикалық бейнелеу. 5. Коммерциялық жүктеменің ұшақтағы тепе-теңдікке, тұрақтылыққа және басқаруға әсері. 6. Орталықтандыруға және салмақ сипаттамаларына қойылатын нормативтік талаптар.</p> <p>талап етілмейді</p> <p>Машықтар:</p>

	<p>Дағды 2: Автоматтандырылған режимде салмақ және орталықтандыру сипаттамаларын есептеу</p>	<p>1. Орталықтандыру мен жүктеуді есептеу үшін арнайы бағдарламаларды қолдану. 2. Жүктеменің массасы мен таралуы туралы мәліметтерді енгізу. 3. Нәтижелерді қолайлы массалық және орталықтандыру сипаттамаларымен салыстыру. 4. Есептеулерден алынған нәтижелерді түсіндіру. 5. Әуе кемелерінің әртүрлі түрлеріне арналған бағдарлама параметрлерін реттеу. 6. Есеп айырысу нәтижелерін нормативтік талаптармен және стандарттармен салыстыру.</p> <p>Білімдер: 1. Жүктеуді және туралауды есептеудің автоматтандырылған бағдарламасының жұмыс принциптері. 2. Компьютерде жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік ережелері мен санитарлық нормалар. 3. Әуе компанияларының жүктемені есептеу жөніндегі нұсқаулығы және орталықтандыру. 4. Жүктеуді және туралауды бақылау технологиясы.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Еңбек функциясы 3: Перрондағы ӘК жүктелуін бақылау</p>	<p>Дағды 1: Ақпарат алмасу</p>	<p>Машықтар: 1. Түрлі көзделген байланыс құралдары арқылы ақпарат алмасуды жүргізу. 2. Отын туралы, әуе кемесінің экипажы туралы ақпарат алу үшін әуе кемесінің ұшу экипажымен өзара іс-қимылды жүзеге асыру. 3. Нақты саны мен бағажы, арнайы бағажы туралы ақпарат алу үшін Жолаушылар тасымалы қызметімен өзара байланысты жүзеге асыру. 4. Коммерциялық жүктеменің бір бөлігін алу қажеттілігі және коммерциялық жүктемені жіберу кезектілігінің ықтимал нұсқалары туралы шешім қабылдаған кезде басшымен өзара әрекеттесуді жүзеге асыру. 5. Пошта мен жүктің, арнайы жүктің нақты саны туралы ақпарат алу үшін жүк тасымалдау қызметімен өзара іс-қимылды жүзеге асыру. 6. Жүктеуді бақылауға жауапты лауазымды тұлғаның жүктеме барысы туралы есептерін қабылдау және қажет болған жағдайда түзетулер енгізу.</p> <p>Білімдер: 1. Азаматтық авиация әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсету технологиясы. 2. Азаматтық авиация әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсетуді қамтамасыз ететін қызметтердің өзара байланыс технологиясы.</p>

		3. Әуе кемелерін орталықтандыру және тиеу саласындағы тасымалдаушы авиациялық ұйымдардың стандарттары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
	Дағды 2: Рейстік құжаттарды шығару	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құжаттың нақты жүктелуіне сәйкестігі туралы растау алу. 2. Жинақтау-тиеу ведомосын, орталықтандыру бойынша деректерді, тиеу схемасын шығару, автоматтандырылған жүйедегі қауіпті және басқа да арнайы жүктер туралы ӘК командиріне хабарлау. 3. Жинақтау-тиеу ведомосының бланкілерін, орталықтандыру кестесін, тиеу схемасын, ӘК командиріне қауіпті және басқа да арнайы жүктер туралы хабарламаны толтыру. 4. Құжаттарды тексеру және қол қою. 5. Құжаттарды экипажға беруді ұйымдастыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу құжаттарын толтыру ережесі. 2. Жүктеуді және туралауды бақылау технологиясы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Бейімділік</p> <p>Дербестік және жауапкершілік</p> <p>Күйзеліске тұрақтылық</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Дәлдік</p> <p>Зейінді шоғырландыру және бақылау</p> <p>Логикалық ойлау</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		<p>1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. Әуежай қызметінің құрамына кіретін әуеайлаққа және жерде қызмет көрсету тауарларының, жұмыстарының, қызметтерінің тізбесін бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 749 бұйрығы. 3. Әуежайларда жерде қызмет көрсетуді жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 2 қазандағы № 750 бұйрығы. 4. Азаматтық әуе кемелерінде қауіпті жүктерді әуеде тасымалдау жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 21 маусымдағы № 371 бұйрығы. 5. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірыңғай талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы. 6. ҚР Еңбек кодексі.</p>
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	Орталықтандыру жөніндегі үйлестіруші
13. Кәсіптің карточкасы "Авиациялық тасымалдау жөніндегі маман ":		
Топтың коды:	3151-1	
Қызмет атауының коды:	3151-1-012	

Кәсіптің атауы:	Авиациялық тасымалдау жөніндегі маман		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемелеріне жерде қызмет көрсету	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	8300-0-008 - Авиакөлік қызметінің супервайзері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсету бойынша жұмыстарды орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Міндетті еңбек функциялары 2. Ұшуға ӘК жерүсті қызмет көрсету бойынша жұмыстарды орындау. 3. Жүк ӘК жерүсті қызмет көрсету	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшып келу бойынша ӘК тұрақ орнын дайындау. 2. Тұрақ төсемдерін, қауіпсіздік конустарын, қауіпсіздік құрылғыларын ӘК шассиінің тіректеріне орнату. 3. Элементтердің зақымдануын, қар-мұз шөгінділерінің болуын анықтау мақсатында әуе кемесіне сыртқы тексеру жүргізу. 4. Қозғалтқыштарды, шығыс құрылғыларын, датчиктер мен ӘК қабылдағыштарын катаяту. 5. ӘК жерге қосуды қамтамасыз ету. 6. ӘК электрмен жабдықтауды қамтамасыз ету. 7. Жол жүк бөліктерінің есіктерін ашу (жабу). 8. ӘК жолаушылар есіктерінің ашылуын бақылау. 9. Жолаушылар трапын, амбулифтті айдауды (айдап әкетуді) жүргізу. 10. ӘК-ге жерүсті қызмет көрсетуді ұйымдастыру үшін қажетті ӘК-ге арнайы техниканы беруді ұйымдастыру. 	

Еңбек функциясы 1:
Міндетті еңбек
функциялары

Дағды 1:
Міндетті еңбек
функциялары

11. Қызмет көрсету үшін жүк люктерін, бақылау панельдерін және кіру нүктелерін, фюзеляжды, авиа қозғалтқыштарын жәрмеңкелерін, жолаушылар салонының есіктерін қызмет көрсеткенге дейін және кейін сыртқы тексеруді жүргізу.
12. Жолаушылардың түсуін және олардың автобуска отыруын бақылау.
13. Көтеру-тасымалдау тетіктерінің көмегімен ӘК-ден жүкті, почта мен багажды, тасымалдау құжаттамасын түсіруді ұйымдастыру.
14. Тұрмыстық мүлік пен қалдықтарды түсіруді ұйымдастыру (қажет болған жағдайда).
15. ӘК ішкі жинауды ұйымдастыру (қажет болған жағдайда).
16. ӘК су жүйесін ағызуды жүргізу.
17. ӘК дәретхана жүйесіне қызмет көрсетуді ұйымдастыру.
18. Жанармай құю панелінің қақпағын ашу (жабу).
19. Панельді және жанармай құю крандарын басқару.
20. Әуе кемесінің отын сыйымдылығынан отын тұнбасын төгуді ұйымдастыру.
21. Келу бойынша жұмыс құжаттамасын дайындауды кездесу.
22. ӘК-ні күзетке тапсыру.
23. Ұшу бойынша әуе кемесіне жерүсті қызмет көрсету барысы туралы ӘК экипажына хабарлау.
24. Жұмыс кезінде анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау.
25. ӘК бортына жаяу жүргіншілер жолын орнату.

Білімдер:

1. Авиациялық ұйымдардың талаптарына сәйкес ӘК-нің әртүрлі түрлеріне жерүсті қызмет көрсету ерекшеліктері.
2. ӘК-ні қарсы алу, ӘК-ні жерүсті қызмет көрсету және ӘК-ні сүйрету кезінде халықаралық көрнекі сигналдарды пайдалану және беру тәртібі.
3. Азаматтық авиация ӘК жерүсті қызмет көрсетуді қамтамасыз ететін қызметтердің өзара байланыс жасау қағидалары.
4. Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі жергілікті нормативтік актілер.
5. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері.
6. Оқыс оқиғалар, жазатайым оқиғалар, төтенше жағдайлар туралы хабарлау тәртібі.
7. Жүктеуді бақылау принциптері.
8. Ұшып келу бойынша ӘК-ге жерүсті қызмет көрсету жөніндегі құжаттаманы ресімдеу қағидалары.
9. Жолаушыларды, багажды, жүктерді әуеде тасымалдау ережесі.

		10. Енбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.
Енбек функциясы 2: Ұшуға ӘК жерүсті қызмет көрсету бойынша жұмыстарды орындау.	Дағдыны тану мүмкіндігі : Дағды 1: Ұшып кететін ӘК-не қызмет көрсету	талап етілмейді Машықтар: 1. ӘК авиациялық-техникалық қызмет көрсетумен айналысатын ұйымнан немесе құрылымдық бөлімшеден, ӘК экипажынан немесе күзетшіден ӘК қабылдау. 2. Сыртқы зақымдануларға, қар-мұз шөгінділерінің болуына ӘК тексеру жүргізу. 3. Әуе кемесі шассиінің тіректерінде сақтандырғыш құрылғыларды алып тастау. 4. ӘК қозғалтқыштарының, шығыс құрылғыларының, датчиктері мен қабылдағыштарының қақпақтарын алу. 5. ӘК электрмен жабдықтауды қамтамасыз ету. 6. Әуеайлақ жылытқышымен немесе кондиционерлеу құрылғысымен ӘК жылытуды немесе салқындатуды ұйымдастыру. 7. ӘК жерге қосуды қамтамасыз ету. 8. ӘК су жүйесіне жанармай құюды ұйымдастыру. 9. ӘК дәретхана жүйесіне жанармай құюды ұйымдастыру. 10. Жанар-жағармай материалдарымен ӘК құюды ұйымдастыру. 11. ӘК-ге жерүсті қызмет көрсетуді ұйымдастыру үшін қажетті ӘК-ге арнайы техниканы беруді ұйымдастыру. 12. Жүк, пошта және жол жүкті, тасымалдау құжаттамасын көтергіш-көлік тетіктерінің көмегімен ӘК-ге тиеуді ұйымдастыру. 13. Қозғалтқыштардың іске қосылуын бақылау. 14. Іске қосу нүктесінен таксиді басқару. 15. Жолаушылар трапын, амбулифтті айдауды (айдап әкетуді) жүргізу. 16. ӘК-де жолаушылардың қонуын бақылау. 17. Қозғалтқыштардың ауамен іске қосылуын бақылау. 18. ӘК мұздануға қарсы өңдеу рәсімдерін ұйымдастыру. 20. Ұшуға ӘК сүйретуді бақылау. 21. ӘК сүйретуді жүргізу кезінде белгіленген фразеологияны пайдалана отырып, әуе кемелерінің экипаждарымен радиобайланыс жүргізу. 22. Ұшуға дайындық барысында ӘК экипажына ӘК жерүсті қызмет көрсету барысы туралы хабарлау. 23. ӘК ұшуы бойынша жұмыс құжаттамасын ресімдеу. 24. Жұмыс кезінде анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау. 25. Жолаушылар телескопиялық трап басқару.

		<p>26. Қыңыр жастықшаларды, конустарды ӘК-ден алып тастау.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық ұйымдардың талаптарына сәйкес ӘК-нің әртүрлі түрлеріне жерүсті қызмет көрсету ерекшеліктері. 2. Әуежай пайдаланушыларының арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі нормативтік актілері. 3. ӘК-ні қарсы алу, ӘК-ні жерүсті қызмет көрсету және ӘК-ні сүйрету кезінде халықаралық көрнекі сигналдарды пайдалану және беру тәртібі. 4. ҰҚБЖ талаптарына сәйкес әрекет ету. 5. ӘК-ге жерүсті қызмет көрсетуді қамтамасыз ететін қызметтердің өзара іс-қимыл жасау қағидалары. 6. Жолаушыларды, жол жүкті, жүктерді әуеде тасымалдау қағидалары және жолаушыларға, жүк жөнелтушілерге, жүк алушыларға қызмет көрсетуге қойылатын талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
	<p>Дағды 1: Жүк ӘК-ні ұшу алдындағы даярлауды жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әк жүк бөлімдері мен жүк кабинасына тексеру жүргізу. 2. Бөгде адамдарды, бөгде заттарды және ұмытылған заттарды табу мақсатында тиеуді қабылдағанға дейін әуе кемесінің жүк бөліктеріне тексеру жүргізу. 3. Тиеу және арқандап байлау жабдықтары мен құрылғыларының толықтығы мен жарамдылығын тексеру. 4. ЖПҚ жарамдылығын тексеру. 5. Жүк бөлімдерінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелері бойынша жерүсті персоналымен өзара байланыс жасау. 6. Жүктеу нұсқауларын алу. 7. Жүк және пошта жүкқұжаттарының болуын және олардың жүк манифестіне сәйкестігін тексеру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық жүк тасымалы жөніндегі маманның жұмысын реттейтін стандарттар, технологиялар және құжаттар. 3. ӘК техникалық сипаттамалары және орналасуы. 4. Жүктеуді және туралауды бақылау технологиясы. 5. Әуе компаниялардың нұсқауларын пайдалану тәртібі. 6. Тасымалдау құжаттарын толтыру ережесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	-
		Машықтар:

Еңбек функциясы 3:
Жүк ӘК жерүсті қызмет
көрсету

Дағды 2:
Жүк ӘК-де тиеу-түсіру
жұмыстарын
ұйымдастыру және
жұмыстарды бақылау

1. Жүктерді тиеу жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес жүкшілердің орналасуын, қойылуын және бекітілуін бақылау.
2. Диспетчерді жүктеу барысы туралы және жүктеу барысында анықталған өзгерістер туралы хабардар ету.
3. Қауіпті жүктерді, жануарларды және басқа да жүктерді тиеу кезектілігін бақылау.
4. Бағалы жүктердің сақталуын қамтамасыз ету.
5. Техника мен ауыр салмақты және габаритті емес жүктерді ӘК бортына тиеуді, техника мен жүктерді ӘК-ге бекітуді ұйымдастыру.
6. Еденге жүктемені бөлу үшін арнайы материалды (қалқандар, тақталар, паллеттер) колдануды бақылау.
7. ӘК техникалық ресурстары мен пайдалы алаңдарын тиімді және қауіпсіз пайдалану мақсатында тиеу-түсіру процесін жүйелеу.
8. Қажетті ақпаратты алу үшін әуе кемесінің ұшу экипажымен өзара байланыс жасау.
9. Жүктердің/почтаның бір бөлігін алу қажеттілігі туралы шешім қабылдау кезінде басшымен өзара іс-қимылды жүзеге асыру.
10. Пошта мен жүктің, арнайы жүктің, қауіпті жүктің нақты саны туралы ақпарат алу үшін жүк тасымалдау қызметімен өзара байланысын жүзеге асыру.
11. Әуе кемесінің құйрығына аударылуын болдырмай, жүк бөлімшелеріне және негізгі палубаның позицияларына тиеу және түсіру кезектілігін бақылау.
12. Жүктеу жөніндегі нұсқаулық бланкісінде рейстің жүктелуі туралы есепті толтыру және қол қою.

Білімдер:

1. ӘК-нің ұшу-техникалық сипаттамалары мен құрылымы туралы жалпы мәліметтер.
2. Жүк бөлігінің жабдығы және оны пайдалану.
3. ӘК-ні жүктеуге ұшу алдындағы даярлауды жүргізу тәртібі.
4. Жүк люктері мен есіктерін ашу мен жабуды басқару тәсілдері, ӘК-де қызметтік және тұрмыстық үй-жайлардың орналасу схемасы.
5. Жүктерді әуе көлігімен тасымалдауды ұйымдастыру.
6. Тиеу-түсіру жұмыстарының технологиясы және ұшу экипажының мүшелерімен өзара байланыс тәртібі.
7. Әуе кемесінің ұшу-техникалық сипаттамаларына массаның тиелуі мен таралуының әсері.
8. Жүктеуді бақылау және туралау принциптері.
9. ӘК техникалық сипаттамалары: нақты ӘК үшін туралау параметрлері және шекті мәндер.

		<p>10. Коммерциялық жүктеменің ұшақтағы тепе-теңдікке, тұрақтылыққа және басқаруға әсері.</p> <p>11. Өк жүк бөлімшелерін құрастыру.</p> <p>12. Қауіпті жүктердің үйлесімділік кестесі.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	-
	Дағды 3: Жүктердің сақталуын қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүктің жай-күйін, жүктің қаптамасындағы мөрлер мен пломбалардың болуы мен сақталуын тексере отырып, бортқа/бортқа жүкті қабылдау, контейнерлер, паллеттер мен пломбалар нөмірлерінің пошта-жүк ведомосіндегі жазбаларға сәйкестігін салыстыру. 2. Жүк жөнелтушінің нұсқауларын орындау. 3. Манипуляциялық белгілерге және тасымалдау шарттарына сәйкес жүктерді төсеуді және сақтауды қамтамасыз ету. 4. Бағалы, тез бұзылатын және арнайы жүктерді тасымалдау жөніндегі талаптардың сақталуын бақылау. 5. Жүктердің дұрыс жұмыс істеуі туралы актілер жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы жүктерді тасымалдау ережелері. 2. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері. 3. Тасымалдау құжаттарын толтыру ережесі. 4. Жүктерді қабылдау-беру тәртібі. 5. Тиеу-түсіру жұмыстарының принциптері. 6. Жүктің жоғалуы, зақымдануы және уақтылы жеткізілмеуі үшін жауапкершілік нормалары. 7. ӨК-де тиеу-түсіру жұмыстарын ұйымдастырудың және жүктерді бекітудің тиімді әдістері 8. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар. 9. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Бейімділік</p> <p>Жауапкершілік</p> <p>Күйзеліске тұрақтылық</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Дәлдік</p>	
		<p>1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. Әуежай қызметінің құрамына кіретін әуеайлаққа және жерде қызмет көрсету тауарларының, жұмыстарының, қызметтерінің тізбесін бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 749 бұйрығы. 3. Әуежайларда жерде қызмет көрсетуді жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 2 қазандағы № 750 бұйрығы. 4. Азаматтық әуе кемелерінде қауіпті жүктерді әуеде тасымалдау жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы ҚР</p>

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 21 маусымдағы № 371 бұйрығы. 6. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірыңғай талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы. 6. ҚР Еңбек кодексі.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	диспетчер по центровке	
14. Кәсіптің карточкасы "Орталықтандыру жөніндегі үйлестіруші ":			
Топтың коды:	3151-1		
Қызмет атауының коды:	3151-1-009		
Кәсіптің атауы:	Орталықтандыру жөніндегі үйлестіруші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Параграф 27. Диспетчер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	(Әуе кемелеріне жерде қызмет көрсету)	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Орталықтандыру бойынша диспетчердің жұмыс өтілі 1 жыл		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3154-0-011 - Ұшу жөніндегі диспетчер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	ӘК уақтылы және сапалы жерүсті қызмет көрсетуді қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әуе кемелерін орталықтандыруды және тиеуді қамтамасыз ететін қызметтің жұмысын үйлестіру 2. Орталықтандыру тобының жұмыс сапасын оңтайландыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Литрлік және бақылаудағы рейстерге қызмет көрсетуге ерекше назар аудара отырып, технологиялық кестелерге сәйкес әуе кемелеріне қызмет көрсету барысын жедел бақылауды жүзеге асыру.	

<p>Енбек функциясы 1: Өуе кемелерін орталықтандыруды және тиеуді қамтамасыз ететін қызметтің жұмысын үйлестіру</p>	<p>Дағды 1: ӨК дайындау мен қызмет көрсетуді бақылау</p>	<p>2. Көліктің, техникалық құралдардың пайдаланылуы мен жарамдылығын бақылау. 3. Жерүсті қызмет көрсету агенттерінің, орталықтандыру жөніндегі диспетчерлердің өзара байланысын және қызметін бақылауды жүзеге асыру. 4. Қажет болған жағдайда технологиялық кестелермен түзету әрекеттерін жүргізу. 5. Кестені орындау және туындаған мәселелерді шешу дәлдігі мақсатында өуе компаниялармен және басқа қызметтермен өзара әрекеттесу. 6. Кешігу, кестедегі өзгерістер, төтенше жағдайлар сияқты штаттан тыс жағдайларға жауап беру. 7. Коммерциялық тиеу бөлігін алу қажеттілігі және өуе кемесін коммерциялық тиеуді жөнелту кезектілігінің басымдықтары туралы шешімдер қабылдау. 8. ӨК-нің жүктелуін және орталықтандырылуын бақылауды жүргізу.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Білімдер: 1. Азаматтық авиация қызметін реттейтін ҚР нормативтік құжаттары. 2. IATA жердегі өуежайға қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық. 3. Рейстерге қызмет көрсетудің технологиялық кестелері. 4. Өуе кемесіне қызмет көрсету кезінде арнайы машиналарға маневр жасаудың кіру, кету схемалары . 5. Өуеайлақ бойынша арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулықтар. 6. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері. 7. Жануарларды және басқа да арнайы жүктерді тасымалдау ережелері. 8. Әр түрлі өуе кемелерінің құрылымының ерекшеліктері.</p>
<p>Дағды 2: Жүктеуді және туралауды бақылау</p>		<p>Машықтар: 1. ӨК-ні орталықтандыру және тиеу жөніндегі жұмыстарды орындау кезінде ауысым жұмысының нәтижелері бойынша тұрақты есепке алу жүргізу. 2. ӨК-ні орталықтандыру және тиеу бойынша жұмыстарды орындау технологиясын жетілдіру жөнінде ұсыныстар әзірлеу. 3. ӨК-ні орталықтандыру және тиеу жөніндегі жұмыстарды орындау кезінде ауысым жұмысындағы бұзушылықтар туралы қызметтік тергеу жүргізу. 4. ӨК-ні орталықтандыру және тиеу жөніндегі жұмыстарды орындау кезінде ауысым</p>

	<p>бойынша жұмысты жетілдіру</p>	<p>мамандарының кінәсінен ұшу қауіпсіздігі мен жүйелілігінің бұзылуының алдын алу.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе компанияларының ӘК жерүсті қызмет көрсету жөніндегі талаптары. 2. Жерүсті қызмет көрсету туралы шартқа сәйкес көрсетілетін қызметтердің түрлері. 3. ӘК жерүсті қызмет көрсетудің озық жеткізушілерінің тәжірибесі. 4. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.
<p>Еңбек функциясы 2: Орталықтандыру тобының жұмыс сапасын оңтайландыру</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Әк жүктемесін бақылау сапасын арттыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бағынысты персоналдың жұмыс нәтижелерін бағалау. 2. ӘК-ге жерүсті қызмет көрсетумен байланысты жіберілген бұзушылықтар мен инциденттер бойынша қызметтік тергеп-тексерулер жүргізу. 3. Әлсіз жақтарын анықтау. 4. ӘК қызметін біріздендіру үшін сапа стандарттарын әзірлеу. 5. Қызметкерлерді перронда ӘК қызмет көрсету кезінде сапа стандарттарына үйрету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе компанияларының ӘК жерүсті қызмет көрсету жөніндегі талаптары. 2. Жер үсті қызметі туралы шартқа сәйкес көрсетілетін қызметтердің түрлері. 3. Жерүсті қызмет көрсету жөніндегі қызметтерді ұсыну қағидалары. 4. Жолаушыларды, багажды және жүктерді тасымалдау ережелері.
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Жауапкершілік Жүйелі ойлау Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Күйзеліске тұрақтылық Аналитикалық ойлау Зейінді шоғырландыру және бақылау Көшбасшылық</p>	
		<p>1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. Әуежай қызметінің құрамына кіретін әуеайлаққа және жерде қызмет көрсету тауарларының, жұмыстарының, қызметтерінің тізбесін бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 749 бұйрығы. 3. Әуежайларда жерде қызмет көрсетуді жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 2 қазандағы № 750 бұйрығы. 4. Азаматтық әуе кемелерінде қауіпті жүктерді әуеде тасымалдау жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы ҚР</p>

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 21 маусымдағы № 371 бұйрығы. 5. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірыңғай талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы. 6. ҚР Еңбек кодексі. 7. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	начальник смены	
15. Кәсіптің карточкасы "Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) ":			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Параграф 8. Ауысым бастығы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	(Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	мамандығы бойынша жұмыс өтілі кемінде 2 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-1-038 - Ауысым бастығы (көлікте)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Азаматтық авиация әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсетуді ұйымдастыру бойынша ауысымдық өндірістік тапсырмалардың орындалуын қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. ӘК жерүсті қызмет көрсету бойынша жедел жұмыстарды ұйымдастыру 2. ӘК жерүсті қызмет көрсетуді ұйымдастыру жөніндегі жұмыстарды жедел бақылау 3. Ауысым жұмысының сапасын оңтайландыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар:	

Еңбек функциясы 1:
 ӘК жерүсті қызмет көрсету бойынша жедел жұмыстарды ұйымдастыру

<p>Дағды 1: Ауысым жұмысын жоспарлау</p>	<p>1. Алдағы жұмыс жағдайларын, рейстер санын, техниканың болуын, ауа-райының жағдайын бағалау. 2. Басым міндеттерді бөлектеу. 3. Қауіпсіздік техникасы, жұмыстарды орындау ерекшеліктері, регламенттеуші құжаттардың талаптары бойынша нұсқама жүргізу. 4. Жұмыс орнында жоғары моральдық атмосфераны сақтау.</p> <p>Білімдер: 1. Перрондағы ӘК қызмет көрсету технологиясы. 2. Бағынысты қызметкерлердің жұмыс технологиясы және лауазымдық нұсқаулықтары. 3. Перрондағы ӘК-ге қызмет көрсетудің технологиялық кестелері. 4. Әуе кемелерінің, арнайы көліктердің және механикаландыру құралдарының қозғалысын перронға орналастыру және ұйымдастыру схемасы. 5. Техникалық және коммерциялық қызмет көрсету кезінде арнайы машиналардың әуе кемелеріне кіру, кету схемалары. 6. Рейстерге қызмет көрсетуге қатысатын қызметтердің міндеттері.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Дағды 2: Тапсырмаларды бөлу</p>	<p>Машықтар: 1. Ауысым жұмысын құрылымдау, міндеттерді тиімді бөлу. 2. Әр қызметкерге олардың тәжірибесі мен біліктілігін ескере отырып, нақты міндеттер тағайындау. 3. Әр тапсырманы орындау үшін нақты мерзімдерді белгілеу. 4. Ақпаратты қызметкерлерге жеткізу анық және түсінікті. 5. Қызметкерлердің ұсыныстары мен ескертулерін ескеру.</p> <p>Білімдер: 1. Әуежайлар мен әуе кемелерін пайдаланушылардың жергілікті нормативтік актілері. 2. Азаматтық авиацияның әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсетуді қамтамасыз ететін қызметтердің өзара іс-қимыл жасау қағидалары. 3. Жер үсті қызметін ұйымдастыру бойынша нұсқаулық.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
	<p>Машықтар: 1. Белгіленген рәсімдерді орындау үшін жағдайларды қамтамасыз ету.</p>

<p>Еңбек функциясы 2: ӘК жерүсті қызмет көрсетуді ұйымдастыру жөніндегі жұмыстарды жедел бақылау</p>	<p>Дағды 1: ӘК қызмет көрсету бойынша белгіленген рәсімдер мен стандарттардың сақталуын қамтамасыз ету</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Нақты уақыттағы тапсырмалардың орындалуын қадағалаңыз. 3. Ақпарат алмасуды бақылау. 4. Жұмыс кестесі немесе шарттары өзгерген кезде қажетті түзетулер енгізу. 5. Туындаған мәселелерге оңтайлы шешімдерді табу. 6. Жұмыс барысында аралас қызметтермен өзара әрекеттесуді ұйымдастыру. 7. Сабырлы болыңыз және жоғары жүктеме немесе дағдарыс жағдайында шешім қабылдану. 8. Жердегі жабдықтар мен техниканың жарамдылығын бақылау. 9. Ауысым нәтижелерін бағалау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиация қызметін реттейтін ҚР нормативтік құжаттары. 2. Азаматтық авиацияның халықаралық әуе көлігі ұйымдарының стандарттары мен ұсынылатын тәжірбиесі. 3. Рейстерге қызмет көрсетудің технологиялық кестелері. 4. Әуе кемесіне қызмет көрсету кезінде арнайы машиналарға маневр жасаудың кіру, кету схемалары. 5. Әуесайлақ бойынша арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулықтар. 6. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері. 7. Жануарларды және басқа да арнайы жүктерді тасымалдау ережелері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
	<p>Дағды 2: ҰҚБЖ жұмыс істеуін және дамуын қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызметкерлерге ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету қағидағтарын жеткізу. 2. Ұшу қауіпсіздігі стандарттары бойынша тұрақты оқытуды жүргізу. 3. Ауысым қызметкерлерінің ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік талаптарының орындалуын бақылау. 4. Қауіпті факторларды анықтау. 5. Ұшу қауіпсіздігін қолдау саласындағы ауысым персоналының жұмыс нәтижелерін талдау. 6. Перрондағы ӘК қызмет көрсету кезінде қауіпсіздік жағдайына үздіксіз мониторинг жүргізу. 7. ӘК жерүсті қызмет көрсету кезінде қауіпсіздікті сақтау рәсімдерін енгізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігіне байланысты тәуекелдерді анықтау және талдау принциптері мен құралдары.

		<p>2. Адам факторының төтенше жағдайдағы адамның мінез-құлқына әсері.</p> <p>3. Ұжымдағы тиімді өзара әрекеттесу принциптері және жанжалды жағдайлардың себептері.</p> <p>4. Авиациялық қауіпсіздік ережелері.</p> <p>5. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері.</p> <p>6. Жүктеу және туралау принциптері</p> <p>7. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
Еңбек функциясы 3: Ауысым жұмысының сапасын оңтайландыру	Дағды 1: Жердегі қызмет көрсету сапасын арттыру	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бағынысты персоналдың жұмыс нәтижелерін бағалау.</p> <p>2. ӘК-ге жерүсті қызмет көрсетумен байланысты жіберілген бұзушылықтар мен инциденттер бойынша қызметтік тергеп-тексерулер жүргізу.</p> <p>3. Әлсіз жақтарын анықтау.</p> <p>4. ӘК қызметін біріздендіру үшін сапа стандарттарын әзірлеу.</p> <p>5. Қызметкерлерді алжапқышта ӘК қызмет көрсету кезінде сапа стандарттарына үйрету.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әуе компанияларының ӘК жерүсті қызмет көрсету жөніндегі талаптары.</p> <p>2. Жерүсті қызмет көрсету туралы шартқа сәйкес көрсетілетін қызметтердің түрлері.</p> <p>3. Жерүсті қызмет көрсету жөніндегі қызметтерді ұсыну қағидалары.</p> <p>4. Жолаушыларды, багажды және жүктерді тасымалдау ережелері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Дербестік және жауапкершілік</p> <p>Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл</p> <p>Тез шешім қабылдай білу</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Өзгерістерді басқару</p> <p>Дәлдік</p> <p>Аналитикалық ойлау</p> <p>Ауызекі сөйлеу дағдылары</p> <p>Зейінді шоғырландыру және бақылау</p> <p>Көшбасшылық</p>	
		<p>1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. Әуежай қызметінің құрамына кіретін әуеайлаққа және жерде қызмет көрсету тауарларының, жұмыстарының, қызметтерінің тізбесін бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 749 бұйрығы. 3. Әуежайларда жерде қызмет көрсетуді жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 2 қазандағы № 750 бұйрығы. 4. Азаматтық әуе кемелерінде қауіпті</p>

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	жүктерді әуеде тасымалдау жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 21 маусымдағы № 371 бұйрығы. 5. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірінші талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы. 6. ҚР Еңбек кодексі. 7. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)	
16. Кәсіптің карточкасы "Арнайы автокөлік қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі инженер":			
Топтың коды:	2432-0		
Қызмет атауының коды:	2432-0-002		
Кәсіптің атауы:	Арнайы автокөлік қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі инженер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	(Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша қолданбалы бакалавриат		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2432-0-001 - Желілік бөлік жөніндегі инженер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Арнайы көлік құралдарының тиімді, қауіпсіз және ұйымдастырылған қозғалысын қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастыруды бақылау 2. Техникалық құралдар мен арнайы автокөліктердің қозғалыс процестерін жетілдіру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар:	

	<p>Дағды 1: Техникалық құралдар мен арнайы техниканы пайдалануды инспекциялау</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Техникалық құралдардың, арнайы автокөліктердің жай-күйін тексеру. 2. Техникалық құралдарды, арнайы автокөліктерді пайдалану рәсімдерін бақылау. 3. Қажетті оқудан өтуге және тиісті лицензиялардың болуына персоналды тексеру. 4. Қызметкерлердің жұмысқа жіберілуін бақылау. 5. Жүргізілген тексерулер мен жөндеулер бойынша құжаттаманы жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы автокөліктің техникалық сипаттамалары мен құрылымдық ерекшеліктері. 2. Техникалық құралдар мен арнайы автокөлікті пайдалану және жөндеу негіздері. 3. Техникалық жай-күйді бақылау әдістері. 4. ҚР еңбек заңнамасының негіздері. 5. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастыруды бақылау</p>	<p>Дағды 2: Техникалық құралдардың, арнайы автокөліктердің қозғалысын бақылау</p>	<p>Машықтар: Іскерліктер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы белгіленген қозғалыс ережелерінің орындалуын бақылау. әуесайлақ бойынша автокөлік пен механикаландыру құралдары. 2. Жеке құрамның өндірістік тапсырмаларды уақтылы орындауын ұйымдастырады. 3. Жарамды және жинақталған арнайы машиналар желісінде жұмысты қамтамасыз ету. 4. Ауысым инженерлерінің нұсқама жүргізуін бақылайды және жүргізушілердің техника қауіпсіздігі, өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтауын бақылайды. 5. Қауіпсіз қозғалыс бойынша жүргізушілер мен персоналға нұсқау беру. 6. Жүргізуші құрамының жылдық медициналық тексеруден өтуін қамтамасыз етеді. 7. Жүргізушілердің қажетті құрал-саймандармен және арнайы киіммен уақтылы және толық қамтамасыз етілуін қадағалау. 8. Жүргізуші құрамының жұмыс және демалыс кестесін белгілейді. 9. Тиімді қозғалысты қамтамасыз ету үшін диспетчерлермен, қауіпсіздік қызметтерімен және басқа да бөлімшелермен өзара іс-қимыл жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рейстерге қызмет көрсетудің технологиялық кестелері. 2. ӘК жерде қызмет көрсету технологиясы. 3. Жол қозғалысы ережелері, әуесайлақтағы қозғалыс ережелері, ӘК қызмет көрсету ерекшеліктері.

	<p>4. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы.</p> <p>5. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы саясат және ҰҚБЖ шеңберінде тәуекел факторларын басқару қағидаттары мен технологияларын түсіну.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
Дағды 3: Техникалық құралдар мен арнайы автокөліктердің қозғалысын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы көліктің қозғалысын қадағалау үшін камералар мен басқа да мониторинг жүйелерін пайдалану. 2. Белгіленген маршруттар мен жылдамдық режимдерінің сақталуын тексеру үшін инспекциялар жүргізеді. 3. Қызметкерлердің ҰБҚ талаптарын орындауын тексеру. 4. Қауіпсіз қозғалыс бойынша жүргізушілер мен персоналға нұсқау беру. 5. Авиациялық оқиғаларды тексереді (тексеруге қатысады), есептер жасайды және профилактикалық іс-шаралар мен ұсынымдар әзірлейді. 6. Қозғалысты ұйымдастыру бойынша есептілік пен құжаттаманы жасауға қатысады. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтардағы қауіпсіздік жөніндегі ИАТА стандарттары. 2. Жердегі қызмет көрсету қауіпсіздігі бойынша ИАТА стандарттары. 3. Жол қозғалысы ережелері, әуеайлақтағы қозғалыс ережелері, ӘК арнайы көлікпен қызмет көрсету ерекшеліктері. 4. Өртүрлі көлік құралдары мен арнайы техниканы пайдаланудағы айырмашылықтар. 5. Пайдалану параметрлері мен шарттары: температура, ылғалдылық.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	не требуется
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы машиналарға жыл сайынғы техникалық қызмет көрсету және жөндеу жоспарларын жасау. 2. Уақтылы техникалық қызмет көрсетуді және жөндеуді ұйымдастыру. 3. Желіге шықпас бұрын ауысым инженері мен жүргізуші құрамының арнайы машиналардың техникалық жай-күйін тексерудің сапасы мен жүйелілігін қамтамасыз ету. 4. Саябақты жаңарту бойынша ұсыныстар беру. 5. Жаңа техниканы игеруге қатысу. 6. Жүргізушілердің қауіпсіз жұмыс істеуінің және арнайы автокөлік қозғалысын ұйымдастырудың

<p>Еңбек функциясы 2: Техникалық құралдар мен арнайы автокөліктердің қозғалыс процестерін жетілдіру</p>	<p>Дағды 1: Техникалық құралдар мен арнайы техниканың қозғалыс процестерін оңтайландыру</p>	<p>озық тәжірибесін енгізу, жаңа техниканы игеруге қатысады.</p> <p>7. Ақпараттық технологияларды және қозғалысты басқарудың автоматтандырылған жүйелерін пайдалану.</p> <p>8. Жиі бұзылу немесе ережелерді бұзу сияқты негізгі проблемалық аймақтарды анықтау.</p> <p>9. Жүргізуші құрамының тікелей жұмыстан бос уақытында ұсақ ақаулықтарды жоюды ұйымдастыру және бақылау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Азаматтық авиацияның ұшу қауіпсіздігі жөніндегі бағдарлама және әуежайларда ұшу қауіпсіздігін басқару жөніндегі нұсқаулық және ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі басқа да құжаттар.</p> <p>2. Жол қозғалысы ережесі, әуеайлақтағы қозғалыс ережесі, арнайы көлікпен ӘК қызмет көрсету ерекшелігі.</p> <p>3. Әуеайлақтағы арнайы автокөлік қозғалысының қауіпсіздігі саласындағы озық тәжірибе.</p> <p>4. Әуеайлақтағы логистикалық процестерді талдау және жобалау әдістері</p> <p>5. Әуеайлақ инфрақұрылымы.</p> <p>6. Қауіпсіздік және экологиялық аспектілер</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Бейімділік Дербестік және жауапкершілік Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Күйзеліске тұрақтылық Командада жұмыс істей білу Өзгерістерді басқару Аналитикалық ойлау Ауызекі сөйлеу дағдылары</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>		<p>1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. Әуежай қызметінің құрамына кіретін әуеайлаққа және жерде қызмет көрсету тауарларының, жұмыстарының, қызметтерінің тізбесін бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 749 бұйрығы. 3. Әуежайларда жерде қызмет көрсетуді жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 2 қазандағы № 750 бұйрығы. 4. Азаматтық әуе кемелерінде қауіпті жүктерді әуеде тасымалдау жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 21 маусымдағы № 371 бұйрығы. 5. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірыңғай талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы. 6. ҚР Еңбек кодексі. 7. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.</p>

СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі: 6	Кәсіптің атауы: начальник смены	
17. Кәсіптің карточкасы "Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)":			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы. ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 бұйрығы. Параграф 67. Менеджер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	мамандығы бойынша жұмыс өтілі 2 жылдан кем емес		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-4-018 - Қызмет бастығы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсету қызметтерін іске асыру жөніндегі қызметті басқару.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Қызмет жұмысын ұйымдастыру 2. Қауіпсіздік және сапа стандарттарының сақталуын бақылау 3. ӘК қызмет көрсету тиімділігін арттыру процестерін оңтайландыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Жұмысты ұйымдастыру бойынша қысқа және ұзақ мерзімді мақсаттарды анықтау. 2. Шарттарға сәйкес тапсырыс берушінің қызметтерді сатуын бақылауды жүзеге асыру. 3. Өндірісті ынталандыру және қызметтердің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыру мақсатында	

<p>Еңбек функциясы 1: Қызмет жұмысын ұйымдастыру</p>	<p>Дағды 1: Бөлімше қызметін жоспарлау</p>	<p>ұйымдастырушылық-техникалық, экономикалық, кадрлық проблемаларды талдау және шешу. 4. Жаңа техника мен технологияларды енгізу жоспарларын әзірлеуге қатысу. 5. Қолда бар адами және материалдық ресурстарды тиімді пайдалану. 6. Өзгеретін жағдайларға бейімделу және стратегияларды қайта қарау.</p> <p>Білімдер: 1. Азаматтық авиация қызметін реттейтін ҚР нормативтік құжаттары. 2. Халықаралық әуе көлігі азаматтық авиация ұйымдарының стандарттары мен ұсынылатын тәжірбиесі. 3. Әуежай мен ӘК пайдаланушыларының ережелері мен нұсқаулықтары. 4. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, еңбек және басқару негіздері. 5. Әуежай қызметін дамыту бағыттарын айқындайтын басшылық материалдар. 6. Ғылыми зерттеулер мен әзірлемелерді жоспарлау және ұйымдастыру.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p>
	<p>Дағды 2: Қызметкерлердің қызметін үйлестіру</p>	<p>Машықтар: 1. Кадрларды іріктеу мен орналастыруды жүзеге асыру, олардың кәсіби дамуын ынталандыру, еңбек сапасын бағалау және ынталандыру. 2. Технологиялық тәртіптің сақталуын бақылауды қамтамасыз ету. 3. Үздіксіз технологиялық процесті қамтамасыз ету. 4. Тапсырмаларды бөлу және орындау мерзімдерін белгілеу. 5. Қызметкерлерімен қызметті байланыстыру. 6. Жанжалдарды шешу. 7. Өзара әрекеттесуді қамтамасыз ету: әр түрлі бөлімшелер мен қызметтер арасында әрекеттерді үйлестіру.</p> <p>Білімдер: 1. ИАТА жер үстінде қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық. 2. ИАТА әуежайларына қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық. 3. Әуежай мен әк пайдаланушыларының нормативтік актілері. 4. Қызметкерлердің рөлдері мен міндеттері. 5. Қызметтер арасындағы өзара әрекеттесу үшін қажетті негізгі процедуралар мен хаттамалар.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар:</p>

	<p>Дағды 1: ӘК жерүсті қызмет көрсету бойынша жұмыс сапасының мониторингі</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалған жұмыстардың сапасы туралы деректерді жинау және талдау. 2. Орындалған жұмыстардың белгіленген стандарттар мен нормаларға сәйкестігін бағалау. 3. Әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсетуді орындау барысында кемшіліктерді жоюға бағытталған іс-шараларды әзірлеу. 4. Жұмыс сапасын талқылау үшін қызметкерлермен және басқа қызметтермен өзара әрекеттесу. 5. Қызметкерлерді сапа стандарттарына үйрету.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиация қызметін реттейтін ҚР нормативтік құжаттары. 2. Азаматтық авиацияның халықаралық әуе көлігі ұйымдарының стандарттары мен ұсынылатын тәжірбиесі. 3. Әуежай мен әк пайдаланушыларының жергілікті нормативтік актілері. 4. Азаматтық авиацияның әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсетуді қамтамасыз ететін қызметтердің өзара байланыс жасау қағидалары. 5. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.
<p>Еңбек функциясы 2: Қауіпсіздік және сапа стандарттарының сақталуын бақылау</p>	<p>Дағды 2: ӘК жерүсті қызмет көрсетуге қатысты бөлігінде ҰҚБЖ және АҚБЖ-ның жұмыс істеуін қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бөлімшеде кәсіби және корпоративтік мәдениетті, сондай-ақ оң қауіпсіздік мәдениетін қалыптастыру және тарату. 2. Қызметкерлердің қауіптер туралы ерікті және міндетті хабарламалар жүйесін енгізуді және танымал етуді ұйымдастыру. 3. Облыстағы бөлімше персоналының жұмыс нәтижелерін талдау. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету. 4. Тәуекелдерді азайту және бақылау шараларын әзірлеу. 5. Қызметкерлердің хабардарлығын арттыру үшін тренингтер өткізу. 6. Перрондағы ӘК қызмет көрсету кезінде қауіпсіздік жағдайының үздіксіз мониторингін ұйымдастыру. 7. Қауіпсіздікті сақтау рәсімдері мен түзету шараларын әзірлеуді ұйымдастыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігіне байланысты тәуекелдерді анықтау және талдау принциптері мен құралдары. 2. Адам факторының төтенше жағдайдағы адамның мінез-құлқына әсері. 3. Ұжымдағы тиімді өзара әрекеттесу принциптері және жанжалды жағдайлардың себептері.

		4. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері. 5. Жүктеу және туралау принциптері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
Еңбек функциясы 3: ӨК қызмет көрсету тиімділігін арттыру процестерін оңтайландыру	Дағды 1: Үздік тәжірибелерді енгізу	Машықтар: 1. Әуе кемелеріне қызмет көрсетуді жақсарту үшін заманауи әдістерді қолдану. 2. Күнделікті операцияларды автоматтандыру үшін технологияны қолдану. 3. ӨК қызмет көрсету сапасын жақсарту үшін қызметкерлер мен тапсырыс берушілердің пікірлерін ескеру. 4. Нәтижелерді бақылау және деректерге негізделген шешімдер қабылдау үшін негізгі көрсеткіштерді қолдану. 5. Технологиялық процеске түзетулер енгізу.
		Білімдер: 1. Тиімділікті талдау әдістері. 2. Тиімділікті арттырудың заманауи технологиялары мен құралдары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
	Дағды 2: Персоналдың біліктілігін арттыру	Машықтар: 1. Әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсету саласындағы озық отандық және шетелдік тәжірибені зерделеуді ұйымдастыру. 2. Әдістер мен стандарттар негізінде қызметкерлерге қажетті дағдылар мен білімді анықтау. 3. Қызметкерлерді оқыту мен дамытуға ынталандыру. 4. Қажетті тренингтер мен курстарды ұйымдастыру. 5. Оқытудың интерактивті және цифрлық әдістерін енгізу. 6. Нәтижелерді бағалау. 7. Оқу бағдарламаларын әзірлеу.
	Білімдер: 1. ӨК жерүсті қызмет көрсету саласындағы халықаралық стандарттар мен тәжірибелер. 2. ӨК ұшуларын әуежаймен қамтамасыз ету бөлігінде ҚР заңдары мен нормативтік актілері. 3. Қызметкерлерді оқуға ынталандыру принциптері мен әдістері. 4. Оқыту әдістері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
	Бейімділік Дербестік және жауапкершілік Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Күйзеліске тұрақтылық	

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Аналитикалық ойлау Ауызекі сөйлеу дағдылары Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары Тәлімгерлік (тәлімгерлік, коучинг) Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті Сыни ойлау Көшбасшылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. Әуежай қызметінің құрамына кіретін әуеайлаққа және жерде қызмет көрсету тауарларының, жұмыстарының, қызметтерінің тізбесін бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 749 бұйрығы. 3. Әуежайларда жерде қызмет көрсетуді жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 2 қазандағы № 750 бұйрығы. 4. Азаматтық әуе кемелерінде қауіпті жүктерді әуеде тасымалдау жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 21 маусымдағы № 371 бұйрығы. 5. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірыңғай талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы. 6. ҚР Еңбек кодексі. 7. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 8. Азаматтық және эксперименттік авиацияда деректерді ұсыну мен авиациялық оқиғалар мен оқыс оқиғаларды тергеп-тексеру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 27 шілдедегі № 505 бұйрығы	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	8	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

18. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.

Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынғалиевич, +7 (717) 257 21 91, e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

19. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы" АҚ.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54 52.

Орындаушы: Бекметова Нафиса Маратовна, +7 (705) 806 01 86, n.bekmetova@agakaz.kz.

20. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

21. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 25 қараша.

22. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.

23. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.

24. Болжалды қайта қарау күні: 31.12.2027 жылғы 31 желтоқсан.

Кәсіптік стандарт: "Азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауіптерді басқару"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: Кәсіптік стандарт "Азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауіптерді басқару" ҚР "Кәсіби біліктіліктер туралы" Заңының 5-бабына сәйкес әзірленген және білім беру бағдарламаларын, соның ішінде кәсіпорындарда персоналды оқыту, білім беру ұйымдарының қызметкерлері мен тұлғаларының кәсіби біліктіліктерін тану және азаматтық авиация ұйымдарында ұшуды орнитологиялық қамтамасыз ету саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге қойылатын талаптарды белгілейді.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) авиациялық персонал – арнайы және (немесе) кәсіби даярлықтан өткен және келесі қызмет түрлерін жүзеге асыратын жеке тұлғалар: әуе қозғалысына қызмет көрсету (әуе қозғалысын ұйымдастыру және қызмет көрсету бойынша диспетчерлік персонал, авиациялық станция операторлары, мамандар); теңіз қондырғыларында орналасқан тікұшақ алаңдарындағы тікұшақтардың ұшуын жерден қамтамасыз ету (персонал, маман); азаматтық авиация саласындағы кәсіпорындар мен авиациялық оқу орталықтарын басқару;

2) азаматтық авиация – ҚР "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" Заңының 6-бабының 3-тармағында көзделген мақсаттарда пайдаланылатын эксперименттік және мемлекеттік авиация құрамына кірмейтін авиация;

3) әуеайлақ қызметі – әуежайдың (тікұшақ айлағының), әуежайдың объектілерін қауіпсіз пайдалануды, ұстауды және жөндеуді қамтамасыз етуге арналған азаматтық авиация ұйымының құрылымдық бөлімшесі;

4) әуеайлақтық қамтамасыз ету – бұл әуеайлақтың ұшу алаңын (ұшу – қону жолақтары (бұдан әрі – ҰҚЖ), басқару жолдарын (бұдан әрі-БЖ), әуе кемелерінің перрондары мен тұрақ орындарын) әуе кемелерінің ұшып көтерілуіне, қонуына, рульдеуіне және тұрағына тұрақты пайдалану дайындығында ұстау жөніндегі іс-шаралар кешені;

5) құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауіп – әуе кемесіне зақым келтіруі мүмкін құстар мен басқа жануарлардың болуы;

б) орнитологиялық жағдай – белгілі бір аумақта белгілі бір уақыт аралығында құстардың болуы, олардың кеңістікте таралуы, саны, түрлік құрамы және мінез-құлқымен байланысты факторлар жиынтығы;

7) ұшуды орнитологиялық қамтамасыз ету – азаматтық әуе кемелерінің құстармен және басқа жануарлармен соқтығысу ықтималдығын азайтуға бағытталған іс-шаралар кешені.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

- 1) АҚҚ – авиациялық қауіпсіздік қызметі;
- 2) ӘК – әуе кемесі;
- 3) ӘҚ – әуеайлақ қызметі;
- 4) ӘҚҚ – әуе қозғалысына қызмет көрсету;
- 5) БА – біліктілік анықтамалығы;
- 6) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;
- 7) ҚР – Қазақстан Республикасы;
- 8) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;
- 9) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші;
- 10) ҰҚЖ – ұшу-қону жолағы.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауіптерді басқару.

5. Кәсіптік стандарттың коды: Н51101077.

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10.1 Кестеге бағынатын жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10.2 Кестеге бағынбайтын жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;

51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;

51.21.1 Кестеге бағынатын жүк әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;

51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;

51.21.2 Кестеге бағынбайтын жүк әуе көлігінің қызметі.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Әуеайлақтарға ұшақтар мен тікұшақтардың ұшуын қауіпсіз қамтамасыз етуге байланысты құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауіптерді басқару саласында білікті қызметтер көрсетуге бағытталған авиация персоналының қызметін қамтиды.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Әуеайлақ қызметінің бастығы – 7 СБШ-нің деңгейі;

2) Ұшудың орнитологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі инженері – 6 СБШ-нің деңгейі;

3) Құстар мен өзге де жануарларды бақылау жөніндегі маман – 3 СБШ-нің деңгейі;

4) Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары – 8 СБШ-нің деңгейі.

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Әуеайлақ қызметінің бастығы":			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	1325-4-007		
Кәсіптің атауы:	Әуеайлақ қызметінің бастығы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы "Азаматтық авиацияда аэродромдық қамтамасыз ету ережелерін бекіту туралы". 2-тарау, 10-тармақ "Аэродром қызметтің бастығы". ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 323 бұйрығы "Азаматтық әуе кемелерінің ұшуына қауіп төндіретін құстар мен басқа жануарларды басқару ережелерін бекіту туралы". 2-тарау, 15-тармақ "Құстар мен өзге де жануарларды бақылау жөніндегі қызметтің бастығы". Әуеайлақ қызметінің бастығы (Құстар мен өзге де жануарларды бақылау жөніндегі қызметті)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Ұшуды орнитологиялық қамтамасыз ету бойынша кемінде 3 жыл жұмыс өтілі.		
	Орнитологиялық ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына		

Формалды емес және информгалы бiлiммен байланыс:	сәйкес ұшуды қамтамасыз ету бойынша бастапқы даярлық және/немесе бiлiктiлiктi арттыру курсынан өткенi туралы сертификат. Қызметте алған мамандығы мен бiлiктiлiгiне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетiнше жұмыс iстеуге рұқсат алу.	
Кәсiптiң басқа ықтимал атаулары:	2152-9-004 - Ұшудың орнитологиялық қауiпсiздiгiн қамтамасыз ету жөнiндегi инженерлер	
Қызметтiң негiзгi мақсаты:	Орнитологиялық қауiпсiздiк жөнiндегi әуеайлақ қызметiнiң жұмысын ұйымдастыру жөнiндегi барлық iс-шараларды ұйымдастыру және басқару	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тiзбесi:	Мiндеттi еңбек функциялары:	<p>1. Қызметке жалпы басшылық жасау әуеайлақтық (құстар мен өзге де жануарларды бақылау жөнiндегi қызметi) қызметтер, жоспарлау құжаттарын әзiрлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу.</p> <p>2. Құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауiптердi басқару жөнiндегi iс-шараларды ұйымдастыру және үйлестiру</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	
	<p>Дағды 1: Әуеайлақ қызметiне басшылық жасау (құстар мен өзге де жануарларды бақылау жөнiндегi қызметi) қызметтер</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технологиялық тәртіптің сақталуын бақылауды жүзеге асыру. 2. Әуеайлақ қызметінің мамандарымен және әуежайдың басқа да бөлімшелерімен ұшуды орнитологиялық қамтамасыз ету мәселелерінде сабақтар өткізу. 3. Жергілікті билік органдарымен объектілерді салу және әуеайлақтағы және әуеайлақ аумағындағы орнитологиялық жағдайды өзгерту мәселелерінде өзара іс-қимылды жүзеге асыру. 4. Қызметті басқару. 5. Төтенше жағдайларды реттеу жөнiндегi iс-шараларды жүргiзу кезiнде авиациялық ұйымның жедел штабы мен әкiмшiлiгiнiң құрамында жұмыс iстеу. 6. Әуе кемелерінің құстармен соқтығысу себептерін, ұшудың кешігуін және жабайы табиғатқа қатысты оқиғаларды талдау. 7. Әуеайлақ пайдаланушысының құрылымында құстар мен өзге де жануарларды бақылау жөнiндегi штаттық мамандарды қамтитын құстар мен өзге де жануарларды бақылау жөнiндегi қызмет болған кезде бағдарламаны iске асыруды және күнделiктi бақылауды (үйлестiрудi) жүзеге асыру. <p>Бiлiмдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "ҚР әуе кеңiстiгiн пайдалану және авиация қызметi туралы" ҚР Заңы. 2. Өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Азаматтық авиацияда әуеайлақты қамтамасыз ету қағидалары.

Еңбек функциясы 1:
 Қызметке жалпы басшылық жасау әуеайлақтық (құстар мен өзге де жануарларды бақылау жөніндегі қызметі) қызметтер, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу.

5. Қағидаларына құстар тудыратын және өзге де қауіптерді басқару жануарлармен, азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін
6. Жұмыс алаңын тексеруге арналған нұсқаулықтар.
7. Радио алмасуды жүргізу ережелері.
8. Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастыруға арналған жергілікті нормативтік құқықтық актілер.
9. Халықаралық және ұлттық бойынша нормативтік құқықтық актілер орнитологиялық ұшуды қамтамасыз ету.
10. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы.
11. Кәсіпорын басшысының бұйрықтары.
12. Еңбек тәртібінің ережелері.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Дағды 2:
 Жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу

Машықтар:

1. Жоспарлау құжаттарын әзірлеу.
2. Әуеайлақта және оған іргелес аумақта азаматтық ӘК ұшуы үшін құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауіптерді басқару бағдарламасын әзірлеу және іске асыру.
3. Есептер жасау.
4. Ұшуды орнитологиялық қамтамасыз ету мәселелерінде әуежай қызметтерімен өзара іс-қимылды ұйымдастыру.
5. Орнитологиялық жағдайдың сертификаттау талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету бойынша қажетті құжаттарды дайындау.
6. Әуеайлақты сертификаттау үшін құжаттарды дайындау.
7. Материалдық ресурстармен қамтамасыз етуге жылдық өтінімдер жасау.
8. Әуеайлақтың ұшуын орнитологиялық қамтамасыз етудің жылдық және тоқсандық жоспарларын жасау.
9. Әуеайлақта және әуеайлақ маңындағы аумақта құстардың ұшу сызбаларын әзірлеу.

Білімдер:

1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы.
2. Өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары.
3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.
4. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету қағидалары.
5. Құстар және басқалар тудыратын қауіптерді басқару ережесі азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін
6. Халықаралық және ұлттық ұшуды орнитологиялық қамтамасыз ету жөніндегі нормативтік құқықтық актілер.
7. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы.

Еңбек функциясы 2:
 Құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауіптерді басқару жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру және үйлестіру

6. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету қағидалары.
7. Әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін әуеайлақ қызметінің қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимыл жасау қағидалары мен технологиялары.
8. Ұшуды орнитологиялық қамтамасыз ету жөніндегі халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық актілер.
9. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы.
10. Кәсіпорын басшысының өкімдері, бұйрықтары.
11. Еңбек тәртібі ережелері.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Дағды 2:
 Құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауіптерді басқару жөніндегі іс-шаралардың орындалуын ұйымдастыру

- Машықтар:
1. Жұмысты ұйымдастыру, басқару және бақылау әуеайлақ маңындағы аумақта ұшуды орнитологиялық қамтамасыз ету жөніндегі персонал .
 2. Әуеайлақ маңындағы аумақта әуе кемелерінің құстармен және өзге де жануарлармен соқтығысу жағдайларын талдау.
 3. Әуеайлақ маңы аумағын бақылау бойынша басшылықты жүзеге асыру.
 4. Әуеайлақтың бақылау нүктесінен радиусы 13 км әуеайлақты және әуеайлақ маңы аумағын мерзімді тексеруді ұйымдастыру.
 5. Құстар мен жануарларды тартатын объектілерді салу мәселелері, жерді пайдалану тәртібі бойынша мемлекеттік органдармен және жер учаскелерінің меншік иелерімен бақылауды және өзара іс-қимылды қамтамасыз ету.

Білімдер:

1. Жұмыс алаңын тексеру нұсқаулығы.
2. Радио алмасуды жүргізу ережелері.
3. Өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары.
4. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.
5. Азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауіптерді басқару қағидалары.
6. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету қағидалары.
7. Әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін әуеайлақ қызметінің қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимыл жасау қағидалары мен технологиялары.
8. Ұшуды орнитологиялық қамтамасыз ету жөніндегі халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық актілер.
9. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы.

		10. Кәсіпорын басшысының өкімдері, бұйрықтары. 11. Еңбек тәртібі ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі: :	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік</p> <p>Дербестік және жауапкершілік</p> <p>Стратегиялық ойлау</p> <p>Күйзеліске тұрақтылық</p> <p>Тез шешім қабылдай білу</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Өзгерістерді басқару</p> <p>Мақсаткерлік</p> <p>Тәртіптілік</p> <p>Аналитикалық ойлау</p> <p>Төзімділік пен еңбексүйгіштік</p> <p>Ауызекі сөйлеу дағдылары</p> <p>Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары</p> <p>Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті</p> <p>Компьютерлік сауаттылық</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің м. а. 2015 жылғы 26 наурыздағы № 323 "Азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауіптерді басқару қағидаларын бекіту туралы" бұйрығы</p> <p>2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы. "Азаматтық авиацияда әуеайлақты қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы".</p> <p>3. ДОС 9137 әуежай қызметтері бойынша нұсқаулық, 3-бөлім, құстар мен жабайы табиғаттың қауіпті болуын болдырмау.</p> <p>4. Дос 9981 аэронавигациялық қызмет көрсету ережелері, Аэродромдар.</p> <p>5. "Азаматтық авиация әуеайлақтарын (тікұшақ айлақтарын) пайдалануға жарамдылық нормаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 381 бұйрығы.</p> <p>6. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 "ҚР әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру қағидалары" бұйрығы.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	8	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары
10. Кәсіптің карточкасы "Ұшудың орнитологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі инженері":		
Топтың коды:	2152-9	
Қызмет атауының коды:	2152-9-004	
Кәсіптің атауы:	Ұшудың орнитологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі инженері	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 323 бұйрығы "Азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін құстар мен басқа жануарлар тудыратын қауіпті басқару ережелерін бекіту туралы" 2 тарау, 16 тармақ "Ұшудың орнитологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі инженерлер"</p> <p>Ұшудың орнитологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі инженері</p>	

Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Азаматтық авиация саласындағы практикалық жұмыс тәжірибесі		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес ұшуды орнитологиялық қамтамасыз ету бойынша бастапқы даярлықтан және/немесе біліктілікті арттырудан өткені туралы сертификат. Қызметте алған мамандығы мен біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмыс істеуге рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орнитологиялық қауіпсіздік жөніндегі әуеайлақ қызметінің жұмысын ұйымдастыру жөніндегі барлық іс-шараларды басқару		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауіптерді басқару жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру және үйлестіру 2. Тіршілік ортасын басқару	
	Қосымша еңбек функциялары:		
	Дағды 1: Әуеайлақта құстардың және басқа да жануарлардың мінез құлқына мерзімді тексеру жүргізу№	<p>Машықтар:</p> <p>1.Әуеайлақ аумағына және оған іргелес аумаққа құстар мен өзге де жануарларды тартатын жем көздерін, су айдындары мен баспаналардың болуын айқындау.</p> <p>2.Құстардың және өзге де жануарлардың түрлерін, олардың өмір салтын, құстардың қоныс аудару кезеңдері мен бағыттарын, мекендейтін жерлерін, популяция санын белгілеу.</p> <p>3.Әуеайлақта құстар мен өзге де жануарлардың болуының қолайлы аймақтарын айқындау.</p> <p>4.Құстар мен өзге де жануарларды тіркеу журналына тиісті ақпаратты енгізу.</p> <p>5.Құстар мен жануарларды тартатын орындар мен көздерді картаға салу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Халықаралық және Ұлттық облыстағы нормативтік-құқықтық актілер орнитологиялық қамтамасыз ету ұшу қауіпсіздігі.</p> <p>2.Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы.</p> <p>3.Кәсіпорын басшысының өкімдері, бұйрықтары.</p> <p>4. Еңбек тәртібі ережелері.</p> <p>5.Өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары.</p> <p>6.Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.</p> <p>7.Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету қағидалары.</p>	

Еңбек функциясы 1:
 Құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауіптерді басқару жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру және үйлестіру

	8. Азаматтық әуе кемелерінің ұшуына қауіп төндіретін құстар мен басқа да жануарлардан туындайтын қауіптерді басқару ережелері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Дағды 2: Құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауіптерді басқару жөніндегі күнделікті қызметті бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құстардың және басқа жануарлардың түрлеріне байланысты ұшу алаңында қорқыту және жою әдісін таңдау. 2. Құстар мен басқа жануарларды қорқыту және жою үшін қажетті жабдықты іске қосуды бастау. 3. Құстар мен басқа жануарларды қорқыту және жою әдістерін қолдану. 4. Әуеайлақтан құстар мен өзге де жануарларды алып тастауды жүргізу. 4. Құстар мен өзге де жануарларды есепке алу журналына жазба жүргізу. 5. ӘҚК органының диспетчерін хабардар ету. 6. Құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауіп мәселелері бойынша әуеайлақ қызметтері арасында өзара іс-қимылды ұйымдастыру. 7. Әуеайлақта құстар мен өзге де жануарлардың қызметіне бақылау жүргізу. 8. Құстар мен өзге де жануарларды жою және/немесе қорқыту жөніндегі іс-шараларды әзірлеу. 9. Әуеайлақ аймақтарының құстар мен өзге де жануарлар үшін тартымдылығын төмендету жөніндегі іс-шараларды әзірлеу. 10. Әуеайлақ пайдаланушысының тиісті бөлімшелерінің басшыларына және әуеайлақ диспетчерлік пунктінің диспетчерлеріне әуеайлақтағы және оған іргелес аумақтағы құстар мен өзге де жануарлардан орнитологиялық жағдай және қауіптілік туралы ақпарат беру. 11. Әуеайлақ пайдаланушысының қызметкерлерімен, әуе қозғалысы органының диспетчерлерімен авиациялық орнитология бойынша сабақтар мен консультациялар ұйымдастыру. 12. ӘҚК органының диспетчерімен өзара іс-қимыл жасау, оның ішінде құстар мен өзге де жануарларды үркіту және жою жөніндегі шаралар ӘК операцияларына әсер етпеуі үшін маневр жасау алаңында және ұшу алаңының басқа учаскелерінде өз іс-қимылдарын үйлестіру. 13. Әуеайлақта байқалатын құстар мен өзге де жануарлар түрлерін сәйкестендіру және құстарды үркіту мен жоюдың барабар шараларын қолдану үшін олардың мінез-құлқын түсіну қауіпті тудыратын Жануарлар. 14. Патрульдеу жүргізу қауіпті тудыратын құстар мен өзге де жануарлардың бар-жоғын тексеру үшін бақыланатын аймақтар.

		<p>15. Пиротехникалық репелленттерді қажет болған жағдайда бірге қолдану, өлім әдістерін қолдану (атыс қаруы).</p> <p>16. Ұшу-қону жолағында және оның айналасында табылған құстардың, соның ішінде әуе кемесімен соғылған құстардың қалдықтарын жинап, құс түрін анықтау үшін идентификация жасау.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құстар мен басқа жануарларды қорқыту процедуралары. 2. Өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету қағидалары. 5. Құстар және басқалар тудыратын қауіптерді басқару ережесі азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін Жануарлар. 6. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Дағды 1: Құстар мен өзге де жануарларды қорқыту және жою әдістері.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дыбыстық үркіту құралдарын (пиротехникалық құралдар, био акустикалық қондырғылар, электрондық Шу жүйелері) қолдану. 2. Химиялық репелленттерді қолдану, олар құстың немесе басқа жануардың иісі мен дәміне әсер етеді. 3. Адамның силуэттері немесе жыртқыш силуэттері, жыртқыштың көзіне еліктейтін шарлар, жалаулар және жарықты шағылыстыратын таспалар сияқты көрнекі репелленттерді қолдану. 4. Әуеайлақ қауіп төндіретін құстар мен басқа жануарларды ұстап, оларды аэродром шегінен тыс жерге жіберу. 5. Белгілі жағдайларда, бақылаудағы аймақтағы түрлердің популяциясын жою үшін өлімге әкелетін шараларды қолдану, егер оларды өлімсіз әдістермен жою мүмкін болмаса. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құстар мен басқа жануарларды қорқыту процедуралары. 2. Өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету қағидалары. 5. Азаматтық әуе кемелерінің ұшуына қауіп төндіретін құстар мен басқа да жануарларды басқару ережелері. 6. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
		Машықтар:

<p>Еңбек функциясы 2: Тіршілік ортасын басқару</p>	<p>Дағды 2: Құстар мен басқа жануарлардың шоғырлануына ықпал ететін жағдайларды болдырмау.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ұя салуға, демалуға және түндеуге құстарды тартатын ағаштар мен бұталарды, әсіресе ұшу-қону жолағының жанында кесу. 2. Әуеайлақтың шөп жамылғысын оңтайлы биіктікке дейін шабу. 3. Құстардың аэродром ғимараттарында – ангарларда және басқа да ғимараттарда ұя салу мүмкіндігін азайту. 4. Әуеайлақты ылғалды және батпақты учаскелерінде мелиорациялық жұмыстар жүргізу, оларды құрғатып, тегістеу. 5. Ұшақ және аэродром асханалары, мейрамханалар мен әуежай асханаларындағы азық-түлік қалдықтарына қолжетімділікті жою. 6. Құстарды ұстауға арналған тұзақтар орнату. 7. Құстарды тартатын жәндіктерге қарсы аэродром аумағында химиялық өңдеу жүргізу. 8. Құстар ұя сала бастаған кезде ағаштардың жоғарғы бұтақтарын кесу немесе ұяларды су зеңбіректерімен қағып түсіру. 9. Ернеулерге, шатырдың жоғарғы бөлігіне, ақпараттық белгілерге, тіректерге және ұя салуға және қонуға қолайлы жерлерге тікенектер орнату. 10. Әуеайлақтағы барлық жеміс-жидек дақылдарын жою. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құстар мен басқа жануарларды үркіту процедуралары. 2. Өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Азаматтық авиацияда аэродромды қамтамасыз ету ережелері. 5. Азаматтық әуе кемелерінің ұшуына қауіп төндіретін құстар мен басқа да жануарларды басқару ережелері. 6. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Командада жұмыс істей білу Мақсаткерлік Тәртіптілік Аналитикалық ойлау Төзімділік пен еңбексүйгіштік Ауызекі сөйлеу дағдылары Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары Мотивация Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті Экологиялық мәдениет</p>	<p>ұсынылмайды</p>

	Компьютерлік сауаттылық Логикалық ойлау		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 323 бұйрығы "Азаматтық әуе кемелерінің ұшуына қауіп төндіретін құстар мен басқа да жануарларды басқару ережелерін бекіту туралы". 2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы "Азаматтық авиацияда аэродромдық қамтамасыз ету ережелерін бекіту туралы". 3. ДОС 9137 Аэропорт қызметтеріне арналған нұсқаулық, 3-бөлім, Құстар мен жабайы жануарлардың қауіпті болуын болдырмау. 4. Дос 9981 аэронавигациялық қызмет көрсету ережелері, Аэродромдар. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 381 бұйрығы "Азаматтық авиация аэродромдарының (тікұшақ айлақтарының) пайдалануға жарамдылық нормаларын бекіту туралы". 6. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 бұйрығы "ҚР әуежайларындағы арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру ережелері". 7. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 420 бұйрығы "Азаматтық авиациядағы аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету ережелері".		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Әуеайлақ қызметінің бастығы	
11. Кәсіптің карточкасы "Құстар мен өзге де жануарларды бақылау жөніндегі маман":			
Топтың коды:	3151-1		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Құстар мен өзге де жануарларды бақылау жөніндегі маман		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 323 бұйрығы "Азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін құстар мен басқа жануарлар тудыратын қауіпті басқару ережелерін бекіту туралы" 2 тарау, 16 тармақ "Құстар мен өзге де жануарларды бақылау жөніндегі маман" Құстар мен өзге де жануарларды бақылау жөніндегі маман		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Әуе кемелеріне жерде қызмет көрсету	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Кәсіптік даярлау бағдарламасы бойынша білім беру ұйымының базасындағы практикалық тәжірибе және/немесе курстар немесе кәсіпорында оқыту.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес ұшуды орнитологиялық қамтамасыз ету бойынша бастапқы даярлықтан және/немесе біліктілікті арттырудан өткені туралы сертификат. Қызметте алған мамандығы мен біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмыс істеуге рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			

Қызметтің негізгі мақсаты:	Азаматтық ӘК құстармен және өзге де жануарлармен соқтығысу ықтималдығын азайту	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауіптерді басқару 2. Тіршілік ортасын басқару
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1:	<p>Дағды 1: Әуеайлақтағы құстар мен басқа да жануарлардың жүріс-тұрысына мерзімді тексеру жүргізу</p>	<p>Машықтар: 1. Әуеайлақ аумағына және іргелес аумаққа құстарды және өзге де жануарларды тартатын жемшөп көздерін, су айдындары мен паналардың болуын анықтау. 2. Құстардың және өзге де жануарлардың түрлерін, олардың тіршілік ету салтын, құстардың қоныс аудару кезеңдері мен бағыттарын, мекендеу орындарын, таралымдарының санын белгілеу. 3. Әуеайлақта құстар мен өзге де жануарлардың болуына қолайлы аймақтар белгілеу. 4. Құстар мен басқа жануарларды тіркеу журналына тиісті ақпаратты енгізу. 5. Құстар мен жануарларды тартатын орындар мен көздерді картаға түсіру.</p> <p>Білімдер: 1. Халықаралық және ұлттық облыстағы нормативтік-құқықтық актілер орнитологиялық қамтамасыз ету ұшу қауіпсіздігі. 2. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 3. Кәсіпорын басшысының бұйрықтары. 4. Еңбек тәртібінің қағидалары. 5. Өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары. 6. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 7. Азаматтық авиацияда әуеайлақты қамтамасыз ету қағидалары. 8. Азаматтық әуе кемелерінің ұшуына қауіп төндіретін құстар мен басқа да жануарларды басқару ережелері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
		<p>Машықтар: 1. Құстардың және басқа жануарлардың түрлеріне байланысты ұшу алаңында үркіту және жою әдісін таңдау. 2. Құстар мен басқа жануарларды үркіту және жою үшін қажетті құрал-жабдықтарды іске қосуды бастау. 3. Құстарды және басқа жануарларды үркіту және жою әдістерін қолдану. 4. Әуеайлақтан құстар мен басқа да жануарларды алып тастау.</p>

Құстар мен өзге де жануарлар тудыратын қауіптерді басқару

Дағды 2:

Құстар мен басқа жануарлар тудыратын қауіптерді басқару бойынша күнделікті іс-әрекеттерді бақылау

5. Құстар мен басқа жануарларды есепке алу журналына жазба енгізу.

6. ӘҚК органының диспетчеріне хабарлау.

7. Әуеайлақ пен оған іргелес аумақтағы құстар мен басқа жануарлардың әрекеттерін бақылау.

8. Әуеайлақты пайдаланушының тиісті бөлімшелерінің басшылары мен аэродром диспетчерлік пунктiнiң диспетчерлерiне аэродром мен оған іргелес аумақтағы орнитологиялық жағдай мен құстар мен басқа жануарлардан туындайтын қауіптер туралы ақпарат беру.

9. Әуе қозғалысын басқару органының диспетчерімен өзара әрекеттесу, оның ішінде құстар мен басқа жануарларды үркіту және жою шаралары әуе кемелерінің операцияларына кедергі келтірмейтіндей маневр жасау аймағында және басқа ұшу алаңдарында әрекеттерді үйлестіру.

10. Әуеайлақта байқалған құстар мен басқа жануарлардың түрлерін анықтау және олардың мінез-құлқын түсіну, қауіп төндіретін құстар мен басқа жануарларды үркіту және жою үшін тиісті шараларды қолдану.

11. Қауіп төндіретін құстар мен басқа жануарлардың бар-жоғын тексеру үшін бақыланатын аймақтарды патрульдеу.

12. Қажет болған жағдайда, өлімге әкелетін әдістермен (атыс қаруы) бірге пиротехникалық құралдарды пайдаланып, құстарды үркіту.

13. Ұшу-қону жолағында және оның жанында, соның ішінде әуе кемесі соққан құстардың қалдықтарын жинау және құстың түрін анықтау.

Білімдер:

1. Құстар мен басқа жануарларды үркіту процедуралары.

2. Өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары.

3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.

4. Азаматтық авиацияда аэродромдық қамтамасыз ету ережелері.

5. Азаматтық әуе кемелерінің ұшуына қауіп төндіретін құстар мен басқа да жануарларды басқару ережелері.

6. Өрт қауіпсіздігі талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Машықтар:

1. Дыбыстық үркіту құралдарын қолдану (пиротехникалық құралдар, био акустикалық кондырғылар, электронды шулы жүйелер).

2. Құстарға немесе басқа жануарларға иіс немесе дәм арқылы әсер ететін химиялық үркітуші құралдарды қолдану.

	<p>Дағды 1: Құстарды және өзге де жануарларды үркіту және жою әдістері.</p>	<p>3. Адам немесе жыртқыштардың силуэттері, жыртқыш көздерін имитациялайтын шарлар, жалаулар және жарықты шағылыстыратын таспалар сияқты визуалды үркіту құралдарын қолдану. 4. Әуеайлақта қауіп төндіретін құстар мен басқа жануарларды ұстап, оларды аэродром шегінен тыс жерге босату. 5. Белгілі жағдайларда, бақылаудағы аймақтағы түрлердің популяциясын жою үшін өлімге әкелетін шараларды қолдану, егер оларды өлімсіз әдістермен жою мүмкін болмаса.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Білімдер: 1. Құстар мен басқа жануарларды үркіту процедураларын сақтау. 2. Өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Азаматтық авиацияда аэродромдық қамтамасыз ету ережелері. 5. Азаматтық әуе кемелерінің ұшуына қауіп төндіретін құстар мен басқа да жануарларды басқару ережелері. 6. Өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Тіршілік ортасын басқару</p>	<p>Дағды 2: Құстардың және өзге де жануарлардың шоғырлануына ықпал ететін жағдайларды болғызбау</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар: 1. Құстарды ұя салуға, демалуға және түндеуге тартатын ағаштар мен бұталарды, әсіресе ұшу-кону жолағының жанында кесу. 2. Әуеайлақтың шөп жамылғысын оңтайлы биіктікке дейін шабу. 3. Құстардың аэродром ғимараттарында – ангарларда және басқа ғимараттарда ұя салу мүмкіндігін азайту. 4. Әуеайлақты ылғалды және батпақты учаскелерінде мелиорациялық жұмыстар жүргізу, оларды құрғатып, тегістеу. 5. Ұшақ және аэродром асханалары, мейрамханалар мен әуежай асханаларындағы азық-түлік қалдықтарына қолжетімділікті жою. 6. Құстарды ұстауға арналған тұзақтар орнату. 7. Құстарды тартатын жәндіктерге қарсы аэродром аумағында химиялық өңдеу жүргізу. 8. Құстар ұя сала бастаған кезде ағаштардың жоғарғы бұтақтарын кесу немесе ұяларды су зеңбіректерімен қағып түсіру. 9. Ернеулерге, шатырдың жоғарғы бөлігіне, ақпараттық белгілерге, тіректерге және ұя салуға және конуға қолайлы жерлерге тікенектер орнату. 10. Барлық жеміс-жидек дақылдарын жою.</p> <p>Білімдер:</p>

		<ol style="list-style-type: none"> 1. Құстар мен басқа жануарларды үркіту процедурасы. 2. Өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Азаматтық авиацияда аэродромдық қамтамасыз ету ережелері. 5. Азаматтық әуе кемелерінің ұшуына қауіп төндіретін құстар мен басқа да жануарларды басқару ережелері. 6. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Тәртіптілік Дәлдік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Ауызекі сөйлеу дағдылары Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы "Азаматтық авиацияда аэродромдық қамтамасыз ету ережелерін бекіту туралы". 2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 323 бұйрығы "Азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін құстар мен басқа жануарлар тудыратын қауіпті басқару ережелерін бекіту туралы" 3. DOC 9137 Аэропорт қызметтеріне арналған нұсқаулық, 3-бөлім, Құстар мен жабайы жануарлардың қауіпті болуын болдырмау. 4. Doc 9981 аэронавигациялық қызмет көрсету ережелері, Аэродромдар. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 381 бұйрығы "Азаматтық авиация аэродромдарының (тікұшақ айлақтарының) пайдалануға жарамдылық нормаларын бекіту туралы" 6. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 бұйрығы "ҚР әуежайларындағы арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру ережелері". 7. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 420 бұйрығы "Азаматтық авиациядағы аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету ережелері". 	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	6	Ұшудың орнитологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі инженері
12. Кәсіптің карточкасы "Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары":		
Топтың коды:	1210-0	
Қызмет атауының коды:	-	
Кәсіптің атауы:	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Мекемелердің, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары" мамандығының карточкасы "Әуе кемелерінің ұшуын авариялық-құтқару қамтамасыз ету" кәсіби стандартында көрсетілген Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Практикалық мамандық бойынша тәжірибе немесе басқарушылық жұмыс тәжірибесі.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Қосымша кәсіптік білім беру ұсынылады: - кемінде үш жылда бір рет біліктілікті арттыру бағдарламалары.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1210-0-012 - Азаматтық авиация басқармасының (агентігінің) бас директоры		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұйымның қызметіне басшылық жасау және міндеттерді орындау үшін жауапкершілік. Клиенттерге қызмет көрсету бойынша жұмысты үйлестіру және ұйымдастыру, қызметкерлердің іс-әрекеттерінің тиімділігін бақылау, ресурстарды бөлу және персоналды басқару мәселелерін шешу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Миссияны, құндылықтарды, мәдениетті, саясатты және стратегияны қалыптастыру. 2. Кәсіпорынды (ұйымды) басқару. 3. Қызмет мониторингі мен бағалауды жүзеге асыру.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның саясатын, стратегиясын және оларды іске асыру механизмін анықтау. 2. Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын және тиімді өзара іс-қимылын ұйымдастыру, олардың қызметін әлеуметтік және нарықтық басымдықтарды ескере отырып, инновацияларға және нарықтық жағдайдың өзгеруіне тез жауап беретін тауарлар мен көрсетілетін қызметтердің икемді және ұтқыр өндірісін дамытуға және жетілдіруге бағыттау. 3. Ұйым жұмысының тиімділігін арттыруды, пайданы ұлғайтуды қамтамасыз ету. 4. Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету, олардың кәсіби білімі мен тәжірибесін ұтымды пайдалану және дамыту, өмір мен денсаулық үшін қауіпсіз және қолайлы еңбек жағдайларын жасау, қоршаған ортаны қорғау туралы заңнаманың талаптарын сақтау, ұжымда қолайлы психологиялық атмосфераны қалыптастыру жөнінде шаралар қабылдау. 	

<p>Еңбек функциясы 1: Миссияны, құндылықтарды, мәдениетті, саясатты және стратегияны қалыптастыру.</p>	<p>Дағды 1: Кәсіпорынның (ұйымның) миссиясын, мақсаттарын, саясаты мен стратегиясын әзірлеу және бекіту.</p>	<p>5. Басшылықтың экономикалық және әкімшілік әдістерін үйлестіруді, өндірістік және өзге де мәселелерді талқылау мен шешуді, өндіріс тиімділігін арттырудың материалдық және моральдық ынталандыруларын қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері. 2. Ұйымның қызметіне қатысты өзге органдардың әдістемелік және өзге де материалдары. 3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері. 4. Ұйымның өндірістік қуаты және кадрлық ресурстары. 5. Ұйым өнімдерін өндіру технологиясы. жануарлармен, азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін 6. Салық заңнамасы. 7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі. 8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері. 9. Стратегиялық жоспарлау, нарық - сыртқы және ішкі конъюнктура (өз секторы және онымен өзара байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер мен тұтынушылар. 10. Озық отандық және шетелдік ғылыми-техникалық жетістіктер. 11. Тиісті қызмет түрінің тәжірибесі және ең жақсы ұқсас ұйымдардың тәжірибесі. 12. Шаруашылық және қаржы шарттарын жасасу және орындау тәртібі. 13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі. 14. Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру. 15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заңнамаға сәйкес ұйымның өндірістік, шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметіне басшылық жасау. 2. Қабылданатын шешімдердің орындалуын, оның балансындағы ұйым мүлкінің сақталуын және

Еңбек функциясы 2:
Кәсіпорынды (ұйымды)
басқару.

Дағды 1:
Ұйымдық құрылымды
дамыту және
ресурстарды бөлу.

тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қызметінің Қаржы-шаруашылық нәтижелерін қамтамасыз ету.

3. Шарттар жасасу, мәмілелер жасау, бөгде ұйымдармен немесе өзге де заңды тұлғалармен операциялар жасау, өкімдер, бұйрықтар шығару, іскерлік кездесулерде ұйымның атынан өкілдік ету.

4. Ұйымның банктерді қоса алғанда, мемлекеттік бюджет, жинақтаушы зейнетақы және сақтандыру қорлары, жеткізушілер, тапсырыс берушілер және кредиторлар алдындағы міндеттемелерін орындауын, сондай-ақ шаруашылық және еңбек шарттарын (келісімшарттарын), индикативтік жоспарлар мен бизнес-жоспарлар көрсеткіштерін орындауын қамтамасыз ету.

5. Әлеуметтік әріптестік қағидаттары негізінде ұжымдық шартты әзірлеуді, жасасуды және орындауды, еңбек және өндірістік тәртіпті сақтауды қамтамасыз ету, қызметкерлердің еңбек уәждемесін, бастамасы мен белсенділігін дамытуға ықпал ету.

6. Ұйымның қаржы-экономикалық және өндірістік-шаруашылық қызметіне қатысты мәселелерді заңнамада берілген құқықтар шегінде шешуді қызметтің жекелеген бағыттарын жүргізуді өзге лауазымды тұлғаларға, директордың орынбасарларына, филиалдардың, сондай-ақ функционалдық және өндірістік бөлімшелердің басшыларына тапсыру.

Білімдер:

1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері.

2. Ұйымның қызметіне қатысты өзге органдардың әдістемелік және өзге де материалдары.

3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері.

4. Ұйымның өндірістік қуаты және кадрлық ресурстары.

5. Ұйым өнімдерін өндіру технологиясы.

6. Салық заңнамасы.

7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі.

8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері.

9. Стратегиялық жоспарлау, нарық - сыртқы және ішкі конъюнктура (өз секторы және онымен өзара байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер мен тұтынушылар.

10. Озық отандық және шетелдік ғылыми-техникалық жетістіктер.

11. Тиісті қызмет түрінің тәжірибесі және ең жақсы ұқсас ұйымдардың тәжірибесі.

		<p>12. Шаруашылық және қаржы шарттарын жасасу және орындау тәртібі.</p> <p>13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі.</p> <p>14. Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру.</p> <p>15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 3: Қызмет мониторингі мен бағалауды жүзеге асыру.</p>	<p>Дағды 1: Қызметке мониторинг және бағалау жүргізу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қабылданатын шешімдердің орындалуын, оның балансындағы ұйым мүлкінің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қызметінің қаржы-шаруашылық нәтижелерін қамтамасыз ету. 2. Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын және тиімді өзара іс-қимылын ұйымдастыру, олардың қызметіне бағалау жүргізу. 3. Ұйымның тиімділігін арттыруды қамтамасыз ету, жұмыс нәтижелерін талдау. 4. Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету жөнінде шаралар қабылдау, олардың біліктілік деңгейін арттыру, олардың қызметінің нәтижелерін бағалау. 5. Басшылықтың экономикалық және әкімшілік әдістерін үйлестіруді, өндірістік және өзге де мәселелерді талқылау мен шешуді, өндіріс тиімділігін арттырудың материалдық және моральдық ынталандыруларын қамтамасыз ету. 6. Кәсіпорынның жұмысын жетілдіру бойынша іс-шаралар әзірлеу, енгізілген өзгерістерге мониторинг жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері. 2. Ұйымның қызметіне қатысты өзге органдардың әдістемелік және өзге де материалдары. 3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері. 4. Ұйымның өндірістік қуаты және кадрлық ресурстары. 5. Ұйым өнімдерін өндіру технологиясы. 6. Салық заңнамасы. 7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі. 8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері.

	<p>9. Стратегиялық жоспарлау, нарық - сыртқы және ішкі конъюнктура (өз секторы және онымен өзара байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер мен тұтынушылар.</p> <p>10. Озық отандық және шетелдік ғылыми-техникалық жетістіктер.</p> <p>11. Тиісті қызмет түрінің тәжірибесі және ең жақсы ұқсас ұйымдардың тәжірибесі.</p> <p>12. Шаруашылық және қаржы шарттарын жасасу және орындау тәртібі.</p> <p>13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі.</p> <p>14. Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру.</p> <p>15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Стратегиялық ойлау</p> <p>Ойлау икемділігі</p> <p>Тез шешім қабылдай білу</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Өзгерістерді басқару</p> <p>Мақсаткерлік</p> <p>Тәртіптілік</p> <p>Ауызекі сөйлеу дағдылары</p> <p>Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары</p> <p>Келіссөз жүргізу шеберлігі</p> <p>Жобалық ойлау</p> <p>Парасаттылық</p> <p>Көп мәдениеттілік және ашықтық</p> <p>Сыни ойлау</p> <p>Көшбасшылық</p> <p>Логикалық ойлау</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1."ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2."Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы"ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Әуеайлақ қызметінің бастығы

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

13. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.

Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынғалиевич, +7 (717) 257 21 91,
e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

14. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы" АҚ.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54 52.

Орындаушы: Шинжирбеков Махмут Шарифович, +7 (705) 224 35 00, m.shinzhibekov@agakaz.kz.

15. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

16. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 29 қазаң.

17. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.

18. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.

19. Болжалды қайта қарау күні: 2027 жылғы 31 желтоқсан.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің
міндетін атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 418 бұйрығына
5-қосымша

Кәсіптік стандарт: "Әуе кемелерінің ұшуын авариялық-құтқару қызметімен қамтамасыз ету"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: Кәсіптік стандарт ұйымдар мен кәсіпорындарда "Әуе кемелерінің ұшуын апаттық-құтқарумен қамтамасыз ету" "Кәсіптік біліктілік туралы" Заңының 5-бабына сәйкес әзірленген, білім беру бағдарламаларын қалыптастыруға, оның ішінде кәсіпорындарда кадрларды даярлауға, білім беру ұйымдарының қызметкерлері мен түлектерінің кәсіптік біліктілігін тануға және персоналды басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге қойылатын талаптарды белгілейді.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) азаматтық авиация – "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңының 6-бабының 3-тармағында көзделген мақсаттарда пайдаланылатын эксперименттік және мемлекеттік авиацияның құрамына кірмейтін авиация;

2) апаттық-құтқару жұмыстары – апатқа ұшырағандарға немесе зардап шеккендерге дер кезінде көмек көрсетуге бағытталған іс-шаралар кешені;

3) біліктілік белгісі – куәлікте жасалған немесе оған қатысы бар, оның бір бөлігі болып табылатын, осы куәлікке қатысты ерекше шарттарды, құқықтарды немесе шектеулерді көрсететін жазба;

4) кедергі – барлық қозғалмайтын (уақытша немесе тұрақты) жылжымалы объектілер немесе олардың бөліктері әуе кемелерінің жер бетінде қозғалуына арналған

немесе әуе кемелерінің ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге арналған белгілі бір беткейден жоғары көтерілетін аймақта орналасқан;

5) нұсқаушы – өзінің біліктілігіне сәйкес авиация персоналын кәсіптік даярлау және біліктілігін тексеру бойынша тікелей қызметті жүзеге асыратын тұлға;

6) перрон – жолаушыларды отырғызу немесе түсіру, пошта жөнелтілімдері мен жүктерді тиеу және түсіру, жанармай құю, тұраққа қою немесе техникалық қызмет көрсету мақсатында әуе кемелерін орналастыруға арналған құрлықтағы әуеайлақтың белгілі бір ауданы;

7) ұшуда өртке қарсы және апаттық-құтқару қызметімен қамтамасыз ету (ҰӨҚАҚҚ) – азаматтық авиация ұйымының құрылымдық бөлімшесі немесе дербес заңды тұлға, кәсіпорынның жауапкершілігі аймағында авиациялық немесе төтенше жағдай туындаған жағдайда іздестіру-құтқару және апаттық-құтқару жұмыстарын жүзеге асыратын, басқа министрліктер мен ведомстволардың бөлімшелерімен және ұйымдарымен өзара іс-қимыл жасай отырып, табиғи апаттардың салдарын жояды, сондай-ақ ұйымдастырады. Әуеайлақта және әуежай объектілерінде ұшуды өртке қарсы қамтамасыз ету бойынша профилактикалық іс-шараларды жүзеге асырады.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

1) АА – азаматтық авиация;

2) АҚК – апаттық-құтқару командасы;

3) ӘК – әуе кемесі;

4) БА – біліктілік анықтамалығы;

5) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

6) ИКАО – Халықаралық азаматтық авиация ұйымы;

7) КС – кәсіптік стандарт;

8) ҚР – Қазақстан Республикасы;

9) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;

10) ТЖКБ – техникалық және кәсіптік білім беру;

11) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші;

12) ҰҚЖ – ұшу-қону жолағы;

13) ҰӨҚАҚҚ – ұшуды өртке қарсы және апаттық-құтқару қызметімен қамтамасыз ету.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Әуе кемелерінің ұшуын апаттық-құтқару қызметімен қамтамасыз ету.

5. Кәсіптік стандарттың коды: Н52232092.

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

Н Көлік және қоймалау;

52 Жүктерді қоймаға қою және қосалқы көлік қызметі;

- 52.2 Қосалқы көлік қызметі;
 52.23 Әуе көлігінің қосалқы қызметі;
 52.23.2 Әуежайлар қызметтері.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Авиациялық персоналдың ұшу қауіпсіздігіне байланысты әуе кемелерінің ұшуын апаттық-құтқару қамтамасыз ету саласында білікті қызметтер көрсетуге бағытталған қызметін қамтиды.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

- 1) Өртке қарсы қызмет бастығы – 7 СБШ-нің деңгейі;
- 2) Өртке қарсы қызмет бастығы – 6 СБШ-нің деңгейі;
- 3) Апаттық-құтқару жұмыстары жөніндегі инженер – 6 СБШ-нің деңгейі;
- 4) Апаттық-құтқару жұмыстары жөніндегі инженер – 5 СБШ-нің деңгейі;
- 5) Өрт сөндіру машиналар расчетінің бастығы – 4 СБШ-нің деңгейі;
- 6) Құтқарушы – 3 СБШ-нің деңгейі.

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Өртке қарсы қызмет бастығы":			
Топтың коды:	1329-1		
Қызмет атауының коды:	1329-1-036		
Кәсіптің атауы:	Өртке қарсы қызмет бастығы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Параграф 94. Цехтің бастығы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Әуе кемелерінің ұшуын апаттық-құтқару қызметімен қамтамасыз ету бойынша кемінде 3 жыл жұмыс өтілі.		
	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес әуежайларда		

Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету жөніндегі мамандарды кәсіптік даярлау бағдарламалары бойынша бастапқы даярлау және/немесе біліктілікті арттыру курсынан өткені туралы Сертификат.	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1329-1-056 - Бөлімшенің басқарушысы (басқа да салаларда) 1329-1-032 - Қауіпсіздік бөлімінің бастығы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	ҰОҚАҚҚҚ қызметінің жұмысын ұйымдастыру бойынша барлық іс-шараларды ұйымдастыру және басқару. Бекітілген ауданда және әуеайлақта ұшуларды іздестіру-құтқару және апаттық-құтқару қамтамасыз етуді ұйымдастыру және қамтамасыз ету жөніндегі міндеттер спектрін тікелей орындау	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. ҰОҚАҚҚҚ қызметінің қызметіне жалпы басшылық жасау, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара бірлесе жұмыс жасау 2. Бекітілген ауданда және әуеайлақта ұшуларды іздестіру-құтқару және апаттық-құтқаруды қамтамасыз етуді ұйымдастыру және қамтамасыз ету
	Қосымша еңбек функциялары:	
	Дағды 1: ҰОҚАҚҚҚ қызметінің қызметіне басшылық жасау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> Іздестіру және апаттық -құтқару жұмыстарын ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі іс-шараларды, басшылық құжаттарды әзірлеу. Қызметті басқару. Тәртіптің сақталуын бақылауды жүзеге асыру. Іздестіру, апаттық-құтқару және эвакуациялық жұмыстарды жүргізу үшін кәсіпорынның қажетті техникалық құралдармен, аппаратпен және мүлікпен қамтамасыз етілуін бақылау, осы қаражатты бөлу. Апаттық-құтқару жұмыстарының әдістемесін жетілдіру. Іздестіру және апаттық -құтқару техникасының жаңа үлгілерін игеруге және енгізуге басшылық жасау. Іздестіру және апаттық -құтқару жұмыстарын жүргізуге қатысу. Авиациялық оқиғаларды тергеу жөніндегі комиссиялардың жұмысына қатысу. Белгіленген есеп пен есептілікті жүргізу. Ұшуды апаттық -құтқару қамтамасыз ету мәселелері бойынша құтқарушы қызметінің және әуежайдың басқа да бөлімшелерінің мамандарымен сабақтар ұйымдастыру. Қызметтерді тұтынушылардың бақылаушы мемлекеттік органдарымен және сыртқы аудитімен өзара бірлесіп жүзеге асыру.. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы"ҚР Заңы.

Еңбек функциясы 1:
 ҰОҚАҚҚ қызметінің қызметіне жалпы басшылық жасау, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара бірлесе жұмыс жасау

2. Қолданылатын апаттық -құтқару техникасының, жабдығының конструкциясы, оларды пайдалану қағидалары.
3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.
4. ҚР әуежайларында ұшуды апаттық -құтқару қамтамасыз ету қағидалары ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы №325 бұйрығымен.
5. ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары.
6. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау талаптары.
7. Ұшуды іздестіру және апаттық-құтқару қызметі қызметін реттейтін кәсіпорынның ұйымдастырушылық-өкімдік актілері.
8. Әуе кемелерінің конструкциясы.
9. Экономика негіздері.
10. Іс қағаздарын жүргізуді және басқаруды ұйымдастыру.
11. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.

Дағдыны тану мүмкіндігі :
-

- Машықтар:
1. Жоспарлау құжаттарын әзірлеу.
 2. Есептер мен есептер жасаңыз.
 3. ҰОҚАҚҚ мәселелерінде әуежай қызметтерімен өзара іс-қимылды ұйымдастыру.
 4. Жергілікті жағдайларды және жаңа апаттық-құтқару құралдарының түсуін ескере отырып, құтқарушыны жаратқандыруды қамтамасыз ету.
 5. Әуежай сыныбына, өрт сөндіру автомобильдерінің санына және әуеайлақтың талап етілетін өрт қорғау деңгейінің санатына сүйене отырып, әуежайдың АҚҚ санының нормативтеріне сәйкес штаттық және штаттан тыс апаттық-құтқару есептерімен құтқарушыны қамтамасыз ету.
 6. ҰОҚАҚҚ негізгі құралдарын ұстау мен жөндеудің жылдық және тоқсандық жоспарларын жасау.
 7. Тауарлық-материалдық құндылықтарды сатып алуға жылдық өтінімдер әзірлеу.

Дағды 2:
 Жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара жұмыс жасау

- Білімдер:
1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы"ҚР Заңы.
 2. Өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары.
 3. Негізгі өртке қарсы және апаттық-құтқару техникасының, өрт жабдығының, апаттық-құтқару құралы мен жабдығының, радиациялық, химиялық, биологиялық және дозиметриялық бақылау аспаптарының және тыныс алу органдары мен

		<p>арнайы жабдықтарды қорғау құралдарының, жедел байланыс құралдарының мақсаты, құрылу қағидаттары, тактикалық-техникалық сипаттамалары мен пайдалану қағидалары.</p> <p>4. ҚР әуежайларында ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету қағидалары.</p> <p>5. ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары.</p> <p>6. Халықаралық және Ұлттық ұшуды іздестіру және апаттық-құтқару бойынша нормативтік құқықтық актілер.</p> <p>7. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы.</p> <p>8. Кәсіпорын басшысының өкімдері, бұйрықтары.</p> <p>9. Еңбек тәртібі ережелері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	-
	<p>Дағды 1: Ұшуды іздестіру-құтқару және апаттық-құтқару қызметін қамтамасыз етуін ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бекітілген ауданда және әуеайлақта ұшуларды іздестіру-құтқару және апаттық-құтқаруды қамтамасыз етуді ұйымдастыру.</p> <p>2. Басқа авиакәсіпорындардың іздестіру-құтқару қызметімен және мемлекеттік авиациямен іздестіру және апаттық -құтқару жұмыстарын жүргізу мәселелері бойынша өзара іс-қимылды ұйымдастыру.</p> <p>3. Іздестіру экипаждарын, апаттық-құтқару командаларының жеке құрамын және әуе кемелерінің экипаждарын апаттық жағдайлардағы іс-қимылдарға оқытуды, апаттық -құтқару есептерінің кешенді оқу-жаттығуларын ұйымдастыру.</p> <p>4. Әуежайдың ҰОҚАҚҚҚ бағдарламаларына сәйкес АҚК техникалық жарактандырылуын ескере отырып, алдағы оқу жылына арналған тақырыптық жоспарларды әзірлеуді ұйымдастыру.</p> <p>5. Әуеайлақта және әуежай объектілерінде ұшуды өртке қарсы қамтамасыз ету жөніндегі профилактикалық іс-шараларды ұйымдастыру.</p> <p>6. Өртке қарсы іс-шаралардың уақтылы орындалуын бақылау, кәсіпорында өртке қарсы режимнің сақталуын, алғашқы өрт сөндіру құралдарының және автоматты өрт қорғау жүйелерінің жай-күйін қадағалауды қамтамасыз ету.</p> <p>7. Ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету мәселелерінде ҰОҚАҚҚҚ қызметінің мамандарымен және әуежайдың басқа да бөлімшелерімен сабақтар ұйымдастыру.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Негізгі өртке қарсы және апаттық-құтқару техникасының, өрт жабдығының, апаттық-құтқару құралы мен жабдығының, радиациялық, химиялық, биологиялық және дозиметриялық бақылау</p>

		<p>аспаптарының және тыныс алу органдары мен арнайы жабдықтарды қорғау құралдарының, жедел байланыс құралдарының мақсаты, құрылу қағидаттары, тактикалық-техникалық сипаттамалары мен пайдалану қағидалары.</p> <p>2. Ғимараттар мен құрылыстардың, технологиялық жабдықтардың негізгі құрылымдық элементтері.</p> <p>3. ҚР әуежайларында ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету қағидалары.</p> <p>4. ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары.</p> <p>5. Ұшуды іздестіру және апаттық-құтқару қызметі қызметін реттейтін кәсіпорынның ұйымдастырушылық-өкімдік актілері.</p> <p>6. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	-
<p>Еңбек функциясы 2: Бекітілген ауданда және әуеайлақта ұшуларды іздестіру-құтқару және апаттық-құтқаруды қамтамасыз етуді ұйымдастыру және қамтамасыз ету</p>	<p>Дағды 2: Әуеайлақта талап етілетін өртке қарсы қорғаныс деңгейін қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК-де оларға техникалық қызмет көрсету кезінде, сондай-ақ әуежайдың инфрақұрылым объектілерінде өрт қауіпсіздігін, өрттерді уақтылы анықтауды және сөндіруді қамтамасыз ету.</p> <p>2. Әуежай аумағында ауқымды өрт қауіпті жұмыстарды жүргізу кезінде өртке қарсы қамтамасыз етуді ұйымдастыру (әуежай объектілерін салу, жөндеу және реконструкциялау кезінде электр газбен дәнекерлеу және от жұмыстары, есептен шығарылған ӘК кәдеге жарату және т.б.).</p> <p>3. ҰӨҚАҚҚҚ өрт-құтқару есептеулерін кәсіптік даярлауды (авиациялық оқиғалар кезіндегі іс-қимылдарды зерделеу және пысықтау, апаттық-құтқару жұмыстарын орындау және АА жерүсті объектілерінде өрттерді сөндіру бойынша жеке құраммен теориялық және практикалық сабақтар өткізу), іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарының қағидалары мен әдістеріне аса шаттан тыс есептеулерін оқытуды ұйымдастыру.</p> <p>4. ӘК және әуежай объектілерінің ұшуын өртке қарсы қамтамасыз ету бөлігінде құжаттама дайындау (өрт сөндірудің жедел жоспарын, әуежайдағы өрт қауіпсіздігі мәселелері бойынша бұйрықтардың, нұсқаулықтардың және өзге де ұйымдастырушылық — өкімдік құжаттардың жобаларын әзірлеу және келісу).</p> <p>5. Өрттерді жою және апаттық-құтқару жұмыстарын жүргізу кезіндегі бірлескен іс-қимылдар бойынша ТЖМ өртке қарсы қызмет органдарымен бөлімшелермен өзара іс-қимылды қамтамасыз ету.</p> <p>6. Әуежай объектілерінің өртке қарсы жай-күйіне тексерулер мен нысаналы тексерулер жүргізуді ұйымдастыру.</p>

		<p>7. Өртке қарсы іс-шаралардың уақтылы орындалуын бақылау, кәсіпорында өртке қарсы режимнің сақталуын, алғашқы өрт сөндіру құралдарының және автоматты өрт қорғау жүйелерінің жай-күйін қадағалауды қамтамасыз ету.</p> <p>8. Кәсіпорын қызметкерлерін өрт қауіпсіздігі шараларына және өрт туындаған жағдайда іс-қимылдарға оқытуды, бастапқы, қайталама және нысаналы нұсқамалар жүргізуді ұйымдастыру.</p> <p>9. Әуежай ғимараттары мен аумағында ішкі және сыртқы өртке қарсы сумен жабдықтауды мерзімді тексеруді ұйымдастыру.</p> <p>10. Әуеайлақтық өрт техникасына, жабдықтарға, жабдықтарға, өрт-техникалық қару-жаракқа және өрт жеңдеріне жоспарлы сынақтар жүргізуді бақылау.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтарда және азаматтық авиация әуеайлақтарының аудандарында апаттық-құтқару жұмыстарын жоспарлау, ұйымдастыру және орындау тәртібі мен қағидалары. 2. Қолданылатын апаттық-құтқару техникасының, жабдығының конструкциясы, оларды пайдалану қағидалары. 3. Әуеайлақта талап етілетін өртке қарсы қорғаныс деңгейін қамтамасыз ету тәртібі. 4. Пайдаланылатын әуеайлақтық өрт сөндіру автомобильдеріне және апаттық-құтқару жабдықтарына қойылатын талаптар.
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : -</p>	<p>Жауапкершілік Ұқыптылық Дербестік және жауапкершілік Командада жұмыс істей білу Тәртіптілік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Өнім туралы білім Коммуникативтілік, жеке және командада жұмыс істеу қабілеті, білім мен практикалық тәжірибе негізінде белгілі іс-әрекет тәсілін анықтау, уақтылы шешім қабылдау. Нәтижеге назар аудару, жұмысқа ұқыпты қарау, персоналды басқару дағдылары, кәсібилік. Оқыту кезінде және кәсіби қызмет процесінде алынған кәсіби білімді, дағдыларды қолдану. Күнделікті тапсырмаларды орындау нәтижелеріне, орындалатын жұмыстың сапасына, азаматтық авиацияда қабылданған құжаттаманың, ережелер мен рәсімдердің талаптарын сақтаудағы жоғары ұйымшылдық пен ұқыптылыққа жауапкершілік. Еңбексүйгіштік, ұқыптылық, зейінділік, өзін-өзі ұстай білу, жауапкершілік, күйзеліске төзімділік, тіл үйрену қабілеті, оқу қабілеті, коммуникативтілік, дамуға деген ынтасы. Аналитикалық ойлау. Компьютерлік сауаттылық. Көшбасшылық қасиеттер. Топ мүшесі ретінде тиімді жұмыс істеу, тапсырмаларды орындаудағы дәлдік.</p>

	Тез шешім қабылдай білу, кәсіптік біліктілік пен дағдыларды өз бетінше дамыту қабілеті.		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы №325 бұйрығымен бекітілген ҚР әуежайларында ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету қағидалары. 3. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламалары"ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Өртке қарсы қызмет бастығы	
10. Кәсіптің карточкасы "Өртке қарсы қызмет бастығы":			
Топтың коды:	1329-1		
Қызмет атауының коды:	1329-1-036		
Кәсіптің атауы:	Өртке қарсы қызмет бастығы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Параграф 8. Ауысым бастығы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Ұшуды іздестіру және апаттық-құтқару бойынша кемінде 3 жыл жұмыс өтілі.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге тартылған авиация персоналын оқытудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес әуежайларда авариялық-құтқару мамандарын (SPASOP басқару персоналы) кәсіби даярлау бағдарламалары бойынша бастапқы оқу курсы және/немесе біліктілігін арттыруды аяқтағаны туралы сертификат.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1329-1-039 - Қызмет бастығы (басқа да салалардағы мамандандырылған)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Авиациялық оқиғалар мен инциденттерге байланысты азаматтық авиация әуеайлақтарының әуеайлақтарында және аудандарында апаттық-құтқару жұмыстарын жоспарлауды, ұйымдастыруды және орындауды жүзеге асыру.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әуеайлақта қажетті өртке қарсы қорғаныс деңгейін қамтамасыз ету	
		2. Апаттық-құтқару жұмыстарын жүргізуге тікелей басшылық жасау	

Қосымша еңбек функциялары:

Машықтар:

1. ӘК және әуежай объектілерінің ұшуын өртке қарсы қамтамасыз ету бөлігінде қажетті құжаттаманы дайындау (өрт сөндірудің жедел жоспарын, әуежайдағы өрт қауіпсіздігі мәселелері бойынша бұйрықтардың, нұсқаулықтардың және өзге де ұйымдастырушылық — өкімдік құжаттардың жобаларын әзірлеу және келісу).
2. Басқа авиакәсіпорындардың іздестіру-құтқару қызметімен және мемлекеттік авиациямен іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарын жүргізу мәселелері бойынша өзара іс-қимылды ұйымдастыру.
3. Іздестіру экипаждарын, апаттық-құтқару командаларының жеке құрамын және әуе кемелерінің экипаждарын апаттық жағдайлардағы іс-қимылдарға оқытуды, апаттық-құтқару есептерінің кешенді оқу-жаттығуларын ұйымдастыру.
4. Әуежай аумағында ауқымды өрт қауіпті жұмыстарды жүргізу кезінде өртке қарсы қамтамасыз ету (әуежай объектілерін салу, жөндеу және реконструкциялау кезінде электр газбен дәнекерлеу және от жұмыстары, есептен шығарылған ӘК кәдеге жарату және т.б.).
5. ҰОҚАҚҚҚ өрт-құтқару есептеулерін кәсіби дайындауды ұйымдастыру және жүргізу (авиациялық оқиғалар кезіндегі іс-қимылдарды зерделеу және пысықтау, апаттық-құтқару жұмыстарын орындау және жердегі объектілердегі өрттерді сөндіру бойынша жеке құраммен теориялық және практикалық сабақтар өткізу), іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарының қағидалары мен әдістеріне штаттан тыс АҚК есептеулерін оқыту.
6. Авиациялық оқиғаларды тергеу жөніндегі комиссиялардың жұмысына қатысу.
7. Кәсіпорынды іздестіру, апаттық-құтқару және эвакуациялау жұмыстарын жүргізу үшін қажетті техникалық құралдармен, аппаратурамен және мүлікпен қамтамасыз ету, осы қаражатты бөлу.
8. Іздестіру және апаттық-құтқару техникасының жаңа үлгілерін игеруді және енгізуді ұйымдастыру.

Білімдер:

1. Әуеайлақтарды қажетті өртке қарсы қорғау деңгейі бойынша санаттау жөніндегі талаптар.
2. Өрт сөндіргіш заттардың (ӨСЗ) талап етілетін саны және оларды беру қарқындылығы, өрт сөндіру автомобильдерінің саны, оларды орналастыру уақыты.

Дағды 1:
Әуежай аумағында өртке қарсы қамтамасыз етуді ұйымдастыру

Еңбек функциясы 1:
Әуеайлақта қажетті өртке қарсы қорғаныс деңгейін қамтамасыз ету

3. ӨСЗ-ның қоры және оларды беру қарқындылығы, әуеайлақтық өрт сөндіру машиналарының саны бойынша талаптар.
4. Тікұшақ айлақтарын қажетті өрт қорғау деңгейі бойынша санаттау ережесі
5. Апаттық-құтқару жұмыстарын орындауға әсер ететін әуеайлақтың сипаттамаларына қойылатын талаптар.
6. Әуеайлақтарда апаттық сумен жабдықтаудың (сумен қайта толтыру пункттерінің), апаттық кірме жолдардың болуы, әуеайлақ қоршауының артындағы ұшу және қону аймақтарына кіру, апаттық-құтқару станцияларының болуы және олардан ҰҚЖ-ға тікелей шығуды қамтамасыз ету жөніндегі талаптар.
7. Апаттық жоспарда көзделген іс-шараларға қатысатын қызметтер үшін және әуеайлақты қардан, мұздан және т. б. тазалауды ұйымдастыру кезінде апаттық-құтқару қызметтерінің жүру жолдарын тазалау кезектілігін келісу бойынша резервтік электрмен жабдықтаудың болуы жөніндегі талаптар.
8. Әуеайлақтағы қызметті ұйымдастыру кезінде дабыл беру құралдары қосылған келесі апаттық көлік құралдарына (апаттық-құтқару қызметінің автомобильдері және санитариялық автомобильдер) басқа көлік құралдарының алдында артықшылық беру туралы талап.
9. Ұшуларды өртке қарсы және апаттық-құтқару қамтамасыз ету қызметтерін ұйымдастыруға қойылатын талаптар (ҰӨҚАҚҚҚ).
10. Әуежайдың апаттық-құтқару қызметі персоналының ең аз санына қатысты талаптар.
11. Апаттық-құтқару қызметі лауазымды адамдарының және әуеайлақ операторы басшылығының міндеттері мен жауапкершілігі

Дағдыны тану мүмкіндігі:
:

- Машықтар:
1. Іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарын ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі іс-шараларды, басшылық құжаттарды әзірлеу.
 2. Кәсіпорынның жауапкершілік ауданында авиациялық немесе төтенше жағдай болған жағдайда іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарын ұйымдастыруды жүзеге асыру.
 3. Әуежай бөлімшелерімен және басқа ведомстволардың ұйымдарымен өзара іс-қимыл жасай отырып, өрттердің, авариялардың, дүлей зілзалалардың зардаптарын жоюды ұйымдастыру.
 4. Іздестіру экипаждарын, апаттық-құтқару командаларының жеке құрамын және әуе кемелерінің экипаждарын апаттық жағдайлардағы

Дағды 2:
Іздестіру және
апаттық-құтқару
жұмыстарын
ұйымдастыру

іс-қимылдарға оқытуды, апаттық-құтқару есептерінің кешенді оқу-жаттығуларын ұйымдастыру.
5. Іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарын жүргізуге қатысу.
6. Авиациялық оқиғаларды тергеу жөніндегі комиссиялардың жұмысына қатысу.
7. Іздестіру, апаттық-құтқару және эвакуациялық жұмыстарды жүргізу үшін кәсіпорынды қажетті техникалық құралдармен, аппаратурамен және мүлікпен қамтамасыз етуге өтінімдер дайындау, осы қаражатты бөлу.

Білімдер:

1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы"ҚР Заңы.
2. Қолданылатын апаттық-құтқару техникасының, жабдығының конструкциясы, оларды пайдалану қағидалары.
3. Әуе кемелерінің конструкциясы.
4. ҚР әуежайларында ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету қағидалары ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы №325 бұйрығымен.
5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары.
6. Ұшуды іздестіру және апаттық-құтқару қызметі қызметін реттейтін кәсіпорынның ұйымдастырушылық-өкімдік актілері.
7. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

-

Машықтар:

1. Бекітілген ауданда және әуеайлақта ұшуларды іздестіру-құтқару және апаттық-құтқару қамтамасыз етуді ұйымдастыру.
2. Өрттерді жою және апаттық-құтқару жұмыстарын жүргізу кезіндегі бірлескен іс-қимылдар бойынша басқа ведомстволардың апаттық-құтқару құралымдарының бөлімшелерімен өзара іс-қимылды ұйымдастыру.
3. Әуежай объектілерінің өртке қарсы жай-күйіне тексеру және нысаналы тексерулер жүргізуді ұйымдастыру, құрылымдық бөлімшелердің басшыларына ғимараттарды, құрылыстарды және өндірістік процестерді өртке қарсы қорғауды ұйымдастыру және жетілдіру жөніндегі іс-шараларды әзірлеу және ұсыну.
4. Өртке қарсы іс-шаралардың уақтылы орындалуын, кәсіпорында өртке қарсы режимнің сақталуын,

алғашқы өрт сөндіру құралдарының және автоматты өрт қорғау жүйелерінің жай-күйін қадағалауды бақылау.

5. Іздестіру экипаждарын, апаттық-құтқару командаларының жеке құрамын және әуе кемелерінің экипаждарын апаттық жағдайлардағы іс-қимылдарға оқытуды, апаттық-құтқару есептерінің кешенді оқу-жаттығуларын ұйымдастыру.

6. Авиациялық оқиғаларды тергеу жөніндегі комиссиялардың жұмысына қатысу.

Білімдер:

1. Апаттық жоспардың іс-шараларын іске асыру кезінде және апаттық-құтқару жұмыстарын орындау кезінде пайдаланылатын байланыс және сигнал беру құралдарына қойылатын талаптар.

2. Әуежай қызметтерін және апаттық іс-шараларға қатысатын өзара іс-қимыл жасайтын ұйымдарды құлақтандыру жүйесін ұйымдастыру жөніндегі талаптар.

3. Апаттық-құтқару қамтамасыз ету үшін пайдаланылатын өрт сөндіргіш заттарға қойылатын талаптар.

ИКАО нормаларына сәйкес көбік түзгіштердің деңгейлері бойынша жіктелуі.

4. Персоналдың қорғаныш киіміне және тыныс алу органдарын қорғау құралдарына қойылатын талаптар.

5. Апаттық-құтқару қызметінің персоналын арнайы киіммен жабдықтауға қойылатын талаптар.

6. Әуеайлақтағы апаттық-құтқару станцияларына қойылатын талаптар.

7. Қызметкерлерді даярлауға қойылатын талаптар.

8. Әуежайлардың апаттық-құтқару қызметтерінің құтқарушыларының нақты жағдайда жыл сайынғы " атыс" даярлығынан өтуі туралы талап.

9. Дайындық бағдарламаларының мазмұнына қойылатын талаптар.

10. Оқу-жаттығуларды өткізуге қойылатын талаптар .

11. Әуеайлақта қамтамасыз етілетін талап етілетін өрттен қорғау деңгейі туралы ақпаратты жариялау қағидалары.

12. Әуеайлақ пайдаланушыларына әуеайлақта талап етілетін өрттен қорғау деңгейі туралы ақпарат беру туралы талаптар.

13. Аэродромда қамтамасыз етілетін өртке қарсы қорғаудың нақты деңгейіндегі (мысалы, әуеайлақтық өрт машинасы істен шыққан кезде немесе апаттық-құтқару қызметін авиациялық оқиғаларға байланысты емес апаттық-құтқару жұмыстарын орындау үшін бұрған кезде) кез келген өзгерістерге қатысты аэронавигациялық ақпараттың

Дағды 1:

Апаттық-құтқару жұмыстарын жалпы ұйымдастыру

Еңбек функциясы 2:

Апаттық-құтқару жұмыстарын жүргізуге тікелей басшылық жасау

	құжаттары мен шұғыл хабарламаларын шығару туралы талап.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	-
Дағды 2: ҰОҚАҚҚҚ жабдығының техникалық жай-күйін бақылауды ұйымдастыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өрт сөндіру автомобильдерінің, өрт-техникалық және құтқару жабдықтарының техникалық жай-күйіне бақылауды жүзеге асыру, 2. Техникалық жағдайды бақылауды жүзеге асыру бөлімшенің жеке құрамының оқшаулағыш газқағарлары. 3. ҰОҚАҚҚҚ персоналын техника мен жабдықтарды жарамды күйде ұстау қағидаларына оқытуды ұйымдастыру. 4. ҰОҚАҚҚҚ техникасы мен жабдықтарына қызмет көрсету жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі іс-шараларды, басшылық құжаттарды әзірлеу. 5. Іздестіру, апаттық-құтқару және эвакуациялық жұмыстарды жүргізу үшін кәсіпорынның қажетті техникалық құралдармен, аппаратурамен және мүлікпен қамтамасыз етілуін бақылау, осы қаражатты бөлу. 6. Апаттық-құтқару жұмыстарын жүргізу кезінде техниканы, жабдықты қолдану әдістемесін жетілдіру. 7. Іздестіру және апаттық-құтқару техникасының жаңа үлгілерін игеруге және енгізуге басшылық жасау. 8. Белгіленген есеп пен есептілікті жүргізу. 9. Жабдықтарды пайдалану мәселелерінде ҰОҚАҚҚҚ қызметінің мамандарымен және әуежайдың басқа да бөлімшелерімен сабақтар өткізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Апаттық-құтқару станцияларын жарактандыру жөніндегі нормативтер, әуеайлақтық өрт сөндіру автомобильдерінің саны, құтқарушылар саны және әуежайдың басқа да қызметтерін жарактандыру жөніндегі нормативтер. 2. Пайдаланылатын әуеайлақтық өрт сөндіру автомобильдеріне және апаттық-құтқару жабдықтарына қойылатын талаптар. 3. Азаматтық авиацияда қолдануға рұқсат беру кезінде әуеайлақтық өрт сөндіру автомобильдерін міндетті сынау туралы, сондай-ақ жөндеуден кейін міндетті жыл сайынғы сынау және сынау туралы талап. Оларды сынау тәртібі. 4. Әуеайлақтық өрт сөндіру автомобильдерінің жай-күйін бақылау және пайдалану мерзімдерін ұзарту тәртібі.

		5. Нақты жағдайдағы әрекеттерді пысықтау үшін полигондарға қойылатын талаптар. 6. Әуеайлақтық өрт сөндіру автомобильдерінің көбік беру жүйелеріне жыл сайынғы пайдалану сынақтарын жүргізу туралы талап. Оларды сынау тәртібі.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Күнделікті міндеттерді орындау нәтижелері, орындалатын жұмыстың сапасы, азаматтық авиацияда қабылданған құжаттама талаптарын, ережелер мен рәсімдерді сақтаудағы жоғары ұйымдастыру және жауапкершілік. Орындаушылық, ұқыптылық, өзін-өзі тәрбиелеу, жауапкершілік, стресске төзімділік, оқу қабілеті, коммуникативтілік, дамуға деген ынта. Аналитикалық ойлау. Компьютерлік сауаттылық. Көшбасшылық қасиеттер.		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы №325 бұйрығымен бекітілген ҚР әуежайларында ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету қағидалары. 3. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламалары"ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Өртке қарсы қызмет бастығы	
	6	Апаттық-құтқару жұмыстары жөніндегі инженер	
11. Кәсіптің карточкасы "Апаттық-құтқару жұмыстары жөніндегі инженер":			
Топтың коды:	2149-3		
Қызмет атауының коды:	2149-3-002		
Кәсіптің атауы:	Апаттық-құтқару жұмыстары жөніндегі инженер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Параграф 87. Өрт қауіпсіздігі инженері		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Ұшуларды іздестіру және авариялық-құтқару бойынша кемінде 5 жыл жұмыс өтілі.		
	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес әуежайларда ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету жөніндегі мамандарды кәсіптік		

Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	даярлау бағдарламалары бойынша бастапқы даярлау және/немесе біліктілікті арттыру курсынан өткені туралы Сертификат (ҰӨҚАҚҚҚ басшы персоналы).	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2149-3 - Өндірістік қауіпсіздік, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы жөніндегі инженерлер	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Персонал мен техниканың, өрт сөндіру автомобильдерінің, өрт-техникалық және құтқару жабдықтарының әзірлігін қамтамасыз ету.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшуды іздестіру және апаттық-құтқару қамтамасыз етудің қажетті жабдықтарымен және жабдықтарымен жарақтандыру 2. ҰӨҚАҚҚҚ персоналының өрт-техникалық және апаттық-құтқару жабдықтарымен жұмыс істеу кезінде әдістерді орындаудың практикалық дағдыларын меңгеруі
	Қосымша еңбек функциялары:	
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшуды іздестіру және апаттық-құтқару қамтамасыз етудің қажетті жабдықтары мен жабдықтарын сатып алуға өтінімдер дайындау 2. Әуеайлақтық өрт техникасына, жабдықтарға, жабдықтарға, өрт-техникалық қару-жараққа және өрт жеңдеріне жоспарлы сынақтар жүргізу. 3. Жердегі объектілерде апаттық-құтқару жұмыстарына және өрттерді сөндіруге арналған жабдықтарды пайдалану жөніндегі құжаттаманы әзірлеу. 4. Іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарын жүргізуге қатысу. 5. Авиациялық оқиғаларды тергеу жөніндегі комиссиялардың жұмысына қатысу. 6. Іздестіру, апаттық-құтқару және эвакуациялық жұмыстарды жүргізу үшін кәсіпорынның қажетті техникалық құралдармен, аппаратурамен және мүлікпен қамтамасыз етілуін бақылау, осы қаражатты бөлу. 7. Апаттық-құтқару жұмыстарының әдістемесін жетілдіру. 8. Іздестіру және апаттық-құтқару техникасының жаңа үлгілерін игеруге және енгізуге басшылық жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы Заңы. 2. Қолданылатын апаттық-құтқару техникасының, жабдығының конструкциясы, оларды пайдалану қағидалары. 3. ҚР әуежайларында ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету қағидалары.
	Дағды 1: ҰӨҚАҚҚҚ-ты материалдық-техникалық мүлікпен жарақтандыру	

Еңбек функциясы 1:
 Ұшуды іздестіру және апаттық-құтқару қамтамасыз етудің қажетті жабдықтарымен және жабдықтарымен жарактандыру

4. ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары.
5. Ғимараттар мен құрылыстардың, технологиялық жабдықтардың негізгі құрылымдық элементтері.
6. Негізгі өрт-жарылыс қауіпті заттардың, қауіпті химиялық заттардың, радиация көздерінің және т. б. қасиеттері.
7. Өрт-құтқару қызметтерін ұйымдастыру және олардың қызметі, өрттерді жою кезінде басқа қызметтермен өзара іс-қимыл жөніндегі нормативтік құқықтық актілердің талаптары.
8. Өрт сөндіру, өрт аймағында зардап шеккендерді іздеу, оларды тасымалдау және қауіпті аймақтан эвакуациялау кезінде жұмыс істеудің типтік тәсілдері, оларға дәрігерге дейінгі көмек көрсету.
9. Өртке қарсы техникамен жұмыс істеудің типтік тәсілдері.
10. Техниканы, ғимараттарды, құрылыстарды және т. б. санитарлық және арнайы өңдеу әдістері.
11. Барлық жұмыс түрлерін жүргізу кезінде жедел байланыс, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау құралдарын пайдалану қағидалары.

Дағдыны тану мүмкіндігі:
 :

-

Дағды 2:
 Әуеайлақта және әуежай объектілерінде ұшуды өртке қарсы қамтамасыз ету бойынша профилактикалық іс-шараларды ұйымдастырады

Машықтар:

1. Кәсіпорын қызметкерлерін өрт қауіпсіздігі шараларына үйрету.
2. Өрт туындаған жағдайда кәсіпорын қызметкерлерін іс-әрекеттерге дайындауды қамтамасыз ету.
3. Бастапқы, қайталама және мақсатты нұсқаулар беру.
4. Әуежай ғимараттары мен аумағында ішкі және сыртқы өртке қарсы сумен жабдықтауды тексеру.
5. Әуеайлақтық өрт техникасына, жабдықтарға, жабдықтарға, өрт-техникалық қару-жаракқа және өрт жеңдеріне жоспарлы сынақтар жүргізу.
6. Әуеайлақта және әуежай объектілерінде ұшуды өртке қарсы қамтамасыз ету жөніндегі профилактикалық іс-шараларды ұйымдастыру.
7. Әуежай аумағында ауқымды өрт қауіпті жұмыстарды жүргізу кезінде өртке қарсы қамтамасыз етуді бақылау (әуежай объектілерін салу, жөндеу және реконструкциялау кезінде электр газбен дәнекерлеу және от жұмыстары, есептен шығарылған ӨК кәдеге жарату және т.б.).

Білімдер:

1. Әуеайлақтың апаттық жоспарының мазмұны мен өзектілігіне қойылатын талаптар.
2. Қажетті өртке қарсы қорғау деңгейі бойынша әуеайлақтың санатын айқындау тәртібі.

	<p>3. Әуе кемелеріндегі өртке қарсы операциялардың үлгілік рәсімдері.</p> <p>4. Әуесайлақтық өрт сөндіру автомобильдерін сынау тәртібі.</p> <p>5. Өрт сөндіргіш заттарды сынау және жіктеу тәртібі.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>-</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мамандарды даярлау бағдарламаларын әзірлеу. ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз етуге қатысушылардың. 2. АҚК техникалық жарактандырылуын ескере отырып, бір жылға арналған тақырыптық жоспарлар әзірлеу. 3. АҚК жеке құрамын оқытудың тәртібі мен реттілігін анықтау. 4. Теориялық сабақтар мен практикалық жаттығулар өткізу. 5. Әуежайда оқу-жаттығу базасын (жабдықталған сынып, полигон, түтін камерасы, есептен шығарылған әуе кемесі және т.б.) құру. 6. Оқу-жаттығулар мен жаттығуларды өткізу кестесін жасау, оларды өткізу жоспарларын әзірлеу, талдау жүргізу, оның барысында жеке құрамның іс-әрекеттерін талдайды және оларға баға береді. 7. ҰОҚАҚҚК өрт-құтқару есептеулерін кәсіби дайындауды ұйымдастыру және жүргізу (авиациялық оқиғалар кезіндегі іс-қимылдарды зерделеу және пысықтау, апаттық-құтқару жұмыстарын орындау және жердегі объектілерде өрттерді сөндіру бойынша жеке құраммен теориялық және практикалық сабақтар өткізу). 8. Іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарының ережелері мен әдістеріне штаттан тыс АҚК есептеулерін оқытуды ұйымдастыру және жүргізу. 9. Әк және әуежай объектілерінің ұшуын өртке қарсы қамтамасыз ету бөлігінде қажетті құжаттаманы дайындау (өрт сөндірудің Жедел жоспарын, әуежайдағы өрт қауіпсіздігі мәселелері бойынша бұйрықтардың, нұсқаулықтардың және өзге де ұйымдастырушылық — өкімдік құжаттардың жобаларын әзірлеу және келісу). <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҰОҚАҚҚК персоналын даярлау бағдарламаларының мазмұнына қойылатын талаптар. 2. ҰОҚАҚҚК персоналын нақты жағдайда даярлауға арналған полигондарға қойылатын талаптар.

Еңбек функциясы 2:
ҰҒАҚҚҚ
персоналының
өрт-техникалық және
апаттық-құтқару
жабдықтарымен жұмыс
істеу кезінде әдістерді
орындаудың
практикалық дағдыларын
меңгеруі

Дағды 1:
Ұшуды апаттық-құтқару
қамтамасыз етуге
қатысатын мамандарды
даярлау бағдарламасын
әзірлеу және енгізу

3. Өткізілген жаттығулар, оқу-жаттығулар және орындалған апаттық-құтқару жұмыстары туралы есептілікке қойылатын талаптар.
4. Апаттық жоспардың іс-шараларын іске асыру кезінде және апаттық-құтқару жұмыстарын орындау кезінде пайдаланылатын байланыс және құлақтандыру құралдарына қойылатын талаптар.
5. Әуежайлардың апаттық-құтқару қызметтерінің құтқарушыларының нақты жағдайда жыл сайынғы " атыс" даярлығынан өтуі туралы талап.
6. Әуежай қызметтерін және апаттық іс-шараларға қатысатын өзара іс-қимыл жасайтын ұйымдарды құлақтандыру жүйесін, апаттық-құтқару станцияларын, әуеайлақтық өрт сөндіру автомобильдерін, құтқарушыларды және әуежайдың басқа да қызметтерін жаратқандыруды ұйымдастырудың талаптары.
7. Пайдаланылатын әуеайлақтық өрт сөндіру автомобильдеріне және апаттық-құтқару жабдықтарына қойылатын талаптар.
8. Азаматтық авиацияда қолдануға рұқсат беру кезінде әуеайлақтық өрт сөндіру автомобильдерін міндетті сынау туралы, сондай-ақ жөндеуден кейін міндетті жыл сайынғы сынау және сынау туралы талап. Оларды сынау тәртібі.
9. Әуеайлақтық өрт сөндіру автомобильдерінің жай-күйін бақылау және пайдалану мерзімдерін ұзарту тәртібі.
10. Апаттық-құтқару қамтамасыз ету үшін пайдаланылатын өрт сөндіргіш заттарға қойылатын талаптар.
11. ИКАО нормаларына сәйкес көбік түзгіштердің деңгейлері бойынша жіктелуі. әуеайлақтық өрт сөндіру автомобильдерінің көбік беру жүйелеріне жыл сайынғы пайдалану сынақтарын жүргізу туралы талап. Оларды сынау тәртібі.
12. Персоналдың қорғаныш киіміне және тыныс алу органдарын қорғау құралдарына қойылатын талаптар. Апаттық-құтқару қызметінің персоналын арнайы киіммен жабдықтауға қойылатын талаптар.
13. Әуеайлақтағы апаттық-құтқару станцияларына қойылатын талаптар.
14. Қызметкерлерді даярлауға қойылатын талаптар. Дайындық бағдарламаларының мазмұнына қойылатын талаптар.
15. Оқу-жаттығуларды өткізуге қойылатын талаптар . Нақты жағдайдағы әрекеттерді пысықтау үшін полигондарға қойылатын талаптар.
16. Әуеайлақта қамтамасыз етілетін талап етілетін өрттен қорғау деңгейі туралы ақпаратты жариялау қағидалары.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

-

Дағды 2:
Өрт қауіпсіздігі жүйелерінің мониторингі және аудиті

Машықтар:

1. Бекітілген ауданда және әуеайлақта ұшуды іздестіру және апаттық-құтқару қамтамасыз етуді ұйымдастыруға бағалау жүргізу.
2. Басқа авиакәсіпорындардың және мемлекеттік авиацияның іздестіру-құтқару қызметімен іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарын жүргізу мәселелері бойынша өзара іс-қимыл аудитін жүргізу.
3. Іздестіру экипаждарын, апаттық-құтқару командаларының жеке құрамын және әуе кемелерінің экипаждарын апаттық жағдайлардағы іс-қимылдарға, сондай-ақ апаттық-құтқару есептерінің кешенді оқу-жаттығуларына оқыту сапасына бағалау жүргізу.
4. Іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарын ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі іс-шараларға, басшылық құжаттарға тексеру жүргізу.
5. Іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарын жүргізуге қатысу.
6. Авиациялық оқиғаларды тергеу жөніндегі комиссиялардың жұмысына қатысу.
7. Іздестіру, апаттық-құтқару және эвакуациялық жұмыстарды жүргізу үшін кәсіпорынды қажетті техникалық құралдармен, аппаратурамен және мүлікпен қамтамасыз етуді, сондай-ақ осы қаражатты бөлуді тексеру.
8. Апаттық-құтқару жұмыстарының әдістемесін жетілдіру бойынша ұсыныстар дайындау.
9. Іздестіру және апаттық-құтқару техникасының жаңа үлгілерін игеру және енгізу бойынша ұсыныстар дайындау.

Білімдер:

1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы Заңы.
2. ҚР әуежайларында ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету қағидалары.
3. ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары.
4. Ішкі аудит жүргізу әдістемесі.
5. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы, бөлімшелердің өзара әрекеттесу схемалары.

Дағдыны тану мүмкіндігі:
-

Аналитикалық ойлау. Компьютерлік сауаттылық. Көшбасшылық қасиеттер. Команда мүшесі ретінде тиімді жұмыс істеу, тапсырмаларды орындаудағы дәлдік. Тез шешім қабылдау қабілеті, кәсіби біліктілік пен дағдыларды өз бетінше дамыту қабілеті. Төзімділік және тез шешім қабылдай алу, жауапкершілік, тәртіп және қатаңдық.
Коммуникативтілік, жеке және командада жұмыс істей білу, білім мен практикалық тәжірибе негізінде белгілі әрекеттерден іс-әрекет тәсілін анықтау,

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>уақытылы шешім қабылдау. Оқу барысында және кәсіптік іс-әрекет барысында алған кәсіптік білімдерін, дағдыларын мен дағдыларын қолдану.</p> <p>Күнделікті тапсырмаларды орындау нәтижелеріне, орындалатын жұмыстың сапасына, азаматтық авиацияда қабылданған құжаттаманың, ережелер мен рәсімдердің талаптарын сақтаудағы жоғары ұйымшылдық пен ұқыптылыққа жауапкершілік.</p> <p>Еңбексүйгіштік, ұқыптылық, зейінділік, өзін-өзі ұстай білу, жауапкершілік, күйзеліске төзімділік, тіл үйрену қабілеті, оқу қабілеті, коммуникативтілік, дамуға деген ынтасы.</p> <p>Тиімділік, ұқыптылық, зейінділік, өзін-өзі ұстай білу, жауапкершілік, күйзеліске төзімділік, тіл үйрену қабілеті, оқу қабілеті, коммуникативті дағдылар, дамуға мотивация.</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы №325 бұйрығымен бекітілген ҚР әуежайларында ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету қағидалары. 3. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламалары"ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.</p>		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Өртке қарсы қызмет бастығы	
	5	Апаттық-құтқару жұмыстары жөніндегі инженер	
12. Кәсіптің карточкасы "Апаттық-құтқару жұмыстары жөніндегі инженер":			
Топтың коды:	2149-3		
Қызмет атауының коды:	2149-3-002		
Кәсіптің атауы:	Апаттық-құтқару жұмыстары жөніндегі инженер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді.</p> <p>Параграф 87. Өрт қауіпсіздігі инженері</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Өрт қауіпсіздігі	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Ұшуларды іздестіру және авариялық-құтқару бойынша кемінде 5 жыл жұмыс өтілі.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес әуежайларда ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету жөніндегі мамандарды кәсіптік даярлау бағдарламалары бойынша бастапқы даярлау және/немесе біліктілікті арттыру курсынан өткені туралы Сертификат. (ҰОҚАҚҚҚ басшы персоналды).		

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2149-3 - Өндірістік қауіпсіздік, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы жөніндегі инженерлер	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Персонал мен техниканың, өрт сөндіру автомобильдерінің, өрт-техникалық және құтқару жабдықтарының әзірлігін қамтамасыз ету	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Ұшуды іздестіру және апаттық-құтқару қамтамасыз етудің қажетті жабдықтарымен қамтамасыз ету</p> <p>2. ҰОҚАҚҚҚ персоналының Өрт-техникалық және апаттық-құтқару жабдықтарымен жұмыс істеу кезінде әдістерді орындаудың практикалық дағдыларын меңгеруі</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшуды іздестіру және апаттық-құтқару қамтамасыз етудің қажетті жабдықтары мен жабдықтарын сатып алуға өтінімдер дайындау.</p> <p>2. Әуеайлақтық өрт техникасына, жабдықтарға, жабдықтарға, өрт-техникалық қару-жаракқа және өрт жендеріне жоспарлы сынақтар жүргізу.</p> <p>3. Жердегі объектілерде апаттық-құтқару жұмыстарына және өрттерді сөндіруге арналған жабдықтарды пайдалану жөніндегі құжаттаманы әзірлеу.</p> <p>4. Іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарын жүргізуге қатысу.</p> <p>5. Авиациялық оқиғаларды тергеу жөніндегі комиссиялардың жұмысына қатысу.</p> <p>6. Іздестіру, апаттық-құтқару және эвакуациялық жұмыстарды жүргізу үшін кәсіпорынның қажетті техникалық құралдармен, аппаратурамен және мүлікпен қамтамасыз етілуін бақылау, осы қаражатты бөлу.</p> <p>7. Апаттық-құтқару жұмыстарының әдістемесін жетілдіру.</p> <p>8. Іздестіру және апаттық-құтқару техникасының жаңа үлгілерін игеруге және енгізуге басшылық жасау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы"ҚР Заңы.</p> <p>2. Қолданылатын апаттық-құтқару техникасының, жабдығының конструкциясы, оларды пайдалану қағидалары.</p> <p>3. ҚР әуежайларында ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету қағидалары ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы №325 бұйрығымен.</p> <p>4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы</p>	
	<p>Дағды 1: Ұ О Қ А Қ Қ Қ материалдық-техникалық мүлікпен қамтамасыз ету</p>	

Еңбек функциясы 1:
 Ұшуды іздестіру және
 апаттық-құтқару
 қамтамасыз етудің
 қажетті жабдықтарымен
 қамтамасыз ету

№ 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары.
 5. Ғимараттар мен құрылыстардың, технологиялық жабдықтардың негізгі құрылымдық элементтері.
 6. Негізгі өрт-жарылыс қауіпті заттардың, қауіпті химиялық заттардың, радиация көздерінің және т. б. қасиеттері.
 7. Өрт-құтқару қызметтерін ұйымдастыру және олардың қызметі, өрттерді жою кезінде басқа қызметтермен өзара іс-қимыл жөніндегі нормативтік құқықтық актілердің талаптары.
 8. Өрт сөндіру, өрт аймағында зардап шеккендерді іздеу, оларды тасымалдау және қауіпті аймақтан эвакуациялау кезінде жұмыс істеудің типтік тәсілдері, оларға дәрігерге дейінгі көмек көрсету.
 9. Өртке қарсы техникамен жұмыс істеудің типтік тәсілдері.
 10. Техниканы, ғимараттарды, құрылыстарды және т. б. санитарлық және арнайы өңдеу әдістері.
 11. Барлық жұмыс түрлерін жүргізу кезінде жедел байланыс, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау құралдарын пайдалану қағидалары..

Дағдыны тану мүмкіндігі
 :

-

Дағды 2:
 Әуеайлақта және әуежай объектілерінде ұшуды өртке қарсы қамтамасыз ету бойынша профилактикалық іс-шараларды ұйымдастырады

Машықтар:
 1. Кәсіпорын қызметкерлерін өрт қауіпсіздігі шараларына үйрету.
 2. Өрт туындаған жағдайда кәсіпорын қызметкерлерін іс-әрекеттерге дайындауды қамтамасыз ету.
 3. Бастапқы, қайталама және мақсатты нұсқаулар беру.
 4. Әуежай ғимараттары мен аумағында ішкі және сыртқы өртке қарсы сумен жабдықтауды тексеру.
 5. Әуеайлақтық өрт техникасына, жабдықтарға, жабдықтарға, өрт-техникалық қару-жаракқа және өрт жеңдеріне жоспарлы сынақтар жүргізу.
 6. Әуеайлақта және әуежай объектілерінде ұшуды өртке қарсы қамтамасыз ету жөніндегі профилактикалық іс-шараларды ұйымдастыру.
 7. Әуежай аумағында ауқымды өрт қауіпті жұмыстарды жүргізу кезінде өртке қарсы қамтамасыз етуді бақылау (әуежай объектілерін салу, жөндеу және реконструкциялау кезінде электр газбен дәнекерлеу және от жұмыстары, есептен шығарылған ӨК кәдеге жарату және т.б.).

Білімдер:

1. Әуеайлақтың апаттық жоспарының мазмұны мен өзектілігіне қойылатын талаптар.
 2. Қажетті өртке қарсы қорғау деңгейі бойынша әуеайлақтың санатын айқындау тәртібі.

	<p>3. Әуе кемелеріндегі өртке қарсы операциялардың үлгілік рәсімдері.</p> <p>4. Әуеайлақтық өрт сөндіру автомобильдерін сынау тәртібі.</p> <p>5. Сынақ тәртібі және жіктелуі</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	-
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мамандарды даярлау бағдарламаларын әзірлеу. ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз етуге қатысушыларды даярлау. 2. АҚК техникалық жарактандырылуын ескере отырып, бір жылға арналған тақырыптық жоспарлар әзірлеу. 3. АӘК жеке құрамын оқытудың тәртібі мен реттілігін анықтау. 4. Теориялық сабақтар мен практикалық жаттығулар өткізу. 5. Әуежайда оқу-жаттығу базасын (жабдықталған сынып, полигон, түтін камерасы, есептен шығарылған әуе кемесі және т.б.) құру. 6. Оқу-жаттығулар мен жаттығуларды өткізу кестесін жасау, оларды өткізу жоспарларын әзірлеу, талдау жүргізу, оның барысында жеке құрамның іс-әрекеттерін талдайды және оларға баға береді. 7. ҰОҚАҚҚҚ өрт-құтқару есептеулерін кәсіби дайындауды ұйымдастыру және жүргізу (авиациялық оқиғалар кезіндегі іс-қимылдарды зерделеу және пысықтау, апаттық-құтқару жұмыстарын орындау және жердегі объектілерде өрттерді сөндіру бойынша жеке құраммен теориялық және практикалық сабақтар өткізу). 8. Іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарының ережелері мен әдістеріне штаттан тыс АҚК есептеулерін оқытуды ұйымдастыру және жүргізу. 9. ӘК және әуежай объектілерінің ұшуын өртке қарсы қамтамасыз ету бөлігінде қажетті құжаттаманы дайындау (өрт сөндірудің жедел жоспарын, әуежайдағы өрт қауіпсіздігі мәселелері бойынша бұйрықтардың, нұсқаулықтардың және өзге де ұйымдастырушылық — өкімдік құжаттардың жобаларын әзірлеу және келісу). <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҰОҚАҚҚҚ персоналын даярлау бағдарламаларының мазмұнына қойылатын талаптар. 2. ҰОҚАҚҚҚ персоналын нақты жағдайда даярлауға арналған полигондарға қойылатын талаптар. 3. Өткізілген жаттығулар, оқу-жаттығулар және орындалған апаттық-құтқару жұмыстары туралы есептілікке қойылатын талаптар.
Дағды 1:	

Еңбек функциясы 2:
Ұ Ө Қ А Қ Қ Қ
 персоналының
 Өрт-техникалық және
 апаттық-құтқару
 жабдықтарымен жұмыс
 істеу кезінде әдістерді
 орындаудың
 практикалық дағдыларын
 меңгеруі

Ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз етуге қатысатын мамандарды даярлау бағдарламасын әзірлеу және енгізу

4. Апаттық жоспардың іс-шараларын іске асыру кезінде және апаттық-құтқару жұмыстарын орындау кезінде пайдаланылатын байланыс және құлақтандыру құралдарына қойылатын талаптар.
5. Әуежайлардың апаттық-құтқару қызметтерінің құтқарушыларының нақты жағдайда жыл сайынғы " атыс" даярлығынан өтуі туралы талап.
6. Әуежай қызметтерін және апаттық іс-шараларға қатысатын өзара іс-қимыл жасайтын ұйымдарды құлақтандыру жүйесін, апаттық-құтқару станцияларын, әуеайлақтық өрт сөндіру автомобильдерін, құтқарушыларды және әуежайдың басқа да қызметтерін жаратқандыруды ұйымдастырудың талаптары.
7. Пайдаланылатын әуеайлақтық өрт сөндіру автомобильдеріне және апаттық-құтқару жабдықтарына қойылатын талаптар.
8. Азаматтық авиацияда қолдануға рұқсат беру кезінде әуеайлақтық өрт сөндіру автомобильдерін міндетті сынау туралы, сондай-ақ жөндеуден кейін міндетті жыл сайынғы сынау және сынау туралы талап. Оларды сынау тәртібі.
9. Әуеайлақтық өрт сөндіру автомобильдерінің жай-күйін бақылау және пайдалану мерзімдерін ұзарту тәртібі.
10. Апаттық-құтқару қамтамасыз ету үшін пайдаланылатын өрт сөндіргіш заттарға қойылатын талаптар.
11. ИКАО нормаларына сәйкес көбік түзгіштердің деңгейлері бойынша жіктелуі. әуеайлақтық өрт сөндіру автомобильдерінің көбік беру жүйелеріне жыл сайынғы пайдалану сынақтарын жүргізу туралы талап. Оларды сынау тәртібі.
12. Персоналдың қорғаныш киіміне және тыныс алу органдарын қорғау құралдарына қойылатын талаптар. апаттық-құтқару қызметінің персоналын арнайы киіммен жабдықтауға қойылатын талаптар.
13. Әуеайлақтағы апаттық-құтқару станцияларына қойылатын талаптар.
14. Қызметкерлерді даярлауға қойылатын талаптар. Дайындық бағдарламаларының мазмұнына қойылатын талаптар.
15. Оқу-жаттығуларды өткізуге қойылатын талаптар .
- Нақты жағдайдағы әрекеттерді пысықтау үшін полигондарға қойылатын талаптар.
16. Әуеайлақта қамтамасыз етілетін талап етілетін өрттен қорғау деңгейі туралы ақпаратты жариялау қағидалары.

Дағдыны тану мүмкіндігі
 :

Машықтар:

Дағды 2:
Өрт қауіпсіздігі
жүйелерінің мониторингі
және аудиті

1. Бекітілген ауданда және әуеайлақта ұшуды іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарын қамтамасыз етуді ұйымдастыруды бағалауды жүзеге асыру.
2. Іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарын жүргізу мәселелері бойынша басқа авиакәсіпорындардың іздестіру-құтқару қызметімен және мемлекеттік авиациямен өзара іс-қимыл аудитін жүргізу.
3. Іздестіру экипаждарын, апаттық-құтқару құрамаларының жеке құрамын және әуе кемелерінің экипаждарын апаттық жағдайдағы іс-қимылдарға, сондай-ақ апаттық-құтқару экипаждарының кешенді жаттығуларына дайындық сапасын бағалауды жүзеге асыру.
4. Іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарын ұйымдастыру және жүргізу бойынша іс-шараларды, басшылық құжаттарды тексеруді жүзеге асыру.
5. Іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарын жүргізуге қатысу.
6. Авиациялық оқиғаларды тексеру жөніндегі комиссиялардың жұмысына қатысу.
7. Кәсіпорынның іздестіру, апаттық-құтқару және эвакуациялау жұмыстарын жүргізу үшін қажетті техникалық құралдармен, жабдықтармен және мүлікпен қамтамасыз етілуін, сондай-ақ осы қаражаттың бөлінуін тексеру.
8. Апаттық-құтқару жұмыстарының әдістемесін жетілдіру жөнінде ұсыныстар әзірлеу.
10. Іздестіру және апаттық-құтқару техникасының жаңа үлгілерін әзірлеу және енгізу бойынша ұсыныстар дайындау.

Білімдер:

1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы"ҚР Заңы.
2. ҚР әуежайларында ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету қағидалары ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы №325 бұйрығымен.
3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары.
4. Ішкі аудит жүргізу әдістемесі.
5. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы, бөлімшелердің өзара әрекеттесу схемалары.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

-

Аналитикалық ойлау. Компьютерлік сауаттылық. Көшбасшылық қасиеттер.
Команда мүшесі ретінде тиімді жұмыс істеу, тапсырмаларды орындаудағы

<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>дәлдік. Тез шешім қабылдау қабілеті, кәсіби біліктілік пен дағдыларды өз бетінше дамыту қабілеті. Төзімділік және тез шешім қабылдай алу, жауапкершілік, тәртіп және қатаңдық.</p> <p>Коммуникативтілік, жеке және командада жұмыс істей білу, білім мен практикалық тәжірибе негізінде белгілі әрекеттерден іс-әрекет тәсілін анықтау, уақытылы шешім қабылдау.</p> <p>Оқу барысында және кәсіптік іс-әрекет барысында алған кәсіптік білімдерін, дағдылары мен дағдыларын қолдану.</p> <p>Күнделікті тапсырмаларды орындау нәтижелеріне, орындалатын жұмыстың сапасына, азаматтық авиацияда қабылданған құжаттаманың, ережелер мен рәсімдердің талаптарын сақтаудағы жоғары ұйымшылдық пен ұқыптылыққа жауапкершілік.</p> <p>Еңбексүйгіштік, ұқыптылық, зейінділік, өзін-өзі ұстай білу, жауапкершілік, күйзеліске төзімділік, тіл үйрену қабілеті, оқу қабілеті, коммуникативтілік, дамуға деген ынтасы.</p>		
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы №325 бұйрығымен бекітілген ҚР әуежайларында ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету қағидалары. 3. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламалары"ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.</p>		
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 6</p>	<p>Кәсіптің атауы: Өртке қарсы қызмет бастығы</p>	
<p>13. Кәсіптің карточкасы "Өрт сөндіру машиналар расчетінің бастығы":</p>			
<p>Топтың коды:</p>	<p>1349-0</p>		
<p>Қызмет атауының коды:</p>	<p>1349-0-022</p>		
<p>Кәсіптің атауы:</p>	<p>Өрт сөндіру машиналар расчетінің бастығы</p>		
<p>СБШ бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>4</p>		
<p>СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:</p>			
<p>БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді.</p> <p>Параграф 1. Бригада (топ) бастығы (басшысы)</p>		
<p>Кәсіптік білім деңгейі:</p>	<p>Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)</p>	<p>Мамандық: Автомобиль көлігіне техникалық қызмет көрсету, жөндеу және пайдалану</p>	<p>Біліктілік: -</p>
<p>Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:</p>	<p>Ұшуды авариялық-құтқару қамтамасыз ету ұшуды қамтамасыз ету бойынша кемінде 1 жыл жұмыс өтілі.</p>		
	<p>Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес әуежайларда ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету жөніндегі мамандарды кәсіптік</p>		

Формалды емес және информгалы бiлiммен байланыс:	даярлау бағдарламалары бойынша бастапкы даярлау және/немесе бiлiктiлiктi арттыру курсынан өткенi туралы Сертификат (ҰӨҚАҚҚҚ басшы персоналы).	
Кәсiптiң басқа ықтимал атаулары:		
Қызметтiң негiзгi мақсаты:	Өрт сөндiру көлiгiн есептеудi басқару	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тiзбесi:	Мiндеттi еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Төтенше жағдай аймағында апаттық-құтқару жұмыстарын ұйымдастыру 2. Зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету жөнiндегi iс-шараларды ұйымдастыру
	Қосымша еңбек функциялары:	
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жеке құрам мен техниканың жауынгерлiк әзiрлiгiнiң жоғары деңгейiн, өрт сөндiру автомобильдерiн, өрт-техникалық және құтқару жабдықтарын, бөлiмшенiң жеке құрамының оқшаулағыш газқағарларын тиiстi жағдайда ұстауды қамтамасыз ету. 2. Өрт-техникалық және апаттық-құтқару жабдықтарымен жұмыс iстеу кезiнде әдiстердi орындаудың практикалық дағдыларын игеру бойынша есептiң жеке құрамымен сабақтар өткiзу. 3. Жүргiзушiлердiң өрт сөндiру автомобильдерiн техникалық пайдалану ережелерiн сақтауын қамтамасыз ету. 4. Өрт сөндiру автомобильдерiнiң және апаттық-құтқару жабдықтарының арнайы агрегаттарының жұмысын қамтамасыз ету. 5. Автомобиль техникасын жанар-жағармай материалдарымен, уақтылы қызмет көрсетумен және дұрыс сақтаумен қамтамасыз ету жөнiнде шаралар қабылдау. 6. Жеке құрамның өрт сөндiру, апаттық-құтқару жұмыстарын жүргiзу, практикалық сабақтар, шаруашылық жұмыстарды орындау кезiнде қауiпсiздiк техникасы қағидаларын есептеуiн сақтауын қамтамасыз ету. 7. Төтенше жағдай жойылғаннан кейiн қаражат жинау аяқталған кезде жеке құрамның және апаттық-құтқару жабдықтарының болуын тексеру. 8. Өртке қарсы қызмет бастығының тапсырмасы бойынша күзет бекеттерi мен күзетшiлердiң қызмет атқаруын тексеру. 9. Өрт-техникалық жабдықтарға, апаттық-құтқару құралдары мен жабдықтарына техникалық қызмет көрсетудi және ұсақ жөндеудi жүзеге асыру. <p>Бiлiмдер:</p>

Дағды 1:
Жеке құрамды және апаттық-құтқару жабдықтарын тұрақты дайындықта ұстау

1. Негізгі өртке қарсы және апаттық-құтқару техникасының, өрт сөндіру жабдығының, апаттық-құтқару құралдары мен керек-жарактарының, радиациялық, химиялық, биологиялық және басқа да құралдардың мақсаты, құрылу принциптері, тактикалық-техникалық сипаттамалары және пайдалану ережелері. Дозиметриялық бақылау және тыныс алу органдарын қорғау құралдары мен арнайы жабдықтар, жедел байланыс құралдары.
2. Әуе кемелерінің, ғимараттардың, құрылыстардың, технологиялық жабдықтардың негізгі құрылымдық элементтері.
3. Негізгілердің қасиеттері өрт, жарылыс қауіпті заттардың, қауіпті химиялық заттардың, радиация көздерінің және т.б.
4. Өрт сөндіру-құтқару қызметтерін ұйымдастыру және олардың қызметі, төтенше жағдайларды жою кезіндегі басқа қызметтермен өзара іс-қимыл туралы нормативтік құқықтық актілердің талаптары.
5. Өртті сөндіру, өрт аймағында зардап шеккендерді іздеу, оларды тасымалдау және қауіпті аймақтан эвакуациялау, дәрігерге дейінгі көмек көрсету кезіндегі жұмыс әдістері.
6. Өртке қарсы техникамен жұмыс істеу тәсілдері.
7. Жабдықтарды, ғимараттарды, құрылыстарды және т.б. санитарлық және арнайы өңдеу әдістері.
8. Жұмыстардың барлық түрлерін жүргізу кезінде жедел байланыс, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау құралдарын пайдалану қағидалары.
9. Авиациялық оқиға орнындағы апаттық-құтқару қызметінің іс-қимылдарына қатысты талаптар. апаттық-құтқару жұмыстары басшысының және құтқарушылардың өкілеттіктері, міндеттері және жауапкершілігі.
10. Құтқарушылар бөлімшелерінің еңбекпен анықтау үшін мүмкіндіктері орындалатын технологиялық операциялардың (процестердің) және алдағы жұмыстардың көлемінің сүйектері.
11. Жұмыс көлемін, бөлімшелердің мүмкіндіктерін, сондай-ақ құтқару жұмыстарын орындау ұзақтығына берілген шектеулерді негізге ала отырып, құтқару бөлімшелеріне қажеттілікті есептеу тәртібі.
12. Оларды жұмыс орындарына (секторларға) бөлу үшін бөлімшелердегі қажеттілікті бағалау рәсімдері.

Еңбек функциясы 1:
Төтенше жағдай аймағында апаттық-құтқару жұмыстарын ұйымдастыру

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

Машықтар:

1. Жұмыстарды басқарудың ыңғайлылығы, құтқару бөлімшелері арасындағы нақты өзара іс - қимылды

қамтамасыз ету үшін, ал секторлар-жеке жұмыс орындарына құтқару жұмыстарын жүргізу объектісінің аумағын секторларға бөлу.

2. Жұмысқа тартылатын күштер мен құралдардың мүмкіндіктерін анықтаңыз.

3. Әр түрлі типтегі бөлімшелердің қажеттілігін анықтаңыз.

4. Құтқару бөлімшелерін жұмыс орындарына бөлу.

5. Құтқару жұмыстарын жүргізудің ұйымдастырушылық-технологиялық схемасын таңдау.

6. Бағынышты жеке құрамның іс-әрекеттерін басқарыңыз.

7. Бағынышты жеке құрамның апаттық-құтқару жұмыстарын жүргізу кезінде қауіпсіздік техникасы қағидаларын сақтауын бақылау.

8. Жеке құраммен өрттерді сөндіруге, авариялардың салдарын жоюға қатысу.

Білімдер:

1. Негізгі өртке қарсы және апаттық-құтқару техникасының, өрт жабдығының, апаттық-құтқару құралы мен жабдығының, радиациялық, химиялық, биологиялық және дозиметриялық бақылау аспаптарының және тыныс алу органдары мен арнайы жабдықтарды қорғау құралдарының, жедел байланыс құралдарының мақсаты, құрылу қағидастары, тактикалық-техникалық сипаттамалары мен пайдалану қағидалары.

Дағды 2:

Апатты болдырмау, өртті сөндіру орнында тікелей есептеу жұмысына басшылық жасау

2. Әуе кемелерінің, ғимараттардың құрылыстардың, технологиялық жабдықтардың негізгі құрылымдық элементтері.

3. Негізгі өрт-жарылыс қауіпті заттардың, қауіпті химиялық заттардың, радиация көздерінің және т. б. қасиеттері.

4. Өрт-құтқару қызметтерін ұйымдастыру және олардың қызметі, төтенше жағдайларды жою кезінде басқа қызметтермен өзара іс-қимыл жөніндегі нормативтік құқықтық актілердің талаптары.

5. Өрт сөндіру, өрт аймағында зардап шеккендерді іздеу, оларды тасымалдау және қауіпті аймақтан эвакуациялау кезінде жұмыс істеу тәсілдері, оларға дәрігерге дейінгі көмек көрсету.

6. Өртке қарсы техникамен жұмыс істеу тәсілдері.

7. Техниканы, ғимараттарды, құрылыстарды және т. б. санитарлық және арнайы өңдеу әдістері.

8. Барлық жұмыс түрлерін жүргізу кезінде жедел байланыс, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау құралдарын пайдалану қағидалары.

9. Авиациялық оқиға орнындағы апаттық-құтқару қызметінің әрекеттеріне қатысты талаптар.

		<p>апаттық-құтқару жұмыстары басшысының және құтқарушылардың өкілеттіктері, міндеттері мен жауапкершілігі.</p> <p>10. ӘК-де апаттық-құтқару жұмыстары барысында орындалатын үлгілік рәсімдер.</p> <p>11. Күрделі жағдайларда апаттық-құтқару операцияларын жүргізу қағидалары, мысалы: суда, ҰҚЖ шегінен тыс авиациялық оқиғалар кезінде, нашар көріну жағдайларында және т. б.</p> <p>12. Әуе кемелерінде апаттық-құтқару жұмыстарын орындау кезіндегі қауіпсіздік талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : -</p>	
	<p>Дағды 1: Зардап шеккендерді іздеу және блоктан шығару жұмыстарын ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыстарды басқарудың ыңғайлылығы, құтқару бөлімшелері арасындағы нақты өзара іс - қимылды қамтамасыз ету үшін, ал секторлар-жеке жұмыс орындарына құтқару жұмыстарын жүргізу объектісінің аумағын секторларға бөлу. 2. Жұмысқа тартылатын күштер мен құралдардың мүмкіндіктерін анықтаңыз. 3. Әр түрлі типтегі бөлімшелердің қажеттілігін анықтаңыз. 4. Құтқару бөлімшелерін жұмыс орындарына бөлу. 5. Құтқару жұмыстарын жүргізудің ұйымдастырушылық-технологиялық схемасын таңдау. 6. Құтқарушылардың арнайы дайындалған іздеу бөлімшелерінің, тартылатын құтқарушылардың немесе Объектілік құралымдардың күшімен зардап шеккендерді іздеуді ұйымдастыру. 7. Құтқарушыларды тартатын құтқарушылардың арнайы дайындалған іздестіру бөлімшелерінің күшімен зардап шеккендерді блоктан шығару жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Апаттық-құтқару жұмыстарын орындау кезінде жедел медициналық көмекті ұйымдастыруға қойылатын талаптар. 2. Апаттық-құтқару жұмыстарын орындау кезінде медициналық бөлімшелер мен әуежай қызметкерлерінің іс-әрекеттері. 3. Өтімділігі жоғары көлік құралдарымен жарақтандыруға, әуежай ғимараттарында көмек көрсету үшін үй-жайларды бөлуге, сондай-ақ әуежай қызметкерлерінің медициналық мекемелермен өзара іс-қимылын ұйымдастыруға қойылатын талаптар. 4. Зардап шеккендерді іздеу бойынша жұмыстарды жүргізу технологиясы. 5. Зардап шеккендерді блоктан шығару бойынша жұмыстарды жүргізу технологиясы.

		<p>6. Зардап шеккендерге алғашқы медициналық көмек көрсету тәртібі.</p> <p>7. Зардап шеккендерді бұғаттау орындарынан эвакуациялау тәртібі.</p> <p>8. Қолданылатын апаттық-құтқару техникасының, жабдығының конструкциясы, оларды пайдалану қағидалары.</p> <p>9. ҚР әуежайларында ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету қағидалары.</p> <p>10. ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>-</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Алғашқы медициналық көмек көрсету бойынша жұмыстарды ұйымдастыру. 2. Зардап шеккендерді қауіпті аймақтардан, жинау пунктіне бұғаттау орындарынан эвакуациялауды ұйымдастыру. 3. Әуе оқиғасы кезінде зардап шеккендерге көмек көрсетудің және оларға медициналық көмек көрсетудің басымдығы жөнінде шешімдер қабылдау. 4. Қауіпсіз жерде орналастыруды және тірі қалған және қозғалуға қабілетті адамдарға күтім жасауды ұйымдастырыңыз. 5. Қаза тапқандардың денелерін орналастыру үшін оқшаулау орнын бөлуді ұйымдастыру. 6. Қауіпті жүктермен болған оқиғалар кезіндегі іс-әрекеттер бойынша шаралар қабылдау. 7. Қажет болған жағдайда зардап шеккендерді түтін, газдалған және ластанған ауа жағдайында тыныс алу органдарын қорғау құралдарымен және арнайы жабдықтармен қамтамасыз ету.
	<p>Дағды 2: Қауіпті аймақтардан (бұғаттау орындарынан) зардап шеккендерді жинау пунктіне алғашқы медициналық көмек көрсету және эвакуациялау жөніндегі жұмысты ұйымдастыру</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы Заңы. 2. Қолданылатын апаттық-құтқару техникасының, жабдығының конструкциясы, оларды пайдалану қағидалары. 3. Төтенше жағдай аймағында өрттерді сөндіруді және зардап шеккендерді іздестіруді, оларды тасымалдауды, қауіпті аймақтан эвакуациялауды және оларға дәрігерге дейінгі көмек көрсетуді жүзеге асыру, өрттерді сөндіру, техногендік және табиғи сипаттағы төтенше жағдайлардың салдарын жоюға қатысу кезінде жұмыстарды орындау үшін өртке қарсы техниканы, өрт жабдығын, апаттық-құтқару құралы мен жабдығын дайындау және қолдану тәртібі. 4. Зардап шеккендерді іздеу бойынша жұмыстарды жүргізу технологиясы.

		<p>5. Зардап шеккендерді блоктан шығару бойынша жұмыстарды жүргізу технологиясы.</p> <p>6. Зардап шеккендерге алғашқы медициналық көмек көрсету тәртібі.</p> <p>7. Зардап шеккендерді бұғаттау орындарынан эвакуациялау тәртібі.</p> <p>8. ҚР әуежайларында ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету қағидалары.</p> <p>9. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Коммуникативтілік, жеке және командада жұмыс істей білу, білім мен практикалық тәжірибе негізінде белгілі әрекеттерден іс-әрекет тәсілін анықтау, уақытылы шешім қабылдау. Оқу барысында және кәсіптік іс-әрекет барысында алған кәсіптік білімдерін, дағдыларын қолдану.</p> <p>Күнделікті тапсырмаларды орындау нәтижелеріне, орындалатын жұмыстың сапасына, азаматтық авиацияда қабылданған құжаттаманың, ережелер мен рәсімдердің талаптарын сақтаудағы жоғары ұйымшылдық пен ұқыптылыққа жауапкершілік.</p> <p>Еңбексүйгіштік, ұқыптылық, зейінділік, тәртіптілік, жауапкершілік, тіл үйрену қабілеттері, оқу қабілеті, коммуникативтілік, дамуға деген ынтасы.</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. Бұйрықпен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі ережелері м.а ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 26 наурыздағы № 324. 2. ҚР әуежайларында ұшуды апаттық-құтқарумен қамтамасыз ету қағидалары, бұйрықпен бекітілген м.а ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 26 наурыздағы №325. 3. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. " Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламалары".</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	апаттық-құтқару жұмыстарына жөніндегі инженер
	3	Құтқарушы
14. Кәсіптің карточкасы "Құтқарушы":		
Топтың коды:	5415-9	
Қызмет атауының коды:	5415-9-010	
Кәсіптің атауы:	Құтқарушы	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:		
	Білім деңгейі:	Мамандық:
		Біліктілік:

Кәсіптік білім деңгейі:	ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Төтенше жағдайда қорғау - (салалар бойынша)
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Өрт сөндірушінің кемінде 1 жыл жұмыс өтілі немесе орта білім, кәсіптік қызмет бағыты бойынша кәсіптік даярлық және өрт сөндіруші лауазымында кемінде 2 жыл жұмыс өтілі.	
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес әуежайларда ұшуды апаттық-құтқару қамтамасыз ету жөніндегі мамандарды кәсіптік даярлау бағдарламалары бойынша бастапқы даярлау және/немесе біліктілікті арттыру курсынан өткені туралы Сертификат (ҰӨҚАҚҚҚ басшы персоналы).	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	5415-9 - Б.т.к. басқа құтқарушылар	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Апаттық-құтқару және өртке қарсы жұмыстар өткізу.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Апаттық-құтқару және өртке қарсы жұмыстарға қатысу 2. Дәрігерге дейінгі медициналық көмек көрсету
	Қосымша еңбек функциялары:	
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өрттерді сөндіруді, адамдарды құтқаруды, өрттерді, аварияларды жоюды жүзеге асыру. 2. Авиациялық оқиғалар кезінде апаттық-құтқару жұмыстарын және бірінші кезектегі апаттық жұмыстарды орындау. 3. Өрттердің, авариялардың салдарын болдырмау немесе азайту бойынша алдын алу іс-шараларын жүргізу. 4. Өрт-техникалық және құтқару жабдықтарын жарамды күйде ұстау, оған техникалық қызмет көрсетуді, арнайы дайындықты қажет етпейтін ақауларды сынауды және жоюды жүзеге асыру. 5. Түтін, газдалған және ластанған ауа жағдайында тыныс алу органдарын қорғау құралдары мен арнайы жабдықтарды, жедел байланыс құралдарын қолдану. 6. Радиобайланыс құралдары мен сөйлесу құрылғыларын пайдалана отырып, күзет бекеттерінде, күзетшілерде, қарауылдың ішкі нарядында қызмет атқару. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Негізгі өртке қарсы және апаттық-құтқару техникасының, өрт жабдығының, апаттық-құтқару құралы мен жабдығының, радиациялық, химиялық, биологиялық және дозиметриялық бақылау аспаптарының және тыныс алу органдары мен арнайы жабдықтарды қорғау құралдарының, жедел байланыс құралдарының мақсаты, құрылу қағидаттары, тактикалық-техникалық сипаттамалары мен пайдалану қағидалары.

<p>Дағды 1: Өрттерді сөндіру</p>	<p>2. Өуе кемелерінің, ғимараттардың құрылыстардың, технологиялық жабдықтардың негізгі құрылымдық элементтері.</p> <p>3. Негізгі өрт-жарылыс қауіпті заттардың, қауіпті химиялық заттардың, радиация көздерінің және т. б. қасиеттері.</p> <p>4. Өрт-құтқару қызметтерін ұйымдастыру және олардың қызметі, төтенше жағдайларды жою кезінде басқа қызметтермен өзара іс-қимыл жөніндегі нормативтік құқықтық актілердің талаптары.</p> <p>5. Өрт сөндіру, өрт аймағында зардап шеккендерді іздеу, оларды тасымалдау және қауіпті аймақтан эвакуациялау кезінде жұмыс істеу тәсілдері, оларға дәрігерге дейінгі көмек көрсету.</p> <p>6. Өртке қарсы техникамен жұмыс істеу тәсілдері.</p> <p>7. Техниканы, ғимараттарды, құрылыстарды және т. б. санитарлық және арнайы өңдеу әдістері.</p> <p>8. Барлық жұмыс түрлерін жүргізу кезінде жедел байланыс, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау құралдарын пайдалану қағидалары.</p> <p>9. Авиациялық оқиға орнындағы апаттық-құтқару қызметінің әрекеттеріне қатысты талаптар. апаттық-құтқару жұмыстары басшысының және құтқарушылардың өкілеттіктері, міндеттері мен жауапкершілігі.</p> <p>10. ӘК-де апаттық-құтқару жұмыстары барысында орындалатын үлгілік рәсімдер.</p> <p>11. Күрделі жағдайларда апаттық-құтқару операцияларын жүргізу қағидалары, мысалы: суда, ҰҚЖ шегінен тыс авиациялық оқиғалар кезінде, нашар көріну жағдайларында және т. б.</p> <p>12. Өуе кемелерінде апаттық-құтқару жұмыстарын орындау кезіндегі қауіпсіздік талаптары.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Апаттық-құтқару және өртке қарсы жұмыстарға қатысу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Құтқарушыларды тартатын құтқарушыларды арнайы дайындалған іздестіру бөлімшелерінің құрамында зардап шеккендерді іздестіруді жүзеге асыру.</p> <p>2. Зардап шеккендерді блоктан шығару бойынша жұмыстар жүргізу.</p> <p>3. Өуе кемесінің немесе үй-жайдың бұғатталған бөлімдеріне өту жолдарын орналастыру.</p> <p>4. Құрылымдарды, үйінділерді, табиғи кедергілерді, тұрақсыз Құрылыс конструкцияларын нығайту немесе бұзу және т. б.</p> <p>5. Түтін, газдалған және ластанған ауа жағдайында тыныс алу органдарын қорғау құралдары мен арнайы жабдықтарды, жедел байланыс құралдарын қолдану.</p>

6. Апаттық-құтқару жұмыстарының басқа қатысушыларымен байланыста болу.

Білімдер:

1. Негізгі өртке қарсы және апаттық-құтқару техникасының, өрт жабдығының, апаттық-құтқару құралы мен жабдығының, радиациялық, химиялық, биологиялық және дозиметриялық бақылау аспаптарының және тыныс алу органдары мен арнайы жабдықтарды қорғау құралдарының, жедел байланыс құралдарының мақсаты, құрылу қағидаттары, тактикалық-техникалық сипаттамалары мен пайдалану қағидалары.

Дағды 2:

Зардап шеккендерді блоктан шығару жөніндегі жұмыстарды жүзеге асыру

2. Әуе кемелерінің, ғимараттардың құрылыстардың, технологиялық жабдықтардың негізгі құрылымдық элементтері.

3. Негізгі өрт-жарылыс қауіпті заттардың, қауіпті химиялық заттардың, радиация көздерінің және т. б. қасиеттері.

4. Өрт-құтқару қызметтерін ұйымдастыру және олардың қызметі, төтенше жағдайларды жою кезінде басқа қызметтермен өзара іс-қимыл жөніндегі нормативтік құқықтық актілердің талаптары.

5. Өрт сөндіру, өрт аймағында зардап шеккендерді іздеу, оларды тасымалдау және қауіпті аймақтан эвакуациялау кезінде жұмыс істеу тәсілдері, оларға дәрігерге дейінгі көмек көрсету.

6. Өртке қарсы техникамен жұмыс істеу тәсілдері.

7. Күрделі жағдайларда апаттық-құтқару операцияларын жүргізу қағидалары, мысалы: суда, ҰҚЖ шегінен тыс авиациялық оқиғалар кезінде, нашар көріну жағдайларында және т. б.

8. Барлық жұмыс түрлерін жүргізу кезінде жедел байланыс, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау құралдарын пайдалану қағидалары.

9. Авиациялық оқиға орнындағы апаттық-құтқару қызметінің әрекеттеріне қатысты талаптар. апаттық-құтқару жұмыстары басшысының және құтқарушылардың өкілеттіктері, міндеттері мен жауапкершілігі.

10. ӘК-де апаттық-құтқару жұмыстары барысында орындалатын үлгілік рәсімдер.

11. Әуе кемелерінде апаттық-құтқару жұмыстарын орындау кезіндегі қауіпсіздік талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

Машықтар:

1. Алғашқы көмек көрсету кезінде сізге ештеңе қауіп төндірмейтініне және өзіңізге қауіп төндірмейтініне көз жеткізіңіз.

	<p>Дағды 1: Зардап шеккен адамның денесіне әсер ететін факторларды жою (оны электр тогының әсерінен босату, жанып тұрған киімді сөндіру, қоқыстардан шығару)</p>	<p>2. Жәбірленушіге және айналасындағыларға қауіпсіздікті қамтамасыз ету. 3. Оқиға орнында медициналық сұрыптау жүргізу.</p> <p>Білімдер: 1. Авиациялық оқиғалар / инциденттер / оқиғалар кезінде зардап шеккендерді емдік-эвакуациялық қамтамасыз етуді ұйымдастыру қағидалары. 2. Авиациялық оқиғалар / инциденттер / оқиғалар кезінде зардап шеккендерді кезең-кезеңімен емдеу жүйесі. 3. Зардап шеккендерге медициналық сұрыптауды және медициналық көмек көрсетуді ұйымдастыру және жүргізу қағидалары авиациялық оқиға / оқиға / оқиға кезінде. 4. Авиациялық оқиға / оқиға / оқиға орнынан медициналық эвакуациялауды ұйымдастыру қағидалары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>-</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Дәрігерге дейінгі медициналық көмек көрсету</p>	<p>Дағды 2: Жәбірленушінің жағдайын бағалау</p>	<p>Машықтар: 1. Жәбірленушінің өміріне үлкен қауіп төндіретін жаракаттың сипатын және оны құтқару әрекеттерінің реттілігін анықтаңыз. 2. Тыныс алуды тексеру үшін жәбірленушінің басын артқа еңкейтіп, аузына және мұрнына сүйеніп, тыныс алуды естуге немесе сезінуге тырысу керек. 3. Импульсті анықтау үшін зардап шеккен адамның каротид артериясына саусақтардың жастықшаларын қолдану қажет. 4. Сананы бағалау үшін (мүмкін болса) жәбірленушіні иығынан ұстап, ақырын шайқап, қандай да бір сұрақ қою керек.</p> <p>Білімдер: 1. Зардап шеккен адамды клиникалық тексеру әдістері және ауруханаға дейінгі кезеңдегі шұғыл жағдайларды диагностикалау. 2. Зардап шеккен адамның терминалдык жағдайларының жіктелуі, клиникасы, диагностикасы. Ауруханаға дейінгі кезеңде клиникалық өлімді диагностикалау. Жүрек-өкпе реанимациясының кезеңдері. 3. Жаралар мен жаракаттардың жіктелуі, клиникасы, диагностикасы. Шиналар мен таңғыштарды қолдану ережелері. 4. Қан кетудің жіктелуі, клиникасы, диагностикасы. Қан кетуді тоқтату ережелері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>-</p>
		<p>Машықтар: 1. Тыныс алу жолдарының өткізгіштігін қалпына келтіріңіз.</p>

	<p>Дағды 3: Шұғыл тәртіпте жәбірленушіні құтқару бойынша қажетті іс-шараларды орындау</p>	<p>2. Жүрек-өкпе реанимациясын жүргізу (Жүректің сыртқы массажы және өкпенің жасанды желдетуі). 3. Қан кетуді тоқтатыңыз. 4. Зардап шеккен адамның зақымдалған аяқ-қолдары мен дене мүшелерін иммобилизациялау. 5. Жәбірленушіні физикалық және психологиялық тыныштықпен қамтамасыз етіңіз, мамандардың келуін күтіңіз. 6. Мамандар келгенге дейін жәбірленушінің негізгі өмірлік функцияларын қолдау.</p>
		<p>Білімдер: 1. Жіктелуі, клиникасы, диагностикасы, коникотомия, коллапс, анафилактикалық шок және басқа терминалдық жағдайлар үшін дәрігерге дейінгі көмек көрсету принциптері. 2. Адам анатомиясы мен физиологиясының негіздері. 3. Десмургия және таңу ережелері. 4. Ұлттық және халықаралық жедел жәрдем хаттамасы.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Орындаушылық, ұқыптылық, зейінділік, тәртіптілік, еңбекқорлық, жауапкершілік, оқу қабілеті, коммуникативтілік жикемділік, бейімделу және бастапынталандыру.</p> <p>Азаматтық авиацияда қабылданған құжаттаманың, ережелер мен рәсімдердің талаптарын сақтаудағы ұқыптылық.</p> <p>Коммуникабельділік, еңбексүйгіштік, тәртіптілік</p> <p>Оқу барысында және кәсіптік іс-әрекет процесінде алынған кәсіптік білімдерді, дағдылар мен дағдыларды қолдану.</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 324 бұйрығымен бекітілген ҚР азаматтық авиациясындағы өрт қауіпсіздігі қағидалары. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы №325 бұйрығымен бекітілген ҚР әуежайларында ұшуды авариялық-құтқару қамтамасыз ету қағидалары. 3. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығымен бекітілген ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламалары. 4. ҚР Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 30 қарашадағы № ҚР ДСМ-223/2020 бұйрығымен бекітілген дәрігерге дейінгі медициналық көмек көрсету қағидалары.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	Өрт сөндіру көлігінің есептеу бастығы

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

15. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.

Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынғалиевич, +7 (717) 257 21 91, e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

16. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы" АҚ.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54 52.

Орындаушы: Битенов Алмас Баданович, +7 (701) 513 84 41, a.bitenov@agakaz.kz

17. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

18. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 19 қараша.

19. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.

20. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.

21. Болжалды қайта қарау күні: 2027 жылғы 31 желтоқсан.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің міндетін
атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 418 бұйрығына
6-қосымша

Кәсіптік стандарт: "Әуе кемелерінің ұшуын электрлі жарықпен техникалық қамтамасыз ету"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: Кәсіптік стандарт ұйымдар мен кәсіпорындарда "Әуе кемелерінің ұшуын электрлі жарықпен техникалық қамтамасыз ету" кәсіптік біліктілік туралы" ҚР Заңының 5-бабына сәйкес әзірленген, білім беру бағдарламаларын қалыптастыруға, оның ішінде кәсіпорындарда кадрларды даярлауға, білім беру ұйымдарының қызметкерлері мен түлектерінің кәсіптік біліктілігін тануға және персоналды басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге қойылатын талаптарды белгілейді

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) азаматтық авиация – эксперименттік және мемлекеттік авиацияның құрамына кірмейтін, "ҚР әуе кеңістігін пайдалану туралы" ҚР Заңының 6-бабының 3-тармағында көзделген мақсаттарда пайдаланылатын авиация. Қазақстан және авиация қызметі";

2) әуеайлақты жарықтандыру жүйесі – белгілі бір схема бойынша әуеайлақта орналасқан және әртүрлі көріну жағдайында әуе кемесінің ұшып көтерілуін, соңғы қонуына, қонуын және қозғалуын қамтамасыз етуге арналған жарықтандыру құрылғыларының, электр жабдықтарының және басқару жабдығының жиынтығы;

3) нұсқаушы – оның біліктілігіне сәйкес авиация персоналының кәсіби даярлығын және біліктілігін тексеруді тікелей жүзеге асыратын тұлға;

4) ұшуларды электрмен жарықтандыруды қамтамасыз ету қызметі – азаматтық авиация ұйымының құрылымдық бөлімшесі немесе әуе кемелерінің ұшуын жарықпен қамтамасыз етуді және азаматтық авиация ұйымдарының сервистік және өндірістік

объектілерін өнеркәсіптік жиіліктегі электр энергиясымен орталықтандырылған жабдықтауды жүзеге асыратын дербес заңды тұлға болып табылады.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

- 1) ӘК – әуе кемесі;
- 2) БА – біліктілік анықтамалығы;
- 3) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;
- 4) ЖҚО – жоғары қарқынды от;
- 5) ЖСБЖ – жарық сигнал беру жабдығы;
- 6) ИКАО – Халықаралық азаматтық авиация ұйымы;
- 7) ҚР – Қазақстан Республикасы;
- 8) РАТҚ – резервті автоматты түрде қосу;
- 9) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;
- 10) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші;
- 11) ҰҚЖ – ұшу-қону жолағы;
- 12) ҰЭЖТҚЕ – ұшуды электрлі жарықпен техникалық қамтамасыз ету.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Әуе кемелерінің ұшуын электрлі жарықпен техникалық қамтамасыз ету.

5. Кәсіптік стандарттың коды: Н52232093.

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

Н Көлік және қоймалау;

52 Жүктерді қоймаға қою және қосалқы көлік қызметі;

52.2 Қосалқы көлік қызметі;

52.23 Әуе көлігінің қосалқы қызметі;

52.23.2 Әуежайлар қызметтері.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Авиациялық персоналдың әуе ұшуларын электр жарығымен техникалық қамтамасыз ету саласында білікті қызмет көрсетуге бағытталған қызметтермен қамтиды.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Ұшуды жарық техникасымен және электр техникасымен қамтамасыз ету торабының бастығы – 7 СБШ-нің деңгейі;

2) Ұшудың жарық техникасын қамтамасыз ету жөніндегі инженерлер – 6 СБШ-нің деңгейі;

3) Ұшудың жарық техникасын қамтамасыз ету жөніндегі инженерлер – 5 СБШ-нің деңгейі;

4) Ұшуды қамтамасыз ету жүйелерінің жарық техникалық жабдықтарына қызмет көрсетуші электрмеханик – 4 СБШ-нің деңгейі;

5) Ұшуды жарық техникалық және электротехникалық қамтамасыз ету жөніндегі техник – 4 СБШ-нің деңгейі.

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Ұшуды жарық техникасымен және электр техникасымен қамтамасыз ету торабының бастығы":			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	1325-4-020		
Кәсіптің атауы:	Ұшуды жарық техникасымен және электр техникасымен қамтамасыз ету торабының бастығы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Параграф 20. Бас энергетик		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Әуе кемелерінің ұшуын электр жарығымен техникалық қамтамасыз ету бойынша жұмыс өтілі 3 жылдан кем емес.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес ұшуды электр жарығымен техникалық қамтамасыз ету бойынша бастапқы даярлау және/немесе біліктілікті арттыру курсынан өткені туралы Сертификат. ҰӘЖТҚЕ қызметінде алған мамандығы мен біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмысқа рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2133-3-006 - Энергоменеджер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуежайды және оның объектілерін электр жарығымен ұшуды қамтамасыз ету және орталықтандырылған электр энергиясымен қамтамасыз ету үшін ҰӘЖТҚЕ қызметінің жұмысын ұйымдастыру бойынша барлық іс-шараларды ұйымдастыру және басқару.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
		1. ҰӘЖТҚЕ қызметінің қызметіне жалпы басшылық жасау, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара бірлесе жұмыс жасау.	

Еңбек функцияларының тізбесі:	<p>Міндетті еңбек функциялары:</p> <p>2. Әуе кемелерінің ұшып көтерілуін, қонуын және басқаруын қамтамасыз ету үшін әуеайлақтың жарық сигналдық жабдығы жүйесіне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру</p> <p>3. ҰЭЖТҚЕ қызметінің объектілерінде және әуежайдың қызметтік-өндірістік ғимараттарында электр қондырғыларын техникалық пайдалануды ұйымдастыру</p>	
	<p>Қосымша еңбек функциялары:</p>	
	<p>Дағды 1: ҰЭЖТҚЕ қызметінің қызметіне басшылық жасау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшуды қамтамасыз ететін жарықтандыру және электротехникалық жабдықтардың техникалық пайдаланылуын ұйымдастыру. 2. Жабдықты техникалық қызмет көрсету, ағымдық және апаттық жөндеу, баптау және реттеу жұмыстарын жүзеге асыру. 3. Жабдық жұмысының бұзылу жағдайларын және пайдалануды ұйымдастырудағы кемшіліктерді талдау, мұндай бұзушылықтардың алдын алу шараларын қабылдау және жабдық жұмысының сапасын арттыру. 4. Құрылыс, қайта құру немесе капиталдық жөндеу жұмыстары аяқталғаннан кейін ЖСБЖ және ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ететін объектілерді қабылдауға қатысу, эксплуатациялық құжаттаманы сәйкес өзгерістермен толықтыру. 5. Жоспарлы-профилактикалық жөндеу кестелерін әзірлеуді ұйымдастыру, белгіленген құжаттаманы және есептілікті жүргізу. 6. Жабдық, қосалқы бөлшектер және материалдарға тапсырыс жасау. 7. Электр энергиясын, дизель отынын, қосалқы бөлшектер мен материалдарды үнемдеуді қамтамасыз ету. 8. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ететін жарықтандыру құралдарын техникалық қызмет көрсету және пайдалану процесіне қатысу, жаңа техника мен технологияларды зерттеу және енгізу. 9. Еңбек өнімділігін арттыруға, техникалық қызмет көрсету шығындарын азайтуға, бөлімшенің техникалық-экономикалық көрсеткіштерін орындауға бағытталған ұйымдастырушылық-техникалық шараларды енгізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. Пайдаланылатын жарықтандыру және электротехникалық жабдықтар, олардың қуат көздері, басқару схемалары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.

Еңбек функциясы 1:
 ҰЭЖТҚЕ қызметінің қызметіне жалпы басшылық жасау, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара бірлесе жұмыс жасау.

4. ҚР азаматтық авиациясының ұшуларын электржарықтау техникалық қамтамасыз ету қағидалары.
5. Тұтынушылардың электр қондырғыларын техникалық пайдалану ережелері.
6. Еңбек заңнамасының негіздері
7. Қызметтің және жарықтандыруды қамтамасыз ету объектілерінің жұмысын реттейтін кәсіпорынның ұйымдастырушылық-өкімдік актілері.
8. Техникалық қызмет көрсету регламенттері.
9. Экономика негіздері.
10. Іс қағаздарын жүргізуді және басқаруды ұйымдастыру.
11. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Машықтар:

1. Ұшуды электр жарығымен қамтамасыз ету жабдықтарын техникалық пайдалануды және күрделі жөндеуді жоспарлауды ұйымдастыру.
2. ҰЭЖТҚЕ –ті материалдық-техникалық қамтамасыз етуді, Электр қондырғыларын қабылдау мен пайдалануға беруді, қызмет көрсетуші персоналды даярлауды және өз бетінше жұмысқа жіберуді ұйымдастыру.
3. Жедел және мерзімдік (мерзімдер мен ресурстар бойынша) қызмет көрсетуді, апаттық, ағымдағы және профилактикалық жөндеуді, электр қондырғыларын жетілдіру тәртібімен пысықтауды жүргізуді, ұшуды электржарықтық техникалық қамтамасыз етудің жаңадан Орнатылатын жабдығын монтаждау кезінде қадағалауды қамтитын техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру.
4. Азаматтық авиация ұйымының, басқа да тұтынушылардың қызметтері бойынша электр энергиясының шығынын бөлуді және бақылауды ұйымдастыру.
5. Жабдықтарды, қосалқы жабдықтар мен аспаптардың, материалдардың түсуі мен шығынын есепке алуды қамтамасыз ету.
6. Электр қондырғыларын пайдалану, Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі бойынша қолданыстағы нормативтік-техникалық құжаттардың сақталуын бақылауды енгізу.
7. Техникалық қызмет көрсету әдістерін жетілдіруді және ұйымдастыруды қамтамасыз ету.

Дағды 2:
 Жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу

Білімдер:

1. Қызмет жабдықтарын пайдалану процестері.
2. Электр қондырғыларын жөндеу және алдын алу жұмыстарының технологиялары.

		<p>3. Қызмет персоналын кәсіби даярлау ережелері.</p> <p>4. Азаматтық авиацияның ұшақтарының ұшу қауіпсіздігі талаптары.</p> <p>5. ҚР-ндағы азаматтық авиация ұшуларын қамтамасыз ету үшін электр жарықтандыру ережелері.</p> <p>6. Тұтынушылардың электр қондырғыларын пайдалану ережелері.</p> <p>7. Персоналды басқару.</p> <p>8. Электр жарықтандырумен қамтамасыз ету қызметінің техникалық қызмет көрсету регламенттері.</p> <p>9. Кәсіпорынның құрылымдық бөлімшелері арасындағы өзара әрекеттесу процестері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	-
Еңбек функциясы 2: Әуе кемелерінің ұшып көтерілуін, конуын және басқаруын қамтамасыз	<p>Дағды 1: Ұшуды электр жарығымен техникалық қамтамасыз ету жабдықтарының жұмысында істен шығудың, ақаулардың, апаттардың алдын алу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Азаматтық авиация ұйымының электрмен қамтамасыз ету жүйелерін озық үлгіде дамытуды әзірлеу.</p> <p>2. Электр қуаты мен электр қондырғыларының сенімділігін арттыруды қамтамасыз ету.</p> <p>3. Электр жабдықтары мен электр желілерін жаңғыртуды және реконструкциялауды жоспарлау.</p> <p>4. Электр энергиясын үнемдеуді қамтамасыз етіңіз.</p> <p>5. Әр қызметкер үшін ҰЭЖТҚЕ жеке анықталған жұмыс учаскесін анықтаңыз.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1.Кәсіпорынның қажеттіліктері үшін электр энергиясын жеткізушілер мен тұтынушылар.</p> <p>2. Қолданылып отырған жабдықтың, оның қуат көздері мен басқару схемаларының ақаулар статистикасы мен сенімділік көрсеткіштері.</p> <p>3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.</p> <p>4. ҚР-ндағы азаматтық авиацияның ұшуларын электр жарықтандырумен қамтамасыз ету ережелері .</p> <p>5. Тұтынушылардың электр қондырғыларын пайдалану ережелері.</p> <p>6. Техникалық қызмет көрсету регламенттері.</p> <p>7. Экономика негіздері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	-
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Қамтамасыз ету әуежайдың және оның объектілерінің ЖСБЖ , электрмен жабдықтау желілерінің белгіленген тәртіпте үздіксіз жұмыс істеуі.</p> <p>2. Тәртібін әзірлеу келісілдімен, дайындықжәне және өткізумен электр жабдықтарын жедел ауыстырып қосуды.</p>

ету үшін әуеайлақтың жарық сигналдық жабдығы жүйесіне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру

Дағды 2:

Ұшуды электрлі жарықпен техникалық қамтамасыз ету жабдықтарының жұмыс істеуін қамтамасыз ету

3. Ұйымдастыру қызмет көрсетуші персоналдың жұмысқа жіберілуі.
4. Бақылауды ұйымдастыру сақталуымен электр қондырғылары мен техникаларын техникалық пайдалану ережелері және электр қондырғыларын пайдалану кезіндегі қауіпсіздік.
5. Жөніндегі іс-шараларды әзірлеу қолдау көрсетую объектілердегі өрт қауіпсіздігі ҰЭЖТҚЕ.
6. Ұйымдастыру ұшу-қону жолағында жұмыстарды жүргізу кезінде жарық сигналдық жабдық оттарының сақталуын бақылау.
7. Ұйымдастыру жедел техникалық қызмет көрсетуді жүргізу.
8. Бақылау техникалық құжаттаманы жүргізу.
9. Ұйымдастыру электр энергиясын ұтымды пайдалануды бақылау.

Білімдер:

1. Электр қондырғыларының құрылымы, жұмыс режимдерінде олардың жұмыс параметрлері.
2. Қолданылып жатқан жарықтандыру және электр жабдықтарының сипаттамалық ақаулары.
3. Жабдықты жөндеу тәсілдері мен оны жөндеу және/немесе профилактикалық жұмыстардан кейін іске қосу әдістері.
4. ҚР-ндағы азаматтық авиацияның ұшуларын электр жарықтандырумен қамтамасыз ету ережелері.
5. Тұтынушылардың электр қондырғыларын пайдалану ережелері.
6. ЭСТОП қызметінің мамандарына қойылатын біліктілік талаптары.
7. Кәсіпорындағы персоналды басқару процедуралары.
8. Техникалық қызмет көрсету регламенттері.

Дағдыны тану мүмкіндігі : -

Машықтар:

1. ҰЭЖТҚЕ бойынша электр қондырғыларының жоспарлы-алдын алу жұмыстарының жылдық кестелерін, жарық-сигналдық жабдық бойынша регламенттік жұмыстардың жоспарларын жасауды ұйымдастыру.
2. ҰЭЖТҚЕ жабдықтарын күрделі жөндеуге және баптау жұмыстарына арналған электр жабдықтарына, жинақтауыштарға, материалдарға, құралдарға өтінімдер дайындау.
3. ҰЭЖТҚЕ объектілерін, құрылыстарын, электр жабдықтарын күрделі жөндеу жоспарларын авиакәсіпорынның күрделі құрылыс бөлімшелерімен бірлесіп әзірлеу.
4. Авиакәсіпорынның күрделі құрылыс бөлімшелерімен бірлесіп мердігерлік ұйымдар

	<p>Дағды 1: Ағымдағы жөндеу және регламенттік жұмыстардан кейін техникалық қызмет көрсетуді, (апаттық) ағымдағы, жоспарлы-алдын алу жөндеулерін, баптау-реттеу жұмыстарын ұйымдастыру</p>	<p>орындаған электр жабдықтарын күрделі жөндеу және баптау жөніндегі жұмыстардың технологиясын, көлемін бақылауды жүзеге асыру; 5. Авиакәсіпорынның күрделі құрылыс бөлімшелеріне жобалау-металық құжаттаманы әзірлеуге және ҰЭЖТҚЕ жабдықтарын күрделі жөндеуді қаржыландыруға өтінімдер беру; 6. Жаңа электр қондырғыларын салуға және қолданыстағы электр қондырғыларын реконструкциялауға арналған техникалық тапсырмаларды жасауға, авиакәсіпорын объектілерін электр желісіне қосуға арналған техникалық шарттарды әзірлеуге және энергиямен жабдықтаушы ұйымдармен келісуге қатысу.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Білімдер: 1. Кәсіпорынның болашақ дамуының жоспары. 2. Жоспарлы-профилактикалық жұмыстардың кестелерін және жарық сигнализациясы жабдықтары бойынша регламенттік жұмыстар жоспарын құру және келісу тәртібі. 3. Еңбек қауіпсіздігі және техника қауіпсіздігі талаптары. 4. ҚР-ндағы азаматтық авиацияның ұшуларын электр жарықтандырумен қамтамасыз ету ережелері. 5. Тұтынушылардың электр қондырғыларын пайдалану ережелері. 6. Техникалық қызмет көрсету регламенттері.</p>
<p>Еңбек функциясы 3: ҰЭЖТҚЕ қызметінің объектілерінде және әуежайдың қызметтік-өндірістік ғимараттарында электр қондырғыларын техникалық пайдалануды ұйымдастыру</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Машықтар: 1. Күнделікті, апталық, айлық, тоқсандық және жартыжылдық (маусымдық) регламенттік жұмыстарды жүргізуді ұйымдастыру. 2. Апаттық, ағымдағы және жоспарлы-алдын алу жөндеулерін жүргізуді ұйымдастыру. 3. Жарық-сигналдық жүйелердің ұшу тексерулерін жүргізуді ұйымдастыру. 4. ҰЭЖТҚЕ қызметінің кінәсінен ұшу қызметі мен қауіпсіздік шараларын бұзудың алғышарттарының барлық жағдайлары туралы есептер ұсыну. 5. Ұшу қызметінің бұзылуына әкеп соқтырған ұшу-қону жолағы жабдықтарының жұмысынан бас тартудың барлық жағдайлары бойынша тергеуді ұйымдастырыңыз және мүдделі қызметтермен бірлесіп оған қатысыңыз. 6. ҰЭЖТҚЕ қызметінің электр қондырғыларында жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік техникасы мен еңбекті қорғау талаптарының орындалуын қамтамасыз ету. 7. ЖСБЖ-ның барлық өзгерістері туралы мәліметтерді аэронавигациялық акпарат</p>

	<p>Ұшуды электрлі жарықпен техникалық қамтамасыз ету жабдығын жұмысқа жарамды күйде ұстау</p>	<p>жинақтарына және ұшуды орындау жөніндегі нұсқаулықтарға жіберу.</p> <p>8. Оқытуды ұйымдастыру, техникалық пайдалану ережелері мен қауіпсіздік ережелерін білуін тексеру, электр қондырғыларына техникалық қызмет көрсетумен байланысты авиакәсіпорын қызметкерлеріне электр қауіпсіздігі тобын беру.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пайдаланылатын жарықтехникалық және электротехникалық жабдықтар, оның қоректендіру көздері, басқару схемалары. 2. Жөндеу және регламенттік жұмыстар кезеңінде ұшуларды электр жарықтандырумен қамтамасыз ету талаптары. 3. ҚР-ндағы азаматтық авиацияның ұшуларын электр жарықтандырумен қамтамасыз ету ережелері . 4. Тұтынушылардың электр қондырғыларын пайдалану ережелері. 5. Құжат айналымын ұйымдастыру және персоналды басқару. 6. Ұшуларды өндіру шараларына тартылған қызметтер мен кәсіпорындарға ЖСБЖ-дағы барлық өзгерістер туралы хабарлау схемалары. <p>Дағдыны тану мүмкіндігі : -</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Коммуникативтілік, жеке және командада жұмыс істей білу, білім мен практикалық тәжірибе негізінде белгілі әрекеттерден іс-әрекет тәсілін анықтау, уақытылы шешім қабылдау. Нәтижеге бағытталу, жұмысқа егжей-тегжейлі көзқарас, персоналды басқару дағдылары, кәсіптіклік.</p> <p>Оқу барысында және кәсіптік іс-әрекет барысында алған кәсіптік білімдерін, дағдылары мен дағдыларын қолдану.</p> <p>Күнделікті тапсырмаларды орындау нәтижелеріне, орындалатын жұмыстың сапасына, азаматтық авиацияда қабылданған құжаттаманың, ережелер мен рәсімдердің талаптарын сақтаудағы жоғары ұйымшылдық пен ұқыптылыққа жауапкершілік.</p> <p>Еңбексүйгіштік, ұқыптылық, зейінділік, өзін-өзі ұстай білу, жауапкершілік, күйзеліске төзімділік, тіл үйрену қабілеті, оқу қабілеті, коммуникативтілік, дамуға деген ынтасы.</p> <p>Аналитикалық ойлау. Компьютерлік сауаттылық. Көшбасшылық қасиеттер. Топ мүшесі ретінде тиімді жұмыс істеу, тапсырмаларды орындаудағы дәлдік.</p> <p>Тез шешім қабылдай білу, кәсіптік біліктілік пен дағдыларды өз бетінше дамыту қабілеті.</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 350 бұйрығымен бекітілген ҚР Азаматтық авиациясының ұшуын электр жарығымен техникалық қамтамасыз ету қағидалары. 2. ҚР Энергетика министрінің 2015 жылғы 30 наурыздағы № 246 бұйрығымен бекітілген тұтынушылардың электр қондырғыларын техникалық пайдалану қағидалары. 3. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. Ұшуды жарықпен техникалық қамтамасыз ету жөніндегі инженер</p>	

СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Ұшуды жарықпен техникалық қамтамасыз ету жөніндегі инженер	
10. Кәсіптің карточкасы "Ұшудың жарық техникасын қамтамасыз ету жөніндегі инженерлер":			
Топтың коды:	2152-9		
Қызмет атауының коды:	2152-9-008		
Кәсіптің атауы:	Ұшудың жарық техникасын қамтамасыз ету жөніндегі инженерлер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Ұшуды электр жарығымен техникалық қамтамасыз ету бойынша кемінде 1 жыл жұмыс өтілі.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес ұшуды электр жарығымен техникалық қамтамасыз ету бойынша бастапқы даярлау және/немесе біліктілікті арттыру курсынан өткені туралы Сертификат. ҰӘЖТҚЕ қызметінде алған мамандығы мен біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмысқа рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2152-9-014 - Ұшуды электротехникалық қамтамасыз ету жөніндегі инженерлер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жабдықтың түріне арналған техникалық құжаттама регламенттерінің талаптарына сәйкес әуе көлігі кәсіпорындарының өндірістік, жолаушылар және басқа да объектілерінің электр күшін және ЖСБЖ техникалық пайдалану		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әуе кемелерінің ұшуын қамтамасыз ету үшін сигналдық жарық және электр жабдықтарын техникалық пайдалану 2. Электр энергиясын энергия жүйесінен беруге және таратуға арналған әуежайдың Электр қондырғыларын техникалық пайдалану	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Құрылыстан, реконструкциядан немесе күрделі жөндеуден кейін ұшуды жарықпен техникалық қамтамасыз ету жабдықтары мен объектілерін қабылдауға қатысу, тиісті пайдалану құжаттамасына түзетулер мен өзгерістер енгізеді. 2. Еңбек өнімділігін арттыруға, техникалық қызмет көрсету шығындарын азайтуға, Бөлімше	

жұмысының техникалық-экономикалық көрсеткіштерін орындауға бағытталған ұйымдастырушылық-техникалық іс-шараларды енгізуді жүзеге асыру.

3. Техникалық оқу жүргізу.

4. Ұшуды электр жарығымен қамтамасыз ету жабдықтарын техникалық пайдалануды және күрделі жөндеуді жоспарлауды жүзеге асыру.

5. Жедел және мерзімдік (мерзімдер мен ресурстар бойынша) қызмет көрсетуді, авариялық, ағымдағы және профилактикалық жөндеуді, Электр қондырғыларын жетілдіру тәртібімен пысықтауды жүргізуді, ұшуды электржарықтық техникалық қамтамасыз етудің жаңадан Орнатылатын жабдығын монтаждау кезінде қадағалауды қамтитын техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру.

6. ҰЭЖТҚЕ объектілерінде өрт қауіпсіздігін қолдау жөніндегі іс-шараларды әзірлеу.

7. Ұшу-қону жолағындағы жұмыстарды жүргізу кезінде жарық сигналдық жабдық шамдарының сақталуын бақылауды ұйымдастыру.

8. Электр жабдықтарын жедел ауыстырып қосуды келісу, дайындау және жүргізу тәртібін әзірлеу.

9. Ұшу-қону жолағындағы жұмыстарды жүргізу кезінде жарық сигнал беру жабдығы шамдарының сақталуын бақылау.

10. ЖСБЖ-ның барлық өзгерістері туралы мәліметтерді аэронавигациялық ақпарат жинақтарына және ұшуларды жүргізу жөніндегі нұсқаулықтарға беру.

Білімдер:

1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы.

2. Пайдаланылатын жарықтандыру және электр жабдықтары, олардың қуат көздері, басқару схемалары.

3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.

4. ҚР азаматтық авиациясының ұшуларын электрлі жарықпен техникалық қамтамасыз ету қағидалары.

5. Тұтынушылардың электр қондырғыларын техникалық пайдалану ережелері.

6. Еңбек заңнамасының негіздері

7. Қызметтің және жарықтандыруды қамтамасыз ету объектілерінің жұмысын реттейтін кәсіпорынның ұйымдастырушылық-өкімдік актілері.

8. Техникалық қызмет көрсету регламенттері.

9. Экономика негіздері.

10. Іс қағаздарын жүргізуді және басқаруды ұйымдастыру.

11. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау талаптары.

Дағды 1:
Құрылысты,
реконструкцияны немесе
күрделі жөндеуді
бақылау

Еңбек функциясы 1:
Әуе кемелерінің ұшуын
қамтамасыз ету үшін
сигналдық жарық және
электр жабдықтарын
техникалық пайдалану

Дағдыны тану мүмкіндігі : -	
<p>Дағды 2: Ағымдағы жөндеуден және регламенттік жұмыстардан кейін техникалық қызмет көрсетуді, (апаттық) ағымдағы, жоспарлы-алдын ала жөндеулерді, ретке келтіру-реттеу жұмыстарын орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жабдықтарға, қосалқы бөлшектерге және материалдарға өтінімдер құрастыру. 2. ҰӘЖТҚЕ материалдық-техникалық қамтамасыз етуді, электр қондырғыларын қабылдауды және пайдалануға беруді қамтамасыз ету. 3. Азаматтық авиация ұйымының, басқа тұтынушылардың қызметтері бойынша электр энергиясының шығынын бақылау. 4. Жабдықтарды, қосалқы жабдықтар мен аспаптардың, материалдардың түсуі мен шығынын есепке алуды қамтамасыз ету. 5. Электр жабдықтары мен электр желілерін жаңарту мен қайта құруды жоспарлау. 6. Электр жабдықтарын жедел ауыстырып қосуды келісу, дайындау және жүргізу тәртібін әзірлеу. 7. Оқытуды ұйымдастыру, техникалық пайдалану ережелері мен қауіпсіздік ережелерін білуін тексеру, электр қондырғыларына техникалық қызмет көрсетумен байланысты авиакәсіпорын қызметкерлеріне электр қауіпсіздігі тобын беру. 8. Қызмет көрсетуші персоналдың жұмысқа жіберілуін ұйымдастыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы Заң. 2. Қолданыстағы жарықтандыру және электротехникалық жабдықтар, олардың қуат көздері, басқару схемалары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесіне қойылатын талаптар. 4. ҚР азаматтық авиациясының ұшуын қамтамасыз ету үшін жарықтандыру жүйелерін пайдалану ережелері. 5. Тұтынушы электр қондырғыларын техникалық пайдалану ережелері. 6. Еңбек заңнамасының негіздері. 7. Жарықтандыру жүйелерінің қызметі мен объектілерін реттейтін кәсіпорынның ұйымдастырушылық-нұсқау актілері. 8. Техникалық қызмет көрсету регламенттері. 9. Экономика негіздері. 10. Құжат айналымы мен басқаруды ұйымдастыру.
Дағдыны тану мүмкіндігі : -	
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тікелей әуеайлақта (жер үсті және тереңдетілген оттар, басқарылмайтын және басқарылатын рульдеудің акпараттық көрсеткіштері, глиссадалық

оттар, импульстік желілер, оқшаулағыш трансформаторлары бар тізбектей қоректендірудің кабельдік желілері) қарқындылығы жоғары оттары (ЖҚО) бар қону жүйелерінің жарық техникалық жабдықтарына техникалық қызмет көрсетуді жүргізу.

2. Электрондық-тиристорлық және басқа да қағидаттарда орындалған жарықтық реттегіштер мен олардың жинақтаушы элементтеріне (электрондық тораптар мен блоктар, реле және т.б.) техникалық қызмет көрсетуді жүргізу.

3. Әуеайлақтың жарық сигналдық жабдықтарының жүйелерін басқару үшін қолданылатын телемеханиканың релелік-механикалық, электрондық құрылғыларына техникалық қызмет көрсетуді жүргізу.

4. Әуеайлақтың жарық сигналдық жабдықтарының жүйелерін басқару үшін қолданылатын телемеханиканың компьютерлік құрылғыларына техникалық қызмет көрсетуді жүргізу.

5. ӘК ұшуларын техникалық радио жарықпен қамтамасыз ету объектілерін резервтік электрмен жабдықтауды (РАТҚ) автоматты қосу схемаларына техникалық қызмет көрсетуді жүргізу. 6.

6. III дәреже бойынша автоматтандырылған дизель-генераторларға, күштік тізбектерге, автоматика тізбектеріне және дизель-генератор жүйелерімен автоматты реттеу тізбектеріне техникалық қызмет көрсетуді жүргізу.

Дағды 1:
Сигналды жарық және электр жабдықтарын техникалық пайдалану

Білімдер:

1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы Заң.

2. Жарықтандыру жүйелерінің жарықтық реттегіштерінің мақсаты, жұмыс принципі және құрылысы.

3. Аэродромдағы жарықтандыру жабдығын басқару үшін қолданылатын телемеханика жүйесінің мақсаты, жұмыс принципі және құрылысы.

4. ИКАО бойынша аэродромда көру категориялары туралы түсінік, ұшу, қону және руддауды қамтамасыз ету үшін жарықтандыру жүйелері мен жарықтандыру жабдығының бейнелері, ИКАО бойынша көру категориялары I, II, III (категориялық ЖҚО -1, ЖҚО -2, ЖҚО -3).

5. Аэродромда түрлі жарықтандыру жүйелерінің бөлшектерінің мақсаты мен орналасуы, РАТҚ схемалары.

6. III дәрежедегі автоматтандырылған дизель-генераторлардың элементтерінің жұмыс принципі мен автоматика схемасы.

7. Электротехника, электроника, телемеханика, есептеу техникасы бойынша жұмыстардың көлемі.

		<p>8. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесіне қойылатын талаптар.</p> <p>9. ҚР азаматтық авиациясының ұшуын қамтамасыз ету үшін жарықтандыру жүйелерін пайдалану ережелері.</p> <p>10. Тұтынушы электр қондырғыларын техникалық пайдалану ережелері.</p> <p>11. Еңбек заңнамасының негіздері.</p> <p>12. Жарықтандыру жүйелерінің қызметі мен объектілерін реттейтін кәсіпорынның ұйымдастырушылық-нұсқау актілері.</p> <p>13. Техникалық қызмет көрсету регламенттері.</p> <p>14. Экономика негіздері.</p> <p>15. Құжат айналымы мен басқаруды ұйымдастыру.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>-</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Электр энергиясын энергия жүйесінен беруге және таратуға арналған әуежайдың Электр қондырғыларын техникалық пайдалану</p>		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жабдықты пайдалану процесінде техникалық қызмет көрсетуді, ағымдағы және авариялық жөндеуді, баптауды және реттеуді ұйымдастыру және жүргізу. 2. Жабдықтың жұмысындағы бұзушылықтар мен пайдалануды ұйымдастырудағы кемшіліктерді талдау, мұндай бұзушылықтардың алдын алу және жабдықтың сапасын арттыру бойынша шаралар қабылдау. 3. Жоспарлы-алдын ала жөндеу кестесін әзірлеу, белгіленген құжаттама мен есептілікті жүргізу. 4. Электр энергиясын, дизель отынын, қосалқы бөлшектер мен материалдарды үнемдеу жөніндегі іс-шараларды әзірлеу. 5. Электр қондырғыларын пайдалану, Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі бойынша қолданыстағы нормативтік-техникалық құжаттардың сақталуын бақылау. 6. Электр қондырғыларын пайдалану кезінде электр қондырғыларын техникалық пайдалану және қауіпсіздік техникасы жөніндегі қағидалардың сақталуын бақылау. 7. Техникалық құжаттаманың жүргізілуін бақылау. 8. Күнделікті, апталық, айлық, тоқсандық және жартыжылдық (маусымдық) регламенттік жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу. 9. Авариялық, ағымдағы және жоспарлы-алдын алу жөндеулерін ұйымдастыру және жүргізу. 10. Жарық сигналдық жүйелерді ұшу тексерулерін жүргізуге қатысу. 11. ҰЭЖТҚЕ қызметінің кінәсінен ұшу қызметі мен қауіпсіздік техникасын бұзудың алғышарттарының барлық жағдайлары туралы хабарламалар ұсыну.
	<p>Дағды 2:</p>	

<p>Әуежайдың және оның объектілерінің жарықтандыру-техникалық жабдықтарының, электрмен жабдықтау желілерінің белгіленген режимдерде үздіксіз жұмыс істеуін қамтамасыз ету</p>	<p>12. Ұшу қызметінің бұзылуына әкеп соққан ҰЭЖТҚЕ жабдықтарының жұмысынан бас тарту жағдайларын тергеуге қатысу.</p> <p>13. ҰЭЖТҚЕ қызметінің электр қондырғыларында жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік техникасы мен еңбекті қорғау талаптарының орындалуын қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы Заң. 2. Жарықтандыру жүйелерінің жарықтық реттегіштерінің мақсаты, жұмыс принципі және құрылысы. 3. Аэродромдағы жарықтандыру жабдығын басқару үшін қолданылатын телемеханика жүйесінің мақсаты, жұмыс принципі және құрылысы. 4. ИКАО бойынша аэродромдағы көру категориялары туралы түсінік, ұшу, қону және рулдауды қамтамасыз ету үшін жарықтандыру жүйелерінің бейнелері, ИКАО бойынша көру категориялары I, II, III (категориялық ЖҚО -1, ЖҚО -2, ЖҚО -3). 5. Аэродромда әртүрлі жарықтандыру жүйелерінің бөлшектерінің мақсаты мен орналасуы, РАТҚ схемалары. 6. III дәрежедегі автоматтандырылған дизель-генераторлардың элементтерінің жұмыс принципі мен автоматика схемасы. 7. Электротехника, электроника, телемеханика, есептеу техникасы жөніндегі жұмыстардың көлемі. 8. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесіне қойылатын талаптар. 9. ҚР азаматтық авиациясының ұшуын қамтамасыз ету үшін жарықтандыру жүйелерінің пайдалану ережелері. 10. Тұтынушы электр қондырғыларын техникалық пайдалану ережелері. 11. Еңбек заңнамасының негіздері. 12. Жарықтандыру жүйелерінің қызметі мен объектілерін реттейтін кәсіпорынның ұйымдастырушылық-нұсқау актілері. 13. Техникалық қызмет көрсету регламенттері. 14. Экономика негіздері. 15. Құжат айналымы мен басқаруды ұйымдастыру.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:

Күнделікті тапсырмаларды орындау нәтижелеріне, орындалатын жұмыстың сапасына, азаматтық авиацияда қабылданған құжаттаманың, ережелер мен рәсімдердің талаптарын сақтаудағы жоғары ұйымшылдық пен ұқыптылыққа жауапкершілік.

Орындаушылық, ұқыптылық, зейінділік, өзін-өзі ұстай білу, жауапкершілік, күйзеліске төзімділік, оқу қабілеті, коммуникативтілік, дамуға деген ынтасы.

	Аналитикалық ойлау. Компьютерлік сауаттылық. Көшбасшылық қасиеттер. Топ мүшесі ретінде тиімді жұмыс істеу, тапсырмаларды орындаудағы дәлдік. Тез шешім қабылдай білу, кәсіптік біліктілік пен дағдыларды өз бетінше дамыту қабілеті.		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 350 бұйрығымен бекітілген ҚР Азаматтық авиациясының ұшуын электр жарығымен техникалық қамтамасыз ету қағидалары. 2. ҚР Энергетика министрінің 2015 жылғы 30 наурыздағы № 246 бұйрығымен бекітілген тұтынушылардың электр қондырғыларын техникалық пайдалану қағидалары. 3. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 "Авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламалары" бұйрығы персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламалары".		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Ұшуды жарықпен техникалық және электротехникалық қамтамасыз ету торабының бастығы	
	5	Ұшуды жарықпен техникалық қамтамасыз ету жөніндегі инженер	
11. Кәсіптің карточкасы "Ұшудың жарық техникасын қамтамасыз ету жөніндегі инженерлер":			
Топтың коды:	2152-9		
Қызмет атауының коды:	2152-9-008		
Кәсіптің атауы:	Ұшудың жарық техникасын қамтамасыз ету жөніндегі инженерлер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Электрмен қамтамасыздандыру (салалар бойынша)	Біліктілік: (-)
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Ұшуды жарықпен техникалық қамтамасыз ету бойынша практикалық жұмыс тәжірибесі 1 жылдан кем емес.		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес ұшуды электр жарығымен техникалық қамтамасыз ету бойынша бастапқы даярлау және/немесе біліктілікті арттыру курсынан өткені туралы сертификат. ҰЭЖТҚЕ қызметінде алған мамандығы мен біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмысқа рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2152-9-014 - Ұшуды электротехникалық қамтамасыз ету жөніндегі инженерлер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Техникалық пайдалану жабдықтың түріне арналған техникалық құжаттама ережелерінің талаптарына сәйкес әуе көлігі кәсіпорындарының өндірістік, жолаушылар және басқа объектілерінің электр қуаты мен жарықтандыру жабдықтары		

Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Техникалық пайдалану әуе кемелерінің ұшуын қамтамасыз етуге арналған сигналдық жарық және электрлік жабдықтар</p> <p>2. Электр энергиясын энергия жүйесінен беруге және таратуға арналған әуежайдың электр қондырғыларын техникалық пайдалану</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	
	<p>Дағды 1: Құрылысты, реконструкцияны немесе күрделі жөндеуді бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Құрылыстан, реконструкциядан немесе күрделі жөндеуден кейін ұшуды жарықпен техникалық қамтамасыз ету жабдықтары мен объектілерін қабылдауға қатысады, енгізеді тиісті пайдалану құжаттамасына түзетулер мен өзгерістер.</p> <p>2. Еңбек өнімділігін арттыруға, техникалық қызмет көрсету шығындарын азайтуға, бөлімше жұмысының техникалық-экономикалық көрсеткіштерін орындауға бағытталған ұйымдастырушылық-техникалық шараларды жүзеге асыру.</p> <p>3. Техникалық оқуды жүргізу.</p> <p>4. Ұшуды электрлі жарықпен техникалық қамтамасыз ету жабдықтарын техникалық пайдалануды және күрделі жөндеуді жоспарлауды жүзеге асыру.</p> <p>5. Техникалық қызмет көрсетуді, оның ішінде жедел және мерзімді (мерзімдері мен ресурстары бойынша) техникалық қызмет көрсетуді, апаттық, ағымдағы және профилактикалық жөндеу жұмыстарын, электр қондырғыларын жетілдіру тәртібімен қайта қарауды, жаңадан орнатылған ұшуды электрмен ЖСБЖ орнатуды қадағалауды ұйымдастырыңыз.</p> <p>6. ҰЭЖТҚЕ объектілерінде өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша іс-шараларды әзірлеу.</p> <p>7. Ұшу-кону жолағындағы жұмыстарды орындау кезінде жарық сигналдық жабдық шамдарының қауіпсіздігін бақылауды ұйымдастыру.</p> <p>8. Электр жабдықтарын жедел ауыстырып қосуды келісу, дайындау және жүргізу тәртібін әзірлеу.</p> <p>9. Жарық-сигналдық жабдық оттарының сақталуын бақылау кезінде ұшу-кону жолағындағы жұмыстарды жүргізу.</p> <p>10. ЖСБЖ-ның барлық өзгерістері туралы ақпаратты аэронавигациялық ақпарат жинақтарына және ұшу операциялары бойынша нұсқаулықтарға жіберу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Кәсіпорынның электрмен жабдықтау схемалары.</p> <p>2. Қолданылатын жарық техникасы және электр техникасы жабдықтары, оның қуат көздері, басқару схемалары.</p>

Еңбек функциясы 1:
Техникалық пайдалану әуе кемелерінің ұшуын қамтамасыз етуге арналған сигналдық жарық және электрлік жабдықтар

3. Аэропорттың электрмен жабдықтау жүйесінің резервтеу схемалары.
4. ҚР-ндағы азаматтық авиацияның ұшу үшін жарықтандыру және электрмен жабдықтау ережелері.
5. Тұтынушылардың электр қондырғыларын техникалық пайдалану ережелері.
6. Еңбек заңнамасының негіздері.
7. Еңбек қауіпсіздігі, техника қауіпсіздігі, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі:
:

-

Дағды 2:
Ағымдағы жөндеу және регламенттік жұмыстардан кейін техникалық қызмет көрсетуді, (апаттық) ағымдағы, жоспарлы-алдын алу жөндеулерін, баптау-реттеу жұмыстарын орындау

Машықтар:

1. Жабдықтарға, қосалқы бөлшектерге және материалдарға өтінімдер құрастыру.
2. ҰЭЖТҚЕ материалдық-техникалық қамтамасыз етуді, электр қондырғыларын қабылдауды және пайдалануға беруді қамтамасыз ету.
3. Азаматтық авиация ұйымының, басқа тұтынушылардың қызметтері бойынша электр энергиясының шығынын бақылау.
4. Жабдықтарды, қосалқы жабдықтар мен аспаптардың, материалдардың түсуі мен шығынын есепке алуды қамтамасыз ету.
5. Электр жабдықтары мен электр желілерін жаңарту мен қайта құруды жоспарлау.
6. Электр жабдықтарын жедел ауыстырып қосуды келісу, дайындау және жүргізу тәртібін әзірлеу.
7. Оқытуды ұйымдастыру, техникалық пайдалану ережелері мен қауіпсіздік ережелерін білуін тексеру, электр қондырғыларына техникалық қызмет көрсетумен байланысты авиакәсіпорын қызметкерлеріне электр қауіпсіздігі тобын беру.
8. Қызмет көрсетуші персоналдың жұмысқа жіберілуін ұйымдастыру.

Білімдер:

1. Кәсіпорынды тауарлы-материалдық құндылықтармен және мемлекеттік сатып алулармен қамтамасыз ету тәртіптері.
2. ҰЭЖТҚЕ жабдықтарының, оның қуат көздерінің, басқару схемаларының сипаттама ақаулары.
3. Кәсіпорындағы электроэнергияны, сыртқы және ішкі тұтынушылардың электроэнергиясын жұмсауды бақылау тәртібі.
4. ҚР-ндағы азаматтық авиацияның ұшу үшін жарықтандыру және электрмен жабдықтау ережелері.
5. Тұтынушылардың электр қондырғыларын техникалық пайдалану ережелері.
6. Экономика негіздері.
7. Бақылаушы персоналдың кәсіби деңгейін қолдау әдістері.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

Машықтар:

1. Шығарылатын жарықтың Күшін реттеуге арналған жабдығы бар төмен қарқындылықтағы шамдары бар қону жүйелерінің электротехникалық жабдықтарына техникалық қызмет көрсетуді жүргізу.
2. Қонудың жарық-техникалық жүйелерінде қолданылатын жарық-техникалық және электротехникалық аппаратураға техникалық қызмет көрсетуді және баптауды жүргізу.
3. Автоматтандырылған резервтік дизель-генераторлардың магниттік жарықтық реттегіштері мен аппаратураларына, жарықты автоматты реттеу схемаларына, қонудың жарық техникалық жүйелерінің шамдарын қашықтан басқару схемаларына техникалық қызмет көрсетуді, баптауды және реттеуді жүргізу.
4. Төмен қарқынды шамдардың ішкі жүйелеріндегі кабельдік сақиналардағы зақымдану орындарын анықтаңыз.

Білімдер:

Дағды 1:
Сигналды жарық және электр жабдықтарын техникалық пайдалану

1. Реттеуші және жөндеу жұмыстарын орындау кезінде қызмет жабдығының жұмыс қабілеттілігін сақтау талаптары.
2. Жарықтандыру жүйелерінің төмен қарқындылығы бар шамдарын электр желілеріне қосу және орналастыру схемалары, жарық шығарудың күшін реттейтін құрылғылары бар.
3. Жарықтық реттегіштің жұмыс принципі.
4. Ұшу үшін жабдықтау жүйелерінің жарықтандыру шамдарының жарықты автоматты түрде реттеу схемасы.
5. Қызмет көрсетілетін жүйеге кіретін электр құрылғыларының құрылысы, жұмыс принципі және тағайындалуы.
6. Электр құрылғыларын және кабель желілерін сынақтан өткізу әдістері.
7. Қызмет көрсетілетін учаскенің толық электр схемасы.
8. Әуе кемесінің қону үшін жарықтандыру жүйелерінің күрделі электр аспаптарын және аппараттарын қызмет көрсету және баптау ережелері, сондай-ақ жарықтықты автоматты реттейтін құралдар.
9. Ішкі жану қозғалтқыштарының жұмыс принципі және құрылысы.
10. Тұтынушы электр қондырғыларын пайдалану ережелері және олардың құрылысы.
11. Электротехника және жарық техникасының негізгі заңдары.

<p>Еңбек функциясы 2: Электр энергиясын энергия жүйесінен беруге және таратуға арналған әуежайдың электр қондырғыларын техникалық пайдалану</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі - :</p>	<p>-</p>
	<p>Дағды 2: Әуежайдың және оның объектілерінің жарықтандыру-техникалық жабдықтарының, электрмен жабдықтау желілерінің белгіленген режимдерде үздіксіз жұмыс істеуін қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жабдықты пайдалану процесінде техникалық қызмет көрсетуді, ағымдағы және авариялық жөндеуді, баптауды және реттеуді ұйымдастыру және жүргізу. 2. Жабдықтың жұмысындағы бұзушылықтар мен пайдалануды ұйымдастырудағы кемшіліктердің есебін жүргізу, осындай бұзушылықтардың алдын алу және жабдықтың жұмыс сапасын арттыру жөнінде шаралар қабылдау. 3. Жоспарлы-алдын ала жөндеу кестесін әзірлеу, белгіленген құжаттама мен есептілікті жүргізу. 4. Электр энергиясын, дизель отынын, қосалқы бөлшектер мен материалдарды үнемдеу жөніндегі іс-шараларды әзірлеу. 5. Электр қондырғыларын пайдалану, Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі бойынша қолданыстағы нормативтік-техникалық құжаттардың сақталуын қамтамасыз ету. 6. Электр қондырғыларын пайдалану кезінде электр қондырғыларын техникалық пайдалану және қауіпсіздік техникасы жөніндегі қағидалардың сақталуын қамтамасыз ету. 7. Техникалық құжаттаманы жүргізуді қамтамасыз ету. 8. Күнделікті, апталық, айлық, тоқсандық және жартыжылдық (маусымдық) регламенттік жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу. 9. Авариялық, ағымдағы және жоспарлы-алдын алу жөндеулерін ұйымдастыру және жүргізу. 10. Жарық сигналдық жүйелерді ұшу тексерулерін жүргізуге қатысу. 11. ҰЭЖТҚЕ қызметінің кінәсінен ұшу қызметі мен қауіпсіздік техникасын бұзудың алғышарттарының барлық жағдайлары туралы хабарламалар ұсыну. 12. Ұшу қызметінің бұзылуына әкеп соққан ҰЭЖТҚЕ жабдықтарының жұмысынан бас тарту жағдайларын тергеуге қатысу. 13. ҰЭЖТҚЕ қызметінің электр қондырғыларында жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік техникасы мен еңбекті қорғау талаптарының орындалуын қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қолданыстағы жабдықтың сипаттамалық ақаулары мен сенімділік көрсеткіштері. 2. Электр желілеріне қосу және орналастыру схемалары, жарық шығаратын құрылғылардың қарқындылығы төмен жарықтандыру жүйелері, жарық шығару күшін реттейтін жабдықтары бар. 3. Регламентті жұмыстарды жоспарлау тәртібі.

		<p>4. Электр қондырғыларын сынақтан өткізу әдістері.</p> <p>5. Жұмыс учаскесіндегі электр схемасы.</p> <p>6. Тұтынушы электр қондырғыларын пайдалану ережелері және олардың құрылысы.</p> <p>7. ҚР-нда азаматтық авиацияның ұшуын қамтамасыз ету үшін жарықтандыру жүйелерін пайдалану ережелері.</p> <p>8. Тұтынушы электр қондырғыларын техникалық пайдалану ережелері.</p> <p>9. Еңбек қорғау, техника қауіпсіздігі, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Компьютерлік сауаттылық. Топ мүшесі ретінде тиімді жұмыс істеу, тапсырмаларды орындаудағы дәлдік. Бастапқы кәсіптік біліктілік пен дағдыларды өз бетінше дамытуға көмектесу.</p> <p>Коммуникативтілік, жеке және командада жұмыс істей білу, білім мен практикалық тәжірибе негізінде белгілі әрекеттерден іс-әрекет тәсілін анықтау, уақытылы шешім қабылдау.</p> <p>Оқу барысында және кәсіптік іс-әрекет барысында алған кәсіптік білімдерін, дағдылары мен дағдыларын қолдану.</p> <p>Күнделікті тапсырмаларды орындау нәтижелеріне, орындалатын жұмыстың сапасына, азаматтық авиацияда қабылданған құжаттаманың, ережелер мен рәсімдердің талаптарын сақтаудағы жоғары ұйымшылдық пен ұқыптылыққа жауапкершілік.</p> <p>Еңбексүйгіштік, ұқыптылық, зейінділік, өзін-өзі ұстай білу, жауапкершілік, күйзеліске төзімділік, тіл үйрену қабілеті, оқу қабілеті, коммуникативтілік, дамуға деген ынтасы.</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 350 бұйрығымен бекітілген ҚР Азаматтық авиациясының ұшуын электр жарығымен техникалық қамтамасыз ету қағидалары. 2. ҚР Энергетика министрінің 2015 жылғы 30 наурыздағы № 246 бұйрығымен бекітілген тұтынушылардың электр қондырғыларын техникалық пайдалану қағидалары. 3. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	6	Ұшуды жарықпен техникалық қамтамасыз ету жөніндегі инженер
	5	Ұшуды қамтамасыз ету жүйелерінің жарық техникалық жабдықтарына қызмет көрсету жөніндегі электромеханик
	5	Ұшуды жарықпен техникалық және электротехникалық қамтамасыз ету жөніндегі техник
12. Кәсіптің карточкасы "Ұшуды қамтамасыз ету жүйелерінің жарық техникалық жабдықтарына қызмет көрсетуші электромеханик":		
Топтың коды:	8213-5	
Қызмет атауының коды:	8213-5-001	

Кәсіптің атауы:	Ұшуды қамтамасыз ету жүйелерінің жарық техникалық жабдықтарына қызмет көрсетуші элетрмеханик		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>53-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (53-шығарылым) бекіту туралы" 2021 жылғы 29 желтоқсандағы № 513 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2022 жылғы 17 қаңтарда № 26508 болып тіркелді.</p> <p>Параграф 38. Ұшуды қамтамасыз ету жүйелерінің жарық техникалық жабдықтарына қызмет көрсету жөніндегі электромеханик, 4 разряд Параграф 39. Ұшуды қамтамасыз ету жүйелерінің жарық техникалық жабдықтарына қызмет көрсету жөніндегі электромеханик, 5 разряд 40-Параграф. Ұшуды қамтамасыз ету жүйелерінің жарық техникалық жабдықтарына қызмет көрсету жөніндегі электромеханик, 6 разряд</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемелеріне жерде қызмет көрсету	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жалпы орта білім және 4-разрядты ұшуды қамтамасыз ету жүйелерінің ЖСБЖ қызмет көрсететін электр слесарь лауазымындағы жұмыс өтілі 2 жылдан кем емес немесе жұмыс өтіліне қойылатын талаптарсыз техникалық және кәсіптік (орта арнаулы, орта кәсіптік) білім.		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес ұшуды электр жарығымен техникалық қамтамасыз ету бойынша бастапқы даярлау және/немесе біліктілікті арттыру курсынан өткені туралы Сертификат. Қызметте алған мамандығы мен біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмысқа рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3122-1-002 - Электрондық техника жөніндегі техник		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе көлігі кәсіпорындарының өндірістік, жолаушылар және басқа да объектілерінің электр күштік және ЖСБЖ техникалық қызмет көрсету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Ұшуды жарық-техникалық және электротехникалық қамтамасыз ету жабдықтарына техникалық қызмет көрсетуді орындау.</p> <p>2. Ұшуды жарық-техникалық және электротехникалық қамтамасыз етудің жиынтықтаушы жабдықтарын ағымдағы және апаттық жөндеуді, ауыстыруды орындау</p>	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Қону жүйелерінің ЖСБЖ жоғары қарқынды шамдармен тікелей әуеайлақда техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асырыңыз (жердегі және тереңдетілген шамдар, басқарудың бақыланбайтын және басқарылатын ақпараттық көрсеткіштері,</p>	

сырғанау шамдары, импульстік желілер, оқшаулағыш трансформаторлары бар тізбекті коректендіру кабельдері).

2. Электрондық-тиристорлық және басқа жұмыс принциптері бойынша орындалатын жарықтық реттегіштеріне және олардың құрамдас бөліктеріне (электрондық тораптар мен блоктар, реле және т.б.) техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыру.

3. Белгілі бір әуеайлақтың жарық сигнал беру жабдығы жүйелерін басқару үшін қолданылатын телемеханиканың релелік-механикалық, электрондық құрылғыларына қызмет көрсетуді жүзеге асыру.

4. Әуеайлақтың жарық сигнал беру жабдығы жүйелерін басқару үшін қолданылатын компьютерлік телемеханика құрылғыларына қызмет көрсетуді жүзеге асыру.

5. ӘК ұшуын радиожарықтау техникалық қамтамасыз ету объектілерін резервтік электрмен жабдықтауды (РАТҚ) автоматты қосу схемаларына қызмет көрсетуді жүзеге асыру.

6. III дәрежелі автоматтандырылған дизельдік генераторларға, қуат тізбектеріне, автоматика тізбектеріне және дизельдік генератор жүйелерімен автоматты басқару тізбектеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыру.

7. Техникалық жай-күйін инспекциялау бойынша жұмыстарды жүргізу ұшуды жарықтандырудың және электротехникалық қамтамасыз етудің жабдыктары.

8. Туралы орындау трансформаторлық қосалқы станцияда электр желісіне, қорғаныс құралдарына және басқару құрылғыларына қызмет көрсету.

9. Жүзеге асыру рконудың жылжымалы жүйелерін бұру және құлату.

10. Туралы орындау қызмет көрсету және барлық қуат диапазондарындағы басқару панелдеріндегі жабдықты жөндеу.

11. Ұқыпсыз техникалық пайдалану дизель-генератордың қашықтықтан басқару объектілеріндегі төмен вольтты тарату құрылғыларының электр және ЖСБЖ.

Білімдер:

1. Аэродромда пайдаланылатын жарық белгілерінің жүйелерінде қолданылатын жарықтық реттегіштердің тағайындалуы, жұмыс принципі және құрылысы.

2. Аэродромдағы жарық белгілерінің жабдыктарын басқару үшін қолданылатын телемеханика жүйесінің тағайындалуы, жұмыс принципі және құрылысы.

3. ИКАО бойынша аэродромдағы көріну категориялары, ұшып-қону және әуежайда қозғалу

Дағды 1:
Күнделікті жедел тексерулерді жүзеге асыру және қызмет көрсету ЖСШ-1, ЖСШ-2, ЖСШ-3

Еңбек функциясы 1:
 Ұ ш у д ы
 жарық-техникалық және
 электротехникалық
 қамтамасыз ету
 жабдықтарына
 техникалық қызмет
 көрсетуді орындау.

үшін жарық белгілерінің жүйелерінің жарық белгілерінің картиналары, ИКАО I, II, III категориялары бойынша (категорияланған ЖҚО -1, ЖҚО -2, ЖҚО -3).

4. Аэродромда түрлі жарық белгілерінің жүйелерінің қосалқы жүйелерінің тағайындалуы және орналасуы, РАТҚ схемалары.

5. Дизель-генераторлардың автоматикасының жұмыс принципі және схемасы, III дәрежедегі автоматтандырылған.

6. Электротехника, электроника, телемеханика, есептеу техникасы, орындалатын жұмыстар көлемінде.

7. Төмен кернеуде жұмыс істейтін қорғау құралдарының құрылысы және тағайындалуы.

8. Электр қозғалтқыштарының, трансформаторлардың, ұшақ қону жүйелерінің (қону прожекторлары, ұшақ қону шамдары, бөгет шамдары және басқалары) құрылысы, жұмыс принципі және пайдалану тәртібі.

9. Жарықтық күшті реттейтін жабдықтары жоқ, төмен интенсивті жарықпен қону жүйелері шамдарының орналасу схемасы, олардың түсінің айырмашылығы.

10. Түнгі ұшулар кезінде жарық сигнализациясының коды.

11. Көріну нашар болған жағдайда ұшақ қонуы үшін қону прожекторларының типтері, қону шамдары.

12. Электрлік материалдардың негізгі түрлері, олардың қасиеттері мен қолдану саласы.

13. Электр машиналары мен электр желілеріндегі ақауларды анықтау және жою тәртібі мен тәсілдері.

14. Қорғаушы және өлшеу құралдарының жұмыс принципі мен пайдалану тәртібі.

15. Реле баптау, тексеру және реттеу тәсілдері.

16. Қорғаныс құралдары мен автоматика құрылғыларына қойылатын талаптар.

17. Кернеудегі жұмыс істеп тұрған электр қондырғыларында жұмыс істеу тәртібі.

18. Еңбек қауіпсіздігі, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі бойынша тәртіп.

19. Брак түрлері және оны алдын алу және жою тәсілдері.

20. Өндірістік сигнализация.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

Машықтар:

1. Әуе кемелерінің ұшуын қамтамасыз ету үшін жарық-сигналдық және электр жабдықтарына қызмет көрсетуді қамтамасыз ету.

2. Әуежайдың өндірістік, жолаушылар және басқа да объектілерінің электр және жарықтандыру

жабдықтарына қызмет көрсету және жөндеу жұмыстарын жүргізу.

3. Ағымдағы жөндеуден және регламенттік жұмыстардан кейін (апаттық) ағымдағы, жоспарлы-алдын алу жөндеулерін, баптау-реттеу жұмыстарын орындау.

4. ҰЭЖТҚЕ қызметінің кінәсінен ұшу қызметі мен қауіпсіздік техникасын бұзудың алғышарттары туралы хабарламалар ұсыну.

5. Шығарылатын жарықтың күшін реттеуге арналған жабдығы бар және жоқ, қарқындылығы төмен шамдармен кону жүйелерінің электротехникалық жабдықтарына техникалық қызмет көрсетуді және жөндеуді орындау.

6. Автоматтандырылған резервтік дизель-генераторлардың магниттік жарықтық реттегіштері мен аппаратураларына, жарықты автоматты реттеу схемаларына, конудың жарық техникалық жүйелерінің шамдарын қашықтан басқару схемаларына техникалық қызмет көрсетуді, баптауды және реттеуді орындау.

7. Төмен қарқынды шамдардың ішкі жүйелеріндегі кабельдік сақиналардағы зақымдану орындарын анықтаңыз.

8. Неғұрлым білікті маманның басшылығымен дизель-генератордың қашықтан басқару объектілерінде төмен вольтты тарату құрылғыларының электр-жарық техникалық жабдықтарын техникалық пайдалануды қамтамасыз ету.

9. Жеке шамдарды дұрыстап қарау, жөндеу және ауыстыру.

10. Жарық техникалық жабдықтарды, жинақтауыштарды, материалдар мен электр энергиясын ұтымды пайдалануды қамтамасыз ету.

11. Пайдалану материалдары мен компоненттерінің шығысы мен қажеттілігі туралы мәліметтерді ұсыну.

12. Жазбаларды жүргізу.

13. Еңбек өнімділігін арттыруға, жұмысты орындауға шығындарды азайтуға, озық әдістерді енгізуге бағытталған іс-шараларды енгізуге қатысу.

Білімдер:

1. Пайдаланылатын жарық-техникалық және электротехникалық жабдық, оның қоректену көздері, басқару схемалары.

2. Шығарылатын жарықтың Күшін реттеуге арналған жабдығы бар төмен қарқындылықтағы жарық техникалық жүйелердің шамдарын орналастыру және электр желілеріне қосу схемалары.

3. Жарықтық реттегішінің жұмыс принципі.

Дағды 2:

Жарықтық техникалық және электротехникалық аппаратураны ақаусыз ұстау

4. Ұшуды қамтамасыз ету жүйелерінің шамдарының жарықтығын автоматты реттеу схемасы.
5. Қызмет көрсетілетін жүйеге кіретін электр аппараттарының құрылымы, жұмыс принципі және мақсаты.
6. Электр аппаратурасы мен кабель желілерін сынау әдістері.
7. Қызмет көрсетілетін учаскенің толық электр схемасы.
8. Әуе кемесін қонудың жарық техникалық жүйелерінің күрделі электр аспаптары мен аппараттарына, сондай-ақ жарықтығын автоматты реттеу аспаптарына қызмет көрсету және баптау тәртібі.
9. Ішкі жану қозғалтқыштарының жұмыс принципі және құрылымы.
10. Тұтынушылардың электр қондырғыларын пайдалану тәртібі және олардың құрылысы.
11. Электр және жарық техникасының негізгі заңдары.
12. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік жөніндегі тәртіп.
13. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
14. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
15. Неке түрлері және оның алдын алу және жою әдістері.
16. Өндірістік дабыл беру.
17. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

Машықтар:

1. Түнгі шамдардың жарық жабдықтары мен арматурасының зақымдануын анықтау және түзету.
2. Жеке шамдарды мұқият қарау, жөндеу және ауыстыру.
3. Әуеайлақта тікелей қарқындылығы жоғары шамдармен қону жүйелерінің жарық техникалық жабдықтарына (жер үсті және тереңдетілген шамдарға, басқарылмайтын және басқарылатын рульдеудің ақпараттық көрсеткіштеріне, глиссадалық шамдарға, импульстік желілерге, оқшаулағыш трансформаторлары бар тізбектей қоректендірудің кабельдік желілеріне) қызмет көрсетуді және жөндеуді орындау.
4. Электрондық-тиристорлық және өзге де қағидаттарда орындалған жарықтық реттегіштер мен олардың жинақтаушы элементтеріне (электрондық тораптар мен блоктар, релелер және басқалар) қызмет көрсетуді және жөндеуді орындау.

Дағды 1:

Ұшуды жарық техникалық және электротехникалық қамтамасыз ету жабдықтарына техникалық қызмет көрсетуді және ағымдағы жөндеуді қамтамасыз ету

5. Белгілі бір әуеайлақтың жарық сигналдық жабдықтарының жүйелерін басқару үшін қолданылатын телемеханиканың релелік-механикалық, электрондық құрылғыларына қызмет көрсетуді орындау.

6. Әуеайлақтың жарық сигналдық жабдықтарының жүйелерін басқару үшін қолданылатын телемеханиканың компьютерлік құрылғыларына қызмет көрсетуді орындау.

7. Әуе кемесінің ұшуын радиосветотехникалық қамтамасыз ету объектілерін резервтік электрмен жабдықтауды автоматты қосу схемаларына қызмет көрсетуді орындау.

8. III дәрежелі автоматтандырылған дизель-генераторларға, қуат тізбектеріне, автоматика тізбектеріне және дизель-генератор жүйелерімен автоматты реттеу тізбектеріне қызмет көрсетуді орындау.

Білімдер:

1. Аэродромдағы пайдаланылатын жарық белгілерінің жүйелерінде қолданылатын жарықтық реттегіштердің тағайындалуы, жұмыс принципі және құрылысы.

2. Аэродромдағы жарық белгілерінің жабдықтарын басқару үшін қолданылатын телемеханика жүйесінің тағайындалуы, жұмыс принципі және құрылысы.

3. Халықаралық азаматтық авиация ұйымы бойынша аэродромдағы көріну категориялары туралы түсінік.

4. Халықаралық азаматтық авиация ұйымы бойынша көріну категорияларында (ИКАО I, II, III) ұшып-қону және әуежайда қозғалу үшін жарық белгілерінің жүйелерінің жарықтық картиналары ("ЖҚО -1", "ЖҚО -2", "ЖҚО -3" категорияларында).

5. Аэродромда түрлі жарық белгілерінің жүйелерінің қосалқы жүйелерінің тағайындалуы және орналасуы, автоматты резерв енгізу схемалары.

6. Дизель-генераторлардың автоматикасының жұмыс принципі және схемасы, III дәрежедегі автоматтандырылған.

7. Электротехника, электроника, телемеханика, есептеу техникасы.

8. Еңбек қауіпсіздігі, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі бойынша тәртіп.

9. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.

10. Орындаған жұмыстарға (қызметтерге) қойылатын сапа талаптары.

11. Брак түрлері және оны алдын алу және жою тәсілдері.

12. Өндірістік сигнализация.

		13. Еңбек қорғау, техника қауіпсіздігі, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі талаптары.
<p>Еңбек функциясы 2: Ұ ш у д ы жарық-техникалық және электротехникалық қамтамасыз етудің жиынтықтаушы жабдықтарын ағымдағы және апаттық жөндеуді, ауыстыруды орындау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі: :</p> <p>Дағды 2: Жабдықты жұмысқа жарамды күйінде ұстау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуежайдың электр энергиясын энергия жүйесінен тарату және бөлуге арналған электр қондырғыларына техникалық қызмет көрсету. 2. Әуе кемелерінің ұшуларын қамтамасыз ету үшін жарық белгілері мен электр жабдықтарына техникалық қызмет көрсету. 3. Электр-светотехникалық жабдықты пайдалану кезінде ағымдағы және апаттық жөндеу, баптау және реттеу жұмыстарын қамтамасыз ету. 4. Әуежайдың өндірістік, жолаушылар және басқа нысандарында электр қуаты мен жарықтандыру жабдықтарына техникалық қызмет көрсету және жөндеу жүргізу. 5. Электр энергиясын, дизель отынын, қосалқы бөлшектер мен материалдарды үнемдеуді қамтамасыз ету. 6. Көбірек білікті маманның жетекшілігімен төмен вольтті таратушы құрылғылардағы электр-светотехникалық жабдықтарды пайдалану жұмыстарын қамтамасыз ету, дизель-генераторларды қашықтан басқару объектілерінде. 7. Жарықтандыру жабдықтарын, қосалқы бөлшектерді, материалдарды және электр энергиясын ұтымды пайдалануды қамтамасыз ету. 8. Эксплуатациялық материалдар мен қосалқы бөлшектерді жұмсау және қажеттілік туралы мәліметтер беру. 9. Жазбаларды жүргізу. 10. Еңбек өнімділігін арттыру, жұмыстарды орындау шығындарын төмендету, озық әдістерді енгізу бағытында шаралар қабылдауға қатысу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Төмен кернеуде жұмыс істейтін қорғау құралдарының құрылысы мен мақсаты. 2. Электр қозғалтқыштарының, трансформаторлардың, ұшақтың қону жарық жүйелерінің (қону прожекторлары, ұшақтың қону шамдары, тосқауыл шамдары және басқалар) құрылысы, жұмыс принципі және пайдалану тәртібі. 3. Жарықтандыру шамдарының қону жарық жүйелері схемасы, жарық шығару күшін реттеу құрылғылары жоқ және олардың түс айырмашылығы бар төмен интенсивтетті шамдары. 4. Түнгі ұшу кезінде жарық сигналының коды.

		<p>5. Нашар көрінетін жағдайда ұшақтың қонуы үшін қолданылатын қону прожекторлары мен шамдарының түрлері.</p> <p>6. Негізгі электр материалдарының түрлері, олардың қасиеттері және қолданылу саласы.</p> <p>7. Изоляция орамаларының мегометрмен сынақтан өткізу тәртібі мен нормалары.</p> <p>8. Релейлік қорғаудың негізгі талаптары.</p> <p>9. Электр желісінде жұмыс істеу тәртібі мен әдістері.</p> <p>10. Жоғары және төмен кернеулі сымдарды қосу және пісіріп біріктіру әдістері.</p> <p>11. Электр машиналары мен электр желілеріндегі ақауларды анықтау және жою тәртібі мен әдістері.</p> <p>12. Қорғау және өлшеу құралдарының жұмыс принципі мен пайдалану тәртібі.</p> <p>13. Реле параметрлерін реттеу, тексеру және баптау әдістері.</p> <p>14. Қорғау құралдары мен автоматика құрылғыларының талаптары.</p> <p>15. "ФИ" косинусын жақсарту бойынша негізгі шаралар.</p> <p>16. Кернеу астындағы электр қондырғыларында жұмыс істеу тәртібі.</p> <p>17. Жалпы электротехника және жарық техникасының негіздері.</p> <p>18. Еңбек қауіпсіздігі және қорғаныс шаралары, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі тәртібі.</p> <p>19. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.</p> <p>20. Жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.</p> <p>21. Бұзушылықтардың түрлері және оларды болдырмау мен жою әдістері.</p> <p>22. Өндірістік сигнализация.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Коммуникативтілік, жеке және командада жұмыс істей білу, білім мен практикалық тәжірибе негізінде белгілі әрекеттерден іс-әрекет тәсілін анықтау, уақытылы шешім қабылдау. Оқу барысында және кәсіптік іс-әрекет барысында алған кәсіптік білімдерін, дағдылары мен дағдыларын қолдану.</p> <p>Күнделікті тапсырмаларды орындау нәтижелеріне, орындалатын жұмыстың сапасына, жоғары ұйымшылдыққа және ұқыптылыққа жауапкершілік азаматтық авиацияда қабылданған құжаттаманың, ережелер мен рәсімдердің талаптарын сақтауда.</p> <p>Орындаушылық, ұқыптылық, зейінділік, өзін-өзі ұстай білу, жауапкершілік, стресске төзімділік, тілдерді үйрену қабілеттері, үйрену қабілеттері, коммуникативтілік, дамуға деген ынтасы.</p> <p>Компьютерлік сауаттылық. Топ мүшесі ретінде тиімді жұмыс істеу, тапсырмаларды орындаудағы дәлдік. Тез шешім қабылдай білу, кәсіптік біліктілік пен дағдыларды өз бетінше дамыту қабілеті.</p>	
	1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 350 бұйрығымен бекітілген ҚР Азаматтық	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	авиациясының ұшуын электр жарығымен техникалық қамтамасыз ету қағидалары. 2. ҚР Энергетика министрінің 2015 жылғы 30 наурыздағы № 246 бұйрығымен бекітілген тұтынушылардың электр қондырғыларын техникалық пайдалану қағидалары. 3. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Ұшуды жарықпен техникалық қамтамасыз ету жөніндегі инженер	
13. Кәсіптің карточкасы "Ұшуды жарық техникалық және электротехникалық қамтамасыз ету жөніндегі техник":			
Топтың коды:	3122-4		
Қызмет атауының коды:	3122-4-007		
Кәсіптің атауы:	Ұшуды жарық техникалық және электротехникалық қамтамасыз ету жөніндегі техник		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Электрмен қамтамасыз ету (салалар бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жалпы орта білім, кәсіптік техникалық білім (орта буын маманы), тәжірибелік тәжірибе		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес ұшуды электр жарығымен техникалық қамтамасыз ету бойынша бастапқы даярлау және/немесе біліктілікті арттыру курсынан өткені туралы Сертификат.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3121-9-001 - Жарықтандыру жөніндегі техник-электрик		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуеайлақтарда және авиациялық кәсіпорындарда электр және жарық техникалық жүйелердің сенімді жұмысын қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ұшуды жарық-техникалық және электротехникалық қамтамасыз ету жабдықтарына техникалық қызмет көрсетуді орындау. 2. Ұшуды жарық-техникалық және электротехникалық қамтамасыз етудің жиынтықтаушы жабдықтарын ағымдағы және апаттық жағдайдағы жөндеуді, ауыстыруды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар:	

1. Ұшуды жарық-техникалық және электротехникалық қамтамасыз ету жабдықтарының техникалық жай-күйін инспекциялау жөніндегі жұмыстарды жүргізу.
2. Сәуле шығаратын жарықтың күшін реттеуге арналған жабдығы жоқ, қарқындылығы төмен шамдармен қону жүйелерінің жарық техникалық жабдықтарына техникалық қызмет көрсетуді орындау.
3. Жарық жүйелерінің резервтік электрмен жабдықтау қозғалтқышы мен генераторына техникалық қызмет көрсету.
4. Трансформаторлық қосалқы станцияда электр желісіне, қорғаныс құралдары мен басқару құралдарына қызмет көрсетуді орындау.
5. Жылжымалы қону жүйелерін орналастыру және бүктеу.
6. Дизель-генератор қондырғысына техникалық қызмет көрсету.
7. Барлық қуат диапазонында басқару қалқандарында аппаратураға қызмет көрсетуді және жөндеуді орындау.
8. Неғұрлым білікті маманның басшылығымен дизель-генератордың қашықтан басқару объектілерінде төмен вольтты тарату құрылғыларының электр-жарық техникалық жабдықтарын техникалық пайдалануды қамтамасыз ету.
9. Жарық техникалық жабдықтарды, жинақтауыштарды, материалдар мен электр энергиясын ұтымды пайдалануды қамтамасыз ету.
10. Пайдалану материалдары мен компоненттерінің шығысы мен қажеттілігі туралы мәліметтерді ұсыну.
11. Жазбаларды жүргізу.
12. Еңбек өнімділігін арттыруға, жұмысты орындауға шығындарды азайтуға, озық әдістерді енгізуге бағытталған іс-шараларды енгізуге қатысу.

Білімдер:

1. Төмен кернеуде жұмыс істейтін қорғаныс құралдарының құрылысы мен мақсаты.
2. Электр қозғалтқыштарының, трансформаторлардың, әуе кемесін қонудың жарық-техникалық жүйелерінің (қону прожекторларының, әуе кемесін қону оттарының, бөгеу оттарының және басқалардың) құрылысы, жұмыс істеу қағидаты және пайдалану тәртібі;
3. Сәуле шығаратын жарықтың күшін реттеуге арналған жабдығы жоқ, қарқындылығы төмен шамдармен қонудың жарық техникалық жүйелерінің шамдарын орналастыру схемасы, олардың түс айырмашылығы.
4. Түнгі ұшу кезіндегі жарық дабыл коды.

Дағды 1:

Ұшуды жарық техникалық және электротехникалық қамтамасыз ету жабдықтарын күнделікті тексеруді жүзеге асыру

Еңбек функциясы 1:
 Ұ ш у д ы
 жарық-техникалық және
 электротехникалық
 қамтамасыз ету
 жабдықтарына
 техникалық қызмет
 көрсетуді орындау.

5. Қону прожекторларының түрлері, көрінбейтін кезде әуе кемесін отырғызуға арналған шамдар.
6. Электроматериалдардың негізгі түрлері, олардың қасиеттері және қолдану саласы.
7. Мегометрмен орамаларды оқшаулауды сынау тәртібі мен нормалары.
8. Релелік қорғанысқа қойылатын негізгі талаптар.
9. Электр желісіндегі жұмыс тәртібі мен тәсілдері.
10. Жоғары және төмен вольтты сымдарды қосу және дәнекерлеу әдістері мен әдістері.
11. Электр машиналары мен электр желілерінің жұмысындағы ақауларды анықтау және жою тәртібі мен әдістері.
12. Қорғау және өлшеу аспаптарының жұмыс принципі және пайдалану тәртібі.
13. Релені реттеу, тексеру және реттеу әдістері.
14. Қорғаныс және автоматика құрылғыларына қойылатын талаптар.
15. "КТ" косинусын жақсартудың негізгі шаралары.
16. Кернеудегі жұмыс істеп тұрған электр қондырғыларында жұмыс істеу тәртібі.
17. Жалпы электротехника және жарық техникасы негіздері;
18. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік жөніндегі тәртіп.
19. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
20. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
21. Ақау түрлері және оның алдын алу және жою әдістері.
22. Өндірістік дабыл беру.
23. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.

Дағдыны тану мүмкіндігі
 :

Машықтар:

1. Әуе кемелерінің ұшуын қамтамасыз ету үшін жарық-сигналдық және электр жабдықтарына қызмет көрсетуді қамтамасыз ету.
2. Әуежайдың өндірістік, жолаушылар және басқа да объектілерінің электр және жарықтандыру жабдықтарына қызмет көрсету және жөндеу жұмыстарын жүргізу.
3. Ағымдағы жөндеуден және регламенттік жұмыстардан кейін (авариялық) ағымдағы, жоспарлы-алдын алу жөндеулерін, баптау-реттеу жұмыстарын орындау.
4. ҰЭЖТҚЕ қызметінің кінәсінен ұшу қызметі мен қауіпсіздік техникасын бұзудың алғышарттарының барлық жағдайлары туралы хабарламаларды белгіленген тәртіппен ұсыну.

Дағды 2:
Жарық техникалық және электротехникалық аппаратураларды ақаусыз ұстау

5. Шығарылатын жарықтың Күшін реттеуге арналған жабдығы бар төмен қарқындылықтағы шамдармен қону жүйелерінің электротехникалық жабдықтарына техникалық қызмет көрсетуді және жөндеуді орындау.

6. Автоматтандырылған резервтік дизель-генераторлардың магниттік жарықтық реттегіштері мен аппаратураларына, жарықты автоматты реттеу схемаларына, қонудың жарық техникалық жүйелерінің шамдарын қашықтан басқару схемаларына техникалық қызмет көрсетуді, баптауды және реттеуді орындау.

7. Төмен қарқынды шамдардың ішкі жүйелеріндегі кабельдік сақиналардағы зақымдану орындарын анықтаңыз.

8. Неғұрлым білікті маманның басшылығымен дизель-генератордың қашықтан басқару объектілерінде төмен вольтты тарату құрылғыларының электр-жарық техникалық жабдықтарын техникалық пайдалануды қамтамасыз ету.

9. Жеке шамдарды фокустау, жөндеу және ауыстыру.

10. Жарық техникалық жабдықтарды, жинақтауыштарды, материалдар мен электр энергиясын ұтымды пайдалануды қамтамасыз ету.

11. Пайдалану материалдары мен компоненттерінің шығысы мен қажеттілігі туралы мәліметтерді ұсыну.

12. Жазбаларды жүргізу.

13. Еңбек өнімділігін арттыруға, жұмысты орындауға шығындарды азайтуға, озық әдістерді енгізуге бағытталған іс-шараларды енгізуге қатысу.

Білімдер:

1. Пайдаланылатын жарықтандыру және электр жабдықтары, олардың қуат көздері, басқару схемалары.

2. Шығарылатын жарықтың беріктігін реттеуге арналған жабдықтары бар төмен қарқынды жарықтандыру жүйелерінің шамдарын орналастыру және электр желілеріне қосу схемалары.

3. Жарықтық реттегішінің жұмыс істеу принципі.

4. Ұшуды қамтамасыз ету жүйелері оттарының жарықтығын автоматты реттеу схемасы.

5. Қызмет көрсетілетін жүйеге кіретін электр құрылғыларының құрылғысы, жұмыс істеу принципі және тағайындалуы.

6. Электр жабдықтары мен кабельдік желілерді сынау әдістері.

7. Қызмет көрсетілетін учаскенің толық электрлік сызбасы.

8. Күрделі электр аспаптарына және әуе кемесінің қонуына арналған жарықтандыру жүйелерінің

- аппараттарына, сондай-ақ жарықтылықты автоматты түрде реттейтін құрылғыларға техникалық қызмет көрсету және орнату тәртібі.
9. Іштен жану қозғалтқыштарының жұмыс істеу принципі және құрылымы.
 10. Тұтынушылардың электр қондырғыларын пайдалану тәртібі және олардың құрылымы.
 11. Электр техникасы мен жарық техникасының негізгі заңдары.
 12. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі тәртібі.
 13. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
 14. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
 15. Ақаудың түрлері және оның алдын алу және жою тәсілдері.
 16. Өндірістік сигнализация.
 17. Жұмыс орнындағы еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.

Дағдыны тану мүмкіндігі : -

Машықтар:

1. Түнгі іске қосу шамдарының жарықтандыру жабдықтары мен арматураларының зақымдалуын анықтау және жөндеу.
2. Жекелеген шамдарды қарауды, жөндеуді және ауыстыруды жүзеге асыру.
3. Техникалық қызмет көрсетуді орындау және жөндеу тікелей әуеайлақта жоғары қарқынды шамдары бар қону жүйелерінің жарықтандыру жабдықтары (жердегі және тереңдетілген шамдар, бақыланбайтын және басқарылатын рульдік басқарудың аппараттық көрсеткіштері, сырғанау шамдары, импульстік желілер, оқшаулағыш трансформаторлары бар тізбекті қоректендіру кабельдері).
4. Техникалық қызмет көрсетуді орындау және жөндеу электрондық-тиристорлық және жарықтық реттегіштерінің және олардың құрамдас бөліктерінің (электронды тораптар мен блоктар, реле және т.б.) жұмысының басқа принциптерінде орындалған.
5. Белгілі бір әуеайлақтың жарық сигнал беру жабдығы жүйелерін басқару үшін қолданылатын телемеханиканың релелік-механикалық, электрондық құрылғыларына қызмет көрсетуді орындау.
6. Әуеайлақтың жарық сигнал беру жабдығы жүйелерін басқару үшін қолданылатын компьютерлік телемеханика құрылғыларына қызмет көрсетуді орындау.

Дағды 1:
 Ұшуды жарық техникалық және электротехникалық қамтамасыз ету жабдықтарына техникалық қызмет көрсетуді және ағымдағы жөндеуді қамтамасыз ету

7. Әуе кемесінің ұшуын радиожарықтау техникалық қамтамасыз ету объектілерін резервтік электрмен жабдықтауды автоматты түрде қосу схемаларына техникалық қызмет көрсетуді орындау.

8. III дәрежелі автоматтандырылған дизельдік генераторларға, қуат тізбектеріне, автоматика тізбектеріне және дизельдік генератор жүйелерімен автоматты басқару тізбектеріне техникалық қызмет көрсетуді орындаңыз.

Білімдер:

1. Осы әуеайлақта пайдаланылатын жарық сигналдық жабдық жүйелерінде қолданылатын жарықтық реттегіштерінің мақсаты, жұмыс істеу принципі және құрылғысы.

2. Осы әуеайлақтағы жарық сигнал беру жабдығын басқару үшін қолданылатын телемеханика жүйесінің мақсаты, жұмыс істеу принципі және құрылғысы.

3. Халықаралық азаматтық авиация ұйымы бойынша әуеайлақтағы көріну санаттары туралы түсінік.

4. Әуе кемесінің ұшуын, қонуын және рульдеуін қамтамасыз етуге арналған жарық сигналдық жабдық жүйелерінің жарық сигналдық суреттері.

5. Әуеайлақта жарық сигнал беру жабдығының әртүрлі кіші жүйелерін, резервтік автоматты түрде енгізу схемаларын тағайындау және орналастыру.

6. Элементтердің жұмыс істеу принципі және дизельдік генераторлардың автоматика схемасы.

7. Электротехника, электроника, телемеханика, есептеу техникасы.

8. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі тәртібі.

9. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.

10. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.

11. Ақаудың түрлері және оның алдын алу және жою жолдары.

12. Өндірістік сигнализация.

13. Жұмыс орнындағы еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.

Еңбек функциясы 2:

Ұшуды жарық-техникалық және электротехникалық қамтамасыз етудің жиынтықтаушы жабдықтарын ағымдағы және апаттық жағдайдағы жөндеуді, ауыстыруды орындау

Дағдыны тану мүмкіндігі:

-

Машықтар:

1. Электр жабдықтарын жедел ауыстырып қосуды жүргізу.

2. Электр қондырғыларын пайдалану кезінде электр қондырғыларын техникалық пайдалану және қауіпсіздік техникасы жөніндегі қағидалардың сақталуын қамтамасыз ету.

3. ҰӘЖТҚЕ қызметінің объектілерінде өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету.

	<p>Дағды 2: Әуежайдың жарық техникалық жабдығының , электрмен жабдықтау желілерінің және оның объектілерінің берілген режимдерде үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету</p>	<p>4. Ұшу-қону жолағындағы жұмыстарды жүргізу кезінде жарық сигнал беру жабдығы оттарының сақталуын бақылауды қамтамасыз ету. 5. Жедел техникалық қызмет көрсету. 6. Техникалық құжаттаманы жүргізу. 7. Электр энергиясын ұтымды пайдалануды бақылауды қамтамасыз ету. 8. Электр энергиясын, дизель отынын, қосалқы бөлшектер мен материалдарды үнемдеуді қамтамасыз етіңіз.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Осы әуеайлақта пайдаланылатын жарық сигналдық жабдық жүйелерінде қолданылатын жарықтық реттегіштерінің мақсаты, жұмыс істеу принципі және құрылғысы. 2. Осы әуеайлақтағы жарық сигнал беру жабдығын басқару үшін қолданылатын телемеханика жүйесінің мақсаты, жұмыс істеу принципі және құрылғысы. 3. Халықаралық азаматтық авиация ұйымы бойынша әуеайлақтағы көріну санаттары туралы түсінік. 4. Әуе кемесінің ұшуын, қонуын және рульдеуін қамтамасыз етуге арналған жарық сигналдық жабдық жүйелерінің жарық сигналдық суреттері. 5. Әуеайлақта жарық дабыл беру жабдығының әртүрлі кіші жүйелерін, резервті автоматты түрде енгізу схемаларын тағайындау және орналастыру. 6. Элементтердің жұмыс істеу принципі және дизельдік генераторлардың автоматика схемасы. 7. Электротехника, электроника, телемеханика, есептеу техникасы. 8. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі тәртібі. 9. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі. 10. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар. 11. Ақаудың түрлері және оның алдын алу және жою жолдары. 12. Өндірістік сигнализация. 13. Жұмыс орнындағы еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>-</p>
	<p>Коммуникативтілік, жеке және командада жұмыс істей білу, білім мен практикалық тәжірибе негізінде белгілі әрекеттерден іс-әрекет тәсілін анықтау, уақытылы шешім қабылдау. Оқу барысында және кәсіптік іс-әрекет барысында алған кәсіптік білімдерін, дағдылары мен дағдыларын қолдану.</p> <p>Күнделікті тапсырмаларды орындау нәтижелеріне, орындалатын жұмыстың сапасына, азаматтық авиацияда қабылданған құжаттаманың, ережелер мен рәсімдердің талаптарын сақтаудағы жоғары ұйымшылдық пен ұқыптылыққа жауапкершілік.</p>	

	Еңбексүйгіштік, ұқыптылық, зейінділік, тәртіптілік, жауапкершілік, тіл үйрену қабілеттері, оқу қабілеті, коммуникативтілік, дамуға деген ынтасы.	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 350 бұйрығымен бекітілген ҚР Азаматтық авиациясының ұшуын электр жарығымен техникалық қамтамасыз ету қағидалары. 2. ҚР Энергетика министрінің 2015 жылғы 30 наурыздағы № 246 бұйрығымен бекітілген тұтынушылардың электр қондырғыларын техникалық пайдалану қағидалары. 3. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	Ұшуды жарықпен техникалық қамтамасыз ету жөніндегі инженер
	4	Ұшуды қамтамасыз ету жүйелерінің жарық техникалық жабдықтарына қызмет көрсету жөніндегі электромеханик

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

14. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.

Орындаушы: Мырзагалиев Ербакыт Орынғалиевич, +7(717)2572191, e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

15. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы" АҚ.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54 52.

Орындаушы: Битенов Алмас Баданович, +7 (701) 513 84 41, a.bitenov@agakaz.kz.

16. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

17. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 19 қараша.

18. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.

19. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.

20. Болжалды қайта қарау күні: 31.12.2027 жылғы 31 желтоқсан.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің
міндетін атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 418 бұйрығына
7-қосымша

Кәсіптік стандарт: "Әуе кемелерінің ұшуын метеорологиялық қамтамасыз ету"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Әуе кемелерінің ұшуын метеорологиялық қамтамасыз ету" кәсіптік стандарты ҚР "Кәсіптік біліктіліктер туралы" Заңының 5-бабына сәйкес әзірленген және азаматтық авиация саласында метеорологиялық

қамтамасыз ету қызметін жүзеге асыратын ұйым басшылары мен мамандарына қойылатын талаптарды белгілейді.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) әуе кемесі – атмосферада жер бетіне шағылған ауамен әрекеттеспей, тек ауамен әрекеттесу арқылы ұсталатын аппарат;

2) біліктілік – қызметкердің нақты еңбек функцияларын сапалы орындауға дайындық дәрежесі;

3) біліктілік деңгейі – қызметкердің дайындығы мен құзыретіне қойылатын талаптар жиынтығы, еңбек әрекеттерінің күрделілігі, стандарттылығы, жауапкершілігі және дербестік параметрлері бойынша ажыратылатын;

4) болжам (ауа райы) – белгілі бір уақытта немесе белгілі бір аумақта, әуе кеңістігінің бір бөлігінде күтілетін метеорологиялық жағдайларды сипаттау;

5) метеорологиялық ақпарат – әуе кеңістігін пайдаланушыларға арналған нақты немесе күтілетін метеорологиялық жағдайларға қатысты метеорологиялық мәлімет, талдау, болжам және басқа хабарлама;

6) метеорологиялық бақылау – бір немесе бірнеше метеорологиялық элементті бағалау

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

1) АҚЖ – автоматтандырылған ақпараттық жүйе;

2) ӘК – әуе кемесі;

3) ӘҚҚК – әуе қозғалысын қызмет көрсету;

4) БА – біліктілік анықтамалығы;

5) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

6) WMO (World Meteorological Organization) – дүниежүзілік метеорологиялық ұйым;

7) ЖЖС – жердің жасанды спутниктері;

8) ИКАО (ICAO — International Civil Aviation Organization) – Халықаралық азаматтық авиация ұйымы;

9) ҚР – Қазақстан Республикасы;

10) METAR (Meteorological Aerodrome Report) – үнемі берілетін метеорологиялық есеп;

11) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;

12) SPECI (Special Weather Report) – арнайы метеорологиялық есеп;

13) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Әуе кемелерінің ұшуын метеорологиялық қамтамасыз ету.

5. Кәсіптік стандарттың коды: H52231094.

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

Н Көлік және қоймалау;

52 Жүктерді қоймаға қою және қосалқы көлік қызметі;

52.2 Қосалқы көлік қызметі;

52.23уе көлігінің қосалқы қызметі;

52.23.1 Әуе кеңістігін пайдалануды реттеу.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Кәсіптік стандарт авиациялық метеорологиялық қамтамасыз ету саласындағы мамандар мен басшылық құрамға қойылатын құзыреттер мен кәсіптік дағдылар талаптарын айқындайды.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Метеорологиялық қызмет бастығы – 6 СБШ-нің деңгейі;

2) Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары – 8 СБШ-нің деңгейі;

3) Инженер-метеоролог – 6 СБШ-нің деңгейі;

4) Инженер-аспапшы – 6 СБШ-нің деңгейі;

5) Техник-метеоролог – 4 СБШ-нің деңгейі;

6) Техник-аспапшы – 4 СБШ-нің деңгейі.

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Метеорологиялық қызмет бастығы":			
Топтың коды:	1329-1		
Қызмет атауының коды:	1329-1-027		
Кәсіптің атауы:	Метеорологиялық қызмет бастығы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Ұшуларды метеорологиялық қамтамасыз ету немесе авиацияның өзге де ұқсас салаларында метеорологиялық қамтамасыз етуге қатысты лауазымдарда кемінде 5 жыл жұмыс өтілі.		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1329-1-005 - Бас синоптик		

Қызметтің негізгі мақсаты:	Азаматтық авиацияны метеорологиялық қамтамасыз ету бойынша бөлімшенің жұмысын жоспарлау, қызметті ұйымдастыру және жүзеге асыру, орындалатын іс-шараларды тұрақты бақылау және процестерге тікелей қатысу арқылы іске асыру.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Қызмет жұмысын ұйымдастыру.</p> <p>2. Қызметтің жұмысын басқару және бағынышты персоналдың өз функциялары мен міндеттерін орындауын бақылау.</p> <p>3. Іс-шаралардың орындалуын бақылау және олардың мониторингі.</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Қызмет жұмысын ұйымдастыру.	Дағды 1: Қызмет жұмысын жоспарлау және ұйымдастыру.	<p>Машықтар:</p> <p>Қызмет бойынша:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Метеоқызмет бөлімшелерінің жұмысын мақсаттар мен міндеттерге сәйкес жоспарлау. 2. Метеоқызметтің жұмыс жоспарын әзірлеу. 3. Іс-шараларды жүзеге асырудың формаларын, әдістерін және мерзімдерін анықтау. 4. Метеоқызметті дамыту және техникалық құралдармен жабдықтау бойынша іс-шаралар әзірлеу. 5. Авиациялық метеоперсоналды іріктеу, дайындау және құзыреттілігін бағалау бойынша іс-шаралар өткізу. 6. Аудит нәтижесінде анықталған сәйкессіздіктер бойынша түзету әрекеттерін/іс-шараларын әзірлеу. 7. Персоналды өзекті құжаттамамен уақтылы таныстыруды қамтамасыз ету. 8. Еңбек қорғау, өрт қауіпсіздігі, өндірістік санитария және еңбек жағдайларын жақсарту бойынша іс-шараларды орындауды қамтамасыз ету. 9. Бөлімшеге бұйрықтар мен нұсқаулар шығару. 10. Ұшу қауіпсіздігі және сапаны қамтамасыз ету бойынша келіп түскен ақпаратты жинау, жүйелеу және талдау. 11. Қауіп-қатерлерді басқару принциптерін түсіну, оларды бағалауға қатысу және басқару мен азайту бойынша іс-шаралар әзірлеу. 12. Жеке құрамның жұмысын ұйымдастыру. 13. Бөлімшелердің жұмысын талдау, ауысымда әдістемелік жұмыс жүргізу және еңбек тәртібін нығайту бойынша іс-шаралар өткізу. 14. Кезекшілік қабылдау-тапсыру рәсімдерін орындау. 15. Ауысымның жұмыс тәртібін (үзілістер, ауыстыру және т.б.) құрастыру.

		<p>16. Біліктілікті арттыру сертификаттарының болуы мен жарамдылық мерзімдерін бақылау және тексеру .</p> <p>17. Қауіпсіз пайдалану шарттарын қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР азаматтық авиацияның ұшуларын метеорологиялық қамтамасыз етуді реттейтін нормативтік құқықтық актілері және басқа да құжаттар. 2. Кәсіпорын мен бөлімшенің даму стратегиясы және жоспарлары, олармен байланысты бөлігінде. 3. Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорын мен бөлімшенің қызметі бойынша ережелер мен бұйрықтар. 4. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері. 5. Еңбек заңнамасының негіздері. 6. Метеоқызмет жұмысын ұйымдастыру. 7. Адамның мүмкіндіктері мен шектеулері, команданың жұмысын оңтайландыру, қауіп және қателік факторларын бақылау принциптері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
<p>Еңбек функциясы 2: Қызметтің жұмысын басқару және бағынышты персоналдың өз функциялары мен міндеттерін орындауын бақылау.</p>	<p>Дағды 1: Қызметтің қызметін жоспарлау және бақылау.</p>	<p>Машықтар: Қызмет бойынша:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Метеорологиялық қамтамасыз ету процестерін жоспарлау. 2. Іс-шараларды жүзеге асырудың формаларын, әдістерін және мерзімдерін анықтау. 3. Метеоқызмет процестерін бақылау. 4. Жұмыс тәртібін және персоналдың лауазымдық міндеттерін анықтау. 5. Тәртіп жағдайын, жіберілген бұзушылықтарды, инциденттер мен метеоқызмет мамандарының кінәсінен болған авиациялық оқиғаларды есепке алу және талдау жүргізу. 6. Жұмыс уақыты режимдерінің сақталуын бақылау. 7. Персоналдың біліктілік сәйкестігін бақылау және қамтамасыз ету. 8. Әр бөлімшенің кезекші ауысымының жұмысын бақылау. 9. Жұмыс орындары арасында және басқа мүдделі тараптармен әрекеттердің үйлестірілуін қамтамасыз ету және бақылау. 10. Жұмыс үшін қауіпті факторларды анықтау және жою, сыртқы және ішкі қауіптерді, мамандардың қателіктерін анықтау және бақылау. 11. Ауысымда метеорологиялық ақпаратты шығарудағы бұзушылықтарды анықтау, оларды алдын алу шараларын әзірлеу және бағынышты персоналдың оларды орындауын қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p>

		<ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР азаматтық авиацияның ұшуларын метеорологиялық қамтамасыз етуді реттейтін нормативтік құқықтық актілері және басқа да құжаттар. 2. Кәсіпорын мен бөлімшенің даму стратегиясы және жоспарлары, олармен байланысты бөлігінде. 3. Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорын мен бөлімшенің қызметі бойынша ережелер мен бұйрықтар. 4. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері. 5. Еңбек заңнамасының негіздері. 6. Метеоқызмет жұмысын ұйымдастыру. 7. Адамның мүмкіндіктері мен шектеулері, команданың жұмысын оңтайландыру, қауіп және қателік факторларын бақылау принциптері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Еңбек функциясы 3: Іс-шаралардың орындалуын бақылау және олардың мониторингі.	Дағды 1: Іс-шараларды жоспарлау және олардың іске асырылуын бақылау.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Іс-шаралар жоспарларын әзірлеу. 2. Іс-шараларды іске асыруға жауапты тұлғаларды тағайындау. 3. Жоспарланған іс-шаралардың орындалуын бақылау. 4. Бағынышты персоналдан метеорологиялық қамтамасыз етуді жетілдіру бойынша ұсыныстарды жинау және қарастыру. 5. Қауіптерді басқару принциптерін түсіну, оларды бағалауға қатысу және басқару мен азайту шараларын әзірлеу. 6. Қолданылып жатқан процедуралар мен жаңа технологияларға мониторинг жүргізу. 7. Қолданылған процедуралар мен жаңа технологияларды жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірлеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР азаматтық авиацияның ұшуларын метеорологиялық қамтамасыз етуді реттейтін нормативтік құқықтық актілері және басқа да құжаттар. 2. Кәсіпорын мен бөлімшенің даму стратегиясы және жоспарлары, олармен байланысты бөлігінде. 3. Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорын мен бөлімшенің қызметі бойынша ережелер мен бұйрықтар. 4. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері. 5. Еңбек заңнамасының негіздері. 6. Метеоқызмет жұмысын ұйымдастыру. 7. Адамның мүмкіндіктері мен шектеулері, команданың жұмысын оңтайландыру, қауіп және қателік факторларын бақылау принциптері.

	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қойылған міндеттерді орындау және қабылданған шешімдердің нәтижелері үшін жауапкершілік. Азаматтық авиацияда қабылданған құжаттамалық талаптарды, ережелер мен рәсімдерді сақтаудағы жоғары ұйымдастырушылық және ұқыптылық.		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы "Ұшулар қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қатысатын авиация персоналының кәсіби дайындығының Типтік бағдарламаларын бекіту туралы". 2. ҚР азаматтық авиациясын метеорологиялық қамтамасыз ету ережелері, ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 14 маусымдағы № 345 бұйрығымен бекітілген. 3. Құзыреттер бойынша нұсқаулық, ӘМО №1205. 4. Техникалық регламент, ӘМО №49.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	8	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	
10. Кәсіптің карточкасы "Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары":			
Топтың коды:	1210-0		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиациялық персоналды кәсіптік даярлаудың типтік бағдарламаларын бекіту туралы", 21-тарау. Метеорологиялық жабдыққа техникалық қызмет көрсету бойынша инженерлік-техникалық персонал.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Ұйымды (бөлімшені) басқаруда кемінде 5 жыл практикалық тәжірибе және (немесе) аталған кәсіби стандарт бойынша 6 біліктілік деңгейінен төмен емес		

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	лауазымдарда кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі. Әуе навигациясын қамтамасыз ету саласында кемінде 5 жыл жоғарғы кәсіптік білім және практикалық тәжірибе болуы рұқсат етіледі. Азаматтық авиация ұйымдарының басшыларына қойылатын талаптарға сәйкес кәсіби дайындық.	
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1210-0-012 - Азаматтық авиация басқармасының (агентігінің) бас директоры	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұйымның өміршеңдігі мен тиімді дамуын қамтамасыз ету мақсатында даму стратегиясын әзірлеу және жүйелі түрде қайта қарау, жоспарлау, басқару, үйлестіру және кәсіпорын немесе ұйымның жалпы қызметін бағалау.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Миссияны, құндылықтарды, мәдениетті, саясатты және стратегияны қалыптастыру. 2. Кәсіпорынды (ұйымды) басқару.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1:	Дағды 1:	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның саясатын, қызмет стратегиясын және оларды іске асыру механизмдерін айқындау. 2. Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын ұйымдастыру және олардың тиімді өзара әрекеттесуін қамтамасыз ету, олардың қызметін тауарлар мен қызметтердің икемді және мобильді өндірісін дамыту мен жетілдіруге бағыттау, жаңашылдықтарға және нарықтық жағдайдың өзгеруіне жедел ден қою, әлеуметтік және нарықтық басымдықтарды ескере отырып. 3. Ұйымның жұмыс тиімділігін арттыруды және пайданы ұлғайтуды қамтамасыз ету. 4. Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету, олардың кәсіби білімдері мен тәжірибесін ұтымды пайдалану және дамыту, өмір мен денсаулық үшін қауіпсіз әрі қолайлы еңбек жағдайларын жасау, қоршаған ортаны қорғау туралы заңнаманың талаптарын сақтау, ұжымда қолайлы психологиялық атмосфераны қалыптастыру бойынша шаралар қабылдау. 5. Басқарудың экономикалық және әкімшілік әдістерін үйлестіру, өндірістік және өзге де мәселелерді талқылау және шешу, өндіріс тиімділігін арттырудың материалдық және моральдық ынталандыруларын қамтамасыз ету. 6. Радиотехникалық кешенді (жабдықтарды) және байланыс жүйелерін халықаралық стандарттар мен талаптарға сәйкестігін қамтамасыз ету үшін олардың басым және стратегиялық дамуы мен жаңғыртылуын айқындау.
		Білімдер:

<p>Миссияны, құндылықтарды, мәдениетті, саясатты және стратегияны қалыптастыру.</p>	<p>Кәсіпорынның (ұйымның) миссиясын, мақсаттарын, саясатын және стратегиясын әзірлеу және бекіту.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге нормативтік құқықтық актілер мен мемлекеттік органдардың актілері. 2. Ұйымның қызметіне қатысты әдістемелік және өзге де материалдар. 3. Ұйымның бейіні, мамандануы және құрылымдық ерекшеліктері. 4. Ұйымның өндірістік қуаттары мен кадрлық ресурстары. 5. Ұйым өнімдерін өндіру технологиясы. 6. Салық заңнамасы. 7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі. 8. Шаруашылық жүргізу мен ұйымды басқарудың заманауи әдістері. 9. Стратегиялық жоспарлау, нарықтың сыртқы және ішкі конъюнктурасы (өз секторын және онымен байланысты секторларды), бәсекелестерді, жеткізушілерді және тұтынушыларды талдау. 10. Ғылыми-техникалық жетістіктер мен отандық және шетелдік озық тәжірибе. 11. Тиісті қызмет түріндегі тәжірибе және ұқсас үздік ұйымдардың тәжірибесі. 12. Шаруашылық және қаржылық келісімшарттарды жасау және орындау тәртібі. 13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасау тәртібі, сондай-ақ әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу. 14. Ұйым экономикасы мен қаржысын басқару, өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру. 15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, қауіпсіздік және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заңнамаға сәйкес ұйымның өндірістік, шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметін басқару. 2. Қабылданған шешімдердің орындалуын, ұйымның балансында тұрған мүліктің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қаржылық-шаруашылық қызметінің нәтижелерін қамтамасыз ету. 3. Шарттар жасасу, мәмілелер мен операцияларды жүзеге асыру, сыртқы ұйымдармен немесе өзге заңды тұлғалармен келісімдер жүргізу, өкімдер мен бұйрықтар шығару, ұйымды іскерлік кездесулерде таныстыру.

4. Ұйымның мемлекеттік бюджет, жинақтаушы зейнетақы және сақтандыру қорлары, жеткізушілер, тапсырыс берушілер және несие берушілер, соның ішінде банктер алдындағы міндеттемелерін, сондай-ақ шаруашылық және еңбек шарттарын (келісімшарттарын), индикативті жоспарлар мен бизнес-жоспарлардың көрсеткіштерін орындауын қамтамасыз ету.

5. Әлеуметтік әріптестік қағидаттарына негізделе отырып, ұжымдық шартты әзірлеу, жасасу және орындауды, еңбек және өндірістік тәртіптің сақталуын қамтамасыз ету, еңбек мотивациясын, қызметкерлердің бастамашылдығы мен белсенділігін дамытуға ықпал ету.

6. Ұйымның қаржылық-экономикалық және өндірістік-шаруашылық қызметіне қатысты мәселелерді заңнамада көзделген өкілеттіктер шегінде шешу, қызметтің жекелеген бағыттарын жүргізуді басқа лауазымды тұлғаларға, директор орынбасарларына, филиал басшыларына, сондай-ақ функционалдық және өндірістік бөлімшелерге тапсыру.

Дағды 1:

Ұйымдық құрылымды әзірлеу және ресурстарды бөлу.

Білімдер:

1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге нормативтік құқықтық актілер мен мемлекеттік органдардың актілері.

2. Ұйымның қызметіне қатысты әдістемелік және өзге материалдар.

3. Ұйымның бейіні, мамандануы және құрылымдық ерекшеліктері.

4. Ұйымның өндірістік қуаттары мен кадрлық ресурстары.

5. Ұйым өнімдерін өндіру технологиясы.

6. Салық заңнамасы.

7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі.

8. Шаруашылық жүргізу мен ұйымды басқарудың заманауи әдістері.

9. Стратегиялық жоспарлау, нарықтың сыртқы және ішкі конъюнктурасы (өз секторын және онымен байланысты секторларды), бәсекелестерді, жеткізушілерді және тұтынушыларды талдау.

10. Ғылыми-техникалық жетістіктер мен отандық және шетелдік озық тәжірибе.

11. Тиісті қызмет түріндегі тәжірибе және ұқсас үздік ұйымдардың тәжірибесі.

12. Шаруашылық және қаржылық келісімшарттарды жасау және орындау тәртібі.

13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасау тәртібі, сондай-ақ әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу.

Еңбек функциясы 2:
Кәсіпорынды (ұйымды) басқару.

	14. Ұйым экономикасы мен қаржысын басқару, өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Дағды 2: Ұшуларды метеорологиялық қамтамасыз ету инфрақұрылымын басқару.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Метеорологиялық құбылыстардың (желдің ауысуы, найзағай, мұздану, турбуленттілік және т.б.) авиациялық операциялардың қауіпсіздігі мен тиімділігіне әсерін түсіну. 2. Метеорологиялық стандарттар мен рәсімдерді әзірлеуді, сондай-ақ халықаралық талаптарды ұлттық заңнама жағдайларына бейімдеуді қамтамасыз ету. 3. Жаңа технологияларды (автоматтандырылған метеостанциялар, радиолокациялық жүйелер және бағдарламалық шешімдер) енгізуді басқару. 4. Процестердің сапасын жақсарту үшін авиациялық метеорология саласында зерттеулер бастамашысы болу. 5. Жаңа жүйелер мен жабдықтармен жұмыс істеуге персоналды дайындауды қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Атмосфера физикасының негіздері және ауа райының қалыптасуына әсер ететін процестер (ауа массаларының циркуляциясы, бұлттардың түзілуі және т.б.). 2. Авиацияға әсер ететін қауіпті құбылыстардың табиғатын түсіну (желдің ауысуы, мұздану, найзағай, тұман, жанартаулық күл). 3. Авиациядағы ұзақ мерзімді, орта мерзімді және қысқа мерзімді болжамдардың ерекшеліктерін білу. 4. ИКАО стандарттары (3-қосымша — Халықаралық әуе навигациясын метеорологиялық қамтамасыз ету) және WMO (Дүниежүзілік метеорологиялық ұйым) ұсынымдары. 5. Ұшуларды метеорологиялық қамтамасыз етуді реттейтін ұлттық нормативтік актілер. 6. Метеорологиялық жағдайлардың ұшудың әртүрлі кезеңдеріне әсерінің ерекшеліктері: ұшу, маршрут, кону. 7. Метеорологиялық ақпараттың ұшу қауіпсіздігі мен тиімділігін қамтамасыз етудегі рөлі. 8. Метеорологиялық ақпаратты ұсыну үшін авиациялық органдармен (диспетчерлік және аэродромдық қызметтер) өзара іс-қимыл рәсімдері. 9. Деректер мен стандарттар алмасу үшін халықаралық метеорологиялық орталықтармен үйлестіру негіздері. 10. Метеорологиялық болжамдар мен мәліметтердің дәлдігі, өзектілігі және сенімділігін бағалаудың қағидаттары мен критерийлері.

		11. Метеорологиялық қамтамасыз етудің тиімділігі мен сапасын арттыру үшін жаңа технологияларды қолдану мүмкіндіктері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жоғары еңбекқорлық. Оқу қабілеті. Күрделі мәселелер мен проблемаларды шешуге қабілет пен дайындық. Инновациялық көзқарас. Шығармашылық. Коммуникациялық дағдылар (шетел тілінде коммуникацияны қоса алғанда). Лидерлік. Жеке ұйымдасқандық. Шешімдерді жедел қабылдау. Нәтижеге бағдарлану. Жауапкершілік. Нық шешім қабылдау. Өзін-өзі талдау. Жүйелі ойлау.</p> <p>Жеке және топпен жұмыс істей білу. Кәсіби дамуға ұмтылу. Әртүрлі көзқарастар мен көзқарастарды ескеру және құрметтеу. Өзіне деген сенімділік. Кең көзқарас.</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы "Ұшулар қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қатысатын авиация персоналының кәсіби дайындығының Типтік бағдарламаларын бекіту туралы".		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары.	
11. Кәсіптің карточкасы "Инженер-метеоролог":			
Топтың коды:	2112-0		
Қызмет атауының коды:	2112-0-006		
Кәсіптің атауы:	Инженер-метеоролог		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы "Ұшулар қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қатысатын авиация персоналының кәсіби дайындығының Типтік бағдарламаларын бекіту туралы", 21-тарау.</p> <p>Метеорологиялық жабдыққа техникалық қызмет көрсететін инженерлік-техникалық персонал.</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)		
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығымен бекітілген "Ұшулар қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қатысатын авиация персоналының кәсіби дайындығының Типтік бағдарламалары" талаптарына сәйкес ұшуларды метеорологиялық қамтамасыз етуге байланысты алдыңғы қызмет барысында немесе азаматтық авиация ұйымдарында кемінде 5 жыл ұқсас қызмет атқару барысында кәсіби дайындықтан өту.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Ұшулар қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қатысатын авиация персоналының кәсіби дайындығының Типтік бағдарламалары талаптарына сәйкес мамандардың кәсіби деңгейін қолдау курсы өткендігі туралы сертификат.		
	2112-0-007 - Инженер-синоптик 2112-0-010 - Метеоролог		

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2112-0-011 - Ғылыми қызметкер (метеорология саласындағы) 2112-0-012 - Синоптик	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұшу қауіпсіздігі мен тиімділігін қамтамасыз ету мақсатында аэродромға арналған ауа райы болжамдарын құрастыру және қауіпті метеорологиялық құбылыстар туралы ескертулерді ұсыну.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Азаматтық авиацияны метеорологиялық қамтамасыз ету
	Қосымша еңбек функциялары:	
	Дағды 1: Аэросиноптикалық материалды өңдеу және талдау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аэросиноптикалық материалды және нақты ауа райын өңдеу және талдау жүргізу. 2. Синоптикалық жағдайды мониторингілеу және талдау жүргізу. 3. Жердегі және биіктіктегі термобарикалық өрісті, жердің жасанды серіктерінің (ЖЖС) суреттерін талдау жүргізу. 4. Келіп түсетін нақты және болжамдық деректерді талдау жүргізу. 5. Тиісті алдын ала ескертілген мерзіммен әртүрлі уақыт кезеңдеріне арналған ауа райы болжамдарын уақтылы құрастыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР нормативтік құқықтық актілері, қаулылары, өкімдері, бұйрықтары және ҚР азаматтық авиацияны метеорологиялық қамтамасыз етуге қатысты басқа да басшылық және нормативтік құжаттары. 2. Аэросиноптикалық материалдарды, атмосфера жағдайын радиозондтау деректерін және жердің жасанды серіктері (ЖЖС) суреттерін оқу және шифрын шешу. 3. Атмосфералық процестердің физикалық принциптері және олардың өзара әрекеттесуі. 4. Жергілікті ауа райына әсер ететін факторлар. 5. Метеорологиялық терминдер мен қысқартулар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аэродром мен өз жауапкершілік аймағына арналған болжамдарды уақтылы құрастыру. 2. Аэродром мен өз жауапкершілік аймағына арналған ескертулерді уақтылы құрастыру. 3. Болжамдарға түзетулер енгізу қажеттілігін белгіленген критерийлерге сәйкес бағалау. 4. Ескертулерді жаңарту қажеттілігін белгіленген критерийлерге сәйкес бағалау.

Еңбек функциясы 1:
Азаматтық авиацияны
метеорологиялық
қамтамасыз ету

Дағды 2:
Әртүрлі мерзімге
арналған ауа райы
болжамдарын, алдын ала
ескертулерді әртүрлі
алдын ала ескертілген
уақытпен құрастыру.

5. Нормативтік құжаттарға сәйкес болжамдар, ескертулер және басқа да метеорологиялық ақпаратты тиісті форматта рәсімдеу.

Білімдер:

1. ҚР нормативтік құқықтық актілері, қаулылары, өкімдері, бұйрықтары және ҚР азаматтық авиацияны метеорологиялық қамтамасыз етуге қатысты басқа да басшылық және нормативтік құжаттары.
2. Атмосфералық процестердің синоптикалық ауқымдағы және атмосфералық фронттардың физикалық принциптері.
3. Конвективтік және мезомасштабты құбылыстардың (қауіпті метеорологиялық жағдайларды қоса алғанда) физикалық принциптері.
4. Жергілікті ауа райына әсер ететін факторлар.
5. Метеорологиялық болжамдарды құрастыру тәртібіне қатысты әдістемелік және нұсқаулық материал.
6. Метеорологиялық авиациялық кодтар, терминдер мен қысқартулар.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

Ұсынылмайды

Дағды 3:
Пайдаланушыларға
метеорологиялық
ақпаратты ұсыну.

Машықтар:

1. Метеорологиялық ақпаратты қолда бар байланыс құралдары арқылы жеткізу.
2. Метеорологиялық ақпаратты штаттан тыс жағдайларда тұтынушылар мен ӘҚК органдарына жеткізу.
3. Метеорологиялық ақпаратты жеткізу мерзімдерін бақылау.
4. Күрделі және штаттан тыс жағдайларда шешімдер қабылдау.
5. Ұшақ экипаждарымен, ӘҚК органдарымен, іздестіру-құтқару қызметтерімен, әуежай әкімшілігімен және басқа да авиация пайдаланушыларымен кеңестер/нұсқаулықтар өткізу.
6. Арнайы компьютерлік бағдарламалармен жұмыс істеу.

Білімдер:

1. ҚР нормативтік құқықтық актілері, қаулылары, өкімдері, бұйрықтары және ҚР азаматтық авиацияны метеорологиялық қамтамасыз етуге қатысты басқа да басшылық және нормативтік құжаттары.
2. Метеорологиялық ақпаратты тарату схемасы және тәртібі.
3. Пайдаланушыларға метеорологиялық ақпаратты жеткізу тәртібі туралы әдістемелік және нұсқаулық материал.

		4. Компьютерлік және кеңсе техникасымен жұмыс істеу. 5. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қойылған міндеттерді орындау және қабылданған шешімдердің нәтижелері үшін жауапкершілік. Азаматтық авиацияда қабылданған құжаттама талаптарын, ережелер мен рәсімдерді сақтауда жоғары ұйымдастырушылық пен пунктуалдылық. Технологиялық қызметтің түрлі жағдайларында жеке және топта жұмыс істей білу, сондай-ақ уақытылы шешімдер қабылдау қабілеті. Шығарылатын метеорологиялық ақпараттың (өнімнің) сапасына жауапкершілікпен қарау.		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы "Ұшулар қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қатысатын авиация персоналының кәсіби дайындығының Типтік бағдарламаларын бекіту туралы". 2. ҚР азаматтық авиациясын метеорологиялық қамтамасыз ету ережелері, ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 14 маусымдағы № 345 бұйрығымен бекітілген. 3. Құзыреттер бойынша нұсқаулық, ӘМО №1205. 4. Техникалық регламент, ӘМО №49.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Метеорологиялық қызмет бастығы	
12. Кәсіптің карточкасы "Инженер-аспапшы":			
Топтың коды:	2152-4		
Қызмет атауының коды:	2152-4-002		
Кәсіптің атауы:	Инженер-аспапшы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы "Ұшулар қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қатысатын авиация персоналының кәсіби дайындығының Типтік бағдарламаларын бекіту туралы", 21-тарау. Инженер-метеоролог		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)		
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығымен бекітілген "Ұшулар қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қатысатын авиация персоналының кәсіби дайындығының Типтік бағдарламалары" талаптарына сәйкес ұшуларды метеорологиялық қамтамасыз етуге байланысты алдыңғы қызмет барысында немесе азаматтық авиация ұйымдарында кемінде 3 жыл ұқсас қызмет атқару барысында кәсіби дайындықтан өту.		
	Ұшулар қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қатысатын авиация персоналының кәсіби дайындығының Типтік бағдарламалары талаптарына сәйкес		

Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	мамандардың кәсіби деңгейін қолдау бойынша курстан өткендігі туралы сертификат.	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1321-0-010 - Бас аспапшы 2152-9-013 - Гидрометеорологиялық аспаптарды, жабдықтар мен жүйелерді пайдалану жөніндегі инженерлер 2152-1-002 - Инженер-электроншы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Метеорологиялық жабдықтың дұрыс техникалық пайдаланылуын және үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Метеорологиялық жабдықтың дұрыс техникалық пайдаланылуын және үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету.
	Қосымша еңбек функциялары:	
	<p>Дағды 1: Метеорологиялық жабдықты техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жабдықты техникалық қызмет көрсету, жөндеу және тексеру жоспарлары мен кестелерін әзірлеу. 2. Жеке құрылғылар мен тораптарды тексеру, жабдықтың электрондық элементтерінің параметрлері мен сенімділігін бақылау. 3. Жабдыққа, электрондық техникаға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру, олардың жұмысқа қабілеттілігін және тиімді пайдаланылуын қамтамасыз ету. 4. Электрондық жабдықты пайдалану ережелерін сақтауын бақылау. 5. Жаңа іске қосылған электрондық жабдықты қабылдау және меңгеру. 6. Кәсіби қызмет саласында қолданылатын ақпаратты жинау, сақтау және өңдеудің компьютерлік әдістерін меңгеру. 7. Автоматтандырылған авиациялық метеорологиялық қамтамасыз ету жүйесінің бағдарламалық кешенінің жұмыс істеуі үшін қажетті байланыс арналарына қызмет көрсетуді ұйымдастыру. 8. Радиоэлектрондық жабдықтың электрлік схемалары мен байланыс желілері схемаларын әзірлеу. 9. Радиотехникалық жабдыққа арналған техникалық талаптар мен жобалау бойынша техникалық тапсырмаларды әзірлеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР нормативтік құқықтық актілері, қаулылары, өкімдері, бұйрықтары және азаматтық авиацияны метеорологиялық қамтамасыз етуге қатысты басқа да басшылық және нормативтік құжаттары. 2. Азаматтық авиация аэродромдарының (тікұшак айлақтарының) пайдалануға жарамдылық нормалары.

Еңбек функциясы 1:
Метеорологиялық жабдықтың дұрыс техникалық пайдаланылуын және үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету.

3. Стандарттар, пайдаланушы нұсқаулықтары, нормативтік-техникалық құжаттама және жабдықтың пайдалану құжаттамасы.
4. Электр қондырғылары мен жабдықтарын техникалық пайдалану ережелері.
5. Жабдыққа сервистік қызмет көрсету бойынша жұмыстарды орындау туралы нұсқаулықтар мен регламенттер.
6. Халықаралық және мемлекеттік стандарттар, техникалық шарттар, құжаттаманы дайындау және ресімдеу бойынша ақпараттық технологиялар саласындағы ережелер мен нұсқаулықтар.
7. Радиотехникалық жабдықтың жұмыс істеу принциптері және схемотехника негіздері.
8. Еңбек қорғау, қауіпсіздік техникасы және өрт қауіпсіздігі талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Ұсынылмайды

Дағды 2:
Метеорологиялық жабдықты техникалық қызмет көрсету, диагностика және жөндеу.

- Машықтар:
1. Метеорологиялық жабдықты пайдалану барысында ақауларды уақтылы анықтау үшін тесттік тексерулер жүргізу.
 2. Пайдалану процесінде анықталған ақауларды нормативтік және пайдалану құжаттарына сәйкес жою.
 3. Электрондық жабдыққа алдын алу және ағымдағы жөндеу жұмыстарын, калибрлеуді жүргізу.
 4. Жөндеуді қажет ететін немесе құрамдас бөліктерін ауыстыруды талап ететін жабдықтың техникалық жағдайын бағалау.
 5. Жабдықтың жұмысқа қабілеттілігін қалпына келтіру үшін қосалқы бөлшектерді, құралдарды және бағдарламалық құралдарды дұрыс қолдану.
 6. Пайдалану құжаттамасында белгіленген метеорологиялық жабдықтың қызмет ету мерзімін (ресурсын) ұзарту бойынша тексеруді ұйымдастыру.
 7. Тексеру нәтижелері бойынша жөндеудің мақсатқа сайлығын, көлемін және мерзімін анықтау.
 8. Пайдалану немесе сақтау мерзімі өткен, белгіленген ресурсты толығымен пайдаланған және шекті күйге жеткен жабдықты есептен шығару.

Білімдер:

1. ҚР нормативтік құқықтық актілері, қаулылары, өкімдері, бұйрықтары және азаматтық авиацияны метеорологиялық қамтамасыз етуге қатысты басқа да басшылық және нормативтік құжаттары.
2. Азаматтық авиация аэродромдарының (тікұшақ айлақтарының) пайдалануға жарамдылық нормалары.
3. Стандарттар, пайдаланушы нұсқаулықтары, нормативтік-техникалық құжаттама және жабдықтың пайдалану құжаттамасы.

		<p>4. Электр қондырғылары мен жабдықтарын техникалық пайдалану ережелері.</p> <p>5. Жабдыққа сервистік қызмет көрсету бойынша жұмыстарды орындау туралы нұсқаулықтар мен регламенттер.</p> <p>6. Халықаралық және мемлекеттік стандарттар, техникалық шарттар, құжаттаманы дайындау және ресімдеу бойынша ақпараттық технологиялар саласындағы ережелер мен нұсқаулықтар.</p> <p>7. Радиотехникалық жабдықтың жұмыс істеу принциптері және схемотехника негіздері.</p>	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Қойылған міндеттерді орындау және қабылданған шешімдердің нәтижелері үшін жауапкершілік.</p> <p>Азаматтық авиацияда қабылданған құжаттама талаптарын, ережелер мен рәсімдерді сақтау барысында жоғары ұйымдастырушылық және уақытылы әрекет ету.</p> <p>Технологиялық қызметтің түрлі жағдайларында жеке және топпен жұмыс істей білу, сондай-ақ уақытылы шешімдер қабылдау қабілеті.</p> <p>Кәсіби міндеттерді шешу үшін қажетті ақпаратты өз бетінше іздеу қабілеті.</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы "Ұшулар қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қатысатын авиация персоналының кәсіби дайындығының Типтік бағдарламаларын бекіту туралы".</p> <p>2. ҚР азаматтық авиациясын метеорологиялық қамтамасыз ету ережелері, ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 14 маусымдағы № 345 бұйрығымен бекітілген.</p> <p>3. Құзыреттер бойынша нұсқаулық, ӘМО №1205.</p> <p>4. Техникалық регламент, ӘМО №49.</p>		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Инженер-метеоролог	
	6	Метеорологиялық қызмет бастығы	
13. Кәсіптің карточкасы "Техник-метеоролог":			
Топтың коды:	3114-1		
Қызмет атауының коды:	3114-1-013		
Кәсіптің атауы:	Техник-метеоролог		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиациялық персоналды кәсіптік даярлаудың типтік бағдарламаларын бекіту туралы", 21-тарау.</p> <p>Инженер-метеоролог</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Метеорология	
	ҚР Транспорт және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиациялық		

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	персоналды даярлаудың типтік бағдарламаларын бекіту туралы" бұйрығының талаптарына сәйкес кәсіби даярлықтан өту, метеорологиялық қамтамасыз ету саласындағы бұрынғы қызметінде және(немесе) осы мамандық бойынша алғашқы жұмыс кезеңінде.	
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Профессионалдық деңгейін сақтау бойынша курсты аяқтағаны туралы сертификат авиациялық персоналдың ұшуларды қауіпсіз қамтамасыз етуге қатысуына арналған Типтік бағдарламалардың талаптарына сәйкес беріледі.	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2112-0-009 - Метеобақылаушы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Аэродромдағы нақты ауа райына метеорологиялық бақылаулар жүргізу арқылы ұшу қауіпсіздігі мен тиімділігін қамтамасыз ету.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Аэродромдағы нақты ауа райын метеорологиялық бақылауды жүзеге асыру. 2. Метеорологиялық хабарламаларды дайындау және қауіпті метеорологиялық құбылыстарды бақылау.
	Қосымша еңбек функциялары:	
	Дағды 1: Нақты ауа райын бақылау.	Машықтар: 1. Метеорологиялық бақылау (визуалды және құралдық) жүргізу әдістерін қолдану. 2. Метеорологиялық бақылау жүргізу кезінде жабдықтарды, аспаптарды пайдалану. 3. Метеорологиялық жағдайды үздіксіз бақылау. 4. Авиацияның жұмыс істеуіне маңызды метеорологиялық құбылыстар мен параметрлерді бақылау және олардың тіркелуін жүзеге асыру. 5. Халықаралық ережелерге, жергілікті процедураларға және басымдықтарға сәйкес жауапкершілік аймағына кіретін аудан мен әуе кеңістігі үшін метеорологиялық ақпаратты ішкі және сыртқы пайдаланушыларға уақытында жеткізу. Білімдер: 1. ҚР метеорологиялық қамтамасыз ету саласындағы нормативтік құқықтық актілері, қаулылар, бұйрықтар, басқа да басшылық және нормативтік құжаттар. 2. Метеорологиялық жабдықпен жұмыс істеу тәртібі. 3. Метеорологиялық шамалар мен атмосфералық құбылыстарды өлшеуге арналған құралдардың кешені, олардың сипаттамалары. 4. Метеорологиялық бақылаулар жүргізу тәртібі бойынша нормативтік-әдістемелік база. 5. Метеорологиялық хабарламалар мен кодтар. 6. Метеорологиялық терминдер мен қысқартулар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды.

<p>Еңбек функциясы 1: Аэродромдағы нақты ауа райын метеорологиялық бақылауды жүзеге асыру.</p>	<p>Дағды 2: Бақылауларды өңдеу, бақылау және тіркеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нәтижелерді белгіленген форматта кодтау. 2. Өлшеу құралдарының көрсеткіштерін оқу. 3. Метеорологиялық мәліметтердің уақытылы, дұрыс жасалуын және берілуін бақылау. 4. Метеорологиялық мәліметтерді дайындау тәртібі мен сапасын қадағалау. 5. Метеорологиялық мәліметтерді дайындау кезінде кеткен қателерді анықтау. 6. Анықталған қателердің қайталануын болдырмау шараларын анықтау. 7. Техникалық оқытуларды ұйымдастыру. 8. Анықтамалық-аналитикалық материал дайындау. 9. Арнайы автоматтандырылған метеорологиялық ақпарат жүйелерімен жұмыс істеу. 10. Компьютерлік және кеңсе техникасымен жұмыс жасау.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР нормативтік құқықтық актілері, қаулылары, бұйрықтары, метеорологиялық қамтамасыз етуге қатысты басқа да жетекші және нормативтік құжаттар. 2. Метеорологиялық жабдықпен жұмыс істеу тәртібі . 3. Метеорологиялық шамалар мен атмосфералық құбылыстардың инструменталдық өлшемдер және визуалдық бағалаулар кешені, олардың сипаттамалары. 4. Халықаралық және мемлекеттік стандарттарға сәйкес авиациялық метеорологиялық қамтамасыз ету әдістемелері. 5. Метеорологиялық мәліметтер мен кодтар. 6. Метеорологиялық бақылауларды жүзеге асыру кезінде қолданылатын жабдықтар, аспаптар мен құралдар. 7. Метеорологиялық терминдер мен қысқартулар. 8. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария. <p>Ұсынылмайды.</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жергілікті ауа райы жағдайы туралы мәліметтерді жүйелендіру және өңдеу, қорытындыларды дайындау. 2. Ауа райы жағдайында өзгерістерді анықтау, бақылаулар мен болжау мәліметтеріне негізделген талдау жасау. 3. Ұлттық талаптар мен халықаралық стандарттарға (ИКАО, WMO) сәйкес нақты ауа райы туралы тұрақты және арнайы қорытындыларды дайындау (мысалы, METAR, SPECI).

4. Метеорологиялық хабарламаларды белгіленген формат пен уақыт шеңберінде ресімдеу.
5. Ұшу қауіпсіздігіне әсер ететін ауа ағындарын бағалау, найзағай белсенділігінің өзгерістерін анықтау және басқа да факторларды ескеру.
6. Метеорологиялық қорытындыларды қалыптастыру және жіберу үшін арнайы бағдарламаларда жұмыс істеу.
7. Жергілікті қорытындылар үшін қосымша метеорологиялық мәліметтерді дайындау және түзету.
8. Қорытындыларды тиісті қызметтерге (диспетчерлік, аэродромдық және т.б.) жедел түрде жеткізу.
9. Метеорологиялық қорытындылармен байланысты құжаттаманы (анықтамалар, есептер және т.б.) қатаң регламентке сәйкес ресімдеу.
10. Қауіпті метеорологиялық құбылыстарды анықтау және тіркеу, мысалы, желдің ауысуы, мұз қату, турбуленттілік.
11. Автоматтандырылған жүйелер мен визуалды бақылауларды пайдалана отырып, ауа райы жағдайларын қадағалау.
12. Метеорологиялық радиолокациялық мәліметтермен жұмыс істеу, қолайсыз ауа райы аймақтарын анықтау.
13. Аэродромдағы қауіпті құбылыстардың даму динамикасын талдау.

Дағды 1:

Метеорологиялық қорытындыларды дайындау.

Білімдер:

1. Метеорологиялық параметрлердің табиғаты мен сипаттамалары (температура, қысым, ылғалдылық, желдің жылдамдығы мен бағыты, көріну мүмкіндігі, бұлттылық, жауын-шашын).
2. Метеорологиялық жағдайлардың ұшуларды орындауға және авиация қауіпсіздігіне әсері.
3. Негізгі авиациялық метеорологиялық қорытындыларды (METAR, SPECI) құрастырудың мақсаты, құрылымы және ережелері.
4. Метеорологиялық құралдардан, метеорологиялық радиолокаторлардан алынған деректерді өңдеу әдістері.
5. Фактілік және болжамдық деректерді талдау негізінде ауа райы жағдайларындағы өзгерістерді анықтау.
6. Метеорологиялық қорытындыларды дайындау үшін халықаралық және ұлттық стандарттар (ИКАО, WMO).
7. Метеорологиялық ақпаратты жеткізу процесін реттейтін ұлттық ережелер.
8. Деректерді өңдеу және қорытындыларды қалыптастыру үшін арнайы бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалану.

Еңбек функциясы 2:
Метеорологиялық хабарламаларды дайындау және қауіпті метеорологиялық құбылыстарды бақылау.

9. Қорытындыларды дайындаудың автоматтандырылуы, заманауи технологияларды пайдалану.
10. Метеорологиялық қорытындыларды диспетчерлік, аэродромдық қызметтерге және басқа да пайдаланушыларға жеткізу ережелері.
11. Метеорологиялық қызметтің басқа бөлімдерімен координация.
12. Қорытындыларды дайындау және жеткізу уақыт шеңберіндегі нормалар.
13. Қауіпті құбылыстардың сипаттамасы мен белгілері (желдің ауысуы, мұз қату, турбуленттілік, тұман, найзағай, шквалдар).
14. Аэродромның ауа райы туралы метеорологиялық қорытындылар бойынша есептер мен анықтамалар дайындау.

Дағдыны тану мүмкіндігі :
ұсынылмайды

- Машықтар:
1. Қауіпті құбылыстарды анықтау.
 2. Ұшуларға қауіп төндіретін метеорологиялық жағдайларды анықтау (желдің ауысуы, мұз қату, турбуленттілік, найзағай, шквалдар, тұман, жанартау күлдері).
 3. Құбылыстарды олардың қауіптілік деңгейі мен авиациялық операцияларға әсері бойынша классификациялау.
 4. Автоматтандырылған жүйелерді, радиолокациялық деректерді, спутниктік суреттерді және жерүсті метеостанциялардың деректерін пайдалана отырып ауа райы жағдайларын бақылау.
 5. Ауа райы жағдайларының өзгерістерін және оның динамикасын бағалау.
 6. Әртүрлі дереккөздерден алынған мәліметтерді салыстырып, қауіпті құбылыстарды нақты анықтау.
 7. Радиолокациялық жүйелер мен автоматтандырылған метеорологиялық станциялардың деректерін пайдалану.
 8. Деректердің дәлдігін қамтамасыз ету үшін жабдықтарды баптау және тексеру.
 9. Қауіпті ауа райы жағдайларының пайда болу ықтималдығын және даму динамикасын бағалау.
 10. Құбылыстардың ұшуларға теріс әсерін болдырмау үшін болжамдар дайындау.
 11. Қауіпті құбылыстардың болуы немесе қауіпі туралы ескерту хабарламаларын қалыптастыру және жеткізу.
 12. Диспетчерлерді, ұшқыштарды және басқа да мүдделі тараптарды жедел түрде хабардар ету.
- Қолайсыз ауа райы жағдайларының ұшу жұмыстарын орындауға әсерін бағалау.

Дағды 2:
Қауіпті метеорологиялық
құбылыстарды бақылау.

13. Тіркелген қауіпті құбылыстар, қабылданған шаралар және бақылау нәтижелері туралы есептер жүргізу.
14. Қауіпті құбылыстар туралы ақпаратты басқаруда белгіленген ережелерді қолдану.
15. Деректерді талдау және визуализациялау үшін арнайы бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалану.

Білімдер:

1. Қауіпті метеорологиялық құбылыстардың пайда болу механизмдері, мысалы, желдің ауысуы, мұз қату, шквалдар, найзағай, турбуленттілік, тұман және жанартау күлдері.
2. Атмосфералық процестердің табиғаты, ауа массаларының айналымы, жауын-шашынның пайда болуы және жылу конвекциясы.
3. Метеорологиялық жағдайларды қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді болжау әдістері.
4. Қауіпті құбылыстардың таралуын болжау үшін атмосфераны сандық модельдеудің негіздері.
5. Жердегі метеорологиялық станциялар, радиолокациялық жүйелер, спутниктік бақылаулар және әуе кемелерінің бортық датчиктері жұмысының принциптері.
6. Метеорологиялық хабарламалардың түрлері мен тағайындалуы: METAR, SIGMET. олардың құрылымы мен қолданылуы.
7. Қауіпті құбылыстарды анықтау үшін автоматтандырылған жүйелердің жұмыс принциптері (мысалы, желдің ауысуын анықтау жүйелері).
8. Радиолокациялық станциялардың, спутниктік жүйелер мен басқа мониторинг құралдарының техникалық сипаттамалары мен мүмкіндіктері.
9. ИКАО (Annex 3) және WMO ережелері мен талаптары, қауіпті ауа райы құбылыстарын ескерту және мониторинг жүргізу туралы.
10. Экстремалды ауа райы жағдайларына әрекет ету және тәуекелдерді басқару жөніндегі ұлттық нормативтік актілер.
11. Қауіпті метеорологиялық құбылыстардың ұшулардың қауіпсіздігіне және тиімділігіне әсері (ұшу, маршрут, кону).
12. Авариялық жағдайлардың алдын алу үшін метеорологиялық ақпараттың шешім қабылдаудағы рөлі.
13. Қауіпті метеорологиялық жағдайларды анықтаған кезде орындалатын әрекеттердің регламенті.
14. Ауа райы құбылыстары туралы деректер мен ескертулерді мүдделі тараптарға (диспетчерлерге, ұшқыштарға) жеткізу тәртібі.
15. Метеорологиялық деректерді талдау әдістері, тәуекел деңгейін бағалау үшін.

		<p>16. Қауіпті құбылыстар жағдайында авиациялық операцияларға әсерін азайту үшін шешім қабылдаудың негіздері.</p> <p>17. Тіркелген құбылыстар, олардың сипаттамалары мен қабылданған шаралар туралы есептердің форматы мен мазмұны.</p> <p>18. Ішкі регламенттер мен халықаралық стандарттарға сәйкес құжаттаманы жүргізу.</p>	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Назар аудару және жоғары шоғырлану.</p> <p>Жауапкершілік және жедел шешімдер қабылдау қабілеті.</p> <p>Қарым-қатынас дағдылары және әріптестермен және басқа қызметтермен өзара әрекеттесу қабілеті.</p> <p>Жеке және топта жұмыс істей білу және дер кезінде шешім қабылдау.</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Транспорт және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиациялық персоналды даярлаудың типтік бағдарламаларын бекіту туралы" бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Инженер-метеоролог	
14. Кәсіптің карточкасы "Техник-аспапшы":			
Топтың коды:	3122-4		
Қызмет атауының коды:	3122-4-009		
Кәсіптің атауы:	Техник-аспапшы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы "Ұшулар қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіби дайындығының Типтік бағдарламаларын бекіту туралы", 21-тарау.</p> <p>Метеорологиялық жабдыққа техникалық қызмет көрсету бойынша инженерлік-техникалық персонал.</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Жердегі авиациялық радиэлектронды жабдықтарды техникалық пайдалану	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Алдыңғы қызмет барысында немесе ағымдағы мамандық бойынша жұмыс істеген алғашқы бір жыл ішінде ұшуларды метеорологиялық қамтамасыз етуге байланысты қызметті жүзеге асыру кезінде ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығымен бекітілген "Ұшулар қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіби дайындығының Типтік бағдарламалары" талаптарына сәйкес кәсіби дайындықтан өту.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Кәсіби деңгейін сақтауға арналған мамандардың даярлық курсынан өткендігі туралы сертификат, әуе рейстерінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиациялық персоналдың типтік бағдарламаларына сәйкес.		

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3122-1-004 - Техник-электроншы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Метеорологиялық жабдықтың дұрыс техникалық пайдалануын және үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Метеорологиялық жабдықтың дұрыс техникалық пайдалануын және үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Метеорологиялық жабдықтың дұрыс техникалық пайдалануын	Дағды 1: Метеорологиялық жабдықты техникалық қызмет көрсету.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Метеорологиялық жабдықтың жұмысын пайдалану құжаттамасына және жабдықтың техникалық сипаттамаларына сәйкестігін бақылау. 2. Жабдықтың сенімділігі мен жұмыс сапасын қамтамасыз ету. 3. Жабдыққа техникалық қызмет көрсету бойынша пайдалану құжаттамасымен жұмыс істеу. 4. Жабдықты монтаждау, жинақтау және калибрлеу бойынша құжаттамамен жұмыс істеу. 5. Технологиялық карталар мен регламенттік жұмыстар кестесіне сәйкес метеорологиялық жабдыққа жоспарлы техникалық қызмет көрсету жүргізу. 6. Барлық техникалық және бағдарламалық құралдардың үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету. 7. Техникалық қызмет көрсету және регламенттік жұмыстар жүргізу бойынша нұсқаулықтар, кестелер және басқа техникалық құжаттамаларды әзірлеуге қатысу. 8. Метеорологиялық жабдықты техникалық талаптарға, өрт және электр қауіпсіздігі талаптарына сәйкес ұстау, оның сақталуын қамтамасыз ету. 9. Өзара байланысты қызметтермен өзара іс-қимыл жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР метеорологиялық қамтамасыз ету бойынша нормативтік құқықтық актілері, қаулылары, бұйрықтары, басқа да басшылық және нормативтік құжаттары. 2. Азаматтық авиацияның аэродромдарының (вертодромдарының) пайдалану жарамдылығы нормалары. 3. Стандарттар, пайдаланушы нұсқаулықтары, нормативтік-техникалық құжаттама, жабдықтың эксплуатациялық құжаттамасы. 4. Электроқондырғылар мен жабдықтарды техникалық пайдалану ережелері. 5. Еңбек қорғау, қауіпсіздік техникасы және өрт қауіпсіздігі талаптары.

және үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету.	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды.
	Дағды 2: Метеорологиялық жабдықты пайдалануға енгізу және ағымдағы жөндеу.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жабдықтың жұмыс параметрлерін бақылау блоктарын визуалды тексеру жүргізу. 2. Жабдықтың техникалық және функционалдық жағдайын бағалау. 3. Жабдықты тексеру, реттеу және баптау жұмыстарын орындау. 4. Құрылғыларды шаң мен кірден тазалау. 5. Жабдықты жинау және монтаждау үшін арнайы жабдықтар мен құралдарды пайдалану. 6. Жабдықтағы ақауларды анықтап, оларды жою жұмыстарын жүргізу. 7. Аэродромдағы нақты ауа райын бақылау бойынша техникалық құралдардың аппараттық кешеніне апаттық жөндеу жүргізу. 8. Автоматтандырылған ақпараттық жүйелерді диагностикалау, калибрлеу және баптау. 9. Жабдықты тасымалдауға және сақтауға дайындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиацияны метеорологиялық қамтамасыз ету қағидалары. 2. Жабдыққа сервистік қызмет көрсету бойынша жұмыстарды орындау нұсқаулықтары мен регламенттері. 3. Радиоөлшеу жабдығының техникалық сипаттамалары және оны пайдалану қағидалары, жұмыстарды орындау үшін қажетті көлемде. 4. Еңбекті қорғау, өрт қауіпсіздігі және электр қауіпсіздігі талаптары. 5. Жеке қорғану құралдарының түрлері және оларды жұмыстарды орындау кезінде қолдану қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды.
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Мән-жайларға назар аудару және жоғары шоғырлану. Жауапкершілік және жедел шешімдер қабылдау қабілеті. Стреске төзімділік және қарқынды жағдайда жұмыс істей білу. Қарым-қатынас дағдылары және әріптестермен және басқа қызметтермен өзара әрекеттесу қабілеті.	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы "Ұшулар қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қатысатын авиация персоналының кәсіби дайындығының Типтік бағдарламаларын бекіту туралы". 2. ҚР азаматтық авиациясын метеорологиялық қамтамасыз ету ережелері, ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 14 маусымдағы № 345 бұйрығымен бекітілген. 3. Құзыреттер бойынша нұсқаулық, ӘМО №1205. 4. Техникалық регламент, ӘМО-№ 49.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі: 6	Кәсіптің атауы: Инженер-аспапшы

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

15. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.

Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынгалиевич, +7 (717) 257 21 91, e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

16. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы" АҚ.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54 52.

Орындаушылар: Кучкаров Бахтияр Кадиржонович, +7 (777) 250 66 34, k.bakhtiyar@agakaz.kz.

Костикова Василина Александровна, +7 (777) 256 95 90, kostikova@ans.kz.

17. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

18. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 19 қараша.

19. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.

20. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.

21. Болжалды қайта қарау күні: 2027 жылғы 31 желтоқсан.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің
міндетін атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 418 бұйрығына
8-қосымша

Кәсіптік стандарт: "Ұшуды медициналық қамтамасыз ету"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Ұшуды медициналық қамтамасыз ету" кәсіптік стандарты "Кәсіптік біліктіліктер туралы" ҚР Заңының 5-бабына сәйкес әзірленген, білім беру бағдарламаларын, оның ішінде медициналық білім беру бағдарламаларын қалыптастыруға қойылатын талаптарды белгілейді. Азаматтық авиация кәсіпорындарында ұшуды қамтамасыз ету, білім беру ұйымдарының қызметкерлері мен түлектерінің кәсіптік біліктілігін тану және авиация персоналын медициналық тексеруден өткізу саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешу.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) 1-сыныпты медициналық сертификат – куәліктер үшін қолданылатын медициналық куәліктің түрі: – CPL коммерциялық авиация ұшқышына (ұшақ, тікұшақ, дирижабль, көтеру күшін арттыру жүйесі бар әуе кемесі) оқуға түсушілер мен білім алушылар; – CPL коммерциялық авиация ұшқышы (ұшақ, тікұшақ, дирижабль, көтеру күшін арттыру жүйесі бар әуе кемесі); – MPL (ұшақтың) көпмүшелік экипажының

пилотының; – ATPL желілік ұшқышы (ұшақ, тікұшақ, көтеру күшін арттыру жүйесі бар әуе кемесі);

2) 2-сыныпты медициналық сертификат – куәліктер үшін қолданылатын медициналық куәліктің түрі: – бортсеріктің (боҰРТҚератордың); – PPL жеке ұшқышының (ұшақтың, тікұшақтың, дирижабльдің, көтеру күшін арттыру жүйесі бар әуе кемесінің); – FNL штурманының; – бортинженер (бортмеханик) FEL; – бортрадисттің FROL; – еркін аэростат ұшқышының FBPL; – GPL планерінің ұшқышының;

3) 3-сыныпты медициналық сертификат – куәліктер үшін қолданылатын медициналық куәліктің түрі: – ATCL әуе қозғалысына қызмет көрсету диспетчерінің. – RPL сыртқы ұшқышының;

4) 1-сыныпты сарапшы – 1, 2, 3 және ЖА және АЖА класындағы медициналық сертификатты беруді және жаңартуды жүзеге асыратын 1 – АМС класының сарапшысы ;

5) 2-сыныпты сарапшы – 2, 3 және ЖА және АЖА сыныбының медициналық анықтамасын беруді және жаңартуды жүзеге асыратын АМС;

6) авиация персоналының берілген куәліктерінің тізілімі – құжат, онда авиациялық персоналдың куәліктерін беру туралы жазба жүргізіледі;

7) авиациялық медицина – авиациялық ұшуларды медициналық қамтамасыз ету мәселелерін зерттеуге арналған медицина саласы;

8) авиациялық медициналық инспектор – азаматтық авиация саласында сертификаттау, бақылау және қадағалау жүргізуге өкілетті, авиациялық медицина саласында біліктілігі мен жұмыс тәжірибесі бар авиациялық инспектор;

9) авиациялық медициналық орталық – азаматтық авиация саласында медициналық куәландыруды жүзеге асыратын заңды тұлға;

10) авиациялық медициналық орталықтың сертификаты – белгіленген үлгідегі құжат, АМО сертификаттау талаптарына сәйкестігін куәландыратын;

11) авиациялық медициналық сарапшы – медициналық куәландыру жүргізу арқылы ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын сертификаты бар жеке тұлға;

12) авиациялық персонал – әуе кемелерін басқару және қызмет көрсету, жүк тасымалдау және авиациялық жұмыстарды жүзеге асырумен айналысатын арнайы және кәсіптік дайындықтан өткен жеке тұлғалар;

13) азаматтық авиация саласындағы уәкілетті орган – ҚР әуе кеңістігін пайдалану және азаматтық және эксперименттік авиация қызметі саласындағы басшылықты жүзеге асыратын орталық атқарушы орган;

14) азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым – ҚР Азаматтық авиация саласының орнықты дамуын, ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған қызметті жүзеге асыратын жарғылық капиталына мемлекет жүз пайыз қатысатын акционерлік қоғам;

15) арнайы белгі – арнайы шарттарды, құқықтарды немесе шектеулерді және осы куәлікке қатысты ақпаратты көрсететін куәлікте жасалған қосымша жазба;

16) аса жеңіл авиация – сертификатталған ең жоғары ұшу салмағы 750 килограммнан аспайтын әуе кемелерін, басқа ұшу аппараттары мен қосалқы құрылғыларды пайдаланатын азаматтық авиация;

17) біліктілік белгісі – куәлікте жазылған ерекше талаптар, құқықтар немесе шектеулерді көрсететін белгі;

18) дәрігер-кеңесші – денсаулық жағдайын бағалау бойынша медициналық кеңестер беретін авиациялық дәрігер;

19) ЖА және АЖА сыныбының сарапшысы – ЖА және АЖА сыныбының медициналық сертификатын беруді және жаңартуды жүзеге асыратын АМС;

20) ЖА және АЖА медициналық сертификаты – куәліктер үшін қолданылатын медициналық куәліктің түрі: – жеңіл әуе кемесінің ұшқышы (ұшақ, тікұшақ). – аса жеңіл әуе кемесінің ұшқышы (мотодельтаплан, дирижабль, көтеру күшін арттыру жүйесі бар әуе кемесі);

21) жеңіл авиация – әуе кемелерін пайдаланатын азаматтық авиация сертификатталған ең жоғары ұшу салмағы 5700 килограммнан аспайтын кемелер, оның ішінде сертификатталған ең жоғары ұшу салмағы 3180 килограммнан аспайтын тікұшақтар;

22) кеңейтілген медициналық куәландыру – медициналық сарапшы жалпы есеп, офтальмологтың есептері, ЛОР және басқа мамандардың ұсыныстармен бірге жүргізетін сараптама;

23) медициналық куәландыру – жеке тұлғаның ауруының бар немесе жоқтығын анықтау немесе растау, денсаулық жағдайын, сондай-ақ уақытша еңбекке жарамсыздығын, кәсіптік және өзге де жарамдылығын анықтау мақсатында жеке тұлғаны тексеру;

24) медициналық қарап-тексеру – авиациялық персоналда сырқаттанушылықтың бар немесе жоқтығын анықтау немесе растау, денсаулық жағдайын, сондай-ақ уақытша еңбекке жарамсыздығын, ауысымдағы (ұшудағы) жұмысқа кәсіптік жарамдылығын анықтау;

25) медициналық сертификат – медициналық куәландыру нәтижелері бойынша берілетін, денсаулық жағдайына қойылатын талаптарға сай келетіндігін және кәсіптік қызметке рұқсат берілетіндігін растайтын құжат;

26) медициналық сертификаттың иегері – қолданыстағы медициналық сертификаты бар жеке тұлға;

27) өтініш беруші – медициналық сертификат алу немесе жаңарту үшін өтініш берген жеке тұлға;

28) сертификаттық тексеру – уәкілетті ұйым нұсқау материалдарын пайдалана отырып, АМО-ға қойылатын сертификаттау талаптарына сәйкестігін тексеру;

29) сыртқы ұшқыш – ұшқышсыз ұшу аппаратын басқару бойынша қажетті әрекеттерді орындайтын және ұшу кезіндегі басқару органдарын манипуляциялайтын жеке тұлға;

30) тиісті сыныптағы медициналық стандарт – медициналық куәландыру кезінде бастапқы деп қабылданатын адам ағзасының мүшелері мен жүйелерінің физиологиялық жағдайының тиісті нормаларының жиынтығы.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

- 1) АЖА – аса жеңіл авиация;
- 2) АМИ – авиациялық медициналық инспектор;
- 3) АМО – авиациялық медициналық орталық;
- 4) АМС – авиациялық медициналық сарапшы;
- 5) БА – біліктілік анықтамалығы;
- 6) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;
- 7) ЖА – жеңіл авиация;
- 8) ҚР – Қазақстан Республикасы;
- 9) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;
- 10) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Ұшуды медициналық қамтамасыз ету.

5. Кәсіптік стандарттың коды: Н51101091.

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10.1 Кестеге бағынатын жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10.2 Кестеге бағынбайтын жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;

51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;

51.21.1 Кестеге бағынатын жүк әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;

51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;

51.21.2 Кестеге бағынбайтын жүк әуе көлігінің қызметі.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: "Ұшуды медициналық қамтамасыз ету" кәсіптік стандарты 1, 2 және ЖАжәнеАЖА сыныптарының АМС кәсіптік біліміне, дағдыларына және құзыреттеріне қойылатын талаптарды анықтайды, сонымен қатар авиациялық персонал медициналық анықтама алу үшін міндетті медициналық тексеруден өтетін АМО басшылары. Кәсіптік стандартта осы саладағы мамандар орындауы тиіс міндеттер, сондай-ақ қажетті міндеттер сипатталған осы құзыреттілік үшін. Кәсіптік стандарт сонымен қатар ұшуды медициналық қамтамасыз ету саласындағы тиісті мамандық бойынша білімге, жұмыс тәжірибесіне және еңбек өтіліне қойылатын талаптарды қамтиды. "Ұшуды медициналық қамтамасыз ету" кәсіптік стандарты мыналарды қамтымайды азаматтық авиация саласындағы иелерінің арнайы дайындығы мен жұмыс тәжірибесін қажет етпейтін кәсіптер.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Авиациялық медициналық орталықтың басшысы – 8 СБШ-нің деңгейі;

2) Авиациялық медициналық сарапшы – 7 СБШ-нің деңгейі.

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Авиациялық медициналық орталықтың басшысы":			
Топтың коды:	1210-0		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Авиациялық медициналық орталықтың басшысы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: Денсаулық сақтау	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Денсаулық сақтау	Біліктілік: -

	Білім деңгейі: -	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Басшылық лауазымдардағы жұмыс өтілі кемінде 5 жыл.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	"Денсаулық сақтау" мамандығы бойынша жоғары (жоғары оқу орнынан кейінгі) медициналық білім, "Денсаулық сақтау менеджменті", "Қоғамдық денсаулық сақтау" мамандықтары бойынша біліктілікті арттыру (қайта даярлау) денсаулық сақтау", басшылық лауазымдардағы жұмыс өтілі кемінде 5 жыл.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1210-0-057 - Орталық директоры		
Қызметтің негізгі мақсаты:	АМО стратегиясын жүзеге асыру, санитарлық-гигиеналық процестерді ұйымдастыру және басқару, кеңес беру- куәландыру, амбулаториялық-емханалық көмек көрсету, еңбекке уақытша жарамсыздықты және кәсіптік жарамдылықты сараптау, авиациялық персоналға міндетті медициналық тексерулер жүргізу бойынша диагностикалық және басқа да авиамедициналық қызмет азаматтық авиацияның соналасы.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. АМО стратегиялық басқармасы және оның құрылымдық бөлімшелерін функционалды әкімшілендіру 2. АМО қызметінің сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету менеджменті 3. Куәландыру бойынша авиамедициналық қызметті ұйымдастыру, үйлестіру және жүзеге асыру, азаматтық авиацияның авиациялық персоналының еңбекке уақытша жарамсыздығы мен кәсіптік жарамдылығын сараптау 4. Жұмысты еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі стандарттарына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау ережелеріне, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес ұйымдастыру және орындау. 	
	Қосымша еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. АМС-нің медициналық конференцияларға қатысуын ұйымдастыру 	
Дағды 1:		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. АМО-ның пайымын, миссиясын және стратегиялық мақсаттарын түсіну. 2. Қаржы-экономикалық ресурстарды, адами капиталды, ақпарат ағындарын, операциялық қызметті басқару АМО. 3. Ұжымды ұйымдастыру, қызметкерлерге корпоративтік мақсаттар мен міндеттерді белгілеу, олардың уақтылы және сапалы орындалуын бақылау және ықпал ету. 	
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық медицинаның қызметін реттейтін заңнамалар мен нормативтік актілерді білу. 2. Авиациялық медицинаның ерекшеліктерін, оның ерекшелігін, ұшуды медициналық қамтамасыз етуге қойылатын талаптарды білу. 	

АМО стратегиялық жоспарлау және қызметті болжау	<p>3. Қол жетімді ресурстар мен мүмкіндіктер туралы ақпаратты қоса алғанда, АМО-ның ұйымдық құрылымы мен қызметін білу.</p> <p>4. Сыртқы және ішкі ортаны, ықтимал қауіптер мен мүмкіндіктерді, сондай-ақ АМО-ның бәсекелестік артықшылықтары мен кемшіліктерін білу.</p> <p>5. Белгілі бір нәтижелерге қол жеткізуге бағытталған стратегиялық мақсаттарды, іс-қимыл жоспарларын білу.</p> <p>6. Авиациялық медицинаның болашақ дамуын болжау әдістері мен құралдары және осы болжамдар негізінде стратегиялық шешімдерді анықтау туралы білім.</p> <p>7. Барлық мүдделі тараптардың мүдделерін және АМО дамуының ұзақ мерзімді перспективаларын білу.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	-
Дағды 2: АМО қызметінің тиімділігін талдау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кіріс ресурстары мен шығыс нәтижелерін объективті бағалау. 2. Операциялық қызметті ұйымдастыру АМО. 3. АМС, медициналық консультанттар, психолог және басқа мамандар жұмысының тиімсіздігінің көздерін анықтау және жою. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық медицина, медициналық статистика және деректерді талдау саласындағы білім. 2. Маркетинг және персоналды басқару саласындағы білім. 3. Авиациялық ұйымдар жұмысының ерекшеліктерін, авиациялық медицина саласындағы заңнаманы және уәкілетті органдардың талаптарын білу. 4. Деректерді жинауға, талдауға және визуализациялауға, аудит жүргізуге және қызмет сапасын бағалауға арналған компьютерлік бағдарламаларды білу.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	-
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. АМО-ны стратегиялық жоспарлауға және басқаруға ресурстық тәсілді қолдану. 2. АМО қызметінің тиімділігін, нәтижелілігін, үнемділігін және әдептілігін арттыру үшін артықшылықтарды пайдалану. 3. Өтініш берушілер мен медициналық анықтама иелерінің, белсенді авиациялық персоналдың, үміткерлердің және басқа пациенттердің қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін ресурстардың жеткіліктілігін қамтамасыз ету және қолдау.

Еңбек функциясы 1: АМО стратегиялық басқармасы және оның құрылымдық бөлімшелерін функционалдық әкімшілендіру	Дағды 3: АМО ресурстарын басқару	Білімдер: 1. Авиациялық медицина, медициналық қызмет саласындағы білім. 2. Әкімшілік басқару, қаржы, персонал, сатып алу және техникалық қамтамасыз ету саласындағы білім . 3. Орталықтың қызметін жоспарлау, ұйымдастыру, бақылау және талдау білімі 4. Стратегиялық шешімдер қабылдау және өзгерістерді басқару принциптерін білу. 5. Авиациялық медицина және жалпы денсаулық сақтау саласындағы жаңа үрдістер мен технологияларды білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	-
	Дағды 4: Кәсіпорынды басқарушымен, уәкілетті ұйыммен, мемлекеттік органдармен және сыртқы мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жасау	Машықтар: 1. АМО сыртқы ортасының, оның жұмысына әсер ететін мүдделі тараптардың сұраныстары мен қажеттіліктерін түсіну және қанағаттандыру. 2. АМИ , уәкілетті ұйымның, уәкілетті органның талаптарын орындау. 3. Сертификаттау жұмыстарының оң нәтижелерін қамтамасыз етуді айқындау, өтініш берушілер мен медициналық анықтама иелерінің, жұмыс істеп тұрған авиация персоналының, үміткерлердің және басқа науқастердің қанағаттануы.
		Білімдер: 1. Стратегиялық жоспарлауды, бизнес-процестерді ұйымдастыруды, персоналды және қаржыны басқаруды қоса алғанда, кәсіпорынды басқарудың принциптері мен әдістерін білу. 2. Кәсіпорынның қызметін реттейтін заңнамалар мен нормативтік актілерді, сондай-ақ мемлекеттік органдармен және уәкілетті ұйымдармен өзара іс-қимылға қойылатын рәсімдер мен талаптарды білу. 3. Әр түрлі мүдделі тараптардың сұраныстары мен қажеттіліктерін және олар үшін қолайлы ынтымақтастық шарттарын білу. 4. Нарықтық жағдайды, авиация саласындағы болжамды өзгерістерді және басқарудың мүмкін шешімдерін білу. 5. АМО өзара әрекеттесетін тараптардың мақсаттары мен мүдделерін, компаға келу және жанжалды жағдайларды шешу ережелерін білу. 6. Кәсіпкерлік және маркетинг негіздерін, сондай-ақ дағдарысты басқаруды білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	-
	Машықтар: 1. Тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алуды алдын ала жоспарлау,	

<p>Дағды 5: АМО үшін мемлекеттік сатып алулар қызметтерді қамтамасыз ету</p>	<p>қажет болған жағдайда олардың жоспардан тыс жүргізілуін ұйымдастыру. 2. Қажеттіліктерді реттеу. 3. Мемлекеттік сатып алу арқылы сатып алынатын тауарлардағы, жұмыстардағы және қызметтердегі АМО. 4. Мемлекеттік сатып алуға конкурстар жариялау кезінде жұмыс құжаттамасының жүргізілуін бақылау.</p> <p>Білімдер: 1. АМО жұмысына қажетті материалдық құндылықтар мен тауарлық-материалдық құндылықтардың тізбесі мен сипаттамалары. 2. АМС, дәрігерлік консультанттар, психолог көлеміндегі кәсіптік білім. 3. Тауарларды мемлекеттік сатып алу саласындағы қолданыстағы ұлттық заңнамалар, жұмыстар мен қызметтер.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>-</p>
<p>Дағды 6: АМО дамуын қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар: 1. АМО-ның пайымын, миссиясын және стратегиялық мақсаттарын түсіну. 2. АМО даму стратегиясын бағалау. 3. АМО және оның құрылымдық бөлімшелері жұмысының тиімсіздігінің көздерін анықтау және жою. 4. Тиімді басқару жобалармен және ұйымдастырушылық өзгерістермен. 5. Өтініш берушілер мен медициналық куәліктердің иегерлерінің, жұмыс істеп тұрған авиациялық персоналдың, үміткерлердің және басқа да науқастердің қанағаттану деңгейін арттыру, олардың өтініштері мен қажеттіліктеріне, сондай-ақ АМИ, уәкілетті ұйымның және уәкілетті органның талаптарына белсенді түрде ден қою.</p> <p>Білімдер: 1. Медициналық практика және медициналық қызмет көрсету стандарттары туралы білім. 2. Ұшу жағдайындағы адам физиологиясы туралы нақты білім. 3. Авиациялық қауіпсіздік стандарттары және авиациялық медицинаны реттеу туралы білім. 4. Авиациялық персоналға тән ауруларды медициналық диагностикалау және емдеу саласындағы білім. 5. Авиация персоналын медициналық тексеру және куәландыру үшін пайдаланылатын техникалық жабдықтар туралы білім. 6. АМО-ны тиімді басқару үшін басқару және ұйымдастырушылық білім.</p>

	Дағдыны тану мүмкіндігі : -	
Еңбек функциясы 2: АМО қызметінің сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету менеджменті	Дағды 1: АМО жұмысына сапа менеджменті жүйесін әзірлеу және/немесе енгізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. АМО және оның құрылымдық бөлімшелерінің қызметіне сапа менеджменті жүйесін әзірлеу және/немесе енгізу. 2. Ішкі процестерді сапа менеджменті жүйесінің процедураларына сәйкес ұйымдастыру. 3. Сапа менеджменті жүйесінің стандарттарын сақтау және ілгерілету жөніндегі жұмысқа АМО персоналын тарту. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сапа менеджменті жүйесінің саясаты, мақсаттары және құрылымы. 2. АМО-да құжаттаманы басқару. 3. Сапа менеджменті жүйесі бойынша сертификаттау аудитін жүргізу ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі : -	
	Дағды 2: АМО-да сапа менеджменті жүйесін жетілдіру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сапа менеджменті жүйесінің процедураларына сәйкес жұмыстың орындалуын бақылау. 2. Сапа менеджменті жүйесі бойынша сертификаттық тексерулерден өтуді қамтамасыз ету. 3. АМО-да сапа менеджменті жүйесін басқару циклін қолдану. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық медицина саласындағы сапа стандарттары мен сертификаттау талаптарын білу. 2. Сапа менеджменті жүйесін бағалау және аудит әдістерін білу. 3. Пациенттерге қызмет көрсетумен және әртүрлі ауруларды емдеумен байланысты процестер мен процедураларды білу. 4. Сапаны басқарудың және процестерді үздіксіз жақсартудың негізгі принциптерін білу. 5. АМО қызметінің нәтижелері мен тиімділігін бағалау үшін деректер мен көрсеткіштерді талдау саласындағы білім. 6. АМО қызметін реттейтін заңнаманы және нормативтік құжаттарды білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі : -	
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. АМО медициналық персоналын басқарудың әкімшілік, экономикалық және әлеуметтік-психологиялық әдістері қолдану. 2. Операциялық тапсырмаларға басымдық беру. 3. АМО-ның әрбір қызметкерінің іс-әрекетінің бағытын анықтау, жоғары еңбек өнімділігіне кепілдік беретін міндеттерді бөлу. 	

	<p>Дағды 3: Хабардар болу мониторингі, АМО персоналын оқыту және медициналық қызметтердің сапасын қамтамасыз ету жөніндегі қызметке тарту</p>	<p>4. Еңбек тәртібінің сақталуын қамтамасыз ету, әртүрлі АМО бөлімшелерінің арасында қарым-қатынас орнату.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Медициналық қызметтердің сапасын қамтамасыз етудің негізгі принциптері мен стандарттарын білу, оның ішінде оларды түсіну және практикалық жұмыста қолдану. 2. АМО қызметін және медициналық қызметтердің сапасына қойылатын талаптарды реттейтін заңнаманы және нормативтік құжаттарды білу. 3. Медициналық қызметтердің сапа стандарттарын, проблемалық салаларды және оларды жақсарту жөніндегі іс-шараларды білу. 4. Қызметкерлерді оқыту және дамыту әдістерін, сондай-ақ қызметкерлерді медициналық қызметтердің сапасын қамтамасыз ету жөніндегі жұмысқа ынталандыру және тарту тәсілдерін білу. 5. Ортақ мақсаттарға жету үшін топтық жұмыс принциптерін білу, ынтымақтастықты ынталандыру және әртүрлі департаменттер мен АМО мамандары арасындағы өзара әрекеттесу. 6. Медициналық қызметтердің сапасын қамтамасыз ету процесінде ашықтық пен сенімді қамтамасыз ету үшін пациенттермен, қызметкерлермен және әкімшілікпен тиімді өзара іс-қимыл жасау және диалог жүргізу принциптерін білу. 7. АМО жұмысындағы науқасқа бағдарланған тәсіл қағидаттарын және оны енгізу және қолдау тәсілдерін білу.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>-</p>
	<p>Дағды 1: Өтініш берушілер мен медициналық сертификаттардың иегерлерін ақпараттық-анықтамалық қамтамасыз ету процестерін басқару, АМО науқастерінің мәліметтер базасын қалыптастыруды басқару</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өтініш берушілер мен медициналық анықтама иелерін тіркеу үшін қажетті мәліметтерді анықтау. 2. Ыңғайлы қолжетімділік пен өңдеу үшін АМО науқастері туралы ақпаратты жүйелеу. 3. Өтініш берушілер мен медициналық анықтама иелерін тіркеу. 4. Медицина қызметкерінің құпиясын құрайтын ақпаратқа қолжетімділікті бақылау. 5. Заңнамаға сәйкес науқастер деректерінің құпиялылығы қамтамасыз ету . 6. АМО мамандары мен басқа да мүдделі тұлғалар арасында тиімді ақпарат алмасуды қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Науқастерді қағаз және электрондық форматта тіркеу есебінің қағидалары. 2. Азаматтық авиация саласының құрылымы. 3. Ұшуды медициналық қамтамасыз ету саласындағы қолданыстағы ұлттық заңнама.

	Дағдыны тану мүмкіндігі : -	
Еңбек функциясы 3: Куәландыру бойынша авиамедициналық қызметті ұйымдастыру, үйлестіру және жүзеге асыру, азаматтық авиацияның авиациялық персоналының еңбекке уақытша жарамсыздығы мен кәсіптік жарамдылығын сараптау	Дағды 2: Өтініш берушілер мен иеленушілерді тіркеу және АМО тіркеуден шығару процестерінің менеджменті медициналық сертификаттардың	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кандидаттарды және медициналық анықтама иелерін анықтау. 2. Авиация персоналының жұмысына қарсы көрсетілімдерді анықтау, қажет болған жағдайда тиісті дәрігердің немесе маманның қосымша медициналық тексерулерін тағайындау. 3. Анықталған қарсы көрсетілімдер туралы ақпаратты авиация персоналының назарына жеткізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өтініш берушілер мен медициналық сертификат иелерін тіркеу және тіркеу процестерін реттейтін заңнама мен нормативтік құжаттарды білу. 2. Өтініш берушілер мен медициналық сертификат иегерлерін медициналық орталыққа қабылдау рәсімдері мен ережелерін, сондай-ақ тіркеу және босату шарттары мен талаптарын білу. 3. Өтініш берушілер мен медициналық сертификат иелерін тіркеу және есепке алу үшін медициналық құжаттаманы және ақпараттық жүйелерді білу. 4. Өтініш берушілер мен медициналық сертификат иегерлерін тіркеу және тіркеуден шығару жұмысын оңтайландыру және жақсарту үшін процестерді басқару принциптері мен әдістерін білу. 5. Өтініш берушілер мен медициналық сертификат иелеріне сапалы қызмет көрсетуді қамтамасыз ету үшін тіркеу және босату процестерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі : -	
	Дағды 3: Кәсіптік детерминанттар мен аурулардың қауіп факторларын ескере отырып, өтініш берушілер мен медициналық анықтама иелерінің денсаулық жағдайын бағалау және болжау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиациядағы медициналық куәландыру және инспекциялау ережелеріне сәйкес өтініш берушілер мен сертификат иелеріне медициналық тексерулер мен медициналық тексерулер жүргізуді ұйымдастыру. 2. Қорытындылар шығарады және беру, ұзарту немесе медициналық тексерулер мен емтихандардың нәтижелері бойынша сертификаттан бас тарту туралы шешімдер қабылдайды. 3. Анықталған қарсы көрсетілімдер туралы ақпаратты авиация персоналының назарына жеткізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс жағдайлары, стресс деңгейі және авиация қызметкерлерінің физикалық белсенділігі сияқты кәсіби детерминанттарды білу. 2. Темекі шегу, дұрыс тамақтанбау және отырықшы өмір салты сияқты қауіп факторларының авиация қызметкерлерінің денсаулығына әсерін білу.

		3. Ықтимал тәуекелдерді болжау және олардың алдын алу шараларын қабылдау үшін ауру тарихы мен тұқым қуалаушылықты білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	-
	Дағды 4: Аурулардың алдын алу және өтініш берушілер мен медициналық анықтама иелерінің денсаулығын нығайту бойынша іс-шаралар мен бағдарламаларды жоспарлау, жүзеге асыру және бағалау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өтініш берушілер мен медициналық анықтама иелерінің қазіргі денсаулық жағдайын талдау. 2. Профилактиканың жеке бағдарламаларын әзірлеу авиация персоналының жұмыс ерекшеліктерін ескере отырып, кәсіптік аурулар мен денсаулықты нығайту. 3. Жұмысқа медициналық қарсы көрсеткіштерді анықтау үшін медициналық тексерулер мен консультациялар ұйымдастыру. 4. Дұрыс тамақтану, дене белсенділігі, зиянды әдеттерден бас тарту және т.б. бойынша оқыту семинарлары мен тренингтерін өткізу. 5. Орындалуын бақылау науқастердің денсаулығындағы өзгерістерге сәйкес бағдарламаларды ұсыну және түзету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Медицина негіздерін және салауатты өмір салтын білу. 2. Аурулардың алдын алу принциптерін білу. 3. Денсаулықты нығайтудың әртүрлі әдістерін және олардың тиімділігін білу. 4. Авиациялық персоналдың Денсаулық статистикасы деректерін білу. 5. Денсаулық сақтау саласындағы заңнамалар мен нормативтік актілерді білу. 6. Аурулардың алдын алу жөніндегі бағдарламаларға ағымдағы бюджетті және алдағы шығыстарды білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	-
Еңбек функциясы 4: Жұмысты еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі стандарттарына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау ережелеріне, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес ұйымдастыру және орындау.	Дағды 1: Ішкі тәртіп ережелерін, өрт қауіпсіздігін, еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғауды, санитарлық-эпидемиологиялық ережелерді сақтау.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбек заңнамасының сақталуын қамтамасыз ету және қадағалау. 2. Бағынысты қызметкерлердің ішкі ережелерін әзірлеу, реттеу, орындау және орындау. 3. Қауіпсіздік және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі бойынша іс-шараларды жоспарлау, ұйымдастыру және өткізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбек заңнамасы. 2. Ішкі еңбек тәртібі. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.

	Дағдыны тану мүмкіндігі : -	
Қосымша еңбек функциясы 1: АМС-нің медициналық конференцияларға қатысуын ұйымдастыру	Дағды 1: Авиациялық медицина саласындағы үздік тәжірибенің бенчмаркингі	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық медицина бойынша конференцияларды қадағалау. 2. Авиациялық медицина бойынша конференцияларға қатысушылардың тізімдерін қалыптастыру. 3. Авиациялық медицина конференцияларына АМС-ға қатысу үшін АМС бюджетін бөлу. 4. Авиациялық медицина конференцияларына АМС-нің қатысу кестесін ескере отырып, АМО жұмысын жоспарлау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық медицина бойынша конференцияларды ұйымдастырушылар қызметінің ерекшелігі. 2. Шетелдегі авиациялық медицинаның жетістіктері мен қазіргі жағдайы. 3. Авиациялық медицина саласындағы ұлттық және халықаралық заңнамадағы өзгерістер. 4. Кәсіпорынның операциялық қызметін жоспарлау жүйелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі : -	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Бейімділік Ұқыптылық Дербестік және жауапкершілік Жүйелі ойлау Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Стратегиялық ойлау Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Ойлау икемділігі Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Тәртіптілік Парасаттылық Көшбасшылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Авиациялық медициналық орталықты сертификаттау және сертификат беру қағидаларын, сондай-ақ авиациялық медициналық орталықтарға қойылатын сертификаттау талаптарын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 16 маусымдағы № 358 бұйрығы. 2. "Авиациялық медициналық сарапшыларды тағайындау қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 13 маусымдағы № 344 бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "ҚР азаматтық авиациясында медициналық куәландыру және қарап-тексеру қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 5 маусымдағы № 324 бұйрығы.	
	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:

СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	7	Мамандар-сараптамалық диагностикалық қызмет саласындағы кәсіптік мамандар (1-сыныпты авиациялық медициналық сарапшы, 2-сыныпты авиациялық медициналық сарапшы, ЖА және АЖА класты авиациялық медициналық сарапшы)	
10. Кәсіптің карточкасы "Авиациялық медициналық сарапшы":			
Топтың коды:	2216-1		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Авиациялық медициналық сарапшы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Денсаулық сақтау	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: -	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Авиациялық медицина бойынша жұмыс өтілі кемінде 3 жыл - 1-сыныпты АМС үшін; кемінде 1 жыл - 2-сыныпты АМИ үшін. ЖА және АЖА сыныбындағы АМС үшін авиациялық медицина бойынша жұмыс өтілі талап етілмейді.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	"Емдеу ісі", "Жалпы медицина" мамандықтары бойынша жоғары оқу орнын бітіргені туралы Диплом. "Жалпы практика дәрігері", "Терапия" немесе "авиациялық және ғарыштық медицина" мамандықтары бойынша дәрігер-маман сертификаты. Авиациялық медициналық сарапшылар үшін кәсіптік даярлаудың базалық және тереңдетілген курстарынан өткені туралы Сертификат (ИКАО оқыту бағдарламасы мен оқытушылар құрамына қойылатын)		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2216-1-001 - Фнкционалдық диагностика дәрігері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемелерінің ұшуын орындаумен және қамтамасыз етумен және оларға техникалық қызмет көрсетумен, әуе қозғалысына қызмет көрсетумен тікелей байланысты адамдарға куәліктер немесе біліктілік белгілерін алуға медициналық куәландыру жүргізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Денсаулық жағдайы бойынша азаматтық авиация саласындағы жұмысқа және/немесе оқуға жарамдылығын анықтау 2. Аурулардың ерте түрлерін, қауіп факторларын және денсаулық жағдайындағы функционалдық ауытқуларды анықтау және алдын алу 3. 1, 2, 3-сыныптардың және ЖА және АЖА медициналық анықтамаларын беру, ұзарту, тоқтата тұру, қалпына келтіру	

		4. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Медициналық конференцияларға қатысу
Еңбек функциясы 1: Денсаулық жағдайы бойынша азаматтық авиация саласындағы жұмысқа және/немесе оқуға жарамдылығын анықтау	Дағды 1: Медициналық куәландыру кезінде медициналық зерттеп-қараудың көлемін айқындау	Машықтар: 1. Көрсетілімдер бойынша дәрігер-консультанттардың қарауын тағайындау. 2. Медициналық құжаттамаға медициналық тексеру деректерін, диагнозды, тиісті мамандардың, дәрігер-консультанттардың ұсынымдарын жазып алу. 3. Медициналық куәландыру туралы есепті толтыру. Білімдер: 1. Авиациялық медициналық сарапшыларды тағайындау қағидалары. 2. Авиациялық персоналды медициналық куәландыруды жүргізу тәртібі. 3. Міндетті медициналық тексеруге жататын авиациялық персоналдың нысаналы топтары. 4. "Алдын ала міндетті медициналық тексеруден өту" мемлекеттік қызмет көрсету қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Медициналық куәландыру нәтижелері бойынша медициналық қорытынды шығару	Машықтар: 1. Дәрігер-консультанттардың тексеру нәтижелерін түсіндіру. 2. Жұмысқа жарамдылығын, қойылған шектеулерді, қажетті емдеу (сауықтыру) түрлерін немесе өтініш берушілердің немесе медициналық анықтама иелерінің кәсіптік жарамсыздығын анықтау. 3. Анықталған қарсы көрсетілімдер туралы ақпаратты авиация персоналының назарына жеткізу. Білімдер: 1. Авиациялық персоналды медициналық тексеруден өткізу тәртібі. 2. 1-сыныпты, 2-сыныпты, 3-сыныпты және ЖА және АЖА медициналық сертификатын алуға өтініш берушілерге қойылатын денсаулық жағдайына медициналық куәландыру жөніндегі талаптар. 3. Авиация персоналына медициналық куәландыру жүргізу қағидалары мен кезеңділігі, зертханалық және функционалдық зерттеулердің көлемі. 4. ҚР азаматтық авиациясында медициналық куәландыру және тексеру қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
		Машықтар:

	<p>Дағды 3: Өтініш берушінің немесе медициналық анықтама иесінің денсаулық жағдайын өз бетінше бағалау</p>	<p>1. Ұшуды пайдалану, әуе қозғалысын басқару жөніндегі мамандармен немесе азаматтық авиация саласының басқа да мамандарымен авиация персоналын шектеу белгіленген кезде ғана жұмысқа жіберу мүмкіндігі болған кезде кеңесу.</p> <p>2. Өтініш берушінің немесе медициналық сертификат иеленушінің орындайтын қызметіне қатысты қабілеттерін, дағдылары мен тәжірибесін, әуе кемесінің түрін, орындалатын ұшулар мен жұмыстардың түрлері мен сипатын бағалау.</p> <p>3. Денсаулық жағдайы ұшу қауіпсіздігіне қауіп төндірмейтін жағдайда шектеу кодтарын анықтау.</p> <p>4. Бір-бірін өзара ауырлататын және ұшу қауіпсіздігіне қауіп төндіретін 4 және одан да көп диагноздар немесе қауіп факторлары (Жасы, жынысы, жаман әдеттер) жиынтығы бойынша жұмысқа жарамсыздық туралы шешім шығару.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Авиациялық персоналдың жұмысында тренажерлерді, арнайы жабдықтарды және қорғау құралдарын қолданудың негіздері мен олардың адам организмiне әсері.</p> <p>2. Оттекті тыныс алу аппараттарының пайдалану негіздері мен нәтижелері.</p> <p>3. Санитарлық-ағартушылық жұмыс әдістері және салауатты өмір салтын насихаттау.</p> <p>4. Медициналық құжаттаманы рәсімдеу ережелері.</p> <p>5. Арнайы пән бойынша қазіргі заманғы әдебиет және оны жинақтау әдістері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
	<p>Дағды 1: Өтініш берушілер мен медициналық анықтама иелерінің денсаулығының жарамдылығын төмендететін факторларды анықтау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ақпаратты талдау және авиациялық персоналдың басынан өткерген аурулардың, хирургиялық операциялардың, инвазиялық процедуралардың, тұрақты дәрі-дәрмектердің, жарақаттардың салдарын болжау.</p> <p>2. Авиациялық персоналдың қабілетін бағалау тиісті куәліктің кәсіптік міндеттерін орындау.</p> <p>3. Жүктілікті және босануды, ауруханаға жатқызу фактілерін, түзету линзаларын тағайындауды және басқа да араласуды ескере отырып, авиациялық персоналдың жұмысқа қабылдануын ұзарту, шектеу немесе тоқтата тұру туралы шешім қабылдау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Медико-биологиялық және клиникалық ғылымдардың негіздері, қазіргі заманғы тексеру әдістері, авиациялық медицина, авиациялық психология, физиология.</p> <p>2. Ұшақтың қызметі кезіндегі санитарлық-гигиеналық жағдайлар.</p>

		3. Авиациялық персоналдың еңбек режимі, тамақтану және демалу шарттары.
<p>Еңбек функциясы 2: Аурулардың ерте түрлерін, қауіп факторларын және денсаулық жағдайындағы функционалдық ауытқуларды анықтау және алдын алу</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : -</p> <p>Дағды 2: Авиациялық персоналдың медициналық сертификаттардағы біліктілік белгілеріне сәйкес міндеттерін орындауын қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар: 1. Авиациялық персоналды уақытылы хабардар ету және олардың медициналық жарамдылығының төмендеуі туралы хабарлауға сендіру, бұл олардың құқықтары мен міндеттерін қауіпсіз жүзеге асыруға мүмкіндік бермеуі мүмкін. 2. Авиация персоналының құқықтары мен міндеттерін қауіпсіз жүзеге асыруға кедергі келтіруі мүмкін белгіленген немесе тағайындалмаған дәрілік препараттарды пайдалануын анықтау. 3. Ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін авиациялық персоналдың медициналық, хирургиялық немесе басқа, қадағалау. 4. Медициналық сертификат иелерінің өтініштерін олардың әл-ауқатының нашарлауы, аурудың пайда болуы, шаршау, денсаулық жағдайына күмәндану кезінде қабылдау.</p> <p>Білімдер: 1. Авиациялық персоналды медициналық куәландыру кезіндегі медициналық тексерудің көлемі. 2. Азаматтық авиация мамандықтары бойынша оқуға үміткерлерді және медициналық сертификат иегерлерін кәсіби психологиялық іріктеу мақсатында қолданылатын психологиялық әдістемелердің тізбесі. 3. Медициналық қарсы көрсетілімдер, орындалуы кезінде авиация персоналын жұмысқа қабылдау кезінде алдын ала міндетті медициналық қарап-тексеру және мерзімді міндетті медициналық қарап-тексеру жүргізілетін зиянды және (немесе) қауіпті өндірістік факторлардың, кәсіптер мен жұмыстардың тізбелері. 4. ҚР мемлекеттік авиациясының ұшуын медициналық қамтамасыз ету қағидалары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : -</p>	<p>Машықтар: 1. Медициналық зерттеулердің нәтижелері, медициналық консультанттардың консультациялары , медициналық куәландыру есептері негізінде қорытындылар шығару. 2. Өтініш берушінің немесе медициналық анықтама иесінің жеке іс қағазына қажетті жазбаларды енгізу. 3. ҚР аумақтарында немесе ҚРнан тыс жерлерде, медициналық сараптама жүргізілетін жерден алыс</p>

<p>Дағды 3: Өтініш берушілер мен медициналық анықтама иелерінің жеке істерін жүргізу</p>	<p>жерлерде жұмыстарды орындау кезінде кезекті медициналық тексеруді кейінге қалдырудың ұзақтығын анықтау.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық персоналдың жұмысы кезінде тренажерлерді, арнайы жабдықтар мен қорғаныс құралдарын қолдану негіздері және адам ағзасына әсері. 2. Оттегі-тыныс алу аппаратурасын пайдалану негіздері және қолдану нәтижелері. 3. Санитарлық-білім беру жұмысының әдістері және салауатты өмір салтын насихаттау. 4. Медициналық құжаттаманы ресімдеу ережелері. 5. Мамандық бойынша қазіргі әдебиет және оны жалпылау әдістері.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>

<p>Дағды 1: Өтініш берушінің немесе медициналық анықтама иесінің жасына байланысты медициналық анықтамалардың жарамдылық мерзімін реттеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиакомпаниялардың желілік ұшқыштары (ұшақ, тікұшақ, көтеру қабілетін арттыру жүйесі бар әуе кемесі), коммерциялық авиация ұшқыштары 60 жасқа толғанда медициналық куәліктердің қолданылу мерзімін қысқартады (ұшақ, тікұшақ, дирижабль, әуе көтеру күшін арттыру жүйесі бар жаңа кеме) және коммерциялық әуе тасымалын жүзеге асыратын көпмүшелік экипаждардың (ұшақтың) ұшқыштары. 2. Авиакомпанияның желілік ұшқыштары (ұшақ, тікұшақ, көтеру күшін арттыру жүйесі бар әуе кемесі) және коммерциялық авиация ұшқыштары 40 жасқа толған кезде медициналық сертификаттардың қолданылу мерзімін қысқартуға (ұшақ, тікұшақ, дирижабль) бір ұшқыш басқаратын жолаушыларды тасымалдау бойынша коммерциялық рейстерді орындау. 3. Жасына қарамастан медициналық көрсетілімдер бойынша Медициналық сертификаттардың қолданылу мерзімін қысқарту. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өтініш берушілер медициналық сертификат алуға жарамсыз болып табылатын туа біткен немесе жүре пайда болған ауытқулардың тізбесі. 2. Өтініш берушілер медициналық сертификат алуға жарамсыз болып табылатын белсенді, жасырын, жіті немесе созылмалы аурулардың немесе әрекетке қабілетсіздіктердің тізбесі. 3. Жаралардың, зақымданулардың немесе операцияның салдарларының түрлері; Өтініш берушілер медициналық сертификат алуға жарамсыз болып табылатын жағдайларда. 4. Өтініш берушілер медициналық сертификат алуға жарамсыз болып табылатын тағайындалған немесе
--	--

		тағайындалмаған дәрі-дәрмекті қолданудың әсерлері немесе жанама әсерлері.
Еңбек функциясы 3: 1, 2, 3-сыныптардың және ЖА және АЖА медициналық анықтамаларын беру, ұзарту, тоқтата тұру, қалпына келтіру	Дағдыны тану мүмкіндігі : -	
	Дағды 2: Медициналық көрсетілімдер бойынша медициналық сертификаттардың қолданылу мерзімдерін реттеу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Медициналық анықтамалардың жарамдылық мерзімін түзету. 2. Медициналық анықтамалардың қолданылу мерзімінің өзгеруін негіздеу. 3. Жүргізілген медициналық тексерулердің нәтижелерін және медицина қызметкерінің құпиясын құрайтын басқа да мәліметтерді жарияламау. 4. Қарастырылғандарды тану жүргізілген медициналық куәландыру нәтижелерін және басқа да деректерді үшінші тұлғаларға беру жағдайлары заңнамада қарастырылған. 5. Уәкілетті ұйымды және азаматтық авиация ұйымының әкімшілігін ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіретін жай-күйлер туралы жедел хабардар ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1-сыныпты медициналық сертификат алуға өтініш берушіге қойылатын денсаулық жағдайына медициналық куәландыру жөніндегі талаптар. 2. 2-сыныпты медициналық сертификат алуға өтініш берушіге қойылатын денсаулық жағдайына медициналық куәландыру жөніндегі талаптар. 3. 3-сыныпты медициналық сертификат алуға өтініш берушіге қойылатын денсаулық жағдайына медициналық куәландыру жөніндегі талаптар. 4. ЖА және АЖА медициналық сертификатын алуға өтініш берушіге қойылатын денсаулық жағдайына медициналық куәландыру жөніндегі талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі : -	
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Авиациялық маманның анамнезін жинауды, сыртын тексеруді, шырышты қабықтарын қарап-тексеруді, температурасын, артериялық қысымын, тамыр соғысын өлшеуді оқиғадан кейін жүргізу. 2. Авиациялық маманның алкогольдік масандығын бағалауды және кезінде оны лицензиясы бар наркологиялық ұйымға жіберу қажеттілігі туралы алдын ала дайындықты жүргізу. 3. Экипаж мүшелерін ұшуға жіберу туралы шешім қабылдаған кезде консультациялар өткізу. 4. Әуе кемелерінің ұшуын орындауға және қамтамасыз етуге және оларға техникалық қызмет көрсетуге, алкоголь, есірткі күйіндегі әуе қозғалысына қызмет көрсетуге байланысты адамдарды жұмыстан шеттетуге,

	<p>Дағды 3: Авиациялық оқиғалар мен инциденттерден кейінгі медициналық зерттеп-қарау</p>	<p>уытқұмарлық мас болу (олардың аналогтары) немесе осындай масандықты тудыратын заттарды қолдану.</p> <p>5. Денсаулық жағдайы бойынша мониторингте тұрған медициналық сертификат иесінің медициналық тексеру нәтижелері бойынша жұмысқа немесе оқуға жіберу туралы, кезектен тыс демалыс күні және/немесе кезекті еңбек демалысының қажеттілігі туралы, консультация және емдеу жүргізу туралы шешім қабылдау.</p> <p>6. Авиациялық дәрігердің кезектен тыс медициналық куәландыру туралы негіздемесін қарастыру.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Медициналық куәландыру кезіндегі медициналық тексерудің көлемі.</p> <p>2. Азаматтық авиация мамандықтары бойынша оқуға үміткерлерді және медициналық сертификат иегерлерін кәсіби психологиялық іріктеу мақсатында қолданылатын психологиялық әдістемелер.</p> <p>3. Азаматтық авиация мамандықтары бойынша оқуға кандидаттарды және медициналық сертификат иегерлерін тексеру туралы функционалдық мамандардың есептерінің нысандары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Еңбек функциясы 4: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау</p>	<p>Дағды 1: Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Еңбек заңнамасының талаптарын сақтау.</p> <p>2. Ішкі еңбек ережелерін сақтау.</p> <p>3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шараларға қатысу және оларды қамтамасыз ету жөніндегі талаптарды орындау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Еңбек заңнамасы.</p> <p>2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері.</p> <p>3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 1:	<p>Машықтар:</p> <p>1. Авиациялық медицина бойынша конференцияларды қадағалау.</p> <p>2. Орындалатын жұмыстың ерекшелігін ескере отырып, авиациялық медицина бойынша лайықты конференцияларды таңдау.</p> <p>3. Авиациялық медицина бойынша таңдалған конференцияға қатысу қажеттілігін дәлелдеу.</p>

Қосымша еңбек функциясы 1: Медициналық конференцияларға қатысу	Авиациялық медицина саласындағы үздік тәжірибенің бенчмаркингі	4. Авиациялық медицина конференцияларына қатысуды жұмыс жүктемесінің қарқындылығын ескере отырып жоспарлау.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: 1. Авиациялық медицина бойынша конференцияларды ұйымдастырушылар қызметінің ерекшелігі. 2. Шетелдегі авиациялық медицинаның жетістіктері мен қазіргі жағдайы. 3. Авиациялық медицина саласындағы ұлттық және халықаралық заңнамадағы өзгерістер. 4. Операциялық қызметті жоспарлау жүйелері.
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Ұқыптылық Дербестік және жауапкершілік Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Тәртіптілік Дәлдік Аналитикалық ойлау Сыпайылық Мейірімділік Ауызекі сөйлеу дағдылары Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары Зейінді шоғырландыру және бақылау Мотивация Парасаттылық Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті Логикалық ойлау	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Авиациялық медициналық орталықты сертификаттау және сертификат беру қағидаларын, сондай-ақ авиациялық медициналық орталықтарға қойылатын сертификаттау талаптарын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 16 маусымдағы № 358 бұйрығы. 2. "Авиациялық медициналық сарапшыларды тағайындау қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 13 маусымдағы № 344 бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму Министрінің "ҚР азаматтық авиациясында медициналық куәландыру және қарап-тексеру қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 5 маусымдағы № 324 бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	8	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

11. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.

Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынгалиевич, +7 (717) 257 21 91,
e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

12. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы"
АҚ.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54
52.

Орындаушылар: Ким Д.С., +7 (701) 012 31 23, dm.kim@agakaz.kz.

Чигирбаева С.М., +7 (701) 425 60 45, Chigirbayeva@ans.kz.

13. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

14. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 19 қараша.

15. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.

16. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.

27. Болжалды қайта қарау күні: 2027 жылғы 31 желтоқсан.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің
міндетін атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 418 бұйрығына
9-қосымша

Кәсіптік стандарт: "Әуе қозғалысына қызмет көрсету"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Әуе қозғалысына қызмет көрсету" кәсіптік стандарты "Кәсіби біліктілік туралы" ҚР Заңының 5-бабына сәйкес әзірленген және әуе қозғалысына қызмет көрсету саласындағы қызметті жүзеге асыратын ұйымдардың басшылары мен мамандарына қойылатын талаптарды белгілейді.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) әуе жағдайы – әуе кеңістігінің белгілі бір ауданындағы әуе кемелерінің және басқа да объектілердің тік және көлденең жазықтықтарында бір мезгілде өзара орналасуы;

2) әуе қозғалысы – әуеайлақтың ұшу және маневр жасау алаңындағы әуе кемелерінің қозғалысы;

3) әуе қозғалысына қызмет көрсету – ұшу-ақпараттық қызмет көрсету, авариялық хабарлау, әуе қозғалысына диспетчерлік қызмет көрсету (аудандық диспетчерлік қызмет көрсету, жақындауға диспетчерлік қызмет көрсету немесе әуеайлақтық диспетчерлік қызмет көрсету);

4) әуе қозғалысына қызмет көрсету органы – аэронавигациялық қызмет көрсетуді жеткізушінің әуе қозғалысына қызмет көрсетуіне қатысты әуе қозғалысына

диспетчерлік қызмет көрсету органы, ұшу ақпараты орталығы немесе хабарламаларды жинау пункті;

5) әуе қозғалысын ұйымдастыру – қауіпсіз, үнемді және тиімді түрде жүзеге асырылатын, әуе қозғалысы мен әуе кеңістігін динамикалық және интеграцияланған ұйымдастыру, соның ішінде әуе қозғалысына қызмет көрсету, әуе кеңістігін ұйымдастыру және әуе қозғалысы ағындарын ұйымдастыру, барлық тараптармен ынтымақтастықта және үздіксіз қызмет көрсету арқылы қамтамасыз ету. борттық және жердегі функцияларды пайдалану;

6) векторлау (радиолокациялық бағыттау) – бақылау жүйесін пайдалану негізінде белгілі бір курстарды көрсету арқылы әуе кемелерінің навигациялық бағытталуын қамтамасыз ету;

7) диспетчерлік нұсқау – ӘҚК органының әуе кемесінің пилотына (экипажына) ұшу тапсырмасын орындауға байланысты және орындауға міндетті нұсқауы;

8) диспетчерлік рұқсат – ұшуды орындауға байланысты және тиісті шарттармен және белгіленген ұшу ережелерімен негізделген әуе кемесінің экипажына ӘҚК органы беретін рұқсат;

9) жауапкершілік аймағы – әуе қозғалысына қызмет көрсету органы немесе әуе қозғалысын басқару органы өз функцияларын жүзеге асыратын белгілі бір көлемдегі әуе кеңістігі;

10) метеорологиялық ақпарат – метеорологиялық мәліметтер, талдау, болжам және әуе кеңістігін пайдаланушыларға арналған нақты немесе күтілетін метеорологиялық жағдайларға қатысты кез келген басқа байланыс;

11) ұшу жоспары – пилот, экипаж немесе пайдаланушы әуе қозғалысына қызмет көрсету және (немесе) әуе қозғалысын басқару органдарына ұсынатын әуе кемесінің жоспарланған ұшуы немесе ұшу бөлігі туралы белгілі бір мәліметтер;

12) эшелондау – әуе кемелерінің әуе кеңістігінде белгіленген аралықтарда тік, көлденең (бойлық және бүйірлік) таралуын білдіретін жалпы термин.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

1) ӘК – әуе кемесі;

2) ӘҚҚК – әуе қозғалысына қызмет көрсету;

3) ӘҚБ – әуе қозғалысын басқару;

4) ӘҚҰ – әуе қозғалысын ұйымдастыру;

5) БА – біліктілік анықтамалығы;

6) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

7) ҚР – Қазақстан Республикасы;

8) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;

9) ӘҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші;

10) ҰҚЖ – ұшу-қону жолағы.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Әуе қозғалысына қызмет көрсету.

5. Кәсіптік стандарттың коды: H52231073.

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

H Көлік және қоймалау;

52 Жүктерді қоймаға қою және қосалқы көлік қызметі;

52.2 Қосалқы көлік қызметі;

52.23уе көлігінің қосалқы қызметі;

52.23.1 Әуе кеңістігін пайдалануды реттеу.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Кәсіптік стандарт әуе қозғалысына қызмет көрсету саласындағы мамандар мен басшы құрамның құзыреттері мен кәсіби дағдыларына қойылатын талаптарды анықтайды.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары – 8 СБШ-нің деңгейі;

2) Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) – 7 СБШ-нің деңгейі;

3) Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) – 6 СБШ-нің деңгейі;

4) Қозғалыс қызметінің диспетчер-инструкторы – 6 СБШ-нің деңгейі;

5) Авиация диспетчері – 5 СБШ-нің деңгейі;

6) Диспетчер-оператор – 4 СБШ-нің деңгейі;

7) Басқа көлік диспетчерлері және туыстас кәсіптердің қызметкерлері, н.в.д.г. – 4 СБШ-нің деңгейі.

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары":	
Топтың коды:	1210-0
Қызмет атауының коды:	-
Кәсіптің атауы:	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді.

91-параграф Ұйымның директоры (Бас директор, Атқарушы директор, Президент, Басқарма төрағасы, Менеджер)			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1210-0-010 - Ұйымның бас директоры		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Кәсіпорынның немесе ұйымның даму стратегиясын әзірлеу және жүйелі түрде қайта қарау, жоспарлау, басқару, үйлестіру және жалпы қызметін бағалау арқылы ұйымның өміршеңдігі мен тиімді дамуын қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Миссияны, құндылықтарды, мәдениетті, саясатты және стратегияны қалыптастыру. 2. Кәсіпорынды (ұйымды) басқару. 3. Қызметтің мониторингі мен бағалауын жүзеге асыру.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұйымның саясатын, стратегиясын және оларды жүзеге асыру механизмін анықтау.</p> <p>2. Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын және тиімді өзара іс-қимылын ұйымдастыру, олардың қызметін әлеуметтік және нарықтық басымдықтарды ескере отырып, инновациялар мен нарықтық конъюнктураның өзгеруіне жедел ден қоятын тауарлар мен қызметтердің икемді және мобильді өндірісін дамытуға және жетілдіруге бағыттады.</p> <p>3. Ұйым жұмысының тиімділігін арттыруды, пайданы арттыруды қамтамасыз ету.</p>	

<p>Еңбек функциясы 1: Миссияны, құндылықтарды, мәдениетті, саясатты және стратегияны калыптастыру.</p>	<p>Дағды 1: Кәсіпорынның (ұйымның) миссиясын, мақсаттарын, саясатын және стратегиясын әзірлеу және бекіту.</p>	<p>4. Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету, олардың кәсіби білімі мен тәжірибесін ұтымды пайдалану және дамыту, өмір мен денсаулық үшін қауіпсіз және қолайлы еңбек жағдайларын жасау, қоршаған ортаны қорғау заңнамасының талаптарын сақтау, ұжымда қолайлы психологиялық ахуал қалыптастыру бойынша шаралар қабылдау.</p> <p>5. Басшылықтың экономикалық және әкімшілік әдістерінің үйлесімін, өндірістік және басқа мәселелерді талқылау мен шешуді, өндіріс тиімділігін арттырудың материалдық және моральдық ынталандыруларын қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер мен мемлекеттік органдардың актілері. 2. Ұйымның қызметіне қатысты басқа органдардың әдістемелік және өзге де материалдары. 3. Ұйымның профилі, мамандануы және құрылымдық ерекшеліктері. 4. Ұйымның өндірістік қуаттары мен кадрлық ресурстары. 5. Ұйым өнімін өндіру технологиясы. 6. Салық заңнамасы. 7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметінің бизнес-жоспарларын құру және бекіту тәртібі. 8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері 9. Стратегиялық жоспарлау, нарық - бәсекелестердің, жеткізушілердің және тұтынушылардың сыртқы және ішкі конъюнктурасы (өз секторы және онымен өзара байланысты). 10. Отандық және шетелдік ғылыми-техникалық жетістіктер мен озық жетістіктер. 11. Тиісті қызмет түрінің тәжірибесі және ең жақсы ұқсас ұйымдардың тәжірибесі. 12. Шаруашылық және қаржылық шарттарды жасасу және орындау тәртібі. 13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу, әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі. 14. Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру. 15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

Еңбек функциясы 2:
Кәсіпорынды (ұйымды)
басқару.

Дағды 1:
Ұйымдық құрылымды
әзірлеу және ресурстарды
бөлу.

1. Заңнамаға сәйкес ұйымның өндірістік, шаруашылық және қаржы-шаруашылық қызметіне басшылық жасау.
 2. Қабылданатын шешімдердің орындалуын, ұйымның балансында тұрған мүлкінің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қызметінің қаржылық-шаруашылық нәтижелерін қамтамасыз ету.
 3. Үшінші тарап ұйымдарымен немесе басқа заңды тұлғалармен келісімшарттар жасасу, мәмілелер, операциялар жасау, бұйрықтар, бұйрықтар шығару, іскерлік кездесулерде ұйым атынан өкілдік ету.
 4. Ұйымның мемлекеттік бюджет, жинақтаушы зейнетақы және сақтандыру қорлары, жеткізушілер, тапсырыс берушілер және несие берушілер, соның ішінде банктер алдындағы міндеттемелерін орындауын, сондай-ақ шаруашылық және еңбек шарттарының (келісім-шарттарының), индикативтік көрсеткіштерінің орындалуын қамтамасыз ету. жоспарлар мен бизнес-жоспарлар.
 5. Әлеуметтік әріптестік қағидаттары негізінде ұжымдық шарттың әзірленуін, жасалуын және орындалуын, еңбек және өндірістік тәртіптің сақталуын қамтамасыз ету, қызметкерлердің еңбекке деген ынтасын, бастамашылығы мен белсенділігін дамытуға ықпал етеді.
 6. Ұйымның қаржылық-шаруашылық және өндірістік-шаруашылық қызметіне қатысты мәселелерді шешу, оған заңмен берілген құқықтар шегінде, қызметтің жекелеген бағыттарын басқаруды басқа лауазымды тұлғаларға, директордың орынбасарларына, басшыларға тапсырады. филиалдардың, сондай-ақ функционалдық және өндірістік бөлімшелердің.
- Білімдер:
1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер мен мемлекеттік органдардың актілері.
 2. Ұйымның қызметіне қатысты басқа органдардың әдістемелік және өзге де материалдары.
 3. Ұйымның профилі, мамандануы және құрылымдық ерекшеліктері.
 4. Ұйымның өндірістік қуаттары мен кадрлық ресурстары.
 5. Ұйым өнімін өндіру технологиясы.
 6. Салық заңнамасы.
 7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметінің бизнес-жоспарларын құру және бекіту тәртібі.
 8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері

		<p>9. Стратегиялық жоспарлау, нарық - бәсекелестердің , жеткізушілердің және тұтынушылардың сыртқы және ішкі конъюнктурасы (өз секторы және онымен өзара байланысты).</p> <p>10. Отандық және шетелдік ғылыми-техникалық жетістіктер мен озық жетістіктер.</p> <p>11. Тиісті қызмет түрінің тәжірибесі және ең жақсы ұқсас ұйымдардың тәжірибесі.</p> <p>12. Шаруашылық және қаржылық шарттарды жасасу және орындау тәртібі.</p> <p>13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу, әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі.</p> <p>14. Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру.</p> <p>15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Еңбек функциясы 3:	Дағды 1: Қызметке мониторинг және бағалау жүргізу.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қабылданатын шешімдердің орындалуын, ұйымның балансында тұрған мүлкінің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қызметінің қаржылық-шаруашылық нәтижелерін қамтамасыз ету. 2. Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын және тиімді өзара іс-қимылын ұйымдастыру, олардың қызметіне бағалау жүргізу. 3. Ұйым жұмысының тиімділігін арттыруды қамтамасыз ету, жұмыс нәтижелерін талдау. 4. Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету, олардың біліктілік деңгейін арттыру, қызметінің нәтижелерін бағалау бойынша шаралар қабылдау. 5. Басшылықтың экономикалық және әкімшілік әдістерінің үйлесімін, өндірістік және басқа мәселелерді талқылау мен шешуді, өндіріс тиімділігін арттырудың материалдық және моральдық ынталандыруларын қамтамасыз ету. 6. Кәсіпорын жұмысын жетілдіру бойынша іс-шараларды әзірлеу, енгізілген өзгерістерге мониторинг жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер мен мемлекеттік органдардың актілері. 2. Ұйымның қызметіне қатысты басқа органдардың әдістемелік және өзге де материалдары. 3. Ұйымның профилі, мамандануы және құрылымдық ерекшеліктері.

<p>Қызметтің мониторингі мен бағалауын жүзеге асыру.</p>	<p>4. Ұйымның өндірістік қуаттары мен кадрлық ресурстары. 5. Ұйым өнімін өндіру технологиясы. 6. Салық заңнамасы. 7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметінің бизнес-жоспарларын құру және бекіту тәртібі. 8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері 9. Стратегиялық жоспарлау, нарық - бәсекелестердің , жеткізушілердің және тұтынушылардың сыртқы және ішкі конъюнктурасы (өз секторы және онымен өзара байланысты). 10. Отандық және шетелдік ғылыми-техникалық жетістіктер мен озық жетістіктер. 11. Тиісті қызмет түрінің тәжірибесі және ең жақсы ұқсас ұйымдардың тәжірибесі. 12. Шаруашылық және қаржылық шарттарды жасасу және орындау тәртібі. 13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу, әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі. 14. Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру. 15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>	
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Жауапкершілік Жүйелі ойлау Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Тез шешім қабылдай білу Келіссөз жүргізу шеберлігі Ақпаратты іздеу және талдау Көшбасшылық</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 7</p>	<p>Кәсіптің атауы: Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары</p>
<p>10. Кәсіптің карточкасы "Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)":</p>		
<p>Топтың коды:</p>	<p>1325-4</p>	
<p>Қызмет атауының коды:</p>	<p>-</p>	
<p>Кәсіптің атауы:</p>	<p>Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>7</p>	

СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1349-0-028 - Департамент директоры		
Қызметтің негізгі мақсаты:	ӘҚБ саласындағы қызметтің тиімділігін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды жоспарлау, ұйымдастыру және жүзеге асыру. Жоғары тұрған басшылық алдында есеп беру. Инновациялық жобаларға қатысу. Оның қарамағындағы құрылымдық бөлімшелердің қызметін басқару.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әкімшілік-басқарушылық қызмет 2. Бөлімшенің тиімді қызметін қамтамасыз ету 3. Әуе қозғалысын ұйымдастыру бойынша іс-шараларды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Бағыныстағы құрылымдық бөлімшелердің жұмыс сапасын бақылау және жақсарту. 2.ӘҚҰ қамтамасыз ету процестерін жоспарлау. 3.Іс-шараларды жүзеге асырудың нысандарын, әдістерін және мерзімдерін анықтау. 4.ӘҚҰ қамтамасыз ету процестерін бақылау. 5. Ұшу қауіпсіздігін арттыруға бағытталған мақсаттар мен міндеттерді анықтау. 6. Кәсіпорынның ӘҚҰ жүйесін дамыту саласындағы саясатын жүзеге асыру. 7. Персоналды іріктеу, даярлау және аттестаттау бойынша іс-шаралардың орындалуын қамтамасыз ету. 8.ӘҚБ бөлімшелерін тексеруді жүзеге асыру. 9. Әуе қозғалысы қауіпсіздігінің деңгейін арттыру бойынша шаралар қабылдау. 	

<p>Еңбек функциясы 1: Әкімшілік-басқарушылық қызмет</p>	<p>Дағды 1: Қызметті жоспарлау және бақылау.</p>	<p>10. Әуе қозғалысын ұйымдастыру, әуе қозғалысының қарқындылығының өсуін және пайдалануға берілетін жаңа техникалық құралдарды ескере отырып, әуе қозғалысына қызмет көрсетудің техникалық құралдарын дамыту саласындағы дамудың негізгі бағыттарын анықтау.</p> <p>11. Тексерулер нәтижесінде анықталған сәйкессіздіктер бойынша түзету шараларының орындалуын бақылау.</p> <p>12. Нормативтік құжаттарды қарауға енгізу, зерделеу және талдау.</p> <p>13. Өз бөлімшесі мамандарының жұмысын жоспарлау және үйлестіру.</p> <p>14. Еңбекті қорғау, өрт қауіпсіздігі, өндірістік санитария және еңбек жағдайларын жақсарту жөніндегі іс-шаралардың орындалуын қамтамасыз ету.</p> <p>15. Әкімдер мен нұсқаулар шығару</p> <p>16. Халықаралық тәжірибені өзектендіру.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұйымның саласы мен өндірістік қызметінің ерекшелігі.</p> <p>2. ҚР нормативтік құқықтық актілері, ҚР жоғары тұрған органдарының әуе кеңістігін пайдалану, әуе қозғалысын ұйымдастыру және ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қаулылары, өкімдері, бұйрықтары, басқа да басшылық және нормативтік құжаттары.</p> <p>3. Кәсіпорын мен бөлімшенің стратегиясы мен даму жоспарлары, оған қатысты.</p> <p>4. Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорын мен бөлімшенің қызметі туралы ережелер мен бұйрықтар</p> <p>5. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері.</p> <p>6. Еңбек заңнамасының негіздері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <p>1. Қызметтің өзгермелі жағдайларында тиімді өзара іс-қимыл жасау.</p> <p>2. Оқиғалардың дамуын модельдеу және ықтимал салдарларды бағалау.</p> <p>3. Жоспарларды, жобаларды, жағдайларды, ықтимал тәуекелдерді және жұмыс нәтижелерін бағалау.</p> <p>4. Жобалардың, процедуралардың, жұмыс кешендерінің және олардың орындаушыларының тиімділігін бағалау.</p> <p>5. Өршіл, бірақ қол жеткізуге болатын мақсаттар мен міндеттерді қою.</p> <p>6. Қызметкерлерді стратегиялық нәтижелерге ынталандыру және ынталандыру.</p>

<p>Еңбек функциясы 2: Бөлімшенің тиімді қызметін қамтамасыз ету</p>	<p>Дағды 1: Көрсетілетін қызметтердің сапасын үнемі жақсартуды ұйымдастыру</p>	<p>7. Қиындықтарды, проблемалық аймақтарды және тәуекелдерді анықтау, оларды жоюды, азайтуды қамтамасыз ету. 8. Қызметкерлерді оқыту және аттестациялау, жана технологияларды енгізу үшін жағдай жасау.</p> <p>Білімдер: 1. Ұйымның саласы мен өндірістік қызметінің ерекшелігі. 2. Сапаны жақсарту әдістері, стандарттары, талаптары және әдістері. 3. Өндірісті ұйымдастыру, жоспарлау, еңбек, оны төлеу және ынталандыру. 4. Жаңа технологияларды, процедураларды енгізудің озық шетелдік тәжірибесі. 5. Қызметкерлерді ынталандыру тәсілдері 6. Сыни, шығармашылық ойлау, миға шабуыл жасау тәсілдері. 7. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері. 8. Еңбек заңнамасының негіздері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 3:</p>	<p>Дағды 1:</p>	<p>Машықтар: 1. Әуе қозғалысының қарқындылығын талдау. 2. Әуе кеңістігінің құрылымы мен классификациясын әзірлеу. 3. ӘҚБ органдарының құрылымын әзірлеу. 4. Әуе қозғалысын жоспарлау және үйлестіру жүйесін әзірлеу. 5. Әуе қозғалысы ағындарын жоспарлау және қамтамасыз ету. 6. Іргелес диспетчерлік пункттер мен ұшуды қамтамасыз ететін басқа да қызметтердің мамандары арасындағы өзара іс-қимылды ұйымдастыру. 7. Әуе кеңістігін икемді пайдалануды қамтамасыз ету үшін азаматтық-әскери үйлестіруді жүзеге асыру. 8. Әуе кеңістігін пайдалануды бақылау жүйесін құру. 9. Ішкі істер органдарын реттейтін құжаттарды әзірлеу. 10. Әуе қозғалысына қызмет көрсету органдарының жұмысын ұйымдастыруды жетілдіру бойынша іс-шараларды жүзеге асыру. 11. ӘҚБ органдарының өткізу қабілетін барынша пайдалануды қамтамасыз ету үшін қауіпсіз, реттелген және жеделдетілген әуе қозғалысын ұйымдастырыңыз. 12. Әуе қозғалысына қажеттілікті ескере отырып, ӘҚБ жүйесінің өткізу қабілеттілігіне талдау жүргізу.</p>

Әуе қозғалысын ұйымдастыру бойынша іс-шараларды орындау	Әуе қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі іс-шараларды әзірлеу	<p>13. Нақты немесе болжамды қажеттіліктерге есептелген өткізу қабілеттілігін арттыру жоспарын әзірлеу.</p> <p>14. Әуе қозғалысын ұйымдастыру, жоспарлау, техникалық қызмет көрсету және қауіпсіздікті қамтамасыз ету, сондай-ақ іздестіру-құтқаруды қамтамасыз ету мәселелері бойынша әртүрлі ведомстволармен, органдармен және қызметтермен, соның ішінде одақтас мемлекеттермен өзара іс-қимылды жүзеге асыру.</p> <p>15. Өзара әрекеттесудің тиімділігін бағалау.</p> <p>16. Алдағы жылға, 3 және одан да көп жылға мақсаттар кою және міндеттерді анықтау.</p>
		<p>Білімдер:</p> <p>1. Ұйымның саласы мен өндірістік қызметінің ерекшелігі.</p> <p>2. ҚР нормативтік құқықтық актілері, ҚР жоғары тұрған органдарының әуе кеңістігін пайдалану, әуе қозғалысын ұйымдастыру және ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қаулылары, өкімдері, бұйрықтары, басқа да басшылық және нормативтік құжаттары.</p> <p>3. Кәсіпорын мен бөлімшенің стратегиясы мен даму жоспарлары, оған қатысты.</p> <p>4. Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорын мен бөлімшенің қызметі туралы ережелер мен бұйрықтар.</p> <p>5. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері.</p> <p>6. Еңбек заңнамасының негіздері.</p> <p>7. Кәсіпорындардың озық тәжірибелері, озық тәжірибелері және оларды енгізу шаралары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Дербестік және жауапкершілік Стратегиялық ойлау Командада жұмыс істей білу Келіссөз жүргізу шеберлігі	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	8	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)
	6	Диспетчер-қозғалыс қызметінің нұсқаушысы
11. Кәсіптің карточкасы "Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)":		
Топтың коды:	1325-4	
Қызмет атауының коды:	-	
Кәсіптің атауы:	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6	

СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информгалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-4-018 - Қызмет бастығы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Іске асырылатын іс-шараларды тұрақты бақылау және процестерге тікелей қатысу арқылы бөлімшеде ӘҚБ қамтамасыз ету бойынша жұмысты жоспарлау, ұйымдастыру және жүзеге асыру		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Қызметтің (ауысымның) жұмысын ұйымдастыру 2. Қызметтің (ауысымның) жұмысын басқару және бақылау бағынысты персоналдың өз функциялары мен міндеттерін орындауы бойынша 3. Іске асырылатын іс-шараларды бақылау және олардың мониторингі	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘҚБ қызметінің жұмысын мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес жоспарлау. 2. ӘҚБ қызметінің жұмыс жоспарын әзірлеу. 3. Іс-шараларды жүзеге асырудың нысандарын, әдістерін және мерзімдерін анықтау. 4. ӘҚБ қызметін дамыту, әуе кеңістігінің құрылымын жетілдіру және радиотехникалық құралдармен жабдықтау жөніндегі іс-шараларды әзірлеу. 5. Қызметкерлерді іріктеу, даярлау және аттестаттау бойынша іс-шараларды жүргізу. 6. Аудиттер нәтижесінде анықталған сәйкессіздіктер бойынша түзету шараларын әзірлеу. 7. Қызметкерлердің тиісті құжаттамамен уақтылы танысуын қамтамасыз ету. 8. Еңбекті қорғау, өрт қауіпсіздігі, өндірістік санитария және еңбек жағдайларын жақсарту жөніндегі іс-шаралардың орындалуын қамтамасыз ету. 9. Бұйрықтар мен нұсқаулар шығару. 	

Еңбек функциясы 1:
Қызметтің (ауысымның)
жұмысын ұйымдастыру

Дағды 1:
Қызметтің (ауысымның)
жұмысын жоспарлау
және ұйымдастыру

10. Ұшу қауіпсіздігі және сапаны қамтамасыз ету бойынша келіп түсетін ақпаратты жинау, жүйелеу, талдау.

11. Тәуекелдерді басқару принциптерін түсіну, оларды бағалауға және басқару және азайту шараларын әзірлеуге қатысу.

Ауысым бойынша:

12. Жеке құрамның жұмысын ұйымдастыру.

13. Өз ауданындағы әуе қозғалысына талдау жүргізу. Қажет болса, қосымша диспетчерлермен жұмыс орындарын күшейту, қарастырылған жерлерде қосымша жұмыс орындарын ашу немесе бірікту.

14. Ауысым жұмысына, ауысымдағы әдістемелік жұмыстарға, еңбек тәртібін нығайту шараларына нұсқау беру және талдау жүргізу.

15. Кезекшілікті қабылдау және тапсыру рәсімдерін жүзеге асыру.

16. Ауысымның жұмыс тәртібін құру (үзілістер, ауысымдар және т.б.).

17. Жеке құрамның жұмысқа дайындығын, біліктілік, арнайы белгілердің болуын және жарамдылық мерзімдерін, сондай-ақ диспетчерлердің медициналық тексеруден өту нәтижелерін тексеру.

18. Әрбір диспетчерлік пунктте қарқынды әуе қозғалысы кезінде ең жоғары жүктемелердің күндері мен сағаттарын анықтау.

19. Ең жоғары жүктеме кезінде диспетчерлерді қысқа мерзімді ауыстырудың уақыты мен ұзақтығын анықтау.

20. Ағымдағы операциялық жағдайды түсіну және оқиғалардың дамуын болжау.

21. Жауапкершілік аймағында өткізу қабілеттілігінің асып кетуіне жол бермей, әуе кемелерінің қозғалысын шектеу.

22. Қауіпсіз пайдалану жағдайларын қамтамасыз ету.

Білімдер:

1. ҚР әуе кеңістігін пайдалануды, әуе қозғалысын ұйымдастыруды, ұшуды жүзеге асыруды және қамтамасыз етуді реттейтін нормативтік құқықтық актілері, әуе қозғалысын басқаруды реттейтін басқа құжаттар.

2. Қатысты бөлігінде кәсіпорын мен бөлімшенің стратегиясы мен даму жоспарлары.

3. Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорын мен бөлімшенің қызметі туралы ережелер мен бұйрықтар.

4. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері.

5. Еңбек заңнамасының негіздері.

6. ӘҚБ қызметінің жұмысын ұйымдастыру.

		7. Адамның мүмкіндіктері мен шектеулері, топ жұмысын оңтайландыру, қауіп факторлары мен кателерді бақылау принциптері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Еңбек функциясы 2: Қызметтің (ауысымның) жұмысын басқару және бақылау бағынысты персоналдың өз функциялары мен міндеттерін орындауы бойынша	Дағды 1: Қызметтің (ауысымның) жұмысын жоспарлау және бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘҚБ қамтамасыз ету процестерін жоспарлау. 2. Іс-шараларды жүзеге асырудың нысандарын, әдістерін және мерзімдерін анықтау. 3. ӘҚБ қамтамасыз ету процестерін бақылау. 4. Персоналдың жұмыс тәртібі мен лауазымдық міндеттерін анықтау. 5. Тәртіп жағдайын, ӘҚБ -да жіберілген бұзушылықтарды, белгіленген ұшу тәртібін сақтамауды, әуе қозғалысына қызмет көрсету мамандарының кінәсінен болған инциденттер мен авиациялық оқиғаларды есепке алу және талдау. 6. Жұмыс уақытының сақталуын бақылау. 7. Персоналдың біліктілік сәйкестігін бақылау және қамтамасыз ету. <p>Ауысым бойынша:</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Кезекші ауысымның жұмысын бақылау. 9. ӘҚБ қызметі персоналының болуын бақылау және болдырмау лауазымдық міндеттерін орындау барысында алкогольдік, есірткілік, уытқұмарлық масаңдық белгілерімен. 10. Жұмыс орындары мен басқа да мүдделі тараптар арасындағы іс-қимылдарды үйлестіруді қамтамасыз ету және бақылау. 11. Диспетчерлердің ықтимал жанжалды жағдайларды басқаруын бақылау және бөлуді қамтамасыз ету. 12. Жұмысқа қауіпті факторларды анықтау және жою, сыртқы және ішкі қауіптерді, диспетчерлердің кателерін анықтау және бақылау. 13. Әуе кемелерінің ұшуына байланысты авариялық және әдеттен тыс жағдайларды дер кезінде анықтау және оларға ден қою. 14. Анықталған қауіптер мен олармен байланысты тәуекелдер бойынша шешімдерді уақтылы табу және енгізу. 15. Әуедегі жағдайдың күрделенуіне, қауіпті метеожағдайлардың болуына немесе ұшу кезінде ерекше жағдайлардың туындауына көмек көрсету. 16. Ауысымда әуе қозғалысына қызмет көрсетуді бұзу жағдайларын анықтау, олардың алдын алу шараларын әзірлеу және бағынысты қызметкерлердің олардың орындалуын қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР әуе кеңістігін пайдалануды, әуе қозғалысын ұйымдастыруды, ұшуды жүзеге асыруды және

		<p>қамтамасыз етуді реттейтін нормативтік құқықтық актілері, әуе қозғалысын басқаруды реттейтін басқа құжаттар.</p> <p>2.Қатысты бөлігінде кәсіпорын мен бөлімшенің стратегиясы мен даму жоспарлары.</p> <p>3. Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорын мен бөлімшенің қызметі туралы ережелер мен бұйрықтар.</p> <p>4. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері.</p> <p>5.Еңбек заңнамасының негіздері.</p> <p>6. ӘҚБ қызметінің жұмысын ұйымдастыру.</p> <p>7. Адамның мүмкіндіктері мен шектеулері, топ жұмысын оңтайландыру, қауіп факторлары мен кателерді бақылау принциптері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
<p>Еңбек функциясы 3: Іске асырылатын іс-шараларды бақылау және олардың мониторингі</p>	<p>Дағды 1: Іс-шаралардың жүзеге асырылуын жоспарлау және бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Іс-шаралар жоспарын әзірлеу. 2. Іс-шараларды жүзеге асыруға жауапты тұлғаларды тағайындау. 3.Жоспарланған іс-шаралардың орындалуын бақылау. 4.Ұсыныстарды жинау және қарастыру бағынысты персоналдан ӘҚБ жүйесін жетілдіру бойынша. 5.Тәуекелдерді басқару принциптерін түсіну, оларды бағалауға және басқару және азайту шараларын әзірлеуге қатысу. 6.Енгізілетін процедуралар мен жаңа технологиялардың мониторингін жүзеге асыру. 7.Енгізілген процедуралар мен жаңа технологияларды жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірлеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.ҚР әуе кеңістігін пайдалануды, әуе қозғалысын ұйымдастыруды, ұшуды жүзеге асыруды және қамтамасыз етуді реттейтін нормативтік құқықтық актілері, әуе қозғалысын басқаруды реттейтін басқа құжаттар. 2. Қатысты бөлігінде кәсіпорын мен бөлімшенің стратегиясы мен даму жоспарлары. 3. Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорын мен бөлімшенің қызметі туралы ережелер мен бұйрықтар. 4. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері. 5.Еңбек заңнамасының негіздері. 6. ӘҚБ қызметінің жұмысын ұйымдастыру. 7. Адамның мүмкіндіктері мен шектеулері, топ жұмысын оңтайландыру, қауіп факторлары мен кателерді бақылау принциптері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Мотивация Ақпаратты іздеу және талдау		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 2. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы №362 "Авиациялық персоналдың куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптарын бекіту туралы" бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)	
	6	Диспетчер-қозғалыс қызметінің нұсқаушысы	
	5	Авиациялық диспетчер	
12. Кәсіптің карточкасы "Қозғалыс қызметінің диспетчер-инструкторы":			
Топтың коды:	3154-0		
Қызмет атауының коды:	3154-0-016		
Кәсіптің атауы:	Қозғалыс қызметінің диспетчер-инструкторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3154-0-015 - Қозғалыс қызметінің диспетчері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	ӘҚБ қызметінің мамандарына тағылымдамадан өту, олардың өзіндік жұмысының бастапқы кезеңіндегі жұмысты бақылау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Тағылымдамадан өтушінің алдын ала дайындығын ұйымдастыру, жоспарлау және өткізу 2. Диспетчерлік пунктте тәжірибелік тағылымдаманы және диспетчерлік тренажерде жаттықтыруды ұйымдастыру, жоспарлау және өткізу	

	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Тағылымдамадан өтушінің алдын ала дайындығын ұйымдастыру, жоспарлау және өткізу	Дағды 1: Тағылымдамадан өтушіні алдын ала даярлауды жоспарлау және өткізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Тағылымдама бағдарламасы мен жоспарын әзірлеу. 2.Тағылымдамадан өтуші туралы деректерді талдау 3.Тағылымдамадан өтушімен әңгімелесу жүргізу. 4.Тағылымдаманы өткізудің жеке жоспарын құрастыру. 5. Құжаттаманы зерделеу мерзімін және тренажерлық дайындықтың мазмұнын, тәжірибелік дайындықтың басталу уақытын анықтау. 6. Тағылымдаманы өткізу жоспарына түзетулер енгізу. 7. Алдын ала дайындық элементтерін зерделеуді жүргізу. 8.Тағылымдамадан өтушіге алдын ала дайындықтың қажетті элементтерін түсіндіру. 9.Алдын ала дайындық элементтері бойынша білімдерін тексеру. 10. Тағылымдамадан өтушінің практикалық дайындыққа дайындығын анықтау. 11. Белгіленген құжаттаманы жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.ҚР нормативтік құқықтық актілері, қаулылары, өкімдері, бұйрықтары, ҚР әуе кеңістігін пайдалану, әуе қозғалысын ұйымдастыру және ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі басқа да басшылық және нормативтік құжаттары. 2.Тағылымдама өткізілетін диспетчерлік пункттердің жұмыс технологиясы. 3. Персоналға қойылатын біліктілік талаптары. 4.ӘҚБ және ұшуды жоспарлау бойынша мамандарды даярлауды, қайта даярлауды және кәсіби деңгейін қолдауды ұйымдастыру жөніндегі бағдарлама. 5. Адамның өзіне тән ерекшеліктері, мүмкіндіктері мен шектеулері. 6.Тағылымдаманы ұйымдастыру. 7.Тағылымдамадан өту техникасы. 8.Бағалау әдістері және іс қағаздарын жүргізу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Тағылымдама бағдарламасы мен жоспарын әзірлеу. 2.Тағылымдамадан өтушіні жұмыс орнының жабдықтарымен, мүмкіндіктерімен және пайдалану тәртібімен таныстыру. 3.Нұсқаушылық көрсетілімді жүзеге асыру.

Еңбек функциясы 2:
 Диспетчерлік пунктте тәжірибелік тағылымдаманы және диспетчерлік тренажерде жаттықтыруды ұйымдастыру, жоспарлау және өткізу

Дағды 1:
 Тәжірибелік тағылымдаманы жоспарлау және өткізу

- 4.Тыңдаушыны радиобайланысты жүргізу ерекшеліктерімен таныстыру.
- 5.Ауа жағдайын талдау және ауа ағынын басқару әдістері қалай жүзеге асырылатынын көрсету.
6. Тыңдаушыны жоспарлы және метеорологиялық ақпараттың жұмысымен таныстыру.
- 7.Радиолокациялық деректердің қалай пайдаланылатынын және үйлестірудің қалай жүзеге асырылатынын көрсету.
- 8.Тағылымдамадан өтушінің әрекеттерін бақылау.
9. Тағылымдамадан өтуші қабылдаған шешімдердің тиімділігін бағалау.
10. Тағылымдамадан өтушінің қателіктерін анықтау және бақылау.
11. Тағылымдамадан өтушіде қиындықтар туындаған жағдайда түсініктемелер, ұсыныстар беру және көмек көрсету.
12. Қателіктерге жол беру және жағымсыз жағдайлардың дамуына байланысты жағдайдың дамуын бақылау және алдын алу шараларын қабылдау.
- 13.Қауіпсіздік мүдделері талап еткенде тағылымдамадан өтушінің жұмысына дер кезінде араласу (мысалы, ауызша немесе басқаруды өз мойнына алу арқылы).
14. Тексеру парағын толтыру.
15. Өз бетінше жұмыс істеуге жіберу мүмкіндігі туралы шешім қабылдау.
16. Белгіленген құжаттаманы жүргізу.

Білімдер:

- 1.ҚР нормативтік құқықтық актілері, қаулылары, өкімдері, бұйрықтары, ҚР әуе кеңістігін пайдалану, әуе қозғалысын ұйымдастыру және ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі басқа да басшылық және нормативтік құжаттары.
- 2.Тағылымдама өткізілетін диспетчерлік пункттердің жұмыс технологиясы.
3. Персоналға қойылатын біліктілік талаптары.
- 4.ӘҚБ және ұшуды жоспарлау бойынша мамандарды даярлауды, қайта даярлауды және кәсіби деңгейін қолдауды ұйымдастыру жөніндегі бағдарлама.
5. Адамның өзіне тән ерекшеліктері, мүмкіндіктері мен шектеулері.
- 6.Тағылымдаманы ұйымдастыру.
- 7.Тағылымдамадан өту техникасы.
- 8.Бағалау әдістері және іс қағаздарын жүргізу.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Ұсынылмайды

Жауапкершілік
 Командада жұмыс істей білу
 Тәртіптілік

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Ақпаратты іздеу және талдау Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 2. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы №362 "Авиациялық персоналдың куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптарын бекіту туралы" бұйрығы. 3. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін айқындау қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 31 шілдедегі №517 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)	
	5	Авиациялық диспетчер	
13. Кәсіптің карточкасы "Авиация диспетчері":			
Топтың коды:	3154-0		
Қызмет атауының коды:	3154-0-001		
Кәсіптің атауы:	Авиация диспетчері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы №362 "Авиациялық персоналдың куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптарын бекіту туралы" бұйрығы 15-тарау Әуе қозғалысына қызмет көрсету диспетчеріне қойылатын біліктілік талаптары Әуе қозғалысына қызмет көрсету диспетчер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат), практикалық тәжірибе; бакалавриатта кемінде екі жыл немесе үш жыл арнаулы жоғары білім беру бағдарламаларын меңгеру, практикалық тәжірибе	Мамандық: Әуе кемелерін пайдалану және ұшу-ақпараттық қамтамасыз ету	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3154-0-015 - Қозғалыс қызметінің диспетчері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Біліктілік белгісіне сәйкес және радиотехникалық құралдар мен байланысты пайдалана отырып, белгіленген жауапкершілік аймағында әуе кеңістігінде және жерде әуе қозғалысына қызмет көрсету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Жауапкершілік ауданының белгіленген шекарасы шегінде әуе қозғалысына қызмет көрсету</p> <p>2. Авариялық және штаттан тыс жағдайларда басқару</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	
	<p>Дағды 1: Ағымдағы операциялық жағдайды түсіну және болашақ оқиғаларды болжау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өзінің жауапкершілік аймағында және оған іргелес әуе кеңістігінде әуе қозғалысын бақылауды жүзеге асыру. 2. Өз жауапкершілік аймағында және оған іргелес әуе кеңістігінде әсер ететін метеорологиялық жағдайларды сақтау. 3. ӘҚКК жүйелері мен жабдықтарының жағдайын бақылау. 4. Жұмысыңыздың ықтимал салдарын болжау үшін байланысты секторлардағы операциялық әрекеттерді бақылау. 5. Қолда бар ақпарат негізінде нақты ауа жағдайын талдау. 6. Ауа жағдайын болжау. 7. Белгіленген рәсімдерді пайдалана отырып, әуе кемелерінің қозғалысын ұйымдастыру. 8. Әуе кемелерінің сипаттамаларын, жердегі кедергілерді, әуе кеңістігінің шектеулерін және ауа райы жағдайларын ескере отырып, диспетчерлік рұқсаттар мен нұсқауларды беру. 9. Қозғалысты тиімді ұйымдастыру әдістерін қолдану (жылдамдықты белгілеу, векторлау, қозғалыс реті, көтерілу жылдамдығын/төмендеу жылдамдығын белгілеу). 10. Диспетчерлік пункттің өткізу қабілетін болдырмау шараларын қолдану. 11. Әуе кемелерінің экипаждарына қақтығыс жағдайына әкелетін траектория бойынша жүретін әуе кемелері туралы ақпарат беру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықаралық әуе Заңнамасының және ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы заңнамасының негіздері, әуе қозғалысына қызмет көрсетуге қатысты бөлігінде, оның ішінде ӘҚБ диспетчерінің біліктілік белгісі (ок) иесінің құқықтары, міндеттері мен жауапкершілігі. 2. ӘҚБ -да қолданылатын жабдықтардың принциптері, қолданылуы мен шектеулері, сөйлеу байланысы, ақпаратты тіркеу, деректерді беру, радионавигациялық қондырғылар, бақылау және радиолокациялық жүйелер, автоматты тәуелді бақылау, ұшу жоспарларын өңдеу, дисплей (пайдаланушы интерфейсі), операциялық деректер және пайдалану шарттары туралы мәліметтер.

	<p>3. Ұшу қағидаттары, ӘК, күштік қондырғылар мен жүйелерді пайдалану және пайдалану қағидаттары, ӘҚБ -ға қатысы бар ӘК сипаттамалары.</p> <p>4.Адамның мүмкіндіктері, соның ішінде қауіп факторлары мен қателерді бақылау принциптері, сондай-ақ топтың жұмысын оңтайландыруға дайындық.</p> <p>5.Атербелмелі метеорология, метеорологиялық құжаттама мен ақпаратты қолдану және түсіну, ұшулардың орындалуына және олардың қауіпсіздігіне әсер ететін ерекше ауа райы құбылыстарының пайда болуы мен сипаттамалары, барометрлік биіктікті өлшеу принципі.</p> <p>6.Паэронавигациялық принциптер, навигациялық жүйелер мен көрнекі құралдардың принциптері, шектеулері мен дәлдігі.</p> <p>7.ӘҚБ , байланыс, радиотелефон және фразеологизмдермен алмасу (штаттық, штаттық емес және авариялық), тиісті авиациялық құжаттаманы пайдалану, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етудің практикалық әдістері.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Дағды 2: Әуе қозғалысына қызмет көрсету және эшелондауды қамтамасыз	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауадағы ықтимал жанжалды жағдайларды анықтау. 2.Ең қолайлы эшелондау әдісін таңдау. 3.Белгіленген эшелондау аралықтарын қамтамасыз ету. 4.Диспетчерлік рұқсаттарды және белгіленген эшелондау аралықтарының сақталуын қамтамасыз ететін нұсқауларды беру. 5.Әуедегі жанжалды жағдайды шешу үшін диспетчерлік рұқсаттар мен нұсқаулар беру. 6. Жанжалды жағдайларды байланысты секторлармен немесе ішкі істер органдарымен әрекеттерді үйлестіру арқылы шешу. 7.Эшелондауды қамтамасыз ету бойынша берілген нұсқаулардан кейін әуе кемелері экипаждарының іс-қимылдарының орындалуын бақылау. 8.Белгіленген эшелондау аралықтары минималдыдан аз болса, оларды қалпына келтіру бойынша шаралар қабылдау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықаралық әуе Заңнамасының және ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы заңнамасының негіздері, әуе қозғалысына қызмет көрсетуге қатысты бөлігінде, оның ішінде ӘҚБ диспетчерінің біліктілік белгісі (ок) иесінің құқықтары, міндеттері мен жауапкершілігі. 2.ӘҚБ -да қолданылатын жабдықтардың принциптері, қолданылуы мен шектеулері, сөйлеу

<p>ету кезіндегі ықтимал жанжалды жағдайларды басқару</p>	<p>байланысы, ақпаратты тіркеу, деректерді беру, радионавигациялық қондырғылар, бақылау және радиолокациялық жүйелер, автоматты тәуелді бақылау, ұшу жоспарларын өңдеу, дисплей (пайдаланушы интерфейсі), операциялық және пайдалану шарттары туралы мәліметтер.</p> <p>3. Ұшу қағидаттары, ӘК, күштік қондырғылар мен жүйелерді пайдалану және пайдалану қағидаттары, ӘҚБ -ға қатысы бар ӘК сипаттамалары.</p> <p>4.Адамның мүмкіндіктері, оның ішінде қауіп-қатер факторлары мен қателіктерді бақылау принциптері, сондай-ақ топтың жұмысын оңтайландыруға дайындық.</p> <p>5.Авиациялық метеорология, метеорологиялық құжаттама мен ақпаратты қолдану және түсіну, ұшулардың орындалуына және олардың қауіпсіздігіне әсер ететін ауа райының ерекше құбылыстарының пайда болуы мен сипаттамалары, барометрлік биіктікті өлшеу принципі.</p> <p>6.Аэронавигация принциптері, навигациялық жүйелер мен көрнекі құралдардың принциптері, шектеулері мен дәлдігі.</p> <p>7.ӘҚБ , байланыс, радиотелефония және фразеологизмдермен алмасу процедуралары (штаттық, штаттық емес және авариялық), тиісті авиациялық құжаттаманы пайдалану, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етудің практикалық әдістері.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1.Метеорологиялық жағдайларды, аэронавигациялық ақпаратты, радиотехникалық жай-күй мен электр байланысы құралдарының жай-күйін қадағалау және ӘК экипаждарына қажетті ақпаратты уақтылы беру.</p> <p>2.Шектеу аймақтары, қауіпті және тыйым салынған аймақтар туралы ақпаратты беру.</p> <p>3.Ақпараттың өзектілігін тексеру.</p> <p>4.Әуе кемелерінің экипаждарынан ұшу бағыты бойынша нақты метеожағдайлар туралы сұрау және басқа әуе кемелерін хабардар ету.</p> <p>5.ҰҚЖ бетінің жай-күйін әуе кемелерінің экипаждарына беру.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1.Халықаралық әуе заңнамасының және ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы заңнамасының әуе қозғалысына қызмет көрсетуге қатысты бөлігіндегі негіздері, оның ішінде иесінің құқықтары, міндеттері мен жауапкершілігі</p> <p>ӘҚБ диспетчерінің біліктілік белгісінің.</p>

Еңбек функциясы 1:
Жауапкершілік
ауданының белгіленген
шекарасы шегінде әуе
қозғалысына қызмет
көрсету

Дағды 3:
Ұшулардың қауіпсіз
және тиімді орындалуын
қамтамасыз ету үшін
қажетті кеңестер мен
ақпараттарды ұсыну

2.ӘҚБ -да қолданылатын жабдықтардың принциптері, қолданылуы мен шектеулері, сөйлеу байланысы, ақпаратты тіркеу, деректерді беру, радионавигациялық қондырғылар, бақылау және радиолокациялық жүйелер, автоматты тәуелді бақылау, ұшу жоспарларын өңдеу, дисплей (пайдаланушы интерфейсі), операциялық деректер және пайдалану шарттары туралы мәліметтер.
3.Ұшу қағидаттары, ӘК, күштік қондырғылар мен жүйелерді пайдалану және пайдалану қағидаттары, ӘҚБ -ға қатысы бар ӘК сипаттамалары.
4.Адамның мүмкіндіктері, соның ішінде қауіп факторлары мен қателерді бақылау принциптері, сондай-ақ топтың жұмысын оңтайландыруға дайындық.
5.Атербелмелі метеорология, метеорологиялық құжаттама мен ақпаратты қолдану және түсіну, ұшулардың орындалуына және олардың қауіпсіздігіне әсер ететін ерекше ауа райы құбылыстарының пайда болуы мен сипаттамалары, барометрлік биіктікті өлшеу принципі.
6.Паэронавигациялық принциптер, навигациялық жүйелер мен көрнекі құралдардың принциптері, шектеулері мен дәлдігі.
7.ӘҚҚК, байланыс, радиотелефон және фразеологизмдермен алмасу (штаттық, штаттық емес және авариялық), тиісті авиациялық құжаттаманы пайдалану, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етудің практикалық әдістері.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

Ұсынылмайды

Машықтар:

1.Ұйғарылған жағдайда стандартты радиотелефондық фразеологизмдерді пайдалану.
2.Нұсқауларды растаудың дұрыстығын тексеру және қажет болған жағдайда түзетулер енгізу.
3.Егер стандартты радиотелефондық фразеологизмдер болмаса немесе жағдай талап етсе, ауызекі сөйлеу тілін қолдану.
4.Паразиттік сөздер мен тыныс белгілерін, анық дикцияны қоспағанда, жеке сөздердің айтылу ережелерін сақтай отырып, радио байланысын жүргізу.
5.Анық және анық сөйлеу: сөйлеу жылдамдығы минутына 100 сөзден аспауы тиіс.
6. Ақпаратты беру көлемін тұрақты деңгейде сақтау.
7.Жіберу басталмас бұрын, жіберу қосқышын (тангенсін) хабардың соңына дейін басып, жібермеу, оның "жабысып қалу" мүмкіндігін дер кезінде ескерту.

<p>Дағды 4: Әуе кемелерімен радиобайланысты жүргізу</p>	<p>8. Әуе кемелерінің экипаждарымен және жердегі абоненттермен радиобайланысты жүргізуге басымдық беру.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Халықаралық әуе Заңнамасының және ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы заңнамасының негіздері, әуе қозғалысына қызмет көрсетуге қатысты бөлігінде, оның ішінде иеленушінің құқықтары, міндеттері мен жауапкершілігі ӘҚБ диспетчерінің біліктілік белгісі (ок).</p> <p>2. ӘҚБ -да қолданылатын жабдықтардың принциптері, қолданылуы мен шектеулері, сөйлеу байланысы, ақпаратты тіркеу, деректерді беру, радионавигациялық қондырғылар, бақылау және радиолокациялық жүйелер, автоматты тәуелді бақылау, ұшу жоспарларын өңдеу, дисплей (пайдаланушы интерфейсі), операциялық деректер және пайдалану шарттары туралы мәліметтер.</p> <p>3. Ұшу қағидаттары, ӘК, күштік қондырғылар мен жүйелерді пайдалану және пайдалану қағидаттары, ӘҚБ -ға қатысы бар ӘК сипаттамалары.</p> <p>4. Адамның мүмкіндіктері, соның ішінде қауіп факторлары мен қателерді бақылау принциптері, сондай-ақ топтың жұмысын оңтайландыруға дайындық.</p> <p>5. Атербелмелі метеорология, метеорологиялық құжаттама мен ақпаратты қолдану және түсіну, ұшулардың орындалуына және олардың қауіпсіздігіне әсер ететін ерекше ауа райы құбылыстарының пайда болуы мен сипаттамалары, барометрлік биіктікті өлшеу принципі.</p> <p>6. Паэронавигациялық принциптер, навигациялық жүйелер мен көрнекі құралдардың принциптері, шектеулері мен дәлдігі.</p> <p>7. ӘҚБ , байланыс, радиотелефон және фразеологизмдермен алмасу (штаттық, штаттық емес және авариялық), тиісті авиациялық құжаттаманы пайдалану, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етудің практикалық әдістері.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Байланысты ішкі істер органдарымен және басқа да мүдделі тараптармен үйлестіруді уақтылы жүзеге асыру.</p> <p>2. ӘК қозғалысы туралы ақпаратты іргелес диспетчерлік пунктке беру және жұмыс технологиясына сәйкес оларға берілген ақпараттың бір бөлігінің растамасын алу.</p>

Дағды 5:
Аралас диспетчерлік пункттері бар әуе кемелерінің қозғалысы туралы үйлестіру

3. Жабдықты, жүйелерді және функцияларды қоса алғанда, пайдалану құралдарының күйінің өзгеруін үйлестіру.
4. Ауызша емес ақпарат үшін стандартты АТС хабарлама пішімдері мен хаттамаларын пайдалану.
5. ӘҚБ процесінде ведомстволық органдармен өзара іс-қимылды жүзеге асыру.
6. ӘҚБ жүйелерінің және/немесе жабдықтарының сипаттамалары нашарлаған жағдайда радиотехникалық жабдықты және байланысты пайдалану бойынша персоналмен өзара іс-қимылды жүзеге асыру.
7. Метеорологиялық бақылау органдарымен өзара іс-қимылды жүзеге асыру.
8. Әуеайлақ қызметімен өзара іс-қимылды жүзеге асыру.
9. Ұшуды қамтамасыз етуге қатысатын басқа қызметтермен өзара іс-қимылды жүзеге асыру.

Білімдер:

1. Халықаралық әуе Заңнамасының және ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы заңнамасының негіздері, әуе қозғалысына қызмет көрсетуге қатысты бөлігінде, оның ішінде иеленушінің құқықтары, міндеттері мен жауапкершілігі ӘҚБ диспетчерінің біліктілік белгісі (ок).
2. ӘҚҚК-да қолданылатын жабдықтардың принциптері, қолданылуы мен шектеулері, сөйлеу байланысы, ақпаратты тіркеу, деректерді беру, радионавигациялық қондырғылар, бақылау және радиолокациялық жүйелер, автоматты тәуелді бақылау, ұшу жоспарларын өңдеу, дисплей (пайдаланушы интерфейсі), операциялық деректер және пайдалану шарттары туралы мәліметтер.
3. Ұшу қағидаттары, ӘҚ, күштік қондырғылар мен жүйелерді пайдалану және пайдалану қағидаттары, ӘҚБ -ға қатысы бар ӘҚ сипаттамалары.
4. Адамның мүмкіндіктері, соның ішінде қауіп факторлары мен қателерді бақылау принциптері, сондай-ақ топтың жұмысын оңтайландыруға дайындық.
5. Атербелмелі метеорология, метеорологиялық құжаттама мен ақпаратты қолдану және түсіну, ұшулардың орындалуына және олардың қауіпсіздігіне әсер ететін ерекше ауа райы құбылыстарының пайда болуы мен сипаттамалары, барометрлік биіктікті өлшеу принципі.
6. Паэронавигациялық принциптер, навигациялық жүйелер мен көрнекі құралдардың принциптері, шектеулері мен дәлдігі.
7. ӘҚБ , байланыс, радиотелефон және фразеологизмдермен алмасу (штаттық, штаттық емес және авариялық), тиісті авиациялық

		құжаттаманы пайдалану, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етудің практикалық әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Енбек функциясы 2: Авариялық және штаттан тыс жағдайларда басқару	Дағды 1: Авариялық және штаттан тыс жағдайларды анықтау және оларға ден қою	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қолда бар ақпарат негізінде авариялық жағдайдың туындау мүмкіндігін тану. 2. Апаттық жағдайдың сипатын анықтау. 3. Жағдайдың ауырлығын ескере отырып, іс-қимыл тәртібін анықтау. 4. Көмек көрсету бойынша оңтайлы әрекеттерге қатысты шешім қабылдау. 5. Авариялық жағдайларда жұмыс істеу технологиясына сәйкес орындау. 6. Төтенше жағдайлар кезінде байланыс пен үйлестіруді қамтамасыз ету үшін белгіленген процедураларды орындау. 7. Жауапкершілік аймағында әуе кемелерінің ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша көмек көрсету және шаралар қабылдау. 8. ӘҚБ сипаттамаларының және/немесе жабдықтарының нашарлауын анықтау. 9. Функционалдылықты шектеудің салдарын бағалау. 10. Жүйенің функционалдығы шектелген жағдайда белгіленген техникалық қызмет көрсету, үйлестіру және байланыс процедураларын орындау. 11. Іздестіру-құтқару қызметтерінің көмегіне мұқтаж әуе кемелері туралы тиісті ұйымдарды хабардар ету және мұндай ұйымдарға қажетті көмек көрсету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықаралық әуе Заңнамасының және ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы заңнамасының негіздері, әуе қозғалысына қызмет көрсетуге қатысты бөлігінде, оның ішінде иеленушінің құқықтары, міндеттері мен жауапкершілігі ӘҚБ диспетчерінің біліктілік белгісі (ок). 2. ӘҚБ -да қолданылатын жабдықтардың принциптері, қолданылуы мен шектеулері, сөйлеу байланысы, ақпаратты тіркеу, деректерді беру, радионавигациялық қондырғылар, бақылау және радиолокациялық жүйелер, автоматты тәуелді бақылау, ұшу жоспарларын өңдеу, дисплей (пайдаланушы интерфейсі), операциялық деректер және пайдалану шарттары туралы мәліметтер. 3. Ұшу қағидаттары, ӘК, күштік қондырғылар мен жүйелерді пайдалану және пайдалану қағидаттары, ӘҚБ -ға қатысы бар ӘК сипаттамалары. 4. Адамның мүмкіндіктері, соның ішінде қауіп факторлары мен қателерді бақылау принциптері,

		сондай-ақ топтың жұмысын оңтайландыруға дайындық. 5.Атербелмелі метеорология, метеорологиялық құжаттама мен ақпаратты қолдану және түсіну, ұшулардың орындалуына және олардың қауіпсіздігіне әсер ететін ерекше ауа райы құбылыстарының пайда болуы мен сипаттамалары, барометрлік биіктікті өлшеу принципі. 6.Паэронавигациялық принциптер, навигациялық жүйелер мен көрнекі құралдардың принциптері, шектеулері мен дәлдігі. 7.ӘҚБ , байланыс, радиотелефон және фразеологизмдермен алмасу (штаттық, штаттық емес және авариялық), тиісті авиациялық құжаттаманы пайдалану, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етудің практикалық әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Дербестік және жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Ақпаратты іздеу және талдау	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 2. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы №362 "Авиациялық персоналдың куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптарын бекіту туралы" бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	6	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)
	6	Диспетчер-қозғалыс қызметінің нұсқаушысы
14. Кәсіптің карточкасы "Диспетчер-оператор":		
Топтың коды:	3154-0	
Қызмет атауының коды:	3154-0-017	
Кәсіптің атауы:	Диспетчер-оператор	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы №362 "Авиациялық персоналдың куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптарын бекіту туралы" бұйрығы 16-тарау Авиациялық станция операторына қойылатын біліктілік талаптары Авиациялық станция оператор	
	Білім деңгейі:	Мамандық: Біліктілік:

Кәсіптік білім деңгейі:	ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Әуе кемелерін пайдалану және ұшу-ақпараттық қамтамасыз ету
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұшулардың қауіпсіз және тиімді орындалуын қамтамасыз ету үшін қажетті консультациялар мен ақпараттарды ұсыну.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ұшу-ақпараттық қызмет көрсетуді жүзеге асыру 2. Әуе кемелерімен радиобайланысты жүргізу 3. Төтенше жағдай туралы ескерту
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Тренажерде әуе қозғалысын имитациялау бойынша функцияларды орындау
Еңбек функциясы 1: Ұшу-ақпараттық қызмет көрсетуді жүзеге асыру	Дағды 1: Ұшулардың қауіпсіз және тиімді орындалуын қамтамасыз ету үшін қажетті кеңестер мен ақпараттарды ұсыну	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақ (тікұшақ айлағы) бойынша нақты және болжамды метеорологиялық ақпаратты ұсыну. 2. Метеорологиялық орган берген әуеайлақ ауданы бойынша және ұшу маршруттары мен аудандары бойынша ескертулерді жіберу. 3. Әуеайлақтағы (тікұшақ айлағындағы) радиотехникалық құралдар мен жарық-сигналдық жабдықтардың жұмысы туралы ақпарат беру. 4. ҰҚЖ бетінің жағдайы туралы ақпарат беру. 5. Әуеайлақ (тікұшақ айлағы) аумағындағы орнитологиялық жағдай туралы ақпарат беру. 6. Жауапкершілік аясындағы шектеулер мен тыйымдар туралы ақпарат беру. 7. Әуеайлақта (тікұшақ айлағында) ӘК ұшуын және қонуын қауіпсіз орындау үшін кез келген басқа тиісті ақпаратты ұсынуға. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықаралық әуе Заңнамасының және ҚР әуе кеңістігін пайдалану туралы Заңнамасының және ұшуларды орындауға қатысты бөлігінде авиация қызметінің негіздері әуе навигациясы, авиациялық станция операторы, ӘҚБ . 2. Радиотелефондық байланыс процедуралары, фразеологизмдер, телекоммуникация желілері. 3. Әуе қозғалысына қызмет көрсету. 4. Авиациялық метеорологияның негізгі теориялық мәселелері және авиацияны метеорологиялық қамтамасыз етуді реттейтін құжаттардың негізгі ережелері. 5. Радионавигациялық жабдық жұмысының негіздері мен қағидаттары.

		<p>6.Радионавигациялық жабдықтар мен құралдардың тактикалық-техникалық сипаттамалары авиациялық электр байланысы.</p> <p>7. Телекоммуникациялық жабдықтың принциптері, қолданылуы және шектеулері авиациялық станцияның.</p> <p>8. Қызмет көрсетілетін ӘК негізгі деректері мен тактикалық-техникалық сипаттамалары.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Әуе кемелерімен радиобайланысты жүргізу</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Кез келген жедел жағдайда байланысты тиімді жүргізу</p>	<p>Ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Ұйғарылған жағдайда стандартты радиотелефондық фразеологизмдерді пайдалану. 2.Нұсқауларды растаудың дұрыстығын тексеру және қажет болған жағдайда түзетулер енгізу. 3.Егер стандартты радиотелефондық фразеологизмдер болмаса немесе жағдай талап етсе, ауызекі сөйлеу тілін қолдану. 4.Паразиттік сөздер мен тыныс белгілерін, анық дикцияны қоспағанда, жеке сөздердің айтылу ережелерін сақтай отырып, радио байланысын жүргізу. 5.Анық және анық сөйлеу: сөйлеу жылдамдығы минутына 100 сөзден аспауы тиіс. 6. Ақпаратты беру көлемін тұрақты деңгейде сақтау. 7.Жіберу басталмас бұрын, жіберу қосқышын (тангенсін) хабардың соңына дейін басып, жібермеу, оның "жабысып қалу" мүмкіндігін дер кезінде ескерту. 8. Әуе кемелерінің экипаждарымен және жердегі абоненттермен радиобайланысты жүргізуге басымдық беру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықаралық әуе Заңнамасының және ҚР әуе кеңістігін пайдалану туралы Заңнамасының және ұшуларды орындауға қатысты бөлігінде авиация қызметінің негіздері әуе навигациясы, авиациялық станция операторы, ӘҚБ . 2.Радиотелефондық байланыс процедуралары, фразеологизмдер, телекоммуникация желілері. 3.Әуе қозғалысына қызмет көрсету. 4.Авиациялық метеорологияның негізгі теориялық мәселелері және авиацияны метеорологиялық қамтамасыз етуді реттейтін құжаттардың негізгі ережелері. 5.Радионавигациялық жабдық жұмысының негіздері мен қағидаттары. 6.Радионавигациялық жабдықтар мен құралдардың тактикалық-техникалық сипаттамалары авиациялық электр байланысы.

		<p>7. Телекоммуникациялық жабдықтың принциптері, қолданылуы және шектеулері авиациялық станцияның.</p> <p>8. Қызмет көрсетілетін ӘК негізгі деректері мен тактикалық-техникалық сипаттамалары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 3: Төтенше жағдай туралы ескерту</p>	<p>Дағды 1: Авариялық және штаттан тыс жағдайларды анықтау және оларға ден қою</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қолда бар ақпарат негізінде авариялық жағдайдың туындау мүмкіндігін тану. 2. Апаттық жағдайдың сипатын анықтау. 3. Жағдайдың ауырлығын ескере отырып, іс-қимыл тәртібін анықтау. 4. Көмек көрсету бойынша оңтайлы әрекеттерге қатысты шешім қабылдау. 5. Авариялық жағдайларда жұмыс істеу технологиясына сәйкес орындау. 6. Төтенше жағдайлар кезінде байланыс пен үйлестіруді қамтамасыз ету үшін белгіленген процедураларды орындау. 7. Жауапкершілік аймағында әуе кемелерінің ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша көмек көрсету және шаралар қабылдау. 8. Іздестіру-құтқару қызметтерінің көмегіне мұқтаж әуе кемелері туралы тиісті ұйымдарды хабарлар ету және мұндай ұйымдарға қажетті көмек көрсету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықаралық әуе Заңнамасының және ҚР әуе кеңістігін пайдалану туралы Заңнамасының және ұшуларды орындауға қатысты бөлігінде авиация қызметінің негіздері әуе навигациясы, авиациялық станция операторы, ӘҚБ . 2. Радиотелефондық байланыс процедуралары, фразеологизмдер, телекоммуникация желілері. 3. Әуе қозғалысына қызмет көрсету. 4. Авиациялық метеорологияның негізгі теориялық мәселелері және авиацияны метеорологиялық қамтамасыз етуді реттейтін құжаттардың негізгі ережелері. 5. Радионавигациялық жабдық жұмысының негіздері мен қағидаттары. 6. Радионавигациялық жабдықтар мен құралдардың тактикалық-техникалық сипаттамалары авиациялық электр байланысы. 7. Телекоммуникациялық жабдықтың принциптері, қолданылуы және авиациялық станцияның шектеулері. 8. Қызмет көрсетілетін ӘК негізгі деректері мен тактикалық-техникалық сипаттамалары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>

Қосымша еңбек функциясы 1: Тренажерде әуе қозғалысын имитациялау бойынша функцияларды орындау	Дағды 1: Әуе қозғалысына қызмет көрсету персоналын жаттықтыру кезінде жаттығуларды орындау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе қозғалысының траекториясын имитациялау үшін тренажер кешеніне қажетті параметрлерді енгізу. 2. Оқытылатын маманның командаларын орындау. 3.Тренажер кешенін шебер пайдалану. 4. Ұшуды орындау және әуе қозғалысына қызмет көрсету кезінде радиоалмасу фразеологизмдерінің ережелеріне сәйкес оқытылатын маманмен радиобайланысты жүзеге асыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.ҚР нормативтік құқықтық актілері, ҚР әуе кеңістігін пайдалану, әуе қозғалысын ұйымдастыру және ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қаулылары, өкімдері, бұйрықтары, басқа да басшылық және нормативтік құжаттары. 2. Диспетчерлік жаттығу орталығының жабдықтары. 3.Ұшуды орындау және әуе қозғалысына қызмет көрсету кезіндегі радиоалмасу фразеологизмдерінің ережелері 	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 2. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы №362 "Авиациялық персоналдың куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптарын бекіту туралы" бұйрығы.</p>		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Авиациялық диспетчер	
15. Кәсіптің карточкасы "Басқа көлік диспетчерлері және туыстас кәсіптердің қызметкерлері, н.в.д.г.":			
Топтың коды:	3159-0		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Басқа көлік диспетчерлері және туыстас кәсіптердің қызметкерлері, н.в.д.г.		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:

Кәсіптік білім деңгейі:	ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Әуе кемелерін пайдалану және ұшу-ақпараттық қамтамасыз ету
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3159-0-001 - Диспетчер (жалпы бейін)	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемелерінің экипаждарына ұшу алдындағы ақпараттық-консультациялық қызмет көрсетуді қамтамасыз ету. Объективті бақылау құралдарынан үзінділерді таратып жазу және талдау	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әуе кемелерінің экипаждарына ұшу алдындағы ақпараттық-консультациялық қызмет көрсетуді қамтамасыз ету
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Радиобайланыстың магнитофондық жазбаларын жазып беруді жүзеге асыру
Еңбек функциясы 1: Әуе кемелерінің экипаждарына ұшу алдындағы ақпараттық-консультациялық қызмет көрсетуді қамтамасыз ету	Дағды 1: Тәуліктік ұшу жоспарының қамтамасыз етілуін және орындалуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу алдындағы ақпарат бюллетенін жаса. 2. Әуе кемелерінің экипаждары үшін қосымша ақпаратты дайындау. 3. ҚР әуе кеңістігін пайдалану ережесіне 3-қосымшаға сәйкес хабарламаларды жіберу 4. Нұсқамада әуеайлақта тәуліктік ұшу жоспарының орындалуы, әуеайлақта бар тыйымдар мен шектеулер, аса маңызды ұшулардың болуы туралы баяндау. 5. Тәуліктік жоспардағы өзгерістерді тиісті қызметтерге жіберу. 6. Ауыстырылған рейстерді тәуліктік жоспарға енгізу, рейстің ауыстырылғаны туралы тиісті органдарға хабарлау. 7. Әуежайдың тәуліктік ұшу жоспарының көшірмесінде ұшудың ақпараттық-консультациялық қызметін көрсету туралы белгі қойылсын. 8. Қажетті есептерді құрастыру. 9. Келіп түсетін ақпаратпен жұмыс істеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР нормативтік құқықтық актілері, ҚР әуе кеңістігін пайдалану, әуе қозғалысын ұйымдастыру және ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қаулылары, өкімдері, бұйрықтары, басқа да басшылық және нормативтік құжаттары. 2. Брифинг диспетчерінің жұмыс технологиясы және лауазымдық нұсқаулығы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
		Машықтар:

Қосымша еңбек функциясы 1: Радиобайланыстың магнитофондық жазбаларын жазып беруді жүзеге асыру	Дағды 1: Ұйымдастыру және брадиобайланыстың магнитофондық жазбаларын жазып беру бойынша жұмысты жоспарлау	<ol style="list-style-type: none"> 1. Үзінді көшірмелерді жүзеге асыру бойынша функцияларды сапалы орындау. 2. Жұмысты орындау барысында алынған ақпаратты талдау. 3. Объективті бақылау құралдарының мәліметтерін декодтау. 4. Үзінді көшірмелерді жүзеге асыру үшін жабдықты пайдалану. 5. Жұмысты талдау үшін объективті бақылау құралдарының материалдарын дайындау. 6. Жергілікті жағдайлар мен ерекшеліктерге қатысты радиоалмасу фразеологизмдерін қолдану бойынша ұсыныстар беру. 7. Белгіленген құжаттаманы жүргізу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР нормативтік құқықтық актілері, ҚР әуе кеңістігін пайдалану, әуе қозғалысын ұйымдастыру және ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қаулылары, өкімдері, бұйрықтары, басқа да басшылық және нормативтік құжаттары. 2. Фразеологизмдер мен радиоалмасу ережелері. 3. Диспетчердің жұмыс технологиясы. 4. Қолданылатын жабдық 5. Жұмыс процесін ұйымдастыру
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Тәртіптілік</p> <p>Дәлдік</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. 1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 2. 2. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 25 маусымдағы №390 бұйрығы "Азаматтық және эксперименттік авиация үшін ұшуға дайындық ережелерін бекіту туралы"</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	Авиациялық диспетчер

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

16. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.

Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынгалиевич, +7 (717) 257 21 91, e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

17. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы" АҚ.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54 52.

Орындаушылар: Кучкаров Бахтияр Кадиржонович, +7 (777) 250 66 34, k.bakhtiyar@. Шагвалиев Руслан Негматкалиевич, +7 (701) 411 08 58, shagrus@mail.ru, Тюгай Петр Юрьевич, +7 (777) 136 34 43, Pyotr.Tyugay@ans.kzagakaz.kz.

18. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

19. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 29 қазан.

20. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.

21. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.

22. Болжалды қайта қарау күні: 2027 жылғы 31 желтоқсан.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің
міндетін атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 418 бұйрығына
10-қосымша

Кәсіптік стандарт: "Ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электр байланысы"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь" кәсіптік стандарты ҚР "Кәсіби біліктіліктер туралы" Заңының 5-бабына сәйкес әзірленген және радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь саласында қызмет атқаратын ұйым басшыларына және мамандарға қойылатын талаптарды анықтайды.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) азаматтық авиация – эксперименттік және мемлекеттік авиация құрамына кірмейтін авиация, ҚР "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" заңының 6-бабының 3-тармағында көзделген мақсаттар үшін пайдаланылатын;

2) аэронавигациялық тіркелген телекоммуникациялық желі – авиациялық фиксирленген қызметтің бөлігі болып табылатын, авиациялық фиксирленген станциялар арасында хабарламалар мен/немесе цифрлық деректерді аналогтық немесе үйлесімді байланыс сипаттамалары бар байланыс орнатуға арналған бүкіләлемдік авиациялық фиксирленген желі.

3) авиациялық электр байланысы – авиациялық мақсаттарға арналған электрикалық байланысы;

4) ағымдағы жөндеу жұмыстары – өнімнің жұмыс қабілетін қамтамасыз ету немесе қалпына келтіру үшін орындалатын жөндеу, ол жеке бөліктерді ауыстыру және (немесе) қалпына келтіруден тұрады;

5) аэронавигациялық ақпарат – ұшақтардың ұшуын қамтамасыз ету, әуе қозғалысын қызмет көрсету және әуе қозғалысын басқару мақсатында деректерді жинау, талдау және өңдеу нәтижесінде алынған ақпарат;

6) әуеайлақ – жер немесе су бетінің толықтай немесе ішінара әуе кемелерінің келуіне, жөнелтілуіне және осы жер бетімен қозғалуына арналған белгілі бір учаскесі (ғимараттарды, құрылыстарды және жабдықты қоса алғанда);

7) ақаусыздық – өнімнің белгілі бір уақыт кезеңінде немесе жұмыс істеген уақыт ішінде жұмыс қабілетін үздіксіз сақтауы;

8) әуе кемесі – атмосферада ауаға әсер етуі арқылы қолдау көрсетілетін аппарат, жер (су) беті арқылы шағылған ауаға әсер етуді қоспағанда;

9) дұрыс жұмыс істейтін жағдай – өнімнің жағдайы, ол нормативтік-техникалық және (немесе) конструкторлық құжаттаманың барлық талаптарына сәйкес келеді;

10) дұрыс жұмыс істемейтін жағдай – өнімнің жағдайы, ол нормативтік-техникалық және (немесе) конструкторлық құжаттаманың кемінде бір талаптарына сәйкес келмейді ;

11) желідегі хабарлама – желіден өтетін және осы желімен анықталатын форматқа ие ақпарат;

12) желіден тыс байланыс – радиотелефондық байланыс, авиациялық жылжымалы қызмет станциясымен радиотелефон желісінен тыс жүзеге асырылады;

13) жөндеуге жарамдылық – өнімнің қасиеті, ол ақаулар мен зақымданулардың пайда болуын алдын алу және анықтау, техникалық қызмет көрсету мен жөндеу жүргізу арқылы жұмыс қабілетін қолдау және қалпына келтіру үшін жарамдылығын білдіреді;

14) жұмыс істеген уақыт – өнімнің жұмыс ұзақтығы немесе көлемі, ол ұшу сағаттарымен, қону саны, циклдер саны, іске қосу саны, яғни ресурстың шығындалуымен өлшенеді;

15) инженерлік-техникалық персонал – радиотехникалық жабдықтарды пайдалану және байланыс қызметінің персоналы, қажетті біліктілік сипаттамаларына ие болып, жабдықты ҚР осы ережелеріне, пайдалану құжаттамасына және нормативтік құжаттарына сәйкес пайдалануды қамтамасыз етеді;

16) өлшеу құралдарын тексеру – мемлекеттік метрологиялық қызмет немесе басқа аккредиттелген заңды тұлғалар тарапынан жүзеге асырылатын операциялар жиынтығы, өлшеу құралдарының белгіленген техникалық және метрологиялық талаптарға сәйкестігін анықтау және растау мақсатында;

17) өлшеу құралы – өлшеулер жасауға арналған және нормаланған метрологиялық сипаттамалары бар техникалық құрал;

18) резервтеу – бір немесе бірнеше элементінің ақауында объектінің жұмыс қабілетін сақтау мақсатында қосымша құралдар мен (немесе) мүмкіндіктерді қолдану;

19) ҰРТҚ және байланыс құралдары – өндірушінің шарттарына сәйкес әзірленген және жеткізілетін техникалық құрал (өнім), ол әуе қозғалысын басқару жүйесінде және (немесе) азаматтық авиация ұйымының өндірістік қызметін қамтамасыз ету үшін радиотехникалық қамтамасыз ету және (немесе) авиациялық электросвязь бойынша белгілі бір функцияларды орындауға арналған;

20) радиотехникалық жабдықтарды пайдалану, ұшуларды қамтамасыз ету және байланыс – ҰРТҚ және авиациялық электросвязь құралдарын пайдалану (халықаралық азаматтық авиация ұйымының терминологиясына сәйкес – әуе қозғалысының қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін электрондық құралдарды пайдалану);

21) радиотехникалық қамтамасыз ету объектісі және/немесе авиациялық электросвязь – ҰРТҚ және байланыс өнімдерінің, қосымша және технологиялық жабдықтардың (автономды электрмен жабдықтау құралдары, байланыс желілері, басқару) жиынтығы, жергілікті жерде стационарлық немесе мобильді нұсқада орналастырылған, ЭРТОС қызметінің инженерлік-техникалық персоналы тарапынан қызмет көрсетілетін және әуе қозғалысын ұйымдастыру жүйесінде берілген функцияны қамтамасыз етуге арналған;

22) техникалық қызмет көрсету – өнімнің жұмыс қабілетін немесе дұрыс жұмыс істейтін жағдайын сақтау мақсатында қолдану, сақтау және тасымалдау кезінде жүргізілетін операциялар (немесе операциялар кешені). Техникалық қызмет көрсету (жөндеу) ұғымы техникалық қызмет көрсету (жөндеу) ретінде анықталады, ол келесі белгілердің бірі бойынша бөлінеді: өмір сүру кезеңі, мерзімділігі, жұмыс көлемі, пайдалану шарттары, регламенттеу;

23) халықаралық азаматтық авиация ұйымы – БҰҰ-ның мамандандырылған ұйымы, әуе қатынасының қауіпсіздігі, сенімділігі және тиімділігін қамтамасыз ету үшін қажетті халықаралық нормаларды белгілейтін және азаматтық авиациямен байланысты барлық салаларда халықаралық ынтымақтастықты үйлестіретін ұйым;

24) электр байланысы (RR S1.3) – сым, радио, оптикалық немесе басқа электромагниттік жүйелер арқылы белгілерді, сигналдарды, жазбаша мәтінді, бейнелерді, дыбыстарды немесе хабарламаларды беру, шығару немесе қабылдау.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады.

1) AFTN – (aeronautical fixed telecommunication network) - авиациялық тіркелген электросвязь желісі;

2) ӘҚБ – әуе қозғалысын басқару;

3) БА – біліктілік анықтамалығы;

4) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

5) ИКАО (ICAO) – Халықаралық азаматтық авиация ұйымы;

6) ҚР – Қазақстан Республикасы;

7) РТЖБП – радиотехникалық жабдықтарды және байланысты пайдалану;

8) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;

- 9) CNS/ATM – (Communications, Navigation, Surveillance/Air Traffic Management) – байланыс, навигация, бақылау/әуе қозғалысын ұйымдастыру;
- 10) ҰРТҚ және байланыс – ұшуды радиотехникалық қамтамасыз ету және байланыс ;
- 11) ХКО – хабарламаларды коммутациялау орталығы;
- 12) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь.

5. Кәсіптік стандарттың коды: H52231096.

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

Н Көлік және қоймалау

52 Жүктерді қоймаға қою және қосалқы көлік қызметі

52.2 Қосалқы көлік қызметі

52.23уе көлігінің қосалқы қызметі

52.23.1 Әуе кеңістігін пайдалануды реттеу

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: "Ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь" кәсіптік стандарты әуе қозғалысының қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласында қолданылады және бірнеше негізгі аспектілерді қамтиды. Ол радиосистемалармен жұмыс істейтін мамандарға қойылатын біліктілік және оқыту талаптарын анықтайды, бұл ұшулардың қауіпсіздік деңгейін арттыруға ықпал етеді. Стандарт радиобайланыс және навигация жүйелерінің техникалық қызмет көрсету мен пайдалануды қамтиды, сонымен қатар мамандардың қазіргі заманғы салалық талаптарға бейімделуіне мүмкіндік беретін жаңа технологияларды енгізуді қолдайды.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Мамандандырылған әуе көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) – 7 СБШ-нің деңгейі;

2) Мамандандырылған әуе көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) – 6 СБШ-нің деңгейі;

3) Радионавигация, радиолокация және байланыс жөніндегі инженерлер – 6 СБШ-нің деңгейі;

4) Радионавигация және байланыс, радиолокация жөніндегі техник. – 4 СБШ-нің деңгейі;

5) Б.т.к. көлік жөніндегі диспетчерлер және тектес қызметтер саласындағы жұмыскерлер – 3 СБШ-нің деңгейі;

6) Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары – 8 СБШ-нің деңгейі.

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Мамандандырылған әуе көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)":			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Мамандандырылған әуе көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Параграф 91. Ұйымның директоры (бас директор, атқарушы директор, президент, басқарма төрағасы, менеджер).		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Авиациялық радиоэлектрондық жабдықтар саласында жоғары техникалық білім және мамандық бойынша жұмыс өтілі кемінде 5 жыл, оның ішінде басқарушы лауазымдарда кемінде 2 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-4-004 - Авиация бастығы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Радиотехникалық жабдықтар мен байланыс саласындағы қызметтің тиімділігін қамтамасыз ету бойынша шараларды жоспарлау, ұйымдастыру және жүзеге асыру. Жоғары басшылыққа есеп беру. Инновациялық жобаларға қатысу. Өз бағынышты құрылымдық бөлімшелердің қызметін басқару.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әкімшілік-басқарушылық қызмет. 2. Бөлімшенің тиімді қызметін қамтамасыз ету. 3. Радиотехникалық қамтамасыз ету жүйелері мен электросвязьтің сенімділігі мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша шараларды орындау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар:	

Еңбек функциясы 1:
Әкімшілік-басқарушылық қызмет.

Дағды 1:
Қызметті жоспарлау және бақылау.

- 1) Бағынышты құрылымдық бөлімшелердің жұмысының сапасын бақылау және арттыру.
- 2) Өндірістік қызметті қамтамасыз ету процестерін жоспарлау.
- 3) Шараларды жүзеге асырудың формаларын, әдістерін және мерзімдерін анықтау.
- 4) Бөлімшелердегі тапсырмалардың орындалу процестерін бақылау.
- 5) Жұмыс қауіпсіздігі мен тиімділігін арттыруға бағытталған мақсаттар мен міндеттерді анықтау.
- 6) Өндірістік жүйелерді дамыту саласындағы ұйым саясатын жүзеге асыру.
- 7) Персоналды іріктеу, дайындау және аттестаттау процесін қамтамасыз ету.
- 8) Құрылымдық бөлімшелердің стандарттар мен нормаларға сәйкестігін тексеру.
- 9) Өндірістік процестердегі қауіпсіздік деңгейін арттыру шараларын қабылдау.
- 10) Жүктемені арттыру және жаңа технологияларды енгізу аясында дамытудың негізгі бағыттарын анықтау.
- 11) Бөлімшелердегі анықталған сәйкессіздіктерді жою үшін түзету шараларының орындалуын бақылау.
- 12) Нормативтік құжаттарды өзектендіру бойынша ұсыныстарды зерттеу, талдау және енгізу.
- 13) Өз бөлімшесінің сарапшыларының жұмысын жоспарлау және үйлестіру.
- 14) Еңбек қорғау, өрт қауіпсіздігі және еңбек жағдайларын жақсарту бойынша шараларды орындауды қамтамасыз ету.
- 15) Бөлімшелердің өндірістік қызметіне қатысты бұйрықтар мен нұсқаулар шығару.
- 16) Жұмыс тиімділігін арттыру үшін алдыңғы қатарлы халықаралық тәжірибені енгізу.

Білімдер:

- 1) Сала мен ұйымның өндірістік қызметінің ерекшеліктері.
- 2) ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы заңы.
- 3) Азаматтық авиациядағы ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь ережелері.
- 4) Әуе қозғалысын ұйымдастыру және қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық.
- 5) ҚР мемлекеттік құпиялар туралы заңы.
- 6) ҚР азаматтық авиациясында өрт қауіпсіздігі ережелері.
- 7) Қауіпсіздік және еңбек қорғау мәселелері бойынша жұмысшылардың білімдерін оқыту, нұсқау беру және тексеру ережелері мен мерзімдері.
- 8) Ішкі еңбек тәртібі ережелері.

		<p>9) Интеграцияланған менеджмент жүйесінің құжатталған рәсімдері.</p> <p>10) Жүзеге асырылатын қызмет аясындағы халықаралық стандарттарға қойылатын талаптар.</p> <p>11) Кәсіпорын мен бөлімшенің даму стратегиясы мен жоспарлары, оларға қатысты.</p> <p>12) Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорынның және бөлімшенің қызметіне қатысты ережелер мен бұйрықтар.</p> <p>13) Өндірісті және басқаруды ұйымдастыру негіздері.</p> <p>14) Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Еңбек функциясы 2: Бөлімшенің тиімді қызметін қамтамасыз ету.</p>	<p>Дағды 1: Көрсетілетін қызметтердің сапасын тұрақты түрде жақсартуды ұйымдастыру.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Өзгермелі қызмет жағдайында тиімді өзара әрекеттесу. 2) Оқиғалардың дамуын модельдеу және мүмкін болатын салдарын бағалау. 3) Жоспарларды, жобаларды, жағдайларды, ықтимал тәуекелдерді және жұмыстардың нәтижелерін бағалау. 4) Жобалардың, процедуралардың, жұмыс кешендерінің және олардың орындаушыларының тиімділігін бағалау. 5) Амбициозды, бірақ қол жеткізуге болатын мақсаттар мен міндеттер қою. 6) Қызметкерлерді стратегиялық нәтижелерге ынталандыру және көтермелеу. 7) Қиындықтарды, проблемалық жерлерді және тәуекелдерді анықтау, оларды жою мен минимизациялауды қамтамасыз ету. 8) Қызметкерлерді оқыту мен аттестаттауға, жаңа технологияларды енгізуге арналған жағдайларды жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Сала мен ұйымның өндірістік қызметінің ерекшеліктері. 2) Сапаны жақсартудың әдістері, стандарттары, талаптары және тәсілдері. 3) Өндірісті, жоспарлауды, еңбекті ұйымдастыру, оның еңбекақысын және ынталандыру. 4) Жаңа технологиялар мен процедураларды енгізудегі алдыңғы қатарлы шетелдік тәжірибе. 5) Персоналды ынталандыру тәсілдері. 6) Сындарлы, шығармашылық ойлау тәсілдері, мидың шабуыл жасау. 7) Өндірісті және басқаруды ұйымдастыру негіздері. 8) Еңбек заңнамасының негіздері.

	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 3: Радиотехникалық қамтамасыз ету жүйелері мен электросвязьтің сенімділігі мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша шараларды орындау.	Дағды 1: Радиотехникалық қамтамасыз ету жүйелері мен электросвязьтің сенімділігі мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету шараларын әзірлеу.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ҰРТҚ және байланыс құралдарының техникалық жағдайын және жүйелерін талдау жүргізу. 2) Жүйелердің жұмыс тиімділігін бағалау және орнатылған халықаралық нормалар мен қауіпсіздік стандарттарына сәйкестігін қамтамасыз ету. 3) Заңнама талаптарын, ИКАО стандарттарын және Кәсіпорынның ішкі регламенттерін ескере отырып, шараларды әзірлеу. 4) Азаматтық авиациядағы ҰРТҚ және байланыс саласындағы қызметті реттейтін нормативтік құжаттарды талдау және түсіндіру, сондай-ақ заңнама мен қызмет стандартына енгізілген өзгерістерді анықтау. 5) ҰРТҚ және байланыс жүйелерінің жұмысын жақсартуға бағытталған шаралар жоспарын әзірлеу. 6) Іс-шаралардың басымдықтары мен өзектілігін ескере отырып жүзеге асыру мерзімдерін анықтау. 7) Сенімділікті, өнімділікті және жүйелердің қауіпсіздігін арттыру үшін техникалық шешімдерді әзірлеу және таңдау. 8) Шараларды жүзеге асыру үшін қаржылық, кадрлық және техникалық ресурстарды анықтап, бөлуді ұйымдастыру. 9) Қажетті бюджеті бағалау және оның сақталуын бақылау. 10) Технологиялардың дамуын және қажеттіліктердің өсуін ескере отырып, ҰРТҚ және байланыс жабдықтарын жаңарту бойынша ұзақ мерзімді стратегияны қалыптастыру. 11) Технологиялық өзгерістерді ескере отырып, техникалық құралдарды ауыстыру немесе жаңарту қажеттілігін болжау. 12) Нәтижелерді мониторингтеу және талдау жүргізу, олардың жүйелердің сенімділігі мен өнімділігіне әсерін бағалау. 13) Жабдықтың үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету үшін техникалық/профилактикалық қызмет көрсету бағдарламаларын жасау. 14) Басқа жекелеген бөлімшелермен әрекеттерді үйлестіру және барлық деңгейдегі шараларды тиімді үйлестіруді қамтамасыз ету. 15) Шараларды орындау кезінде ықтимал тәуекелдерді бағалау және оларды минимизациялау бойынша шараларды әзірлеу. 16) Авариялық жағдайлардың салдарын жою үшін рәсімдерді енгізу. 17) Келесі жылға, үш және одан да көп жылдарға мақсаттар мен міндеттер қою. <p>Білімдер:</p>

	<p>1) Сала мен ұйымның өндірістік қызметінің ерекшеліктері.</p> <p>2) ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы заңы.</p> <p>3) Азаматтық авиациядағы ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь ережелері.</p> <p>4) Әуе қозғалысын ұйымдастыру және қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық.</p> <p>5) ҚР мемлекеттік құпиялар туралы заңы.</p> <p>6) ҚР азаматтық авиациясында өрт қауіпсіздігі ережелері.</p> <p>7) Қауіпсіздік және еңбек қорғау мәселелері бойынша жұмысшылардың білімдерін оқыту, нұсқау беру және тексеру ережелері мен мерзімдері.</p> <p>8) Біріктірілген басқару жүйесіне арналған құжатталған процедуралар.</p> <p>9) Жүзеге асырылатын қызмет аясындағы халықаралық стандарттарға қойылатын талаптар.</p> <p>10) Кәсіпорын мен бөлімшенің даму стратегиясы мен жоспарлары, оларға қатысты.</p> <p>11) Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорынның және бөлімшенің қызметіне қатысты ережелер мен бұйрықтар.</p> <p>12) Өндірісті және басқаруды ұйымдастыру негіздері.</p> <p>13) Еңбек заңнамасының негіздері.</p> <p>14) Алдыңғы қатарлы тәжірибе, үздік кәсіпорындардың практикалары және оларды енгізу шаралары.</p>	
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : ұсынылмайды</p>	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жұмыс процестерінің ұйымдастырушылық дағдылары, ресурстарды бөлу және алға қойылған мақсаттарға жету үшін уақытты басқару. Жобаны басқару. Деректерді талдау және алынған ақпарат негізінде негізделген шешімдер қабылдау, сондай-ақ тәуекелдер мен мүмкіндіктерді бағалау мүмкіндігі. Стратегиялық ойлау. ИКАО және ұлттық талаптарды қоса алғанда, авиациялық нормативтік базаны терең түсіну</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиациялық персоналды кәсіби даярлаудың типтік бағдарламаларын бекіту туралы" бұйрығы.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	8	Мамандандырылған әуе көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)
10. Кәсіптің карточкасы "Мамандандырылған әуе көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)":		
Топтың коды:	1325-4	
Қызмет атауының коды:	-	
Кәсіптің атауы:	Мамандандырылған әуе көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6	

СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Тиісті мамандық бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім және кәсіпорынның профиліді қызметіне сәйкес мамандық бойынша кемінде 6 жыл жұмыс өтілі.		
Формалды емес және информгалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-4-018 - Қызмет бастығы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Радиотехникалық жабдықтар мен байланыс құралдарын пайдалану бойынша бөлімшеде жұмыс жоспарлау, ұйымдастыру және жүзеге асырылатын шараларды тұрақты бақылау және процестерге тікелей қатысу арқылы.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. РТЖБП қызметінің жалпы басқару, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу.</p> <p>2. РТЖБП қызметінің бағынышты персоналдың өз функцияларын және міндеттерін орындауын басқару және бақылау.</p> <p>3. Жүзеге асырылатын шараларды бақылау және олардың мониторингі.</p>	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <p>1) РТЖБП қызметінің жұмысын басқару және бөлімшенің жұмысын үйлестіру, өз құзыреті шегінде әкімшілік мәселелерді шешу.</p> <p>2) РТЖБП қызметінің ҰРТҚ және байланыс бойынша жұмысын оның қызметін регламенттейтін құжаттарға сәйкес ұйымдастыру.</p> <p>3) ҰРТҚ және байланыс құралдарының техникалық жағдайын, техникалық және оперативті құжаттаманы тұрақты тексеру, анықталған кемшіліктерді жою бойынша оперативті шаралар қабылдау.</p> <p>4) ҰРТҚ және байланыс құралдарының қызмет көрсету регламенттерінің орындалуын және технологияның сақталуын тұрақты бақылауды қамтамасыз ету.</p>	

Еңбек функциясы 1:
РТЖБП қызметінің жалпы басқару, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу.

Дағды 1:
Қызметтің жұмысын жоспарлау және ұйымдастыру.

- 5) Жабдыктарды тексеру, сынау және профилактикалық жөндеу жоспарлары (графиктері) әзірлеуді ұйымдастыру.
- 6) Жөндеу жұмыстарын жүргізу үшін тартылатын мердігер ұйымдармен жоспарларды (графиктерді) келісу, оларға қажетті техникалық құжаттаманы уақтылы қамтамасыз ету.
- 7) Жабдықтың бар болуы мен қозғалысын есепке алу, техникалық және есепті құжаттаманы жасау және рәсімдеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру.
- 8) Жабдықты жөндеу, жөндеу-эксплуатациялық қажеттіліктерге материалдардың шығыны, жабдықты пайдалану көрсеткіштерін талдау бойынша нормативтік материалдарды әзірлеуді басқару.
- 9) ҰРТҚ және байланыс құралдары орналасқан аумақта, кабель трассаларының маңында жер жұмыстары мен құрылыс жұмыстарын жүргізуді белгіленген тәртіпте келісу. Мұндай жұмыстарды жүргізу кезінде радиотехникалық жабдықтың линейно-кабельдік құрылымдары мен антенна-фидерлік құрылғылардың сақталуын бақылауды ұйымдастыру.
- 10) ҰРТҚ және байланыс құралдарының жердегі тексерулерін және параметрлерін баптауды, сондай-ақ осы құралдардың ұшуға тексерулерінен бұрын қажетті регламенттік жұмыстарды жүргізуді бақылау.
- 11) ҰРТҚ және байланыс құралдарының ұшуға тексерулерін, олардың өткізілу мерзімдерін бақылау.
- 12) РТЖБП қызметін дамыту, құрылымды жетілдіру және радиотехникалық құралдармен жабдықтау бойынша шараларды әзірлеу.
- 13) Жаңа ҰРТҚ және байланыс құралдарын енгізу бойынша шараларды әзірлеу және жүзеге асыруға қатысу.
- 14) Персоналды іріктеу, дайындау және аттестаттау бойынша шараларды жүргізу.
- 15) РТЖБП қызметінде ішкі аудит және басқа тексерулер нәтижесінде анықталған сәйкессіздіктер бойынша түзету шараларын және алдын алу әрекеттерін әзірлеу және жүзеге асыру.
- 16) Персоналды ағымдағы құжаттамамен уақтылы таныстыруды қамтамасыз ету.
- 17) Еңбек қорғау, өрт қауіпсіздігі, өндірістік санитария және еңбек жағдайларын жақсарту бойынша шараларды орындауды қамтамасыз ету.
- 18) Кәсіпорынның Бас директорының бұйрықтары мен өкімдерін орындауды қамтамасыз ету.
- 19) Ұшу қауіпсіздігі мен сапаны қамтамасыз ету бойынша келіп түскен ақпаратты жинау, жүйелеу және талдау.

20) Тәуекелдерді басқару принциптерін түсіну, оларды бағалауға қатысу және тәуекелдерді басқару мен азайту бойынша шараларды әзірлеу.

21) РТЖБП бойынша директордың тапсырмасы бойынша әртүрлі ведомстволар, органдар мен қызметтермен өзара әрекеттесу.

22) ҰРТҚ және байланыс құралдарының жұмысына қатысты авиациялық оқиғалар мен инциденттерді тергеуге қатысу, сондай-ақ олардың алдын алу бойынша шараларды әзірлеу.

Білімдер:

1) ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі, әуе қозғалысын ұйымдастыру, авиациялық электросвязь, радиотехникалық қамтамасыз ету саласындағы нормативтік құқықтық актілері.

2) Жұмыс тақырыбына қатысты анықтамалық материалдар.

3) Налаудың негізгі әдістері.

4) Бақылау-өлшеу жабдықтарын пайдалану ережелері.

5) Ақпаратты алу, өңдеу және беру үшін техникалық құралдар, техникалық сипаттамалары, конструктивті ерекшеліктері, мақсаты мен жұмыс принциптері, пайдаланылатын жабдықты пайдалану және жөндеу ережелері.

6) Жабдықты тексеру және ақауларды анықтау әдістері.

7) ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы заңы.

8) Азаматтық авиациядағы ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь ережелері.

9) Азаматтық авиация аэродромдарының (вертодромдарының) пайдалануға жарамдылық нормалары.

10) Әуе қозғалысын ұйымдастыру және қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық.

11) Электрмен жабдықтау пайдаланушыларын пайдалану кезінде қауіпсіздік техникасы ережелері.

12) ҚР мемлекеттік құпиялар туралы заңы.

13) ҚР азаматтық авиациясында өрт қауіпсіздігі ережелері.

14) Қауіпсіздік және еңбек қорғау мәселелері бойынша жұмысшылардың білімдерін оқыту, нұсқау беру және тексеру ережелері мен мерзімдері.

15) Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария.

16) Интеграцияланған менеджмент жүйесінің құжатталған рәсімдері.

17) Жүзеге асырылатын қызмет аясындағы халықаралық стандарттарға қойылатын талаптар.

	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Тапсырмаларды тиімді жоспарлау және бағынышты қызметкерлер арасында бөлу. 2) Тапсырмалардың орындалуын қадағалау, жұмыстың сапасын бақылау және стандарттардың сақталуын қамтамасыз ету. 3) Бағынышты қызметкерлердің жұмыс тиімділігін талдау және тапсырмалардың орындалуын тұрақты бағалау. 4) Қызметтің қызметін реттейтін ішкі процедуралар мен нұсқаулықтарды жасау және жаңарту. 5) Радиотехникалық қамтамасыз ету және байланыс құралдары бойынша техникалық қызмет көрсету үшін инженерлік-техникалық құрамның өз бетінше жұмыс істеуіне рұқсат беру рәсімінің рәсімделуін бақылау. 6) РТЖБП қызметінің мамандары үшін техникалық оқыту жоспарлау және ұйымдастыру. 7) Жаңа келген мамандардың тағылымдамасын ұйымдастыру. 8) РТЖБП қызметінің қызметіне қатысты еңбек қауіпсіздігі, өрт қауіпсіздігі, өндірістік санитария талаптарын қамтамасыз ету бойынша жұмыстар жүргізу. 9) РТЖБП қызметінің жұмысы туралы директорға және РТЖБП департаментіне оперативті ақпараттар мен есептер беру. 10) Жоспарлы тапсырмалардың орындалуын, сондай-ақ бағынышты қызметкерлердің жекелеген тапсырмаларын уақтылы орындауын бақылау. 11) ҰРТҚ және байланыс құралдарының ақауларын жедел жою үшін РТЖБП қызметінің бағынышты персоналынан жөндеу-қалпына келтіру бригадаларын құру. 12) Бағынышты қызметкерлердің радиотехникалық қамтамасыз ету құралдарының пайдалану ережелерін, өрт қауіпсіздігі ережелерін, еңбек қорғау және қауіпсіздік техникасы ережелерін сақтауын бақылау.
Еңбек функциясы 2: РТЖБП қызметінің бағынышты персоналдың өз функцияларын және міндеттерін орындауын басқару және бақылау.	Дағды 1: РТЖБП қызметінің персоналының қызметін ұйымдастыру және бақылау.	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі, әуе қозғалысын ұйымдастыру, авиациялық электросвязь, радиотехникалық қамтамасыз ету саласындағы нормативтік құқықтық актілері. 2) Налаудың негізгі әдістері. 3) Бақылау-өлшеу жабдықтарын пайдалану ережелері. 4) Ақпаратты алу, өңдеу және беру үшін техникалық құралдар, техникалық сипаттамалары, конструктивті ерекшеліктері, мақсаты мен жұмыс

принциптері, пайдаланылатын жабдықты пайдалану және жөндеу ережелері.

5) Жабдықты тексеру және ақауларды анықтау әдістері.

6) ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы заңы.

7) Азаматтық авиациядағы ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь ережелері.

8) Азаматтық авиация аэродромдарының (вертодромдарының) пайдалануға жарамдылық нормалары.

9) Электрмен жабдықтау пайдаланушыларын пайдалану кезінде қауіпсіздік техникасы ережелері.

10) ҚР мемлекеттік құпиялар туралы заңы.

11) ҚР азаматтық авиациясында өрт қауіпсіздігі ережелері.

12) Қауіпсіздік және еңбек қорғау мәселелері бойынша жұмысшылардың білімдерін оқыту, нұсқау беру және тексеру ережелері мен мерзімдері.

13) Ішкі еңбек тәртібі ережелері.

14) Интеграцияланған менеджмент жүйесінің құжатталған рәсімдері.

15) Кәсіпорын мен бөлімшенің даму стратегиясы мен жоспарлары, оларға қатысты.

16) Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорынның және бөлімшенің қызметіне қатысты ережелер мен бұйрықтар.

17) Өндірісті және басқаруды ұйымдастыру негіздері.

18) Жүзеге асырылатын қызмет аясындағы халықаралық стандарттарға қойылатын талаптар.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Машықтар:

1) Шаралар жоспарын әзірлеу.

2) Шараларды жүзеге асыру үшін жауапты тұлғаларды тағайындау.

3) Жоспарланған шаралардың орындалуын бақылау.

4) Бағынышты персоналдан РТЖБП жүйелерін жетілдіру бойынша ұсыныстарды жинау және қарастыру.

5) Тәуекелдерді басқару принциптерін түсіну, оларды бағалауға қатысу және басқару мен азайту шараларын әзірлеу.

6) Енгізілетін рәсімдер мен жаңа технологияларды мониторинг жүргізу.

7) Енгізілген рәсімдер мен жаңа технологияларды жақсарту бойынша ұсыныстар әзірлеу.

Білімдер:

<p>Еңбек функциясы 3: Жүзеге асырылатын шараларды бақылау және олардың мониторингі.</p>	<p>Дағды 1: Шараларды жоспарлау және олардың орындалуын бақылау.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі, әуе қозғалысын ұйымдастыру, авиациялық электросвязь, радиотехникалық қамтамасыз ету саласындағы нормативтік құқықтық актілері. 2) Налаудың негізгі әдістері. 3) Бақылау-өлшеу жабдықтарын пайдалану ережелері. 4) Ақпаратты алу, өңдеу және беру үшін техникалық құралдар, техникалық сипаттамалары, конструктивті ерекшеліктері, мақсаты мен жұмыс принциптері, пайдаланылатын жабдықты пайдалану және жөндеу ережелері. 5) Жабдықты тексеру және ақауларды анықтау әдістері. 6) ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы заңы. 7) Азаматтық авиациядағы ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь ережелері. 8) Азаматтық авиация аэродромдарының (вертодромдарының) пайдалануға жарамдылық нормалары. 9) Электрмен жабдықтау пайдаланушыларын пайдалану кезінде қауіпсіздік техникасы ережелері. 10) ҚР мемлекеттік құпиялар туралы заңы. 11) ҚР азаматтық авиациясында өрт қауіпсіздігі ережелері. 12) Қауіпсіздік және еңбек қорғау мәселелері бойынша жұмысшылардың білімдерін оқыту, нұсқау беру және тексеру ережелері мен мерзімдері. 13) Ішкі еңбек тәртібі ережелері. 14) Интеграцияланған менеджмент жүйесінің құжатталған рәсімдері. 15) Кәсіпорын мен бөлімшенің даму стратегиясы мен жоспарлары, оларға қатысты. 16) Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорынның және бөлімшенің қызметіне қатысты ережелер мен бұйрықтар. 17) Өндірісті және басқаруды ұйымдастыру негіздері. 18) Жүзеге асырылатын қызмет аясындағы халықаралық стандарттарға қойылатын талаптар.
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиациялық персоналды кәсіби даярлаудың типтік бағдарламаларын бекіту туралы" бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Мамандандырылған әуе көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)	
11. Кәсіптің карточкасы "Радионавигация, радиолокация және байланыс жөніндегі инженерлер":			
Топтың коды:	2152-9		
Қызмет атауының коды:	2152-9-007		
Кәсіптің атауы:	Радионавигация, радиолокация және байланыс жөніндегі инженерлер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Параграф 45. Инженер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білімі және тиісті бағыты бойынша кадрларды даярлау жоқ, жұмыс стажына талаптар көрсетілмейді немесе техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі (орта арнайы, орта кәсіптік) білімі, тиісті мамандық (біліктілік) бойынша жұмыс өтілі I санатты техник лауазымында кемінде 3 жыл болуы тиіс.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2152-1-001 - Инженер-радиоэлектроншы 2152-1-002 - Инженер-электроншы 2152-3-003 - Радиоэлектрондық құрылғылар инженері 2152-9-002 - Аэронавигациялық және радиоэлектрондық құрылғылар инженері 2152-9-005 - Радиолокация жөніндегі инженерлер 2152-9-006 - Радионавигация және радиолокация жөніндегі инженерлер 2152-9-010 - Радионавигациялық техниканы құру және пайдалану жөніндегі инженерлер 2152-9-014 - Ұшуды электротехникалық қамтамасыз ету жөніндегі инженерлер 2152-9-015 - Инженер, антенна құрылғылары 2152-9-017 - Аэронавигациялық және радиоэлектрондық құрылғыларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі инженерлер-бақылаушы		
	Радиотехникалық жабдықтар мен байланыс құралдарының, электр жабдықтарының, дизель-электр агрегаттарының үздіксіз және үзіліссіз жұмысын қамтамасыз ету, электр сымдары мен электр кабельдерінің техникалық күйін бақылау, авариялық электрмен жабдықтау,		

Қызметтің негізгі мақсаты:	радионавигациялық, радиолокациялық жабдықтар мен байланыс құралдарын метрологиялық қамтамасыз ету. Радионавигация, радиолокация және байланыс құралдарын баптау, жабдықтарды профилактикалық тексеру графиктерін жасау, техникалық жұмыстарды жүргізу, қызмет көрсету және ақауларды жою. Әуе кеңістігінің пайдаланушылары мен әуе қозғалысын ұйымдастыру ұйымына радиолокациялық, радионавигациялық, метеорологиялық ақпарат пен авиациялық электросвязьті ұсыну.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. CNS/ATM жүйелерінің үздіксіз жұмысын және функционалдығын қамтамасыз ету 2. Бақылау жүйелеріне, радионавигациялық және радиолокациялық жабдықтарға, байланыс құралдары мен әуе қозғалысын басқарудың автоматтандырылған жүйелеріне техникалық қызмет көрсету 3. Бақылау жүйелерін, радионавигациялық жабдықты, байланыс құралдарын және әуе қозғалысын басқарудың автоматтандырылған жүйелерін жөндеу
	Қосымша еңбек функциялары:	
Дағды 1:		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Оперативті бақылау және диагностика жүйесінің құралдарын тиімді пайдалану. 2) CNS/ATM жүйелерінің жұмысының бұзылулары немесе ақауларының эксплуатациялық салдарын бағалау. 3) Бақылаудан оперативті араласуға уақтылы өту. 4) Орнатылған пайдалану процедураларын дұрыс қолдану. 5) Техникалық араласу кезінде әуе қозғалысы саласындағы оперативті жағдайды ескеру. 6) Техникалық араласу бойынша әрекеттерді басқа техникалық бөлімшелермен, әртүрлі мүдделі тараптармен және әуе қозғалысын ұйымдастыру қызметімен үйлестіру. 7) Техникалық араласу шараларының орындалуын бақылау. 8) CNS/ATM жүйелерінің сипаттамалары нашарлаған жағдайда және штаттан тыс жағдайларда тиімді басқару үшін әртүрлі әдістерді пайдалану.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі, әуе қозғалысын ұйымдастыру, авиациялық электросвязь, радиотехникалық қамтамасыз ету саласындағы нормативтік құқықтық актілері. 2) Жұмыс тақырыбына қатысты анықтамалық материалдар. 3) Налаудың негізгі әдістері.

<p>Еңбек функциясы 1: CNS/ATM жүйелерінің үздіксіз жұмысын және функционалдығын қамтамасыз ету</p>	<p>CNS/ATM жүйелеріндегі техникалық процестерді және әрекетті оперативті басқару</p>	<p>4) Бақылау-өлшеу жабдықтарын пайдалану ережелері. 5) Ақпаратты алу, өңдеу және беру үшін техникалық құралдар, техникалық сипаттамалары, конструктивті ерекшеліктері, мақсаты мен жұмыс принциптері, пайдаланылатын жабдықты пайдалану және жөндеу ережелері. 6) Жабдықты тексеру және ақауларды анықтау әдістері. 7) ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы заңы. 8) Азаматтық авиациядағы ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь ережелері. 9) Азаматтық авиация аэродромдарының (вертодромдарының) пайдалануға жарамдылық нормалары. 10) Әуе қозғалысын ұйымдастыру және қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық. 11) Электрмен жабдықтау пайдаланушыларын пайдалану кезінде қауіпсіздік техникасы ережелері. 12) ҚР мемлекеттік құпиялар туралы заңы. 13) ҚР азаматтық авиациясында өрт қауіпсіздігі ережелері. 14) Қауіпсіздік және еңбек қорғау мәселелері бойынша жұмысшылардың білімдерін оқыту, нұсқау беру және тексеру ережелері мен мерзімдері. 15) Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария. 16) Интеграцияланған менеджмент жүйесінің құжатталған рәсімдері. 17) Жүзеге асырылатын қызмет аясындағы халықаралық стандарттарға қойылатын талаптар.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар: 1) ҰРТҚ және байланыс құралдарының техникалық жағдайын (жұмыс қабілеті, дұрыс жұмыс істеу) анықтайтын параметрлердің мәндерін бақылау нәтижелері бойынша, берілген функцияны орындаудың сапасын сипаттайтын белгілер бойынша бағалау. 2) ҰРТҚ және байланыс объектілерін құрылысын аяқтап қабылдау. 3) ҰРТҚ және байланысқа қатысты тұрақты және оперативті аэронавигациялық ақпарат жинақтарына өзгерістер енгізу үшін белгіленген формада хабарламалар жасау. 4) Байланыс негізгі жабдықтарын есепке алу және радио шығаратын құрылғыларды пайдалану үшін рұқсатнамаларды рәсімдеу.</p>

5) ҰРТҚ және байланыс объектілерінің техникалық және экономикалық көрсеткіштерін, объектілер мен байланыс құралдарының жұмысын, байланыс объектілеріндегі функционалдық ақаулар туралы ақпаратты талдау.

6) РТЖБП қызметінің объектілері орналасқан аймақта, кабель трассаларының маңында жүргізілетін жер жұмыстары мен құрылыс жұмыстарын белгіленген тәртіппен келісу.

7) Техникалық тапсырмаларға, қазіргі стандарттарға және нормативтік құжаттарға сәйкес қажетті техникалық есептеулер жүргізу және жобаларды, схемаларды әзірлеу.

8) Эксперименттер мен сынақтар жүргізу және алынған нәтижелерді өңдеу.

9) ҰРТҚ және байланыс құралдарының жердегі және әуедегі сынақтарына қатысу.

10) Техникалық қызмет көрсету мен регламенттік жұмыстарды жүргізу бағдарламаларын, нұсқаулықтарын, графиктерін және басқа техникалық құжаттарды әзірлеу.

11) Резервтік жабдықтарды, резервтік электрмен жабдықтау көздерін, байланыс арналарын жергілікті резервтеу нұсқауында көрсетілген нормативтік уақыт ішінде іске қосу.

12) Жұмыс туралы есептер жасау үшін деректерді жүйелеу, өңдеу және дайындау.

13) ҰРТҚ және байланыс объектілерін резервтеу бойынша нұсқаулықтарды әзірлеу, кәсіпорындардың пайдалану құжаттарына (жеткізушілер) және осы объектілердің резервіне ауысу (қосылу) үшін рұқсат етілген уақытты хронометраждау протоколына сәйкес.

14) ҰРТҚ және байланыс құралдарының техникалық қызмет көрсетуін метрологиялық қамтамасыз етуді, өлшеу құралдарын пайдалана отырып, пайдалану шарттарына және өлшемдердің бірлігін қамтамасыз ету бойынша нормативтік құжаттарда белгіленген талаптарға сәйкес ұйымдастыру.

Білімдер:

1. Ұшулардың қауіпсіздігі мен тұрақтылығын қамтамасыз ететін радиотехникалық жүйелердің жұмыс принциптері.

2. Радиотехникалық қамтамасыз ету жүйелерінің (ҰРТҚ) құрылымы және олардың әуе қозғалысын қамтамасыз етудегі рөлі.

3. Радиотехникалық қамтамасыз ету саласындағы ұлттық және халықаралық стандарттар (ИКАО 10-қосымшасы, ITU).

4. Алғашқы және екінші реттік радиолокациялық жүйелердің құрылымы және жұмыс принциптері.

Енбек функциясы 2:

Бақылау жүйелеріне, радионавигациялық және радиолокациялық жабдықтарға, байланыс құралдары мен әуе қозғалысын басқарудың автоматтандырылған жүйелеріне техникалық қызмет көрсету

Дағды 1:

ҰРТҚ және байланыс құралдарын кешенді басқару және пайдалану

5. Доплерлік радиолокациялық станциялардың сипаттамалары мен мақсаты.
6. Әуе кемелерінің орналасуын анықтау үшін радиолокациялық сигналдарды өңдеу әдістері.
7. Қону жүйелерінің жақын навигация, қашықтан бағыттау және спутниктік навигация жүйелерінің жұмыс принциптері.
8. Ұшудың әртүрлі кезеңдерінде (ұшу, маршрут, қону) навигацияның дәлдігін қамтамасыз ету әдістері.
9. Радионавигацияның дәлдігіне географиялық және метеорологиялық факторлардың әсері.
10. Авиациялық радиобайланыс жүйелерінің жұмыс принциптері.
11. Авиациялық байланыс стандарттары, соның ішінде АМ-радиобайланыс, сандық протоколдар және деректерді беру жүйелері.
12. Әуе кемелері мен жерүсті қызметтері арасында сенімді және тұрақты байланысты қамтамасыз ету әдістері.
13. Радиотехникалық қамтамасыз ету мен байланыс құралдарына техникалық қызмет көрсету, баптау және калибрлеу рәсімдері.
14. Радиолокациялық, радионавигациялық және радиобайланыс жүйелеріндегі ақауларды диагностикалау әдістері.
15. Жабдықты тексеруге арналған өлшеу құралдарын (спектр анализаторлары, мультиметрлер, осциллографтар) пайдалану.
16. Радиотехникалық қамтамасыз ету жүйелерін, оның ішінде радиолокациялық, радионавигациялық және байланыс құралдарын біріктірілген түрде ұйымдастыру.
17. Жүйелердің сенімділігін қамтамасыз ету үшін резервтеу және өзара әрекеттесу принциптері.
18. ҰРТҚ жүйесінің әртүрлі компоненттерінің жұмысын үйлестіру әдістері.
19. Радиотехникалық қамтамасыз ету және байланыс жүйелерін пайдалану бойынша ұлттық және халықаралық нормативтер.
20. ҰРТҚ жүйелерін сертификаттау және аккредитациялау рәсімдері.
21. Диспетчерлік және пайдалану қызметтерімен өзара іс-қимыл регламенттері.
22. ҰРТҚ және байланыс жүйелерін мониторингтеу және басқаруға арналған бағдарламалық кешендермен жұмыс негіздері.
23. Жабдықтың жағдайын диагностикалау және бақылау бойынша автоматтандырылған жүйелерді пайдалану.
24. Радиотехникалық жүйелер жұмысы туралы деректерді талдау және визуализациялау үшін бағдарламалық қамтамасыз етуді қолдану.

25. Радиотехникалық жүйелерді сыртқы қауіптерден , соның ішінде кедергілерден, кибершабуылдардан және рұқсатсыз қолжетімділіктен қорғау қағидаттары.
26. Байланыс және ҰРТҚ жүйелері арқылы берілетін деректердің ақпараттық қауіпсіздігін қамтамасыз ету әдістері.
27. ҰРТҚ және байланыс жүйелерінің жұмыс тиімділігін талдау әдістері.
28. Техникалық қызмет көрсету, диагностика және ақауларды жою нәтижелерін құжаттау.
29. ҰРТҚ және байланыс құралдары істен шыққан немесе бұзылған жағдайда әрекет ету рәсімдері.
30. Жүйелердің жүктеме немесе төтенше жағдайлар кезінде үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету әдістері.
31. Жүйелердің жұмысын қалпына келтіруге арналған резервтік жоспарлар.
32. Жабдықты тексеру және ақауларды анықтау әдістері.
33. Әуе қозғалысын ұйымдастыру және қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық.
34. Тұтынушылардың электр қондырғыларын пайдалану кезіндегі қауіпсіздік техникасының ережелері.
35. Өрт қауіпсіздігі, еңбекті қорғау және қызметкерлердің қауіпсіздігі бойынша ережелер.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

ұсынылмайды

Машықтар:

- 1) Радионавигациялық, радиолокациялық жабдықтар, байланыс жабдықтары және ӘҚБ автоматтандырылған жүйелерінің эксплуатациясы барысында ақауларды анықтау.
- 2) Нормативтік және пайдалану құжаттарына сәйкес пайдалану кезінде анықталған ақауларды жою.
- 3) Радиотехникалық қамтамасыз ету және байланыс құралдарының ақаусыздығын нормативтік құжаттарға сәйкес әдістеме бойынша ақау (зақымдану) мерзімін есептеу арқылы бағалау.
- 4) Радиотехникалық қамтамасыз ету және байланыс құралдарының жөндеуге жарамдылығын нормативтік құжаттарға сәйкес әдістеме бойынша жұмыс қабілетін қалпына келтіру орташа уақытын есептеу арқылы бағалау.
- 5) Радиотехникалық қамтамасыз ету және байланыс құралдарының жоспарлы жөндеу графиктерін әзірлеу.
- 6) Радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық байланыс бойынша деректерді рәсімдеу және тұрақты әрі оперативті аэронавигациялық ақпарат жинақтарына өзгерістер енгізу үшін ұсыну.

Еңбек функциясы 3:
Бақылау жүйелерін,
радионавигациялық
жабдықты, байланыс
құралдарын және әуе
қозғалысын басқарудың
автоматтандырылған
жүйелерін жөндеу

Дағды 1:
ҰРТҚ және байланыс
жабдықтарына
техникалық қызмет
көрсету, диагностикалау
және жөндеу

7) Радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық байланыс құралдарын жетілдіру жөніндегі ұсыныстарды әзірлеу, әзірлеуші ұйымдар жасаған бюллетендерге сәйкес.

8) Пайдалану құжаттамасына сәйкес радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық байланыс құралдарының қызмет мерзімін (ресурсын) ұзарту бойынша тексерулерді ұйымдастыру.

9) Тексеру нәтижелері бойынша жөндеу жүргізудің тиімділігін, көлемін және мерзімдерін анықтау.

10) Радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық байланыс құралдарын қызмет мерзімі немесе сақтау мерзімі өткен, белгіленген ресурсына жеткен және шекті жағдайға жеткен кезде есептен шығару.

11) Радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық байланыс құралдарының жөндеуіне, жабдықтың узелдері мен бөлшектерін ауыстыруға материалдық-техникалық қамтамасыз етуді ұйымдастыру, нормативтік құжаттар мен пайдалану құжаттамасына сәйкес.

12) Өз қызметіне қатысты нормативтік құжаттарды қолдану.

Білімдер:

1) ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі, әуе қозғалысын ұйымдастыру, авиациялық электросвязь, радиотехникалық қамтамасыз ету саласындағы нормативтік құқықтық актілері.

2) Жұмыс тақырыбына қатысты анықтамалық материалдар.

3) Налаудың негізгі әдістері.

4) Бақылау-өлшеу жабдықтарын пайдалану ережелері.

5) Ақпаратты алу, өңдеу және беру үшін техникалық құралдар, техникалық сипаттамалары, конструктивті ерекшеліктері, мақсаты мен жұмыс принциптері, пайдаланылатын жабдықты пайдалану және жөндеу ережелері.

6) Жабдықты тексеру және ақауларды анықтау әдістері.

7) ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы заңы.

8) Азаматтық авиациядағы ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь ережелері.

9) Азаматтық авиация аэродромдарының (вертодромдарының) пайдалануға жарамдылық нормалары.

10) Әуе қозғалысын ұйымдастыру және қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық.

11) Электрмен жабдықтау пайдаланушыларын пайдалану кезінде техникалық эксплуатация ережелері.

		<p>12) Электрмен жабдықтау пайдаланушыларын пайдалану кезінде қауіпсіздік техникасы ережелері.</p> <p>13) "Мемлекеттік құпиялар туралы" ҚР Заңы.</p> <p>14) ҚР азаматтық авиациясында өрт қауіпсіздігі ережелері.</p> <p>15) Қауіпсіздік және еңбек қорғау мәселелері бойынша жұмысшылардың білімдерін оқыту, нұсқау беру және тексеру ережелері мен мерзімдері.</p> <p>16) Ішкі еңбек тәртібі ережелері.</p> <p>17) Интеграцияланған менеджмент жүйесінің құжатталған рәсімдері.</p> <p>18) Жүзеге асырылатын қызмет аясындағы халықаралық стандарттарға қойылатын талаптар.</p>	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Тапсырмалар мен қабылданған шешімдердің нәтижелері үшін жауапкершілік; Азаматтық авиацияда қабылданған құжаттамалық талаптарды, ережелер мен рәсімдерді сақтаудағы жоғары ұйымдастырушылық және ұқыптылық. Өртүрлі технологиялық жағдайларда жеке және командада жұмыс істей білу және дер кезінде шешім қабылдау		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиациялық персоналды кәсіби даярлаудың типтік бағдарламаларын бекіту туралы" бұйрығы. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрлігінің 2017 жылғы 29 маусымдағы № 402 "Азаматтық авиациядағы ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь ережелерін бекіту туралы" бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Радионавигация, радиолокация және байланыс жөніндегі инженерлер	
12. Кәсіптің карточкасы "Радионавигация және байланыс, радиолокация жөніндегі техник.":			
Топтың коды:	3155-0		
Қызмет атауының коды:	3155-0-008		
Кәсіптің атауы:	Радионавигация және байланыс, радиолокация жөніндегі техник.		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Телекоммуникациялық жабдықтар мен байланыс арналарын электромонтаждаушы-ре- ттеуші	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар жоқ		

Формалды емес және информалы біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3522-0-001 - Радиотехник 3522-0-002 - Арнайы телекоммуникациялық жабдықтарға қызмет көрсету жөніндегі техник маман 3522-0-005 - Станциялық байланыс жабдықтарына қызмет көрсетуші техникі 3522-0-006 - Телекоммуникациялық жабдықтарды қызмет көрсету жөніндегі техник 3522-0-007 - Радионавигация, радиолокация және байланыс техникі 3522-0-008 - Телекоммуникациялық жабдықтарды әзірлеу жөніндегі техник 3522-0-009 - Телекоммуникациялық жабдықтар жөніндегі техник 3522-0-010 - Телекоммуникациялық жүйелер жөніндегі техник 3522-0-011 - Байланыс техникі 3522-0-012 - Техник-радиомеханик	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Радиотехникалық жүйелердің үздіксіз және сенімді жұмысын қамтамасыз ету, олар ұшулардың қауіпсіздігі мен тиімділігін қолдайды. Регулярлық техникалық қызмет көрсету, ақауларды жедел анықтау және жою, сондай-ақ жабдықты нормативтік талаптар мен пайдалану құжаттамасына сәйкес қолдау.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Бақылау жүйелеріне, радионавигациялық жабдыққа, байланыс құралдарына және әуе қозғалысын басқарудың автоматтандырылған жүйелеріне техникалық қызмет көрсету 2. Бақылау жүйелерін, радионавигациялық жабдықты, байланыс құралдарын және әуе қозғалысын басқарудың автоматтандырылған жүйелерін жөндеу
	Қосымша еңбек функциялары:	
		Машықтар: 1) Радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь құралдарының жұмысын аэронавигациялық ақпарат құжаттарына және жабдықтың техникалық сипаттамаларына сәйкестігін бақылау. 2) Радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь құралдарының сенімділігін және сапасын қамтамасыз ету. 3) Объектінің (байланыс каналының) жұмыс қабілетін және оның мақсатына сай пайдалануға мүмкіндік беретінін шығатын сипаттамалар мен телеметрия сигналдары бойынша анықтау. 4) Резервтік жабдықтарды, резервтік электрмен жабдықтау көздерін, байланыс арналарын жергілікті резервтеу нұсқауында көрсетілген нормативтік уақыт ішінде іске қосу. 5) Әуе қозғалысын ұйымдастыру қызметімен келісілген және азаматтық авиация ұйымының басшысымен бекітілген радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь

Енбек функциясы 1:
Бақылау жүйелеріне, радионавигациялық жабдыққа, байланыс құралдарына және әуе қозғалысын басқарудың автоматтандырылған жүйелеріне техникалық қызмет көрсету

Дағды 1:
Радионавигациялық және радиобайланыс жүйелерін техникалық пайдалану және диагностикалау

құралдарына техникалық қызмет көрсету графигін сақтау, нормативтік құжаттар мен өндіруші кәсіпорындардың пайдалану нұсқауларына сәйкес.

6) Лабораториялық жағдайларда және объектілерде жабдықтарды және жүйелерді баптау, реттеу және тәжірибелік тексеру жүргізу.

7) Эксперименттер мен сынақтар жүргізуге қатысу, құралдарды қосу, қажетті сипаттамалар мен параметрлерді тіркеу.

8) Бастапқы материалдарды, статистикалық есептілік деректерін, ғылыми-техникалық ақпаратты жинау, өңдеу және жинақтау.

9) Жүргізілген жұмыстарды сипаттау, қажетті сипаттамалар, диаграммалар, кестелер, графиктер және басқа техникалық құжаттарды құрастыру.

10) Жоспарлы және есепті құжаттаманы рәсімдеу, техникалық құжаттамаға қажетті өзгерістер мен түзетулер енгізу.

11) Техникалық қызмет көрсету мен регламенттік жұмыстарды жүргізу бағдарламаларын, нұсқаулықтарды, графиктерді және басқа техникалық құжаттарды әзірлеуге қатысу.

12) ҰРТҚ және байланыс объектілерінің негізгі және резервтік электрмен жабдықтау жүйелерінің жұмыс қабілетін тексеру және қарау.

Білімдер:

1. Радиотехникалық жүйелердің жұмыс принциптері , соның ішінде радиосигналдарды беру, қабылдау және өңдеу.

2. Радиожабдықтың негізгі компоненттері (таратқыштар, қабылдағыштар, антенналар, күшейткіштер, сүзгілер және т.б.).

3. Сандық және аналогтық электрониканың негіздері, оның ішінде схемотехника және электрмен жабдықтау элементтері.

4. Радиолокациялық жүйелердің жұмыс принциптері, соның ішінде алғашқы және екінші реттік радиолокациялық жүйелер.

5. Доплерлік радарлардың сипаттамалары мен жұмыс ерекшеліктері.

6. Әуе кемелерінің координаттарын анықтау әдістері (азимут, қашықтық, биіктік).

7. Қону жүйелерінің, жақын навигация жүйелерінің және ғаламдық навигациялық спутниктік жүйелердің жұмыс принциптері.

8. Жердегі бағыттаушы радиостанциялардың жұмыс негіздері.

9. Навигациялық жүйелердің дәлдігі мен сенімділігін қамтамасыз етуге арналған протоколдар мен жұмыс әдістері.

10. Авиациялық радиобайланыс жүйелерінің жұмыс принциптері.

11. Байланыс стандарттары (мысалы, АМ-радиобайланыс, деректерді беру протоколдары) .
12. Әуе қозғалысын басқару жүйелерінде дауыс алмасу және деректерді беру негіздері.
13. Радиотехникалық жүйелердің техникалық пайдалану қағидаттары.
14. Радиолокациялық, радионавигациялық және радиобайланыс жүйелеріндегі ақауларды диагностикалау әдістері.
15. Жабдықтың күйін тексеруге арналған өлшеу құралдарын (осциллографтар, мультиметрлер, спектр анализаторлары) пайдалану.
16. Радиотехникалық қамтамасыз ету саласындағы ұлттық және халықаралық стандарттар (ИКАО 10-қосымшасы, ИТУ ұсынымдары).
17. Радиожабдықтың электромагниттік үйлесімділігі және қауіпсіздігі бойынша талаптар.
18. Радиотехникалық жүйелердің сенімділігін қамтамасыз ету үшін оларды резервтеу қағидаттары.
19. Жүйелерді кедергілерден, шамадан тыс жүктемелерден және сыртқы әсерлерден қорғау әдістері.
20. Радиотехникалық жабдықты бақылау және мониторинг жүйелерімен жұмыс негіздері.
21. Радиожабдықтың жағдайын басқару мен бақылаудың автоматтандырылған жүйелерін пайдалану.
22. Радиотехникалық жүйелерге техникалық қызмет көрсетудің регламенттік жұмыстары.
23. Жабдықты жоспарлы және жоспардан тыс тексеру рәсімдері.
24. Атқарылған жұмыстар туралы техникалық құжаттама мен есептілікті жүргізу.
25. Радиотехникалық жүйелермен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасының талаптары.
26. Жоғары жиілікті жабдықтармен және электромагниттік сәулелену көздерімен жұмыс істеу қағидалары.
27. Жабдықты тексеру және ақауларды анықтау әдістері.
28. Өрт қауіпсіздігі, еңбекті қорғау және қызметкерлердің қауіпсіздігі бойынша ережелер.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

ұсынылмайды

Машықтар:

- 1) Мониторинг жүйелерінің, радионавигациялық жабдықтың, байланыс құралдарының және автоматтандырылған МТР жүйелерінің жұмысы кезіндегі ақауларды анықтау.
- 2) Нормативтік және пайдалану құжаттарына сәйкес пайдалану кезінде анықталған ақауларды жою.

Еңбек функциясы 2:

Бақылау жүйелерін, радионавигациялық жабдықты, байланыс құралдарын және әуе қозғалысын басқарудың автоматтандырылған жүйелерін жөндеу

Дағды 1:

Радиожабдықтарды диагностикалау, жөндеу және техникалық қызмет көрсету

3) Бақылау жүйелеріне, радионавигациялық жабдыққа, байланыс пен автоматтандырылған МТР жүйелеріне жоспарлы техникалық қызмет көрсету кестелерін әзірлеуге қатысу.

4) Ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь бойынша деректерді тұрақты және оперативті аэронавигациялық ақпарат жинақтарына өзгерістер енгізу үшін дайындау.

5) Пайдалану құжаттамасына сәйкес радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь құралдарының қызмет мерзімін (ресурсын) ұзарту жөніндегі тексерулерге қатысу.

6) Қызмет мерзімі немесе сақтау мерзімі өткен, белгіленген ресурсқа жеткен және шекті жағдайға жеткен радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь құралдарын есептен шығару үшін дайындау.

7) Радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь құралдарының үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету үшін қажетті резервтік жабдықтардың тізімін жасау.

8) Радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь құралдарын жөндеу, узелдер мен жабдық бөлшектерін ауыстыру үшін материалдық-техникалық қамтамасыз ету жөнінде нормативтік құжаттар мен пайдалану құжаттамасына сәйкес өтінімдер жасау.

Білімдер:

1) ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі, әуе қозғалысын ұйымдастыру, авиациялық электросвязь, радиотехникалық қамтамасыз ету саласындағы нормативтік құқықтық актілері.

2) Жұмыс тақырыбына қатысты анықтамалық материалдар.

3) Налаудың негізгі әдістері.

4) Бақылау-өлшеу жабдықтарын пайдалану ережелері.

5) Ақпаратты алу, өңдеу және беру үшін техникалық құралдар, техникалық сипаттамалары, конструктивті ерекшеліктері, мақсаты мен жұмыс принциптері, пайдаланылатын жабдықты пайдалану және жөндеу ережелері.

6) Жабдықты тексеру және ақауларды анықтау әдістері.

7) "Әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы.

8) Азаматтық авиациядағы ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь ережелері.

9) Азаматтық авиация аэродромдарының (вертодромдарының) пайдалануға жарамдылық нормалары.

	<p>10) Әуе қозғалысын ұйымдастыру және қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық.</p> <p>11) Электрмен жабдықтау пайдаланушыларын пайдалану кезінде қауіпсіздік техникасы ережелері.</p> <p>12) "Мемлекеттік құпиялар туралы" ҚР Заңы.</p> <p>13) ҚР азаматтық авиациясында өрт қауіпсіздігі ережелері.</p> <p>14) Қауіпсіздік және еңбек қорғау мәселелері бойынша жұмысшылардың білімдерін оқыту, нұсқау беру және тексеру ережелері мен мерзімдері.</p> <p>15) Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария.</p> <p>16) Интеграцияланған менеджмент жүйесінің құжатталған рәсімдері.</p> <p>17) Жүзеге асырылатын қызмет аясындағы халықаралық стандарттарға қойылатын талаптар.</p>		
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Бөлшектерге назар аудару және жоғары концентрация. Жауапкершілік және оперативті шешімдер қабылдау қабілеті. Стресске төзімділік және қарқынды жағдайларда жұмыс істеу қабілеті. Қарым-қатынас дағдылары және әріптестермен және басқа қызметтермен өзара әрекеттесу қабілеті.		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиациялық персоналды кәсіби даярлаудың типтік бағдарламаларын бекіту туралы" бұйрығы. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрлігінің 2017 жылғы 29 маусымдағы № 402 "Азаматтық авиациядағы ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь ережелерін бекіту туралы" бұйрығы. 3. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Радионавигация, радиолокация және байланыс жөніндегі инженерлер	
13. Кәсіптің карточкасы жұмыскерлер":	"Б.т.к. көлік жөніндегі диспетчерлер және тектес қызметтер саласындағы жұмыскерлер"		
Топтың коды:	3159-0		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Б.т.к. көлік жөніндегі диспетчерлер және тектес қызметтер саласындағы жұмыскерлер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:

	ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Пошта байланысы
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Техникалық және кәсіби, орта білімнен кейін (орта арнайы, орта кәсіптік) тиісті мамандық (квалификация) бойынша білім, жұмыс өтіліне талаптар қойылмайды, немесе орта жалпы білім, арнайы бағдарлама бойынша оқыту және басқару (өндіріс) процесін оперативті реттеу бойынша кемінде 3 жыл жұмыс өтілі, соның ішінде осы ұйымдағы кемінде 1 жыл.	
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	4223-0-005 - Байланыс жүйесінің операторы 4223-0-006 - Телефон коммутаторының операторы 4223-0-008 - Радиооператор 4223-0-009 - Радиотелерафист 4223-0-010 - Телеграфист (теле басып шығарушы)	
Қызметтің негізгі мақсаты:	AFTN хабарламаларын ауыстыру орталығы арқылы ақпараттың уақтылы өтуін қамтамасыз ету	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. ХКО желісіне техникалық қызмет көрсету 2. ХКО желісін жедел басқару
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: ХКО желісіне техникалық қызмет көрсету	Дағды 1: Байланыс жүйелерін және С F B коммуникацияларын техникалық қамтамасыз ету	Машықтар: 1) ХКО жабдықтарының техникалық жағдайын бақылау. 2) ХКО жүйелеріне профилактикалық қызмет көрсетуді жоспарлау. 3) Берілген тапсырмалар негізінде жұмыстың басымдылығы мен реттілігін анықтау. 4) Есептер мен құжаттаманы жүргізу. 5) Операциялық жағдайды бақылау және басқару. 6) Орталықтандырылған цифрлық тарату жүйесінің жұмысын бақылау үшін бағдарламалық қамтамасыз етуді басқару.
		Білімдер: 1) ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы заңы. 2) Азаматтық авиациядағы ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь ережелері. 3) Азаматтық авиация аэродромдарының (вертодромдарының) пайдалануға жарамдылық нормалары. 4) Әуе қозғалысын ұйымдастыру және қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық. 5) Электрмен жабдықтау пайдаланушыларын пайдалану кезінде қауіпсіздік техникасы ережелері. 6) ҚР мемлекеттік құпиялар туралы заңы. 7) ҚР азаматтық авиациясында өрт қауіпсіздігі ережелері.

- 8) Қауіпсіздік және еңбек қорғау мәселелері бойынша жұмысшылардың білімдерін оқыту, нұсқау беру және тексеру ережелері мен мерзімдері.
- 9) Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария.
- 10) Интеграцияланған менеджмент жүйесінің құжатталған рәсімдері.
- 11) Жеделхаттарды өңдеу тәртібіне қатысты телеграф ережелері, нұсқаулары.
- 12) Жүзеге асырылатын қызмет аясындағы халықаралық стандарттарға қойылатын талаптар.
- 13) Қазақ және орыс тілдерінің грамматикасы, сондай-ақ латын қарпі.
- 14) Телеграммаларды барлық кезеңдерде өңдеу тәртібі және бақылау мерзімдері.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Машықтар:

- 1) Электрондық пошта арқылы хабарламаларды қабылдау және беру.
- 2) Телеграммалардың AFTN желісі арқылы уақтылы өтуін қамтамасыз ету.
- 3) Барлық түрлер мен категориялардағы телеграммаларды өңдеу, тағайындау және беру.
- 4) AFTN желісіндегі кідірілген және алынбаған хабарламалар бойынша тергеулер жүргізуге қатысу.
- 5) Қауіпсіздік стандарттары мен процедураларын сақтау.
- 6) Басқа қызметтермен жұмысын координациялау.
- 7) Қазақ және орыс тілдерінің грамматикасын, сондай-ақ латын қарпін меңгеру.
- 8) Ақаулар туындаған жағдайда жедел араласуды жүзеге асыру.
- 9) Деректердің құпиялылығын және олардың қауіпсіз түрде берілуін қамтамасыз ету.

Білімдер:

- 1. Деректерді беру жүйелерінің жұмыс принциптері (сымды, радиоканалдар, спутниктік).
- 2. Деректерді беру протоколдары және авиациялық арнайы протоколдар.
- 3. Авиациялық телекоммуникациялық хабарламалардың форматтары.
- 4. Хабарламаларды автоматты коммутациялау жүйелерінің жұмыс принциптері.
- 5. Хабарламаларды маршрутизациялау негіздері, маршруттарды баптау және олардың дұрыстығын бақылау.
- 6. Хабарламалар ағындарын бақылау және басқару үшін бағдарламалық қамтамасыз ету.

Еңбек функциясы 2:
ХКО желісін жедел
басқару

Дағды 1:
Телекоммуникациялық
хабарламаларды және
деректер қауіпсіздігін
жедел басқару және
бақылау

7. Авиациялық телекоммуникациялық желілердің құрылымы және олардың өзара байланысы.
8. Телекоммуникациялық инфрақұрылымның тұрақтылығын қамтамасыз ету әдістері.
9. Желі тораптарын басқару және олар арасындағы жүктемені бөлу.
10. Ақпараттық қауіпсіздік принциптері, соның ішінде шифрлау, қолжетімділікті бақылау және деректерді резервтік көшіру.
11. Деректерді беру қауіпсіздігі саласындағы стандарттар мен ұсынымдар (мысалы, ICAO DOC 9705).
12. Ақаулар мен тар орындарды анықтау үшін телекоммуникациялық арналарды мониторингтеу жүйелерін пайдалану.
13. Деректерді беру жүйелеріндегі ақауларды диагностикалау әдістері.
14. Қателер мен қауіптерді анықтау үшін жүйелік логтар мен журналдарды талдау негіздері.
15. Телекоммуникациялар саласындағы ұлттық және халықаралық нормативтер мен стандарттар.
16. Авиациялық желілерде хабарламаларды өңдеу регламенттері.
17. Ұшуды қамтамасыз ету қызметтерімен жұмыс синхронизациясының талаптары.
18. Хабарламаларды өңдеу және коммутация жүйелерін басқаруға арналған арнайы бағдарламалық қамтамасыз ету.
19. Телекоммуникациялық тораптар мен желілердің жағдайын бақылауға арналған автоматтандырылған жүйелер.
20. Деректерді сүзуге, талдауға және визуализациялауға арналған құралдарды пайдалану.
21. Жүктеме ұлғайған немесе ақаулар пайда болған кезде телекоммуникациялық ағындарды жедел басқару әдістері.
22. Сындарлы маңызды хабарламаларды (мысалы, төтенше жағдай хабарламалары немесе метеорологиялық ескертулер) басымдықпен өңдеу.
23. Желінің жағдайы, хабарламаларды өңдеу және анықталған мәселелер туралы есептілікті жүргізу қағидалары.
24. Ақауларды жою кезінде орындалған рәсімдер мен әрекеттерді құжаттау.
25. Телекоммуникациялық жабдықпен және бағдарламалық қамтамасыз етумен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздікті сақтау талаптары.
26. Деректермен және оларды сақтау құралдарымен қауіпсіз жұмыс ұйымдастыру принциптері.
27. Телеграф ережелері, нұсқаулықтар, телеграммаларды өңдеу тәртібі бойынша нұсқаулар.
28. Қазақ және орыс тілдерінің грамматикасы және латын шрифті.

		29. Телеграммаларды өндеудің барлық кезеңдерінде тәртібі мен бақылау мерзімдері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Эмоциялық парасат Ауызекі сөйлеу дағдылары Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары Зейінді шоғырландыру және бақылау Компьютерлік сауаттылық Техникалық сауаттылық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиациялық персоналды кәсіби даярлаудың типтік бағдарламаларын бекіту туралы" бұйрығы. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрлігінің 2017 жылғы 29 маусымдағы № 402 "Азаматтық авиациядағы ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электросвязь ережелерін бекіту туралы" бұйрығы. 3. ҚР "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" заңы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Радиолокация, радионавигация және байланыс техникасы.	
14. Кәсіптің карточкасы "Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары":			
Топтың коды:	1210-0		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі:	Мамандық:	

	жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	(Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Ұйымды (бөлімшені) басқаруда кемінде 5 жыл практикалық тәжірибесі және (немесе) осы лауазымда кемінде 3 жыл жұмыс өтілі, 7-ші біліктілік деңгейінен төмен емес болуы тиіс. Жоғары кәсіби (авиациялық) білімі болған жағдайда, әуе қозғалысын басқару немесе авиацияның өзге салаларында кемінде 5 жылдық практикалық тәжірибенің болуы рұқсат етіледі. Азаматтық авиация ұйымдарының басшыларына қойылатын талаптарға сәйкес кәсіби даярлық болуы қажет.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1210-0-012 - Азаматтық авиация басқармасының (агентігінің) бас директоры		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұйымның өміршеңдігі мен тиімді дамуын қамтамасыз ету үшін даму стратегиясын әзірлеу және жүйелі түрде қайта қарау, жоспарлау, басқару, үйлестіру және кәсіпорын немесе ұйымның жалпы қызметін бағалау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Миссияны, құндылықтарды, мәдениетті, саясатты және стратегияны қалыптастыру. 2. Кәсіпорынды (ұйымды) басқару. 3. Қызметті мониторинг жүргізу және бағалау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ұйымның саясатын, стратегиясын және олардың жүзеге асырылу механизмін анықтау. 2) Радиотехникалық инфрақұрылым мен байланыс жүйелерін жаңғыртудың басым бағыттарын анықтау, оларды озық технологияларға және салалық талаптарға сәйкестендіруге бағыттау. 3) Ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электр байланысын дамыту бойынша стратегиялық бағыттарды анықтау, олардың авиациялық қызметтердің қауіпсіздігі, сенімділігі және тұрақтылығын арттыруға ықпал етуін қамтамасыз ету. Озық технологиялар мен инновациялық шешімдерді енгізу үшін жағдай жасау, ұйымның бәсекеге қабілеттілігін және аэронавигациялық қызмет көрсету сапасын ұлттық және халықаралық деңгейде арттыруға бағыттау. 4) ИКАО стандарттары мен өңірлік талаптарға сәйкес ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық байланыс мәселелері бойынша мемлекеттік және халықаралық авиациялық ұйымдармен стратегиялық өзара іс-қимылды қамтамасыз ету. Халықаралық ынтымақтастық саласындағы компания саясатын қалыптастыру, 	

Еңбек функциясы 1:
Миссияны,
құндылықтарды,
мәдениетті, саясатты
және стратегияны
калыптастыру.

Дағды 1:
Кәсіпорынның (ұйымның
) миссиясын,
мақсаттарын, саясатын
және стратегиясын
өзірлеу және бекіту.

оның қауіпсіздік деңгейін арттыруға және озық салалық стандарттарға сәйкестендіруге бағытталуын қамтамасыз ету.

5) Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесін енгізу мен дамыту, соның ішінде қауіптерді стратегиялық бағалау, ұлттық және халықаралық қауіпсіздік стандарттарын сақтау, сондай-ақ кәсіпорындағы аэронавигациялық қызметтердің қауіпсіздігі мен тиімділігін үнемі арттыру бойынша шаралар қабылдау.

6) Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын ұйымдастыру және тиімді өзара әрекеттестігін қамтамасыз ету, олардың қызметін тауарлар мен қызметтердің икемді және мобильді өндірісін дамыту мен жетілдіруге бағыттау, жаңалықтарға және нарықтық жағдайдың өзгерістеріне жылдам жауап беру, әлеуметтік және нарықтық басымдықтарды ескере отырып.

7) Ұйымның жұмыс тиімділігін арттыруды және пайда мөлшерін көбейтуді қамтамасыз ету.

8) Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету, олардың кәсіби білімдері мен тәжірибелерін тиімді пайдалану және дамыту, өмір мен денсаулыққа қауіпсіз және қолайлы еңбек жағдайларын жасау, қоршаған ортаны қорғау туралы заңнама талаптарын сақтау, ұжымда қолайлы психологиялық атмосфераны қалыптастыру бойынша шараларды қабылдау.

9) Экономикалық және әкімшілік басқару әдістерінің үйлесуін қамтамасыз ету, өндірістік және басқа мәселелерді, өндірісті тиімділігін арттыру үшін материалдық және моральдық ынталандыруларды талқылау және шешу.

Білімдер:

1) Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, басқа нормативтік құқықтық актілер мен мемлекеттік органдардың актілері.

2) ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы Заңы.

3) Азаматтық авиацияда ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электр байланыс қағидалары.

4) Ұйымның қызметіне қатысты басқа органдардың әдістемелік және басқа материалдары.

5) Ұйымның профилі, мамандандыруы және құрылымының ерекшеліктері.

6) Ұйымның өндірістік қуаттары мен кадрлық ресурстары.

7) Ұйымның өнім өндіру технологиясы.

8) Аэронавигация, ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электр байланыс

саласындағы ИКАО-ның халықаралық стандарттары мен ұсынымдары.

9) Ұшу қауіпсіздігін басқару қағидаттары мен әдістері, соның ішінде тәуекелдерді бағалау және ұлттық пен халықаралық стандарттарға сәйкестікті қамтамасыз ету (Халықаралық азаматтық авиация туралы конвенцияның 19-қосымшасы "Ұшу қауіпсіздігін басқару").

10) Сапаны басқару жүйелері және аэронавигациялық қызмет көрсету тиімділігін бағалау, сондай-ақ жабдықты техникалық қызмет көрсету мен жөндеудің сапасын бақылау.

11) Салық заңнамасы.

12) Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметіне арналған бизнес жоспарларды әзірлеу және келісу тәртібі.

13) Ұйымды басқару және шаруашылық жүргізудің қазіргі әдістері.

14) Стратегиялық жоспарлау, нарық - сыртқы және ішкі конъюнктура (өз секторы және онымен байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер мен тұтынушылар.

15) Ғылыми-техникалық жетістіктер және отандық және шетелдік озық тәжірибелер.

16) Сәйкес саладағы тәжірибе және ұқсас үздік ұйымдардың қызмет тәжірибесі.

17) Шаруашылық және қаржылық шарттарды жасау және орындау тәртібі.

18) Салалық келісімдер, ұжымдық шарттар әзірлеу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі.

19) Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндірісті және еңбекті ұйымдастыру.

20) Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Машықтар:

1) Заңнаманы негізге ала отырып, ұйымның өндірістік, шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметін басқару.

2) Қабылданған шешімдердің орындалуын, ұйымның балансында тұрған мүліктің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қызметінің қаржылық-шаруашылық нәтижелерін қамтамасыз ету.

3) Ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету саласында жаңа технологияларды дамыту және енгізу талаптарына сәйкес ұйымдық құрылымды бейімдеуді қамтамасыз ету, процестер мен бөлімшелердің өзара іс-қимылын оңтайландыру.

Еңбек функциясы 2:
Кәсіпорынды (ұйымды)
басқару.

Дағды 1:
Ұйымдық құрылымды
өзірлеу және ресурстарды
бөлу.

4) Аэронавигация саласында жоғары өнімділік пен сапа деңгейіне қол жеткізу үшін жұмыс процестерін оңтайландыруға және ресурстарды тиімді бөлуді қамтамасыз етуге бағытталған құрылымдық бөлімшелердің өзара іс-қимылы үшін жағдай жасау.

5) Шарттар жасау, үшінші ұйымдар немесе басқа заңды тұлғалармен операциялар жүргізу, бұйрықтар шығару, нұсқаулар беру, ұйымды деловая кездесулерде ұсыну.

6) Ұйымның мемлекеттік бюджетке, жинақтаушы зейнетақы және сақтандыру қорларына, жеткізушілерге, тапсырыс берушілер мен кредиторларға, соның ішінде банктерге, сондай-ақ шаруашылық және еңбек шарттарын (контрактілерін), индикативтік жоспарлар мен бизнес жоспарлардың көрсеткіштерін орындауын қамтамасыз ету.

7) Ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық электр байланыс үшін қажетті инновациялық технологиялар мен жабдықтарды енгізуге жағдай жасап, ресурстарды тиімді бөлуді және басымдықтарды дұрыс айқындауды қамтамасыз ету.

8) Әлеуметтік әріптестік принциптеріне негізделі отырып, ұжымдық шартты әзірлеу, жасау және орындау, еңбек және өндірістік тәртіпті сақтауды қамтамасыз ету, еңбек мотивациясын, бастамашылдықты және қызметкерлердің белсенділігін дамытуға ықпал ету.

9) Заңнамаға сәйкес берілген құқықтар шегінде ұйымның қаржылық-экономикалық және өндірістік-шаруашылық қызметіне қатысты мәселелерді шешу, жеке қызмет бағыттарын жүргізуді басқа лауазымды тұлғаларға, директордың орынбасарларына, филиалдардың басшыларына, сондай-ақ функционалдық және өндірістік бөлімшелерге тапсырма беру.

Білімдер:

1) Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, басқа нормативтік құқықтық актілер мен мемлекеттік органдардың актілері.

2) Ұлттық және халықаралық стандарттардың, соның ішінде ИКАО мен басқа реттеуші ұйымдардың аэронавигациялық қызметтегі қауіпсіздік, сапаны басқару, ресурстарды бөлу және пайдалану тиімділігіне қатысты талаптары.

3) Ұшу қауіпсіздігін басқару қағидаттары мен әдістері, соның ішінде тәуекелдерді бағалау және ұлттық пен халықаралық стандарттарға сәйкестікті қамтамасыз ету (Халықаралық азаматтық авиация туралы конвенцияның 19-қосымшасы "Ұшу қауіпсіздігін басқару").

- 4) Сапаны басқару жүйелері және аэронавигациялық қызмет көрсету тиімділігін бағалау, сондай-ақ жабдықты техникалық қызмет көрсету мен жөндеудің сапасын бақылау.
- 5) Ұйымның қызметіне қатысты басқа органдардың әдістемелік және басқа материалдары.
- 6) Ұйымның өндірістік қуаттары мен кадрлық ресурстары.
- 7) Ұйымның өнім өндіру технологиясы.
- 8) Салық заңнамасы.
- 9) Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметіне арналған бизнес жоспарларды әзірлеу және келісу тәртібі.
- 10) Ұйымды басқару және шаруашылық жүргізудің қазіргі әдістері.
- 11) Стратегиялық жоспарлау, нарық - сыртқы және ішкі конъюнктура (өз секторы және онымен байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер мен тұтынушылар.
- 12) Ғылыми-техникалық жетістіктер және отандық және шетелдік озық тәжірибелер.
- 13) Сәйкес саладағы тәжірибе және ұқсас үздік ұйымдардың қызмет тәжірибесі.
- 14) Шаруашылық және қаржылық шарттарды жасау және орындау тәртібі.
- 15) Салалық келісімдер, ұжымдық шарттар әзірлеу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі.
- 16) Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндірісті және еңбекті ұйымдастыру.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Машықтар:

- 1) Қабылданған шешімдердің орындалуын, ұйымның балансында тұрған мүліктің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қызметінің қаржылық-шаруашылық нәтижелерін қамтамасыз ету.
- 2) Ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық байланыс саласындағы стратегиялық және жедел жоспарлардың орындалуын мониторингтеуді қамтамасыз ету, осы салалардағы қызмет нәтижелерін, ресурстарды пайдалану тиімділігін және негізгі тиімділік көрсеткіштерінің орындалуын талдау.
- 3) Радиотехникалық қамтамасыз ету және байланыс саласындағы ұйымдық шешімдер мен процестердің орындалуын бағалауды жүзеге асыру, соның ішінде аэронавигация саласындағы халықаралық және ұлттық стандарттарға, сондай-ақ ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ететін технологияларға сәйкестігін бағалау.

Еңбек функциясы 3:
Қызметті мониторинг жүргізу және бағалау.

Дағды 1:
Қызметті мониторинг жүргізу және бағалау.

- 4) Радиотехника саласында өзгерістер мен инновацияларды тиімді енгізуді қамтамасыз ету, осы өзгерістердің нәтижелері мен олардың дұрыстығын қадағалау.
- 5) Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын ұйымдастыру және тиімді өзара әрекеттестігін қамтамасыз ету, олардың қызметін бағалау.
- 6) Ұйымның жұмыс тиімділігін арттыруды қамтамасыз ету, жұмыстың нәтижелерін талдау.
- 7) Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету, олардың біліктілігін арттыру, қызметінің нәтижелерін бағалау бойынша шараларды қабылдау.
- 8) Экономикалық және әкімшілік басқару әдістерінің үйлесуін қамтамасыз ету, өндірістік және басқа мәселелерді, өндіріс тиімділігін арттыру үшін материалдық және моральдық ынталандыруларды талқылау және шешу.
- 9) Кәсіпорынның жұмысын жетілдіруге бағытталған шараларды әзірлеу, енгізілген өзгерістерді мониторинг жүргізу.

Білімдер:

- 1) Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, басқа нормативтік құқықтық актілер мен мемлекеттік органдардың актілері.
- 2) Ұйымның қызметіне қатысты басқа органдардың әдістемелік және басқа материалдары.
- 3) Радиотехникалық қамтамасыз ету және авиациялық байланыста қолданылатын жабдықтар мен жүйелерді жаңғыртуға бағытталған өндірістік процестер мен инфрақұрылымды талдау және жетілдіру әдістері.
- 4) Ұйымның профилі, мамандандыруы және құрылымының ерекшеліктері.
- 5) Ұйымның өндірістік қуаттары мен кадрлық ресурстары.
- 6) Ұйымның өнім өндіру технологиясы.
- 7) Салық заңнамасы.
- 8) Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметіне арналған бизнес жоспарларды әзірлеу және келісу тәртібі.
- 9) Ұйымды басқару мен шаруашылық жүргізудің заманауи әдістері.
- 10) Стратегиялық жоспарлау, нарық - сыртқы және ішкі конъюнктура (өз секторы және онымен байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер мен тұтынушылар.
- 11) Ғылыми-техникалық жетістіктер және отандық және шетелдік озық тәжірибелер.
- 12) Сәйкес саладағы тәжірибе және ұқсас үздік ұйымдардың қызмет тәжірибесі.

		13) Шаруашылық және қаржылық шарттарды жасау және орындау тәртібі. 14) Салалық келісімдер, ұжымдық шарттар әзірлеу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі. 15) Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндірісті және еңбекті ұйымдастыру.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жоғары өнімділік. Үйрену қабілеті. Күрделі мәселелер мен мәселелерді шешу қабілеті мен дайындығы. Инновациялық көзқарас. Шығармашылық. Қарым-қатынас дағдылары (соның ішінде шет тілінде сөйлесу). Көшбасшылық. Жеке ұйым. Шешім қабылдаудың тиімділігі. Нәтижеге бағытталған. Жауапкершілік. Анықтау. Интроспекция. Жүйелі ойлау. Жеке жұмыс істеу қабілеті	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиациялық персоналды кәсіби даярлаудың типтік бағдарламаларын бекіту туралы" бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Мамандандырылған әуе көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

15. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.

Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынғалиевич, +7 (717) 257 21 91, e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

16. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы" АҚ.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54 52.

Орындаушылар: Кучкаров Бахтияр Кадиржонович, +7 (777) 250 66 34, СеливҰрстова Виктория Игоревна, +7 (705) 155 17 88, seliverstova@ans.kz.

17. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

18. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 19 қараша.

19. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.

20. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.

21. Болжалды қайта қарау күні: 2027 жылғы 31 желтоқсан.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің
міндетін атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 418 бұйрығына
11-қосымша

Кәсіптік стандарт: "Аэронавигациялық ақпаратты басқару"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Аэронавигациялық ақпаратты басқару" кәсіптік стандарты "Кәсіби біліктілік туралы" ҚР Заңының 5-бабына сәйкес әзірленді және аэронавигациялық ақпаратты беру саласында қызметті жүзеге асыратын ұйымдардың басшылары мен мамандарына қойылатын талаптарды белгілейді.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) аэронавигациялық ақпарат – әуе кемелерінің ұшу операциялары, әуе қозғалысына қызмет көрсету және әуе қозғалысын басқару мақсаттары үшін деректерді жинау, талдау және өңдеу нәтижесінде алынған ақпарат;

2) абсолюттік биіктік – теңіздің орташа деңгейінен нүкте ретінде алынған деңгейге, нүктеге немесе объектіге дейінгі тік қашықтық;

3) аэронавигациялық карта – арнайы аэронавигацияға арналған жер бетінің учаскесінің, оның рельефінің және жасанды құрылымдарының шартты кескіні;

4) аэронавигациялық ақпарат жинағы – аэронавигация үшін маңызды ұзақ мерзімді аэронавигациялық ақпаратты қамтитын ҚР шығарған немесе рұқсат берген басылым;

5) аэронавигациялық ақпарат басылымына түзету – аэронавигациялық ақпарат басылымында қамтылған ақпаратқа енгізілген тұрақты өзгеріс;

6) аэронавигациялық ақпарат циркуляры – NOTAM шығаруды немесе аэронавигациялық ақпарат басылымына қосуды талап етпейтін, бірақ қауіпсіздікке немесе аэронавигациялық, техникалық, әкімшілік және құқықтық мәселелерге қатысты ақпаратты қамтитын хабарлама;

7) аэронавигациялық ақпараттың электрондық жинағы – компьютер экранында көрсетуге және қағазға басып шығаруға мүмкіндік беретін форматта электрондық жеткізгіштерде немесе интернет-ресурс арқылы берілетін аэронавигациялық ақпарат жинағы;

8) аэронавигациялық ақпаратты басқару – барлық тараптармен ынтымақтаса отырып сапамен қамтамасыз етілген цифрлық аэронавигациялық деректерді беру және бөлісу арқылы аэронавигациялық ақпаратты динамикалық, кешенді басқару;

9) диаграмманың абсолютті/салыстырмалы биіктігі – белгіленген жерде кедергілерден өтудің ең аз абсолютті биіктігі/салыстырмалы биіктігі кезінде немесе одан жоғары ұшу процедурасының тік профилін анықтау үшін пайдаланылатын жарияланған абсолютті биіктік/салыстырмалы биіктік;

10) кедергілерден ұшып өтудің абсолютті биіктігі – тиісті ұшу-қону жолағының табалдырығынан асатын ең аз биіктік немесе қажет болған жағдайда, кедергілерді тазарту критерийлерінің орындалуын қамтамасыз ету үшін пайдаланыла;

11) минималды аймақ биіктігі – әдетте параллельдермен және меридиандармен анықталатын белгілі бір аймақтағы кедергілерден ең аз өтуді қамтамасыз ететін аспаптық метеорологиялық жағдайларда қолданылатын ең төменгі биіктік;

12) НОТАМ – кез келген аэронавигациялық жабдықты енгізу, жай-күйі немесе өзгерту, техникалық қызмет көрсету және ережелер туралы ақпаратты немесе ұшуды орындаумен байланысты персонал үшін уақтылы ескерту маңызды болып табылатын қауіптер туралы ақпаратты қамтитын телекоммуникациялар арқылы жіберілетін хабарлама.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

- 1) ААБ – аэронавигациялық ақпаратты басқару;
- 2) ӘҚБ – әуе қозғалысын басқару;
- 3) БА – біліктілік анықтамалығы;
- 4) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;
- 5) ИКАО (ІСАО) – Халықаралық азаматтық авиация ұйымы;
- 6) ҚР – Қазақстан Республикасы;
- 7) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;
- 8) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Аэронавигациялық ақпаратты басқару.

5. Кәсіптік стандарттың коды: H52231076.

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

H Көлік және қоймалау;

52 Жүктерді қоймаға қою және қосалқы көлік қызметі;

52.2 Қосалқы көлік қызметі;

52.23уе көлігінің қосалқы қызметі;

52.23.1 Әуе кеңістігін пайдалануды реттеу.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Кәсіптік стандарт мамандар мен басқару персоналының аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету саласындағы құзыреттері мен кәсіби дағдыларына қойылатын талаптарды анықтайды.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Мекемелер, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары – 8 СБШ-нің деңгейі;

2) Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басшылары). – 7 СБШ-нің деңгейі;

3) Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басшылары). – 6 СБШ-нің деңгейі;

4) Басқа көлік диспетчерлері және олармен байланысты жұмысшылар, н.в.д.г – 5 СБШ-нің деңгейі.

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Мекемелер, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары":			
Топтың коды:	1210-0		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Мекемелер, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Директоры (бас директор, атқарушы директор, президент, басқарма төрағасы, басқарушы)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1210-0-010 - Ұйымның бас директоры		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Кәсіпорынның немесе ұйымның жалпы қызметін жоспарлау, басқару, үйлестіру және бағалауды дамыту стратегиясын әзірлеу және жүйелі түрде қарастыру арқылы ұйымның өміршеңдігі мен тиімді дамуын қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Миссияны, құндылықтарды, мәдениетті, саясатты және стратегияны қалыптастыру. 2. Кәсіпорынды (ұйымды) басқару. 3. Іс-әрекеттерге мониторинг және бағалау жүргізу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар:	

Еңбек функциясы 1:
Миссияны,
құндылықтарды,
мәдениетті, саясатты
және стратегияны
қалыптастыру.

Дағды 1:
Кәсіпорынның (ұйымның
) миссиясын,
мақсаттарын, саясаты
мен стратегияларын
әзірлеу және бекіту.

1. Ұйымның саясатын, стратегиясын және оларды жүзеге асыру механизмін анықтау.
2. Әлеуметтік және нарықтық басымдықтарды ескере отырып, нарық конъюнктурасының өзгерістері мен жаңалықтарына тез жауап беретін тауарлар мен қызметтердің икемді және мобильді өндірісін дамытуға және жетілдіруге олардың қызметін бағыттай отырып, барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын және тиімді өзара іс-қимылын ұйымдастыру.
3. Ұйымның тиімділігін арттыруды және пайданы арттыруды қамтамасыз ету.
4. Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету, олардың кәсіптік білімі мен тәжірибесін ұтымды пайдалану және дамыту, өмірі мен денсаулығы үшін қауіпсіз және қолайлы еңбек жағдайларын жасау, қоршаған ортаны қорғау заңнамасының талаптарын сақтау, сондай-ақ олардың кәсіби біліктілігін арттыру жөнінде шаралар қабылдау. ұжымда қолайлы психологиялық ахуал.
5. Басқарудың экономикалық және әкімшілік әдістерін, өндірісті және басқа мәселелерді талқылау мен шешуді, өндіріс тиімділігін арттыруды материалдық және моральдық ынталандыруды қамтамасыз ету.

Білімдер:

1. Ұйымның өндірістік, шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері .
2. Ұйымның қызметіне қатысты басқа органдардың әдістемелік және басқа материалдары.
3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері.
4. Ұйымның өндірістік қуаты және еңбек ресурстары.
5. Ұйымның өнімін өндіру технологиясы.
6. Салық заңнамасы.
7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі.
8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері
9. Стратегиялық жоспарлау, нарық – сыртқы және ішкі жағдайлар (сіздің секторыңыз және онымен өзара байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер және тұтынушылар.
10. Ғылыми-техникалық жетістіктер және озық отандық және шетелдік.
11. Тиісті қызмет түрі бойынша жұмыс тәжірибесі және ең жақсы ұқсас ұйымдардың қызметіндегі тәжірибе.

		<p>12. Шаруашылық және қаржылық шарттарды жасау және орындау тәртібі.</p> <p>13. Салалық шарттарды, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі.</p> <p>14. Өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру, ұйымдастыру экономикасы мен қаржысын басқару.</p> <p>15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Кәсіпорынды (ұйымды) басқару.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : Дағды 1: Ұйымдық құрылымды және ресурстарды бөлуді дамыту</p>	<p>Ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сәйкес ұйымның өндірістік, шаруашылық және қаржы-шаруашылық қызметіне басшылық жасау . 2. Қабылданған шешімдердің орындалуын, ұйымның балансындағы мүлкінің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қызметінің қаржылық-экономикалық нәтижелерін қамтамасыз ету. 3. Бөгде ұйымдармен немесе басқа заңды тұлғалармен шарттар жасасу, мәмілелер, операциялар жасау, нұсқаулар, бұйрықтар шығару, іскерлік жиналыстарда ұйым атынан өкілдік ету. 4. Ұйымның мемлекеттік бюджет, зейнетақы және сақтандыру қорлары, жабдықтаушылар, клиенттер мен кредиторлар, оның ішінде банктер алдындағы міндеттемелерін орындауын, сондай-ақ шаруашылық және еңбек келісім-шарттарының (келісімшарттарының), индикативті жоспарлардың көрсеткіштері мен бизнес-жоспарлардың орындалуын қамтамасыз ету. 5. Әлеуметтік әріптестік қағидаттарына сүйене отырып, ұжымдық шартты әзірлеуді, жасасуды және орындауды, қызметкерлердің еңбек ынтасын, бастамасын және белсенділігін дамытуға ықпал ететін еңбек және өндірістік тәртіптің сақталуын қамтамасыз ету. 6. Ұйымның қаржылық-шаруашылық және өндірістік қызметіне қатысты мәселелерді шешу үшін өзіне заңмен берілген құқықтар шегінде қызметтің жекелеген салаларын басқаруды басқа лауазымды тұлғаларға, директордың орынбасарларына, филиал басшыларына, ұйымның басқа да лауазымды тұлғаларына жүктейді. сонымен қатар функционалдық және өндірістік бөлімшелер. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның өндірістік, шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері .

2. Ұйымның қызметіне қатысты басқа органдардың әдістемелік және басқа материалдары.
3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері.
4. Ұйымның өндірістік қуаты және еңбек ресурстары.
5. Ұйымның өнімін өндіру технологиясы.
6. Салық заңнамасы.
7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі.
8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері
9. Стратегиялық жоспарлау, нарық – сыртқы және ішкі жағдайлар (сіздің секторыңыз және онымен өзара байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер және тұтынушылар.
10. Ғылыми-техникалық жетістіктер және озық отандық және шетелдік.
11. Тиісті қызмет түрі бойынша жұмыс тәжірибесі және ең жақсы ұқсас ұйымдардың қызметіндегі тәжірибе.
12. Шаруашылық және қаржылық шарттарды жасау және орындау тәртібі.
13. Салалық шарттарды, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі.
14. Өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру, ұйымдастыру экономикасы мен қаржысын басқару.
15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Ұсынылмайды

Машықтар:

1. Қабылданған шешімдердің орындалуын, ұйымның балансындағы мүлкінің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қызметінің қаржылық-экономикалық нәтижелерін қамтамасыз ету.
2. Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын және тиімді өзара іс-қимылын ұйымдастыру, олардың қызметін бағалау.
3. Ұйымның тиімділігін арттыруды қамтамасыз ету, жұмыс нәтижелерін талдау.
4. Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету, олардың біліктілік деңгейін арттыру, қызметінің нәтижелерін бағалау бойынша шаралар қабылдау.
5. Басқарудың экономикалық және әкімшілік әдістерін, өндірісті және басқа мәселелерді

<p>Еңбек функциясы 3: Іс-әрекеттерге мониторинг және бағалау жүргізу</p>	<p>Дағды 1: Іс-әрекеттерге мониторинг және бағалау жүргізу</p>	<p>талқылау мен шешуді, өндіріс тиімділігін арттыруды материалдық және моральдық ынталандыруды қамтамасыз ету.</p> <p>6. Кәсіпорын жұмысын жақсарту шараларын әзірлеу, енгізілген өзгерістерді бақылау.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның өндірістік, шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері. 2. Ұйымның қызметіне қатысты басқа органдардың әдістемелік және басқа материалдары. 3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері. 4. Ұйымның өндірістік қуаты және еңбек ресурстары. 5. Ұйымның өнімін өндіру технологиясы. 6. Салық заңнамасы. <p>Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі .</p> <p>8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері</p> <p>9. Стратегиялық жоспарлау, нарық – сыртқы және ішкі жағдайлар (сіздің секторыңыз және онымен өзара байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер және тұтынушылар.</p> <p>10. Ғылыми-техникалық жетістіктер және озық отандық және шетелдік.</p> <p>11. Тиісті қызмет түрі бойынша жұмыс тәжірибесі және ең жақсы ұқсас ұйымдардың қызметіндегі тәжірибе.</p> <p>12. Шаруашылық және қаржылық шарттарды жасау және орындау тәртібі.</p> <p>13. Салалық шарттарды, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі.</p> <p>14. Өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру, ұйымдастыру экономикасы мен қаржысын басқару.</p> <p>15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басшылары)	
10. Кәсіптің карточкасы "Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басшылары).":			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басшылары).		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: (Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: (Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1349-0-028 - Департамент директоры		
Қызметтің негізгі мақсаты:	ААБ саласындағы қызметтің тиімділігін қамтамасыз ету бойынша іс-шараларды жоспарлау, ұйымдастыру және жүзеге асыру. Жоғары басшылыққа есеп беру. Инновациялық жобаларға қатысу. Өзіне бағынышты құрылымдық бөлімшелердің қызметіне басшылық жасау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әкімшілік және басқару қызметі 2. Тиімді операцияларды қамтамасыз ету 3. Бөлімше қызметін талдау және стратегиялық жоспарлау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1.Бағыныстағы құрылымдық бөлімшелердің жұмыс сапасын бақылау және арттыру.	

<p>Еңбек функциясы 1: Әкімшілік және басқару қызметі</p>	<p>Дағды 1: Іс-шараларды жоспарлау және бақылау</p>	<p>2. ААБ қамтамасыз ету процестерін жоспарлау. 3. Іс-шараларды іске асырудың нысандарын, әдістері мен мерзімдерін анықтау. 4. ААБ қамтамасыз ету процестерін бақылау. 5. Ұшу қауіпсіздігін арттыруға бағытталған мақсаттар мен міндеттерді айқындау. 6. ААБ дамыту саласындағы кәсіпорын саясатын іске асыру 7. Персоналды іріктеу, даярлау және аттестаттау жөніндегі іс-шараларды іске асыруды қамтамасыз ету. 8. Қызмет көрсету сапасын арттыру және аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету жөнінде шаралар қабылдау. 9. Аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету бөлігінде ИКАО стандарттары мен Ұсынылған практикасын енгізу 10. Аудит нәтижесінде анықталған сәйкессіздіктер бойынша түзету әрекеттерінің іске асырылуын бақылау. 11. Нормативтік құжаттарды қарауға енгізу, зерделеу және талдау. 12. Өз бөлімшесінің сарапшыларының жұмысын жоспарлау және үйлестіру. 13. Еңбекті қорғау, өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шаралардың орындалуын қамтамасыз ету 14. Бұйрықтар мен нұсқаулар шығару. 15. Халықаралық тәжірибені өзектендіру.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұйымның салалық және өндірістік қызметінің ерекшеліктері. 2. ҚР нормативтік құқықтық актілері, ҚР жоғары тұрған органдарының әуе кеңістігін пайдалану, әуе қозғалысын ұйымдастыру және ұшуды қамтамасыз ету, аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету мәселелері бойынша қаулылары, бұйрықтары, өкімдері, өзге де нормативтік және нормативтік құжаттары азаматтық авиацияда. 3. Кәсіпорын мен бөлімшенің оған қатысты даму стратегиясы мен жоспары. 4. Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорын және бөлімшелердің қызметі туралы ережелер мен бұйрықтар 5. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері. 6. Еңбек заңнамасының негіздері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Өзгеретін жұмыс жағдайларында тиімді әрекеттесу. 2. Оқиғалардың дамуын модельдеу және ықтимал салдарларды бағалау.</p>

<p>Еңбек функциясы 2: Тиімді операцияларды қамтамасыз ету</p>	<p>Дағды 1: Көрсетілетін қызметтердің сапасын үздіксіз жақсартуды ұйымдастыру</p>	<p>3. Жоспарларды, жобаларды, жағдайларды, мүмкін болатын тәуекелдерді және жұмыс нәтижелерін бағалау.</p> <p>4. Жобалардың, процедуралардың, жұмыс пакеттерінің және оларды орындаушылардың тиімділігін бағалау.</p> <p>5. Өршіл, бірақ қол жеткізуге болатын мақсаттар мен міндеттер қойыңыз.</p> <p>6. Қызметкерлерді стратегиялық нәтижелерге ынталандыру және ынталандыру.</p> <p>7. Қиындықтарды, проблемалық аймақтарды және тәуекелдерді анықтау, оларды жою және азайтуды қамтамасыз ету.</p> <p>8. Қызметкерлерді оқыту және аттестациялау, жаңа технологияларды енгізу үшін жағдай жасау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұйымның салалық және өндірістік қызметінің ерекшеліктері.</p> <p>2. Сапаны жақсарту әдістері, стандарттары, талаптары және жолдары.</p> <p>3. Өндірісті ұйымдастыру, жоспарлау, еңбек, оны төлеу және ынталандыру.</p> <p>4. Жаңа технологиялар мен процедураларды енгізудегі озық шетелдік тәжірибе.</p> <p>5. Персоналды ынталандыру жолдары.</p> <p>6. Сыни, шығармашылық ойлау, ой қозғау әдістері</p> <p>7. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері.</p> <p>8. Еңбек заңнамасының негіздері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Құрылымдық бөлімшенің қызметін жоспарлау.</p> <p>2. Құрылымдық бөлімшенің өнімділігін арттыру бойынша шаралар қабылдау.</p> <p>3. Өзінің қарамағындағы бөлімшелердің қызметіне басшылық жасау.</p> <p>4. Бекітілген жоспарларға сәйкес бөлімше жұмысын ұйымдастыру.</p> <p>5. Жоспарларды, жобаларды, жағдайларды және берілген тапсырмаларды орындау нәтижелері үшін ықтимал тәуекелдерді бағалау.</p> <p>6. Процедуралар, жұмыс пакеттері және оларды орындаушылардың тиімділігін бағалау.</p> <p>7. Кездесулер, презентациялар, келіссөздер және консультациялар өткізу.</p> <p>8. Аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету мәселелері бойынша әртүрлі бөлімдермен, органдармен және қызметтермен өзара әрекеттесу.</p> <p>9. Аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету бойынша бұйрықтар мен нұсқаулықтардың жобаларын жасау.</p>

<p>Еңбек функциясы 3: Бөлімше қызметін талдау және стратегиялық жоспарлау</p>	<p>Дағды 1: Жоспарларды, жобаларды талдау және стратегияны анықтау</p>	<p>10. Аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету саласындағы халықаралық тәжірибені ескере отырып, бөлімшені дамытудың негізгі бағыттарын анықтаңыз. Бөлім жұмысының ұйымдастырылуын және жоспарлы тапсырмалардың орындалуын бақылау . 12.Өзара әрекеттесу тиімділігін бағалау. 13. Алдағы жылға, 3 немесе одан да көп жылға мақсат қойып, міндеттерді анықтау. 14. Бөлімше үшін белгіленген есепке алу және есеп беру құжаттамасын жүргізуді ұйымдастыру.</p> <p>Білімдер: 1. Ұйымның салалық және өндірістік қызметінің ерекшеліктері. 2.ҚР нормативтік құқықтық актілері, ҚР жоғары тұрған органдарының әуе кеңістігін пайдалану, әуе қозғалысын ұйымдастыру және ұшуды қамтамасыз ету, аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету мәселелері бойынша қаулылары, бұйрықтары, өкімдері, өзге де нормативтік және нормативтік құжаттары азаматтық авиацияда. 3.Кәсіпорын мен бөлімшенің оған қатысты даму стратегиясы мен жоспары. 4. Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорын және бөлімшелердің қызметі туралы ережелер мен бұйрықтар. 5. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері. 6.Еңбек заңнамасының негіздері. 7.Алдыңғы қатарлы тәжірибе, кәсіпорындардың озық тәжірибесі және оларды енгізу шаралары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дербестік және жауапкершілік Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Тез шешім қабылдай білу Мотивация Көшбасшылық</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі N 764 бұйрығы.</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 6</p>	<p>Кәсіптің атауы: көлігі бөлімшелерінің басшылары (басшылары)</p>
<p>11. Кәсіптің карточкасы "Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басшылары).":</p>		
<p>Топтың коды:</p>	<p>1325-4</p>	
<p>Қызмет атауының коды:</p>	<p>-</p>	
<p>Кәсіптің атауы:</p>	<p>Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басшылары).</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>6</p>	

СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1349-0-030 - Бөлім бастығы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Өздеріне жүктелген міндеттер мен функцияларды сапалы орындауға бағынатын ААБ персоналының жұмысын ұйымдастыруды бақылау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әкімшілік-басқарушылық қызмет 2. ААБ персоналының бағынысты персоналдың олардың функциялары мен міндеттерін орындауы бойынша жұмысына басшылық жасау және бақылау 3. Орындалған іс-шараларды бақылау және олардың мониторингі	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Әкімшілік-басқарушылық қызмет	Дағды 1: ААБ персоналының жұмысын жоспарлау және ұйымдастыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес ААБ персоналының жұмысын жоспарлау. 2.ААБ бөлімшесінің жұмыс жоспарын әзірлеу. 3.Іс-шараларды іске асырудың нысандарын, әдістері мен мерзімдерін айқындау 4.Аэронавигациялық ақпаратты қамтамасыз ету саласындағы процестерді жетілдіру жөніндегі іс-шараларды әзірлеу. 5.Қызметкерлерді іріктеу, даярлау және аттестаттау бойынша іс-шаралар өткізу. 6.Аудит нәтижесінде анықталған сәйкессіздіктер бойынша түзету әрекеттерін әзірлеу. 7.Қызметкерлерді өзекті құжаттамамен уақтылы таныстыруды қамтамасыз ету. 8.Еңбекті қорғау, өрт қауіпсіздігі, өндірістік санитария және еңбек жағдайларын жақсарту жөніндегі іс-шаралардың орындалуын қамтамасыз ету. 9.Аэронавигациялық ақпараттың дұрыс ресімделуін, мазмұнының толықтығын және құжаттарға өзгерістердің уақтылы ұсынылуын тексеру. 	

		<p>10.Белгіленген есептік және есептік құжаттаманы жүргізуді ұйымдастыру</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР азаматтық авиацияда әуе кеңістігін пайдалануды, әуе қозғалысын ұйымдастыруды, ұшуларды өндіру мен қамтамасыз етуді, аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз етуді реттейтін нормативтік құқықтық актілері. 2. Кәсіпорын мен бөлімшенің оған қатысты даму стратегиясы мен жоспары . 3. Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорын мен бөлімшелердің қызметі туралы ережелер мен бұйрықтар. 4. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері. 5.Еңбек заңнамасының негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
<p>Еңбек функциясы 2: ААБ персоналының бағынысты персоналдың олардың функциялары мен міндеттерін орындауы бойынша жұмысына басшылық жасау және бақылау</p>	<p>Дағды 1: ААБ персоналының жұмысын ұйымдастыруды бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.ААБ қамтамасыз ету процестерін бақылау. 2.ААБ құрылымдық бөлімшесіне жүктелген міндеттер мен функциялардың уақтылы және сапалы орындалуын бақылау. 3.Жоспарлы тапсырмалардың орындалуын бақылау. 4.Аэронавигациялық ақпараттың дұрыс ресімделуін, мазмұнының толықтығын және құжаттарға өзгерістердің уақтылы ұсынылуын тексеру. 5.Персоналдың біліктілік сәйкестігін бақылау және қамтамасыз ету. 6.Аэронавигациялық ақпаратты жариялауды, таратуды бұзу жағдайларын анықтау, олардың алдын алу шараларын әзірлеу және бағынысты персоналдың оларды орындауын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР азаматтық авиацияда әуе кеңістігін пайдалануды, әуе қозғалысын ұйымдастыруды, ұшуларды өндіру мен қамтамасыз етуді, аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз етуді реттейтін нормативтік құқықтық актілері. 2. Кәсіпорын мен бөлімшенің оған қатысты даму стратегиясы мен жоспары. 3. Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорын және бөлімшелердің қызметі туралы ережелер мен бұйрықтар . 4. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері. 5.Еңбек заңнамасының негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Іс-шаралар жоспарын әзірлеу. 2. Іс-шараларды іске асыру үшін жауапты тұлғаларды тағайындау.

<p>Еңбек функциясы 3: Орындалған іс-шараларды бақылау және олардың мониторингі</p>	<p>Дағды 1: Іс-шаралардың орындалуын жоспарлау және бақылау</p>	<p>3. Жоспарланған іс-шаралардың орындауын бақылау. 4. Аэронавигациялық ақпараттар жинау және қарап жетілдіру бойынша процестерін ұсынып қамтамасыз ету. 5. Басқару принциптерін түсіну, оларды бағалау және басқару шараларын әзірлеуге қатысу. 6. Жүзеге асыру мониторингі енгізілетін рәсімдер мен жаңа технологиялар. 7. Жақсарту бойынша ұсыныстар енгізілген рәсімдерді және жаңа технологиялар әзірлеу.</p> <p>Білімдер: 1. Әуе кеңістігін пайдалануды, әуе қозғалысын ұйымдастыруды, ұшуларды жүргізу мен қамтамасыз етуді, азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратты қамтамасыз етуді регламенттейтін ҚР нормативтік құқықтық актілері. 2. Кәсіпорын мен бөлімшенің стратегиясы мен даму жоспарлары, оған қатысты. 3. Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорын мен бөлімшенің қызметі туралы ережелер мен бұйрықтар. 4. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері. 5. Еңбек заңнамасының негіздері.</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі: Дербестік және жауапкершілік Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Командада жұмыс істей білу Мотивация</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі N 764 бұйрығы.</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 7 5</p>	<p>Кәсіптің атауы: Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің жетекшілері (басшылары). Басқа көлік диспетчерлері және туыстық сабақтардың қызметкерлері, н. в. д. г.</p>
<p>12. Кәсіптің карточкасы "Басқа көлік диспетчерлері және олармен байланысты жұмысшылар, н.в.д.г":</p>		
<p>Топтың коды:</p>	<p>3159-0</p>	
<p>Қызмет атауының коды:</p>	<p>-</p>	
<p>Кәсіптің атауы:</p>	<p>Басқа көлік диспетчерлері және олармен байланысты жұмысшылар, н.в.д.г</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>5</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:</p>		
<p>БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары</p>		

бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат), практикалық тәжірибе; бакалавриатта кемінде екі жыл немесе үш жыл арнаулы жоғары білім беру бағдарламаларын меңгеру, практикалық тәжірибе	Мамандық: Әуе кемелерін пайдалану және ұшу-ақпараттық қамтамасыз ету	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3159-0-001 - Диспетчер (жалпы бейін)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Аэронавигациялық ақпаратты жариялау және тарату, ұшу процедураларын жобалау және картография.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Аэронавигациялық ақпаратты жариялау 2. Ұшу тәртібін және картографиясын жобалау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Аэронавигациялық ақпаратты жариялау	Дағды 1: Аэронавигациялық ақпаратты жариялауға сұраныстарды қабылдау және өңдеу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аэронавигациялық ақпарат жинағына енгізу үшін материалдарды өңдеу және тіркеу. 2. Аэронавигациялық ақпарат жинағына түзетулер, толықтырулар мен циркулярлар таратуды жүзеге асыру. 3. Еуропалық дерекқор жүйесіне деректерді енгізу. 4. Жүйеге аэронавигациялық ақпараттың электрондық жинағына өзгерістер енгізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықаралық әуе құқығы, азаматтық авиациядағы аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету бойынша нормативтік құқықтық актілер. 2. Аэронавигация. 3. Халықаралық рейстерді аэронавигациялық қамтамасыз ету. 4. Әуе кемелерінің ұшу және қону сипаттамалары. 5. Аэродромдар. 6. Ұшу процедураларын жобалау. 7. Аэронавигациялық карталар. 8. Аэронавигациялық ақпарат құжаттары. 9. Аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз етуді ұйымдастыру. 	

		<p>10. Аэронавигациялық ақпарат қызметіндегі сапа менеджменті жүйесі.</p> <p>11. Аэронавигациялық деректерді беру форматтары.</p> <p>12. Жер бедері мен кедергілер туралы электронды мәліметтер.</p> <p>13. Аэронавигациялық ақпарат қызметін автоматтандыру.</p> <p>14. Авиациялық ағылшын тілі.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Ұшу тәртібін және картографиясын жобалау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Биіктіктерді есептеу және сызбаларды құрастыру</p>	<p>Ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Минималды абсолюттік биіктіктерді есептеу. 2. Кедергілердің абсолютті/салыстырмалы биіктіктерін есептеу. <p>Процедураның қауіпсіздігін растау үшін есептелген схемалардың хаттамалық файлдарын жасау.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Аэродром/тікұшақ айлағы картасын, жердегі аэродром қозғалысының картасын және әуе кемелерінің тұрағы/тұрақ картасын жасау. 5. Құралмен жақындау диаграммасын құрастыру. 6. Көрнекі жақындау диаграммасын, стандартты жөнелту және келу аспаптарының диаграммаларын, аймақ картасын және ӘҚБ минималды биіктіктерінің шолу картасын дайындаңыз. 7. Біріктірілген аэронавигациялық деректер базасын басқару . 8. Құрылыс жобаларының аэродром аймағында ұшу қауіпсіздігіне әсерін талдау. 9. Әуеайлақтағы ұшу процедураларының жобасын тексеру. 11. Әзірленген аэродром диаграммалары мен карталарын мүдделі тұлғалармен келісу. 12. ИКАО стандарттары мен ұсынылатын тәжірибелердегі өзгерістерді бақылау. 13. Белгіленген бухгалтерлік және есеп беру құжаттамасын жүргізу. 14. Белгіленген құжаттаманы жүргізу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықаралық әуе құқығы, азаматтық авиациядағы аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету бойынша нормативтік құқықтық актілер. 2. Аэронавигация. 3. Халықаралық рейстерді аэронавигациялық қамтамасыз ету. 4. Әуе кемелерінің ұшу және қону сипаттамалары. 5. Аэродромдар. 6. Ұшу процедураларын жобалау. 7. Аэронавигациялық карталар. 8. Аэронавигациялық ақпарат құжаттары. 9. Аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз етуді ұйымдастыру.

		10. Аэронавигациялық ақпарат қызметіндегі сапа менеджменті жүйесі. 11. Аэронавигациялық деректерді беру форматтары. 12. Жер бедері мен кедергілер туралы электронды мәліметтер. 13. Аэронавигациялық ақпарат қызметін автоматтандыру. 14. Авиациялық ағылшын тілі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі : :	Ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Командада жұмыс істей білу Тәртіптілік Дәлдік Мотивация	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі N 764 бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	6	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басшылары).

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

13. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.
Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынғалиевич, +7 (717) 257 21 91, e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

14. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы" АҚ.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54 52.

Орындаушылар: Кучкаров Бахтияр Кадыржонович, k.bakhtiyar@agakaz.kz, +7 (777) 250 66 34.

Шагвалиев Руслан Негматкалиевич, +7 (701) 411 08 58, shagrus@mail.ru.

Тюгай Петр Юрьевич, +7 (777) 136 34 43, Pyotr.Tyugay@ans.kz.

15. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

16. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 29 қазан.

17. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.

18. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.

19. Болжалды қайта қарау күні: 2027 жылғы 31 желтоқсан.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің
міндетін атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 418 бұйрығына

Кәсіптік стандарт: "Жолаушыларға борттық қызмет көрсету"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Борттық қызмет көрсету" кәсіптік стандарты "Кәсіби біліктілік туралы" ҚР Заңының 5-бабына сәйкес әзірленді, білім беру бағдарламаларын қалыптастыруға, оның ішінде кәсіпорындарда персоналды оқытуға, білім беру ұйымдары қызметкерлері мен түлектерінің кәсіптік біліктілігін тануға және ұшу кезінде авиакомпания жолаушыларына қауіпсіздік пен жайлылықты қамтамасыз ету саласындағы кең ауқымды міндеттердің шешімдеріне қойылатын талаптарды белгілейді.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) әуе компания – азаматтық әуе кемелерін пайдаланушы сертификаты бар заңды тұлға;

2) әуе кемесінің бортындағы жайлылық – жолаушылар кабинасының орналасуына, интерьерге және тіршілікті қамтамасыз ететін қажетті жабдықтармен және жүйелермен (электр, оттегі, авариялық-құтқару жүйесі, сумен жабдықтау, кәріз, қысымды, газ құрамын және ауаны баптауды реттеу) жарақтандырылуына байланысты жолаушыларға белгілі бір физикалық-гигиеналық жағдайлар жасауға және оларға бортсеріктермен қызмет көрсетуге арналған тұрмыстық жағдайлардың, жайлылықтар мен климаттың жиынтығы;

3) багаж – әуе кемесінің бортында тасымалданатын жолаушылардың немесе экипаждың жеке заттары;

4) багаждың, жүктің зақымдануы (бүлінуі) – тасымалдау кезеңінде багажды, жүкті немесе багаждың бір бөлігін, жүкті жарамсыз күйге келтіру, соның салдарынан оларды өзінің бастапқы мақсаты бойынша толық не ішінара пайдалануға болмайды (өз құндылығын толық не ішінара жоғалтты);

5) жеке қызмет көрсету – ұшаққа қонған сәттен бастап және олар межелі жерге келген сәтке дейін жолаушыларға тілектестік жағдай, психологиялық жайлылық жасау;

6) жолаушы – экипаж құрамына кірмейтін және әуе тасымалы шартына сәйкес немесе өзге де заңды негіздерде әуе кемесімен тасымалданатын жеке тұлға;

7) жолаушыларға қызмет көрсету – пайдаланушының жолаушыларды әуе тасымалын ресімдеуге және жүзеге асыруға және оларға қажеттіліктерді қанағаттандыруға бағытталған қызметтердің міндетті ассортиментін ұсынуға байланысты рәсімдерді орындау жөніндегі қызметі;

8) жолаушылар кабинасы – жолаушыларды, бортсеріктерді орналастыруға арналған, тиісті жабдықпен жарақтандырылған жолаушылар салондарының, тұрмыстық және қосалқы үй-жайлардың жиынтығынан тұратын әуе кемесі фюзеляжының бөлігі;

9) кабина экипажының мүшесі – қауіпсіздік мүддесінде және жолаушыларға қызмет көрсету және (немесе) жүктерді тасымалдау мақсатында әуе кемесінің бортында оған әуе кемесінің пайдаланушысы немесе командирі тапсыратын, бірақ ұшу экипажының мүшесі болып табылмайтын міндеттерді орындайтын авиация персоналына жататын адам;

10) қауіпті жүктер – денсаулыққа, қауіпсіздікке, мүлікке немесе қоршаған ортаға қауіп төндіретін және ҚР Көлік және коммуникациялар министрінің бұйрығымен бекітілген Азаматтық әуе кемелерінде тасымалдауға арналған қауіпті жүктердің тізбесінде, Халықаралық Азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) әуе арқылы қауіпті жүктерді қауіпсіз тасымалдау жөніндегі Техникалық нұсқаулықтарда көрсетілген бұйымдар немесе заттар;

11) қызмет көрсету класы – әуе тасымалы тарифіне сәйкес жолаушыларға көрсетілетін қызметтердің жайлылық деңгейі мен көлемі;

12) рейс – маршруттың бастапқы пунктiнен соңғы пунктiне дейiн бiр бағытта орындалатын әуе кемесiнiң ұшуы (кесте бойынша немесе кестеден тыс);

13) тез бұзылатын жүк – өсімдіктерден немесе жануарлардан алынатын өнімдер, оларды қайта өңдеу өнімдері, тірі өсімдіктер, сақтау және тасымалдау кезінде ерекше жағдайларды қажет ететін балық өсіру материалы;

14) ұшу өндірісі бойынша нұсқаулық – ұшу қағидасын, ұшуды ұйымдастыруды қамтамасыз етуді және орындауды регламенттейтін құжат.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

1) АҚБЖ – авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесі (Security Management System, SEMS);

2) ӘК – әуе кемесі;

3) ӘКК – әуе кемесінің командирі;

4) БА – біліктілік анықтамалығы;

5) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

6) ҚР – Қазақстан Республикасы;

7) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;

8) ҰЖУ – ұшу және жұмыс уақыты;

9) ҰҚБЖ – ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі (Safety Management System, SMS);

10) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Жолаушыларға борттық қызмет көрсету.

5. Кәсіптік стандарттың коды: H51101088.

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10.1 Кестеге бағынатын жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10.2 Кестеге бағынбайтын жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;

51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;

51.21.1 Кестеге бағынатын жүк әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;

51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;

51.21.2 Кестеге бағынбайтын жүк әуе көлігінің қызметі.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Бұл кәсіби стандартта әуе кемесінде ұшу кезінде әуе жолаушылары мен ұшу экипажының мүшелеріне сервистік қызмет көрсету және ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі іс шараларды жүргізу бойынша жұмыстардың сипаттамалары мен кәсіптердің еңбек функциялары келтірілген

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Борт жолсерігі (әуе) – 3 СБШ-нің деңгейі;

2) Борт жолсерік -инструкторы – 4 СБШ-нің деңгейі;

3) Борт операторы – 4 СБШ-нің деңгейі;

4) Қызмет бастығы – 6 СБШ-нің деңгейі;

5) Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) – 7 СБШ-нің деңгейі.

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Борт жолсерігі (әуе)":	
Топтың коды:	5111-1
Қызмет атауының коды:	5111-1-002
Кәсіптің атауы:	Борт жолсерігі (әуе)

СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	53-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (53-шығарылым) бекіту туралы" 2021 жылғы 29 желтоқсандағы № 513 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2022 жылғы 17 қаңтарда № 26508 болып тіркелді. Параграф 15. Борт жолсерігі		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	-	-	-
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	негізгі орта білім	-	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	5-разряд-4-разрядты борттық жолсеріктің жұмыс өтілі 1 жылдан кем емес 6-разряд-5-разрядты борттық жолсеріктің жұмыс өтілі 3 жылдан кем емес		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Бортпроводник -сертификат авиационного учебного центра "Cabin crew initial/ type specific course"		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	5111-1-001 - Борт жолсерігі 5111-1-004 - Стюард 5111-1-005 - Стюардесса		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Азаматтық авиация әуе кемесінің бортында адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету және оларға қызмет көрсету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Штаттық штаттық емес және авариялық жағдайларда рейсті орындау кезінде әуе кемесінің жолаушылар кабинасының қауіпсіздігін қамтамасыз ету 2. ӘК бортында жолаушылар мен экипаж мүшелеріне қызмет көрсету 3. Кабиначық экипаж мүшелерінің жұмысын ұйымдастыру және қызмет көрсетудің экономикалық, бизнес және бірінші класты жолаушыларына сервис ұсыну	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Бөгде адамдар мен ұмытылған заттарды табу мақсатында әуе кемесін әуе жолаушылары қонғанға дейін және олар шыққаннан кейін рейс аяқталғаннан кейін тексеріп қарауды жүргізу. 2. Жолаушылар кабинасының жабдықтарын бақылау тексерулерінің белгіленген карталарына сәйкес қауіпсіздікті қамтамасыз ететін әк жолаушылар кабинасында жабдықтар мен жүйелердің болуын, жарамдылығын тексеру. 3. Жолаушылар кабинасында қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелері бойынша жерүсті персоналымен өзара байланыс жасау.	

<p>Дағды 1: Ұшу алдындағы дайындықты жүргізу</p>		<p>4. Штаттық, штаттық емес және авариялық жағдайларда жолаушылар кабинасында қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелері бойынша ұшу экипажының мүшелерімен өзара байланыс жасау.</p> <p>5. Барлық қажетті құжаттар мен нұсқаулықтардың болуын және сәйкестігін тексеру.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемесінің кабиналық экипажы мүшелерінің жұмысын реттейтін стандарттар, технологиялар және құжаттар. 2. ӘК бортында пайдаланылатын қауіпсіздік және басқару жүйелері. 3. Авариялық жағдайда авиажолаушыларды құтқаруға арналған авариялық-құтқару құралдарын орналастыру схемасы мен пайдалану тәртібі. 4. Төтенше жағдайдағы әрекеттер бойынша экипаж жадынамасы. 5. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері. 6. Ұшу жұмыс уақытының регламенттері. 7. Әуе жолаушыларын, экипаж мүшелерін және әуе кемесін бортсерікке қатысты көлемде тексеріп қарау жөніндегі басшылық. 8. Шет тілін білу.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Жолаушыларға ұшу алдындағы нұсқаулық жүргізу</p>		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жолаушыларға төтенше жағдайдағы қауіпсіздік ережелері мен іс-қимыл тәртібін түсіндіру. 2. Қауіпсіздік белдіктерін, оттегі маскаларын және құтқару кеудешелерін және басқа да құтқару құралдарын пайдалану тәртібін көрсету. 3. Жолаушылардың нұсқауларды нұсқауларды орындауын бақылау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі. 2. Құтқару құралдарын көрсету тәртібі. 3. Төтенше жағдайдағы әрекеттер тәртібі туралы нұсқаулар. 4. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Штаттық штаттық емес және авариялық жағдайларда рейсті орындау кезінде әуе</p>		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Борттағы авариялық-құтқару жабдықтарын (құтқару кеудешелері, құтқару салдары, авариялық траптар мен науалар, авариялық шығулар, тасымалды өрт сөндіргіштер, оттегі жабдықтары мен алғашқы көмек жиынтықтары және т.б.) ӘК типін ескере отырып пайдалану. 2. Әуе кемесінің кабиналық экипажының мүшесі авариялық жағдай туындаған кезде немесе

кемесінің жолаушылар
кабинасының
қауіпсіздігін қамтамасыз
ету

Дағды 3:
Авариялық - құтқару
жұмыстарын жүргізу
және дәрігерге дейінгі
көмек көрсету

авариялық эвакуациялауды талап ететін жағдайда
ӘК типін ескере отырып, орындауы қажет міндеттер
мен функцияларды қауіпсіздікті қамтамасыз етуге
байланысты орындауға міндетті.

3. Әуе кемесінің бортындағы адамдарды құрлыққа
және суға қауіпсіз және жылдам эвакуациялауды
жүргізу, сондай-ақ авариялық жағдайда немесе ӘК
типін ескере отырып, авариялық эвакуациялауды
талап ететін жағдайда қажетті функцияларды
орындау.

4. Әуе кемесі командирінің нұсқауы бойынша
авиациялық қауіпсіздік қызметінің болуы
көзделмеген әуеайлақтарда, қону алаңдарында
авиациялық қауіпсіздік шараларын қамтамасыз ету.

5. Әуе кемесінің сипаттамаларын, шектеулерін және
типін ескере отырып, пайдалану ережелеріне сәйкес
жабдықтар мен борттық жүйелерді пайдалану.

6. ӘК жолаушылар кабинасында қауіпсіздікті
қамтамасыз ету мақсатында экипаждың басқа
мүшелерімен және жердегі персоналмен өзара
іс-қимылды жүзеге асыру.

7. Қауіп пен қателік факторларын тану және
бақылау.

8. Жолаушылардың ұшу қауіпсіздігіне қауіп
төндіретін ӘК бортында жүріс-тұрыс ережелерін
бұзуына байланысты жағдайларды реттеу.

9. Ұшу кезінде жолаушылар кабинасында қауіпті
жүктермен байланысты оқиғалар болған жағдайда
бортсеріктердің бақылау тізіміне сәйкес
іс-шараларды орындау.

10. Әуе кемесіне багажды, поштаны, жүкті, бағалы
жүкті, қауіпті жүкті, қару мен оқ-дәрілерді тиеуді (түсіруді) бақылауды жүзеге асыру.

11. Әуе кемесінің бортындағы адамдарға алғашқы
көмек көрсету.

12. Қауіп факторларын анықтау кезінде авиациялық
қауіпсіздік ережелерін қолдану.

13. Рейсті орындаудың барлық кезеңдерінде
штаттан тыс немесе төтенше жағдайда әрекет ету
дағдыларын қолдану.

14. Жүзе білу.

Білімдер:

1. Құтқару процедуралары және өмір сүру
принциптері.

2. Алғашқы (дәрігерге дейінгі) көмек көрсету тәртібі
.

3. Заңсыз араласу актісі кезіндегі іс-қимыл тәртібі (ӘК түсіру, диверсия, ӘК бортында жарылғыш құрылғыны табу және т.б.).

4. Төтенше жағдайдағы әрекеттер бойынша экипаж жадынамасы.

		<p>5. Қарапайым жағдайларда және төтенше жағдайларда тиімді өзара әрекеттесуді қамтамасыз ету әдістері.</p> <p>6. Әк суға ағызу кезіндегі құтқару жұмыстарының қағидалары.</p> <p>7. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері.</p> <p>8. Арнайы жүктерді тасымалдау ережелері.</p> <p>9. Адам саудасын анықтау және оған ден қою бойынша кабиналық экипаждың нұсқаулығы.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 2: ӘК бортында жолаушылар мен экипаж мүшелеріне қызмет көрсету	Дағды 1: Жердегі техникалық қызмет көрсету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жолаушылар кабинасының санитарлық жағдайын тексеру. 2. Әуе кемесінің бортында коммерциялық тиеуді, тұрмыстық мүлікті, буфет-ас үй жабдықтарын, борттық тамақтануды қабылдау және орналастыру. 3. Жолаушыларды қарсы алу. 4. Қол жүгін орналастыру. 5. Әуе кемесінің бортында әуе жолаушыларының саны мен орналасуын бақылау. 6. Жолаушыларды ӘК бортындағы тәртіп ережелері туралы хабардар ету. 7. Мүмкіндігі шектеулі жолаушыларға көмектесу. 8. Жолаушылардың ӘК-ден қауіпсіз шығуын ұйымдастыру. 9. Ұшу тапсырмасын, қажетті құжаттаманы және ұшу туралы ақпаратты алу. 10. Ұшу құжаттамасын толтыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жолаушыларды багажды және жүктерді тасымалдау ережесі. 2. Бортсеріктің ұшу алдындағы және ұшудан кейінгі жұмысы, коммерциялық жүктемені қабылдау-тапсыру туралы нұсқаулар. 3. ӘК-дегі қызметтік, тұрмыстық және қоғамдық үй-жайлардың конструктивтік ерекшеліктері мен орналасуы. 4. Әуе жолаушыларына қызмет көрсету, жұмсақ инвентарь мен әуе жолаушыларына қызмет көрсету құралдарын беру жөніндегі салалық стандарттар. 5. Жердегі жолаушыларға қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық. 6. Есепке алу және есептілік нысандары, оларды жүргізу және жасау тәртібі. 7. Ұшу құжаттамасын ресімдеу тәртібі. 8. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік жөніндегі қағидалар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды

	<p>Дағды 2: Ұшу кезінде қызмет көрсету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жолаушыларға және ұшу экипажының мүшелеріне рейстің технологиялық карталарында көзделген қызметтердің толық кешенін ұсыну. 2. Жолаушылардың ұшу кезінде ӘК бортында жүріс-тұрыс ережелерін сақтауын бақылау. 3. Бас бортсерікке барлық бұзушылықтар мен ақаулар туралы хабарлау. 4. Буфет-ас үй жабдықтары мен жолаушыларға қызмет көрсету құралдарын пайдалану. 5. Клиенттердің шағымдарын шешу. 6. Мүмкіндігі шектеулі жолаушыларға көмектесу. 7. Дәрігерге дейінгі көмек көрсету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар. 2. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар. 3. ӘК бортындағы сервис стандарттары бойынша нұсқаулық. 5. Санитарлық ережелер және рейсте әуе жолаушыларын тамақтандыруды ұйымдастыру. 6. Сыртқы түрі және форма кию стандарттары бойынша нұсқаулық. 7. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік жөніндегі тәртіп.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Машықтар:</p> <p>Разряд 6</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бортсеріктер бригадасының білімін бақылау — кабина экипажының басшылығында жазылған талаптар, рәсімдер, стандарттар, мінез-құлық және тәртіп ережелері және т.б. 2. Бортсеріктер бригадасында нысанды киім кию ережелерін бақылау. 3. Бортсеріктер бригадасында сервистік қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулықта жазылған әуе кемесінің (ӘК) бортында сервис ұсыну технологиясының орындалуын бақылау және үйлестіру. 4. Тиісті қызметтерден, сондай-ақ бортсеріктер бригадасынан біліктілік рұқсаттарын, кабиналық экипаж мүшесінің куәлігін, 2-сыныпты медициналық сертификатты, медициналық кітапшаны, паспортты) қолданудың өзекті мерзімдерін бақылайды және жұмыс және жеке құжаттаманы уақтылы жаңартуды сұратады. 5. Бригада құрамында немесе қызметтік жолаушылармен рейске тағайындалған кабиналық экипаж мүшелерінің уақтылы келуін бақылау.

Дағды 1:
Бортсеріктердің жұмысын ұйымдастыру және бақылау

6. Бортсеріктермен ұшу алдындағы және ұшудан кейінгі брифинг өткізу.
7. Қауіпсіздік техникасы, авиациялық қауіпсіздік жөніндегі қағидаларды, сондай-ақ әуежайдың өзге де аралас қызметтері белгілеген қағидаларды сақтай отырып, ӘК-ге дейін жүріп-тұру кезінде бригаданы бақылау.
8. ӘК ұшу алдындағы даярлығының толық көлемінде бортсеріктер бригадасының орындалуын жүргізу және бақылау.
9. Экипажда жағымды жұмыс атмосферасын қамтамасыз ету.
10. Экипаж мүшелерінің штаттық, штаттық емес және апаттық жағдайлардағы әрекеттерін үйлестіру және үйлестіру.

Білімдер:

6 разряд

1. Авиация қызметін регламенттейтін ҚР заңнамалық және өзге де нормативтік және құқықтық актілері.
2. Әуе компанияның еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ішкі актілері.
3. Ұшу өндірісі бойынша нұсқаулық.
4. ӘК бортындағы сервис стандарттары бойынша нұсқаулық.
5. Сыртқы көрініс стандарттары бойынша нұсқаулық.
6. Қалыпты және төтенше жағдайда ұшу экипажымен өзара байланысын рәсімдері.
7. Авиациялық оқиғалар мен оқиғаларға шолу.
8. Адами факторды және кабина экипажының жұмысын оңтайландыру.
9. Психология негіздері және қарым-қатынас тәртібі.
10. Борттық жолсеріктер экипажының мүшелерімен ұшу нәтижелеріне талдау жүргізу әдістемесі.
11. Рейстік құжаттаманы ресімдеу тәртібі.
12. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік жөніндегі тәртіп.
13. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
14. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Еңбек функциясы 3:
Кабиनाлық экипаж мүшелерінің жұмысын ұйымдастыру және қызмет көрсетудің

Машықтар:

6 разряд

1. Авариялық-құтқару жабдығының болуын, жарамдылығын, орналастырылуын тексеру.
2. Жарамсыз жабдық анықталған жағдайда тиісті құжаттаманы толтыру.

экономикалық, бизнес және бірінші класты жолаушыларына сервис ұсыну

Дағды 2:
Экипаж мен жолаушыларға экономикалық, бизнес және бірінші класты қызмет көрсетудің қауіпсіздігін қамтамасыз ету және сервис ұсыну

3. ӘК бөтен/күдікті заттарға тексереді, тексеру аяқталғаннан кейін ұшу алдындағы қауіпсіздікті тексерудің бақылау парағын толтырады.
4. Әк жүйелерінің жарамдылығы мен ұшуға дайындығын тексеру.
5. Технологиялық рәсімдерге сәйкес тұрмыстық және борттық жабдықтардың, ӘК үй-жайларының рейске дайындығын тексеру.
6. Технологиялық рәсімге сәйкес тұрмыстық мүлікті, буфет-ас үй жабдықтарын, ыдыс-аяқты, жолаушыларға қызмет көрсету құралдарын, борттық тамақтануды қабылдау және орналастыру.
7. ӘК стандартты баяндамаларын уақтылы орындау.
8. ӘК-нің, жердегі, техникалық қызметтерге ӘК-нің ұшу алдындағы даярлау процесінде анықталған кемшіліктер, ақаулар, сәйкессіздіктер туралы ақпарат беру.
9. Жолаушыларды отырғызар алдында ӘК-нің санитарлық жағдайын бақылау, ұшу кезінде жолаушылар салондары мен жұмыс орындарында тазалық пен тәртіпті сақтау.
10. Брифинг/де-брифинг кезінде кабиналық экипажға ұшу тапсырмасын, "күшейтілген экипаж кезіндегі демалыс кестесі" нысанын толтыру.
11. Ұшу кезінде сапалы қызмет көрсету және ӘК бортындағы жолаушыларға қызмет көрсетудің барлық түрлерін ұсыну кезінде бортсеріктер бригадасын бақылау.
12. Жолаушылардың шағымдарына жауап беру, жанжалды жағдайлардың алдын алу.
13. Жолаушылардың бортында қауіпсіздікті қамтамасыз етуге байланысты ӘК бортында жүріс-тұрыс ережелерін сөзсіз сақтауын бақылауды қамтамасыз ету.
14. Борттағы қауіпсіздікті қамтамасыз ету мақсатында ӘК салондарында қол жүгін орналастыруды бақылау.
15. Жолаушылардың түсуін бақылайды, әуе кемесін ұмытылған заттарға қарап шығады. Ұмытылған заттар табылған жағдайда рәсімге сәйкес әрекет ету, "Жолаушылар ұмытқан заттар туралы акт" журналын толтыру
16. Рейсте анықталған әуе кемесі жабдықтарының ақауларын орталықтандырылған тіркеу кітабына енгізеді, ӘКК қолымен растайды.
17. Рейс аяқталғаннан кейін де-брифинг өткізу, бортсеріктер бригадасының жұмысына баға беру.
18. Екінші ұшқыш үшін де-брифинг аяқталғаннан кейін рейстік құжаттаманың толық пакетін жинақтау.

Білімдер:
6 разряд:

		<ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР заңнамалық және нормативтік-құқықтық актілері және ӘК бортында жолаушыларға қызмет көрсетуді регламенттейтін халықаралық құжаттар. 2. Кабиналық экипаждың басшылығында және кабиналық экипаждың жұмысын реттейтін авиакомпанияның өзге де басшылықтарында белгіленген талаптар, рәсімдер, стандарттар, мінез-құлық және тәртіп ережелері және т.б. 3. Сервистік қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулықта жазылған ӘК бортында сервисті ұсыну технологиялары. 4. Өрт қауіпсіздігі талаптары. 5. Қауіпсіздікті қамтамасыз етуге арналған жабдықтың барлық түрлерінің жарамдылығын тексеру ережесі және орналастыру. 6. ӘК бортында электрондық аспаптарды пайдалану қағидаттары мен тәртібі. 7. Қосылған электрондық аспаптардың борттық радиоэлектрондық жабдықтың жұмысына әсері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Бейімділік Дербестік және жауапкершілік Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Тәртіптілік Эмоциялық парасат Дәлдік Сыпайылық Төзімділік пен еңбексүйгіштік Зейінді шоғырландыру және бақылау</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		<p>1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. ҚР азаматтық авиациясында бортсеріктердің жұмысын ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 308 бұйрығы. 3. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 545 бұйрығы. 4. ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі № 509 бұйрығы. 4. ҚР Еңбек кодексі. 6. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 7. Әуе кемесінің бортында мінез-құлық қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 416 бұйрығы.</p>
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі: 4	Кәсіптің атауы: Борт жолсерік -инструкторы

10. Кәсіптің карточкасы "Борт жолсерік -инструкторы":			
Топтың коды:	5111-1		
Қызмет атауының коды:	5111-1-003		
Кәсіптің атауы:	Борт жолсерік -инструкторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	-	-	-
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	-	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Бортсерік-нұсқаушыны даярлау бойынша оқу курсынан өту, кабиналық экипаждың бас мүшесі ретіндегі практикалық тәжірибе.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	сертификат авиационного учебного центра "Cabin attendant instructor training course"		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Кабиналық экипаждың азаматтық авиация әуе кемесінің бортында адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуді және оларға қызмет көрсетуді ұйымдастыру.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кабиналық экипаждардың жұмысын ұйымдастыру 2. Бортсеріктерді іске қосу, ұшу жағдайында бортсеріктердің жұмысын тексеру бағдарламаларын орындау 3. Өз құзыреті шеңберінде ұшу қауіпсіздігін басқару саласындағы іс-шараларды орындау 4. Организация работы бортовых операторов грузовых ВС 	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бортсеріктердің жұмысын тексеру және практикалық дағдыларды үйрету. 2. Бортсеріктерді (бас бортсеріктерді) пайдалануға беру. 3. Кабиналық экипаж мүшелерінің стандарттар мен технологиялар талаптарын сақтауын бақылау. 4. Қажет болған жағдайда кабиналық экипаж мүшелерінің кез келгенінің міндеттерін орындау. 	

<p>Еңбек функциясы 1: Каби налық экипаждардың жұмысын ұйымдастыру</p>	<p>Дағды 1: Бортсеріктерді лауазымдық міндеттерін орындауға дайындау</p>	<p>5. Бортсеріктерді (бас бортсеріктерді) жерүсті, алдын ала және ұшу алдындағы даярлауды жүргізу. 6. Авиациялық оқу орталығында бастапқы даярлықтан кейін бортсеріктерді бейімдеу жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыру. 7. Бортсеріктердің (бас бортсеріктердің) назарына жедел ақпаратты, басшылық құжаттардағы өзгерістерді жеткізу. 8. Бортсеріктермен (бас) бортсеріктермен еңбекті қорғау, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету және әуе кемесінің бортында сервис деңгейін арттыру мәселелері бойынша нұсқаулық жүргізу. 9. Бортсеріктердің (аға бортсеріктердің) кәсіптік даярлық деңгейін арттыруға бағытталған техникалық сабақтарды ұйымдастыру және өткізу. 10. Бортсеріктерді (бас бортсеріктерді) жұмыстарды орындаудың қауіпсіз әдістері мен тәсілдеріне, өндірісте зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету қағидаларына оқытуды ұйымдастыру және жүргізу, еңбекті қорғау бойынша нұсқаулықтар жүргізу, еңбекті қорғау талаптарын білуін тексеру. 11. Ұйымдастыру мәселелері бойынша кабиналық экипаждар бөлімшесінің басшыларымен өзара байланыс жасау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ҚР, сондай-ақ әуе кемесін тіркеу мемлекетінің және кабина экипажының қызметіне қатысты бөлігінде пайдаланушы мемлекеттің заңнамасы. 2. Азаматтық авиацияның халықаралық әуе көлігі ұйымдарының стандарттары мен ұсынылатын тәжірбиесі. 3. Кабиналық экипаждардың жұмысына қатысты пайдаланушының ұйымдастырушылық-өкімдік құжаттары. 4. Кабиналардың жұмысына қатысты басшылық, рәсімдер, нұсқаулықтар, технологиялар, пайдаланушы стандарттары. 5. Еңбекті қорғау, өртке қарсы қорғау және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі талаптар. 6. Бортсеріктерді оқыту әдістері. 7. ҰЖУ білу. 8. Шет тілін білу.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <p>1. Түріне (жұмыс жағдайына) рұқсат беру мақсатында бортсеріктермен (бас) бортсеріктермен техникалық сабақтар, маусымдық нұсқаулықтар өткізу. 2. Еңбекті қорғау бойынша нұсқаулықтар, жұмыс орнындағы бастапқы, қайталама, жоспардан тыс, еңбекті қорғау талаптарының білімін тексеру.</p>

3. Пайдаланушы бекіткен бағалау өлшемшарттарына сәйкес ұшу тапсырмасын орындау кезінде кабиналық экипаж мүшелерінің білімі мен дағдыларын бағалауды жүзеге асыру.
4. Ұшу жағдайында бортсеріктердің (бас бортсеріктердің) жұмысын тексеруді орындау.
5. Ұшу тапсырмасын орындаудың барлық кезеңдерінде кабина экипажының жұмысын ұйымдастыруды тексеру.
6. Іске қосу процесінде бортсеріктер (бас бортсеріктер) игеретін қызмет элементтерін көрсету.
7. Кабина экипажы мүшелерінің өздерінің лауазымдық міндеттерін орындауын, сондай-ақ перрон бойынша жүріп-тұру кезінде және ұшу жағдайында еңбекті қорғау талаптарының орындалуын тексеру.
8. Жолаушылар кабинасының қауіпсіздігін қамтамасыз етуді бақылауды жүзеге асыру.
9. Ұшу тапсырмасын орындаудың барлық кезеңдерінде қауіп пен қателік факторларын тану және бақылау.
10. Ұшу жағдайындағы штаттық, штаттан тыс және авариялық жағдайларда кабиналық экипаж мүшелерінің ұшу экипажымен өзара байланысын бақылау.
11. ӘК бортында азаматтық авиация саласындағы тексеруші органдардың өкілдерімен өзара ібайланысжасау.
12. Есепті рейстік құжаттаманы толтыру.

Дағды 1:

Бортсеріктерді іске қосу және ұшу жағдайында бортсеріктердің жұмысын тексеру бағдарламаларын іске асыру

Білімдер:

1. Ұшуға арналған тапсырманы орындау кезінде әуе кемесінің кабиналық экипажы мүшелерінің жұмысын реттейтін стандарттар, технологиялар және өзге де құжаттар;
2. "F" класты әуе жолаушыларына қызмет көрсетуді және тамақтануды, жеке қызмет көрсетуді ұйымдастыру;
3. Психология негіздері және қарым-қатынас тәртібі ;
4. Борттық жолсеріктер экипажының мүшелерімен ұшу нәтижелеріне талдау жүргізу әдістемесі;
5. Рейстік құжаттаманы ресімдеу тәртібі;
6. Пайдаланушы көлемінде дербес электрондық-есептеу машинасында жұмыс істеу тәртібі;
7. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік жөніндегі тәртіп;
8. Жеке қорғану құралдарын пайдалану тәртібі;
9. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің)сапасына қойылатын талаптар;

Еңбек функциясы 2:

Бортсеріктерді іске қосу, ұшу жағдайында бортсеріктердің жұмысын тексеру бағдарламаларын орындау

	10. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 2: Кабиначық экипаждар бөлімшесінің ұшу-штабтық құжаттамасын жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бортсеріктерді (бас бортсеріктерді) пайдалануға беру бағдарламаларын орындау нәтижелері бойынша есепті құжаттардың нысандарын толтыру. 2. Рейстік жағдайларда бортсеріктерді (бас бортсеріктерді) біліктілік тексерулерінің нәтижелері бойынша есепті құжаттардың нысандарын толтыру. 3. Кабиначық экипаж бөлімшесінде бекітілген нысандарға сәйкес жоспарлар жасау. 4. Пайдаланушының бекітілген нысандарына сәйкес анықтамалық-ақпараттық құжаттарды дайындау. 5. Еңбекті қорғау бойынша нұсқаулық жүргізу журналдарын толтыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР, сондай-ақ әуе кемесін тіркеу мемлекетінің және кабина экипажының қызметіне қатысты бөлігінде пайдаланушы мемлекеттің заңнамасы. 2. Азаматтық авиацияның халықаралық әуе көлігі ұйымдарының стандарттары мен ұсынылатын тәжірбиесі. 3. Кабиначық экипаждардың жұмысына қатысты пайдаланушының ұйымдастырушылық-өкімдік құжаттары. 4. Кабиначық экипаждардың жұмысына қатысты пайдаланушының жергілікті нормативтік актілері. 5. Еңбекті қорғау, өртке қарсы қорғау және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі талаптар. 6. Іс жүргізу негіздері.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кабиначық экипаждардың жұмысына қатысты бөлігінде ұшу қауіпсіздігін басқару мәселелеріне жәрдем көрсету. 2. Анықталған бұзушылықтардың барлық жағдайлары, сондай-ақ ықтимал қауіптер туралы ұшу қауіпсіздігі инспекцияларына және авиациялық және көлік қауіпсіздігі бөліміне хабарлау. 3. Ұшу қауіпсіздігін, авиациялық (көліктік) қауіпсіздікті, пайдаланушы персоналының өмірі мен денсаулығының қауіпсіздігін қамтамасыз ету, пайдаланушының қызметіне заңсыз араласу актілерін, сондай-ақ экономикалық залал келтіру әрекеттерін болғызбау жөніндегі өз құзыреті шеңберінде қажетті шараларды қабылдау. 4. Өз құзыреті шеңберінде қауіпсіздік бойынша жүйелі іркілістерді анықтауға бағытталған әуе

<p>Еңбек функциясы 3: Өз құзыреті шеңберінде ұшу қауіпсіздігін басқару саласындағы іс-шараларды орындау</p>	<p>Дағды 1: ҰҚБЖ және АҚБЖ-ны қолдау</p>	<p>кемесінің жолаушылар кабинасындағы қауіпсіздікке байланысты оқиғаларға тергеу жүргізу.</p> <p>5. Қауіпсіздік туралы белсенді ақпарат алмасу арқылы алынған қорытындылар мен қауіпсіздік бойынша ең жақсы әзірлемелерді тарату.</p> <p>6. Нашарлаудың алдын алу.</p> <p>7. Ұшу экипажын жолаушылар кабинасында туындайтын немесе әуе кемесіне қатысты штаттан тыс және авариялық жағдайлар туралы хабардар ету.</p> <p>8. Жолаушылардың әуе кемесінің бортында ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін мінез-құлық ережелерін бұзуына байланысты жағдайларды реттеу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Авиациялық және көліктік қауіпсіздік талаптары.</p> <p>2. Ұшу қауіпсіздігіне қойылатын талаптар.</p> <p>3. Пайдаланушының ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысты жергілікті нормативтік актілері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 4: Организация работы бортовых операторов грузовых ВС</p>	<p>Дағды 1: Борттық операторлардың жұмысын іске қосу және ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Борттық оператордың еңбек функцияларын орындау.</p> <p>2. Борт операторларды лауазымдық міндеттерін орындауға дайындау.</p> <p>3. Борт операторларды іске қосу, ұшу жағдайында борт операторлардың жұмысын тексеру бағдарламаларын іске асыру.</p> <p>4. Борттық операторлар бөлімшесінің ұшу-штабтық құжаттамасын жүргізу.</p> <p>5. Өз құзыреті шеңберінде ұшу қауіпсіздігін басқару саласындағы іс-шараларды орындауға міндетті.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ҚР, сондай-ақ әуе кемесін тіркеу мемлекетінің және кабина экипажының қызметіне қатысты бөлігінде пайдаланушы мемлекеттің заңнамасы.</p> <p>2. Азаматтық авиацияның халықаралық әуе көлігі ұйымдарының стандарттары мен ұсынылатын тәжірбиесі.</p> <p>3. Пайдаланушының жердегі әуе кемесінің жүктелуін және сервистік қызмет көрсетуін бақылауға қатысты ұйымдастырушылық-өкімдік құжаттары.</p> <p>4. Кабиналардың жұмысына қатысты басшылық, рәсімдер, нұсқаулықтар, технологиялар, пайдаланушы стандарттары.</p> <p>5. Еңбекті қорғау, өртке қарсы қорғау және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі талаптар.</p> <p>6. Борттық операторларды оқыту әдістемесі.</p>

	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Бейімділік Жауапкершілік Командада жұмыс істей білу Өзгерістерді басқару Эмоциялық парасат Төзімділік пен еңбексүйгіштік Ауызекі сөйлеу дағдылары Тәлімгерлік (тәлімгерлік, коучинг) Көп мәдениеттілік және ашықтық Клиентке бағдарлау		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. ҚР азаматтық авиациясында бортсеріктердің жұмысын ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 308 бұйрығы. 3. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 545 бұйрығы. 4. ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі № 509 бұйрығы. 5. ҚР Еңбек кодексі. 6. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 7. Әуе кемесінің бортында мінез-құлық қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 416 бұйрығы. 8. Азаматтық және эксперименттік авиацияда деректерді ұсыну мен авиациялық оқиғалар мен оқыс оқиғаларды тергеп-тексеру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 27 шілдедегі № 505 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Қызмет бастығы	
11. Кәсіптің карточкасы "Борт операторы":			
Топтың коды:	2144-4		
Қызмет атауының коды:	2144-4-005		
Кәсіптің атауы:	Борт операторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	53-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (53-шығарылым) бекіту туралы" 2021 жылғы 29 желтоқсандағы № 513 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2022 жылғы 17 қаңтарда № 26508 болып тіркелді. Параграф 13. Борт операторы		
	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	-	-	-
	Білім деңгейі:	Мамандық:	

Кәсіптік білім деңгейі:	негізгі орта білім	-	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	4 разряд – II-III классты әуе кемелері үшін, қажетті біліктілік курстарын өту. 5 разряд – I-II классты әуе кемелері үшін және 4 разрядты борттық оператор ретінде кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі, немесе техникалық және кәсіби білім.		
Формалды емес және информгалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жүк ӘК-де тиеу-түсіру жұмыстарын орындау және ұйымдастыру және ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша бақылау-тексеру жұмыстарын жүргізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. ӘК жүк кабинасының қауіпсіздігін қамтамасыз ету 2. ӘК бортына тиеу-түсіру жұмыстарын ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
	Дағды 1: Ұшу алдындағы дайындықты жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК сыртқы тексеруді жүргізу. 2. Бөгде адамдарды, бөгде заттарды және ұмытылған заттарды табу мақсатында тиеуді қабылдағанға дейін әуе кемесін тексеруді жүргізу. 3. Жабдықты бақылау тексерулерінің белгіленген карталарына сәйкес қауіпсіздікті қамтамасыз ететін әк жүк кабинасында жабдықтар мен жүйелердің болуын, жарамдылығын тексеру. 4. Тиеу және арқандап байлау жабдықтары мен құрылғыларының толықтығы мен жарамдылығын тексеру. 5. Жүк кабинасында қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелері бойынша жерүсті персоналымен өзара іс-қимыл жасау. 6. Штаттық, штаттық емес және авариялық жағдайларда жүк кабинасында қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелері бойынша ұшу экипажының мүшелерімен өзара іс-қимыл жасау. 7. Барлық қажетті құжаттар мен нұсқаулықтардың болуын және сәйкестігін тексеріңіз. 8. Жолаушыларға (олар болған жағдайда) қауіпсіздік ережесін және авариялық жағдайдағы іс-қимыл тәртібін түсіндіру. 9. Жолаушыларға (олар болған жағдайда) қауіпсіздік белдіктерін, оттегі маскаларын және құтқару кеудешелерін пайдалану тәртібін көрсету. 10. Жолаушылардың нұсқауларды орындауын бақылау (олар болған жағдайда). 	

Еңбек функциясы 1:
ӘК жүк кабинасының қауіпсіздігін қамтамасыз ету

	<p>11. Ұшу құжаттамасын ресімдеу және ұшуға орындалған тапсырма бойынша есеп жасау.</p> <p>Білімдер: 5 разряд</p> <ol style="list-style-type: none">1. Әуе кемесінің кабиналық экипажы мүшелерінің жұмысын реттейтін стандарттар, технологиялар және құжаттар.2. Әуе кемесінің бортында пайдаланылатын қауіпсіздік және басқару жүйелері.3. Жолаушыларды, экипаж мүшелерін және әуе кемесін борттық жолсерікке қатысты көлемде тексеріп қарау жөніндегі басшылық.4. Авариялық жағдайда авиажолаушыларды құтқаруға арналған авариялық-құтқару құралдарын орналастыру схемасы мен пайдалану тәртібі.5. Төтенше жағдайдағы әрекеттер бойынша экипаж жадынамасы.6. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері.7. Шет тілін білу.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар: 5 разряд</p> <ol style="list-style-type: none">1. Әуе кемесінің түрін ескере отырып, бортағы авариялық-құтқару жабдығын (құтқару кеудешелері, құтқару салдары, авариялық траптар мен науалар, авариялық шығулар, тасымалданатын өрт сөндіргіштер, оттегі жабдықтары мен алғашқы көмек жиынтықтары және т.б.) пайдалану.2. Әуе кемесінің кабиналық экипажының мүшесі авариялық жағдай туындаған кезде немесе ӘК типін ескере отырып, авариялық эвакуациялауды талап ететін жағдайда орындауы қажет қауіпсіздікті қамтамасыз етуге байланысты міндеттер мен функцияларды орындау.3. Әуе кемесінің бортындағы адамдарды құрлыққа және суға қауіпсіз және жылдам эвакуациялауды жүргізу.4. Әуе кемесі командирінің нұсқауы бойынша авиациялық қауіпсіздік қызметінің болуы көзделмеген әуеайлақтарда, қону алаңдарында авиациялық қауіпсіздік шараларын қамтамасыз ету.5. Қауіп пен қателік факторларын тану және бақылау.6. Дұрыс шешімдер қабылдау және ұшу кезінде жүктің жай-күйін білікті түрде бақылау.7. Ұшу кезінде жолаушылар кабинасында қауіпті жүктермен байланысты оқиғалар болған жағдайда бақылау тізбесіне сәйкес іс-шараларды орындау.8. Әуе кемесінің бортындағы адамдарға алғашқы көмек көрсету.
Дағды 2: Авариялық - құтқару жұмыстарын жүргізу және дәрігерге дейінгі көмек көрсету	

		<p>9 . Рейсті орындаудың барлық кезеңдерінде штаттан тыс немесе төтенше жағдайда әрекет ету дағдыларын қолдану.</p> <p>10. Жүзе білу.</p> <p>Білімдер: 5 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құтқару процедуралары және өмір сүру принциптері. 2. Авариялық құтқару құралдарының мақсаты және оларды авариялық жағдайда қолдану қағидалары. 3. Алғашқы (дәрігерге дейінгі) көмек көрсету тәртібі . 4. Заңсыз араласу актісі кезіндегі іс-қимыл тәртібі (ӘК түсіру, диверсия, ӘК бортында жарылғыш құрылғыны табу және т. б.) 5. Экипаж мүшелерінің міндеттері мен жауапкершілігі. 6. Қарапайым жағдайларда және төтенше жағдайларда тиімді өзара әрекеттесуді қамтамасыз ету әдістері 7. Әк ағызу кезіндегі құтқару жұмыстарының қағидалары. 8. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері. 9. Арнайы жүктерді тасымалдау ережелері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар: 5 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Буфет-ас үй жабдықтарын, экипажға және жүкті сүйемелдеушілерге арналған тамақты қабылдау. 2. Жүктерді тиеу, түсіру және арқандап байлау кезінде көлік құралдары мен механикаландыру құралдарының кіруін және кетуін, жүк тиеушілер бригадасын басқару. 3. Тиеу жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес жүктерді тиегіштермен орналастыруды, төсеуді және бекітуді бақылау. 4. Авиациялық жұмыстарды және әуе тасымалдарын орындау кезінде траптардың жармасын ашуды, техниканы және т.б. ӘК бортына тиеуді, техника мен жүктерді ӘК-ге бекітуді ұйымдастыру. 5. ӘК бортында штаттық және штаттық емес жағдайларда басқа да арнаулы міндеттерді орындау. 6. ӘК техникалық ресурстары мен пайдалы аландарын тиімді пайдалану мақсатында тиеу-түсіру процесін жүйелеу. 7. ӘК авариялық-құтқару, аэрофототүсірілім жабдығының жай-күйін бақылау және оны ұшуды пайдалану жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес пайдалану. <p>Білімдер: 5 разряд</p>
	<p>Дағды 1: Жүктерді тиеуді және түсіруді ұйымдастыру</p>	

<p>Еңбек функциясы 2: ӨК бортына тиеу-түсіру жұмыстарын ұйымдастыру</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1. ӨК-нің ұшу-техникалық сипаттамалары мен конструкциясы туралы жалпы мәліметтер. 2. Жүк бөлігінің жабдығы және оны пайдалану. 3. ӨК-ні жүктеуге ұшу алдындағы даярлауды жүргізу тәртібі. 4. Жүк люктері мен есіктерін ашу мен жабуды басқару тәсілдері, ӨК-дегі қызметтік және тұрмыстық үй-жайлардың орналасу схемасы. 5. Жүктерді әуе көлігімен тасымалдауды ұйымдастыру. 6. Тиеу-түсіру жұмыстарының технологиясы және борттық оператордың экипаж мүшелерімен өзара іс-қимыл жасау тәртібі. 7. Әуе кемесінің ұшу-техникалық сипаттамаларына массаның тиелуі мен таралуының әсері. 8. Жүктеуді бақылау және орталықтандыру принциптері. 9. Қауіп факторлары мен қателерді бақылау принциптерін қоса алғанда, борттық операторға қатысты адамның мүмкіндіктері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Ұшу кезінде жүктердің сақталуын қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар: 5 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүктің жай-күйін, жүктің қаптамасындағы мөрлер мен пломбалардың болуы мен сақталуын тексере отырып, жүкті қабылдау, контейнерлер, паллеттер мен пломбалар нөмірлерінің пошта-жүк ведомосіндегі жазбаларға сәйкестігін салыстыру. 2. Жүк жөнелтушінің нұсқауларын орындау. 3. Манипуляциялық белгілерге және тасымалдау шарттарына сәйкес жүктерді төсеуді және сақтауды қамтамасыз ету. 4. Тасымалданатын жануарларды қадағалау. 5. Ұшу кезінде жүктердің қауіпсіз жағдайын қамтамасыз ету. 6. Жүктердің ақаулықтары туралы актілер жасау. 7. Коммерциялық жүктеуді межелі пунктке жіберу. <p>Білімдер: 5 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы жүктерді тасымалдау ережелері. 2. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері. 3. Тасымалдау құжаттарын толтыру ережесі. 4. Жүктерді қабылдау-беру тәртібі. 5. Тиеу-түсіру жұмыстарының принциптері. 6. Жүктің жоғалуы, зақымдануы және уақтылы жеткізілмеуі үшін жауапкершілік нормалары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Бейімділік</p>	<p>Дербестік және жауапкершілік</p>

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Күйзеліске тұрақтылық Командада жұмыс істей білу Тәртіптілік Дәлдік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Зейінді шоғырландыру және бақылау		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. ҚР азаматтық авиациясында бортсеріктердің жұмысын ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 308 бұйрығы. 3. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 545 бұйрығы. 4. ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі № 509 бұйрығы. 5. ҚР Еңбек кодексі. 6. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Борт жолсерік -инструкторы	
12. Кәсіптің карточкасы "Қызмет бастығы":			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	1325-4-018		
Кәсіптің атауы:	Қызмет бастығы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	(Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	мамандығы бойынша жұмыс өтілі 2 жылдан кем емес		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Кабиначық экипаждың азаматтық авиация әуе кемесінің бортында адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуді және оларға қызмет көрсетуді ұйымдастыру.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кабиналық экипаждар бөлімшесінің қызметін ұйымдастыру 2. ӘК бортында қызмет көрсетудің және қауіпсіздіктің жоғары деңгейін қамтамасыз ету
Еңбек функциясы 1: Кабиналық экипаждар бөлімшесінің қызметін ұйымдастыру	Қосымша еңбек функциялары: Дағды 1: Бөлімше жұмысының қызметін үйлестіру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Біліктілік, тәжірибе және жеке қасиеттер негізінде кандидаттарды іріктеуге қатысу. 2. Бортсеріктерді оқытуды және лауазымға енгізуді ұйымдастыру. 3. Ұшу кестесін, ҰШУ, қызметкерлердің тілектері мен компания талаптарын ескере отырып, бортсеріктердің жұмыс кестесін әзірлеуді басқару. 4. Жолаушыларды қарсы алуды, тамақтануды бөлуді және төтенше жағдайларға көмек көрсетуді қоса алғанда, қызмет көрсету сапасының стандарттарын белгілеу. 5. Жолаушыларға қызмет көрсету, қауіпсіздік және шұғыл рәсімдер бойынша тренингтер ұйымдастыру. 6. Рейстерді орындау кестесін құру, рейстерді борттық тамақпен, мүкәммалмен және ұшу кезінде жолаушыларға қызмет көрсету үшін қажетті басқа да құралдармен қамтамасыз ету мәселелері бойынша пайдаланушының қызметтерімен өзара іс-қимыл жасау. 7. Жолаушылардың шағымдары мен хаттары бойынша қызметтік тергеу жүргізу. 8. Бөлімше жұмысындағы кемшіліктерді жою бойынша шаралар әзірлеу. 9. Бөлімше персоналын даярлауды жүргізу мәселелері бойынша пайдаланушының қызметтерімен бақылау және өзара байланыс жасау. 10. Қызметкерлердің мерзімді медициналық тексерулерден (тексерулерден) өтуін, сондай-ақ басшылықтың шешімі бойынша кезектен тыс медициналық тексерулерден (тексерулерден) өтуін ұйымдастыру. 11. Ішкі өкімдік құжаттарды әзірлеуді және орындауды ұйымдастыру. 12. Қызмет нәтижелерін жоспарлау. 13. Бөлімше қызметкерлерінің жұмысын талдау. 14. Жұмыс нәтижелерін болжау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызметкерлерді іріктеу, бағалау және оқыту әдістері, сондай-ақ қызметкерлерді ынталандыру және дамыту. 2. Пайдаланушының жергілікті нормативтік актілері . 3. Персоналды басқару әдістері және оны ынталандыру. 4. Тиімді коммуникация принциптері.

	<p>5. Ұжымдағы тиімді өзара әрекеттесу принциптері және жанжалды жағдайлардың себептері.</p> <p>6. Кабиналық экипаж мүшелерімен ұшу нәтижелеріне талдау жүргізу әдістемесі.</p> <p>7. Еңбекті қорғау, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p> <p>8. Шет тілін білу.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 1:	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жолаушыларға қызмет көрсету стандарттарын, соның ішінде олармен өзара әрекеттесу жөніндегі нұсқаулықтарды әзірлеу және енгізу. 2. Заңнамадағы және сала талаптарындағы өзгерістерге сәйкес стандарттарды қайта қарау және жаңарту. 3. Бортсеріктерді қызмет көрсету және қауіпсіздік стандарттары бойынша оқытуды ұйымдастыру. 4. Бортсеріктердің жұмыс сапасын тестілеу және кері байланыс арқылы бағалау. 5. Рейстердің рейстік жағдайларында бортсеріктердің жұмысын тұрақты тексеруді және бағалауды ұйымдастыру. 6. Проблемалық аймақтарды анықтау және жақсарту бойынша ұсыныстарды анықтау үшін жолаушылардың пікірлерін талдау. 7. Қызмет көрсетудің бірыңғай тәсілін қамтамасыз ету үшін басқа қызметтермен (мысалы, қауіпсіздік, жердегі қызметтер) өзара әрекеттесу. 8. Қызмет көрсету сапасына байланысты жұмыс топтары мен комитеттерге қатысу. 9. Бортсеріктердің қызмет көрсету сапасы мен жұмыс тиімділігінің жай-күйі туралы есептер дайындау. 10. Жолаушыларға қызмет көрсету сапасының стандарттарын сақтау бойынша іс-шаралар әзірлеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиация қызметін реттейтін ҚР нормативтік құжаттары. 2. Азаматтық авиацияның халықаралық әуе көлігі ұйымдарының стандарттары мен ұсынылатын тәжірибесі. 3. Әуе кеңістігінде ұшулар орындалатын мемлекеттердің заңнамасы кабиналық экипаж қызметіне қатысты бөлігінде. 4. Пайдаланушының жергілікті нормативтік актілері. 5. Жолаушыларға қызмет көрсетудің үздік тәжірибелері мен стандарттары. 6. Ұжымдағы тиімді өзара әрекеттесу принциптері және жанжалды жағдайлардың себептері.

Еңбек функциясы 2: ӘК бортында қызмет көрсетудің және қауіпсіздіктің жоғары деңгейін қамтамасыз ету	Қызмет көрсету стандарттарын енгізу	7. Еңбекті қорғау және техника қауіпсіздігі талаптары. 8. Шет тілін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 2: Қауіпсіздік стандарттарын енгізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бортсеріктер үшін қауіпсіздік стандарттары мен процедураларын әзірлеу және жаңарту. 2. Ішкі стандарттардың авиациялық билік орындарының талаптарына және халықаралық нормаларға сәйкестігін қамтамасыз ету. 3. Бортсеріктер үшін қауіпсіздік мәселелері және шұғыл рәсімдер бойынша ұйымдастыру. 4. Материалдың игерілуін тексеру үшін тестілеу және аттестаттау жүргізу. 5. Стандарттардың сақталуын бақылау. 6. Бортсеріктердің жұмысын қауіпсіздік стандарттарына сәйкестігін инспекциялау және тексеру. 7. Себептерді анықтау және олардың алдын алу бойынша ұсыныстар әзірлеу үшін борттағы оқиғаларды зерттеп, талдау. 8. Эвакуация мен алғашқы медициналық көмек көрсетуді қоса алғанда, төтенше жағдайлар жоспарларын әзірлеу және жаңарту. 9. Экипаждың дайындығын арттыру үшін төтенше жағдайларға ден қою жаттығуларын ұйымдастыру. 10. Қауіпсіздікке кешенді көзқарасты қамтамасыз ету үшін қауіпсіздік қызметі сияқты басқа бөлімшелермен ынтымақтасыңыз. 11. Өткізілген жаттығулар, инспекциялар және оқиғалар туралы есептерді жасау және сақтау. 12. Қауіпсіздікті басқару жүйесінің тиімділігін бағалау үшін ішкі аудиттер жүргізу. 13. Қауіпсіздік стандарттарын жақсарту және анықталған кемшіліктерді жою бойынша ұсыныстар әзірлеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ИКАО ережелерін қоса алғанда, ұшу қауіпсіздігіне қатысты халықаралық ережелер. 2. ҚР ұшу қауіпсіздігіне қатысты нормативтік актілері. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқаруға қатысты стандарттар мен ұсыныстар және ұлттық нормалар. 4. Қауіпсіздікті басқару жүйесінің негіздері. 5. Қауіпсіздігі мен тиімділігі стандарттарының орындалуын бағалау және бақылау әдістері. 6. Өзгерістерді талдау және енгізу әдістерін қоса алғанда, қауіпсіздікті басқару жүйесіндегі үздіксіз жетілдіру принциптері.

	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жүйелі ойлау Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Тез шешім қабылдай білу Мақсаткерлік Ауызекі сөйлеу дағдылары Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары Келіссөз жүргізу шеберлігі Көшбасшылық</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. ҚР азаматтық авиациясында бортсеріктердің жұмысын ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 308 бұйрығы. 3. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 545 бұйрығы. 4. ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі № 509 бұйрығы. 5. ҚР Еңбек кодексі. 6. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 7. Әуе кемесінің бортында мінез-құлық қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 416 бұйрығы. 8. Азаматтық және эксперименттік авиацияда деректерді ұсыну мен авиациялық оқиғалар мен оқыс оқиғаларды тергеп-тексеру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 27 шілдедегі № 505 бұйрығы.</p>		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)	
13. Кәсіптің карточкасы "Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)":			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:

Кәсіптік білім деңгейі:	жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	(Көлік қызметтері	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Ұйымның тиісті бөліміндегі авиациялық қызмет түріндегі басшы лауазымдарында мамандығы бойынша жұмыс өтілі кемінде 5 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-1-044 - Басшы (басқарушы) (көлікте)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемесінің бортында адамдардың қауіпсіздігін және оларға қызмет көрсетуді қамтамасыз ету жөніндегі процестерді басқару		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Кабиналық экипаж бөлімшесінің қызметін басқару 2. Өз құзыреті шеңберінде ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің жұмыс істеуін қамтамасыз ету	
	Қосымша еңбек функциялары:		
	Дағды 1: Кабиналық экипаж бөлімшесінің қызметін ұйымдастыру және басқару	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиакәсіпорынның тұрақты жұмыс істеуі және іскерлік беделін сақтау есебінен тұтынушылардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға және пайда алуға бағытталған кабиналық экипаж бөлімшесінің қызметін басқаруды жүзеге асыру. 2. Кадрларды іріктеу мен орналастыруды жүзеге асыру, олардың кәсіби дамуын ынталандыру, еңбек сапасын бағалау және ынталандыру. 3. Ішкі ұйымдастырушылық-өкімдік құжаттарды әзірлеуді және орындауды ұйымдастыру. 4. Қызмет нәтижелерін жоспарлау. 5. Өндірісті ынталандыру мақсатында ұйымдастырушылық, экономикалық, кадрлық және әлеуметтік-психологиялық мәселелерді талдау және шешу жолаушыларға борттық қызмет көрсету бойынша көрсетілетін қызметтердің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыру. 6. Бизнес-жоспарларды, шарттар мен келісімшарттарды әзірлеу мен іске асыруды бақылауды жүзеге асыру, ықтимал тәуекел дәрежесін бағалау. 7. Рейстерді бортпен, инвентарьлар және ұшу кезінде жолаушыларға қызмет көрсету үшін қажетті басқа да құралдармен қамтамасыз ету мәселелері бойынша пайдаланушының қызметтерімен өзара байланыс жасау. 	

Еңбек функциясы 1:
Кабиначык экипаж
бөлімшесінің қызметін
басқару

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

Дағды 2:
Кабиначык экипаж
бөлімшесінің қызметін
оңтайландыру

Білімдер:

1. Қызметкерлерді іріктеу, бағалау және оқыту әдістері, сондай-ақ қызметкерлерді ынталандыру және дамыту.
2. Қарым-қатынас психологиясын және топтағы қақтығыстарды шешу әдістерін түсіну.
3. Борттағы жолаушыларға қызмет көрсетудің негізгі процестері.
4. Жаңа қызметтерді сәтті енгізу немесе процестерді жақсарту үшін жобаларды басқару әдістері.
5. Жеткізушілермен жұмысты қоса алғанда, борттық қызмет көрсету процестерін тиімді ұйымдастыру принциптерін білу.
6. Персоналды басқару әдістері.
7. Адами факторының төтенше жағдайдағы адамның мінез-құлқына әсері.
8. Еңбекті қорғау, өртке қарсы қауіпсіздік талаптары .
9. Кәсіби этика нормалары.
10. Шет тілін білу.

ұсынылмайды

Машықтар:

1. Жолаушылардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға және департаменттің кірістілігін арттыруға бағытталған бизнес-жоспарлар әзірлеу.
2. Жоспарлардың орындалуын бағалау және нәтижелерді талдау негізінде әрекеттерді түзету.
3. Жобаларды іске асырумен және жеткізушілермен және серіктестермен келісімшарттар жасасумен байланысты ықтимал тәуекелдерді бағалау.
4. Келісімдердің орындалуын бақылау.
5. Келісімшарттар мен келісімдер шарттарының сақталуын қамтамасыз ету.
4. Кешенді және ағымдағы жұмыс жоспарларын уақтылы дайындауды бақылау.
5. Іс-шаралар жоспарларын және бортсеріктерді кәсіби даярлау жоспарларын дайындауды бақылау.
6. Бортта қызмет көрсетудің жоғары деңгейіне кепілдік беру үшін сапаны бақылау жүйелерін енгізу.
7. Қызмет көрсетуді жақсарту және бәсекеге қабілеттілікті арттыру үшін инновациялық шешімдерді әзірлеуге қатысу.
9. Іскери серіктестермен байланысты, сыртқы байланыстарды кеңейту және тәжірибе алмасу үшін қажетті ақпаратты жинау жүйесін ұйымдастыру.
10. Жаңа жобаларды дамытуға инвестициялар тарту мүмкіндіктерін талдау.

Білімдер:

1. Азаматтық авиация қызметін реттейтін ҚР нормативтік құжаттары.

		<p>2. Азаматтық авиацияның халықаралық әуе көлігі ұйымдарының стандарттары мен ұсынылатын тәжірбиесі.</p> <p>3. Жолаушыларға қызмет көрсетудің үздік тәжірибелері мен стандарттары.</p> <p>4. Борттағы жолаушыларға қызмет көрсету стандарттары.</p> <p>5. Операцияларды оңтайландыруға және қызмет сапасын жақсартуға мүмкіндік беретін ағымдағы процестерді талдау және кедергілерді анықтау әдістері.</p> <p>6. Тиімді қарым-қатынас принциптері және командамен және басқа бөлімшелермен өзара әрекеттесу әдістері.</p> <p>8. Ұжымдағы тиімді өзара әрекеттесу принциптері және жанжалды жағдайлардың себептері.</p> <p>9. Кабиналық экипаж мүшелерімен ұшу нәтижелеріне талдау жүргізу әдістемесі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Өз құзыреті шеңберінде ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің жұмыс істеуін қамтамасыз ету</p>	<p>Дағды 1: Бөлімшеде ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесін енгізуді қолдау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бөлімшеде кәсіби және корпоративтік мәдениетті, сондай-ақ оң қауіпсіздік мәдениетін қалыптастыру және тарату.</p> <p>2. Персоналдың қауіптер туралы ерікті және міндетті хабарламалар жүйесін енгізуді және танымал етуді ұйымдастыру.</p> <p>3. Бөлімше персоналының жолаушылар кабинасының қауіпсіздігін қолдау саласындағы жұмыс нәтижелерін талдау.</p> <p>4. Ұшу қауіпсіздігінің жай-күйіне оның тиімділігінің сандық көрсеткіштері бойынша үздіксіз мониторинг ұйымдастыру.</p> <p>5. Қауіпті факторларды анықтауды және тәуекел факторларын бақылауды, сондай-ақ қажетті түзету іс-шараларын қамтитын жолаушылар кабинасының қауіпсіздігін қолдау рәсімдерін әзірлеуді ұйымдастыру.</p> <p>6. Жолаушылар кабинасының қауіпсіздігін қолдау, қауіпті факторларды анықтау және қауіп факторларын бақылау рәсімдерін енгізу мен орындауды бақылауды жүзеге асыру.</p> <p>7. Ұшу қауіпсіздігін басқару бөлімшесінің персоналын даярлау және біліктілігін арттыру тәртібін анықтау.</p> <p>8. Жұмысты танымал етуді ұйымдастыру</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ИКАО ережелерін қоса алғанда, ұшу қауіпсіздігіне қатысты халықаралық ережелер.</p> <p>2. Ұшу қауіпсіздігіне қатысты ҚР нормативтік актілері.</p>

		<p>3. Ұшу қауіпсіздігін басқаруға қатысты стандарттар мен ұсынымдар. және ұлттық нормалар.</p> <p>4. Қауіпсіздікті басқару жүйесінің негіздері.</p> <p>5. Қауіпсіздік және тиімділік стандарттарының орындалуын бағалау және мониторинг әдістері.</p> <p>6. Өзгерістерді талдау және енгізу әдістерін қоса алғанда, қауіпсіздікті басқару жүйесінде үздіксіз жақсарту қағидаттары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жүйелі ойлау</p> <p>Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл</p> <p>Стратегиялық ойлау</p> <p>Тез шешім қабылдай білу</p> <p>Мақсаткерлік</p> <p>Аналитикалық ойлау</p> <p>Ауызекі сөйлеу дағдылары</p> <p>Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары</p> <p>Келіссөз жүргізу шеберлігі</p> <p>Көшбасшылық</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. ҚР азаматтық авиациясында бортсеріктердің жұмысын ұйымдастыру қағидасы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 308 бұйрығы. 3. Әуежайларда жерде қызмет көрсетуді жүзеге асыру қағидалары. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 2 қазандағы № 750 бұйрығы. 4. Азаматтық авиация саласындағы ұшу қауіпсіздігі жөніндегі бағдарлама. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 бұйрығы. 5. Азаматтық әуе кемелерін пайдаланушылардың әуежайларда, әуе қозғалысына қызмет көрсету кезінде, әуе кемелеріне, азаматтық авиацияның авиациялық оқу орталықтарына техникалық қызмет көрсету кезінде ұшу қауіпсіздігін басқару жөніндегі үлгілік нұсқаулықтар</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	8	Мекемелер, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

14. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.

Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынгалиевич, +7 (717) 257 21 91, e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

15. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы" АҚ.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54 52.

Орындаушылар: Бекметова Нафиса Маратовна, +7 (705) 806 01 86, n.bekmetova@agakaz.kz.

16. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

17. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 18 қараша.
18. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.
19. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.
20. Болжалды қайта қарау күні: 2027 жылғы 31 желтоқсан.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің
міндетін атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 418 бұйрығына
13-қосымша

Кәсіптік стандарт: "Әуе тасымалын ұйымдастыру"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Әуе тасымалдарын ұйымдастыру" кәсіптік стандарты "Кәсіптік біліктілік туралы" ҚР Заңының 5-бабына сәйкес әзірленді, білім беру бағдарламаларын қалыптастыруға, оның ішінде кәсіпорындарда персоналды оқытуға, білім беру ұйымдары қызметкерлері мен түлектерінің кәсіптік біліктілігін тануға және ұйымдар мен кәсіпорындарда персоналды басқару саласындағы кең ауқымды міндеттердің шешімдеріне қойылатын талаптарды белгілейді. Әуе тасымалын ұйымдастыру бойынша қызмет көрсетеді.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) әуе компания шарттары – жолаушыларды, багажды және почтаны әуеде тасымалдау кезінде қолданылатын авиакомпания белгілеген шарттар, нұсқаулықтар және технологиялар, сондай-ақ тарифтерді қолдану шарттары, стандарттар, жолаушылар мен багажға қызмет көрсету нұсқаулары, жолаушылардың өтініштерін, шағымдары мен талаптарын қарау тәртібі;

2) әуе тасымалдары – жеке және заңды тұлғалардың жолаушыларды, багажды, жүктерді және почта жөнелтілімдерін әуе кемесімен тасымалдау жөніндегі қызметі;

3) багаж – әуе кемесінің бортында тасымалданатын жолаушылардың немесе экипаждың жеке заттары;

4) багаждың, жүктің зақымдануы (бұзылуы) – тасымалдау кезеңінде багажды, жүкті немесе багаждың бір бөлігін, жүкті жарамсыз күйге келтіру, соның салдарынан оларды өзінің бастапқы мақсаты бойынша толық не ішінара пайдалануға болмайды (өз құндылығын толық не ішінара жоғалтты);

5) жолаушы билеті (бұдан әрі – билет) – авиакомпания не оның уәкілетті агенттері беретін, жолаушының әуеде тасымалдау шартының талаптарымен танысқанын және жолаушы мен авиакомпания арасында әуеде тасымалдау шартының жасалғанын растайтын жолаушыны тасымалдауға арналған құжат;

6) жолаушы – экипаж құрамына кірмейтін және әуе тасымалы шартына сәйкес немесе өзге де заңды негіздерде әуе кемесінде тасымалданатын жеке тұлға;

7) жолаушыларға қызмет көрсету – жолаушылардың әуе тасымалын ресімдеуге және жүзеге асыруға және оларға қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған қызметтердің міндетті ассортиментін ұсынуға байланысты рәсімдерді орындау жөніндегі пайдаланушының қызметі;

8) жүкқұжат (Air Waybill) – әуе тасымалы, оның шарттары мен жүкті әуе желілері арқылы тасымалдауға қабылдау шартының жасалғанын куәландыратын әуе тасымалы құжаты;

9) жүк – почтаны, борттық қорларды және багажды қоспағанда, әуе кемесінің бортында тасымалданатын кез келген мүлік;

10) қате жөнелтілген багаж – абайсызда немесе зейін қыймағандықтан жолаушылар мен экипаждан қамт қойған багаж;

11) қарап тексеру – қауіпті заттар мен бұйымдардың, сондай-ақ жолаушыларға азаматтық әуе кемелерінде тасымалдауға тыйым салынған есірткінің барлық түрлерін сәйкестендіру және/немесе анықтау үшін арналған техникалық құралдарды қолданумен жүргізілетін іс-шаралар кешені;

12) рейс – маршруттың бастапқы пунктінен соңғы пунктіне дейін бір бағытта орындалатын әуе кемесінің ұшуы (кесте бойынша немесе кестеден тыс);

13) талап етілмеген багаж – багаж белгісінде көрсетілген межелі әуежайға (пунктке) келген және жолаушы алмаған немесе талап етілмеген багаж;

14) тез бұзылатын жүк – сақтау және тасымалдау кезінде ерекше жағдайларды талап ететін өсімдік немесе жануар тектес өнімдер, оларды өндеуден алынған өнімдер, тірі өсімдіктер, балық өсіру материалы;

15) трансфер – әуе тасымалы шартына сәйкес ауысып отыру әуежайына дейін бір рейспен орындалатын тасымал, ал одан әрі тасымал сол немесе өзге авиакомпанияның басқа рейсімен жүзеге асырылады;

16) тіркелген багаж – сақталуын авиакомпания өз жауапкершілігіне алып, тасымалдауға қабылдаған және ол жүк түбіртегі мен жүк белгісін берген жолаушы багажы;

17) уәкілетті агент – әуе кемесінің пайдаланушысын білдіретін, осы пайдаланушының әуе кемесінің, экипаждың, жолаушылардың, багаждың, жүктердің, почтаның және борттық қорлардың келуіне, жөнелтілуіне және ресімделуіне байланысты рәсімдерді орындау кезінде ол тікелей уәкілеттік берген немесе оның атынан әрекет ететін тұлға.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

1) АА – азаматтық авиация;

2) АҚБЖ – авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесі (Security Management System, SEMS);

- 3) ӘК – әуе кемесі;
- 4) ӘКК – әуе кемесінің командирі;
- 5) БА – біліктілік анықтамалығы;
- 6) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;
- 7) ҚР – Қазақстан Республикасы;
- 8) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;
- 9) ҰҚБЖ – ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі (Safety Management System, SMS);
- 10) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Әуе тасымалын ұйымдастыру.
5. Кәсіптік стандарттың коды: Н52232087.
6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:
Н Көлік және қоймалау;
52 Жүктерді қоймаға қою және қосалқы көлік қызметі;
52.2 Қосалқы көлік қызметі;
52.23 Әуе көлігінің қосалқы қызметі;
52.23.2 Әуежайлар қызметтері.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Жолаушыларға қызмет көрсетуді, багажды, пошта жөнелтілімдерін және әуе көлігімен тасымалданатын жүктерді өңдеуді ұйымдастыру.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

- 1) Қоймалардағы жүк тиеуші – 2 СБШ-нің деңгейі;
- 2) Электрокар жүргізушісі – 2 СБШ-нің деңгейі;
- 3) Жүк тиеуші жүргізушісі – 2 СБШ-нің деңгейі;
- 4) Жүк пен қолжүктерді қабылдап тапсырушы – 3 СБШ-нің деңгейі;
- 5) Тасымалдау құжаттарын өңдеу операторы – 4 СБШ-нің деңгейі;
- 6) Жүктер мен багажды іздестіру жөніндегі агенті – 4 СБШ-нің деңгейі;
- 7) Жолаушылар тасымалы бойынша агенті – 4 СБШ-нің деңгейі;
- 8) Жүк тасымалы бойынша агенті – 4 СБШ-нің деңгейі;
- 9) Авиациялық (жолаушыларды, пошта-жүктерді, халықаралық) тасымалдауды жөніндегі диспетчер – 4 СБШ-нің деңгейі;
- 10) Ауысым бастығы (көлікте) – 6 СБШ-нің деңгейі;
- 11) Тасымалдауды ұйымдастыру жөніндегі инженер – 6 СБШ-нің деңгейі;
- 12) Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) – 7 СБШ-нің деңгейі.

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

--

9. Кәсіптің карточкасы "Қоймалардағы жүк тиеуші":			
Топтың коды:	9333-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Қоймалардағы жүк тиеуші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	1-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (1-шығарылым) бекіту туралы" 2023 жылғы 1 қыркүйектегі № 364 ҚР Премьер-Министрінің орынбасары - Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2023 жылғы 7 қыркүйекте № 33389 болып тіркелді. Параграф 133. Жүк тиеуші		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	9333-4-002 - Қойма жұмысшысы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жүк қоймасында тиеу-түсіру жұмыстарын жүргізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жүктерді өңдеу үшін жағдайларды қамтамасыз ету 2. Тиеу-түсіру жұмыстарын жүргізу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Жүктерді өңдеу үшін жағдайларды қамтамасыз ету	Дағды 1: Қоймаларды, жұмыс орындарын және жабдықтарды дайындау	Машықтар: 3 разряд 1. Жұмыс орны мен қойма алаңдарын тиісті санитарлық жағдайда ұстау. 2. Тасымалдау ережелері мен технологиялық құжаттарға сәйкес жүктерді орналастыру орындарын таңдау және дайындау. 3. Пакеттеу құралдарының дұрыс сақталуын қадағалау. 4. Қойма жабдықтары мен пакеттеу құралдарын пайдалануға жарамдылығын анықтау. 5. Өрттің алдын алу мен сөндірудің бастапқы құралдарын, жеке қорғану құралдарын пайдалану. 6. Өндірісте зардап шеккен адамға алғашқы көмек көрсету.	
		Білімдер: 3 разряд	

		<ol style="list-style-type: none"> 1. Метрлік жабдықпен жұмыс жөніндегі нұсқаулықтар. 2. Пакеттеу құралдарын пайдалану ережелері. 3. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	-
Еңбек функциясы 2: Тиеу-түсіру жұмыстарын жүргізу	<p>Дағды 1: Жүк орындарын тексеру</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Машықтар: 3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қаптамадағы ақаулар мен ақаулардың болуын анықтау. 2. Сәйкестендіру және арнайы таңбалаудың болуын анықтау. 3. Пакеттерді таразы платформасына орналастыру. <p>Білімдер: 3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе көлігімен тасымалданатын жүктерді буып-түю және таңбалау ережесі. 2. Сәйкестендіру таңбасының мазмұны. 3. Манипуляциялық белгілер мен ақпараттық белгілердің мақсаты. 4. Қауіп белгілері. <p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>
	<p>Дағды 2: Көлік құралдарын түсіру және тиеу, төсеу, жылжыту, және тиеу</p>	<p>Машықтар: 3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қарапайым тиеу-түсіру құрылғылары мен тасымалдау құралдарын пайдалану. 2. Жүктерді пакеттеу құралдарына, көлік құралдарына тиеу және бекіту. 3. Жүктерді пакеттеу құралдары мен көлік құралдарынан түсіру. 4. Паллеттердегі қаптамалардың тұрақтылығын қамтамасыз ету. 5. Жүктерді сәйкестендіру белгісі бойынша сұрыптау. 6. Таңбалау және арнайы кодтар бойынша қауіпті және басқа да арнайы жүктерді анықтау. 7. Жүктерді сақтау шарттарына сәйкес орналастыру. 8. Қауіпті жүктермен болған оқиғалар кезінде нұсқаулыққа сәйкес әрекет ету. 9. Технологиялық жабдықтың операторларына әртүрлі жүктерді Тиеу, түсіру, жылжыту және қатарға қою кезінде сигналдар беру. 10. Қауіпті сигналдарды беру. <p>Білімдер: 3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс технологиясы. 2. Қауіпті жүктердің үйлесімділік кестесі.

		<p>3. Толтыру парағының және POD мақсаты мен мазмұны.</p> <p>4. Қоймада және көлік құралдарында төсеу, бекіту, баспана ережесі.</p> <p>5. Жүк кешені объектілерінің ішінде орын ауыстыру ережесі.</p> <p>6. Технологиялық жабдық операторының сигнал беру тәртібі.</p> <p>7. Қоймалардың, тиеу және түсіру аймақтарының орналасуы.</p>	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік</p> <p>Ұқыптылық</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Дәлдік</p> <p>Төзімділік пен еңбексүйгіштік</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР Еңбек кодексі. 2. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірыңғай талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы. 3. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 545 бұйрығы.</p>		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	Жүк және багажды қабылдап-тапсырушы	
10. Кәсіптің карточкасы "Электрокар жүргізушісі ":			
Топтың коды:	8343-3		
Қызмет атауының коды:	8343-3-002		
Кәсіптің атауы:	Электрокар жүргізушісі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>1-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (1-шығарылым) бекіту туралы" 2023 жылғы 1 қыркүйектегі № 364 ҚР Премьер-Министрінің орынбасары - Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2023 жылғы 7 қыркүйекте № 33389 болып тіркелді.</p> <p>Параграф 440. Электр және автокөлік жүргізушісі</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Мамандандырылған оқу орталықтарының "кара жүргізуші" немесе "жүк тиегіш жүргізуші"курстарынан өткендігі туралы сертификаты		

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	8343-9-001 - Электрарба жүргізушісі	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жүктер мен багажды тасымалдау бойынша механикаландырылған жұмыстарды орындау	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Электрокардың пайдалану жарамдылығын сақтау 2. Тасымалдау жұмыстарын орындау
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Электрокардың пайдалану жарамдылығын сақтау	Дағды 1: Жағдайды бақылау және өнімділікті сақтау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механизмдерге күнделікті қызмет көрсету. 2. Аспаптардың көрсеткіштерін бақылау. 3. Батареялардың зарядталуын тексеру. 4. Тежегіштердің жұмысын тексеру. 5. Жүйелерді реттеу. 6. Ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізу. 7. Орнату және бөлшектеу жұмыс жабдықтары. <p>2 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүк көтергіштігі 2 тоннаға дейінгі электр машинасын жұмыс күйінде ұстау. <p>3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүк көтергіштігі 2 тоннадан асатын электр машинасын жұмыс күйінде ұстау. <p>4 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуежайлардың аумағы бойынша жүкті тасымалдауға арналған көтергіш тетіктермен немесе тіркеме құрылғылармен жабдықталған, жүк көтергіштігі 2 тоннаға дейінгі электрокарларды жұмыс жағдайында ұстау.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыстарды жүргізудің технологиялық процесіне сәйкес тапсырмаларды орындау. 2. Радиотехникалық, электрондық және навигациялық жабдықтарды пайдалану. 3. Орнату мен бекітуді тексеру. 4. Жүк көтергіштігі бойынша шектеулерді бақылау. 5. Манипуляциялық белгілерді басшылыққа алу.

Еңбек функциясы 2: Тасымалдау жұмыстарын орындау	Дағды 1: Жүктерді тасымалдау және олардың сақталуын қамтамасыз ету	<p>2 разряд</p> <p>1. Жүк көтергіштігі 2 тоннаға дейін электр қарасын басқару.</p> <p>3 разряд</p> <p>1. Жүк көтергіштігі 2 тоннадан асатын электр қарасын басқару.</p> <p>4 разряд</p> <p>1. Әуежай аумағы бойынша жүк көтергіштігі 2 тоннадан асатын электр қарасын басқару.</p>
		<p>Білімдер:</p> <p>1. Тиеу ережелері және жүктерді түсіру, төсеу және ауыр салмақты және ірі габаритті жүктерді бекіту.</p> <p>2. Жүктердің рұқсат етілген өлшемдері.</p> <p>3. Объектілердің сызбасы және қойма орындарының нөмірленуі.</p>
		<p>4 разряд</p> <p>1. Тиеу ережелері және жүктерді түсіру, төсеу және ауыр салмақты және ірі габаритті жүктерді бекіту.</p> <p>2. Жүктердің рұқсат етілген өлшемдері.</p> <p>3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде арнайы көліктердің жақындау, жөнелту және маневр жасау схемасы.</p> <p>4. Әуеайлақ бойынша жүру ережесі.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етпейді
	Дағды 2: Қауіпсіздік шараларын сақтау	<p>Машықтар:</p> <p>1. Жеке қорғаныс құралдарын қолдану.</p> <p>2. Әуеайлақ бойынша қозғалыс және ӘК-ге кіру және кету қағидаларын орындау.</p> <p>3. Объект бойынша жылдамдық пен қозғалыс схемаларын шектеу.</p> <p>4. Штаттан тыс жағдайлар пайда болғанда жұмысты тоқтату.</p> <p>5. Жәбірленушіге алғашқы көмек көрсету.</p>
	<p>Білімдер:</p> <p>1. Еңбекті қорғау және өндірістік санитария ережелері.</p> <p>2. Әуеайлақ бойынша қауіпсіз жылжу жөніндегі нұсқаулық.</p> <p>3. Жұмысты авариялық тоқтату тәсілдері.</p> <p>4. Жеке қорғаныс құралдарына қойылатын талаптар.</p> <p>5. Ауыр және ірі жүктерге арналған манипуляциялық белгілер.</p> <p>6. Өткізу және объектішілік режим талаптары.</p> <p>7. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.</p>	
Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етпейді	
Бейімділік Жауапкершілік		

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Командада жұмыс істей білу Тәртіптілік Дәлдік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Үнемді өндіріс		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Еңбек кодексі. 2. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 545 бұйрығы. 3. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірыңғай талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	Жүк пен қолжүктерді қабылдап тапсырушы	
11. Кәсіптің карточкасы "Жүк тиеуші жүргізушісі ":			
Топтың коды:	8343-3		
Қызмет атауының коды:	8343-3-001		
Кәсіптің атауы:	Жүк тиеуші жүргізушісі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Мамандандырылған оқу орталықтарының "жүк тиегіш жүргізушісі"курстарынан өткендігі туралы сертификаты		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	8343-3-004 - Қармауышы бар автожүктіегіштердің операторы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Механикаландырылған тиеу-түсіру жұмыстарын орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Тиегіштерді техникалық пайдалану 2. Тиегіштерді басқару	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Жүк көтергіш техниканы жұмыс күйінде ұстау, оны пайдалану ережелерінің талаптарын орындау. 2. Желіге шықпас бұрын тиегішті сыртқы тексеруден өткізу.	

<p>Еңбек функциясы 1: Тиегіштерді техникалық пайдалану</p>	<p>Дағды 1: Тиегіштің жұмыс күйін сақтау</p>	<p>3. Алмалы-салмалы жүк қармайтын айлабұйымдар мен механизмдерді орнатуды және ауыстыруды жүргізу.</p> <p>4. Тиегіш пен жүк қармау тетіктері мен құрылғыларына жоспарлы-алдын ала жөндеу жүргізуге қатысу.</p> <p>5. Электр тиегіштердегі аккумуляторды, автотүктегіштердегі газ баллондарын ауыстыруға немесе жанармай құю.</p> <p>6. Автожүктегіштің, оның механизмдерінің жұмысындағы ақауларды анықтау және оларды жою.</p> <p>7. Тиегіштерді жөндеуге өтінімдерді ресімдеу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қызмет көрсетілетін тиегіштер мен тиеу-түсіру тетіктері мен олардың агрегаттарының құрылысы туралы негізгі мәліметтер.</p> <p>2. Қызмет көрсетілетін тиегіштерді пайдалану, монтаждау, іске қосу, реттеу және сынамалау жөніндегі нұсқаулықтар.</p> <p>3. Жанар-жағармай материалдарының қолданылатын сорттары.</p> <p>4. Аккумуляторды тиегіш құрылғысы.</p> <p>5. Аккумулятор өндірісінің негізгі материалдарының атауы.</p> <p>6. Қышқылдар мен сілтілермен жұмыс істеу ережелері.</p> <p>7. Тиегіштің жұмысындағы ақаулардың себептері, оның механизмдері және оларды жою әдістері.</p> <p>8. Электротехника бойынша қарапайым мәліметтер.</p> <p>9. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етпейді</p>
	<p>Дағды 1: Көліктің барлық түрлерінде жүктерді тиеу , түсіру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Шектеулі кеңістіктерде маневр жасауды қоса алғанда, тиегішті басқару.</p> <p>2. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалануды қоса алғанда, тиегішпен жұмыс істеу кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау.</p> <p>3. Шамадан тыс жүктемені болдырмау үшін жүктің салмағы мен көлемін бағалау.</p> <p>4. Манипуляциялық белгілерді басшылыққа алу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Пайдаланылған тиегіштің құрылғысы.</p> <p>2. Көліктің барлық түрлерінде жүктерді тиеу, түсіру тәсілдері.</p> <p>3. Жүктерді көтеру, орнын ауыстыру және төсеу ережелері.</p> <p>4. Электротехника бойынша қарапайым мәліметтер.</p>

Еңбек функциясы 2: Тиегіштерді басқару		5. Жергілікті актілер және ұйымның ұйымдастырушылық-өкімдік құжаттары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етпейді
	Дағды 2: Тасымалданатын жүктердің сақталуын қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Біңғайлы қол жеткізуді қамтамасыз ете отырып, авариялық шығуларға кедергі келтірмей, қойма үй-жайларын ұтымды пайдалана отырып, жүктерді жүк қабылдап-тапсырушылардың, манипуляциялық белгілердің нұсқауларына қатаң сәйкес орналастыруды қамтамасыз ету. 2. Жүктеме диаграммасына сәйкес шанышқыларда жүктің дұрыс орналасуын тексеру үшін жүк тиегіштің рұқсат етілген жүк көтергіштігінен артық салмақпен жүктерді тасымалдауға тыйым салынады. 3. Тегіс емес жерлерде қозғалу, қатты бұрылыстар және қатты тежеуді болдырмау; 4. Егер жүктеме көрінуге кедергі келтірсе немесе еңіспен түссе, кері бағытта қозғалыс жасау. 5. Басшылықпен апат қауіпі бар күрделі маневрлерді орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүктерді тиеу, түсіру тәсілдері. 2. Жүктерді көтеру, орнын ауыстыру және төсеу ережелері. 3. Таңбалау және манипуляциялық белгілерге қойылатын талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етпейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Бейімділік</p> <p>Жауапкершілік</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Дәлдік</p> <p>Төзімділік пен еңбексүйгіштік</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР Еңбек кодексі. 2. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірыңғай талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы. 3. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 545 бұйрығы.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	3	Жүк пен қолжүктерді қабылдап тапсырушы
12. Кәсіптің карточкасы "Жүк пен қолжүктерді қабылдап тапсырушы ":		
Топтың коды:	9333-3	
Қызмет атауының коды:	9333-3-001	
Кәсіптің атауы:	Жүк пен қолжүктерді қабылдап тапсырушы	

СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	52-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (52-шығарылым) бекіту туралы" 2022 жылғы 15 маусымдағы № 201 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2022 жылғы 16 маусымда № 28475 болып тіркелді. 50-параграф. Жүк және багажды қабылдау-тапсырушы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Әуе тасымалдауларын ұйымдастыру	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	9333-3-002 - Қолжүктерді сұрыптаушы 9629-9-004 - Қоймашы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе көліктері тасымалданатын жүк пен багаждарды қабылдау, өлшеу, тиеу, сұрыптау, артығымен тиеу, түсіру, сақтау, беру бойынша жүк және сауда операцияларын ұйымдастыру		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жүкті өңдеу 2. Багажды өңдеу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <p>4 разряд</p> <p>1. Тиеу-түсіру жұмыстарын басқару.</p> <p>2. Жүктерді қабылдау: ілеспе құжаттарға сәйкес: қаптамалардың санын санау, өлшеу, қаптамалардың жарамдылығын және бар-жоғын және таңбалануын тексеру, қауіпсіздікті тексеруді ұйымдастыру, жүктің түсуін тіркеу.</p> <p>3. Қоймалық өңдеуді жүргізу: мәлімделген сақтау шарттарына сәйкес қоймалық орындарға орналастыру, мемлекеттік бақылау үшін жүк беру.</p> <p>4. Жеткізу үшін жүкті жинақтау парағына сәйкес шоғырландырыңыз, қоймалық есептен алыңыз.</p> <p>5. Қойманы басқарудың жергілікті автоматтандырылған бағдарламасында жұмыс істеу, сондай-ақ "E-Freight"жүк авиатасымалдарын электрондық ресімдеудің және сүйемелдеудің халықаралық стандартын пайдалану.</p> <p>6. Ұшу жүйелілігінің бұзылуын болдырмау.</p>	

	<p>Дағды 1: Жөнелтілетін жүкті өңдеу</p>	<p>7. Қауіпті жүктерді және басқа да арнайы жүктерді қабылдау және өңдеу.</p> <p>8. Таразылау аспаптары жағдайын, жүк пен багаждарды белгілеуге қажет материалдардың барын, вагондар мен контейнерлерге бекіту-пломбылау құрылғыларын қондыруды бақылау.</p> <p>Білімдер: 4 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүкті өңдеу кәсіпорнының технологиясы. 2. Жүктер мен багаждарды тасымалдаудың, тасымалдау құжаттарын рәсімдеу тәртібі. 3. Таңбалаудың түрлері мен мақсаттары. 4. Таразы жабдықтарын пайдалану жөніндегі нұсқаулық. 5. Экспорттық тауарларды жөнелту кезіндегі кеден заңнамасының талаптары. 6. Аумақты емес жүк және ауыр салмақты жүктерді жеткізу жөніндегі нұсқау. 7. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Жүкті өңдеу</p>	<p>Дағды 2: ӘК бортынан түскен жүкті өңдеу</p>	<p>Машықтар: 4 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүк манифестіне сәйкес тасымалдаушылардан ӘК бортынан жүкті қабылдау. 2. Қайта сұрыптауды қоспағанда, сұрыптау. 3. Мәлімделген сақтау режимдерін анықтау және сәйкесінше орналастыру. 4. Тасымалдау құжаттары мен есеп беруді рәсімдеу, өндірістік жүк операциялары туралы ақпараттарды жеке электронды есептеу машинасына енгізу. 5. Жүктердің түсуін тіркеу. 6. Ережеге сәйкес қауіпті жүктерді және басқа да арнайы жүктерді қабылдау және өңдеу. 7. Алушыларға жүктерді беруді жүргізу. 8. Жүктерді өңдеу бөлігінде жерүсті қызмет көрсету туралы келісімнің талаптарын орындау. <p>Білімдер: 4 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Импорттық тауарларды ресімдеу кезіндегі кеден заңнамасының талаптары. 2. Жүк тасымалындағы құжат айналымы ережелері. 3. Қауіпті жүктерді тасымалдау және оларға байланысты апаттық жағдайды жою тәртібі. 4. Арнайы жүктердің үйлесімділік кестесі. 5. Жануарларды әуе көлігімен тасымалдау ережелері.

	6.Тез бұзылатын жүктерді және температуралық бақылаумен тасымалданатын тауарларды тасымалдау ережесі.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
Дағды 3: Жүктерді қабылдауды және беруді ұйымдастыру	<p>Машықтар: 4 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысым жүктерін қабылдау-тапсырғыштардың жұмысын ұйымдастыру және өндірістік жағдай өзгерген жағдайда қабылдау-тапсырғыштардың жұмысын түзету. 2. Жүктерді қабылдап-тапсырушылардың өндірістік процесс технологияларының ауысуын, жүктердің түсуін және берілуін ресімдеуді сақтауын бақылау. 3. Жүк жөнелтушілерден жүкті қабылдау. 4. ӘК бортынан жүкті қабылдау. 5. ӘК жүктеу үшін жүкті беру. 6. Жүкті жүк алушыларға беру. 7. Бағалы жүктерді қабылдау және беру. 8. Кедендік тексеру және басқа да санкцияланған тексерулер үшін жүк партияларын ұсыну. 9. Түгендеуді ұйымдастыру. <p>Білімдер: 4 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Әуе, теміржол және автомобиль көлігіндегі қызметті реттейтін нормативтік құқықтық актілер, нормативтік құжаттар. 2. УСҚ қызметіне қатысты кеден заңнамасының негіздері. 3. Іскерлік қарым-қатынас этикасы. 4. Өндіріс технологиясының негіздері; жүктерді сақтау және тасымалдау шарттары. 5. Жүктерді тасымалдау ережелері. 6. Акті-наразылық жұмыстары жөніндегінұсқау. 7. Жоғалған жүктерді іздеу жөніндегінұсқау. 8. Ішкі еңбек тәртібі ережелері.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
	<p>Машықтар: 4 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ілеспе құжаттамада және биркаларда көрсетілген мінезі мен бағыттары бойынша багаж бөлімшесінде багажды тиеуді/түсіруді жүзеге асыру. 2. Багаж бөлімшесінде тиеу-түсіру жұмыстарын жүзеге асыру кезінде жолаушылардың багажына толық сақталуын және ұқыпты қарауын қамтамасыз ету. 3. Жерүсті қызмет көрсету құралдарына багажды төсеу кезінде манипуляциялық белгілер мен арнайы тегтердің талаптарын сақтау, (абайлаңыз шыны, үстіңгі және басқа).

4. Тіркеу тіректерінен сынғыш багажды багаж бөліміне қолмен жеткізу, ірі габаритті багажды ірі габаритті багажға арналған лентамен жөнелту.
5. VIP/CIP залдардағы жолаушылар мен багажға қызмет көрсету рәсіміне сәйкес тіркеу сөрелерінен, VIP/CIP залдарынан багажды және нәзік заттарды багаж бөліміне жеткізу.
6. Багажды қолайсыз ауа-райынан қорғауды қамтамасыз ету
7. BRS (Baggage reconciliation system) жүйесінің сканері арқылы багажды бекіту.
8. Ілінісу / ажырату багаж арбалары композицияны қалыптастыру.
9. Багаж бөлімінен тіркеу аймағына пластикалық науаларды жеткізуді жүзеге асыру.
10. Арнайы жұмыс кезінде қауіпсіз аймақта болу. арнайы көлік қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес. әуеайлақ бойынша автокөлік және механикаландыру құралдары.
11. Жолаушылардың багажындағы қауіпті заттарды анықтау.
12. Багаждың бүлінуіне, бүлінуіне, ұрлануына, жетіспеуіне, жөнелтілуіне, жоғалуына жол бермеу.
13. Багажды контейнерге салу бойынша талаптарды орындау.
14. Қозғалыс кезінде багаж арбаларынан багаждың құлауын болдырмайтын талаптарды орындау, сондай-ақ басқарылуы мен тұрақтылығын сақтау багажды борт деңгейінен жоғары емес багаж арбаларына тиеуді жүзеге асыру. Зақымдануды болдырмау үшін багаждың төменгі қатарын бүйіріне қою (қаттылық қабырғасы).
15. Қонуға келмеген жолаушылардың багажын табу және түсіру.
16. ӘК-де багаждың жүктелуін бақылау.

Дағды 1:
Жөнелтілетін багажды өңдеу

Білімдер:

4 разряд

1. Багажды өңдеуге арналған жердегі қызмет көрсетудегі IATA нұсқаулары.
2. Жүктің түрлері және оларды өңдеу ережелері.
3. Кәсіпорын бөлімшесінің өндірістік қызметінің технологиясы.
4. Ұшуды қамтамасыз етудің технологиялық кестелері.
5. Құжаттарды тексеру және багаж түбіртегін өңдеуді қоса, багажды тіркеу рәсімдері.
6. Жүктің салмағы мен көлеміне шектеулер.
7. Тасымалдауға тыйым салынған заттардың тізбесі (жарылғыш заттар, өткір заттар, сұйықтықтар және т.б.)
8. Күдікті объектілер немесе қауіпсіздік қатерлері анықталған кездегі іс-әрекеттер.

Еңбек функциясы 2:
Багажды өңдеу

	<p>9. Жапсырмалар мен штрих-кодтарды пайдалануды қоса алғанда, багаж биркаларының түрлері мен мақсаттары.</p> <p>10. Багажды орауға қойылатын талаптар.</p> <p>11. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері.</p> <p>12. Қызмет көрсететін әуе компаниялардың талаптары.</p> <p>13. Жүктемені басқару принциптерін түсіну.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
Дағды 2: Келген багажды өңдеу	<p>Машықтар:</p> <p>4 разряд</p> <p>1. ӘК бортына жеткізілген багажды багаж бөлімшесінде түсіруді жүзеге асыру.</p> <p>2. Багаж бөлімшесінде тиеу-түсіру жұмыстарын жүзеге асыру кезінде жолаушылардың багажына толық сақталуын және ұқыпты қарауын қамтамасыз ету.</p> <p>3. Багаж карусельінің лентасына багажды төсеу кезінде манипуляциялық белгілер мен арнайы тегтердің талаптарын сақтау.</p> <p>4. VIP/CIP залдарында жолаушылар мен багажға қызмет көрсету рәсіміне сәйкес жолаушылардың VIP/VIP багажын өңдеу.</p> <p>5. Багажды қолайсыз ауа-райынан қорғауды қамтамасыз ету.</p> <p>6. Жүк арбаларын ажырату.</p> <p>7. Арнайы көліктің жұмысы кезінде қауіпсіз аймақта болу, арнайы көліктердің қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес. әуеайлақ бойынша автокөлік және механикаландыру құралдары.</p> <p>8. Багаждың бүлінуіне, ұрлануына, жетіспеуіне жол бермеу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>4 разряд</p> <p>1. Багажды өңдеу бөлігінде жерүсті қызмет көрсету бойынша ИАТА нұсқаулығы.</p> <p>2. Бөлімшенің өндірістік қызметінің технологиясы.</p> <p>3. Багажды қабылдап-тапсырушының жұмыс нұсқаулығы.</p> <p>4. Багаж түрлері және оларды өңдеу ережелері.</p> <p>5. Багаж белгілерінің түрлері мен мақсаттары.</p> <p>6. Технологиялық графиктер рейске қызмет көрсету.</p> <p>7. Қызмет көрсетілетін авиакомпаниялардың талаптары.</p> <p>8. Жүктеуді бақылау принциптері.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
Жауапкершілік Ұқыптылық	

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Командада жұмыс істей білу Төзімділік пен еңбексүйгіштік Зейінді шоғырландыру және бақылау		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Еңбек кодексі. 2. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірыңғай талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы. 3. ҚР әуежайларында жолаушыларға қызмет көрсетуді ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 24 ақпандағы № 189 бұйрығы 4. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 540 бұйрығы. 5. Жолаушыларға азаматтық әуе кемелерінде тасымалдауға тыйым салынған қауіпті заттар мен нәрселердің, сондай-ақ есірткінің барлық түрлерінің тізбесін бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің міндетін атқарушы 2023 жылғы 27 шілдедегі № 548 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	бақылау агенті	
	4	Пошта-жүк тасымалдарына қызмет көрсетуді ұйымдастыру жөніндегі агент	
	4	Жолаушылар тасымалына қызмет көрсетуді ұйымдастыру жөніндегі агент	
	4	Тасымалдау құжаттарын өңдеу жөніндегі оператор	
13. Кәсіптің карточкасы "Тасымалдау құжаттарын өңдеу операторы ":			
Топтың коды:	4323-9		
Қызмет атауының коды:	4323-9-019		
Кәсіптің атауы:	Тасымалдау құжаттарын өңдеу операторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе тасымалдауларын ұйымдастыру	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	4323-9-018 - Жүктің жақындауы мен келуі туралы ақпарат бюросының операторы		

Қызметтің негізгі мақсаты:	Жүктерді қабылдау мен беруді құжаттамалық ресімдеу	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жүктерді жөнелтуге құжаттарды қабылдау және тіркеу 2. Келген жүктерді тіркеу және құжаттарды беру
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Жүктерді жөнелтуге құжаттарды қабылдау және тіркеу	Дағды 1: Жүк тұтынушыларына кеңес беру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүкжөнелтушілерді қауіпті және өзге де арнайы жүктерді тасымалдауды қоса алғанда, жүктерді әуе көлігімен тасымалдау қағидалары туралы хабардар ету. 2. Авиакәсіпорындар ұсынатын қызметтерді ұсыну. 3. Тасымалдаушылардың жүк агенттері, кеден агенттері туралы ақпарат беру. 4. Тасымалдауға арналған жүктерді ресімдеу тәртібі мен ережелерін түсіндіру. 5. ӘК қозғалыс кестесі туралы ақпарат беру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көліктегі қызметті реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық актілер, нормативтік құжаттар. 2. УСҚ қызметіне қатысты кеден заңнамасының негіздері. 3. Іскерлік қарым-қатынас этикасы. 4. Өндіріс технологиялары. 5. Іс жүргізу негіздері. 6. Қазіргі заманғы техникалық құралдарды, коммуникациялар мен байланыстарды, есептеу техникасын пайдалана отырып ақпаратты өңдеу әдістері. 7. Кәсіпорынның өндірістік көрсеткіштерін есепке алуды жүзеге асыру үшін қажетті бағдарламалық кешендерді пайдалану технологиясы. 8. Жүктерді сақтау және тасымалдау шарттары. 9. Жүктерді әуе көлігімен тасымалдауды ұйымдастыру қағидаттары, жүктерді автомобиль және темір жол көлігімен тасымалдау қағидалары. 10. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері. 11. Авиакәсіпорынның қызмет көрсету бойынша тарифтік саясаты. 12. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүк жөнелтушілерден жөнелтуге дайын жүктер үшін құжаттарды қабылдау.

	<p>Дағды 2: Жүктерді жөнелту үшін құжаттарды қабылдау</p>	<p>2. Құжаттарды қабылдаудың технологиялық кестесін сақтау.</p> <p>3. Қажетті тасымалдау және тауарға ілеспе құжаттардың болуын, олардың дұрыс толтырылуын, рұқсаттардың болуын тексеру.</p> <p>4. Жүктердің түсуін және берілуін есепке алу жүйесінде құжаттарды қабылдауды тіркеу.</p> <p>5. Қызметтерге ақы төлеу үшін шоттар жазу.</p> <p>6. Ерікті немесе мәжбүрлі түрде бас тартқан кезде жүкті беруді ресімдеу.</p> <p>7. Жөнелту пунктіне арналған құжаттарды мұрағаттауды жүргізу.</p> <p>8. Жүктерді рейске жинақтау үшін құжаттарды тапсыру.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Көліктегі қызметті реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық актілер, нормативтік құжаттар .</p> <p>2. Экспорттық тауарларды ресімдеу кезіндегі кеден заңнамасының талаптары.</p> <p>3. Жүк тасымалындағы құжат айналымы ережелері .</p> <p>4. Авиакәсіпорынның қызмет көрсету бойынша тарифтік саясаты.</p> <p>5. Қазіргі заманғы техникалық құралдарды, коммуникациялар мен байланыстарды, есептеу техникасын пайдалана отырып ақпаратты өңдеу әдістері.</p> <p>6. Кәсіпорынның өндірістік көрсеткіштерін есепке алуды жүзеге асыру үшін қажетті бағдарламалық кешендерді пайдалану технологиясы.</p> <p>7. Жүктерді сақтау және тасымалдау шарттары.</p> <p>8. Жүктерді әуе көлігімен тасымалдауды ұйымдастыру қағидаттары, жүктерді автомобиль және темір жол көлігімен тасымалдау қағидалары.</p> <p>9. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Қабылдауды ресімдеудің дұрыстығын және орналастырудың мәлімделген сақтау шарттарына сәйкестігін тексере отырып, келіп түскен жүкке құжаттарды алу.</p> <p>2. Жүк алушыға немесе оның агентіне қол жетімді байланыс құралдарымен жүктің түскені туралы хабарлау: телефон, e-mail және т.б. арқылы алушының немесе транзит жөніндегі агенттің АWB-де көрсетілген жүктің түскені туралы хабардар ету күнінен .</p> <p>3. Алушыға құжаттарды беру</p> <p>4. Құжаттарды өндеудің әр кезеңін жүктерді қабылдау және беру жүйелерінде белгілеу.</p>

<p>Енбек функциясы 2: Келген жүктерді тіркеу және құжаттарды беру</p>	<p>Дағды 1: Алушыларды жүктің түсуі туралы хабардар ету</p>	<p>5. Импорттық тауарларды, тез бұзылатын, температуралық бақылаумен өткізілетін жануарларды және басқа да арнайы жүктерді алу тәртібін түсіндіру.</p> <p>6. Трансферлік жүктерді ресімдеу тәртібін түсіндіру.</p> <p>7. Ақау туралы акті болған кезде қажетті рәсімдер туралы хабардар ету.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көліктегі қызметті реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық актілер, нормативтік құжаттар. 2. Экспорттық тауарларды ресімдеу кезіндегі кеден заңнамасының талаптары. 3. Жүк тасымалындағы құжат айналымы ережелері. 4. Авиакәсіпорынның қызмет көрсету бойынша тарифтік саясаты. 5. Қазіргі заманғы техникалық құралдарды, коммуникациялар мен байланыстарды, есептеу техникасын пайдалана отырып ақпаратты өңдеу әдістері. 6. Кәсіпорынның өндірістік көрсеткіштерін есепке алуды жүзеге асыру үшін қажетті бағдарламалық кешендерді пайдалану технологиясы. 7. Жүктерді сақтау және тасымалдау шарттары. 8. Жүктерді әуе көлігімен тасымалдауды ұйымдастыру қағидаттары, жүктерді автомобиль және темір жол көлігімен тасымалдау қағидалары. 9. Искерлік қарым-қатынас этикасы.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p>
	<p>Дағды 2: Жүкті беруді ресімдеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүкті беруге рұқсаттарды тексере отырып, жүк алушыдан құжаттарды қабылдау. 2. Авиакәсіпорынның қызметтеріне ақы төлеу үшін кассаға есеп айырысу парағын шығару. 3. Қоймадан жүк алуға рұқсат шығару. 4. Тағайындалған жерге арналған құжаттарды мұрағаттау. 5. Жүктің берілуін тіркеу. 6. "E-Freight" ақпараттық жүйесінде жүкті беру рәсімін жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көліктегі қызметті реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық актілер, нормативтік құжаттар . 2. Экспорттық тауарларды ресімдеу кезіндегі кеден заңнамасының талаптары. 3. Жүк тасымалындағы құжат айналымы ережелері. 4. Авиакәсіпорынның қызмет көрсету бойынша тарифтік саясаты.

		<p>5. Қазіргі заманғы техникалық құралдарды, коммуникациялар мен байланыстарды, есептеу техникасын пайдалана отырып ақпаратты өңдеу әдістері.</p> <p>6. Кәсіпорынның өндірістік көрсеткіштерін есепке алуды жүзеге асыру үшін қажетті бағдарламалық кешендерді пайдалану технологиясы.</p> <p>7. Жүктерді сақтау және тасымалдау шарттары.</p>	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Дәлдік</p> <p>Сыпайылық</p> <p>Мейірімділік</p> <p>Ауызекі сөйлеу дағдылары</p> <p>Зейінді шоғырландыру және бақылау</p> <p>Көп мәдениеттілік және ашықтық</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. ҚР азаматтық авиациясында бортсеріктердің жұмысын ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 308 бұйрығы. 3. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 545 бұйрығы. 4. ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі № 509 бұйрығы. 5. ҚР Еңбек кодексі.</p>		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Авиациялық тасымалдау жөніндегі маман	
14. Кәсіптің карточкасы "Жүктер мен багажды іздестіру жөніндегі агенті ":			
Топтың коды:	4323-9		
Қызмет атауының коды:	4323-9-002		
Кәсіптің атауы:	Жүктер мен багажды іздестіру жөніндегі агенті		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе тасымалдауларын ұйымдастыру	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			

Формалды емес және информгалы бiлiммен байланыс:		
Кәсiптiң басқа ықтимал атаулары:	4323-3-003 - Әуе кемесiнiң қызметшiсi	
Қызметтiң негiзгi мақсаты:	Жүк пен багажды iздестiрудi ұйымдастыру	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тiзбесi:	Мiндеттi еңбек функциялары:	1. Әуе кемесiнiң жолаушыларына тiркелген багажды берудi ұйымдастыру 2. Жүктердi iздеу
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Әуе кемесiнiң жолаушыларына	Дағды 1: Багажды беру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жолаушыларға багажды беру орны туралы хабарлау. 2. Багаж түбiртектерi мен багаж тегтерiнiң жолаушылар алған багажға сәйкестiгiн тексеру. 3. Техникалық құжаттама бланкiлерiн алу. 4. Жұмыс кезiнде анықталған технологиялық процестiң бұзылуы туралы басшыға хабарлау. 5. Багажды тасымалдау кезiнде ақауларды ресiмдеу <p>Бiлiмдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Келген жолаушыларға қызмет көрсету технологиясы. 2. Ұшу кезiнде ұшақтарға техникалық қызмет көрсетудiң технологиялық кестесi. 3. Багажды беру бойынша стандартты ресiмдер мен регламенттер. 4. Сәйкестендiру багаж тегтерiнiң мақсаты және түрлерi. 5. Багажды есепке алу жүйесiнiң және багаждың күйiн бақылауға арналған компьютерлiк бағдарламалардың жұмыс ережелерi. 6. Жолаушылардың багажында жасырын қауiптi жүктердi анықтау қағидаттары. 7. Қауiптi заттарды, жануарларды, габариттi емес, ауыр және басқа да арнайы багажды тасымалдау ережесi. 8. Қызмет көрсетiлетiн авиакомпаниялардың багажды өңдеу жөнiндегi талаптары. 9. Жолаушылармен қарым-қатынас этикасы жүйелерi. 10. Жолаушылардың багажын тасымалдау бөлiгiнде кеден заңнамасының талаптары. 11. Багажды өңдеу бойынша ҰҚБЖ және АҚБЖ талаптары. 12. Еңбектi қорғау, қауiпсiздiк техникасы, өндiрiстiк санитария және өртке қарсы талаптар.

<p>тіркелген багажды беруді ұйымдастыру</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 2: Багажды сақтау және іздеу</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p> <p>Машықтар: 1. Әуежай аумағында қол жүгіне және әуе кемесінің бортында жолаушылар ұмытып кеткен заттарға стандартты құжаттарды ресімдеу. 2. Жолаушы алмаған немесе талап етпеген тіркелген багаж иесін іздестіру. 3. Жолаушыға берілмеген тіркелген багажды іздестіру. 4. Иесіне, жіберілген және құжатсыз багажға іздеу жүргізу. 5. Кедендік ережелерге сәйкес жолаушылардың багажын, қол жүгін және жеке заттарын сақтауды ұйымдастыру. 6. Жолаушылардың багаждың бүлінуіне, жетіспеуіне немесе келмеуіне қатысты өтініштері мен шағымдарын тіркеу. 7. Автоматтандырылған багажды бақылау және іздеу жүйесінде жұмыс істеу.</p> <p>Білімдер: 1. Багажды іздеудің стандартты рәсімдері мен ережелері. 2. Багажды іздестіруге және ақауға өтініштерді толтыру ережесі. 3. Багаждың дұрыс жұмыс істемеуі және жоғалуы үшін жауапкершілік шектері. 4. Шағым беру мерзімі. 5. Багажды бақылау мен іздеудің автоматтандырылған жүйесінде жұмыс істеу ережелері. 6. Жолаушылардың багажын тасымалдау бөлігінде кеден заңнамасының талаптары. 7. Іскерлік қарым-қатынас этикасы.</p> <p>талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар: 1. Жүктерді іздеуге өтінімдерді қабылдау, тіркеу және өңдеу. 2. Межелі пунктте жүкке жедел іздестіру жүргізу, жөнелту және трансфер әуежайларын сұрау. 3. Бақылау жүйелеріндегі жүктердің күйін және есеп беруді тексеру. 4. Іздеу мәселелерін жедел шешу үшін авиакомпаниялармен, жүк қызметтерімен және басқа да мүдделі тараптармен өзара әрекеттесу. 5. Тұтынушыларға жүктерді іздеу мәселелері бойынша кеңес беру және мәртебе туралы өзекті ақпарат беру. 6. Іздестіру нәтижелері бойынша қажетті құжаттамалар мен есептерді ресімдеу.</p>

<p>Еңбек функциясы 2: Жүктерді іздеу</p>	<p>Дағды 1: Жүктерді іздестіруді ұйымдастыру</p>	<p>7. Жүктердің жоғалу немесе кешігу себептерін талдау және олардың алдын алу бойынша ұсыныстар әзірлеу. 8. Жүктерді өңдеу және іздестіру процестерін жақсарту жөніндегі іс-шараларға қатысу. 9. Шағым бойынша тергеулер мен сот ісін жүргізу үшін іздестіру материалдарын дайындау. 10. Іздестіріліп жатқан жүктердің есебін жүргізу.</p> <p>Білімдер: 1. Жүктерді іздеу әдістері. 2. Багажды және жүктерді тасымалдау ережелері. 3. Жүк тасымалдау құжаттарының нысандары. 4. Жүктерді тасымалдау маршруттары. 5. Жоғалған, бүлінген үшін жауапкершілік шегі жүктерді жеткізу мерзімдерін бұзу. 6. Шағым беру мерзімі. 7. Жүктерді орау және таңбалау ережелері. 8. Қауіпті және өзге де арнайы жүктерді тасымалдау қағидалары 9. Жүк клиенттерімен іскерлік қарым-қатынас этикасы. 10. E-Freight АЖ-де жұмыс істеу принциптері. 11. Өндірістік қызмет технологиясы. 12. Жүктерді өңдеуге тартылған қызметкерлердің лауазымдық міндеттері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Жауапкершілік Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Күйзеліске тұрақтылық Дәлдік Ауызекі сөйлеу дағдылары Зейінді шоғырландыру және бақылау Көп мәдениеттілік және ашықтық</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. ҚР азаматтық авиациясында бортсеріктердің жұмысын ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 308 бұйрығы. 3. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 545 бұйрығы. 4. ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі № 509 бұйрығы. 5. ҚР Еңбек кодексі. 6. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 7. Әуе кемесінің бортында мінез-құлық қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 416 бұйрығы.</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 4</p>	<p>Кәсіптің атауы: диспетчер</p>

15. Кәсіптің карточкасы "Жолаушылар тасымалы бойынша агенті ":			
Топтың коды:	4221-0		
Қызмет атауының коды:	4221-0-005		
Кәсіптің атауы:	Жолаушылар тасымалы бойынша агенті		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе тасымалдауларын ұйымдастыру	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	авиация саласындағы жұмыс өтілі 1 жыл		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	4221-0-002 - Жолаушыларға жерде қызмет көрсету агенті		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемесінің жолаушыларына қызмет көрсету, олардың багажы мен қол жүгін өңдеу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жолаушыларды тіркеу, багажды және қол жүгін ресімдеу 2. Әуе кемесіне қонуды және жолаушылардың күтуін ұйымдастыру 3. Келген жолаушылардың кездесуі 4. Халықтың мобильділігі төмен топтарына жататын жолаушыларға қызмет көрсету (PRM)	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Жұмыс орнын ұйымдастыру. 2. Жолаушыларды тіркеуді автоматтандырылған және қолмен жүргізу. 3. Бекітілген жұмыс технологиясына және авиакомпаниялардың талаптарына сәйкес авиабилеттерді, багажды, жолаушылардың қол жүгін тіркеу. 4. Тасымалдау құжаттарының және жолаушылардың жеке басын куәландыратын құжаттарының ресімделуін тексеру.	

<p>Еңбек функциясы 1: Жолаушыларды тіркеу, багажды және қол жүгін ресімдеу</p>	<p>Дағды 1: Билеттерді тіркеу және багажды рәсімдеу</p>	<p>5. Авиакомпаниялар белгілеген багажды және жолаушылардың қол жүгін тасымалдау нормаларын сақтау, нормативтен тыс және ақылы багажды ресімдеу.</p> <p>6. Жолаушыларға міндетті стандартты сұрақтар қою.</p> <p>7. Жолаушыларды әуе тасымалының ережелері мен шарттары туралы хабардар ету.</p> <p>8. Трансферлік жолаушыларға арналған орындарды брондау.</p> <p>9. Жолаушыларды тіркеу және багажды ресімдеу жүйелеріне енгізілген деректердің дұрыстығын бақылау.</p> <p>10. Отырғызу талондарын, багаж тегтерін, жолаушылар және багаж ведомостарын шығару.</p> <p>11. Рейске қызмет көрсету аяқталғаннан кейін ұшу құжаттамасының пакетін жинақтау.</p> <p>12. Халықтың мобильділігі төмен топтарына (PRM) жататын еріп жүрмейтін балаларға, жолаушыларға қызмет көрсетуді ұйымдастыру.</p> <p>13. Жасырын қауіпті жүктерді анықтау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Авиакомпаниялар ұсынатын жолаушылар мен багажды тіркеу рәсімдері.</p> <p>2. Еріп жүрмейтін балаларға, халықтың аз қозғалатын топтарына (PRM) жататын жолаушыларға, балалары бар жолаушыларға, трансферлік жолаушыларға және қызмет көрсетудің жоғары класты жолаушыларына және жүкті әйелдерге қызмет көрсету қағидалары.</p> <p>3. Тасымалдау құжаттарын ресімдеу ережелері.</p> <p>4. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері.</p> <p>5. Багаждың ерекше санаттарын ресімдеу және өңдеу түрлері мен ережелері.</p> <p>6. Багажды тіркеу және ресімдеудің автоматтандырылған жүйелерімен жұмыс істеу принциптері.</p> <p>7. Искерлік қарым-қатынас этикасы.</p> <p>8. Объектішілік және өткізу режимдерінің талаптары.</p> <p>9. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Топтық тасымалдарды және жолаушылардың ерекше санаттарын диспетчерлік сүйемелдеуді жүзеге асыру.</p> <p>2. Тіркеу нәтижелері бойынша деректерді және жолаушыларды орталықтандыру диспетчерлік қызметіне ұшаққа отырғызғаннан кейін қорытынды деректерді ұсыну.</p>

	<p>Дағды 2: Байланысты қызметтермен және экипажбен өзара әрекеттесу</p>	<p>3. Экипажға ұшу құжаттамасының пакетін ұсыну. 4. Диспетчерлік қызметтерді, авиациялық ұйымның іргелес құрылымдық бөлімшелерін және әуежай қызметін жүзеге асыратын ұйымдарды қонуға кешігіп келген жолаушылар туралы хабардар ету. 5. Жұмыс кезінде анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау.</p> <p>Білімдер: 1. Рейстерге қызмет көрсетудің технологиялық карталары. 2. Рейстерге қызмет көрсетудің технологиялық кестелері. 3. Әуе тасымалдарын ұйымдастырумен айналысатын қызметтердің өндірістік құрылымы. 4. Жолаушыларға қызмет көрсету және багажды өңдеу кезіндегі ҰҚБЖ және АҚБЖ талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Әуе кемесіне қонуды және жолаушылардың күтуін ұйымдастыру</p>	<p>Дағды 1: ӘК-не жолаушыларды отырғызуды жүргізу</p>	<p>Машықтар: 1. Отырғызу талондарын тексеріп, жолаушылардың қонуға өтуін тіркеу. 2. Автоматтандырылған жүйеде жолаушылардың қонуға өтуін бақылау. 3. Жолаушылардың қол жүгі нормасының әуе тасымалы ережелеріне сәйкестігін тексеру. 4. Жолаушылардың автокөлікке отыруын бақылау. 5. Жолаушыларды ӘК бортына жаяу жүргіншілер жеңі және перрон бойынша алып жүру. 6. Кешіккен жолаушыларды әуе кемесінің бортында жеткізуді ұйымдастыру.</p> <p>Білімдер: 1. Рейстерге қызмет көрсетудің технологиялық карталары. 2. Рейстерге қызмет көрсетудің технологиялық кестелері. 3. Әуе тасымалдарын ұйымдастырумен айналысатын қызметтердің өндірістік құрылымы. 4. Отырғызу талонын толтыру ережесі және мақсаты. 5. ӘК-де жолаушылардың қонуын бақылаудың автоматтандырылған жүйесіндегі жұмыс принципі. 6. Багажды және қол жүгін тасымалдау нормалары. 7. Перрон бойымен қозғалу ережелері. 8. Перрон бойымен қозғалу ережелері. 9. Ұшаққа қызмет көрсету кезінде арнайы машиналарға кіру, кету және маневр жасау схемасы. 10. Әуе кемелерінің, арнайы көліктердің және механикаландыру құралдарының қозғалысын перронға орналастыру және ұйымдастыру схемасы.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p>

<p>Еңбек функциясы 3: Келген жолаушылардың кездесуі</p>	<p>Дағды 1: Келген жолаушылардың кездесуі</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жолаушылар трапының (телетрап) сәйкестігін бақылау. 2. Жолаушылардың ӘК - ден шығуын бақылау. 3. Жолаушыларды аэровокзал ғимаратына дейін алып жүру (қажет болған жағдайда). 4. Транзиттік және тасымалдаушы жолаушыларға келесі рейске өту, күзет және паспорттық бақылаудан өту сияқты келесі әрекеттерді түсіндіру. 5. Жолаушыларға әуежайда бағдарлауға көмектесу, жөнелту уақыты мен отырғызу қақпалары туралы ақпарат беру. 6. Жұмыс барысында анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рейстерге қызмет көрсетудің технологиялық карталары. 2. Рейстерге қызмет көрсетудің технологиялық кестелері. 3. Транзиттік және трансферлік жолаушыларға қызмет көрсету қағидалары. 4. Перрон бойымен қозғалу ережелері. 5. Ұшаққа қызмет көрсету кезінде арнайы машиналарға кіру, кету және маневр жасау схемасы. 6. Әуе кемелерінің, арнайы көліктердің және механикаландыру құралдарының қозғалысын перронға орналастыру және ұйымдастыру схемасы.
<p>Еңбек функциясы 4:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мүгедектер арбаларының, байланыс құралдарының және PRM санатындағы жолаушыларға қызмет көрсету үшін қажетті басқа да жұмыс жабдықтарының жай-күйін, жарамдылығын және жұмыс істеуін тексеру. 2. "СIP", "VIP", жалпы залдарда PRM санатындағы жолаушыларға қызмет көрсету бойынша функцияларды орындау. 3. PRM санатындағы жолаушыларға жеке қызмет көрсетуді және қажетті жабдықты (кресло - арбалар, әуе кемесінің бортына/бортына отырғызуға/түсіруге арналған автоматтандырылған құралдар және т.б.) ұсыну. 4. PRM санатындағы жолаушыларды бекітілген жинау орнынан тіркеу үстеліне дейін, жылдам тексеру желісі ("FastTrack") арқылы жинақтағыштағы күту аймағына дейін жылжыту және сүйемелдеу. 5. Тіркеу, тексеру, паспорттық және кедендік бақылау рәсімдерінен өту және багажды алу кезінде PRM санатындағы жолаушыларға көмек көрсету.

Халықтың мобильділігі төмен топтарына жататын жолаушыларға қызмет көрсету (PRM)	PRM санатындағы жолаушыларға қызмет көрсету	<p>6. ӘК-ге қонуды және PRM санатындағы жолаушылар мен еріп жүретін адамдарды қарсы алуды жүзеге асыру, оларды перронмен жүру кезінде сүйемелдеу.</p> <p>7. PRM санатындағы транзиттік және трансферлік жолаушыларға қызмет көрсету.</p> <p>8. PRM санатындағы жолаушыларға барынша жайлылықты қамтамасыз ету үшін жәрдем көрсету.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Рейстерге қызмет көрсетудің технологиялық карталары.</p> <p>2. Рейстерге қызмет көрсетудің технологиялық кестелері.</p> <p>3. Мүмкіндігі шектеулі мобильді және мобильді емес жолаушыларға қызмет көрсету ережелері.</p> <p>4. Перрон бойымен қозғалу ережелері.</p> <p>5. Ұшаққа қызмет көрсету кезінде арнайы машиналарға кіру, кету және маневр жасау схемасы.</p> <p>6. Әуе кемелерінің, арнайы көліктердің және механикаландыру құралдарының қозғалысын перронға орналастыру және ұйымдастыру схемасы.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Бейімділік</p> <p>Жауапкершілік</p> <p>Ұқыптылық</p> <p>Күйзеліске тұрақтылық</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Сыпайылық</p> <p>Төзімділік пен еңбексүйгіштік</p> <p>Ауызекі сөйлеу дағдылары</p> <p>Зейінді шоғырландыру және бақылау</p> <p>Клиентке бағдарлау</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 540 бұйрығы. 3. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірыңғай талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы. 4. ҚР Еңбек кодексі. 5. Жолаушыларға азаматтық әуе кемелерінде тасымалдауға тыйым салынған қауіпті заттар мен нәрселердің, сондай-ақ есірткінің барлық түрлерінің тізбесін бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің міндетін атқарушы 2023 жылғы 27 шілдедегі № 548 бұйрығы.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі: 4	Кәсіптің атауы: диспетчер
16. Кәсіптің карточкасы "Жүк тасымалы бойынша агенті ":		
Топтың коды:	4221-0	
Қызмет атауының коды:	4221-0-006	

Кәсіптің атауы:	Жүк тасымалы бойынша агенті		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе тасымалдауларын ұйымдастыру	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Әуе тасымалын ұйымдастырудағы жұмыс тәжірибесі кемінде 3 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3159-0-013 - Жүк әуе тасымалдары қызметінің қызметшісі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жүктерді тиімді және қауіпсіз өңдеуді қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жүктерді өңдеуді бақылау 2. Жүктерді пакеттеу құралдарын бақылау (ULD) 3. Қауіпті жүктерді өңдеу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Жүктерді өңдеуді бақылау	Дағды 1: Әуежайда жүктерді өңдеу бойынша әуе компанияның талаптарын орындау	Машықтар: 1. Әуе компаниясымен келісілген ӘК жерге қызмет көрсету және жұмыс технологиясы туралы стандартты келісім шеңберінде авиакомпанияның талаптарын орындау. 2. Қоймада арнайы жүктердің дұрыс орналасуын және сақталуын қамтамасыз етуді бақылау. 3. Жүк бірліктерінің жинақталуын және қоймадағы жүктердің сұрыпталуын бақылау, жүктерді тасымалдау кезінде ақаулық туралы актілерді жасауға қатысу. 4. Кеден заңнамасына сәйкес жүктің келгені және кеткені туралы кеден ұйымына хабардар етуді қамтамасыз ету.	
		Білімдер: 1. Жүктерді өңдеу бөлігінде жерүсті қызмет көрсету туралы ИАТА стандартты келісімінің талаптары. 2. Өндіріс технологиясының негіздері. 3. Жүктерді әуе көлігімен тасымалдауды ұйымдастыру принциптері.	

		<p>4. Қауіпті, бағалы, тез бұзылатын жүктерді, жануарларды және арнаулы жүктердің өзге де санаттарын әуе көлігімен тасымалдау қағидалары.</p> <p>5. Қазіргі заманғы техникалық құралдарды, коммуникациялар мен байланыстарды, есептеу техникасын пайдалана отырып ақпаратты өңдеу әдістері.</p> <p>6. Жүктерді сақтау және тасымалдау шарттары.</p> <p>7. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.</p> <p>8. Іскерлік қарым-қатынас этикасы.</p> <p>9. Іс жүргізу негіздері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	-
<p>Еңбек функциясы 2: Жүктерді пакеттеу құралдарын бақылау (ULD)</p>	<p>Дағды 1: Әуе компанияның пакеттеу құралдарын пайдалану жөніндегі талаптарын орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе компаниялардың талаптарына сәйкес келіп түскен және жөнелтілген жүк бірліктері туралы авиакомпанияда есептер ұсыну. 2. Түгендеу жүргізу және пакеттеу құралдарының қорларының тиісті қоймалық есебін жүргізу. 3. Жүк бірліктерінің дайындалуын және жүктелуін бақылауды жүзеге асыру. 4. Жүк бірліктеріне тегтерді толтыру және бекіту. 5. ӘК-ге одан жүк бірліктерін тиеуді және түсіруді үйлестіру. 6. Жүк бірліктері мен қосалқы материалдардың сақталуын бақылау. 7. Ақаулы жүк бірліктері мен қосалқы жабдыққа актілер жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүктеуді пакеттеу құралдарын бақылау бөлігіндегі стандартты жерүсті қызмет көрсету туралы ИАТА келісімінің талаптары. 2. Өндіріс технологиясының негіздері. 3. Жүктерді пакеттеу құралдарын пайдалану қағидалары. 4. Қазіргі заманғы техникалық құралдарды, коммуникациялар мен байланыстарды, есептеу техникасын пайдалана отырып ақпаратты өңдеу әдістері. 5. Қызметтерді сатуға және қызметтер көрсетуге шарттар, келісімдер мен келісімшарттар жасасуға байланысты құжаттарды ресімдеу тәртібі. 6. Жүктерді сақтау және тасымалдау шарттары. 7. Жүктерді әуе көлігімен тасымалдауды ұйымдастыру принциптері. 8. Қауіпті жүктерді өңдеу және тасымалдау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
		Машықтар:

<p>Еңбек функциясы 3: Қауіпті жүктерді өңдеу</p>	<p>Дағды 1: Қауіпті жүктерді жерүсті өңдеу және тасымалдау жөніндегі қағидаларды бақылау және орындау</p>	<p>1. Қауіпті жүктерді анықтау. 2. ӘК қауіпті жүктерді қабылдау, сақтау және тиеу ережелерінің орындалуын қамтамасыз ету. 3. Қауіпті жүкті өңдеу үшін қажетті жабдықты қамтамасыз ету. 4. Қауіпті жүктерді қабылдау, сақтау, тиеу ережелерінің сақталуын бақылау. 5. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелерін басшылыққа алу..</p> <p>Білімдер: 1. Қауіпті жүктерді тасымалдауды регламенттейтін ҚР халықаралық ережелері мен нормативтік актілері . 2. Қауіпті жүктерді буып-түюге және таңбалауға қойылатын талаптар. 3. Қауіп белгілері және таңбалау. 4. Қауіпті жүкке тасымалдау құжаттарын толтыру ережесі. 5. Азаматтық әуе кемелерінде қауіпті жүктерді әуе арқылы тасымалдау ережесі. 6. Қауіпті жүкке арналған тауарға ілеспе құжаттарды жинақтау.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Бейімділік Жауапкершілік Ұқыптылық Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Тәртіптілік Дәлдік Ауызекі сөйлеу дағдылары Зейінді шоғырландыру және бақылау Жұмыс процестерін бақылау</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 540 бұйрығы. 3. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірыңғай талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы. 4. ҚР Еңбек кодексі. 5. Жолаушыларға азаматтық әуе кемелерінде тасымалдауға тыйым салынған қауіпті заттар мен нәрселердің, сондай-ақ есірткінің барлық түрлерінің тізбесін бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің міндетін атқарушы 2023 жылғы 27 шілдедегі № 548 бұйрығы.</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 4</p>	<p>Кәсіптің атауы: диспетчер</p>
<p>17. Кәсіптің карточкасы жөніндегі диспетчер":</p>	<p>"Авиациялық (жолаушыларды, пошта-жүктерді, халықаралық) тасымалдауды</p>	
<p>Топтың коды:</p>	<p>3154-0</p>	

Қызмет атауының коды:	3154-0-009		
Кәсіптің атауы:	Авиациялық (жолаушыларды, пошта-жүктерді, халықаралық) тасымалдауды жөніндегі диспетчер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы. ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 бұйрығы Параграф 27. Диспетчер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе тасымалдауларын ұйымдастыру	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	жалпы орта білім, арнайы бағдарлама бойынша оқыту және басқару (өндіріс) процесін жедел реттеу жөніндегі жұмыс өтілі кемінде 3 жыл, оның ішінде осы ұйымда кемінде 1 жыл.)		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3151-1-007 - Жолаушыларға қызмет көрсету жөніндегі үйлестіруші 3154-0-010 - Тіркелген әуежайларда авиациялық тасымалдауды ұйымдастыру жөніндегі диспетчер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Тәуліктік ұшу жоспарына сәйкес тасымалдауды ұйымдастыру қызметінің жұмысын жедел реттеу және үйлестіру		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Организация работы смены 2. Жолаушыларды тіркеуді және багажды ресімдеуді жедел реттеу 3. Жүкті және поштаны өңдеуді жедел реттеу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Жұмыс орнының функционалдығын қолдау: байланыс құралдары мен коммуникациялардың, компьютерлердің, бағдарламалық қамтамасыз етудің жарамдылығын, қажетті құжаттаманың болуын тексеру.</p> <p>2. Рейске қызмет көрсетудің ағымдағы процестері туралы ақпарат алмасуды жүргізу.</p> <p>3. ӘК қозғалысы туралы ақпарат алу үшін әуежайдың өндірістік-диспетчерлік қызметімен өзара байланыс сжасау.</p> <p>4. Тасымалдауды ұйымдастыру қызметінің барлық бөлімшелерін ауысымға арналған ӘК қозғалыс кестесі, әдеби және бақылаудағы рейстер, кестедегі өзгерістер туралы хабардар ету.</p>	

<p>Еңбек функциясы 1: Организация работы смены</p>	<p>Дағды 1: Рейске қызмет көрсету процестерін жедел бақылау және реттеу</p>	<p>5. Ауысымды қабылдау/беру кезінде рейстерге үздіксіз қызмет көрсету үшін жұмыс барысында аралас қызметтермен өзара іс-қимылды ұйымдастыру.</p> <p>6. Арнайы техниканы ӘК-ге қызмет көрсету үшін перронға, экипажға, сондай-ақ жалпы, СІР/VІP зал жолаушыларына қызмет көрсету үшін көлікке шақыруды жүзеге асыру.</p> <p>7. Қазіргі заманғы техникалық құралдарды, коммуникациялар мен байланыстарды, есептеу техникасын пайдалана отырып ақпаратты өңдеу әдістері.</p> <p>8. Өндірістік процесті және қауіпсіздікті бақылау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ҚР заңнамасының және әуе тасымалдарын ұйымдастыру саласының халықаралық стандарттарының талаптары.</p> <p>2. Қызмет көрсетілетін компаниялардың талаптары.</p> <p>3. Бөлімшенің өндірістік қызметінің технологиясы.</p> <p>4. Коммерциялық жүктеуге қызмет көрсететін технологиялық карталар.</p> <p>5. Рейстерге қызмет көрсетудің технологиялық кестелері.</p> <p>6. Әк жүктеуді және орталықтандыруды бақылау қағидаттары.</p> <p>7. Әуе тасымалын ұйымдастыру бөлігіндегі ҰҚБЖ және АҚБЖ талаптары.</p> <p>8. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Жолаушыларды тіркеуді және багажды ресімдеуді жедел реттеу</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : Дағды 1: Жолаушыларға қызмет көрсетуге байланысты процестерді басқару және үйлестіру</p>	<p>талап етілмейді</p> <p>Машықтар:</p> <p>1. Жолаушылар мен олардың багажын тіркеу желісіндегі агенттердің әрекеттерін үйлестіру.</p> <p>2. Тіркеудің басталуына, оның аяқталуына, жолаушыларды отырғызудың басталуына байланысты мәселелерді шешу.</p> <p>3. Тіркеу аяқталғаннан кейін жолаушыларды қосымша қабылдау бойынша сұрақтарды үйлестіру.</p> <p>4. Ұшулардың жүйелілігін қамтамасыз ету жөнінде шаралар қабылдау.</p> <p>5. Рейстерді орындауға байланысты қажетті құжаттаманы және есептілікті жүргізу.</p> <p>6. Жолаушыларға қызмет көрсету сапасы мен қауіпсіздік стандарттарының сақталуын қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Жолаушылар мен багажды тасымалдау ережелері.</p> <p>2. Ұшып шығатын және келген жолаушыларға қызмет көрсету технологиясы, багажды өңдеу жөніндегі талаптар.</p>

		<p>3. Жолаушыларға қызмет көрсетуге және багажды өңдеуге тартылған лауазымды адамдардың лауазымдық міндеттері.</p> <p>4. Қызмет көрсетілетін авиакомпаниялардың жолаушыларға қызмет көрсетудегі және багажды өңдеудегі талаптары.</p>
<p>Еңбек функциясы 3: Жүкті және поштаны өңдеуді жедел реттеу</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Жолаушыларға қызмет көрсетуге байланысты процестерді басқару және үйлестіру</p>	<p>талап етілмейді</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тәуліктік ұшу жоспарын уақтылы орындау, жүкті беру / қабылдау мақсатында ЖТҰ ауысымының жеке құрамының қызметін үйлестіру. 2. Жүк және пошта жөнелтілімдерінің есебін жүргізу. 3. Қызмет қызметкерлеріне біркелкі жүктемені қамтамасыз ету мақсатында жүкті өңдеу бойынша жұмыстардың кезектілігі мен көлемін үйлестіру. 4. Жүктеудің логикалық конфигурациясын жүргізу. 5. Басымдықты ескере отырып, жөнелтілімдердің кезектілігін сақтау. 6. Жиынтықтау парағын, жүк манифестін, қауіпті және өзге де арнайы жүктер туралы ӘКК хабарламасын шығару. 7. ӘК жөнелтілімдерінің кешігуін және түсірілуін болдырмау жөнінде қажетті шаралар қабылдау. 8. Рұқсат етілген коммерциялық жүктемені барынша пайдалануды қамтамасыз ету. 9. ӘК бортынан және жөнелтушілерден қоймаға жүкті қабылдау процесін бақылау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүктерді әуе көлігімен тасымалдауды регламенттейтін ҚР халықаралық қағидалары мен нормативтік-құқықтық актілері. 2. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері, жүктердің үйлесімділік кестесі. 3. Бағалы, тез бұзылатын жүктерді, жануарларды және өзге де арнайы жүктерді тасымалдау қағидалары. 4. Жүктерді жөнелтудің басымдығы. 5. Жүк көтергіштігі, техникалық сипаттамалары, ӘК-де жүктерді орналастыру орындары. 6. Тасымалдау құжаттарын толтыру және тағайындау ережелері. 7. Жүктерді өңдеумен айналысатын адамдардың лауазымдық міндеттері. 8. Қызмет көрсетілетін авиакомпаниялардың жүктерді өңдеу бөлігіндегі талаптары. 9. УСҚ қызметіне қатысты кеден заңнамасының негіздері. <p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Жүктерді өңдеу процестерін басқару және үйлестіру</p>

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Бейімділік Жауапкершілік Ұқыптылық Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Тез шешім қабылдай білу Тәртіптілік Дәлдік Ауызекі сөйлеу дағдылары Зейінді шоғырландыру және бақылау Жұмыс процестерін бақылау		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. ҚР азаматтық авиациясында бортсеріктердің жұмысын ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 308 бұйрығы. 3. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 545 бұйрығы. 4. ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі № 509 бұйрығы. 5. ҚР Еңбек кодексі. 6. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 7. Әуе кемесінің бортында мінез-құлық қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 416 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі: 6	Кәсіптің атауы: ауысым бастығы	
18. Кәсіптің карточкасы "Ауысым бастығы (көлікте)":			
Топтың коды:	1325-1		
Қызмет атауының коды:	1325-1-038		
Кәсіптің атауы:	Ауысым бастығы (көлікте)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Параграф 8.Ауысым бастығы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	(Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	жоғары арнайы білімі бар АА саласында кемінде 3 жыл жұмыс өтілі болуы керек		

Формалды емес және информгалы бiлiммен байланыс:		
Кәсiптiң басқа ықтимал атаулары:		
Қызметтiң негiзгi мақсаты:	Жолаушыларды, багажды, поштаны және жүктi әуе тасымалын ұйымдастыру бойынша ауысымдық өндiрiстiк тапсырмалардың орындалуын қамтамасыз ету	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тiзбесi:	Мiндеттi еңбек функциялары:	1. Жолаушыларға қызмет көрсету, жүктердiң багажын және поштаны өңдеу бойынша жедел жұмыстарды ұйымдастыру 2. Тасымалдауды ұйымдастыруды жедел бақылау
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Жолаушыларға қызмет көрсету, жүктердiң багажын және поштаны өңдеу бойынша жедел жұмыстарды ұйымдастыру	Дағды 1: Ауысымдағы жұмыстарды жоспарлау	Машықтар: 1. Алдағы жұмыс жағдайларын, рейстер санын, жабдықтарды, техниканың болуын, ауа райы жағдайларын бағалау. 2. Жеке құраммен ауысым алдындағы талдау жүргiзу, басым мiндеттердi белгiлеу. 3. Қауiпсiздiк техникасы, жұмыстарды орындау ерекшелiктерi, регламенттеушi құжаттардың талаптары бойынша нұсқама жүргiзу. 4. Жұмыс орнында жоғары моральдық атмосфераны сақтау. Бiлiмдер: 1. Тасымалдауды ұйымдастыру қызметiнiң өндiрiстiк қызметiнiң технологиясы. 2. Бағынысты қызметкерлердiң жұмыс технологиясы және лауазымдық нұсқаулықтары. 3. Рейстерге қызмет көрсетудiң технологиялық кестелерi. 4. Қызмет көрсетiлетiн авиакомпанияларды тасымалдау қағидалары. 5. Рейстерге қызмет көрсетуге қатысатын қызметтердiң мiндеттерi.
	Дағдыны тану мүмкiндiгi :	талап етiлмейдi
	Дағды 2:	Машықтар: 1. Ауысым жұмысын құрылымдау, мiндеттердi тиiмдi бөлу. 2. Ауысымның жеке құрамының жұмысына жедел басшылықты жүзеге асыру. 3. Әр қызметкерге олардың тәжiрибесi мен бiлiктiлiгiн ескере отырып, нақты мiндеттер тағайындау. 4. Әр тапсырманы орындау үшiн нақты мерзiмдердi белгiлеу. 5. Ақпаратты қызметкерлерге анық және түсiнiктi жеткiзу.

<p>Ауысым жоспарын орындау бойынша міндеттерді бөлу</p>	<p>6. Қызметкерлердің ұсыныстары мен ескертулерін ескеру.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшатын және келген жолаушыларға қызмет көрсету технологиясы. 2. Әуежайда жолаушыларға қызмет көрсету ережелері. 3. Жолаушылардың ерекше санаттарына қызмет көрсету ережелері. 4. Багажды өңдеу ережелері. 5. Жүктерді, жүктердің ерекше санаттарын тасымалдау ережесі. 6. Жөнелтілетін және келіп түскен жүктерді өңдеу технологиясы.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етпейді</p>
<p>Дағды 1: Жолаушылар мен багажға қызмет көрсету бойынша белгіленген рәсімдер мен стандарттардың сақталуын қамтамасыз ету.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жолаушыларды жөнелту жоспарын қамтамасыз ету, ұшулардың қауіпсіздігі мен жүйелілігін қамтамасыз ету бойынша ауысымның жеке құрамының жұмысына жедел басшылықты жүзеге асыру. 2. Жеке құрамның жолаушыларға қызмет көрсету технологиясын өзгертуді және ұшып келетін және ұшып шығатын ӘК-нің багажын өңдеуді нақты орындауын ұйымдастыру және қамтамасыз ету. 3. Ауысым қызметкерлерінің қажетті технологиялық жабдықтармен, көлік құралдарымен перрондық механикаландырумен, жұмыс құжаттамасымен және байланыс құралдарымен қамтамасыз етілуін бақылау. 4. Өндірістік жоспарды орындауға және рейстердің тұрақты жөнелтілуін қамтамасыз етуге бағытталған ауысымның жеке құрамымен тәрбие жұмысын жүргізу. 5. ӘК жөнелтілімдерінің кешігуіне әкеп соққан немесе кешігуіне алғышарттар жасаған технологиялық операцияларды уақтылы орындамау себептері бойынша қызметтік тергеп-тексерулерді талдау және жүргізу және олардың алдын алу жөнінде шаралар қабылдау. 6. Қызметкерлердің өндірістік тәртіпті сақтауын, нормалар мен ережелерді сақтауын бақылау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР әуежайларында жолаушыларға қызмет көрсетуді ұйымдастыру ережесі. 2. Әуе компанияларды тасымалдау ережелері. 3. Қызмет туралы ереже. 4. ҚР еңбек заңнамасының негіздері. 5. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.

		6. Сапа саласындағы стратегия, саясат және мақсаттар.
<p>Еңбек функциясы 2: Тасымалдауды ұйымдастыруды жедел бақылау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 2: Жүкті және поштаны өңдеу бойынша белгіленген рәсімдер мен стандарттардың сақталуын қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жерге қызмет көрсету туралы стандартты Келісім шеңберінде авиакомпания талаптарының орындалуын ұйымдастыру және бақылау. Әуе кемелері жүкті өңдеуді қамтамасыз етудегі ауысым қызметін ұйымдастырады және бақылайды. 2. Әуе кемелеріне қызмет көрсетудің және жүктерді қоймалық өңдеудің технологиялық кестелеріне сәйкес тиеу-түсіру жұмыстарының уақтылы және сапалы орындалуын ұйымдастыру және бақылау. 3. Сұрау салу немесе жөнелту кезінде жүкті жедел іздестіруді ұйымдастыру. 4. Жүктер мен құжаттардың алдын ала жинақталуын , сондай - ақ контейнер-паллет жабдығы бар ӘК-де контейнерлер мен паллеттердің алдын ала жинақталуын бақылау. 5. Талаптар мен стандарттарға сәйкес жүктерді, оның ішінде қауіпті жүктерді тиісінше қоймалауды қамтамасыз етуді бақылауды жүзеге асыру. 6. Жүк терминалының аумағында сақталатын жүктерге мерзімді түгендеу жүргізуді қамтамасыз етуді ұйымдастыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көліктегі қызметті, кәсіпкерлік және коммерциялық қызметті реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық актілер, нормативтік құжаттар. 2. УСҚ қызметіне қатысты кеден заңнамасының негіздері. 3. Іскерлік қарым-қатынас этикасы. 4. Өндіріс технологиясының негіздері. 5. Іс жүргізу негіздері. 6. Қазіргі заманғы техникалық құралдарды, коммуникациялар мен байланыстарды, есептеу техникасын пайдалана отырып ақпаратты өңдеу әдістері. 7. Қызметтерді сатуға және қызметтер көрсетуге шарттар, келісімдер мен келісімшарттар жасасуға байланысты құжаттарды ресімдеу тәртібі. 8. Жүктерді сақтау және тасымалдау шарттары. 9. Жүктерді әуе көлігімен тасымалдауды ұйымдастыру принциптері. 10. Қауіпті жүктерді өңдеу және тасымалдау ережелері. 11. ҚР еңбек заңнамасының негіздері. 12. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.

	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етпейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Тез шешім қабылдай білу Эмоциялық парасат Ауызекі сөйлеу дағдылары Көп мәдениеттілік және ашықтық Клиентке бағдарлау Көшбасшылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. ҚР азаматтық авиациясында бортсеріктердің жұмысын ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 308 бұйрығы. 3. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 545 бұйрығы. 4. ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі № 509 бұйрығы. 5. ҚР Еңбек кодексі. 6. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 7. Әуе кемесінің бортында мінез-құлық қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 416 бұйрығы. 8. Азаматтық және эксперименттік авиацияда деректерді ұсыну мен авиациялық оқиғалар мен оқыс оқиғаларды тергеп-тексеру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 27 шілдедегі № 505 бұйрығы	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)
19. Кәсіптің карточкасы "Тасымалдауды ұйымдастыру жөніндегі инженер":		
Топтың коды:	2432-0	
Қызмет атауының коды:	2432-0-003	
Кәсіптің атауы:	Тасымалдауды ұйымдастыру жөніндегі инженер	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Параграф 49. Инженер-технолог (Технолог)	
	Білім деңгейі:	
		Мамандық:
		Біліктілік:

Кәсіптік білім деңгейі:	жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Көлік қызметтері	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	I санат: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім және II санатты инженер - технолог лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 2 жыл; II санат: кадрлар даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білімі және санаты жоқ инженер - технолог лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 3 жыл;		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Технологиялық тәртіп пен бақылауды қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Авиациялық тасымалдаудың технологиялық процестерін әзірлеу және енгізу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
	Дағды 1: Құжаттаманы әзірлеу және қолдау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технологиялық нормативтерді, нұсқаулықтарды, лауазымдық нұсқаулықтарды, схемаларды және басқа да технологиялық құжаттамаларды әзірлеу. 2. Технологиялық процестер мен өндіріс режимдерін түзетуге байланысты технологиялық құжаттамаға өзгерістер енгізу. 3. Өндіріс технологиясын жетілдіру бойынша рационализаторлық ұсыныстарды қарастыру және оларды пайдаланудың орындылығы туралы қорытынды беру. 4. Жолаушыларға қызмет көрсету және жүктерді өңдеу бойынша жұмыстарды орындау тәртібін және операциялық маршрутты әзірлеу және белгілеу. 5. Басқарушы бағдарламаларды әзірлеуге, әзірленген бағдарламаларды жөндеуге, оларды пысықтау процесінде түзетуге, бағдарламалармен жұмыс істеу жөніндегі нұсқаулықтарды жасауға қатысу. 6. Ақпарат және байланыс құралдарымен техникалық жарақтандыруды, жүктерді өңдеу процестерін механикаландыруды және автоматтандыруды, құжаттаманы енгізу жөніндегі іс-шараларға қатысу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірістік-шаруашылық және қаржы - экономикалық қызметті реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық актілер. 2. Технологиялық процестер мен өндіріс режимдерін жобалау жүйелері мен әдістері. 	

<p>Еңбек функциясы 1: Авиациялық тасымалдаудың технологиялық процестерін әзірлеу және енгізу</p>		<p>3. Саланың техникалық, экономикалық және әлеуметтік даму перспективалары. 4. Технологиялық процестер мен өндіріс режимдерін жобалау жүйелері мен әдістері. 5. Технологияларды, нормативтік құжаттаманы әзірлеу және ресімдеу жөніндегі басшылық материалдар. 6. Кәсіпорын экономикасы. 7. Өндірістің тиісті саласындағы ғылыми - техникалық жетістіктер және әуе тасымалындағы отандық және шетелдік тәжірибе. 8. Іс жүргізу негіздері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p>
	<p>Дағды 2: Жолаушыларға қызмет көрсету, багажды және поштаны өндеу сапасын бақылау.</p>	<p>Машықтар: 1. Қызметте технологиялық тәртіптің сақталуын және технологиялық жабдықтың дұрыс пайдаланылуын бақылау. 2. Әр қызметкердің қызметін егжей-тегжейлі жоспарлау үшін "жұмыс күнінің фотосуреттері" әдісін қолдана отырып, жұмыс технологияларының сақталуын бақылау жүйелерін әзірлеу. 3. Ұрлық жағдайларына қатысты қойма процестерінің технологиялық қорғалуын бағалауды жүргізу. 4. Қылмыстық тізбектерді анықтауға және кездейсоқ және қасақана қателіктердің деңгейін анықтауға мүмкіндік беретін статистикалық бақылау жүргізу.</p> <p>Білімдер: 1. Тасымалдауды ұйымдастыру қызметінің өндірісін ұйымдастыру. 2. Қызметтің өндірістік қызметінің толық технологиясы. 3. Қызметтің өндірістік қуаты. 4. Іскерлік қарым-қатынас этикасы. 5. ҚР еңбек заңнамасының негіздері. 6. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>		
	<p>1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. ҚР азаматтық авиациясында бортсеріктердің жұмысын ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 308 бұйрығы. 3. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 545 бұйрығы. 4. ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі № 509 бұйрығы. 5. ҚР Еңбек кодексі. 6. Ұшу</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 7. Әуе кемесінің бортында мінез-құлық қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 416 бұйрығы. 8. Азаматтық және эксперименттік авиацияда деректерді ұсыну мен авиациялық оқиғалар мен оқыс оқиғаларды тергеп-тексеру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 27 шілдедегі № 505 бұйрығы		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
20. Кәсіптің карточкасы "Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)":			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Авиатасымалдауды ұйымдастыру қызметі туралы үлгі ереже. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы № 328 бұйрығы. Тасымалдауды ұйымдастыру қызметінің бастығы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	басшы лауазымдардағы жұмыс өтілі кемінде 5 жыл		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-4-018 - Қызмет бастығы 1325-1-044 - Басшы (басқарушы) (көлікте)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемесінің жолаушыларына қызмет көрсетуді, багажды және жүктерді және поштаны өңдеуді басқару		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әуе тасымалын ұйымдастыру қызметінің жұмысын ұйымдастыру 2. Жолаушыларға қызмет көрсету, багажды, жүктерді және поштаны өңдеу тиімділігін арттыру процестерін оңтайландыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Жолаушыларға қызмет көрсетуді ұйымдастыру, багажды, жүктерді және поштаны өңдеу бойынша	

	<p>Дағды 1: Өуе тасымалын ұйымдастыру қызметінің жұмысын жоспарлау</p>	<p>қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді мақсаттарды айқындау.</p> <p>2. Жұмыстарды ынталандыру және қызметтердің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыру мақсатында ұйымдастырушылық-техникалық, экономикалық, кадрлық проблемаларды талдау және шешу.</p> <p>3. Жаңа техника мен технологияларды енгізу жоспарларын әзірлеуге қатысу.</p> <p>4. Қолда бар адами және материалдық ресурстарды тиімді пайдалану.</p> <p>5. Қызметті жетілдіру мәселелері бойынша шаралар қабылдау және ұсыныстар енгізу.</p> <p>6. Өзгеретін жағдайларға бейімделу және стратегияларды қайта қарау.</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Өуе тасымалын ұйымдастыру қызметінің жұмысын ұйымдастыру</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : -</p>	<p>Білімдер:</p> <p>1. Азаматтық авиация қызметін реттейтін ҚР нормативтік құжаттары.</p> <p>2. Азаматтық авиацияның халықаралық өуе көлігі ұйымдарының стандарттары мен ұсынылатын тәжірбиесі.</p> <p>3. Өуежай мен ӘК пайдаланушыларының ережелері мен нұсқаулықтары.</p> <p>4. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері.</p> <p>5. Өуежай қызметін дамыту бағыттарын айқындайтын басшылық материалдар.</p> <p>6. Өуе тасымалын ұйымдастыру бойынша қызметтердің сапасын жақсартуға бағытталған әзірлемелерді жоспарлау және енгізу әдістері.</p>
	<p>Дағды 2: Қызметкерлердің қызметін үйлестіру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Кадрларды іріктеу мен орналастыруды жүзеге асыру, олардың кәсіби дамуын ынталандыру, еңбек сапасын бағалау және ынталандыру.</p> <p>2. Технологиялық тәртіптің сақталуын бақылауды қамтамасыз ету.</p> <p>3. Үздіксіз технологиялық процесті қамтамасыз ету.</p> <p>4. Тапсырмаларды бөлу және орындау мерзімдерін белгілеу.</p> <p>5. Жанжалдарды шешу.</p> <p>6. Қызметте қызметкерлерімен байланыс.</p> <p>7. Жолаушыларға қызмет көрсету, багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді өңдеу бойынша қызметтер көрсету кезінде авиакәсіпорындар мен мемлекеттік органдардың өкілдерімен өзара байланыс жасау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Өуежай мен ӘК пайдаланушыларының нормативтік актілері.</p>

		<p>2. Қызметкерлердің рөлдері мен міндеттері.</p> <p>3. Қызметтер арасындағы өзара әрекеттесу үшін қажетті негізгі процедуралар мен хаттамалар.</p> <p>4. ҚР Кеден кодексінің негізгі ережелері.</p> <p>5. Ішкі және халықаралық авиарейстерде жолаушыларға қызмет көрсету, багажды және жүктерді өңдеу жөніндегі жұмыстарды орындау үшін қажетті көлемде әуежай жабдығының, есептеу техникасының жалпы құрылысы.</p> <p>6. Еңбек қатынастарын, демалыс уақытын, еңбекке ақы төлеуді және нормалауды, кепілдіктер мен өтемақыларды реттейтін ҚР заңнамасы.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
Еңбек функциясы 2:	<p>Дағды 1: Жолаушыларды, багажды , жүктерді және поштаны әуе тасымалдауды ұйымдастыру бойынша жұмыстардың сапасына бақылау жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК жөнелтілімдерінің кешігуіне әкеп соққан немесе алғышарттар жасаған технологиялық операцияларды уақтылы орындамау себептерін талдау және олардың алдын алу шараларын қабылдау.</p> <p>2. Орындалған жұмыстардың белгіленген стандарттар мен нормаларға сәйкестігін бағалау.</p> <p>3. Тасымалдарға қызмет көрсету сапасын арттыруға бағытталған іс-шараларды әзірлеу.</p> <p>4. Жұмыс сапасын талқылау үшін қызметкерлермен және басқа қызметтермен өзара әрекеттесу.</p> <p>5. Қызметкерлерді сапа стандарттарына үйрету.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Азаматтық авиация қызметін реттейтін ҚР нормативтік құжаттары.</p> <p>2. Азаматтық авиацияның халықаралық әуе көлігі ұйымдарының стандарттары мен ұсынылатын тәжірибесі.</p> <p>3. Әуежай мен ӘК пайдаланушыларының жергілікті нормативтік актілері.</p> <p>4. Рейстерге қызмет көрсетуді қамтамасыз ететін қызметтердің өзара іс-қимыл ережелері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	талап етілмейді
Еңбек функциясы 2:	Дағды 2: Әуе тасымалын ұйымдастырудың үздік тәжірибелерін енгізу	<p>Машықтар:</p> <p>1. Жолаушыларға қызмет көрсетудің, багажды және жүктерді өңдеудің заманауи әдістерін қолдану.</p> <p>2. Күнделікті операцияларды автоматтандыру үшін технологияны қолдану.</p> <p>3. Қызмет сапасын жақсарту үшін қызметкерлер мен жолаушылардың, жүк клиенттерінің пікірлерін ескеру.</p> <p>4. Технологияның озық нұсқаларын кеңінен енгізу, өндірістік процестерді механикаландыру және</p>

<p>Жолаушыларға қызмет көрсету, багажды, жүктерді және поштаны өңдеу тиімділігін арттыру процестерін оңтайландыру</p>		<p>автоматтандыру құралдарын қолдану арқылы қызметтердің ұйымдастырылуы мен сапасын жақсарту. 5. Технологиялық процеске түзетулер енгізу.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Білімдер: 1. Тиімділікті талдау әдістері. 2. Тиімділікті арттырудың заманауи технологиялары мен құралдары.</p>
	<p>Дағды 3: Жолаушыларға қызмет көрсету, багажды жүкті және поштаны өңдеу кезінде ҰҚБЖ және АҚБЖ жұмыс істеуін қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар: 1. Бөлімшеде кәсіби және корпоративтік мәдениетті, сондай-ақ оң қауіпсіздік мәдениетін қалыптастыру және тарату. 2. Қызметкерлердің қауіптер туралы ерікті және міндетті хабарламалар жүйесін енгізуді және танымал етуді ұйымдастыру. 3. Облыстағы бөлімше персоналының жұмыс нәтижелерін талдау. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікті қолдау. 4. Тәуекелдерді азайту және бақылау шараларын әзірлеу. 5. Қызметкерлердің хабардарлығын арттыру үшін тренингтер ұйымдастыру. 6. Қауіпсіздікті сақтау рәсімдері мен түзету шараларын әзірлеуді ұйымдастыру.</p> <p>Білімдер: 1. Ұшу қауіпсіздігіне байланысты тәуекелдерді анықтау және талдау принциптері мен құралдары. 2. Адам факторының төтенше жағдайдағы адамның мінез-құлқына әсері. 3. Ұжымдағы тиімді өзара әрекеттесу принциптері және жанжалды жағдайлардың себептері. 5. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері. 6. Жүктеу және туралау принциптері. 7. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы қорғау талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>-</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Бейімділік Ұқыптылық Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Аналитикалық ойлау Ауызекі сөйлеу дағдылары Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары Мотивация Келіссөз жүргізу шеберлігі Көп мәдениеттілік және ашықтық Көшбасшылық</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. ҚР азаматтық авиациясында бортсеріктердің жұмысын ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 308 бұйрығы. 3. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 545 бұйрығы. 4. ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі № 509 бұйрығы. 5. ҚР Еңбек кодексі. 6. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 7. Әуе кемесінің бортында мінез-құлық қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 416 бұйрығы. 8. Азаматтық және эксперименттік авиацияда деректерді ұсыну мен авиациялық оқиғалар мен оқыс оқиғаларды тергеп-тексеру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 27 шілдедегі № 505 бұйрығы	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі: 8	Кәсіптің атауы: Мекемелердің, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары (Бас директор, басқарма төрағасы, жедел қызмет жөніндегі вице-президент)

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

21. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.

Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынгаалиевич, +7 (717) 257 21 91, e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

22. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы" АҚ.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54 52.

Орындаушылар: Бекметова Нафиса Маратовна, +7 (705) 806 01 86, n.bekmetova@agakaz.kz.

23. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

24. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 18 қараша.

25. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.

26. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.

27. Болжалды қайта қарау күні: 2027 жылғы 31 желтоқсан.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің
міндетін атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 418 бұйрығына
14-қосымша

Кәсіптік стандарт: "Авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: Кәсіптік стандарт азаматтық авиация қызметіне заңсыз араласу актілерін болдырмауға бағытталған шаралар кешенін қамтиды. Бұл қызметпен айналысатын қызметкерлер әуежайларды, ұшақтарды, жолаушыларды, экипаждарды және жүктерді лаңкестік шабуылдардан және басқа қауіптерден қорғауды қамтамасыз етеді.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) авиациялық қауіпсіздік – авиациялық қызметке заңсыз араласудың авиациялық қауіпсіздік жағдайы;

2) әуежай – бұл әуе кемелерін қабылдауға, жөнелтуге, орналастыруға және әуе көлігіне қызмет көрсетуге арналған құрылымдар кешені;

3) жолаушы – экипаж мүшесі болып табылмайтын және қоғамдық немесе жеке тасымалдау шартына сәйкес көлік құралымен тасымалданатын адам;

4) қауіпсіздік құрылғылары – азаматтық авиация мен оның қызметтеріне заңсыз араласуды болдырмау немесе анықтау үшін жалғыз немесе жүйенің бөлігі ретінде пайдалануға арналған арнайы құрылғылар;

5) қауіпсіздік қатерлері – бұл жеке адамның, қоғамның немесе мемлекеттің өмірлік маңызды мүдделеріне қауіп төндіретін жағдайлар мен факторлардың жиынтығы;

6) тексеру – бұл айналымына тыйым салынған заттарды анықтау мақсатында адамды және оның мүлкін, көлік құралын тексеру;

7) терроризм – зорлық-зомбылық арқылы белгілі бір мақсаттарға жетуге бағытталған саясат.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

1) АҚ – авиациялық қауіпсіздік;

2) АА – азаматтық авиация;

3) AVSEC – авиациялық қауіпсіздік нұсқаушыларын даярлау курсы;

4) АҚҚ – авиациялық қауіпсіздік қызметі;

5) ӘК – әуе кемесі;

6) БА – біліктілік анықтамалығы;

7) БжБП – бақылау және бейнебақылау пункті;

8) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

9) ДОС – құжат;

10) ИАТА – халықаралық әуе көлігі қауымдастығы;

11) ИКАО – халықаралық азаматтық авиация ұйымы;

12) ИСО – стандарттау жөніндегі халықаралық ұйым;

13) ҚБ – қауіпсіздік бөлімшелері;

14) ҚР – Қазақстан республикасы;

- 15) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;
- 16) СМЖ – сапа менеджменті жүйесі;
- 17) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету.
5. Кәсіптік стандарттың коды: Н52232075.
6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:
Н Көлік және қоймалау;
52 Жүктерді қоймаға қою және қосалқы көлік қызметі;
52.2 Қосалқы көлік қызметі;
52.23 Әуе көлігінің қосалқы қызметі;
52.23.2 Әуежайлар қызметтері.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: "Авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету" кәсіптік стандарты азаматтық авиация саласында қолданылады және әуежайларды, авиакомпанияларды, қауіпсіздік қызметтерін қоса алғанда, авиациялық процестің барлық қатысушыларының, сондай-ақ авиация саласындағы реттеу мен бақылауға жауапты мемлекеттік органдардың қызметін қамтиды. авиациялық қауіпсіздік. Кәсіптік стандарт әуе тасымалының барлық кезеңдерінде қауіпсіздікті қамтамасыз етуге, оның ішінде қол жеткізуді бақылауды, жолаушылар мен багажды тексеруді, сондай-ақ мониторинг пен тәуекелдерді басқаруды қамтитын мамандардың біліктілігі мен құзыретіне қойылатын талаптарды белгілейді. Оны сондай-ақ авиациялық қауіпсіздік бойынша білім беретін оқу орындары мен оқу орталықтары, сондай-ақ авиациялық қауіпсіздік мәселелері бойынша халықаралық ынтымақтастық пайдаланады.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:
 - 1) Авиациялық қауіпсіздік қызметінің бастығы – 7 СБШ-нің деңгейі;
 - 2) Авиациялық қауіпсіздік басқармасының бастығы – 6 СБШ-нің деңгейі;
 - 3) Профайлер-инспекторы – 6 СБШ-нің деңгейі;
 - 4) Авиациялық қауіпсіздік нұсқаушысы – 6 СБШ-нің деңгейі;
 - 5) Сапаны бақылау аудиторы – 6 СБШ-нің деңгейі;
 - 6) Киберқауіпсіздік инспекторы – 6 СБШ-нің деңгейі;
 - 7) Авиациялық қауіпсіздік менеджері – 5 СБШ-нің деңгейі;
 - 8) Авиациялық қауіпсіздік инспекторы – 5 СБШ-нің деңгейі;
 - 9) Инспектор-қызметтік иттердің кеңесшісі – 5 СБШ-нің деңгейі;
 - 10) Авиациялық қауіпсіздік инспекторы – 4 СБШ-нің деңгейі;
 - 11) Бақылау пункті мен бейнебақылау инспекторы – 4 СБШ-нің деңгейі;
 - 12) Инспектор-қызметтік иттердің кеңесшісі – 4 СБШ-нің деңгейі.

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Авиациялық қауіпсіздік қызметінің бастығы":			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Авиациялық қауіпсіздік қызметінің бастығы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 55-параграф. Күзет қызметінің бастығы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Авиациялық персонал ретінде кемінде екі жыл жұмыс тәжірибесі немесе авиациялық қауіпсіздік бойынша маман ретінде кемінде бір жыл жұмыс өтілі немесе авиациялық қауіпсіздік саласында кемінде бір жыл жұмыс тәжірибесі (толық немесе толық емес жұмыс күні) аяқталғаннан кейін.) авиациялық азаматтық жоғары оқу орындарында оқиды.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	ИКАО құзыреттілікке негізделген әдіс шеңберінде әзірленген авиациялық қауіпсіздік курстарын аяқтау туралы сертификат		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-4-016 - Күзет және бақылау бөлімшесінің бастығы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша барлық іс-шараларды ұйымдастыру және басқару		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Іс-әрекетке жалпы басшылық ету авиациялық қауіпсіздік қызметтері, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу 2. Авиациялық қауіпсіздік бойынша жұмыстарды ұйымдастыруды бақылау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар:	

Еңбек функциясы 1:

Іс-әрекетке жалпы басшылық ету авиациялық қауіпсіздік қызметтері, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу

Дағды 1:

Операцияларды басқару қызметтер авиациялық қауіпсіздік

1. Авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің технологиялық тәртібінің сақталуын бақылау;
2. Персоналды авиациялық қауіпсіздік бойынша оқытуды ұйымдастыру мен өткізуді бақылау;
3. Инженерлік-техникалық күзет және бейнебақылау, байланыс құралдарының техникалық жағдайын бақылау;
4. Ерекше маңызды ұшулардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету;
3. Авиациялық қауіпсіздік қызметкерлерін оқыту және қайта даярлау мерзімдерінің сақталуын бақылау;
5. Әуежайда авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуде басшылықты қамтамасыз ету;
6. Облыстық және мемлекеттік авиациялық қауіпсіздік комиссиясына хабарлау;
7. Қызметтік құжаттаманы әзірлеу бойынша іс-шараларды әзірлеу және жүзеге асыру;
8. АБ қызметкерлері үшін құжаттарды зерделеуді және жоспарларды тәжірибелік тексеруді ұйымдастыру;
9. Әуе кемелерін басып алу және айдап әкетуге байланысты қауіпсіздік және қылмыстық әрекеттердің жолын кесу мәселелері бойынша арнайы оқытуды басқару.
10. Күзет бөлімшесінің қызметкерлеріне қызметтік және функционалдық міндеттерін бұзған жағдайда жаза қолдану туралы қаулылардың жобаларын белгіленген тәртіппен енгізуге;
11. Ұйымның басқарма төрағасына қызметкерлерді көтермелеу бойынша ұсыныстар енгізу;
12. Белгіленген нысанды киімді міндетті түрде киюді талап етуге;
13. Әуежайдың авиациялық қауіпсіздік қызметінің және тұрақты әуе тасымалдарын жүзеге асыратын авиакомпаниялардың жұмысын ұйымдастыру және үйлестіру;
14. Тұрақты әуе тасымалдарын жүзеге асыратын әуежай мен авиакомпания қызметкерлеріне қатысты авиациялық қауіпсіздік талаптарының бұзылуына қызметтік тексеру жүргізу.

Білімдер:

1. Авиациялық қауіпсіздікті ИКАО стандарттарымен және ұсынымдарымен қамтамасыз етуді реттейтін авиациялық қауіпсіздік саласын қоса алғанда, ҚР қолданыстағы заңнамасы мен нормативтік құқықтық актілері;
2. Және т.б. ұшу алдындағы тексеру жұмыстарын реттейтін нормативтік және әдістемелік құжаттар;
3. Бақыланатын аумақтар арасындағы шекараларды қоса алғанда, барлық негізгі ғимараттар мен қызметтердің орналасуы, әуежайдың сипаттамалық белгілері;

		<p>4. Ақпарат түскен және төтенше жағдайлар туындаған кезде мүдделі мемлекеттік органдармен әрекет ету және өзара іс-қимыл тәртібі ;</p> <p>5. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету, қызметтік және мемлекеттік құпияларды сақтау, авиациялық техника мен әуежай объектілерін күзету, күзет ауысымына қатысатын жұмысшылардың міндеттері мен функциялары туралы құжаттар.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Авиациялық қауіпсіздік бойынша жұмыстарды ұйымдастыруды бақылау</p>	<p>Дағды 1: Авиациялық қауіпсіздік бойынша жұмыстарды ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін жұмыс аймағы мен жабдықты тексеруді/тексеруді ұйымдастыру және жүргізу 2. Әуежайларда авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша персонал жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау; 3. Авиациялық қауіпсіздік мамандарының жұмысына басшылықты және бақылауды қамтамасыз ету; 4. Әуежайдың барлық қызметкерлерінен және ұшуларға қызмет көрсетумен айналысатын бөгде ұйымдардан авиациялық қауіпсіздік жөніндегі нормативтік құжаттарды қатаң сақтауды талап ету; 5. Лауазымды тұлғалардың әрекеттері авиациялық қауіпсіздіктің талаптарына қайшы келсе ескертуге немесе тоқтата тұруға ; 6. Әуежайда авиациялық қауіпсіздік мәселелеріне байланысты іс-шараларға қатысу; 7. Әуежай аумағында азаматтық авиацияның қызметіне заңсыз араласудың барлық жағдайларының тергелуіне бақылау жасау; 8. Өздерінің қызметтік міндеттерін дұрыс және уақтылы орындау үшін ҚР заңнамасының, ИКАО талаптарының сақталуына бағынысты қызметкерлерден бақылауды жүзеге асыру және талап ету; 9. Қажет болған жағдайда жүргізушімен әуежай көлігін қолдану, тәртіп бұзушыларды қудалау және тиісті органдарға жеткізу үшін жеткізу; 10. Жолаушыларды, олардың қол жүгі мен багажын, сондай-ақ кіру және аландағы режимдер мен әуе кемелерінің қауіпсіздік ережелерін тексеру кезінде жіберілген қарудың немесе оқ-дәрілердің ұрлануы немесе жоғалуы және басқа да бұзушылықтар бойынша қызметтік тергеу жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық қауіпсіздік жөніндегі ережелер мен ережелер; 2. Есептік құжаттар және оларды авиациялық қауіпсіздік жөніндегі облыстық ведомствоаралық комиссияға ұсыну мерзімі;

		<p>4. АБ-дағы жұмысшылардың кәсіптік даярлығының жағдайы;</p> <p>5. АБ қызметкерлерінің лауазымдық міндеттері;</p> <p>6. СМЖ менеджмент жүйесі мен сапасына ішкі құжаттардың талаптары;</p> <p>7. Қызметкерлердің еңбек тәртібін және еңбекті қорғау ережелерін сақтауы туралы ҚР заңнамасы;</p> <p>8. ҚР қолданыстағы заңнамасына сәйкес ереже, лауазымдық нұсқаулықтар;</p> <p>9. Қызмет көрсетуші персоналдың психотроптық заттарды пайдалануын қадағалау саясаты;</p> <p>10. Тексеру кезінде қолданылатын техникалық құралдардың негізгі сипаттамалары және пайдалану ережелері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылады
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік</p> <p>Күйзеліске тұрақтылық</p> <p>Тәртіптілік</p> <p>Қарым-қатынас дағдылары</p> <p>Тез шешім қабылдау қабілеті</p> <p>Икемділік және бейімделу</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы N 507 ҚБП Қаулысы. "ҚР авиациялық қауіпсіздік ережелері". 2. "ҚР азаматтық авиациясының авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бағдарламасы" ҚР Үкіметінің 2017 жылғы 23 қазандағы N 673 ҚБП қаулысы. 3. "Әуе көлігімен тасымалданатын, өздеріне қатысты тексеру жүргізілмейтін ҚР лауазымды адамдарының арнайы тізбесін бекіту туралы" ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы N 1509 Қаулысы. 4. Әрекет ету тәртібі . "Азаматтық әуе кемелерінде жолаушыларды тасымалдауға тыйым салынған қауіпті заттар мен заттардың, сондай-ақ есірткінің барлық түрлерінің тізбесін бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2023 жылғы 27 шілдедегі N 548. 5. "Әуе кемелерін ұшу алдындағы және арнайы тексеруден өткізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы N 423 ҚБП бұйрығы.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Авиациялық қауіпсіздік қызметінің бастығы
10. Кәсіптің карточкасы "Авиациялық қауіпсіздік басқармасының бастығы":		
Топтың коды:	1325-4	
Қызмет атауының коды:	1325-4-014	
Кәсіптің атауы:	Авиациялық қауіпсіздік басқармасының бастығы	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30	

бойынша біліктілік деңгейі:	желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 55-параграф. Күзет қызметінің бастығы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Авиациялық персонал ретінде кемінде екі жыл жұмыс тәжірибесі немесе авиациялық қауіпсіздік бойынша маман ретінде кемінде бір жыл жұмыс өтілі немесе авиациялық қауіпсіздік саласында кемінде бір жыл жұмыс тәжірибесі (толық немесе толық емес жұмыс күні) аяқталғаннан кейін.) авиациялық азаматтық жоғары оқу орындарында оқиды.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	ИКАО құзыреттілікке негізделген әдіс шеңберінде әзірленген авиациялық қауіпсіздік курстарын аяқтау туралы сертификат .		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-4-016 - Күзет және бақылау бөлімшесінің бастығы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Авиациялық қауіпсіздік қызметінің жұмысын ұйымдастыру бойынша барлық іс-шараларды басқару		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Авиакомпанияларда авиациялық қауіпсіздік шараларын әзірлеу және енгізу 2. Нормативтік талаптар мен авиациялық қауіпсіздік стандарттарының сақталуын қамтамасыз ету 3. Персоналдың нұсқаулықтар мен ережелерді сақтауын бақылау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Авиакомпанияларда авиациялық қауіпсіздік шараларын әзірлеу және енгізу	Дағды 1: Ұлттық және халықаралық стандарттарға сәйкес келетін қауіпсіздік шараларының жоспарын әзірлеу	Машықтар: 1. Авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша іс-шаралар мен рәсімдерді әзірлеу және құжаттау; 2. Авиакомпанияларда авиациялық қауіпсіздік шараларына бейімделу; 3. Авиациялық қауіпсіздікке байланысты оқиғаларды басқару және әрекет ету; 4. Қызметкерлердің авиациялық қауіпсіздік шараларын сақтауын қадағалау; 5. Авиациялық қауіпсіздік инциденттерінің қайталануын болдырмау үшін тергеулер жүргізу және ұсыныстар әзірлеу; 6. Қауіпсіздікке ықтимал қауіптерді анықтау және бағалау (террорлық шабуылдар, адами факторлар және т.б.). Білімдер: 1. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) халықаралық стандарттары мен ұсыныстары , талаптары;	

		<p>2. Авиациялық қауіпсіздіктің ұлттық және жергілікті нормалары мен стандарттары;</p> <p>3. Сапа менеджментінің принциптері және процедуралар мен стандарттарды әзірлеу және енгізу әдістері;</p> <p>4. Кәсіптік этика нормалары мен стандарттары және авиациялық қауіпсіздікке қатысты құқықтық аспектілер;</p> <p>5. Авиациялық қауіпсіздікпен байланысты тәуекелдерді бағалау және басқару әдістері</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
<p>Еңбек функциясы 2: Нормативтік талаптар мен авиациялық қауіпсіздік стандарттарының сақталуын қамтамасыз ету</p>	<p>Дағды 1: Мониторинг және аудит нақты ұйым жағдайында дұрыс қолдану талаптары</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Авиациялық қауіпсіздік стандарттарының талаптарына проблемалар мен сәйкессіздіктерді анықтау үшін тексерулердің деректері мен нәтижелерін талдау;</p> <p>Авиациялық қауіпсіздік стандарттарының нормативтік талаптарына сәйкес келетін рәсімдерді әзірлеу және құжаттау ;</p> <p>3. Жаңа стандарттар мен процедураларды ұйымның қолданыстағы тәжірибесіне біріктіру;</p> <p>4. Авиациялық қауіпсіздікті реттеу талаптарының сақталуын бағалау үшін тұрақты ішкі тексерулер мен аудиттер жүргізу;</p> <p>5. Авиациялық қауіпсіздік бойынша нормативтік талаптардың өзгерістеріне сәйкес ішкі процедуралар мен стандарттарды жедел бейімдеу;</p> <p>6. Авиациялық қауіпсіздік саласында инновациялық тәсілдер мен жетілдірулерді енгізу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Халықаралық стандарттар, ұсынымдар мен ИКАО талаптары;</p> <p>2. Ұлттық авиация стандарттары мен авиациялық қауіпсіздік саласындағы қызметті реттейтін нормативтік құқықтық актілер;</p> <p>3. Қол жеткізуді басқару, багажды тексеру, жолаушыларды сканерлеу және басқа да қауіпсіздік шаралары сияқты стандартты рәсімдер мен тәжірибелер;</p> <p>4. Қауіпсіздік стандарттары мен процедураларының сақталуын бағалау үшін аудиттер мен тексерулерді жүргізу әдістері;</p> <p>5. Авиациялық қауіпсіздікпен байланысты тәуекелдерді бағалау және басқару әдістері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Персоналдың нұсқауларды орындауын бағалау үшін тұрақты тексерулер мен тексерулерді жоспарлаңыз және жүргізіңіз;</p>

<p>Еңбек функциясы 3: Персоналдың нұсқаулықтар мен ережелерді сақтауын бақылау.</p>	<p>Дағды 1: Тәуекелдерді талдау және басқару нұсқаулықтар мен ережелерге сәйкес жұмыстарды орындау</p>	<p>2. Жұмыс процесінде белгіленген нұсқаулар мен тәртіптердің сақталуын тексеру; 3. Нұсқауларға сәйкестік туралы деректерді талдау, проблемалар мен сәйкессіздіктерді анықтау; 4. Қолданыстағы процедуралардың тиімділігін бағалаңыз және қажетті түзетулер енгізіңіз.</p> <p>Білімдер: 1. "Терроризмге қарсы іс-қимыл туралы" ҚР Заңы; 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы; 3. Ағымдағы нұсқаулықтар, ережелер мен стандарттар сақталуы тиіс; 4. Нормативтік құқықтық актілердегі соңғы өзгерістер және олардың қолданыстағы процедураларға әсері; 5. Персоналдың жұмысына қатысты барлық ішкі процедуралар мен нұсқаулар; 6. Нұсқаулардың орындалуын бақылау әдістері мен құралдары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылады</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Күйзеліске тұрақтылық Стресске төзімділік Дамыған көшбасшылық қасиеттер Қарым-қатынас дағдылары Тез шешім қабылдау қабілеті Икемділік және бейімделу.</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. ҚР Үкіметінің 2017 жылғы 23 қазандағы № 673 ҚБП "ҚР Азаматтық авиациясының авиациялық қауіпсіздік бағдарламасы"қаулысы. 2. "ҚР азаматтық авиациясының авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бағдарламасы" ҚР Үкіметінің 2017 жылғы 23 қазандағы N 673 ҚБП қаулысы. 3. "Әуе көлігімен тасымалданатын, өздеріне қатысты тексеру жүргізілмейтін ҚР лауазымды адамдарының арнайы тізбесін бекіту туралы" ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы N 1509 Қаулысы. 4. Әрекет ету тәртібі . "Азаматтық әуе кемелерінде жолаушыларды тасымалдауға тыйым салынған қауіпті заттар мен заттардың, сондай-ақ есірткінің барлық түрлерінің тізбесін бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2023 жылғы 27 шілдедегі N 548. 5. "Әуе кемелерін ұшу алдындағы және арнайы тексеруден өткізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы N 423 ҚБП бұйрығы.</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 7</p>	<p>Кәсіптің атауы: Авиациялық қауіпсіздік қызметінің бастығы</p>
<p>11. Кәсіптің карточкасы "Профайлер-инспекторы":</p>		
<p>Топтың коды:</p>	<p>2634-1</p>	
<p>Қызмет атауының коды:</p>	<p>-</p>	
<p>Кәсіптің атауы:</p>	<p>Профайлер-инспекторы</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>6</p>	

СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 90- параграф . Психолог		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Азаматтық авиацияның жоғары оқу орындарында (күндізгі немесе сырттай) оқуды аяқтағаннан кейін авиациялық қауіпсіздік немесе инспекция жөніндегі маман ретінде кемінде бір жыл жұмыс өтілі .		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	С сертификаты ИКАО құзыретіне негізделген әдіс шеңберінде әзірленген авиациялық қауіпсіздік курстарын аяқтау туралы.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2634-1-004 - Психолог		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Мінез-құлықты талдау, психология және профильдеу негізінде ықтимал қауіпті тұлғалар мен жағдайларды анықтау арқылы қауіптер мен қылмыстық әрекеттердің алдын алу арқылы жолаушылар мен қызметкерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Авиациялық қауіпсіздік жүйесінде жолаушылар профилін жасауды ұйымдастыру шараларын жүргізу 2. Мінез-құлық пен психологиялық жағдайды талдаңыз	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1:	Дағды 1:	<p>Машықтар:</p> <p>1 . Ұжымда стрессті жеңу әдістері, жанжалдардың алдын алу, қарым-қатынас дағдылары және ұжымдағы қолайлы әлеуметтік-психологиялық атмосфераның басқа параметрлері бойынша оқытуды ұйымдастыру;</p> <p>2.Көрнекі психологиялық диагностика негізінде тұлғаны бағалауды жүргізу;</p> <p>3. Авиакомпанияда авиация персоналына қойылатын талаптарды сақтау;</p> <p>4. Вербалды емес қарым-қатынас әдісін тәжірибеде қолдану;</p> <p>қауіпті адамдарды анықтау және жолаушылардың қауіп-қатерін анықтау мақсатында рейс алдындағы тексеру кезінде тіркеу орындарында, күту залдарында жолаушыларды қадағалау ;</p>	

<p>Авиациялық қауіпсіздік жүйесінде жолаушылар профилін жасауды ұйымдастыру шараларын жүргізу</p>	<p>Әуежай қауіпсіздігінің тиімділігін арттыру үшін профильдеу әдістерін жүргізу</p>	<p>5. Сыртқы физикалық деректер негізінде психологиялық сипаттамаларды диагностикалау, жолаушыны визуалды тексеру және ол туралы ақпарат жинау;</p> <p>6. АҚҚ қызметкерлерімен байланыста болған жолаушының психологиялық жағдайының сәйкессіздігін анықтау;</p> <p>7. Әуежайға кірген кезде адамдарды бақылаңыз.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Практикалық психология мәселелеріне қатысты заңнамалық және басқа да нормативтік құқықтық актілер;</p> <p>2. Жұмысшылардың еңбек әрекетінің психологиялық ерекшеліктерін зерттеу әдістері;</p> <p>3. Еңбек заңнамасы, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары бойынша ішкі еңбек тәртібі;</p> <p>4. Еңбек және басқару психологиясы, инженерлік және әлеуметтік психология.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Мінез-құлық пен психологиялық жағдайды талдаңыз</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Көрнекі психологиялық диагностика негізінде тұлғаны бағалау технологияларын қолданыңыз</p>	<p>ұсынылады</p> <p>Машықтар:</p> <p>1. Дене тілі мен мимика сияқты вербалды емес белгілерді тану және түсіндіру;</p> <p>2. Мінез-құлықты нормалар мен олардан ауытқу контекстінде талдау;</p> <p>3. Аномалияларды көрсететін мінез-құлықтағы ұсақ бөлшектерге назар аударыңыз (жүйке, көзге тиуден аулақ болу);</p> <p>4. Түсініспеушілік пен шиеленіс туындаған жағдайларды шешу;</p> <p>5. Жағдайды тез бағалап, негізделген шешім қабылдау;</p> <p>6. Қауіптердің алдын алу және оларға қарсы әрекет ету стратегияларын әзірлеу;</p> <p>7. Басқа қауіпсіздік қызметтерімен және құқық қорғау органдарымен тығыз байланыста жұмыс істеу;</p> <p>8. Басқа топ мүшелерімен үйлестіріңіз және ақпаратпен бөлісіңіз.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Авиациялық қауіпсіздік принциптері;</p> <p>2. Қауіптердің алдын алу және әрекет ету әдістері;</p> <p>3. Ықтимал қауіптерді анықтау әдістері;</p> <p>4. Адам мінез-құлқының теориялары мен әдістері;</p> <p>5. Стресс, мазасыздық және басқа эмоционалдық күйлердің белгілері;</p> <p>6. Ықтимал қауіп туралы белгі беретін жолаушының мінез-құлқы;</p> <p>7. Авиациялық қауіпсіздікті реттейтін стандарттар (мысалы, ICAO, IATA);</p>

		8. Жолаушылар мен багажды тексеру және тексеру тәртібі; 9. Скринингтік жабдық, сканерлер және металл іздегіштер. 10. Қауіптерді талдау және анықтау үшін технологияларды пайдалану.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылады
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Профильші мамандығы жоғары деңгейлі қырағылықты Аналитикалық дағдыларды және стресстік жағдайларда жұмыс істей білуді талап етеді Этика мен құпиялылықты сақтау Коммуникативті дағдылар Икемділік және өзін-өзі дамытуға ұмтылу	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы N 507 ҚБП Қаулысы. "ҚР авиациялық қауіпсіздік ережелері". 2. "ҚР азаматтық авиациясының авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бағдарламасы" ҚР Үкіметінің 2017 жылғы 23 қазандағы N 673 ҚБП қаулысы. 3. "Әуе көлігімен тасымалданатын, өздеріне қатысты тексеру жүргізілмейтін ҚР лауазымды адамдарының арнайы тізбесін бекіту туралы" ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы N 1509 Қаулысы. 4. Әрекет ету тәртібі . "Азаматтық әуе кемелерінде жолаушыларды тасымалдауға тыйым салынған қауіпті заттар мен заттардың, сондай-ақ есірткінің барлық түрлерінің тізбесін бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2023 жылғы 27 шілдедегі N 548. 5. "Әуе кемелерін ұшу алдындағы және арнайы тексеруден өткізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы N 423 ҚБП бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі: 7	Кәсіптің атауы: Авиациялық қауіпсіздік қызметінің бастығы
12. Кәсіптің карточкасы "Авиациялық қауіпсіздік нұсқаушысы":		
Топтың коды:	2375-0	
Қызмет атауының коды:	-	
Кәсіптің атауы:	Авиациялық қауіпсіздік нұсқаушысы	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР азаматтық авиация ұйымдарының авиациялық қауіпсіздік қызметтерінің басшылары мен мамандары лауазымдарының тізбесі, сондай-ақ осындай лауазымдарға қойылатын біліктілік талаптары. Әрекет ету тәртібі ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 26 наурыздағы N 322. 1-тарау, 10-параграф. Нұсқаушы-оқытудың үйлестірушісі	
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс
		Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Азаматтық авиация саласында кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі	

Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	AVSEC INSTRUKTORS DREINING CURSE үшін ИКАО аймақтық оқу орталықтарында оқуды аяқтағаны туралы сертификаттың болуы.	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2375-0-009 - Техникалық оқыту жөніндегі инструктор	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Қызметкерлердің кәсіптік дағдыларын дамытуға, олардың біліктілігін арттыруға және ұйымдағы құзыреттердің жалпы деңгейін арттыруға бағытталған ИКАО және IATA стандарттарының талаптарына сәйкес білім беру бағдарламалары мен іс-шараларын ұйымдастыру және үйлестіру.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. ИКАО және IATA стандарттарының талаптарына сәйкес оқу курстары мен іс-шараларын өткізу бойынша жұмысты ұйымдастыру және үйлестіру</p> <p>2. Авиациялық қауіпсіздіктің халықаралық стандарттарының талаптарын зерделеу және қолдану негізінде авиациялық қауіпсіздік персоналының сапасын үздіксіз арттыруды бақылау</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: ИКАО және IATA стандарттарының	Дағды 1: Оқу курстарын ұйымдастыру және өткізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқыту курстарын әзірлеу және енгізу; 2. Курстарды жоспарлау және ұйымдастыру; 4. Жоспарланған курстардың кестелерін құрастыру; 5. Курстарды бітірген қызметкерлердің сертификаттарын тексеру және оларды беру журналына тіркеу; 6. AVSEC бойынша аймақтық және халықаралық семинарлар, кеңестер, конференциялар және басқа да іс-шараларды өткізуге көмектесу; 7. Семинарларға, кеңестерге және конференцияларға қатысу; 8. Нормативтік құжаттардың талаптары мен талаптарына сәйкес қызмет нәтижелері бойынша құжаттаманың және есептіліктің барлық түрлерін дайындау және сақталуын қамтамасыз ету; 9. Нұсқаушылар жұмысының технологиясын және оқыту және көмекші кадрларды жетілдіру.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Конституциясы; 2. ҚР "Білім туралы", "Ғылым туралы", "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы", "ҚР-ндағы тіл туралы" Заңдары, Еңбек кодексі, "Педагог қызметкерлер лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары және оларға теңестірілген тұлғалар" ; 3. Қосымша кәсіптік білім беру жүйесінің жұмыс істеуі мен дамуын реттейтін нормативтік құқықтық актілер; 4. Білім беру жүйесін басқарудың теориялары мен әдістері, оқу бағдарламаларын құру тәртібі.

<p>талаптарына сәйкес оқу курстары мен іс-шараларын өткізу бойынша жұмысты ұйымдастыру және үйлестіру</p>		<p>5.Әдістемелік, ғылыми, әдістемелік және зерттеу жұмыстарын ұйымдастыру.</p> <p>6.Оқу жұмыстары бойынша құжаттаманы жүргізу ережелері;</p> <p>7.Кәсіптік оқыту әдістемесі, студенттерді оқыту мен тәрбиелеудің заманауи түрлері мен әдістері;</p> <p>8. Экономика негіздері, еңбек заңнамасы, еңбекті қорғау ережелері мен нормалары, қауіпсіздік техникасы және өрттен қорғау.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
	<p>Дағды 2: Оқу курстарының тиімділігін талдау және бағалау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Оқытудың тиімділігін бақылау; 2.Қызметкерлердің құзыреттілік деңгейін бағалау; 3. Қызметкерлерді оқыту қажеттілігін талдау; 4. Қызметкерлерді оқыту және дамыту стратегияларын әзірлеу; 5. Тәрбие және тәрбие жұмысын жақсарту бойынша ұсыныстар енгізу; <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР және ҚР Көлік министрлігі Азаматтық авиация комитетінің авиациялық персоналды оқытуды ұйымдастыру мәселелерін реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық актілері; 2. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО), Еуропалық авиациялық қауіпсіздік агенттігінің (EASA) талаптары; 3. Персоналды оқыту және процедуралар бойынша нұсқаулықтар; 4. Ішкі еңбек тәртібі, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы ережелері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жетекшілік ететін курстар бойынша оқу-тәрбие жұмысын жоспарлауды, ұйымдастыруды және бақылауды жүзеге асыру; 2. Бақылау және жетекшілік ететін курстарды әдістемелік қамтамасыз ету; 3. Оқу-әдістемелік құралдарды басқару және дайындауға тікелей қатысу; 4. Тәрбие және тәрбие жұмысын жақсарту бойынша ұсыныстар енгізу; 5. Жаңа технология мен жаңа технологиялық процестер бойынша автоматтандырылған оқу құралдарын оқу процесіне енгізу ; 6. Өткізілетін курстардың жүйелілігі мен сапасын, студенттердің үлгерімін, оқу мерзімдерінің сақталуын, оқу жоспарлары мен бағдарламаларының орындалуын бақылауды қамтамасыз ету;

<p>Еңбек функциясы 2: Авиациялық қауіпсіздіктің халықаралық стандарттарының талаптарын зерделеу және қолдану негізінде авиациялық қауіпсіздік персоналының сапасын үздіксіз арттыруды бақылау</p>	<p>Дағды 1: Курстарды үйлестіру</p>	<p>7. Оқыту нәтижелерінің сапасын және оның тиімділігін талдау жұмыстарын ұйымдастыру; 8. Оқудан өтіп жатқан студенттердің тілектерін ескере отырып, бар кемшіліктерді жою бойынша шаралар қабылдау; 9. Оқу процесінің орындалуы туралы белгіленген есептілікті дайындауды қамтамасыз ету; 10. Кадрларды даярлау мәселелері бойынша кәсіптік білім беру ұйымдарымен өзара іс-қимыл жасау; 12. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және өрттен қорғау ережелері мен нормаларын сақтау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ҚР Конституциясы; 2. ҚР "Білім туралы", "Ғылым туралы", "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы", "ҚР-ндағы тіл туралы" Заңдары, Еңбек кодексі; "Педагогикалық құрамның және оларға теңестірілген тұлғалардың лауазымдарының типтік біліктілік сипаттамалары" ; 3. Қосымша кәсіптік білім беру жүйесінің жұмыс істеуі мен дамуын реттейтін нормативтік құқықтық актілер; 4. Білім беру жүйесін басқарудың теориялары мен әдістері, оқу бағдарламаларын құру тәртібі. 5. Әдістемелік, ғылыми, әдістемелік және зерттеу жұмыстарын ұйымдастыру; 6. Оқу жұмыстары бойынша құжаттаманы жүргізу ережелері; 7. Кәсіптік оқыту әдістемесі және студенттерді оқыту мен тәрбиелеудің заманауи нысандары мен әдістері; 8. Экономика негіздері, еңбек заңнамасы; еңбекті қорғау ережелері мен нормалары; қауіпсіздік және өрттен қорғау.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылады</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Коммуникативтілік Еңбексүйгіштік Ұйымшылдық, Топпен жұмыс істей білу Ұқыптылық Зейінділік Тәртіптілік</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы N 507 ҚБП Қаулысы. "ҚР авиациялық қауіпсіздік ережелері". 2. "ҚР азаматтық авиациясының авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бағдарламасы" ҚР Үкіметінің 2017 жылғы 23 қазандағы N 673 ҚБП қаулысы. 3. "Әуе көлігімен тасымалданатын, өздеріне қатысты тексеру жүргізілмейтін ҚР лауазымды адамдарының арнайы тізбесін бекіту туралы" ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы N 1509 Қаулысы. 4. Әрекет ету тәртібі . "Азаматтық әуе кемелерінде жолаушыларды тасымалдауға тыйым салынған қауіпті заттар мен заттардың, сондай-ақ есірткінің барлық түрлерінің тізбесін бекіту туралы" ҚР Индустрия және</p>	

	инфрақұрылымдық даму министрінің 2023 жылғы 27 шілдедегі N 548. 5. "Әуе кемелерін ұшу алдындағы және арнайы тексеруден өткізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы N 423 ҚБП бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Авиациялық қауіпсіздік қызметінің бастығы	
13. Кәсіптің карточкасы "Сапаны бақылау аудиторы":			
Топтың коды:	2411-2		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Сапаны бақылау аудиторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Параграф 9. Аудитор (инспектор)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Авиациялық қауіпсіздік бойынша маман ретінде кемінде үш жыл жұмыс тәжірибесі.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	ИКАО оқу орталықтары берген ұлттық авиациялық қауіпсіздік инспекторлары үшін курстарды бітіргені туралы сертификат		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2411-2-001 - Аудитор		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Қателерді, бұзушылықтарды және тәуекелдерді анықтау мақсатында авиациялық ұйымның есептері мен ішкі бақылау жүйелеріне тәуелсіз бағалау жүргізу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Авиация саласында аудиторлық жұмысты ұйымдастыру 2. Құжаттардағы, процедуралардағы, тәжірибелердегі және қауіпсіздік мәдениетіндегі сәйкессіздіктерді жою бойынша ұсыныстар әзірлеу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Авиациялық қауіпсіздік саласындағы халықаралық, ұлттық және ішкі стандарттарға сәйкестігін бағалау үшін ішкі аудит жүргізу;	

<p>Еңбек функциясы 1: Авиация саласында аудиторлық жұмысты ұйымдастыру</p>	<p>Дағды 1: Авиациялық талаптарға сәйкестік аудитін жүргізу</p>	<p>2. Оның сенімділігін және авиациялық қауіпсіздік стандарттарына сәйкестігін тексеру үшін авиациялық кәсіпорындардың есептілігін талдау; 3. Компанияның операциялары мен процестерінің авиациялық талаптарға сәйкестігін бағалау; 4. Олардың қауіпсіздігі мен сенімділігін қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету процедурасын талдау; 5. Авиациялық қауіпсіздік саласындағы авиациялық кәсіпорынның операциялық қызметіне байланысты тәуекелдерді анықтау және бағалау; 6.АБ бойынша жоспарлы және жоспардан тыс тексерулерді орындау; 7. Авиациялық қауіпсіздік мәселелері бойынша персоналды даярлау және қайта даярлау бағдарламаларына тексеру жүргізу; 8. Мүдделі тараптардың сенімі мен сенімін арттыру ұйымның қауіпсіздік және бедел көрсеткіштеріне.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ICAO (Халықаралық азаматтық авиация ұйымы) және EASA (Авиация қауіпсіздігі жөніндегі Еуропалық агенттік) халықаралық стандарттары мен ұсыныстары; 2. Ұлттық авиациялық реттеу талаптары мен стандарттары; 3. ISO 9001 сапа менеджменті жүйелері және оларды авиациялық секторда қолдану; 4.Процестер мен процедураларды бағалау және жетілдіру әдістері мен құралдары; 5. Есеп беруді тексеру және операциялық процестерді талдау әдістерін қоса алғанда, аудиттің негіздері; 6. Сертификаттау талаптары мен құжаттаманы қоса алғанда, әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету стандарттары мен процедуралары; 7. Жобаны басқару негіздері, оның ішінде аудит жобаларын жоспарлау, орындау және мониторингілеу.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылады</p> <p>Машықтар:</p> <p>1.Авиациялық қауіпсіздік саласындағы халықаралық, ұлттық және ішкі стандарттарға сәйкестігін бағалау үшін ішкі тексерулер жүргізу; 2. Қауіпсіздік саясатындағы, процедуралардағы, тәжірибелердегі және мәдениеттегі кез келген олқылықтарды немесе сәйкессіздіктерді анықтау және жою ; 3. Енгізілген сапаны бақылау жүйелерінің тиімділігі мен тиімділігіне талдау жүргізу ; 4. Сапа статистикасын талдау және авиациялық қауіпсіздік қызметтеріндегі ықтимал</p>

<p>Енбек функциясы 2: Құжаттардағы, процедуралардағы, тәжірибелердегі және қауіпсіздік мәдениетіндегі сәйкессіздіктерді жою бойынша ұсыныстар әзірлеу</p>	<p>Дағды 1: Сәйкессіздіктерді жою бойынша ұсыныстарды бақылау және орындау</p>	<p>проблемаларды болжау үшін тенденцияларды анықтау; 6. Авиациялық процестердің сапасы мен қауіпсіздігіне байланысты тәуекелдерді талдау және бағалау; 5. Сапаны бақылау жүйелеріне қатысты құжаттардағы ұсыныстарды әзірлеу және сәйкессіздіктерді бақылау .</p> <p>Білімдер: 1 . "Бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы" ҚР Заңы; 2 . Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілікті жасау талаптары ; 3 . "Қаржылық есептілік аудиті туралы" ҚР Заңы; 4. Аудиторлық ұйымдар мен аудиторларды аккредиттеу қағидалары" (30.12.2014 ж. № 1273); 5.Ұлттық авиациялық реттеу талаптары мен стандарттары; 6. Сапа менеджменті жүйелері, ISO 9001 және олардың авиация секторында қолданылуы; 7. Үдерістерді бағалау және жетілдіру әдістері мен құралдары; 8. Қаржылық есептілікті тексеру және операциялық процестерді талдау әдістерін қоса алғанда, қаржылық және операциялық аудиттің негіздері; 9. Сертификаттау талаптары мен құжаттаманы қоса алғанда, әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету стандарттары мен рәсімдері; 10. Жобаларды басқару негіздері, оның ішінде аудит жобаларын жоспарлау, орындау және мониторингілеу.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Егжей-тегжейге назар аудару ақпаратты мұқият талдау және тексеру, тіпті кішігірім сәйкессіздіктерді немесе ықтимал мәселелерді анықтау мүмкін Аналитикалық ойлау – күрделі деректер мен жағдайларды талдау, мәселелерді бағалау және шешу үшін заңдылықтар мен себеп-салдар байланыстарын анықтау қабілеті Коммуникация дағдылары Аудит нәтижелерін жазбаша (есептер, ұсыныстар) және ауызша (презентациялар, топпен және клиенттермен талқылау) анық және тиімді ұсыну қабілеті. Этика және адалдық ақпараттың құпиялылығын және жұмыстағы объективтілікті сақтау үшін этикалық стандарттар мен адалдықтың жоғары деңгейі.</p>	
		<p>1. ҚР Премьер-Министрінің бірінші орынбасары – ҚР Қаржы министрінің 2020 жылғы 2 сәуірдегі N 348 бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 2 сәуірде № 2020 болып тіркелді. 20285 "Кәсіптік аудиторлық ұйымдарды аккредиттеу ережесін бекіту туралы" ҚР Қаржы министрінің 2006 жылғы 18 шілдедегі N 265 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы 2. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы N 507 ҚБП Қаулысы. "ҚР авиациялық қауіпсіздік ережелері 3. "ҚР азаматтық авиациясының авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бағдарламасы" ҚР Үкіметінің 2017 жылғы 23 қазандағы N 673</p>

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	ҚБП қаулысы. 4. "Әуе көлігімен тасымалданатын, өздеріне қатысты тексеру жүргізілмейтін ҚР лауазымды адамдарының арнайы тізбесін бекіту туралы" ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы N 1509 Қаулысы. 5. Әрекет ету тәртібі . "Азаматтық әуе кемелерінде жолаушыларды тасымалдауға тыйым салынған қауіпті заттар мен заттардың, сондай-ақ есірткінің барлық түрлерінің тізбесін бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2023 жылғы 27 шілдедегі N 548. 6. "Әуе кемелерін ұшу алдындағы және арнайы тексеруден өткізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы N 423 ҚБП бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Авиациялық қауіпсіздік басқармасының бастығы	
14. Кәсіптің карточкасы "Киберқауіпсіздік инспекторы":			
Топтың коды:	2153-2		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Киберқауіпсіздік инспекторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Параграф 3. Ақпараттық қауіпсіздік жөніндегі маман		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	(Инженерия және инженерлік іс	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Мамандығы бойынша жұмыс өтілі 5 (бес) жылдан кем емес.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Ақпараттық қауіпсіздік сертификаты		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2524-0-007 - Ақпараттық қауіпсіздік жөніндегі маман		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Авиациялық ұйымдардың ақпараттық жүйелері мен деректерін киберқауіптер мен шабуылдардан қорғауды қамтамасыз ету. Бұған тұрақты осалдықты бағалауды жүргізу, оқыс оқиғалардың алдын алу шараларын әзірлеу және енгізу, киберқауіпсіздік стандарттары мен ережелерінің сақталуын бақылау кіреді. Сондай-ақ инспектор қызметкерлердің киберқауіптер туралы хабардар болуын арттыруда және инциденттерге әрекет ету жоспарларын әзірлеуде маңызды рөл атқарады, осылайша маңызды авиациялық жүйелер мен процестердің қауіпсіздігін қамтамасыз етеді.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
		1. Компьютерлік желілерде ақпаратты қорғау үшін қолданбалы бағдарламалық және техникалық құралдарды анықтау	

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	2. Операциялық жүйелердегі бағдарламалық және аппараттық ақпараттық қауіпсіздік құралдарының дұрыс жұмыс істеуін бақылау
Еңбек функциясы 1: Компьютерлік желілерде ақпаратты қорғау үшін қолданбалы бағдарламалық және техникалық құралдарды анықтау	Қосымша еңбек функциялары: Дағды 1: Компьютерлік желілердегі ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін бағдарламалық және аппараттық құралдар параметрлерінің дұрыстығын конфигурациялау және бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компьютерлік желілердегі ақпараттық қауіпсіздікке қатерлерді бағалау; 2. Компьютерлік желілерде пакеттерді сүзу ережелерін конфигурациялау; 3. Компьютерлік желілердегі ақпаратты қорғау үшін қолданылатын бағдарламалық және техникалық құралдарды таңдауды негіздеу; 4. Компьютерлік желілерде ақпаратты қорғау үшін бағдарламалық және техникалық құралдардың жұмыс режимдерін таңдау; 5. Компьютерлік желілерде ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін бағдарламалық және техникалық құралдардың жұмыс істеуін бақылау; 6. Компьютерлік желілердегі ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін бағдарламалық және техникалық құралдардың тиімділігін талдау; 7. Ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін бағдарламалық және техникалық құралдарды оңтайлы таңдауды және олардың компьютерлік желілердегі жұмыс режимдерін бағалау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге байланысты мәселелер бойынша заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілер, әдістемелік және нормативтік-техникалық материалдар; 2. Қорғалатын ақпарат мониторингінің әдістері мен құралдары, ақпараттың ағып кету арналарын анықтау; 3. Компьютерлік желілерді құру принциптері; 4. Желілік хаттамалардың, соның ішінде криптографиялық алгоритмдердің жұмыс істеу принциптері; 5. Компьютерлік желілердегі қол жеткізуді басқару және ақпарат ағындарының түрлері; 6. Компьютерлік желілердегі ақпараттық қауіпсіздікке қауіп төну көздері және олардың алдын алу шаралары; 7. Ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін бағдарламалық және техникалық құралдардың типтік конфигурацияларының құрамы және олардың компьютерлік желілердегі жұмыс режимдері; 8. Ақпаратты қорғаудың бағдарламалық-техникалық құралдарының сипаттамаларын өлшеу, бақылау және техникалық есептеу әдістері;

		<p>9. Қолданылатын бағдарламалық-аппараттық құралдардың ақпаратты қорғау құралдарының жұмыс істеу принциптері мен жұмыс істеу ережелері; Компьютерлік желілердегі ақпаратты қорғаудың аппараттық және бағдарламалық құралдары мен әдістері ; 11.Ақпаратты қорғау саласындағы нормативтік құқықтық актілер; 12. Ақпаратты қорғау және маңызды ақпараттық инфрақұрылымның қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті атқарушы органдардың басшылыққа алатын және әдістемелік құжаттары.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Операциялық жүйелердегі бағдарламалық және аппараттық ақпараттық қауіпсіздік құралдарының дұрыс жұмыс істеуін бақылау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : Дағды 1: Ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін бағдарламалық және техникалық құралдарды және олардың компьютерлік желілердегі жұмыс режимдерін оңтайлы таңдауды бағалау</p>	<p>ұсынылады</p> <p>Машықтар: 1. Компьютерлік желілерде пакеттерді сүзу ережелерін конфигурациялау; 2. Компьютерлік желілердегі ақпаратты қорғау үшін қолданылатын бағдарламалық және техникалық құралдарды таңдауды негіздеу; 3.Компьютерлік желілерде ақпаратты қорғау үшін бағдарламалық және техникалық құралдардың жұмыс режимдерін таңдау; 4. Компьютерлік желілерде ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін бағдарламалық және техникалық құралдардың жұмыс істеуін бақылау; 5. Компьютерлік желілердегі ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін бағдарламалық және техникалық құралдардың тиімділігін талдау; 6. Бақылау және бағалау ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін бағдарламалық және техникалық құралдарды оңтайлы таңдау.</p> <p>Білімдер: 1. "Ақпараттандыру туралы" ҚР Заңы; 2. "Байланыс туралы" ҚР Заңы; 3. "Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар және ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласындағы бірыңғай талаптарды бекіту туралы" ҚР Үкіметінің қаулысы; 4. Операциялық жүйелерге арналған желілік хаттамалар стегі; 5. Желілік жабдықтың хаттамалар стегі; 6. Брандмауэр әдістері мен құралдарын енгізу тәртібі; 7.Желілік хаттамалардың, соның ішінде криптографиялық алгоритмдердің жұмыс істеу принциптері; 8.Компьютерлік желілердегі қол жеткізуді басқару және ақпарат ағындарының түрлері;</p>

		<p>9. Компьютерлік желілердегі ақпараттық қауіпсіздікке қауіп төну көздері және олардың алдын алу шаралары;</p> <p>10. Ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін бағдарламалық және техникалық құралдардың типтік конфигурацияларының құрамы және олардың компьютерлік желілердегі жұмыс режимдері;</p> <p>11. Ақпаратты қорғаудың бағдарламалық-техникалық құралдарының сипаттамаларын өлшеу, бақылау және техникалық есептеу әдістері;</p> <p>12. Қолданылатын бағдарламалық және аппараттық құралдардың ақпаратты қорғау құралдарының жұмыс принциптері мен жұмыс ережелері;</p> <p>13. Компьютерлік желілердегі ақпаратты қорғаудың бағдарламалық-техникалық құралдары және әдістері ;</p> <p>14. Ақпаратты қорғау саласындағы нормативтік құқықтық актілер.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Аналитикалық ойлау</p> <p>Техникалық дағдылар</p> <p>Дәлдік</p> <p>Бағдарламалау және сценарий жасау дағдылары</p> <p>Топтық жұмыс</p> <p>Оқу қабілеті және бейімделу</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. " Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар және ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласындағы бірыңғай талаптарды бекіту туралы" ҚР Үкіметінің 2016 жылғы 20 желтоқсандағы № 832 қаулысы . 2. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы N 507 ҚБП Қаулысы. "ҚР авиациялық қауіпсіздік ережелері". 3. "ҚР азаматтық авиациясының авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бағдарламасы" ҚР Үкіметінің 2017 жылғы 23 қазандағы N 673 ҚБП қаулысы. 4. "Әуе көлігімен тасымалданатын, өздеріне қатысты тексеру жүргізілмейтін ҚР лауазымды адамдарының арнайы тізбесін бекіту туралы" ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы N 1509 Қаулысы. 5. Әрекет ету тәртібі . "Азаматтық әуе кемелерінде жолаушыларды тасымалдауға тыйым салынған қауіпті заттар мен заттардың, сондай-ақ есірткінің барлық түрлерінің тізбесін бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2023 жылғы 27 шілдедегі N 548. 6. "Әуе кемелерін ұшу алдындағы және арнайы тексеруден өткізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы N 423 ҚБП бұйрығы.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	6	Авиациялық қауіпсіздік басқармасының бастығы
15. Кәсіптің карточкасы "Авиациялық қауіпсіздік менеджері":		
Топтық коды:	3155-0	
Қызмет атауының коды:	3155-0-001	
Кәсіптің атауы:	Авиациялық қауіпсіздік менеджері	

СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Параграф 8. Ауысым бастығы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: (Әуе тасымалдауларын ұйымдастыру)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Азаматтық авиация саласында кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	AVSEC INSTRUKTORS DREINING CURSE үшін ИКАО аймақтық оқу орталықтарында оқуды аяқтағаны туралы сертификаттың болуы		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1329-1-041 - Ауысым бастығы (басқа да салаларда)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Авиациялық жұмыстардың барлық кезеңдерінде жолаушылардың, экипаждың, авиация персоналының және мүлкінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету туралы		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Инспекция және күзет қызметінің қызметі бойынша жалпы басшылық . 2. Тексеру технологиясы мен SAS сәйкестігін бақылайды	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Тексеру жұмыстарын ұйымдастыру және үйлестіру (әуе кемелерін, жолаушыларды, қол жүгін, багажды, поштаны, жүкті, борттық керек-жарақтарды, әуе кемесінің экипаж мүшелерін) ;</p> <p>2. Тапсырмаларды бөлу және әртүрлі қызметтер (шекара қызметі, полиция, күзет қызметі) арасындағы өзара іс-қимылды қамтамасыз ету бойынша қызметкерлердің жұмысын үйлестіру;</p> <p>3. Азаматтық авиацияның қызметін заңсыз араласу актілерінен қорғауға бағытталған авиациялық қауіпсіздіктің құрылымдық бөлімшелерінің жұмыс технологиясын әзірлеу және өзгерту;</p> <p>4.Әртүрлі санаттар (жолаушылар, жүктер, пошта) үшін тиімді скринингтік жоспарларды әзірлеу кезінде тәуекелдерді бағалау.</p> <p>5. Әуежайдың (авиациялық кәсіпорынның) авиациялық қауіпсіздік бағдарламасын әзірлеуді ұйымдастыру.</p>	

Енбек функциясы 1:
Инспекция және күзет қызметінің қызметі бойынша жалпы басшылық

Дағды 1:
Тексеру және авиациялық қауіпсіздік қызметінің жұмысын үйлестіру және бақылау.

6. Заңнамалық және нормативтік құқықтық актілердің, мақсатты бағдарламалардың және басқа да тексеру құжаттарының талаптарының сақталуын бақылау;
7. Оларды авиациялық қауіпсіздік қызметі қызметкерлерінің назарына уақтылы жеткізуді және зерделеуді, өндірістік, техникалық және әдістемелік құжаттамаларды есепке алуды және сақтауды ұйымдастыру;
8. Нормативтік құжаттарға өзгерістер мен толықтырулар енгізу;
9. Әуе кемелерінде қаруды, оқ-дәрілерді, жарылғыш заттарды және басқа да қауіпті заттар мен жүктерді тасымалдау кезінде тексеруді ұйымдастыру;
10. Авиациялық қауіпсіздік қызметкерлеріне нұсқаулық жүргізу;
11. Авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін құқық қорғау органдарының және басқа да мүдделі ведомстволардың уәкілетті өкілдерімен өзара іс-қимыл жасау;
12. Авиакөлік қызметтерінің қызметін үйлестіру және авиакөліктің авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелері бойынша мемлекеттік органдармен өзара іс-қимыл жасау және әуежайдың қауіпсіздік қызметіне жүктелген міндеттерді орындауда жан-жақты көмек көрсетуді қамтамасыз ету;
13. Техникалық байқау жабдықтарын, инженерлік-техникалық күзет және бейнебақылау құралдарын, байланыс құралдарын, қару-жарақтарды сақтауды және пайдалануды ұйымдастыру және олардың техникалық жағдайын бақылау;
14. Әуежайда кіруді және объектішілік бақылауды жүзеге асырады, оның барысында ол әуе кемелерінің қауіпсіздігін ұйымдастырады және әуежайдың әуеайлағындағы азаматтық авиация ұйымдарының объектілерінің қауіпсіздігін қамтамасыз етеді.

Білімдер:

1. Азаматтық авиацияның даму бағыттарын айқындайтын ҚР заңдары мен өзге де нормативтік құқықтық актілері;
2. Әуе көлігіндегі қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелері бойынша нормативтік-әдістемелік құжаттар;
3. Әуе кемелерін ұшу алдында тексеру технологиясы;
4. Әуе кемелерін және әуежай объектілерін қорғау ережелері;
5. Өндірістік-шаруашылық процестің технологиясы, қорғау үшін белгіленген аумақтағы кіру және объектішілік режимдер туралы нұсқаулықтар;

		<p>6. Жолаушыларды және кол жүгін жеке тексеру ережесі;</p> <p>7. Атыс қаруын, арнайы құралдарды және дене күшін қолдану тәртібі;</p> <p>8. Қалыпты жағдайда және төтенше жағдайларда объектілерді заңсыз шабуылдардан қорғау тактикасы;</p> <p>9. Еңбек заңнамасының негіздері, еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
<p>Еңбек функциясы 2: Тексеру технологиясының сақталуын бақылайды</p>	<p>Дағды 1: Әуежайларда инспекциялық процедуралар мен қауіпсіздік ережелерін сақтауды ұйымдастыру және тәртібі</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Заңнамалық және нормативтік құқықтық актілердің талаптарын ескере отырып, тексеру рәсімдерінің орындалуын бақылау ;</p> <p>2. Белгіленген және бақыланатын ұшулардың авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша жұмыстарды ұйымдастыру;</p> <p>3. Авиациялық қауіпсіздік қызметінің жұмысын талдау, азаматтық авиация қызметіне заңсыз араласу актілерін тергеуге қатысу;</p> <p>4. Азаматтық авиация қызметіне заңсыз араласу актілеріне байланысты төтенше жағдайлардың алдын алу жөніндегі шараларды қадағалайды және әзірлейді.</p> <p>5. Инспекциялық жұмыс аймағын және бақыланатын аумақты тексеруді/тексеруді ұйымдастыру және жүргізу;</p> <p>6. Авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша персонал жұмысына басшылық пен бақылауды ұйымдастыру және жүзеге асыру;</p> <p>7. Тексеру кезінде қауіптілік талдауын жүргізу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ICAO халықаралық азаматтық авиация туралы Чикаго конвенциясы.</p> <p>2. 17-қосымша "Қауіпсіздік. Халықаралық азаматтық авиация ұйымын заңсыз араласу әрекеттерінен қорғау. Халықаралық стандарттар және ұсынылатын тәжірибелер".</p> <p>3. " Азаматтық авиацияны заңсыз араласу актілерінен қорғау бойынша қауіпсіздік жөніндегі нұсқаулық" DOC 8973; Азаматтық авиацияны заңсыз араласу актілерінен қорғау туралы халықаралық конвенция; ИКАО ассамблеясының авиациялық қауіпсіздік жөніндегі қарарлары.</p> <p>4. Әмбебап авиациялық қауіпсіздік инспекциясының бағдарламасы.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
	Коммуникативтілік Еңбексүйгіштік	

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Ұйымшылдық Топпен жұмыс істей білу		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы N 507 ҚБП Қаулысы. "ҚР авиациялық қауіпсіздік ережелері". 2. "ҚР азаматтық авиациясының авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бағдарламасы" ҚР Үкіметінің 2017 жылғы 23 қазандағы N 673 ҚБП қаулысы. 3. "Әуе көлігімен тасымалданатын, өздеріне қатысты тексеру жүргізілмейтін ҚР лауазымды адамдарының арнайы тізбесін бекіту туралы" ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы N 1509 Қаулысы. 4. Әрекет ету тәртібі . "Азаматтық әуе кемелерінде жолаушыларды тасымалдауға тыйым салынған қауіпті заттар мен заттардың, сондай-ақ есірткінің барлық түрлерінің тізбесін бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2023 жылғы 27 шілдедегі N 548. 5. "Әуе кемелерін ұшу алдындағы және арнайы тексеруден өткізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы N 423 ҚБП бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Авиациялық қауіпсіздік басқармасының бастығы	
16. Кәсіптің карточкасы "Авиациялық қауіпсіздік инспекторы":			
Топтың коды:	3160-4		
Қызмет атауының коды:	3160-4-005		
Кәсіптің атауы:	Авиациялық қауіпсіздік инспекторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР азаматтық авиация ұйымдарының авиациялық қауіпсіздік қызметтерінің басшылары мен мамандары лауазымдарының тізбесі, сондай-ақ осындай лауазымдарға қойылатын біліктілік талаптары. Әрекет ету тәртібі ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 26 наурыздағы N 322. 1- тарау.б . 7 Қауіпсіздік бөлімінің аға инспекторы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Әуе тасымалдауларын ұйымдастыру	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	-		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Техникалық жарақтандыру және қауіпсіздік техникасы бойынша инспекциялық бөлімшенің инспекторына Бағдарлама талаптарына сәйкес берілген авиациялық қауіпсіздік бойынша курстарды бітіргені туралы куәліктің болуы, радиациялық қауіпсіздік бойынша курстарды бітіргені туралы куәліктің болуы;		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3155-0-001 - Авиациялық қауіпсіздік менеджері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Авиациялық қызметтердің жұмыс жағдайында авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету және жолаушылардың, экипаждардың және әуе кемелерінің қауіпсіздігіне әсер етуі мүмкін қауіптерден қорғау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
		1. Авиациялық қауіпсіздік саласындағы персонал қызметін ұйымдастыру және бақылау	

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	2. Тұрмыстық және транзиттік әуежайларда авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету нормаларының, ережелері мен рәсімдерінің сақталуын тексеру нәтижелерін талдау
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Авиациялық қауіпсіздік саласындағы персонал қызметін ұйымдастыру және бақылау	Дағды 1: Авиациялық қауіпсіздік саласында жүйелі аудит жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Келісілмеген әрекеттерді болдырмау мақсатында барлық әрекеттерді АҚҚ ПД ауысым бастығымен үйлестіру және келісу; 2.АҚҚ ПД тексеру инспекторларының посттарды уақтылы қабылдауын бақылау; 3.АҚҚ ПД тексеру инспекторларына тікелей басшылықты, бақылауды және оларды сақтау талаптарын жүзеге асыру; 4.Тексеру уақытын көрсете отырып, барлық тексеру бекеттеріне жүйелі түрде тексеру (айналып өту/айналып өту) жүргізу; 5. Әуе кемесіндегі тексерілетін заттардағы рентген - телевизиялық қондырғының көлеңкелі бейнесі бойынша айқындау; 6.Тексерілетін адамдардағы тексеру процесінде жарылғыш құрылғыларды анықтау және анықтау; 7.Тексерілетін адамдарды, сондай-ақ багажды және қол жүгін қолмен/жеке тексеру әдістерін меңгеру; 8.Әуе көлігімен тасымалдауға тыйым салынған жасырын заттар мен заттарды анықтау; 9.Орналасқан және транзит әуежайларында тексерілетін тұлғаларды қолмен / жеке тексеру әдістерін меңгеру; 10.Жолаушыларға, қол жүгіне, багажға, поштаға, жүкке және борға тексеру жүргізу 11.Үйлестіру азаматтық авиация ұйымдары қызметтерінің қызметі және әуежайда орналасқан авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелері бойынша мемлекеттік органдармен өзара іс қимыл жасайды; 12.Әуе кемелерін ұшу алдындағы және арнайы тексеріп қарауды жүргізуге қатысу; 13.Әуежайдың бақыланатын аймағына өту құқығына әуежай рұқсаттамаларын беруді және алып қоюды ұйымдастыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы; 2. ҚР қолданыстағы заңнамасы мен нормативтік құқықтық актілері, оның ішінде азаматтық авиацияны қамтамасыз етуді реттейтін авиациялық қауіпсіздік саласындағы (ИКАО); 3.Жолаушыларды, экипаж мүшелерін, қызмет көрсетуші персоналды, қол жүгін, багажды, пошталық жүкті және борттық керек-жарақтарды

		<p>ұшу алдындағы тексеру жұмыстарын реттейтін нормативтік және әдістемелік құжаттар ;</p> <p>4. Ішкі құжаттар, Авиациялық қауіпсіздік қызметі туралы ереже, Инспекция бөлімшесі туралы ереже, лауазымдық нұсқаулықтар, бұйрықтар;</p> <p>5. Басқарма Төрағасының және Басқарма Төрағасының орынбасары – АҚК басшысының жазбаша және ауызша бұйрықтары, нұсқаулары;</p> <p>6. Заңсыз араласу актісі қауіп және басқа да төтенше жағдайлар туындаған кездегі тиісті қызметтермен өзара іс-қимыл және іс-қимыл тәртібі;</p> <p>7. Жарылғыш заттар мен жарылғыш құрылғылар туралы жалпы ақпарат және олармен қауіпсіз жұмыс істеу ережелері;</p> <p>8. Тексеру кезінде қолданылатын техникалық құралдардың негізгі сипаттамалары мен пайдалану ережелері;</p> <p>9. Сапа менеджменті жүйесі (бұдан әрі – СМЖ) бойынша ішкі нормативтік құжаттардың талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
<p>Еңбек функциясы 2: Тұрмыстық және транзиттік әуежайларда авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету нормаларының,</p>	<p>Дағды 1: Әуежайлардағы авиациялық қауіпсіздік</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Анықтаңыз және анықтаңыз бақылау тексерулері мен тексерулеріне байланысты ұшудың негізсіз кешігуіне жол беруге;</p> <p>2. Тексеру рәсіміне байланысты жанжалды жағдайлар туындаған кезде жедел шешім қабылдау;</p> <p>3.Тексеруден өтетін тұлғаларға мемлекеттік, орыс және қажет болған жағдайда ағылшын тілдерінде ауызша түсініктеме беруге;</p> <p>4. Азаматтық авиация қызметіне заңсыз араласу актілеріне байланысты төтенше жағдайлар туындаған кезде ПД ӘБ ауысымдық жұмысшыларының іс-әрекеттерін үйлестіру;</p> <p>5. Аудит нәтижелері бойынша қауіпсіздік жүйелерін жетілдіру жоспарларын әзірлеу және енгізу;</p> <p>6. Қауіпсіздікті жақсартуға бағытталған ұсыныстар мен бастамалардың орындалуын бақылау;</p> <p>7. Деректерді бағалау және қауіпсіздік жүйелеріндегі проблемалар мен әлсіз жақтарды анықтау;</p> <p>8. Аудит нәтижелері бойынша нақты және құрылымдық есептер, соның ішінде жақсарту бойынша ұсыныстар жасаңыз.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ҚР авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелері бойынша заңдары мен өзге де нормативтік құқықтық актілері;</p> <p>2.Азаматтық авиацияны заңсыз араласу актілерінен қорғауды қамтамасыз ету саласындағы жұмысты реттейтін нормативтік және әдістемелік құжаттар;</p>

<p>ережелері мен рәсімдерінің сақталуын тексеру нәтижелерін талдау</p>	<p>процедурасы бойынша іс-шаралар жоспарын және шараларын әзірлеу</p>	<p>3. Үйдегі және транзиттік әуежайлардағы авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің нормалары, ережелері мен тәртібі; 4. Техникалық тексеру, дабыл және байланыс құралдарының конструкциясы, пайдалану ережесі; авиациялық кәсіпорын қызметкерлерін авиациялық қауіпсіздікке оқыту әдістемесі; 5. Әуе көлігімен жүктерді, багажды, жолаушыларды тасымалдау ережелері; авиациялық қауіпсіздік нормаларын, ережелері мен рәсімдерін бұзумен байланысты оқиғаларды талдау әдістемесі; 6. Жеке заттарды тексеру және жеке тінту ережелері; 5. Әкімшілік қамауға алу, құқық бұзушылар туралы материалдарды ресімдеу, атыс қаруын, арнайы құралдарды және дене күшін қолдану тәртібі; Авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің арнайы техникалық құралдарының техникалық және пайдалану сипаттамалары ; 8. Кіру және объектішілік режимдерді жүзеге асыру ережелері; 9. Азаматтық авиация қызметіне заңсыз араласу әрекеттерімен байланысты төтенше жағдайлар кезінде және қалыпты жағдайларда объектілерді заңсыз шабуылдардан қорғау тактикасы; еңбек заңнамасының негіздері; 10. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылады</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Қарым-қатынас дағдылары Еңбексүйгіштік Ұйымшылдық Топпен жұмыс істей білу Еңбексүйгіштік Ұқыптылық</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы N 507 ҚБП Қаулысы. "ҚР авиациялық қауіпсіздік ережелері". 2. "ҚР азаматтық авиациясының авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бағдарламасы" ҚР Үкіметінің 2017 жылғы 23 қазандағы N 673 ҚБП қаулысы. 3. "Әуе көлігімен тасымалданатын, өздеріне қатысты тексеру жүргізілмейтін ҚР лауазымды адамдарының арнайы тізбесін бекіту туралы" ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы N 1509 Қаулысы. 4. Әрекет ету тәртібі . "Азаматтық әуе кемелерінде жолаушыларды тасымалдауға тыйым салынған қауіпті заттар мен заттардың, сондай-ақ есірткінің барлық түрлерінің тізбесін бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2023 жылғы 27 шілдедегі N 548. 5. "Әуе кемелерін ұшу алдындағы және арнайы тексеруден өткізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы N 423 ҚБП бұйрығы.</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 5</p>	<p>Кәсіптің атауы: Авиациялық қауіпсіздік менеджері</p>
<p>17. Кәсіптің карточкасы</p>	<p>"Инспектор-қызметтік иттердің кеңесшісі":</p>	
<p>Топтың коды:</p>	<p>3160-9</p>	

Қызмет атауының коды:	3160-9-014		
Кәсіптің атауы:	Инспектор-қызметтік иттердің кеңесшісі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР азаматтық авиация ұйымдарының авиациялық қауіпсіздік қызметтерінің басшылары мен мамандары лауазымдарының тізбесі, сондай-ақ осындай лауазымдарға қойылатын біліктілік талаптары. Әрекет ету тәртібі ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 26 наурыздағы N 322. 1-тарау. б. 4 Аға инспектор қызметтік иттердің жетекшісі.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Әуе тасымалдауларын ұйымдастыру	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	ИКАО авиациялық қауіпсіздік оқу орталықтары берген авиациялық қауіпсіздік курстарынан өткендігі туралы сертификат. Кинологтар курстарында оқуды аяқтағанын растайтын құжат.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	5415-9-005 - Кинолог		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Күзет, іздеу және анықтау тапсырмаларын орындау үшін адам мен иттің тиімді өзара әрекеттесуін қамтамасыз ету . Бұған қызметтік иттерді дайындау және үйрету, олардың жай-күйі мен дайындығын бақылау, қондырғыларды күзету, есірткіні, жарылғыш заттарды немесе із-түзсіз жоғалған адамдарды табу сияқты әртүрлі жағдайларда қызметтік міндеттерін орындау кіреді . Сондай-ақ өңдеуші иттің өнімділігін бағалауға және орындалатын тапсырмалардың қауіпсіздігі мен тиімділігін арттыруға үйретуге жауапты.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Иттерді қызметтік тапсырмаларды орындауға үйрету бағдарламаларын әзірлеу 2. Қызметтік тапсырмаларды орындаудағы жұмыс тиімділігін бағалау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1.Әрбір ит үшін оның ерекшеліктері мен міндеттеріне байланысты жеке оқыту бағдарламаларын ұйымдастыру және әзірлеу; 2.Иттің реакциясы мен үлгеріміне қарай оқыту әдістерін қолдану; 3. Жарылғыш құрылғыларды, жарылғыш заттарды, қару-жарақ пен оқ-дәрілерді іздестіру және табу бойынша жұмыстарды жүргізу кезінде нұсқауларды орындау; 4. Әртүрлі жағдайларда жарылғыш құрылғыларды, жарылғыш заттарды, қару-жарақ пен оқ-дәрілерді анықтау бойынша тексеру кезінде қызметтік итті басқару;	

<p>Еңбек функциясы 1: Иттерді қызметтік тапсырмаларды орындауға үйрету бағдарламаларын әзірлеу</p>	<p>Дағды 1: Кинологиялық бөлімшенің қызметтік тапсырмаларды орындауын ұйымдастыру</p>	<p>6.Иттерді әртүрлі жағдайларда пайдалану, соның ішінде объектілерді қорғау, жарылғыш заттарды немесе есірткіні бағдарлама бойынша іздеу ; 7.Иттің араласуын талап ететін әдеттен тыс жағдайларға немесе инциденттерге олардың талаптарын орындай отырып, жылдам әрекет етіңіз.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әртүрлі салалардағы (полиция, күзет, жедел-іздігіру қызметі) қызметтік иттердің жұмысын реттейтін нормативтік құжаттар мен стандарттар.</p> <p>2. Иттермен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік шаралары, соның ішінде адамдар мен иттер үшін жазатайым оқиғалардың алдын алу.</p> <p>3.Жарылғыш құрылғыларды, жарылғыш заттарды, қару-жарақ пен оқ-дәрілерді іздестіру және табу жұмыстарын жүргізу кезіндегі қауіпсіздік шаралары ;</p> <p>4. Жерде, үй-жайда, көлікте, жүктер мен бағада жарылғыш құрылғыларды, жарылғыш заттарды, қару-жарақ пен оқ-дәрілерді анықтау мақсатында қызметтік итті пайдалана отырып (пайдаланып) куәландыру жүргізу тәртібі мен тактикасы;</p> <p>5.Әртүрлі оқыту әдістері (мысалы, позитивті күшейту, классикалық тренинг); Әртүрлі жағдайларда жарылғыш құрылғылардың, жарылғыш заттардың, қару-жарақ пен оқ-дәрілердің бар-жоғын іздестіру аймақтарын зерттеудің ерекшеліктері ;</p> <p>7. Жарылғыш құрылғыларды, жарылғыш заттарды, қару-жарақ пен оқ-дәрілерді жасырудың ықтимал орындары мен жасыру белгілері.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Қызметтік тапсырмаларды орындаудағы жұмыс тиімділігін бағалау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : Дағды 1: Қызметтік тапсырмаларды орындау кезінде іс-шараларды өткізу</p>	<p>ұсынылады</p> <p>Машықтар:</p> <p>1. Иттерді әртүрлі тапсырмаларда және дұрыс жұмыс әдістерінде пайдаланудың сәттілігін талдау; 2.Қызметтік иттерді оқыту мен пайдаланудың жаңа әдістері мен технологияларын енгізу. 3.Тыйым салынған заттарды, жарылғыш заттарды немесе есірткі заттарды іздеуге қатысу. 4.Аумақты, объектілерді және адамдарды қорғау үшін иттерді пайдаланыңыз. 5. Иттерді оқытудың, бағалаудың және нәтижелерінің есебін жүргізіңіз.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Жарылғыш құрылғылардың, жарылғыш заттардың, қару-жарақ пен оқ-дәрілердің түрлері, сипаттамалары және мақсаты; 2.Жарылғыш құрылғыларды, жарылғыш заттарды, қару-жарақ пен оқ-дәрілерді іздестіру және табу</p>

		жұмыстарын жүргізу кезіндегі қауіпсіздік шаралары ; Жерде, үй-жайларда, көлікте, жүктер мен бағажда жарылғыш құрылғыларды, жарылғыш заттарды, қару-жарақ пен оқ-дәрілерді табу мақсатында қызметтік итті пайдалана отырып (пайдаланып) куәландыру жүргізу тәртібі мен тактикасы ; 4. Ит денесінің құрылысы мен қызметін түсіну; 5. Жарылғыш құрылғыларды, жарылғыш заттарды, қару-жарақ пен оқ-дәрілерді жасырудың ықтимал орындары мен жасыру белгілері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік пен сенімділік Физикалық дайындық Эмоционалды тұрақтылық Шыдамдылық пен төзімділік Жануарларға деген сүйіспеншілік	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1 ҚР Қорғаныс министрінің 2022 жылғы 23 қыркүйектегі N 821 бұйрығы . ҚР Әділет министрлігінде 2022 жылы 26 қыркүйекте N 29800 тіркелді. " ҚР Қарулы Күштері әскери полиция органдарының кинологиялық қызметін ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы" 2. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы N 507 ҚБП Қаулысы. "ҚР авиациялық қауіпсіздік ережелері". 3. " ҚР азаматтық авиациясының авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бағдарламасы" ҚР Үкіметінің 2017 жылғы 23 қазандағы N 673 ҚБП қаулысы. 4. "Әуе көлігімен тасымалданатын, өздеріне қатысты тексеру жүргізілмейтін ҚР лауазымды адамдарының арнайы тізбесін бекіту туралы" ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы N 1509 Қаулысы. 5. Әрекет ету тәртібі . " Азаматтық әуе кемелерінде жолаушыларды тасымалдауға тыйым салынған қауіпті заттар мен заттардың, сондай-ақ есірткінің барлық түрлерінің тізбесін бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2023 жылғы 27 шілдедегі N 548. 6. "Әуе кемелерін ұшу алдындағы және арнайы тексеруден өткізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы N 423 ҚБП бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	Авиациялық қауіпсіздік менеджері
18. Кәсіптің карточкасы "Авиациялық қауіпсіздік инспекторы":		
Топтың коды:	3160-4	
Қызмет атауының коды:	3160-4-005	
Кәсіптің атауы:	Авиациялық қауіпсіздік инспекторы	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР азаматтық авиация ұйымдарының авиациялық қауіпсіздік қызметтерінің басшылары мен мамандары лауазымдарының тізбесі, сондай-ақ осындай лауазымдарға қойылатын біліктілік талаптары. Әрекет ету тәртібі ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 26 наурыздағы N 322. 1- тарау.б . 7 Және тексеру бөлімінің инспекторы	
	Білім деңгейі:	Мамандық:

Кәсіптік білім деңгейі:	ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Әуе тасымалдауларын ұйымдастыру	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Азаматтық авиация саласында кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	AVSEC INSTRUKTORS DREINING CURSE үшін ИКАО аймақтық оқу орталықтарында оқуды аяқтағаны туралы сертификаттың болуы		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3155-0-001 - Авиациялық қауіпсіздік менеджері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Заңсыз араласу әрекеттерінің алдын алу және оларға қарсы іс-қимыл шараларын жүргізу үшін авиациялық қауіпсіздік инспекторларының әуежайда авиациялық қауіпсіздік нормаларын, ережелері мен рәсімдерін орындауын бақылау .		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Іздеу жұмыстарын жүргізу 2. Тексеру кезінде бұзушылықтар анықталған кездегі құжаттама	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Тексеруден өтетін тұлғаларға мемлекеттік, орыс және қажет болған жағдайда ағылшын тілдерінде жеке ауызша нұсқаулар беруге; 2. Тексеру пунктінде орнатылған техникалық құралдарды сауатты пайдалануға, рентгендік теледидар интроскоптарының мониторияндағы кескіндерді ажыратуға және қауіпті заттар мен заттарды анықтауға арналған қол және стационарлық металл іздегіштер мен басқа да жабдықтардың сигналдарына жедел әрекет етуге; 3. Багажды және қол жүгін қолмен тексеру әдістерін , техникалық тұрмыстық заттар мен жабдықтарды тексеру кезінде өңдеу және әуе көлігімен тасымалдауға тыйым салынған заттар мен заттарды жасыру әдістерін анықтау; 4.Құқық қорғау органдарының қызметкерлерімен бірлесе отырып, тасымалдауға тыйым салынған заттар мен заттарды жеке тінтуді, алуды және тіркеуді жүзеге асыру ; 5.Стресстік жағдайдағы адамның мінез-құлқы мен реакциясы психологиясының негіздерін, багажды және қол жүгін тексеру кезінде жолаушыларды сұрау және бақылау әдістерін білу; 6.Заңның 107-бабына сәйкес авиация персоналын, жолаушыларды, қол жүгі мен багажын, почта жөнелтімдерін, жүктер мен борттық мүкәммалдарды (рейспен тамақтандыруды) тексеруді жүзеге асыру және әуе көлігімен тасымалдауға тыйым салынған заттар мен заттарды есепке алу. процесте тәркіленген көлік; 	

<p>Еңбек функциясы 1: Іздеу жұмыстарын жүргізу</p>	<p>Дағды 1: Жүкті тексеру кезінде колмен тексеру</p>	<p>7. Уәкілетті органның нұсқаулығына сәйкес әуе кемелерін басып алу (ұрлау) әрекеттерінің алдын алу және жолын кесу, төтенше жағдайлардың салдарын анықтау және авиациялық қауіпсіздікті нығайту бойынша қосымша шараларды жүзеге асыру бойынша мемлекеттік органдармен бірлескен іс-шараларға тікелей қатысу;</p> <p>8. Әуежайдың әуеаймағында шектеулі кіру аймақтарын ұйымдастырыңыз .</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Стрестік жағдайдағы адамның мінез-құлқы мен реакциясы психологиясының негіздері, багажды және қол жүгін тексеру кезінде жолаушыларды сұрау және бақылау әдістері;</p> <p>2. Ішкі және халықаралық рейстерде жолаушылар мен багажды тасымалдау ережелері, технологиялық кестелер мен пайдалану технологиялары, тасымалдау құжаттамасының негізгі нысандары және оларды толтыру ережелері;</p> <p>3. Азаматтық авиация ұйымдарының авиациялық қауіпсіздік бағдарламалары, лауазымдық нұсқаулық.</p> <p>4. Азаматтық авиация ұйымдарының құрылымдары, қызмет бағыттары және құрылымдық бөлімшелерінің өзара іс-қимыл тәртібі, әуежайдың бақыланатын аудандарының схемасы, авариялық хабарлауды ұйымдастыру және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін байланыс құралдарын пайдалану;</p> <p>5. Барлық негізгі ғимараттар мен қызметтердің орналасқан жері, әуежайдың сипатты белгілері, оның ішінде әуежайдың шектеулі кіру аймағының бақыланатын аймақтары арасындағы шекаралар, сондай-ақ олардың шегінде кіру және қозғалыс тәртібі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p> <p>Машықтар:</p> <p>1.Еңбек шартында, жұмыс берушінің актілерінде және осы лауазымдық нұсқаулықта көзделген еңбек міндеттерін орындау;</p> <p>2. Қызметтік міндеттерді тиімді орындау үшін еңбек өнімділігін, кәсіптік деңгейіңізді және біліктілігіңізді арттыру;</p> <p>3. Басшылық пен қызмет басшысының осы нұсқаулықта көрсетілмеген, бірақ өндірістік қажеттіліктен туындаған біржолғы тапсырмаларын орындауға;</p> <p>4. Жолаушылардан олардың қол жүгі мен багажындағы азаматтық әуе кемелерінде тасымалдауға тыйым салынған заттар мен заттарды анықтау жөніндегі операцияларды жүргізуге, тексеру, қарау, қарау процесін бақылауға;</p>

<p>Еңбек функциясы 2: Тексеру кезінде бұзушылықтар анықталған кездегі құжаттама</p>	<p>Дағды 1: Анықталған жағдайларда есептер құрастыру тексеру кезіндегі бұзушылықтар</p>	<p>5. Қол жүгі мен багажын тексеруге ұсынудан жалтарған, жеке куәландыру рәсімінен өтуден бас тартқан жолаушыларды анықтау және олардың ұшуына рұқсат бермеу;</p> <p>6. Тыйым салынған заттар мен заттарды тәркілеуді құжаттандыру, қажет болған жағдайда жолаушылардың қол жүгін қолмен тексеруге және жеке тінтуге қатысу ;</p> <p>7. Ұшу қауіпсіздігін, жолаушылар мен осы әуе кемесінің экипаж мүшелерінің өмірі мен денсаулығын сақтауды қамтамасыз ету мақсатында азаматтық әуе кемесіндегі қол жүгін, багажын тексеру, жолаушыларды жеке тексеру ережелерін сақтауға;</p> <p>8. Жеке мөртаңбаларды және жеке рұқсаттамаларды беруді қабылдау технологиясын сақтау.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қауіпсіздік мәдениеті; 2. Құжаттарды беруді қабылдау ережесі; 3. Жолаушыларды, ұшу экипажы мүшелерін, олардың қол жүгін, багажын, жүктерін, пошталық жөнелтілімдерін және борттағы керек-жарақтарын (ұшудағы тамақтандыруды) тексеруге байланысты авиациялық қауіпсіздік рәсімдері; 4. Әуежайдың бақылау-өткізу пунктінде авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету функциялары, ережелері және тәртібі; 5. Халықаралық азаматтық авиация туралы конвенцияға 9, 17-19 қосымшалар; 6. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" 2010 жылғы 15 шілдедегі ҚР Заңы "Авиациялық қауіпсіздік" 14-тарау; 7. "Терроризмге қарсы іс-қимыл туралы" ҚР Заңы ; 8. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы № 506 қаулысымен бекітілген ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидалары ; 9. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы № 507 ҚБП қаулысымен бекітілген ҚР авиациялық қауіпсіздік қағидалары; 10. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 22 сәуірдегі № 436 ҚБП қаулысымен бекітілген Авиациялық қауіпсіздіктің сақталуын сапаны бақылау ережесі; 11. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 31 наурыздағы № 317 қаулысымен бекітілген Азаматтық әуе кемелерінде жолаушыларды тасымалдауға тыйым салынған қауіпті заттар мен заттардың, сондай-ақ есірткінің барлық түрлерінің тізбесі.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
	<p>Коммуникативтілік Еңбексүйгіштік Ұйымшылдық</p>	

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Топпен жұмыс істей білу Ұқыптылық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы N 507 ҚБП Қаулысы. "ҚР авиациялық қауіпсіздік ережелері 2. "ҚР азаматтық авиациясының авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бағдарламасы" ҚР Үкіметінің 2017 жылғы 23 қазандағы N 673 ҚБП қаулысы. 3. "Әуе көлігімен тасымалданатын, өздеріне қатысты тексеру жүргізілмейтін ҚР лауазымды адамдарының арнайы тізбесін бекіту туралы" ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы N 1509 Қаулысы. 4. Әрекет ету тәртібі . "Азаматтық әуе кемелерінде жолаушыларды тасымалдауға тыйым салынған қауіпті заттар мен заттардың, сондай-ақ есірткінің барлық түрлерінің тізбесін бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2023 жылғы 27 шілдедегі N 548. 5. "Әуе кемелерін ұшу алдындағы және арнайы тексеруден өткізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы N 423 ҚБП бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Авиациялық қауіпсіздік инспекторы	
19. Кәсіптің карточкасы " Бақылау пункті мен бейнебақылау инспекторы":			
Топтың коды:	5414-9		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Бақылау пункті мен бейнебақылау инспекторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР азаматтық авиация ұйымдарының авиациялық қауіпсіздік қызметтерінің басшылары мен мамандары лауазымдарының тізбесі, сондай-ақ осындай лауазымдарға қойылатын біліктілік талаптары. Әрекет ету тәртібі ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 26 наурыздағы N 322. 1- тарау. 8 Бақылау пункті мен бейнебақылау инспекторы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Әуе тасымалдауларын ұйымдастыру	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	-		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Бағдарлама талаптарына сәйкес берілген авиациялық қауіпсіздік курстарын бітіргені туралы сертификат		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	5414-9-007 - Ішкі қауіпсіздік қызметінің қызметкері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуежайда жолаушылардың жайлы және қауіпсіз болуын қамтамасыз ету үшін диспетчерлік аймақтарда ережелер мен тәртіпті сақтаудың қауіпсіздігін және тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Заңсыз араласудың алдын алу және оған қарсы әрекет ету бойынша іс-шаралар мен шараларды ұйымдастыру 2. Қашан қол жеткізуді басқару әуежай аудандарында тексеру жұмыстарын ұйымдастыру	

<p>Еңбек функциясы 1: Заңсыз араласудың алдын алу және оған қарсы әрекет ету бойынша іс-шаралар мен шараларды ұйымдастыру</p>	<p>Қосымша еңбек функциялары:</p> <p>Дағды 1: Бейнебақылау жүйелерін пайдалана отырып, әуежайдағы жағдайды жедел бағалау</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызметтік міндеттерін орындау кезінде қолданылатын техникалық құралдар мен жабдықтарды пайдалану кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтауға; 2. Авиациялық қауіпсіздік есебіне енгізу үшін Қауіпсіздік және қауіпсіздік инспекциясының аға инспекторына қажетті ақпараттың жиналуын, сақталуын және берілуін қамтамасыз ету ; 3. АҚҚ үй- жайларында қолданыстағы бейнебақылау жүйесінің жабдығын пайдалану ; 4. Бейне жазбалар мұрағатының нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкестігін тексеру; 5.Кезекшілік кезіндегі ақауларды және басқа да бақылауларды анықтау, журналға жазу және БЖБП АҚҚ аға инспекторына баяндау; 6. Күзетшінің ауысым бастығымен, тексеру бөлімшесінің ауысым бастығымен үнемі тікелей радио және телефон байланысын қамтамасыз ету; бақылау-тексеру жүйесінің жұмысы және бейнематериалдардың сақталуы туралы ақпараттың құпиялығын сақтау . 8. Осалдықтарды анықтау және қауіпсіздік деңгейлерін жақсарту үшін жоспарлы аудиттер мен тексерулерге қатысу. 9. Күдікті әрекеттер немесе оқиғалар туралы ақпаратты тиісті органдарға хабарлау; 10. Авиакомпаниялардың ұшуларына қызмет көрсету кезінде әуежайлардағы авиациялық қауіпсіздік жағдайына ИКАО, IATA және авиакомпанияның АҚ бағдарламасының талаптарына сәйкестігіне тексеру жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Барлық негізгі ғимараттар мен қызметтердің орналасуы, әуежайдың сипаттамалық белгілері, сондай-ақ оларда кіру және қозғалыс тәртібі; 2. Төтенше жағдайлардың туындауы туралы ақпаратты алған кезде мүдделі мемлекеттік органдармен өзара іс-қимыл жасау тәртібі ; 3. Оның қызметін реттейтін авиациялық қауіпсіздік жөніндегі нормативтік, құқықтық құжаттардың, нұсқаулардың талаптары. <p>ұсынылады</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Күдікті әрекеттерді немесе оқиғаларды анықтау үшін әуежайда орнатылған камералардың бейне ағындарына тұрақты мониторинг жүргізу.

<p>Еңбек функциясы 2: Қашан қол жеткізуді басқару әуежай аудандарында тексеру жұмыстарын ұйымдастыру</p>	<p>Дағды 1: Жедел бақылау және күзет бөлімінің ауысым бастығымен, инспекциялық бөлімшенің ауысым бастығымен және о сыртқы және ішкі бақылау камераларын көру арқылы әуежай аумақтарындағы</p>	<p>2. Бейне деректердің жазылуын және кейіннен талдау және пайдалану үшін мұрағаттауды қамтамасыз ету; 3. Жағдайды бақылау және бағалау, күдікті әрекет анықталған жағдайда араласу қажеттілігі туралы шешім қабылдау; 4. БЖБП АҚБ бейнебақылау кондырғыларының техникалық жай күйі мен толықтығын тексеру; 5. Бейне жазбалар мұрағатының нормативтік құжаттар талаптарына сәйкестігін тексеру; 6. Кезекшілік кезіндегі ақауларды және басқа ескертулерді анықтау, журналға жазу, БЖБП АҚБ аға инспекторына баяндау; 7. Күзетшінің ауысым бастығымен, тексеру бөлімшесінің ауысым бастығымен тікелей радио және телефон байланысын қамтамасыз ету; 8. Бақылау-тексеру жүйесінің жұмысы және бейнематериалдардың сақталуы туралы ақпараттың құпиялығын сақтауға ; 9. Процеске барлық қатысушылардың (жолаушылар, қызметкерлер. 10. Авиакомпанияның авиациялық қауіпсіздік сапасын бақылау бағдарламасын әзірлеу және енгізу ; 11. Сауалнама туралы акт жасайды, оның нәтижелері уәкілетті органға және зерттеу жүргізілген әуежайға жіберіледі; 12. Авиакомпанияда авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету шаралары бойынша бақылау тексерулерін жүргізу; 13. Авиакомпаниядағы авиациялық қауіпсіздікті бұзумен байланысты оқиғаларға қызметтік тексерулер жүргізу.</p> <p>Білімдер: 1. Барлық негізгі ғимараттар мен қызметтердің орналасуы, әуежайдың сипаттамалық белгілері, сондай-ақ оларда кіру және қозғалыс тәртібі; 2. Төтенше жағдайлардың туындауы туралы ақпаратты алған кезде мүдделі мемлекеттік органдармен өзара іс-қимыл жасау тәртібі ; 3. Оның қызметін реттейтін нормативтік, құқықтық құжаттардың, авиациялық қауіпсіздік жөніндегі нұсқаулықтардың талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Коммуникативтілік Еңбексүйгіштік Ұйымшылдық Топпен жұмыс істей білу Ұқыптылық Зейінділік</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы N 507 ҚБП Қаулысы. "ҚР авиациялық қауіпсіздік ережелері". 2. "ҚР азаматтық авиациясының авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бағдарламасы" ҚР Үкіметінің 2017 жылғы 23 қазандағы N 673 ҚБП қаулысы. 3. "Әуе көлігімен тасымалданатын, өздеріне қатысты тексеру жүргізілмейтін ҚР лауазымды адамдарының арнайы тізбесін бекіту туралы" ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы N 1509 Қаулысы. 4. Әрекет ету тәртібі . "Азаматтық әуе кемелерінде жолаушыларды тасымалдауға тыйым салынған қауіпті заттар мен заттардың, сондай-ақ есірткінің барлық түрлерінің тізбесін бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2023 жылғы 27 шілдедегі N 548. 5.Әуе кемелерін ұшу алдындағы және арнайы тексеруден өткізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы N 423 ҚБП бұйрығы .		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Авиациялық қауіпсіздік инспекторы	
20. Кәсіптің карточкасы "Инспектор-қызметтік иттердің кеңесшісі":			
Топтың коды:	3160-9		
Қызмет атауының коды:	3160-9-014		
Кәсіптің атауы:	Инспектор-қызметтік иттердің кеңесшісі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР азаматтық авиация ұйымдарының авиациялық қауіпсіздік қызметтерінің басшылары мен мамандары лауазымдарының тізбесі, сондай-ақ осындай лауазымдарға қойылатын біліктілік талаптары. Әрекет ету тәртібі ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 26 наурыздағы N 322. 1- тарау.б . 4 Қызметтік иттердің аға инспекторы-жаттықтырушы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Әуе тасымалдауларын ұйымдастыру	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	-		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:	Тыйым салынған заттарды іздеу үшін қызметтік иттерді пайдалану дағдыларын дамыту		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	5415-9-007 - Қызметтік иттердің жетекшісі (тәлімгер)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Күзет, іздеу және анықтау тапсырмаларын орындау үшін адам мен иттің тиімді өзара әрекеттесуін қамтамасыз ету . Бұған қызметтік иттерді дайындау және үйрету, олардың жай-күйі мен дайындығын бақылау, қондырғыларды күзету, есірткіні, жарылғыш заттарды немесе із-түзсіз жоғалған адамдарды табу сияқты әртүрлі жағдайларда қызметтік міндеттерін орындау кіреді. Сондай-ақ өңдеуші иттің өнімділігін бағалауға және орындалатын тапсырмалардың қауіпсіздігі мен тиімділігін арттыруға үйретуге жауапты.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
	Міндетті еңбек функциялары:	1. Тыйым салынған заттарды іздеу үшін қызметтік иттерді пайдалану дағдыларын дамыту 2. Ит үйрету	

Еңбек функцияларының тізбесі:	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Тыйым салынған заттарды іздеу үшін қызметтік иттерді пайдалану дағдыларын дамыту	Дағды 1: Қызметтік мамандықты ескере отырып, арнайы оқытуды ұйымдастыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Күшікпен байланыс орнату әдістерін қолдану; 2. Қызметтік иттерді оқыту және оқыту процесінде мақсатты иістердің түпнұсқалық тасымалдаушыларын және мақсатты іздеу объектілерінің иістерінің симуляторларын пайдалану 3. Күшікті әртүрлі тітіркендіргіштерге дағдыландыру әдістерін таңдау және қолдану; 4. Бұйрықтарды дұрыс беріп, күшікті мадақтау; 5. Күшікті ізденіс әрекеттеріне ынталандыру; 6. Қызметтік итті оның денсаулық жағдайы мен қоршаған орта жағдайларын ескере отырып оқытуды ұйымдастыру және өткізу; 7. Қызметтік итті кедергілерден өтуге ынталандыру; 8. Қызметтік иттің кедергілерден қауіпсіз өтуін қамтамасыз ету; <p>Қызметтік мамандандуды ескере отырып, иіс сезу қабілетін пайдалана отырып, дағдыларды дамытуда қызметтік иттің туа біткен қасиеттерін пайдаланыңыз.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызметтік иттерді ұстау кезіндегі жеке гигиена шаралары; 2. Қызметтік иттерді тасымалдауға қойылатын талаптар; 3. Қызметтік иттерді ұстауға қойылатын зоогигиеналық және ветеринариялық-санитариялық талаптар; 4. Қызметтік иттермен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік талаптары; 5. Қызметтік иттерді серуендету тәртібі; 6. Қызметтік иттерді ұстауға, үйретуге және қолдануға (пайдалануға) арналған жабдықтардың, күту заттарының, жабдықтардың түрлері, мақсаты, пайдалану, сақтау және күту ережелері; 7. Қызметтік иттерді тазалау, жуу және күту тәртібі; 8. Ауру және сау қызметтік иттің белгілері; 9. Қызметтік итті қуәландыру тәртібі; 10. Табиғи өнімдерден жем дайындау технологиялары; 11. Қызметтік иттерді азықтандыру режимі мен нормалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылады
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Күшіктерге арналған құрал-жабдықтарды қолданыңыз;

<p>Енбек функциясы 2: Ит үйрету</p>	<p>Дағды 1: Қызметтік иттерді әртүрлі кедергілерден өтуге үйрету әдістері</p>	<p>Оқу-жаттығу кезінде қызметтік иттердің физиологиялық және жасына байланысты мүмкіндіктерін бағалау және есепке алу ; 3.Қызметтік итті үйрету және үйренуге ынталандыру; 4.Қызметтік итті үйрету кезінде дұрыс бұйрықтар беруге және мадақтауға үйрету; 5.Оқыту мен оқыту процесінде қызметтік иттерге арналған арнайы құралдарды пайдалану; 6.Арнайы қорғаныс құралдарында жұмыс істеу; 7. Кинологиялық бригада құрамында қызметтік итпен әрекет ету; 8. Стресс пен кедергінің әртүрлі деңгейлері бар нақты жағдайларды имитациялайтын сценарийлерді енгізіңіз.</p> <p>Білімдер: 1.Иттердің анатомиясы мен физиологиясының негіздері; 2. Этология негіздері; 3. Тәрбиелік оқыту әдістері; 4.Күшіктерге арналған құрал-жабдықтардың түрлері ; 5.Күшікті әртүрлі тітіркендіргіштерге және қоршаған орта жағдайларына дағдыландыру әдістері ; 6. Күшікке негізгі командаларға үйрету әдістері; 7. Күшіктің ізденіс әрекетін дамыту әдістері; 8. Қызметтік иттердегі төзімділікті дамыту әдістері; 9. Қызметтік иттердің ептілігін дамытудың техникасы мен әдістері ; 10. Қызметтік иттерді әртүрлі кедергілерден өтуге үйрету әдістері; 11. Қызметтік иттерді оқыту мен оқытуға арналған стандартты және стандартты емес жабдықты пайдалану тәртібі; 12. Қызметтік иттердің иіс сезу қабілетін мақсатты иістерді іздеу үшін қолдану дағдыларын дамыту әдістері мен жолдары.</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
	<p>Жауапкершілік пен сенімділік қарым-қатынас дағдылары Дене дайындығы Эмоционалды тұрақтылық Шыдамдылық пен төзімділік Жануарларға деген сүйіспеншілік</p>	<p>1 ҚР Қорғаныс министрінің 2022 жылғы 23 қыркүйектегі N 821 бұйрығы . ҚР Әділет министрлігінде 2022 жылы 26 қыркүйекте N 29800 тіркелді. " ҚР Қарулы Күштері әскери полиция органдарының кинологиялық қызметін ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы" 2. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы N 507 ҚБП Қаулысы. "ҚР авиациялық қауіпсіздік ережелері". 3. "</p>

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	ҚР азаматтық авиациясының авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бағдарламасы" ҚР Үкіметінің 2017 жылғы 23 қазандағы N 673 ҚБП қаулысы. 4. "Әуе көлігімен тасымалданатын, өздеріне қатысты тексеру жүргізілмейтін ҚР лауазымды адамдарының арнайы тізбесін бекіту туралы" ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы N 1509 Қаулысы. 5. Әрекет ету тәртібі . " Азаматтық әуе кемелерінде жолаушыларды тасымалдауға тыйым салынған қауіпті заттар мен заттардың, сондай-ақ есірткінің барлық түрлерінің тізбесін бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2023 жылғы 27 шілдедегі N 548. 6. "Әуе кемелерін ұшу алдындағы және арнайы тексеруден өткізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы N 423 ҚБП бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі: 5	Кәсіптің атауы: Инспектор қызметтік иттердің жетекшісі

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

21. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.

Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынгаалиевич, +7 (717) 257 21 91, e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

22. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы" АҚ.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54 52.

Орындаушылар: Асильбекова Индира Жаксыбаевна, a.indira71@mail.ru, +7 (701) 355 34 69.

Конакбай Зарина Еркінбековна, Konakbay.zarina@mail.ru, +7 (707) 025 64 38.

23. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

24. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 29 қазан.

25. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.

26. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.

27. Болжалды қайта қарау күні: 2027 жылғы 31 желтоқсан.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің
міндетін атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 418 бұйрығына
15-қосымша

Кәсіптік стандарт: "Авиация персоналын кәсіптік даярлау"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Авиация персоналын кәсіптік даярлау" кәсіптік стандарты азаматтық авиация саласында қолданылады және авиация персоналын оқытумен және даярлаумен айналысатын мамандардың машықтілігіне,

құзыреттілігі мен дағдыларына қойылатын талаптарды қамтиды. Кәсіптік стандарт ұшқыштарды, техникалық қызмет көрсету мамандарын, сондай-ақ жердегі қызмет көрсететін және қауіпсіздік персоналын даярлауды қоса алғанда, авиация саласында білім беру қызметтерін ұсынатын оқу орындары, оқу орталықтары мен ұйымдар үшін өзекті болып табылады. Ол авиация персоналын даярлау саласындағы халықаралық және ұлттық талаптарға сәйкестікті қамтамасыз ете отырып, оқу бағдарламаларын, курстарды және аттестаттауды әзірлеу үшін негіз болып табылады.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) авиациялық оқу орталығының инструкторы – өз біліктілігіне сәйкес авиациялық персоналын кәсіби даярлау және дағдыларын тексеру бойынша тікелей қызметті жүзеге асыратын тұлға;

2) авиациялық персоналы – арнайы және (немесе) кәсіби даярлығы бар, әуе кемелерін ұшыруды, әуе тасымалдарын және авиациялық жұмыстарды орындау, әуе кемелерін техникалық қызмет көрсету, әуе қозғалысын ұйымдастыру және қамтамасыз ету, әуе қозғалысын басқару бойынша қызмет атқаратын физикалық тұлғалар;

3) авиациялық персоналын кәсіби даярлау – бастапқы даярлау, қайта даярлау және кәсіби деңгейін қолдау;

4) әкімшілік қамтамасыз ету – жеке тұлғалардың ИКАО шкаласы бойынша ағылшын тілін меңгеру деңгейін анықтау мақсатында тестілеуді ұйымдастырумен байланысты әрекеттер, оның ішінде ұйымдастырушылық рәсімдер, кандидаттардың тіркелуін қамтамасыз ету, құжаттама мен электронды деректерді жүргізу және сақтау, қажетті жабдықтарды, бағдарламалық құралдарды, орындарды дайындау және олардың функционалдық жұмысын қамтамасыз ету (материалдық-техникалық қамтамасыз ету);

5) бастапқы даярлау – авиациялық мамандығы немесе білімі жоқ тұлғаның кәсіби білім алу процесі, сондай-ақ азаматтық авиация саласының мамандары үшін жаңа авиациялық мамандық пен білімі игеру мақсатында, белгіленген үлгідегі құжаттарды беру;

6) біліктілік белгісі – куәлікте жасалған жазба немесе оған қатысты, оның бөлігін құрайтын, осы куәлікке қатысты ерекше жағдайлар, құқықтар немесе шектеулер көрсетілген жазба;

7) даярлықтың мақсаты – үш бөліктен тұратын нақты формулировка, яғни, тыңдаушының даярлық мерзімінің (немесе нақты даярлық кезеңдерінің) аяқталуында не істей алатынын күтілетін тиімділік көрсеткіштері, тыңдаушының біліктілік деңгейін растайтын тиімділік стандарты, және тыңдаушының өз біліктілігін көрсетуі тиіс шарттар;

8) емтихан алушы (бағалаушы, аттестациялайтын) – теориялық білімдер мен/немесе авиациялық персоналдың практикалық дағдыларын бағалауға, куәліктерді/

квалификациялық белгілерді беру/ұзарту және тәуелсіз қызметке рұқсат беру үшін уәкілетті органмен тағайындалған және уәкілетті біліктілікке ие тұлға;

9) валидтілік – тест нәтижелерінің ағылшын тілін меңгеру деңгейі туралы нақты, негізделген және тестілеудің мақсаттарына сәйкес қорытындылар жасау дәрежесі;

10) жаттығу жаттығулары – авиациялық персоналдың кәсіби даярлығының процесінің кезеңі, онда оқу процесінде оқушы имитациялық құрылғылардың көмегімен практикалық дағдылар мен қабілеттерді игеріп, қолдайды және жетілдіреді, азаматтық авиация саласындағы уәкілетті органмен бекітілген;

11) қайта даярлау – азаматтық авиация саласының мамандарының авиациялық техникасын зерттеу, жаңа (қосымша) кәсіби білім, дағдылар мен қабілеттерді игеруге бағытталған оқу процесі;

12) практикалық даярлау (элемент) – азаматтық авиация саласының мамандарының кәсіби даярлығының процесінің кезеңі, онда оқушы әуе кемесінде, пайдаланылатын объектілерде, тренажерлерде, интерактивті оқыту құралдарында, зертханалық және стендтік жабдықтарда, сондай-ақ жеке құрылғылар, агрегаттар және компоненттерде жұмыс істеуге қажетті практикалық дағдылар мен қабілеттерді игеріп, қолдайды және жетілдіреді;

13) сапа менеджменті жүйесі жөніндегі маман – сапа жағдайын бақылау функциясын орындау жауапкершілігіне сәйкес іс-шараларды жүзеге асыратын, тиісті құжаттамамен қамтамасыз ететін, кемшіліктерді жою үшін қажетті түзетуші әрекеттерді орындауға жауапты әкімшілік қызметкер (құрамдас бөлімше басшысы);

14) тұғырылым – мамандықты практикалық игеру, қызмет көрсету объектілеріне және басқаруға бейімделу, жұмыс орнында тез бейімделу және жаңа жұмыс әдістерін меңгеру мақсатында оқытушының жетекшілігімен жұмыс орнында оқу;

15) теориялық даярлау – кәсіби даярлық процесінің кезеңі, онда оқушы арнайы теориялық білімдерді игеріп, бекітілген оқу бағдарламаларына сәйкес оларды қолдайды және жетілдіреді;

16) тест әкімшісі (тестілеу жүйесінің) – әкімшілік қамтамасыз етуді жүзеге асыратын тұлға;

17) ұшу қауіпсіздігі менеджері – ұшу қауіпсіздігі жүйесін жоспарлау, енгізу және жұмыс істету үшін анықтамалық материалдар мен нұсқаулықтармен қамтамасыз ету жауапкершілігіне сәйкес іс-шараларды жүзеге асыратын әкімшілік қызметкер (құрамдас бөлімше басшысы).

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

1) АОО – авиациялық оқу орталығы;

2) ӘК – әуе кемесі;

3) ӘҚҚК – әуе қозғалысын қызмет көрсету;

4) ӘКПЖАҚ – әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі;

5) БА – біліктілік анықтамалығы;

- 6) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;
- 7) Б/Д/О – білім/дағдылар/орнатулар;
- 8) ҚР – Қазақстан Республикасы;
- 9) НОТАМ – ұшқыш құрамына хабарлама (НОТАМ — бұл аббревиатура, ол Notice To Air Missions дегенді білдіреді. Ағылшын тіліндегі аббревиатураның орнына мынадай жазу қолданылады — НОТАМ);
- 10) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;
- 11) СМЖ – сапа менеджменті жүйесі;
- 12) ТҚК – техникалық қызмет көрсету;
- 13) ТҚКжЖ – техникалық қызмет көрсету және жөндеу;
- 14) ҰҚБЖ – ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі;
- 15) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеушісі.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Авиация персоналын кәсіптік даярлау.
5. Кәсіптік стандарттың коды: Н51101089.
6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:
 - Н Көлік және қоймалау;
 - 51 Әуе көлігінің қызметі;
 - 51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;
 - 51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;
 - 51.10.1 Кестеге бағынатын жолаушылар әуе көлігінің қызметі;
 - Н Көлік және қоймалау;
 - 51 Әуе көлігінің қызметі;
 - 51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;
 - 51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;
 - 51.10.2 Кестеге бағынбайтын жолаушылар әуе көлігінің қызметі;
 - Н Көлік және қоймалау;
 - 51 Әуе көлігінің қызметі;
 - 51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;
 - 51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;
 - 51.21.1 Кестеге бағынатын жүк әуе көлігінің қызметі;
 - Н Көлік және қоймалау;
 - 51 Әуе көлігінің қызметі;
 - 51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;
 - 51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;
 - 51.21.2 Кестеге бағынбайтын жүк әуе көлігінің қызметі;
 - Н Көлік және қоймалау;
 - 52 Жүктерді қоймаға қою және қосалқы көлік қызметі;

52.2 Қосалқы көлік қызметі;

52.23 Әуе көлігінің қосалқы қызметі;

52.23.2 Әуежайлар қызметтері;

Н Көлік және қоймалау;

52 Жүктерді қоймаға қою және қосалқы көлік қызметі;

52.2 Қосалқы көлік қызметі;

52.23.9 Әуе көлігінің қосалқы қызметі;

52.23.9 Әуе көлігімен жолаушылар мен жүк тасымалына жататын өзге де қызмет.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Әуе арқылы жолаушылар және жүк тасымалдау процестеріне қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлауға және біліктілікке сәйкестендіруге бағытталған мамандандырылған қызметті жүзеге асыруға тән жалпы өлшемшарттарды қамтиды.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары – 8 СБШ-нің деңгейі;

2) Б.т.е., басқа қызмет көрсету салалары бойынша мамандандырылған бөлімшелердің басқа басшылары (басқарушылары) – 7 СБШ-нің деңгейі;

3) Курстардың әзірлеушісі – 6 СБШ-нің деңгейі;

4) Кәсіби білім беру бағдарламаларын және оқу-әдістемелік құралдарын әзірлеу бойынша мамандар – 6 СБШ-нің деңгейі;

5) Инструктор (тренингтер, қайта даярлау және біліктілікті арттыру) – 6 СБШ-нің деңгейі;

6) Теориялық дайындық жөніндегі инструктор – 6 СБШ-нің деңгейі;

7) Тренажер инструкторы – 6 СБШ-нің деңгейі;

8) Емтихан алушы (тренингтер, қайта даярлау және біліктілікті арттыру) – 6 СБШ-нің деңгейі;

9) Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор – 6 СБШ-нің деңгейі;

10) Сапа менеджменті жүйесі жөніндегі маман – 6 СБШ-нің деңгейі;

11) Оқытудың техникалық құралдары жөніндегі маман – 5 СБШ-нің деңгейі;

12) Кәсіптік бағдарламалар жөніндегі әдіскер – 4 СБШ-нің деңгейі.

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары":	
Топтың коды:	1210-0
Қызмет атауының коды:	-
Кәсіптің атауы:	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8

СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді.</p> <p>91-Параграф. Ұйымның директоры (Бас директор, атқарушы директор, Президент, басқарма төрағасы, басқарушы)</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Ұйымды (бөлімшені) басқарудың кемінде 5 жыл практикалық тәжірибесі және (немесе) осы БА сәйкес лауазымдарда кемінде 3 жыл жұмыс өтілі, 6- Біліктілік деңгейінен төмен емес.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1210-0-012 - Азаматтық авиация басқармасының (агентігінің) бас директоры		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Кәсіпорынның немесе ұйымның жалпы қызметін дамыту, жоспарлау, басқару, үйлестіру және бағалау стратегиясын әзірлеу және жүйелі түрде қайта қарау арқылы ұйымның өміршеңдігі мен тиімді дамуын қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Миссияны, құндылықтарды, мәдениетті, саясатты және стратегияны қалыптастыру 2. Кәсіпорынды (ұйымды) басқару 3. Қызметті мониторингілеу мен бағалауды жүзеге асыру 	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйым қызметінің саясатын, стратегиясын және оларды іске асыру тетігін айқындау. 	

Еңбек функциясы 1:
Миссияны,
құндылықтарды,
мәдениетті, саясатты
және стратегияны
қалыптастыру

Дағды 1:
Кәсіпорынның (ұйымның)
миссиясын, мақсаттары
мен саясатын әзірлеу
және бекіту

2. Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын және тиімді өзара іс-қимылын ұйымдастыру, олардың қызметін әлеуметтік және нарықтық басымдықтарды ескере отырып, жаңашылдықтарға және нарықтық жағдайдың өзгеруіне жылдам ден қоятын тауарлар мен көрсетілетін қызметтердің икемді және ұтқыр өндірісін дамытуға және жетілдіруге бағыттау.

3. Ұйым жұмысының тиімділігін арттыруды, пайданы ұлғайтуды қамтамасыз ету.

4. Ұйымды Машыкті кадрлармен қамтамасыз ету, олардың кәсіби білімі мен тәжірибесін ұтымды пайдалану және дамыту, өмір мен денсаулық үшін қауіпсіз және қолайлы еңбек жағдайларын жасау, қоршаған ортаны қорғау туралы заңнаманың талаптарын сақтау, ұжымда қолайлы психологиялық атмосфераны қалыптастыру жөнінде шаралар қабылдау

5. Басшылықтың экономикалық және әкімшілік әдістерін үйлестіруді, өндірістік және өзге де мәселелерді талқылау мен шешуді, өндіріс тиімділігін арттырудың материалдық және моральдық ынталандырылуын қамтамасыз ету.

Білімдер:

1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері.

2. Ұйымның қызметіне қатысты өзге органдардың әдістемелік және өзге де материалдары.

3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері.

4. Ұйымның өндірістік қуаты және кадрлық ресурстары.

5. Ұйым өнімдерін өндіру технологиясы.

6. Салық заңнамасы.

7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі.

8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері

9. Стратегиялық жоспарлау, нарық - сыртқы және ішкі конъюнктура (өз секторы және онымен өзара байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер мен тұтынушылар.

10. Ғылыми-техникалық жетістіктер және озық отандық және шетелдік.

11. Тиісті қызмет түрінің тәжірибесі және ең жақсы үқсас ұйымдардың тәжірибесі.

12. Шаруашылық және қаржы шарттарын жасасу және орындау тәртібі.

		<p>13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі.</p> <p>14. Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру.</p> <p>15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Кәсіпорынды (ұйымды) басқару</p>	<p>Дағды 1: Ұйымдық құрылымды әзірлеу және ресурстарды бөлу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заңнамаға сәйкес ұйымның өндірістік, шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметіне басшылық жасау. 2. Қабылданатын шешімдердің орындалуын, оның балансындағы ұйым мүлкінің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қызметінің қаржы-шаруашылық нәтижелерін қамтамасыз ету. 3. Шарттар жасасу, мәмілелер жасау, бөгде ұйымдармен немесе өзге де заңды тұлғалармен операциялар жасау, өкімдер, бұйрықтар шығару, іскерлік кездесулерде ұйымның атынан өкілдік ету. 4. Ұйымның банктерді қоса алғанда, мемлекеттік бюджет, жинақтаушы зейнетақы және сақтандыру қорлары, жеткізушілер, тапсырыс берушілер және кредиторлар алдындағы міндеттемелерін орындауын, сондай-ақ шаруашылық және еңбек шарттарын (келісімшарттарын), индикативтік жоспарлар мен бизнес-жоспарлар көрсеткіштерін орындауын қамтамасыз ету. 5. Әлеуметтік серіктестік қағидаттары негізінде ұжымдық шартты әзірлеуді, жасасуды және орындауды, еңбек және өндірістік тәртіпті сақтауды қамтамасыз ету, жұмыскерлердің еңбек уәждемесін, бастамасы мен белсенділігін дамытуға ықпал етеді. 6. Ұйымның қаржы-экономикалық және өндірістік-шаруашылық қызметіне қатысты мәселелерді заңнамада берілген құқықтар шегінде шешу, қызметтің жекелеген бағыттарын жүргізуді өзге лауазымды тұлғаларға, директордың орынбасарларына, филиалдардың, сондай-ақ функционалдық және өндірістік бөлімшелердің басшыларына тапсыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері. 2. Ұйымның қызметіне қатысты өзге органдардың әдістемелік және өзге де материалдары. 3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері.

4. Ұйымның өндірістік қуаты және кадрлық ресурстары.
5. Ұйым өнімдерін өндіру технологиясы.
6. Салық заңнамасы.
7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі.
8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері
9. Стратегиялық жоспарлау, нарық - сыртқы және ішкі конъюнктура (өз секторы және онымен өзара байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер мен тұтынушылар.
10. Ғылыми-техникалық жетістіктер және озық отандық және шетелдік.
11. Тиісті қызмет түрінің тәжірибесі және ең жақсы ұқсас ұйымдардың тәжірибесі.
12. Шаруашылық және қаржы шарттарын жасасу және орындау тәртібі.
13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі.
14. Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру.
15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Ұсынылмайды

Машықтар:

1. Қабылданатын шешімдердің орындалуын, оның баланссындағы ұйым мүлкінің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қызметінің Қаржы-шаруашылық нәтижелерін қамтамасыз ету.
2. Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын және тиімді өзара іс-қимылын ұйымдастыру, олардың қызметіне бағалау жүргізу.
3. Ұйымның тиімділігін арттыруды қамтамасыз ету, жұмыс нәтижелерін талдау.
4. Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету бойынша шаралар қабылдау, олардың біліктілік деңгейін арттыру, олардың қызметінің нәтижелерін бағалау.
5. Менеджменттің экономикалық және әкімшілік әдістерін үйлестіруді, өндірістік және басқа мәселелерді талқылау мен шешуді, өндіріс тиімділігін арттырудың материалдық және моральдық ынталандыруларын қамтамасыз ету.
6. Кәсіпорынның жұмысын жетілдіру бойынша іс-шаралар әзірлеу, енгізілген өзгерістерге мониторинг жүргізу.

Білімдер:

<p>Еңбек функциясы 3: Қызметті мониторингілеу мен бағалауды жүзеге асыру</p>	<p>Дағды 1: Қызметке мониторинг және бағалау жүргізу</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері. 2. Ұйымның қызметіне қатысты өзге органдардың әдістемелік және өзге де материалдары. 3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері. 4. Ұйымның өндірістік қуаты және кадрлық ресурстары. 5. Ұйым өнімдерін өндіру технологиясы. 6. Салық заңнамасы. 7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі. 8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері 9. Стратегиялық жоспарлау, нарық - сыртқы және ішкі конъюнктура (өз секторы және онымен өзара байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер мен тұтынушылар. 10. Ғылыми-техникалық жетістіктер және озық отандық және шетелдік. 11. Тиісті қызмет түрінің тәжірибесі және ең жақсы ұқсас ұйымдардың тәжірибесі. 12. Шаруашылық және қаржы шарттарын жасасу және орындау тәртібі. 13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі. 14. Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру. 15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>Жоғары өнімділік. Оқу қабілеті. Күрделі мәселелерді, мәселелерді шешу қабілеті мен дайындығы. Инновациялық тәсіл. Шығармашылық. Коммуникативті дағдылар (шет тіліндегі коммуникацияны қоса алғанда). Көшбасшылық. Жеке ұйымшылдық. Шешім қабылдаудың жеделдігі. Нәтижеге бағдарлау. Жауапкершілік. Шешімділік. Интроспекция. Ойлаудың жүйелілігі. Жеке жұмыс істеу қабілеті.</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 7</p>	<p>Кәсіптің атауы: Б.т.е., басқа қызмет көрсету салалары бойынша мамандандырылған бөлімшелердің басқа басшылары (басқарушылары)</p>

10. Кәсіптің карточкасы "Б.т.е., басқа қызмет көрсету салалары бойынша мамандандырылған бөлімшелердің басқа басшылары (басқарушылары)":			
Топтың коды:	1439-9		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Б.т.е., басқа қызмет көрсету салалары бойынша мамандандырылған бөлімшелердің басқа басшылары (басқарушылары)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 80-параграф. Персоналды басқару бойынша директордың орынбасары (директор, вице-президент)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Азаматтық авиация кәсіпорындарында (ұшу және кабиналық экипаж, ТҚК / ТҚКЖЖ ӘК, ӘҚҚК бойынша персонал, авиациялық радиотехникалық жүйелерді пайдалану, әуеайлаққа қызмет көрсету, ұшуды қамтамасыз ету (ӘКПЖАҚ туралы Заңға сәйкес белгіленген түрлер бойынша) сатып алынған авиациялық мамандық (бұрын болған немесе қолданыста болған) бойынша пайдалану (басқарушылық емес немесе жалпы әкімшілік) технологиялық тәжірибесі, ұшуды қамтамасыз ету бойынша персонал авиациялық жерүсті техникасы) кемінде 3 жыл. (авиациялық ағылшын тілі нұсқаушыларынан басқа-лингвистер).		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1439-9-026 - Сектор бастығы (қызметтің басқа да салаларында функционалдык) 1325-4-004 - Авиация бастығы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Қызмет пен персоналды тиімді дамыту, кәсіптік даярлау қызметтерін ілгерілету, сертификаттау талаптарына сәйкестігі, салалық стандарттарды әзірлеуге қатысу, процестердің әдістемелік тұтастығын қамтамасыз ету, персоналды жоспарлау, басшылық алдында есеп беру және инновациялық жобаларға қатысу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
		1. Әкімшілік-басқару қызметі 2. Тиімді қызметті қамтамасыз ету	

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	3. Бәсекеге қабілеттілікті талдау және қызметті стратегиялық жоспарлау
Еңбек функциясы 1: Өкімшілік-басқару қызметі	Қосымша еңбек функциялары: Дағды 1: Құрылымдық бөлімшенің қызметін жоспарлау және бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқу процесін жоспарлау. 2. Оқыту формаларын, әдістері мен мерзімдерін анықтаңыз. 3. Оқу процесін дайындау мен қамтамасыз етуді іске асыруды бақылау. 4. Нұсқаушылардың оқу-әдістемелік жүктемесін жоспарлау және бақылау. 5. Ұшу сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы мақсаттарды қалыптастыру. 6. Дайындық әдістемесін анықтаңыз. 7. Қызметкерлерді даярлауды жоспарлау. 8. Сапалық көрсеткіштерді талдау, сабақтардың тиімділігі мен жүйелілігін бақылау. 9. Қажет болған жағдайда сапаны, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету және процестерді қамтамасыз ету жөніндегі менеджерлермен өзара іс-қимыл жасау. 10. Аудит нәтижесінде анықталған сәйкессіздіктер бойынша түзету шараларын және түзету (ескерту) әрекеттерін әзірлеу. 11. Оқу-әдістемелік кешендерді әзірлеуді жоспарлау. 12. Қызметкерлердің жұмыс тәртібі мен лауазымдық міндеттерін анықтау. 13. Қызметтің стратегиялық бағыттарын, нормативтік және регламенттік құжаттарды әзірлеу. 14. Сабақтарды өткізу және әзірлемелерді бағалау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Персоналды басқару негіздері, дағдарыс және тәуекел менеджмент. 2. Ішкі аудит, құжаттама мен жазбаларды басқару құралдары мен процедуралары. 3. Кәсіпорынның ішкі басшылығы. 4. Ішкі аудитті ұйымдастыру және жүргізу нормалары, қағидаттары мен қағидалары. 5. Белгіленген пайдалану рәсімдері мен ережелері. 6. Уақытты басқару негіздері. 7. Кәсіптік даярлау кезендері іске асырылатын салалар. 8. Ересектерді оқыту аспектілері және андрагогика негіздері. 9. Авиациялық персоналды кәсіби даярлау бағдарламалары. 10. Ұшу сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі ішкі регламенттер. 11. АОО қызметіне қойылатын талаптар. 12. Авиациялық персоналды кәсіби даярлау жүйесі.

		<p>13. Авиациялық персоналға куәлік беру жүйесі.</p> <p>14. Персоналды даярлау және аттестаттау саласындағы сыртқы ұйымдардың конъюнктурасы және оқу қызметі.</p> <p>15. Қызметкерлерді ынталандыру және ынталандыру тетіктері.</p>
<p>Еңбек функциясы 2:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Ұсынылатын өнімдер мен қызметтердің сапасын үнемі жақсартуды ұйымдастыру</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіпорынның саясатын анықтаңыз. 2. Перспективалы және кәсіби мамандарды іріктеу үшін сапалы әңгімелесулер өткізу. 3. Қызметкерлерді стратегиялық және өршіл нәтижелерге ынталандыру және ынталандыру. 4. Қиындықтарды, проблемалық жерлер мен тәуекелдерді анықтау және оларды жоюды, азайтуды қамтамасыз ету, сондай-ақ кадрлық резервті дайындау процесін ынталандыру және енгізу. 5. Нәтижелі кездесулер мен сәтті келіссөздер жүргізу. 6. Ұжымнан әркімнің үлесінің маңыздылығын түсінетін команда құру, бір бағытта қозғалыс (команда құру, мақсаттарды біріктіретін бірлескен жобалар және т.б.) және тиімді өзара әрекеттесу. 7. Шығындарды талдау, қажеттілікті анықтау және шығындар баптарын оңтайландыру. 8. Қызметкерлерді интеграциялау және оқыту. 9. Қызметкерлерді оқыту және аттестаттау, жаңа технологияларды енгізу үшін жағдайлар жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сапаны жақсарту әдістері, стандарттары, талаптары және әдістері. 2. Мақсат қою технологиялары. 3. Қызметкерлерді ынталандыру тәсілдері. 4. Дұрыс адамдарды таңдау принциптері мен ережелері (қажетті қасиеттермен, біліммен және дағдылармен), кадрларды іріктеу бойынша тренингтен өту. 5. Әр түрлі түрлер, жеке тұлғалардың типтері мен кейіпкерлер қоймаларын анықтау тәсілдері, олардың әлсіз және күшті жақтары - ең жақсы үміткерлерді және олармен қарым-қатынастың ең жақсы тәсілдерін анықтау. 6. Азаматтық авиацияның ерекшелігі, негізгі заңдары мен ережелері, авиациялық жүйедегі өзара іс-қимыл құрылымы. 7. Сыни, шығармашылық ойлау, миға шабуыл жасау тәсілдері. <p>Ұсынылмайды</p>

<p>Тиімді қызметті қамтамасыз ету</p>	<p>Дағды 2: Құны және бағасы</p>	<p>Машықтар: 1. Шығындарды, шығындарды, шығындарды анықтаңыз. 2. Ұсынылатын тауарлар мен қызметтердің құнын есептеңіз және анықтаңыз. 3. Бәсекелестік талдау жүргізу, баға саясатын анықтау және сыни бағалау.</p> <p>Білімдер: 1. Есептеулер жүргізу, экономикалық талдау, шаруашылық ішіндегі резервтерді анықтау әдістері. 2. Есепке алу және қаржылық талдау негіздері, несиелеу схемалары. 3. Технологиялық технологиялар. 4. Жеңілдіктердің пайдаға әсер етуінің пропорциялары мен заңдылықтары. 5. Нарықтағы баға және технологиялық жағдай. 6. Баға мәселелеріне арналған Маркетинг, Логистика және қаржы тәсілдері, тәсілдері мен құралдары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 3: Шығындарды талдау және оларды оңтайландыру.</p>	<p>Машықтар: 1. Шығындар баптарын талдау, оларды бақылау мен оңтайландырудың ақылға қонымды жолдарын табу. 2. Барлық басшылардың оңтайландыруды жүргізуін ынталандыру. 3. Ресурстарды ақылға қонымды тұтынуды енгізу және ынталандыру (мысалы, электр энергиясын үнемдеу). 4. Жеткізушілермен және клиенттермен нәтижелі кездесулер мен сәтті келіссөздер жүргізу. 5. Балама қызмет провайдерлерін қарастырыңыз. 6. Кейбір қызметтерді (жалдаудың орнына мамандардың консалтингі, түгендеу қызметтері және т.б.) орындау үшін үшінші тарап ұйымдарын тарту нұсқаларын қарастырыңыз.</p> <p>Білімдер: 1. Басқару және қаржылық менеджмент әдістері. 2. Есептеулер жүргізу, Ұйымның шаруашылық-қаржылық қызметіне экономикалық талдау жасау, шаруашылық ішілік резервтерді анықтау әдістері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар: 1. Аймақтық және халықаралық деңгейде бәсекелестік ортаны талдау. 2. Басқа АОО-мен салыстырғанда жағдайдың мониторингін, техникалық және инфрақұрылымдық дамуды, сондай-ақ бәсекелестік жағдайды талдауды жүргізу.</p>

	<p>Дағды 1: Бәсекелестерге қатысты нарықтағы жағдайды анықтау</p>	<p>3. Саланың динамикасын қадағалаңыз. 4. АУЦ-тің күшті және әлсіз жақтарын анықтаңыз. 5. Тәуекелдерді анықтаңыз және оларды азайтыңыз. 6. Бәсекелестерге қатысты нарықтың үлесін және көрсетілетін қызметтердің деңгейін анықтау. 7. Нарықтағы позицияны және оның үлесін жақсарту жолдарын анықтаңыз.</p> <p>Білімдер: 1. Басқару, ұйымдастырушылық, жобалау және консультациялық-түсіндіру жұмыстарының негіздері. 2. Сапаны басқару жүйесі. 3. Озық тәжірибе, кәсіпорындардың үздік тәжірибелері және оларды енгізу жөніндегі іс-шаралар. 4. Кәсіпорынның бәсекеге қабілеттілігін бағалау әдістері. 5. Маркетинг және стратегиялық жоспарлау құралдары. 6. Сатуды болжау әдістері мен құралдары, сондай-ақ оған әсер ететін негізгі факторлар.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 3: Бәсекеге қабілеттілікті талдау және қызметті стратегиялық жоспарлау</p>	<p>Дағды 2: Нарықтағы үрдістерді талдау және анықтау</p>	<p>Машықтар: 1. Нарықтағы сұраныс пен ұсынысты талдаңыз. 2. Жаңа өнімдер мен қызметтерге қажеттіліктерді анықтау, оларды енгізу мүмкіндіктерін бағалау. 3. Стратегиялық даму шешімдерін қабылдау кезінде ақпаратты одан әрі пайдалану үшін клиенттердің үміттерін анықтау және болжау. 4. Шешімдер қабылдау кезінде пайдаланылатын мәліметтерді алу үшін көрмелерге, форумдарға және басқа да ақпараттық іс-шараларға қатысу.</p> <p>Білімдер: 1. Процестердің механизмдері. 2. Маркетинг, Логистика және қаржы мәселелерін шешудің тәсілдері, тәсілдері мен құралдары. 3. Қажетті, пайдалы ақпарат көздері мен арналарының түрлері (сайттар, журналдар және т.б.)</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар: 1. Алдағы жылға, 3 және одан да көп жылға мақсаттар қою және міндеттерді анықтау. 2. Көрсетілетін қызметтердің қажеттілігін және жаңаларын енгізу қажеттілігін анықтау. 3. Стратегиялық өзгерістерді жоғары тұрған басшылықпен келісу (бар болса). 4. Бекітілген өзгерістерді енгізу және оларды іске асыру сапасын бағалау.</p>

	<p>Дағды 3: Стратегиялық жоспарлау</p>	<p>5. Қойылған міндеттерді іске асыру мерзімдері мен жауаптыларын айқындау. 6. Қызметкерлерді даярлауды және оның семинарларға, конференцияларға, симпозиумдарға, жұмыс кездесулеріне және т. б. қатысуын жоспарлау. 7. Сапалық көрсеткіштерді талдау, қызметтің тиімділігін бақылау.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегиялық және тактикалық мақсат қою әдістері мен процедуралары. 2. Стратегиялық міндеттерді шешуге арналған Маркетинг, Логистика және қаржы тәсілдері, тәсілдері мен құралдары. 3. Персоналды басқару негіздері, дағдарыс және тәуекел менеджмент. 4. Ішкі аудит, құжаттама мен жазбаларды басқару құралдары мен процедуралары. 5. Қызметкерлерді ынталандыру және ынталандыру тетіктері 6. Уақытты басқару негіздері. 7. Ұшу сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі ішкі регламенттер. 8. АОО қызметіне қойылатын талаптар. 9. Авиациялық персоналды кәсіби даярлау жүйесі. 10. Авиациялық персоналға куәлік беру жүйесі. 11. Саланы дамыту жоспарлары.
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>Кәсіби пікірталастарға ауызша немесе жазбаша түрде қатысу, әртүрлі басылымдарда материалдарды жариялау мүмкіндігі. Логикалық құрылымдалған және негізделген идеяларды қалыптастыру, инновациялық қызметтің нәтижелерін болжау, кәсіби ортада кең ауқымды өзгерістерді жүзеге асыру, күрделі процестерді түсіну және оларға басшылық жасау мүмкіндігі. Жоспарлау қабілеті.</p> <p>1. ҚР Көлік және коммуникация министрінің "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы" 2013 жылғы 28 қыркүйектегі №764 бұйрығы. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының "Авиациялық персоналдың Біліктілік деңгейін айқындау қағидасын бекіту туралы" 2017 жылғы 31 шілдегі №517 бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының "Авиациялық оқу орталықтарына қойылатын сертификаттық талаптарды бекіту туралы" 2015 жылғы 24 ақпандағы №158 бұйрығы. 4. "Авиация персоналдың куәлігін алу үшін адамдарға қойылатын Біліктілік талаптарын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникациясы министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы №362 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 14 маусымдағы №470 бұйрығы. 5. ИКАО DOC 9841 "Оқу ұйымдарын бекіту бойынша басшылық". 6. ИКАО DOC 9868 "Аэронавигациялық қызмет көрсету қағидасы. Персонал даярлығы"</p>	
	<p>СБШ-нің деңгейі:</p>	<p>Кәсіптің атауы:</p>

СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	8	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	
11. Кәсіптің карточкасы "Курстардың әзірлеушісі":			
Топтың коды:	2371-3		
Қызмет атауының коды:	2371-3-001		
Кәсіптің атауы:	Курстардың әзірлеушісі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	АОО нұсқаушысы ретінде үш жылдан кем емес жұмыс тәжірибесі. Курстарды әзірлеушілерді даярлау бағдарламасы бойынша оқытуды сәтті аяқтау.		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Оқу курстарының мазмұнын жасау, даярлау қажеттіліктерін талдау, апробация процесінде оқу материалдарын әзірлеу және бағалау. Авиациялық персоналды бағалау үшін біліктілік принциптеріне сәйкес оқу материалдарын дайындау. Кәсіби даярлықта әдістемелік және методологиялық келісімді қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Талдау жүргізу 2. Оқу материалын дайындау 3. Тиімділікті бағалау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
	Дағды 1: Алдын ала талдау өткізу	Машықтар: 1. Проблемалық талдау жүргізу және оқытуға қажеттілікті талдау. 2. Кез келген міндеттерді орындауды жақсартуға нақты қажеттілікке жауап беретін оқу курсы әзірлеуге негіздемені дайындайды. 3. Талдау өткізу кезінде белгілерін анықтау және проблемаларды анықтау. 4. Оқу курсы әзірлеу үшін ресурстар қажеттілігін бағалау. 5. Әзірлеу кезеңдерін жоспарлау. 6. Пәндік салада мамандар контингентін айқындау. 7. Алдын ала зерттеу туралы есептілікті дайындау.	

Еңбек функциясы 1:
Талдау жүргізу

	<p>8 Сапа кепілдігінің бақылау тізіміне сәйкес жұмысты орындау.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құзыреттілік дайындау әдістемесі. 2. Оқу курстарын әзірлеу үшін мамандандырылған дайындық. 3. Әзірленетін салада пайдалану қызметінің ерекшелігі.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Қызметтік міндеттемелер мен міндеттерді талдауды жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыстарды орындау сипаты мен мақсатын айқындау. 2. Тізім жасау және міндеттерді суреттеу. 3. Жұмыстарды орындау стандарттарын айқындау және қолдану. 4. Оқыту, міндеттер мен қосымша міндеттер мақсаттарын қою. 5. Талап етілетін білім, дағдылар мен мақсатын айқындау (Б/Д/О). 6. Пән саласында мамандармен әңгімелесу өткізу. 7. Есептілікті дайындау. 8. ТаБаОнометрикалық критерийлерді қолдану. 9. Сапа кепілдігінің бақылау тізіміне сәйкес жұмысты орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құзыреттілік дайындау әдістемесі. 2. Оқу курстарын әзірлеу үшін мамандандырылған дайындық. 3. Әзірленетін салада пайдалану қызметінің ерекшелігі.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Тыңдаушылар контингентін талдауды жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мақсатты аудиториялар туралы ақпаратты жинау (курстың болашақ тыңдаушылары). 2. Тыңдаушылардың білімдерін/дағдыларын/мақсатын анықтау. 3. Оқытудың ең қолайлы стилдерін айқындау, сонымен қатар әлеуетті тыңдаушылардың әлеуметтік-мәдени ерекшеліктерін айқындау. 4. Негізгі және екінші дәрежелі мақсатты аудиторияны айқындау. 5. Сапаның кепілдігінің бақылау тізіміне сәйкес жұмысты орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құзыреттілік дайындау әдістемесі. 2. Оқу курстарын әзірлеу үшін мамандандырылған дайындық.

		3. Өзірленетін салада пайдалану қызметінің ерекшелігі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Еңбек функциясы 2: Оқу материалын дайындау	Дағды 1: Оқу жоспарын әзірлеу және модульдерді құру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайындау мақсатын айқындау. 2. Оқу жоспарын құру. 3. Мақсатты бірізділікке қою және мақсатты модульдер бойынша топтастыру. 4. Модуль мақсаттарын қалыптастыру. 5. Топтастырылған мақсаттар негізінде жаттығулар мен тестілік тапсырмаларды жасау. 6. Тестілерді теБАеруді өткізу. 7. Модульдер құрылымын және мазмұнын айқындау (оқу элементтері және мазмұн көздері). 8. Сапаның кепілдігінің бақылау тізіміне сәйкес жұмысты орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құзыреттілік дайындау әдістемесі. 2. Оқу курстарын әзірлеушілер үшін мамандандырылған дайындық. 3. Өзірленетін салада пайдалану қызметінің ерекшелігі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	Дағды 2: Дайындық стратегияларын айқындау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқыту нысанын айқындау және тағайындау. 2. Оқыту әдістері мен құралдары. 3. Модуль жоспарына сәйкес оқу жұмыс құралы мен қосымша материалдарын әзірлеу. 4. Нұсқаушы мен тыңдаушылар үшін нұсқама жасау. 5. Сапаның кепілдігінің бақылау тізіміне сәйкес жұмысты орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құзыреттілік дайындау әдістемесі. 2. Оқу курстарын әзірлеушілер үшін мамандандырылған дайындық. 3. Өзірленетін салада пайдалану қызметінің ерекшелігі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	Дағды 3:	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Баспа оқу материалдарын әзірлеу және дайындау. 2. Проекцияланатын иллюстративті материалдарын әзірлеу және дайындау. 3. Оқу бейнематериалдары мен электронды оқыту үшін материалдарды әзірлеу және дайындау. 4. Сынақтық және шешуші ағымдағы тесттердің валидті және сенімді болуын айқындау.

	<p>Оқу материалдарын дайындау және мақұлдау</p>	<p>5. Оқу материалдарының сапасын теБАеру. 6. Сапаның кепілдігінің бақылау тізіміне сәйкес жұмысты орындау.</p> <p>Білімдер: 1. Құзыреттілік дайындау әдістемесі. 2. Оқу курстарын әзірлеушілер үшін мамандандырылған дайындық. 3. Әзірленетін салада пайдалану қызметінің ерекшелігі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 3: Тиімділікті бағалау</p>	<p>Дағды 1: Курсты валидациялық өткізу</p>	<p>Машықтар: 1. Егер барлық мақсатты орындау құзыреттіліктің талап етілетін деңгейінде қол жеткізілді, жоқ па анықтау жолымен оқыту тиімділігін бағалау. 2. Мақсатты орындауға жете алмаудың барлық жағдайларын анықтау, мұндай жағдайлардың барлығының себептерін анықтау. 3. Қажет болғанда оқу материалын толықтырып жасау. 4. Тыңдаушыларды эБАперименттік топқа таңдап алу. 5. Сапаның кепілдігінің бақылау тізіміне сәйкес жұмысты орындау.</p> <p>Білімдер: 1. Құзыреттілік дайындау әдістемесі. 2. Оқу курстарын әзірлеушілер үшін мамандандырылған дайындық. 3. Әзірленетін салада пайдалану қызметінің ерекшелігі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Мақсаттарды негізделген түрде анықтау, оларды жүзеге асыру үшін әдістер мен құралдарды таңдау қабілеті. Шығармашылық, әдістемелік және аналитикалық қабілеттер. Қызметті жоспарлау, жеке даярлық жүргізу және есептілік жасау. Коммуникативтілік, әртүрлі жағдайларда жеке жұмыс істей алу, жеке және командамен жұмыс істеу қабілеті. Басқа процестердің қатысушыларымен дербес өзара әрекеттесу.</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. ҚР Көлік және коммуникация министрінің "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы" 2013 жылғы 28 қыркүйектегі №764 бұйрығы. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының "Авиациялық персоналдың Біліктілік деңгейін айқындау қағидасын бекіту туралы" 2017 жылғы 31 шілдегі №517 бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының "Авиациялық оқу орталықтарына қойылатын сертификаттық талаптарды бекіту туралы" 2015 жылғы 24 ақпандағы №158 бұйрығы. 4. "Авиация персоналының куәлігін алу үшін адамдарға қойылатын Біліктілік талаптарын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникациясы министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы №362 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 14 маусымдағы №470 бұйрығы. 5. ИКАО DOC 9841 "Оқу ұйымдарын</p>	

	бекіту бойынша басшылық". 6. ИКАО DOC 9868 "Аэронавигациялық қызмет көрсету қағидасы. Персонал даярлығы"		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Мекемелер, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары	
12. Кәсіптің карточкасы "Кәсіби білім беру бағдарламаларын және оқу-әдістемелік құралдарын әзірлеу бойынша мамандар":			
Топтың коды:	2371-3		
Қызмет атауының коды:	2371-3-002		
Кәсіптің атауы:	Кәсіби білім беру бағдарламаларын және оқу-әдістемелік құралдарын әзірлеу бойынша мамандар		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Азаматтық авиация саласында жұмыс тәжірибесі үш жылдан кем емес		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Оқу курстарының дайындық стандарттарына оқу іс-шараларын іске асыруды мониторинг жасау жолымен бағдарламалық мазмұндарға сәйкестігін қамтамасыз ету, осы істерді бағалау және тікелей қатысу, кәсіби дайындықтың әдістемелік және әдіснамалық бірізділігін қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Белгіленген әдіснамаға оқу-әдістемелік кешендердің сәйкестігін бағалау 2. Оқу курстарын әзірлеу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Берілген есептердің толықтығы мен сәйкестігін тексеріңіз. 2. Ұсынылатын оқу материалдары, оқу құралы, жаттығулар мен тестілердің белгіленген мақсаттарға, міндеттер мен қосымша міндеттерге сәйкестігін бағалау.	

<p>Еңбек функциясы 1: Белгіленген әдіснамаға оқу-әдістемелік кешендердің сәйкестігін бағалау</p>	<p>Дағды 1: Сәйкестікті кезең-кезеңімен тексеру</p>	<p>3. Әзірленген курстың қорытынды бағасын (валидттеу) өткізу. 4. Белгіленген есептілікті қалыптастыру. 5. Әзірлеушілердің тағылымдамасын өткізу, ал қажет болғанда оларды оқыту. 6. Әзірлеушілердің қабілеті мен мүмкіндіктерін бағалау. 7. Белгіленген әдіснамаға негізделген оқу-әдістемелік кешенін әзірлеу. 8. Оқу іс-шараларын тікелей өткізу.</p> <p>Білімдер: 1. Құзыреттілік дайындау әдістемесі. 2. Оқу курстарын әзірлеушілер үшін мамандандырылған дайындық. 3. Әзірлеушілер валидаторлар үшін мамандандырылған дайындық. 4. Оқу-әдістемелік кешендердің әзірлеу әдіснамасы. 5. Әзірленетін салада пайдалану қызметінің ерекшелігі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Оқу курстарын әзірлеу</p>	<p>Дағды 1: Курстың мазмұнын жоспарлау</p>	<p>Машықтар: 1.Мақсатты аудиторияның қажеттілігі туралы мәліметтерді жинау және талдау. 2.Логикалық реттілікпен оларды модульдер мен тақырыптарға бөле отырып, материалдарды ұйымдастыру. 3. Курс пен оның жеке бөлімдерінің айқын және өлшемді мақсатын тұжырымдау. 4.Кері байланыс жинау және бағалау нәтижелері негізінде мазмұнына өзгертулер енгізу.</p> <p>Білімдер: 1.Конструктивизм, мінездік теория және басқа тәрізді негізгі қағидалары мен теориялары. 2. Әртүрлі оқу әдістері (топтық оқу, жобалық оқыту және т.б.) 3.Курсты әзірлеу барысында ескерілуі қажет стандарттар мен талаптар 4. Материалды меңгеруін бағалау әдістері және оқу курстарын аккредиттеу өлшемшарттары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар: 1. Презентациялар, жұмыс дәптерлері, оқу құралдары және оқу процесін қолдау үшін басқа ресурстар әзірлеу. 2. Бар материалдарды курс мақсаттары мен аудитория ерекшеліктеріне бейімдеу. 3. Материалдарды ұйымдастыру үшін білім беру технологиялары мен платформаларын пайдалану.</p>

	<p>Дағды 2: Курс материалдарын әзірлеу</p>	<p>4. Материалдардың анықтылығын, логикалығын және грамматикалық қателерін тексеру және редакциялау.</p>
		<p>Білімдер: 1. Тартымды материалдар жасау үшін графикалық дизайн негіздері және визуалды коммуникация қағидалары. 2. Материалдардың неғұрлым лайықты форматын таңдау үшін әртүрлі тәсілдер мен оқу әдістері. 3. Оқу материалдарын әзірлеу барысында ескерілуі қажет талаптар мен стандарттар.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Шығармашылық, әдістемелік және аналитикалық қабілеттер. Мақсаттарды негізделген түрде анықтау, оларды жүзеге асыру үшін әдістер мен құралдарды таңдау дағдысы. Қызметті жоспарлау, жеке даярлық жүргізу және есептілік жасау. Коммуникативтілік, әртүрлі жағдайларда жеке жұмыс істей алу, жеке және командамен жұмыс істеу қабілеті. Басқа процестердің қатысушыларымен дербес өзара әрекеттесу.</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы" бұйрығы. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 31 шілдедегі № 517 "Авиация персоналының Біліктілік деңгейін айқындау қағидаларын бекіту туралы" бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 24 ақпандағы № 158 "Авиациялық оқу орталықтарына қойылатын сертификаттық талаптарды бекіту туралы" бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 14 шілдедегі № 470 "ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы № 362 "Авиация персоналының куәлігін алу үшін адамға қойылатын Біліктілік талаптарын бекіту туралы" бұйрығына өзгертулер енгізу туралы" бұйрығы. 5. "Оқу ұйымдарын бекіту жөніндегі нұсқаулық" ИКАО DOC 9841. 6. "Аэронавигациялық қызмет көрсету ережелері. Персоналды даярлау" ИКАО DOC 9868</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі:</p>	<p>Кәсіптің атауы:</p>
	<p>6</p>	<p>Мекеменің, ұйымның және кәсіпорындардың бірінші басшылары</p>
<p>13. Кәсіптің карточкасы "Инструктор (тренингтер, қайта даярлау және біліктілікті арттыру)":</p>		
<p>Топтың коды:</p>	<p>2375-0</p>	
<p>Қызмет атауының коды:</p>	<p>2375-0-004</p>	
<p>Кәсіптің атауы:</p>	<p>Инструктор (тренингтер, қайта даярлау және біліктілікті арттыру)</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>6</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:</p>		
<p>БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:</p>		
	<p>Білім деңгейі:</p>	

Кәсіптік білім деңгейі:	жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Азаматтық авиация саласындағы жұмыс тәжірибесі үш жылдан кем емес (жалпы техникалық, іргелі, экономикалық, гуманитарлық, медициналық және (немесе) жаратылыстану-ғылыми пәндер бойынша теориялық дайындық жөніндегі нұсқаушылар үшін алынған мамандығы бойынша жұмыс тәжірибесі үш жылдан кем емес). Пәннің бағыты бойынша бастапқы даярлық және (немесе) қайта даярлық		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Төмендегілермен байланысты арнайы авиациялық пәндер бойынша кәсіби даярлауды жүзеге асыру: авиациялық персонал куәлігін және Біліктілік белгілерін берумен-қолданылу мерзімін ұзартумен, жұмысқа рұқсаттың, қызметті пайдалануға рұқсаттың; даярлық нәтижелерін бағалаумен, тыңдаушылар дайындығының деңгейін анықтаумен.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Қауіпсіз жағдайды қамтамасыз ету 2. Даярлауды жүзеге асыруға жағдай жасау 3. Білім алушыларды басқару 4. Оқыту үрдісін ұйымдастыру 5. Дайындық нәтижелерін бағалау 6. Курсты бағалау 7. Кәсіби даярлық процестерін функционалдық-әдістемелік сүйемелдеу 8. Нәтижелерді үнемі жақсарту 	
	Қосымша еңбек функциялары:		
	Дағды 1: Сабақ өткізуге қауіпсіз жағдайды қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Қажетті жабдықтың белгіленген қауіпсіздік талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету. 2.Көшіру үрдістері туралы ақпарат беру. 3. Қауіпсіз пайдалану жағдайын қамтамасыз ету (мәселен, ӘК үшін: метеожағдай, отын және т.б.). 4.Қауіпті факторларды анықтау және жою. 5.Оқытуға тиісті қауіпсіз жағдай жасау. 6.Физикалық немесе психологиялық күйзелісті болдырмау жөнінде тиісті шараларды анықтау және қолдану. 7.Олардың жұмыстарының қажеттілігі мен ерекшелігін ұғына отырып және өз жұмысындағы ұсынысын ескере отырып, басқа мамандармен реттілікпен және келісіммен жұмыс істеу. Авиациялық персоналдың нақты санатын кәсіби даярлаудың жалпы құрылымдағы өз рөлін ұғыну. <p>Білімдер:</p>	

Еңбек функциясы 1: Қауіпсіз жағдайды қамтамасыз ету		<p>1.Білім алушылардың пайдалану қызметінің ерекшелігі.</p> <p>2.Өтілетін сабақтар саласында мамандандырылған дайындық.</p> <p>3. Белгіленген қауіпсіздік ережелері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	<p>Дағды 2: Қауіпсіздік мүддесі мұны талап еткенде үрдіске араласу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Әуе кемесін немесе жабдықты басқаруды қауіпсіз табыстау.</p> <p>2. Қауіпсіздік мүддесі мұны талап еткенде қажетті деңгейде үрдіске уақытылы және тиісінше араласу (мәселен, ауызша немесе басқаруды өзіңе алу арқылы).</p> <p>3. Мүмкіндігінше қысқа мерзімде даярлауды қайта бастау (қауіпсіздік мақсатында араласқаннан кейін).</p> <p>4. Авиациялық қызмет саласында 2 жылдан кем емес пайдалану тәжірибесінің болуы (авиациялық ағылшын тілі-лингвисттер жөніндегі нұсқаушылардан басқасы).</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Білім алушылардың пайдалану қызметінің ерекшелігі.</p> <p>2. Өтілетін сабақтар саласында мамандандырылған дайындық.</p> <p>3.Белгіленген пайдалану рәсімдері мен ережелері.</p> <p>4. АОО-да (өндірісте) қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі белгіленген ережелер мен нұсқаулықтар.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды	
Дағды 1: Бекітілген даярлау бағдарламасын сақтау		<p>Машықтар:</p> <p>1.Даярлауға қажеттілікті түсіндіру.</p> <p>2.Оқытудың логикалық құрылымын қамтамасыз ету (нұсқаушыға оқу бағдарламасының барысын басқару қажет болған жағдайларда).</p> <p>3. Даярлықтың өзектілігі мен шынайы сипатын қамтамасыз ету.</p> <p>4. Қойылған міндеттердің нақтылығы мен өлшемділігін қамтамасыз ету.</p> <p>5. Сценарийлерді таңдауда шынайылықты қамтамасыз ету.</p> <p>6.Авиациялық қызмет саласында 2 жылдан кем емес пайдалану тәжірибесінің болуы (авиациялық ағылшын тілі-лингвисттер жөніндегі нұсқаушылардан басқасы).</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Білім алушылардың пайдалану қызметінің ерекшелігі.</p> <p>2. Өтілетін сабақтар саласында мамандандырылған дайындық.</p> <p>3. Белгіленген пайдалану рәсімдері мен ережелері.</p>

Еңбек функциясы 2: Даярлауды жүзеге асыруға жағдай жасау		4. Жүзеге асырылатын бағдарлама. 5. Оқыту мазмұны.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	Дағды 2: Тиісті құралдар және жабдықтармен қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқытудың негізгі мақсатына жету үшін қажетті оқу құралдарының жоспарланып қойылуын және жеткіліктілігін қамтамасыз ету. 2. Оқытуға физикалық жағдайлардың жарамдылығын қамтамасыз ету. 3. Оқу тапсырмаларын орындауға тиісінше орта мен жағдайларды қамтамасыз ету. 4. Қажетті жабдықтың жарамдылығын, баламалығын және дұрыстығын қамтамасыз ету. 5. Талап етілетін даярлауға тиісті әуе кеңістігінің бөлінуін қамтамасыз ету, егер пайдалануға болатын болса. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқыту ортасын ұйымдастыру қағидалары 2. Оқылатын пәннің, тақырыптың, даярлық бағытының қолданбалы аспектілері. 3. Білім алушылардың пайдалану қызметінің ерекшелігі. 4. Өтілетін сабақтар саласында мамандандырылған дайындық. 5. Белгіленген пайдалану рәсімдері мен ережелері. 6. Жүзеге асырылатын бағдарлама. 7. Оқыту мазмұны.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Еңбек функциясы 3: Білім алушыларды басқару	Дағды 1: Білім алушыларды ұғыну	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жеке қасиеттерін сәйкестендіру және білім алушылар туралы білетіндігін көрсету (тәжірибе, тіл, мәдениет). 2. Оқытуға деген қажеттілікті анықтау. 3. Оқыту стильдері туралы білетіндігін көрсету. 4. Оқу материалдары мен оқыту әдістерін таңдау, қажет болған жағдайда оларға өзгертулер енгізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ересектерді оқыту аспектілері және андрагогика негіздері. 2. Құзыретті бағалау әдістері. 3. Оқылатын пәннің, тақырыптың, даярлық бағытының қолданбалы аспектілері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тыңдаушылардың барлық көрінген, байқалған оқытуға дайындығы туралы білетінін көрсету (мүмкіндігінше).

	<p>Дағды 2: Білім алушылармен жұмыс</p>	<p>2. Оқыту үрдісінде икемділік таныту, тыңдаушылардың нәтижелері мен жетістіктеріне қолдау көрсету.</p> <p>3. Білім алушылармен тиісінше қарым-қатынас орнату.</p> <p>4. Білім алушылардың ынтасын дамыту және қолдау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ересектерді оқыту аспектілері және андрагогика негіздері.</p> <p>2. Оқылатын пәннің, тақырыптың, даярлық бағытының қолданбалы аспектілері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Сенімге ие болу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Біліктілік талаптарына және соған байланысты білімге, дағды мен нұсқауларға сәйкестігін көрсету.</p> <p>2. Рөлдік үлгіге сәйкес келетін тәлімді көрсету (яғни нұсқаушы Біліктілік талаптарына және соған байланысты білімге, дағды мен нұсқауларға сәйкес білім алушы дайындалып жатырған техникалық рөл шеңберінде күтілетін тәлімді көрсетеді).</p> <p>3. Талаптарға және белгіленген ұйымдастыру ережелеріне деген құрметті көрсету (стандартты пайдалану ережелері, киім түрі, сыртқы түрі, лайықты жеке тәлімі және т.б.).</p> <p>4. Анық тапсырмаларды тұжырымдау және жүзеге асырылатын оқу дайындығы немесе оның нәтижелерін бағалау шеңберінде рөлдерді түсіндіру.</p> <p>5. Өзара сыйластық жағдайын жасау және қолдау.</p> <p>6. Авиациялық қызмет саласында 2 жылдан кем емес пайдалану тәжірибесінің болуы (авиациялық ағылшын тілі-лингвисттер жөніндегі нұсқаушылардан басқасы).</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Білім алушылардың пайдалану қызметінің ерекшелігі.</p> <p>2. Өтілетін сабақтар саласында мамандандырылған дайындық.</p> <p>3. Белгіленген пайдалану рәсімдері мен ережелері.</p> <p>4. Жүзеге асырылатын бағдарлама.</p> <p>5. Оқыту мазмұны.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Білім алушылардың қызығушылығын ынталандыру және қолдау.</p> <p>2. Оқу материалының тиісті бірізділігін және оны меңгеру қарқынын қамтамасыз ету.</p> <p>3. Білім алушылармен коммуникацияның ауызша және бейсезімдік тәсілдерін тиімді пайдалану.</p> <p>4. Сауалнаманың тиімді дағдыларын көрсету.</p>

Еңбек функциясы 4:
Оқыту үрдісін
ұйымдастыру

Дағды 2:
Материалдарды ұсыну
және оқыту әдістерінің
тиімді дағдыларын
көрсету

5. Белсенді тыңдау және бейсезімдік хабарламаларды дұрыс түсіндіру.
6. Оқытуды ынталандыру немесе түсіндіру дұрыстығын растау үшін тиісті сұрақтар қою.
7. Сұрақтарға дұрыс және дәлме-дәл жауап беру.
8. Сауалнама, сұрақтарды қайта бағыттау, теңдестірілген қатысуды қамту және т.б. арқылы сабақтың мазмұндылығын қамтамасыз ету.
9. Ұғынуды растау, жалпылауды өзгертіп айту және т.б. есебінен оқу материалын құрылымдау.
10. Жағдайды ұқсату кезінде шынайы тәсілідемені қамтамасыз ету.

Білімдер:
1. Сабақ жүргізілетін сала.
2. Ересектерді оқытудың педагогикалық аспектілері және андрагогика негіздері.
3. Оқыту әдістері мен құзыретті бағалау.
4. Оқылатын пәннің, тақырыптың, даярлық бағытының қолданбалы аспектілері.
5. Оқу бағдарламасы және мазмұны.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

Ұсынылмайды

Дағды 3:
Уақытты бөлу

Машықтар:
1. Уақытты әр түрлі іс-шараларға тиісті түрде бөлу.
2. Қойылған міндеттердің орындалуын қамтамасыз ету мақсатында әр түрлі қызмет түрлеріне жұмсалатын уақытты түзету.
3. Белгілі бір қызмет түрлерін жою, қысқарту немесе ауыстыру қажет болған жағдайларда күтпеген жағдайлар жоспарларын қолдану (мысалы, электр қуатына байланысты мультимедиялық құралдарды пайдалану мүмкін еместігі).

Білімдер:
1. Time-менеджмент негіздері. 2. Сабақтар өткізілетін сала.
3. Ересектерді оқытудың педагогикалық аспектілері және андрагогика негіздері.
4. Авиациялық персоналдың нақты санатын кәсіптік даярлау бағдарламасы.
5. Іске асырылатын бағдарлама және оқыту мазмұны.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

Ұсынылмайды

Машықтар:
1. Білім алушылардың іс-әрекеттерінің тиімділігіне бақылау жүргізілетін тиісті оқиғалар мен қызмет түрлерін таңдау.
2. Білім алушыларға бағалау процесі мен ережелерін түсіндіру.

Еңбек функциясы 5: Дайындық нәтижелерін бағалау	Дағды 1: Бағалау әдістерін әзірлеу	3. Білім алушыларды олардың іс-әрекеттерінің тиімділігін бағалау жүргізілетін критерийлер туралы хабардар ету. Білімдер: 1. Оқыту және құзыреттілікті бағалау әдістері. 2. Білім алушылардың пайдалану қызметінің ерекшелігі. 3. Өткізілетін сабақтар саласында мамандандырылған дайындық. 4. Белгіленген пайдалану рәсімдері мен ережелері. 5. Іске асырылатын бағдарлама және оқыту мазмұны .
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	Дағды 2: Дайындық барысында тыңдаушылардың іс-әрекеттерінің тиімділігін бақылау	Машықтар: 1. Білім алушылардың мінез-құлқын бақылау. 2. Сыртқы мінез-құлықты дұрыс түсіндіріп, қажетті ескертулерді айту. 3. Білім алушыларға уақтылы түзетуге мүмкіндік беру. 4. Оқу материалын игеру қарқынындағы жеке айырмашылықтарды анықтау. Білімдер: 1. Ересектерді оқыту аспектілері және андрагогика негіздері. 2. Құзыреттілікті бағалау әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	Дағды 3: Объективті бағалау жүргізу	Машықтар: 1. Білім алушылардың қол жеткізген нәтижелерін берілген мақсаттармен салыстыру. 2. Тиімділік стандарттарын әділ және дәйекті түрде қолдану. 3. Білім мен дағдылардың белгілі бір деңгейіне жетуді қамтамасыз ету. 4. Білім алушылардың тиімділік стандарттарымен салыстырғанда қол жеткізілген нәтижелердің өзін-өзі бағалауын жүргізуін бақылау және оны көтермелеу. 5. Әрбір білім алушының тапсырманы орындау нәтижелері бойынша құпия шешім қабылдау. Білімдер: 1. Құзыреттілікті бағалау әдістері. 2. Біліктілік жүйесінің принциптері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	Машықтар: 1. Білім алушылардың бағалау нәтижелерін толық түсінуін қамтамасыз ету. 2. Тиісті түзету шараларын қабылдаңыз.	

<p>Дағды 4: Ескертулер бойынша шаралар қабылдаумен нақты кері байланысты қамтамасыз ету</p>	<p>3. Оң қолдау көрсету. 4. Өзара көмекті ынталандыру. 5. Нәтижелерді жақсарту немесе кемшіліктерді жою жоспарларын әзірлеу және келісу. 6. Тиісті жағдайларда дайындыққа ықпал ететін әдістерді қолдану.</p> <p>Білімдер: 1. Ересектердің құзыреттіліктерін оқыту және бағалау әдістері. 2. Сапаны қамтамасыз ету принциптері.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 5: Дайындық және оның нәтижелері туралы есептер жасау</p>	<p>Машықтар: 1. Дайындық және оның нәтижелері туралы тиісті және барабар жазбалар мен тіркелгі деректерін жүргізу. 2. Білім, дағдылар мен көзқарастарды көрсететін бақыланатын мінез-құлық негізінде білім алушылардың қол жеткізген нәтижелері туралы нақты және нақты есептерді ұсыну. 3. Түзету әрекеттерінің іске асырылуын бақылауды жүзеге асыру. 4. Процесті жетілдіру мақсатында дайындық жүйесі шеңберінде оқытудың анықталған әлеуеттері туралы баяндамалар ұсыну 5. Құпиялылықты сақтау.</p> <p>Білімдер: 1. Сапаны қамтамасыз ету принциптері.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 1: Нұсқаушы ретіндегі жұмысының тиімділігін өзін-өзі бағалау</p>	<p>Машықтар: 1. Қарым-қатынас дағдыларын бағалау. 2. Оқу материалын ұсыну дағдыларын бағалау. 3. Оқу құралдары мен оқу материалдарын пайдалануды бағалау. 4. Оқушылар көрсеткен нәтижелерді бағалау жүйесін сипаттаңыз.</p> <p>Білімдер: 1. Ересектердің құзыреттіліктерін оқыту және бағалау әдістері. 2. Сапаны қамтамасыз ету принциптері. 3. Авиациялық персоналдың нақты санатын кәсіптік даярлау бағдарламасы.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар: 1. Оқу үдерісі бойынша білім алушылардың ескертулерін бағалау. 2. Білім алушылардың түпкі мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізуін бағалау.</p>

Еңбек функциясы 6: Курсты бағалау	Дағды 2: Курстың тиімділігін немесе курс кезеңін бағалау	3.Оқу материалдарының, қолда бар құралдардың, жабдықтардың және олардың мүмкіндіктерінің дайындық нәтижелеріне әсерін бағалау. 4.Оқу ұйымы менеджментінің дайындық нәтижелеріне әсерін бағалау.
		Білімдер: 1. Сапаны қамтамасыз ету принциптері. 2. Авиациялық персоналдың нақты санатын кәсіптік даярлау бағдарламасы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	Дағды 3: Курсты бағалау нәтижелері туралы ақпаратты ұсыну	Машықтар: 1.Жүйелік қауіпсіздік мәселелерін, дайындық курсының күшті және/немесе әлсіз жақтарын көрсету. 2.Күтілмеген нәтижелер мен білім беруге кедергі келтіретін факторларды көрсету. 3.Курстың құрылымы мен құжаттамасын, оқу құралдары мен мүмкіндіктерін жетілдіру бойынша ұсыныстар беру. 4.Басқа нұсқаушылармен және ұйым басшылығымен ақпарат алмасу. 5. Дайындық курсының күшті және / немесе әлсіз жақтарын көрсету.
	Білімдер: 1. Сапаны қамтамасыз ету принциптері. 2. Авиациялық персоналдың нақты санатын кәсіптік даярлау бағдарламасы. 3. Ішкі ережелер мен регламенттер.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Еңбек функциясы 7: Кәсіби даярлық процестерін функционалдық-әдістемелік сүйемелдеу	Дағды 1: Оқу іс-шараларын жоспарлау және іске асырылуын бақылау	Машықтар: 1. Оқу іс-шараларының жоспар-кестесін әзірлеу. 2. Оқу бағдарламалары мен оқу-әдістемелік пакеттерді әзірлеу, сынақтан өткізу және енгізу. 3.Бағдарламалардың толыққанды және үздіксіз іске асырылуын қамтамасыз ету. 4. Іске асырылып жатқан бағдарламаға мамандардың қатысуын бөлу. 5. Жетекшілік ететін салада бағдарламаларды іске асыруды перспективалық жоспарлауды жүзеге асыру. 6. Жоспарлау кезінде жүйелілікті қамтамасыз ету үшін басқа мамандармен өзара әрекеттесу. 7. Нұсқаушыларды тарту кезінде дайындық түрлері мен кезеңдерін, оқу іс-шаралары мен үй-жайларды жоспарлауды ескеру. 8.Курстардың іске асырылуын қадағалауды жүзеге асыру. 9. Қажет болған жағдайда сапаны, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету және процестерді қамтамасыз ету жөніндегі менеджерлермен өзара іс-қимыл жасау.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқу ортасын ұйымдастыру принциптері. 2. Оқытылатын пәннің, тақырыптың, пәннің, дайындық бағытының қолданбалы аспектілері. 3. Білім алушылардың пайдалану қызметінің ерекшелігі. 4. Өткізілетін сабақтар саласында мамандандырылған дайындық. 5. Белгіленген пайдалану рәсімдері мен ережелері. 6. Іске асырылатын бағдарлама және оқыту мазмұны. 7. Ұшу сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі ішкі регламенттер.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Еңбек функциясы 8: Нәтижелерді үнемі жақсарту	Дағды 1: Тиімділікті бағалау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нұсқаушы ретіндегі жұмысы туралы кері байланыс ұсынуды ынталандыру. 2. Нұсқаушы ретіндегі өз жұмысын бағалау және оның нәтижелерінен сабақ алу. 3. Тындаушылар мен әріптестерден дайындық курсы туралы кері байланыс алуға белсенді ұмтылу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ересектердің құзыреттіліктерін оқыту және бағалау әдістері. 2. Сапаны қамтамасыз ету принциптері. 3. Іске асырылатын бағдарлама және оқыту мазмұны.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	Дағды 2: Өзінің жеке басының үнемі дамуы	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қажет болатын біліктілікті қолдау. 2. Сәйкес білім мен дағдыларды кеңейту және жаңарту ұмтылысын көрсету. 3. Инструктордың біліктілігін үздіксіз жетілдіруді көрсету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ересектердің біліктілігін оқыту және бағалау әдістері. 2. Сапаны қамтамасыз ету принциптері. 3. Инструктордың біліктілік сипаттамалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Ересектер аудиториясымен сабақтарды ұйымдастыру, дайындау және өткізу кезінде практикалық міндеттерді шешу қабілеті. Оқыту мен кәсіби қызмет барысында алынған кәсіби білімдер, дағдылар мен қабілеттерді қолдану. Қызметті жүзеге асыру үшін технологиялық тәсілдерді таңдау мақсатында басқа процестердің қатысушыларымен дербес өзара әрекеттесу. Коммуникативтілік, дербес жұмыс.</p>	
	<p>1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың Біліктілік деңгейін айқындау қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2017 жылғы 31 шілдедегі № 517 бұйрығы. 3. "Авиациялық оқу орталықтарына қойылатын сертификаттық талаптарды бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпандағы № 158 бұйрығы. 4. "Авиациялық персонал куәлігі берілетін адамдарға қойылатын Біліктілік талаптарын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы № 362 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 14 шілдедегі № 470 бұйрығы. 5. ИКАО DOC 9841 "Оқу ұйымдарын бекіту жөніндегі нұсқаулық". 6. "Аэронавигациялық қызмет көрсету ережелері. Қызметкерлерді даярлау" ИКАО DOC 9868		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі: 6	Кәсіптің атауы: Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	
14. Кәсіптің карточкасы "Теориялық дайындық жөніндегі инструктор":			
Топтың коды:	2375-0		
Қызмет атауының коды:	2375-0-008		
Кәсіптің атауы:	Теориялық дайындық жөніндегі инструктор		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Азаматтық авиация саласындағы жұмыс тәжірибесі кемінде үш жыл (жалпы техникалық, іргелі, экономикалық, гуманитарлық, Медициналық және (немесе) жаратылыстану-ғылыми пәндер бойынша теориялық даярлық жөніндегі нұсқаушылар үшін сатып алынған мамандық бойынша жұмыс тәжірибесі кемінде үш жыл). Пән бағыты бойынша бастапқы даярлау және (немесе) қайта даярлау.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Авиация персоналының куәліктерін және біліктілік белгілерін алуға және ұзартуға; өз бетінше жұмыс істеуге рұқсат алуға; пайдаланудың белгілі бір түрлеріне рұқсат алуға; оқыту нәтижелерін бағалауға бағытталған мамандандырылған кәсіптік даярлықты жүргізу. Жалпы техникалық, гуманитарлық, жаратылыстану-ғылыми пәндер және ағылшын тілі бойынша сабақтар ұйымдастыру, сондай-ақ білім алушылардың қызмет бейініне сәйкес келетін мамандандырылған авиациялық бағдарламалар шеңберінде тәжірибе		

жинақтау. Дайындық нәтижелерін бағалау және тыңдаушылардың дайындық деңгейін анықтау.

Еңбек функциялардың сипаттамасы

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дайындықты жүзеге асыру үшін қауіпсіз жағдайларды қамтамасыз ету және жасау. 2. Оқу процесін ұйымдастыру. 3. Дайындық пен курстың нәтижелерін бағалау және жақсарту.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Дайындықты жүзеге асыру үшін қауіпсіз жағдайларды қамтамасыз ету және жасау.	Дағды 1: Теориялық дайындықты жүргізу үшін қауіпсіз жағдайларды қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қажетті жабдықтың белгіленген қауіпсіздік талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету. 2. Эвакуация процедуралары туралы хабарлау. 3. Қауіпсіз пайдалану жағдайларын қамтамасыз ету (мысалы, ӘК үшін: метеожағдайлар, Отын және т.б.). 4. Қауіпті факторларды анықтаңыз және жойыңыз. 5. Тиісті қауіпсіз оқу жағдайларын жасаңыз. 6. Физикалық немесе психологиялық стресстің алдын алу үшін тиісті шараларды анықтаңыз және қабылдаңыз. 7. Басқа мамандармен үйлесімді және келісімді жұмыс істеу, олардың жұмысының қажеттіліктері мен ерекшеліктерін түсіну және олардың жұмысындағы тілектерін ескеру. 8. Авиациялық персоналдың нақты санатын кәсіптік даярлаудың жалпы құрылымындағы өз рөлін түсіну. 9. Оқытудың логикалық құрылымын қамтамасыз ету (нұсқаушы бағдарламаның барысын басқаруы қажет болған жағдайда). <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Білім алушылардың пайдалану қызметінің ерекшелігі. 2. Өткізілетін сабақтар саласында мамандандырылған дайындық. 3. Белгіленген қауіпсіздік ережелері. 4. Тағылымдаманың бағдарламасы мен мазмұны.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
	Дағды 2:	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемесін немесе жабдықты басқару қауіпсіз. 2. Қауіпсіздік мүдделері талап еткен кезде (мысалы, ауызша немесе басқаруды қабылдау арқылы) процеске тиісті деңгейде уақтылы және тиісті түрде араласу. 3. Дайындықты мүмкіндігінше қысқа мерзімде қайта бастаңыз (қауіпсіздік мақсатында араласқаннан кейін). <p>Білімдер:</p>

	<p>Қауіпсіздік мүдделері талап ететін процеске араласу</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Білім алушылардың пайдалану қызметінің ерекшелігі. 2. Өткізілетін оқыту саласындағы мамандандырылған даярлық. 3. Белгіленген пайдалану рәсімдері мен ережелері. 4. Қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша белгіленген ережелер мен нұсқаулықтар. 5. Тағылымдаманың бағдарламасы мен мазмұны.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Сенімге ие болу және оны сақтау</p>	<p>Ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рөлдік модельге сәйкес үлгілі мінез-құлықты көрсету (яғни, нұсқаушы біліктілік талаптарына және соған байланысты білімге, дағдыларға және көзқарастарға сәйкес тағылымдамадан өтуші дайындалатын техникалық рөл шеңберінде күтілетін мінез-құлықты көрсетеді. 2. Өкілеттіктерін тексеру (пайдалану рұқсаттары). 3. Ұйымның талаптары мен белгіленген ережелеріне (стандартты пайдалану ережелері, киім нысаны, сыртқы түрі, қолайлы жеке мінез-құлқы және т.б.) құрмет көрсету. 4. Нақты міндеттерді тұжырымдау және жүзеге асырылатын оқу дайындығы немесе оның нәтижелерін бағалау шеңберіндегі рөлдерді түсіндіру. 5. Өзара құрмет атмосферасын құру және қолдау. 6. Кезеңдерге және белгіленген рәсімдерге сәйкес тағылымдама кезеңдері бойынша тиісті құжаттаманы жүргізу. 7. Жаттығу құрылғылары мен жұмыс орнының жабдықтарын қауіпсіз пайдалану процедураларын қолданыңыз. 8. Дайындық кезінде қауіп факторларын басқару процедураларын қолданыңыз. 9. Дайындық кезінде қауіп факторлары мен қателіктерді бақылау процедураларын қолданыңыз. 10. Стресстің алдын алу шараларын қолданыңыз. 11. Дайындық кезеңдерінде тағылымдамадан өтушіде шамадан тыс жүктеме байқалмайтын жағдайларды қамтамасыз ету. 12. Қиын жағдайларда тағылымдамадан өтушілерде сенімділік сезімін сақтау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Білім алушылардың пайдалану қызметінің ерекшелігі. 2. Өткізілетін сабақтар саласында мамандандырылған дайындық. 3. Белгіленген пайдалану рәсімдері мен ережелері. 4. Тағылымдаманың бағдарламасы мен мазмұны.

Еңбек функциясы 2:
Оқу процесін ұйымдастыру.

Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
<p>Дағды 2: Оқу материалдарын ұсынудың тиімді дағдыларын көрсету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Тағылымдамадан өтушілердің дайындыққа деген қызығушылығын ояту және қолдау. 2. Оқу материалының тиісті реттілігін және оның өту қарқынын қамтамасыз ету. 3. Қарым-қатынастың вербалды және вербалды емес тәсілдерін тиімді пайдалану. 4.Тиімді сауалнама дағдыларын көрсету. 5. Ауызша емес хабарламаларды белсенді тыңдау және дұрыс түсіндіру. 6. Оқуды ынталандыру немесе түсінудің дұрыстығын растау үшін тиісті сұрақтар қойыңыз. 7. Сұрақтарға дұрыс және барабар жауап беру. 8.Сауалнама жүргізу, сұрақтарды қайта жіберу, теңгерімді қатысуды қамтамасыз ету және т. б. арқылы сабақтардың мазмұнын қамтамасыз ету. 9. Оқу материалын түсінуді растау, парафразалау, жалпылау және т. б. тәсілдері есебінен құрылымдау. 10.Жағдайларға еліктеу кезінде шынайы көзқарасты қамтамасыз етіңіз. 11. Нұсқаулық пен талдау жүргізуді қамтамасыз ету. 12.Мониторингті, қажетті түзету әрекеттерін және араласуды жүзеге асыру. 13.Дайындық процесінде адам факторының әсерін түсіну. 14.Тағылымдамадан өтушіні пайдалану қызметіндегі адам факторының әсерін ескерудің маңыздылығын жан-жақты түсінуге және түсінуге баулу. 15.Тұлғааралық қарым-қатынастың тиімді әдістерін қолданыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тағылымдама пәні. 2. Ересектерді оқыту аспектілері және андрагогика негіздері. 3.Пайдалану процедуралары 4. Тағылымдаманың бағдарламасы мен мазмұны.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Уақытты әр түрлі іс-шараларға тиісті түрде бөлу. 2. Қойылған міндеттердің орындалуын қамтамасыз ету мақсатында әр түрлі қызмет түрлеріне жұмсалатын уақытты түзету. 3. Қызметтің қандай да бір түрлері жойылуы, қысқартылуы немесе ауыстырылуы тиіс жағдайларда (мысалы, метеожағдайлардың әсері,

	<p>Дағды 3: Уақытты бөлу</p>	<p>жабдықтың жарамдылығы, сценарийлерді іске асыру мүмкіндігі және т.б.) күтпеген жағдайлар болған жағдайда жоспарларды қолдану.</p> <p>4. Қажетті жаттығуларды анықтау, құрастыру және таңдау (жаттығу жаттығулары, тағылымдамалар және т.б.).</p> <p>5. Қолданыстағы пайдалану рәсімдерін дайындауда қолдануды қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Уақытты басқару негіздері. 2. Сабақтар өткізілетін сала. 3. Ересектерді оқыту аспектілері және андрагогика негіздері. 4. Тағылымдаманың бағдарламасы мен мазмұны.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Бағалау әдістерін әзірлеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Интерн әрекеттерінің тиімділігіне бақылау жүргізілетін тиісті оқиғалар мен қызмет түрлерін таңдау. 2. Тыңдаушыға бағалау процесі мен ережелерін түсіндіріңіз. 3. Тағылымдамадан өтушілерді олардың іс-әрекеттерінің тиімділігін бағалау жүргізілетін критерийлер туралы хабардар ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқыту және құзыреттілікті бағалау әдістері. 2. Білім алушылардың пайдалану қызметінің ерекшелігі. 3. Өткізілетін сабақтар саласында мамандандырылған дайындық. 4. Белгіленген пайдалану рәсімдері мен ережелері. 5. Тағылымдаманың бағдарламасы мен мазмұны.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Дайындық барысында тағылымдамадан өтушінің іс-әрекеттерінің тиімділігін бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тыңдаушылардың мінез-құлқын бақылау. 2. Сыртқы мінез-құлықты дұрыс түсіндіріп, қажетті ескертулерді айтыңыз. 3. Тыңдаушыға уақтылы түзетуге мүмкіндік беріңіз. 4. Оқу материалын игеру қарқынында жеке ерекшеліктерді анықтау. 5. Жанжалдарды шешудің тиімді әдістерін қолданыңыз. 6. Пайдалану рәсімдерінің қатаң және уақтылы орындалуын қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ересектерді оқыту аспектілері және андрагогика негіздері. 2. Құзыреттілікті бағалау әдістері.

		<p>3. Тағылымдаманың бағдарламасы мен мазмұны. 4.Пайдалану процедуралары.</p>
Еңбек функциясы 3: Дайындық пен курстың нәтижелерін бағалау және жақсарту.	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	Дағды 3: Объективті бағалау жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тағылымдамадан өтушінің қол жеткізген нәтижелерін берілген мақсаттармен салыстыру. 2.Тиімділік стандарттарын әділ және дәйекті түрде қолдану. 3. Ұшу қауіпсіздігінің тиісті деңгейіне қол жеткізілетін білім мен дағдылардың белгілі бір деңгейіне қол жеткізуді қамтамасыз ету. 4. Тыңдаушылардың тиімділік стандарттарымен салыстырғанда қол жеткізілген нәтижелердің өзін-өзі бағалауын жүргізуін бақылау және оны көтермелеу. 5.Тыңдаушының тапсырманы орындау нәтижелері бойынша құпия шешім қабылдауы. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құзыреттілікті бағалау әдістері. 2. Біліктілік даярлығының принциптері. 3. Тағылымдаманың бағдарламасы мен мазмұны. 4. Пайдалану процедуралары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	Дағды 4: Ескертулер бойынша шаралар қабылдаумен нақты кері байланысты қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Тыңдаушының бағалау нәтижелерін толық түсінуін қамтамасыз ету. 2.Тиісті түзету шараларын қабылдаңыз. 3. Оң қолдау көрсетіңіз. 4. Өзара көмекті ынталандыру. 5.Нәтижелерді жақсарту немесе кемшіліктерді жою жоспарларын әзірлеу және келісу. 6.Тиісті жағдайларда дайындыққа ықпал ететін әдістемені қолданыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ересектердің құзыреттіліктерін оқыту және бағалау әдістері. 2.Дайындыққа жәрдемдесу әдістемесінің принциптері. 3. Тағылымдаманың бағдарламасы мен мазмұны. 4.Пайдалану процедуралары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайындық және оның нәтижелері туралы тиісті және барабар тіркелгі деректерін жүргізіңіз. 2. Тағылымдамадан өтушінің білімі, дағдылары мен көзқарастарын көрсететін бақыланатын мінез-құлық

	<p>Дағды 5: Дайындық және оның нәтижелері туралы есептер жасау</p>	<p>негізінде қол жеткізген нәтижелері туралы нақты және нақты есептерді ұсыну.</p> <p>3. Түзету әрекеттерінің іске асырылуын бақылауды жүзеге асыру.</p> <p>4. Процесті жетілдіру мақсатында дайындық жүйесі шеңберінде оқытудың анықталған әлеуеттері туралы баяндамалар ұсыну.</p> <p>5.Құпиялылықты сақтау.</p> <p>6. Тыңдаушыны даярлау нәтижелерін бағалау кезінде тиімді кері байланысты пайдалану.</p>
		<p>Білімдер:</p> <p>1. Тағылымдаманың бағдарламасы мен мазмұны.</p> <p>2. Пайдалану процедуралары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Коммуникативтілік, технологиялық қызметтің әртүрлі жағдайларында және командада өз бетінше жұмыс істей білу. Уақтылы шешім қабылдау, мүмкін мәселелерді, жанжалдарды шешу және уақтылы әрекет ету мүмкіндігі. Күнделікті тапсырмаларды орындау нәтижелері, орындалатын жұмыстың сапасы, жоғары ұйымдастыру және құжаттама талаптарын сақтаудағы ұқыптылық үшін жауапкершілік.</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың Біліктілік деңгейін айқындау қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 31 шілдедегі № 517 бұйрығы. 3. "Авиациялық оқу орталықтарына қойылатын сертификаттық талаптарды бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 24 ақпандағы № 158 бұйрығы. 4. "Авиациялық персонал куәлігі берілетін адамдарға қойылатын Біліктілік талаптарын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы № 362 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 14 шілдедегі № 470 бұйрығы. 5.ИКАО DOC 9841 "Оқу ұйымдарын бекіту жөніндегі нұсқаулық". 6. "Аэронавигациялық қызмет көрсету ережелері. Қызметкерлерді даярлау" ИКАО DOC 9868</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі:</p>	<p>Кәсіптің атауы:</p>
	<p>6</p>	<p>Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары</p>
<p>15. Кәсіптің карточкасы "Тренажер инструкторы":</p>		
<p>Топтың коды:</p>	<p>2375-0</p>	
<p>Қызмет атауының коды:</p>	<p>2375-0-011</p>	
<p>Кәсіптің атауы:</p>	<p>Тренажер инструкторы</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>6</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:</p>		
<p>БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары</p>		

бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Игерілген авиациялық кәсіп немесе мамандық бойынша азаматтық авиация саласындағы жұмыс тәжірибесі кемінде үш жыл		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2172-2-006 - Ұшқыш-инструктор		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемесінің тиісті санатында ұшуды оқыту мақсатында авиация персоналын тренажерлік даярлауды ұйымдастыру: (1) пилоттық куәлік алу; (2) бір пилоттық турбовинтті және реактивті әуе кемелерінен басқа, бір моторлы ұшақтар үшін аспаптар (IR) және рейтинг сыныбы немесе түрі бойынша ұшуға рұқсатты алу, ұзарту немесе жаңарту; (3) максималды ұшу салмағы 5700 кг-нан асатын көпмүшелі турбовинттік, реактивті және ұшақтар үшін ұшуға рұқсатты алу, ұзарту немесе жаңарту.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Авиациялық персоналды тренажерлік даярлауды өткізуге дайындық 2. Авиациялық персоналды тренажерлік даярлауды жүргізу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1:	Дағды 1:	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> Тренажерді әзірлеушінің пайдалану құжаттарында сипатталған процедураларға сәйкес жұмысқа дайындаңыз. Практикалық оқытудың максималды тиімділігіне қол жеткізу үшін тренажер бағдарламалық құралының мүмкіндіктерін пайдаланыңыз. Алдағы жаттығулар мен жаттығу жаттығуларының міндеттерін егжей-тегжейлі талдай отырып, экипаждың ұшу алдындағы дайындығын (Брифинг) өткізу. Машинаны пайдалану кезінде қауіпсіздікке нұсқау беріңіз. Өрт және басқа да төтенше жағдайлар кезіндегі әрекеттермен таныстыру. Оқыту мен оқытудың педагогикалық әдістерін қолдану: <ul style="list-style-type: none"> - жалпы оқыту әдістеріндегі заманауи тәсілдер; - оқытудағы тұлғаға бағытталған тәсіл; - сыни ойлауды дамыту технологиясы; - оқыту нәтижелерін бағалау жүйесі. Авиациялық психологияны білу. Педагогика негіздерін білу. Ұшуды оқыту әдістемесін білу. 	

Авиациялық персоналды тренажерлік даярлауды өткізуге дайындық	Тренажерлік даярлықты өткізуге дайындық	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР заңдары мен нормативтік актілері. 2. Ұшу құрамын даярлау бағдарламасы. 3. Осы тренажерде ұсынылған ӘК ұшуды пайдалану жөніндегі Нұсқаулық. 4. Тренажердің пайдалану шектеулері. 5. Ұшу экипаждарының мүшелерін тренажерде Практикалық оқыту әдістемесі. 6. Ұшу экипажы мүшелерінің іс-әрекеттерін бағалау критерийлері: әуе заңнамасы бойынша; әк туралы жалпы білім (aircraft general knowledge); ұшу сипаттамалары және жоспарлау (Flight performance and planning) - 90 сағат; адамның мүмкіндіктері мен шектеулері, адам факторы (Human performance and limitations); метеорология (Метеорология) ; навигация (навигация) ; пайдалану процедуралары (Operational procedures); ұшу принциптері (ұшу принциптері) ; радиобайланыс (Communications).
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқу кезіндегі қауіп пен қателік факторларын тану және бақылау. 2. Әуе кемесін оның сипаттамаларының шектеулері шегінде басқару және тыңдаушыны ұшу қауіпсіздігінің қолайлы деңгейінде әдістемелік сауатты оқыту. 3. Әуе кемесін тыңдаушыға ұшу немесе маневр схемасының дәл орындалуын және көрсетілуін қамтамасыз ететіндей басқарыңыз. 4. Барлық маневрлерді біркелкі және дәл орындаңыз , тыңдаушыға әуе кемесін басқару кезінде қимылдарды үйлестіруді әдістемелік тұрғыдан дұрыс түсіндіріңіз. 5. Уақтылы шешім қабылдау және ұшуда білікті бақылауды жүзеге асыру. 6. Оқушылардың қателіктерін талдау және түзету. 7. Аэронавигация (ұшақ жүргізу) саласындағы білімді қолдану және оны тыңдаушыға беру. 8. Тыңдаушыны әдістемелік сауатты және қауіпсіз оқыту. 9. Жіберілген қателіктерді егжей-тегжейлі талдаумен, сондай-ақ оларды тиімді жою бойынша ұсыныстармен экипажбен ұшудан кейінгі талдау (ДеБрифинг) жүргізу. 10. Ұшу алдындағы дайындықты жүргізу; массалар мен орталықтарды есептеу; ұшақты тексеру және техникалық қызмет көрсету.

Еңбек функциясы 2:
Авиациялық персоналды
тренажерлік даярлауды
жүргізу

Дағды 1:
Жаттығу жаттығуларын
өткізу

11. Әуеайлақ аймағында ұшуды, ұшуды, қонуға және қонуға кіруді, бақылау тексерулерінің (checklist) карталарын пайдалануды, қауіпті жақындасуларды болдырмауды және тексеру рәсімдерін жүргізуді талап ету.

12. Аспаптар бойынша ұшу ережелері (SID, STAR) бойынша ұшу рәсімдерін орындау тәртібін, сондай-ақ дәл және дәл емес қонуға кіру жүйелерін (ILS, VOR/DME, NDB және т.б.) пайдалана отырып, аспаптық қонуға кіру және қону рәсімдерін бақылау.

13. Әуеайлақ аймағында ұшуды жүргізуді талап ету: ұшу процесінде және ұшудан кейін қозғалтқыштың істен шығуына еліктеу.

14. Максималды өнімділікті есептеңіз: қысқа қашықтықтан ұшу, кедергілерден өту, қысқа жолаққа қону.

15. Бүйірлік желмен ұшу және қону, екінші айналымға шығу әдістерін үйрету.

16. Салыстырмалы түрде жоғары жылдамдықпен ұшуды, тануды және тік сүңгуірлерден шығуды үйрету.

17. Ұшуды өте төмен жылдамдықпен жүргізуге үйрету, тығыннан аулақ болу, қыдырған тоқтауды тану және шығару.

18. Жолды соқыр санауды және радионавигациялық құралдарды пайдалана отырып, маршрут бойынша ұшуды үйрету; ұшуды жоспарлау; FPL ұшу жоспарын толтыру және беру; ауа райы ақпаратымен және Нотамдармен жұмыс; радиобайланыс жүргізу рәсімдері; әуеайлақтың бақыланыатын аймағы арқылы өту; ӘҚҚК органдарының рәсімдеріне сәйкестік; радиобайланыстың жоғалуын, ауа райының нашарлауын, қосалқы әуеайлаққа күтім жасау рәсімдерін имитациялау; маршрут бойынша ұшу кезінде қозғалтқыштың істен шығуы; қону алаңын тандау.

Білімдер:

1. Авиациялық персоналды кәсіби даярлау жүйесі.
2. Теориялық және практикалық оқыту әдістері.
3. Студенттердің, оқушылардың немесе тыңдаушылардың жердегі дайындық жүргізілетін пәндер бойынша үлгерімін бағалау.
4. Студенттердің, оқушылардың және тыңдаушылардың қателіктерін талдау және түзету.
5. Қауіптер мен қателіктер факторларын бақылау принциптерін қоса алғанда, адамның ұшу дайындығына қатысты мүмкіндіктері.
6. Әк жүйелерінің істен шығуы мен істен шығуына еліктеумен байланысты қауіптер.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

Ұсынылмайды

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жоғары моральдық қасиеттер. Куәлік беру жүйесін, ережелерді, саясатты және нұсқаулық материалды жақсы білу және оларды қолдана және түсіндіре білу. Жаттығу жаттығуларын өткізу функциясын орындауға байланысты жеке немесе кәсіби мүдделер қақтығысының болмауы. Коммуникативтілік, орындау нәтижелері үшін жауапкершілік, орындалатын жұмыстың сапасы, жоғары ұйымдастыру.		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Көлік және коммуникация министрінің "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының "Авиациялық персоналдың Біліктілік деңгейін айқындау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 31 шілдедегі № 517 бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының "Авиациялық оқу орталықтарына қойылатын сертификаттық талаптарды бекіту туралы" 2015 жылғы 24 ақпандағы № 158 бұйрығы. 4. "ҚР Көлік және коммуникация министрінің "Авиациялық персонал куәлігі берілетін талаптарға қойылатын Біліктілік талаптарын бекіту туралы" 2011 жылғы 13 маусымдағы № 362 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 14 шілдедегі № 470 бұйрығы. 5."Оқу ұйымдарын бекіту жөнінде нұсқаулық" ИКАО DOC 9841. 6."Авиациялық қызмет көрсету ережелері. Персоналды дайындау" ИКАО DOC 9868		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	
16. Кәсіптің карточкасы "Емтихан алушы (тренингтер, қайта даярлау және біліктілікті арттыру)":			
Топтың коды:	2375-0		
Қызмет атауының коды:	2375-0-026		
Кәсіптің атауы:	Емтихан алушы (тренингтер, қайта даярлау және біліктілікті арттыру)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Азаматтық авиация кәсіпорындарында (ұшу және кабиналық экипаж, ТҚК / ТҚКЖЖ ӘК, ӘҚҚК бойынша персонал, авиациялық радиотехникалық жүйелерді пайдалану, әуеайлаққа қызмет көрсету, ұшуды қамтамасыз ету (ӘКПЖАҚ туралы Заңға сәйкес белгіленген түрлер бойынша) сатып алынған авиациялық мамандық (бұрын болған немесе қолданыста болған) бойынша пайдалану (басқарушылық емес немесе жалпы әкімшілік) технологиялық тәжірибесі, ұшуды қамтамасыз ету бойынша персонал авиациялық жерүсті техникасы) кемінде 3 жыл. Авиациялық персоналды кәсіптік даярлау және даярлықты бағалауды жүргізу саласындағы жұмыс тәжірибесі кемінде 3 жыл		

Формалды емес және информалы біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Авиациялық персонал куәлігін және біліктілік белгілерін беруге-қолданылу мерзімін ұзартуға байланысты даярлық шеңберінде авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін тексеру (бағалау); жұмысқа рұқсат беру; пайдалану қызметіне рұқсат беру (практикалық дағдыларды тексеруді қамтитын біліктілік емтиханын өткізу арқылы)	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Біліктілік бағалауды жүргізу 2. Қауіпсіз жағдайларды қамтамасыз ету
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Тестілеу материалдарының тұтастығын, сақталуын және құпиялылығын қамтамасыз ету
Еңбек функциясы 1: Біліктілік бағалауды жүргізу	Дағды 1: Объективті деректерді жинау	Машықтар: 1. Кандидатпен жұмыс қарым-қатынасын орнату. 2. Біліктілік стандарттарын түсіндіру. 3. Бағалау әдістері мен әдістерін қолданыңыз. Білімдер: 1. Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін айқындау (біліктілік емтиханын өткізу) қағидалары. 2. Авиация персоналының куәлігі берілетін адамдарға қойылатын біліктілік талаптары. 3. Қолданылатын жабдықтар мен авиациялық техника түрлерімен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік шаралары. 4. Авиациялық персоналға куәлік беру жүйесі. 5. Кәсіби дайындық жүйесі, дайындық стандарттары, тесттерді әзірлеу және тест тапсырмаларын әзірлеу принциптері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
	Дағды 2: Объективті деректерді бағалау	Машықтар: 1. Жиналған объективті деректердің сенімділігі мен сенімділігін қамтамасыз ету. 2. Бағалау бойынша шешім қабылдау. 3. Үміткерге бағалау нәтижелері туралы сындарлы ақпарат беру. Білімдер: 1. Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін айқындау (біліктілік емтиханын өткізу) қағидалары. 2. Авиация персоналының куәлігі берілетін адамдарға қойылатын біліктілік талаптары. 3. Қолданылатын жабдықтар мен авиациялық техника түрлерімен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік шаралары. 4. Авиациялық персоналға куәлік беру жүйесі.

		5. Кәсіби дайындық жүйесі, дайындық стандарттары, тесттерді әзірлеу және тест тапсырмаларын әзірлеу принциптері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	Дағды 3: Қабылданған бағалау туралы есепті ұсыну	Машықтар: 1. Бағалау нәтижелерін тіркеу. 2. Үміткерге тиісті жағдайларда болашақ дайындық жоспарын ұсыну. 3. Оның сенімділігі мен сенімділігін арттыру үшін бағалау процесін талдаңыз. 4. Тиісті құжаттаманы өңдеу. Білімдер: 1. Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін айқындау (біліктілік емтиханын өткізу) қағидалары. 2. Авиация персоналының куәлігі берілетін адамдарға қойылатын біліктілік талаптары. 3. Авиациялық персоналға куәлік беру жүйесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Еңбек функциясы 2: Қауіпсіз жағдайларды қамтамасыз ету	Дағды 1: Дайындықты бағалауды жүргізу үшін қауіпсіз жағдайларды қамтамасыз ету	Машықтар: 1. Қажетті жабдықтың белгіленген қауіпсіздік талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету. 2. Эвакуация процедуралары туралы хабарлау. 3. Қауіпсіз пайдалану жағдайларын қамтамасыз ету (мысалы, ӘК үшін: метеожағдайлар, Отын және т.б.). 4. Қауіпті факторларды анықтаңыз және жойыңыз. 5. Бағалау жүргізудің тиісті қауіпсіз шарттарын жасау. 6. Физикалық немесе психологиялық стресстің алдын алу үшін тиісті шараларды анықтаңыз және қабылдаңыз. 7. Басқа мамандармен үйлесімді және келісімді жұмыс істеу, олардың жұмысының қажеттіліктері мен ерекшеліктерін түсіну және олардың жұмысындағы тілектерін ескеру. 8. Авиациялық персоналдың нақты санатын кәсіптік даярлаудың жалпы құрылымындағы өз ролін түсіну. Білімдер: 1. Білім алушылардың пайдалану қызметінің ерекшелігі. 2. Өткізілетін сабақтар саласында мамандандырылған дайындық. 3. Белгіленген қауіпсіздік ережелері. 4. Тағылымдаманың бағдарламасы мен мазмұны.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
		Машықтар: 1. Әуе кемесін немесе жабдықты басқару қауіпсіз.

	<p>Дағды 2: Қауіпсіздік мүдделері талап ететін процеске араласу</p>	<p>2. Қауіпсіздік мүдделері талап еткен кезде (мысалы, ауызша немесе басқаруды қабылдау арқылы) процеске тиісті деңгейде уақтылы және тиісті түрде араласу.</p> <p>3. Дайындықты мүмкіндігінше қысқа мерзімде қайта бастаңыз (қауіпсіздік мақсатында араласқаннан кейін).</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Білім алушылардың пайдалану қызметінің ерекшелігі.</p> <p>2. Өткізілетін оқыту саласындағы мамандандырылған даярлық.</p> <p>3. Белгіленген пайдалану рәсімдері мен ережелері.</p> <p>4. Қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша белгіленген ережелер мен нұсқаулықтар.</p> <p>5. Тағылымдаманың бағдарламасы мен мазмұны.</p>
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Тестілеу материалдарының тұтастығын, сақталуын және құпиялылығын қамтамасыз ету</p>	<p>Дағды 1: Тест пен тестілеу материалдарын қорғау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Үй-жайларға, жабдықтарға, инфрақұрылымға және бағдарламалық қамтамасыз етуге қойылатын талаптарды қамтамасыз ету.</p> <p>2. Белгілі бір материалдарға, опцияларға немесе сұрақтарға қол жеткізуді шектеңіз.</p> <p>3. Бағалаудың құпиялылығын, бағалаулар мен тест материалдары туралы ақпаратты қауіпсіз сақтауды қамтамасыз ету.</p> <p>4. Тест тапсырмаларын қамтитын мәліметтер базасын қорғауды қамтамасыз ету.</p> <p>5. Тестіленушілердің ұсынылған құжаттардың түпнұсқалығын анықтау.</p> <p>6. Сертификаттарды және бағалауға байланысты құжаттаманы тіркеу.</p> <p>7. Аудио және бейнежазбалардың сақталуын қамтамасыз ету.</p> <p>8. Ағылшын тілін меңгеру деңгейін бағалауға қойылатын талаптарға сәйкес белгіленген кандидатты аттестаттаудың бүкіл қолданылу мерзімі ішінде бағалау парақтарының және оларды растайтын құжаттаманың (электрондық деректерді қоса алғанда) сақталуын қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Авиациялық персоналды кәсіби даярлау жүйесі.</p> <p>2. Тестілеуді ұйымдастыруға қойылатын талаптар.</p> <p>3. Дербес компьютердің, кеңсе және көшіру-көбейту техникасының құрылғысы мен жұмысы.</p> <p>4. Кеңсе және арнайы бағдарламалық жасақтама.</p> <p>5. Тестілеу процестері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жоғары моральдық қасиеттер. Куәлік беру жүйесін, ережелерді, саясатты және нұсқаулық материалды жақсы білу және оларды қолдана және түсіндіре білу. Емтихан өткізу функциясын орындауға байланысты жеке немесе кәсіби мүдделер қақтығысының болмауы. Тағайындалған емтихан пәні үшін тиісті рұқсат деңгейінің болуы. Компьютерді пайдалану мүмкіндігі.		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Көлік және коммуникация министрінің "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының "Авиациялық персоналдың Біліктілік деңгейін айқындау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 31 шілдедегі № 517 бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының "Авиациялық оқу орталықтарына қойылатын сертификаттық талаптарды бекіту туралы" 2015 жылғы 24 ақпандағы № 158 бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "Авиациялық персонал куәлігі берілетін адамдарға қойылатын Біліктілік талаптарын бекіту туралы "ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы № 362 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы" 2017 жылғы 14 шілдедегі № 470 бұйрығы. 5."Оқу ұйымдарын бекіту жөніндегі Нұсқаулық" ИКАО DOC 9841. 6."Аэронавигациялық қызмет көрсету ережелері . Қызметкерлерді даярлау" ИКАО DOC 9868		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	
	6	Тренажер инструкторы	
17. Кәсіптің карточкасы "Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор":			
Топтың коды:	2144-4		
Қызмет атауының коды:	2144-4-026		
Кәсіптің атауы:	Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Азаматтық авиация кәсіпорындарында сатып алынған авиациялық мамандық бойынша пайдалану (басқарушылық емес немесе жалпы әкімшілік) технологиялық тәжірибе (ұшу және кабиналық экипаж, ТҚК / ТҚКЖЖ ӘК, ӘҚҚК, авиациялық радиотехникалық жүйелерді пайдалану, әуеайлаққа қызмет көрсету, ұшуды қамтамасыз ету (ӘКПЖАҚ туралы Заңға сәйкес белгіленген түрлер бойынша), авиациялық жерүсті техникасы жөніндегі персонал) кемінде 3 жыл. Авиация персоналын кәсіби даярлау тәжірибесі кемінде 2 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3349-0-007 - Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі әкімші	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесін жоспарлау, енгізу және іске асыру үшін анықтама материалдарымен және нұсқаулармен қамтамасыз ету.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Реттеуші және нормативтік талаптарға негізделген ұшу қауіпсіздігін басқару принциптерін енгізу. 2. Бекітілген жоспарлар мен бағдарламаларды іске асыру.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Реттеуші және нормативтік талаптарға негізделген ұшу қауіпсіздігін басқару принциптерін енгізу.	Дағды 1: Дамыту, енгізу, талдау және үздіксіз жақсарту.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұлттық және халықаралық ақпарат көздерімен жұмыс істеп, стандарттар, ережелер, ұсыныстар және тәжірибелерді зерттеу. 2. Ұшу қауіпсіздігі мен сапасын қамтамасыз ету бойынша басшылықтың сұраныстарын, күтілімдерін және талаптарын алу, талдау және өңдеу. 3. Ұшу қауіпсіздігі бойынша келіп түсетін ақпаратты жинап, жүйелеп, талдау. 4. Қауіптерді басқару принциптерін әзірлеу, олардың бағалауына және басқару мен азайту шараларын дайындауға қатысу. 5. Стандарттар, нормативтер мен көрсеткіштерді талдап, әзірлеу. 6. Персоналды (клиенттер мен өз қызметкерлері үшін) даярлау барысында ұшу қауіпсіздігі мен сапасы бойынша саясат пен мақсаттарды ұсыну. 7. Жауапкершілікті бөлуді көрсету. 8. Ресурстар, ұйымдастырушылық және эксплуатациялық процестердің сипаттамасын беру. 9. Ұшу қауіпсіздігі мен сапасын қамтамасыз ету мәселелерін насихаттауға қатысу.
		Білімдер:
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
	Дағды 1:	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құжаттаманы (нұсқаулықтар, нұсқаулар, регламенттер және т.б.) әзірлеу және өзгерістер енгізу. 2. Бақылау шараларының нәтижелері бойынша кеңестер өткізу, жұмыс топтары мен орындаушылардың қызметін ұйымдастыру және бақылау, атқарылған жұмыс туралы есеп беру.

Еңбек функциясы 2: Бекітілген жоспарлар мен бағдарламаларды іске асыру.	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету жүйесін ұйымдастыру.	3. Жаңа мақсаттарды белгілеу, жаңа регламенттер мен стандарттарды енгізу бойынша шараларды уақытында өткізу. 4. Әлсіз тұстар мен қауіптерді анықтап, оларды жою және азайтуға қатысу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Білімдер: 1. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету және сапа саласындағы нормативтік және регламенттік құжаттар. 2. Ішкі регламенттер.
	Дағды 2: Персоналды ұшу қауіпсіздігі мен сапасы бойынша оқыту және аттестаттау ұйымдастыру .	Машықтар: 1. Персоналды ішкі оқыту жүйесімен және/немесе сыртқы тараптармен (сертификаттау органдары, консалтингтік компаниялар, оқу орталықтары) өзара әрекеттесу. 2. ҰҚБЖ және СМЖ талаптарына, технологиялық және техникалық регламенттерге, персоналдың біліктілік сәйкестігіне қойылатын талаптарға сәйкес персоналды оқыту мен аттестаттаудың мазмұны мен әдістемесі мәселелерінің кешенін қалыптастыру. 3. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы персоналдың үздіксіз оқыту жүйесін ұйымдастыруға қатысу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Білімдер: 1. Үздіксіз оқытуды ұйымдастыру негіздері. 2. Ұшу қауіпсіздігі және сапа саласындағы персоналды оқытуға қойылатын талаптар. 3. Персоналды даярлау және аттестаттау саласындағы сыртқы ұйымдардың конъюнктурасы мен оқу қызметі. 4. Қызметкерлерді ынталандыру және ынталандыру тетіктері.
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Кәсіби мәселелерді шешуге қажетті ақпаратты іздеудегі Тәуелсіздік. Технологиялық қызметтің әртүрлі жағдайларында жеке де, командада да жұмыс істей білу және уақтылы шешім қабылдау. Күнделікті тапсырмаларды, қабылданған шешімдерді, өз қауіпсіздігін және басқалардың қауіпсіздігін орындау нәтижелері үшін жауапкершілік. Қызметті жоспарлау мүмкіндігі.	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың Біліктілік деңгейін айқындау қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 31 шілдедегі № 517 бұйрығы. 3. "Авиациялық оқу орталықтарына қойылатын сертификаттық талаптарды бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 24 ақпандағы № 158 бұйрығы. 4. "Авиациялық персонал куәлігі берілетін адамдарға қойылатын Біліктілік талаптарын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация	

	министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы № 362 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 14 шілдедегі № 470 бұйрығы. 5. "Оқу ұйымдарын бекіту жөніндегі нұсқаулық". ИКАО DOC 9841 6. "Аэронавигациялық қызмет көрсету ережелері. Қызметкерлерді даярлау" ИКАО DOC 9868		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	
	6	Емтихан алушы (тренингтер, қайта даярлау және біліктілікті арттыру)	
18. Кәсіптің карточкасы "Сапа менеджменті жүйесі жөніндегі маман":			
Топтың коды:	2421-0		
Қызмет атауының коды:	2421-0-017		
Кәсіптің атауы:	Сапа менеджменті жүйесі жөніндегі маман		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Параграф 95. Сапа менеджменті жүйесі (интеграцияланған менеджмент жүйесі) бойынша маман		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Бизнес және басқару	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: -	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Азаматтық авиациядағы сапаны қамтамасыз ету саласындағы бастапқы даярлық.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Кәсіби даярлау процестерінде АУЦ-тің сапа жағдайын бақылау, қажетті құжаттамамен қамтамасыз ету, кемшіліктерді жою бойынша талап етілетін түзетуші шараларды жүзеге асыру және тәуекелдерді минимизациялау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Регламенттік және нормативтік талаптар негізінде кәсіптік даярлау барысының сапасын қамтамасыз ету. 2. Бекітілген жоспарлар мен бағдарламаларды жүзеге асыру.	

	Қосымша еңбек функциялары:	
<p>Еңбек функциясы 1: Регламенттік және нормативтік талаптар негізінде кәсіптік даярлау барысының сапасын қамтамасыз ету.</p>	<p>Дағды 1: Жобалау, енгізу, талдау және тұрақты жетілдіру.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұлттық және халықаралық ақпарат көздерімен стандарттарды, ережелерді, ұсыныстарды және тәжірибені зерттеу. 2. Басшылықтың сапа саласындағы сұраныстарын, күтілімдерін және талаптарын алу, талдау және өңдеу. 3. АОО-те сапаны қамтамасыз ету бойынша келіп түсетін ақпаратты жинау, жүйелеу және талдау. 4. Тәуекелдерді басқару принциптерін әзірлеу, бағалау процесіне қатысу және басқару мен минимизациялауға арналған шараларды жасау. 5. Стандарттар, нормативтер мен көрсеткіштерді талдау және әзірлеу. 6. Қызметкерлерді ынталандыру, мақсаттар мен саясатты әзірлеу бойынша бастамашылық жасау және қатысу. 7. Саясаттарды әзірлеуге және олардың іске асырылуына басшылық пен қызметкерлерді тарту, рәсімдеу және түзету. 8. Қызметкерлерден пікірлер мен ұсыныстарды жинау, пайдалану жүйесін ұйымдастыру және енгізу, сондай-ақ бұл жүйедегі жұмысты бақылау (мысалы, пікірлерді уақтылы жабу, көпшілік пікірлердің тақырыптары) және оны ынталандыру жүйесін әзірлеуде ескеру. 9. Персоналды даярлау саласындағы сапа саясатын және мақсаттарын ұсыну (клиенттер үшін де, өз қызметкерлері үшін де). 10. Жүзеге асырылатын бағдарламаға сәйкес даярлау стандарттарын анықтау. 11. Жауапкершілікті бөлу. 12. Ресурстардың, ұйымдастыру және эксплуатациялық процестердің сипаттамасын ұсыну. 13. Оқу процесінің персоналды даярлау саясатына сәйкестігін қамтамасыз ететін процедураларды анықтау. 14. Персоналды даярлау саясаты мен стандарттарынан ауытқуларды анықтау және қажет болған жағдайда түзетуші шаралар қабылдау процедураларын анықтау. 15. Сапаны үздіксіз жақсарту мақсатында оқыту саясаты мен стандарттары саласындағы тәжірибе мен тенденцияларды бағалау және талдау. 16. Эфективтілік пен сапа критерийлерін интеграциялау. 17. Сапа мәселелерін насихаттауға қатысу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сапа менеджменті жүйесі.

	<p>2. Тәуекелдерді басқару.</p> <p>3. АОО қызметіне қойылатын талаптар.</p> <p>4. Авиациялық персоналды кәсіби даярлау жүйесі.</p> <p>5. Авиациялық персоналға сертификат беру жүйесі.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Дағды 2: Сертификациялық шараларды ұйымдастыру және өткізу, инспекциялық аудиттерді жүргізу.	<p>Машықтар:</p> <p>1. Сыртқы тараптармен (сертификациялық органдар, консалтингтік компаниялар, клиенттер, уәкілетті органдар/ұйымдар) өзара әрекеттесу.</p> <p>2. Сертификациялық шаралар мен инспекциялық аудиттер басталмас бұрын құжаттаманы дайындау және алдын ала дайындық жүргізу.</p> <p>3. Тексерулер/аудиттер нәтижелері бойынша түзету және алдын алу шараларын ұйымдастыру.</p> <p>4. Сапа жүйесінің жұмысын басқаруға есептер ұсыну.</p> <p>5. Құжаттаманы рәсімдеу.</p> <p>6. Жоспарлы тексерулер, инспекциялар, сертификациялық шаралар, аудиттердің мерзімділігін бақылау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Сапа саласындағы нормативтік және регламенттік құжаттар.</p> <p>2. АОО және авиациялық персоналды кәсіби даярлау саласындағы сертификаттық сәйкестікке қатысты нормативтік құжаттар.</p> <p>3. Ішкі регламенттер.</p> <p>4. Сертификациялық шаралар мен инспекциялық аудиттерді жүргізу тәртібі мен ережелері.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Құжаттаманы (нұсқаулықтар, инструкциялар, регламенттер және т.б.) әзірлеу және түзетулер енгізу.</p> <p>2. Ішкі және сыртқы аудитті жүргізу тәртібін әзірлеу.</p> <p>3. Бақылау шараларының нәтижелері бойынша кеңестер өткізу, жұмыс топтары мен орындаушылардың қызметін ұйымдастыру және бақылау, атқарылған жұмыстар туралы есеп беру.</p> <p>4. Жаңа мақсаттарды белгілеу, жаңа регламенттер мен стандарттарды енгізу бойынша шараларды уақтылы өткізу.</p> <p>5. Оқыту қызметтерін және оқу процесін бақылау механизмдерін мониторингтеу.</p> <p>6. Бағалау және тексеру әдістерін мониторингтеу.</p> <p>7. Жаңа енгізілетін процестер мен технологияларды сынау және енгізу жұмыстарын әзірлеу және оған қатысу.</p>

	<p>Дағды 1: Сапа жүйесін ұйымдастыру.</p>	<p>8. Персоналдың біліктілігі мен даярлығын мониторингтеу. 9. Оқу тренажерлерінің сәйкестігі, калибрлеу және функционалдылығын мониторингтеу (қолданылатын жағдайда). 10. Түзету және профилактикалық шараларды, сондай-ақ оларға қатысты есептілік жүйелерін әзірлеу, жүзеге асыру және мониторингтеу. 11. Пайда болған тенденцияларға сәйкес жауап беру үшін тиісті статистикалық талдау жүргізу. 12. Басқа қызметкерлермен бірлесе және үйлесімді жұмыс істеп, олардың қажеттіліктері мен жұмысының ерекшелігін түсіну, өз жұмысыңызда олардың тілектерін ескеру. Соңғы өнімді жасау тізбегіндегі рөліңізді түсіну. 13. Іс жүзіндегі процестердің жұмыс істеуіне көмектесу және оларды жетілдіру. 14. Сертификация, аудит, тексерулер, сәйкестікті қамтамасыз ету функцияларын бөлу. 15. Әлсіз тұстар мен тәуекелдерді анықтау, оларды жою және минимизациялауға қатысу.</p> <p>Білімдер: 1.СМЖ енгізу қағидалары мен барысы, сапаны қамтамасыз ету және тәуекелдерді басқару мониторингі. 2. Ұшулардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету және сапа саласындағы нормативтік және регламенттік құжаттар. 3. АОО сертификаттық сәйкестігі және авиация персоналын кәсіби даярлау саласындағы нормативтік құжаттар. 4. Ішкі регламенттер.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Бекітілген жоспарлар мен бағдарламаларды жүзеге асыру.</p>	<p>Дағды 2: Ішкі аудитті ұйымдастыру және өткізу.</p>	<p>Машықтар: 1. Аудит жүргізу үшін қажетті бастапқы ақпаратты алу. 2. Графиктерді жасау, аудиттер мен инспекцияларға дайындықты жоспарлау және қамтамасыз ету. 3. Аудитті ұйымдастыру, сәйкессіздіктерді бағалау және ауытқулар мен аудит бойынша есептерді рәсімдеу. 4. Түзету шараларын әзірлеуге қатысу, келісу және олардың орындалуын бақылау, сондай-ақ тиімділігін бағалау. 5. Қажет болған жағдайда, қайта аудиттер өткізу. 6. Ескертулер мен ұсыныстарды мониторингтеу.</p> <p>Білімдер: 1. Ішкі аудитты ұйымдастыру және жүргізудің нормалары, принциптері мен ережелері. 2. Ішкі аудит, құжаттаманы басқару және жазбалар үшін құралдар мен процедуралар.</p>

	<p>3. Ішкі нұсқаулықтар.</p> <p>4. Персоналды басқарудың негіздері, дағдарыс және тәуекелді басқару.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
<p>Дағды 3: Ішкі және сыртқы қызмет тұтынушыларымен екіжақты ақпарат алмасуды ұйымдастыру.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кері байланыс формаларын әзірлеу (анкета, сұрау парақтары, қызмет пен өнімнің сапа паспорттары және т.б.). 2. Сыртқы және ішкі қызмет тұтынушыларынан пікірлердің ішкі жүйесін әзірлеу, пікірлердің сақталуын және консолдауды қамтамасыз ету, сондай-ақ жүргізілген жұмыс нәтижелері бойынша ақпарат алмасу мүмкіндігін қамтамасыз ету. 3. Сапасыздықтар туралы шағымдарды талдау, сәйкессіздіктер мен бұзушылықтардың себептерін зерттеу, әрі қарай талқылау және шешім қабылдау үшін. 4. Пікірлер жүйесін (анонимді түрде) ұйымдастыру және бақылау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сапаны бақылаудың принциптері. 2. Ішкі регламенттер. 3. Келісім шарттарының шарттары. 4. Авиациялық персоналдың санаттарына кәсіби даярлық талаптары.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды.
<p>Дағды 4: Персоналды сапа мәселелері бойынша оқыту және аттестациялау ұйымы.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ішкі персоналды оқыту жүйесімен және/немесе сыртқы тараптармен (сертификация органдары, консалтингтік компаниялар, оқу орталықтары) өзара әрекеттесу. 2. АБЖ және СМЖ талаптарына, технологиялық және техникалық регламенттерге, персоналдың Біліктілік сәйкестігіне қойылатын талаптарға сәйкес персоналды оқыту мен аттестаттаудың мазмұны мен әдістемесі мәселелерінің кешенін қалыптастыру. 3. Сапа саласында персоналдың үздіксіз білім алу жүйесін ұйымдастыруға қатысу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Үздіксіз оқытудың негіздері. 2. Сапа саласындағы персоналды оқытуға қойылатын талаптар. 3. Персоналды даярлау және аттестациялау жөніндегі сыртқы ұйымдардың конъюнктурасы мен оқу қызметі. 4. Қызметкерлерді ынталандыру және мотивациялау механизмдері.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Ақпаратты іздеуде өзіндік жұмыс жүргізу қабілеті, кәсіби міндеттерді шешуге қажетті мәліметтерді табу. Технологиялық қызметте әртүрлі жағдайларда жұмыс істеу дағдылары, жеке және командада тиімді әрекет ету. Күнделікті міндеттердің нәтижелері, қабылданған шешімдер, өзінің және басқалардың қауіпсіздігі үшін жауапкершілік. Іс-әрекетті жоспарлау қабілеті.		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың Біліктілік деңгейін айқындау қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2017 жылғы 31 шілдедегі № 517 бұйрығы. 3. "Авиациялық оқу орталықтарына қойылатын сертификаттық талаптарды бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 ақпандағы № 158 бұйрығы. 4. "Авиациялық персонал куәлігі берілетін адамдарға қойылатын Біліктілік талаптарын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы № 362 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 14 шілдедегі № 470 бұйрығы. 5. ИКАО DOC 9841 "оқу ұйымдарын бекіту жөніндегі нұсқаулық". 6. "Аэронавигациялық қызмет көрсету ережелері. Қызметкерлерді даярлау" ИКАО DOC 9868		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	
	6	Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор	
19. Кәсіптің карточкасы "Оқытудың техникалық құралдары жөніндегі маман":			
Топтың коды:	2371-8		
Қызмет атауының коды:	2371-8-001		
Кәсіптің атауы:	Оқытудың техникалық құралдары жөніндегі маман		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Тренажер/жабдықты техникалық қызмет көрсету саласында кемінде 2 жылдық жұмыс тәжірибесі.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2144-9-014 - Оқыту техникалық құралдарды жөніндегі инженер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Тренажер/жабдықты үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету үшін техникалық қызмет көрсету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Тренажерді техникалық қызмет көрсетуге дайындық.</p> <p>2. Тренажерді техникалық қызмет көрсету.</p> <p>3. Тренажерді техникалық қызмет көрсету бойынша қорытынды.</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Тренажерді техникалық қызмет көрсетуге дайындық.	Дағды 1: Құжаттарды дайындау.	<p>Машықтар:</p> <p>1. Белгіленген регламенттерді сақтау.</p> <p>2. Техникалық құжаттармен (технологиялық карталар, директивалар және т.б.) жұмыс істеу.</p> <p>3. Профиль бойынша практикалық жұмыс тәжірибесі.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ҚР заңнамасы және әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі саласындағы техникалық қызмет көрсету, ӘК-нің ұшуға жарамдылығын қолдау, тренажер кешені, ӘК-де жұмыс істейтін персоналды оқыту бөлігінде халықаралық авиациялық заңнама.</p> <p>2. Адамның мүмкіндіктері, оның ішінде қауіп факторлары мен қателіктерді бақылау принциптері, ӘК-ге қатысты.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	Дағды 2: Құралдарды дайындау.	<p>Машықтар:</p> <p>1. Тренажерді техникалық қызмет көрсету үшін қажетті құралдар мен жабдықтарды пайдалану.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Материалдардың сипаттамалары және оларды тренажер құрылымын жобалауда қолдану, соның ішінде конструкцияны жобалау принциптері мен жүйелердің жұмыс істеуі, жинау әдістері.</p> <p>2. Механикалық, гидравликалық, электрлік және электрондық қуат көздері.</p> <p>3. Құрал-жабдық және индикаторлық жүйелер, басқару жүйелері және борттық навигациялық және байланыс жабдықтары.</p> <p>4. Тренажердің ұшуға жарамдылығын сақтап қалу үшін қажетті жұмыстар, соның ішінде капиталды жөндеу, ағымдағы жөндеу, тексеру, ауыстыру, модификациялау немесе тренажердің, оның компоненттерінің және жүйелерінің конструкциясындағы ақауларды жою әдістері мен процедуралары, тиісті техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша нұсқаулықтарға сәйкес.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды	
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Тренажердің баптауы, бапталуы және жұмысқа дайын болуын қамтамасыз ету.</p>

Енбек функциясы 2: Тренажерді техникалық қызмет көрсету.	Дағды 1: Техникалық қызмет көрсету.	2. Ақаулар мен бұзушылықтарды анықтап, жою. 3. Тренажердің диагностикасын жүргізу. 4. Қауіпсіздік техникасы ережелерін сақтау.
		Білімдер: 1. Ақаулар мен бұзушылықтардың пайда болуы. 2. Тренажермен жұмыс істеуге қойылатын талаптар. 3. Қауіпсіздік ережелері мен техникасы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
Енбек функциясы 3: Тренажерді техникалық қызмет көрсету бойынша қорытынды.	Дағды 1: Техникалық қызмет көрсету бойынша қорытынды.	Машықтар: 1. Қорытындыны құрастыру және сауатты рәсімдеу. 2. Техникалық қызмет көрсету нәтижелерін талдау жүргізу. 3. Ақаулар мен бұзушылықтарды жою жоспарын құрастыру. 4. Ақаулар мен бұзушылықтарды жою актісін құрастыру.
		Білімдер: 1. Тренажерді техникалық қызмет көрсету нәтижелерін бағалау ережелері, принциптері және қолданылуы. 2. Тренажерлық кешенді сақтау жөніндегі зауыт шығарушының ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жоғары моральдық қасиеттер. Тренажердің қызмет көрсету жүйесін, ережелерін, саясатын және нұсқаулық материалдарын жақсы білу және оларды қолдана білу. Орындаудың нәтижелері мен жұмыстың сапасына жауапкершілік, азаматтық авиацияда қабылданған құжаттама, ережелер мен процедураларды сақтау бойынша жоғары ұйымшылдық және пунктуалдылық. Мәселелерді шешу қабілеті.	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы"ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың Біліктілік деңгейін айқындау қағидаларын бекіту туралы"ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 31 шілдедегі № 517 бұйрығы. 3. "Авиациялық оқу орталықтарына қойылатын сертификаттық талаптарды бекіту туралы"ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 24 ақпандағы № 158 бұйрығы. 4. "Авиациялық персонал куәлігі берілетін адамдарға қойылатын Біліктілік талаптарын бекіту туралы "ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы № 362 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы"ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 14 шілдедегі № 470 бұйрығы. 5.ИКАО DOC 9841" оқу ұйымдарын бекіту жөніндегі Нұсқаулық ". 6."Аэронавигациялық қызмет көрсету ережелері. Қызметкерлерді даярлау " ИКАО DOC 9868	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	6	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары
	6	Сапа менеджменті жүйесі жөніндегі маман

20. Кәсіптің карточкасы "Кәсіптік бағдарламалар жөніндегі әдіскер":			
Топтың коды:	2371-7		
Қызмет атауының коды:	2371-7-001		
Кәсіптің атауы:	Кәсіптік бағдарламалар жөніндегі әдіскер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемелерін пайдалану және ұшу-ақпараттық қамтамасыз ету	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2375-0-021 - Ұшу дайындығы жөніндегі әдіскер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе қызметкерлерін кәсіби даярлаумен байланысты әртүрлі қызметтің аспектілерін ұйымдастыру, материалдық-техникалық қамтамасыз ету және сүйемелдеу бойынша кең ауқымды міндеттерді тікелей орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Белгіленген регламенттерге сәйкес аудиториялар, лабораториялар, тренажерлерді оқу іс-шараларына дайындықпен қамтамасыз ету 2. Офис техникасының, негізгі және қосымша оқу құралдарының бүтіндігі мен жұмыс қабілетін қамтамасыз ету. 3. Ақпаратты тарату, жинау және сұрыптау. 4. Инвентаризацияларға белсенді қатысу. 5. Өз жұмыс аймағында қауіптерді басқару. 6. Тестілеу процестерін ұйымдастыру және жоспарлау. 7. Авиациялық құжаттамамен жұмыс. 8. Тестілеу материалдарының тұтастығын, сақталуын және құпиялылығын қамтамасыз ету. 	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: <ol style="list-style-type: none"> 1. Әртүрлі топтағы оқушылардың расписесін және ерекшеліктерін түсіну. 2. Керекті шығын материалдарын оқу бөлмелерінде сабақ кестесі, курс жоспарлары, нұсқаушылар, 	

<p>Еңбек функциясы 1: Белгіленген регламенттерге сәйкес аудиториялар, лабораториялар, тренажерлерді оқу іс-шараларына дайындықпен қамтамасыз ету</p>	<p>Дағды 1: Материалдық қамтамасыз ету.</p>	<p>инженерлер және менеджерлердің талаптарына сәйкес алу, сақтау, сұрыптау және орналастыру.</p> <p>3. Оқу аудиторияларын, зертханаларды және тренажерлерді қажетті мөлшердегі жиһазбен жабдықтау.</p> <p>4. Қажетті есептілікті жүргізу, қажеттіліктер туралы деректер жинау және материалдық құралдарды сатып алу үшін өтінімдер қалыптастыру.</p> <p>5. Басқа қызметкерлермен үйлесімді және келісілген түрде жұмыс істей отырып, олардың жұмысының қажеттіліктері мен ерекшеліктерін түсіну, өз жұмысында олардың тілектерін ескеру. Соңғы өнімді жасау тізбегіндегі рөлді түсіну.</p> <p>6. Көрінетін бұзушылықтар, регламенттерден ауытқулар, туындаған мәселелер, қақтығыстар және ішкі және сыртқы мамандармен өзара әрекеттесудегі қиындықтар туралы дереу хабарлау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұйымның қызметінің аспектілері, өз функциялары, бөлімшелер мен басқа қызметкерлердің негізгі функциялары.</p> <p>2. Авиациялық персоналды кәсіби даярлау жүйесі, іске асырылатын бағдарламалардың құрылымы, оқу іс-шараларын жоспарлау принциптері және олардың материалдық қамтамасыз етілуі.</p> <p>3. Бағдарламалық қамтамасыз ету, техникалық және зертханалық құралдар.</p> <p>4. Офис техникасы және көшіру-көбейту техникасы, желілік жабдық.</p> <p>5. Материалдық құралдарды қабылдау және беру негізгі процестері.</p> <p>6. Қауіпсіздік техникасы.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Оқу іс-шараларын, жиналыстарды және конференцияларды даярлау және қызмет көрсету.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Іс-шаралардың атрибутикасын және кофе-брейктердің мазмұнын алу, орналастыру және орналастыру.</p> <p>2. Қолданылатын техникалық құралдар мен бағдарламалық қамтамасыз етудің бүтіндігі мен жұмыс қабілетін қамтамасыз ету.</p> <p>3. Жеткілікті коммуникациялық деңгейді орнату.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Кәсіби даярлау процестерін қамтамасыз ету үшін қолданылатын бағдарламалық қамтамасыз ету, техникалық және зертханалық құралдар.</p> <p>2. Офис техникасы және көшіру-көбейту техникасы, желілік жабдық.</p> <p>3. Коммуникациялық тіл.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>

	<p>Дағды 1: Материалдық құралдардың бүтіндігін бақылау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өз жауапкершілік аймағында тыңдаушылар мен персоналдың кіру ережелерінің сақталуын, помещениелер мен материалдық құралдардың мониторингін жүргізу. 2. Техниканың, жабдықтың, негізгі және қосымша оқу құралдарының зақымдалуымен немесе жұмыс қабілетінің бұзылуымен байланысты бұзушылықтарға жедел және сәйкесінше жауап беру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шектелген кірудің ережелері мен тәртібі. 2. Мониторинг құралдары мен әдістері. 3. Қауіпсіздік ережелері мен техникасы.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Офис техникасының, негізгі және қосымша оқу құралдарының бүтіндігі мен жұмыс қабілетін қамтамасыз ету.</p>	<p>Дағды 2: Техникалық, бағдарламалық құралдардың жұмыс қабілетін, офиске арналған көпшілік пайдаланылатын техника, көшірме-көбейту техникасы, негізгі және қосымша оқу құралдарының жұмысын қамтамасыз ету, тренажерлер мен мамандандырылған лабораторияларды қоспағанда.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жабдықты өндірушінің талаптарына сәйкес дұрыс қосу және өшіруді жүзеге асыру. 2. Құралдардың және жабдықтардың ақауларын диагностикалау, олардың жұмыс қабілетін қалпына келтіру мүмкіндіктерін анықтау. 3. Құралдар мен жабдықтарға қарапайым қызмет көрсету, жөндеу және жұмыс қабілетін қалпына келтіруді жүзеге асыру. 4. Құралдар мен жабдықтарды жөндеу үшін құралдар мен жабдықтарды қолдану. 5. Жабдықтарды, техника мен локалды желілерді, бағдарламалық қамтамасыз етуді орнатып, баптау. 6. Персоналға техникалық және бағдарламалық құралдарды меңгеруге көмектесу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ақаулардың түрлері. 2. Кішігірім жөндеудің түрлері. 3. Жөндеу үшін құралдарды пайдалану ережелері. 4. Қалпына келтірілетін жабдық пен техника құрылымы, конструкциялары мен механизмдері. 5. Бағдарламалық қамтамасыз ету. 6. Офис және көшірме-көбейту техникасы, желілік жабдықтар. 7. Электр жабдықтарымен жұмыс істегенде құрылыс ережелері мен қауіпсіздік техникасы.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хаттар, статистикалық, маркетингтік, ақпараттық және жарнамалық хабарламаларды құрастыру. 2. Жіберілімді стильмен безендіру немесе безендіру бойынша ұсыныстар беру. 3. Корреспонденцияны жеткізудің әртүрлі тәсілдерін пайдалану.

<p>Еңбек функциясы 3: Ақпаратты тарату, жинау және сұрыптау.</p>	<p>Дағды 1: Ішкі және сыртқы мамандармен өзара әрекеттесу.</p>	<p>4. Өз деңгейіңізде сыртқы персоналмен техникалық өзара әрекеттесуді жүзеге асыру, құжаттаманы дайындау және оның орындалуын бақылау. 5. Алынған ақпаратты жинау және жүйелеу, оны процесс менеджеріне жеткізу үшін.</p> <p>Білімдер: 1. Этика және этикет ережелері. 2. Құжаттаманы дайындау, хат алмасу және сыртқы персоналмен өзара әрекеттесу ережелері. 3. Офис және арнайы бағдарламалық қамтамасыз ету.</p>
<p>Еңбек функциясы 4: Инвентаризацияларға белсенді қатысу.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Инвентаризацияларға дайындық, оларды өткізу және аяқтау кезінде қабылданған және бекітілген нормалар мен тәртіптердің сақталуы.</p>	<p>Ұсынылмайды</p> <p>Машықтар: 1. Нұсқаулықтар мен саясаттарды пайдалану, инвентаризацияға дұрыс дайындалу. 2. Негізгі есептеулерді қателіксіз ақылмен жүргізу. 3. Инвентаризация объектілерінде тез бағдарлану. 4. Техниканы дұрыс пайдалану, параметрлерді, санын, сериялық нөмірді анықтау және қажет болған жағдайда олардың анықтамасына нақты алгоритмді қолдану. 5. Тапсырма мен саясатқа сәйкес материалдық жауапкершілікті тұлға ретінде инвентаризацияға қатысу.</p> <p>Білімдер: 1. Инвентаризацияның түрлері (толық, іріктемелік, циклілік). 2. Инвентаризация жүргізу жөніндегі саясат пен процестер. 3. Номенклатура, сериялық нөмір, адрес бойынша сақтау, қауіпсіздік техникасы.</p>
<p>Еңбек функциясы 5: Өз жұмыс аймағында қауіптерді басқару.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Қауіптерді анықтау және қызметтің жылдамдығы мен сапасына әсер етуі мүмкін салдардың жойылуы немесе азайтылуы үшін баламаларды ұсыну.</p>	<p>Ұсынылмайды</p> <p>Машықтар: 1. Факторлар мен оқиғалар арасындағы себеп-салдар байланысын "не болар еді?" деген сұрақ арқылы анықтау. 2. Оқиғалардың және олардың салдарының ықтимал даму барысын болжау. 3. Басшылыққа шешім қабылдау нұсқаларын (мысалы, визуализация, зоналау) немесе қауіптерді азайту шараларын (мысалы, дұрыс емес жерге қою, дұрыс емес клиентке бағыттау, уақытында орындамау) әзірлеу және ұсыну, соның ішінде, бірақ онымен шектелмей, оқу процесін материалдық құралдармен, келісім-шарттармен және т.б. қамтамасыз етудегі уақытында орындалмау қаупі.</p> <p>Білімдер: 1. Өз қызметтік міндеттерім.</p>

		<p>2. Компаниядағы бекітілген саясаттар мен процестер, өз жұмысыма қатысты.</p> <p>3. Қауіпсіздік техникасы және еңбек қорғау.</p> <p>4. Тікелей басшының жауапкершілік көлемі, бұл менің осы құрылымдағы рөлімді толық түсінуге мүмкіндік береді.</p> <p>5. Қажет болған жағдайда, жұмыста болмаған немесе демалыста жүрген кезде жаңа қызметкерлер мен әріптестерді оқытуға қатысу.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
<p>Еңбек функциясы 6: Тестілеу процестерін ұйымдастыру және жоспарлау.</p>	<p>Дағды 1: Әкімшілік қамтамасыз ету.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өтініштерді қабылдау және рәсімдеу. 2. Келісім-шарттармен жұмыс істеу. 3. Ересек тармақталған аудиториямен өзара әрекеттесу. 4. Әр тестке қатысушы кандидатқа арналған жазбаларды, қағаз және электрондық нұсқада, біріктіру. 5. Кандидаттар мен тест алушыларды жоспарлау. 6. Рейтерлік бағалауды ұйымдастыру. 7. Тестілеу туралы деректер базасын жүргізу, белгіленген құжаттаманы сақтау. 8. Тестілеуге арналған белгіленген ережелер мен нормалардан ауытқуға қатысты әрекеттерді жүзеге асыру. 9. Техниканың, жабдықтың, бағдарламалық құралдардың зақымдалуымен немесе жұмыс қабілетінің бұзылуымен байланысты жағдайларға жедел және сәйкесінше жауап беру. 10. Тестілеу басталмас бұрын кандидаттардың физикалық және психологиялық жағдайына қазіргі регламенттер мен ұсыныстарға сәйкес жауап беру. 11. Тест алушыларды, рейтерлерді және өзін уақытында оқытуды қамтамасыз ету, белгіленген регламенттерге сәйкес. 12. Басқа мамандармен үйлесімді және келісімді жұмыс істеп, олардың жұмыс қажеттіліктері мен ерекшеліктерін түсіну, өз жұмысында олардың тілектерін ескеру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық персоналды кәсіби даярлау және тестілеу саласындағы регламенттер. 2. Байланыс құралдары мен тәсілдері. 3. Қауіпсіздік ережелері мен техникасы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өз деңгейіңізде сыртқы персоналмен техникалық өзара әрекеттесуді жүзеге асыру, құжаттаманы дайындау және оның орындалуын бақылау.

<p>Еңбек функциясы 7: Авиациялық құжаттамамен жұмыс.</p>	<p>Дағды 1: Сыртқы және ішкі өзара әрекеттесу.</p>	<p>2. Жеке деректерді енгізу, журналдар мен деректер базаларын толтыру, пошта және электрондық жіберілімдерді қалыптастыру. 3. Хаттар, статистикалық, маркетингтік, ақпараттық және жарнамалық хабарламаларды құрастыру. 4. Жіберілімді стильмен безендіру немесе безендіру бойынша ұсыныстар беру. 5. Корреспонденцияны жеткізудің әртүрлі тәсілдерін пайдалану. 6. Алынған ақпаратты жинау және жүйелеу.</p> <p>Білімдер: 1. Ағылшын тілін ICAO шкаласы бойынша деңгейін анықтау рәсімдері мен ұйымдастыру регламенттері. 2. Коммуникативтік тіл. 3. Құжаттаманы дайындау, хат алмасу және сыртқы персоналмен өзара әрекеттесу ережелері. 4. Офис және арнайы бағдарламалық қамтамасыз ету.</p>
<p>Еңбек функциясы 8: Тестілеу материалдарының тұтастығын, сақталуын және құпиялылығын қамтамасыз ету.</p>	<p>Дағды 1: Тесті және тестілеу материалдарын қорғау.</p>	<p>Машықтар: 1. Жабдықтар, инфрақұрылым және бағдарламалық қамтамасыз етуге қойылатын талаптарды қамтамасыз ету. 2. Белгілі бір материалдарға, нұсқаларға немесе сұрақтарға қол жеткізуді шектеу. 3. Бағалаулардың құпиялылығын қамтамасыз ету, бағалау туралы ақпаратты және тест материалдарын қауіпсіз сақтау. 4. Тест тапсырмаларын қамтитын деректер базасын қорғауды қамтамасыз ету. 5. Тестіленушілердің ұсынған құжаттарының жалғандығын анықтау. 6. Сертификаттар мен бағалау құжаттамасын тіркеу. 7. Аудио және бейнемазмұндарды сақтау. 8. Кандидаттың ағылшын тілін меңгеру деңгейін бағалау талаптарына сәйкес аттестаттау мерзімі ішінде бағалау парақтарының және оларды растайтын құжаттардың (электрондық деректерді қоса алғанда) сақталуын қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер: 1. Авиациялық персоналды кәсіби даярлау жүйесі. 2. Тестілеуді ұйымдастыруға қойылатын талаптар. 3. Жеке компьютердің құрылымы мен жұмыс істеуі, офис және көшірме-көбейту техникасы. 4. Офис және арнайы бағдарламалық қамтамасыз ету. 5. Тестілеу процестері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Орындаушылық, ұқыптылық, назар аудару, тәртіптілік, жауапкершілік, тілдерді үйрену қабілеті, оқуға икемділік, коммуникативтілік, дамуға ынталылық.	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиациялық персоналды кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың Біліктілік деңгейін анықтау қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 31 шілдедегі № 517 бұйрығы. 3. "Авиациялық оқу орталықтарына қойылатын сертификаттық талаптарды бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 24 ақпандағы № 158 бұйрығы. 4. "Авиациялық персонал куәлігі берілетін адамдарға қойылатын Біліктілік талаптарын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы № 362 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 14 шілдедегі № 470 бұйрығы. 5. "Оқу ұйымдарын бекіту жөніндегі Нұсқаулық" ИКАО DOC 9841. 6. "Аэронавигациялық қызмет көрсету ережелері. Персоналды даярлау" ИКАО DOC 9868	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	6	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары
	5	Оқытудың техникалық құралдары жөніндегі маман

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

21. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.

Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынғалиевич, +7 (717) 257 21 91, e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

22. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы" АҚ, "Эйр Астана" АҚ, "ҚАЗАЭРОНАВИГАЦИЯ" РМК.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54 52.

Орындаушылар: Никитина Маргарита Евгеньевна, +7 (700) 755 56 97, m.nikitina@agakaz.kz.

Плиско Алексей Михайлович, +7 (777) 257 34 13, alexey.plisko@airastana.com.

Шокенова Айжан Сембаевна, +7 (705) 388 83 92, zhienbayeva@ans.kz.

Конакбай Зарина Еркінбековна, Konakbay.zarina@mail.ru, +7 (707) 025 64 38.

23. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

24. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 18 қараша.

25. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.

26. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.

27. Болжалды қайта қарау күні: 2027 жылғы 31 желтоқсан.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің
міндетін атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы

Кәсіптік стандарт: "Техникалық бақылау және қадағалау"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Техникалық бақылау және қадағалау" кәсіптік стандарты ҚР "Кәсіби біліктіліктер туралы" Заңының 5-бабына сәйкес әзірленді және ұшулардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету, авиациялық қауіпсіздік және авиация саласындағы стандарттардың сақталуына қатысты сертификаттау, бақылау және қадағалау міндеттерін жүзеге асыратын басшылар мен мамандардың қызметіне арналған критерийлерді анықтайды.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) авиациялық инспектор – азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымның лауазымды тұлғасы, әуе кеңістігін пайдалану бойынша бақылау және қадағалау жүргізуге уәкілетті;

2) авиациялық персонал – арнайы және (немесе) кәсіби дайындығы бар жеке тұлғалар, олар ұшақтардың ұшуларын, әуе жүк тасымалдарын және авиациялық жұмыстарды орындау және қамтамасыз ету, ұшақтарға техникалық қызмет көрсету, әуе қозғалысын ұйымдастыру және қызмет көрсету, әуе қозғалысын басқару саласында қызмет атқарады;

3) авиациялық персоналды кәсіби даярлау – бастапқы даярлық, қайта даярлау және кәсіби деңгейін қолдау;

4) азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым – мемлекеттің жарғылық капиталына жүз пайыз қатысуы бар акционерлік қоғам, ҚР азаматтық авиация саласының тұрақты дамуын, ұшулардың қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған қызметті жүзеге асырады;

5) ақпарат – ақпарат иесінің алған немесе жасаған, кез келген құралда тіркелген және оны сәйкестендіруге мүмкіндік беретін реквизиттерге ие тұлғалар, заттар, фактілер, оқиғалар, құбылыстар және процестер туралы мәліметтер;

6) біліктілік – міндеттер мен функцияларды белгіленген деңгейде тиімді орындау үшін қажетті дағдылар, білім мен ұстанымдардың үйлесімі;

7) құзыреттілік – адамның мүмкіндіктерін өлшеу, бұл нақты жұмыс түрін сәтті орындауды сенімді түрде болжауға арналған. Құзыреттілік белгілі бір жағдайларда әрекеттер арқылы көрініс табады және байқалады, ол сәйкес білім, дағдылар мен ұстанымдарды mobilizatsiya жасауға бағытталған;

8) құпия ақпарат – ҚР заңнамасына, Еуразиялық экономикалық одақ органдарының актілеріне, Еуразиялық экономикалық одақтың құқықтарына, халықаралық шарттарға

сәйкес, қол жеткізу шектелген (құпиялылық орнатылған) барлық ақпарат түрлері (коммерциялық, банктік, салықтық, нотариалдық, медициналық (медициналық қызметкердің құпиясы), жеке, адвокаттық құпиялар), яғни, осы ақпаратқа қол жеткізген тұлғаға, егер басқа нормативтік құқықтық актілерде басқаша көзделмесе, ақпараттың иесінің жазбаша келісімінсіз үшінші тұлғаларға бермеу (ашпау) міндеті қойылған;

9) ҚР әуе кеңістігі – ҚР құрлықтағы және судағы аумақтарының үстіндегі, оның ішінде аумақтық суларының үстіндегі әуе кеңістігі;

10) қызметтік пайдалануға арналған (бұдан әрі – ҚП) – шектеулі таратылатын қызметтік ақпарат, құжаттарда, істерде және басылымдарда, электрондық және басқа да құралдарда "Қызметтік пайдалануға арналған" белгісімен көрсетілген;

11) техникалық қызмет көрсету – ұшқышсыз авиациялық жүйенің ұшу жарамдылығын сақтау үшін қажетті жұмыстарды жүргізу, оған бақылау-қалпына келтіру жұмыстары, тексерулер, ауыстырулар, ақауларды жою, жеке түрде де, кешенді түрде де орындалатын, сондай-ақ модификацияны практикалық жүзеге асыру.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады;

- 1) БА – біліктілік анықтамалығы;
- 2) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;
- 3) EASA – Еуропалық ұшу қауіпсіздігі агенттігі (EASA);
- 4) ИАТА (IATA) – Халықаралық әуе көлігі ассоциациясы;
- 5) ИКАО (ICAO) – Халықаралық азаматтық авиация ұйымы;
- 6) ИСО (ISO) – Халықаралық стандарттау ұйымы;
- 7) ҚР – Қазақстан Республикасы;
- 8) SARPs – Стандарттар мен ұсынылатын тәжірибелер;
- 9) СБШ – Салалық біліктілік шеңбері;
- 10) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Техникалық бақылау және қадағалау.

5. Кәсіптік стандарттың коды: H52231085.

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

H Көлік және қоймалау;

52 Жүктерді қоймаға қою және қосалқы көлік қызметі;

52.2 Қосалқы көлік қызметі;

52.23 Әуе көлігінің қосалқы қызметі;

52.23.1 Әуе кеңістігін пайдалануды реттеу;

H Көлік және қоймалау;

52 Жүктерді қоймаға қою және қосалқы көлік қызметі;

52.2 Қосалқы көлік қызметі;

52.23 Әуе көлігінің қосалқы қызметі;

- 52.23.9 Әуе көлігімен жолаушылар мен жүк тасымалына жататын өзге де қызмет;
- Н Көлік және қоймалау;
- 52 Жүктерді қоймаға қою және қосалқы көлік қызметі;
- 52.2 Қосалқы көлік қызметі;
- 52.29 Өзге де көліктік қосалқы қызмет;
- 52.29.2 Көліктегі техникалық қадағалау.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Кәсіби стандарт басшылар мен мамандарға қатысты біліктілік пен құзыреттілік талаптарын қамтиды, олар ұшулардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету, авиациялық қауіпсіздік және азаматтық салалық сегменттегі авиациялық операцияларды орындаумен байланысты барлық процестердің сенімділігіне жауап береді.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

- 1) Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары – 8 СБШ-нің деңгейі;
- 2) Мамандандырылған әуе көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) – 7 СБШ-нің деңгейі;
- 3) Ұшу қауіпсіздігі инженер-инспектор – 6 СБШ-нің деңгейі;
- 4) Авиациялық қауіпсіздік жөніндегі инспектор – 6 СБШ-нің деңгейі;
- 5) Ұшу стандарттары жөніндегі менеджер – 5 СБШ-нің деңгейі;
- 6) Авиациялық қауіпсіздік менеджері – 5 СБШ-нің деңгейі.

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары":			
Топтың коды:	1210-0		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Ұйымның директоры (Бас директор, Атқарушы директор, Президент, Басқарма төрағасы, Басқарушы).		
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы	Мамандық:	Біліктілік: -

Кәсіптік білім деңгейі:	PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Инженерия және инженерлік іс	
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Авиация саласында кемінде 10 жыл практикалық қызмет, оның ішінде 5 жыл басшылық лауазымдарда. Ұшулардың қауіпсіздігі, авиациялық қауіпсіздік, басқару және халықаралық стандарттар бойынша бағдарламаларға тұрақты қатысу. Халықаралық авиациялық ұйымдармен өзара әрекет ету үшін жеткілікті деңгейде ағылшын тілін меңгеру. Азаматтық авиация саласындағы нормативтік құқықтық актілердің талаптарына сәйкес кәсіби дайындық. Көрсетілген тәжірибесі және авиациялық білімі болған жағдайда, Бакалавриат деңгейіндегі білім де рұқсат етіледі.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Жок. Жалпы талаптар жоғары деңгейдегі басшыларға қатысты стандартты регламенттермен анықталады, ал мамандандырылған талаптар салалық нормативтік құқықтық актілердің талаптарына сәйкес кәсіби дайындықпен белгіленеді.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1210-0-002 - Бас директор 1210-0-010 - Ұйымның бас директоры 1210-0-012 - Азаматтық авиация басқармасының (агентігінің) бас директоры		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Авиациялық қызметтің техникалық бақылау және қадағалау жүйесіндегі әкімшілікте негізгі аспектілерді тиімді басқару, нормативтік талаптардың сақталуын қамтамасыз ету, операцияларды басқару, авиация саласында қабылданған қауіпсіздік деңгейін қамтамасыз ету және оның дамуына жәрдемдесу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Миссияны, құндылықтарды, мәдениетті, саясатты және стратегияны қалыптастыру. 2. Авиациялық әкімшілікті басқару. 3. Қызметті мониторингтеу және бағалау жүргізу.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Ұйымның саясатын, қызмет стратегиясын және олардың жүзеге асырылу механизмдерін анықтау. 2. Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын ұйымдастыру және олардың тиімді өзара іс-қимылын қамтамасыз ету, олардың қызметін әлеуметтік және нарықтық басымдықтарды ескере отырып, жаңашылдықтарға және нарықтық жағдайлардың өзгеруіне жедел әрекет ететін икемді және мобильді тауарлар мен қызметтер өндірісін дамытуға және жетілдіруге бағыттау.	

<p>Еңбек функциясы 1: Миссияны, құндылықтарды, мәдениетті, саясатты және стратегияны қалыптастыру.</p>	<p>Дағды 1: Кәсіпорынның (ұйымның) миссиясын, мақсаттарын, саясатын және стратегиясын әзірлеу және бекіту.</p>	<p>3. Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету бойынша шаралар қабылдау, олардың кәсіби білімдері мен тәжірибесін тиімді пайдалану және дамыту, өмір мен денсаулыққа қауіпсіз әрі қолайлы еңбек жағдайларын құру, қоршаған ортаны қорғау заңнамасының талаптарын сақтау, ұжымда қолайлы психологиялық атмосфераны қалыптастыру.</p> <p>4. Басқарудың экономикалық және әкімшілік әдістерінің үйлесуін, өндірістік және басқа да мәселелерді талқылау мен шешуді, өндіріс тиімділігін арттырудың материалдық және моральдық ынталандыруларын қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері. 2. Ұйым қызметіне қатысты басқа органдардың регламенттік материалдары. 3. Ұйымның профилі, мамандануы және құрылымының ерекшеліктері. 4. Ұйымның өндірістік қуаттары және кадрлық ресурстары. 5. Салық заңнамасы. 6. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметі бойынша бизнес-жоспарларды құру және келісу тәртібі. 7. Ұйымды басқарудың заманауи әдістері. 8. Стратегиялық жоспарлау, нарық — ішкі және сыртқы конъюнктура (өз секторын және онымен байланысты салалар), бәсекелестер, жеткізушілер және тұтынушылар. 9. Ғылыми-техникалық жетістіктер, алдыңғы қатарлы отандық және шетелдік тәжірибе. 10. Қызметтің тиісті түрі бойынша тәжірибе және ең үздік ұқсас ұйымдардың тәжірибесі. 11. Шаруашылық және қаржылық келісімшарттарды жасау және орындау тәртібі. 12. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу тәртібі және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу. 13. Ұйымның экономикасы мен қаржыларын басқару, өндірісті және еңбекті ұйымдастыру. 14. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, қауіпсіздік және еңбек қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды.</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заңнамаға сәйкес ұйымның өндірістік, шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметін басқару.

Еңбек функциясы 2:
Авиациялық әкімшілікті
басқару.

Дағды 1:
Ұйымдық құрылымды
әзірлеу және ресурстарды
бөлу.

2. Қабылданған шешімдердің орындалуын, ұйымның балансындағы мүліктің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қаржылық-шаруашылық нәтижелерін қамтамасыз ету.

3. Авиациялық саланың жағдайы туралы сала басшылығына және басқа реттеушілерге есептер дайындау.

4. Шарттар жасау, мәмілелер мен операцияларды жүзеге асыру, үшінші тарап ұйымдарымен немесе басқа заңды тұлғалармен келісімдер жасасу, бұйрықтар мен нұсқаулар шығару, ұйымды іскерлік кездесулерде таныстыру.

5. Ұйымның мемлекеттік бюджет, жинақтаушы зейнетақы және сақтандыру қорлары, жеткізушілер, тапсырыс берушілер мен кредиторлар, оның ішінде банктер алдындағы міндеттемелерін, сондай-ақ шаруашылық және еңбек шарттарын (контракттарын), индикативтік жоспарлар мен бизнес-жоспар көрсеткіштерін орындауын қамтамасыз ету.

6. Әлеуметтік әріптестік қағидаттарына сүйене отырып, ұжымдық шартты әзірлеуді, жасасуды және орындауды, еңбек және өндірістік тәртіпті сақтауды қамтамасыз ету, қызметкерлердің еңбек мотивациясын, бастамасын және белсенділігін дамытуға ықпал ету.

7. Ұйымның қаржылық-экономикалық және өндірістік-шаруашылық қызметіне қатысты мәселелерді заңнамамен берілген құқықтар шеңберінде шешу.

8. Қызметтің жекелеген бағыттарын басқа лауазымды тұлғаларға, директордың орынбасарларына, филиал басшыларына, сондай-ақ функционалдық бөлімшелерге тапсыру.

9. Ұйымды авиациялық қызметтегі глобалдық саясатты жүзеге асырумен байланысты ішкі және халықаралық алаңдарда таныстыру.

Білімдер:

1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері.

2. Ұйымның профилі, мамандануы және құрылымының ерекшеліктері.

3. Ұйымның өндірістік және кадрлық ресурстары.

4. Салық заңнамасы.

5. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметі бойынша бизнес-жоспарларды құру және келісу тәртібі.

6. Ұйымды басқарудың заманауи әдістері.

7. Ғылыми-техникалық жетістіктер, алдыңғы қатарлы отандық және шетелдік тәжірибе.

		<p>8. Қызметтің тиісті түрі бойынша тәжірибе және ең үздік ұқсас ұйымдардың тәжірибесі.</p> <p>9. Шаруашылық және қаржылық келісімшарттарды жасау және орындау тәртібі.</p> <p>10. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу тәртібі және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу.</p> <p>11. Ұйымның экономикасы мен қаржыларын басқару, өндірісті және еңбекті ұйымдастыру.</p> <p>12. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, қауіпсіздік және еңбек қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды.
	<p>Дағды 1: Ұшулардың қауіпсіздігі, авиациялық қауіпсіздік және нормативтік талаптардың сақталуын бақылау (қадағалау) шараларын қамтамасыз ету.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшулар мен авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету бағдарламаларын енгізу, олардың орындалуына бақылауды қамтамасыз ету. 2. Авиациялық қызметте қауіптерді бағалау, оларды талдап, онымен жұмыс істеу бойынша шешімдер қабылдау. 3. Әуе кемелерін пайдалану және техникалық қызмет көрсету стандарттарының сақталуын мониторингтеу және бақылауды қамтамасыз ету. 4. Ұлттық регламенттер мен халықаралық стандарттардың (ICAO, EASA, IATA) тепе-теңдікте үйлесімін қамтамасыз ету. 5. Авиациялық нормалар мен ережелердің сақталуын қамтамасыз ету үшін мемлекеттік органдармен, халықаралық ұйымдармен және операторлармен іс-қимылды үйлестіру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұлттық авиациялық заңнама жүйесі және халықаралық авиациялық реттеушілер, соның ішінде ережелер мен регламенттер (ICAO, EASA, IATA). 2. Авиациялық саладағы ұйым және басқару принциптері. 3. Әуе кемелерін және жабдықтарды пайдалану жөніндегі техникалық аспектілер. 4. Авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету принциптері. 5. Заманауи басқару және стратегиялық жоспарлау әдістері. 6. Өндірістік-шаруашылық және қаржылық-экономикалық қызметті реттейтін өзге нормативтік құқықтық актілер мен мемлекеттік органдардың актілері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды.
		Машықтар:

Еңбек функциясы 3:
Қызметті мониторингтеу және бағалау жүргізу.

Дағды 2:
Қызметті мониторингтеу және бағалау жүргізу.

1. Қабылданған шешімдердің орындалуын, ұйымның балансындағы мүліктің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қаржылық-шаруашылық нәтижелерін қамтамасыз ету.
2. Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын ұйымдастыру және олардың тиімді өзара іс-қимылын қамтамасыз ету, олардың қызметін бағалау жүргізу.
3. Ұйым жұмысының тиімділігін арттыруды қамтамасыз ету және оның нәтижелерін талдау.
4. Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету бойынша шаралар қабылдау, олардың біліктілік деңгейін арттыру және олардың қызмет нәтижелерін бағалау.
5. Басқарудың экономикалық және әкімшілік әдістерінің үйлесуін қамтамасыз ету, өндірістік және басқа да мәселелерді талқылау мен шешуді, өндіріс тиімділігін арттырудың материалдық және моральдық ынталандыруларын қамтамасыз ету.
6. Кәсіпорын жұмысын жетілдіру бойынша іс-шараларды әзірлеу және енгізілген өзгерістерді мониторингтеу.

Білімдер:

1. Мемлекеттік органдардың әкімшілік-шаруашылық қызметіне қатысты регламенттік құжаттар мен нұсқаулық материалдар.
2. Ұйымның профилі, мамандануы және құрылымының ерекшеліктері.
3. Ұйымның өндірістік қуаттары және кадрлық ресурстары.
4. Салық заңнамасы.
5. Ұйымды басқарудың заманауи әдістері.
6. Бағынышты қызмет түрлері мен ұқсас ұйымдардың озық шешімдерінің тәжірибесі.
7. Шаруашылық және қаржылық келісімшарттарды жасау және орындау тәртібі.
8. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу тәртібі және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу.
9. Ұйымның экономикасы мен қаржыларын басқару, өндірісті және еңбекті ұйымдастыру.
10. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, қауіпсіздік және еңбек қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Ұсынылмайды.

Көшбасшылық қабілеттері.
Жауапкершілік.
Назар аудару.
Стратегиялық ойлау және өзгерістерге тез әрекет ету қабілеті.
Жоғары еңбекқорлық.

<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Оқу қабілеті. Күрделі мәселелер мен проблемаларды шешуге қабілет пен дайындық. Инновациялық көзқарас. Шығармашылық. Қарым-қатынас дағдылары (соның ішінде шет тілінде сөйлесу). Нәтижеге бағдарлану. Өзін-өзі талдау. Жүйелі ойлау. Жеке және топта жұмыс істей білу қабілеті. Кәсіби дамуға ұмтылу. Әр түрлі көзқарастар мен пікірлерді ескеру және құрметтеу. Өзін-өзі сенімділік. Кең дүниетаным.</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. ҚР Заңы "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы". 2. Халықаралық азаматтық авиация Конвенциясының 1-19 қосымшалары. 3. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 9734 құжаты. " Ұшулардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бақылау ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулық". 4. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 8335 құжаты "Пайдалану инспекциясы, сертификаттау және тұрақты қадағалау процедуралары жөніндегі нұсқаулық". 5. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 10004 құжаты "Ұшулардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі Глобалдық жоспар". 6. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 10118 құжаты "Авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі Глобалдық жоспар". 7. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 9379 құжаты "Әуе персоналына куәліктер беру мемлекеттік жүйесін құру және басқару жөніндегі нұсқаулық". 8. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы "Ұшулар қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіби дайындығының Типтік бағдарламаларын бекіту туралы".</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 7</p>	<p>Кәсіптің атауы: Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары.</p>
<p>10. Кәсіптің карточкасы "Мамандандырылған әуе көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)":</p>		
<p>Топтың коды:</p>	<p>1325-4</p>	
<p>Қызмет атауының коды:</p>	<p>-</p>	
<p>Кәсіптің атауы:</p>	<p>Мамандандырылған әуе көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>7</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:</p>		
<p>БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Өндіріс бойынша директордың орынбасары (Директор, Вице-президент).</p>	
	<p>Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (</p>	<p>Мамандық:</p>

Кәсіптік білім деңгейі:	магистратура, резидентура)	Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Авиация саласында кемінде 7 жыл практикалық қызмет, оның ішінде профильді бөлімшелерде басшылық лауазымдарда кемінде 3 жыл. Ұшулардың қауіпсіздігі, авиациялық қауіпсіздік, персоналды басқару және нормативтік-құқықтық база бойынша бағдарламаларға тұрақты қатысу. Халықаралық авиациялық құрылымдармен және серіктестермен өзара әрекет ету үшін жеткілікті деңгейде ағылшын тілін меңгеру. Көрсетілген тәжірибесі және авиациялық білімі болған жағдайда, Бакалавриат деңгейіндегі білім де рұқсат етіледі.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-4-004 - Авиация бастығы 1325-4-014 - Авиациялық қауіпсіздік бөлімшесінің бастығы 1325-4-018 - Қызмет бастығы 1325-4-019 - Ұшу қауіпсіздігі қызметінің бастығы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Құрылымдық бөлімшенің қызметін тиімді басқару, соның ішінде авиация саласындағы бақылау, қадағалау, қауіпсіздік және реттеу міндеттерін орындауды қамтамасыз ету үшін тиісті процестерді басқару.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әкімшілік-басқарушылық қызмет. 2. Қызметтің тиімділігін қамтамасыз ету. 3. Бөлімшенің қызметін талдау және стратегиялық жоспарлау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бағынышты құрылымдық бөлімшелердің жұмыс сапасын бақылау және арттыру. 2. Құрылымдық бөлімшенің процестерін жоспарлау. 3. Іс-шараларды жүзеге асырудың формаларын, әдістерін және мерзімдерін анықтау. 4. Құрылымдық бөлімшенің іске асырылатын процестерінің тиімділігін бақылау. 5. Ұшулардың қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікті арттыруға бағытталған мақсаттар мен міндеттерді анықтау. 6. Бақылау және қадағалау саласында ұйымның саясатын жүзеге асыру. 7. Персоналды іріктеу, даярлау және аттестаттау бойынша іс-шаралардың орындалуын қамтамасыз ету. 8. Персоналдың антикоррупциялық мәдениет принциптерін сақтауына шаралар қабылдау. 	

<p>Еңбек функциясы 1: Әкімшілік-басқарушылық қызмет.</p>	<p>Дағды 1: Қызметті жоспарлау және бақылау.</p>	<p>9. Өз қызметінде ИКАО -ның стандарттары мен ұсынылған практикасын енгізу. 10. Аудит нәтижесінде анықталған сәйкессіздіктер бойынша түзету шараларының орындалуын бақылау. 11. Нормативтік құжаттарды қарастыру, зерттеу және талдау. 12. Өз бөлімшесіндегі инспекторлар, сарапшылар және мамандардың жұмысын жоспарлау және үйлестіру. 13. Еңбек қорғау, өрт қауіпсіздігі, өндірістік санитария және еңбек жағдайларын жақсарту бойынша іс-шараларды орындауды қамтамасыз ету. 14. Өз құзыреті мен (немесе) делегирленген өкілеттіктер шегінде бұйрықтар мен нұсқаулар шығару. 15. Халықаралық тәжірибені жаңарту.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Сала мен ұйымның құрылымдық қызметінің ерекшеліктері. 2. ҚР нормативтік құқықтық актілері, қаулылары, өкімдері, бұйрықтары және әуе кеңістігін пайдалану, әуе қозғалысын ұйымдастыру және ұшуларды қамтамасыз ету, азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратты қамтамасыз ету бойынша жоғары тұрған органдардың басқа да басшылық және нормативтік құжаттары. 3. Кәсіпорын мен бөлімшенің даму стратегиясы және жоспарлары, олармен байланысты бөлігінде. 4. Ұйымның құрылымы, қызметі бойынша ережелер мен бұйрықтар. 5. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері. 6. Еңбек заңнамасының негіздері. 7. Азаматтық авиация саласындағы халықаралық құжаттар мен регламенттер жүйесі. 8. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) стандарттары мен ұсынылатын практикалары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды.</p> <p>Машықтар:</p> <p>1. Өзгермелі қызмет жағдайында тиімді өзара іс-қимыл жасау. 2. Оқиғалардың дамуын модельдеу және мүмкін болатын салдарын бағалау. 3. Жоспарларды, жобаларды, жағдайларды, ықтимал қауіптер мен жұмыстардың нәтижелерін бағалау. 4. Жобалардың, процедуралардың, жұмыстар кешендерінің және олардың орындаушыларының тиімділігін бағалау. 5. Амбициялы, бірақ қол жеткізуге болатын мақсаттар мен міндеттерді қою.</p>

	<p>Дағды 1: Бақылау және қадағалау функцияларын жүзеге асыру сапасын тұрақты түрде жақсарту ұйымы.</p>	<p>6. Қызметкерлерді стратегиялық нәтижелерге ынталандыру және көтермелеу. 7. Қиындықтарды, проблемалық жерлерді және қауіптерді анықтау, олардың жойылуын және минимизациясын қамтамасыз ету. 8. Қызметкерлерді оқыту және аттестаттау, жаңа технологияларды енгізу үшін жағдайлар жасау.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сала мен ұйымның жүйелік қызметінің ерекшеліктері. 2. Сервистік қызмет әдістері, стандарттары және регламенттері, оның ішінде сапаны жақсарту тәсілдері. 3. Өндірісті, жоспарлауды, еңбекті, оның ақысын және ынталандыруды ұйымдастыру. 4. Жаңа технологиялар мен процедураларды енгізу бойынша алдыңғы қатарлы шетелдік тәжірибе. 5. Персоналды ынталандыру тәсілдері. 6. Сыздарлы, шығармашылық ойлау және ми шабуылы тәсілдері. 7. Өндірісті және басқаруды ұйымдастыру негіздері. 8. Персоналдың лауазымдық міндеттері. 9. Еңбек заңнамасының негіздері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Қызметтің тиімділігін қамтамасыз ету.</p>	<p>Дағды 2: Авиациялық нормалар мен ережелердің сақталуын бақылау бойынша іс-шараларды ұйымдастыру және жүзеге асыру.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құрылымдық бөлімшенің құзыреті шегінде әуе кемелерін және жердегі инфрақұрылымды пайдалану стандарттарының сақталуын мониторингтеу және қадағалау. 2. Ұшулардың қауіпсіздігі мен техникалық қызмет көрсетуге қатысты нормативтік талаптардың және ішкі регламенттердің орындалуын қамтамасыз ету. 3. Авиациялық инфрақұрылым объектілерін тұрақты түрде тексеру және инспекциялау жүргізу, есептерді ұсыну. 4. Ұшулардың қауіпсіздігі және авиациялық инфрақұрылымның жағдайымен байланысты қауіптерді азайту шараларын әзірлеу және іске асыру. 5. Өз құзыреті шегінде авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету бағдарламаларын жасау және енгізуге қатысу. 6. Потенциалды қауіптерді талдау, онымен жұмыс істеу бойынша іс-шараларды анықтау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ИКАО стандарттары мен ұсынылатын тәжірибелері. 2. Шетелдік авиациялық агенттіктер мен ұйымдардың регламенттері.

		<p>3. Сәйкес саладағы ұлттық нормативтік құқықтық актілер.</p> <p>4. Сала, ұйымның жүйелік қызметі және құрылымдық бөлімшенің ерекшеліктері.</p> <p>5. Қызмет әдістері, стандарттары мен регламенттері, оның ішінде сапаны жақсарту тәсілдері.</p> <p>6. Басқа авиациялық әкімшілік бөлімшелерімен және сыртқы серіктестермен (мемлекеттік органдар, операторлар, әуежайлар және т.б.) келіссөздер жүргізу және жұмысын үйлестіру әдістері.</p> <p>7. Әуе кемелерінің қауіпсіздігі, пайдалану және техникалық қызмет көрсету мәселелерін жедел шешу әдістері.</p> <p>8. Қауіптерді бағалау және онымен жұмыс істеу әдістері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды.
<p>Еңбек функциясы 3: Бөлімшенің қызметін талдау және стратегиялық жоспарлау.</p>	<p>Дағды 1: Жоспарларды, жобаларды талдау және стратегияны анықтау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құрылымдық бөлімшенің қызметін жоспарлау. 2. Құрылымдық бөлімшенің жұмыс өнімділігін арттыру шараларын қабылдау. 3. Өз бағынышты бөлімшелердің қызметін басқару. 4. Бекітілген жоспарларға сәйкес бөлімшенің жұмысын ұйымдастыру. 5. Жоспарларды, жобаларды, жағдайларды және тапсырылған міндеттердің нәтижелеріне ықпал ететін мүмкін болатын қауіптерді бағалау. 6. Процедуралардың, жұмыс кешендерінің және олардың орындаушыларының тиімділігін бағалау. 7. Жиындар, презентациялар, келіссөздер және кеңестер өткізу. 8. Құрылымдық бөлімшенің құзыретіне қатысты мәселелер бойынша әр түрлі ведомстволармен, органдармен және қызметтермен өзара әрекеттесу. 9. Өз құзыретіне сәйкес және белгіленген өкілеттіктер бойынша бұйрықтар мен нұсқаулар жобаларын әзірлеу. 10. Ұлттық саясат пен халықаралық тәжірибені ескере отырып, бөлімшенің негізгі даму бағыттарын анықтау. 11. Бөлімшенің жұмысын ұйымдастыруды және жоспарлы тапсырмалардың орындалуын бақылау. 12. Құрылымдар арасындағы өзара әрекеттесудің тиімділігін бағалау. 13. Алдағы жылға, 3 және одан да көп жылға мақсаттар қою және міндеттерді анықтау. 14. Бөлімшеге арналған есептік және есеп беру құжаттамасын жүргізуді ұйымдастыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сала мен ұйымның құрылымдық қызметінің ерекшеліктері.

		<p>2. ҚР әуе кеңістігін пайдалану саласындағы жоғары тұрған органдардың нормативтік құқықтық актілері, қаулылары, өкімдері, бұйрықтары және басқа да басшылық және нормативтік құжаттары.</p> <p>3. Кәсіпорын мен бөлімшенің даму стратегиясы және жоспарлары, олармен байланысты бөлігінде.</p> <p>4. Ұйымның құрылымы, қызметі бойынша ережелер мен бұйрықтар.</p> <p>5. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері.</p> <p>6. Еңбек заңнамасының негіздері.</p> <p>7. Алдыңғы қатарлы тәжірибе, ең жақсы практикалар және оларды енгізу бойынша іс-шаралар.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды.
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Қызмет саласын түсіну және осы бағытта өзін-өзі дамытуға ұмтылу.</p> <p>Белгіленген біліктілік талаптары шегінде өз қызметін және бөлімшелердің қызметін ұйымдастыру және басқару.</p> <p>Экономикалық міндеттерді орындау үшін әдістер мен құралдарды дербес таңдауға қабілет.</p> <p>Өз жұмыс нәтижелері үшін жауапкершілік, өзін-өзі дамыту және басқаларды оқыту.</p> <p>Ұжымдық жұмыстың нәтижелері үшін жауапкершілік.</p> <p>Жоғары біліктілік, ұйымдастыру және рационализация қабілеттері.</p> <p>Кең дүниетаным, стандарттан тыс әрекет ету және ойлау қабілеті.</p> <p>Авиациялық жүйені терең түсіну.</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР Заңы "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы". 2. Халықаралық азаматтық авиация Конвенциясының 1-19 қосымшалары, қызмет бағыттарына сәйкес. 3. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 9734 құжаты. "Ұшулардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бақылау ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулық". 4. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 8335 құжаты "Пайдалану инспекциясы, сертификаттау және тұрақты қадағалау процедуралары жөніндегі нұсқаулық". 5. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 9379 құжаты "Әуе персоналына куәліктер беру мемлекеттік жүйесін құру және басқару жөніндегі нұсқаулық". 6. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 10004 құжаты "Ұшулардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі Глобалдық жоспар". 7. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 10118 құжаты "Авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі Глобалдық жоспар". 8. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы "Ұшулар қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіби дайындығының Типтік бағдарламаларын бекіту туралы". 9. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 22 шілдедегі № 525 бұйрығы "Авиациялық инспекторларды кәсіби даярлау және біліктілікті сақтау қағидаларын бекіту туралы". 10. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 қарашадағы № 1083 бұйрығы "Авиациялық қауіпсіздік бойынша даярлау және қайта даярлау бағдарламасын бекіту туралы". 11. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 322 бұйрығы "ҚР азаматтық авиация ұйымдарында авиациялық қауіпсіздік қызметтерінің басшылары мен мамандары лауазымдарының тізбесін, сондай-ақ аталған лауазымдарға қойылатын біліктілік талаптарын бекіту туралы".</p>	

СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	8	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	
11. Кәсіптің карточкасы "Ұшу қауіпсіздігі инженер-инспектор":			
Топтың коды:	2144-4		
Қызмет атауының коды:	2144-4-026		
Кәсіптің атауы:	Ұшу қауіпсіздігі инженер-инспектор		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР Заңы "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы". Авиациялық инспектор.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Авиация саласында кемінде 5 жыл практикалық қызмет, ұшуларды орындау, қызмет көрсету және (немесе) қамтамасыз ету бойынша лауазымдарда. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 22 шілдедегі № 525 бұйрығына сәйкес авиациялық инспекторларды кәсіби даярлау және біліктілікті сақтау талаптарына сай кәсіби дайындық.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3350-0-007 - Мемлекеттік қызметтер көрсететін инспектор 3160-9-011 - Өндірістік-техникалық, пайдалану және ұйымдастыру мәселелері жөніндегі инспектор		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Сала кәсіпорындарының ұшулардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша тұрақты бақылауды жүзеге асыру және әуе кемелері, әуежайлар, авиакомпаниялар мен персоналдың белгіленген авиациялық стандарттарға, талаптарға және регламенттерге сәйкестігін жүйелі тексеру арқылы олардың қызметіне бақылау жүргізу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Бақылау және қадағалау қызметін жүзеге асыру. 2. Реттеуші құжаттамамен жұмыс.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Халықаралық (ИКАО, EASA, IATA) және ұлттық стандарттар, нормативтік актілер мен регламенттерді азаматтық авиация қызметіне қатысты талдау. 2. Қолданылатын құжаттарды құзыреттерге сәйкес интерпретациялау.	

<p>Дағды 1: Нормативтік құқықтық актілерді қолдану</p>	<p>3. Авиациялық ұйымдардың пайдалану (операциялық) процедураларын және процестерін белгіленген нормативтік талаптармен салыстыра отырып, ауытқулар мен ықтимал бұзушылықтарды анықтау.</p> <p>4. Регламент талаптарын нақты пайдалану жағдайларына бейімдеу.</p> <p>5. Бұзушылықтарды жою және операцияларды әрекет етуші нормативтерге сәйкестендіру үшін практикалық шараларды анықтау.</p> <p>6. Нормативтік актілердің талаптарын қызметкерлер мен ұйымдарға анық әрі қолжетімді түрде түсіндіру, регламенттерді практикалық қызметте қолдану мәселелері бойынша кеңес беру.</p> <p>7. Сәйкес қызметті (сапа, ұшулардың қауіпсіздігі) басқару жүйелерімен байланыста ұстау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) стандарттары мен ұсынылатын тәжірибесі.</p> <p>2. Азаматтық авиация саласындағы қызметке қатысатын басқа халықаралық ұйымдардың регламенттер жүйесі.</p> <p>3. ҚР нормативтік құқықтық актілер және техникалық регламенттер жүйесі.</p> <p>4. Белгілі бір жағдайларға қатысты қолданылатын нормативтік құқықтық актілер мен регламенттер.</p> <p>5. Ұшулардың қауіпсіздігін басқару жүйесі (SMS).</p> <p>6. Сапаны басқару және сәйкестікті қамтамасыз ету жүйесі.</p> <p>7. Қауіптерді талдау және басқару әдістемелері.</p> <p>8. Инспекциялау және аудит жүргізу процедуралары</p> <p>9. Құжаттама және есептілікке қойылатын талаптар.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды.</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшулардың қауіпсіздігіне әлеуетті қауіптер мен осалдықтарды анықтау, оларды пайдалану процедуралары, операциялар, инфрақұрылым және персоналмен байланысты.</p> <p>2. Қауіптердің ықтималдық дәрежесі мен ықтимал салдарын талдау, олардың қауіпсіздікке әсерін болжау үшін сандық және сапалық бағалау әдістерін пайдалану.</p> <p>3. Қауіптерді маңыздылық және шұғылдық дәрежесіне қарай топтастыру, сәйкес шаралар қабылдау және оларды жою үшін ресурстарды бөлу.</p> <p>4. Қауіптермен жұмыс істеуге қолданылатын шараларды талдау.</p> <p>5. Қауіптердің деңгейіндегі өзгерістерді бақылау және жаңа деректер мен жағдайларға негізделген</p>

<p>Дағды 2: Тәуекелді бағалау, талдау және басқару.</p>	<p>авиациялық кәсіпорындардың қауіптерді басқару жоспарларын қадағалау.</p> <p>6. Ұсынылған және енгізілген шаралардың тиімділігін бағалау.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ICAO стандарттары мен ұсынылатын практика (SARPs), сондай-ақ ISO, EASA, IATA регламенттері, тексеру жүргізу саласындағы қауіптерді бағалау және басқару талаптары. 2. Қауіптерді бағалау әдістемелері, саны мен сапасын талдау әдістері, мысалы, FMEA (Құлау режимдері мен салдарларының талдауы) әдісі, "Не болса?" талдауы және авиациядағы қауіптерді бағалау үшін қолданылатын басқа әдістер. 3. Ұшулардың қауіпсіздігін басқару жүйесінің негіздері, соның ішінде авиациялық қызметтегі қауіптерді анықтау, бағалау және басқару процестері. 4. Қауіптер деңгейіндегі өзгерістерді бақылау және басқару, сондай-ақ түзету шараларын қолдану үшін құралдар мен тәсілдер. 5. Қауіптерді болжау және модельдеу құралдары. 6. Азаматтық авиациядағы қауіптерді басқару тұрғысынан аудиттер мен инспекцияларды жүргізу әдістері, соның ішінде қауіпсіздік процедуралары мен стандарттарға сәйкестікті тексеру. 7. Құжаттаманы жүргізу, қауіптерді бағалау туралы мәліметтерді тіркеу және талдау нәтижелері мен оларды минимизациялау шаралары бойынша есептерді дайындауға қойылатын талаптар.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды.</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сөйлесушіні мұқият тыңдау, анықтау сұрақтарын қою және айтылғанды түсінгендігін көрсету, конструктивті диалог орнату үшін. 2. Ойларын контекст пен аудиторияның деңгейін ескере отырып, ауызша және жазбаша түрде анық және түсінікті баяндау. 3. Тексерулер кезінде нұсқаулық жүргізіп, ұсынған ақпаратты негіздеу мен құжаттамалық растай отырып, сенімді түрде жұмыс істеу. 4. Қарым-қатынас әдісін аудиторияға (әріптестер, бағыныштылар, басшылық, сыртқы серіктестер) және жағдайға (іскерлік кездесулер, келіссөздер, презентациялар) қарай бейімдеу. 5. Қақтығыс жағдайларын басқару, келіспеушіліктерде басқалардың пікірлеріне құрметпен қарау, кәсібилікті және икемділікті көрсету.

Еңбек функциясы 1:
Бақылау және қадағалау қызметін жүзеге асыру.

Дағды 3:
Тиімді өзара әрекеттесуді жүзеге асыру.

6. Эмоцияларын бақылау және қарым-қатынас барысында эмпатия көрсету, оң жұмыс атмосферасын қалыптастыруға ықпал ету.
7. Процестерді немесе мінез-құлықты жақсартуға бағытталған конструктивті кері байланыс беру, теріс реакция туғызатын сыннан аулақ болу.
8. Барлық тараптардың мүдделерін ескере отырып, өзара қабылданатын шешімдерге қол жеткізу мақсатында келіссөздер жүргізу және қақтығыстарды минимизациялау.
9. Нәтижелі қарым-қатынас, дәйектерді пайдалану және компромисс іздеу арқылы қақтығыстарды анықтап, шешу.
10. Әр түрлі деңгейлерде тиімді өзара іс-қимылды қолдау, қатысушылар арасындағы ақпараттың айқын берілуін қамтамасыз ету.
11. Ақпараттық және сенімді презентациялар өткізу, күрделі идеяларды визуалдау және аудиторияға негізгі хабарларды жеткізу.

Білімдер:

1. Ауызша және жазбаша қарым-қатынастың принциптері, вербалды және невербалды коммуникацияның ерекшеліктері, интонацияның, жесттердің және мимиканың ақпаратты қабылдауға әсері.
2. Қарым-қатынастағы ықтимал кедергілер (мәдени, тілдік, психологиялық) және өзара әрекеттестіктің айқындылығы мен тиімділігін қамтамасыз ету үшін оларды жеңудің тәсілдері.
3. Активті тыңдаудың әдістері (перефразалау, анықтау сұрақтары, невербалды сигналдар), сөйлесушіні жақсы түсінуге және қабылдауға ықпал ету.
4. Келіссөз процестерінің негіздері, сендіру техникалары және қақтығыс немесе күрделі жағдайларда өзара қабылданатын шешімдерге қол жеткізудің тәсілдері.
5. Өзара әрекеттесудің психологиясының негіздері, әр түрлі мінез-құлық стильдерінің коммуникацияға әсері, сондай-ақ қарым-қатынас процесінде эмоциялар мен реакцияларды басқару тәсілдері.
6. Іскерлік хаттар мен электронды коммуникацияның ережелері, соның ішінде құрылымы, стилі, дұрыстығы және ресми хат алмасуда этикет.
7. Жұмысты жақсартуға және позитивті қарым-қатынастарды қолдауға ықпал ететін конструктивті кері байланыс берудің тиімді техникалары.
8. Жұмыс орнындағы қақтығыстарды болдырмау және шешу стратегиялары, соның ішінде келіссөз техникалары, медиаторлық және компромисс шешімдерін іздеу.

	<p>9. Презентацияларды дайындау мен өткізу техникалары, ақпаратты тиімді жеткізу үшін визуализация құралдарын пайдалану және аудиториямен өзара әрекеттесу.</p> <p>10. Професионалдық коммуникациядағы этикалық нормалар мен мінез-құлық ережелері, соның ішінде құпиялылық, адалдық және басқа қатысушыларға құрмет.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды.
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тексерулер, аудиттер мен инспекциялар барысында алынған ақпаратты жинау, өңдеу және құрылымдау, кейінгі талдау мен есептерді құрастыру үшін. 2. Алынған деректер негізінде негізгі мәселелер мен бұзушылықтарды анықтау, олардың маңыздылығын және қауіпсіздік немесе операциялық қызмет үшін салдарын бағалау. 3. Тексерулердің нәтижелері бойынша егжей-тегжейлі және дәл есептер құрастыру, қорытындылар, ұсыныстар мен түзету шаралары бойынша ұсынымдарды стандарттар мен нормативтік актілер талаптарына сәйкес енгізу. 4. Тексеру актілері, хаттамалар, есептер және басқа материалдарды рәсімдеуді дұрыс және нақты жүргізу, белгіленген нормалар мен форматтарды сақтай отырып. 5. Анықталған сәйкессіздіктерді жоюға қатысты шаралардың орындалуын бақылау, олардың іске асырылуын белгіленген мерзімдерде қамтамасыз ету және қабылданған шаралардың тиімділігін бағалау. 6. Түзету шараларын енгізгеннен кейін мониторинг жүргізу, олардың сәттілігін және қайталанатын сәйкессіздіктердің жоқтығын растау, сондай-ақ өзгерістердің операциялық процестер мен қауіпсіздікке әсерін бағалау. 7. Тексерілетін ұйымдармен өзара әрекеттесу, анықталған мәселелерді талқылау, ұсынымдарды түсіндіру және түзету шараларының орындалуын бақылау. 8. Есептерді жүргізу, тексерулер нәтижелерін талдау және түзету шараларының орындалуын бақылау үшін қолданылатын ақпараттық жүйелер мен бағдарламалармен жұмыс істеу (мысалы, қауіпсіздікті басқару жүйелері, аудит деректер базалары және т.б.). 9. Нысаналы аудиторияға (басшылық, реттеуші органдар, операциялық бөлімшелер) байланысты есептік ақпаратты бейімдеу, егжей-тегжей деңгейі мен техникалық күрделілікті ескере отырып.

<p>Дағды 4: Тексеру нәтижелері бойынша есептерді жүргізу және түзету әрекеттерін бақылау.</p>	<p>10. Белгіленген мерзімдер мен графиктерді сақтауды қамтамасыз ету үшін есептер мен бақылау іс-шараларын дайындау процесін ұйымдастыру.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тексерулердің нәтижелері бойынша есептер, хаттамалар мен актілерді ресімдеуді реттейтін нормативтік актілер мен халықаралық стандарттарға қойылатын талаптар. 2. Инспекциялар мен аудиттерді өткізу кезеңдері мен әдістері, деректерді жинауды, нормативтарға сәйкестікті бағалауды, бұзушылықтарды анықтауды және қорытындыларды қалыптастыруды қоса алғанда. 3. Жиналған ақпаратты талдау әдістері, соның ішінде статистиканы, тексеру тізімдерін және бұзушылықтарды анықтау үшін аналитикалық құралдарды пайдалану. 4. Түзету шараларын әзірлеу және енгізу процестері, олардың қауіпсіздікке және операциялық қызметке әсері, сондай-ақ олардың тиімділігін бағалау әдістері. 5. Құжаттаманы жүргізу және ресімдеу стандарттары, есептердің, хаттамалардың және басқа ресми құжаттардың құрылымына қойылатын талаптар, сондай-ақ архивтеуді ұйымдастыру ережелері. 6. Тексерулер, есеп беру және түзету шараларын орындауды бақылау процесін ұйымдастыру үшін қолданылатын сапаны басқару жүйесі мен әдістері. 7. Құжаттаманы жүргізу үшін нақты жағдайларда қолданылатын электронды жүйелер мен деректер базалары (мысалы, ұшулардың қауіпсіздігін басқару жүйелері, аудиттер мен инспекциялар үшін арнайы бағдарламалар). 8. Түзету шараларын орындау мерзімдерін жоспарлау мен бақылау әдістері, анықталған бұзушылықтарды жоюдағы прогресті мониторингтеу және бақылау құралдары. 9. Тексерулердің нәтижелерін тиімді жеткізу және түзету шараларының орындалуын бақылау үшін мүдделі тараптармен өзара әрекеттесу принциптері. 10. Есептерді ұсыну мен түзету шараларын орындау үшін белгіленген мерзімдер, сондай-ақ нормативтік құқықтық актілер мен қолданылатын регламенттерге сәйкес оларды сақтау ережелері. 11. Құжаттаманың құпиялылығын және қауіпсіздігін қамтамасыз ету шаралары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды.</p>
	<p>Машықтар:</p>

Дағды 1:
 Азаматтық авиация
 ұйымдарының
 процедуралық
 нұсқаулықтарын
 қарастыру және бағалау.

1. Нұсқаулықтардың бөлімдерін талдау, олардың қазіргі нормативтік актілерге, стандарттар мен ережелерге сәйкестігін бағалау.
2. Процедуралық нұсқаулықтардың ережелерін ICAO, EASA, IATA және ұлттық реттеуші органдардың талаптарымен салыстыру, сәйкессіздіктерді анықтап, түзетулер ұсыну.
3. Қауіпсіздік немесе операциялық стандарттардың бұзылуына әкелуі мүмкін қазіргі процедураларда әлеуетті қауіптер мен әлсіз жерлерді анықтау.
4. Нұсқаулықтарда сипатталған процедуралардың қауіпсіздікті қамтамасыз ету, сапаны сақтау және талаптарға сәйкестікті бағалау.
5. Процедураларды жақсарту немесе оңтайландыру үшін практикалық ұсынымдар беру, олардың тиімділігін арттыру және стандарттарға сәйкестікті қамтамасыз ету.
6. Процедуралық нұсқаулықтардың техникалық аспектілерін дұрыс интерпретациялау.
7. Нормативтік талаптарға сәйкес процедуралық нұсқаулықтарды жетілдіру мәселелері бойынша консультациялар мен түсініктемелер ұсыну.
8. Нұсқаулықтардың бағалау нәтижелерін, анықталған кемшіліктерді және ұсынылған түзету шараларын есептер немесе қорытындылар түрінде ресімдеу.

Білімдер:

1. Азаматтық авиация саласындағы нормативтік құқықтық база.
2. Авиакомпаниялар, әуежайлар және тексерілетін азаматтық авиация ұйымдарының басқа да аспектілерімен байланысты ережелер мен нормалар.
3. Инспекциялық қызметтің негіздері, аудит стандарттары және нормативтік талаптарға сәйкестікті бағалау үшін процедуралық нұсқаулықтарды тексеру әдістемелері.
4. Сапаны басқару принциптері.
5. Азаматтық авиация ұйымдарында процедуралық нұсқаулықтарды әзірлеу, бекіту, келісу және енгізу кезеңдерін қамтитын процестер.
6. Процедуралық құжаттарды бағалау әдістемесі, оның ішінде НПА және регламенттерге сәйкестігін тексеру үшін бақылау тізімдері мен тексеру әдістері.
7. Процедуралық нұсқаулықтардың құрылымы мен тіліне қойылатын талаптар, олардың анықтылығы мен біржолқашандықты қамтамасыз ету үшін стандарттау және ресімдеу әдістемелері.

Дағдыны тану мүмкіндігі
 :

Ұсынылмайды.

Машықтар:

1. Жаңа регламенттер мен нұсқаулықтарды әзірлеу кезінде олардың талаптарын ескеру үшін

Еңбек функциясы 2:
Реттеуші құжаттамамен жұмыс.

Дағды 2:
Нормативтік құқықтық актілерді, нұсқаулық материалдарды және нормативтік құқықтық актілердің жобаларын әзірлеу.

қолданыстағы нормативтік актілерді, стандарттар мен ережелерді талдау.

2. Дайындалып жатқан құжаттардағы ақпаратты логикалық және жүйелі түрде құрылымдау, мүдделі тараптардың бәрі үшін түсініктілік пен қолжетімділікті қамтамасыз ету.

3. Дайындалып жатқан регламенттер мен нұсқаулық материалдарында ережелерді, нормаларды және талаптарды дұрыс формулирлеу.

4. Нормативтік актілер мен нұсқаулықтарды әзірлеу кезінде ұйымның немесе саланың ерекшеліктерін ескеру, практикалық қолданылуын қамтамасыз ету.

5. Құжаттарда құқықтық және кәсіби терминдерді дұрыс пайдалану, екіұштылықты немесе дәлсіз формулировкаларды болдырмау.

6. Заңнама мен нормативтік актілерді талдау, құқықтық олқылықтарды анықтау.

7. Құқықтық нормалар мен регламенттердің әсерін бағалау, нақты өзгерістер немесе толықтырулар ұсыну.

8. Мүдделі тараптармен жұмыс істеп, нормативтік актілерді әзірлеу кезінде әртүрлі бөлімшелер мен сарапшылардың пікірлері мен ұсыныстарын жинау және ескеру.

9. Ұсынылған ережелер мен талаптарды практика, заңнама нормалары және халықаралық стандарттар талдауы негізінде негіздеу, олардың сәйкестігі мен тиімділігін қамтамасыз ету.

10. Жаңа регламенттер мен нормативтік актілерді әзірлеу кезінде тиімді шешімдерді енгізу үшін басқа ұйымдар мен елдердің алдыңғы қатарлы тәжірибесін талдау.

11. Жаңа регламенттердің ұйым мен сала үшін қабылдану салдарын болжау және талдау, операциялық процестер мен қауіпсіздікке әсерін бағалау.

12. Заңнамадағы немесе қызмет жағдайларындағы өзгерістерге сәйкес бар регламенттерді жаңарту және түзету.

13. Нормативтік актілер мен регламенттердің жобаларын дайындау, оларды басшылықпен, заңды бөлімдермен және сыртқы реттеуші органдармен кейінгі келісу үшін.

14. Кеңестер жүргізу және әзірленіп жатқан регламенттер мен нұсқаулықтардың мазмұны мен сақталу қажеттілігін түсіндіру.

Білімдер:

1. Азаматтық авиация және басқа да байланысты салалардағы қызметті реттейтін ұлттық нормативтік актілер мен халықаралық стандарттар мен регламенттердің жүйесі.

2. Нормативтік актілерде құқықтық тілдің негіздері мен оны пайдалану ережелері, формулировкалардың

		<p>дұрыстығын және құжаттарда екіұштылықтың болмауын қамтамасыз ету үшін.</p> <p>3. Регламенттер мен нормативтік актілерді әзірлеу процедуралары мен кезеңдері, құжаттардың құрылымына, ережелерді формулирлеуге және мүдделі тараптармен келісуге қойылатын талаптарды қоса алғанда.</p> <p>4. Реттеуші құжаттарды ресімдеуге арналған стандарттар мен ережелер, құрылымға, форматтауға, құқықтық дұрыстыққа және жаңартуға қойылатын талаптарды қамтиды.</p> <p>5. Сапаны басқару принциптері, сондай-ақ сапа стандарттарына сәйкестікті қамтамасыз ету үшін процестерді құжаттауға қойылатын талаптар мен әдістер.</p> <p>6. Нақты процестер мен аудиторияларға бағытталған нұсқаулықтар мен нұсқауларды әзірлеу әдістері мен тәсілдері, ақпаратты жақсы қабылдау үшін визуализациялау.</p> <p>7. Қолдану ыңғайлы және түсінікті құжаттарды жасау үшін әр түрлі пайдаланушы категорияларының ақпаратты қабылдау және меңгеру принциптері.</p> <p>8. Авиациядағы техникалық реттеу ерекшеліктері.</p> <p>9. Әртүрлі деңгейдегі құжаттарды келісу және бекіту процедуралары.</p> <p>10. Нормативтік актілерді әзірлеумен байланысты этикалық аспектілер, қызметті реттеуде әділдік, теңдік және ашықтықты қамтамасыз ету.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды.
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:		<p>Өз бетінше және топта жұмыс істей білу.</p> <p>Тұтастық.</p> <p>Адалдық.</p> <p>Көпжақты қарым-қатынас жасау мүмкіндігі.</p> <p>Жақсы ұйымдастырушылық және уақытты басқару дағдылары.</p> <p>Жоғары адамгершілік қасиеттер.</p> <p>Объективтілік.</p> <p>Әдептілік.</p> <p>Қарым-қатынас дағдылары.</p> <p>Жақсы ниет.</p> <p>Кәсібилік.</p> <p>Өнімділік.</p> <p>Дәлдік.</p> <p>Егжей-тегжейге назар аудару.</p> <p>Жауапкершілік.</p> <p>Ынта</p> <p>Ауызша сөйлеу дағдылары.</p> <p>Тыңдау дағдылары.</p> <p>Мемлекеттік құпия және (немесе) қызметтік пайдалануға арналған ақпаратқа қолжетімділіктің формасымен байланысты шектеулер болуы мүмкін.</p>

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР Заңы "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы", 16-6-бап. 2. Халықаралық азаматтық авиация Конвенциясының 1-19 қосымшалары, қызмет бағыттарына сәйкес. 3. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 8335 құжаты "Пайдалану инспекциясы, сертификаттау және тұрақты қадағалау процедуралары жөніндегі нұсқаулық". 4. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 10070 құжаты "Азаматтық авиация қауіпсіздігі инспекторларының құзыреттері жөніндегі нұсқаулық". 5. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 9379 құжаты "Әуе персоналына куәліктер беру мемлекеттік жүйесін құру және басқару жөніндегі нұсқаулық". 6. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 22 шілдедегі № 525 бұйрығы "Авиациялық инспекторларды кәсіби даярлау және біліктілікті сақтау қағидаларын бекіту туралы".		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	8	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары.	
	7	Мамандандырылған әуе көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)	
12. Кәсіптің карточкасы "Авиациялық қауіпсіздік жөніндегі инспектор":			
Топтың коды:	3160-4		
Қызмет атауының коды:	3160-4-005		
Кәсіптің атауы:	Авиациялық қауіпсіздік жөніндегі инспектор		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" заңы. Авиация инспекторы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Мемлекеттік органдарда оперативті-іздістіру қызметін жүзеге асырумен байланысты кемінде сегіз жыл қызмет өтілі, не болмаса авиациялық қауіпсіздік қызметінде маман ретінде кемінде алты жыл жұмыс өтілі, не болмаса азаматтық авиацияның жоғары оқу орындарында оқу аяқталғаннан кейін авиациялық қауіпсіздік қызметінде маман ретінде кемінде екі жыл жұмыс өтілі болуы тиіс. Авиациялық қауіпсіздік жүйесі қызметкерлерінің функциялары аясында алдын ала оқу. Авиациялық инспекторлардың кәсіби даярлығы мен біліктілігін арттыруға арналған талаптарға сәйкес ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 22 шілдедегі № 525 "Авиациялық инспекторлардың кәсіби даярлығын және біліктілігін арттыру ережелерін бекіту туралы" бұйрығына сәйкес кәсіби даярлық.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
	1325-1-037 - Қауіпсіздік қызметінің бастығы (көлікте) 2149-3-017 - Қозғалыс қауіпсіздігін тексеруші		

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2524-0-002 - Ақпараттық қауіпсіздік жөніндегі аудитор 3350-0-007 - Мемлекеттік қызметтер көрсететін инспектор	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұшуларға заңсыз араласудың алдын алуға бағытталған ұлттық және халықаралық нормалардың сақталуын бақылау, әуежайлардың, авиакомпаниялардың және ұшақтардың, жолаушылардың және экипаждың қорғалуын қамтамасыз ететін қауіпсіздік қызметтерінің жұмысын бақылау.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Бақылау және қадағалау қызметін жүзеге асыру. 2. Нормативтік құжаттамамен жұмыс.
	Қосымша еңбек функциялары:	
	Дағды 1: Нормативтік құқықтық актілерді қолдану	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықаралық (ИКАО, EASA, IATA) және ұлттық стандарттар, нормативтік актілер мен регламенттерді азаматтық авиация қызметіне қатысты талдау. 2. Қолданылатын құжаттарды құзыреттерге сәйкес интерпретациялау. 3. Авиациялық ұйымдардың пайдалану (операциялық) процедураларын және процестерін белгіленген нормативтік талаптармен салыстыра отырып, ауытқулар мен ықтимал бұзушылықтарды анықтау. 4. Регламент талаптарын нақты пайдалану жағдайларына бейімдеу. 5. Бұзушылықтарды жою және операцияларды әрекет етуші нормативтерге сәйкестендіру үшін практикалық шараларды анықтау. 6. Нормативтік актілердің талаптарын қызметкерлер мен ұйымдарға анық әрі қолжетімді түрде түсіндіру, регламенттерді практикалық қызметте қолдану мәселелері бойынша кеңес беру. 7. Сәйкес қызметті (сапа, авиациялық қауіпсіздік) басқару жүйелерімен байланыста ұстау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) стандарттары мен ұсынылатын практикасы. 2. Азаматтық авиация саласындағы қызметке қатысатын басқа халықаралық ұйымдардың регламенттер жүйесі. 3. ҚР нормативтік құқықтық актілер және техникалық регламенттер жүйесі. 4. Белгілі бір жағдайларға қатысты қолданылатын нормативтік құқықтық актілер мен регламенттер. 5. Ұшулардың қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйелері. 6. Сапаны басқару және сәйкестікті қамтамасыз ету жүйесі. 7. Қауіптерді талдау және басқару әдістемелері. 8. Инспекция және аудит жүргізу тәртібі. 9. Құжаттама және есептілікке қойылатын талаптар.

Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды.
Дағды 2: Тәуекелді бағалау, талдау және басқару.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық қауіпсіздік үшін әлеуетті қауіптер мен осалдықтарды анықтау, оның ішінде пайдалану процедуралары, операциялар, инфрақұрылым және персоналмен байланысты қауіптер. 2. Қауіптердің ықтималдық дәрежесі мен ықтимал салдарын талдау, олардың қауіпсіздікке әсерін болжау үшін сандық және сапалық бағалау әдістерін пайдалану. 3. Қауіптерді маңыздылық және шұғылдық дәрежесіне қарай ранжирлеу, сәйкес шараларды қабылдау және оларды жою үшін ресурстарды бөлу. 4. Қауіптермен жұмыс істеуге қолданылатын шараларды талдау. 5. Қауіптер деңгейіндегі өзгерістерді бақылау және жаңа деректер мен жағдайларға негізделген авиациялық кәсіпорындардың қауіптерді басқару жоспарларын қадағалау. 6. Ұсынылған және енгізілген шаралардың тиімділігін бағалау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ICAO стандарттары мен ұсынылатын практика (SARPs), сондай-ақ қауіптерді бағалау және басқаруға қатысты ISO, EASA, IATA регламенттерінің талаптары. 2. Қауіптерді бағалау әдістемелері, қауіптердің сандық және сапалық талдау әдістері, мысалы, FMEA (Құлау режимдері мен салдарларының талдауы) әдісі, "Не болса?" талдауы және авиацияда қауіптерді бағалау үшін қолданылатын басқа әдістер. 3. Авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің негіздері, соның ішінде авиациялық қызметтегі қауіптерді анықтау, бағалау және басқару процестері. 4. Қауіптердің деңгейіндегі өзгерістерді бақылау және басқару, сондай-ақ түзету шараларын қолдану үшін құралдар мен тәсілдер. 5. Қауіптерді болжау және модельдеу құралдары. 6. Азаматтық авиациядағы қауіптерді басқару тұрғысынан аудиттер мен инспекцияларды жүргізу әдістері, соның ішінде қауіпсіздік процедуралары мен стандарттарға сәйкестікті тексеру. 7. Құжаттаманы жүргізу, қауіптерді бағалау туралы мәліметтерді тіркеу және талдау нәтижелері мен оларды минимизациялау шаралары бойынша есептерді дайындауға қойылатын талаптар.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды.
	Машықтар:

1. Сөйлесушіні мұқият тындау, анықтау сұрақтарын қою және айтылғанды түсінгендігін көрсету, конструктивті диалог орнату үшін.
2. Ойларын контекст пен аудиторияның деңгейін ескере отырып, ауызша және жазбаша түрде анық және түсінікті баяндау.
3. Тексерулер кезінде нұсқаулық жүргізіп, ұсынған ақпаратты негіздеу мен құжаттамалық растай отырып, сенімді түрде жұмыс істеу.
4. Қарым-қатынас әдісін аудиторияға (әріптестер, бағыныштылар, басшылық, сыртқы серіктестер) және жағдайға (іскерлік кездесулер, келіссөздер, презентациялар) қарай бейімдеу.
5. Қақтығыс жағдайларын басқару, келіспеушіліктерде басқалардың пікірлеріне құрметпен қарау, кәсібилікті және икемділікті көрсету.
6. Эмоцияларын бақылау және қарым-қатынас барысында эмпатия көрсету, оң жұмыс атмосферасын қалыптастыруға ықпал ету.
7. Процестерді немесе мінез-құлықты жақсартуға бағытталған конструктивті кері байланыс беру, теріс реакция туғызатын сыннан аулақ болу.
8. Барлық тараптардың мүдделерін ескере отырып, өзара қабылданатын шешімдерге қол жеткізу мақсатында келіссөздер жүргізу және қақтығыстарды минимизациялау.
9. Нәтижелі қарым-қатынас, дәйектерді пайдалану және компромисс іздеу арқылы қақтығыстарды анықтап, шешу.
10. Әр түрлі деңгейлерде тиімді өзара іс-қимылды қолдау, қатысушылар арасындағы ақпараттың айқын берілуін қамтамасыз ету.
11. Ақпараттық және сенімді презентациялар өткізу, күрделі идеяларды визуалдау және аудиторияға негізгі хабарларды жеткізу.

Білімдер:

1. Ауызша және жазбаша қарым-қатынастың принциптері, вербалды және невербалды коммуникацияның ерекшеліктері, интонация, жесттер және мимиканың ақпаратты қабылдауға әсері.
2. Қарым-қатынастағы ықтимал кедергілер (мәдени, тілдік, психологиялық) және оларды жеңу тәсілдері, өзара әрекеттестіктің айқындылығын және тиімділігін қамтамасыз ету.
3. Активті тыңдаудың әдістері (перефразалау, анықтау сұрақтары, невербалды сигналдар), сөйлесушіні жақсы қабылдауға және түсінуге ықпал ету.
4. Келіссөз процестерінің негіздері, сендіру техникалары және қақтығыс немесе күрделі

Еңбек функциясы 1:
Бақылау және қадағалау қызметін жүзеге асыру.

Дағды 3:
Тиімді өзара әрекеттесуді жүзеге асыру.

жағдайларда өзара қабылданатын шешімдерге қол жеткізудің тәсілдері.

5. Өзара әрекеттесудің психологиясының негіздері, әртүрлі мінез-құлық стильдерінің коммуникацияға әсері, сондай-ақ қарым-қатынас процесінде эмоциялар мен реакцияларды басқару тәсілдері.

6. Іскерлік хаттар мен электронды коммуникацияның ережелері, құрылымы, стилі, дұрыстығы және ресми хат алмасуда этикет.

7. Жұмысты жақсартуға және позитивті қарым-қатынастарды қолдауға ықпал ететін конструктивті кері байланыс берудің тиімді техникалары.

8. Жұмыс орнында қақтығыстарды болдырмау және шешу стратегиялары, келіссөз техникалары, медиаторлық және компромисс шешімдерін іздеу.

9. Презентацияларды дайындау мен өткізу техникалары, ақпаратты тиімді жеткізу үшін визуализация құралдарын пайдалану және аудиториямен өзара әрекеттесу.

10. Професионалдық коммуникациядағы этикалық нормалар мен мінез-құлық ережелері, соның ішінде құпиялылық, адалдық және басқа қатысушыларға құрмет.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Ұсынылмайды.

Машықтар:

1. Тексерулер, аудиттер мен инспекциялар барысында алынған ақпаратты жинау, өңдеу және құрылымдау, кейінгі талдау мен есептерді құрастыру үшін.

2. Алынған деректер негізінде негізгі мәселелер мен бұзушылықтарды анықтау, олардың маңыздылығын және қауіпсіздік немесе операциялық қызмет үшін салдарын бағалау.

3. Тексерулердің нәтижелері бойынша егжей-тегжейлі және дәл есептер құрастыру, қорытындылар, ұсыныстар мен түзету шаралары бойынша ұсынымдарды стандарттар мен нормативтік актілер талаптарына сәйкес енгізу.

4. Тексеру актілері, хаттамалар, есептер және басқа материалдарды рәсімдеуді дұрыс және нақты жүргізу, белгіленген нормалар мен форматтарды сақтай отырып.

5. Анықталған сәйкессіздіктерді жоюға қатысты шаралардың орындалуын бақылау, олардың іске асырылуын белгіленген мерзімдерде қамтамасыз ету және қабылданған шаралардың тиімділігін бағалау.

6. Түзету шараларын енгізгеннен кейін мониторинг жүргізу, олардың сәттілігін және қайталанатын

Дағды 4:
Тексеру нәтижелері бойынша есептерді жүргізу және түзету әрекеттерін бақылау.

сәйкестіктердің жоқтығын растау, сондай-ақ өзгерістердің операциялық процестер мен қауіпсіздікке әсерін бағалау.

7. Тексерілетін ұйымдармен өзара әрекеттесу, анықталған мәселелерді талқылау, ұсынымдарды түсіндіру және түзету шараларының орындалуын бақылау.

8. Есептерді жүргізу, тексерулер нәтижелерін талдау және түзету шараларының орындалуын бақылау үшін қолданылатын ақпараттық жүйелер мен бағдарламалармен жұмыс істеу (мысалы, қауіпсіздікті басқару жүйелері, аудит деректер базалары және т.б.).

9. Нысаналы аудиторияға (басшылық, реттеуші органдар, операциялық бөлімшелер) байланысты есептік ақпаратты бейімдеу, егжей-тегжей деңгейі мен техникалық күрделілікті ескере отырып.

10. Белгіленген мерзімдер мен графиктерді сақтауды қамтамасыз ету үшін есептер мен бақылау іс-шараларын дайындау процесін ұйымдастыру.

Білімдер:

1. Тексерулердің нәтижелері бойынша есептерді, хаттамаларды және актілерді ресімдеуге арналған нормативтік актілер мен халықаралық стандарттардың талаптары.

2. Инспекциялар мен аудиттерді өткізу кезеңдері мен әдістері, деректерді жинау, нормативтарға сәйкестікті бағалау, бұзушылықтарды анықтау және қорытындыларды қалыптастыру.

3. Жиналған ақпаратты талдау әдістері, соның ішінде статистиканы, тексеру тізімдерін және ауытқулар мен бұзушылықтарды анықтау үшін аналитикалық құралдарды қолдану.

4. Түзету шараларын әзірлеу және енгізу процестері, олардың қауіпсіздік пен операциялық қызметке әсері, сондай-ақ тиімділігін бағалау әдістері.

5. Құжаттаманы жүргізу және ресімдеу стандарттары, соның ішінде есептер, хаттамалар және басқа ресми құжаттардың құрылымына қойылатын талаптар, сондай-ақ архивтеу ережелері.

6. Тексерулер, есептілік және түзету шараларының орындалуын бақылау процесін ұйымдастыру үшін қолданылатын сапаны басқару жүйесі мен әдістері.

7. Құжаттаманы жүргізу үшін нақты жағдайларда қолданылатын электронды жүйелер мен деректер базалары (ұшулардың қауіпсіздігін басқару жүйелері, авиациялық қауіпсіздік, аудиттер мен инспекцияларға арналған арнайы бағдарламалар және т.б.).

8. Түзету шараларының орындалу мерзімдерін жоспарлау мен бақылау әдістері, анықталған бұзушылықтарды жоюдағы прогресті мониторингтеу және бақылау құралдары.

		<p>9. Тексерулердің нәтижелерін тиімді жеткізу және түзету шараларының орындалуын бақылау үшін мүдделі тараптармен өзара әрекеттесу принциптері.</p> <p>10. Есептерді беру және түзету шараларын орындау мерзімдері, сондай-ақ НПА мен қолданылатын регламенттерге сәйкес оларды сақтау ережелері.</p> <p>11. Құжаттаманың құпиялылығын және қауіпсіздігін қамтамасыз ету шаралары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Азаматтық авиация ұйымдарының процедуралық нұсқаулықтарын қарау және бағалау</p>	<p>Ұсынылмайды.</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нұсқаулықтардың бөлімдерін талдап, олардың қазіргі нормативтік актілерге, стандарттар мен ережелерге сәйкестігін бағалау. 2. Процедуралық нұсқаулықтардың ережелерін ИКАО, EASA, IATA және ұлттық реттеуші органдардың талаптарымен салыстыра отырып, сәйкессіздіктерді анықтау және түзетулер ұсыну. 3. Қауіпсіздік немесе операциялық стандарттарды бұзуға әкелуі мүмкін бар процедураларда әлеуетті қауіптер мен осалдықтарды анықтау. 4. Нұсқаулықтарда сипатталған процедуралардың қауіпсіздікті қамтамасыз ету, сапаны қолдау және талаптарға сәйкестікті бағалау тиімділігін бағалау. 5. Процедураларды жақсарту немесе оңтайландыру бойынша практикалық ұсынымдар ұсыну, олардың тиімділігін арттыру және стандарттарға сәйкестігін қамтамасыз ету. 6. Процедуралық нұсқаулықтардың техникалық аспектілерін дұрыс интерпретациялау. 7. Нормативтік талаптарға сәйкес процедуралық нұсқаулықтарды жетілдіру мәселелері бойынша консультациялар мен түсіндірулер ұсыну. 8. Нұсқаулықтарды бағалау нәтижелерін, анықталған кемшіліктер мен ұсынылған түзету шараларын есептер немесе қорытындылар түрінде рәсімдеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиация саласындағы нормативтік құқықтық база. 2. Авиакомпаниялардың, әуежайлардың және тексерілетін құжаттары бар азаматтық авиацияның басқа ұйымдарының операциялық қызметіне қатысты ережелер мен нормалар. 3. Инспекциялық қызметтің негіздері, аудит стандарттары және нормативтік талаптарға сәйкестікті бағалау үшін процедуралық нұсқаулықтарды тексеру әдістемелері. 4. Сапаны басқару принциптері. 5. Азаматтық авиация ұйымдарында процедуралық нұсқаулықтарды әзірлеу және енгізу процестері,

Еңбек функциясы 2:
Нормативтік
құжаттамамен жұмыс.

	<p>жоспарлау, әзірлеу, бекіту, келісу және процедураларды енгізу кезеңдерін қамтиды.</p> <p>6. Процедуралық құжаттарды бағалау әдістемесі, нормативтік актілер мен регламенттер талаптарына сәйкестікті тексеру үшін тексеру тізімдері мен тексеру әдістерін қамтиды.</p> <p>7. Құжаттаманы стандарттау және рәсімдеу әдістемелері, процедуралық нұсқаулықтардың құрылымы мен тіліне қойылатын талаптарды, олардың айқындылығы мен біржолғы болуын қамтамасыз ету үшін.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды.
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Қолданыстағы нормативтік актілер, стандарттар мен ережелерді талдау, жаңа регламенттер мен нұсқаулықтарды әзірлеу кезінде олардың талаптарын ескеру.2. Дайындалып жатқан құжаттарда ақпаратты логикалық және жүйелі түрде құрылымдау, мүдделі тараптардың барлығына түсінікті және қолжетімділікті қамтамасыз ету.3. Дайындалып жатқан регламенттер мен нұсқаулық материалдарында ережелерді, нормаларды және талаптарды дұрыс формулирлеу.4. Нормативтік актілер мен нұсқаулықтарды әзірлеу кезінде ұйымның немесе саладағы жұмыстың ерекшеліктерін ескеру, олардың практикалық қолданылуын қамтамасыз ету.5. Құжаттарда құқықтық және кәсіби терминдерді дұрыс пайдалану, түсініксіз немесе дәл емес формулировкаларды болдырмау.6. Заңнаманы және нормативтік актілерді талдау, құқықтық кемшіліктерді анықтау.7. Құқықтық нормалар мен регламенттердің әсерін бағалау, нақты өзгерістер мен толықтыруларды ұсыну.8. Нормативтік актілерді әзірлеу кезінде мүдделі тараптармен жұмыс істеп, әртүрлі бөлімдер мен сарапшылардың пікірлері мен ұсыныстарын жинау және ескеру.9. Ұсынылған ережелер мен талаптарды практика, заң нормалары мен халықаралық стандарттар талдауына негіздеп негіздеу, олардың сәйкестігі мен тиімділігін қамтамасыз ету.10. Жаңа регламенттер мен нормативтік актілерді әзірлеу кезінде басқа ұйымдар мен елдердің үздік тәжірибесін талдау және тиімді шешімдерді енгізу.11. Жаңа регламенттердің ұйым мен сала үшін салдарын болжау және талдау, операциялық процестер мен қауіпсіздікке әсерін бағалау.

<p>Дағды 2: Нормативтік құқықтық актілерді, нұсқаулық материалдарды және нормативтік құқықтық актілердің жобаларын әзірлеу.</p>	<p>12. Заңнаманың немесе қызмет жағдайларының өзгеруіне байланысты қолданыстағы регламенттерді жаңарту және түзету.</p> <p>13. Нормативтік актілер мен регламенттердің жобаларын дайындау, оларды басшылықпен, заң бөлімімен және сыртқы реттеуші органдармен келісуге дайындау.</p> <p>14. Дайындалып жатқан регламенттер мен нұсқаулықтардың мазмұнын және оларды сақтау қажеттілігін түсіндіру және консультациялар өткізу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Азаматтық авиация және басқа да байланысты салалардағы қызметті реттейтін ұлттық нормативтік актілер мен халықаралық стандарттар мен регламенттердің жүйесі.</p> <p>2. Нормативтік актілерде заңды тілдің негіздері мен оны пайдалану ережелері, формулировкалардың дұрыстығын және құжаттардағы екіұштылықтың болмауын қамтамасыз ету.</p> <p>3. Регламенттер мен нормативтік актілерді әзірлеу рәсімдері мен кезеңдері, соның ішінде құжаттардың құрылымына, ережелердің формулировкасына және мүдделі тараптармен келісуге қойылатын талаптар.</p> <p>4. Реттеуші құжаттарды ресімдеуге қойылатын стандарттар мен ережелер, соның ішінде құрылым, форматтау, заңдылық және жаңартуға қойылатын талаптар.</p> <p>5. Сапаны басқару принциптері, сондай-ақ сапа стандарттарына сәйкестікті қамтамасыз ету үшін процестерді құжаттауға қойылатын талаптар мен әдістер.</p> <p>6. Нақты процестер мен аудиторияларға бағытталған нұсқаулықтар мен нұсқаулықтарды әзірлеу әдістері мен тәсілдері, ақпаратты қабылдауды жақсарту үшін визуализациялау.</p> <p>7. Әртүрлі пайдаланушы категорияларының ақпаратты қабылдау және меңгеру принциптері, қолдануға ыңғайлы және түсінікті құжаттарды әзірлеу үшін.</p> <p>8. Авиациядағы техникалық реттеу ерекшеліктері.</p> <p>9. Әртүрлі деңгейдегі құжаттарды келісу және бекіту рәсімдері.</p> <p>10. Нормативтік актілерді әзірлеумен байланысты этикалық аспектілер, соның ішінде қызметті реттеуде әділдік, теңдік және ашықтықты қамтамасыз ету.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды.</p>

Өз бетінше және топта жұмыс істей білу.
Тұтастық.
Адалдық.
Көпжақты қарым-қатынас жасау мүмкіндігі.

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жаксы ұйымдастырушылық және уақытты басқару дағдылары. Нәтижеге бағытталған. Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас. Қарым-қатынас дағдылары. Жаксы ниет. Кәсібилік. Өнімділік. Дәлдік. Егжей-тегжейге назар аудару. Жауапкершілік. Ынта.</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" заңы, 16-бап. 2. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 22 шілдедегі № 525 "Авиациялық инспекторлардың кәсіби даярлығын және біліктілігін арттыру ережелерін бекіту туралы" бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 24 қарашадағы № 1083 "Авиациялық қауіпсіздік бойынша даярлық және қайта даярлық бағдарламасын бекіту туралы" бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 26 наурыздағы № 322 "ҚР азаматтық авиация ұйымдарының авиациялық қауіпсіздік қызметтерінің жетекшілері мен мамандарының лауазымдары тізімін және осындай лауазымдарға қойылатын біліктілік талаптарын бекіту туралы" бұйрығы.</p>		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	8	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	
	7	Мамандандырылған әуе көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)	
13. Кәсіптің карточкасы "Ұшу стандарттары жөніндегі менеджер":			
Топтың коды:	3152-2		
Қызмет атауының коды:	3152-2-001		
Кәсіптің атауы:	Ұшу стандарттары жөніндегі менеджер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>ҚР Еңбек және әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 "Басшылар, мамандар және басқа қызметкерлердің біліктілік анықтамасын бекіту туралы" бұйрығы. Құжаттама маманы.</p>		
	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Әуе кемелеріне жерде қызмет көрсету	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Жердегі авиациялық радиоэлектронды жабдықтарды техникалық пайдалану	Біліктілік: -
	Білім деңгейі:	Мамандық:	

Кәсіптік білім деңгейі:	орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Қашықтықтан басқарылатын авиациялық жүйе	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Әуе кемелерін пайдалану және ұшу-ақпараттық қамтамасыз ету	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Әуе тасымалдауларын ұйымдастыру	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымдағы авиациялық әкімшілік бойынша салалық ерекшелік пен қызмет профилі бойынша қосымша кәсіби даярлық.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2375-0-001 - Ұшу-әдістемелік жұмыс жөніндегі инженерлер 3349-0-007 - Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі әкімші 2375-0-021 - Ұшу дайындығы жөніндегі әдіскер 3151-1-008 - Ұшу құрамын оқыту жөніндегі үйлестіруші 2375-0-022 - Ұшу-штурмандық бөлімнің әдіскер-инструкторы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша бақылау-қадағалау қызметі жүйесінде стандарттарды тиімді енгізу, мониторинг жүргізу және қолдау процесстерін супроводжение, авиациялық әкімшілік (азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым) деңгейінде, әуе кемелерін пайдалануға, аэронавигациялық қызмет көрсетуге, әуежайлардың қызметіне, кәсіби даярлыққа және ұлттық және халықаралық азаматтық авиация саласындағы талаптарға сәйкес жүзеге асырылатын өзге де қызметтерге қатысты.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Құжаттармен жұмысты ұйымдастыру. 2. Құжаттарды жүргізу және сақтау. 3. Құжаттарды орындау процестері мен мерзімдерін бақылау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кіріс құжаттарының тізілімін жүргізуді және (немесе) деректер базасын қалыптастыруды қамтамасыз ету. 2. Құжаттарды орындаушыларға жеткізуді ұйымдастыру. 3. Ағымдағы іс жүргізу құжаттарын есепке алу және сақтау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру, басқа құрылымдық бөлімшелермен бірлескен жұмысты қоса алғанда. 4. Құжаттардың дұрыс ресімделуін тексеру. 5. Құжаттар комплектісінен жеке істер қалыптастыру және олардың сақтау мерзімдерін анықтау. 	

<p>Еңбек функциясы 1: Құжаттармен жұмысты ұйымдастыру.</p>	<p>Дағды 1: Кіріс құжаттарды қабылдау және өңдеу.</p>	<p>6. Құжатталған істерде қосымшалардың (құжаттардың) дұрыс және уақтылы толтырылуын бақылау.</p> <p>7. Ақпараттық-документациялық ресурстардың барлық жиынтығымен жұмыс істеу.</p> <p>8. Мәліметтер қорымен жұмыс, оның ішінде қашықтан жұмыс істеу.</p> <p>9. Анықтамалық және құқықтық жүйелермен жұмыс .</p> <p>10. Құжаттармен жұмыс істеу кезінде автоматтандырылған есепке алу, тіркеу, бақылау және ақпараттық-анықтамалық жүйелерді пайдалану.</p> <p>11. Құжаттармен жұмыс істеу үшін, оның ішінде оңтайландыру және тиімділікті арттыру мақсатында заманауи ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану.</p> <p>12. Құжат айналымы жүргізілетін тілдің ережелерін қолдану.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Құжаттамалық қамтамасыз ету тәртібін анықтайтын нормативтік құқықтық актілер мен әдістемелік құжаттар.</p> <p>2. Ұйымның және құрылымдық бөлімшелердің құрылымы.</p> <p>3. Құжаттармен жұмыс істейтін заманауи ақпараттық технологиялар.</p> <p>4. Құжаттармен жұмыс тәртібі.</p> <p>5. Құжат айналымының схемалары.</p> <p>6. Кіріс, шығыс және ішкі құжаттармен жұмыс істеу ережелері.</p> <p>7. Құжаттардың орындалуын бақылау ұйымдастыру және нысандары.</p> <p>8. Құжаттардың орындалуы үшін типтік мерзімдер.</p> <p>9. Құжаттармен жұмыс жүргізу және құжаттардың орындалуын бақылау бойынша аналитикалық анықтамаларды жасау ережелері.</p> <p>10. Ұйым қызметінің құжаттамалық қамтамасыз ету ережелері.</p> <p>11. Құжаттардың түрлері және олардың мақсаты.</p> <p>12. Нормативтік құқықтық актілер мен мемлекеттік стандарттарға сәйкес құжаттарға қойылатын талаптар.</p> <p>13. Ұйымда қызметтік құжаттардың деректер базасын құру және жүргізу тәртібі.</p> <p>14. Электрондық құжат айналымы жүйелері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды.</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Шығыс құжаттарды жинақтау, шығыс құжаттарының тізілімін жүргізуді және (немесе) деректер базасын қалыптастыруды қамтамасыз ету.</p>

2. Ағымдағы іс жүргізу құжаттарын есепке алу, сақтау және беру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру.
3. Бекітілген номенклатураға сәйкес істерді қалыптастыру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру.
4. Құжаттарды олардың ерекшеліктерін ескере отырып істерге енгізу.
5. Ішкі істерде құжаттарды жүйелеу.
6. Құжаттардың сақталуын және қорғалуын қамтамасыз ету.
7. Құжаттармен жұмыс істегенде және оларды алушыларға жібергенде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану.
8. Архивке беру үшін істерді қалыптастыру.
9. Мемлекеттік қызметтерді жүзеге асыру аясында шығыс құжаттамасын адресаттарға жіберу.

Дағды 2:
Шығыс құжаттарды өңдеу және жіберу.

Білімдер:

1. Кіріс, шығыс және ішкі құжаттармен жұмыс істеу ережелері.
2. Ұйымда құжаттардың орындалуын бақылау ұйымдастыру және нысандары.
3. Құжаттардың орындалуы үшін типтік мерзімдер.
4. Ағымдағы және алдын алу бақылауының мақсаты мен технологиясы.
5. Құжаттармен жұмыс жүргізу және құжаттардың орындалуын бақылау бойынша аналитикалық анықтамаларды жасау ережелері.
6. Ұйым қызметінің құжаттамалық қамтамасыз ету ережелері.
7. Құжаттардың түрлері және олардың мақсаты.
8. Нормативтік құқықтық актілер мен мемлекеттік стандарттарға сәйкес құжаттарға қойылатын талаптар.
9. Ұйымда қызметтік құжаттардың деректер базасын құру және жүргізу ережелері.
10. Электрондық құжат айналымы жүйелері.
11. Шығыс құжаттарын жіберу ережелері мен мерзімдері.
12. Еңбек қорғау талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Ұсынылмайды.

Машықтар:

1. Ағымдағы іс жүргізу құжаттарын есепке алу, сақтау және беру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру.
2. Бекітілген номенклатураға сәйкес істерді қалыптастыру.
3. Құжаттардың сақталуын және қорғалуын қамтамасыз ету.

	<p>Дағды 1: Құжаттарды және құрылған жеке істерді өңдеу.</p>	<p>4. Құжаттар тізімдерін пайдалану және сақтау мерзімдерін анықтаған кезде істе бар құжаттардың фактілік мазмұнын талдау.</p> <p>5. Құжаттарды хронологиялық-структуралық жүйелеуді жүргізу.</p> <p>6. Нормативтік талаптарға сәйкес тұрақты және уақытша сақтау құжаттарының (істердің) тізімін жасау.</p> <p>7. Құжаттармен жұмыс істеу кезінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Номенклатураның түрлері, номенклатураға қойылатын жалпы талаптар, оны жасау және ресімдеу әдістемесі.</p> <p>2. Істерді қалыптастыру және ресімдеу тәртібі, жеке категориядағы істерді қалыптастырудың ерекшеліктері.</p> <p>3. Істерді сақтау ережелері, соның ішінде шектеулі қолжетімділігі бар құжаттарды сақтау.</p> <p>4. Қалыптасқан істерден құжаттарды беру және пайдалану ережелері.</p> <p>5. Құжаттамалық қамтамасыз ету тәртібін анықтайтын нормативтік құқықтық актілер, әдістемелік құжаттар, мемлекеттік стандарттар.</p> <p>6. Құжаттарды ақпараттың құндылығына сәйкес топтарға бөлу критерийлері.</p> <p>7. Тұрақты және уақытша сақтау үшін істерді техникалық өңдеу және толық ресімдеу ережелері.</p> <p>8. Тұрақты және уақытша сақтау үшін істердің тізімін жасау ережелері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Құжаттарды жүргізу және сақтау.</p>		<p>Машықтар:</p> <p>1. Құрылымдық бөлімшенің істер номенклатурасын әзірлеу.</p> <p>2. Құжаттарды жасау кезінде ұйымның басқа құрылымдық бөлімшелерімен жұмыс істеу және істер тізімдерін құруда істер номенклатурасын пайдалану.</p> <p>3. Ұйымның бекітілген істер номенклатурасына сәйкес істерді қалыптастыру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру.</p> <p>4. Құжаттарды олардың ерекшеліктерін ескере отырып істерге енгізу.</p> <p>5. Ұйымның құжаттарының сақталуын және қорғалуын қамтамасыз ету.</p> <p>6. Құжаттар тізімдерін пайдалану және істе бар құжаттардың фактілік мазмұнын талдау.</p> <p>7. Істерді хронологиялық-структуралық жүйелеуді жүргізу.</p>

Дағды 2:
Тұрақты, ұзақ мерзімді сақтауға файлдарды тіркеу.

8. Тұрақты және уақытша сақтау үшін істерді техникалық өңдеу және толық ресімдеуді жүзеге асыру.
9. Құжаттармен жұмыс істегенде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану.

Білімдер:

1. Істер номенклатурасын келісу ережелері.
2. Істерді қалыптастыру және ресімдеу тәртібі, жеке категориядағы істерді қалыптастырудың ерекшеліктері.
3. Істерді сақтау ережелері, соның ішінде шектеулі қолжетімділігі бар құжаттарды сақтау.
4. Қалыптасқан істерден құжаттарды беру және пайдалану ережелері.
5. Құжаттарды ақпараттың құндылығына сәйкес топтарға бөлу критерийлері.
6. Типтік немесе ведомстволық құжаттар тізімдерін пайдалану тәртібі, олардың құндылығын сараптау кезінде сақтау мерзімдерін анықтау.
7. Сақталуға жатпайтын құжаттарды бөлу актісін жасау және бекіту ережелері.
8. Тұрақты және уақытша сақтау үшін істерді техникалық өңдеу және толық ресімдеу ережелері.
9. Істерді архивке тапсыру ережелері.
10. Еңбек қорғау талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Ұсынылмайды.

Дағды 1:

Машықтар:

1. Құжаттардың орындалу мерзімдері мен ерекшеліктері туралы деректерді автоматтандырылған жүйелерге енгізу, нормативтік құқықтық актіге, ұйымдық-реттеуші құжатқа немесе басшының резолюциясына сәйкес.
2. Құжаттардың орындалу барысы мен нәтижелері туралы ақпаратты талдау.
3. Құжаттарда бекітілген шешімдер немесе операциялардың орындалу кезеңдерін бақылау.
4. Орындаушылармен құжаттармен жұмыс істеу барысында орындалу барысы мен мәртебесін мониторинг жүргізу.
5. Құжаттардың орындалу мерзімдерін түзету.
6. Ағымдағы сақтау кезінде құжаттарды және олардың деректерін іздеу.
7. Істердің қалыптасуын, сақталуын және архивке берілуін бақылау.
8. Құжаттардың және олардың деректерінің құндылығын сараптау, сақтау мерзімдерін анықтау.
9. Құжаттардың қорғалуын және заңсыз қолжетімділік немесе жоюдан қорғауды қамтамасыз ету.

Еңбек функциясы 3: Құжаттарды орындау процестері мен мерзімдерін бақылау.	Орындаушылардың құжаттарды орындауына ішкі бақылауды жүзеге асыру, оларды орындау тәртібін белгілеу.	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құжаттардың орындалу мерзімдерін белгілейтін нормативтік құқықтық актілер. 2. Ұйымдағы құжаттардың орындалу мерзімдерін анықтау тәртібі. 3. Құжаттардың орындалуын бақылау әдістемелері. 4. Ұйымдағы әртүрлі категориядағы құжаттармен жұмыс істеудің технологиялық кезендері. 5. Құжатты бақылаудан алу шарттары. 6. Құжаттама және ақпарат, архив ісі саласындағы әдістемелік құжаттар мен ұлттық стандарттар. 7. Ұйымдағы құжаттармен жұмыс істеу ережелері, жергілікті нормативтік актілер мен есеп саясатына сәйкес. 8. Құжаттар мен олардың деректерін жедел сақтау, архивке тапсыру немесе тасымалдағыштарда архивтеу рәсімдерінің тәртібі мен мазмұны. 9. Ұйымның істер номенклатурасын әзірлеу және жүргізу әдістемесі, оның электрондық құжат айналымы жүйесінде. 10. Құжаттарды жүйелеу және жіктеу, ақпаратты кодтау ережелері. 11. Электрондық құжаттарды сақтау ерекшеліктері. 12. Құжаттар мен олардың деректерінің құндылығын анықтау критерийлері, әрі қарай сақтау немесе жою үшін іріктеу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды.
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Егжей-тегжейге назар аудару. Ұйымдастырылған. Жұмысты құрылымдай білу. Құжаттардағы тәртіпті сақтаңыз және уақыт шеңберлерін тиімді басқарыңыз. Жауапкершілік. Қарым-қатынас дағдылары. Көп тапсырмалы ортада жұмыс істей білу. Тәртіп. Ақпаратты жылдам талдау және өңдеу мүмкіндігі. Стресске төзімділік. Бастама. Құпия ақпаратты сақтау мүмкіндігі, ақпараттың құпиялылығы шарттарын сақтауға келісімнің болуы, сондай-ақ оларды бұзғаны үшін жауапкершілік шаралары.</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 9379 "Авиациялық персоналға куәліктер беру және осы жүйені басқару жөніндегі нұсқаулық" құжаты.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	6	Авиациялық қауіпсіздік жөніндегі инспектор
14. Кәсіптің карточкасы "Авиациялық қауіпсіздік менеджері":		
Топтың коды:	3155-0	
Қызмет атауының коды:	3155-0-001	

Кәсіптің атауы:	Авиациялық қауіпсіздік менеджері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Құжаттама маманы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Әуе тасымалдауларын ұйымдастыру	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымдағы авиациялық әкімшілік бойынша салалық ерекшелік пен қызмет профилі бойынша қосымша кәсіби даярлық.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	4110-9-002 - Қауіпсіздік қызметінің әкімшісі 4110-1-002 - Офис қызметшісі (жалпы бейін) 4110-2-004 - Инспектор (іс қағаздарын жүргізу жөніндегі)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Авиациялық әкімшілік деңгейінде (азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым) авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша бақылау-қадағалау қызметі жүйесінде стандарттарды тиімді енгізу, мониторинг жүргізу және қолдау процестерін супроводжение.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Құжаттармен жұмысты ұйымдастыру. 2. Құжаттарды жүргізу және сақтау. 3. Құжаттарды орындау процестері мен мерзімдерін бақылау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Кіріс құжаттарының тізілімін жүргізуді және (немесе) деректер базасын қалыптастыруды қамтамасыз ету. 2. Құжаттарды орындаушыларға жеткізуді ұйымдастыру. 3. Ағымдағы іс жүргізу құжаттарын есепке алу және сақтау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру, басқа құрылымдық бөлімшелермен бірлескен жұмысты қоса алғанда. 4. Құжаттардың дұрыс ресімделуін тексеру. 5. Құжаттар комплектісінен жеке істер қалыптастыру және олардың сақтау мерзімдерін анықтау.	

<p>Еңбек функциясы 1: Құжаттармен жұмысты ұйымдастыру.</p>	<p>Дағды 1: Кіріс құжаттарды қабылдау және өңдеу.</p>	<p>6. Құжатталған істерде қосымшалардың (құжаттардың) дұрыс және уақтылы толтырылуын бақылау.</p> <p>7. Ақпараттық және құжаттық ресурстардың барлық жиынтығымен жұмыс.</p> <p>8. Мәліметтер қорымен жұмыс, оның ішінде қашықтан жұмыс істеу.</p> <p>9. Анықтамалық және құқықтық жүйелермен жұмыс .</p> <p>10. Құжаттармен жұмыс істеу кезінде автоматтандырылған есепке алу, тіркеу, бақылау және ақпараттық-анықтамалық жүйелерді пайдалану.</p> <p>11. Құжаттармен жұмыс істеу үшін, оның ішінде оңтайландыру және тиімділікті арттыру мақсатында заманауи ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану.</p> <p>12. Құжат айналымы жүргізілетін тілдің ережелерін қолдану.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Құжаттамалық қамтамасыз ету тәртібін анықтайтын нормативтік құқықтық актілер мен әдістемелік құжаттар.</p> <p>2. Ұйымның және құрылымдық бөлімшелердің құрылымы.</p> <p>3. Құжаттармен жұмыс істейтін заманауи ақпараттық технологиялар.</p> <p>4. Құжаттармен жұмыс тәртібі.</p> <p>5. Құжат айналымының схемалары.</p> <p>6. Кіріс, шығыс және ішкі құжаттармен жұмыс істеу ережелері.</p> <p>7. Құжаттардың орындалуын бақылау ұйымдастыру және нысандары.</p> <p>8. Құжаттардың орындалуы үшін типтік мерзімдер.</p> <p>9. Құжаттармен жұмыс жүргізу және құжаттардың орындалуын бақылау бойынша аналитикалық анықтамаларды жасау ережелері.</p> <p>10. Ұйым қызметінің құжаттамалық қамтамасыз ету ережелері.</p> <p>11. Құжаттардың түрлері және олардың мақсаты.</p> <p>12. Нормативтік құқықтық актілер мен мемлекеттік стандарттарға сәйкес құжаттарға қойылатын талаптар.</p> <p>13. Ұйымда қызметтік құжаттардың деректер базасын құру және жүргізу тәртібі.</p> <p>14. Электрондық құжат айналымы жүйелері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды.</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Шығыс құжаттарды жинақтау, шығыс құжаттарының тізілімін жүргізуді және (немесе) деректер базасын қалыптастыруды қамтамасыз ету.</p>

2. Ағымдағы іс жүргізу құжаттарын есепке алу, сақтау және беру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру.
3. Бекітілген номенклатураға сәйкес істерді қалыптастыру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру.
4. Құжаттарды олардың ерекшеліктерін ескере отырып істерге енгізу.
5. Ішкі істерде құжаттарды жүйелеу.
6. Құжаттардың сақталуын және қорғалуын қамтамасыз ету.
7. Құжаттармен жұмыс істегенде және оларды алушыларға жібергенде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану.
8. Архивке беру үшін істерді қалыптастыру.
9. Мемлекеттік қызметтерді жүзеге асыру аясында шығыс құжаттамасын адресаттарға жіберу.

Дағды 2:
Шығыс құжаттарды өңдеу және жіберу.

Білімдер:

1. Кіріс, шығыс және ішкі құжаттармен жұмыс істеу ережелері.
2. Ұйымда құжаттардың орындалуын бақылау ұйымдастыру және нысандары.
3. Құжаттардың орындалуы үшін типтік мерзімдер.
4. Ағымдағы және алдын алу бақылауының мақсаты мен технологиясы.
5. Құжаттармен жұмыс жүргізу және құжаттардың орындалуын бақылау бойынша аналитикалық анықтамаларды жасау ережелері.
6. Ұйым қызметінің құжаттамалық қамтамасыз ету ережелері.
7. Құжаттардың түрлері және олардың мақсаты.
8. Нормативтік құқықтық актілер мен мемлекеттік стандарттарға сәйкес құжаттарға қойылатын талаптар.
9. Ұйымда қызметтік құжаттардың деректер базасын құру және жүргізу ережелері.
10. Электрондық құжат айналымы жүйелері.
11. Шығыс құжаттарын жіберу ережелері мен мерзімдері.
12. Еңбек қорғау талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Ұсынылмайды.

Машықтар:

1. Ағымдағы іс жүргізу құжаттарын есепке алу, сақтау және беру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру.
2. Бекітілген номенклатураға сәйкес істерді қалыптастыру.
3. Құжаттардың сақталуын және қорғалуын қамтамасыз ету.

	<p>Дағды 1: Құжаттарды және құрылған жеке істерді өңдеу.</p>	<p>4. Құжаттар тізімдерін пайдалану және сақтау мерзімдерін анықтаған кезде істе бар құжаттардың фактілік мазмұнын талдау.</p> <p>5. Құжаттарды хронологиялық және құрылымдық жүйелеуді жүргізу.</p> <p>6. Нормативтік талаптарға сәйкес тұрақты және уақытша сақтау құжаттарының (істердің) тізімін жасау.</p> <p>7. Құжаттармен жұмыс істегенде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Номенклатураның түрлері, номенклатураға қойылатын жалпы талаптар, оны жасау және ресімдеу әдістемесі.</p> <p>2. Істерді қалыптастыру және ресімдеу тәртібі, жеке категориядағы істерді қалыптастырудың ерекшеліктері.</p> <p>3. Істерді сақтау ережелері, соның ішінде шектеулі қолжетімділігі бар құжаттарды сақтау.</p> <p>4. Қалыптасқан істерден құжаттарды беру және пайдалану ережелері.</p> <p>5. Құжаттамалық қамтамасыз ету тәртібін анықтайтын нормативтік құқықтық актілер, әдістемелік құжаттар, мемлекеттік стандарттар.</p> <p>6. Құжаттарды ақпараттың құндылығына сәйкес топтарға бөлу критерийлері.</p> <p>7. Тұрақты және уақытша сақтау үшін істерді техникалық өңдеу және толық ресімдеу ережелері.</p> <p>8. Тұрақты және уақытша сақтау үшін істердің тізімін жасау ережелері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Құжаттарды жүргізу және сақтау.</p>		<p>Машықтар:</p> <p>1. Құрылымдық бөлімшенің істер номенклатурасын әзірлеу.</p> <p>2. Құжаттарды жасау кезінде ұйымның басқа құрылымдық бөлімшелерімен жұмыс істеу және істер тізімдерін құруда істер номенклатурасын пайдалану.</p> <p>3. Ұйымның бекітілген істер номенклатурасына сәйкес істерді қалыптастыру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру.</p> <p>4. Құжаттарды олардың ерекшеліктерін ескере отырып істерге енгізу.</p> <p>5. Ұйымның құжаттарының сақталуын және қорғалуын қамтамасыз ету.</p> <p>6. Құжаттар тізімдерін пайдалану және істе бар құжаттардың фактілік мазмұнын талдау.</p> <p>7. Істерді хронологиялық-структуралық жүйелеуді жүргізу.</p>

Дағды 2:
Тұрақты, ұзақ мерзімді сақтауға файлдарды тіркеу.

8. Тұрақты және уақытша сақтау үшін істерді техникалық өңдеу және толық ресімдеуді жүзеге асыру.
9. Құжаттармен жұмыс істегенде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану.

Білімдер:

1. Істер номенклатурасын келісу ережелері.
2. Істерді қалыптастыру және ресімдеу тәртібі, жеке категориядағы істерді қалыптастырудың ерекшеліктері.
3. Істерді сақтау ережелері, соның ішінде шектеулі қолжетімділігі бар құжаттарды сақтау.
4. Қалыптасқан істерден құжаттарды беру және пайдалану ережелері.
5. Құжаттарды ақпараттың құндылығына сәйкес топтарға бөлу критерийлері.
6. Типтік немесе ведомстволық құжаттар тізімдерін пайдалану тәртібі, олардың құндылығын сараптау кезінде сақтау мерзімдерін анықтау.
7. Сақталуға жатпайтын құжаттарды бөлу актісін жасау және бекіту ережелері.
8. Тұрақты және уақытша сақтау үшін істерді техникалық өңдеу және толық ресімдеу ережелері.
9. Істерді архивке тапсыру ережелері.
10. Еңбек қорғау талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Ұсынылмайды.

Дағды 1:

Машықтар:

1. Құжаттардың орындалу мерзімдері мен ерекшеліктері туралы деректерді автоматтандырылған жүйелерге енгізу, нормативтік құқықтық актіге, ұйымдық-реттеуші құжатқа немесе басшының резолюциясына сәйкес.
2. Құжаттардың орындалу барысы мен нәтижелері туралы ақпаратты талдау.
3. Құжаттарда бекітілген шешімдер немесе операциялардың орындалу кезеңдерін бақылау.
4. Орындаушылармен құжаттармен жұмыс істеу барысында орындалу барысы мен мәртебесін мониторинг жүргізу.
5. Құжаттардың орындалу мерзімдерін түзету.
6. Ағымдағы сақтау кезінде құжаттарды және олардың деректерін іздеу.
7. Істердің қалыптасуын, сақталуын және архивке берілуін бақылау.
8. Құжаттардың және олардың деректерінің құндылығын сараптау, сақтау мерзімдерін анықтау.
9. Құжаттардың қорғалуын және заңсыз қолжетімділік немесе жоюдан қорғауды қамтамасыз ету.

<p>Еңбек функциясы 3: Құжаттарды орындау процестері мен мерзімдерін бақылау.</p>	<p>Орындаушылардың құжаттарды орындауына ішкі бақылауды жүзеге асыру, оларды орындау тәртібін белгілеу.</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құжаттардың орындалу мерзімдерін белгілейтін нормативтік құқықтық актілер. 2. Ұйымдағы құжаттардың орындалу мерзімдерін анықтау тәртібі. 3. Құжаттардың орындалуын бақылау әдістемелері. 4. Ұйымдағы әртүрлі категориядағы құжаттармен жұмыс істеудің технологиялық кезендері. 5. Құжатты бақылаудан алу шарттары. 6. Құжаттама және ақпарат, архив ісі саласындағы әдістемелік құжаттар мен ұлттық стандарттар. 7. Ұйымдағы құжаттармен жұмыс істеу ережелері, жергілікті нормативтік актілер мен есеп саясатына сәйкес. 8. Құжаттар мен олардың деректерін жедел сақтау, архивке тапсыру немесе тасымалдағыштарда архивтеу рәсімдерінің тәртібі мен мазмұны. 9. Ұйымның істер номенклатурасын әзірлеу және жүргізу әдістемесі, оның электрондық құжат айналымы жүйесінде. 10. Құжаттарды жүйелеу және жіктеу, ақпаратты кодтау ережелері. 11. Электрондық құжаттарды сақтау ерекшеліктері. 12. Құжаттар мен олардың деректерінің құндылығын анықтау критерийлері, әрі қарай сақтау немесе жою үшін іріктеу.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды.</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Егжей-тегжейге назар аудару. Ұйымдастырылған. Жұмысты құрылымдау, құжаттардағы тәртіпті сақтау және уақыт шеңберлерін тиімді басқару мүмкіндігі. Жауапкершілік. Қарым-қатынас дағдылары. Көп тапсырмалы ортада жұмыс істей білу. Тәртіп. Ақпаратты жылдам талдау және өңдеу мүмкіндігі. Стресске төзімділік. Инициативность. Құпия ақпаратты сақтау мүмкіндігі, ақпараттың құпиялылығы шарттарын сақтауға келісімнің болуы, сондай-ақ оларды бұзғаны үшін жауапкершілік шаралары.</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 9379 "Авиациялық персоналға куәліктер беру және осы жүйені басқару жөніндегі нұсқаулық" құжаты.</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 6</p>	<p>Кәсіптің атауы: Авиациялық қауіпсіздік жөніндегі инспектор</p>

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

15. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.

Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынғалиевич, +7 (717) 257 21 91,
e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

16. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы"
" АҚ.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54
52.

Орындаушылар: Кучкаров Бахтияр Кадиржонович, +7 (777) 250 66 34, k.bakhtiyar@
agakaz.kz.

17. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

18. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 13 қараша.

19. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.

20. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.

21. Болжалды қайта қарау күні: 2027 жылғы 31 желтоқсан.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің
міндетін атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 418 бұйрығына
17-қосымша

Кәсіптік стандарт: "Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және ұшуға жарамдылығын сақтау"

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: " Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету" кәсіптік стандарты (бұдан әрі – Стандарт) азаматтық авиация саласында қолданылады және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге, жөндеуге және ұшуға жарамдылығын қолдауға жауапты мамандардың біліктілігіне, құзыреттері мен дағдыларына қойылатын талаптарды қамтиды. Стандарт авиакомпанияларды, сервистік орталықтар мен оқу орындарын қоса алғанда, авиациялық техниканы пайдаланумен және қызмет көрсетумен айналысатын ұйымдар үшін өзекті. Ол жоспарлы және жоспардан тыс техникалық жұмыстарды жүргізуге, диагностикалауға, жөндеуге, сондай-ақ әуе кемелерінің жай-күйі мен қауіпсіздігін бақылауға байланысты процестерді реттейді. Стандарт ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық техниканың сенімділігі саласындағы халықаралық және ұлттық талаптарға сәйкестігін қамтамасыз ете отырып, оқу бағдарламаларын әзірлеу, мамандарды сертификаттау және олардың біліктілігін арттыру үшін негіз болады.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) авиациялық персоналы – арнайы және (немесе) кәсіптік даярлығы бар, әуе кемелерінің ұшуын, әуе көлігін және авиациялық жұмыстарды орындау және қамтамасыз ету, әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету, әуе қозғалысын ұйымдастыру және қамтамасыз ету, әуе қозғалысын басқару жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жеке тұлғалар;

2) авиациялық және радиоэлектрондық жабдық (АжРЭЖ) және олардың жүйелері (Avionics) – мәліметтер желісін қолдана отырып, доңғалақ туралы мәліметтер, коаксиалды кабельдерді, сымсыз байланыстарды немесе деректерді берудің басқа құралдарын пайдалана отырып, аналогтық және цифрлық деректерді беретін, өндейтін, көрсететін немесе сақтайтын әуе кемелерінің жүйелері деректер мен жүйе құрамдастары мен қосқыштарды қамтиды;

3) авиациялық оқу орталығы – авиация персоналын кәсіптік даярлауды жүзеге асыратын заңды тұлға;

4) айналымдағы қосалқы бөлшектер – жөндеуге/тексеруге және пайдалануға қайтаруға жататын ӘК компоненттері (Routable Components);

5) ауысым – ӘК ТҚК бойынша ұйым және/немесе авиакомпания белгілеген жұмыс кестесі шегінде өндірістік тапсырманы орындайтын мамандар тобы;

6) авиациялық қозғалтқышты іске қосу және сынау – ӘК ТҚК бойынша ұйымда персоналдың авиациялық қозғалтқышты (мұнда және бұдан әрі – қозғалтқыш) іске қосуды және сынақтан өткізуіне қойылатын бірқатар міндетті талаптар;

7) азаматтық авиация саласындағы уәкілетті орган – әуе кеңістігін пайдалану және азаматтық және эксперименттік авиация қызметі саласындағы басшылықты жүзеге асыратын орталық атқарушы орган;

8) азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым – ҚР Азаматтық авиация саласының орнықты дамуын, ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған қызметті жүзеге асыратын, жарғылық капиталына мемлекет жүз пайыз қатысатын акционерлік қоғам;

9) әуе компания немесе авиациялық компания (сонымен қатар авиакәсіпорын көлік немесе авиакөлік кәсіпорны) – жолаушылар мен жүктерді әуе тасымалы мен авиациялық жұмыстарды жүзеге асыратын ұйым;

10) әуе кемесі – кәсіби стандарттың мәтініне сәйкес әуе кемесі әуе кемесінің өзін, авиациялық қозғалтқыштарды және оларға орнатылған жабдықты білдіреді;

11) әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйым – мақсаты әуе кемесін пайдаланушыға оның әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша қызмет көрсету болып табылатын дербес кәсіпорын;

12) әуе кемелеріне негізгі (кезеңдік) техникалық қызмет көрсету (Base Maintenance) – әуе кемелеріне желілік (пайдалы) техникалық қызмет көрсету міндеттеріне кірмейтін кез келген тапсырмаларды білдіреді;

13) әуе кемелеріне желілік (жедел) техникалық қызмет көрсету (Line Maintenance) – әуе кемесі пайдалану жағдайында болған кезде орындалуы мүмкін әуе кемесі мен қозғалтқыштарға шектеулі техникалық қызмет көрсету. Әуе кемелеріне желілік (жедел) техникалық қызмет көрсету мыналарды қамтуы мүмкін: – ӘК – дегі ақауларды іздеу және жою; – ӘК-дегі ақауларды жою; - қажет болған жағдайда сыртқы сынақ жабдығын пайдалана отырып, ӘК компоненттерін ауыстыру. Компоненттерді ауыстыру Қозғалтқыштар мен бұрандалар сияқты компоненттерді қамтуы мүмкін; - ауқымды терең тексеруді (инспекцияларды) қажет етпейтін айқын қанағаттанарлықсыз жағдайларды/сәйкессіздіктерді/ақауларды анықтайтын техникалық қызмет көрсету. Ол сондай – ақ жылдам ашылатын кіру панельдері/есіктер/порттар арқылы көрінетін ішкі құрылымды, жүйелерді және электр станциясының элементтерін қамтуы мүмкін; - жөндеу, модификация және басқа да техникалық қызмет көрсету тапсырмалары, олар кең бөлшектеуді қажет етпейді және қарапайым құралдармен орындалуы мүмкін;

14) әуе кемелеріне жоспарлы желілік (жедел) техникалық қызмет көрсету (Minor Scheduled Line Maintenance) – "Weekly Check" (апта сайынғы тексерулер) дейін және қоса алғанда орындауға ӘК ТҚК (AMP) бағдарламасымен (Регламентпен) айқындалған кез келген жоспарлы тексерулер / инспекциялар. ӘК ТҚК (AMP) (регламент) бағдарламасында "Weekly Check" (апта сайынғы тексерулер) ретінде айқындалған ӘК ТҚК нысаны болмаған кезде авиациялық билік АА ұйымының сұрау салуы бойынша "Weekly Check" (апта сайынғы тексерудің) баламасы ретінде қаралатын неғұрлым маңызды тексеруді/инспекцияны (Check) айқындайды;

15) ӘК-нің қарапайым ақаулары (Simple Defect) – А санатындағы талап етілген міндеттер бойынша емтиханмен аяқталған тиісті теориялық оқудан кейін және әк ТҚК бойынша ұйымда міндеттерді практикалық оқытудан (Task Training) кейін кандидаттың , сондай-ақ ӘК ТҚК бойынша маман куәлігінің иегеріне орындауға рұқсат етілуі мүмкін үлгілік міндеттердің тізбесі В2 санаты және тек "Rating" бағанына енгізілген ӘК үшін оның куәлігі В2 санатында және кандидатты практикалық оқытуды және оны бағалауды аяқтағаннан кейін;

16) әуе кемелеріне нақты техникалық қызмет көрсету/әуе кемелеріне нақты техникалық қызмет көрсетуге қатысу – әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның жарамды сертификаты бар маманның әуе кемесіндегі жұмысы және сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктерін және компанияның берілген жеке сертификаттау рұқсатын пайдалануын білдіреді (ССА) және/немесе оның ССА-та анықталған кем дегенде бір типті әуе кемелеріне немесе әуе кемелері жүйелерінің топтарына техникалық қызмет көрсетудің нақты орындалуы;

17) әуе кемелерінде, авиациялық қозғалтқыштарда, әуе кемелерінің құрамдас бөліктерінде жұмыс істеу кезіндегі зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары – 1) механикалық және электрлік элементтердің жұмысы, әртүрлі режимдерде әуе кемелерінің қозғалтқыштарын іске қосу және сынау кезінде рұқсат етілген шекті

деңгейден асатын шу. 2) ауа райы жағдайлары (суық және ыстық, оның ішінде қоршаған ортаның өте төмен және жоғары температуралары, жел, жаңбыр мен қар түріндегі жауын-шашын, әуе кемелері мен аэродром беттерінің мұздануы) 3) жұмыс істейтін авиациялық қозғалтқыштар 4) персоналдың әуе кемелерінде, қозғалтқыштарында және олардың құрамдас бөліктерінде жұмыс істеу кезінде қолданылатын химиялық заттардың әсері 5) ықтимал байланыс және жеңіліс: - ұшақтардағы мұздануды жою үшін қолданылатын сұйықтықтар - авиациялық отын – реактивті авиация қозғалтқыштары үшін стандартты отын болып табылатын керосин - авиациялық поршеньді қозғалтқыштар үшін стандартты отын болып табылатын авиациялық бензин - май, оның ішінде термиялық күйік тудыруы мүмкін жоғары температурасы барлар - құрамында трибутилфосфаты бар гидравликалық сұйықтықтар - жағар майлар, композициялық материалдар, желімдер, еріткіштер, лактар мен бояулар , тығыздағыштар 6) биіктікте жұмыс істеу, ауыр заттарды көтеру және ыңғайсыз жағдайларда жұмыс істеу 7) жердегі радиолокациялық жабдықта және әуе кемесінің борттық жабдығында орнатылған микротолқынды сәулелену көздерінен электромагниттік өрістің жоғары деңгейі жағдайында жұмыс 8) жердегі және әуе кемелерінің борттық көздерімен, желілерімен және айнымалы ток кернеуі 208 В, жиілігі 400 Гц тұтынушылармен жұмыс 9) әуе кемелерін және олардың компоненттерін пайдалануға (CRS) жіберу туралы уақтылы шешім қабылдау жағдайында еңбек процесінің қарқындылығы (Time Pressure);

18) біліктілік белгісі – авиация персоналының куәлігінде жасалған немесе оған қатысы бар, оның бір бөлігі болып табылатын, осы куәлікке қатысты ерекше шарттар, құқықтар немесе шектеулер көрсетілетін жазба;

19) біліктілік – белгілі бір стандартқа сәйкес тапсырманы орындау үшін қажетті дағдылардың, білімнің және көзқарастың жиынтығы;

20) бұзбайтын бақылау әдістері (ББӘ) (Non Distractive Testing, NDT) – осы бұйымдардың жай-күйін тексеру және бақылауға жататын бұйымдарға зақым келтірместен ақауларды анықтау мақсатында әуе кемелерінде, күштік қондырғыларда, олармен байланысты жүйелерде және компоненттерде қолданылатын материалдардың, компоненттер мен жүйелердің жай-күйін бақылау үшін пайдаланылатын бақылау әдістері;

21) бригада – персонал құрамын ауысым бастығы айқындайтын және оған бір мамандықтың (B1/B3/A немесе B2) мамандары кіретін және басқа мамандықтың мамандары немесе тәжірибе жинақтап жатқан персоналмен қосымша толықтырылуы мүмкін өндірістік бөлімше. әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде;

22) критикалық техникалық қызмет көрсету тапсырмасы (Critical Task) – жүйені немесе ұшақтың, қозғалтқыштың немесе әуе винтінің кез келген бөлігін құрастыруды немесе тұтастығын бұзуды қамтитын техникалық қызмет көрсету тапсырмасы, егер оны орындау кезінде қате орын алса, ұшу қауіпсіздігіне тікелей қауіп төндіруі мүмкін;

23) коммерциялық пайдалану – қоғам үшін қолжетімді ақшалай сыйақыға немесе басқа да құнды сыйақыға айырбастау үшін ӘК-дегі кез келген жұмысты білдіреді немесе ол қоғамға берілмеген кезде-оператор мен клиент арасындағы шарт бойынша, соңғысы операторды бақылауы жоқ;

24) куәландырушы персоналға арналған артықшылықтар – 1. А санатындағы Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты иесіне оның ССА-ға арнайы енгізілген тапсырмалар аясында шамалы жүйелік техникалық қызмет көрсетуден және қарапайым ақауларды жөндеуден кейін Пайдалануға рұқсат сертификаттарын (CRS) беруге мүмкіндік береді. Сертификаттау артықшылықтары сертификат иесінің сертификаттау рұқсатын (ССА) берген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымында орындаған жұмысымен шектеледі. 2. В1 санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты оның иесіне пайдалануға рұқсат (CRS) сертификаттарын беруге және В1 санаты бойынша қосалқы персонал ретінде жұмыс істеуге мүмкіндік береді: - әуе кемесінің құрылымдық элементтеріне, электр станциясына, механикалық және электр жүйелеріне техникалық қызмет көрсетуден кейін - олардың функционалдығын дәлелдеу үшін қарапайым тексерулерді қажет ететін және ақаулықтарды жоюды қажет етпейтін авиациялық авиация және радиоэлектрондық жабдық жүйелерінде. В1 санаты тиісті А ішкі санатын қамтиды. 3. В2 санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты оның иесіне: 1) В2 санатындағы эксплуатацияға рұқсат (CRS) және қосалқы персонал ретінде жұмыс істеу туралы сертификаттарды: - авиацияда әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуден кейін беруге мүмкіндік береді. және радиоэлектрондық авиациялық аппаратура мен оның электр жүйелері, және - дәлелдеу үшін қарапайым сынақтарды қажет ететін электр станциясы мен механикалық жүйелердегі авиациялық жабдықта тапсырмаларды орындау кезінде. олардың өнімділігі. 2) ӘК-ге арнайы енгізілген міндеттер шеңберінде әуе кемесіне шамалы жоспарлы техникалық қызмет көрсету және әуе кемесіндегі қарапайым ақауларды жойғаннан кейін Қызмет көрсетуге тіркеу туралы куәлік (CRS). Сертификаттау артықшылықтары сертификат иесінің сертификаттау рұқсатын (ССА) берген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымында орындаған жұмысымен және оның әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман сертификатында қамтылған В2 санатындағы рейтингтермен ғана шектеледі. В2 санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету маманының сертификаты ешқандай А ішкі санаттарын қамтымайды. 4. В3 санатындағы жеңіл және аса жеңіл әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету сертификаты оның иесіне әуе кемелеріне рұқсат беру сертификатын (CRS) беруге және В3 санатындағы қосалқы персонал ретінде жұмыс істеуге мүмкіндік береді. кейін: - әуе кемесінің құрылымдық элементтерінде, электр станцияларында және механикалық және электр жүйелерінде орындалатын әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және - авиациялық және радиоэлектрондық

жабдықтардағы жұмыстар олардың функционалдығын дәлелдейтін және ақаулықтарды жоюды қажет етпейтін қарапайым сынақтар. 5. B2L санатындағы жеңіл және аса жеңіл әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету сертификаты оның иесіне пайдалануға рұқсат беру туралы куәліктерді беруге және келесі жұмыстарды орындау үшін B2L қолдаушы персонал ретінде әрекет етуге мүмкіндік береді: – электр жүйелеріне техникалық қызмет көрсету; - сертификатқа арнайы енгізілген жүйелік рейтингтер шегінде авиациялық жүйелерге техникалық қызмет көрсету және - егер жобалық жүйе рейтингі болса, олардың функционалдығын растау үшін қарапайым тексерулерді қажет ететін электрлік және авионикалық қуат қондырғылары мен механикалық жүйелерде тапсырмаларды орындау. 6. L санатындағы жеңіл және аса жеңіл әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету сертификаты оның иесіне пайдалануға рұқсат беру туралы куәліктерді беруге және келесі жұмыстарды орындау үшін L санатындағы қосалқы персонал ретінде әрекет етуге мүмкіндік береді: – әуе кемесінің құрылымына, электр станциясына, механикалық және техникалық қызмет көрсету. электр жүйелері; – радио, апаттық радиолокациялық таратқыштармен (ELT) және транспондерлік жүйелермен жұмыс істеу; және - олардың жұмыс қабілеттілігін растау үшін қарапайым сынақтарды қажет ететін басқа авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтар (АЖРЖ) жүйелерімен жұмыс істеу. L2 ішкі санаты L1 ішкі санатын қамтиды. ҚР-да белгіленген L2 ішкі санатының кез келген шектеуі L1 ішкі санатына да қолданылады. L2C ішкі санаты L1C ішкі санатын қамтиды. 7. C санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету сертификаты оның иесіне әуе кемелеріне негізгі (кезеңдік) техникалық қызмет көрсетуді орындағаннан кейін пайдалануға рұқсат беру сертификатын (CRS) беруге мүмкіндік береді. C санатындағы өкілеттіктер олардың бөлінбейтін нысанында әуе кемелеріне қолданылады;

25) кешенді әуе кемесі – немесе, ұшақты білдіреді: - ең жоғары сертификатталған ұшу салмағы 5700 кг-нан асатын немесе -жолаушылар креслоларының ең жоғары конфигурациясы үшін 19-дан астам сертификатталған және немесе -кемінде 2 екі ұшқыштың ең аз экипажымен жұмыс істеу үшін сертификатталған немесе - газ турбиналы қозғалтқышпен (қозғалтқыштармен) немесе одан да көп жабдықталған бір турбовинтті қозғалтқышпен немесе сертификатталған тікұшақпен: - максималды ұшу салмағы 3 175 кг - нан асатын немесе -жолаушылар орындықтарының максималды конфигурациясы 9-дан асатын және, немесе - ең аз экипажы кемінде 2 ұшқышпен немесе бұрылмалы роторы бар ӘК пайдалану үшін;

26) қолданылатын техникалық деректер – осы стандарттың мақсаттары үшін мыналар болып табылады: 1. Құзыретті орган немесе авиациялық билік шығарған кез келген қолданылатын талаптар, рәсімдер, стандарттар немесе ақпарат. 2. Кез келген қолданылатын ұшу жарамдылығы жөніндегі директива. 3. Әуе кемелерін және олармен байланысты бұйымдарды, бөлшектер мен аспаптарды сертификаттау жөніндегі талаптар мен рәсімдерге сәйкес осындай деректерді жариялайтын жобалау және

өндірістік ұйымдарды қоса алғанда, ұшу жарамдылығын сақтау жөніндегі қолданылатын нұсқаулықтар және типі сертификатының ұстаушысы, типі қосымша сертификатының ұстаушысы және кез келген басқа ұйым шығарған басқа да техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулықтар. 4. ӘК-де жобалауға және әзірлеуге мақұлдауды ұстаушы орнатуға мақұлданған компоненттер үшін компоненттерді өндірушілер жариялаған және жобалау мен әзірлеуге мақұлдауды ұстаушы үшін қолайлы техникалық қызмет көрсету жөніндегі қолданылатын нұсқаулықтар. 5. ӘК өндірушісі тұлғасында нұсқаулықтарды әзірлеушіні осындай өзгерістер туралы міндетті түрде хабардар ету кезінде және авиациялық билік орындарының мақұлдауымен жөндеу мен модификацияларды инженерлік жобалауды қоспағанда, әк ТҚК бойынша ұйымда оларды баламалы немесе жақсартылған қызмет көрсету стандарттарына келтіру мақсатында әзірленген ӘК-ге қызмет көрсету жөніндегі өзгертілген нұсқаулықтар. 6. ӘК ұшуға жарамдылығын сақтау жөніндегі жазбалардың ажырамас бөлігі болып табылатын ӘК жөніндегі ұйымда пайдалану және қолдану үшін әзірленген жұмыс карталарының немесе жұмыс парақтарының жалпы жүйесі;

27) құрал-саймандар қоймасы – техникалық қойманың бөлімшесі – техникалық қоймаға келіп түсетін құрал-саймандарды, арматураларды және жабдықтарды, материалдық құндылықтарды қоса алғанда, тауарлық-материалдық құндылықтарды (материалдық құндылықтарды) орналастыруға және сақтауға арналған арнайы үй-жайлар, ашық және жабық алаңдар; құрал қоймасында сақталады және орналастырылады, оларды беруге және қабылдауға арналған үй-жайлар, сондай-ақ оның жұмыс істеуін қамтамасыз ететін техникалық қойма қызметкерлері;

28) лауазымдық нұсқаулық – қызметкердің өндірістік өкілеттіктері мен міндеттерін реттейтін құжат. Стандартты пайдаланушыларға келесі тізімді қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей, КС кәсіптік картасының негізінде әзірленген ЛН құрастыру процедурасын орындау ұсынылады. 1. Маман лауазымының атауын таңдаңыз 2. "Негізгі функциялар" бөлімінде ҰҚБЖ және АҚ сәйкес еңбек функциясының 2 алдында тізімделген ұсынылған еңбек функцияларын енгізіңіз және әрбір еңбек функциясы үшін дағдыларды тізіңіз 3. Еңбекке сәйкес келетін тармақты қосыңыз 2-функция ҰҚБЖ және АҚ бойынша листинг бойынша кеңес беру дағдылары бар 4. "Негізгі міндеттер" бөлімінде ҰҚБЖ және АҚ бойынша 2-еңбек функциясынан кейін берілген ұсынылған лауазымдық функцияларды енгізіңіз және әрбір жұмыс функциясы үшін дағдыларды 5. "Қосымша міндеттер" бөлімінде, егер олар кәсіптік картада қарастырылған және ұйымда пайдалану үшін қажет болса, қосымша еңбек функцияларын қамтиды;

29) модульдік оқыту – әрбір кезең (модуль) игерілген білім мен дағдыларды бақылау мен бағалаудың рейтингтік жүйесі бар толық цикл болып табылатын, кадрларды даярлаудың сатылы жүйесін пайдаланатын өмір бойы білім беру әдісі;

30) негізгі дағдылар (Basic Skills) – А, В1 және В2 санаттары/кіші санаттары бойынша әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман сертификатын алуға үміткерлер үшін әзірленетін бастапқы оқытудың бөлігі ретінде қарастырылатын бірыңғай бағдарлама бойынша тәжірибелік дайындық;

31) оқыту персоналы – курс тыңдаушыларын оқыта алатын, оларға теориялық және/немесе практикалық бөліктерінде білім беретін АА ұйымының персоналы. Әуе кемелеріне нақты техникалық қызмет көрсету және әуе кемелерінің ұшу операцияларын жүргізу жағдайында өз өкілеттіктері шегінде әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету персоналының біліміне, дағдысына және мінез-құлқына қойылатын жалпы принциптер мен талаптар. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман (бұдан әрі – осы тармақтың шегінде – "Маман"): 1. Әуе кемесінің құжаттамасын іздестіру және сәйкестендіру, осы құжаттамада навигациялау және оны пайдаланудың белгіленген рәсімдеріне сәйкес дұрыс әрекеттерді орындау. 2. Қолданылатын техникалық құжаттама мен процедураларды оқып, түсіндіріңіз. 3. Әуе кемелерінің жүйелерін, негізгі құрамдас бөліктерін және осы жүйелердің құрамдас бөліктерін / қосалқы компоненттерін дұрыс табу және анықтау. 4. Осы жүйелерді қауіпсіз пайдалану және персонал мен жабдыққа зиян келтірмеу үшін қауіпсіздік ескертулерін орындау үшін қажетті конфигурациясына сәйкес әуе кемелерінің жүйелерін сынақтан өткізу туралы жеткілікті білімді көрсету. 5. Персонал әрекеттерінің мердігер орындауы қажет жүйелер элементтеріне әсер ету нәтижелерін анықтау және дұрыс түсіндіру, оның ішінде кез келген сұралған сынақ жабдықтарын және/немесе арнайы құралдарды пайдалану. 6. Әуе кемесінің техникалық құжаттамасында көрсетілген жабдықтар мен құралдарды пайдалана отырып, әуе кемесінде техникалық қызмет көрсету бойынша іс-шараларды орындау. 7. Әуе кемесіндегі ақауға немесе ақауға қатысты дұрыс MEL тармағын қолданыңыз. 8. Орындаушының өзі немесе оның бақылауындағы адамның дұрыс орындалғанын кезең-кезеңімен орындай отырып растаңыз. 9. Қауіпті жағдайлардың алдын алу үшін қажетті қауіпсіздік шараларын қолдану және қауіпсіздік ескертулерін қолдану арқылы жұмыс ортасынан хабардар болыңыз. 10. Жұмысқа деген көзқарасты және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жағдайында олардың тиісті тәртібін көрсету, ол үшін маман біледі: 1) жұмысты бастау алдында қоршаған ортаны бағалау, қауіпсіздікті қамтамасыз ету; 2) ескертулерді дұрыс оқу және түсіндіру; 3) тапсырманы орындау кезінде ұжым мүшелерімен (топ, ауысым, әуе кемесінің экипажы) қанағаттанарлық қарым-қатынасын қамтамасыз ете отырып, адамдарға өз жұмысыңыз туралы алдын ала хабарлауға; 4) тапсырманы орындау барысында қоршаған ортаны үнемі бағалау және оның өзгерістеріне сәйкес әрекет ету. 11. Әуе кемесінде соңғы әрекеттерді орындау, оның ішінде жұмыс аймағын мұқият тексеру. 12. Тиісті есепті техникалық құжаттаманы толтырыңыз. 13. Қажет болған жағдайда есепті техникалық құжаттамада тапсырмаға сәйкес сілтемелер мен сипаттамаларды дұрыс пайдалану;

32) оператор – әрекет ететін немесе бір немесе бірнеше ӘК пайдалануды ұсынатын кез келген заңды немесе жеке тұлғаны білдіреді;

33) сертификатталмаған персонал – белгілі бір тапсырманы орындау үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымынан немесе авиакомпаниядан жеке компанияның рұқсатын (СА) алған, оның санаттарының кез келгенінде әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның жарамды сертификаты міндетті емес әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналы. ол бойынша практикалық дайындықтан өткеннен кейін жұмыс карточкаларында (ТС) "Орындаушы" бағанында қол қою құқығымен (операциялық ведомость) ол аяқталғаннан кейін және орындалған жұмысты куәландыру құқығынсыз (қол қою құқығынсыз) жылы баған " Инспектор" / "Бақылаушы");

34) сертификат – теориялық және / немесе практикалық оқытуды растайтын, егер оны шығару фактісі мен мазмұны авиациялық органмен алдын ала келісілген және ол үшін қолайлы болса, уәкілетті орган/Уәкілетті ұйым қарауға қабылдай алатын құжат болып табылады;

35) сапаны бақылау жүйесі – құжатталған ұйымдастырушылық рәсімдер мен қағидаттар, осы қағидаттар мен рәсімдердің ішкі аудиті, басқару жүйесіне шолу және сапаны арттыру жөнінде ұсынымдар беру. Сапа жүйесінің жұмыс істеуін қамтамасыз етуге тартылған персонал (сапа кепілдігі бөлімшесінің бастығы және сапа кепілдігі аудиторы (аудиторлары) өндірістен толық тәуелсіз болып табылады, АА ұйымында ешқандай өндірістік міндеттерді (функцияларды) орындай алмайды және кез келген өндірістік қызметке тартыла алмайды;

36) топ – осы стандартқа қатысты инженердің немесе техниктің бақылауындағы топтың жалпы мамандық бойынша біріккен өндірістегі адамдар жиынтығы. Топта басқа персонал болмаған жағдайда инженер немесе техник ұшақта немесе оның құрамдас бөліктерінде тапсырмаларды дербес орындайды;

37) техникалық қойма – компоненттер мен материалдарды, құралдарды, айлабұйымдар мен жабдықтарды қоса алғанда, материалдық құндылықтарды орналастыруға, сақтауға арналған арнайы Үй-жайлар, ашық және жабық алаңдар, оның ішінде өлшеу және тексеру, қоймада орналастырылған және сақталатын материалдық құндылықтардың өзі, оларды беруге, қабылдауға және жөнелтуге арналған үй-жайлар – сондай-ақ оның жұмыс істеуін қамтамасыз ететін қойма қызметкерлері;

38) техникалық қызмет көрсету – әуе кемесіндегі немесе оның құрамдас бөліктеріндегі келесі қызметтердің кез келгенін немесе олардың комбинациясын білдіреді: әуе кемесін ұшу алдындағы тексеруді қоспағанда, күрделі жөндеу, жөндеу, тексеру, ауыстыру, өзгерту немесе ақауларды жөндеу;

39) ұшуға жарамдылығын куәландыру – әк немесе әк компонентін пайдалануға жіберу (әк немесе ӘК компонентін сертификаттау), ол үшін әуе кемесі немесе оның бөліктері (компоненттері) ӘК-де техникалық қызмет көрсетуді орындағаннан кейін

қолданыстағы ұшу жарамдылығы нормаларына сәйкес келетіндігі туралы куәлік (сертификат) (certificate Release to Service, CRS) беру компоненттері;

40) шығын материалдары (Consumables) – кез келген бұйымдарды немесе конструкцияларды жасау процесінде немесе оларды пайдалану кезінде тұтынылатын және оларды жақсы жағдайда ұстау үшін техникалық қызмет көрсету және жөндеу үшін қолданылатын әртүрлі материалдар.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

1) AML – әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның куәлігі;

2) AML LA – жеңіл және аса жеңіл авиация әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның куәлігі;

3) CAMO – әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қолдауды басқару жөніндегі ұйым (Continuing Airworthiness Management Organisation) (EASA терминологиясында);

4) CAO – күрделі емес әуе кемелері мен коммерциялық емес тасымалдауды жүзеге асыратын әуе кемелері үшін ұшуға жарамдылығын қолдауды біріктіретін ұйымның құрамдас бөлігі, осы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді де, ұшуға жарамдылығын қолдауды да біріктіреді;

5) CA – компанияның рұқсаты (Company Authorisation);

6) CCA – компанияның сертификаттау рұқсаты (Company Certification Authorisation)

;

7) CDL – "Әуе кемесінің қалыпты конфигурациясынан ауытқулар тізбесі" (Configuration Deviation List);

8) CLB – ӘК жолаушылар салоны бойынша техникалық борттық журнал (Cabin Log Book);

9) CRS – ӘК немесе компонентті пайдалануға рұқсат беру сертификаты (Certificate Release to Service);

10) EASA – Еуропалық ұшу қауіпсіздігі агенттігі (European Aviation Safety Agency);

11) MEL – ӘК ұшуға рұқсат етілген борттық жабдықтың ең аз тізбесі (Minimum Equipment List);

12) MMEL – ӘК ұшуға рұқсат етілген борттық жабдықтың ең аз үлгілік (үлгілі) тізбесі (Minimum Master Equipment List);

13) AA – азаматтық авиация;

14) АжРЭЖ – авиациялық және радиоэлектрондық жабдық;

15) АОО – авиациялық оқу орталығы;

16) ӘК – әуе кемесі;

17) БА – біліктілік анықтамалығы;

18) ББӘ – бақылаудың бұзбайтын әдістері (Non Destructive Testing, NDT);

19) БТА – бақылау-тексеру аппаратурасы;

20) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

21) ЖИ – жұмсақ инвентарь;

- 22) ҚР – Қазақстан Республикасы;
- 23) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;
- 24) ТҚ – техникалық қызмет көрсету;
- 25) ТМКҚ – тауарлық-материалдық құндылықтар;
- 26) ҰҚБЖ – ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі (Safety Management System, SMS);
- 27) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету.

5. Кәсіптік стандарттың коды: Н51102104.

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10.2 Кестеге бағынбайтын жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;

51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;

51.21.1 Кестеге бағынатын жүк әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;

51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;

51.21.2 Кестеге бағынбайтын жүк әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10.1 Кестеге бағынатын жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;

51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;

51.21.1 Кестеге бағынатын жүк әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;

51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;

51.21.2 Кестеге бағынбайтын жүк әуе көлігінің қызметі.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Ұсынылған стандарт ұшуға жарамдылығын сақтау мақсатында әуе кемелеріне, қозғалтқыштарға және олардың компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыруға бағытталған. Стандарт персоналдың кәсіптерін және олардың міндеттерін сипаттауды, ұйымның ӘК ТҚК бойынша маңызды бағыттарын және оның персоналының негізгі ұстанымдарын қамтиды. Стандартта "компания" термині кез-келген азаматтық авиация Ұйымын білдіреді. Стандартта "авиакомпания" термині қолданылады, оның мақсаты - жолаушылар мен жүктерді тасымалдау мақсатында ӘК ұшуларын ұйымдастыру және орындау. Авиакомпания әрқашан пайдаланушыны қамтиды және оның бірінші басшысының (Accountable Manager) шешімі бойынша ӘК ТҚК бойынша ұйымды қамтуы мүмкін. Алайда, анықтама бойынша, ӘК ТҚК бойынша ұйым-бұл дербес кәсіпорын, оның мақсаты әк операторына оның ӘК техникалық қызмет көрсетуінде қызметтер көрсету болып табылады. Стандартта ұсынылған кәсіптердің (лауазымдардың) саны олардың әрқайсысына жеке адам жалдануы керек дегенді білдірмейді. ӘК ТҚК бойынша ұйым, оның басшылары атынан, қызметі оның ӘК ТҚК бойынша ұйымның мәлімделген сертификатына сәйкестігін қамтамасыз ететін оның мамандарының сандық және кәсіптік құрамын өзі айқындауға құқылы. Осылайша, ӘК бойынша ұйым кіруі мүмкін авиакомпания қызметінің бағыттары кез келген тәсілдермен бөлінуі немесе біріктірілуі және авиакомпанияның (компанияның) құрылымымен айқындалуы мүмкін. Бұл ретте, біріктірілген құрылымды құру кезінде әртүрлі сертификаттауды, демек, олардың қызметіне әртүрлі рұқсаттарды жүргізуді талап ететін әк ТҚК жөніндегі пайдаланушы мен ұйымға қатысты ЖК және иә туралы заңның талаптары назарға алынатын болады. Бұл ретте ӘК ТҚК бойынша ұйымның жарияланған құрылымы, оның персоналының сандық және кәсіптік құрамы адам ресурстарының қажеттілігі мен жеткіліктілігі, сондай-ақ адамдардың өмірі мен денсаулығына зиян келтірмеу қағидаттарына сәйкес келетін болады. ӘК - не тартылған персоналдың кәсіптерін сипаттау кезінде "инженер", "техник" және "механик" терминдері қолданылады, олар персоналдың лауазымдары болып табылады, ал "инженер" басқарудың максималды функцияларына ие, "техник" –басқару функциялары инженерге қарағанда аз, ал "механик" - бұл әрқашан орындаушы. Ұсынылған иерархия осы Стандартта көрінеді. Авиацияны "үлкен" (кешенді әк және коммерциялық тасымалдауды орындайтын әк) және "кіші" (кешенді емес әк және коммерциялық емес тасымалдауды орындайтын әк) деп бөлу тұрғысынан "үлкен" авиациядағы стандартты әзірлеушілер барлық үш терминді қолдануды ұсынады, ал "кіші" персонал үшін ТҚК В3 санатындағы ӘК бойынша "техник" терминін қолдану, бұл "кіші" авиацияда В1 және В2 санаттарында инженерлердің де, техниктердің де

болуын жоққа шығармайды. Стандартта ұсынылған позицияларды мақсаттар үшін бірнеше деңгейге бөлу үшін, мысалы, олардың мансаптық өсуі үшін, ӘК жөніндегі ұйым жеке мамандықтарды осы стандартта көзделген деңгейлер мен кіші деңгейлер бойынша бөле отырып, ішкі градация жүйесін енгізе алады. Стандарт халықаралық Азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) ережелеріне қайшы келмейді және оны жазу кезінде азаматтық авиацияда белгілі ең жақсы тәжірибелерді енгізуге бағытталған. Стандартта әуе кемелеріне және олардың компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуде, сондай-ақ олардың ұшуға жарамдылығын қолдауда Еуропалық ұшу қауіпсіздігі агенттігінің (EASA) қағидаттары мен тәсілдері ескерілген, бұл саланың заманауи сұраныстарына, қоғамды дамытуға сәйкес келеді және ҚР азаматтық авиациясын үдемелі дамытуға бағытталған.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі инженер – 5 СБШ-нің деңгейі;

2) Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі инженер – 5 СБШ-нің деңгейі;

3) Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі инженер (Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В1 санатындағы инженер-бригадир) – 5 СБШ-нің деңгейі;

4) Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі инженер (Әуе кемелеріне желілік (негізгі) техникалық қызмет көрсету бойынша В2 санатты инженер бригадирі) – 5 СБШ-нің деңгейі;

5) Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техник (Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В2 санатындағы техник-бригадир) – 4 СБШ-нің деңгейі;

6) Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі техник (Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В1 санатындағы техник-бригадир) – 4 СБШ-нің деңгейі;

7) Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі техник – 4 СБШ-нің деңгейі;

8) Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техник – 4 СБШ-нің деңгейі;

9) Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ауысымының бастығы (Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсету ауысымының бастығы) – 5 СБШ-нің деңгейі;

10) Авиациялық механик (Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша А санатындағы механик) – 4 СБШ-нің деңгейі;

11) Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техник (Ұшу аппараттары мен жеңіл және аса жеңіл әуе кемелерінің қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техник) – 4 СБШ-нің деңгейі;

12) Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі Техник (әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В3 санатындағы техник-бригадир) – 4 СБШ-нің деңгейі

13) Авиациялық механик (Әуе кемелерінің жолаушылар салонына техникалық қызмет көрсету жөніндегі механик) – 4 СБШ-нің деңгейі;

14) Авиациялық механик (Әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету жөніндегі механик) – 2 СБШ-нің деңгейі;

15) Авиациялық механик (Жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механик) – 2 СБШ-нің деңгейі;

16) Әуе кемелеріне және олардың құрамдас бөліктеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі аға (жетекші) инженерлер (Әуе кемелерін және қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі аға (жетекші) инженер) – 6 СБШ-нің деңгейі;

17) Әуе кемелеріне және олардың компоненттеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі аға (жетекші) инженерлер (Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі аға (жетекші) инженер) – 6 СБШ-нің деңгейі.

3-тарау. Кәсіп карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі инженер":		
Топтың коды:	2144-4	
Қызмет атауының коды:	-	
Кәсіптің атауы:	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі инженер	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	5.1; 5.2; 5.3; 5.4	
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Авиация персоналы куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы No 362 бұйрығы.	
	"Авиация персоналының біліктілік деңгейін анықтауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 763 бұйрығы.	
Білім деңгейі:	орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу
	Білім деңгейі:	Мамандық:
		Біліктілік:

Кәсіптік білім деңгейі:	жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>5.1 қосалқы деңгей: кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелерінің түріне(леріне) сәйкес келетін кіші санаттағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге және инженерлік қызметтің басқа түрлеріне рұқсат беру санының басқа өлшемдерін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі анықтайды; 5.2 қосалқы деңгей: әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі, кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелерінің түріне(леріне) сәйкес келетін кіші санатта, әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның 5.2 қосалқы деңгейдегі әуе кемелерінің түрлерін мақұлдау 5.1 қосалқы деңгейден жоғары болады, ал инженерлік қызметтің басқа түрлері үшін әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету ұйымының өз қарауы бойынша болады. 5.3, 5.4 қосалқы деңгейлері үшін белгіленген талаптар 5.1, 5.2 қосалқы деңгейлеріне қарағанда қатаңырақ болуы шартымен әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі белгілейді. 5-деңгей үшін – В1.1 және В1.3 кіші санаттары бойынша В1 санаты бойынша модульдерді тапсыру туралы сертификат немесе әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету маманының сертификатын алу үшін мамандандырылған ресми білім, негізгі дағдыларды меңгеру және кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі туралы диплом. 5-деңгей үшін – В1.2 және В1.4 кіші санаттары бойынша В1 санаты бойынша модульдерді тапсыру туралы сертификат немесе әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету маманының сертификатын алу үшін мамандандырылған ресми білім, негізгі дағдыларды меңгеру және кемінде 1 жыл жұмыс тәжірибесі туралы диплом.</p>		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	ӘК ТҚК бойынша маман куәлігін алу үшін: негізгі орта білім беру кезінде - 2400 сағаттық кәсіптік даярлық және 5 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В1 санаты бойынша сертификат; техникалық авиациялық емес жағдайда-3 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В1 санаты бойынша сертификат қажет.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	<p>2144-4 - Авиациялық техника жөніндегі инженерлер 2144-4-020 - Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету жөніндегі инженер 2144-4-011 - Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштар инженері</p>		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану және жұмыстарды жеке орындау бойынша топ персоналының жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
		<p>1. Топ жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау 2. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау</p>	

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау</p> <p>4. Инженерге жеке-жеке берілген компанияның рұқсат сертификаты аясында тапсырмаларды сертификаттау</p> <p>5. Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p> <p>6. Топ персоналын оқытуға қажеттілікті айқындау</p> <p>7. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау
	<p>Дағды 1:</p> <p>Топ мамандарының жұмысына басшылық жасау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ТҚК бойынша мамандардың (топтың) жұмысын келесі құрамда басқару:</p> <p>1) техник-бригадирлер желілік (базалық) техникалық қызмет көрсету санаты В1, және/немесе</p> <p>2) ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарына техникалық қызмет көрсету жөніндегі техниктер және/немесе</p> <p>3) әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі техник-бригадирлер В3 және/немесе санатындағы кемелер</p> <p>4) жеңіл және аса жеңіл әуе кемелерінің ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер және/немесе</p> <p>5) А санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механиктер (тек ӘК желілік ТҚК-де), және/немесе</p> <p>6) әуе кемелерінің жолаушылар салонына қызмет көрсету жөніндегі механиктер және/немесе</p> <p>7) жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету механиктері (В1 тапсырмаларында) және/немесе</p> <p>8) ӘК техникалық қызмет көрсетуде көмек көрсету және/немесе ӘК техникалық қызмет көрсетуде тәжірибе жинақтау мақсатында тартылған мамандар</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Топтың кәсіптік құрамының</p> <p>2. Топ мамандарының лауазымдық нұсқаулықтарын</p> <p>3. Ауысымдық өндірістік тапсырма</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
	Дағды 2: Міндеттерді белгілеу және жұмыс учаскелері	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ауысым персоналының алдына қойылған өндірістік міндеттерді негізге ала отырып, жұмыс учаскелері бойынша топ құрамын бөлу</p> <p>2. Топ персоналын тиімді пайдалануды жоспарлау</p> <p>3. Ауысымдағы өндірістік тапсырмаға сәйкес топ мамандарының алдына міндеттерді дұрыс қою</p>

бойынша топ қызметкерлерін бөлу	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналының біліктілігі 2. Топтың әрбір маманының өкілеттіктері 3. Өзінің лауазымдық нұсқаулықтарын
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 3:</p> <p>Топ персоналы мен ұйым бөлімшелері арасындағы өзара іс-қимыл және үйлестіруми организации</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК бойынша ұйым бөлімшелерімен және авиакомпанияның аралас қызметтерімен тиімді өзара іс-қимыл жасау. 2. Топ жұмысын тиімді үйлестіру 3. Топ персоналының ауысымдық тапсырманы орындауын қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым бөлімшелері мен авиакомпанияның аралас қызметтері арасындағы өзара іс-қимыл рәсімдері 2. Инженердің кәсіптік қызметі аясындағы авиакомпанияның ұйымдық құрылымы 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның оның бөлімшелерінің өзара іс-қимылы бөлігіндегі рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 4:</p> <p>Топ персоналы үшін жұмыстағы басымдықтарды айқындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірістік процесті сақтау және ӘК ұшу кестесін орындау мүддесінде топ персоналы үшін басымдықтарды белгілеу. 2. Топ персоналының технологиялық тәртіпті сақтауы мен авиакомпанияның коммерциялық мүддесі мен әуе кемесінің ұшу кестесін орындау арасындағы тепе-теңдікті табу 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндіріс шығындарын азайтудың жолдары мен әдістері 2. Технологиялық тәртіптің нормалары мен ережелері 3. Топтың инженері мен персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Машықтар:

<p>Еңбек функциясы 1: Топ жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау</p>	<p>Дағды 5: Персоналдың іс-қимылын түзету, топ мамандарын қайта бөлу</p>	<p>1. Өндірістік жағдайға байланысты немесе жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде топ персоналын қайта бөлу</p> <p>2. Қажет болған жағдайда персоналдың іс-қимыл бағыттарын түзету</p> <p>3. Ауысымдық тапсырманы орындау мақсатында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедураларының персоналын қайта бөлу талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қалыпты режимдегі жұмыс процесінің құрамдас бөліктері</p> <p>2. Өндірісте жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде проблемаларды шешу жолдары</p> <p>3. Өндірістік процесті адами ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Топ жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау</p>	<p>Дағды 6: Талап етілетін біліктілігі бар маман болмаған жағдайда шаралар қабылдау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Топтың алдына қойылған міндеттерді ойдағыдай орындау үшін уақтылы шаралар қабылдау</p> <p>2. Жоспарланған жұмыстарды орындау үшін мамандар тобында қажетті біліктіліктің жоқтығы туралы өзіңіздің тікелей басшыңызды уақтылы хабардар етіңіз және оларды шешу бойынша шаралар қабылдаңыз</p> <p>3. Орындауға талап етілетін міндеттерді орындау бойынша мамандардың біліктілік деңгейін қамтамасыз ету бойынша талаптар мен стандарттарды іс жүзінде қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қойылған міндеттерді орындау үшін талап етілетін мамандардың біліктілігі</p> <p>2. Тапсырманы орындау және орындау үшін қажетті ресурстар болмаған кезде шешімдер қабылдау үшін ӨК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. Міндеттерді орындауға талап етілетін мамандардың біліктілік деңгейіне қойылатын талаптар</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Топ жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау</p>		<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу қауіпсіздігі мен өндіріс үшін қолайсыз салдарға әкеп соқтыратын жағдайларда жұмыстарды тоқтата тұру, қызметкерлерді ауыстыру бойынша шаралар қабылдау</p>

<p>Дағды 7: Еңбек процесін қалыпқа келтіру үшін қосымша шаралар қабылдау</p>	<p>2. Топ мамандарын жұмысқа ықтимал қолайсыз салдарға әкеп соғатын жағдайда жібермеу бойынша шаралар қабылдау 3. Анықталған фактілер туралы тікелей басшыны дереу хабардар ету 4. Ұшу қауіпсіздігіне және өндіріске әсер ететін факторларды болжау 5. Талаптарды орындау: - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын</p> <p>Білімдер: 1. ҚР Еңбек заңнамасы персоналды жұмыстан шеттету бөлігінде 2. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері 3. Медиация әдістерін</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 8: Материалдық және ақпараттық ресурстардың қолжетімділігін қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар: 1. Топтағы ӘК ТҚК процесінің қамтамасыз етілуін бақылау: - материалдық ресурстармен - топтың персоналына жүктелген міндеттерді орындау үшін қажетті қолданыстағы техникалық мәліметтермен. 2. ӘК тұрып қалуын болдырмау бойынша шараларды уақтылы қабылдау, ӘК ұшу кестесінің бұзылуы және жоспарланған жұмыстардың негізсіз тоқтатылуы. 3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер: 1. Топ персоналының қажеттіліктеріне: 1) материалдық-техникалық ресурстарда 2) құралда 3) жабдықта 2. Бөлімшенің алдына қойылған міндеттерді табысты орындау үшін қажетті қолданылатын техникалық деректердің 3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз етуді ұйымдастырудың рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар: 1. Топтағы жұмыстарды орындау кезінде пайдаланылатын техникалық деректердің</p>

	<p>Дағды 9: Техникалық деректердің қолданылуын бағалау</p>	<p>қолданылуын, олардың даталары, шығарылған нөмірлері және қолданылған құжаттың қайта қаралуы бойынша өзектілігін бағалау</p> <p>2. Топ персоналының өзекті емес техникалық деректерді қолдануын болдырмау бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Тапсырмаларды орындау барысында өзекті техникалық деректерді тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қолданылатын техникалық деректердің өзектілігін бағалау және күші жойылған құжаттарды уақтылы алып қою бойынша ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>2. Бөлімше персоналы үшін өзекті техникалық деректерді орналастыру орындары</p> <p>3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде өзекті техникалық деректерді қолдану қажеттілігі бойынша орындаушының жауапкершілік деңгейі</p> <p>4. ӘК ТҚК реттейтін өндірушілердің орналастырылған құжаттары бар интернет-серверлердің мекенжайлары, ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда әзірленген нұсқаулықтар мен рәсімдер, ӘК ТҚК қатысты</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саясатын ұстану</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Маманның құзыреті шегінде ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігі мәселелерін өндірістік процестің және маман қызметінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру</p> <p>2. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік жүйесінің құрамдас компоненттерін іс жүзінде қолдану</p> <p>3. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді тану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саласындағы саясаты</p> <p>2. Өз лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маманның орны мен рөлі</p> <p>3. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін басқару жүйесінің міндеттері мен компоненттері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекелдер (қауіптер) туралы хабардар ету және өз құзыреті мен</p>

<p>Еңбек функциясы 2: Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау</p>	<p>Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды іске асыру</p>	<p>міндеттерін қайта бөлудегі тәуекелдерді барынша азайту</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді төмендету бойынша шаралар қабылдау 3. Өз құзыретінің шегінде тәуекелдер мен қауіптерді азайту үшін алдын алу шараларын анықтау және жүзеге асыру ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікті қолайлы деңгейге дейін <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тәуекелдер мен қауіптер туралы ақпараттандыру жөніндегі ұйымда қабылданған жүйенің 2. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатерлер (қауіптер) туралы хабарлау бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер туындаған кездегі өз іс-әрекеттері 3. ӘК және/немесе авиакомпанияға ТҚК жөніндегі ұйымда қолайлы ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік деңгейін айқындау 4. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді азайтудың жолдары мен жолдары
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 3: Өз өкілеттіктері шегінде әуе кемелерін пайдалануды тоқтата тұру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді айқындау 2. Өз өкілеттіктері шеңберінде ӘК ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке қауіп төнген жағдайда ӘК пайдалануды тоқтата тұру 3. Өкілеттіктері болмаған жағдайда, кейіннен олардың алдын алу шараларын қабылдау мақсатында ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатер туралы тікелей басшыны хабардар ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер 2. Маманға жеке-жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты шегінде оның өкілеттіктері 3. Маман келесі жағдайларда қабылдауы керек әрекеттер өз лауазымдық міндеттерін орындау кезінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді анықтау
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

<p>Дағды 1: Өуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қолдау</p>	<p>1. Төменде келтірілген тізімді қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей, бригадалардан, топтардан және / немесе жеке орындаушылардан тұратын әуе кемесінің желілік және / немесе базалық техникалық қызмет көрсету бөлімшелеріндегі ауысым шешетін міндеттер шеңберінде әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын сақтау:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ӘК ТҚК бойынша жоспарлы және жоспардан тыс жұмыстарды орындау - ӘК істен шығулары мен ақаулықтарын жоюға - ӘК жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстарды орындау - орындауға талап етілген ӘК ұшуға жарамдылығының қолданылатын директивалары бойынша жұмыстарды орындауға <p>2. Әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету талаптарына және қолданылатын техникалық мәліметтерге сәйкес топ персоналының алдына қойылған міндеттерді орындауға қол жеткізу</p> <p>3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету жөніндегі міндеттер және ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету мақсатында ӘК техникалық қызмет көрсету персоналы тартылған міндеттер 2. ӘК ТҚК бойынша персонал жұмылдырылған міндеттерді орындаудың тәсілдері мен әдістері 3. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері 4. Топтың инженері мен персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі маманның қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді ӘК және коммерциялық ӘК үшін ӘК ТҚК жөніндегі міндеттерді орындау (AML): 1) V1 санатындағы компанияның (ССА) дербес сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар желілік (операциялық) ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымында немесе әуе компаниясында маманға берілген тиісті ішкі санаттар және/немесе 2) компанияның (ССА) V1 санатындағы және тиісті ішкі санаттардағы жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету

<p>Дағды 2: Топтың құрамында немесе жеке әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау</p>	<p>персоналын қолдау өкілеттігі бар және ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының маманына берілген негізгі (мерзімді) ӘК техникалық қызмет көрсетуде немесе авиакомпания, және/немесе</p> <p>3) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманға немесе авиакомпанияға берілген кешенді және коммерциялық ӘК үшін компанияның (ССА) С санатындағы жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар негізгі (мерзімді) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымда</p> <p>2. ӘК ТҚК бойынша қолданыстағы куәлік бойынша кешенді емес және коммерциялық емес ӘК ТҚК бойынша міндеттерді орындау (AML):</p> <p>1) негізгі (мерзімді) ӘК техникалық қызмет көрсетуде компанияның (ССА) жеке сертификаттау рұқсаты бойынша сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар кешенді емес, ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания маманға берген С санаты</p> <p>3. Топтың орындауы талап етілетін өндірістік міндеттерді оның персоналы арасында олардың өкілеттіктері мен біліктіліктеріне сәйкес бөлу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыруды ұйымдастырудың рәсімдері</p> <p>2. Куәландырушы, қолдаушы және куәландырмайтын персоналдың өкілеттіктері, олардың құқықтары мен міндеттері</p> <p>3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым мен маман шешетін міндеттер шегінде авиациялық техникалық құжаттаманы қарым-қатынас жасау, хат алмасу, түсіну үшін жеткілікті көлемде шет тілінен</p> <p>4. ӘК ТҚК процесінде қолданылатын жабдықтар мен құрал-саймандардың техникалық сипаттамаларын, конструктивтік ерекшеліктерін және пайдалану деректерін</p> <p>5. Арнайы екпіндерді немесе жаңалықтарды қажет ететін салалар</p> <p>6. Қауіпсіздік жөніндегі іс-қимылдар және қауіпсіздік жөніндегі ескертулерді қолдану және қауіпті жағдайлардың алдын алу</p> <p>7. Инженер мен топ персоналының лауазымдық нұсқаулықтары</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3:</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ағымдағы пайдаланылуына әсер ететін туындайтын мәселелерді тиімді шешу мақсатында ӘК желілік (жедел) және/немесе базалық (мерзімдік) ТҚК бөлімшесінің жедел кеңестеріне қатысу.</p>

<p>Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бөлімшесінің міндеттерін жоспарлау және талқылау</p>	<p>2. Топ қызметкерлерінің алдына және қажетті көлемде міндеттерді дұрыс қою 3. Қойылған міндеттерді орындау барысына әсер ететін ықтимал жағдайларды талдау және ескеру</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ағымдағы өндірістік міндеттерді шешу жолдары мен тәсілдері 2. Алдыңғы ауысыммен аяқталмаған жұмыстар 3. Ауысымдар арасындағы өзара іс-қимыл және аяқталмаған жұмыстарды аяқтау рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 4: Сеніп тапсырылған топта орындалатын жұмыстарды бақылау, осы жұмыстарды сертификаттауды бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Сеніп тапсырылған топта орындалатын жұмыстарды қолданыстағы техникалық деректерге қойылатын талаптар көлемінде бақылау 2. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе әуе кемесінің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару ұйымының процедурасына сәйкес және сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктеріне сәйкес әуе кемелеріндегі жұмыстарды сертификаттауды бақылау 3. Өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Топ персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК-де орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 3. Топ персоналының рәсімдеуіне жататын өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 5: Жұмыс кестесінің сақталуын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Жұмыс кестесінің сақталуын, персоналдың штаттық кестеге сәйкес жұмыс учаскелеріне орналастырылуын, жоспарланған жұмыс көлемінің орындалуын және түпкілікті нәтиженің алынуын бақылау. 2. ӘК ТҚК жоспарлау кезінде және ауысымдық өндірістік тапсырманы орындау барысында топ жұмысының басымдықтарын анықтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыстардың кезектілігі, олардың нәтижелеріне адами фактордың ықпалын назарға ала отырып 2. Ауысымға өндірістік тапсырмалар 3. Инженердің және оның тобы мамандарының лауазымдық нұсқаулықтары 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 6: Орындалатын және топтағы аяқталмаған жұмыстар технологиясының сақталуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиясының сақталуын, топ мамандарының ӘК техникалық қызмет көрсетуінің толықтығы мен сапасын, ауысымдар арасында аяқталмаған жұмыстарды қабылдау-тапсыру ережелерінің сақталуын бақылау 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру рәсімін толық көлемде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсіміне сәйкес аяқтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиялары 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. Негізгі технологиялық процестерді, жөндеу әдістерін және жөндеу және реттеу жұмыстарының технологиясын 4. ӘК және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 7: Инженердің және мамандар тобының жабдықтарды, құрал-саймандарды және	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК өндірушісі мақұлдаған жабдықты, құрал-сайманды және материалдарды қолдану 2. Топ мамандарының құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануын қадағалау 3. Ақаулы жабдықтар мен құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды өндіріс процесінен шығаруды бақылау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де жұмыстарды орындау үшін талап етілетін жабдықтардың, құрал-саймандардың және материалдардың тізбесі 2. ӘК ТҚК кезінде жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды қолдануды

<p>материалдарды пайдалануы</p>	<p>айқындайтын қолданылатын техникалық деректердің</p> <p>3. Ақаусыздарды қолдану бойынша ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері жабдықтар мен құрал-саймандарды және ақаулы және жарамсыз құралдарды өндіріс процесінен уақтылы алып тастау.</p> <p>4. Материалдарды, құрал-саймандарды, сондай-ақ ӘК өндірушілері мақұлдамаған және ӘК-ге және оның компоненттеріне қолданылатын техникалық деректер тізбесіне енгізілмеген ӘК-нің компоненттерін ӘК-ге орнатуға және қолдануға жол бермеу үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 8: Мамандардың жұмыс сапасын бағалау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ қызметкерлерінің жұмыс сапасын, олардың жұмыс уақытын тиімді пайдалануын бағалау. 2. Топтың әрбір маманының жеке мүмкіндіктерін анықтау және олардың алдына оның тәжірибесі мен біліктілігіне сәйкес міндеттер қою. 3. Топтың әрбір маманы орындаған жұмыстардың сапасына объективті және жан-жақты баға беру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналының өкілеттіктері және оның жеке тұлғаларының қабілеттері 2. Топ персоналының біліктілігі 3. Топ персоналы орындайтын міндеттердің мазмұны
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 9: Персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктерге жан-жақты талдау жүргізу және олардың алдын алудың тиімді шараларын анықтау 2. Ақаулықтың түпкі себебін және топ қызметкерлерінің жұмысындағы қателіктерді анықтау 3. Топ персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу және олардың қайталануын болдырмау шараларын әзірлеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. Топ қызметкерлерінің жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын-алу және олардың қайталануының жолдары мен тәсілдері 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ТҚК бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО) ұшуға

		<p>жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері</p> <p>4. Топ персоналының ресімдеуіне жататын есептік өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы</p> <p>5. Топ персоналының өкілеттіктері және топ персоналының лауазымдық міндеттері</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Еңбек функциясы 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау</p>	<p>Дағды 10: Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің жағдайын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызмет көрсетілетін ӘК жай-күйін бақылау, топ шешетін міндеттер шеңберінде ӘК-дегі жұмыстарды орындауға уақтылы шаралар қабылдау 2. ӘК паркі жай-күйінің мәртебесін өзгертуге шаралар қабылдау 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге кету кестесінің сақталуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК паркінің ағымдағы жай-күйі 2. Ағымдағы ауысымға жоспарланған техникалық қызмет көрсетуге ӘК-нің кету кестесі 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін оның ұшуға жарамдылық жай-күйіне оралу кестесі сақталмайтын жағдайлар туындаған жағдайда ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері 4. Инженердің және оның тобы персоналының ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару қиындауы немесе бұзылуы мүмкін жағдайлардағы іс-қимылдары 5. ӘК-де қолданылған іс-қимылдардан кейін ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару жөніндегі іс-шаралар
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Дағды 11: Әуе кемесінің ұшып шығуына рұқсат етілген ең аз жабдық тізбесі бойынша кейінге қалдырылған әуе</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кейінге қалдырылған ақауларды бақылау әуе кемесінің ұшуына рұқсат етілген минималды жабдықтар тізіміне сәйкес (MEL) әуе кемесі мен әуе кемесінің жолаушылар салоны, қажет болған жағдайда әуе кемесінің журналдарында көрсетілген ескертулерді жою бойынша уақтылы шаралар қабылдау (TLB / CLB) инженердің өзі де, оның тобының мамандары да 2. ӘК және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды жабу / ұзарту шараларын қабылдау 3. ӘК-де MEL тармағын қолдану кезінде өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша

<p>кемелеріндегі ақаулардың жай-күйін бақылау</p>	<p>кейінге қалдырылған ақауларды ашу /жабу / ұзарту жөніндегі рәсімдері</p> <p>2. ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашуға / жабуға / ұзартуға байланысты қолданылатын техникалық деректердің тізбесі</p> <p>3. Әуе кемесі командирінің MEL тармағын оқудағы және түсіндірудегі айқындаушы рөлі</p> <p>4. MEL тармақтарын және ӘК мен оның жүйелеріне қойылуы мүмкін шектеулерді қолдану кезінде ӘК сертификаттаушы персоналының және экипажының өкілеттіктері</p> <p>5. Master MEL мен MEL арасындағы айырмашылықтар, әуе компаниясының ӘК-де қолдану процедуралары Master MEL</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 12: Әуе кемесінің экипажымен өзара әрекеттесу және әуе кемесінің техникалық борттық журналдарының жазбаларын талдау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Коммуникацияны талап ететін мәселелерде ӘК ұшуына дейін және одан кейін ұшу және кабина экипажымен тиімді және дұрыс өзара іс-қимыл жасау.</p> <p>2. Қажет болған жағдайда және өз өкілеттіктеріне сәйкес ӘК (TLB) / (CLB) техникалық борттық журналдарына жазбаларды дұрыс орындау</p> <p>3. Қажетті әрекеттерді дұрыс және толық көлемде анықтау персоналдың мұндай жазбаларға реакциясын талап ететін техникалық журналдардағы жазбалар туралы</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК техникалық борттық журналдарын (TLB)/(CLB) жүргізу бойынша ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) рәсімдері.</p> <p>2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым және/немесе авиакомпания TLB/CLB-ге жазбалар енгізуге рұқсат берген персоналдың тізбесі</p> <p>3. Авиакомпанияның саясаты және ӘК ұшу және кабиналық экипаж мүшелері мен жердегі персонал арасындағы өзара іс-қимылды қамтамасыз ету рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК-ге техникалық қызмет көрсету кезінде техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану және топ персоналының олардың қолданылуын бақылау</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды</p>

<p>Дағды 13: Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану</p>	<p>пайдалану бойынша қолданылатын техникалық мәліметтердің талаптарын орындау</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>4. Топ қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК кезінде қолданылатын жанар-жағармай материалдарының, арнайы сұйықтықтар мен газдардың маркалары</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 14: Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін пайдалану</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың құрамдас бөліктерін қажетті сақтық шаралары мен қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, мақсатына сай пайдалану</p> <p>2. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес дұрыс қолдану</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>4. Топ қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Арнайы сұйықтықтардың, желімдердің, бояулардың, композиттік материалдардың және олардың компоненттерінің классификациялары мен қолдану технологиялары</p> <p>2. Өндіріс процесінде қолданылатын арнайы сұйықтықтарға, желімдерге, бояуларға, композиттік материалдарға және олардың құрамдас бөліктеріне қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p>

<p>Дағды 15: Өуе кемесіне орнату алдында компоненттердің өзара алмасуын тексеру</p>	<p>1. Компоненттерді ӘК-ге орнатпас бұрын бөлшектердің нөмірі мен сериясының сәйкестігін тексеруді қоса алғанда, компоненттердің қолданыстағы стандарттар мен ұшуға жарамдылық нұсқауларына сәйкестігін тексеру</p> <p>2. Ауыстырылатын ұшақтың құрамдас бөлігіне қолданылатын ұшуға жарамдылық директиваларының (AD) және қызмет көрсету бюллетендерінің (SB) мазмұнын түсіну</p> <p>3. Өндірушінің техникалық құжаттамасына сәйкес ӘК компоненттері бойынша қолданылатын техникалық деректерді талдау (Қосалқы бөлшектердің иллюстрацияланған каталогы (IPC), ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық (АММ) және ӘК мен оның компоненттерінің басқа да қолданылатын құжаттамалары)</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Өндірушінің техникалық құжаттамасына (IPC, АММ және ӘК және оның компоненттерінің басқа да қолданылатын техникалық құжаттамасы) сәйкес компоненттердің өзара алмасу стандарттары</p> <p>2. Қолданылатын техникалық құжаттаманың (SB, AD, сертификаттау талаптары) компоненттерін ӘК-ге ауыстыру кезінде</p> <p>3. ӘК өндірушісінің және компоненттердің компоненттердің өзара алмастырғыштығына қойылатын талаптарын тексеру бойынша ӘК ұйымдастыру және техникалық қызмет көрсету рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 16: Өуе кемесіндегі ақаулықтарды жоюды және жоюды бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды бақылау</p> <p>2. Топ персоналының ӘК ақауларын жою бағдарламасын құрастыруын бақылау</p> <p>2. ӘК өндірушісінің ұсыныстарына сәйкес ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды орындау</p> <p>3. ӘК-дегі істен шығулар мен ақауларды жою нәтижелері бойынша өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК-дегі ақауларды жою және іздестіруді орындау технологиялары</p> <p>2. Инженер мен топ персоналының лауазымдық міндеттері</p> <p>3. ӘК аяқталмаған жұмыстарды ӘК тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>4. Орындалуы қосарланған инспекциялар жүргізуді талап ететін аса маңызды міндеттердің тізбесі</p> <p>5. Қосарланған тексеруді талап ететін тапсырмаларды орындау кезінде тапсырмаларды</p>

	орындау және өндірістік техникалық құжаттаманы рәсімдеу рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 17: Б а с қ а авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 2. Компанияның рұқсат беру сертификаттарының шектеулерін қайта бөлуде ӘК-ні жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау, топ мамандарына жеке берілген 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым келісімшарт немесе шарт бойынша (үшінші тұлғаларға) қызмет көрсететін авиакомпаниялар, сондай-ақ келісімшартта немесе шартта белгіленген орындалатын жұмыстардың көлемі 2. Осы авиакомпаниялардың келісім-шарт бойынша орындалатын жұмыс көлеміндегі процедуралары 3. ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындауды қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың ӘК-не техникалық және сервистік қызмет көрсетуге рұқсат беру рәсімдері 4. Қосарлы тексеруді талап ететін авиакомпания белгілеген тізбе бойынша аса маңызды міндеттерді қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері мен жауапкершілігі 5. Топтың инженері мен персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 18: Әуе кемелері мен жерүсті жабдықтарының	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топтың инженері мен мамандарының әуе кемелеріне, арнайы көліктерге және жердегі жабдықтарға зақым келтірмеуіне жол бермеу шараларын қабылдау 2. ӘК және жерүсті жабдығының зақымданғаны туралы авиакомпанияға хабарлау рәсімін дұрыс қолдану 3. Талаптарды орындау: <ul style="list-style-type: none"> - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын

зақымдануының алдын алу	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шаралары 2. Жердегі оқиғалар туралы ақпараттандыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 19: Есептік техникалық құжаттаманы ресімдеу және тапсыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/ немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және тәртіпте инженер ресімдеуге және тапсыруға жататын әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеу және тапсыру. 2. Цехтың, ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе авиакомпанияның рәсімдерімен анықталған топтың және оның қызметкерлерінің қызметіне қатысты басқа құжаттарды жүргізіңіз. 3. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/ немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және белгіленген тәртіппен тапсырмаларды орындау кезінде және олар аяқталғаннан кейін топ персоналының өндірістік-техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеуін бақылау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топтағы ӘК-де орындалған жұмыстардың нәтижелері бойынша ресімделуге жататын құжаттаманың құрамы 2. Топтағы жұмыстарды орындау барысында өндірістік-техникалық құжаттаманы ресімдеу кезінде олардың өкілеттіктері мен топ персоналының өкілеттіктері 3. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалған тапсырманы инженер немесе басқа персонал инженердің өкілеттігі және инженерге жеке-жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты (ССА) шегінде орындайтын ӘК-де сертификаттау.

	<p>Дағды 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау</p>	<p>2. Сертификаттауды талап ететін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу 3. Белгіленген стандарттар мен қағидаларға сәйкес персоналдың ӘК-де техникалық қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін ӘК-нің ұшуға жарамдылық жағдайына оралуын қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер: 1. ӘК және оның компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуді сертификаттау бойынша ҚР ережелері 2. Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттау үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Инженердің өкілеттіктері мен міндеттері 4. Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын (CRS) беру расталған өндірістік техникалық құжаттаманың тізбесі 5. ӘК ТҚК жөніндегі маманның куәлігіне біліктілік белгілерін алу, ұзарту және енгізу жөніндегі ҚР қағидалары 6. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттауға қойылатын шектеулер А, В1, В2, В3, С санаттарындағы / кіші санаттарындағы ӘК техникалық қызмет көрсету бойынша маман куәліктерінің иелері үшін</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 4: Инженерге жеке-жеке берілген компанияның рұқсат сертификаты аясында тапсырмаларды сертификаттау</p>	<p>Дағды 2: Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын шығару құқығын қолдау</p>	<p>Машықтар: 1. Орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығын алған кезде жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) дұрыс және жүйелі түрде жүргізу 2. Компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) мазмұнын, егер оның мазмұны кодпен берілген болса, дұрыс анықтау және түсіну, ӘК ТҚК жөніндегі ұйым немесе авиакомпания әзірлеген 3. ӘҚК-да ӘК-де жұмыстарды орындауға және орындалған жұмыстарды сертификаттауға, сондай-ақ маманға жеке рұқсат етілген басқа да қызмет түрлеріне рұқсатты дұрыс анықтау</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ТҚК тәжірибесін тіркеу бойынша жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) жүргізу рәсімдері 2. Мердігердің орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығы жоғалған кездегі жағдайлар 3. ӘК пайдалануға рұқсат беру сертификатын (Certificate Release to Service, CRS) беру құқығын қалпына келтіру жөніндегі өз іс-әрекеттері 4. ӘК техникалық қызмет көрсету мекемесінде немесе авиакомпанияда әзірленген компанияның</p>

	сертификаттау рұқсатының (ССА) стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн 5. ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсету ұйымында әзірленген компанияның (СА) рұқсатының стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 3: Компанияның сертификаттау рұқсатының жарамдылық мерзімін қадағалау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның (ССА) сертификаттау рұқсатын оның иесінің ұзарту және/немесе қызмет аясын кеңейту мақсатында бақылау процедурасын дұрыс орындау 2. Онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты компанияның жеке сертификаттау рұқсатын (ССА) тәжірибеде дұрыс қолдану 3. Компанияның дербес сертификаттау рұқсатын (ССА) иелену құқығын алу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның сертификаттау рұқсатын (ССА) оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері 2. Дербес деректердің қолданылу мерзімін айқындайтын шектеулерді компанияның сертификаттық рұқсаты (ССА) 3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ӘК қолданыстағы болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе ӘК күші жойылған жағдайда 4. ССА иеленуге үміткерге ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы белгілеген тақырыптардың, сұрақтардың және оларға жауаптардың тізбесі
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. XII "Рейтинг" бағанындағы жазба негізінде орындалған жұмыстарды сертификаттауды қажет етпейтін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты негізінде әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету міндетін сауатты түрде орындау. әуе кемесінің түрі, қозғалтқышы және В1 немесе В2 санатындағы персонал 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін, мұндай құжаттама ресімдеуге көзделген жағдайда, дұрыс ресімдеуге. 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін

Еңбек функциясы 5: Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау	Дағды 1: Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау	оларды сертификаттауды талап ететін сервистік жұмыстардан бөліп алу Білімдер: 1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР қағидалары 2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды орындау рәсімдерін сипаттай отырып, ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылық 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін, сондай-ақ сертификаттауды талап етпейтін сервистік жұмыстарды орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері 4. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау бойынша ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 2: Әуе кемесінің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының әуе кемелерінің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау	Машықтар: 1. ӘК белгілі бір типі үшін ӘК пайдаланушының ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы, егер оның дизайнын пайдаланушы қамтамасыз етсе, оны дұрыс рәсімдеу 3. Әртүрлі пайдаланушылардың ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындау бойынша міндеттерді бөлу Білімдер: 1. Нұсқаулықтар (рәсімдер) пайдаланушы зерделеу және кейіннен қолдану үшін әзірлеген және айқындаған ұшу алдындағы инспекцияны орындау бойынша 2. Ұшу алдындағы инспекцияны орындауға рұқсат етілген персоналдың тізімін қоса алғанда, пайдаланушының өз ұшақтарында ұшу алдындағы инспекцияны жүзеге асыру рәсімдері 3. ӘК-де ұшу алдындағы инспекцияны орындау жөніндегі ҚР қағидалары 4. Кешенді ӘК және коммерциялық тасымалдарды орындайтын ӘК, сондай-ақ кешенді емес ӘК және коммерциялық емес тасымалдарды орындайтын ӘК ұшу алдындағы инспекцияны жүргізу бойынша ҚР ережелерінде көзделген жауапкершілік
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
		Машықтар:

Еңбек функциясы 6: Топ персоналын оқытуға қажеттілікті айқындау	Дағды 1: Топ персоналдың оқытылуын бақылау	<p>1. Топ персоналдың технологиялық операцияларды орындаудағы дағдыларын бақылау және бағалау</p> <p>2. Қосымша оқытуды қажет ететін топ қызметкерлерінің проблемалық аймақтарын анықтау</p> <p>3. Білімді, дағдыларды және тәжірибені беру үшін топ қызметкерлерін қосымша оқытуды ұйымдастыру</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Білімдер: 1. Оқытудың мақсаттары мен міндеттері 2. ӘК ТҚК кезінде жұмыстарды орындау технологиялары 3. ӘК-де технологиялық операцияларды орындау бойынша кезеңдер
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 2: Топ мамандары үшін оқыту түрлерін анықтау	<p>Машықтар:</p> <p>1. Топ мамандарына қажетті оқыту түрін анықтау</p> <p>2. Цехтың аға (жетекші) инженеріне топ мамандарына қажетті оқыту түрін ұсыну</p> <p>3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге тартылған персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР қағидаларының талаптарын практикада қолдану</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Білімдер: 1. Топ жұмысының стандарттары 2. Топ персонал үшін қажетті оқыту түрлері мен курстарының тізбесі 3. Азаматтық авиация саласындағы ҚР ережелерінің бақылаудағы оқытуға қойылатын талаптары	
Еңбек функциясы 7: Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау	Дағды 1: Ұйым жоспарлаған оқытудан өту	<p>Машықтар:</p> <p>1. Маманның жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтау</p> <p>2. Алған Білімін тәжірибеде қолдану</p> <p>3. Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау</p>
		Білімдер: 1. Инженерді даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері 2. Адам факторының ӘК-ге техникалық қызмет көрсету нәтижелеріне, оның құрамдас бөліктеріне және жағымсыз әсерлерді азайту жолдарына әсері 3. Инженердің лауазымдық міндеттері көлемінде авиациялық персоналды кәсіптік даярлауға арналған ҚР ережелері

	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау</p>	<p>Дағды 1: Оқытатын және бағалайтын персоналдың функцияларын орындау</p>	<p>Машықтар: 1. Дербес тағайындау кезінде функцияларды орындау: 1) В1 санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері 2) Механик А санатындағы тапсырмаларды практикалық орындауға үйрету бойынша супервайзер 3) В3 санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері 4) L санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері 5) Механиктің міндеттерін практикалық орындауға үйрету бойынша супервайзердің L санаты 6) В1 санатындағы персоналдың практикалық тағылымдамасының емтихан алушысы 7) В3 санатындағы персоналдың практикалық тағылымдамадан өтуінен емтихан алушы 8) Персоналдың практикалық тағылымдамасының емтихан алушысының L санаты 9) Өуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттеріне оқыту жөніндегі Супервайзердің 10) Базалық дағдыларға оқыту жөніндегі супервайзердің 11) Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман куәлігін алуға үміткерлердің базалық дағдыларын емтихан алушы 2. Оқыту бағдарламасында көзделген тапсырманы орындау 3. Оқытатын және бағалайтын персоналдың өкілеттіктерін тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ТҚК бойынша ұйымның оқытатын және бағалайтын персоналының өкілеттіктері 2. Оқыту жүргізілетін міндеттер мен олардың мазмұны 3. Сертификаттаушы персоналды бағалауды жүргізу өлшемшарттарының 4. Бағалау жүргізу болып табылатын персоналдың тізбесі міндетті түрде 5. Кандидаттарды оқыту және бағалау нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың тізбесі</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Ұқыптылық Ұжымды басқару Жақсы ұйымдастырушылық және жұмыс уақытын жоспарлау дағдылары Нәтижеге бағытталу Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас</p>	

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қарым-қатынас дағдылары Жақсы ниет Кәсібилік Орындаушылық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің м.а 2015 жылғы 24 ақпандағы No 196 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі No 517. 3. "Куәліктерді беру және қолданылу мерзімін ұзарту ережелері авиация персоналы", ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі No 750 бұйрығы. 4. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі аға (жетекші) инженер	
	5	Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В1 санатындағы инженер-бригадир	
	4	Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В1 санатындағы техник-бригадирі	
10. Кәсіптің карточкасы "Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі инженер":			
Топтың коды:	2144-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі инженер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	5.1; 5.2; 5.3; 5.4		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Авиация персоналы куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы No 362 бұйрығы.		
	"Авиация персоналының біліктілік деңгейін анықтауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 763 бұйрығы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі:	Мамандық:	

	ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>5.1 қосалқы деңгей: кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелерінің түріне(леріне) сәйкес келетін кіші санаттағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге және инженерлік қызметтің басқа түрлеріне рұқсат беру санының басқа өлшемдерін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі анықтайды; 5.2 қосалқы деңгей: әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі, кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелеріне (түрлеріне) сәйкес келетін кіші санатта, мақұлдаулар саны болған жағдайда. 5.2 қосалқы деңгейдегі әуе кемелерінің түрлері үшін 5.1 қосалқы деңгейден жоғары болады, ал инженерлік қызметтің басқа түрлері үшін — әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету ұйымының өз қарауы бойынша. 5.3, 5.4 қосалқы деңгейлері үшін белгіленген талаптар 5.1, 5.2 қосалқы деңгейлеріне қарағанда қатаңырақ болуы шартымен әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі белгілейді. 5-деңгей үшін – В2 санаты бойынша модульдерді бітіргені туралы сертификат немесе мамандандырылған жалпы білім туралы диплом, әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман сертификатын алу үшін негізгі дағдыларды меңгеру және кемінде 2 жыл жұмыс өтілі.</p>		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	<p>ӘК ТҚК бойынша маман куәлігін алу үшін: негізгі орта білім беру кезінде - 2400 сағаттық кәсіптік даярлық және 5 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В2 санаты бойынша сертификат; техникалық авиациялық емес жағдайда-3 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В2 санаты бойынша сертификат қажет.</p>		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2152-9-002 - Аэронавигациялық және радиоэлектрондық құрылғылар инженері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	<p>Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану және жұмыстарды жеке орындау бойынша топ персоналының жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау</p>		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Топ жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау 2. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау 3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау 4. Инженерге жеке-жеке берілген компанияның рұқсат сертификаты аясында тапсырмаларды сертификаттау 5. Әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау 6. Топ персоналын оқытуға қажеттілікті айқындау 7. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау 	

	Қосымша еңбек функциялары:	1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау
	Дағды 1: Топ мамандарының жұмысына басшылық жасау	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ТҚК бойынша мамандардың (топтың) жұмысын келесі құрамда басқару:</p> <p>1) әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер және/немесе</p> <p>2) жеңіл және аса жеңіл әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер және/немесе</p> <p>3) жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету механиктері (В2 тапсырмаларында) және/немесе</p> <p>4) ӘК техникалық қызмет көрсетуде көмек көрсету және/немесе ӘК техникалық қызмет көрсетуде тәжірибе жинақтау мақсатында тартылған мамандар</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Топтың кәсіптік құрамының</p> <p>2. Топ мамандарының лауазымдық нұсқаулықтарын</p> <p>3. Ауысымдық өндірістік тапсырма</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
	Дағды 2: Міндеттерді белгілеу және жұмыс учаскелері бойынша топ қызметкерлерін бөлу	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ауысым персоналының алдына қойылған өндірістік міндеттерді негізге ала отырып, жұмыс учаскелері бойынша топ құрамын бөлу</p> <p>2. Топ персоналын тиімді пайдалануды жоспарлау</p> <p>3. Ауысымдағы өндірістік тапсырмаға сәйкес топ мамандарының алдына міндеттерді дұрыс қою</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Топ персоналының біліктілігі</p> <p>2. Топтың әрбір маманының өкілеттіктері</p> <p>3. Өзінің лауазымдық нұсқаулықтарын</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
	Дағды 3: Топ персоналы мен ұйым бөлімшелері арасындағы өзара іс-қимыл және үйлестіру	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ТҚК бойынша ұйым бөлімшелерімен және авиакомпанияның аралас қызметтерімен тиімді өзара іс-қимыл жасау.</p> <p>2. Топ жұмысын тиімді үйлестіру</p> <p>3. Топ персоналының ауысымдық тапсырманы орындауын қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым бөлімшелері мен авиакомпанияның аралас қызметтері арасындағы өзара іс-қимыл рәсімдері</p>

	<p>2. Инженердің кәсіптік қызметі аясындағы авиакомпанияның ұйымдық құрылымы</p> <p>3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның оның бөлімшелерінің өзара іс-қимылы бөлігіндегі рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 4: Топ персоналы үшін жұмыстағы басымдықтарды айқындау	<p>Машықтар:</p> <p>1. Топтың персоналы үшін өндірістік процесті сақтау және ӘК ұшу кестесін орындау мүддесінде басымдықтарды белгілеу</p> <p>2. Топ персоналының технологиялық тәртіпті сақтауы мен авиакомпанияның коммерциялық мүддесі мен әуе кемесінің ұшу кестесін орындау арасындағы тепе-теңдікті табу</p> <p>3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Өндіріс шығындарын азайтудың жолдары мен әдістері</p> <p>2. Технологиялық тәртіптің нормалары мен ережелері</p> <p>3. Топтың инженері мен персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы</p> <p>4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 5: Персоналдың іс-қимылын түзету, топ мамандарын қайта бөлу	<p>Машықтар:</p> <p>1. Өндірістік жағдайға байланысты немесе жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде топ персоналын қайта бөлу</p> <p>2. Қажет болған жағдайда персоналдың іс-қимыл бағыттарын түзету</p> <p>3. Ауысымдық тапсырманы орындау мақсатында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедураларының персоналын қайта бөлу талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қалыпты режимдегі жұмыс процесінің құрамдас бөліктері</p> <p>2. Өндірісте жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде проблемаларды шешу жолдары</p> <p>3. Өндірістік процесті адами ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>

Еңбек функциясы 1:
Топ жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау

Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 6: Талап етілетін біліктілігі бар маман болмаған жағдайда шаралар қабылдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топтың алдына қойылған міндеттерді ойдағыдай орындау үшін уактылы шаралар қабылдау 2. Жоспарланған жұмыстарды орындау үшін мамандар тобында қажетті біліктіліктің жоқтығы туралы өзіңіздің тікелей басшыңызды уактылы хабардар етіңіз және оларды шешу бойынша шаралар қабылдаңыз 3. Орындауға талап етілетін міндеттерді орындау бойынша мамандардың біліктілік деңгейін қамтамасыз ету бойынша талаптар мен стандарттарды іс жүзінде қолдану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қойылған міндеттерді орындау үшін талап етілетін мамандардың біліктілігі 2. Тапсырманы орындау және орындау үшін қажетті ресурстар болмаған кезде шешімдер қабылдау үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Міндеттерді орындауға талап етілетін мамандардың біліктілік деңгейіне қойылатын талаптар
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 7: Еңбек процесін қалыпқа келтіру үшін қосымша шаралар қабылдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігі мен өндіріс үшін қолайсыз салдарға әкеп соқтыратын жағдайларда жұмыстарды тоқтата тұру, қызметкерлерді ауыстыру бойынша шаралар қабылдау 2. Топ мамандарын жұмысқа ықтимал қолайсыз салдарға әкеп соғатын жағдайда жібермеу бойынша шаралар қабылдау 3. Анықталған фактілер туралы тікелей басшыны дереу хабардар ету 4. Ұшу қауіпсіздігіне және өндіріске әсер ететін факторларды болжау 5. Талаптарды орындау: <ul style="list-style-type: none"> - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Еңбек заңнамасы персоналды жұмыстан шеттету бөлігінде 2. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері 3. Медиация әдістерінің
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды

<p>Дағды 8: Материалдық және ақпараттық ресурстардың қолжетімділігін қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар: 1. Топтағы ӘК ТҚК процесінің қамтамасыз етілуін бақылау: - материалдық ресурстармен - үшін қажетті қолданылатын техникалық деректермен қамтамасыз етіледі топ персоналына жүктелген міндеттерді орындау. 2. ӘК тұрып қалуын, ӘК ұшып шығу кестесінің бұзылуын және жоспарланған жұмыстардың негізсіз тоқтатылуын болғызбау жөніндегі шараларды уақтылы қабылдау 3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер: 1. Топ персоналының қажеттіліктеріне: 1) материалдық-техникалық ресурстарда 2) құралда 3) жабдықта 2. Бөлімшенің алдына қойылған міндеттерді табысты орындау үшін қажетті қолданылатын техникалық деректердің 3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз етуді ұйымдастырудың рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 9: Техникалық деректердің қолданылуын бағалау</p>	<p>Машықтар: 1. Топтағы жұмыстарды орындау кезінде пайдаланылатын техникалық деректердің қолданылуын, олардың даталары, шығарылған нөмірлері және қолданылған құжаттың қайта қаралуы бойынша өзектілігін бағалау 2. Топ персоналының өзекті емес техникалық деректерді қолдануын болдырмау бойынша шаралар қабылдау 3. Тапсырмаларды орындау барысында өзекті техникалық деректерді тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер: 1. Қолданылатын техникалық деректердің өзектілігін бағалау және күші жойылған құжаттарды уақтылы алып қою бойынша ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 2. Бөлімше персоналы үшін өзекті техникалық деректерді орналастыру орындары 3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде өзекті техникалық деректерді қолдану қажеттілігі бойынша орындаушының жауапкершілік деңгейі 4. ӘК ТҚК реттейтін өндірушілердің орналастырылған құжаттары бар интернет-серверлердің мекенжайлары, ӘК ТҚК</p>

		жөніндегі ұйымда әзірленген нұсқаулықтар мен рәсімдер, ӘК ТҚК қатысты
	Дағдыны тану мүмкіндігі : :	ұсынылмайды
	Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саясатын ұстану	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маманның құзыреті шегінде ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігі мәселелерін өндірістік процестің және маман қызметінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру 2. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік жүйесінің құрамдас компоненттерін іс жүзінде қолдану 3. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді тану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саласындағы саясаты 2. Өз лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маманның орны мен рөлі 3. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін басқару жүйесінің міндеттері мен компоненттері
	Дағдыны тану мүмкіндігі : :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 2: Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау	Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды іске асыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекелдер (қауіптер) туралы хабардар ету және өз құзыреті мен міндеттерін қайта бөлудегі тәуекелдерді барынша азайту 2. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді төмендету бойынша шаралар қабылдау 3. Өз құзыретінің шегінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді қолайлы деңгейге дейін төмендету бойынша алдын алу шараларын анықтау және жүзеге асыру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тәуекелдер мен қауіптер туралы ақпараттандыру жөніндегі ұйымда қабылданған жүйенің 2. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатерлер (қауіптер) туралы хабарлау бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер туындаған кездегі өз іс-әрекеттері

	<p>3. ӘК және/немесе авиакомпанияға ТҚК жөніндегі ұйымда қолайлы ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік деңгейін айқындау</p> <p>4. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді азайтудың жолдары мен жолдары</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Өз өкілеттіктері шегінде әуе кемелерін пайдалануды тоқтата тұру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді айқындау 2. Өз өкілеттіктері шеңберінде ӘК ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке қауіп төнген жағдайда ӘК пайдалануды тоқтата тұру 3. Өкілеттіктері болмаған жағдайда, кейіннен олардың алдын алу шараларын қабылдау мақсатында ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатер туралы тікелей басшыны хабардар ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер 2. Сертификаттық рұқсат шегінде өз өкілеттігін жүзеге асыру маманға жеке компания берген 3. Маман өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптер анықталған жағдайда қабылдауы тиіс іс-шаралар
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 1: Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қолдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Төменде келтірілген тізімді қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей, бригадалардан, топтардан және / немесе жеке орындаушылардан тұратын әуе кемесінің желілік және / немесе базалық техникалық қызмет көрсету бөлімшелеріндегі ауысым шешетін міндеттер шеңберінде әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын сақтау.: <ul style="list-style-type: none"> - ӘК ТҚК бойынша жоспарлы және жоспардан тыс жұмыстарды орындау - ӘК істен шығулары мен ақаулықтарын жоюға - ӘК жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстарды орындау - орындауға талап етілген ӘК ұшуға жарамдылығының қолданылатын директивалары бойынша жұмыстарды орындауға 2. Әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету талаптарына және қолданылатын техникалық мәліметтерге сәйкес топ персоналының алдына қойылған міндеттерді орындауға қол жеткізу

	<p>3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету жөніндегі міндеттер және ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету мақсатында ӘК техникалық қызмет көрсету персоналы тартылған міндеттер 2. ӘК ТҚК бойынша персонал жұмылдырылған міндеттерді орындаудың тәсілдері мен әдістері 3. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері 4. Топтың инженері мен персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Топтың құрамында немесе жеке әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі маманның қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді ӘК және коммерциялық ӘК үшін ӘК ТҚК жөніндегі міндеттерді орындау (AML): <ol style="list-style-type: none"> 1) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның маманына немесе әуе компаниясына берілген В2 санатындағы компанияның (ҚҚА) жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар желілік (операциялық) ӘК техникалық қызмет көрсетуде және/немесе 2) ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының маманына немесе әуе компаниясына берілген В2 санатындағы компанияның (ҚҚА) жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету персоналының өкілеттіктері бар ӘК негізгі (мерзімді) техникалық қызмет көрсетуде және/немесе 3) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманға немесе авиакомпанияға берілген кешенді және коммерциялық ӘК үшін компанияның (ССА) С санатындағы жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар негізгі (мерзімді) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымда 2. ӘК ТҚК жөніндегі маманның қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді емес және коммерциялық емес ӘК ТҚК бойынша міндеттерді орындау (AML) <ol style="list-style-type: none"> 1) негізгі (мерзімді) техникалық қызмет көрсетуде ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының немесе авиакомпанияның маманына берілген күрделі емес

	<p>ӘК үшін компанияның (ҚҚА) С санатындағы жеке сертификаттау рұқсаты бойынша сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар ӘК</p> <p>3. Топтың орындауы талап етілетін өндірістік міндеттерді оның персоналы арасында олардың өкілеттіктері мен біліктіліктеріне сәйкес бөлу</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыруды ұйымдастырудың рәсімдері 2. Куәландырушы, қолдаушы және куәландырмайтын персоналдың өкілеттіктері, олардың құқықтары мен міндеттері 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым мен маман шешетін міндеттер шегінде авиациялық техникалық құжаттаманы қарым-қатынас жасау, хат алмасу, түсіну үшін жеткілікті көлемде шет тілінен 4. ӘК ТҚК процесінде қолданылатын жабдықтар мен құрал-саймандардың техникалық сипаттамаларын, конструктивтік ерекшеліктерін және пайдалану деректерін 5. Арнайы екпіндерді немесе жаңалықтарды қажет ететін салалар 6. Қауіпсіздік жөніндегі іс-қимылдар және қауіпсіздік жөніндегі ескертулерді қолдану және қауіпті жағдайлардың алдын алу 7. Инженер мен топ персоналының лауазымдық нұсқаулықтары
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бөлімшесінің міндеттерін жоспарлау және талқылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ағымдағы пайдаланылуына әсер ететін туындайтын мәселелерді тиімді шешу мақсатында ӘК желілік (жедел) және/немесе базалық (мерзімдік) ТҚК бөлімшесінің жедел кеңестеріне қатысу. 2. Топ қызметкерлерінің алдына және қажетті көлемде міндеттерді дұрыс қою 3. Қойылған міндеттерді орындау барысына әсер ететін ықтимал жағдайларды талдау және ескеру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ағымдағы өндірістік міндеттерді шешу жолдары мен тәсілдері 2. Алдыңғы ауысыммен аяқталмаған жұмыстар 3. Ауысымдар арасындағы өзара іс-қимыл және аяқталмаған жұмыстарды аяқтау рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сеніп тапсырылған топта орындалатын жұмыстарды қолданыстағы техникалық деректерге қойылатын талаптар көлемінде бақылау

<p>Дағды 4: Сеніп тапсырылған топта орындалатын жұмыстарды бақылау, осы жұмыстарды сертификаттауды бақылау</p>	<p>2. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе әуе кемесінің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару ұйымының процедурасына сәйкес және сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктеріне сәйкес әуе кемелеріндегі жұмыстарды сертификаттауды бақылау</p> <p>3. Өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Топ персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны</p> <p>2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК-де орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері</p> <p>3. Топ персоналының рәсімдеуіне жататын өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 5: Жұмыс кестесінің сақталуын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Жұмыс кестесінің сақталуын, персоналдың штаттық кестеге сәйкес жұмыс учаскелеріне орналастырылуын, жоспарланған жұмыс көлемінің орындалуын және түпкілікті нәтиженің алынуын бақылау.</p> <p>2. ӘК ТҚК жоспарлау кезінде және ауысымдық өндірістік тапсырманы орындау барысында топ жұмысының басымдықтарын анықтау</p> <p>3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Жұмыстардың кезектілігі, олардың нәтижелеріне адами фактордың ықпалын назарға ала отырып</p> <p>2. Ауысымға өндірістік тапсырмалар</p> <p>3. Инженердің және оның тобы мамандарының лауазымдық нұсқаулықтары</p> <p>4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Орындалатын жұмыстардың технологиясының сақталуын, топ мамандарының ӘК техникалық қызмет көрсетуінің толықтығы мен сапасын, ауысымдар арасында аяқталмаған жұмыстарды қабылдау-тапсыру ережелерінің сақталуын бақылау</p>

<p>Дағды 6: Орындалатын және топтағы аяқталмаған жұмыстар технологиясының сақталуын бақылау</p>	<p>2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру рәсімін толық көлемде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсіміне сәйкес аяқтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Орындалатын жұмыстардың технологиялары 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. Негізгі технологиялық процестерді, жөндеу әдістерін және жөндеу және реттеу жұмыстарының технологиясын 4. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 7: Инженердің және мамандар тобының жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануы</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК өндірушісі мақұлдаған жабдықты, құрал-сайманды және материалдарды қолдану 2. Топ мамандарының құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануын қадағалау 3. Ақаулы жабдықтар мен құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды өндіріс процесінен шығаруды бақылау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК-де жұмыстарды орындау үшін талап етілетін жабдықтардың, құрал-саймандардың және материалдардың тізбесі 2. ӘК ТҚК кезінде жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды қолдануды айқындайтын қолданылатын техникалық деректердің 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың жарамды жабдықтар мен құралдарды пайдалану және ақаулы және жарамсыздарды өндіріс процесінен уақтылы алып тастау рәсімдері. 4. Материалдарды, құрал-саймандарды, сондай-ақ ӘК өндірушілері мақұлдамаған және ӘК-ге және оның компоненттеріне қолданылатын техникалық деректер тізбесіне енгізілмеген ӘК-нің компоненттерін ӘК-ге орнатуға және қолдануға жол бермеу үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p>

<p>Дағды 8: Мамандардың жұмыс сапасын бағалау</p>	<p>1. Топ қызметкерлерінің жұмыс сапасын, олардың жұмыс уақытын тиімді пайдалануын бағалау. 2. Топтың әрбір маманының жеке мүмкіндіктерін анықтау және олардың алдына оның тәжірибесі мен біліктілігіне сәйкес міндеттер қою. 3. Топтың әрбір маманы орындаған жұмыстардың сапасына объективті және жан-жақты баға беру</p> <p>Білімдер: 1. Топ персоналының өкілеттіктері және оның жеке тұлғаларының қабілеттері 2. Топ персоналының біліктілігі 3. Топ персоналы орындайтын міндеттердің мазмұны</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 9: Персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу</p>	<p>Машықтар: 1. Топ персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктерге жан-жақты талдау жүргізу және олардың алдын алудың тиімді шараларын анықтау 2. Ақаулықтың түпкі себебін және топ қызметкерлерінің жұмысындағы қателіктерді анықтау 3. Топ персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу және олардың қайталануын болдырмау шараларын әзірлеу</p> <p>Білімдер: 1. Топ персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. Топ қызметкерлерінің жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын-алу және олардың қайталануының жолдары мен тәсілдері 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ТҚК бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 4. Топ персоналының ресімдеуіне жататын есептік өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы 5. Топ персоналының өкілеттіктері мен лауазымдық міндеттері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар: 1. Қызмет көрсетілетін ӘК жай-күйін бақылау, топ шешетін міндеттер шеңберінде ӘК-дегі жұмыстарды орындауға уақтылы шаралар қабылдау 2. ӘК паркі жай-күйінің мәртебесін өзгертуге шаралар қабылдау 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге кету кестесінің сақталуын қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p>

<p>Еңбек функциясы 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау</p>	<p>Дағды 10: Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің жағдайын бақылау</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК паркінің ағымдағы жай-күйі 2. Ағымдағы ауысымға жоспарланған техникалық қызмет көрсетуге ӘК-нің кету кестесі 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін оның ұшуға жарамдылық жай-күйіне оралу кестесі сақталмайтын жағдайлар туындаған жағдайда ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері 4. Инженердің және оның тобы персоналының ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару қиындауы немесе бұзылуы мүмкін жағдайлардағы іс-қимылдары 5. ӘК-де қолданылған іс-қимылдардан кейін ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару жөніндегі іс-шаралар
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>	
<p>Дағды 11: Әуе кемесінің ұшып шығуына рұқсат етілген ең аз жабдық тізбесі бойынша кейінге қалдырылған әуе кемелеріндегі ақаулардың мәртебесін бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-нің және ӘК жолаушылар салонының ұшуға рұқсат етілген минималды жабдықтарының тізіміне сәйкес кейінге қалдырылған ақауларды бақылау, қажет болған жағдайда әуе кемесінің журналдарында көрсетілген ескертулерді жою бойынша уақтылы шаралар қабылдау (TLB / CLB). инженердің өзі де, оның тобының мамандары да 2. ӘК және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды жабу / ұзарту шараларын қабылдау 3. ӘК-де MEL тармағын қолдану кезінде өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашу /жабу / ұзарту жөніндегі рәсімдері 2. ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашуға / жабуға / ұзартуға байланысты қолданылатын техникалық деректердің тізбесі 3. Әуе кемесі командирінің MEL тармағын оқудағы және түсіндірудегі айқындаушы рөлі 4. MEL тармақтарын және ӘК мен оның жүйелеріне қойылуы мүмкін шектеулерді қолдану кезінде ӘК сертификаттаушы персоналының және экипажының өкілеттіктері 5. Master MEL мен MEL арасындағы айырмашылықтар, әуе компаниясының ӘК-де қолдану процедуралары Master MEL 	
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>	
	<p>Машықтар:</p>	

<p>Дағды 12: Әуе кемесінің экипажымен өзара әрекеттесу және әуе кемесінің техникалық борттық журналдарының жазбаларын талдау</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Коммуникацияны талап ететін мәселелерде ӘК ұшуына дейін және одан кейін ұшу және кабина экипажымен тиімді және дұрыс өзара іс-қимыл жасау. 2. Қажет болған жағдайда және өз өкілеттіктеріне сәйкес ӘК (TLB) / (CLB) техникалық борттық журналдарына жазбаларды дұрыс орындау 3. Персоналдың мұндай жазбаларға реакциясын талап ететін техникалық журналдардағы жазбалар бойынша қажетті әрекеттерді дұрыс және толық көлемде анықтау
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК техникалық борттық журналдарын (TLB)/(CLB) жүргізу бойынша ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) рәсімдері. 2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым және/немесе авиакомпания TLB/CLB-ге жазбалар енгізуге рұқсат берген персоналдың тізбесі 3. Авиакомпанияның әуе кемесінің ұшу және кабиналық экипаж мүшелері мен жердегі персоналдың өзара іс-қимылын қамтамасыз ету жөніндегі саясаты мен рәсімдері
<p>Дағды 13: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-ге техникалық қызмет көрсету кезінде техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану және топ персоналының олардың қолданылуын бақылау 2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық мәліметтердің талаптарын орындау 3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау 4. Топ қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК кезінде қолданылатын жанар-жағармай материалдарының, арнайы сұйықтықтар мен газдардың маркалары 2. Жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар өндірістік процесте 3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын

Дағдыны тану мүмкіндігі : :	ұсынылмайды
Дағды 14: Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін пайдалану	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың құрамдас бөліктерін қажетті сақтық шаралары мен қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, мақсатына сай пайдалану 2. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес дұрыс қолдану 3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау 4. Топ қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы сұйықтықтардың, желімдердің, бояулардың, композиттік материалдардың және олардың компоненттерінің классификациялары мен қолдану технологиялары 2. Өндіріс процесінде қолданылатын арнайы сұйықтықтарға, желімдерге, бояуларға, композиттік материалдарға және олардың құрамдас бөліктеріне қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар 3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын
Дағдыны тану мүмкіндігі : :	ұсынылмайды
Дағды 15: Әуе кемесіне орнату алдында компоненттердің өзара алмасуын тексеру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компоненттерді ӘК-ге орнатпас бұрын бөлшектердің нөмірі мен сериясының сәйкестігін тексеруді қоса алғанда, компоненттердің қолданыстағы стандарттар мен ұшуға жарамдылық нұсқауларына сәйкестігін тексеру 2. Ауыстырылатын ұшақтың құрамдас бөлігіне қолданылатын ұшуға жарамдылық директиваларының (AD) және қызмет көрсету бюллетендерінің (SB) мазмұнын түсіну 3. Өндірушінің техникалық құжаттамасына сәйкес ӘК компоненттері бойынша қолданылатын техникалық деректерді талдау (Қосалқы бөлшектердің иллюстрацияланған каталогы (IPC), Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық (АММ) және әуе кемесінің және оның компоненттерінің басқа қолданыстағы құжаттамасы) <p>Білімдер:</p>

	<p>1. Өндірушінің техникалық құжаттамасына (IPC, АММ және ӘК және оның компоненттерінің басқа да қолданылатын техникалық құжаттамасы) сәйкес компоненттердің өзара алмасу стандарттары</p> <p>2. Қолданылатын техникалық құжаттаманың (SB, AD, сертификаттау талаптары) компоненттерін ӘК-ге ауыстыру кезінде</p> <p>3. ӘК өндірушісінің және компоненттердің компоненттердің өзара алмастырғыштығына қойылатын талаптарын тексеру бойынша ӘК ұйымдастыру және техникалық қызмет көрсету рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 16: Әуе кемесіндегі ақаулықтарды жоюды және жоюды бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды бақылау 2. Топ персоналының ӘК ақауларын жою бағдарламасын құрастыруын бақылау 3. ӘК өндірушісінің ұсыныстарына сәйкес ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды орындау 4. ӘК-дегі істен шығулар мен ақауларды жою нәтижелері бойынша өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-дегі ақауларды жою және іздестіруді орындау технологиялары 2. Инженердің және топ персоналының лауазымдық міндеттері 3. ӘК аяқталмаған жұмыстарды ӘК тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 4. Орындалуы қосарланған инспекциялар жүргізуді талап ететін аса маңызды міндеттердің тізбесі 5. Қосарланған тексеруді талап ететін тапсырмаларды орындау кезінде тапсырмаларды орындау және өндірістік техникалық құжаттаманы рәсімдеу рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 2. Топ мамандарына жеке-жеке берілген компанияның рұқсат беру куәліктерінің шектеулерін қайта бөлу кезінде әуе кемелерін жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету

<p>Дағды 17: Б а с қ а авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау</p>	<p>Білімдер: 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым келісімшарт немесе шарт бойынша (үшінші тұлғаларға) қызмет көрсететін авиакомпаниялар, сондай-ақ келісімшартта немесе шартта белгіленген орындалатын жұмыстардың көлемі 2. Осы авиакомпаниялардың келісім-шарт бойынша орындалатын жұмыс көлеміндегі процедуралары 3. ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындауды қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың ӘК-не техникалық және сервистік қызмет көрсетуге рұқсат беру рәсімдері 4. Қосарлы тексеруді талап ететін авиакомпания белгілеген тізбе бойынша аса маңызды міндеттерді қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері мен жауапкершілігі 5. Топтың инженері мен персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 18: Әуе кемелері мен жерүсті жабдықтарының зақымдануының алдын алу</p>	<p>Машықтар: 1. Топтың инженері мен мамандарының әуе кемелеріне, арнайы көліктерге және жердегі жабдықтарға зақым келтірмеуіне жол бермеу шараларын қабылдау 2. ӘК және жерүсті жабдығының зақымданғаны туралы авиакомпанияға хабарлау рәсімін дұрыс қолдану 3. Талаптарды орындау: - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын</p> <p>Білімдер: 1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шаралары 2. Жердегі оқиғалар туралы ақпараттандыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар: 1. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және тәртіпте инженер рәсімдеуге және тапсыруға жататын әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және әуе кемелерінің ұшуға</p>

Дағды 19:
Есептік техникалық құжаттаманы ресімдеу және тапсыру

жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеу және тапсыру.

2. Цехтың, ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе авиакомпанияның рәсімдерімен анықталған топтың және оның қызметкерлерінің қызметіне қатысты басқа құжаттарды жүргізіңіз.

3. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және белгіленген тәртіппен тапсырмаларды орындау кезінде және олар аяқталғаннан кейін топ персоналының өндірістік-техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеуін бақылау

Білімдер:

1. Топтағы ӘК-де орындалған жұмыстардың нәтижелері бойынша ресімделуге жататын құжаттаманың құрамы

2. Топтағы жұмыстарды орындау барысында өндірістік-техникалық құжаттаманы ресімдеу кезінде олардың өкілеттіктері мен топ персоналының өкілеттіктері

3. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Дағды 1:
Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау

Машықтар:

1. Орындалған тапсырманы инженер немесе басқа персонал инженердің өкілеттігі және инженерге жеке-жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты (ССА) шегінде орындайтын ӘК-де сертификаттау.

2. Сертификаттауды талап ететін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу

3. Белгіленген стандарттар мен қағидаларға сәйкес персоналдың ӘК-де техникалық қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін ӘК-нің ұшуға жарамдылық жағдайына оралуын қамтамасыз ету

Білімдер:

1. ӘК және оның компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуді сертификаттау бойынша ҚР ережелері

2. Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттау үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері

3. Инженердің өкілеттіктері мен міндеттері

4. Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын (CRS) беру расталған өндірістік техникалық құжаттаманың тізбесі

Еңбек функциясы 4:
Инженерге жеке-жеке берілген компанияның рұқсат сертификаты аясында тапсырмаларды сертификаттау

	<p>5. ӘК ТҚК жөніндегі маманның куәлігіне біліктілік белгілерін алу, ұзарту және енгізу жөніндегі ҚР қағидалары</p> <p>6. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттауға қойылатын шектеулер А, В1, В2, В3, С санаттарындағы / кіші санаттарындағы ӘК техникалық қызмет көрсету бойынша маман куәліктерінің иелері үшін</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын шығару құқығын қолдау (CRS)</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығын алған кезде жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) дұрыс және жүйелі түрде жүргізу 2. Компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) мазмұнын, егер оның мазмұны ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания әзірлеген кодпен ұсынылған болса, дұрыс анықтау және түсіну 3. ӘҚК-да ӘК-де жұмыстарды орындауға және орындалған жұмыстарды сертификаттауға, сондай-ақ маманға жеке рұқсат етілген басқа да қызмет түрлеріне рұқсатты дұрыс анықтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК тәжірибесін тіркеу бойынша жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) жүргізу рәсімдері 2. Мердігердің орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығы жоғалған кездегі жағдайлар 3. ӘК пайдалануға рұқсат беру сертификатын (Certificate Release to Service, CRS) беру құқығын қалпына келтіру жөніндегі өз іс-әрекеттерінің 4. ӘК техникалық қызмет көрсету мекемесінде немесе авиакомпанияда әзірленген компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн 5. ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсету ұйымында әзірленген компанияның (СА) рұқсатының стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның (ССА) сертификаттау рұқсатын оның иесінің ұзарту және/немесе қызмет аясын кеңейту мақсатында бақылау процедурасын дұрыс орындау 2. Компанияның жеке сертификаттау рұқсатын (ССА) онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты тәжірибеде дұрыс қолдану

	<p>Дағды 3: Компанияның сертификаттау рұқсатының жарамдылық мерзімін қадағалау</p>	<p>3. Компанияның дербес сертификаттау рұқсатын (ССА) иелену құқығын алу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Компанияның сертификаттау рұқсатын (ССА) оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері</p> <p>2. Компанияның жеке сертификаттау рұқсатының (ССА) жарамдылық мерзімін анықтайтын шектеулер</p> <p>3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ӘК қолданыстағы болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе ӘК күші жойылған жағдайда</p> <p>4. ССА иеленуге үміткерге ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы белгілеген тақырыптар мен тақырыптардың, сұрақтар мен жауаптардың тізбесі</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Енбек функциясы 5:</p>	<p>Дағды 1: Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. XII "Рейтинг" бағанындағы жазба негізінде орындалған жұмыстарды сертификаттауды қажет етпейтін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты негізінде әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету міндетін сауатты түрде орындау. әуе кемесінің түрі, қозғалтқышы және В1 немесе В2 санатындағы персонал</p> <p>2. Өндірістік техникалық құжаттаманы ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін, мұндай құжаттама ресімдеуге көзделген жағдайда, дұрыс ресімдеуге.</p> <p>3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін оларды сертификаттауды талап ететін сервистік жұмыстардан бөліп алу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР қағидалары</p> <p>2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды орындау рәсімдерін сипаттай отырып, ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылық</p> <p>3. Сервистік қызметтің міндеттерін орындау кезінде персоналдың өкілеттіктері орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК-ге, сондай-ақ сертификаттауды талап етпейтін сервистік жұмыстарға қызмет көрсету</p> <p>4. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету</p>

<p>Әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>		<p>міндеттерін орындау бойынша ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Әуе кемесінің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының әуе кемелерінің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК белгілі бір типі үшін ӘК пайдаланушының ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы, егер оның дизайнын пайдаланушы қамтамасыз етсе, оны дұрыс рәсімдеу 3. Әртүрлі пайдаланушылардың ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындау бойынша міндеттерді бөлу</p> <p>Білімдер: 1. Нұсқаулықтар (рәсімдер) пайдаланушы зерделеу және кейіннен қолдану үшін әзірлеген және айқындаған ұшу алдындағы инспекцияны орындау бойынша 2. Ұшу алдындағы инспекцияны орындауға рұқсат етілген персоналдың тізімін қоса алғанда, пайдаланушының өз ұшақтарында ұшу алдындағы инспекцияны жүзеге асыру рәсімдері 3. ӘК-де ұшу алдындағы инспекцияны орындау жөніндегі ҚР қағидалары 4. Кешенді ӘК және коммерциялық тасымалдарды орындайтын ӘК, сондай-ақ кешенді емес ӘК және коммерциялық емес тасымалдарды орындайтын ӘК ұшу алдындағы инспекцияны жүргізу бойынша ҚР ережелерінде көзделген жауапкершілік</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 6: Топ персоналды оқытуға қажеттілікті айқындау</p>	<p>Дағды 1: Топ персоналдың оқытылуын бақылау</p>	<p>Машықтар: 1. Топ персоналдың технологиялық операцияларды орындаудағы дағдыларын бақылау және бағалау 2. Қосымша оқытуды қажет ететін топ қызметкерлерінің проблемалық аймақтарын анықтау 3. Білімді, дағдыларды және тәжірибені беру үшін топ қызметкерлерін қосымша оқытуды ұйымдастыру</p> <p>Білімдер: 1. Оқытудың мақсаттары мен міндеттері 2. ӘК ТҚК кезінде жұмыстарды орындау технологиялары 3. ӘК-де технологиялық операцияларды орындау бойынша кезеңдер</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

	<p>Дағды 2: Топ мамандары үшін оқыту түрлерін анықтау</p>	<p>1. Топ мамандарына қажетті оқыту түрін анықтау 2. Цехтың аға (жетекші) инженеріне топ мамандарына қажетті оқыту түрін ұсыну 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге тартылған персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР қағидаларының талаптарын практикада қолдану</p> <p>Білімдер: 1. Топ жұмысының стандарттары 2. Топ персоналы үшін қажетті оқыту түрлері мен курстарының тізбесі 3. Инженердің бақылауындағы персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР ережелерінің талаптары</p>
<p>Еңбек функциясы 7: Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау</p>	<p>Дағды 1: Ұйым жоспарлаған оқытудан өту</p>	<p>Машықтар: 1. Маманның жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтау 2. Алған Білімін тәжірибеде қолдану 3. Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау</p> <p>Білімдер: 1. Инженерді даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері 2. Адами фактордың ӘК-ге техникалық қызмет көрсету нәтижелеріне, оның құрамдас бөліктеріне және ӘК-нің ұшуға жарамдылығына әсер ететін жағымсыз факторларды азайту жолдарына әсері 3. Инженердің лауазымдық міндеттері көлемінде авиациялық персоналды кәсіптік даярлауға арналған ҚР ережелері</p>
<p>Қосымша еңбек функциясы 1:</p>	<p>Дағды 1:</p>	<p>Машықтар: 1. Дербес тағайындау кезінде функцияларды орындау: 1) В2 санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері 2) В2L санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері 3) В2 санатындағы персоналдың практикалық тағылымдамадан өтуінен емтихан алушы 4) В2L санатындағы персоналдың практикалық тағылымдамасының емтихан алушысы 5) Өуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттеріне оқыту жөніндегі Супервайзердің 6) Базалық дағдыларға оқыту жөніндегі супервайзердің</p>

<p>Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау</p>	<p>Оқытатын және бағалайтын персоналдың функцияларын орындау</p>	<p>7) Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман куәлігін алуға үміткерлердің базалық дағдыларын емтихан алушы</p> <p>2. Оқыту бағдарламасында көзделген тапсырманы орындау</p> <p>3. Оқытатын және бағалайтын персоналдың өкілеттіктерін тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК бойынша ұйымның оқытатын және бағалайтын персоналының өкілеттіктері</p> <p>2. Оқыту жүргізілетін міндеттер мен олардың мазмұны</p> <p>3. Сертификаттаушы персоналды бағалауды жүргізу өлшемшарттарының</p> <p>4. Бағалау жүргізу болып табылатын персоналдың тізбесі міндетті түрде</p> <p>5. Кандидаттарды оқыту және бағалау нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың тізбесі</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Ұқыптылық</p> <p>Ұжымды басқару</p> <p>Жақсы ұйымдастырушылық және жұмыс уақытын жоспарлау дағдылары</p> <p>Нәтижеге бағытталу</p> <p>Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас</p> <p>Қарым-қатынас дағдылары</p> <p>Жақсы ниет</p> <p>Кәсібилік</p> <p>Орындаушылық</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. "Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің м.а 2015 жылғы 24 ақпандағы No 196 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі No 517. 3. "Куәліктерді беру және қолданылу мерзімін ұзарту ережелері авиация персоналы", ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі No 750 бұйрығы. 4. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы.</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі:</p> <p>6</p> <p>5</p> <p>4</p>	<p>Кәсіптің атауы:</p> <p>Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі аға (жетекші) инженер</p> <p>Желілік (негізгі) әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша В2 санатты бригадир-инженер</p> <p>Желілік (негізгі) әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша В2 санаты бойынша бригадир техник</p>

11. Кәсіптің карточкасы "Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі инженер (Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В1 санатындағы инженер-бригадир)":

Топтың коды:	2144-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі инженер (Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В1 санатындағы инженер-бригадир)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	5.2; 5.3; 5.4		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Авиация персоналы куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы No 362 бұйрығы.		
	"Авиация персоналының біліктілік деңгейін анықтауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 763 бұйрығы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік:
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>5.1 қосалқы деңгей: кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелерінің түріне(леріне) сәйкес келетін кіші санаттағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге және инженерлік қызметтің басқа түрлеріне рұқсат беру санының басқа өлшемдерін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі анықтайды; 5.2 қосалқы деңгей: әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі, кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелеріне (түрлеріне) сәйкес келетін кіші санатта, мақұлдаулар саны болған жағдайда. 5.2 қосалқы деңгейдегі әуе кемелерінің түрлері үшін 5.1 қосалқы деңгейден жоғары болады, ал инженерлік қызметтің басқа түрлері үшін — әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету ұйымының өз қарауы бойынша. 5.3, 5.4 қосалқы деңгейлері үшін белгіленген талаптар 5.1, 5.2 қосалқы деңгейлеріне қарағанда қатаңырақ болуы шартымен әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі белгілейді. 5-деңгей үшін – В1.1 және В1.3 кіші санаттары бойынша В1 санаты бойынша модульдерді тапсыру туралы сертификат немесе әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету маманының сертификатын алу үшін мамандандырылған ресми білім, негізгі дағдыларды меңгеру және кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі</p>		

	туралы диплом. 5-деңгей үшін – В1.2 және В1.4 кіші санаттары бойынша В1 санаты бойынша модульдерді тапсыру туралы сертификат немесе әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету маманының сертификатын алу үшін мамандандырылған ресми білім, негізгі дағдыларды меңгеру және кемінде 1 жыл жұмыс тәжірибесі туралы диплом.	
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	ӘК ТҚК бойынша маман куәлігін алу үшін: негізгі орта білім беру кезінде - 2400 сағаттық кәсіптік даярлық және 5 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В1 санаты бойынша сертификат; техникалық авиациялық емес жағдайда-3 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В1 санаты бойынша сертификат қажет.	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2144-4-011 - Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштар инженері	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемелері мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану және жұмыстарды жеке орындау бойынша бригада персоналының жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау 2. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау 3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау 4. Инженер-бригадирге жеке берілген компанияның рұқсат беру сертификаты шеңберінде міндеттерді сертификаттау 5. Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау 6. Бригада персоналын оқытуға қажеттілікті анықтау 7. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау
	Қосымша еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау
	Дағды 1: Бригада мамандарының жұмысына басшылық жасау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК бойынша мамандардың (бригаданың) жұмысын келесі құрамда басқару: <ol style="list-style-type: none"> 1) ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі инженерлер және/немесе 2) техник-бригадирлер желілік (базалық) техникалық қызмет көрсету санаты В1, және/немесе 3) ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер және/немесе 4) жеңіл және аса жеңіл әуе кемелерінің ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер және/немесе 5) А санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механиктер (тек ӘК желілік ТҚК-де), және/немесе

	<p>6) әуе кемелерінің жолаушылар салонына қызмет көрсету жөніндегі механиктер және/немесе</p> <p>7) жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету механиктері (B1 тапсырмаларында) және/немесе</p> <p>8) ӘК техникалық қызмет көрсетуде көмек көрсету және/немесе ӘК техникалық қызмет көрсетуде тәжірибе жинақтау мақсатында тартылған мамандар</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригаданың кәсіптік құрамының 2. Бригада мамандарының лауазымдық нұсқаулықтарын 3. Ауысымдық өндірістік тапсырма
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 2:</p> <p>Жұмыс учаскелері бойынша бригада персоналына міндет қою және бөлу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысым персоналының алдына қойылған өндірістік міндеттерді негізге ала отырып, бригаданың құрамын жұмыс орындары бойынша бөлу 2. Бригада қызметкерлерін тиімді пайдалануды жоспарлау 3. Ауысымдағы өндірістік тапсырмаға сәйкес топ мамандарының алдына міндеттерді дұрыс қою <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналының біліктілігі 2. Бригаданың әрбір маманының өкілеттіктері 3. Өзінің лауазымдық нұсқаулықтарын
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 3:</p> <p>Бригада персоналы мен ұйым бөлімшелері арасындағы өзара іс-қимыл және үйлестіру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК бойынша ұйым бөлімшелерімен және авиакомпанияның аралас қызметтерімен тиімді өзара іс-қимыл жасау. 2. Бригаданың жұмысын тиімді үйлестіру 3. Бригада персоналының ауысымдық тапсырманы орындауын қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым бөлімшелері мен авиакомпанияның аралас қызметтері арасындағы өзара іс-қимыл рәсімдері 2. Авиакомпанияның ұйымдық құрылымы шеңберінде инженер-бригадирдің кәсіптік қызметі 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның оның бөлімшелерінің өзара іс-қимылы бөлігіндегі рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды

	<p>Дағды 4: Бригада персоналы үшін жұмыстағы басымдықтарды анықтау</p>	<p>Машықтар: 1. Бригада персоналы үшін өндірістік процесті сақтау және әуе кемесінің ұшу кестесін орындау мүдделері үшін басымдықтарды белгілеу. 2. Бригада персоналының технологиялық тәртіпті сақтауы мен авиакомпанияның коммерциялық мүддесі мен әуе кемесінің ұшу кестесін орындау арасындағы тепе-теңдікті табу 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және бригада қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер: 1. Өндіріс шығындарын азайтудың жолдары мен әдістері 2. Технологиялық тәртіптің нормалары мен ережелері 3. Бригадир-инженерге және бригада персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Бригада жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау</p>	<p>Дағды 5: Персоналдың іс-әрекетін түзету, бригада мамандарын қайта бөлу</p>	<p>Машықтар: 1. Өндірістік жағдайға байланысты немесе жоспардан тыс немесе қалыптан тыс жағдайлар туындаған кезде бригада қызметкерлерін қайта бөлу 2. Қажет болған жағдайда персоналдың іс-қимыл бағыттарын түзету 3. Ауысымдық тапсырманы орындау мақсатында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедураларының персоналын қайта бөлу талаптарын орындау</p> <p>Білімдер: 1. Қалыпты режимдегі жұмыс процесінің құрамдас бөліктері 2. Өндірісте жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде проблемаларды шешу жолдары 3. Өндірістік процесті адами ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар: 1. Бригаданың алдына қойылған міндеттерді ойдағыдай орындау үшін уақтылы шаралар қабылдау 2. Жоспарланған жұмыстарды орындау үшін бригадада қажетті біліктілігі бар мамандардың</p>

<p>Дағды 6: Талап етілетін біліктілігі бар маман болмаған жағдайда шаралар қабылдау</p>	<p>жогтығы туралы өзінің тікелей басшысына уақтылы хабарлау және оларды шешу бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Орындауға талап етілетін міндеттерді орындау бойынша мамандардың біліктілік деңгейін қамтамасыз ету бойынша талаптар мен стандарттарды іс жүзінде қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қойылған міндеттерді орындау үшін талап етілетін мамандардың біліктілігі</p> <p>2. Тапсырманы орындау және орындау үшін қажетті ресурстар болмаған кезде шешімдер қабылдау үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. Міндеттерді орындауға талап етілетін мамандардың біліктілік деңгейіне қойылатын талаптар</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 7: Еңбек процесін қалыпқа келтіру үшін қосымша шаралар қабылдау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу қауіпсіздігі мен өндіріс үшін қолайсыз салдарға әкеп соқтыратын жағдайларда жұмыстарды тоқтата тұру, қызметкерлерді ауыстыру бойынша шаралар қабылдау</p> <p>2. Бригада мамандарының жұмысына қолайсыз жағдайларға әкеп соғуы ықтимал жағдайда жол бермеу бойынша шаралар қабылдау салдарларға</p> <p>3. Анықталған фактілер туралы тікелей басшыны дереу хабардар ету</p> <p>4. Ұшу қауіпсіздігіне және өндіріске әсер ететін факторларды болжау</p> <p>5. Талаптарды орындау:</p> <ul style="list-style-type: none"> - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын <p>Білімдер:</p> <p>1. ҚР Еңбек заңнамасы персоналды жұмыстан шеттету бөлігінде</p> <p>2. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері</p> <p>3. Медиация әдістерінің.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бригадада ӘК ТҚК процесінің қамтамасыз етілуін бақылау:</p> <ul style="list-style-type: none"> - материалдық ресурстармен - бригада персоналына жүктелген міндеттерді орындау үшін қажетті қолданыстағы техникалық мәліметтермен

<p>Дағды 8: Материалдық және ақпараттық ресурстардың қолжетімділігін қамтамасыз ету</p>	<p>2. ӘК тұрып қалуын, ӘК ұшып шығу кестесінің бұзылуын және жоспарланған жұмыстардың негізсіз тоқтатылуын болдырмау жөнінде уақтылы шаралар қабылдау</p> <p>3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Бригада персоналының қажеттіліктері:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) материалдық-техникалық ресурстарда 2) құралда 3) жабдықта <p>2. Бөлімшенің алдына қойылған міндеттерді табысты орындау үшін қажетті қолданылатын техникалық деректердің</p> <p>3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз етуді ұйымдастырудың рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 9: Техникалық деректердің қолданылуын бағалау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригадада жұмыстарды орындау кезінде пайдаланылатын техникалық деректердің қолданылуын, олардың даталар, шығарылым нөмірлері және қолданылған құжатты қайта қарау бойынша өзектілігін бағалау 2. Бригада персоналының маңызды емес техникалық деректерді қолдануын болдырмау бойынша шаралар қабылдау 3. Тапсырмаларды орындау барысында өзекті техникалық деректерді тәжірибеде дұрыс қолдану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қолданылатын техникалық деректердің өзектілігін бағалау және күші жойылған құжаттарды уақтылы алып қою бойынша ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 2. Бөлімше персоналы үшін өзекті техникалық деректерді орналастыру орындары 3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде өзекті техникалық деректерді қолдану қажеттілігі бойынша орындаушының жауапкершілік деңгейі 4. ӘК ТҚК реттейтін өндірушілердің орналастырылған құжаттары бар интернет-серверлердің мекенжайлары, ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда әзірленген нұсқаулықтар мен рәсімдер, ӘК ТҚК қатысты
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p>

	<p>Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саясатын ұстану</p>	<p>1. Маманның құзыреті шегінде ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігі мәселелерін өндірістік процестің және маман қызметінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру</p> <p>2. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік жүйесінің құрамдас компоненттерін іс жүзінде қолдану</p> <p>3. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді тану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саласындағы саясаты</p> <p>2. Өз лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маманның орны мен рөлі</p> <p>3. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін басқару жүйесінің міндеттері мен компоненттері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау</p>	<p>Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды іске асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекелдер (қауіптер) туралы хабардар ету және өз құзыреті мен міндеттерін қайта бөлудегі тәуекелдерді барынша азайту</p> <p>2. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді төмендету бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Өз құзыретінің шегінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді қолайлы деңгейге дейін төмендету бойынша алдын алу шараларын анықтау және жүзеге асыру</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Тәуекелдер мен қауіптер туралы ақпараттандыру жөніндегі ұйымда қабылданған жүйенің</p> <p>2. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатерлер (қауіптер) туралы хабарлау бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер туындаған кездегі өз іс-әрекеттері</p> <p>4. ӘК және/немесе авиакомпанияға ТҚК жөніндегі ұйымда қолайлы ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік деңгейін айқындау</p> <p>5. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді азайтудың жолдары мен жолдары</p>

	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 3: Өз өкілеттіктері шегінде әуе кемелерін пайдалануды тоқтата тұру</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар: 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді айқындау 2. Өз өкілеттіктері шеңберінде ӘК ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке қауіп төнген жағдайда ӘК пайдалануды тоқтата тұру 3. Өкілеттіктері болмаған жағдайда, кейіннен олардың алдын алу шараларын қабылдау мақсатында ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатер туралы тікелей басшыны хабардар ету</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер 2. Маманға жеке-жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты шегінде оның өкілеттіктері 3. Маман өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптер анықталған жағдайда қабылдауы тиіс іс-шаралар</p> <p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қолдау</p>	<p>Машықтар: 1. Төменде келтірілген тізімді қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей, бригадалардан, топтардан және / немесе жеке орындаушылардан тұратын әуе кемесінің желілік және / немесе базалық техникалық қызмет көрсету бөлімшелеріндегі ауысым шешетін міндеттер шеңберінде әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын сақтау.: - ӘК ТҚК бойынша жоспарлы және жоспардан тыс жұмыстарды орындау - ӘК істен шығулары мен ақаулықтарын жоюға - ӘК жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстарды орындау - орындауға талап етілген ӘК ұшуға жарамдылығының қолданылатын директивалары бойынша жұмыстарды орындауға 2. Бригада персоналының алдына қойылған міндеттерді әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету талаптарына және қолданылатын техникалық мәліметтерге сәйкес орындауға қол жеткізу 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p>

	<p>1. ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету жөніндегі міндеттер және ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету мақсатында ӘК техникалық қызмет көрсету персоналы тартылған міндеттер</p> <p>2. ӘК ТҚК бойынша персонал жұмылдырылған міндеттерді орындаудың тәсілдері мен әдістері</p> <p>3. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері</p> <p>4. Бригадир-инженерге және бригада персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Бригада құрамында немесе жеке әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі маманның қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді ӘК және коммерциялық ӘК үшін ӘК ТҚК жөніндегі міндеттерді орындау (AML):</p> <p>1) В1 санатындағы компанияның (ССА) дербес сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар желілік (операциялық) ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымында немесе әуе компаниясында маманға берілген тиісті ішкі санаттар және/немесе</p> <p>2) өкілеттіктері бар ӘК базалық (мерзімдік) ТҚК-де компанияның (ССА) В1 санатындағы және ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының маманына немесе әуе компаниясына берілген тиісті ішкі санатқа сәйкес жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету персоналын және/немесе</p> <p>3) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманға немесе авиакомпанияға берілген кешенді және коммерциялық ӘК үшін компанияның (ССА) С санатындағы жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар негізгі (мерзімді) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымда</p> <p>2. ӘК ТҚК жөніндегі маманның қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді емес және коммерциялық емес ӘК ТҚК бойынша міндеттерді орындау (AML):</p> <p>1) негізгі (мерзімді) техникалық қызмет көрсетуде ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының немесе авиакомпанияның маманына берілген күрделі емес ӘК үшін компанияның (ССА) С санатындағы жеке сертификаттау рұқсаты бойынша сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар ӘК</p> <p>3. Бригаданың орындауы талап етілетін өндірістік міндеттерді олардың өкілеттіктері мен біліктіліктеріне сәйкес оның персоналы арасында бөлу</p>

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыруды ұйымдастырудың рәсімдері 2. Куәландырушы, колдаушы және куәландырмайтын персоналдың өкілеттіктері, олардың құқықтары мен міндеттері 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым мен маман шешетін міндеттер шегінде авиациялық техникалық құжаттаманы қарым-қатынас жасау, хат алмасу, түсіну үшін жеткілікті көлемде шет тілінен 4. ӘК ТҚК процесінде қолданылатын жабдықтар мен құрал-саймандардың техникалық сипаттамалары, конструктивтік ерекшеліктері мен пайдалану деректері 5. Арнайы екпіндерді немесе жаңалықтарды қажет ететін салалар 6. Қауіпсіздік жөніндегі іс-қимылдар және қауіпсіздік жөніндегі ескертулерді қолдану және қауіпті жағдайлардың алдын алу 7. Бригадир-инженердің және бригада персоналының лауазымдық нұсқаулықтары
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бөлімшесінің міндеттерін жоспарлау және талқылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ағымдағы пайдаланылуына әсер ететін туындайтын мәселелерді тиімді шешу мақсатында ӘК желілік (жедел) және/немесе базалық (мерзімдік) ТҚК бөлімшесінің жедел кеңестеріне қатысу. 2. Бригада персоналының алдына және қажетті көлемде міндеттерді дұрыс қою 3. Қойылған міндеттерді орындау барысына әсер ететін ықтимал жағдайларды талдау және ескеру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ағымдағы өндірістік міндеттерді шешу жолдары мен тәсілдері 2. Алдыңғы ауысыммен аяқталмаған жұмыстар 3. Ауысымдар арасындағы өзара іс-қимыл және аяқталмаған жұмыстарды аяқтау рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 4: Сеніп тапсырылған бригадада орындалатын</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сеніп тапсырылған топта орындалатын жұмыстарды қолданыстағы техникалық деректерге қойылатын талаптар көлемінде бақылау 2. Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе әуе кемесінің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару ұйымының процедурасына сәйкес және сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктеріне сәйкес әуе кемелеріндегі жұмыстарды сертификаттауды бақылау

жұмыстарды бақылау, осы жұмыстарды сертификаттауды бақылау	<p>3. Өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК-де орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 3. Бригада персоналының рәсімдеуіне жататын өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 5: Жұмыс кестесінің сақталуын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс кестесінің сақталуын, персоналдың штаттық кестеге сәйкес жұмыс учаскелеріне орналастырылуын, жоспарланған жұмыс көлемінің орындалуын және түпкілікті нәтиженің алынуын бақылау. 2. ӘК ТҚК жоспарлау кезінде және ауысымдық өндірістік тапсырманы орындау барысында бригада жұмысының басымдықтарын анықтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және бригада қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыстардың кезектілігі, олардың нәтижелеріне адами фактордың ықпалын назарға ала отырып 2. Ауысымға өндірістік тапсырмалар 3. Бригадир-инженердің және оның бригадасы мамандарының лауазымдық нұсқаулықтары 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 6: Орындалатын жұмыстар технологиясының және бригадада аяқталмаған</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиясының сақталуын, бригада мамандарының ӘК техникалық қызмет көрсетуінің толықтығы мен сапасын, ауысымдар арасында аяқталмаған жұмыстарды қабылдау-тапсыру ережелерінің сақталуын бақылау. 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру рәсімін толық көлемде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсіміне сәйкес аяқтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және бригада қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету

жұмыстардың сақталуын бақылау	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиялары 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. Негізгі технологиялық процестерді, жөндеу әдістерін және жөндеу және реттеу жұмыстарының технологиясын 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 7: Инженер-бригадирдің және топ мамандарының құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануы</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК өндірушісі мақұлдаған жабдықты, құрал-сайманды және материалдарды қолдану 2. Бригада мамандарының құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануын қадағалау 3. Ақаулы жабдықтар мен құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды өндіріс процесінен шығаруды бақылау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де жұмыстарды орындау үшін талап етілетін жабдықтардың, құрал-саймандардың және материалдардың тізбесі 2. ӘК ТҚК кезінде жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды қолдануды айқындайтын қолданылатын техникалық деректердің 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың жарамды жабдықтар мен құралдарды пайдалану және ақаулы және жарамсыздарды өндіріс процесінен уақтылы алып тастау рәсімдері. 4. Материалдарды, құрал-саймандарды, сондай-ақ ӘК өндірушілері мақұлдамаған және ӘК-ге және оның компоненттеріне қолданылатын техникалық деректер тізбесіне енгізілмеген ӘК-нің компоненттерін ӘК-ге орнатуға және қолдануға жол бермеу үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 8:	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада қызметкерлерінің жұмыс сапасын, олардың жұмыс уақытын тиімді пайдалануын бағалау. 2. Бригаданың әрбір маманының жеке мүмкіндіктерін анықтау және олардың алдына оның тәжірибесі мен біліктілігіне сәйкес міндеттер қою.

Мамандардың жұмыс сапасын бағалау	<p>3. Бригаданың әрбір маманы орындаған жұмыстардың сапасына объективті және жан-жақты баға беру</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналының өкілеттіктері және оның жеке тұлғаларының қабілеттері 2. Бригада персоналының біліктілігі 3. Бригада персоналы орындайтын міндеттердің мазмұны
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 9: Персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктерге жан-жақты талдау жүргізу және олардың алдын алудың тиімді шараларын анықтау 2. Бригада қызметкерлерінің жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің түпкі себебін анықтау 3. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу және олардың қайталануын болдырмау шараларын әзірлеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын-алу және олардың қайталануының жолдары мен тәсілдері 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ТҚК бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 4. Бригада персоналының ресімдеуіне жататын есептік өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы 5. Бригада персоналының өкілеттіктері және бригада персоналының лауазымдық міндеттері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызмет көрсетілетін ӘК жай-күйін бақылау, бригада шешетін міндеттер шеңберінде ӘК-дегі жұмыстарды орындауға уақтылы шаралар қабылдау 2. ӘК паркі жай-күйінің мәртебесін өзгертуге шаралар қабылдау 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге кету кестесінің сақталуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК паркінің ағымдағы жай-күйі 2. Ағымдағы ауысымға жоспарланған техникалық қызмет көрсетуге ӘК-нің кету кестесі
Дағды 10:	

және оның орындалуын бақылау	Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің жағдайын бақылау	<p>3. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін оның ұшуға жарамдылық жай-күйіне оралу кестесі сақталмайтын жағдайлар туындаған жағдайда ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>4. Инженер-бригадирдің және оның бригадасы персоналының ӘК-нің ұшуға жарамдылық жағдайына оралуы қиындауы немесе бұзылуы мүмкін жағдайлардағы іс-қимылдары</p> <p>5. ӘК-де қолданылған іс-қимылдардан кейін ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару жөніндегі іс-шаралар</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Дағды 11: Әуе кемесінің ұшып шығуына рұқсат етілген ең аз жабдық тізбесі бойынша кейінге қалдырылған әуе кемелеріндегі ақаулардың мәртебесін бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК (MEL) және ӘК жолаушылар салонына жөнелтуге рұқсат етілген ең аз жабдықтардың тізімі бойынша кейінге қалдырылған ақауларды бақылау, қажет болған жағдайда ӘК борттық журналдарында (TLB/CLB) көрсетілген ескертулерді жою бойынша уақтылы шаралар қабылдау. бригадир-инженердің өзі де, оның бригадасының мамандары да</p> <p>2. ӘК және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды жабу / ұзарту шараларын қабылдау</p> <p>3. ӘК-де MEL тармағын қолдану кезінде өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашу /жабу / ұзарту жөніндегі рәсімдері</p> <p>2. ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашуға / жабуға / ұзартуға байланысты қолданылатын техникалық деректердің тізбесі</p> <p>3. Әуе кемесі командирінің MEL тармағын оқудағы және түсіндірудегі айқындаушы рөлі</p> <p>4. MEL тармақтарын және ӘК мен оның жүйелеріне қойылуы мүмкін шектеулерді қолдану кезінде ӘК сертификаттаушы персоналының және экипажының өкілеттіктері</p> <p>5. Master MEL мен MEL арасындағы айырмашылықтар, әуе компаниясының ӘК-де қолдану процедуралары Master MEL</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Коммуникацияны талап ететін мәселелерде ӘК ұшуына дейін және одан кейін ұшу және кабина экипажымен тиімді және дұрыс өзара іс-қимыл жасау.</p>

<p>Дағды 12: Әуе кемесінің экипажымен өзара әрекеттесу және әуе кемесінің техникалық борттық журналдарының жазбаларын талдау</p>	<p>2. Қажет болған жағдайда және өз өкілеттіктеріне сәйкес ӘК (TLB) / (CLB) техникалық борттық журналдарына жазбаларды дұрыс орындау</p> <p>3. Персоналдың мұндай жазбаларға реакциясын талап ететін техникалық журналдардағы жазбалар бойынша қажетгі әрекеттерді дұрыс және толық көлемде анықтау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК техникалық борттық журналдарын (TLB)/(CLB) жүргізу бойынша ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (САМО) рәсімдері.</p> <p>2. ӘК ТҚК бойынша ұйым рұқсат еткен персоналдың тізбесі және/немесе әуекомпаниямен TLB / CLB-ге жазбалар енгізуге</p> <p>3. Авиакөлікпен әуе кемесінің ұшу және кабиналық экипаж мүшелері мен жердегі персоналдың өзара іс-қимылын қамтамасыз ету жөніндегі саясаты мен рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 13: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес ӘК-ге техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану және оларды бригада персоналының қолдануын бақылау</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық мәліметтердің талаптарын орындау</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>4. Бригада қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК кезінде қолданылатын жанар-жағармай материалдарының, арнайы сұйықтықтар мен газдардың маркалары</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p>

<p>Дағды 14: Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін пайдалану</p>	<p>1. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың құрамдас бөліктерін қажетті сақтық шаралары мен қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, мақсатына сай пайдалану</p> <p>2. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес дұрыс қолдану</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>4. Бригада қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Арнайы сұйықтықтардың, желімдердің, бояулардың, композиттік материалдардың және олардың компоненттерінің классификациялары мен қолдану технологиялары</p> <p>2. Өндіріс процесінде қолданылатын арнайы сұйықтықтарға, желімдерге, бояуларға, композиттік материалдарға және олардың құрамдас бөліктеріне қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 15: Әуе кемесіне орнатылған аяқталмаған компоненттердің өзара алмасуын тексеру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Компоненттерді ӘК-ге орнатпас бұрын бөлшектердің нөмірі мен сериясының сәйкестігін тексеруді қоса алғанда, компоненттердің қолданыстағы стандарттар мен ұшуға жарамдылық нұсқауларына сәйкестігін тексеру</p> <p>2. Ауыстырылатын ұшақтың құрамдас бөлігіне қолданылатын ұшуға жарамдылық директиваларының (AD) және қызмет көрсету бюллетендерінің (SB) мазмұнын түсіну</p> <p>3. Өндірушінің техникалық құжаттамасына сәйкес ӘК компоненттері бойынша қолданылатын техникалық деректерді талдау (Қосалқы бөлшектердің иллюстрацияланған каталогы (IPC), ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық (АММ) және ӘК мен оның компоненттерінің басқа да қолданылатын құжаттамалары)</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Өндірушінің техникалық құжаттамасына (IPC, АММ және ӘК және оның компоненттерінің басқа да қолданылатын техникалық құжаттамасы) сәйкес компоненттердің өзара алмасу стандарттары</p>

	<p>2. Қолданылатын техникалық құжаттаманың (SB, AD, сертификаттау талаптары) компоненттерін ӘК-ге ауыстыру кезінде</p> <p>3. ӘК өндірушісінің және компоненттердің компоненттердің өзара алмастырғыштығына қойылатын талаптарын тексеру бойынша ӘК ұйымдастыру және техникалық қызмет көрсету рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 16: Әуе кемесіндегі ақаулықтарды жоюды және жоюды бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды бақылау 2. Бригада персоналының ӘК ақауларын жою бағдарламасын құрастыруын бақылау 3. ӘК өндірушісінің ұсыныстарына сәйкес ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды орындау 4. ӘК-дегі істен шығулар мен ақауларды жою нәтижелері бойынша өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-дегі ақауларды жою және іздестіруді орындау технологиялары 2. Бригадир-инженердің және бригада персоналының лауазымдық міндеттері 3. ӘК аяқталмаған жұмыстарды ӘК тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 4. Орындалуы қосарланған инспекциялар жүргізуді талап ететін аса маңызды міндеттердің тізбесі 5. Қосарланған тексеруді талап ететін тапсырмаларды орындау кезінде тапсырмаларды орындау және өндірістік техникалық құжаттаманы рәсімдеу рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 17: Б а с қ а авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 2. Бригада мамандарына жеке-жеке берілген компанияның рұқсат беру куәліктерінің шектеулерін қайта бөлу кезінде әуе кемелерін жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым келісімшарт немесе шарт бойынша (үшінші тұлғаларға) қызмет көрсететін авиакомпаниялар, сондай-ақ

<p>қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау</p>	<p>келісімшартта немесе шартта белгіленген орындалатын жұмыстардың көлемі</p> <p>2. Осы авиакомпаниялардың келісім-шарт бойынша орындалатын жұмыс көлеміндегі процедуралары</p> <p>3. ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындауды қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың ӘК-не техникалық және сервистік қызмет көрсетуге рұқсат беру рәсімдері</p> <p>4. Қосарлы тексеруді талап ететін авиакомпания белгілеген тізбе бойынша аса маңызды міндеттерді қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері мен жауапкершілігі</p> <p>5. Бригадир-инженерге және бригада персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 18: Әуе кемелері мен жерүсті жабдықтарының зақымдануының алдын алу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бригадир-инженердің және бригада мамандарының әуе кемелеріне, арнайы көліктерге және жердегі жабдықтарға зақым келтірмеу шараларын қолдану</p> <p>2. ӘК және жерүсті жабдығының зақымданғаны туралы авиакомпанияға хабарлау рәсімін дұрыс қолдану</p> <p>3. Талаптарды орындау:</p> <ul style="list-style-type: none"> - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын <p>Білімдер:</p> <p>1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шаралары</p> <p>2. Жердегі оқиғалар туралы ақпараттандыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және тәртіпте инженер-бригадир рәсімдеуге және тапсыруға жататын әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша техникалық құжаттаманы уақтылы рәсімдеу және тапсыру.</p>

Дағды 19:
Есептік техникалық құжаттаманы ресімдеу және тапсыру

2. Цехтың, ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе авиакомпанияның рәсімдерімен анықталған бригаданың және оның персоналының қызметіне қатысты басқа құжаттарды жүргізу.
3. Бригада персоналының ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және белгіленген тәртіппен тапсырмаларды орындау кезінде және олар аяқталғаннан кейін өндірістік-техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеуін бақылау

Білімдер:

1. Бригадада ӘК-де орындалған жұмыстардың нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың құрамы
2. Өз өкілеттіктері мен бригада персоналының бригададағы жұмыстарды орындау процесінде өндірістік-техникалық құжаттаманы ресімдеудегі өкілеттіктері
3. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Дағды 1:
Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау

Машықтар:

1. Инженер-бригадирдің немесе басқа персоналдың міндеттері инженер-бригадирдің өкілеттігі шегінде және инженер-бригадирге жеке-жеке берілген компанияның сертификаттық рұқсаты (ССА) шегінде орындалатын ӘК-де орындалған тапсырманы куәландыру
2. Сертификаттауды талап ететін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу
3. Белгіленген стандарттар мен қағидаларға сәйкес персоналдың ӘК-де техникалық қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін ӘК-нің ұшуға жарамдылық жағдайына оралуын қамтамасыз ету

Білімдер:

1. ӘК және оның компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуді сертификаттау бойынша ҚР ережелері
2. Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттау үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
3. Инженер-бригадирдің өкілеттіктері мен міндеттері
4. Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын (CRS) беру расталған өндірістік техникалық құжаттаманың тізбесі

Енбек функциясы 4:
Инженер-бригадирге жеке берілген компанияның рұқсат беру сертификаты шеңберінде міндеттерді сертификаттау

	<p>5. ӘК ТҚК жөніндегі маманның куәлігіне біліктілік белгілерін алу, ұзарту және енгізу жөніндегі ҚР қағидалары</p> <p>6. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттауға қойылатын шектеулер А, В1, В2, В3, С санаттарындағы / кіші санаттарындағы ӘК техникалық қызмет көрсету бойынша маман куәліктерінің иелері үшін</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 2: Пайдалануға рұқсат сертификатын шығару құқығын қолдау (CRS)	<p>Машықтар:</p> <p>1. Орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығын алған кезде жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) дұрыс және жүйелі түрде жүргізу</p> <p>2. Компанияның сертификаттау рұқсатының (ҚҚА) мазмұнын, егер оның мазмұны ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания әзірлеген кодпен ұсынылған болса, дұрыс анықтау және түсіну</p> <p>3. ӘҚҚ-да ӘК-де жұмыстарды орындауға және орындалған жұмыстарды сертификаттауға, сондай-ақ маманға жеке рұқсат етілген басқа да қызмет түрлеріне рұқсатты дұрыс анықтау</p> <p>Білімдер:</p> <p>Білім:</p> <p>1. ӘК ТҚК тәжірибесін тіркеу бойынша жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) жүргізу рәсімдері</p> <p>2. Мердігердің орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығы жоғалған кездегі жағдайлар</p> <p>3. ӘК пайдалануға рұқсат беру сертификатын (Certificate Release to Service, CRS) беру құқығын қалпына келтіру жөніндегі өз іс-әрекеттерінің</p> <p>4. ӘК техникалық қызмет көрсету мекемесінде немесе авиакомпанияда әзірленген компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн</p> <p>5. ӘК немесе авиакомпанияның техникалық қызмет көрсету ұйымында әзірленген компанияның (СА) рұқсатының стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Компанияның (ССА) сертификаттау рұқсатын оның иесінің ұзарту және/немесе қызмет аясын кеңейту мақсатында бақылау процедурасын дұрыс орындау</p> <p>2. Онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты компанияның жеке сертификаттау рұқсатын (ССА) тәжірибеде дұрыс қолдану</p>

	<p>Дағды 3: Компанияның сертификаттау рұқсатының ССА жарамдылық мерзімін қадағалау</p>	<p>3. Компанияның дербес сертификаттау рұқсатын (ССА) иелену құқығын алу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның сертификаттау рұқсатын (ССА) оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері 2. Компанияның жеке сертификаттау рұқсатының (ССА) жарамдылық мерзімін анықтайтын шектеулер 3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ӘК қолданыстағы болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе ӘК күші жойылған жағдайда 4. ССА иеленуге үміткерге ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы белгілеген тақырыптардың, сұрақтардың және оларға жауаптардың тізбесі
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 5:</p>	<p>Дағды 1: Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. XII "Рейтинг" бағанындағы жазба негізінде орындалған жұмыстарды сертификаттауды қажет етпейтін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты негізінде әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету міндетін сауатты түрде орындау. әуе кемесінің түрі, қозғалтқышы және В1 немесе В2 санатындағы персонал 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін, мұндай құжаттама ресімдеуге көзделген жағдайда, дұрыс ресімдеуге. 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін оларды сертификаттауды талап ететін сервистік жұмыстардан бөліп алу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР қағидалары 2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды орындау рәсімдерін сипаттай отырып, ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылық 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін, сондай-ақ сертификаттауды талап етпейтін сервистік жұмыстарды орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері 4. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету

Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау		міндеттерін орындау бойынша ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 2: Әуе кемесінің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының әуе кемелерінің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК белгілі бір типі үшін ӘК пайдаланушының ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу құжаттаманы, егер оны рәсімдеуді пайдаланушы көздеген болса 3. Әртүрлі пайдаланушылардың ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындау бойынша міндеттерді бөлу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нұсқаулықтар (рәсімдер) пайдаланушы зерделеу және кейіннен қолдану үшін әзірлеген және айқындаған ұшу алдындағы инспекцияны орындау бойынша 2. Ұшу алдындағы инспекцияны орындауға рұқсат етілген персоналдың тізбесін қоса алғанда, пайдаланушының өз ұшақтарында ұшу алдындағы инспекцияны жүзеге асыру рәсімдері 3. ӘК-де ұшу алдындағы инспекцияны орындау жөніндегі ҚР қағидалары 4. Кешенді ӘК және коммерциялық тасымалдарды орындайтын ӘК, сондай-ақ кешенді емес ӘК және коммерциялық емес тасымалдарды орындайтын ӘК ұшу алдындағы инспекцияны жүргізу бойынша ҚР ережелерінде көзделген жауапкершілік
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 6:	Дағды 1: Бригада персоналының оқытылуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада қызметкерлерінің технологиялық операцияларды орындаудағы дағдыларын бақылау және бағалау 2. Қосымша оқытуды қажет ететін бригада қызметкерлерінің проблемалық аймақтарын анықтау 3. Білімді, дағдыларды және тәжірибені жеткізу үшін бригада қызметкерлеріне қосымша оқытуды ұйымдастыру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқытудың мақсаттары мен міндеттері 2. ӘК ТҚК кезінде жұмыстарды орындау технологиялары 3. ӘК-де технологиялық операцияларды орындау бойынша кезеңдер
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
		Машықтар:

<p>Бригада персоналын оқытуға қажеттілікті анықтау</p>	<p>Дағды 2: Бригада мамандарын оқыту түрлерін анықтау</p>	<p>1. Бригада мамандарына қажетті оқыту түрін анықтау 2. Цехтың жетекші инженеріне топ мамандарына қажетті дайындық түрін ұсыну 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге тартылған персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР қағидаларының талаптарын практикада қолдану</p> <p>Білімдер: 1. Бригада жұмысының стандарттары 2. Бригада персоналына қажетті оқыту түрлері мен курстарының тізбесі 3. Инженердің бақылауындағы персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР ережелерінің талаптары</p>
<p>Еңбек функциясы 7: Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау</p>	<p>Дағды 1: Ұйым жоспарлаған оқытудан өту</p>	<p>Машықтар: 1. Маманның жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтау 2. Алған Білімін тәжірибеде қолдану 3. Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау</p> <p>Білімдер: 1. Инженер-бригадирді даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері 2. Адами фактордың ӘК-ге техникалық қызмет көрсету нәтижелеріне, оның құрамдас бөліктеріне және ӘК-нің ұшуға жарамдылығына әсер ететін жағымсыз факторларды азайту жолдарына әсері 3. Инженер-бригадирдің лауазымдық міндеттері көлемінде авиация персоналын кәсіптік даярлауға арналған ҚР ережелері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар: 1. Дербес тағайындау кезінде функцияларды орындау: 1) В1 санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері 2) Механик А санатындағы тапсырмаларды практикалық орындауға үйрету бойынша супервайзер 3) В1 санатындағы персоналдың практикалық тағылымдамасының емтихан алушысы 4) Өуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттеріне оқыту жөніндегі супервайзердің 5) Базалық дағдыларға оқыту жөніндегі супервайзердің</p>

<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау</p>	<p>Дағды 1: Оқытатын және бағалайтын персоналдың функцияларын орындау</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>6) Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман куәлігін алуға үміткерлердің базалық дағдыларын емтихан алушы</p> <p>2. Оқыту бағдарламасында көзделген тапсырманы орындау</p> <p>3. Оқытатын және бағалайтын персоналдың өкілеттіктерін тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК бойынша ұйымның оқытатын және бағалайтын персоналының өкілеттіктері</p> <p>2. Оқыту жүргізілетін міндеттер мен олардың мазмұны</p> <p>3. Сертификаттаушы персоналды бағалауды жүргізу өлшемшарттарының</p> <p>4. Бағалау жүргізу міндетті болып табылатын персоналдың тізбесі</p> <p>5. Кандидаттарды оқыту және бағалау нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың тізбесі</p> <p>ұсынылмайды</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Ұқыптылық Ұжымды басқару Жақсы ұйымдастырушылық және жұмыс уақытын жоспарлау дағдылары Нәтижеге бағытталу Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас Қарым-қатынас дағдылары Жақсы ниет Кәсібилік Орындаушылық</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. "Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің м.а 2015 жылғы 24 ақпандағы No 196 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі No 517. 3. "Куәліктерді беру және қолданылу мерзімін ұзарту ережелері авиация персоналы", ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі No 750 бұйрығы. 4. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы.</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі:</p> <p>6</p> <p>5</p> <p>5</p>	<p>Кәсіптің атауы:</p> <p>Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі аға (жетекші) инженер</p> <p>Өуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В1 санатты инженер-бригадирі</p> <p>Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі инженер</p>

12. Кәсіптің карточкасы "Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі инженер (Әуе кемелеріне желілік (негізгі) техникалық қызмет көрсету бойынша В2 санатты инженер бригадирі) ":

Топтың коды:	2144-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі инженер (Әуе кемелеріне желілік (негізгі) техникалық қызмет көрсету бойынша В2 санатты инженер бригадирі)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	5.2; 5.3; 5.4		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Авиация персоналы куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы No 362 бұйрығы.		
	"Авиация персоналының біліктілік деңгейін анықтауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 763 бұйрығы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік:
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	5.1 қосалқы деңгей: кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелерінің түріне(леріне) сәйкес келетін кіші санаттағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар, әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге және инженерлік қызметтің басқа түрлеріне рұқсат беру санының басқа өлшемдерін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі анықтайды; 5.2 қосалқы деңгей: әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі, кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелеріне (түрлеріне) сәйкес келетін кіші санатта, мақұлдаулар саны болған жағдайда. 5.2 қосалқы деңгейдегі әуе кемелерінің түрлері үшін 5.1 қосалқы деңгейден жоғары болады, ал инженерлік қызметтің басқа түрлері үшін — әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету ұйымының өз қарауы бойынша. 5.3, 5.4 қосалқы деңгейлері үшін белгіленген талаптар 5.1, 5.2 қосалқы деңгейлеріне қарағанда қатаңырақ болуы шартымен әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі белгілейді. 5-деңгей үшін – В2 санаты бойынша модульдерді бітіргені туралы сертификат немесе мамандандырылған жалпы білім туралы диплом, әуе кемелеріне техникалық		

	қызмет көрсету жөніндегі маман сертификатын алу үшін негізгі дағдыларды меңгеру және кемінде 2 жыл жұмыс өтілі.	
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	ӘК ТҚК бойынша маман куәлігін алу үшін: негізгі орта білім беру кезінде - 2400 сағаттық кәсіптік даярлық және 5 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В2 санаты бойынша сертификат; техникалық авиациялық емес жағдайда-3 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В2 санаты бойынша сертификат қажет.	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2144-4-019 - Техникалық қызмет көрсету жөніндегі инженер 2152-9-002 - Аэронавигациялық және радиоэлектрондық құрылғылар инженері	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану және жұмыстарды жеке орындау бойынша бригада персоналының жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бригаданың жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау 2. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау 3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау 4. Инженер-бригадирге жеке берілген кәсіпорынның рұқсат сертификаты шеңберіндегі тапсырмаларды сертификаттау 5. Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау 6. Бригада персоналын оқытуға қажеттілікті анықтау 7. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау
	Қосымша еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау
	Дағды 1: Бригада мамандарының жұмысына басшылық жасау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК бойынша мамандардың (бригаданың) жұмысын келесі құрамда басқару: <ol style="list-style-type: none"> 1) әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі инженерлер және/немесе 2) әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарына техникалық қызмет көрсету жөніндегі техниктер және/немесе 3) жеңіл және аса жеңіл әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер және/немесе 4) жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету механиктері (В2 тапсырмаларында) және/немесе 5) ӘК техникалық қызмет көрсетуде көмек көрсету және/немесе ӘК техникалық қызмет көрсетуде тәжірибе жинақтау мақсатында тартылған мамандар <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригадирлердің кәсіптік құрамы

	<p>2. Бригада мамандарының лауазымдық нұсқаулықтарын</p> <p>3. Ауысымдық өндірістік тапсырма</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 2:</p> <p>Міндеттерді белгілеу және бригада персоналын жұмыс учаскелері бойынша бөлу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ауысым персоналының алдына қойылған өндірістік міндеттерді негізге ала отырып, бригаданың құрамын жұмыс орындары бойынша бөлу</p> <p>2. Бригада қызметкерлерін тиімді пайдалануды жоспарлау</p> <p>3. Ауысымдағы өндірістік тапсырмаға сәйкес топ мамандарының алдына міндеттерді дұрыс қою</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Бригада персоналының біліктілігі</p> <p>2. Бригаданың әрбір маманының өкілеттіктері</p> <p>3. Өзінің лауазымдық нұсқаулықтарын</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 3:</p> <p>Бригада персоналы мен ұйым бөлімшелері арасындағы өзара іс-қимыл және үйлестіру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ТҚК бойынша ұйым бөлімшелерімен және авиакомпанияның аралас қызметтерімен тиімді өзара іс-қимыл жасау.</p> <p>2. Бригаданың жұмысын тиімді үйлестіру</p> <p>3. Топ персоналының ауысымдық тапсырманы орындауын қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым бөлімшелері мен авиакомпанияның аралас қызметтері арасындағы өзара іс-қимыл рәсімдері</p> <p>2. Инженер-бригадирдің кәсіптік қызметі аясындағы авиакомпанияның ұйымдық құрылымы</p> <p>3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның оның бөлімшелерінің өзара іс-қимылы бөлігіндегі рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 4:</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бригада персоналы үшін өндірістік процесті сақтау және әуе кемесінің ұшу кестесін орындау мүдделері үшін басымдықтарды белгілеу.</p> <p>2. Бригада персоналының технологиялық тәртіпті сақтауы мен авиакомпанияның коммерциялық мүддесі мен әуе кемесінің ұшу кестесін орындау арасындағы тепе-теңдікті табу</p> <p>3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау</p>

	<p>Бригада персоналы үшін жұмыстағы басымдықтарды анықтау</p>	<p>және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндіріс шығындарын азайтудың жолдары мен әдістері 2. Технологиялық тәртіптің нормалары мен ережелері 3. Бригадир-инженерге және бригада персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 5: Персоналдың іс-әрекетін түзету, бригада мамандарын қайта бөлу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірістік жағдайға байланысты немесе жоспардан тыс немесе қалыптан тыс жағдайлар туындаған кезде бригада қызметкерлерін қайта бөлу 2. Қажет болған жағдайда персоналдың іс-қимыл бағыттарын түзету 3. Ауысымдық тапсырманы орындау мақсатында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедураларының персоналын қайта бөлу талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қалыпты режимдегі жұмыс процесінің құрамдас бөліктері 2. Өндірісте жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде проблемаларды шешу жолдары 3. Өндірістік процесті адами ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
<p>Еңбек функциясы 1: Бригаданың жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 6: Талап етілетін біліктілігі бар маман болмаған жағдайда шаралар қабылдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригаданың алдына қойылған міндеттерді ойдағыдай орындау үшін уақтылы шаралар қабылдау 2. Жоспарланған жұмыстарды орындау үшін бригадада қажетті біліктілігі бар мамандардың жоқтығы туралы өзінің тікелей басшысына уақтылы хабарлау және оларды шешу бойынша шаралар қабылдау 3. Қамтамасыз ету бойынша талаптар мен стандарттарды тәжірибеде қолдану орындауға талап етілетін міндеттерді орындау бойынша мамандардың біліктілік деңгейі <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қойылған міндеттерді орындау үшін талап етілетін мамандардың біліктілігі

	<p>2. Тапсырманы орындау және орындау үшін қажетті ресурстар болмаған кезде шешімдер қабылдау үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. Міндеттерді орындауға талап етілетін мамандардың біліктілік деңгейіне қойылатын талаптар</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 7: Еңбек процесін қалыпқа келтіру үшін қосымша шаралар қабылдау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігі мен өндіріс үшін қолайсыз салдарға әкеп соқтыратын жағдайларда жұмыстарды тоқтата тұру, қызметкерлерді ауыстыру бойынша шаралар қабылдау 2. Бригада мамандарының жұмысына қолайсыз салдарға әкеп соқтыруы мүмкін жағдайда жол бермеу бойынша шаралар қабылдау 3. Анықталған фактілер туралы тікелей басшыны дереу хабардар ету 4. Ұшу қауіпсіздігіне және өндіріске әсер ететін факторларды болжау 5. Талаптарды орындау: <ul style="list-style-type: none"> - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Еңбек заңнамасы персоналды жұмыстан шеттету бөлігінде 2. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері 3. Медиация әдістерінің.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 8: Материалдық және ақпараттық ресурстардың қолжетімділігін қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригадада ӘК ТҚК процесінің қамтамасыз етілуін бақылау: <ul style="list-style-type: none"> - материалдық ресурстармен - бригада персоналына жүктелген міндеттерді орындау үшін қажетті қолданыстағы техникалық мәліметтермен. 2. ӘК тұрып қалуын, ӘК ұшып шығу кестесінің бұзылуын және жоспарланған жұмыстардың негізсіз тоқтатылуын болғызбау жөніндегі шараларды уақтылы қабылдау 3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналының қажеттіліктері:

	<p>1) материалдық-техникалық ресурстарда</p> <p>2) құралда</p> <p>3) жабдықта</p> <p>2. Бөлімшенің алдына қойылған міндеттерді табысты орындау үшін қажетті қолданылатын техникалық деректердің</p> <p>3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз етуді ұйымдастырудың рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 9: Техникалық деректердің қолданылуын бағалау	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бригадада жұмыстарды орындау кезінде пайдаланылатын техникалық деректердің қолданылуын, олардың даталар, шығарылым нөмірлері және қолданылған құжатты қайта қарау бойынша өзектілігін бағалау</p> <p>2. Бригада персоналының маңызды емес техникалық деректерді қолдануын болдырмау бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Тапсырмаларды орындау барысында өзекті техникалық деректерді тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қолданылатын техникалық деректердің өзектілігін бағалау және күші жойылған құжаттарды уақтылы алып қою бойынша ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>2. Бөлімше персоналы үшін өзекті техникалық деректерді орналастыру орындары</p> <p>3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде өзекті техникалық деректерді қолдану қажеттілігі бойынша орындаушының жауапкершілік деңгейі</p> <p>4. ӘК ТҚК реттейтін өндірушілердің орналастырылған құжаттары бар интернет-серверлердің мекенжайлары, ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда әзірленген нұсқаулықтар мен рәсімдер, ӘК ТҚК қатысты</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 1:	<p>Машықтар:</p> <p>1. Маманның құзыреті шегінде ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігі мәселелерін өндірістік процестің және маман қызметінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру</p> <p>2. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік жүйесінің құрамдас компоненттерін іс жүзінде қолдану</p> <p>3. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді тану</p> <p>Білімдер:</p>

	<p>Ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саясатын ұстану</p>	<p>1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саласындағы саясаты</p> <p>2. Өз лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маманның орны мен рөлі</p> <p>3. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін басқару жүйесінің міндеттері мен компоненттері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау</p>	<p>Дағды 2: Реализация мероприятий по обеспечению безопасности полетов и авиационной безопасности</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекелдер (қауіптер) туралы хабардар ету және өз құзыреті мен міндеттерін қайта бөлудегі тәуекелдерді барынша азайту</p> <p>2. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді төмендету бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Өз құзыретінің шегінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді қолайлы деңгейге дейін төмендету бойынша алдын алу шараларын анықтау және жүзеге асыру</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Тәуекелдер мен қауіптер туралы ақпараттандыру жөніндегі ұйымда қабылданған жүйенің</p> <p>2. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатерлер (қауіптер) туралы хабарлау бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер туындаған кездегі өз іс-әрекеттері</p> <p>4. ӘК және/немесе авиакомпанияға ТҚК жөніндегі ұйымда қолайлы ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік деңгейін айқындау</p> <p>5. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді азайтудың жолдары мен жолдары</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 3:</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді айқындау</p> <p>2. Өз өкілеттіктері шеңберінде ӘК ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке қауіп төнген жағдайда ӘК пайдалануды тоқтата тұру</p> <p>3. Өкілеттіктері болмаған жағдайда, ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатер туралы тікелей басшыны хабардар ету</p>

<p>Өз өкілеттіктері шегінде әуе кемелерін пайдалануды тоқтата тұру</p>	<p>кейіннен олардың алдын алу жөнінде шаралар қабылдау мақсатында қауіпсіздікті қамтамасыз ету</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер 2. Маманға жеке-жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты шегінде оның өкілеттіктері 3. Маман өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптер анықталған жағдайда қабылдауы тиіс іс-шаралар
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Төменде келтірілген тізімді қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей, бригадалардан, топтардан және / немесе жеке орындаушылардан тұратын әуе кемесінің желілік және / немесе базалық техникалық қызмет көрсету бөлімшелеріндегі ауысым шешетін міндеттер шеңберінде әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын сақтау.: <ul style="list-style-type: none"> - ӘК ТҚК бойынша жоспарлы және жоспардан тыс жұмыстарды орындау - ӘК істен шығулары мен ақаулықтарын жоюға - ӘК жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстарды орындау - орындауға талап етілген ӘК ұшуға жарамдылығының қолданылатын директивалары бойынша жұмыстарды орындауға 2. Бригада персоналының алдына қойылған міндеттерді әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету талаптарына және қолданылатын техникалық мәліметтерге сәйкес орындауға қол жеткізу 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету жөніндегі міндеттер және ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету мақсатында ӘК техникалық қызмет көрсету персоналы тартылған міндеттер 2. ӘК ТҚК бойынша персонал жұмылдырылған міндеттерді орындаудың тәсілдері мен әдістері 3. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері 4. Бригадир-инженерге және бригада персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы

<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Бригада құрамында немесе жеке әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі маманның қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді ӘК және коммерциялық ӘК үшін ӘК ТҚК жөніндегі міндеттерді орындау (AML):</p> <p>1) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның маманына немесе әуе компаниясына берілген В2 санатындағы компанияның (ССА) жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар желілік (операциялық) ӘК техникалық қызмет көрсетуде және/немесе</p> <p>2) ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының маманына немесе әуе компаниясына берілген В2 санатындағы компанияның (ССА) жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету персоналының өкілеттіктері бар ӘК негізгі (мерзімді) техникалық қызмет көрсетуде және/немесе</p> <p>3) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманға немесе авиакомпанияға берілген кешенді және коммерциялық ӘК үшін компанияның (ССА) С санатындағы жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар негізгі (мерзімді) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымда</p> <p>2. ӘК ТҚК жөніндегі маманның қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді емес және коммерциялық емес ӘК ТҚК бойынша міндеттерді орындау (AML):</p> <p>1) дербес сертификаттау бойынша сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктері бар ӘК базалық (мерзімдік) техникалық қызмет көрсетуінде ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның маманына немесе авиакомпанияға берілген кешенді емес ӘК үшін С санатындағы компанияның (ССА) рұқсаты</p> <p>3. Бригаданың орындауы талап етілетін өндірістік міндеттерді олардың өкілеттіктері мен біліктіліктеріне сәйкес оның персоналы арасында бөлу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыруды ұйымдастырудың рәсімдері</p> <p>2. Сертификаттаушы, қолдаушы және сертификаттамайтын персоналдың өкілеттіктері, олардың құқықтары мен міндеттері</p> <p>3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым мен маман шешетін міндеттер шегінде авиациялық техникалық құжаттаманы қарым-қатынас жасау, хат алмасу, түсіну үшін жеткілікті көлемде шет тілінен</p>

	<p>4. ӘК ТҚК процесінде қолданылатын жабдықтар мен құрал-саймандардың техникалық сипаттамаларын, конструктивтік ерекшеліктерін және пайдалану деректерін</p> <p>5. Арнайы екпіндерді немесе жаңалықтарды қажет ететін салалар</p> <p>6. Қауіпсіздік жөніндегі іс-қимылдар және қауіпсіздік жөніндегі ескертулерді қолдану және қауіпті жағдайлардың алдын алу</p> <p>7. Бригадир-инженердің және бригада персоналының лауазымдық нұсқаулықтары</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бөлімшесінің міндеттерін жоспарлау және талқылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ағымдағы пайдаланылуына әсер ететін туындайтын мәселелерді тиімді шешу мақсатында ӘК желілік (жедел) және/немесе базалық (мерзімдік) ТҚК бөлімшесінің жедел кеңестеріне қатысу. 2. Бригада персоналының алдына және қажетті көлемде міндеттерді дұрыс қою 3. Қойылған міндеттерді орындау барысына әсер ететін ықтимал жағдайларды талдау және ескеру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ағымдағы өндірістік міндеттерді шешу жолдары мен тәсілдері 2. Алдыңғы ауысыммен аяқталмаған жұмыстар 3. Ауысымдар арасындағы өзара іс-қимыл және аяқталмаған жұмыстарды аяқтау рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 4: Сеніп тапсырылған бригадада орындалатын жұмыстарды бақылау, осы жұмыстарды сертификаттауды бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар көлемінде сеніп тапсырылған бригадада орындалатын жұмыстарды бақылау 2. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе әуе кемесінің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару ұйымының процедурасына сәйкес және сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктеріне сәйкес әуе кемелеріндегі жұмыстарды сертификаттауды бақылау 3. Өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК-де орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері

	3. Бригада персоналының ресімдеуіне жататын өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 5: Жұмыс кестесінің сақталуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс кестесінің сақталуын, персоналдың штаттық кестеге сәйкес жұмыс учаскелеріне орналастырылуын, жоспарланған жұмыс көлемінің орындалуын және түпкілікті нәтиженің алынуын бақылау. 2. ӘК ТҚК жоспарлау кезінде және ауысымдық өндірістік тапсырманы орындау барысында бригада жұмысының басымдықтарын анықтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиялары 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. Негізгі технологиялық процестерді, жөндеу әдістерін және жөндеу және реттеу жұмыстарының технологиясын 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 6: Орындалатын жұмыстар технологиясының және бригадада аяқталмаған жұмыстардың сақталуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиясының сақталуын, бригада мамандарының ӘК техникалық қызмет көрсетуінің толықтығы мен сапасын, ауысымдар арасында аяқталмаған жұмыстарды қабылдау-тапсыру ережелерінің сақталуын бақылау. 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру рәсімін толық көлемде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсіміне сәйкес аяқтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиялары 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. Негізгі технологиялық процестерді, жөндеу әдістерін және жөндеу және реттеу жұмыстарының технологиясын

	4. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 7: Инженер-бригадирдің және топ мамандарының құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануы	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК өндірушісі мақұлдаған жабдықты, құрал-сайманды және материалдарды қолдану 2. Бригада мамандарының құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануын қадағалау 3. Ақаулы жабдықтар мен құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды өндіріс процесінен шығаруды бақылау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де жұмыстарды орындау үшін талап етілетін жабдықтардың, құрал-саймандардың және материалдардың тізбесі 2. ӘК ТҚК кезінде жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды қолдануды айқындайтын қолданылатын техникалық деректердің 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың жарамды жабдықтар мен құралдарды пайдалану және ақаулы және жарамсыздарды өндіріс процесінен уақтылы алып тастау рәсімдері. 4. Материалдарды, құрал-саймандарды, сондай-ақ ӘК өндірушілері мақұлдамаған және ӘК-ге және оның компоненттеріне қолданылатын техникалық деректер тізбесіне енгізілмеген ӘК-нің компоненттерін ӘК-ге орнатуға және қолдануға жол бермеу үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 8: Мамандардың жұмыс сапасын бағалау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада қызметкерлерінің жұмыс сапасын, олардың жұмыс уақытын тиімді пайдалануын бағалау. 2. Бригаданың әрбір маманының жеке мүмкіндіктерін анықтау және олардың алдына оның тәжірибесі мен біліктілігіне сәйкес міндеттер қою. 2. Бригаданың әрбір маманы орындаған жұмыстардың сапасына объективті және жан-жақты баға беру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналының өкілеттіктері және оның жеке тұлғаларының қабілеттері 2. Бригада персоналының біліктілігі

		3. Бригада персоналы орындайтын міндеттердің мазмұны
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау	Дағды 9: Персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктерге жан-жақты талдау жүргізу және олардың алдын алудың тиімді шараларын анықтау 2. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің түпкі себебін анықтау 3. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу және олардың қайталануын болдырмау шараларын әзірлеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын-алу және олардың қайталануының жолдары мен тәсілдері 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ТҚК бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 4. Бригада персоналының ресімдеуіне жататын есептік өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы 5. Бригада персоналының өкілеттіктері және бригада персоналының лауазымдық міндеттері
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау	Дағды 10: Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің жағдайын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызмет көрсетілетін ӘК жай-күйін бақылау, бригада шешетін міндеттер шеңберінде ӘК-дегі жұмыстарды орындауға уақтылы шаралар қабылдау 2. ӘК паркі жай-күйінің мәртебесін өзгертуге шаралар қабылдау 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге кету кестесінің сақталуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК паркінің ағымдағы жай-күйі 2. Ағымдағы ауысымға жоспарланған техникалық қызмет көрсетуге ӘК-нің кету кестесі 3. ӘК ұшуға жарамдылық жай-күйіне қайтару кестесі туындаған жағдайларда ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері техникалық қызмет көрсетуден кейін оны сақтау мүмкін емес 4. Инженер-бригадирдің және оның бригадасы персоналының ӘК-нің ұшуға жарамдылық

	<p>жағдайына оралуы қиындауы немесе бұзылуы мүмкін жағдайлардағы іс-қимылдары</p> <p>5. ӘК-де қолданылған іс-қимылдардан кейін ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару жөніндегі іс-шаралар</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 11:</p> <p>Әуе кемесінің ұшып шығуына рұқсат етілген ең аз жабдық тізбесі бойынша кейінге қалдырылған әуе кемелеріндегі ақаулардың мәртебесін бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК-нің (MEL) ұшып шығуына рұқсат етілген ең аз жабдықтың тізбесіне сәйкес кейінге қалдырылған ақауларды бақылау, қажет болған жағдайда ӘК-нің борттық журналдарында (TLB /CLB) көрсетілген ескертулерді жою бойынша уақтылы шаралар қабылдау. бригадир-инженердің өзі де, оның бригадасының мамандары да</p> <p>2. ӘК және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды жабу / ұзарту шараларын қабылдау</p> <p>3. ӘК-де MEL тармағын қолдану кезінде өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (САМО) ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашу /жабу / ұзарту жөніндегі рәсімдері</p> <p>2. ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашуға / жабуға / ұзартуға байланысты қолданылатын техникалық деректердің тізбесі</p> <p>3. Әуе кемесі командирінің MEL тармағын оқудағы және түсіндірудегі айқындаушы рөлі</p> <p>4. ӘК инженер-бригадирі мен экипажының MEL тармақтарын және ӘК мен оның жүйелеріне қойылатын шектеулерді қолдану кезіндегі өкілеттіктері</p> <p>5. Master MEL мен MEL арасындағы айырмашылықтар, әуе компаниясының ӘК-де қолдану процедуралары Master MEL</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 12:	<p>Машықтар:</p> <p>1. Коммуникацияны талап ететін мәселелерде ӘК ұшуына дейін және одан кейін ұшу және кабина экипажымен тиімді және дұрыс өзара іс-қимыл жасау.</p> <p>2. Қажет болған жағдайда және өз өкілеттіктеріне сәйкес ӘК (TLB) / (CLB) техникалық борттық журналдарына жазбаларды дұрыс орындау</p> <p>3. Персоналдың мұндай жазбаларға реакциясын талап ететін техникалық журналдардағы жазбалар</p>

<p>Әуе кемесінің экипажымен өзара әрекеттесу және әуе кемесінің техникалық борттық журналдарының жазбаларын талдау</p>	<p>бойынша қажетті әрекеттерді дұрыс және толық көлемде анықтау</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК техникалық борттық журналдарын (TLB)/(CLB) жүргізу бойынша ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) рәсімдері. 2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым және/немесе авиакомпания TLB/CLB-ге жазбалар енгізуге рұқсат берген персоналдың тізбесі 3. Авиакомпанияның саясаты және ӘК ұшу және кабиналық экипаж мүшелері мен жердегі персонал арасындағы өзара іс-қимылды қамтамасыз ету рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 13: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес ӘК-ге техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану және оларды бригада персоналының қолдануын бақылау 2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық мәліметтердің талаптарын орындау 3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау 4. Бригада қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК кезінде қолданылатын жанар-жағармай материалдарының, арнайы сұйықтықтар мен газдардың маркалары 2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар 3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың құрамдас бөліктерін қажетті сақтық шаралары мен қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, мақсатына сай пайдалану

<p>Дағды 14: Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін пайдалану</p>	<p>2. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес дұрыс қолдану</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>4. Бригада қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Арнайы сұйықтықтардың, желімдердің, бояулардың, композиттік материалдардың және олардың компоненттерінің классификациялары мен қолдану технологиялары</p> <p>2. Өндіріс процесінде қолданылатын арнайы сұйықтықтарға, желімдерге, бояуларға, композиттік материалдарға және олардың құрамдас бөліктеріне қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 15: Әуе кемесіне орнату алдында компоненттердің өзара алмасуын тексеру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Компоненттерді ӘК-ге орнатпас бұрын бөлшектердің нөмірі мен сериясының сәйкестігін тексеруді қоса алғанда, компоненттердің қолданыстағы стандарттар мен ұшуға жарамдылық нұсқауларына сәйкестігін тексеру</p> <p>2. Ауыстырылатын ұшақтың құрамдас бөлігіне қолданылатын ұшуға жарамдылық директиваларының (AD) және қызмет көрсету бюллетендерінің (SB) мазмұнын түсіну</p> <p>3. Өндірушінің техникалық құжаттамасына сәйкес ӘК компоненттері бойынша қолданылатын техникалық деректерді талдау (Қосалқы бөлшектердің иллюстрацияланған каталогы (IPC), ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық (АММ) және ӘК мен оның компоненттерінің басқа да қолданылатын құжаттамалары)</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Өндірушінің техникалық құжаттамасына (IPC, АММ және ӘК және оның компоненттерінің басқа да қолданылатын техникалық құжаттамасы) сәйкес компоненттердің өзара алмасу стандарттары</p> <p>2. Қолданылатын техникалық құжаттаманың (SB, AD, сертификаттау талаптары) компоненттерін ӘК-ге ауыстыру кезінде</p> <p>3. ӘК өндірушісінің және компоненттердің компоненттердің өзара алмастырғыштығына</p>

	қойылатын талаптарын тексеру бойынша ӘК ұйымдастыру және техникалық қызмет көрсету рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 16: Әуе кемесіндегі ақаулықтарды жоюды және жоюды бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды бақылау 2. Бригада персоналының ӘК ақауларын жою бағдарламасын құрастыруын бақылау 3. ӘК өндірушісінің ұсыныстарына сәйкес ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды орындау 4. ӘК-дегі істен шығулар мен ақауларды жою нәтижелері бойынша өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-дегі ақауларды жою және іздестіруді орындау технологиялары 2. Бригадир-инженердің және бригада персоналының лауазымдық міндеттері 3. ӘК аяқталмаған жұмыстарды ӘК тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 4. Орындалуы талап етілетін аса маңызды міндеттер тізбесінің қосарланған инспекцияларды жүргізу 5. Қосарланған тексеруді талап ететін тапсырмаларды орындау кезінде тапсырмаларды орындау және өндірістік техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 17: Б а с қ а авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 2. Бригада мамандарына жеке-жеке берілген компанияның рұқсат беру куәліктерінің шектеулерін қайта бөлу кезінде әуе кемелерін жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым келісімшарт немесе шарт бойынша (үшінші тұлғаларға) қызмет көрсететін авиакомпаниялар, сондай-ақ келісімшартта немесе шартта белгіленген орындалатын жұмыстардың көлемі 2. Осы авиакомпаниялардың келісім-шарт бойынша орындалатын жұмыс көлеміндегі процедуралары

	<p>3. ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындауды қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың ӘК-не техникалық және сервистік қызмет көрсетуге рұқсат беру рәсімдері</p> <p>4. Қосарлы тексеруді талап ететін авиакомпания белгілеген тізбе бойынша аса маңызды міндеттерді қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері мен жауапкершілігі</p> <p>5. Бригадир-инженерге және бригада персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 18: Әуе кемелері мен жерүсті жабдықтарының зақымдануының алдын алу	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бригадир-инженердің және бригада мамандарының әуе кемелеріне, арнайы көліктерге және жердегі жабдықтарға зақым келтірмеу шараларын қолдану</p> <p>2. ӘК және жерүсті жабдығының зақымданғаны туралы авиакомпанияға хабарлау рәсімін дұрыс қолдану</p> <p>3. Талаптарды орындау: - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шаралары</p> <p>2. Жердегі оқиғалар туралы ақпараттандыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <p>1. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және тәртіпте инженер-бригадир рәсімдеуге және тапсыруға жататын әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша техникалық құжаттаманы уақтылы рәсімдеу және тапсыру.</p> <p>2. Цехтың, ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе авиакомпанияның рәсімдерімен айқындалған бригаданың және оның персоналының қызметіне байланысты басқа құжаттаманы жүргізу</p>

<p>Дағды 19: Есептік техникалық құжаттаманы ресімдеу және тапсыру</p>	<p>3. Бригада персоналының ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және белгіленген тәртіппен тапсырмаларды орындау кезінде және олар аяқталғаннан кейін өндірістік-техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеуін бақылау</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригадада ӘК-де орындалған жұмыстардың нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың құрамы 2. Өз өкілеттіктері мен бригада персоналының бригададағы жұмыстарды орындау процесінде өндірістік-техникалық құжаттаманы ресімдеудегі өкілеттіктері 3. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Инженер-бригадирдің немесе басқа персоналдың міндеттері инженер-бригадирдің өкілеттігі шегінде және инженер-бригадирге жеке-жеке берілген компанияның сертификаттық рұқсаты (ССА) шегінде орындалатын ӘК-де орындалған тапсырманы куәландырыңыз. 2. Сертификаттауды талап ететін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу 3. Белгіленген стандарттар мен қағидаларға сәйкес персоналдың ӘК-де техникалық қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін ӘК-нің ұшуға жарамдылық жағдайына оралуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК және оның компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуді сертификаттау бойынша ҚР ережелері 2. Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттау үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Инженер-бригадирдің өкілеттіктері мен міндеттері 4. Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын (CRS) беру расталған өндірістік техникалық құжаттаманың тізбесі 5. Алу, ұзарту және енгізу жөніндегі ҚР қағидаларын бекіту туралы ӘК ТҚК жөніндегі маманның куәлігіне белгілер 6. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттауға қойылатын шектеулер А, В1, В2, В3, С санаттарындағы / кіші санаттарындағы ӘК

		техникалық қызмет көрсету бойынша маман куәліктерінің иелері үшін
Еңбек функциясы 4: Инженер-бригадирге жеке берілген кәсіпорынның рұқсат сертификаты шеңберіндегі тапсырмаларды сертификаттау	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 2: Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын шығару құқығын қолдау (CRS)	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығын алған кезде жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) дұрыс және жүйелі түрде жүргізу 2. Компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) мазмұнын, егер оның мазмұны ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания әзірлеген кодпен ұсынылған болса, дұрыс анықтау және түсіну 3. ӘКҚ-да ӘК-де жұмыстарды орындауға және орындалған жұмыстарды сертификаттауға, сондай-ақ маманға жеке рұқсат етілген басқа да қызмет түрлеріне рұқсатты дұрыс анықтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК тәжірибесін тіркеу бойынша жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) жүргізу рәсімдері 2. Мердігердің орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығынан айырылу шарттары 3. ӘК пайдалануға рұқсат беру сертификатын (Certificate Release to Service, CRS) беру құқығын қалпына келтіру жөніндегі өз іс-әрекеттерінің 4. ӘК техникалық қызмет көрсету мекемесінде немесе авиакомпанияда әзірленген компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн 5. ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсету ұйымында әзірленген компанияның (СА) рұқсатының стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 3: Компанияның сертификаттау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның сертификаттау рұқсатын (ССА) ұзарту және/немесе кеңейту мақсатында оны бақылау процедурасын дұрыс орындау оның иесінің қызмет салалары 2. Онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты компанияның жеке сертификаттау рұқсатын (ССА) тәжірибеде дұрыс қолдану 3. Компанияның дербес сертификаттау рұқсатын (ССА) иелену құқығын алу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <p>Білім:</p>

	<p>рұқсатының жарамдылық мерзімін қадағалау</p>	<p>1. Компанияның сертификаттау рұқсатын (ССА) оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері</p> <p>2. Компанияның жеке сертификаттау рұқсатының (ССА) жарамдылық мерзімін анықтайтын шектеулер</p> <p>3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ӘК қолданыстағы болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе ӘК күші жойылған жағдайда</p> <p>4. ССА иеленуге үміткерге ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы белгілеген тақырыптар мен тақырыптардың, сұрақтар мен жауаптардың тізбесі</p>
<p>Еңбек функциясы 5: Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. XII "Рейтинг" бағанындағы жазба негізінде орындалған жұмыстарды сертификаттауды қажет етпейтін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты негізінде әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету міндетін сауатты түрде орындау. әуе кемесінің түрі, қозғалтқышы және В1 немесе В2 санатындағы персонал</p> <p>2. Өндірістік техникалық құжаттаманы ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін, мұндай құжаттама ресімдеуге көзделген жағдайда, дұрыс ресімдеуге.</p> <p>3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін оларды сертификаттауды талап ететін сервистік жұмыстардан бөліп алу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР қағидалары</p> <p>2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды орындау рәсімдерін сипаттай отырып, ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылық</p> <p>3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін, сондай-ақ сертификаттауды талап етпейтін сервистік жұмыстарды орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері</p> <p>4. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау бойынша ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>

	<p>Дағды 2: Әуе кемесінің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының әуе кемелерінің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК-нің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының ӘК-нің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы, егер оның дизайнын пайдаланушы қамтамасыз етсе, оны дұрыс рәсімдеу 3. Әртүрлі пайдаланушылардың ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындау бойынша міндеттерді бөлу</p> <p>Білімдер: 1. Нұсқаулықтар (рәсімдер) пайдаланушы зерделеу және кейіннен қолдану үшін әзірлеген және айқындаған ұшу алдындағы инспекцияны орындау бойынша 2. Ұшу алдындағы инспекцияны орындауға рұқсат етілген персоналдың тізімін қоса алғанда, пайдаланушының өз ұшақтарында ұшу алдындағы инспекцияны жүзеге асыру рәсімдері 3. ӘК-де ұшу алдындағы инспекцияны орындау жөніндегі ҚР қағидалары 4. Кешенді ӘК және коммерциялық тасымалдарды орындайтын ӘК, сондай-ақ кешенді емес ӘК және коммерциялық емес тасымалдарды орындайтын ӘК ұшу алдындағы инспекцияны жүргізу бойынша ҚР ережелерінде көзделген жауапкершілік</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 6: Бригада персоналын оқытуға қажеттілікті анықтау</p>	<p>Дағды 1: Бригада персоналының оқытылуын бақылау</p>	<p>Машықтар: 1. Бригада қызметкерлерінің технологиялық операцияларды орындаудағы дағдыларын бақылау және бағалау 2. Қосымша оқытуды қажет ететін бригада қызметкерлерінің проблемалық аймақтарын анықтау 3. Білімді, дағдыларды және тәжірибені жеткізу үшін бригада қызметкерлеріне қосымша оқытуды ұйымдастыру</p> <p>Білімдер: 1. Оқытудың мақсаттары мен міндеттері 2. ӘК ТҚК кезінде жұмыстарды орындау технологиялары 3. ӘК-де технологиялық операцияларды орындау бойынша кезеңдер</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар: 1. Бригада мамандарына қажетті оқыту түрін анықтау 2. Цехтың жетекші инженеріне топ мамандарына қажетті дайындық түрін ұсыну</p>

	<p>Дағды 2: Бригада мамандарын оқыту түрлерін анықтау</p>	<p>3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге тартылған персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР қағидаларының талаптарын практикада қолдану</p> <p>Білімдер: 1. Бригада жұмысының стандарттары 2. Бригада персоналына қажетті оқыту түрлері мен курстарының тізбесі 3. Инженердің бақылауындағы персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР ережелерінің талаптары</p>
<p>Еңбек функциясы 7: Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау</p>	<p>Дағды 1: Ұйым жоспарлаған оқытудан өту</p>	<p>Машықтар: 1. Маманның жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтау 2. Алған Білімін тәжірибеде қолдану 3. Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау</p> <p>Білімдер: 1. Инженер-бригадирді даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері 2. Адами фактордың ӘК-ге техникалық қызмет көрсету нәтижелеріне, оның құрамдас бөліктеріне және ӘК-нің ұшуға жарамдылығына әсер ететін жағымсыз факторларды азайту жолдарына әсері 3. Инженер-бригадирдің лауазымдық міндеттері көлемінде авиация персоналын кәсіптік даярлауға арналған ҚР ережелері</p>
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау</p>	<p>Дағды 1: Оқытатын және бағалайтын персоналдың функцияларын орындау</p>	<p>Машықтар: 1. Дербес тағайындау кезінде функцияларды орындау: 1) В2 санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері 2) В2 санатындағы персоналдың практикалық тағылымдамадан өтуінен емтихан алушы 3) Әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттеріне оқыту жөніндегі супервайзердің 4) Базалық дағдыларға оқыту жөніндегі супервайзердің 5) Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман куәлігін алуға үміткерлердің базалық дағдыларын емтихан алушы 2. Оқыту бағдарламасында көзделген тапсырманы орындау 3. Оқытатын және бағалайтын персоналдың өкілеттіктерін тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер:</p>

		<p>1. ӘК ТҚК бойынша ұйымның оқытатын және бағалайтын персоналының өкілеттіктері</p> <p>2. Оқыту жүргізілетін міндеттер мен олардың мазмұны</p> <p>3. Сертификаттаушы персоналды бағалауды жүргізу өлшемшарттарының</p> <p>4. Бағалау жүргізу міндетті болып табылатын персоналдың тізбесі</p> <p>5. Кандидаттарды оқыту және бағалау нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың тізбесі</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Ұқыптылық</p> <p>Ұжымды басқару</p> <p>Жақсы ұйымдастырушылық және жұмыс уақытын жоспарлау дағдылары</p> <p>Нәтижеге бағытталу</p> <p>Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас</p> <p>Қарым-қатынас дағдылары</p> <p>Жақсы ниет</p> <p>Кәсібилік</p> <p>Орындаушылық</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. "Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің м.а 2015 жылғы 24 ақпандағы № 196 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі № 517. 3. "Куәліктерді беру және қолданылу мерзімін ұзарту ережелері авиация персоналы", ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі № 750 бұйрығы. 4. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	6	Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі аға (жетекші) инженер
	5	Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі инженер
	4	Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техник
<p>13. Кәсіптің карточкасы "Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техник (Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В2 санатындағы техник-бригадир)":</p>		
Топтың коды:	3115-4	
Қызмет атауының коды:	-	
Кәсіптің атауы:	<p>Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техник (Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В2 санатындағы техник-бригадир)</p>	

СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4.2; 4.3; 4.4		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Авиация персоналы куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы No 362 бұйрығы. "Авиация персоналының біліктілік деңгейін анықтауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 763 бұйрығы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	4.1 қосалқы деңгейі: кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелерінің түріне(леріне) сәйкес келетін кіші санаттағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар, әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге және инженерлік қызметтің басқа түрлеріне рұқсат беру санының басқа өлшемдерін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі анықтайды; 4.2 қосалқы деңгейі: әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификатымен кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі, оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның әуе кемелеріне (түрлеріне) сәйкес келетін кіші санатта, рұқсаттар саны болған жағдайда. 4.2 қосалқы деңгейдегі әуе кемелерінің түрлері үшін 4.1 қосалқы деңгейден жоғары болады, ал инженерлік қызметтің басқа түрлері үшін — әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзінің қалауы бойынша. 4.3, 4.4 қосалқы деңгейлері үшін белгіленген талаптар 4.1, 4.2 қосалқы деңгейлеріне қарағанда қатаңырақ болуы шартымен әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі белгілейді. 4-деңгей үшін – В2 санаты бойынша модульдерді аяқтағаны туралы сертификат немесе мамандандырылған жалпы білім туралы диплом, әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету маманының сертификатын алу үшін негізгі дағдыларды меңгеру және кемінде 2 жыл жұмыс өтілі.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	ӘК ТҚК бойынша маман куәлігін алу үшін: негізгі орта білім беру кезінде - 2400 сағаттық кәсіптік даярлық және 5 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В2 санаты бойынша сертификат; техникалық авиациялық емес жағдайда-3 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В2 санаты бойынша сертификат қажет.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3115-4-002 - Аспаптар мен электрлік жабдық бойынша авиация механигі (техник)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану және жұмыстарды жеке орындау бойынша бригада персоналының жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау		

Еңбек функциялардың сипаттамасы

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Бригаданың жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау</p> <p>2. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау</p> <p>3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау</p> <p>4. Техник-бригадирге жеке-дара берілген компанияның рұқсат беру сертификаты шеңберінде міндеттерді сертификаттау</p> <p>5. Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p> <p>6. Бригада персоналын оқытуға қажеттілікті анықтау</p> <p>7. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	<p>1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау</p>
	Дағды 1: Бригада мамандарының жұмысына басшылық жасау	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ТҚК бойынша мамандардың (бригаданың) жұмысын келесі құрамда басқару:</p> <p>1) әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарына техникалық қызмет көрсету жөніндегі техниктер және/немесе</p> <p>2) А және РЭО техникалық пайдалану жөніндегі техниктер (B2L санаты)</p> <p>3) жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету механиктері (B2 тапсырмаларында) және/немесе</p> <p>4) ӘК техникалық қызмет көрсетуде көмек көрсету және/немесе ӘК техникалық қызмет көрсетуде тәжірибе жинақтау мақсатында тартылған мамандар</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Бригадирлердің кәсіптік құрамы</p> <p>2. Бригада мамандарының лауазымдық нұсқаулықтарын</p> <p>3. Ауысымдық өндірістік тапсырма</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	<p>ұсынылмайды</p>
	Дағды 2: Міндеттерді белгілеу және бригада персоналын жұмыс учаскелері бойынша бөлу	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ауысым персоналының алдына қойылған өндірістік міндеттерді негізге ала отырып, бригаданың құрамын жұмыс орындары бойынша бөлу</p> <p>2. Бригада қызметкерлерін тиімді пайдалануды жоспарлау</p> <p>3. Ауысымдағы өндірістік тапсырмаға сәйкес топ мамандарының алдына міндеттерді дұрыс қою</p> <p>Білімдер:</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналының біліктілігі 2. Бригаданың әрбір маманының өкілеттіктері 3. Өзінің лауазымдық нұсқаулықтарын
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 3: Бригада персоналы мен ұйым бөлімшелері арасындағы өзара іс-қимыл және үйлестіру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК бойынша ұйым бөлімшелерімен және авиакомпанияның аралас қызметтерімен тиімді өзара іс-қимыл жасау. 2. Бригаданың жұмысын тиімді үйлестіру 3. Топ персоналының ауысымдық тапсырманы орындауын қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым бөлімшелері мен авиакомпанияның аралас қызметтері арасындағы өзара іс-қимыл рәсімдері 2. Техник-бригадирдің кәсіптік қызметі аясындағы авиакомпанияның ұйымдық құрылымы 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның оның бөлімшелерінің өзара іс-қимылы бөлігіндегі рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 4: Бригада персоналы үшін жұмыстағы басымдықтарды анықтау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналы үшін өндірістік процесті сақтау және әуе кемесінің ұшу кестесін орындау мүдделері үшін басымдықтарды белгілеу. 2. Бригада персоналының технологиялық тәртіпті сақтауы мен авиакомпанияның коммерциялық мүддесі мен әуе кемесінің ұшу кестесін орындау арасындағы тепе-теңдікті табу 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндіріс шығындарын азайтудың жолдары мен әдістері 2. Технологиялық тәртіптің нормалары мен ережелері 3. Бригадир-инженерге және бригада персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Машықтар:

Еңбек функциясы 1:
 Бригаданың жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау

<p>Дағды 5: Персоналдың іс-әрекетін түзету, бригада мамандарын қайта бөлу</p>	<p>1. Өндірістік жағдайға байланысты немесе жоспардан тыс немесе қалыптан тыс жағдайлар туындаған кезде бригада қызметкерлерін қайта бөлу</p> <p>2. Қажет болған жағдайда персоналдың іс-қимыл бағыттарын түзету</p> <p>3. Ауысымдық тапсырманы орындау мақсатында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедураларының персоналды қайта бөлу талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қалыпты режимдегі жұмыс процесінің құрамдас бөліктері</p> <p>2. Өндірісте жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде проблемаларды шешу жолдары</p> <p>3. Ауысымдық тапсырманы орындау мақсатында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедураларының персоналды қайта бөлу талаптарын орындау</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 6: Талап етілетін біліктілігі бар маман болмаған жағдайда шаралар қабылдау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бригаданың алдына қойылған міндеттерді ойдағыдай орындау үшін уақтылы шаралар қабылдау</p> <p>2. Жоспарланған жұмыстарды орындау үшін бригадада қажетті біліктілігі бар мамандардың жоқтығы туралы өзінің тікелей басшысына уақтылы хабарлау және оларды шешу бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Орындауға талап етілетін міндеттерді орындауда мамандардың біліктілік деңгейін қамтамасыз ету бойынша талаптар мен стандарттарды іс жүзінде қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қойылған міндеттерді орындау үшін талап етілетін мамандардың біліктілігі</p> <p>2. Тапсырманы орындау және орындау үшін қажетті ресурстар болмаған кезде шешімдер қабылдау үшін ӨК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. Міндеттерді орындауға талап етілетін мамандардың біліктілік деңгейіне қойылатын талаптар</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу қауіпсіздігі мен өндіріс үшін қолайсыз салдарға әкеп соқтыратын жағдайларда жұмыстарды тоқтата тұру, қызметкерлерді ауыстыру бойынша шаралар қабылдау</p>

<p>Дағды 7: Еңбек процесін қалыпқа келтіру үшін қосымша шаралар қабылдау</p>	<p>2. Бригада мамандарының жұмысына қолайсыз салдарға әкеп соқтыруы мүмкін жағдайда жол бермеу бойынша шаралар қабылдау 3. Анықталған фактілер туралы тікелей басшыны дереу хабардар ету 4. Ұшу қауіпсіздігіне және өндіріске әсер ететін факторларды болжау 5. Талаптарды орындау: - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Білімдер: 1. ҚР Еңбек заңнамасы персоналды жұмыстан шеттету бөлігінде 2. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері 3. Медиация әдістерін</p>
<p>Дағды 8: Материалдық және ақпараттық ресурстардың қолжетімділігін қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар: 1. Бригадада ӘК ТҚК процесінің қамтамасыз етілуін бақылау: - материалдық ресурстармен - бригада персоналына жүктелген міндеттерді орындау үшін қажетті қолданыстағы техникалық мәліметтермен. 2. ӘК тұрып қалуын, ӘК ұшып шығу кестесінің бұзылуын және жоспарланған жұмыстардың негізсіз тоқтатылуын болдырмау жөніндегі шараларды уақтылы қабылдау. 3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер: 1. Бригада персоналының қажеттіліктері: 1) материалдық-техникалық ресурстарда 2) құралда 3) жабдықта 2. Алдына қойылған міндеттерді ойдағыдай орындау үшін қажетті қолданылатын техникалық деректердің 3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз етуді ұйымдастырудың рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар: 1. Бригадада жұмыстарды орындау кезінде пайдаланылатын техникалық деректердің</p>

	<p>Дағды 9: Техникалық деректердің қолданылуын бағалау</p>	<p>қолданылуын, олардың даталар, шығарылым нөмірлері және қолданылған құжатты қайта қарау бойынша өзектілігін бағалау</p> <p>2. Бригада персоналының маңызды емес техникалық деректерді қолдануын болдырмау бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Тапсырмаларды орындау барысында өзекті техникалық деректерді тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қолданылатын техникалық деректердің өзектілігін бағалау және күші жойылған құжаттарды уақтылы алып қою бойынша ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>2. Бөлімше персоналы үшін өзекті техникалық деректерді орналастыру орындары</p> <p>3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде өзекті техникалық деректерді қолдану қажеттілігі бойынша орындаушының жауапкершілік деңгейі</p> <p>4. ӘК ТҚК реттейтін өндірушілердің орналастырылған құжаттары бар интернет-серверлердің мекенжайлары, ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда әзірленген нұсқаулықтар мен рәсімдер, ӘК ТҚК қатысты</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саясатын ұстану</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Маманның құзыреті шегінде ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігі мәселелерін өндірістік процестің және маман қызметінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру</p> <p>2. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік жүйесінің құрамдас компоненттерін іс жүзінде қолдану</p> <p>3. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді тану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саласындағы саясаты</p> <p>2. Өз лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маманның орны мен рөлі</p> <p>3. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін басқару жүйесінің міндеттері мен компоненттері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекелдер (қауіптер) туралы хабардар ету және өз құзыреті мен</p>

<p>Енбек функциясы 2: Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау</p>	<p>Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды іске асыру</p>	<p>міндеттерін қайта бөлудегі тәуекелдерді барынша азайту</p> <p>2. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді төмендету бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Өз құзыретінің шегінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді қолайлы деңгейге дейін төмендету бойынша алдын алу шараларын анықтау және жүзеге асыру</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Тәуекелдер мен қауіптер туралы ақпараттандыру жөніндегі ұйымда қабылданған жүйенің</p> <p>2. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатерлер (қауіптер) туралы хабарлау бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер туындаған кездегі өз іс-әрекеттері</p> <p>3. ӘК және/немесе авиакомпанияға ТҚК жөніндегі ұйымда қолайлы ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік деңгейін айқындау</p> <p>4. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді азайтудың жолдары мен жолдары</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 3: Өз өкілеттіктері шегінде әуе кемелерін пайдалануды тоқтата тұру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді айқындау</p> <p>2. Өз өкілеттіктері шеңберінде ӘК ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке қауіп төнген жағдайда ӘК пайдалануды тоқтата тұру</p> <p>3. Өкілеттіктері болмаған жағдайда, кейіннен олардың алдын алу шараларын қабылдау мақсатында ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатер туралы тікелей басшыны хабардар ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер</p> <p>2. Маманға жеке-жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты шегінде оның өкілеттіктері</p> <p>3. Маман өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптер анықталған жағдайда қабылдауы тиіс іс-шаралар</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>

<p>Дағды 1: Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қолдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> Төменде келтірілген тізімді қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей, бригадалардан, топтардан және / немесе жеке орындаушылардан тұратын әуе кемесінің желілік және / немесе базалық техникалық қызмет көрсету бөлімшелеріндегі ауысым шешетін міндеттер шеңберінде әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын сақтау.: <ul style="list-style-type: none"> - ӘК ТҚК бойынша жоспарлы және жоспардан тыс жұмыстарды орындау - ӘК істен шығулары мен ақаулықтарын жоюға - ӘК жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстарды орындау - орындауға талап етілген ӘК ұшуға жарамдылығының қолданылатын директивалары бойынша жұмыстарды орындауға Бригада персоналының алдына қойылған міндеттерді әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету талаптарына және қолданылатын техникалық мәліметтерге сәйкес орындауға қол жеткізу Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету жөніндегі міндеттер және ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету мақсатында ӘК техникалық қызмет көрсету персоналы тартылған міндеттер ӘК ТҚК бойынша персонал жұмылдырылған міндеттерді орындаудың тәсілдері мен әдістері ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері Бригадир-инженерге және бригада персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> ӘК ТҚК жөніндегі маманның қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді ӘК және коммерциялық ӘК үшін ӘК ТҚК жөніндегі міндеттерді орындау (AML): <ol style="list-style-type: none"> компанияның (ССА) В2 санатындағы дербес сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету персоналын сертификаттау өкілеттігі бар желілік (операциялық) ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымында немесе әуе компаниясында маманға берілген тиісті ішкі санаттар және/немесе

<p>Дағды 2: Бригада құрамында немесе жеке әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау</p>	<p>2) компанияның дербес сертификаттау рұқсаты (ССА) бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету персоналының өкілеттіктері бар негізгі (мерзімді) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымда немесе әуе компаниясында маманға берілген В2 санатындағы және тиісті ішкі санаттардағы, және/немесе</p> <p>3) ӘК базалық (мерзімдік) ТҚК-де ӘК ТҚК персоналын дербес ТҚК бойынша сертификаттау өкілеттіктерімен ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының немесе авиакомпанияның маманына берілген кешенді және коммерциялық әуе кемелеріне арналған С санатындағы компанияның (ССА) сертификаттау рұқсаты</p> <p>2. ӘК ТҚК жөніндегі маманның қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді емес және коммерциялық емес ӘК ТҚК бойынша міндеттерді орындау (AML):</p> <p>1) негізгі (мерзімді) техникалық қызмет көрсетуде ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының немесе авиакомпанияның маманына берілген күрделі емес ӘК үшін компанияның (ССА) С санатындағы жеке сертификаттау рұқсаты бойынша сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар ӘК</p> <p>3. Бригаданың орындауы талап етілетін өндірістік міндеттерді олардың өкілеттіктері мен біліктіліктеріне сәйкес оның персоналы арасында бөлу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыруды ұйымдастырудың рәсімдері</p> <p>2. Куәландырушы, қолдаушы және куәландырмайтын персоналдың өкілеттіктері, олардың құқықтары мен міндеттері</p> <p>3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым мен маман шешетін міндеттер шегінде авиациялық техникалық құжаттаманы қарым-қатынас жасау, хат алмасу, түсіну үшін жеткілікті көлемде шет тілінен</p> <p>4. ӘК ТҚК процесінде қолданылатын жабдықтар мен құрал-саймандардың техникалық сипаттамалары, конструктивтік ерекшеліктері мен пайдалану деректері</p> <p>5. Арнайы екпіндерді немесе жаңалықтарды қажет ететін салалар</p> <p>6. Қауіпсіздік жөніндегі іс-қимылдар және қауіпсіздік жөніндегі ескертулерді қолдану және қауіпті жағдайлардың алдын алу</p> <p>7. Бригадир-техниктің және бригада персоналының лауазымдық нұсқаулықтары</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p>

<p>Дағды 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бөлімшесінің міндеттерін талқылау</p>	<p>1. Ағымдағы жағдайға әсер ететін туындайтын мәселелерді тиімді шешу мақсатында ӘК желілік (жедел) және/немесе базалық (мерзімдік) техникалық қызмет көрсету бөлімшесінің жедел жиналыстарына қатысу. ӘК пайдалану</p> <p>2. Бригада персоналының алдына және қажетті көлемде міндеттерді дұрыс қою</p> <p>3. Қойылған міндеттерді орындау барысына әсер ететін ықтимал жағдайларды талдау және ескеру</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ағымдағы өндірістік міндеттерді шешу жолдары мен тәсілдері</p> <p>2. Алдыңғы ауысыммен аяқталмаған жұмыстар</p> <p>3. Ауысымдар арасындағы өзара іс-қимыл және аяқталмаған жұмыстарды аяқтау рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 4: Сеніп тапсырылған бригадада орындалатын жұмыстарды бақылау, осы жұмыстарды сертификаттауды бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар көлемінде сеніп тапсырылған бригадада орындалатын жұмыстарды бақылау</p> <p>2. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе әуе кемесінің (өздігінен) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару ұйымының процедурасына сәйкес және сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктеріне сәйкес әуе кемелеріндегі жұмыстарды сертификаттауды бақылау</p> <p>3. Өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Бригада персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны</p> <p>2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК-де орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері</p> <p>3. Бригада персоналының рәсімдеуіне жататын өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Жұмыс кестесінің сақталуын, персоналдың штаттық кестеге сәйкес жұмыс учаскелеріне орналастырылуын, жоспарланған жұмыс көлемінің орындалуын және түпкілікті нәтиженің алынуын бақылау.</p> <p>2. ӘК ТҚК жоспарлау кезінде және ауысымдық өндірістік тапсырманы орындау барысында бригада жұмысының басымдықтарын анықтау</p>

<p>Дағды 5: Жұмыс кестесінің сақталуын бақылау</p>	<p>3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және бригада қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыстардың кезектілігі, олардың нәтижелеріне адами фактордың ықпалын назарға ала отырып 2. Ауысымға өндірістік тапсырмалар 3. Бригадир-техниктің және оның бригадасы мамандарының лауазымдық нұсқаулықтары 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 6: Орындалатын жұмыстар технологиясының және бригадада аяқталмаған жұмыстардың сақталуын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиясының сақталуын, бригада мамандарының ӘК техникалық қызмет көрсетуінің толықтығы мен сапасын, ауысымдар арасында аяқталмаған жұмыстарды қабылдау-тапсыру ережелерінің сақталуын бақылау. 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру рәсімін толық көлемде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсіміне сәйкес аяқтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиялары 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. Негізгі технологиялық процестерді, жөндеу әдістерін және жөндеу және реттеу жұмыстарының технологиясын 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК өндірушісі мақұлдаған жабдықты, құрал-сайманды және материалдарды қолдану 2. Бригада мамандарының құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануын қадағалау 3. Ақаулы жабдықтар мен құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды өндіріс процесінен шығаруды бақылау <p>Білімдер:</p>

<p>Дағды 7: Бригадир-техниктің және жабдықтар, құрал-саймандар мен материалдар тобының мамандарының қолдануы</p>	<p>1. ӘК-де жұмыстарды орындау үшін талап етілетін жабдықтардың, құрал-саймандардың және материалдардың тізбесі</p> <p>2. ӘК ТҚК кезінде жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды қолдануды айқындайтын қолданылатын техникалық деректердің</p> <p>3. ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың жарамды жабдықтар мен құралдарды пайдалану және ақаулы және жарамсыздарды өндіріс процесінен уақтылы алып тастау рәсімдері.</p> <p>4. Материалдарды, құрал-саймандарды, сондай-ақ ӘК өндірушілері мақұлдамаған және ӘК-не және оның компоненттеріне қолданылатын техникалық деректер тізбесіне енгізілмеген ӘК-нің компоненттерін ӘК-ге орнатуға және қолдануға жол бермеу үшін ӘК-не техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 8: Мамандардың жұмыс сапасын бағалау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бригада қызметкерлерінің жұмыс сапасын, олардың жұмыс уақытын тиімді пайдалануын бағалау.</p> <p>2. Бригаданың әрбір маманының жеке мүмкіндіктерін анықтау және олардың алдына оның тәжірибесіне сәйкес міндеттер қою және біліктіліктер.</p> <p>3. Бригаданың әрбір маманы орындаған жұмыстардың сапасына объективті және жан-жақты баға беру</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Бригада персоналының өкілеттіктері және оның жеке тұлғаларының қабілеттері</p> <p>2. Бригада персоналының біліктілігі</p> <p>3. Бригада персоналы орындайтын міндеттердің мазмұны</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктерге жан-жақты талдау жүргізу және олардың алдын алудың тиімді шараларын анықтау</p> <p>2. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің түпкі себебін анықтау</p> <p>3. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу және олардың қайталануын болдырмау шараларын әзірлеу</p> <p>Білімдер:</p>

Еңбек функциясы 3:
 Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау

<p>Дағды 9: Персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын-алу және олардың қайталануының жолдары мен тәсілдері 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ТҚК бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 4. Бригада персоналының ресімдеуіне жататын есептік өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы 5. Бригада персоналының өкілеттіктері және бригада персоналының лауазымдық міндеттері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 10: Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің жағдайын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызмет көрсетілетін ӘК жай-күйін бақылау, шешілетін міндеттер шеңберінде ӘК-де жұмыстарды орындауға уақтылы шаралар қабылдау бригадалмен 2. ӘК паркі жай-күйінің мәртебесін өзгертуге шаралар қабылдау 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге кету кестесінің сақталуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК паркінің ағымдағы жай-күйі 2. Ағымдағы ауысымға жоспарланған техникалық қызмет көрсетуге ӘК-нің кету кестесі 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін оның ұшуға жарамдылық жай-күйіне оралу кестесі сақталмайтын жағдайлар туындаған жағдайда ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері 4. Техник-бригадирдің және оның бригадасы персоналының ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару қиындауы немесе бұзылуы мүмкін жағдайлардағы іс-қимылдары 5. ӘК-де қолданылған іс-қимылдардан кейін ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару жөніндегі іс-шаралар
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК (MEL) және ӘК жолаушылар салонына жөнелтуге рұқсат етілген ең аз жабдықтардың тізімі бойынша кейінге қалдырылған ақауларды бақылау, қажет болған жағдайда ӘК борттық журналдарында (TLB/CLB) көрсетілген ескертулерді жою бойынша уақтылы шаралар қабылдау. бригадир-техниктің өзі де, оның бригадасының мамандары да

<p>Дағды 11: Әуе кемесінің ұшып шығуына рұқсат етілген ең аз жабдық тізбесі бойынша кейінге қалдырылған әуе кемелеріндегі ақаулардың мәртебесін бақылау</p>	<p>2.ӘК және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды жабу / ұзарту шараларын қабылдау 3. ӘК-де MEL тармағын қолдану кезінде өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) ашу /жабу / ұзарту жөніндегі рәсімдері ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақаулар 2. ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашуға / жабуға / ұзартуға байланысты қолданылатын техникалық деректердің тізбесі 3. Әуе кемесі командирінің MEL тармағын оқудағы және түсіндірудегі айқындаушы рөлі 4. MEL тармақтарын және ӘК мен оның жүйелеріне қойылуы мүмкін шектеулерді қолдану кезінде ӘК сертификаттаушы персоналының және экипажының өкілеттіктері 5. Master MEL мен MEL арасындағы айырмашылықтар, әуе компаниясының ӘК-де қолдану процедуралары Master MEL
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 12: Әуе кемесінің экипажымен өзара әрекеттесу және әуе кемесінің техникалық борттық журналдарының жазбаларын талдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Коммуникацияны талап ететін мәселелерде ӘК ұшуына дейін және одан кейін ұшу және кабина экипажымен тиімді және дұрыс өзара іс-қимыл жасау. 2. Қажет болған жағдайда және өз өкілеттіктеріне сәйкес ӘК (TLB) / (CLB) техникалық борттық журналдарына жазбаларды дұрыс орындау 3. Персоналдың мұндай жазбаларға реакциясын талап ететін техникалық журналдардағы жазбалар бойынша қажетті әрекеттерді дұрыс және толық көлемде анықтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК техникалық борттық журналдарын (TLB)/(CLB) жүргізу бойынша ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) рәсімдері. 2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым және/немесе авиакомпания TLB/CLB-ге жазбалар енгізуге рұқсат берген персоналдың тізбесі 3. Авиакомпанияның әуе кемесінің ұшу және кабиналық экипаж мүшелері мен жердегі персоналдың өзара іс-қимылын қамтамасыз ету жөніндегі саясаты мен рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>

<p>Дағды 13: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану</p>	<p>Машықтар: 1. Техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес ӘК-ге техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану және оларды бригада персоналының қолдануын бақылау 2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық мәліметтердің талаптарын орындау 3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау 4. Бригада қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ТҚК кезінде қолданылатын жанар-жағармай материалдарының, арнайы сұйықтықтар мен газдардың маркалары 2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар 3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 14: Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін пайдалану</p>	<p>Машықтар: 1. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың құрамдас бөліктерін қажетті сақтық шаралары мен қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, мақсатына сай пайдалану 2. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес дұрыс қолдану 3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау 4. Бригада қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер: 1. Арнайы сұйықтықтардың, желімдердің, бояулардың, композиттік материалдардың және олардың компоненттерінің классификациялары мен қолдану технологиялары 2. Өндіріс процесінде қолданылатын арнайы сұйықтықтарға, желімдерге, бояуларға, композиттік</p>

	<p>материалдарға және олардың құрамдас бөліктеріне қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 15:</p> <p>Әуе кемесіне орнату алдында компоненттердің өзара алмасуын тексеру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Компоненттерді ӘК-ге орнатпас бұрын бөлшектердің нөмірі мен сериясының сәйкестігін тексеруді қоса алғанда, компоненттердің қолданыстағы стандарттар мен ұшуға жарамдылық нұсқауларына сәйкестігін тексеру</p> <p>2. Ауыстырылатын ұшақтың құрамдас бөлігіне қолданылатын ұшуға жарамдылық директиваларының (AD) және қызмет көрсету бюллетендерінің (SB) мазмұнын түсіну</p> <p>3. Өндірушінің техникалық құжаттамасына сәйкес ӘК компоненттері бойынша қолданылатын техникалық деректерді талдау (Қосалқы бөлшектердің иллюстрацияланған каталогы (IPC), ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық (АММ) және ӘК мен оның компоненттерінің басқа да қолданылатын құжаттамалары)</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Өндірушінің техникалық құжаттамасына (IPC, АММ және ӘК және оның компоненттерінің басқа да қолданылатын техникалық құжаттамасы) сәйкес компоненттердің өзара алмасу стандарттары</p> <p>2. Қолданылатын техникалық құжаттаманың (SB, AD, сертификаттау талаптары) компоненттерін ӘК-ге ауыстыру кезінде</p> <p>3. ӘК өндірушісінің және компоненттердің компоненттердің өзара алмастырғыштығына қойылатын талаптарын тексеру бойынша ӘК ұйымдастыру және техникалық қызмет көрсету рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 16:</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды бақылау</p> <p>2. Жоюға арналған бағдарламаның құрастырылуын қадағалау бригадаларының ӘК ақауларын жоюы</p> <p>3. ӘК өндірушісінің ұсыныстарына сәйкес ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды орындау</p> <p>4. ӘК-дегі істен шығулар мен ақауларды жою нәтижелері бойынша өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу</p> <p>Білімдер:</p>

<p>Әуе кемесіндегі ақаулықтарды жоюды және жоюды бақылау</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-дегі ақауларды жою және іздестіруді орындау технологиялары 2. Бригадир-техниктің және бригада персоналының лауазымдық міндеттері 3. ӘК аяқталмаған жұмыстарды ӘК тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 4. Орындалуы қосарланған инспекциялар жүргізуді талап ететін аса маңызды міндеттердің тізбесі 5. Қосарланған тексеруді талап ететін тапсырмаларды орындау кезінде тапсырмаларды орындау және өндірістік техникалық құжаттаманы рәсімдеу рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 17: Б а с қ а авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 2. Бригада мамандарына жеке-жеке берілген компанияның рұқсат беру куәліктерінің шектеулерін қайта бөлу кезінде әуе кемелерін жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым келісімшарт немесе шарт бойынша (үшінші тұлғаларға) қызмет көрсететін авиакомпаниялар, сондай-ақ келісімшартта немесе шартта белгіленген орындалатын жұмыстардың көлемі 2. Осы авиакомпаниялардың келісім-шарт бойынша орындалатын жұмыс көлеміндегі процедуралары 3. Техникалық және сервистік қызмет көрсетуге жіберу рәсімдері ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындауды қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың ӘК 4. Қосарлы тексеруді талап ететін авиакомпания белгілеген тізбе бойынша аса маңызды міндеттерді қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері мен жауапкершілігі 5. Бригадир-инженерге және бригада персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p>

<p>Дағды 18: Әуе кемелері мен жерүсті жабдықтарының зақымдануының алдын алу</p>	<p>1. Техник-бригадирдің және бригада мамандарының әуе кемелеріне, арнайы көліктерге және жердегі жабдықтарға зақым келтірмеу шараларын қолдану 2. ӘК және жерүсті жабдығының зақымданғаны туралы авиакомпанияға хабарлау рәсімін дұрыс қолдану 3. Талаптарды орындау: - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын</p> <p>Білімдер: 1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шаралары 2. Жердегі оқиғалар туралы ақпараттандыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 19: Есептік техникалық құжаттаманы ресімдеу және тапсыру</p>	<p>Машықтар: 1. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және тәртіпте техник-бригадир ресімдеуге және тапсыруға жататын әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша есептік техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеу және тапсыру. 2. Цехтың, ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе авиакомпанияның рәсімдерімен анықталған бригаданың және оның персоналының қызметіне қатысты басқа құжаттарды жүргізу. 3. Бригада персоналының ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және белгіленген тәртіппен тапсырмаларды орындау кезінде және олар аяқталғаннан кейін өндірістік-техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеуін бақылау</p> <p>Білімдер: 1. Бригадада ӘК-де орындалған жұмыстардың нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың құрамы 2. Өз өкілеттіктері мен бригада персоналының бригададағы жұмыстарды орындау процесінде өндірістік-техникалық құжаттаманы ресімдеудегі өкілеттіктері 3. Талаптарды орындау: - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын</p>

	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Дағды 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау</p>	<p>Машықтар: 1. Техник-бригадирдің немесе басқа персоналдың міндеттері техник-бригадирдің өкілеттігі шегінде және техник-бригадирге жеке-жеке берілген компанияның сертификаттық рұқсаты (ССА) шегінде орындалатын ӘК-де орындалған тапсырманы куәландырыңыз. 2. Сертификаттауды талап ететін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу 3. Белгіленген стандарттар мен қағидаларға сәйкес персоналдың ӘК-де техникалық қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін ӘК-нің ұшуға жарамдылық жағдайына оралуын қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер: 1. ӘК және оның компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуді сертификаттау бойынша ҚР ережелері 2. Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттау үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Бригадир-техниктің өкілеттіктері мен міндеттері 4. Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын (CRS) беру расталған өндірістік техникалық құжаттаманың тізбесі 5. ӘК ТҚК жөніндегі маманның куәлігіне біліктілік белгілерін алу, ұзарту және енгізу жөніндегі ҚР қағидалары 6. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттауға қойылатын шектеулер А, В1, В2, В3, С санаттарындағы / кіші санаттарындағы ӘК техникалық қызмет көрсету бойынша маман куәліктерінің иелері үшін</p>
Еңбек функциясы 4: Техник-бригадирге жеке-дара берілген компанияның рұқсат	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 2:</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар: 1. Орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығын алған кезде жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) дұрыс және жүйелі түрде жүргізу 2. Компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) мазмұнын, егер оның мазмұны ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания әзірлеген кодпен ұсынылған болса, дұрыс анықтау және түсіну 3. ӘҚҚ-да ӘК-де жұмыстарды орындауға және орындалған жұмыстарды сертификаттауға, сондай-ақ маманға жеке рұқсат етілген басқа да қызмет түрлеріне рұқсатты дұрыс анықтау</p> <p>Білімдер:</p>

<p>беру сертификаты шеңберінде міндеттерді сертификаттау</p>	<p>Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын шығару құқығын қолдау</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК тәжірибесін тіркеу бойынша жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) жүргізу рәсімдері 2. Мердігердің орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығы жоғалған кездегі жағдайлар 3. ӘК пайдалануға рұқсат беру сертификатын (Certificate Release to Service, CRS) беру құқығын қалпына келтіру жөніндегі өз іс-әрекеттерінің 4. Сертификаттаудың үлгілік нысанына сәйкес келетін мазмұндағы ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда немесе авиакомпанияда әзірленген компанияның (ҚҚА) рұқсаттары 5. Ұйымда әзірленген компания рұқсатының (СА) үлгілік нысанына сәйкес келетін мазмұндағы
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 3: Компанияның сертификаттау рұқсатының жарамдылық мерзімін қадағалау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның (ССА) сертификаттау рұқсатын оның иесінің ұзарту және/немесе қызмет аясын кеңейту мақсатында бақылау процедурасын дұрыс орындау 2. Онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты компанияның жеке сертификаттау рұқсатын (ССА) тәжірибеде дұрыс қолдану 3. Компанияның дербес сертификаттау рұқсатын (ССА) иелену құқығын алу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның сертификаттау рұқсатын (ССА) оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері 2. Компанияның жеке сертификаттау рұқсатының (ССА) жарамдылық мерзімін анықтайтын шектеулер 3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ӘК қолданыстағы болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе ӘК күші жойылған жағдайда 4. ССА иеленуге үміткерге ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы белгілеген тақырыптардың, сұрақтардың және оларға жауаптардың тізбесі
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жазба негізінде орындалған жұмыстарды сертификаттауды қажет етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндетін сауатты орындау. "Рейтинг" XII бағанында ӘК, қозғалтқыш және В1 немесе В2 санатындағы персоналға техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаттары

Еңбек функциясы 5:
Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау

Дағды 1:
Әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау, емес орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Дағды 2:
Әуе кемесінің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының әуе кемелерінің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау

2. Өндірістік техникалық құжаттаманы ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін, мұндай құжаттама ресімдеуге көзделген жағдайда, дұрыс ресімдеуге.

3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін оларды сертификаттауды талап ететін сервистік жұмыстардан бөліп алу

Білімдер:

1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР қағидалары

2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды орындау рәсімдерін сипаттай отырып, ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылық

3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін, сондай-ақ сертификаттауды талап етпейтін сервистік жұмыстарды орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері

4. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау бойынша ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері

ұсынылмайды

Машықтар:

1. ӘК белгілі бір типі үшін ӘК пайдаланушының ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау

2. Өндірістік техникалық құжаттаманы, егер оның дизайнын пайдаланушы қамтамасыз етсе, оны дұрыс ресімдеу

3. Әртүрлі пайдаланушылардың ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындау бойынша міндеттерді бөлу

Білімдер:

1. Нұсқаулықтар (рәсімдер) пайдаланушы зерделеу және кейіннен қолдану үшін әзірлеген және айқындаған ұшу алдындағы инспекцияны орындау бойынша

2. Ұшу алдындағы инспекцияны орындауға рұқсат етілген персоналдың тізбесін қоса алғанда, пайдаланушының өз ұшақтарында ұшу алдындағы инспекцияны жүзеге асыру рәсімдері

3. ӘК-де ұшу алдындағы инспекцияны орындау жөніндегі ҚР қағидалары

4. Кешенді ӘК және коммерциялық тасымалдарды орындайтын ӘК, сондай-ақ кешенді емес ӘК және

		<p>коммерциялық емес тасымалдарды орындайтын ӘК ұшу алдындағы инспекцияны жүргізу бойынша ҚР ережелерінде көзделген жауапкершілік</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 6: Бригада персоналын оқытуға қажеттілікті анықтау	Дағды 1: Бригада персоналының оқытылуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада қызметкерлерінің технологиялық операцияларды орындаудағы дағдыларын бақылау және бағалау 2. Қосымша оқытуды қажет ететін бригада қызметкерлерінің проблемалық аймақтарын анықтау 3. Білімді, дағдыларды және тәжірибені жеткізу үшін бригада қызметкерлеріне қосымша оқытуды ұйымдастыру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқытудың мақсаттары мен міндеттері 2. ӘК ТҚК кезінде жұмыстарды орындау технологиялары 3. ӘК-де технологиялық операцияларды орындау бойынша кезеңдер
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 2: Бригада мамандарын оқыту түрлерін анықтау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада мамандарына қажетті оқыту түрін анықтау 2. Цехтың аға (жетекші) инженеріне топ мамандарына қажетті оқыту түрін ұсыну 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге тартылған персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР қағидаларының талаптарын практикада қолдану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада жұмысының стандарттары 2. Бригада персоналына қажетті оқыту түрлері мен курстарының тізбесі 3. Инженердің бақылауындағы персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР ережелерінің талаптары
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 7:	Дағды 1:	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маманның жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтау 2. Алған Білімін тәжірибеде қолдану 3. Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригадир-техникті даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері

Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау	Ұйым жоспарлаған оқытудан өту	2. Адами фактордың ӘК-ге техникалық қызмет көрсету нәтижелеріне, оның құрамдас бөліктеріне және ӘК-нің ұшуға жарамдылығына әсер ететін жағымсыз факторларды азайту жолдарына әсері 3. Техник-бригадирдің лауазымдық міндеттері көлемінде авиациялық персоналды кәсіптік даярлау жөніндегі ҚР ережелері
Қосымша еңбек функциясы 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау	Дағдыны тану мүмкіндігі : Дағды 1: Оқытатын және бағалайтын персоналдың функцияларын орындау	Машықтар: 1. Дербес тағайындау кезінде функцияларды орындау: 1) В2 санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері 2) В2 санатындағы персоналдың практикалық тағылымдамасының емтихан алушысы 3) Әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттеріне оқыту жөніндегі супервайзердің 4) Базалық дағдыларға оқыту жөніндегі супервайзердің 5) Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман куәлігін алуға үміткерлердің базалық дағдыларын емтихан алушы 2. Оқыту бағдарламасында қарастырылған тапсырманы орындау 3. Оқытатын және бағалайтын персоналдың өкілеттіктерін тәжірибеде дұрыс қолдану Білімдер: 1. ӘК ТҚК бойынша ұйымның оқытатын және бағалайтын персоналдың өкілеттіктері 2. Оқыту жүргізілетін міндеттер мен олардың мазмұны 3. Сертификаттаушы персоналды бағалауды жүргізу өлшемшарттарының 4. Бағалау жүргізу міндетті болып табылатын персоналдың тізбесі 5. Кандидаттарды оқыту және бағалау нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың тізбесі
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Дағдыны тану мүмкіндігі : Ұқыптылық Ұжымды басқару Жақсы ұйымдастырушылық және жұмыс уақытын жоспарлау дағдылары Нәтижеге бағытталу Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас Қарым-қатынас дағдылары Жақсы ниет Кәсібилік Орындаушылық	ұсынылмайды
	1. "Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптары" ҚР Инвестициялар және	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	даму министрінің м.а 2015 жылғы 24 ақпандағы No 196 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі No 517. 3. "Куәліктерді беру және қолданылу мерзімін ұзарту ережелері авиация персоналы", ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі No 750 бұйрығы. 4. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі аға (жетекші) инженер	
	5	Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі инженер	
4	Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техник		
14. Кәсіптің карточкасы "Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі техник (Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В1 санатындағы техник-бригадир)":			
Топтың коды:	3115-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі техник (Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В1 санатындағы техник-бригадир)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4.2; 4.3; 4.4		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Авиация персоналы куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы No 362 бұйрығы. "Авиация персоналының біліктілік деңгейін анықтауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 763 бұйрығы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
4.1 қосалқы деңгейі: кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелерінің түріне(леріне) сәйкес			

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>келетін кіші санаттағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар, әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге және инженерлік қызметтің басқа түрлеріне рұқсат беру санының басқа өлшемдерін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі анықтайды; 4.2 қосалқы деңгей: әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификатымен кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі, оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның әуе кемелеріне (түрлеріне) сәйкес келетін кіші санатта, рұқсаттар саны болған жағдайда. 4.2 қосалқы деңгейдегі әуе кемелерінің түрлері үшін 4.1 қосалқы деңгейден жоғары болады, ал инженерлік қызметтің басқа түрлері үшін — әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзінің қалауы бойынша. 4.3, 4.4 қосалқы деңгейлері үшін белгіленген талаптар 4.1, 4.2 қосалқы деңгейлеріне қарағанда қатаңырақ болуы шартымен әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі белгілейді. 4-деңгей үшін – В1.1 және В1.3 кіші санаттары бойынша В1 санаты бойынша модульдерді тапсыру туралы сертификат немесе әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету маманының сертификатын алу үшін мамандандырылған ресми білім, негізгі дағдыларды меңгеру және кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі туралы диплом. 4-деңгей үшін – В1.2 және В1.4 кіші санаттары бойынша В1 санаты бойынша модульдерді тапсыру туралы сертификат немесе әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету маманының сертификатын алу үшін мамандандырылған ресми білім, негізгі дағдыларды меңгеру және кемінде 1 жыл жұмыс тәжірибесі туралы диплом.</p>	
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	ӘК ТҚК бойынша маман куәлігін алу үшін: негізгі орта білім беру кезінде - 2400 сағаттық кәсіптік даярлық және 5 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В1 санаты бойынша сертификат; техникалық авиациялық емес жағдайда-3 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В1 санаты бойынша сертификат қажет.	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3115-4-001 - Планер мен қозғалтқыштар жөніндегі авиация механигі (техник)	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын пайдалану бойынша бригада персоналының жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау және жұмыстарды жеке орындау	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау 2. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау 3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін 4. Техник-бригадирге жеке-дара берілген компанияның рұқсат беру сертификаты шеңберінде міндеттерді сертификаттау 5. Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау 6. Бригада персоналын оқытуға қажеттілікті анықтау 7. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау
	Қосымша еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау

<p>Дағды 1: Бригада мамандарының жұмысына басшылық жасау</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК ТҚК бойынша мамандардың (бригаданың) жұмысын келесі құрамда басқару: 1) ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер және/немесе 2) жеңіл және аса жеңіл әуе кемелерінің ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер және/немесе 3) А санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механиктер (тек ӘК желілік ТҚК-де) және/немесе 4) әуе кемелерінің жолаушылар салонына қызмет көрсету жөніндегі механиктер және/немесе 5) жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету механиктері (В3 есептерінде) және/немесе 6) ӘК техникалық қызмет көрсетуде көмек көрсету және/немесе ӘК техникалық қызмет көрсетуде тәжірибе жинақтау мақсатында тартылған мамандар</p> <p>Білімдер: 1. Бригаданың кәсіптік құрамының 2. Бригада мамандарының лауазымдық нұсқаулықтарын 3. Ауысымдық өндірістік тапсырма</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Міндеттерді белгілеу және бригада персоналын жұмыс учаскелері бойынша бөлу</p>	<p>Машықтар: 1. Ауысым персоналының алдына қойылған өндірістік міндеттерді негізге ала отырып, бригаданың құрамын жұмыс орындары бойынша бөлу 2. Бригада қызметкерлерін тиімді пайдалануды жоспарлау 3. Ауысымдағы өндірістік тапсырмаға сәйкес топ мамандарының алдына міндеттерді дұрыс қою</p> <p>Білімдер: 1. Бригада персоналының біліктілігі 2. Бригаданың әрбір маманының өкілеттіктері 3. Өзінің лауазымдық нұсқаулықтарын</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3:</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК ТҚК бойынша ұйым бөлімшелерімен және авиакомпанияның аралас қызметтерімен тиімді өзара іс-қимыл жасау. 2. Бригаданың жұмысын тиімді үйлестіру 3. Бригада персоналының ауысымдық тапсырманы орындауын қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау</p>

<p>Бригада персоналы мен ұйым бөлімшелері арасындағы өзара іс-қимыл және үйлестіру</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым бөлімшелері мен авиакомпанияның аралас қызметтері арасындағы өзара іс-қимыл рәсімдері 2. Техник-бригадирдің кәсіптік қызметі аясындағы авиакомпанияның ұйымдық құрылымы 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның оның бөлімшелерінің өзара іс-қимылы бөлігіндегі рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 4: Бригада персоналы үшін жұмыстағы басымдықтарды анықтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналы үшін өндірістік процесті сақтау және әуе кемесінің ұшу кестесін орындау мүдделері үшін басымдықтарды белгілеу. 2. Бригада персоналының технологиялық тәртіпті сақтауы мен авиакомпанияның коммерциялық мүддесі мен әуе кемесінің ұшу кестесін орындау арасындағы тепе-теңдікті табу 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және бригада қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндіріс шығындарын азайтудың жолдары мен әдістері 2. Технологиялық тәртіптің нормалары мен ережелері 3. Бригадир-инженерге және бригада персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 5: Персоналдың іс-әрекетін түзету, бригада мамандарын қайта бөлу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірістік жағдайға байланысты немесе жоспардан тыс немесе қалыптан тыс жағдайлар туындаған кезде бригада қызметкерлерін қайта бөлу 2. Қажет болған жағдайда персоналдың іс-қимыл бағыттарын түзету 3. Ауысымдық тапсырманы орындау мақсатында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедураларының персоналын қайта бөлу талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қалыпты режимдегі жұмыс процесінің құрамдас бөліктері 2. Өндірісте жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде проблемаларды шешу жолдары

<p>Еңбек функциясы 1: Бригада жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау</p>		<p>3. Өндірістік процесті адами ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : Дағды 6: Талап етілетін біліктілігі бар маман болмаған жағдайда шаралар қабылдау</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар: 1. Бригаданың алдына қойылған міндеттерді ойдағыдай орындау үшін уақтылы шаралар қабылдау 2. Жоспарланған жұмыстарды орындау үшін бригадада қажетті біліктілігі бар мамандардың жоқтығы туралы өзінің тікелей басшысына уақтылы хабарлау және оларды шешу бойынша шаралар қабылдау 3. Орындауға талап етілетін міндеттерді орындау бойынша мамандардың біліктілік деңгейін қамтамасыз ету бойынша талаптар мен стандарттарды іс жүзінде қолдану</p> <p>Білімдер: 1. Қойылған міндеттерді орындау үшін талап етілетін мамандардың біліктілігі 2. Тапсырманы орындау және орындау үшін қажетті ресурстар болмаған кезде шешімдер қабылдау үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Міндеттерді орындауға талап етілетін мамандардың біліктілік деңгейіне қойылатын талаптар</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : Дағды 7: Еңбек процесін қалыпқа келтіру үшін қосымша шаралар қабылдау</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар: 1. Ұшу қауіпсіздігі мен өндіріс үшін қолайсыз салдарға әкеп соқтыратын жағдайларда жұмыстарды тоқтата тұру, қызметкерлерді ауыстыру бойынша шаралар қабылдау 2. Бригада мамандарының жұмысына қолайсыз салдарға әкеп соқтыруы мүмкін жағдайда жол бермеу бойынша шаралар қабылдау 3. Анықталған фактілер туралы тікелей басшыны дереу хабардар ету 4. Ұшу қауіпсіздігіне және өндіріске әсер ететін факторларды болжау 5. Талаптарды орындау: - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормалары</p> <p>Білімдер: 1. ҚР Еңбек заңнамасы персоналды жұмыстан шеттету бөлігінде</p>

	<p>2. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері</p> <p>3. Медиация әдістері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 8: Материалдық және ақпараттық ресурстардың қолжетімділігін қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бригадада ӘК ТҚК процесінің қамтамасыз етілуін бақылау: - материалдық ресурстармен - бригада персоналына жүктелген міндеттерді орындау үшін қажетті қолданыстағы техникалық мәліметтермен</p> <p>2. ӘК тұрып қалуын, ӘК ұшып шығу кестесінің бұзылуын және жоспарланған жұмыстардың негізсіз тоқтатылуын болдырмау жөнінде уақтылы шаралар қабылдау</p> <p>3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Бригада персоналының қажеттіліктері: 1) материалдық-техникалық ресурстарда 2) құралда 3) жабдықта</p> <p>2. Бөлімшенің алдына қойылған міндеттерді табысты орындау үшін қажетті қолданылатын техникалық деректердің</p> <p>3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз етуді ұйымдастырудың рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 9: Техникалық деректердің қолданылуын бағалау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бригадада жұмыстарды орындау кезінде пайдаланылатын техникалық деректердің қолданылуын, олардың даталар, шығарылым нөмірлері және қолданылған құжатты қайта қарау бойынша өзектілігін бағалау</p> <p>2. Бригада персоналының маңызды емес техникалық деректерді қолдануын болдырмау бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Тапсырмаларды орындау барысында өзекті техникалық деректерді тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қолданылатын техникалық деректердің өзектілігін бағалау және күші жойылған құжаттарды уақтылы алып қою бойынша ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>

		<p>2. Персоналға арналған өзекті техникалық деректерді орналастыру орындары бөлімшелер</p> <p>3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде өзекті техникалық деректерді қолдану қажеттілігі бойынша орындаушының жауапкершілік деңгейі</p> <p>4. ӘК ТҚК реттейтін өндірушілердің орналастырылған құжаттары бар интернет-серверлердің мекенжайлары, ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда әзірленген нұсқаулықтар мен рәсімдер, ӘК ТҚК қатысты болуы тиіс</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және</p>	<p>Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саясатын ұстану</p> <p>Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Маманның құзыреті шегінде ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігі мәселелерін өндірістік процестің және маман қызметінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру</p> <p>2. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік жүйесінің құрамдас компоненттерін іс жүзінде қолдану</p> <p>3. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді тану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саласындағы саясаты</p> <p>2. Өз лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маманның орны мен рөлі</p> <p>3. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін басқару жүйесінің міндеттері мен компоненттері</p> <p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекелдер (қауіптер) туралы хабардар ету және өз құзыреті мен міндеттерін қайта бөлудегі тәуекелдерді барынша азайту</p> <p>2. Қауіпсіздікке төнетін қауіптер мен қауіптерді азайту бойынша шаралар қабылдау ӘК ұшулары және авиациялық қауіпсіздік</p> <p>3. Өз құзыретінің шегінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді қолайлы деңгейге дейін төмендету бойынша алдын алу шараларын анықтау және жүзеге асыру</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Тәуекелдер мен қауіптер туралы ақпараттандыру жөніндегі ұйымда қабылданған жүйенің</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>

<p>авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау</p>	<p>қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды іске асыру</p>	<p>2. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатерлер (қауіптер) туралы хабарлау бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер туындаған кездегі өз іс-әрекеттері</p> <p>3. ӘК және/немесе авиакомпанияға ТҚК жөніндегі ұйымда қолайлы ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік деңгейін айқындау</p> <p>4. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді азайтудың жолдары мен жолдары</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 3: Өз өкілеттіктері шегінде әуе кемелерін пайдалануды тоқтата тұру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді айқындау</p> <p>2. Өз өкілеттіктері шеңберінде ӘК ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке қауіп төнген жағдайда ӘК пайдалануды тоқтата тұру</p> <p>3. Өкілеттіктері болмаған жағдайда, кейіннен олардың алдын алу шараларын қабылдау мақсатында ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатер туралы тікелей басшыны хабардар ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер</p> <p>2. Маманға жеке-жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты шегінде оның өкілеттіктері</p> <p>3. Маман өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптер анықталған жағдайда қабылдауы тиіс іс-шаралар</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Төменде келтірілген тізімді қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей, бригадалардан, топтардан және / немесе жеке орындаушылардан тұратын әуе кемесінің желілік және / немесе базалық техникалық қызмет көрсету бөлімшелеріндегі ауысым шешетін міндеттер шеңберінде әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын сақтау.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ӘК ТҚК бойынша жоспарлы және жоспардан тыс жұмыстарды орындау - ӘК істен шығулары мен ақаулықтарын жоюға - ӘК жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстарды орындау

<p>Дағды 1: Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қолдау</p>	<p>- орындауға талап етілген ӘК ұшуға жарамдылығының қолданылатын директивалары бойынша жұмыстарды орындауға</p> <p>2. Бригада персоналының алдына қойылған міндеттерді әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету талаптарына және қолданылатын техникалық мәліметтерге сәйкес орындауға қол жеткізу</p> <p>3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету жөніндегі міндеттер және ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету мақсатында ӘК техникалық қызмет көрсету персоналы тартылған міндеттер</p> <p>2. ӘК ТҚК бойынша персонал жұмылдырылған міндеттерді орындаудың тәсілдері мен әдістері</p> <p>3. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері</p> <p>4. Бригадир-инженерге және бригада персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі маманның қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді ӘК және коммерциялық ӘК үшін ӘК ТҚК жөніндегі міндеттерді орындау (AML):</p> <p>1) компанияның (ССА) В1 санатындағы дербес сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету персоналын сертификаттау өкілеттігі бар желілік (операциялық) ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымында немесе әуе компаниясында маманға берілген тиісті ішкі санаттар және/немесе</p> <p>2) компанияның дербес сертификаттау рұқсаты (ССА) бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету персоналының өкілеттіктері бар негізгі (мерзімді) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымда немесе әуе компаниясында маманға берілген В1 санатындағы және тиісті ішкі санаттардағы, және/немесе</p> <p>3) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманға немесе авиакомпанияға берілген кешенді және коммерциялық ӘК үшін компанияның (ССА) С санатындағы жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар негізгі (мерзімді) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымда</p>

<p>Дағды 2: Бригада құрамында немесе жеке әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау</p>	<p>2. ӘК ТҚК жөніндегі маманның қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді емес және коммерциялық емес ӘК ТҚК бойынша міндеттерді орындау (AML):</p> <p>1) негізгі (мерзімді) техникалық қызмет көрсетуде ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының немесе авиакомпанияның маманына берілген күрделі емес ӘК үшін компанияның (ССА) С санатындағы жеке сертификаттау рұқсаты бойынша сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар ӘК</p> <p>3. Бригаданың орындауы талап етілетін өндірістік міндеттерді олардың өкілеттіктері мен біліктіліктеріне сәйкес оның персоналы арасында бөлу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыруды ұйымдастырудың рәсімдері</p> <p>2. Куәландырушы, қолдаушы және куәландырмайтын персоналдың өкілеттіктері, олардың құқықтары мен міндеттері</p> <p>3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым мен маман шешетін міндеттер шегінде авиациялық техникалық құжаттаманы қарым-қатынас жасау, хат алмасу, түсіну үшін жеткілікті көлемде шет тілінен</p> <p>4. ӘК ТҚК процесінде қолданылатын жабдықтар мен құрал-саймандардың техникалық сипаттамалары, конструктивтік ерекшеліктері мен пайдалану деректері</p> <p>5. Арнайы екпіндерді немесе жаңалықтарды қажет ететін салалар</p> <p>6. Қауіпсіздік жөніндегі іс-қимылдар және қауіпсіздік жөніндегі ескертулерді қолдану және қауіпті жағдайлардың алдын алу</p> <p>7. Бригадир-техниктің және бригада персоналының лауазымдық нұсқаулықтары</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бөлімшесінің міндеттерін талқылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ағымдағы пайдаланылуына әсер ететін туындайтын мәселелерді тиімді шешу мақсатында ӘК желілік (жедел) және/немесе базалық (мерзімдік) ТҚК бөлімшесінің жедел кеңестеріне қатысу.</p> <p>2. Бригада персоналының алдына және қажетті көлемде міндеттерді дұрыс қою</p> <p>3. Қойылған міндеттерді орындау барысына әсер ететін ықтимал жағдайларды талдау және ескеру</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ағымдағы өндірістік міндеттерді шешу жолдары мен тәсілдері</p> <p>2. Алдыңғы ауысыммен аяқталмаған жұмыстар</p> <p>3. Ауысымдар арасындағы өзара іс-қимыл және аяқталмаған жұмыстарды аяқтау рәсімдері</p>

Дағдыны тану мүмкіндігі : :	ұсынылмайды
Дағды 4: Сеніп тапсырылған бригадада орындалатын жұмыстарды бақылау, осы жұмыстарды сертификаттауды бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сеніп тапсырылған топта орындалатын жұмыстарды қолданыстағы техникалық деректерге қойылатын талаптар көлемінде бақылау 2. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе әуе кемесінің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару ұйымының процедурасына сәйкес және сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктеріне сәйкес әуе кемелеріндегі жұмыстарды сертификаттауды бақылау 3. Өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК-де орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 3. Бригада персоналының рәсімдеуіне жататын өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы
Дағдыны тану мүмкіндігі : :	ұсынылмайды
Дағды 5: Жұмыс кестесінің сақталуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс кестесінің сақталуын, персоналдың штаттық кестеге сәйкес жұмыс учаскелеріне орналастырылуын, жоспарланған жұмыс көлемінің орындалуын және түпкілікті нәтиженің алынуын бақылау. 2. ӘК ТҚК жоспарлау кезінде және ауысымдық өндірістік тапсырманы орындау барысында бригада жұмысының басымдықтарын анықтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және бригада қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыстардың кезектілігі, олардың нәтижелеріне адами фактордың ықпалын назарға ала отырып 2. Ауысымға өндірістік тапсырмалар 3. Бригадир-техниктің және оның бригадасы мамандарының лауазымдық нұсқаулықтары 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі : :	ұсынылмайды

<p>Дағды 6: Орындалатын жұмыстар технологиясының және бригадада аяқталмаған жұмыстардың сақталуын бақылау</p>	<p>Машықтар: 1. Орындалатын жұмыстардың технологиясының сақталуын, бригада мамандарының ӘК техникалық қызмет көрсетуінің толықтығы мен сапасын, ауысымдар арасында аяқталмаған жұмыстарды қабылдау-тапсыру ережелерінің сақталуын бақылау. 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру рәсімін толық көлемде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсіміне сәйкес аяқтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және бригада қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер: 1. Орындалатын жұмыстардың технологиялары 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. Негізгі технологиялық процестерді, жөндеу әдістерін және жөндеу және реттеу жұмыстарының технологиясын 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 7: Бригадир-техниктің және жабдықтар, құрал-саймандар мен материалдар тобының мамандарының қолдануы</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК өндірушісі мақұлдаған жабдықты, құрал-сайманды және материалдарды қолдану 2. Бригада мамандарының құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануын қадағалау 3. Ақаулы жабдықтар мен құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды өндіріс процесінен шығаруды бақылау</p> <p>Білімдер: 1. ӘК-де жұмыстарды орындау үшін талап етілетін жабдықтардың, құрал-саймандардың және материалдардың тізбесі 2. ӘК ТҚК кезінде жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды қолдануды айқындайтын қолданылатын техникалық деректердің 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың жарамды жабдықтар мен құралдарды пайдалану және ақаулы және жарамсыздарды өндіріс процесінен уақтылы алып тастау рәсімдері. 4. Материалдарды, құрал-саймандарды, сондай-ақ ӘК өндірушілері мақұлдамаған және ӘК-ге және оның компоненттеріне қолданылатын техникалық деректер тізбесіне енгізілмеген ӘК-нің компоненттерін ӘК-ге орнатуға және қолдануға жол</p>

	бермеу үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 8: Мамандардың жұмыс сапасын бағалау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада қызметкерлерінің жұмыс сапасын, олардың жұмыс уақытын тиімді пайдалануын бағалау. 2. Бригаданың әрбір маманының жеке мүмкіндіктерін анықтау және олардың алдына оның тәжірибесі мен біліктілігіне сәйкес міндеттер қою. 3. Бригаданың әрбір маманы орындаған жұмыстардың сапасына объективті және жан-жақты баға беру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналының өкілеттіктері және оның жеке тұлғаларының қабілеттері 2. Бригада персоналының біліктілігі 3. Бригада персоналы орындайтын міндеттердің мазмұны
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 9: Персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктерге жан-жақты талдау жүргізу және олардың алдын алудың тиімді шараларын анықтау 2. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің түпкі себебін анықтау 3. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу және олардың қайталануын болдырмау шараларын әзірлеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын-алу және олардың қайталануының жолдары мен тәсілдері 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ТҚК бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 4. Бригада персоналының ресімдеуіне жататын есептік өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы 5. Бригада персоналының өкілеттіктері және бригада персоналының лауазымдық міндеттері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Машықтар:

Еңбек функциясы 3:
Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін

Дағды 10:
Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің жағдайын бақылау

1. Қызмет көрсетілетін ӘК жай-күйін бақылау, бригада шешетін міндеттер шеңберінде ӘК-дегі жұмыстарды орындауға уақтылы шаралар қабылдау
2. ӘК паркі жай-күйінің мәртебесін өзгертуге шаралар қабылдау
3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге кету кестесінің сақталуын қамтамасыз ету

Білімдер:

1. ӘК паркінің ағымдағы жай-күйі
2. Ағымдағы ауысымға жоспарланған техникалық қызмет көрсетуге ӘК-нің кету кестесі
3. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін оның ұшуға жарамдылық жай-күйіне оралу кестесі сақталмайтын жағдайлар туындаған жағдайда ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері
4. Техник-бригадирдің және оның бригадасы персоналының ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару қиындауы мүмкін жағдайлардағы іс-қимылдары немесе бұзылған
5. ӘК-де қолданылған іс-қимылдардан кейін ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару жөніндегі іс-шаралар

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Дағды 11:
Әуе кемесінің ұшып шығуына рұқсат етілген ең аз жабдық тізбесі бойынша кейінге қалдырылған әуе кемелеріндегі ақаулардың мәртебесін бақылау

Машықтар:

1. ӘК (MEL) және ӘК жолаушылар салонына жөнелтуге рұқсат етілген ең аз жабдықтардың тізімі бойынша кейінге қалдырылған ақауларды бақылау, қажет болған жағдайда ӘК борттық журналдарында (TLB/CLB) көрсетілген ескертулерді жою бойынша уақтылы шаралар қабылдау. бригадир-техниктің өзі де, оның бригадасының мамандары да
2. ӘК және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды жабу / ұзарту шараларын қабылдау
3. ӘК-де MEL тармағын қолдану кезінде өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу

Білімдер:

1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашу /жабу / ұзарту жөніндегі рәсімдері
2. ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашуға / жабуға / ұзартуға байланысты қолданылатын техникалық деректердің тізбесі
3. Әуе кемесі командирінің MEL тармағын оқудағы және түсіндірудегі айқындаушы рөлі
4. MEL тармақтарын және ӘК мен оның жүйелеріне қойылуы мүмкін шектеулерді қолдану кезінде ӘК

	сертификаттаушы персоналының және экипажының өкілеттіктері 5. Master MEL мен MEL арасындағы айырмашылықтар, әуе компаниясының ӘК-де қолдану процедуралары Master MEL
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 12: Әуе кемесінің экипажымен өзара әрекеттесу және әуе кемесінің техникалық	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Коммуникацияны талап ететін мәселелерде ӘК ұшуына дейін және одан кейін ұшу және кабина экипажымен тиімді және дұрыс өзара іс-қимыл жасау. 2. Қажет болған жағдайда және өз өкілеттіктеріне сәйкес ӘК (TLB) / (CLB) техникалық борттық журналдарына жазбаларды дұрыс орындау 3. Персоналдың мұндай жазбаларға реакциясын талап ететін техникалық журналдардағы жазбалар бойынша қажетті әрекеттерді дұрыс және толық көлемде анықтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК техникалық борттық журналдарын (TLB)/(CLB) жүргізу бойынша ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (САМО) рәсімдері. 2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым және/немесе авиакомпания TLB/CLB-ге жазбалар енгізуге рұқсат берген персоналдың тізбесі 3. Авиакомпанияның әуе кемесінің ұшу және кабиналық экипаж мүшелері мен жердегі персоналдың өзара іс-қимылын қамтамасыз ету жөніндегі саясаты мен рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 13: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес ӘК-ге техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану және оларды бригада персоналының қолдануын бақылау 2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық мәліметтердің талаптарын орындау 3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау 4. Бригада қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p>

	<p>1. ӘК ТҚК кезінде қолданылатын жанар-жағармай материалдарының, арнайы сұйықтықтар мен газдардың маркалары</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұны</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 14: Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін пайдалану</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың құрамдас бөліктерін қажетті сақтық шаралары мен қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, мақсатына сай пайдалану</p> <p>2. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес дұрыс қолдану</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>4. Бригада қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Арнайы сұйықтықтардың, желімдердің, бояулардың, композиттік материалдардың және олардың компоненттерінің классификациялары мен қолдану технологиялары</p> <p>2. Өндіріс процесінде қолданылатын арнайы сұйықтықтарға, желімдерге, бояуларға, композиттік материалдарға және олардың құрамдас бөліктеріне қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұны</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Компоненттерді ӘК-ге орнатпас бұрын бөлшектердің нөмірі мен сериясының сәйкестігін тексеруді қоса алғанда, компоненттердің қолданыстағы стандарттар мен ұшуға жарамдылық нұсқауларына сәйкестігін тексеру</p> <p>2. Ауыстырылатын ұшақтың құрамдас бөлігіне қолданылатын ұшуға жарамдылық директиваларының (AD) және қызмет көрсету бюллетендерінің (SB) мазмұнын түсіну</p>

<p>Дағды 15: Әуе кемесіне орнату алдында компоненттердің өзара алмасуын тексеру</p>	<p>3. Өндірушінің техникалық құжаттамасына сәйкес ӘК компоненттері бойынша қолданылатын техникалық деректерді талдау (Қосалқы бөлшектердің иллюстрацияланған каталогы (IPC), ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық (АММ) және ӘК мен оның компоненттерінің басқа да қолданылатын құжаттамалары)</p>
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірушінің техникалық құжаттамасына (IPC, АММ және ӘК және оның компоненттерінің басқа да қолданылатын техникалық құжаттамасы) сәйкес компоненттердің өзара алмасу стандарттары 2. Қолданылатын техникалық құжаттаманың (SB, AD, сертификаттау талаптары) компоненттерін ӘК-ге ауыстыру кезінде 3. ӘК өндірушісінің және компоненттердің компоненттердің өзара алмастырғыштығына қойылатын талаптарын тексеру бойынша ӘК ұйымдастыру және техникалық қызмет көрсету рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды бақылау 2. Бригада персоналының ӘК ақауларын жою бағдарламасын құрастыруын бақылау 3. ӘК өндірушісінің ұсыныстарына сәйкес ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды орындау 4. ӘК-дегі істен шығулар мен ақауларды жою нәтижелері бойынша өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу
<p>Дағды 16: Әуе кемесіндегі ақаулықтарды жоюды және жоюды бақылау</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-дегі ақауларды жою және іздестіруді орындау технологиялары 2. Бригадир-техниктің және бригада персоналының лауазымдық міндеттері 3. ӘК аяқталмаған жұмыстарды ӘК тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 4. Орындалуы қосарланған инспекциялар жүргізуді талап ететін аса маңызды міндеттердің тізбесі 5. Тапсырмаларды орындау және өндірісті рәсімдеу рәсімдері қосарланған тексерулерді талап ететін тапсырмаларды орындау кезіндегі техникалық құжаттама
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау

<p>Дағды 17: Б а с қ а авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау</p>	<p>2. Бригада мамандарына жеке-жеке берілген компанияның рұқсат беру куәліктерінің шектеулерін қайта бөлу кезінде әуе кемелерін жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау</p> <p>3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым келісімшарт немесе шарт бойынша (үшінші тұлғаларға) қызмет көрсететін авиакомпаниялар, сондай-ақ келісімшартта немесе шартта белгіленген орындалатын жұмыстардың көлемі</p> <p>2. Осы авиакомпаниялардың келісім-шарт бойынша орындалатын жұмыс көлеміндегі процедуралары</p> <p>3. ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындауды қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың ӘК-не техникалық және сервистік қызмет көрсетуге рұқсат беру рәсімдері</p> <p>4. Қосарлы тексеруді талап ететін авиакомпания белгілеген тізбе бойынша аса маңызды міндеттерді қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері мен жауапкершілігі</p> <p>5. Бригадир-инженерге және бригада персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 18: Әуе кемелері мен жерүсті жабдықтарының зақымдануының алдын алу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Техник-бригадирдің және бригада мамандарының әуе кемелеріне, арнайы көліктерге және жердегі жабдықтарға зақым келтірмеу шараларын қолдану</p> <p>2. ӘК және жерүсті жабдығының зақымданғаны туралы авиакомпанияға хабарлау рәсімін дұрыс қолдану</p> <p>3. Талаптарды орындау: - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шаралары</p> <p>2. Жердегі оқиғалар туралы ақпараттандыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p>

Дағды 19:
Есептік техникалық құжаттаманы ресімдеу және тапсыру

1. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және тәртіпте техник-бригадир ресімдеуге және тапсыруға жататын әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша есептік техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеу және тапсыру.

2. Цехтың, ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе авиакомпанияның рәсімдерімен анықталған бригаданың және оның персоналының қызметіне қатысты басқа құжаттарды жүргізу.

3. Бригада персоналының ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және белгіленген тәртіппен тапсырмаларды орындау кезінде және олар аяқталғаннан кейін өндірістік-техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеуін бақылау

Білімдер:

1. Бригадада ӘК-де орындалған жұмыстардың нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың құрамы

2. Өндірістік-техникалық құжаттаманы ресімдеу кезінде өз өкілеттіктері мен бригада қызметкерлерінің өкілеттіктері бригадада жұмыстарды орындау процесінде

3. Талаптарды орындау:

- еңбек заңнамасы

- ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Дағды 1:
Әуе кемелеріне техникалық қызмет

Машықтар:

1. Техник-бригадирдің немесе басқа персоналдың міндеттері техник-бригадирдің өкілеттігі шегінде және техник-бригадирге жеке-жеке берілген компанияның сертификаттық рұқсаты (ССА) шегінде орындалатын ӘК-де орындалған тапсырманы куәландырыңыз.

2. Сертификаттауды талап ететін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу

3. Белгіленген стандарттар мен қағидаларға сәйкес персоналдың ӘК-де техникалық қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін ӘК-нің ұшуға жарамдылық жағдайына оралуын қамтамасыз ету

Білімдер:

1. ӘК және оның компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуді сертификаттау бойынша ҚР ережелері

Енбек функциясы 4:
Техник-бригадирге жеке-дара берілген компанияның рұқсат беру сертификаты шеңберінде міндеттерді сертификаттау

<p>көрсету бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау</p>	<p>2. Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттау үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. Бригадир-техниктің өкілеттіктері мен міндеттері</p> <p>4. Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын (CRS) беру расталған өндірістік техникалық құжаттаманың тізбесі</p> <p>5. ӘК ТҚК жөніндегі маманның куәлігіне біліктілік белгілерін алу, ұзарту және енгізу жөніндегі ҚР қағидалары</p> <p>6. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттауға қойылатын шектеулер А, В1, В2, В3, С санаттарындағы / кіші санаттарындағы ӘК техникалық қызмет көрсету бойынша маман куәліктерінің иелері үшін</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын шығару құқығын қолдау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығын алған кезде жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) дұрыс және жүйелі түрде жүргізу</p> <p>2. Компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) мазмұнын, егер оның мазмұны ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания әзірлеген кодпен ұсынылған болса, дұрыс анықтау және түсіну</p> <p>3. ӘКҚ-да ӘК-де жұмыстарды орындауға және орындалған жұмыстарды сертификаттауға, сондай-ақ маманға жеке рұқсат етілген басқа да қызмет түрлеріне рұқсатты дұрыс анықтау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК тәжірибесін тіркеу бойынша жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) жүргізу рәсімдері</p> <p>2. Мердігердің орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығы жоғалған кездегі жағдайлар</p> <p>3. ӘК пайдалануға рұқсат беру сертификатын (Certificate Release to Service, CRS) беру құқығын қалпына келтіру жөніндегі өз іс-әрекеттерінің</p> <p>4. ӘК немесе авиакомпанияның техникалық қызмет көрсету ұйымында әзірленген компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн</p> <p>5. ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсету ұйымында әзірленген компанияның (СА) рұқсатының стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p>

	<p>Дағды 3: Компанияның сертификаттау рұқсатының жарамдылық мерзімін қадағалау</p>	<p>1. Компанияның (ССА) сертификаттау рұқсатын оның иесінің ұзарту және/немесе қызмет аясын кеңейту мақсатында бақылау процедурасын дұрыс орындау</p> <p>2. Онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты компанияның жеке сертификаттау рұқсатын (ССА) тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>3. Құқықтарды алу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша ұйымның талаптарын орындау компанияның дербес сертификаттау рұқсатына (ССА) ие болу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Компанияның сертификаттау рұқсатын (ССА) оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері</p> <p>2. Компанияның жеке сертификаттау рұқсатының (ССА) жарамдылық мерзімін анықтайтын шектеулер</p> <p>3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ӘК қолданыстағы болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе ӘК күші жойылған жағдайда</p> <p>4. ССА иеленуге үміткерге ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы белгілеген тақырыптардың, сұрақтардың және оларға жауаптардың тізбесі</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. XII "Рейтинг" бағанындағы жазба негізінде орындалған жұмыстарды сертификаттауды қажет етпейтін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты негізінде әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету міндетін сауатты түрде орындау. әуе кемесінің түрі, қозғалтқышы және В1 немесе В2 санатындағы персонал</p> <p>2. Өндірістік техникалық құжаттаманы ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін, мұндай құжаттама ресімдеуге көзделген жағдайда, дұрыс ресімдеуге.</p> <p>3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін оларды сертификаттауды талап ететін сервистік жұмыстардан бөліп алу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР қағидалары</p> <p>2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды орындау рәсімдерін сипаттай отырып, ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылық</p> <p>3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін,</p>

<p>Еңбек функциясы 5: Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>сондай-ақ сертификаттауды талап етпейтін сервистік жұмыстарды орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері</p> <p>4. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау бойынша ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>	
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Әуе кемесінің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының әуе кемелерінің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК белгілі бір типі үшін ӘК пайдаланушының ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы, егер оның дизайнын пайдаланушы қамтамасыз етсе, оны дұрыс рәсімдеу 3. Әртүрлі пайдаланушылардың ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындау бойынша міндеттерді бөлу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нұсқаулықтар (рәсімдер) пайдаланушы зерделеу және кейіннен қолдану үшін әзірлеген және айқындаған ұшу алдындағы инспекцияны орындау бойынша 2. Ұшу алдындағы инспекцияны орындауға рұқсат етілген персоналдың тізімін қоса алғанда, пайдаланушының өз ұшақтарында ұшу алдындағы инспекцияны жүзеге асыру рәсімдері 3. ӘК-де ұшу алдындағы инспекцияны орындау жөніндегі ҚР қағидалары 4. Кешенді ӘК және коммерциялық тасымалдарды орындайтын ӘК, сондай-ақ кешенді емес ӘК және коммерциялық емес тасымалдарды орындайтын ӘК ұшу алдындағы инспекцияны жүргізу бойынша ҚР ережелерінде көзделген жауапкершілік
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Бригада персоналының оқытылуын бақылау</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада қызметкерлерінің технологиялық операцияларды орындаудағы дағдыларын бақылау және бағалау 2. Қосымша оқытуды қажет ететін бригада қызметкерлерінің проблемалық аймақтарын анықтау 3. Білімді, дағдыларды және тәжірибені жеткізу үшін бригада қызметкерлеріне қосымша оқытуды ұйымдастыру
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқытудың мақсаттары мен міндеттері

Еңбек функциясы 6: Бригада персоналын оқытуға қажеттілікті анықтау		2. ӘК ТҚК кезінде жұмыстарды орындау технологиялары 3. ӘК-де технологиялық операцияларды орындау бойынша кезеңдер
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 2: Бригада мамандарын оқыту түрлерін анықтау	Машықтар: 1. Бригада мамандарына қажетті оқыту түрін анықтау 2. Цехтың жетекші инженеріне топ мамандарына қажетті дайындық түрін ұсыну 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге тартылған персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР қағидаларының талаптарын практикада қолдану Білімдер: 1. Бригада жұмысының стандарттары 2. Бригада персоналына қажетті оқыту түрлері мен курстарының тізбесі 3. Инженердің бақылауындағы персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР ережелерінің талаптары
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 7: Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау	Дағды 1: Ұйым жоспарлаған оқытудан өту	Машықтар: 1. Маманның жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтау 2. Алған білімін тәжірибеде қолдану 3. Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау Білімдер: 1. Бригадир-техникті даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері 2. Адами фактордың ӘК-не техникалық қызмет көрсету нәтижелеріне, оның құрамдас бөліктеріне және ӘК-нің ұшуға жарамдылығына әсер ететін жағымсыз факторларды азайту жолдарына әсері 3. Техник-бригадирдің лауазымдық міндеттері көлемінде авиациялық персоналды кәсіптік даярлау жөніндегі ҚР ережелері
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
		Машықтар: 1. Дербес тағайындау кезінде функцияларды орындау: 1) В1 санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері 2) Механик А санатындағы тапсырмаларды практикалық орындауға үйрету бойынша супервайзер

<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау</p>	<p>Дағды 1: Оқытатын және бағалайтын персоналдың функцияларын орындау</p>	<p>3) В1 санатындағы персоналдың практикалық тағылымдамасының емтихан алушысы 4) Өуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттеріне оқыту жөніндегі супервайзердің 5) Базалық дағдыларға оқыту жөніндегі супервайзердің 6) Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман куәлігін алуға үміткерлердің базалық дағдыларын емтихан алушы 2. Оқыту бағдарламасында көзделген тапсырманы орындау 3. Оқытатын және бағалайтын персоналдың өкілеттіктерін тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ТҚК бойынша ұйымның оқытатын және бағалайтын персоналының өкілеттіктері 2. Оқыту жүргізілетін міндеттер мен олардың мазмұны 3. Сертификаттаушы персоналды бағалауды жүргізу өлшемшарттарының 4. Бағалау жүргізу міндетті болып табылатын персоналдың тізбесі 5. Кандидаттарды оқыту және бағалау нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың тізбесі</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Ұқыптылық Ұжымды басқару Жаксы ұйымдастырушылық және жұмыс уақытын жоспарлау дағдылары Нәтижеге бағытталу Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас Қарым-қатынас дағдылары Жақсы ниет Кәсібилік Орындаушылық</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. "Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің м.а 2015 жылғы 24 ақпандағы No 196 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі No 517. 3. "Куәліктерді беру және қолданылу мерзімін ұзарту ережелері авиация персоналы", ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі No 750 бұйрығы. 4. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы.</p>	
	<p>СБШ-нің деңгейі: 6</p>	<p>Кәсіптің атауы: Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі аға (жетекші) инженер</p>

СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	4	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі техник	
	4	Жеңіл және аса жеңіл әуе кемелерінің ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техник	
15. Кәсіптің карточкасы	"Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі техник":		
Топтың коды:	3115-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі техник		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4.1; 4.2; 4.3; 4.4		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Авиация персоналы куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы No 362 бұйрығы.		
	"Авиация персоналының біліктілік деңгейін анықтауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 763 бұйрығы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	4.1 қосалқы деңгейі: кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелерінің түріне(леріне) сәйкес келетін кіші санаттағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге және инженерлік қызметтің басқа түрлеріне рұқсат беру санының басқа өлшемдерін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі анықтайды; 4.2 қосалқы деңгей: әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификатымен кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі, оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның әуе кемелеріне (түрлеріне) сәйкес келетін кіші санатта, рұқсаттар саны болған жағдайда. 4.2 қосалқы деңгейдегі әуе кемелерінің түрлері үшін 4.1 қосалқы деңгейден жоғары болады, ал инженерлік қызметтің басқа түрлері үшін — әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзінің қалауы бойынша. 4.3, 4.4 қосалқы деңгейлері үшін белгіленген талаптар 4.1, 4.2 қосалқы деңгейлеріне қарағанда қатаңырақ болуы шартымен әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі белгілейді. 4-деңгей үшін – В1.1 және В1.3 кіші санаттары бойынша В1 санаты бойынша модульдерді тапсыру туралы сертификат немесе әуе кемелеріне техникалық		

	<p>қызмет көрсету маманының сертификатын алу үшін мамандандырылған ресми білім, негізгі дағдыларды меңгеру және кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі туралы диплом. 4-деңгей үшін – В1.2 және В1.4 кіші санаттары бойынша В1 санаты бойынша модульдерді тапсыру туралы сертификат немесе әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету маманының сертификатын алу үшін мамандандырылған ресми білім, негізгі дағдыларды меңгеру және кемінде 1 жыл жұмыс тәжірибесі туралы диплом.</p>	
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	<p>ӘК ТҚК бойынша маман куәлігін алу үшін: негізгі орта білім беру кезінде - 2400 сағаттық кәсіптік даярлық және 5 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В1 санаты бойынша сертификат; техникалық авиациялық емес жағдайда-3 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В1 санаты бойынша сертификат қажет.</p>	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	<p>3115-4-001 - Планер мен қозғалтқыштар жөніндегі авиация механигі (техник)</p>	
Қызметтің негізгі мақсаты:	<p>Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану және жұмыстарды жеке орындау бойынша топ персоналының жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау</p>	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Топ жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау 2. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау 3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау 4. Техникке жеке-дара берілген компанияның рұқсат беру сертификаты шеңберінде міндеттерді сертификаттау 5. Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау 6. Топ персоналын оқытуға қажеттілікті айқындау 7. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау
	Қосымша еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау
	Дағды 1: Топ мамандарының жұмысына басшылық жасау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК бойынша мамандардың (топтың) жұмысын келесі құрамда басқару: <ol style="list-style-type: none"> 1) В3 және/немесе санаттағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі техник-бригадирлер 2) жеңіл және аса жеңіл әуе кемелерінің ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі механиктер және/немесе 3) А санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механиктер (тек ӘК желілік ТҚК-де) және/немесе 4) әуе кемелерінің жолаушылар салонына қызмет көрсету жөніндегі механиктер және/немесе

	<p>5) жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету механиктері (В1 тапсырмаларында) және/немесе</p> <p>6) ӘК техникалық қызмет көрсетуде көмек көрсету және/немесе ӘК техникалық қызмет көрсетуде тәжірибе жинақтау мақсатында тартылған мамандар</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топтың кәсіптік құрамының 2. Топ мамандарының лауазымдық нұсқаулықтарын 3. Ауысымдық өндірістік тапсырма
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 2:</p> <p>Міндеттерді белгілеу және жұмыс учаскелері бойынша топ қызметкерлерін бөлу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысым персоналының алдына қойылған өндірістік міндеттерді негізге ала отырып, жұмыс учаскелері бойынша топ құрамын бөлу 2. Топ персоналын тиімді пайдалануды жоспарлау 3. Ауысымдағы өндірістік тапсырмаға сәйкес топ мамандарының алдына міндеттерді дұрыс қою <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналының біліктілігі 2. Топтың әрбір маманының өкілеттіктері 3. Өзінің лауазымдық нұсқаулықтарын
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 3:</p> <p>Топ персоналы мен ұйым бөлімшелері арасындағы өзара іс-қимыл және үйлестіру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК бойынша ұйым бөлімшелерімен және авиакомпанияның аралас қызметтерімен тиімді өзара іс-қимыл жасау. 2. Топ жұмысын тиімді үйлестіру 3. Топ персоналының ауысымдық тапсырманы орындауын қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым бөлімшелері мен авиакомпанияның аралас қызметтері арасындағы өзара іс-қимыл рәсімдері 2. Техниктің кәсіптік қызметі аясындағы авиакомпанияның ұйымдық құрылымы 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның оның бөлімшелерінің өзара іс-қимылы бөлігіндегі рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірістік процесті сақтау және ӘК ұшу кестесін орындау мүддесінде топ персоналы үшін басымдықтарды белгілеу.

	<p>Дағды 4: Топ персоналы үшін жұмыстағы басымдықтарды айқындауы</p>	<p>2. Топ персоналының технологиялық тәртіпті сақтауы мен авиакомпанияның коммерциялық мүддесі мен әуе кемесінің ұшу кестесін орындау арасындағы тепе-теңдікті табу</p> <p>3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндіріс шығындарын азайтудың жолдары мен әдістері 2. Технологиялық тәртіптің нормалары мен ережелері 3. Топтың техниктері мен персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Топ жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау</p>	<p>Дағды 5: Персоналдың іс-қимылын түзету, топ мамандарын қайта бөлу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірістік жағдайға байланысты немесе жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде топ персоналын қайта бөлу 2. Қажет болған жағдайда персоналдың іс-қимыл бағыттарын түзету 3. Ауысымдық тапсырманы орындау мақсатында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедураларының персоналын қайта бөлу талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қалыпты режимдегі жұмыс процесінің құрамдас бөліктері 2. Өндірісте жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде проблемаларды шешу жолдары 3. Өндірістік процесті адами ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 6:</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топтың алдына қойылған міндеттерді ойдағыдай орындау үшін уақтылы шаралар қабылдау 2. Жоспарланған жұмыстарды орындау үшін мамандар тобында қажетті біліктіліктің жоқтығы туралы өзіңіздің тікелей басшыңызды уақтылы хабардар етіңіз және оларды шешу бойынша шаралар қабылдаңыз 3. Орындауға талап етілетін міндеттерді орындауда мамандардың біліктілік деңгейін қамтамасыз ету

Талап етілетін біліктілігі бар маман болмаған жағдайда шаралар қабылдау	<p>бойынша талаптар мен стандарттарды іс жүзінде қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қойылған міндеттерді орындау үшін талап етілетін мамандардың біліктілігі 2. Тапсырманы орындау және орындау үшін қажетті ресурстар болмаған кезде шешімдер қабылдау үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Міндеттерді орындауға талап етілетін мамандардың біліктілік деңгейіне қойылатын талаптар
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 7:</p> <p>Еңбек процесін қалыпқа келтіру үшін қосымша шаралар қабылдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігі мен өндіріс үшін қолайсыз салдарға әкеп соқтыратын жағдайларда жұмыстарды тоқтата тұру, қызметкерлерді ауыстыру бойынша шаралар қабылдау 2. Топ мамандарын жұмысқа ықтимал қолайсыз жағдайларға әкеп соғатын жағдайда жібермеу бойынша шаралар қабылдау салдарларға 3. Анықталған фактілер туралы тікелей басшыны дереу хабардар ету 4. Ұшу қауіпсіздігіне және өндіріске әсер ететін факторларды болжау 5. Талаптарды орындау: <ul style="list-style-type: none"> - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Еңбек заңнамасы персоналды жұмыстан шеттету бөлігінде 2. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері 3. Медиация әдістерінің.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 8:</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топтағы ӘК ТҚК процесінің қамтамасыз етілуін бақылау: <ul style="list-style-type: none"> - материалдық ресурстармен - топтың персоналына жүктелген міндеттерді орындау үшін қажетті қолданыстағы техникалық мәліметтермен 2. ӘК тұрып қалуын, ӘК ұшып шығу кестесінің бұзылуын және жоспарланған жұмыстардың негізсіз тоқтатылуын болдырмау жөнінде уақтылы шаралар қабылдау

<p>Материалдық және ақпараттық ресурстардың қолжетімділігін қамтамасыз ету</p>	<p>3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналының қажеттіліктеріне: <ol style="list-style-type: none"> 1) материалдық-техникалық ресурстарда 2) құралда 3) жабдықта 2. Бөлімшенің алдына қойылған міндеттерді табысты орындау үшін қажетті қолданылатын техникалық деректердің 3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз етуді ұйымдастырудың рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 9: Техникалық деректердің қолданылуын бағалау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топтағы жұмыстарды орындау кезінде пайдаланылатын техникалық деректердің қолданылуын, олардың даталары, шығарылған нөмірлері және қолданылған құжаттың қайта қаралуы бойынша өзектілігін бағалау 2. Топ персоналының өзекті емес техникалық деректерді қолдануын болдырмау бойынша шаралар қабылдау 3. Тапсырмаларды орындау барысында өзекті техникалық деректерді тәжірибеде дұрыс қолдану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қолданылатын техникалық деректердің өзектілігін бағалау және күші жойылған құжаттарды уақтылы алып қою бойынша ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 2. Бөлімше персоналы үшін өзекті техникалық деректерді орналастыру орындары 3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде өзекті техникалық деректерді қолдану қажеттілігі бойынша орындаушының жауапкершілік деңгейі 4. ӘК ТҚК реттейтін өндірушілердің орналастырылған құжаттары бар интернет-серверлердің мекенжайлары, ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда әзірленген нұсқаулықтар мен рәсімдер, ӘК ТҚК қатысты
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маманның құзыреті шегінде ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігі мәселелерін өндірістік процестің және маман қызметінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру

	<p>Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саясатын ұстану</p>	<p>2. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік жүйесінің құрамдас компоненттерін іс жүзінде қолдану 3. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді тану</p> <p>Білімдер: 1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саласындағы саясаты 2. Өз лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маманның орны мен рөлі 3. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін басқару жүйесінің міндеттері мен компоненттері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау</p>	<p>Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды іске асыру</p>	<p>Машықтар: 1. Ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекелдер (қауіптер) туралы хабардар ету және өз құзыреті мен міндеттерін қайта бөлудегі тәуекелдерді барынша азайту 2. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді төмендету бойынша шаралар қабылдау 3. Өз құзыретінің шегінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді қолайлы деңгейге дейін төмендету бойынша алдын алу шараларын анықтау және жүзеге асыру</p> <p>Білімдер: 1. Тәуекелдер мен қауіптер туралы ақпараттандыру жөніндегі ұйымда қабылданған жүйенің 2. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатерлер (қауіптер) туралы хабарлау бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер туындаған кездегі өз іс-әрекеттері 3. ӘК және/немесе авиакомпанияға ТҚК жөніндегі ұйымда қолайлы ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік деңгейін айқындау 4. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді азайтудың жолдары мен жолдары</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

	<p>Дағды 3: Өз өкілеттіктері шегінде әуе кемелерін пайдалануды тоқтата тұру</p>	<p>1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді айқындау 2. Өз өкілеттіктері шеңберінде ӘК ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке қауіп төнген жағдайда ӘК пайдалануды тоқтата тұру 3. Өкілеттіктері болмаған жағдайда, кейіннен олардың алдын алу шараларын қабылдау мақсатында ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатер туралы тікелей басшыны хабардар ету</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер 2. Маманға жеке-жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты шегінде оның өкілеттіктері 3. Маман өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптер анықталған жағдайда қабылдауы тиіс іс-шаралар</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қолдау</p>	<p>Машықтар: 1. Төменде келтірілген тізімді қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей, бригадалардан, топтардан және / немесе жеке орындаушылардан тұратын әуе кемесінің желілік және / немесе базалық техникалық қызмет көрсету бөлімшелеріндегі ауысым шешетін міндеттер шеңберінде әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын сақтау.: - ӘК ТҚК бойынша жоспарлы және жоспардан тыс жұмыстарды орындау - ӘК істен шығулары мен ақаулықтарын жоюға - ӘК жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстарды орындау - орындауға талап етілген ӘК ұшуға жарамдылығының қолданылатын директивалары бойынша жұмыстарды орындауға 2. Әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету талаптарына және қолданылатын техникалық мәліметтерге сәйкес топ персоналының алдына қойылған міндеттерді орындауға қол жеткізу 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету жөніндегі міндеттер және ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету мақсатында ӘК техникалық қызмет көрсету персоналы тартылған міндеттер 2. ӘК ТҚК бойынша персонал жұмылдырылған міндеттерді орындаудың тәсілдері мен әдістері</p>

	<p>3. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері</p> <p>4. Топтың техниктері мен персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Топтың құрамында немесе жеке әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі маманның қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді ӘК және коммерциялық ӘК үшін ӘК ТҚК жөніндегі міндеттерді орындау (AML):</p> <p>1) В1 санатындағы компанияның (ССА) дербес сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар желілік (операциялық) ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымында немесе әуе компаниясында маманға берілген тиісті ішкі санаттар және/немесе</p> <p>2) ӘК базалық (мерзімдік) ТҚК-да дербес ӘК ТҚК бойынша қолдаушы персоналдың өкілеттіктерімен компанияның (ССА) В1 санатындағы және тиісті ішкі санаттардағы сертификаттау рұқсаты және ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания маманға берген және/немесе</p> <p>3) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманға немесе авиакомпанияға берілген кешенді және коммерциялық ӘК үшін компанияның (ССА) С санатындағы жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар негізгі (мерзімді) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымда</p> <p>2. ӘК ТҚК жөніндегі маманның қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді емес және коммерциялық емес ӘК ТҚК бойынша міндеттерді орындау (AML):</p> <p>1) негізгі (мерзімді) техникалық қызмет көрсетуде ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының немесе авиакомпанияның маманына берілген күрделі емес ӘК үшін компанияның (ССА) С санатындағы жеке сертификаттау рұқсаты бойынша сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар ӘК</p> <p>3. Топтың орындауы талап етілетін өндірістік міндеттерді оның персоналы арасында олардың өкілеттіктері мен біліктіліктеріне сәйкес бөлу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыруды ұйымдастырудың рәсімдері</p> <p>2. Куәландырушы, қолдаушы және куәландырмайтын персоналдың өкілеттіктері, олардың құқықтары мен міндеттері</p>

	<p>3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым мен маман шешетін міндеттер шегінде авиациялық техникалық құжаттаманы қарым-қатынас жасау, хат алмасу, түсіну үшін жеткілікті көлемде шет тілінен</p> <p>4. ӘК ТҚК процесінде қолданылатын жабдықтар мен құрал-саймандардың техникалық сипаттамалары, конструктивтік ерекшеліктері мен пайдалану деректері</p> <p>5. Арнайы екпіндерді немесе жаңалықтарды қажет ететін салалар</p> <p>6. Қауіпсіздік шаралары және ескертулерді қолдану бойынша іс-шаралар қауіпсіздік және қауіпті жағдайлардың алдын алу</p> <p>7. Техник және топ персоналының лауазымдық нұсқаулықтары</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бөлімшесінің міндеттерін талқылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ағымдағы пайдаланылуына әсер ететін туындайтын мәселелерді тиімді шешу мақсатында ӘК желілік (жедел) және/немесе базалық (мерзімдік) ТҚК бөлімшесінің жедел кеңестеріне қатысу. 2. Топ қызметкерлерінің алдына және қажетті көлемде міндеттерді дұрыс қою 3. Қойылған міндеттерді орындау барысына әсер ететін ықтимал жағдайларды талдау және ескеру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ағымдағы өндірістік міндеттерді шешу жолдары мен тәсілдері 2. Алдыңғы ауысыммен аяқталмаған жұмыстар 3. Ауысымдар арасындағы өзара іс-қимыл және аяқталмаған жұмыстарды аяқтау рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 4: Сеніп тапсырылған топта орындалатын жұмыстарды бақылау, осы жұмыстарды сертификаттауды бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сеніп тапсырылған топта орындалатын жұмыстарды қолданыстағы техникалық деректерге қойылатын талаптар көлемінде бақылау 2. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару ұйымының процедурасына сәйкес және сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктеріне сәйкес әуе кемелеріндегі жұмыстарды сертификаттауды бақылау 3. Өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны

	<p>2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның рәсімдері ӘК-де орындалған жұмыстарды сертификаттау бойынша ӘК-нің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару</p> <p>3. Топ персоналының ресімдеуіне жататын өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 5: Жұмыс кестесінің сақталуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс кестесінің сақталуын, персоналдың штаттық кестеге сәйкес жұмыс учаскелеріне орналастырылуын, жоспарланған жұмыс көлемінің орындалуын және түпкілікті нәтиженің алынуын бақылау. 2. ӘК ТҚК жоспарлау кезінде және ауысымдық өндірістік тапсырманы орындау барысында топ жұмысының басымдықтарын анықтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыстардың кезектілігі, олардың нәтижелеріне адами фактордың ықпалын назарға ала отырып 2. Ауысымға өндірістік тапсырмалар 3. Техник пен оның тобы мамандарының лауазымдық нұсқаулықтары 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 6: Орындалатын және топтағы аяқталмаған жұмыстар технологиясының сақталуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиясының сақталуын, топ мамандарының ӘК техникалық қызмет көрсетуінің толықтығы мен сапасын, ауысымдар арасында аяқталмаған жұмыстарды қабылдау-тапсыру ережелерінің сақталуын бақылау 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру рәсімін толық көлемде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсіміне сәйкес аяқтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін сақтау тәртіп, еңбекті қорғау ережелері мен нормалары және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиялары 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері

	<p>3. Негізгі технологиялық процестерді, жөндеу әдістерін және жөндеу және реттеу жұмыстарының технологиясын</p> <p>4. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 7: Техник пен мамандардың жабдықтар, құрал-саймандар мен материалдар тобын пайдалануы	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК өндірушісі мақұлдаған жабдықты, құрал-сайманды және материалдарды қолдану 2. Топ мамандарының құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануын қадағалау 3. Ақаулы жабдықтар мен құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды өндіріс процесінен шығаруды бақылау
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де жұмыстарды орындау үшін талап етілетін жабдықтардың, құрал-саймандардың және материалдардың тізбесі 2. ӘК ТҚК кезінде жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды қолдануды айқындайтын қолданылатын техникалық деректердің 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың жарамды жабдықтар мен құралдарды пайдалану және ақаулы және жарамсыздарды өндіріс процесінен уақтылы алып тастау рәсімдері. 4. Материалдарды, құрал-саймандарды, сондай-ақ ӘК өндірушілері мақұлдамаған және ӘК-ге және оның компоненттеріне қолданылатын техникалық деректер тізбесіне енгізілмеген ӘК-нің компоненттерін ӘК-ге орнатуға және қолдануға жол бермеу үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 8: Мамандардың жұмыс сапасын бағалау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ қызметкерлерінің жұмыс сапасын, олардың жұмыс уақытын тиімді пайдалануын бағалау. 2. Топтың әрбір маманының жеке мүмкіндіктерін анықтау және олардың алдына оның тәжірибесі мен біліктілігіне сәйкес міндеттер қою. 3. Топтың әрбір маманы орындаған жұмыстардың сапасына объективті және жан-жақты баға беру
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналының өкілеттіктері және оның жеке тұлғаларының қабілеттері 2. Топ персоналының біліктілігі

		3. Топ персоналы орындайтын міндеттердің мазмұны
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау	Дағды 9: Персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктерге жан-жақты талдау жүргізу және олардың алдын алудың тиімді шараларын анықтау 2. Ақаулықтың түпкі себебін және топ қызметкерлерінің жұмысындағы қателіктерді анықтау 3. Топ персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу және олардың қайталануын болдырмау шараларын әзірлеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. Ақаулардың қайталануын және топ қызметкерлерінің жұмысындағы қателіктерді болдырмаудың жолдары мен тәсілдері 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ТҚК бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 4. Топ персоналының ресімдеуіне жататын есептік өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы 5. Топ персоналының өкілеттіктері және топ персоналының лауазымдық міндеттері
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 10: Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің жағдайын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызмет көрсетілетін ӘК жай-күйін бақылау, топ шешетін міндеттер шеңберінде ӘК-дегі жұмыстарды орындауға уақтылы шаралар қабылдау 2. ӘК паркі жай-күйінің мәртебесін өзгертуге шаралар қабылдау 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге кету кестесінің сақталуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК паркінің ағымдағы жай-күйі 2. Ағымдағы ауысымға жоспарланған техникалық қызмет көрсетуге ӘК-нің кету кестесі 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін оның ұшуға жарамдылық жай-күйіне оралу кестесі сақталмайтын жағдайлар туындаған жағдайда ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері 4. Техник пен оның тобы персоналының ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару қиындауы немесе бұзылуы мүмкін жағдайлардағы іс-қимылдары

	5. ӘК-де қолданылған іс-қимылдардан кейін ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару жөніндегі іс-шаралар
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 11: Әуе кемесінің ұшып шығуына рұқсат етілген ең аз жабдық тізбесі бойынша кейінге қалдырылған әуе кемелеріндегі ақаулардың мәртебесін бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК (MEL) және ӘК жолаушылар салонына жөнелтуге рұқсат етілген ең аз жабдықтардың тізімі бойынша кейінге қалдырылған ақауларды бақылау, қажет болған жағдайда ӘК борттық журналдарында (TLB/CLB) көрсетілген ескертулерді жою бойынша уақтылы шаралар қабылдау. техниктің өзі де, оның тобының мамандары да 2. ӘК және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды жабу / ұзарту шараларын қабылдау 3. ӘК-де MEL тармағын қолдану кезінде өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (САМО) ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашу /жабу / ұзарту жөніндегі рәсімдері 2. ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашуға / жабуға / ұзартуға байланысты қолданылатын техникалық деректердің тізбесі 3. Әуе кемесі командирінің MEL тармағын оқудағы және түсіндірудегі айқындаушы рөлі 4. MEL тармақтарын және ӘК мен оның жүйелеріне қойылуы мүмкін шектеулерді қолдану кезінде ӘК сертификаттаушы персоналының және экипажының өкілеттіктері 5. Master MEL мен MEL арасындағы айырмашылықтар, әуе компаниясының ӘК-де қолдану процедуралары Master MEL
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 12: Әуе кемесінің экипажымен өзара әрекеттесу және әуе	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Коммуникацияны талап ететін мәселелерде ӘК ұшуына дейін және одан кейін ұшу және кабина экипажымен тиімді және дұрыс өзара іс-қимыл жасау. 2. Қажет болған жағдайда және өз өкілеттіктеріне сәйкес ӘК (TLB) / (CLB) техникалық борттық журналдарына жазбаларды дұрыс орындау 3. Персоналдың мұндай жазбаларға реакциясын талап ететін техникалық журналдардағы жазбалар бойынша қажетті әрекеттерді дұрыс және толық көлемде анықтау <p>Білімдер:</p>

кемесінің техникалық борттық журналдарының жазбаларын талдау	<p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК техникалық борттық журналдарын (TLB)/(CLB) жүргізу бойынша ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) рәсімдері.</p> <p>2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым және/немесе авиакомпания TLB/CLB-ге жазбалар енгізуге рұқсат берген персоналдың тізбесі</p> <p>3. Авиакомпанияның әуе кемесінің ұшу және кабиналық экипаж мүшелері мен жердегі персоналдың өзара іс-қимылын қамтамасыз ету жөніндегі саясаты мен рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 13: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК-ге техникалық қызмет көрсету кезінде техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану және топ персоналының олардың қолданылуын бақылау</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық мәліметтердің талаптарын орындау</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>4. Топ қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК кезінде қолданылатын жанар-жағармай материалдарының, арнайы сұйықтықтар мен газдардың маркалары</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың құрамдас бөліктерін қажетті сақтық шаралары мен қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, мақсатына сай пайдалану</p> <p>2. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес дұрыс қолдану</p>

<p>Дағды 14: Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін пайдалану</p>	<p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>4. Топ қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Арнайы сұйықтықтардың, желімдердің, бояулардың, композиттік материалдардың және олардың компоненттерінің классификациялары мен қолдану технологиялары</p> <p>2. Өндіріс процесінде қолданылатын арнайы сұйықтықтарға, желімдерге, бояуларға, композиттік материалдарға және олардың құрамдас бөліктеріне қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 15: Әуе кемесіне орнату алдында компоненттердің өзара алмасуын тексеру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Компоненттерді ӘК-ге орнатпас бұрын бөлшектердің нөмірі мен сериясының сәйкестігін тексеруді қоса алғанда, компоненттердің қолданыстағы стандарттар мен ұшуға жарамдылық нұсқауларына сәйкестігін тексеру</p> <p>2. Ауыстырылатын ұшақтың құрамдас бөлігіне қолданылатын ұшуға жарамдылық директиваларының (AD) және қызмет көрсету бюллетендерінің (SB) мазмұнын түсіну</p> <p>3. Өндірушінің техникалық құжаттамасына сәйкес ӘК компоненттері бойынша қолданылатын техникалық деректерді талдау (Қосалқы бөлшектердің иллюстрацияланған каталогы (IPC), ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық (АММ) және ӘК мен оның компоненттерінің басқа да қолданылатын құжаттамалары)</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Өндірушінің техникалық құжаттамасына (IPC, АММ және ӘК және оның компоненттерінің басқа да қолданылатын техникалық құжаттамасы) сәйкес компоненттердің өзара алмасу стандарттары</p> <p>2. Қолданылатын техникалық құжаттаманың (SB, AD, сертификаттау талаптары) компоненттерін ӘК-ге ауыстыру кезінде</p> <p>3. ӘК өндірушісінің және компоненттердің компоненттердің өзара алмастырғыштығына қойылатын талаптарын тексеру бойынша ӘК ұйымдастыру және техникалық қызмет көрсету рәсімдері</p>

Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 16: Әуе кемесіндегі ақаулықтарды жоюды және жоюды бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды бақылау 2. Жоюға арналған бағдарламаның құрастырылуын қадағалау топ персоналының ӘК ақауларын жою 3. ӘК өндірушісінің ұсыныстарына сәйкес ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды орындау 4. ӘК-дегі істен шығулар мен ақауларды жою нәтижелері бойынша өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-дегі ақауларды жою және іздестіруді орындау технологиялары 2. Топтың технигі мен персоналының лауазымдық міндеттері 3. ӘК аяқталмаған жұмыстарды ӘК тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 4. Орындалуы қосарланған инспекциялар жүргізуді талап ететін аса маңызды міндеттердің тізбесі 5. Қосарланған тексеруді талап ететін тапсырмаларды орындау кезінде тапсырмаларды орындау және өндірістік техникалық құжаттаманы рәсімдеу рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 17: Б а с қ а авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 2. Топ мамандарына жеке-жеке берілген компанияның рұқсат беру куәліктерінің шектеулерін қайта бөлу кезінде әуе кемелерін жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым келісімшарт немесе шарт бойынша (үшінші тұлғаларға) қызмет көрсететін авиакомпаниялар, сондай-ақ келісімшартта немесе шартта белгіленген орындалатын жұмыстардың көлемі 2. Осы авиакомпаниялардың келісім-шарт бойынша орындалатын жұмыс көлеміндегі процедуралары 3. Техникалық және сервистік қызмет көрсетуге жіберу рәсімдері ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындауды қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың ӘК

	<p>4. Қосарлы тексеруді талап ететін авиакомпания белгілеген тізбе бойынша аса маңызды міндеттерді қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері мен жауапкершілігі</p> <p>5. Топтың техниктері мен персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 18: Әуе кемелері мен жерүсті жабдықтарының зақымдануының алдын алу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техниктің және топ мамандарының әуе кемелеріне, арнайы көліктерге және жердегі жабдықтарға зақым келтіруіне жол бермеу шараларын қолдану 2. ӘК және жерүсті жабдығының зақымданғаны туралы авиакомпанияға хабарлау рәсімін дұрыс қолдану 3. Талаптарды орындау: <ul style="list-style-type: none"> - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шаралары 2. Жердегі оқиғалар туралы ақпараттандыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 19: Есептік техникалық құжаттаманы ресімдеу және тапсыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және/немесе ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген тәртіпте техник ресімдеуге және тапсыруға жататын әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша техникалық құжаттаманы уактылы ресімдеу және тапсыру. авиакомпаниялардың мерзімдері және белгіленген тәртіппен 2. Цехтың, ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе авиакомпанияның рәсімдерімен анықталған топтың және оның қызметкерлерінің қызметіне қатысты басқа құжаттарды жүргізіңіз. 3. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және белгіленген тәртіппен

		<p>тапсырмаларды орындау кезінде және олар аяқталғаннан кейін топ персоналының өндірістік-техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеуін бақылау</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топтағы ӘК-де орындалған жұмыстардың нәтижелері бойынша ресімделуге жататын құжаттаманың құрамы 2. Топтағы жұмыстарды орындау барысында өндірістік-техникалық құжаттаманы рәсімдеу кезінде олардың өкілеттіктері мен топ персоналының өкілеттіктері 3. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Дағды 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техниктің өкілеттігі шегінде техник немесе басқа персонал тапсырмаларды орындаған ӘК және техникке жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты (ССА) бойынша орындалған тапсырманы сертификаттау. 2. Сертификаттауды талап ететін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу 3. Белгіленген стандарттар мен қағидаларға сәйкес персоналдың ӘК-де техникалық қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін ӘК-нің ұшуға жарамдылық жағдайына оралуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК және оның компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуді сертификаттау бойынша ҚР ережелері 2. Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттау үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Техниктің өкілеттіктері мен міндеттері 4. Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын (CRS) беру расталған өндірістік техникалық құжаттаманың тізбесі 5. ӘК ТҚК жөніндегі маманның куәлігіне біліктілік белгілерін алу, ұзарту және енгізу жөніндегі ҚР қағидалары 6. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттауға қойылатын шектеулер А, В1, В2, В3, С санаттарындағы / кіші санаттарындағы ӘК техникалық қызмет көрсету бойынша маман куәліктерінің иелері үшін
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды

Еңбек функциясы 4:
Техникке жеке-дара берілген компанияның рұқсат беру сертификаты шеңберінде міндеттерді сертификаттау

Дағды 2:
Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын шығару құқығын қолдау (CRS)

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Дағды 3:
Компанияның сертификаттау рұқсатының жарамдылық мерзімін қадағалау

Машықтар:

1. Орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығын алған кезде жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) дұрыс және жүйелі түрде жүргізу
2. Компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) мазмұнын, егер оның мазмұны ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания әзірлеген кодпен ұсынылған болса, дұрыс анықтау және түсіну
3. ӘКҚ-да ӘК-де жұмыстарды орындауға және орындалған жұмыстарды сертификаттауға, сондай-ақ маманға жеке рұқсат етілген басқа да қызмет түрлеріне рұқсатты дұрыс анықтау

Білімдер:

1. ӘК ТҚК тәжірибесін тіркеу бойынша жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) жүргізу рәсімдері
2. Мердігердің орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығы жоғалған кездегі жағдайлар
3. ӘК пайдалануға рұқсат беру сертификатын (Certificate Release to Service, CRS) беру құқығын қалпына келтіру жөніндегі өз іс-әрекеттерінің
4. Сертификаттаудың үлгілік нысанына сәйкес келетін мазмұндағы ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда немесе авиакомпанияда әзірленген компанияның (ССА) рұқсаттары
5. ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсету ұйымында әзірленген компанияның (СА) рұқсатының стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн

ұсынылмайды

Машықтар:

1. Компанияның (ССА) сертификаттау рұқсатын оның иесінің ұзарту және/немесе қызмет аясын кеңейту мақсатында бақылау процедурасын дұрыс орындау
2. Онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты компанияның жеке сертификаттау рұқсатын (ССА) тәжірибеде дұрыс қолдану
3. Компанияның дербес сертификаттау рұқсатын (ССА) иелену құқығын алу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның талаптарын орындау

Білімдер:

1. Компанияның сертификаттау рұқсатын (ССА) оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері
2. Компанияның жеке сертификаттау рұқсатының (ССА) жарамдылық мерзімін анықтайтын шектеулер
3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі

		<p>жауапкершілігі, егер ӘК қолданыстағы болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе ӘК күші жойылған жағдайда</p> <p>4. ССА иеленуге үміткерге ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы белгілеген тақырыптардың, сұрақтардың және оларға жауаптардың тізбесі</p>
<p>Еңбек функциясы 5: Өуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Өуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау, емес орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жазба негізінде орындалған жұмыстарды сертификаттауды қажет етпейтін өуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндетін сауатты орындау. "Рейтинг" XII бағанында ӘК, қозғалтқыш және В1 немесе В2 санатындағы персоналға техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаттары 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін, мұндай құжаттама рәсімдеуге көзделген жағдайда, дұрыс рәсімдеуге. 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін оларды сертификаттауды талап ететін сервистік жұмыстардан бөліп алу
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР қағидалары 2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды орындау рәсімдерін сипаттай отырып, ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылық 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін, сондай-ақ сертификаттауды талап етпейтін сервистік жұмыстарды орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері 4. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау бойынша ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК белгілі бір типі үшін ӘК пайдаланушының ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы, егер оның дизайнын пайдаланушы қамтамасыз етсе, оны дұрыс рәсімдеу

	<p>Дағды 2: Әуе кемесінің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының әуе кемелерінің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау</p>	<p>3. Өртүрлі пайдаланушылардың ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындау бойынша міндеттерді бөлу</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нұсқаулықтар (рәсімдер) пайдаланушы зерделеу және кейіннен қолдану үшін әзірлеген және айқындаған ұшу алдындағы инспекцияны орындау бойынша 2. Ұшу алдындағы инспекцияны орындауға рұқсат етілген персоналдың тізімін қоса алғанда, пайдаланушының өз ұшақтарында ұшу алдындағы инспекцияны жүзеге асыру рәсімдері 3. ӘК-де ұшу алдындағы инспекцияны орындау жөніндегі ҚР қағидалары 4. Кешенді ӘК және коммерциялық тасымалдарды орындайтын ӘК, сондай-ақ кешенді емес ӘК және коммерциялық емес тасымалдарды орындайтын ӘК ұшу алдындағы инспекцияны жүргізу бойынша ҚР ережелерінде көзделген жауапкершілік
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 6: Топ персоналын оқытуға қажеттілікті айқындау</p>	<p>Дағды 1: Топ персоналының оқытылуын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналының технологиялық операцияларды орындаудағы дағдыларын бақылау және бағалау 2. Қосымша оқытуды қажет ететін топ қызметкерлерінің проблемалық аймақтарын анықтау 3. Білімді, дағдыларды және тәжірибені беру үшін топ қызметкерлерін қосымша оқытуды ұйымдастыру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқытудың мақсаттары мен міндеттері 2. ӘК ТҚК кезінде жұмыстарды орындау технологиялары 3. ӘК-де технологиялық операцияларды орындау бойынша кезеңдер
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Топ мамандары үшін оқыту түрлерін анықтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ мамандарына қажетті оқыту түрін анықтау 2. Цехтың аға (жетекші) инженеріне топ мамандарына қажетті оқыту түрін ұсыну 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге тартылған персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР қағидаларының талаптарын практикада қолдану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ жұмысының стандарттары 2. Топ персоналы үшін қажетті оқыту түрлері мен курстарының тізбесі

		3. Инженердің бақылауындағы персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР ережелерінің талаптары
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 7: Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау	Дағды 1: Ұйым жоспарлаған оқытудан өту	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маманның жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтау 2. Алған білімін тәжірибеде қолдану 3. Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техниктерді даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері 2. Адами фактордың ӘК-ге техникалық қызмет көрсету нәтижелеріне, оның құрамдас бөліктеріне және ӘК-нің ұшуға жарамдылығына әсер ететін жағымсыз факторларды азайту жолдарына әсері 3. Техниктің лауазымдық міндеттері көлемінде авиациялық персоналды кәсіптік даярлау жөніндегі ҚР ережелері
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Қосымша еңбек функциясы 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау	Дағды 1: Оқытатын және бағалайтын персоналдың функцияларын орындау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дербес тағайындау кезінде функцияларды орындау: <ol style="list-style-type: none"> 1) В1 санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері 2) Механик А санатындағы тапсырмаларды практикалық орындауға үйрету бойынша супервайзер 3) В3 санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері 4) L санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері 5) Механиктің міндеттерін практикалық орындауға үйрету бойынша супервайзердің L санаты 6) В1 санатындағы персоналдың практикалық тағылымдамасының емтихан алушысы 7) В3 санатындағы персоналдың практикалық тағылымдамадан өтуінен емтихан алушы 8) Персоналдың практикалық тағылымдамасының емтихан алушысының L санаты 9) Әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттеріне оқыту жөніндегі Супервайзердің 10) Базалық дағдыларға оқыту жөніндегі супервайзердің 11) Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман куәлігін алуға үміткерлердің базалық дағдыларын емтихан алушы

		<p>2. Оқыту бағдарламасында көзделген тапсырманы орындау</p> <p>3. Оқытатын және бағалайтын персоналдың өкілеттіктерін тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК бойынша ұйымның оқытатын және бағалайтын персоналының өкілеттіктері</p> <p>2. Оқыту жүргізілетін міндеттер мен олардың мазмұны</p> <p>3. Сертификаттаушы персоналды бағалауды жүргізу өлшемшарттарының</p> <p>4. Бағалау жүргізу міндетті болып табылатын персоналдың тізбесі</p> <p>5. Кандидаттарды оқыту және бағалау нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың тізбесі</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Ұқыптылық</p> <p>Ұжымды басқару</p> <p>Жақсы ұйымдастырушылық және жұмыс уақытын жоспарлау дағдылары</p> <p>Нәтижеге бағытталу</p> <p>Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас</p> <p>Қарым-қатынас дағдылары</p> <p>Жақсы ниет</p> <p>Кәсібилік</p> <p>Орындаушылық</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. "Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің м.а 2015 жылғы 24 ақпандағы No 196 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі No 517. 3. "Куәліктерді беру және қолданылу мерзімін ұзарту ережелері авиация персоналы", ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі No 750 бұйрығы. 4. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	6	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі аға (жетекші) инженер
	4	Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В1 санатындағы техник-бригадирі
16. Кәсіптің карточкасы "Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техник":		
Топтың коды:	3115-4	
Қызмет атауының коды:	-	
Кәсіптің атауы:	Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техник	

СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4.1; 4.2; 4.3; 4.4		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Авиация персоналы куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы No 362 бұйрығы. "Авиация персоналының біліктілік деңгейін анықтауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 763 бұйрығы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	4.1 қосалқы деңгейі: кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелерінің түріне(леріне) сәйкес келетін кіші санаттағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге және инженерлік қызметтің басқа түрлеріне рұқсат беру санының басқа өлшемдерін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі анықтайды; 4.2 қосалқы деңгей: әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификатымен кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі, оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның әуе кемелеріне (түрлеріне) сәйкес келетін кіші санатта, рұқсаттар саны болған жағдайда. 4.2 қосалқы деңгейдегі әуе кемелерінің түрлері үшін 4.1 қосалқы деңгейден жоғары болады, ал инженерлік қызметтің басқа түрлері үшін — әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзінің қалауы бойынша. 4.3, 4.4 қосалқы деңгейлері үшін белгіленген талаптар 4.1, 4.2 қосалқы деңгейлеріне қарағанда қатаңырақ болуы шартымен әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі белгілейді. 4-деңгей үшін – В2 санаты бойынша модульдерді аяқтағаны туралы сертификат немесе мамандандырылған жалпы білім туралы диплом, әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету маманының сертификатын алу үшін негізгі дағдыларды меңгеру және кемінде 2 жыл жұмыс өтілі.		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:	ӘК ТҚК бойынша маман куәлігін алу үшін: негізгі орта білім беру кезінде - 2400 сағаттық кәсіптік даярлық және 5 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В2 санаты бойынша сертификат; техникалық авиациялық емес жағдайда-3 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В2 санаты бойынша сертификат қажет.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3115-4-002 - Аспаптар мен электрлік жабдық бойынша авиация механигі (техник)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын пайдалану және жұмыстарды жеке орындау бойынша топ персоналының жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау		

Еңбек функциялардың сипаттамасы

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Топ жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау 2. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау 3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау 4. Техникке жеке-дара берілген компанияның рұқсат беру сертификаты шеңберінде міндеттерді сертификаттау 5. Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау 6. Топ персоналын оқытуға қажеттілікті айқындау 7. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау
	Қосымша еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау
	Дағды 1: Топ мамандарының жұмысына басшылық жасау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК бойынша мамандардың (топтың) жұмысын келесі құрамда басқару: <ol style="list-style-type: none"> 1) жеңіл және аса жеңіл әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер және/немесе 2) жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету механиктері (В2 тапсырмаларында) және/немесе 3) ӘК техникалық қызмет көрсетуде көмек көрсету және/немесе ӘК техникалық қызмет көрсетуде тәжірибе жинақтау мақсатында тартылған мамандар
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топтың кәсіптік құрамының 2. Топ мамандарының лауазымдық нұсқаулықтарын 3. Ауысымдық өндірістік тапсырма
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
	Дағды 2: Міндеттерді белгілеу және жұмыс учаскелері бойынша топ қызметкерлерін бөлу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысым персоналының алдына қойылған өндірістік міндеттерді негізге ала отырып, жұмыс учаскелері бойынша топ құрамын бөлу 2. Топ персоналын тиімді пайдалануды жоспарлау 3. Ауысымдағы өндірістік тапсырмаға сәйкес топ мамандарының алдына міндеттерді дұрыс қою
<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналының біліктілігі 2. Топтың әрбір маманының өкілеттіктері 3. Өзінің лауазымдық нұсқаулықтарын 		
Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды	

<p>Дағды 3: Топ персоналы мен ұйым бөлімшелері арасындағы өзара іс-қимыл және үйлестіру</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК ТҚК бойынша ұйым бөлімшелерімен және авиакомпанияның аралас қызметтерімен тиімді өзара іс-қимыл жасау. 2. Топ жұмысын тиімді үйлестіру 3. Топ персоналының ауысымдық тапсырманы орындауын қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым бөлімшелері мен авиакомпанияның аралас қызметтері арасындағы өзара іс-қимыл рәсімдері 2. Техниктің кәсіптік қызметі аясындағы авиакомпанияның ұйымдық құрылымы 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның оның бөлімшелерінің өзара іс-қимылы бөлігіндегі рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 4: Топ персоналы үшін жұмыстағы басымдықтарды айқындау</p>	<p>Машықтар: 1. Өндірістік процесті сақтау және ӘК ұшу кестесін орындау мүддесінде топ персоналы үшін басымдықтарды белгілеу. 2. Топ персоналының технологиялық тәртіпті сақтауы мен авиакомпанияның коммерциялық мүддесі мен әуе кемесінің ұшу кестесін орындау арасындағы тепе-теңдікті табу 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер: 1. Өндіріс шығындарын азайтудың жолдары мен әдістері 2. Технологиялық тәртіптің нормалары мен ережелері 3. Топтың техниктері мен персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар: 1. Өндірістік жағдайға байланысты немесе жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде топ персоналын қайта бөлу 2. Қажет болған жағдайда персоналдың іс-қимыл бағыттарын түзету</p>

Еңбек функциясы 1:
Топ жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау

<p>Дағды 5: Персоналдың іс-қимылын түзету, топ мамандарын қайта бөлу</p>	<p>3. Ауысымдық тапсырманы орындау мақсатында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедураларының персоналын қайта бөлу талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қалыпты режимдегі жұмыс процесінің құрамдас бөліктері 2. Өндірісте жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде проблемаларды шешу жолдары 3. Өндірістік процесті адами ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 6: Талап етілетін біліктілігі бар маман болмаған жағдайда шаралар қабылдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топтың алдына қойылған міндеттерді ойдағыдай орындау үшін уақтылы шаралар қабылдау 2. Жоспарланған жұмыстарды орындау үшін мамандар тобында қажетті біліктіліктің жоқтығы туралы өзіңіздің тікелей басшыңызды уақтылы хабардар етіңіз және оларды шешу бойынша шаралар қабылдаңыз 3. Орындауға талап етілетін міндеттерді орындау бойынша мамандардың біліктілік деңгейін қамтамасыз ету бойынша талаптар мен стандарттарды іс жүзінде қолдану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қойылған міндеттерді орындау үшін талап етілетін мамандардың біліктілігі 2. Тапсырманы орындау және орындау үшін қажетті ресурстар болмаған кезде шешімдер қабылдау үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Міндеттерді орындауға талап етілетін мамандардың біліктілік деңгейіне қойылатын талаптар
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 7:</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігі мен өндіріс үшін қолайсыз салдарға әкеп соқтыратын жағдайларда жұмыстарды тоқтата тұру, қызметкерлерді ауыстыру бойынша шаралар қабылдау 2. Топ мамандарын жұмысқа ықтимал қолайсыз салдарға әкеп соғатын жағдайда жібермеу бойынша шаралар қабылдау 3. Анықталған фактілер туралы тікелей басшыны дереу хабардар ету 4. Ұшу қауіпсіздігіне және өндіріске әсер ететін факторларды болжау

Еңбек процесін қалыпқа келтіру үшін қосымша шаралар қабылдау	<p>5. Талаптарды орындау:</p> <ul style="list-style-type: none"> - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормалары <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Еңбек заңнамасы персоналды жұмыстан шеттету бөлігінде 2. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері 3. Медиация әдістері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 8:</p> <p>Материалдық және ақпараттық ресурстардың қолжетімділігін қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топтағы ӘК ТҚК процесінің қамтамасыз етілуін бақылау: <ul style="list-style-type: none"> - материалдық ресурстармен - топтың персоналына жүктелген міндеттерді орындау үшін қажетті қолданыстағы техникалық мәліметтермен 2. ӘК тұрып қалуын болдырмау бойынша шараларды уақтылы қабылдау, ӘК ұшу кестесінің бұзылуы және жоспарланған жұмыстардың негізсіз тоқтатылуы 3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналының қажеттіліктеріне: <ol style="list-style-type: none"> 1) материалдық-техникалық ресурстарда 2) құралда 3) жабдықта 2. Бөлімшенің алдына қойылған міндеттерді табысты орындау үшін қажетті қолданылатын техникалық деректердің 3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз етуді ұйымдастырудың рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топтағы жұмыстарды орындау кезінде пайдаланылатын техникалық деректердің қолданылуын, олардың даталары, шығарылған нөмірлері және қолданылған құжаттың қайта қаралуы бойынша өзектілігін бағалау 2. Топ персоналының өзекті емес техникалық деректерді қолдануын болдырмау бойынша шаралар қабылдау

	<p>Дағды 9: Техникалық деректердің қолданылуын бағалау</p>	<p>3. Тапсырмаларды орындау барысында өзекті техникалық деректерді тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қолданылатын техникалық деректердің өзектілігін бағалау және күші жойылған құжаттарды уақтылы алып қою бойынша ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 2. Бөлімше персоналы үшін өзекті техникалық деректерді орналастыру орындары 3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде өзекті техникалық деректерді қолдану қажеттілігі бойынша орындаушының жауапкершілік деңгейі 4. ӘК ТҚК реттейтін өндірушілердің орналастырылған құжаттары бар интернет-серверлердің мекенжайлары, ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда әзірленген нұсқаулықтар мен рәсімдер, ӘК ТҚК қатысты
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саясатын ұстану</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маманның құзыреті шегінде ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігі мәселелерін өндірістік процестің және маман қызметінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру 2. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік жүйесінің құрамдас компоненттерін іс жүзінде қолдану 3. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді тану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саласындағы саясаты 2. Өз лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маманның орны мен рөлі 3. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін басқару жүйесінің міндеттері мен компоненттері
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекелдер (қауіптер) туралы хабардар ету және өз құзыреті мен міндеттерін қайта бөлудегі тәуекелдерді барынша азайту 2. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді төмендету бойынша шаралар қабылдау

<p>Еңбек функциясы 2: Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау</p>	<p>Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды іске асыру</p>	<p>3. Өз құзыретінің шегінде тәуекелдер мен қауіптерді азайту үшін алдын алу шараларын анықтау және жүзеге асыру ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікті қолайлы деңгейге дейін</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тәуекелдер мен қауіптер туралы ақпараттандыру жөніндегі ұйымда қабылданған жүйенің 2. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатерлер (қауіптер) туралы хабарлау бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер туындаған кездегі өз іс-әрекеттері 3. ӘК және/немесе авиакомпанияға ТҚК жөніндегі ұйымда қолайлы ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік деңгейін айқындау 4. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді азайтудың жолдары мен жолдары
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 3: Өз өкілеттіктері шегінде әуе кемелерін пайдалануды тоқтата тұру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді айқындау 2. Өз өкілеттіктері шеңберінде ӘК ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке қауіп төнген жағдайда ӘК пайдалануды тоқтата тұру 3. Өкілеттіктері болмаған жағдайда, кейіннен олардың алдын алу шараларын қабылдау мақсатында ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатер туралы тікелей басшыны хабардар ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер 2. Маманға жеке-жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты шегінде оның өкілеттіктері 3. Маман келесі жағдайларда қабылдауы керек әрекеттер өз лауазымдық міндеттерін орындау кезінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді анықтау
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Төменде келтірілген тізімді қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей, бригадалардан, топтардан және / немесе жеке орындаушылардан тұратын әуе кемесінің желілік және / немесе базалық техникалық қызмет көрсету бөлімшелеріндегі ауысым шешетін

<p>Дағды 1: Эуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қолдау</p>	<p>міндеттер шеңберінде эуе кемесінің ұшуға жарамдылығын сақтау.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ӘК ТҚК бойынша жоспарлы және жоспардан тыс жұмыстарды орындау - ӘК істен шығулары мен ақаулықтарын жоюға - ӘК жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстарды орындау - орындауға талап етілген ӘК ұшуға жарамдылығының қолданылатын директивалары бойынша жұмыстарды орындауға <p>2. Эуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету талаптарына және қолданылатын техникалық мәліметтерге сәйкес топ персоналының алдына қойылған міндеттерді орындауға қол жеткізу</p> <p>3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету жөніндегі міндеттер және ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету мақсатында ӘК техникалық қызмет көрсету персоналы тартылған міндеттер 2. ӘК ТҚК бойынша персонал жұмылдырылған міндеттерді орындаудың тәсілдері мен әдістері 3. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері 4. Топтың техниктері мен персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі маманның қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді ӘК және коммерциялық ӘК үшін ӘК ТҚК жөніндегі міндеттерді орындау (AML): 1) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның маманына немесе эуе компаниясына берілген В2 санатындағы компанияның (ССА) жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар желілік (операциялық) ӘК техникалық қызмет көрсетуде және/немесе 2) ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының маманына немесе эуе компаниясына берілген В2 санатындағы компанияның (ССА) жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету персоналының өкілеттіктері бар ӘК негізгі (мерзімді) техникалық қызмет көрсетуде және/немесе

Дағды 2:
Топтың құрамында немесе жеке әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау

3) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманға немесе авиакомпанияға берілген кешенді және коммерциялық ӘК үшін компанияның (ССА) С санатындағы жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар негізгі (мерзімді) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымда

2. ӘК ТҚК жөніндегі маманның қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді емес және коммерциялық емес ӘК ТҚК бойынша міндеттерді орындау (AML):

1) негізгі (мерзімді) техникалық қызмет көрсетуде ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының немесе авиакомпанияның маманына берілген күрделі емес ӘК үшін компанияның (ССА) С санатындағы жеке сертификаттау рұқсаты бойынша сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар ӘК

3. Топтың орындауы талап етілетін өндірістік міндеттерді оның персоналы арасында олардың өкілеттіктері мен біліктіліктеріне сәйкес бөлу

Білімдер:

1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыруды ұйымдастырудың рәсімдері

2. Куәландырушы, қолдаушы және куәландырмайтын персоналдың өкілеттіктері, олардың құқықтары мен міндеттері

3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым мен маман шешетін міндеттер шегінде авиациялық техникалық құжаттаманы қарым-қатынас жасау, хат алмасу, түсіну үшін жеткілікті көлемде шет тілінен

4. ӘК ТҚК процесінде қолданылатын жабдықтар мен құрал-саймандардың техникалық сипаттамаларын, конструктивтік ерекшеліктерін және пайдалану деректерін

5. Арнайы екпіндерді немесе жаңалықтарды қажет ететін салалар

6. Қауіпсіздік жөніндегі іс-қимылдар және қауіпсіздік жөніндегі ескертулерді қолдану және қауіпті жағдайлардың алдын алу

7. Техник және топ персоналының лауазымдық нұсқаулықтары

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Дағды 3:
Әуе кемелеріне техникалық қызмет

Машықтар:

1. ӘК ағымдағы пайдаланылуына әсер ететін туындайтын мәселелерді тиімді шешу мақсатында ӘК желілік (жедел) және/немесе базалық (мерзімдік) ТҚК бөлімшесінің жедел кеңестеріне қатысу.

2. Топ қызметкерлерінің алдына және қажетті көлемде міндеттерді дұрыс қою

3. Қойылған міндеттерді орындау барысына әсер ететін ықтимал жағдайларды талдау және ескеру

көрсету бөлімшесінің міндеттерін талқылау	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ағымдағы өндірістік міндеттерді шешу жолдары мен тәсілдері 2. Алдыңғы ауысыммен аяқталмаған жұмыстар 3. Ауысымдар арасындағы өзара іс-қимыл және аяқталмаған жұмыстарды аяқтау рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 4: Сеніп тапсырылған топта орындалатын жұмыстарды бақылау, осы жұмыстарды сертификаттауды бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сеніп тапсырылған топта орындалатын жұмыстарды қолданыстағы техникалық деректерге қойылатын талаптар көлемінде бақылау 2. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе әуе кемесінің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару ұйымының процедурасына сәйкес және сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктеріне сәйкес әуе кемелеріндегі жұмыстарды сертификаттауды бақылау 3. Өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК-де орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 3. Топ персоналының рәсімдеуіне жататын өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 5: Жұмыс кестесінің сақталуын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс кестесінің сақталуын, персоналдың штаттық кестеге сәйкес жұмыс учаскелеріне орналастырылуын, жоспарланған жұмыс көлемінің орындалуын және түпкілікті нәтиженің алынуын бақылау. 2. ӘК ТҚК жоспарлау кезінде және ауысымдық өндірістік тапсырманы орындау барысында топ жұмысының басымдықтарын анықтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыстардың кезектілігі, олардың нәтижелеріне адами фактордың ықпалын назарға ала отырып 2. Ауысымға өндірістік тапсырмалар 3. Техник пен оның тобы мамандарының лауазымдық нұсқаулықтары

	4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 6: Орындалатын және топтағы аяқталмаған жұмыстар технологиясының сақталуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиясының сақталуын, топ мамандарының ӘК техникалық қызмет көрсетуінің толықтығы мен сапасын, ауысымдар арасында аяқталмаған жұмыстарды қабылдау-тапсыру ережелерінің сақталуын бақылау 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру рәсімін толық көлемде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсіміне сәйкес аяқтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиялары 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. Негізгі технологиялық процестерді, жөндеу әдістерін және жөндеу және реттеу жұмыстарының технологиясын 4. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 7: Техник пен мамандардың жабдықтар, құрал-саймандар мен материалдар тобын пайдалануы	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК өндірушісі мақұлдаған жабдықты, құрал-сайманды және материалдарды қолдану 2. Топ мамандарының құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануын қадағалау 3. Ақаулы жабдықтар мен құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды өндіріс процесінен шығаруды бақылау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де жұмыстарды орындау үшін талап етілетін жабдықтардың, құрал-саймандардың және материалдардың тізбесі 2. ӘК ТҚК кезінде жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды қолдануды айқындайтын қолданылатын техникалық деректердің 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың жарамды жабдықтар мен

	<p>құралдарды пайдалану және ақаулы және жарамсыздарды өндіріс процесінен уақтылы алып тастау рәсімдері.</p> <p>4. Материалдарды, құрал-саймандарды, сондай-ақ ӘК өндірушілері мақұлдамаған және ӘК-ге және оның компоненттеріне қолданылатын техникалық деректер тізбесіне енгізілмеген ӘК-нің компоненттерін ӘК-ге орнатуға және қолдануға жол бермеу үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 8: Мамандардың жұмыс сапасын бағалау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ қызметкерлерінің жұмыс сапасын, олардың жұмыс уақытын тиімді пайдалануын бағалау. 2. Топтың әрбір маманының жеке мүмкіндіктерін анықтау және олардың алдына оның тәжірибесі мен біліктілігіне сәйкес міндеттер қою. 3. Топтың әрбір маманы орындаған жұмыстардың сапасына объективті және жан-жақты баға беру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналының өкілеттіктері және оның жеке тұлғаларының қабілеттері 2. Топ персоналының біліктілігі 3. Топ персоналы орындайтын міндеттердің мазмұны
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 9: Персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктерге жан-жақты талдау жүргізу және олардың алдын алудың тиімді шараларын анықтау 2. Ақаулықтың түпкі себебін және топ қызметкерлерінің жұмысындағы қателіктерді анықтау 3. Топ персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу және олардың қайталануын болдырмау шараларын әзірлеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. Топ қызметкерлерінің жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын-алу және олардың қайталануының жолдары мен тәсілдері 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ТҚК бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 4. Топ персоналының ресімдеуіне жататын есептік өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы

		5. Топ персоналының өкілеттіктері және топ персоналының лауазымдық міндеттері
Еңбек функциясы 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 10: Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің жағдайын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызмет көрсетілетін ӘК жай-күйін бақылау, топ шешетін міндеттер шеңберінде ӘК-дегі жұмыстарды орындауға уақтылы шаралар қабылдау 2. ӘК паркі жай-күйінің мәртебесін өзгертуге шаралар қабылдау 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге кету кестесінің сақталуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК паркінің ағымдағы жай-күйі 2. Ағымдағы ауысымға жоспарланған техникалық қызмет көрсетуге ӘК-нің кету кестесі 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін оның ұшуға жарамдылық жай-күйіне оралу кестесі сақталмайтын жағдайлар туындаған жағдайда ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері 4. ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару қиындауы немесе бұзылуы мүмкін жағдайлардағы техник пен оның тобы персоналының іс-қимылы 5. ӘК-де қолданылған іс-қимылдардан кейін ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару жөніндегі іс-шаралар
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 11: Әуе кемесінің ұшып шығуына рұқсат етілген ең аз жабдық тізбесі бойынша кейінге қалдырылған әуе кемелеріндегі ақаулардың мәртебесін бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК (MEL) және ӘК жолаушылар салонына жөнелтуге рұқсат етілген ең аз жабдықтардың тізімі бойынша кейінге қалдырылған ақауларды бақылау, қажет болған жағдайда ӘК борттық журналдарында (TLB/CLB) көрсетілген ескертулерді жою бойынша уақтылы шаралар қабылдау техниктің өзі де, оның тобының мамандары да 2. ӘК және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды жабу / ұзарту шараларын қабылдау 3. ӘК-де MEL тармағын қолдану кезінде өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашу /жабу / ұзарту жөніндегі рәсімдері 2. ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашуға / жабуға / ұзартуға байланысты қолданылатын техникалық деректердің тізбесі

	<p>3. Әуе кемесі командирінің MEL тармағын оқудағы және түсіндірудегі айқындаушы рөлі</p> <p>4. MEL тармақтарын және ӘК мен оның жүйелеріне қойылуы мүмкін шектеулерді қолдану кезінде ӘК сертификаттаушы персоналының және экипажының өкілеттіктері</p> <p>5. Master MEL мен MEL арасындағы айырмашылықтар, әуе компаниясының ӘК-де қолдану процедуралары Master MEL</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 12:</p> <p>Әуе кемесінің экипажымен өзара әрекеттесу және әуе кемесінің техникалық борттық журналдарының жазбаларын талдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Коммуникацияны талап ететін мәселелерде ӘК ұшуына дейін және одан кейін ұшу және кабина экипажымен тиімді және дұрыс өзара іс-қимыл жасау. 2. Қажет болған жағдайда және өз өкілеттіктеріне сәйкес ӘК (TLB) / (CLB) техникалық борттық журналдарына жазбаларды дұрыс орындау 3. Персоналдың мұндай жазбаларға реакциясын талап ететін техникалық журналдардағы жазбалар бойынша қажетгі әрекеттерді дұрыс және толық көлемде анықтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК техникалық борттық журналдарын (TLB)/(CLB) жүргізу бойынша ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) рәсімдері. 2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым және/немесе авиакомпания TLB/CLB-ге жазбалар енгізуге рұқсат берген персоналдың тізбесі 3. Авиакомпанияның әуе кемесінің ұшу және кабиналық экипаж мүшелері мен жердегі персоналдың өзара іс-қимылын қамтамасыз ету жөніндегі саясаты мен рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 13:</p> <p>Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-ге техникалық қызмет көрсету кезінде техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану және топ персоналының олардың қолданылуын бақылау 2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық мәліметтердің талаптарын орындау 3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау 4. Топ қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету

сұйықтықтар мен газдарды қолдану	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК кезінде қолданылатын жанар-жағармай материалдарының, арнайы сұйықтықтар мен газдардың маркалары 2. Жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық деректердің талаптары өндірістік процесіте 3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұны
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 14: Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін пайдалану</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың құрамдас бөліктерін қажетті сақтық шаралары мен қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, мақсатына сай пайдалану 2. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес дұрыс қолдану 3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау 4. Топ қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы сұйықтықтардың, желімдердің, бояулардың, композиттік материалдардың және олардың компоненттерінің классификациялары мен қолдану технологиялары 2. Өндіріс процесінде қолданылатын арнайы сұйықтықтарға, желімдерге, бояуларға, композиттік материалдарға және олардың құрамдас бөліктеріне қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар 3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұны
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компоненттерді ӘК-ге орнатпас бұрын бөлшектердің нөмірі мен сериясының сәйкестігін тексеруді қоса алғанда, компоненттердің қолданыстағы стандарттар мен ұшуға жарамдылық нұсқауларына сәйкестігін тексеру 2. Ауыстырылатын ұшақтың құрамдас бөлігіне қолданылатын ұшуға жарамдылық

<p>Дағды 15: Өуе кемесіне орнату алдында компоненттердің өзара алмасуын тексеру</p>	<p>директиваларының (AD) және қызмет көрсету бюллетендерінің (SB) мазмұнын түсіну</p> <p>3. Өндірушінің техникалық құжаттамасына сәйкес ӘК компоненттері бойынша қолданылатын техникалық деректерді талдау (Қосалқы бөлшектердің иллюстрацияланған каталогы (IPC), Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық (АММ) және өуе кемесінің және оның компоненттерінің басқа қолданыстағы құжаттамасы)</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Өндірушінің техникалық құжаттамасына (IPC, АММ және ӘК және оның компоненттерінің басқа да қолданылатын техникалық құжаттамасы) сәйкес компоненттердің өзара алмасу стандарттары</p> <p>2. Қолданылатын техникалық құжаттаманың (SB, AD, сертификаттау талаптары) компоненттерін ӘК-ге ауыстыру кезінде</p> <p>3. ӘК өндірушісінің және компоненттердің компоненттердің өзара алмастырғыштығына қойылатын талаптарын тексеру бойынша ӘК ұйымдастыру және техникалық қызмет көрсету рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 16: Өуе кемесіндегі ақаулықтарды жоюды және жоюды бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды бақылау</p> <p>2. Топ персоналының ӘК ақауларын жою бағдарламасын құрастыруын бақылау</p> <p>3. ӘК өндірушісінің ұсыныстарына сәйкес ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды орындау</p> <p>4. ӘК-дегі істен шығулар мен ақауларды жою нәтижелері бойынша өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК-дегі ақауларды жою және іздестіруді орындау технологиялары</p> <p>2. Топтың технигі мен персоналының лауазымдық міндеттері</p> <p>3. ӘК аяқталмаған жұмыстарды ӘК тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>4. Орындалуы қосарланған инспекциялар жүргізуді талап ететін аса маңызды міндеттердің тізбесі</p> <p>5. Қосарланған тексерулерді талап ететін тапсырмаларды орындау кезінде тапсырмаларды орындау және өндірістік техникалық құжаттаманы рәсімдеу рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p>

<p>Дағды 17: Б а с қ а авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау</p>	<p>1. Басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 2. Топ мамандарына жеке-жеке берілген компанияның рұқсат беру куәліктерінің шектеулерін қайта бөлу кезінде әуе кемелерін жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым келісімшарт немесе шарт бойынша (үшінші тұлғаларға) қызмет көрсететін авиакомпаниялар, сондай-ақ келісімшартта немесе шартта белгіленген орындалатын жұмыстардың көлемі 2. Осы авиакомпаниялардың келісім-шарт бойынша орындалатын жұмыс көлеміндегі процедуралары 3. ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындауды қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың ӘК-не техникалық және сервистік қызмет көрсетуге рұқсат беру рәсімдері 4. Қосарлы тексеруді талап ететін авиакомпания белгілеген тізбе бойынша аса маңызды міндеттерді қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері мен жауапкершілігі 5. Топтың техниктері мен персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 18: Әуе кемелері мен жерүсті жабдықтарының зақымдануының алдын алу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Топтың техникі мен мамандарының әуе кемелеріне, арнайы көліктерге және жердегі жабдықтарға зақым келтірмеуіне жол бермеу шараларын қабылдау 2. ӘК және жерүсті жабдығының зақымданғаны туралы авиакомпанияға хабарлау рәсімін дұрыс қолдану 3. Талаптарды орындау: - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шаралары 2. Жердегі оқиғалар туралы ақпараттандыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері</p>

	3. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 19: Есептік техникалық құжаттаманы ресімдеу және тапсыру	<p>Машықтар:</p> <p>1. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және тәртіпте техник ресімдеуі және тапсыруы тиіс әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеу және тапсыру.</p> <p>2. Цехтың, ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе авиакомпанияның рәсімдерімен анықталған топтың және оның қызметкерлерінің қызметіне қатысты басқа құжаттарды жүргізіңіз.</p> <p>3. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және белгіленген тәртіппен тапсырмаларды орындау кезінде және олар аяқталғаннан кейін топ персоналының өндірістік-техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеуін бақылау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Топтағы ӘК-де орындалған жұмыстардың нәтижелері бойынша ресімделуге жататын құжаттаманың құрамы</p> <p>2. Топтағы жұмыстарды орындау барысында өндірістік-техникалық құжаттаманы ресімдеу кезінде олардың өкілеттіктері мен топ персоналының өкілеттіктері</p> <p>3. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Техниктің өкілеттігі шегінде техник немесе басқа персонал тапсырмаларды орындаған ӘК және техникке жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты (ССА) бойынша орындалған тапсырманы сертификаттау.</p> <p>2. Сертификаттауды талап ететін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу</p> <p>3. Белгіленген стандарттар мен қағидаларға сәйкес персоналдың ӘК-де техникалық қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін ӘК-нің ұшуға жарамдылық жағдайына оралуын қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p>

	<p>Дағды 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК және оның компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуді сертификаттау бойынша ҚР ережелері 2. Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттау үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Техниктің өкілеттіктері мен міндеттері 4. Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын (CRS) беру расталған өндірістік техникалық құжаттаманың тізбесі 5. ӘК ТҚК жөніндегі маманның куәлігіне біліктілік белгілерін алу, ұзарту және енгізу жөніндегі ҚР қағидалары 6. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттауға қойылатын шектеулер А, В1, В2, В3, С санаттарындағы / кіші санаттарындағы ӘК техникалық қызмет көрсету бойынша маман куәліктерінің иелері үшін
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 4: Техникке жеке-дара берілген компанияның рұқсат беру сертификаты шеңберінде міндеттерді сертификаттау</p>	<p>Дағды 2: Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын шығару құқығын қолдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығын алған кезде жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) дұрыс және жүйелі түрде жүргізу 2. Компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) мазмұнын, егер оның мазмұны ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания әзірлеген кодпен ұсынылған болса, дұрыс анықтау және түсіну 3. ӘҚК-да ӘК-де жұмыстарды орындауға және орындалған жұмыстарды сертификаттауға, сондай-ақ маманға жеке рұқсат етілген басқа да қызмет түрлеріне рұқсатты дұрыс анықтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК тәжірибесін тіркеу бойынша жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) жүргізу рәсімдері 2. Мердігердің орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығы жоғалған кездегі жағдайлар 3. ӘК пайдалануға рұқсат беру сертификатын (Certificate Release to Service, CRS) беру құқығын қалпына келтіру жөніндегі өз іс-әрекеттерінің 4. ӘК техникалық қызмет көрсету мекемесінде немесе авиакомпанияда әзірленген компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн 5. Ұйымда әзірленген компания рұқсатының (СА) үлгілік нысанына сәйкес келетін мазмұны
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>

	<p>Дағды 3: Компанияның сертификаттау рұқсатының жарамдылық мерзімін қадағалау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның (ССА) сертификаттау рұқсатын оның иесінің ұзарту және/немесе қызмет аясын кеңейту мақсатында бақылау процедурасын дұрыс орындау 2. Онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты компанияның жеке сертификаттау рұқсатын (ССА) тәжірибеде дұрыс қолдану 3. Компанияның дербес сертификаттау рұқсатын (ССА) иелену құқығын алу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның сертификаттау рұқсатын (ССА) оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері 2. Компанияның жеке сертификаттау рұқсатының (ССА) жарамдылық мерзімін анықтайтын шектеулер 3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ӘК қолданыстағы болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе ӘК күші жойылған жағдайда 4. ССА иеленуге үміткерге ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы белгілеген тақырыптар мен тақырыптардың, сұрақтар мен жауаптардың тізбесі
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. XII "Рейтинг" бағанындағы жазба негізінде орындалған жұмыстарды сертификаттауды қажет етпейтін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты негізінде әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету міндетін сауатты түрде орындау. әуе кемесінің түрі, қозғалтқышы және В1 немесе В2 санатындағы персонал 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін, мұндай құжаттама ресімдеуге көзделген жағдайда, дұрыс ресімдеуге. 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін оларды сертификаттауды талап ететін сервистік жұмыстардан бөліп алу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР қағидалары 2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды орындау рәсімдерін сипаттай отырып, ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылық

Еңбек функциясы 5:
 Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау

3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері, сондай-ақ сондай-ақ сертификаттауды қажет етпейтін сервистік жұмыстар

4. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау бойынша ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Дағды 2:
 Әуе кемесінің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының әуе кемелерінің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау

Машықтар:

1. ӘК белгілі бір типі үшін ӘК пайдаланушының ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау
2. Өндірістік техникалық құжаттаманы, егер оның дизайнын пайдаланушы қамтамасыз етсе, оны дұрыс рәсімдеу
3. Әртүрлі пайдаланушылардың ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындау бойынша міндеттерді бөлу

Білімдер:

1. Нұсқаулықтар (рәсімдер) пайдаланушы зерделеу және кейіннен қолдану үшін әзірлеген және айқындаған ұшу алдындағы инспекцияны орындау бойынша
2. Ұшу алдындағы инспекцияны орындауға рұқсат етілген персоналдың тізімін қоса алғанда, пайдаланушының өз ұшақтарында ұшу алдындағы инспекцияны жүзеге асыру рәсімдері
3. ӘК-де ұшу алдындағы инспекцияны орындау жөніндегі ҚР қағидалары
4. Кешенді ӘК және коммерциялық тасымалдарды орындайтын ӘК, сондай-ақ кешенді емес ӘК және коммерциялық емес тасымалдарды орындайтын ӘК ұшу алдындағы инспекцияны жүргізу бойынша ҚР ережелерінде көзделген жауапкершілік

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Дағды 1:
 Топ персоналының оқытылуын бақылау

Машықтар:

1. Топ қызметкерлерінің технологиялық операцияларды орындаудағы дағдыларын бақылау және бағалау
2. Мұқтаж топ персоналының проблемалық аймақтарын анықтау қосымша оқытуда
3. Білімді, дағдыларды және тәжірибені беру үшін топ қызметкерлерін қосымша оқытуды ұйымдастыру

Білімдер:

<p>Еңбек функциясы 6: Топ персоналын оқытуға қажеттілікті айқындау</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1. Оқытудың мақсаттары мен міндеттері 2. ӘК ТҚК кезінде жұмыстарды орындау технологиялары 3. ӘК-де технологиялық операцияларды орындау бойынша кезеңдер
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Топ мамандары үшін оқыту түрлерін анықтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ мамандарына қажетті оқыту түрін анықтау 2. Цехтың аға (жетекші) инженеріне топ мамандарына қажетті оқыту түрін ұсыну 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге тартылған персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР қағидаларының талаптарын практикада қолдану
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ жұмысының стандарттары 2. Топ персоналы үшін қажетті оқыту түрлері мен курстарының тізбесі 3. Инженердің бақылауындағы персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР ережелерінің талаптары
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 7: Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау</p>	<p>Дағды 1: Ұйым жоспарлаған оқытудан өту</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маманның жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтау 2. Алған Білімін тәжірибеде қолдану 3. Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техниктерді даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері 2. Адами фактордың ӘК-ге техникалық қызмет көрсету нәтижелеріне, оның құрамдас бөліктеріне және ӘК-нің ұшуға жарамдылығына әсер ететін жағымсыз факторларды азайту жолдарына әсері 3. Техниктің лауазымдық міндеттері көлемінде авиациялық персоналды кәсіптік даярлау жөніндегі ҚР ережелері
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дербес тағайындау кезінде функцияларды орындау: <ol style="list-style-type: none"> 1) В2 санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері 2) В2L санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері

<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау</p>	<p>Дағды 1: Оқытатын және бағалайтын персоналдың функцияларын орындау</p>	<p>3) В2 санатындағы персоналдың практикалық тағылымдамадан өтуінен емтихан алушы 4) В2L санатындағы персоналдың практикалық тағылымдамасының емтихан алушысы 5) Өуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттеріне оқыту жөніндегі Супервайзердің 6) Базалық дағдыларға оқыту жөніндегі супервайзердің 7) Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман куәлігін алуға үміткерлердің базалық дағдыларын емтихан алушы</p> <p>2. Оқыту бағдарламасында көзделген тапсырманы орындау 3. Оқытатын және бағалайтын персоналдың өкілеттіктерін тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ТҚК бойынша ұйымның оқытатын және бағалайтын персоналының өкілеттіктері 2. Оқыту жүргізілетін міндеттер мен олардың мазмұны 3. Сертификаттаушы персоналды бағалауды жүргізу өлшемшарттарының 4. Бағалау жүргізу міндетті болып табылатын персоналдың тізбесі 5. Кандидаттарды оқыту және бағалау нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың тізбесі</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Ұқыптылық Ұжымды басқару Жақсы ұйымдастырушылық және жұмыс уақытын жоспарлау дағдылары Нәтижеге бағытталу Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас Қарым-қатынас дағдылары Жақсы ниет Кәсібилік Орындаушылық</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. "Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің м.а 2015 жылғы 24 ақпандағы No 196 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі No 517. 3. "Куәліктерді беру және қолданылу мерзімін ұзарту ережелері авиация персоналы", ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі No 750 бұйрығы. 4. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы.</p>	
	<p>СВШ-нің деңгейі:</p>	<p>Кәсіптің атауы:</p>

СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	6	Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі аға (жетекші) инженер	
	5	Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В2 санатындағы инженер-бригадир	
	4	Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В2 санатындағы техник-бригадирі	
17. Кәсіптің карточкасы "Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ауысымының бастығы (Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсету ауысымының бастығы)":			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ауысымының бастығы (Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсету ауысымының бастығы)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	5.3; 5.4		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Авиация персоналы куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы No 362 бұйрығы.		
	"Авиация персоналының біліктілік деңгейін анықтауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 763 бұйрығы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік:
	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
5.1 қосалқы деңгей: кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелерінің түріне(леріне) сәйкес келетін кіші санаттағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге және инженерлік қызметтің басқа түрлеріне рұқсат беру санының басқа өлшемдерін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі анықтайды; 5.2 қосалқы деңгей: әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі,			

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелеріне (түрлеріне) сәйкес келетін кіші санатта, мақұлдаулар саны болған жағдайда. 5.2 қосалқы деңгейдегі әуе кемелерінің түрлері үшін 5.1 қосалқы деңгейден жоғары болады, ал инженерлік қызметтің басқа түрлері үшін — әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету ұйымының өз қарауы бойынша. 5.3, 5.4 қосалқы деңгейлері үшін белгіленген талаптар 5.1, 5.2 қосалқы деңгейлеріне қарағанда қатаңырақ болуы шартымен әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі белгілейді. 5-деңгей үшін – В1.1 және В1.3 кіші санаттары бойынша В1 санаты бойынша модульдерді тапсыру туралы сертификат немесе әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету маманының сертификатын алу үшін мамандандырылған ресми білім, негізгі дағдыларды меңгеру және кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі туралы диплом. 5-деңгей үшін – В1.2 және В1.4 кіші санаттары бойынша В1 санаты бойынша модульдерді тапсыру туралы сертификат немесе әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету маманының сертификатын алу үшін мамандандырылған ресми білім, негізгі дағдыларды меңгеру және кемінде 1 жыл жұмыс тәжірибесі туралы диплом.	
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	ӘК ТҚК бойынша маман куәлігін алу үшін: негізгі орта білім беру кезінде - 2400 сағаттық кәсіптік даярлық және 5 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В1 н/е В2 санаты бойынша сертификат; техникалық авиациялық емес жағдайда-3 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В1 н/е В2 санаты бойынша сертификат қажет.	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-4-004 - Авиация бастығы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемелеріне желілік (жедел) немесе базалық (мерзімдік) техникалық қызмет көрсету ауысымының персоналының жұмысын ұйымдастыру, басшылық ету және бақылау және жұмыстарды жеке орындау	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысым жұмысын ұйымдастыру, басшылық ету және бақылау 2. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау 3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау 4. Ауысым бастығына жеке-жеке берілген компанияның рұқсат беру куәлігі бойынша тапсырмаларды сертификаттау 5. Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау 6. Ауысым персоналын оқытуға қажеттілікті айқындау 7. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау
	Қосымша еңбек функциялары:	1. ӘК ТҚК бойынша ұйым персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК бойынша мамандардың (ауысымның) жұмысын келесі құрамда басқаруға: <ol style="list-style-type: none"> 1) желілік техникалық қызмет көрсету бойынша инженер-бригадир В1 және/немесе санаттағы әуе кемелері

- 2) В1 және/немесе санаттағы әуе кемелеріне базалық техникалық қызмет көрсету инженері-бригадирі
- 3) ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі инженерлер және/немесе
- 4) техник-бригадир желілік техникалық қызмет көрсету әуе кемелерінің санаты В1, және/немесе
- 5) В1 және/немесе санатты әуе кемелеріне базалық техникалық қызмет көрсету техник-бригадирі
- 6) ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер және/немесе
- 7) жеңіл және аса жеңіл әуе кемелерінің ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер және/немесе
- 8) А санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механиктер (тек ӘК желілік ТҚК-де), және/немесе
- 9) әуе кемелерінің жолаушылар салонына қызмет көрсету жөніндегі механиктер және/немесе
- 10) В2 және/немесе санаттағы әуе кемелеріне желілік техникалық қызмет көрсету инженері-бригадирі
- 11) әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі инженерлер және/немесе
- 12) техник-В2 және/немесе санаттағы әуе кемелеріне базалық техникалық қызмет көрсету бригадирі
- 13) әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер және/немесе
- 14) жеңіл және аса жеңіл әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер және/немесе
- 15) L санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механиктер
- 16) жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету механиктері және/немесе
- 17) әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету жөніндегі механиктер
- 18) ӘК ТҚК-не көмек көрсету және/немесе ӘК ТҚК-не тәжірибе жинақтау мақсатында тартылған мамандар

Дағды 1:

Ауысым мамандарының жұмысына басшылық жасау

Білімдер:

1. Ауысымның кәсіптік құрамының
2. Ауысым мамандарының лауазымдық нұсқаулықтарын

	<p>3. Ауысымға кіретін персоналдың құзыреттері мен өкілеттіктері</p> <p>4. Ауысымдық өндірістік тапсырма</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 2: Міндеттерді белгілеу және ауысым персоналын жұмыс учаскелері бойынша бөлу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысым персоналының алдына қойылған өндірістік міндеттерді негізге ала отырып, ауысым құрамын жұмыс учаскелері бойынша бөлу 2. Ауысым персоналын тиімді пайдалануды жоспарлау 3. Ауысымдағы өндірістік тапсырмаға сәйкес топ мамандарының алдына міндеттерді дұрыс қою <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысым персоналының біліктілігі 2. Ауысымның әрбір маманының өкілеттіктері 3. Ауысым персоналының жеке лауазымдық нұсқаулықтары мен лауазымдық нұсқаулықтары 4. ӘК ТҚК бойынша ұйымның құрылымы және ӘК желілік (жедел) және базалық (мерзімдік) ТҚК бөлімшелері шешетін міндеттер
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 3: Ауысым персоналы мен ұйым бөлімшелері арасындағы өзара іс-қимыл және үйлестіру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК бойынша ұйым бөлімшелерімен және авиакомпанияның аралас қызметтерімен тиімді өзара іс-қимыл жасау. 2. Ауысым жұмысын тиімді үйлестіру 3. Ауысым персоналының ауысымдық тапсырманы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдеріне сәйкес орындауына қол жеткізу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым бөлімшелері мен авиакомпанияның аралас қызметтері арасындағы өзара іс-қимыл рәсімдері 2. Ауысым бастығының және ауысым персоналының кәсіптік қызметі шеңберіндегі авиакомпанияның және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының ұйымдық құрылымы 3. Ауысымдық тапсырманы ойдағыдай орындауға кедергі келтіретін мәселелерді шешудің жолдары мен әдістері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысым персоналы үшін өндірістік процесті сақтау және ӘК ұшу кестесін орындау мүддесінде басымдықтарды белгілеу. 2. Ауысым персоналының технологиялық тәртіпті сақтауы мен авиакомпанияның коммерциялық

Еңбек функциясы 1:
 Ауысым жұмысын
 ұйымдастыру, басшылық
 ету және бақылау

<p>Дағды 4: Ауысым персоналы үшін жұмыстағы басымдықтарды анықтау</p>	<p>мүддесі мен әуе кемесінің ұшу кестесін орындау арасындағы тепе-теңдікті табу</p> <p>3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және ауысым қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>4. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым, ауысым және оның персоналы шешетін міндеттер шеңберінде ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе авиакомпанияның белгіленген қағидалары мен рәсімдерінің талаптарын орындау</p>
	<p>Білімдер:</p> <p>1. Өндіріс шығындарын азайтудың жолдары мен әдістері</p> <p>2. Технологиялық тәртіптің нормалары мен ережелері</p> <p>3. Еңбек заңнамасының ауысым бастығына және ауысым персоналына қатысты бөлігінде</p> <p>4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 5: Персоналдың іс-қимылын түзету, ауысым мамандарын қайта бөлу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ауысым персоналын өндірістік жағдайға байланысты немесе жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде қайта бөлу</p> <p>2. Қажет болған жағдайда персоналдың іс-қимыл бағыттарын түзету</p> <p>3. Ауысымдық тапсырманы орындау мақсатында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедураларының персоналын қайта бөлу талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қалыпты режимдегі жұмыс процесінің құрамдас бөліктері</p> <p>2. Өндірісте жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде проблемаларды шешу жолдары</p> <p>3. Өндірістік процесті адами ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ауысым алдында қойылған міндеттерді ойдағыдай орындау үшін уақтылы шаралар қабылдау</p> <p>2. Жоспарланған жұмыстарды орындау үшін ауысымда қажетті біліктілігі бар мамандардың</p>

<p>Дағды 6: Талап етілетін біліктілігі бар маман болмаған жағдайда шаралар қабылдау</p>	<p>жогтығы туралы өзінің тікелей басшысына уақтылы хабарлау және оларды шешу бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Орындауға талап етілетін міндеттерді орындау бойынша мамандардың біліктілік деңгейін қамтамасыз ету бойынша талаптар мен стандарттарды іс жүзінде қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қойылған міндеттерді орындау үшін талап етілетін мамандардың біліктілігі</p> <p>2. Тапсырманы орындау және орындау үшін қажетті ресурстар болмаған кезде шешімдер қабылдау үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. Міндеттерді орындауға талап етілетін мамандардың біліктілік деңгейіне қойылатын талаптар</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 7: Еңбек процесін қалыпқа келтіру үшін қосымша шаралар қабылдау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу қауіпсіздігі мен өндіріс үшін қолайсыз салдарға әкеп соқтыратын жағдайларда жұмыстарды тоқтата тұру, қызметкерлерді ауыстыру бойынша шаралар қабылдау</p> <p>2. Ауысым мамандарының жұмысына қолайсыз салдарға әкеп соғуы мүмкін жағдайда жол бермеу бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Анықталған фактілер туралы тікелей басшыны дереу хабардар ету</p> <p>4. Ұшу қауіпсіздігіне және өндіріске әсер ететін факторларды болжау</p> <p>5. Талаптарды орындау:</p> <ul style="list-style-type: none"> - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын <p>Білімдер:</p> <p>1. ҚР Еңбек заңнамасы персоналды жұмыстан шеттету бөлігінде</p> <p>2. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері</p> <p>3. Медиация әдістерінің</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ауысымда ӘК ТҚК процесінің қамтамасыз етілуін бақылау:</p> <ul style="list-style-type: none"> - материалдық ресурстармен - ауысым персоналына жүктелген міндеттерді орындау үшін қажетті қолданыстағы техникалық мәліметтермен

<p>Дағды 8: Материалдық және ақпараттық ресурстардың қолжетімділігін қамтамасыз ету</p>	<p>2. ӘК тұрып қалуын, ӘК ұшып шығу кестесінің бұзылуын және негізсіз тоқтатылуын болдырмау бойынша шараларды уақтылы қабылдау жоспарланған жұмыстар</p> <p>3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ауысым персоналының қажеттіліктерінің:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) материалдық-техникалық ресурстарда 2) құралда 3) жабдықта <p>2. Бөлімшенің алдына қойылған міндеттерді табысты орындау үшін қажетті қолданылатын техникалық деректердің</p> <p>3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз етуді ұйымдастырудың рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 9: Техникалық деректердің қолданылуын бағалау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысымдағы жұмыстарды орындау кезінде пайдаланылатын техникалық деректердің қолданылуын, олардың қолданылған құжаттың даталары, шығарылған нөмірлері және қайта қаралуы бойынша өзектілігін бағалау 2. Ауысым персоналының маңызды емес техникалық деректерді қолдануын болдырмау бойынша шаралар қабылдау 3. Тапсырмаларды орындау барысында өзекті техникалық деректерді тәжірибеде дұрыс қолдану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қолданылатын техникалық деректердің өзектілігін бағалау және күші жойылған құжаттарды уақтылы алып қою бойынша ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 2. Бөлімше персоналы үшін өзекті техникалық деректерді орналастыру орындары 3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде өзекті техникалық деректерді қолдану қажеттілігі бойынша орындаушының жауапкершілік деңгейі 4. Орналастырылған құжаттары бар интернет-серверлердің мекенжайлары ӘК ТҚК реттейтін өндірушілерді, ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда әзірленген ӘК ТҚК қатысты нұсқаулықтар мен рәсімдерді
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p>

	<p>Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саясатын ұстану</p>	<p>1. Маманның құзыреті шегінде ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігі мәселелерін өндірістік процестің және маман қызметінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру</p> <p>2. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік жүйесінің құрамдас компоненттерін іс жүзінде қолдану</p> <p>3. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді тану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саласындағы саясаты</p> <p>2. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маманның орны мен рөлі</p> <p>3. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін басқару жүйесінің міндеттері мен компоненттері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау</p>	<p>Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды іске асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекелдер (қауіптер) туралы хабардар ету және өз құзыреті мен міндеттерін қайта бөлудегі тәуекелдерді барынша азайту</p> <p>2. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді төмендету бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Өз құзыретінің шегінде тәуекелдер мен қауіптерді азайту үшін алдын алу шараларын анықтау және жүзеге асыру ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікті қолайлы деңгейге дейін</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Тәуекелдер мен қауіптер туралы ақпараттандыру жөніндегі ұйымда қабылданған жүйенің</p> <p>2. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатерлер (қауіптер) туралы хабарлау бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер туындаған кездегі өз іс-әрекеттері</p> <p>3. ӘК және/немесе авиакомпанияға ТҚК жөніндегі ұйымда қолайлы ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік деңгейін айқындау</p> <p>4. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді азайтудың жолдары мен жолдары</p>

	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 3: Өз өкілеттіктері шегінде әуе кемелерін пайдалануды тоқтата тұру</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар: 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді айқындау 2. Өз өкілеттіктері шеңберінде ӘК ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке қауіп төнген жағдайда ӘК пайдалануды тоқтата тұру 3. Өкілеттіктері болмаған жағдайда, кейіннен олардың алдын алу шараларын қабылдау мақсатында ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатер туралы тікелей басшыны хабардар ету</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер 2. Маманға жеке-жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты шегінде оның өкілеттіктері 3. Маман келесі жағдайларда қабылдауы керек әрекеттер өз лауазымдық міндеттерін орындау кезінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді анықтау</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қолдау</p>	<p>Машықтар: 1. Төменде келтірілген тізімді қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей, бригадалардан, топтардан және / немесе жеке орындаушылардан тұратын әуе кемесінің желілік және / немесе базалық техникалық қызмет көрсету бөлімшелеріндегі ауысым шешетін міндеттер шеңберінде әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын сақтау.: - ӘК ТҚК бойынша жоспарлы және жоспардан тыс жұмыстарды орындау - ӘК істен шығулары мен ақаулықтарын жоюға - ӘК жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстарды орындау - орындауға талап етілген ӘК ұшуға жарамдылығының қолданылатын директивалары бойынша жұмыстарды орындауға 2. Әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету талаптарына және қолданылатын техникалық мәліметтерге сәйкес ауысым персоналының алдына қойылған міндеттерді орындауға қол жеткізу 3. Әуе кемелеріне және авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедуралары, ҚР Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету ережелері мен стандарттары шеңберінде, егер ауысым алдында қойылған міндеттерді уақытында орындау мүмкін болмаса, дұрыс шешімдер қабылдау</p> <p>Білімдер:</p>

	<p>1. ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету жөніндегі міндеттер және ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету мақсатында ӘК техникалық қызмет көрсету персоналы тартылған міндеттер</p> <p>2. ӘК ТҚК бойынша персонал жұмылдырылған міндеттерді орындаудың тәсілдері мен әдістері</p> <p>3. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері</p> <p>4. Әуе кемелеріне және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері, ҚР Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету ережелері мен стандарттары ӘК-де орындауға талап етілген жұмыстарды неғұрлым кеш мерзімге немесе мерзімге ауыстыру бойынша</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Ауысым құрамында немесе жеке әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі маманның қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді ӘК және коммерциялық ӘК үшін ӘК ТҚК жөніндегі міндеттерді орындау (AML):</p> <p>1) А, және/немесе В1 санаттарында және тиісті ішкі санаттарда, және/немесе В2 санатында компанияның (ҚҚА) дербес сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету персоналының өкілеттіктері бар желілік (операциялық) ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымында немесе әуе компаниясында маманға берілген, және/немесе</p> <p>2) компанияның дербес сертификаттау рұқсаты (ҚҚА), В1 санаттары және сәйкес ішкі санаттар және /немесе В2 санаттары бойынша әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның маманына берілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді қамтамасыз ететін персоналдың өкілеттіктері бар әуе кемелеріне негізгі (мерзімді) техникалық қызмет көрсетуде. әуе компаниясы және /немесе</p> <p>3) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның маманына немесе авиакомпанияға берілген кешенді ӘК үшін компанияның (ҚҚА) С санатындағы жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар негізгі (мерзімді) ӘК техникалық қызмет көрсетуде</p> <p>3. Бригаданың орындауы талап етілетін өндірістік міндеттерді олардың өкілеттіктері мен біліктіліктеріне сәйкес оның персоналы арасында бөлу</p> <p>Білімдер:</p>

	<p>1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыруды ұйымдастырудың рәсімдері</p> <p>2. Куәландырушы, қолдаушы және куәландырмайтын персоналдың өкілеттіктері, олардың құқықтары мен міндеттері</p> <p>3. Міндеттер шегінде авиациялық техникалық құжаттаманы қарым-қатынас жасау, хат алмасу, түсіну үшін жеткілікті көлемде шет тілінен, ӘК ТҚК жөніндегі ұйым және маман шешетін мәселелер</p> <p>4. ӘК ТҚК процесінде қолданылатын жабдықтар мен құрал-саймандардың техникалық сипаттамаларын, конструктивтік ерекшеліктерін және пайдалану деректерін</p> <p>5. Арнайы екпіндерді немесе жаңалықтарды қажет ететін салалар</p> <p>6. Қауіпсіздік жөніндегі іс-қимылдар және қауіпсіздік жөніндегі ескертулерді қолдану және қауіпті жағдайлардың алдын алу</p> <p>7. Ауысым бастығының және ауысым персоналының лауазымдық нұсқаулықтары</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бөлімшесінің міндеттерін жоспарлау және талқылау	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ағымдағы пайдаланылуына әсер ететін туындайтын мәселелерді тиімді шешу мақсатында ӘК желілік (жедел) және/немесе базалық (мерзімдік) ТҚК бөлімшесінде жедел жиналыстар өткізу</p> <p>2. Ауысым персоналының алдына және қажетті көлемде міндеттерді дұрыс қою</p> <p>3. Қойылған міндеттерді орындау барысына әсер ететін ықтимал жағдайларды талдау және ескеру</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ағымдағы өндірістік міндеттерді шешу жолдары мен тәсілдері</p> <p>2. Алдыңғы ауысыммен аяқталмаған жұмыстар</p> <p>3. Ауысымдар арасындағы өзара іс-қимыл және аяқталмаған жұмыстарды аяқтау рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 4: Ауысыммен орындалатын	<p>Машықтар:</p> <p>1. Сеніп тапсырылған топта орындалатын жұмыстарды қолданыстағы техникалық деректерге қойылатын талаптар көлемінде бақылау</p> <p>2. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару ұйымының (САМО немесе ОАО) рәсімдеріне сәйкес және соған сәйкес әуе кемелеріндегі жұмыстарды сертификаттауды бақылау сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктерімен</p>

жұмыстарды бақылау, осы жұмыстарды сертификаттауды бақылау	<p>3. Өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысым персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК-де орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО немесе ОАО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 3. Ауысым персоналының рәсімдеуіне жататын өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 5: Жұмыс кестесінің сақталуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс кестесінің сақталуын, персоналдың штаттық кестеге сәйкес жұмыс учаскелеріне орналастырылуын, жоспарланған жұмыс көлемінің орындалуын және түпкілікті нәтиженің алынуын бақылау. 2. ӘК ТҚК жоспарлау кезінде және ауысымдық өндірістік тапсырманы орындау процесінде ауысым жұмысының басымдықтарын анықтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және ауысым қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыстардың кезектілігі, олардың нәтижелеріне адами фактордың ықпалын назарға ала отырып 2. Ауысымға өндірістік тапсырмалар 3. Ауысым бастығының және оның ауысым мамандарының лауазымдық нұсқаулықтары 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 6: Орындалатын жұмыстар технологиясының және	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиясының сақталуын, ауысым мамандарының ӘК техникалық қызмет көрсетуінің толықтығы мен сапасын, ауысымдар арасында аяқталмаған жұмыстарды қабылдау-тапсыру ережелерінің сақталуын бақылау 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру рәсімін толық көлемде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсіміне сәйкес аяқтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау

<p>ауысымда аяқталмаған жұмыстардың сақталуын бақылау</p>	<p>және бригада қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиялары 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. Негізгі технологиялық процестерді, жөндеу әдістерін және жөндеу және реттеу жұмыстарының технологиясын 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 7: Ауысым бастығының және ауысым мамандарының құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануы</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК өндірушісі мақұлдаған жабдықты, құрал-сайманды және материалдарды қолдану 2. Мамандардың жабдықты, құрал-саймандарды және материалдарды ауыстыруды пайдалануын бақылау 3. Ақаулы жабдықтар мен құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды өндіріс процесінен шығаруды бақылау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де жұмыстарды орындау үшін талап етілетін жабдықтардың, құрал-саймандардың және материалдардың тізбесі 2. ӘК ТҚК кезінде жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды қолдануды айқындайтын қолданылатын техникалық деректердің 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың жарамды жабдықтар мен құрал-саймандарды пайдалану және жарамсыздарын уақтылы алып қою рәсімдері және өндірістік процестен жарамсыз. 4. Материалдарды, құрал-саймандарды, сондай-ақ ӘК өндірушілері мақұлдамаған және ӘК-ге және оның компоненттеріне қолданылатын техникалық деректер тізбесіне енгізілмеген ӘК-нің компоненттерін ӘК-ге орнатуға және қолдануға жол бермеу үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысым персоналының жұмыс сапасын, олардың жұмыс уақытын тиімді пайдалануын бағалау. 2. Ауысымдағы әрбір маманның жеке мүмкіндіктерін анықтау және олардың алдына оның тәжірибесі мен біліктілігіне сәйкес міндеттер қою.

	<p>Дағды 8: Мамандардың жұмыс сапасын бағалау</p>	<p>3. Ауысымның әрбір маманы орындаған жұмыстардың сапасына объективті және жан-жақты баға беру</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысым персоналының өкілеттіктері және оның жеке тұлғаларының қабілеттері 2. Ауысым персоналының біліктілігі 3. Ауысым персоналы орындайтын міндеттердің мазмұны
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 9: Персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысым персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктерге жан-жақты талдау жүргізу және олардың алдын алудың тиімді шараларын анықтау 2. Ауысым қызметкерлерінің жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің түпкі себебін анықтау 3. Ауысым персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу және олардың қайталануын болдырмау шараларын әзірлеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысым персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. Ақаулар мен қателіктердің алдын алу мен қайталаудың жолдары мен әдістері ауысым персоналының жұмысындағы 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ТҚК бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 4. Ауысым персоналының ресімдеуіне жататын есептік өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы 5. Ауысым персоналының өкілеттіктері және ауысым персоналының лауазымдық міндеттері
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету</p>	<p>Дағды 10:</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызмет көрсетілетін ӘК жай-күйін бақылау, ауысым шешетін міндеттер шеңберінде ӘК-дегі жұмыстарды орындауға уақтылы шаралар қабылдау 2. ӘК паркі жай-күйінің мәртебесін өзгертуге шаралар қабылдау 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге кету кестесінің сақталуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК паркінің ағымдағы жай-күйі 2. Ағымдағы ауысымға жоспарланған техникалық қызмет көрсетуге ӘК-нің кету кестесі

және оның орындалуын бақылау	Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің жағдайын бақылау	<p>3. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін оның ұшуға жарамдылық жай-күйіне оралу кестесі сақталмайтын жағдайлар туындаған жағдайда ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>4. Ауысым бастығының және оның ауысым персоналының ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару қиындауы немесе бұзылуы мүмкін жағдайлардағы іс-қимылдары</p> <p>5. ӘК-де қолданылған іс-қимылдардан кейін ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару жөніндегі іс-шаралар</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Дағды 11: Әуе кемесінің ұшып шығуына рұқсат етілген ең аз жабдық тізбесі бойынша кейінге қалдырылған әуе кемелеріндегі ақаулардың мәртебесін бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК (MEL) және ӘК жолаушылар салонына жөнелтуге рұқсат етілген ең аз жабдықтардың тізімі бойынша кейінге қалдырылған ақауларды бақылау, қажет болған жағдайда ӘК борттық журналдарында (TLB/CLB) көрсетілген ескертулерді жою бойынша уақтылы шаралар қабылдау. ауысым бастығының өзі де, оның ауысым мамандары да</p> <p>2. ӘК және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды жабу / ұзарту шараларын қабылдау</p> <p>3. ӘК-де MEL тармағын қолдану кезінде өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашу /жабу / ұзарту жөніндегі рәсімдері</p> <p>2. ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашуға / жабуға / ұзартуға байланысты қолданылатын техникалық деректердің тізбесі</p> <p>3. Әуе кемесі командирінің MEL тармағын оқудағы және түсіндірудегі айқындаушы рөлі</p> <p>4. MEL тармақтарын және ӘК мен оның жүйелеріне қойылуы мүмкін шектеулерді қолдану кезінде ӘК сертификаттаушы персоналының және экипажының өкілеттіктері</p> <p>5. Master MEL мен MEL арасындағы айырмашылықтар, әуе компаниясының ӘК-де қолдану процедуралары Master MEL</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Коммуникацияны талап ететін мәселелерде ӘК ұшуына дейін және одан кейін ұшу және кабина экипажымен тиімді және дұрыс өзара іс-қимыл жасау.</p>

<p>Дағды 12: Әуе кемесінің экипажымен өзара әрекеттесу және әуе кемесінің техникалық борттық журналдарының жазбаларын талдау</p>	<p>2. Қажет болған жағдайда және өз өкілеттіктеріне сәйкес ӘК (TLB) / (CLB) техникалық борттық журналдарына жазбаларды дұрыс орындау</p> <p>3. Қажетті әрекеттерді дұрыс және толық көлемде анықтау персоналдың мұндай жазбаларға реакциясын талап ететін техникалық журналдардағы жазбалар туралы</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК техникалық борттық журналдарын (TLB)/(CLB) жүргізу бойынша ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (САМО) рәсімдері.</p> <p>2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым және/немесе авиакомпания TLB/CLB-ге жазбалар енгізуге рұқсат берген персоналдың тізбесі</p> <p>3. Авиакомпанияның әуе кемесінің ұшу және кабиналық экипаж мүшелері мен жердегі персоналдың өзара іс-қимылын қамтамасыз ету жөніндегі саясаты мен рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 13: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК техникалық қызмет көрсету кезінде техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану және ауысым персоналының олардың қолданылуын бақылау</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық мәліметтердің талаптарын орындау</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>4. Ауысым персоналының оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК кезінде қолданылатын жанар-жағармай материалдарының, арнайы сұйықтықтар мен газдардың маркалары</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p>

<p>Дағды 14: Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін пайдалану</p>	<p>1. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың құрамдас бөліктерін қажетті сақтық шаралары мен қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, мақсатына сай пайдалану</p> <p>2. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес дұрыс қолдану</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>4. Ауысым персоналының оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Арнайы сұйықтықтардың, желімдердің, бояулардың, композиттік материалдардың және олардың компоненттерінің классификациялары мен қолдану технологиялары</p> <p>2. Өндіріс процесінде қолданылатын арнайы сұйықтықтарға, желімдерге, бояуларға, композиттік материалдарға және олардың құрамдас бөліктеріне қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 15: Әуе кемесіне орнатылған өзара алмасуын тексеру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Компоненттерді ӘК-ге орнатпас бұрын бөлшектердің нөмірі мен сериясының сәйкестігін тексеруді қоса алғанда, компоненттердің қолданыстағы стандарттар мен ұшуға жарамдылық нұсқауларына сәйкестігін тексеру</p> <p>2. Ауыстырылатын ұшақтың құрамдас бөлігіне қолданылатын ұшуға жарамдылық директиваларының (AD) және қызмет көрсету бюллетендерінің (SB) мазмұнын түсіну</p> <p>3. Өндірушінің техникалық құжаттамасына сәйкес ӘК компоненттері бойынша қолданылатын техникалық деректерді талдау (Қосалқы бөлшектердің иллюстрацияланған каталогы (IPC), ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық (АММ) және ӘК мен оның компоненттерінің басқа да қолданылатын құжаттамалары)</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Өндірушінің техникалық құжаттамасына (IPC, АММ және ӘК және оның компоненттерінің басқа да қолданылатын техникалық құжаттамасы) сәйкес компоненттердің өзара алмасу стандарттары</p>

	<p>2. Қолданылатын техникалық құжаттаманың (SB, AD, сертификаттау талаптары) компоненттерін ӘК-ге ауыстыру кезінде</p> <p>3. ӘК өндірушісінің және компоненттердің компоненттердің өзара алмастырғыштығына қойылатын талаптарын тексеру бойынша ӘК ұйымдастыру және техникалық қызмет көрсету рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 16: Әуе кемесіндегі ақаулықтарды жоюды және жоюды бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды бақылау 2. Ауысым персоналының ӘК ақауларын жою бағдарламасын құрастыруын бақылау 3. ӘК өндірушісінің ұсыныстарына сәйкес ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды орындау 4. ӘК-дегі істен шығулар мен ақауларды жою нәтижелері бойынша өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-дегі ақауларды жою және іздестіруді орындау технологиялары 2. Ауысым бастығының және ауысым персоналының лауазымдық міндеттері 3. ӘК аяқталмаған жұмыстарды ӘК тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 4. Орындалуы қосарланған инспекциялар жүргізуді талап ететін аса маңызды міндеттердің тізбесі 5. Қосарланған тексеруді талап ететін тапсырмаларды орындау кезінде тапсырмаларды орындау және өндірістік техникалық құжаттаманы рәсімдеу рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 17: Б а с қ а авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 2. Компанияның рұқсат беру сертификаттарының шектеулерін қайта бөлуде ӘК-ні жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау, ауысым мамандарына жеке берілген 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым келісімшарт немесе шарт бойынша (үшінші тұлғаларға) қызмет көрсететін авиакомпаниялар, сондай-ақ

<p>қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау</p>	<p>келісімшартта немесе шартта белгіленген орындалатын жұмыстардың көлемі</p> <p>2. Осы авиакомпаниялардың келісім-шарт бойынша орындалатын жұмыс көлеміндегі процедуралары</p> <p>3. ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындауды қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың ӘК-не техникалық және сервистік қызмет көрсетуге рұқсат беру рәсімдері</p> <p>4. Қосарлы тексеруді талап ететін авиакомпания белгілеген тізбе бойынша аса маңызды міндеттерді қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері мен жауапкершілігі</p> <p>5. Еңбек заңнамасының ауысым бастығына және ауысым персоналына қатысты бөлігінде</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 18: Әуе кемелері мен жерүсті жабдықтарының зақымдануының алдын алу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ауысым бастығының және ауысым мамандарының автокөлікпен, арнайы көлікпен және жердегі құрал-жабдықтармен ӘК зақымдануының алдын алу шараларын қолдану</p> <p>2. ӘК және жерүсті жабдығының зақымданғаны туралы авиакомпанияға хабарлау рәсімін дұрыс қолдану</p> <p>3. Талаптарды орындау:</p> <ul style="list-style-type: none"> - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын <p>Білімдер:</p> <p>1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шаралары</p> <p>2. Жердегі оқиғалар туралы ақпараттандыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету ұйымының рәсімдерінде белгіленген мерзімде және тәртіпте ауысым бастығы рәсімдеуге және тапсыруға жататын әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша техникалық құжаттаманы уақтылы рәсімдеу және тапсыру.</p>

Дағды 19:
Есептік техникалық құжаттаманы ресімдеу және тапсыру

2. Цехтың, ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе авиакомпанияның рәсімдерімен анықталған ауысым қызметіне және оның персоналына қатысты басқа құжаттарды жүргізіңіз.
3. Ауысым персоналының ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және белгіленген тәртіппен тапсырмаларды орындау кезінде және олар аяқталғаннан кейін өндірістік-техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеуін бақылау

Білімдер:

1. Ауысымда ӘК-де орындалған жұмыстардың нәтижелері бойынша ресімделуге тиіс құжаттаманың құрамы
2. Ауысымдағы жұмыстарды орындау процесінде өндірістік-техникалық құжаттаманы ресімдеу кезінде олардың өкілеттіктері мен ауысым персоналының өкілеттіктері
3. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Дағды 1:
Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау

Машықтар:

1. Ауысым бастығының немесе ауысым бастығының өкілеттігі шегінде басқа персоналдың және ауысым бастығына жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) шегінде тапсырмаларды ауысым бастығы орындайтын ӘК-де орындалған тапсырманы куәландыру.
2. Сертификаттауды талап ететін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу
3. Белгіленген стандарттар мен қағидаларға сәйкес персоналдың ӘК-де техникалық қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін ӘК-нің ұшуға жарамдылық жағдайына оралуын қамтамасыз ету

Білімдер:

1. ӘК және оның компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуді сертификаттау бойынша ҚР ережелері
2. Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттау үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
3. Ауысым бастығының өкілеттіктері мен міндеттерін
4. Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын (CRS) беру расталған өндірістік техникалық құжаттаманың тізбесі

Енбек функциясы 4:
 Ауысым бастығына жеке-жеке берілген компанияның рұқсат беру куәлігі бойынша тапсырмаларды сертификаттау

	<p>5. ӘК ТҚК жөніндегі маманның куәлігіне біліктілік белгілерін алу, ұзарту және енгізу жөніндегі ҚР қағидалары</p> <p>6. А, В1, В2, В2L, В3, L, С санаттарындағы / кіші санаттарындағы ӘК техникалық қызмет көрсету мамандарының сертификаттарының иелері үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттауға қойылатын шектеулер</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын шығару құқығын қолдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығын алған кезде жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) дұрыс және жүйелі түрде жүргізу 2. Сертификаттау мазмұнын дұрыс анықтау және түсіну компанияның рұқсаттары (ССА), егер оның мазмұны ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания әзірлеген кодпен ұсынылса 3. ӘК-де ӘК-де жұмыстарды орындауға және орындалған жұмыстарды сертификаттауға, сондай-ақ маманға жеке рұқсат етілген басқа да қызмет түрлеріне рұқсатты дұрыс анықтау 4. Техникалық қызмет көрсету және техникалық қызмет көрсету ұйымы белгілеген мерзімде, бірақ 8 айда кемінде 1 рет, ауысым персоналының орындалған жұмыстарды сертификаттау (CRS шығару) құқығын олардың жеке журналдарының мазмұнына талдау жүргізу арқылы бақылауды жүзеге асыру дұрыс (Техникалық қызмет көрсету тәжірибесі журналы кітабы) компанияның жеке сертификаттау рұқсаттары күшінде қалатынын растау үшін <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК тәжірибесін тіркеу бойынша жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) жүргізу рәсімдері 2. Мердігердің орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығы жоғалған кездегі жағдайлар 3. ӘК пайдалануға рұқсат беру сертификатын (Certificate Release to Service, CRS) беру құқығын қалпына келтіру жөніндегі өз іс-әрекеттерінің 4. ӘК техникалық қызмет көрсету мекемесінде немесе авиакомпанияда әзірленген компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн 5. ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсету ұйымында әзірленген компанияның (СА) рұқсатының стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>

	<p>Дағды 3: Компанияның сертификаттау рұқсатының жарамдылық мерзімін қадағалау (ССА)</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның (ССА) сертификаттау рұқсатын оның иесінің ұзарту және/немесе қызмет аясын кеңейту мақсатында бақылау процедурасын дұрыс орындау 2. Онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты компанияның жеке сертификаттау рұқсатын (ССА) тәжірибеде дұрыс қолдану 3. Құқықтарды алу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша ұйымның талаптарын орындау компанияның дербес сертификаттау рұқсатына (ССА) ие болу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның сертификаттау рұқсатын (ССА) оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері 2. Компанияның жеке сертификаттау рұқсатының (ССА) жарамдылық мерзімін анықтайтын шектеулер 3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ӘК қолданыстағы болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе ӘК күші жойылған жағдайда 4. ССА иеленуге үміткерге ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы белгілеген тақырыптардың, сұрақтардың және оларға жауаптардың тізбесі
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. XII "Рейтинг" бағанындағы жазба негізінде орындалған жұмыстарды сертификаттауды қажет етпейтін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты негізінде әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету міндетін сауатты түрде орындау. әуе кемесінің түрі, қозғалтқышы және В1 немесе В2 санатындағы персонал 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін, мұндай құжаттама ресімдеуге көзделген жағдайда, дұрыс ресімдеуге. 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін оларды сертификаттауды талап ететін сервистік жұмыстардан бөліп алу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР қағидалары 2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды орындау рәсімдерін сипаттай отырып, ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылық

Еңбек функциясы 5:
Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау

3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін, сондай-ақ сертификаттауды талап етпейтін сервистік жұмыстарды орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері
4. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау бойынша ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Дағды 2:
Әуе кемесінің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының әуе кемелерінің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау

Машықтар:
1. ӘК белгілі бір типі үшін ӘК пайдаланушының ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау
2. Өндірістік техникалық құжаттаманы, егер оның дизайнын пайдаланушы қамтамасыз етсе, оны дұрыс рәсімдеу
3. Әртүрлі пайдаланушылардың ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындау бойынша міндеттерді бөлу

Білімдер:
1. Нұсқаулықтар (рәсімдер) пайдаланушы зерделеу және кейіннен қолдану үшін әзірлеген және айқындаған ұшу алдындағы инспекцияны орындау бойынша
2. Ұшу алдындағы инспекцияны орындауға рұқсат етілген персоналдың тізімін қоса алғанда, пайдаланушының өз ұшақтарында ұшу алдындағы инспекцияны жүзеге асыру рәсімдері
3. ӘК-де ұшу алдындағы инспекцияны орындау жөніндегі ҚР қағидалары
4. Кешенді ӘК және коммерциялық тасымалдарды орындайтын ӘК, сондай-ақ кешенді емес ӘК және коммерциялық емес тасымалдарды орындайтын ӘК ұшу алдындағы инспекцияны жүргізу бойынша ҚР ережелерінде көзделген жауапкершілік

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Дағды 1:
Ауысым персоналының оқытылуын бақылау

Машықтар:
1. Ауысым персоналының технологиялық операцияларды орындаудағы дағдыларын бақылау және бағалау
2. Қосымша оқытуды қажет ететін ауысым персоналының проблемалық аймақтарын анықтау
3. Білімді, дағдыларды және тәжірибені беру үшін ауысым қызметкерлерін қосымша оқытуды ұйымдастыру

Білімдер:

Еңбек функциясы 6: Ауысым персоналын оқытуға қажеттілікті айқындау		<ol style="list-style-type: none"> 1. Оқытудың мақсаттары мен міндеттері 2. ӘК ТҚК кезінде жұмыстарды орындау технологиялары 3. ӘК-де технологиялық операцияларды орындау бойынша кезеңдер
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 2: Ауысым мамандарын оқыту түрлерін анықтау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысым мамандарына қажетті оқыту түрін анықтау 2. В1 тобының және/немесе В2 тобының аға (жетекші) инженеріне ауысым мамандарына қажетті дайындық түрін ұсыну 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге тартылған персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР қағидаларының талаптарын практикада қолдану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысым жұмысының стандарттары 2. Ауысым персоналы үшін қажетті оқыту түрлері мен курстарының тізбесі 3. Инженердің бақылауындағы персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР ережелерінің талаптары
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 7: Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау	Дағды 1: Ұйым жоспарлаған оқытудан өту	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маманның жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтау 2. Алған Білімін тәжірибеде қолдану 3. Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысым бастығын даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері 2. Адами фактордың ӘК-ге техникалық қызмет көрсету нәтижелеріне, оның құрамдас бөліктеріне және ӘК-нің ұшуға жарамдылығына әсер ететін жағымсыз факторларды азайту жолдарына әсері 3. Ауысым бастығының лауазымдық міндеттері көлемінде авиациялық персоналды кәсіптік даярлау жөніндегі ҚР ережелері
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дербес тағайындау кезінде функцияларды орындау: 1) В1 санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері

<p>Қосымша еңбек функциясы 1: ӨК ТҚК бойынша ұйым персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау</p>	<p>Дағды 1: Оқытатын және бағалайтын персоналдың функцияларын орындау</p>	<p>2) Механик А санатындағы тапсырмаларды практикалық орындауға үйрету бойынша супервайзер 3) В1 немесе В2 санатындағы персоналдың практикалық тағылымдамасының емтихан алушысы 4) Өуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттеріне оқыту жөніндегі супервайзердің 5) Базалық дағдыларға оқыту жөніндегі супервайзердің 6) Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман куәлігін алуға үміткерлердің базалық дағдыларын емтихан алушы 2. Оқыту бағдарламасында көзделген тапсырманы орындау 3. Оқытатын және бағалайтын персоналдың өкілеттіктерін тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер: 1. ӨК ТҚК бойынша ұйымның оқытатын және бағалайтын персоналының өкілеттіктері 2. Оқыту жүргізілетін міндеттер мен олардың мазмұны 3. Сертификаттаушы персоналды бағалауды жүргізу өлшемшарттарының 4. Бағалау жүргізу міндетті болып табылатын персоналдың тізбесі 5. Кандидаттарды оқыту және бағалау нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың тізбесі</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>Ұқыптылық Ұжымды басқару Жаксы ұйымдастырушылық және жұмыс уақытын жоспарлау дағдылары Нәтижеге бағытталу Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас Қарым-қатынас дағдылары Жақсы ниет Кәсібилік Орындаушылық</p> <p>1. "Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің м.а 2015 жылғы 24 ақпандағы No 196 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі No 517. 3. "Куәліктерді беру және қолданылу мерзімін ұзарту ережелері авиация персоналы", ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі No 750 бұйрығы. 4. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы.</p>	
	<p>СБШ-нің деңгейі:</p>	<p>Кәсіптің атауы:</p>

СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	5	Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В1 және/немесе В 2 санатындағы Инженер-бригадир
	5	Ұшақтарды және қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі инженерлер
	4	Әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В1 және/немесе В2 санатындағы техник-бригадир
	4	Ұшақтарды және қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі техник
	4	Жеңіл және аса жеңіл ұшақтардың ұшақтары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техник
	4	Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техник
	4	Жеңіл және аса жеңіл ұшақтардың авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техник
	4	Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша А санатындағы механик

18. Кәсіптің карточкасы "Авиациялық механик (Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша А санатындағы механик)":

Топтың коды:	3115-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Авиациялық механик (Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша А санатындағы механик)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4.1; 4.2		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Авиация персоналы куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы No 362 бұйрығы. "Авиация персоналының біліктілік деңгейін анықтауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 763 бұйрығы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	4.1 қосалқы деңгейі: кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелерінің түріне(леріне) сәйкес келетін кіші санаттағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар, әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде кемінде 1 жыл жұмыс тәжірибесі. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге және инженерлік қызметтің басқа түрлеріне рұқсат беру санының басқа өлшемдерін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі анықтайды; 4.2 қосалқы деңгейі: әуе кемелерінің түрлеріне рұқсаттар саны болған жағдайда, оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелеріне (түрлеріне) сәйкес А санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі. А санатындағы 4.2 қосалқы деңгейі 4.1 қосалқы деңгейінен жоғары болады, ал А санатындағы механика қызметінің басқа түрлері үшін – әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өз қалауы бойынша. 4-деңгей үшін – А санаты бойынша модульдерді аяқтағаны туралы сертификат немесе мамандандырылған ресми білім туралы диплом, негізгі дағдыларды меңгеру және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету маманының сертификатын алу үшін кемінде 1 жыл жұмыс өтілі.	
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	ӘК ТҚК бойынша маман куәлігін алу үшін: - негізгі орта білім: А1, А3, А4 кіші санаттары үшін 800 сағат; А2 кіші санаты үшін 650 сағат; А санаты бойынша модульдерді тапсыру туралы сертификат және 3 жыл жұмыс тәжірибесі қажет. - авиациялық емес техникалық білім: А санаты бойынша сертификат, базалық дағдыларды игеру және 1 жыл жұмыс тәжірибесі.	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3115-4-001 - Планер мен қозғалтқыштар жөніндегі авиация механигі (техник)	
Қызметтің негізгі мақсаты:	А санатты механик үшін айқындалған міндеттер шеңберінде ӘК жедел (желілік) ТҚК орындау	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. А санатты механик үшін анықталған тапсырмаларды орындау 2. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі мен авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесі міндеттерінің орындалуын қамтамасыз ету 3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау 4. Механикке жеке-жеке берілген компанияның рұқсат сертификаты аясында тапсырмаларды сертификаттау 5. Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау 6. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау
	Қосымша еңбек функциялары:	
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механиктің орындауы үшін ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы талап еткен А санатындағы механик үшін анықталған ӘК-нің елеусіз жоспарлы желілік (операциялық) техникалық қызмет көрсетуі бойынша тапсырмаларды орындау

	<p>Дағды 1: Әуе кемелеріне болмашы жоспарлы желілік (жедел) техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау</p>	<p>2. Механик орындайтын міндеттерге қатысты қолданылатын техникалық деректердің талаптарын сақтау</p> <p>3. Механикке жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) өкілеттіктері мен рұқсаттарына сәйкес механик орындайтын тапсырманы жеке куәландырыңыз.</p> <p>4. Өндірістік және техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Елеусіз жоспарлы сызықтық (операциялық) ретінде анықталған есептердің теориялық негіздері Онда А санатты механикке арналған ӘК</p> <p>2. Механикке жүктелген міндеттер шеңберінде ӘК-ге қызмет көрсету технологиялары</p> <p>3. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері</p> <p>4. Механиктің өкілеттіктері мен міндеттерін</p> <p>5. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым мен маман шешетін міндеттер шегінде авиациялық техникалық құжаттаманы қарым-қатынас жасау, хат алмасу, түсіну үшін жеткілікті көлемде шет тілінен</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 1: А санатты механик үшін анықталған тапсырмаларды орындау</p>	<p>Дағды 2: Әуе кемелеріндегі қарапайым ақауларды жою</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Қарапайым деп айқындалған ӘК ақауларын жою</p> <p>2. ӘК-дегі қарапайым ақауларды жоюға қатысты қолданылатын техникалық деректердің талаптарын орындау</p> <p>3. Механикке жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) өкілеттіктері мен рұқсаттарына сәйкес механик орындайтын тапсырманы жеке куәландырыңыз.</p> <p>4. Өндірістік және техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ақаулары бойынша А санатты механик үшін айқындалған, қарапайым деп айқындалған міндеттердің теориялық негіздерінің</p> <p>2. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері</p> <p>3. Механиктің өкілеттіктері мен міндеттерін</p> <p>4. ӘК-де компоненттерді, жинақтаушы бұйымдарды және олардың элементтерін ауыстырудың негізгі ережелері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

	<p>Дағды 3: Техникалық деректердің қолданылуын бағалау</p>	<p>1. Механиктің тапсырмаларды орындау кезінде пайдаланатын техникалық деректердің қолданылуын, олардың қолданылған құжаттың даталары, шығарылған нөмірлері және қайта қаралуы бойынша өзектілігін бағалау</p> <p>2. Механиктің өзекті емес техникалық деректерді қолдануын болдырмау шараларын қабылдау</p> <p>3. ӘК ТҚК бойынша ұйымда оларды орналастыру және сақтау орындарында орналастырылған техникалық деректерде ақпаратты бағдарлауды және іздеуді жүзеге асыру</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қолданылатын техникалық деректердің өзектілігін бағалау және күші жойылған құжаттарды уақтылы алып қою бойынша ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>2. Бөлімше персоналы үшін өзекті техникалық деректерді орналастыру орындары</p> <p>3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде өзекті техникалық деректерді қолдану қажеттілігі бойынша орындаушының жауапкершілік деңгейі</p> <p>4. ӘК ТҚК реттейтін өндірушілердің орналастырылған құжаттары бар интернет-серверлердің мекенжайлары, ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда әзірленген нұсқаулықтар мен рәсімдер, ӘК ТҚК қатысты</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саясатын ұстану</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Маманның құзыреті шегінде ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігі мәселелерін өндірістік процестің және маман қызметінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру</p> <p>2. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік жүйесінің құрамдас компоненттерін іс жүзінде қолдану</p> <p>3. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді тану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саласындағы саясаты</p> <p>2. Өз лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маманның орны мен рөлі</p> <p>3. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін басқару жүйесінің міндеттері мен компоненттері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>

Енбек функциясы 2:
 Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі мен авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесі міндеттерінің орындалуын қамтамасыз ету

Дағды 2:
 Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды іске асыру

Машықтар:
 1. Ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекелдер (қауіптер) туралы хабардар ету және өз құзыреті мен міндеттерін қайта бөлудегі тәуекелдерді барынша азайту
 2. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді төмендету бойынша шаралар қабылдау
 3. Өз құзыретінің шегінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді қолайлы деңгейге дейін төмендету бойынша алдын алу шараларын анықтау және жүзеге асыру

Білімдер:
 1. Тәуекелдер мен қауіптер туралы ақпараттандыру жөніндегі ұйымда қабылданған жүйенің
 2. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатерлер (қауіптер) туралы хабарлау бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
 3. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер туындаған кездегі өз іс-әрекеттері
 3. ӘК және/немесе авиакомпанияға ТҚК жөніндегі ұйымда қолайлы ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік деңгейін айқындау
 4. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді азайтудың жолдары мен жолдары

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Дағды 3:
 Өз өкілеттіктері шегінде әуе кемелерін пайдалануды тоқтата тұру

Машықтар:
 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді айқындау
 2. Өз өкілеттіктері шеңберінде ӘК ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке қауіп төнген жағдайда ӘК пайдалануды тоқтата тұру
 3. Өкілеттіктері болмаған жағдайда, ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатер туралы тікелей басшыны хабардар ету кейіннен олардың алдын алу жөнінде шаралар қабылдау мақсатында қауіпсіздікті қамтамасыз ету

Білімдер:
 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер
 2. Маманға жеке-жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты шегінде оның өкілеттіктері
 3. Маман өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптер анықталған жағдайда қабылдауы тиіс іс-шаралар

	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 1: Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қолдау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригадалардан және/немесе топтардан тұратын әуе кемесіне желілік (жедел) техникалық қызмет көрсету бөлімшесінде ауысым құрамында механик шешетін міндеттер шеңберінде әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын сақтау 2. ӘК-ге көмек көрсету 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК персоналы ұшу жарамдылығын қолдау мақсатында тартылған ӘК-нің ұшуға жарамдылығын қолдау жөніндегі міндеттер 2. ӘК ТҚК ұйымдастыру және қамтамасыз ету негіздерінің 3. ӘК ТҚК бойынша персонал жұмылдырылған міндеттерді орындаудың тәсілдері мен әдістері 4. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері 5. ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуден бас тартқан және кеңес берушінің ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуге рұқсаты жоқ персоналдың өкілеттіктері типті 6. Механикке қатысты бөлігінде Еңбек заңнамасының
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кешенді әуе кемелеріне және коммерциялық әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі міндеттерді әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның (AML) қолданыстағы сертификаты бойынша әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі персоналдың өкілеттіктері бар әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі сертификаттаушы персоналға, механикке берген А санатындағы компанияның (ССА) жеке сертификаттау рұқсаты бойынша орындау. әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйым немесе авиакомпания 2. АОО-да немесе ӘК техникалық қызмет көрсету мекемесінде теориялық оқуды және ӘК техникалық қызмет көрсету мекемесінде А санатындағы механик есептерін практикалық оқытуды аяқтау (Cat A Tasks Training) ӘК және қозғалтқыштың нақты түріне байланысты 3. ӘК ТҚК жүргізу және ӘК жүйелерінің жұмысқа қабілеттілігін тексеру тәртібін сақтау

<p>Дағды 2: В1 санатындағы топ немесе бригада құрамында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау</p>	<p>4. Механикке жеке берілген компанияның рұқсат беру сертификатының (ССА) рұқсаттары мен шектеулері көлемінде ұшақтағы ақауларды анықтау және жою</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыруды ұйымдастырудың рәсімдері 2. Куәландырушы, қолдаушы және куәландырмайтын персоналдың өкілеттіктері, олардың құқықтары мен міндеттері 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым мен маман шешетін міндеттер шегінде авиациялық техникалық құжаттаманы қарым-қатынас жасау, хат алмасу, түсіну үшін жеткілікті көлемде шет тілінен 4. ӘК ТҚК орындау үшін қолданылатын технологиялық жабдықтар мен жерге қызмет көрсету құралдарының құрылғылары мен техникалық пайдалану ережелері 5. ӘК негізгі жүйелерінің жиынтықтамалары, жұмыс қағидаттары, ӘК ТҚК құрылғылары мен қағидалары 6. Қауіпсіздік жөніндегі іс-қимылдар және қауіпсіздік жөніндегі ескертулерді қолдану және қауіпті жағдайлардың алдын алу 7. Механиктің лауазымдық нұсқаулықтарын 8. Оқытудан өткен және бағалау жүргізілген механик А санатындағы тапсырманы орындаңыз
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бөлімшесінің міндеттерін талқылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ағымдағы пайдаланылуына әсер ететін туындайтын мәселелерді тиімді шешу мақсатында ӘК желілік (жедел) ТҚК бөлімшесінің жедел кеңестеріне қатысу. 2. Қойылған міндеттердің орындалу барысына әсер ететін ықтимал жағдайларды ескеру 3. Механиктің лауазымдық міндеттерін орындауға байланысты міндеттері туралы ақпаратты бөліп көрсету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механиктің өкілеттігі шегінде ағымдағы өндірістік міндеттерді шешу жолдары мен тәсілдері 2. Алдыңғы ауысыммен аяқталмаған жұмыстар 3. Ауысымдар арасындағы өзара іс-қимыл және аяқталмаған жұмыстарды аяқтау рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысымдар арасында аяқталмаған жұмыстарды қабылдау-тапсыру ережелерін сақтау

<p>Дағды 4: Топтағы немесе бригададағы аяқталмаған жұмыстарды тапсыру</p>	<p>2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру рәсімін толық көлемде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсіміне сәйкес аяқтау 3. Аяқталмаған жұмыстарды нақты тапсыруға ықпал ете отырып, тапсырмалардың жекелеген кезеңдерін дұрыс орындау 4. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау</p> <p>Білімдер: 1. А санатындағы механиктің тапсырмалары бойынша орындалатын жұмыстардың технологиялары 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 5: Механиктің құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануы</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК өндірушісі мақұлдаған жабдықты, құрал-сайманды және материалдарды қолдану 2. Ақаулы жабдықты, құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды анықтау жағдайында дұрыс әрекет ету 3. Ақаулы жабдықты, құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды қоймаға қайтаруға байланысты техникалық қызмет көрсету қоймасымен өзара әрекеттесу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедурасын орындаңыз</p> <p>Білімдер: 1. Механиктің құзыреті мен өкілеттігі шегінде ӘК-де жұмыстарды орындау үшін қажетті жабдықтардың, құралдардың және материалдардың тізбесі 2. Механиктің құзыреті мен өкілеттігі, ӘК техникалық қызмет көрсету кезінде жабдықты, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануды анықтайтын қолданылатын техникалық деректер шегінде 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың жарамды жабдықтар мен құрал-саймандарды пайдалану және жарамсыздары мен жарамсыздарын өндіріс процесінен уақтылы алып тастау рәсімдері 4. Материалдарды, құрал-саймандар жабдығын ӘК-де қолдануға жол бермеу, сондай-ақ ӘК өндірушілері мақұлдамаған және ӘК-ге және оның компоненттеріне қолданылатын техникалық</p>

		деректер тізбесіне енгізілмеген ӘК компоненттерін орнату бойынша ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :		ұсынылмайды
Еңбек функциясы 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау	Дағды 6: Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің жағдайын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механиктің құзыреті мен өкілеттігін беру кезінде қызмет көрсететін әуе кемесінің жағдайын бақылау, ауысым немесе бригада шешетін міндеттер шеңберінде әуе кемесінде жұмыстарды уақытында орындау бойынша шаралар қабылдау 2. Механиктің құзыреті мен өкілеттігін беру кезінде ӘК паркі жағдайының мәртебесін өзгерту бойынша шаралар қабылдау 3. Механиктің құзыреттері мен өкілеттіктерін беру кезінде техникалық қызмет көрсетуден кейін әуе кемесін пайдалануға қайтару кестесінің сақталуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК паркінің ағымдағы жай-күйі 2. Ағымдағы ауысымға жоспарланған техникалық қызмет көрсетуге ӘК-нің кету кестесі 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін оның ұшуға жарамдылық жай-күйіне оралу кестесі сақталмайтын жағдайлар туындаған жағдайда ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері 4. Механик пен бөлімше (топ немесе бригада) персоналының ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару қиындауы немесе бұзылуы мүмкін жағдайлардағы іс-қимылдары 5. ӘК-де қолданылған іс-қимылдардан кейін ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару жөніндегі іс-шаралар
Дағдыны тану мүмкіндігі :		ұсынылмайды
Еңбек функциясы 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау	Дағды 7: Әуе кемесінің ұшып шығуына рұқсат етілген ең аз жабдық тізбесі бойынша кейінге қалдырылған әуе	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшып шығуға рұқсат етілген ең аз жабдық тізбесі (MEL) және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды бақылау 2. ӘК борттық журналдарында (TLB / CLB) көрсетілген ескертулерді жою бойынша уақтылы шаралар қабылдау 3. Механиктің оларды орындауға өкілеттігі болған жағдайда, MEL тармағында көзделген техникалық әрекеттерді орындаңыз <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (САМО) ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашу /жабу / ұзарту жөніндегі рәсімдері

кемелеріндегі ақаулардың мәртебесін бақылау	<p>2. ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашуға / жабуға / ұзартуға байланысты қолданылатын техникалық деректердің тізбесі</p> <p>3. Әуе кемесі командирінің MEL тармағын оқудағы және түсіндірудегі айқындаушы рөлі</p> <p>4. MEL тармақтарын және ӘК мен оның жүйелеріне қойылуы мүмкін шектеулерді қолдану кезінде ӘК сертификаттаушы персоналының және экипажының өкілеттіктері</p> <p>5. Master MEL мен MEL арасындағы айырмашылықтар, әуе компаниясының ӘК-де қолдану процедуралары Master MEL</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 8:</p> <p>Әуе кемесінің экипажымен өзара әрекеттесу және әуе кемесінің техникалық борттық журналдарының жазбаларын талдау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Механиктің құзыреті мен өкілеттігі шегінде коммуникацияны қажет ететін мәселелер бойынша әуе кемесінің ұшуына дейін және одан кейін ұшу және кабина экипажымен тиімді және дұрыс қарым-қатынас жасау</p> <p>2. ӘК (TLB) / (CLB) техникалық борттық журналдарына жазбаларды өз өкілеттіктеріне сәйкес және қажеттілігіне қарай дұрыс орындау</p> <p>3. Механиктің құзыреті мен құзыреті шегінде техникалық журналдардағы жазбалар бойынша қажетті әрекеттерді анықтау, мұндай жазбаларға жердегі персоналдың реакциясын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК техникалық борттық журналдарын (TLB)/(CLB) жүргізу бойынша ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) рәсімдері.</p> <p>2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым және/немесе авиакомпания TLB/CLB-ге жазбалар енгізуге рұқсат берген персоналдың тізбесі</p> <p>3. Авиакомпанияның әуе кемесінің ұшу және кабиналық экипаж мүшелері мен жердегі персоналдың өзара іс-қимылын қамтамасыз ету жөніндегі саясаты мен рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 9:	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК-ге техникалық қызмет көрсету кезінде техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану және топ персоналының олардың қолданылуын бақылау</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық мәліметтердің талаптарын орындау</p>

<p>Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану</p>	<p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК кезінде қолданылатын жанар-жағармай материалдарының, арнайы сұйықтықтар мен газдардың маркалары 2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар 3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұны
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 10: Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін пайдалану</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың құрамдас бөліктерін қажетті сақтық шаралары мен қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, мақсатына сай пайдалану 2. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес дұрыс қолдану 3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы сұйықтықтардың, желімдердің, бояулардың, композиттік материалдардың және олардың компоненттерінің классификациялары мен қолдану технологиялары 2. Өндіріс процесінде қолданылатын арнайы сұйықтықтарға, желімдерге, бояуларға, композиттік материалдарға және олардың құрамдас бөліктеріне қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар 3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұны
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компоненттерді ӘК-ге орнатпас бұрын бөлшектердің нөмірі мен сериясының сәйкестігін тексеруді қоса алғанда, компоненттердің қолданыстағы стандарттар мен ұшуға жарамдылық нұсқауларына сәйкестігін тексеру 2. Ауыстырылатын ұшақтың құрамдас бөлігіне қолданылатын ұшуға жарамдылық

<p>Дағды 11: Өуе кемесіне орнату алдында компоненттердің өзара алмасуын тексеру</p>	<p>директиваларының (AD) және қызмет көрсету бюллетендерінің (SB) мазмұнын түсіну</p> <p>3. Өндірушінің техникалық құжаттамасына сәйкес ӘК компоненттері бойынша қолданылатын техникалық деректерді талдау (Қосалқы бөлшектердің иллюстрацияланған каталогы (IPC), ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық (АММ) және ӘК мен оның компоненттерінің басқа да қолданылатын құжаттамалары)</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Өндірушінің техникалық құжаттамасына (IPC, АММ және ӘК және оның компоненттерінің басқа да қолданылатын техникалық құжаттамасы) сәйкес компоненттердің өзара алмасу стандарттары</p> <p>2. Қолданылатын техникалық құжаттаманың (SB, AD, сертификаттау талаптары) компоненттерін ӘК-ге ауыстыру кезінде</p> <p>3. ӘК өндірушісінің және компоненттердің компоненттердің өзара алмастырғыштығына қойылатын талаптарын тексеру бойынша ӘК ұйымдастыру және техникалық қызмет көрсету рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 12: Өуе кемелері мен жерүсті жабдықтарының зақымдануының алдын алу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шараларын қолдану</p> <p>2. ӘК және жерүсті жабдығының зақымданғаны туралы авиакомпанияға хабарлау рәсімін дұрыс қолдану</p> <p>3. Талаптарды орындау:</p> <ul style="list-style-type: none"> - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормалары <p>Білімдер:</p> <p>1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шаралары</p> <p>2. Жердегі оқиғалар туралы ақпараттандыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. ӘК ТҚК орындау үшін қолданылатын технологиялық жабдықтар мен жерге қызмет көрсету құралдарының құрылғылары мен техникалық пайдалану ережелері</p> <p>4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>

	<p>Дағды 13: Есептік техникалық құжаттаманы ресімдеу және тапсыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және тәртіпте механик ресімдеуге және тапсыруға жататын әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша техникалық құжаттаманы уактылы ресімдеу және тапсыру. 2. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топтағы ӘК-де орындалған жұмыстардың нәтижелері бойынша ресімделуге жататын құжаттаманың құрамы 2. Ресімдеу кезінде өз өкілеттіктерін және топ персоналының өкілеттіктерін жүзеге асырады. топтағы жұмыстарды орындау барысындағы өндірістік-техникалық құжаттаманың есебі 3. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері <p>Дағдыны тану мүмкіндігі : ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механик өз бетінше немесе басқа персонал механикке жеке берілген компанияның (ССА) өкілеттіктері мен сертификаттау рұқсаты шегінде тапсырмаларды орындайтын ӘК-де орындалған тапсырманы сертификаттау. 2. Сертификаттауды талап ететін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу 3. Белгіленген стандарттар мен қағидаларға сәйкес персоналдың ӘК-де техникалық қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін ӘК-нің ұшуға жарамдылық жағдайына оралуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК және оның компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуді сертификаттау бойынша ҚР ережелері 2. Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттау үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Механиктің өкілеттіктері мен міндеттерін 4. Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын (CRS) беру расталған өндірістік техникалық құжаттаманың тізбесі 5. ӘК ТҚК жөніндегі маманның куәлігіне біліктілік белгілерін алу, ұзарту және енгізу жөніндегі ҚР қағидалары

Еңбек функциясы 4:
Механикке жеке-жеке берілген компанияның рұқсат сертификаты аясында тапсырмаларды сертификаттау

	<p>6. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттауға қойылатын шектеулер А, В1, В2, В3, С санаттарындағы / кіші санаттарындағы ӘК техникалық қызмет көрсету бойынша маман куәліктерінің иелері үшін</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын шығару құқығын қолдау</p>	<p>Машықтар: 1. Орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығын алған кезде жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) дұрыс және жүйелі түрде жүргізу 2. Компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) мазмұнын, егер оның мазмұны ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания әзірлеген кодпен ұсынылған болса, дұрыс анықтау және түсіну 3. ӘҚҚ-да ӘК-де жұмыстарды орындауға және орындалған жұмыстарды сертификаттауға, сондай-ақ маманға жеке рұқсат етілген басқа да қызмет түрлеріне рұқсатты дұрыс анықтау</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ТҚК тәжірибесін тіркеу бойынша жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) жүргізу рәсімдері 2. Мердігердің орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығы жоғалған кездегі жағдайлар 3. ӘК пайдалануға рұқсат беру сертификатын (Certificate Release to Service, CRS) беру құқығын қалпына келтіру жөніндегі өз іс-әрекеттерінің 4. ӘК техникалық қызмет көрсету мекемесінде немесе авиакомпанияда әзірленген компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн 5. ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсету ұйымында әзірленген компанияның (СА) рұқсатының стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3:</p>	<p>Машықтар: 1. Компанияның (ССА) сертификаттау рұқсатын оның иесі үшін ұзарту және/немесе қызмет аясын кеңейту мақсатында бақылау процедурасын дұрыс орындау 2. Тәжірибеде компанияның жеке сертификаттау рұқсатын (ССА) онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты қолдану дұрыс 3. Құқықтарды алу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша ұйымның талаптарын орындау компанияның дербес сертификаттау рұқсатына (ССА) ие болу</p>

	<p>Компанияның сертификаттау рұқсатының жарамдылық мерзімін қадағалау</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның сертификаттау рұқсатын (ССА) оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері 2. Компанияның жеке сертификаттау рұқсатының (ССА) жарамдылық мерзімін анықтайтын шектеулер 3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ӘК қолданыстағы болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе ӘК күші жойылған жағдайда 4. ССА иеленуге үміткерге ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы белгілеген тақырыптардың, сұрақтардың және оларға жауаптардың тізбесі
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 5: Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Дағды 1: Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механик оқытудан өткен тапсырма бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндетін сауатты орындау 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін, мұндай құжаттама ресімдеуге көзделген жағдайда, дұрыс ресімдеу 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін оларды сертификаттауды талап ететін сервистік жұмыстардан бөліп алу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР қағидалары 2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды қолдану рәсімдерін сипаттай отырып, ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылық 3. Сервистік қызметтің міндеттерін орындау кезінде персоналдың өкілеттіктері орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК-ге, сондай-ақ сертификаттауды талап етпейтін сервистік жұмыстарға қызмет көрсету 4. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау бойынша ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

	<p>Дағды 2: Әуе кемесінің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының әуе кемелерінің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау</p>	<p>1. ӘК-нің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының ӘК-нің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы, егер оның дизайнын пайдаланушы қамтамасыз етсе, оны дұрыс рәсімдеу 3. Әртүрлі пайдаланушылардың ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындау бойынша міндеттерді бөлу</p> <p>Білімдер: 1. Нұсқаулықтар (рәсімдер) пайдаланушы зерделеу және кейіннен қолдану үшін әзірлеген және айқындаған ұшу алдындағы инспекцияны орындау бойынша 2. Ұшу алдындағы инспекцияны орындауға рұқсат етілген персоналдың тізімін қоса алғанда, пайдаланушының өз ұшақтарында ұшу алдындағы инспекцияны жүзеге асыру рәсімдері 3. ӘК-де ұшу алдындағы инспекцияны орындау жөніндегі ҚР қағидалары 4. Кешенді ӘК және коммерциялық тасымалдарды орындайтын ӘК, сондай-ақ кешенді емес ӘК және коммерциялық емес тасымалдарды орындайтын ӘК ұшу алдындағы инспекцияны жүргізу бойынша ҚР ережелерінде жауапкершілік көзделген.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
<p>Еңбек функциясы 6: Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау</p>	<p>Дағды 1: Ұйым жоспарлаған оқытудан өту</p>	<p>Машықтар: 1. Маманның жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтау 2. Алған білімін тәжірибеде қолдану 3. Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау</p> <p>Білімдер: 1. Механикті даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері 2. Адами фактордың ӘК-ге техникалық қызмет көрсету нәтижелеріне, оның құрамдас бөліктеріне және ӘК-нің ұшуға жарамдылығына әсер ететін жағымсыз факторларды азайту жолдарына әсері 3. Механиктің лауазымдық міндеттері көлемінде авиациялық персоналды кәсіптік даярлауға арналған ҚР ережелері</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Ұқыптылық Ұжымды басқару Жақсы ұйымдастырушылық және жұмыс уақытын жоспарлау дағдылары Нәтижеге бағытталу Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас Қарым-қатынас дағдылары Жақсы ниет</p>	

	Кәсібилік Орындаушылық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің м.а 2015 жылғы 24 ақпандағы No 196 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі No 517. 3. "Куәліктерді беру және қолданылу мерзімін ұзарту ережелері авиация персоналы", ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі No 750 бұйрығы. 4. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі инженер	
	5	Әуе кемелеріне желілік техникалық қызмет көрсетудің В1 санатты инженер-бригадирі	
	4	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі техник	
	4	Әуе кемелеріне желілік техникалық қызмет көрсетудің В1 санатындағы техник-бригадирі	
19. Кәсіптің карточкасы "Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техник (Ұшу аппараттары мен жеңіл және аса жеңіл әуе кемелерінің қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техник)":			
Топтың коды:	3115-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техник (Ұшу аппараттары мен жеңіл және аса жеңіл әуе кемелерінің қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техник)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4.1; 4.2; 4.3		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Авиация персоналы куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы No 362 бұйрығы. "Авиация персоналының біліктілік деңгейін анықтауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 763 бұйрығы.		
	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -

Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>4.1 қосалқы деңгейі: оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелерінің түріне (түрлеріне) сәйкес келетін кіші санаттағы жеңіл және аса жеңіл әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман сертификаты бар әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде кемінде 1 жыл жұмыс тәжірибесі. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге және техникалық қызметтің басқа түрлеріне рұқсат беру санының басқа өлшемдерін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі анықтайды; 4.2 қосалқы деңгейі: жеңіл және аса жеңіл әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар, кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелеріне (түрлеріне) сәйкес келетін ішкі санаттағы кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі. 4.2 қосалқы деңгейдегі әуе кемелерінің түрлеріне рұқсат берулер саны 4.1 қосалқы деңгейге қарағанда көп болады, ал жабдықтың қызметінің басқа түрлері үшін — ұйымның өз қарауы бойынша ұшақтарға техникалық қызмет көрсетуге сәйкес. 4.3 қосалқы деңгейлері үшін талаптарды әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі белгілейді, бұл ретте белгіленген талаптар 4.1, 4.2 қосалқы деңгейлеріне қарағанда қатаңырақ болады. 4-деңгей үшін – В3 санаты бойынша модульдерді аяқтағаны туралы сертификат немесе әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету маманының сертификатын алу үшін мамандандырылған ресми білімі және кемінде 1 жыл жұмыс өтілі туралы диплом.</p>		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	<p>ӘК ТҚК бойынша маман куәлігін алу үшін: негізгі орта білім: кемінде 1000 сағат дайындық, В3 модульдері бойынша сертификат, 3 жыл жұмыс тәжірибесі ; техникалық авиациялық емес білім: В3 модульдері бойынша сертификат, базалық дағдылар, 2 жыл жұмыс тәжірибесі талап етіледі.</p>		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3115-4-001 - Планер мен қозғалтқыштар жөніндегі авиация механигі (техник)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ең жоғары ұшу салмағынан (МТМ) 2000 кг-ға дейінгі әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстарды орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Топ жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау 2. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау 3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау 4. Жеңіл және аса жеңіл авиация маманының куәлігі және осы куәлікке енгізілген рейтинг негізінде міндеттерді анықтау 5. Техникке жеке-дара берілген компанияның рұқсат беру сертификаты шеңберінде міндеттерді сертификаттау 	

		<p>6. Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p> <p>7. Топ персоналын оқытуға қажеттілікті айқындау</p> <p>8. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау
	Дағды 1: Топ мамандарының жұмысына басшылық жасау	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ТҚК бойынша мамандардың (топтың) жұмысын келесі құрамда басқару:</p> <p>1) L санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механиктер</p> <p>2) жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механиктер және/немесе</p> <p>3) ӘК техникалық қызмет көрсетуде көмек көрсету және/немесе ӘК техникалық қызмет көрсетуде тәжірибе жинақтау мақсатында тартылған мамандар</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Топтың кәсіптік құрамының</p> <p>2. Топ мамандарының лауазымдық нұсқаулықтарын</p> <p>3. Ауысымдық өндірістік тапсырма</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 2: Міндеттерді белгілеу және жұмыс учаскелері бойынша топ қызметкерлерін бөлу	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ауысым персоналының алдына қойылған өндірістік міндеттерді негізге ала отырып, жұмыс учаскелері бойынша топ құрамын бөлу</p> <p>2. Топ персоналын тиімді пайдалануды жоспарлау</p> <p>3. Ауысымдағы өндірістік тапсырмаға сәйкес топ мамандарының алдына міндеттерді дұрыс қою</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Топ персоналының біліктілігі</p> <p>2. Топтың әрбір маманының өкілеттіктері</p> <p>3. Өзінің лауазымдық нұсқаулықтарын</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 3: Топ персоналы мен ұйым бөлімшелері арасындағы өзара іс-қимыл және үйлестіру	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ТҚК бойынша ұйым бөлімшелерімен және авиакомпанияның аралас қызметтерімен тиімді өзара іс-қимыл жасау.</p> <p>2. Топ жұмысын тиімді үйлестіру</p> <p>3. Топ персоналының ауысымдық тапсырманы орындауын қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым бөлімшелері мен авиакомпанияның аралас қызметтері арасындағы өзара іс-қимыл рәсімдері</p>

	<p>2. Техниктің кәсіптік қызметі аясындағы авиакомпанияның ұйымдық құрылымы</p> <p>3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның оның өзара іс-қимылы бөлігіндегі рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 4: Топ персоналы үшін жұмыстағы басымдықтарды айқындау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірістік процесті сақтау және ӘК ұшу кестесін орындау мүддесінде топ персоналы үшін басымдықтарды белгілеу. 2. Топ персоналының технологиялық тәртіпті сақтауы мен авиакомпанияның коммерциялық мүддесі мен әуе кемесінің ұшу кестесін орындау арасындағы тепе-теңдікті табу 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндіріс шығындарын азайтудың жолдары мен әдістері 2. Технологиялық тәртіптің нормалары мен ережелері 3. Топтың техниктері мен персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 5: Персоналдың іс-қимылын түзету, топ мамандарын қайта бөлу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірістік жағдайға байланысты немесе туындаған жағдайда топ персоналын қайта бөлу жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар 2. Қажет болған жағдайда персоналдың іс-қимыл бағыттарын түзету 3. Ауысымдық тапсырманы орындау мақсатында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедураларының персоналын қайта бөлу талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қалыпты режимдегі жұмыс процесінің құрамдас бөліктері 2. Өндірісте жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде проблемаларды шешу жолдары 3. Өндірістік процесті адами ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды

Еңбек функциясы 1:
Топ жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау

<p>Дағды 6: Талап етілетін біліктілігі бар маман болмаған жағдайда шаралар қабылдау</p>	<p>Машықтар: 1. Топтың алдына қойылған міндеттерді ойдағыдай орындау үшін уақтылы шаралар қабылдау 2. Жоспарланған жұмыстарды орындау үшін мамандар тобында қажетті біліктіліктің жоқтығы туралы өзіңіздің тікелей басшыңызды уақтылы хабардар етіңіз және оларды шешу бойынша шаралар қабылдаңыз 3. Орындауға талап етілетін міндеттерді орындау бойынша мамандардың біліктілік деңгейін қамтамасыз ету бойынша талаптар мен стандарттарды іс жүзінде қолдану</p> <p>Білімдер: 1. Қойылған міндеттерді орындау үшін талап етілетін мамандардың біліктілігі 2. Тапсырманы орындау және орындау үшін қажетті ресурстар болмаған кезде шешімдер қабылдау үшін ӨК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Міндеттерді орындауға талап етілетін мамандардың біліктілік деңгейіне қойылатын талаптар</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 7: Еңбек процесін қалыптастыру үшін қосымша шаралар қабылдау</p>	<p>Машықтар: 1. Ұшу қауіпсіздігі мен өндіріс үшін қолайсыз салдарға әкеп соқтыратын жағдайларда жұмыстарды тоқтата тұру, қызметкерлерді ауыстыру бойынша шаралар қабылдау 2. Топ мамандарын жұмысқа ықтимал қолайсыз салдарға әкеп соғатын жағдайда жібермеу бойынша шаралар қабылдау 3. Анықталған фактілер туралы тікелей басшыны дереу хабардар ету 4. Ұшу қауіпсіздігіне және өндіріске әсер ететін факторларды болжау 5. Талаптарды орындау: - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын</p> <p>Білімдер: 1. ҚР Еңбек заңнамасы персоналды жұмыстан шеттету бөлігінде 2. ӨК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері 3. Медиация әдістеріні.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p>

<p>Дағды 8: Материалдық және ақпараттық ресурстардың қолжетімділігін қамтамасыз ету</p>	<p>1. Топтағы ӘК ТҚК процесінің қамтамасыз етілуін бақылау: - материалдық ресурстармен - топтың персоналына жүктелген міндеттерді орындау үшін қажетті қолданыстағы техникалық мәліметтермен</p> <p>2. ӘК тұрып қалуын, ӘК ұшып шығу кестесінің бұзылуын және жоспарланған жұмыстардың негізсіз тоқтатылуын болдырмау жөнінде уақтылы шаралар қабылдау</p> <p>3. ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Топ персоналының қажеттіліктеріне: 1) материалдық-техникалық ресурстарда 2) құралда 3) жабдықта</p> <p>2. Бөлімшенің алдына қойылған міндеттерді ойдағыдай орындау үшін қажетті қолданылатын техникалық мәліметтер</p> <p>3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз етуді ұйымдастырудың рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 9: Техникалық деректердің қолданылуын бағалау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Топтағы жұмыстарды орындау кезінде пайдаланылатын техникалық деректердің қолданылуын, олардың даталары, шығарылған нөмірлері және қолданылған құжаттың қайта қаралуы бойынша өзектілігін бағалау</p> <p>2. Топ персоналының өзекті емес техникалық деректерді қолдануын болдырмау бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Тапсырмаларды орындау барысында өзекті техникалық деректерді тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қолданылатын техникалық деректердің өзектілігін бағалау және күші жойылған құжаттарды уақтылы алып қою бойынша ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>2. Бөлімше персоналы үшін өзекті техникалық деректерді орналастыру орындары</p> <p>3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде өзекті техникалық деректерді қолдану қажеттілігі бойынша орындаушының жауапкершілік деңгейі</p> <p>4. ӘК ТҚК реттейтін өндірушілердің орналастырылған құжаттары бар</p>

		интернет-серверлердің мекенжайлары, ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда әзірленген нұсқаулықтар мен рәсімдер, ӘК ТҚК қатысты
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 2: Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау	Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саясатын ұстану	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маманның құзыреті шегінде ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігі мәселелерін өндірістік процестің және маман қызметінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру 2. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік жүйесінің құрамдас компоненттерін іс жүзінде қолдану 3. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді тану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саласындағы саясаты 2. Өз лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маманның орны мен рөлі 3. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін басқару жүйесінің міндеттері мен компоненттері
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды іске асыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекелдер (қауіптер) туралы хабардар ету және өз құзыреті мен міндеттерін қайта бөлудегі тәуекелдерді барынша азайту 2. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді төмендету бойынша шаралар қабылдау 3. Өз құзыретінің шегінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді қолайлы деңгейге дейін төмендету бойынша алдын алу шараларын анықтау және жүзеге асыру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тәуекелдер мен қауіптер туралы ақпараттандыру жөніндегі ұйымда қабылданған жүйенің 2. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатерлер (қауіптер) туралы хабарлау бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері

		<p>3. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер туындаған кездегі өз іс-әрекеттері</p> <p>3. ӘК және/немесе авиакомпанияның техникалық қызмет көрсету ұйымында қолайлы ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік деңгейін анықтау</p> <p>4. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді азайтудың жолдары мен жолдары</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :		ұсынылмайды
Дағды 3: Өз өкілеттіктері шегінде әуе кемелерін пайдалануды тоқтата тұру		<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді айқындау</p> <p>2. Өз өкілеттіктері шеңберінде ӘК ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке қауіп төнген жағдайда ӘК пайдалануды тоқтата тұру</p> <p>3. Өкілеттіктері болмаған жағдайда, кейіннен олардың алдын алу шараларын қабылдау мақсатында ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатер туралы тікелей басшыны хабардар ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер</p> <p>2. Маманға жеке-жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты шегінде оның өкілеттіктері</p> <p>3. Ұшу қауіпсіздігі үшін қауіптер мен қауіптер анықталған жағдайда маман қабылдауы тиіс іс-шаралар және өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :		ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Төменде келтірілген тізімді қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей, бригадалардан, топтардан және / немесе жеке орындаушылардан тұратын әуе кемесінің желілік және / немесе базалық техникалық қызмет көрсету бөлімшелеріндегі ауысым шешетін міндеттер шеңберінде әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын сақтау.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ӘК ТҚК бойынша жоспарлы және жоспардан тыс жұмыстарды орындау - ӘК істен шығулары мен ақаулықтарын жоюға - ӘК жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстарды орындау - орындауға талап етілген ӘК ұшуға жарамдылығының қолданылатын директивалары бойынша жұмыстарды орындауға

<p>Дағды 1: Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қолдау</p>	<p>2. Әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету талаптарына және қолданылатын техникалық мәліметтерге сәйкес топ персоналының алдына қойылған міндеттерді орындауға қол жеткізу</p> <p>3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету жөніндегі міндеттер және ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету мақсатында ӘК техникалық қызмет көрсету персоналы тартылған міндеттер</p> <p>2. ӘК ТҚК бойынша персонал жұмылдырылған міндеттерді орындаудың тәсілдері мен әдістері</p> <p>3. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері</p> <p>4. Топтың техниктері мен персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Топтың құрамында немесе жеке әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Жеңіл және аса жеңіл авиация маманының (AML LA) қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді емес және коммерциялық емес әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау.:</p> <p>1) "Рейтинг" бағанындағы жазба негізінде В3 санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді сертификаттайтын персоналдың өкілеттіктерімен жеке орындалған кезде әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырусыз әуе кемелеріне желілік (жедел) техникалық қызмет көрсетудің күрделі емес міндеттері үшін әуе кемесінің типі (бір типті әуе кемелерінің топтары), қозғалтқыш және В3 санаты, немесе</p> <p>2) В3 санатындағы сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктері бар әуе кемесіне операциялық (желілік) техникалық қызмет көрсетуде және әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның маманына және/немесе берген компанияның жеке сертификаттау рұқсатында (ҚҚА).</p> <p>3) В3 санатындағы қолдау көрсететін персоналдың өкілеттіктері бар әуе кемелеріне базалық (мерзімді) техникалық қызмет көрсетуде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның маманына берілген компанияның жеке сертификаттау рұқсатында (ҚҚА). немесе авиакомпания</p>

	<p>2. Топтың орындауы талап етілетін өндірістік міндеттерді оның персоналы арасында олардың өкілеттіктері мен біліктіліктеріне сәйкес бөлу</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыруды ұйымдастырудың рәсімдері 2. Куәландырушы, қолдаушы және куәландырмайтын персоналдың өкілеттіктері, олардың құқықтары мен міндеттері 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым мен маман шешетін міндеттер шегінде авиациялық техникалық құжаттаманы қарым-қатынас жасау, хат алмасу, түсіну үшін жеткілікті көлемде шет тілінен 4. ӘК ТҚК процесінде қолданылатын жабдықтар мен құрал-саймандардың техникалық сипаттамаларын, конструктивтік ерекшеліктерін және пайдалану деректерін 5. Арнайы екпіндерді немесе жаңалықтарды қажет ететін салалар 6. Қауіпсіздік жөніндегі іс-қимылдар және қауіпсіздік жөніндегі ескертулерді қолдану және қауіпті жағдайлардың алдын алу 7. Техник және топ персоналының лауазымдық нұсқаулықтары
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бөлімшесінің міндеттерін талқылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ағымдағы пайдаланылуына әсер ететін туындайтын мәселелерді тиімді шешу мақсатында ӘК желілік (жедел) және/немесе базалық (мерзімдік) ТҚК бөлімшесінің жедел кеңестеріне қатысу. 2. Топ қызметкерлерінің алдына және қажетті көлемде міндеттерді дұрыс қою 3. Қойылған міндеттерді орындау барысына әсер ететін ықтимал жағдайларды талдау және ескеру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ағымдағы өндірістік міндеттерді шешу жолдары мен тәсілдері 2. Алдыңғы ауысыммен аяқталмаған жұмыстар 3. Ауысымдар арасындағы өзара іс-қимыл және аяқталмаған жұмыстарды аяқтау рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сеніп тапсырылған топта орындалатын жұмыстарды қолданыстағы техникалық деректерге қойылатын талаптар көлемінде бақылау 2. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе әуе кемесінің (САМО немесе САО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару ұйымының процедурасына сәйкес

<p>Дағды 4: Сеніп тапсырылған топта орындалатын жұмыстарды бақылау, осы жұмыстарды сертификаттауды бақылау</p>	<p>және сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктеріне сәйкес әуе кемелеріндегі жұмыстарды сертификаттауды бақылау</p> <p>3. Өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК-де орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО немесе ОАО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 3. Топ персоналының рәсімдеуіне жататын өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 5: Жұмыс кестесінің сақталуын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс кестесінің сақталуын, персоналдың штаттық кестеге сәйкес жұмыс учаскелеріне орналастырылуын, жоспарланған жұмыс көлемінің орындалуын және түпкілікті нәтиженің алынуын бақылау. 2. ӘК ТҚК жоспарлау кезінде және ауысымдық өндірістік тапсырманы орындау барысында топ жұмысының басымдықтарын анықтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыстардың кезектілігі, олардың нәтижелеріне адами фактордың ықпалын назарға ала отырып 2. Ауысымға өндірістік тапсырмалар 3. Техник пен оның тобы мамандарының лауазымдық нұсқаулықтары 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 6:</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиясының сақталуын, топ мамандарының ӘК техникалық қызмет көрсетуінің толықтығы мен сапасын, ауысымдар арасында аяқталмаған жұмыстарды қабылдау-тапсыру ережелерінің сақталуын бақылау 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру рәсімін толық көлемде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсіміне сәйкес аяқтау

<p>Орындалатын және топтағы аяқталмаған жұмыстар технологиясының сақталуын бақылау</p>	<p>3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін сақтау тәртіп, еңбекті қорғау ережелері мен нормалары және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиялары 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. Негізгі технологиялық процестерді, жөндеу әдістерін және жөндеу және реттеу жұмыстарының технологиясын 4. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 7: Техник пен мамандардың жабдықтар, құрал-саймандар мен материалдар тобын пайдалануы</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК өндірушісі мақұлдаған жабдықты, құрал-сайманды және материалдарды қолдану 2. Топ мамандарының құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануын қадағалау 3. Ақаулы жабдықтар мен құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды өндіріс процесінен шығаруды бақылау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де жұмыстарды орындау үшін талап етілетін жабдықтардың, құрал-саймандардың және материалдардың тізбесі 2. ӘК ТҚК кезінде жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды қолдануды айқындайтын қолданылатын техникалық деректердің 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың жарамды жабдықтар мен құралдарды пайдалану және ақаулы және жарамсыздарды өндіріс процесінен уақтылы алып тастау рәсімдері. 4. Материалдарды, құрал-саймандарды, сондай-ақ ӘК өндірушілері мақұлдамаған және ӘК-ге және оның компоненттеріне қолданылатын техникалық деректер тізбесіне енгізілмеген ӘК-нің компоненттерін ӘК-ге орнатуға және қолдануға жол бермеу үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ қызметкерлерінің жұмыс сапасын, олардың жұмыс уақытын тиімді пайдалануын бағалау.

<p>Дағды 8: Мамандардың жұмыс сапасын бағалау</p>	<p>2. Топтың әрбір маманының жеке мүмкіндіктерін анықтау және олардың алдына оның тәжірибесі мен біліктілігіне сәйкес міндеттер қою.</p> <p>3. Топтың әрбір маманы орындаған жұмыстардың сапасына объективті және жан-жақты баға беру</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Топ персоналының өкілеттіктері және оның жеке тұлғаларының қабілеттері</p> <p>2. Топ персоналының біліктілігі</p> <p>3. Топ персоналы орындайтын міндеттердің мазмұны</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 9: Персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Топ персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктерге жан-жақты талдау жүргізу және олардың алдын алудың тиімді шараларын анықтау</p> <p>2. Ақаулықтың түпкі себебін және топ қызметкерлерінің жұмысындағы қателіктерді анықтау</p> <p>3. Топ персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу және олардың қайталануын болдырмау шараларын әзірлеу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Топ персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны</p> <p>2. Ақаулардың қайталануын және топ қызметкерлерінің жұмысындағы қателіктерді болдырмаудың жолдары мен тәсілдері</p> <p>3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ТҚК бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері</p> <p>4. Топ персоналының рәсімдеуіне жататын есептік өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы</p> <p>5. Топ персоналының өкілеттіктері және топ персоналының лауазымдық міндеттері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 10:</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Қызмет көрсетілетін ӘК жай-күйін бақылау, топ шешетін міндеттер шеңберінде ӘК-дегі жұмыстарды орындауға уақтылы шаралар қабылдау</p> <p>2. ӘК паркі жай-күйінің мәртебесін өзгертуге шаралар қабылдау</p> <p>3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге кету кестесінің сақталуын қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК паркінің ағымдағы жай-күйі</p>

<p>Еңбек функциясы 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау</p>	<p>Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің жағдайын бақылау</p>	<p>2. Ағымдағы ауысымға жоспарланған техникалық қызмет көрсетуге ӘК-нің кету кестесі</p> <p>3. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін оның ұшуға жарамдылық жай-күйіне оралу кестесі сақталмайтын жағдайлар туындаған жағдайда ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>4. Техник пен оның тобы персоналының ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару қиындауы немесе бұзылуы мүмкін жағдайлардағы іс-қимылдары</p> <p>5. ӘК-де қолданылған іс-қимылдардан кейін ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару жөніндегі іс-шаралар</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 11: Әуе кемесінің ұшып шығуына рұқсат етілген ең аз жабдық тізбесі бойынша кейінге қалдырылған әуе кемелеріндегі ақаулардың мәртебесін бақылау</p>	<p>:</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК (MEL) және ӘК жолаушылар салонына жөнелтуге рұқсат етілген ең аз жабдықтардың тізімі бойынша кейінге қалдырылған ақауларды бақылау, қажет болған жағдайда ӘК борттық журналдарында (TLB/CLB) көрсетілген ескертулерді жою бойынша уақтылы шаралар қабылдау. техниктің өзі де, оның тобының мамандары да</p> <p>2. ӘК және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды жабу / ұзарту шараларын қабылдау</p> <p>3. ӘК-де MEL тармағын қолдану кезінде өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (СAМ немесе OAO) ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашу / жабу / ұзарту рәсімдері</p> <p>2. ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашуға / жабуға / ұзартуға байланысты қолданылатын техникалық деректердің тізбесі</p> <p>3. Әуе кемесі командирінің MEL тармағын оқудағы және түсіндірудегі айқындаушы рөлі</p> <p>4. MEL тармақтарын және ӘК мен оның жүйелеріне қойылуы мүмкін шектеулерді қолдану кезінде ӘК сертификаттаушы персоналының және экипажының өкілеттіктері</p> <p>5. Master MEL мен MEL арасындағы айырмашылықтар, әуе компаниясының ӘК-де қолдану процедуралары Master MEL</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p></p>	<p></p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Коммуникацияны талап ететін мәселелерде ӘК ұшуына дейін және одан кейін ұшу және кабина</p>

<p>Дағды 12: Әуе кемесінің экипажымен өзара әрекеттесу және әуе кемесінің техникалық борттық журналдарының жазбаларын талдау</p>	<p>экипажымен тиімді және дұрыс өзара іс-қимыл жасау.</p> <p>2. Қажет болған жағдайда және өз өкілеттіктеріне сәйкес ӘК (TLB) / (CLB) техникалық борттық журналдарына жазбаларды дұрыс орындау</p> <p>3. Персоналдың мұндай жазбаларға реакциясын талап ететін техникалық журналдардағы жазбалар бойынша қажетті әрекеттерді дұрыс және толық көлемде анықтау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру және/немесе әуе кемесінің техникалық қызмет көрсету журналдарын (TLB) / (CLB) жүргізу үшін әуе кемесінің (CAMO немесе OAO) ұшуға жарамдылығын басқару ұйымының рәсімдері.</p> <p>2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым және/немесе авиакомпания TLB/CLB-ге жазбалар енгізуге рұқсат берген персоналдың тізбесі</p> <p>3. Авиакомпанияның саясаты және қамтамасыз ету рәсімдері ӘК ұшу және кабиналық экипаж мүшелері мен жердегі персоналдың өзара іс-қимылы</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 13: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК-ге техникалық қызмет көрсету кезінде техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану және топ персоналының олардың қолданылуын бақылау</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық мәліметтердің талаптарын орындау</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>4. Топ қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК кезінде қолданылатын жанар-жағармай материалдарының, арнайы сұйықтықтар мен газдардың маркалары</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұны</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>

<p>Дағды 14: Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін пайдалану</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың құрамдас бөліктерін қажетті сақтық шаралары мен қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, мақсатына сай пайдалану 2. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес дұрыс қолдану 3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын сақтау тәжірибеде оларды қолдану кезінде 4. Топ қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы сұйықтықтардың, желімдердің, бояулардың, композиттік материалдардың және олардың компоненттерінің классификациялары мен қолдану технологиялары 2. Өндіріс процесінде қолданылатын арнайы сұйықтықтарға, желімдерге, бояуларға, композиттік материалдарға және олардың құрамдас бөліктеріне қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар 3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұны
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 15: Әуе кемесіне орнату алдында компоненттердің өзара алмасуын тексеру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компоненттерді ӘК-ге орнатпас бұрын бөлшектердің нөмірі мен сериясының сәйкестігін тексеруді қоса алғанда, компоненттердің қолданыстағы стандарттар мен ұшуға жарамдылық нұсқауларына сәйкестігін тексеру 2. Ауыстырылатын ұшақтың құрамдас бөлігіне қолданылатын ұшуға жарамдылық директиваларының (AD) және қызмет көрсету бюллетендерінің (SB) мазмұнын түсіну 3. Өндірушінің техникалық құжаттамасына сәйкес ӘК компоненттері бойынша қолданылатын техникалық деректерді талдау (Қосалқы бөлшектердің иллюстрацияланған каталогы (IPC), ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық (АММ) және ӘК мен оның компоненттерінің басқа да қолданылатын құжаттамалары) <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірушінің техникалық құжаттамасына (IPC, АММ және ӘК және оның компоненттерінің басқа

	<p>да қолданылатын техникалық құжаттамасы) сәйкес компоненттердің өзара алмасу стандарттары</p> <p>2. Қолданылатын техникалық құжаттаманың (SB, AD, сертификаттау талаптары) компоненттерін ӘК-ге ауыстыру кезінде</p> <p>3. ӘК өндірушісінің және компоненттердің компоненттердің өзара алмастырғыштығына қойылатын талаптарын тексеру бойынша ӘК ұйымдастыру және техникалық қызмет көрсету рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 16: Әуе кемесіндегі ақаулықтарды жоюды және жоюды бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды бақылау 2. Топ персоналының ӘК ақауларын жою бағдарламасын құрастыруын бақылау 3. ӘК өндірушісінің ұсыныстарына сәйкес ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды орындау 4. ӘК-дегі істен шығулар мен ақауларды жою нәтижелері бойынша өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-дегі ақауларды жою және іздестіруді орындау технологиялары 2. Топтың технигі мен персоналының лауазымдық міндеттері 3. ӘК аяқталмаған жұмыстарды ӘК тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 4. Орындалуы қосарланған инспекциялар жүргізуді талап ететін аса маңызды міндеттердің тізбесі 5. Қосарланған тексеруді талап ететін тапсырмаларды орындау кезінде тапсырмаларды орындау және өндірістік техникалық құжаттаманы рәсімдеу рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 17:	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 2. Топ мамандарына жеке-жеке берілген компанияның рұқсат беру куәліктерінің шектеулерін қайта бөлу кезінде әуе кемелерін жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету 4. Топтың техниктері мен персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы

<p>Б а с қ а</p> <p>авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым келісімшарт немесе шарт бойынша (үшінші тұлғаларға) қызмет көрсететін авиакомпаниялар, сондай-ақ келісімшартта немесе шартта белгіленген орындалатын жұмыстардың көлемі 2. Осы авиакомпаниялардың келісім-шарт бойынша орындалатын жұмыс көлеміндегі процедуралары 3. ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындауды қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың ӘК-не техникалық және сервистік қызмет көрсетуге рұқсат беру рәсімдері 4. Қосарлы тексеруді талап ететін авиакомпания белгілеген тізбе бойынша аса маңызды міндеттерді қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері мен жауапкершілігі
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 18:</p> <p>Әуе кемелері мен жерүсті жабдықтарының зақымдануының алдын алу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техниктің және топ мамандарының әуе кемелеріне, арнайы көліктерге және жердегі жабдықтарға зақым келтіруіне жол бермеу шараларын қолдану 2. Әуе компаниясына ӘК және жерүсті жабдықтарының зақымданғаны туралы хабарлау рәсімін дұрыс қолдану. 3. Талаптарды орындау: <ul style="list-style-type: none"> - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормалары <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шаралары 2. Жердегі оқиғалар туралы ақпараттандыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және тәртіпте техник рәсімдеуі және тапсыруы тиіс әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша техникалық құжаттаманы уақтылы рәсімдеу және тапсыру.

<p>Дағды 19: Есептік техникалық құжаттаманы ресімдеу және тапсыру</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>2. Цехтың, ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе авиакомпанияның рәсімдерімен анықталған топтың және оның қызметкерлерінің қызметіне қатысты басқа құжаттарды жүргізіңіз.</p> <p>3. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/ немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және белгіленген тәртіппен тапсырмаларды орындау кезінде және олар аяқталғаннан кейін топ персоналының өндірістік-техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеуін бақылау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Топтағы ӘК-де орындалған жұмыстардың нәтижелері бойынша ресімделуге жататын құжаттаманың құрамы</p> <p>2. Топтағы жұмыстарды орындау барысында өндірістік-техникалық құжаттаманы ресімдеу кезінде олардың өкілеттіктері мен топ персоналының өкілеттіктері</p> <p>3. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері</p>
<p>Дағды 1: ӘК ТҚК бойынша ұйымдарсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Жеңіл және аса жеңіл авиация маманының (AML LA) сертификаты және осы сертификатқа енгізілген рейтинг негізінде күрделі емес әуе кемелеріне және коммерциялық емес тасымалдауды жүзеге асыратын әуе кемелеріне күрделі емес деп белгіленген техникалық қызмет көрсету тапсырмасын орындағаннан кейін сертификаттау.</p> <p>2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымға ӘК тапсыру рәсімін қолдану, тапсырма күрделі болған кезде</p> <p>3. Сертификаттауды талап ететін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК және оның компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуді сертификаттау бойынша ҚР ережелері</p> <p>2. Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттау үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. Техниктің өкілеттіктері мен міндеттері</p> <p>4. Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын (CRS) беру расталған өндірістік техникалық құжаттаманың тізбесі</p> <p>5. ӘК ТҚК жөніндегі маманның куәлігіне біліктілік белгілерін алу, ұзарту және енгізу жөніндегі ҚР қағидалары</p>

Еңбек функциясы 4:
 Жеңіл және аса жеңіл авиация маманының куәлігі және осы куәлікке енгізілген рейтинг негізінде міндеттерді анықтау

	<p>6. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттауға қойылатын шектеулер А, В1, В2, В3, С санаттарындағы / кіші санаттарындағы ӘК техникалық қызмет көрсету бойынша маман куәліктерінің иелері үшін</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Пайдалануға рұқсат сертификатын шығару құқығын қолдау</p>	<p>Машықтар: 1. Орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығын алған кезде жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) дұрыс және жүйелі түрде жүргізу 2. Компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) мазмұнын, егер оның мазмұны ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания әзірлеген кодпен ұсынылған болса, дұрыс анықтау және түсіну 3. ӘҚҚ-да ӘК-де жұмыстарды орындауға және орындалған жұмыстарды сертификаттауға, сондай-ақ маманға жеке рұқсат етілген басқа да қызмет түрлеріне рұқсатты дұрыс анықтау</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ТҚК тәжірибесін тіркеу бойынша жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) жүргізу рәсімдері 2. Мердігердің орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығы жоғалған кездегі жағдайлар 3. ӘК пайдалануға рұқсат беру сертификатын (Certificate Release to Service, CRS) беру құқығын қалпына келтіру жөніндегі өз іс-әрекеттеріні 4. ӘК техникалық қызмет көрсету мекемесінде немесе авиакомпанияда әзірленген компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн 5. ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсету ұйымында әзірленген компанияның (СА) рұқсатының стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұны</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3:</p>	<p>Машықтар: 1. Компанияның (ССА) сертификаттау рұқсатын оның иесінің ұзарту және/немесе қызмет аясын кеңейту мақсатында бақылау процедурасын дұрыс орындау 2. Онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты компанияның жеке сертификаттау рұқсатын (ССА) тәжірибеде дұрыс қолдану 3. Компанияның дербес сертификаттау рұқсатын (ССА) иелену құқығын алу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның талаптарын орындау</p>

	<p>Компанияның сертификаттау рұқсатының жарамдылық мерзімін қадағалау</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның сертификаттау рұқсатын (ССА) оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері 2. Компанияның жеке сертификаттау рұқсатының (ССА) жарамдылық мерзімін анықтайтын шектеулер 3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ӘК қолданыстағы болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе ӘК күші жойылған жағдайда 4. ССА иеленуге үміткерге ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы белгілеген тақырыптардың, сұрақтардың және оларға жауаптардың тізбесі
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: ӘК ТҚК жөніндегі ұйым жағдайында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техниктің өкілеттігі шегінде техник немесе басқа персонал тапсырмаларды орындаған ӘК және техникке жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты (ССА) бойынша орындалған тапсырманы сертификаттау. 2. Сертификаттауды талап ететін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу 3. Белгіленген стандарттар мен қағидаларға сәйкес персоналдың ӘК-де техникалық қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін ӘК-нің ұшуға жарамдылық жағдайына оралуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК және оның компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуді сертификаттау бойынша ҚР ережелері 2. Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттау үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Техниктің өкілеттіктері мен міндеттері 4. Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын (CRS) беру расталған есептік өндірістік техникалық құжаттаманың тізбесі 5. ӘК ТҚК жөніндегі маманның куәлігіне біліктілік белгілерін алу, ұзарту және енгізу жөніндегі ҚР қағидалары 6. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттауға қойылатын шектеулер А, В1, В2, В3, С санаттарындағы / кіші санаттарындағы ӘК техникалық қызмет көрсету бойынша маман куәліктерінің иелері үшін
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

Еңбек функциясы 5:
Техникке жеке-дара берілген компанияның рұқсат беру сертификаты шеңберінде міндеттерді сертификаттау

Дағды 2:
Пайдалануға рұқсат сертификатын шығару құқығын қолдау

1. Орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығын алған кезде жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) дұрыс және жүйелі түрде жүргізу
2. Компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) мазмұнын, егер оның мазмұны кодпен берілген болса, дұрыс анықтау және түсіну, ӘК ТҚК жөніндегі ұйым немесе авиакомпания әзірлеген
3. ӘҚК-да ӘК-де жұмыстарды орындауға және орындалған жұмыстарды сертификаттауға, сондай-ақ маманға жеке рұқсат етілген басқа да қызмет түрлеріне рұқсатты дұрыс анықтау

Білімдер:

1. ӘК ТҚК тәжірибесін тіркеу бойынша жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) жүргізу рәсімдері
2. Мердігердің орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығы жоғалған кездегі жағдайлар
3. ӘК пайдалануға рұқсат беру сертификатын (Certificate Release to Service, CRS) беру құқығын қалпына келтіру жөніндегі өз іс-әрекеттерінің
4. ӘК техникалық қызмет көрсету мекемесінде немесе авиакомпанияда әзірленген компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн
5. ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсету ұйымында әзірленген компанияның (СА) рұқсатының стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұны

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Дағды 3:
Компанияның сертификаттау рұқсатының жарамдылық мерзімін қадағалау

Машықтар:

1. Компанияның (ССА) сертификаттау рұқсатын оның иесінің ұзарту және/немесе қызмет аясын кеңейту мақсатында бақылау процедурасын дұрыс орындау
2. Онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты компанияның жеке сертификаттау рұқсатын (ССА) тәжірибеде дұрыс қолдану
3. Компанияның дербес сертификаттау рұқсатын (ССА) иелену құқығын алу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның талаптарын орындау

Білімдер:

1. Компанияның сертификаттау рұқсатын (ССА) оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері
2. Дербес деректердің қолданылу мерзімін айқындайтын шектеулерді компанияның сертификаттық рұқсаты (ССА)
3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ӘК қолданыстағы болса,

		<p>немесе ол жоғалған жағдайда немесе ӘК күші жойылған жағдайда</p> <p>4. ССА иеленуге үміткерге ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы белгілеген тақырыптардың, сұрақтардың және оларға жауаптардың тізбесі</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 6: Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау	Дағды 1: Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау	<p>Машықтар:</p> <p>1. Жеңіл және аса жеңіл авиацияның ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман куәлігінің "Рейтинг" ХІІ бағанындағы ӘК типінің (бір типті ӘК тобының), қозғалтқышының және В3 санатының жазбасы негізінде орындалған жұмыстарды сертификаттауды қажет етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндетін сауатты орындау. .</p> <p>2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу, мұндай құжаттама рәсімдеуге көзделген жағдайда</p> <p>3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін оларды сертификаттауды талап ететін сервистік жұмыстардан бөліп алу</p>
		<p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР қағидалары</p> <p>2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды орындау рәсімдерін сипаттай отырып, ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылық</p> <p>3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін, сондай-ақ сертификаттауды талап етпейтін сервистік жұмыстарды орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері</p> <p>4. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау бойынша ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК-нің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының ӘК-нің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау</p> <p>2. Өндірістік техникалық құжаттаманы, егер оның дизайнын пайдаланушы қамтамасыз етсе, оны дұрыс рәсімдеу</p>

	<p>Дағды 2: Әуе кемесінің белгілі бір типі үшін пайдаланушының әуе кемелерін ұшу алдындағы инспекциялау міндеттерін орындау</p>	<p>3. Өртүрлі пайдаланушылардың ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындау бойынша міндеттерді бөлу</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нұсқаулықтар (рәсімдер) пайдаланушы зерделеу және кейіннен қолдану үшін әзірлеген және айқындаған ұшу алдындағы инспекцияны орындау бойынша 2. Ұшу алдындағы инспекцияны орындауға рұқсат етілген персоналдың тізімін қоса алғанда, пайдаланушының өз ұшақтарында ұшу алдындағы инспекцияны жүзеге асыру рәсімдері 3. ӘК-де ұшу алдындағы инспекцияны орындау жөніндегі ҚР қағидалары 4. Кешенді ӘК және коммерциялық тасымалдарды орындайтын ӘК, сондай-ақ кешенді емес ӘК және коммерциялық емес тасымалдарды орындайтын ӘК ұшу алдындағы инспекцияны жүргізу бойынша ҚР ережелерінде көзделген жауапкершілік
<p>Еңбек функциясы 7: Топ персоналын оқытуға қажеттілікті айқындау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Топ персоналының оқытылуын бақылау</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 2: Топ мамандары үшін оқыту түрлерін анықтау</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ персоналының технологиялық операцияларды орындаудағы дағдыларын бақылау және бағалау 2. Қосымша оқытуды қажет ететін топ қызметкерлерінің проблемалық аймақтарын анықтау 3. Білімді, дағдыларды және тәжірибені беру үшін топ қызметкерлерін қосымша оқытуды ұйымдастыру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқытудың мақсаттары мен міндеттері 2. ӘК ТҚК кезінде жұмыстарды орындау технологиялары 3. ӘК-де технологиялық операцияларды орындау бойынша кезеңдер <p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ мамандарына қажетті оқыту түрін анықтау 2. Цехтың аға (жетекші) инженеріне топ мамандарына қажетті оқыту түрін ұсыну 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге тартылған персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР қағидаларының талаптарын практикада қолдану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топ жұмысының стандарттары 2. Топ персоналы үшін қажетті оқыту түрлері мен курстарының тізбесі

		3. Азаматтық авиация саласындағы ҚР ережелерінің бақыланатын адамды оқытуға қойылатын талаптары
	Дағдыны тану мүмкіндігі : :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 8: Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау	Дағды 1: Ұйым жоспарлаған оқытудан өту	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маманның жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтау 2. Алған білімін тәжірибеде қолдану 3. Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техниктерді даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері 2. Адами фактордың техникалық нәтижелерге ықпалы ӘК-ге, оның құрамдас бөліктеріне техникалық қызмет көрсету және ӘК-нің ұшуға жарамдылығына әсер ететін жағымсыз факторларды азайту жолдары 3. Техниктің лауазымдық міндеттері көлемінде авиациялық персоналды кәсіптік даярлау жөніндегі ҚР ережелері
	Дағдыны тану мүмкіндігі : :	ұсынылмайды
Қосымша еңбек функциясы 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау	Дағды 1: Оқытатын және бағалайтын персоналдың функцияларын орындау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дербес тағайындау кезінде функцияларды орындау: <ol style="list-style-type: none"> 1) Механик L санатының міндеттерін практикалық орындауға үйрету жөніндегі супервайзердің 2) Әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттеріне оқыту жөніндегі супервайзердің 2. Оқыту бағдарламасында көзделген тапсырманы орындау 3. Оқытатын және бағалайтын персоналдың өкілеттіктерін тәжірибеде дұрыс қолдану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК бойынша ұйымның оқытатын және бағалайтын персоналының өкілеттіктері 2. Оқыту жүргізілетін міндеттер мен олардың мазмұны 3. Сертификаттаушы персоналды бағалауды жүргізу өлшемшарттарының 4. Бағалау жүргізу міндетті болып табылатын персоналдың тізбесі 5. Кандидаттарды оқыту және бағалау нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың тізбесі
	Дағдыны тану мүмкіндігі : :	ұсынылмайды
	Ұқыптылық Ұжымды басқару Жаксы ұйымдастырушылық және жұмыс уақытын жоспарлау дағдылары	

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Нәтижеге бағытталу</p> <p>Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас</p> <p>Қарым-қатынас дағдылары</p> <p>Жақсы ниет</p> <p>Кәсібилік</p> <p>Орындаушылық</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. "Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің м.а 2015 жылғы 24 ақпандағы No 196 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі No 517. 3. "Куәліктерді беру және қолданылу мерзімін ұзарту ережелері авиация персоналы", ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі No 750 бұйрығы. 4. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы.</p>		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі техник	
	2	Жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механик	
2	Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі I санатты механик		
20. Кәсіптің карточкасы "Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі Техник (әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В3 санатындағы техник-бригадир)":			
Топтың коды:	3115-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі Техник (әуе кемелеріне желілік (базалық) техникалық қызмет көрсетудің В3 санатындағы техник-бригадир)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4.2; 4.3		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Авиация персоналы куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы No 362 бұйрығы.		
	"Авиация персоналының біліктілік деңгейін анықтауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 763 бұйрығы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі:	Мамандық:	

	ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>4.1 қосалқы деңгейі: оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелерінің түріне (түрлеріне) сәйкес келетін кіші санаттағы жеңіл және аса жеңіл әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман сертификаты бар, әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде кемінде 1 жыл жұмыс тәжірибесі. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге және техникалық қызметтің басқа түрлеріне рұқсат беру санының басқа өлшемдерін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі анықтайды; 4.2 қосалқы деңгейі: жеңіл және аса жеңіл әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар, кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелеріне (түрлеріне) сәйкес келетін ішкі санаттағы кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі. 4.2 қосалқы деңгейдегі әуе кемелерінің түрлеріне рұқсат берулер саны 4.1 қосалқы деңгейге қарағанда көп болады, ал жабдықтың қызметінің басқа түрлері үшін — ұйымның өз қарауы бойынша ұшақтарға техникалық қызмет көрсетуге сәйкес. 4.3 қосалқы деңгейлері үшін талаптарды әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі белгілейді, бұл ретте белгіленген талаптар 4.1, 4.2 қосалқы деңгейлеріне қарағанда қатаңырақ болады. 4-деңгей үшін – В3 санаты бойынша модульдерді аяқтағаны туралы сертификат немесе әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету маманының сертификатын алу үшін мамандандырылған ресми білімі және кемінде 1 жыл жұмыс өтілі туралы диплом.</p>		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	<p>ӘК ТҚК бойынша маман куәлігін алу үшін: негізгі орта білім: кемінде 1000 сағат дайындық, В3 модульдері бойынша сертификат, 3 жыл жұмыс тәжірибесі ; техникалық авиациялық емес білім: В3 модульдері бойынша сертификат, базалық дағдылар, 2 жыл жұмыс тәжірибесі талап етіледі.</p>		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3115-4-001 - Планер мен қозғалтқыштар жөніндегі авиация механигі (техник)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ең жоғары ұшу салмағынан (МТМ) 2000 кг-ға дейінгі әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстарды орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау 2. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау 3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау 4. Техник-бригадирге жеке-дара берілген компанияның рұқсат беру сертификаты шеңберінде міндеттерді сертификаттау 5. Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау 	

		<p>6. Бригада персоналын оқытуға қажеттілікті анықтау</p> <p>7. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	<p>1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау</p>
	<p>Дағды 1: Бригада мамандарының жұмысына басшылық жасау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ТҚК бойынша мамандардың (бригаданың) жұмысын келесі құрамда басқару:</p> <p>1) жеңіл және аса жеңіл әуе кемелерінің ұшу аппараттарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер және/немесе</p> <p>2) I санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механиктер</p> <p>3) жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету механиктері және/немесе</p> <p>4) ӘК техникалық қызмет көрсетуде көмек көрсету және/немесе ӘК техникалық қызмет көрсетуде тәжірибе жинақтау мақсатында тартылған мамандар</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Бригаданың кәсіптік құрамының</p> <p>2. Бригада мамандарының лауазымдық нұсқаулықтарын</p> <p>3. Ауысымдық өндірістік тапсырма</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Дағды 2: Міндеттерді белгілеу және бригада персоналын жұмыс учаскелері бойынша бөлу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ауысым персоналының алдына қойылған өндірістік міндеттерді негізге ала отырып, бригаданың құрамын жұмыс орындары бойынша бөлу</p> <p>2. Бригада қызметкерлерін тиімді пайдалануды жоспарлау</p> <p>3. Ауысымдағы өндірістік тапсырмаға сәйкес топ мамандарының алдына міндеттерді дұрыс қою</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Бригада персоналының біліктілігі</p> <p>2. Бригаданың әрбір маманының өкілеттіктері</p> <p>3. Өзінің лауазымдық нұсқаулықтарын</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 3:	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ТҚК бойынша ұйым бөлімшелерімен және авиакомпанияның аралас қызметтерімен тиімді өзара іс-қимыл жасау.</p> <p>2. Бригаданың жұмысын тиімді үйлестіру</p> <p>3. Бригада персоналының ауысымдық тапсырманы орындауын қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне</p>

<p>Бригада персоналы мен ұйым бөлімшелері арасындағы өзара іс-қимыл және үйлестіру</p>	<p>техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым бөлімшелері мен авиакомпанияның аралас қызметтері арасындағы өзара іс-қимыл рәсімдері 2. Техник-бригадирдің кәсіптік қызметі аясындағы авиакомпанияның ұйымдық құрылымы 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның оның бөлімшелерінің өзара іс-қимылы бөлігіндегі рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 4: Бригада персоналы үшін жұмыстағы басымдықтарды анықтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналы үшін өндірістік процесті сақтау және әуе кемесінің ұшу кестесін орындау мүдделері үшін басымдықтарды белгілеу. 2. Бригада персоналының технологиялық тәртіпті сақтауы мен авиакомпанияның коммерциялық мүддесі мен әуе кемесінің ұшу кестесін орындау арасындағы тепе-теңдікті табу 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және бригада қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндіріс шығындарын азайтудың жолдары мен әдістері 2. Технологиялық тәртіптің нормалары мен ережелері 3. Бригадир-инженерге және бригада персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 5: Персоналдың іс-әрекетін түзету, бригада мамандарын қайта бөлу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірістік жағдайға байланысты немесе жоспардан тыс немесе қалыптан тыс жағдайлар туындаған кезде бригада қызметкерлерін қайта бөлу 2. Қажет болған жағдайда персоналдың іс-қимыл бағыттарын түзету 3. Ауысымдық тапсырманы орындау мақсатында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедураларының персоналын қайта бөлу талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қалыпты режимдегі жұмыс процесінің құрамдас бөліктері

		<p>2. Өндірісте жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде проблемаларды шешу жолдары</p> <p>3. Өндірістік процесті адами ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>
Еңбек функциясы 1: Бригада жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 6: Талап етілетін біліктілігі бар маман болмаған жағдайда шаралар қабылдау	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бригаданың алдына қойылған міндеттерді ойдағыдай орындау үшін уақтылы шаралар қабылдау</p> <p>2. Жоспарланған жұмыстарды орындау үшін бригадада қажетті біліктілігі бар мамандардың жоқтығы туралы өзінің тікелей басшысына уақтылы хабарлау және оларды шешу бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Қамтамасыз ету бойынша талаптар мен стандарттарды тәжірибеде қолдану орындауға талап етілетін міндеттерді орындау бойынша мамандардың біліктілік деңгейі</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қойылған міндеттерді орындау үшін талап етілетін мамандардың біліктілігі</p> <p>2. Тапсырманы орындау және орындау үшін қажетті ресурстар болмаған кезде шешімдер қабылдау үшін ӨК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. Міндеттерді орындауға талап етілетін мамандардың біліктілік деңгейіне қойылатын талаптар</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 7: Еңбек процесін қалыпқа келтіру үшін қосымша шаралар қабылдау	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу қауіпсіздігі мен өндіріс үшін қолайсыз салдарға әкеп соқтыратын жағдайларда жұмыстарды тоқтата тұру, қызметкерлерді ауыстыру бойынша шаралар қабылдау</p> <p>2. Бригада мамандарының жұмысына қолайсыз салдарға әкеп соқтыруы мүмкін жағдайда жол бермеу бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Анықталған фактілер туралы тікелей басшыны дереу хабардар ету</p> <p>4. Ұшу қауіпсіздігіне және өндіріске әсер ететін факторларды болжау</p> <p>5. Талаптарды орындау:</p> <ul style="list-style-type: none"> - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормалары
		Білімдер:

	<p>1. ҚР Еңбек заңнамасы персоналды жұмыстан шеттету бөлігінде</p> <p>2. ӘК ТҚК бойынша ұйымдағы ішкі тәртіп ережелерінің және/ немесе авиакомпаниялар</p> <p>3. Медиация әдістері.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 8: Материалдық және ақпараттық ресурстардың қолжетімділігін қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бригадада ӘК ТҚК процесінің қамтамасыз етілуін бақылау:</p> <ul style="list-style-type: none"> - материалдық ресурстармен - бригада персоналына жүктелген міндеттерді орындау үшін қажетті қолданыстағы техникалық мәліметтермен. <p>2. ӘК тұрып қалуын, ӘК ұшып шығу кестесінің бұзылуын және жоспарланған жұмыстардың негізсіз тоқтатылуын болғызбау жөніндегі шараларды уақтылы қабылдау</p> <p>3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Бригада персоналының қажеттіліктері:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) материалдық-техникалық ресурстарда 2) құралда 3) жабдықта <p>2. Бөлімшенің алдына қойылған міндеттерді табысты орындау үшін қажетті қолданылатын техникалық деректердің</p> <p>3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз етуді ұйымдастырудың рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 9: Техникалық деректердің қолданылуын бағалау	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бригадада жұмыстарды орындау кезінде пайдаланылатын техникалық деректердің қолданылуын, олардың даталар, шығарылым нөмірлері және қолданылған құжатты қайта қарау бойынша өзектілігін бағалау</p> <p>2. Бригада персоналының маңызды емес техникалық деректерді қолдануын болдырмау бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Тапсырмаларды орындау барысында өзекті техникалық деректерді тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қолданылатын техникалық деректердің өзектілігін бағалау және күші жойылған құжаттарды уақтылы алып қою бойынша ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>

		<p>2. Бөлімше персоналы үшін өзекті техникалық деректерді орналастыру орындары</p> <p>3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде өзекті техникалық деректерді қолдану қажеттілігі бойынша орындаушының жауапкершілік деңгейі</p> <p>4. ӘК ТҚК реттейтін өндірушілердің орналастырылған құжаттары бар интернет-серверлердің мекенжайлары, ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда әзірленген нұсқаулықтар мен рәсімдер, ӘК ТҚК қатысты</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және</p>	<p>Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саясатын ұстану</p> <p>Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Маманның құзыреті шегінде ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігі мәселелерін өндірістік процестің және маман қызметінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру</p> <p>2. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік жүйесінің құрамдас компоненттерін іс жүзінде қолдану</p> <p>3. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді тану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саласындағы саясаты</p> <p>2. Өз лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маманның орны мен рөлі</p> <p>3. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін басқару жүйесінің міндеттері мен компоненттері</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекелдер (қауіптер) туралы хабардар ету және өз құзыреті мен міндеттерін қайта бөлудегі тәуекелдерді барынша азайту</p> <p>2. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді төмендету бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Өз құзыретінің шегінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді қолайлы деңгейге дейін төмендету бойынша алдын алу шараларын анықтау және жүзеге асыру</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Тәуекелдер мен қауіптер туралы ақпараттандыру жөніндегі ұйымда қабылданған жүйенің</p>

<p>авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау</p>	<p>қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды іске асыру</p>	<p>2. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатерлер (қауіптер) туралы хабарлау бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер туындаған кездегі өз іс-әрекеттері</p> <p>3. ӘК және/немесе авиакомпанияға ТҚК жөніндегі ұйымда қолайлы ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік деңгейін айқындау</p> <p>4. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді азайтудың жолдары мен жолдары</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 3: Өз өкілеттіктері шегінде әуе кемелерін пайдалануды тоқтата тұру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді айқындау</p> <p>2. Өз өкілеттіктері шеңберінде ӘК ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке қауіп төнген жағдайда ӘК пайдалануды тоқтата тұру</p> <p>3. Өкілеттіктері болмаған жағдайда, кейіннен олардың алдын алу шараларын қабылдау мақсатында ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатер туралы тікелей басшыны хабардар ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер</p> <p>2. Маманға жеке-жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты шегінде оның өкілеттіктері</p> <p>3. Маман өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптер анықталған жағдайда қабылдауы тиіс іс-шаралар</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Төменде келтірілген тізімді қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей, бригадалардан, топтардан және / немесе жеке орындаушылардан тұратын әуе кемесінің желілік және / немесе базалық техникалық қызмет көрсету бөлімшелеріндегі ауысым шешетін міндеттер шеңберінде әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын сақтау:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ӘК ТҚК бойынша жоспарлы және жоспардан тыс жұмыстарды орындау - ӘК істен шығулары мен ақаулықтарын жоюға - ӘК жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстарды орындау

<p>Дағды 1: Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қолдау</p>	<p>- орындауға талап етілген ӘК ұшуға жарамдылығының қолданылатын директивалары бойынша жұмыстарды орындауға</p> <p>2. Бригада персоналының алдына қойылған міндеттерді әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету талаптарына және қолданылатын техникалық мәліметтерге сәйкес орындауға қол жеткізу</p> <p>3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету жөніндегі міндеттер және ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету мақсатында ӘК техникалық қызмет көрсету персоналы тартылған міндеттер</p> <p>2. ӘК ТҚК бойынша персонал жұмылдырылған міндеттерді орындаудың тәсілдері мен әдістері</p> <p>3. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері</p> <p>4. Бригадир-инженерге және бригада персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Бригада құрамында немесе жеке әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Жеңіл және аса жеңіл авиация маманының (AML LA) қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді емес және коммерциялық емес әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау.:</p> <p>1) В3 санатындағы сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктері бар әуе кемесіне операциялық (желілік) техникалық қызмет көрсетуде және әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның маманына және/немесе берген компанияның жеке сертификаттау рұқсатында (ССА).</p> <p>2) В3 санатындағы техникалық қызмет көрсететін персоналдың өкілеттіктері бар әуе кемелеріне базалық (мерзімді) техникалық қызмет көрсетуде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның маманына берілген компанияның (ССА) жеке сертификаттау рұқсатында</p> <p>2. Бригаданың орындауы талап етілетін өндірістік міндеттерді олардың өкілеттіктері мен біліктіліктеріне сәйкес оның персоналы арасында бөлу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыруды ұйымдастырудың рәсімдері</p>

	<p>2. Куәландырушы, қолдаушы және куәландырмайтын персоналдың өкілеттіктері, олардың құқықтары мен міндеттері</p> <p>3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым мен маман шешетін міндеттер шегінде авиациялық техникалық құжаттаманы қарым-қатынас жасау, хат алмасу, түсіну үшін жеткілікті көлемде шет тілінен</p> <p>4. ӘК ТҚК процесінде қолданылатын жабдықтар мен құрал-саймандардың техникалық сипаттамаларын, конструктивтік ерекшеліктерін және пайдалану деректерін</p> <p>5. Арнайы екпіндерді немесе жаңалықтарды қажет ететін салалар</p> <p>6. Қауіпсіздік жөніндегі іс-қимылдар және қауіпсіздік жөніндегі ескертулерді қолдану және қауіпті жағдайлардың алдын алу</p> <p>7. Бригадир-техниктің және бригада персоналының лауазымдық нұсқаулықтары</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бөлімшесінің міндеттерін талқылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ағымдағы пайдаланылуына әсер ететін туындайтын мәселелерді тиімді шешу мақсатында ӘК желілік (жедел) және/немесе базалық (мерзімдік) ТҚК бөлімшесінің жедел кеңестеріне қатысу.</p> <p>2. Бригада персоналының алдына және қажетті көлемде міндеттерді дұрыс қою</p> <p>3. Қойылған міндеттерді орындау барысына әсер ететін ықтимал жағдайларды талдау және ескеру</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ағымдағы өндірістік міндеттерді шешу жолдары мен тәсілдері</p> <p>2. Алдыңғы ауысыммен аяқталмаған жұмыстар</p> <p>3. Ауысымдар арасындағы өзара іс-қимыл және аяқталмаған жұмыстарды аяқтау рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 4: Сеніп тапсырылған бригадада орындалатын жұмыстарды бақылау,</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Сеніп тапсырылған топта орындалатын жұмыстарды қолданыстағы техникалық деректерге қойылатын талаптар көлемінде бақылау</p> <p>2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе басқару жөніндегі ұйымның рәсіміне сәйкес ӘК-дегі жұмыстарды сертификаттауды бақылау ӘК (САМО немесе САО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етумен және сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктеріне сәйкес</p> <p>3. Өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу</p> <p>Білімдер:</p>

осы жұмыстарды сертификаттауды бақылау	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК-де орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО немесе САО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 3. Бригада персоналының ресімдеуіне жататын өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 5: Жұмыс кестесінің сақталуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс кестесінің сақталуын, персоналдың штаттық кестеге сәйкес жұмыс учаскелеріне орналастырылуын, жоспарланған жұмыс көлемінің орындалуын және түпкілікті нәтиженің алынуын бақылау 2. ӘК ТҚК жоспарлау кезінде және ауысымдық өндірістік тапсырманы орындау процесінде бригада жұмысының басымдықтарын айқындау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және бригада қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыстардың кезектілігі, олардың нәтижелеріне адами фактордың ықпалын назарға ала отырып 2. Ауысымға өндірістік тапсырмалар 3. Бригадир-техниктің және оның бригадасы мамандарының лауазымдық нұсқаулықтары 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 6: орындалатын жұмыстар технологиясының және бригадада аяқталмаған жұмыстардың сақталуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиясының сақталуын, бригада мамандарының ӘК техникалық қызмет көрсетуінің толықтығы мен сапасын, ауысымдар арасында аяқталмаған жұмыстарды қабылдау-тапсыру ережелерінің сақталуын бақылау. 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру рәсімін толық көлемде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсіміне сәйкес аяқтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және бригада қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиялары

	<p>2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. Негізгі технологиялық процестерді, жөндеу әдістерін және жөндеу және реттеу жұмыстарының технологиясын</p> <p>4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 7: Бригадир-техниктің және бригада мамандарының құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануы	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК өндірушісі мақұлдаған жабдықты, құрал-сайманды және материалдарды қолдану 2. Бригада мамандарының құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануын қадағалау 3. Ақаулы жабдықтар мен құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды өндіріс процесінен шығаруды бақылау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де жұмыстарды орындау үшін талап етілетін жабдықтардың, құрал-саймандардың және материалдардың тізбесі 2. ӘК ТҚК кезінде жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды қолдануды айқындайтын қолданылатын техникалық деректердің 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың жарамды жабдықтар мен құралдарды пайдалану және ақаулы және жарамсыздарды өндіріс процесінен уақтылы алып тастау рәсімдері. 4. Материалдарды, құрал-саймандарды, сондай-ақ ӘК өндірушілері мақұлдамаған және ӘК-ге және оның компоненттеріне қолданылатын техникалық деректер тізбесіне енгізілмеген ӘК-нің компоненттерін ӘК-ге орнатуға және қолдануға жол бермеу үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 8: Мамандардың жұмыс сапасын бағалау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада қызметкерлерінің жұмыс сапасын, олардың жұмыс уақытын тиімді пайдалануын бағалау. 2. Бригаданың әрбір маманының жеке мүмкіндіктерін анықтау және олардың алдына оның тәжірибесі мен біліктілігіне сәйкес міндеттер қою. 3. Бригаданың әрбір маманы орындаған жұмыстардың сапасына объективті және жан-жақты баға беру

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналының өкілеттіктері және оның жеке тұлғаларының қабілеттері 2. Бригада персоналының біліктілігі 3. Бригада персоналы орындайтын міндеттердің мазмұны
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 9: Персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктерге жан-жақты талдау жүргізу және олардың алдын алудың тиімді шараларын анықтау 2. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің түпкі себебін анықтау 3. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу және олардың қайталануын болдырмау шараларын әзірлеу
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригада персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. Бригада персоналының жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын-алу және олардың қайталануының жолдары мен тәсілдері 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ТҚК бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО немесе САО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 4. Бригада персоналының ресімдеуіне жататын есептік өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы 5. Бригада персоналының өкілеттіктері және бригада персоналының лауазымдық міндеттері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 10: Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің жағдайын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызмет көрсетілетін ӘК жай-күйін бақылау, бригада шешетін міндеттер шеңберінде ӘК-дегі жұмыстарды орындауға уақтылы шаралар қабылдау 2. ӘК паркі жай-күйінің мәртебесін өзгертуге шаралар қабылдау 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге кету кестесінің сақталуын қамтамасыз ету
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК паркінің ағымдағы жай-күйі 2. Ағымдағы ауысымға жоспарланған техникалық қызмет көрсетуге ӘК-нің кету кестесі 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін оның ұшуға жарамдылық жай-күйіне оралу кестесі

<p>Еңбек функциясы 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау</p>		<p>сақталмайтын жағдайлар туындаған жағдайда ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>4. Техник-бригадирдің және оның бригадасы персоналының ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару қиындауы немесе бұзылуы мүмкін жағдайлардағы іс-қимылдары</p> <p>5. ӘК-де қолданылған іс-қимылдардан кейін ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару жөніндегі іс-шаралар</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 11: Әуе кемесінің ұшып шығуына рұқсат етілген ең аз жабдық тізбесі бойынша кейінге қалдырылған әуе кемелеріндегі ақаулардың мәртебесін бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК (MEL) және ӘК жолаушылар салонына жөнелтуге рұқсат етілген ең аз жабдықтардың тізімі бойынша кейінге қалдырылған ақауларды бақылау, қажет болған жағдайда ӘК борттық журналдарында (TLB/CLB) көрсетілген ескертулерді жою бойынша уақтылы шаралар қабылдау. бригадир-техниктің өзі де, оның бригадасының мамандары да</p> <p>2. ӘК және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды жабу / ұзарту шараларын қабылдау</p> <p>3. ӘК-де MEL тармағын қолдану кезінде өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO немесе CAO) ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашу / жабу / ұзарту рәсімдері</p> <p>2. ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашуға / жабуға / ұзартуға байланысты қолданылатын техникалық деректердің тізбесі</p> <p>3. Әуе кемесі командирінің MEL тармағын оқудағы және түсіндірудегі айқындаушы рөлі</p> <p>4. MEL тармақтарын және ӘК мен оның жүйелеріне қойылуы мүмкін шектеулерді қолдану кезінде ӘК сертификаттаушы персоналының және экипажының өкілеттіктері</p> <p>5. Master MEL мен MEL арасындағы айырмашылықтар, әуе компаниясының ӘК-де қолдану процедуралары Master MEL</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Коммуникацияны талап ететін мәселелерде ӘК ұшуына дейін және одан кейін ұшу және кабина экипажымен тиімді және дұрыс өзара іс-қимыл жасау.</p>

<p>Дағды 12: Әуе кемесінің экипажымен өзара әрекеттесу және әуе кемесінің техникалық борттық журналдарының жазбаларын талдау</p>	<p>2. Қажет болған жағдайда және өз өкілеттіктеріне сәйкес, ӘК (TLB) / (CLB) техникалық борттық журналдарына жазбаларды дұрыс орындау</p> <p>3. Персоналдың мұндай жазбаларға реакциясын талап ететін техникалық журналдардағы жазбалар бойынша қажетті әрекеттерді дұрыс және толық көлемде анықтау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру және/немесе әуе кемесінің техникалық қызмет көрсету журналдарын (TLB) / (CLB) жүргізу үшін әуе кемесінің (САМО немесе САО) ұшуға жарамдылығын басқару ұйымының рәсімдері.</p> <p>2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым және/немесе авиакомпания TLB/CLB-ге жазбалар енгізуге рұқсат берген персоналдың тізбесі</p> <p>3. Авиакомпанияның әуе кемесінің ұшу және кабиналық экипаж мүшелері мен жердегі персоналдың өзара іс-қимылын қамтамасыз ету жөніндегі саясаты мен рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 13: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес ӘК-ге техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану және оларды бригада персоналының қолдануын бақылау</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық мәліметтердің талаптарын орындау</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>4. Бригада қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК кезінде қолданылатын жанар-жағармай материалдарының, арнайы сұйықтықтар мен газдардың маркалары</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұны</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>

<p>Дағды 14: Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін пайдалану</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың құрамдас бөліктерін қажетті сақтық шаралары мен қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, мақсатына сай пайдалану 2. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес дұрыс қолдану 3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау 4. Бригада қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы сұйықтықтардың, желімдердің, бояулардың, композиттік материалдардың және олардың компоненттерінің классификациялары мен қолдану технологиялары 2. Өндіріс процесінде қолданылатын арнайы сұйықтықтарға, желімдерге, бояуларға, композиттік материалдарға және олардың құрамдас бөліктеріне қолданылатын техникалық деректердің талаптары 3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұны
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 15: Әуе кемесіне орнату алдында компоненттердің өзара алмасуын тексеру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компоненттерді ӘК-ге орнатпас бұрын бөлшектердің нөмірі мен сериясының сәйкестігін тексеруді қоса алғанда, компоненттердің қолданыстағы стандарттар мен ұшуға жарамдылық нұсқауларына сәйкестігін тексеру 2. Ауыстырылатын ұшақтың құрамдас бөлігіне қолданылатын ұшуға жарамдылық директиваларының (AD) және қызмет көрсету бюллетендерінің (SB) мазмұнын түсіну 3. Өндірушінің техникалық құжаттамасына сәйкес ӘК компоненттері бойынша қолданылатын техникалық деректерді талдау (Қосалқы бөлшектердің иллюстрацияланған каталогы (IPC), Нұсқаулық ӘК-ге (АММ) және ӘК-нің және оның компоненттерінің басқа да қолданылатын құжаттамасына техникалық қызмет көрсету бойынша) <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірушінің техникалық құжаттамасына (IPC, АММ және ӘК және оның компоненттерінің басқа да қолданылатын техникалық құжаттамасы) сәйкес компоненттердің өзара алмасу стандарттары

	<p>2. Қолданылатын техникалық құжаттаманың (SB, AD, сертификаттау талаптары) компоненттерін ӘК-ге ауыстыру кезінде</p> <p>3. ӘК өндірушісінің және компоненттердің компоненттердің өзара алмастырғыштығына қойылатын талаптарын тексеру бойынша ӘК ұйымдастыру және техникалық қызмет көрсету рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 16: Әуе кемесіндегі ақаулықтарды жоюды және жоюды бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды бақылау 2. Бригада персоналының ӘК ақауларын жою бағдарламасын құрастыруын бақылау 3. ӘК өндірушісінің ұсыныстарына сәйкес ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды орындау 4. ӘК-дегі істен шығулар мен ақауларды жою нәтижелері бойынша өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-дегі ақауларды жою және іздестіруді орындау технологиялары 2. Бригадир-техниктің және бригада персоналының лауазымдық міндеттері 3. ӘК аяқталмаған жұмыстарды ӘК тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 4. Орындалуы қосарланған инспекциялар жүргізуді талап ететін аса маңызды міндеттердің тізбесі 5. Қосарланған тексеруді талап ететін тапсырмаларды орындау кезінде тапсырмаларды орындау және өндірістік техникалық құжаттаманы рәсімдеу рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 17: Б а с қ а авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 2. Бригада мамандарына жеке-жеке берілген компанияның рұқсат беру куәліктерінің шектеулерін қайта бөлу кезінде әуе кемелерін жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым келісімшарт немесе шарт бойынша (үшінші тұлғаларға) қызмет көрсететін авиакомпаниялар, сондай-ақ

<p>қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау</p>	<p>келісімшартта немесе шартта белгіленген орындалатын жұмыстардың көлемі</p> <p>2. Осы авиакомпаниялардың келісім-шарт бойынша орындалатын жұмыс көлеміндегі процедуралары</p> <p>3. ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындауды қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың ӘК-не техникалық және сервистік қызмет көрсетуге рұқсат беру рәсімдері</p> <p>4. Қосарлы тексерулерді талап ететін авиакомпания белгілеген тізбе бойынша аса маңызды міндеттерді қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері мен жауапкершілігі</p> <p>5. Бригадир-инженерге және бригада персоналына қатысты бөлігінде еңбек заңнамасы</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 18: Әуе кемелері мен жерүсті жабдықтарының зақымдануының алдын алу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Техник-бригадирдің және бригада мамандарының әуе кемелеріне, арнайы көліктерге және жердегі жабдықтарға зақым келтірмеу шараларын қолдану</p> <p>2. ӘК және жерүсті жабдығының зақымданғаны туралы авиакомпанияға хабарлау рәсімін дұрыс қолдану</p> <p>3. Талаптарды орындау: - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шаралары</p> <p>2. Жердегі оқиғалар туралы ақпараттандыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және тәртіпте техник-бригадир рәсімдеуге және тапсыруға жататын әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша есептік техникалық құжаттаманы уактылы рәсімдеу және тапсыру.</p> <p>2. Цехтың, ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе авиакомпанияның</p>

	<p>Дағды 19: Есептік техникалық құжаттаманы ресімдеу және тапсыру</p>	<p>рәсімдерімен анықталған бригаданың және оның персоналының қызметіне қатысты басқа құжаттарды жүргізу.</p> <p>3. Бригада персоналының ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және белгіленген тәртіппен тапсырмаларды орындау кезінде және олар аяқталғаннан кейін өндірістік-техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеуін бақылау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Бригадада ӘК-де орындалған жұмыстардың нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың құрамы</p> <p>2. Өз өкілеттіктері мен бригада персоналының бригададағы жұмыстарды орындау процесінде өндірістік-техникалық құжаттаманы ресімдеудегі өкілеттіктері</p> <p>3. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: ӘК ТҚК жөніндегі ұйым жағдайында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Техник-бригадирдің немесе басқа персоналдың міндеттері техник-бригадирдің өкілеттігі шегінде және техник-бригадирге жеке-жеке берілген компанияның сертификаттық рұқсаты (ССА) шегінде орындалатын ӘК-де орындалған тапсырманы куәландырыңыз.</p> <p>2. Сертификаттауды талап ететін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу</p> <p>3. Белгіленген стандарттар мен қағидаларға сәйкес персоналдың ӘК-де техникалық қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін ӘК-нің ұшуға жарамдылық жағдайына оралуын қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК және оның компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуді сертификаттау бойынша ҚР ережелері</p> <p>2. Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттау үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. Бригадир-техниктің өкілеттіктері мен міндеттері</p> <p>4. Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын (CRS) беру расталған өндірістік техникалық құжаттаманың тізбесі</p> <p>5. ӘК ТҚК жөніндегі маманның куәлігіне біліктілік белгілерін алу, ұзарту және енгізу жөніндегі ҚР қағидалары</p> <p>6. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттауға</p>

		<p>қойылатын шектеулер А, В1, В2, В3, С санаттарындағы /кіші санаттарындағы ӘК техникалық қызмет көрсету бойынша маман куәліктерінің иелері үшін</p>
<p>Еңбек функциясы 4: Техник-бригадирге жеке-дара берілген компанияның рұқсат беру сертификаты шеңберінде міндеттерді сертификаттау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Пайдалануға рұқсат сертификатын шығару құқығын қолдау (CRS)</p>	<p>Машықтар: 1. Орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығын алған кезде жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) дұрыс және жүйелі түрде жүргізу 2. Компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) мазмұнын, егер оның мазмұны ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания әзірлеген кодпен ұсынылған болса, дұрыс анықтау және түсіну 3. ӘҚК-да ӘК-де жұмыстарды орындауға және орындалған жұмыстарды сертификаттауға, сондай-ақ маманға жеке рұқсат етілген басқа да қызмет түрлеріне рұқсатты дұрыс анықтау</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ТҚК тәжірибесін тіркеу бойынша жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) жүргізу рәсімдері 2. Мердігердің орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығы жоғалған кездегі жағдайлар 3. ӘК пайдалануға рұқсат беру сертификатын (Certificate Release to Service, CRS) беру құқығын қалпына келтіру жөніндегі өз іс-әрекеттерінің 4. ӘК техникалық қызмет көрсету мекемесінде немесе авиакомпанияда әзірленген компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн 5. ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсету ұйымында әзірленген компанияның (СА) рұқсатының стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Компанияның сертификаттау</p>		<p>Машықтар: 1. Компанияның (ССА) сертификаттау рұқсатын оның иесінің ұзарту және/немесе қызмет аясын кеңейту мақсатында бақылау процедурасын дұрыс орындау 2. Онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты компанияның жеке сертификаттау рұқсатын (ССА) тәжірибеде дұрыс қолдану 3. Компанияның дербес сертификаттау рұқсатын (ССА) иелену құқығын алу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p>

	<p>рұқсатының жарамдылық мерзімін қадағалау</p>	<p>1. Компанияның сертификаттау рұқсатын (ССА) оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері</p> <p>2. Компанияның жеке сертификаттау рұқсатының (ССА) жарамдылық мерзімін анықтайтын шектеулер</p> <p>3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ӘК қолданыстағы болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе ӘК күші жойылған жағдайда</p> <p>4. ССА иеленуге үміткерге ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы белгілеген тақырыптардың, сұрақтардың және оларға жауаптардың тізбесі</p>
<p>Еңбек функциясы 5: Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Жеңіл және аса жеңіл авиацияның ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман куәлігінің "Рейтинг" XII бағанындағы ӘК типінің (бір типті ӘК тобының), қозғалтқышының және В3 санатының жазбасы негізінде орындалған жұмыстарды сертификаттауды қажет етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндетін сауатты орындау. .</p> <p>2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу, мұндай құжаттама ресімдеуге көзделген жағдайда</p> <p>3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін оларды сертификаттауды талап ететін сервистік жұмыстардан бөліп алу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР қағидалары</p> <p>2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды орындау рәсімдерін сипаттай отырып, ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылық</p> <p>3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін, сондай-ақ сертификаттауды талап етпейтін сервистік жұмыстарды орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері</p> <p>4. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау бойынша ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>

	<p>Дағды 2: Әуе кемесінің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының әуе кемелерінің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау</p>	<p>Машықтар: 1. Белгілі бір пайдаланушы үшін әуе кемесінің белгілі бір түрі үшін әуе кемесінің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы, егер оның дизайнын пайдаланушы қамтамасыз етсе, оны дұрыс рәсімдеу 3. Әртүрлі пайдаланушылардың ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындау бойынша міндеттерді бөлу</p> <p>Білімдер: 1. Нұсқаулықтар (рәсімдер) пайдаланушы зерделеу және кейіннен қолдану үшін әзірлеген және айқындаған ұшу алдындағы инспекцияны орындау бойынша 2. Ұшу алдындағы инспекцияны орындауға рұқсат етілген персоналдың тізімін қоса алғанда, пайдаланушының өз ұшақтарында ұшу алдындағы инспекцияны жүзеге асыру рәсімдері 3. ӘК-де ұшу алдындағы инспекцияны орындау жөніндегі ҚР қағидалары 4. Кешенді ӘК және коммерциялық тасымалдарды орындайтын ӘК, сондай-ақ кешенді емес ӘК және коммерциялық емес тасымалдарды орындайтын ӘК ұшу алдындағы инспекцияны жүргізу бойынша ҚР ережелерінде көзделген жауапкершілік</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 6: Бригада персоналын оқытуға қажеттілікті анықтау</p>	<p>Дағды 1: Бригада персоналының оқытылуын бақылау</p>	<p>Машықтар: 1. Бригада қызметкерлерінің технологиялық операцияларды орындаудағы дағдыларын бақылау және бағалау 2. Қосымша оқытуды қажет ететін бригада қызметкерлерінің проблемалық аймақтарын анықтау 3. Білімді, дағдыларды және тәжірибені жеткізу үшін бригада қызметкерлеріне қосымша оқытуды ұйымдастыру</p> <p>Білімдер: 1. Оқытудың мақсаттары мен міндеттері 2. ӘК ТҚК кезінде жұмыстарды орындау технологиялары 3. ӘК-де технологиялық операцияларды орындау бойынша кезеңдер</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар: 1. Бригада мамандарына қажетті оқыту түрін анықтау 2. Цехтың жетекші инженеріне топ мамандарына қажетті дайындық түрін ұсыну</p>

	<p>Дағды 2: Бригада мамандарын оқыту түрлерін анықтау</p>	<p>3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге тартылған персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР қағидаларының талаптарын практикада қолдану</p> <p>Білімдер: 1. Бригада жұмысының стандарттары 2. Бригада персоналына қажетті оқыту түрлері мен курстарының тізбесі 3. Инженердің бақылауындағы персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР ережелерінің талаптары</p>
<p>Еңбек функциясы 7: Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау</p>	<p>Дағды 1: Ұйым жоспарлаған оқытудан өту</p>	<p>Машықтар: 1. Маманның жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтау 2. Алған білімін тәжірибеде қолдану 3. Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау</p> <p>Білімдер: 1. Бригадир-техникті даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері 2. Адами фактордың ӘК-ге техникалық қызмет көрсету нәтижелеріне, оның құрамдас бөліктеріне және ӘК-нің ұшуға жарамдылығына әсер ететін жағымсыз факторларды азайту жолдарына әсері 3. Техник-бригадирдің лауазымдық міндеттері көлемінде авиациялық персоналды кәсіптік даярлау жөніндегі ҚР ережелері</p>
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау</p>	<p>Дағды 1: Оқытатын және бағалайтын персоналдың функцияларын орындау</p>	<p>Машықтар: 1. Дербес тағайындау кезінде функцияларды орындау: 1) Механик L санатының міндеттерін практикалық орындауға үйрету жөніндегі супервайзер 2) Әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттеріне оқыту жөніндегі супервайзер 2. Оқыту бағдарламасында көзделген тапсырманы орындау 3. Оқытатын және бағалайтын персоналдың өкілеттіктерін тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ТҚК бойынша ұйымның оқытатын және бағалайтын персоналының өкілеттіктері 2. Оқыту жүргізілетін міндеттер мен олардың мазмұны 3. Сертификаттаушы персоналды бағалауды жүргізу өлшемшарттары</p>

		4. Бағалау жүргізу міндетті болып табылатын персоналдың тізбесі 5. Кандидаттарды оқыту және бағалау нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың тізбесі
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Ұқыптылық Ұжымды басқару Жаксы ұйымдастырушылық және жұмыс уақытын жоспарлау дағдылары Нәтижеге бағытталу Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас Қарым-қатынас дағдылары Жақсы ниет Кәсібилік Орындаушылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің м.а 2015 жылғы 24 ақпандағы No 196 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі No 517. 3. "Куәліктерді беру және қолданылу мерзімін ұзарту ережелері авиация персоналы", ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі No 750 бұйрығы. 4. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі техник
	4	Жеңіл және аса жеңіл әуе кемелерінің ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техник
	2	Жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механик
21. Кәсіптің карточкасы "Авиациялық механик (Әуе кемелерінің жолаушылар салонына техникалық қызмет көрсету жөніндегі механик)":		
Топтың коды:	3115-4	
Қызмет атауының коды:	-	
Кәсіптің атауы:	Авиациялық механик (Әуе кемелерінің жолаушылар салонына техникалық қызмет көрсету жөніндегі механик)	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4.1; 4.2	
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары	"Авиация персоналы куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы No 362 бұйрығы.	

бойынша біліктілік деңгейі:	"Авиация персоналының біліктілік деңгейін анықтауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 763 бұйрығы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>Жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механиктер үшін: 2.1-деңгей: жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз ӘК-дегі міндеттерді орындауға рұқсаттар саны және механик қызметінің басқа түрлері бойынша өлшемшарттарды ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның өзі айқындайды. 2.2-деңгей: ӘК-де тапсырмаларды орындауға рұқсаттар саны және жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз механик қызметінің басқа түрлері бойынша өлшемшарттарды ӘК бойынша ұйымның өзі анықтайды, егер ӘК-де тапсырмаларды орындауға рұқсаттар саны 2.2-деңгейде болса, 2.1-деңгейден көп болады. Механик қызметінің қалған түрлері бойынша-А санатындағы міндеттер бойынша механиктерге арналған ӘК бойынша ұйымның өз қалауы бойынша: 4.1-деңгей: ӘК-де кемінде 1 жыл тәжірибе А санатындағы ӘК бойынша маманның куәлігі болған кезде, ең болмағанда, ӘК ұйымының типіне (типіне) сәйкес келетін кіші санатта ӘК-де көрсетілген ӘК бойынша оның сертификаты. ӘК ТҚК және инженер қызметінің басқа түрлеріне рұқсат беру саны бойынша басқа өлшемшарттарды ӘК ТҚК бойынша ұйымның өзі айқындайды. 4.2 кіші деңгей: А санатындағы ӘК түрлеріне рұқсат саны 4.2 кіші деңгейде болған жағдайда, оның сертификатында көрсетілген ӘК бойынша ұйымның ӘК типіне (типіне) сәйкес келетін А санатындағы ӘК ТҚ бойынша маманның куәлігі болған кезде ӘК ТҚК-да кемінде 2 жыл тәжірибесі 4.1 кіші деңгейден артық болады, ал қалған қызмет түрлері бойынша А санатындағы механик-ӘК бойынша ұйымның қалауы бойынша. 4-деңгей үшін-А санаты бойынша модульдерді тапсыру туралы сертификаттың немесе бейінді формальды білім туралы дипломның болуы, ӘК ТҚК бойынша маман куәлігін алу үшін базалық дағдыларды және кемінде 1 жыл жұмыс тәжірибесін меңгеру.</p>		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	<p>ӘК ТҚК бойынша маман куәлігін алу үшін: - негізгі орта білім: А1, А3, А4 кіші санаттары үшін 800 сағат; А2 кіші санаты үшін 650 сағат; А санаты бойынша модульдерді тапсыру туралы сертификат және 3 жыл жұмыс тәжірибесі қажет. - авиациялық емес техникалық білім: А санаты бойынша сертификат, базалық дағдыларды игеру және 1 жыл жұмыс тәжірибесі.</p>		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3115-4-001 - Планер мен қозғалтқыштар жөніндегі авиация механигі (техник)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	<p>ӘК жолаушылар салоны бойынша тапсырмаларды орындау: - ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымында анықталған міндеттер тізімі бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымында тапсырмаларды орындау (тапсырмаларды оқыту) бойынша практикалық оқудан кейін - А санатындағы механиктің тапсырмалары бойынша</p>		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемесінің жолаушылар салоны бойынша міндеттерді орындау 2. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі мен авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесі міндеттерінің орындалуын қамтамасыз ету 3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау 4. Механикке жеке-жеке берілген компанияның рұқсат сертификаты аясында тапсырмаларды сертификаттау 5. Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау 6. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау
	Қосымша еңбек функциялары:	
	Дағды 1: А санатты механик үшін анықталған тапсырмаларды орындау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механиктің орындауы үшін ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы талап еткен А санатындағы механик үшін анықталған ӘК жолаушылар салонындағы тапсырмаларды орындаңыз. 2. Механик орындайтын міндеттерге қатысты қолданылатын техникалық деректердің талаптарын сақтау 3. Механикке жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) өкілеттіктері мен рұқсаттарына сәйкес механик орындайтын тапсырманы жеке куәландырыңыз. 4. Өндірістік және техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-нің елеусіз жоспарлы желілік (оперативтік) техникалық қызмет көрсетуін орындау үшін А санатындағы механикке анықталған міндеттердің және ақаулар бойынша А санатындағы механикке анықталған міндеттердің теориялық негіздері. Жай деп айқындалған ӘК 2. Механикке жүктелген міндеттер шеңберінде ӘК-ге қызмет көрсету технологиясы 3. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы рәсімдеу рәсімдері 4. Механиктің өкілеттіктері мен міндеттері
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды

Еңбек функциясы 1: Әуе кемесінің жолаушылар салоны бойынша міндеттерді орындау	Дағды 2: Механиктің ӘК-дегі міндеттерді сертификаттау құқығынсыз орындауы	2. Механик орындауға таңдап алған тапсырмалар бойынша жұмыстарды орындау технологиясын сақтау 3. Өндірістік және техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу Білімдер: 1. Механикке жүктелген міндеттер шеңберінде жұмыстарды орындау технологиялары 2. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы рәсімдеу рәсімдері 3. Механиктің өкілеттіктері мен міндеттері
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 3: Техникалық деректердің қолданылуын бағалау	Машықтар: 1. Механиктің тапсырмаларды орындау кезінде пайдаланатын техникалық деректердің қолданылуын, олардың қолданылған құжаттың даталары, шығарылған нөмірлері және қайта қаралуы бойынша өзектілігін бағалау 2. Механиктің өзекті емес техникалық деректерді қолдануын болдырмау шараларын қабылдау 3. ӘК ТҚК бойынша ұйымда оларды орналастыру және сақтау орындарында орналастырылған техникалық деректерде ақпаратты бағдарлауды және іздеуді жүзеге асыру Білімдер: 1. Қолданылатын техникалық деректердің өзектілігін бағалау және күші жойылған құжаттарды уақтылы алып қою бойынша ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 2. Бөлімше персоналы үшін өзекті техникалық деректерді орналастыру орындары 3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде өзекті техникалық деректерді қолдану қажеттілігі бойынша орындаушының жауапкершілік деңгейі 4. ӘК ТҚК реттейтін өндірушілердің орналастырылған құжаттары бар интернет-серверлердің мекенжайлары, ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда әзірленген нұсқаулықтар мен рәсімдер, ӘК ТҚК қатысты
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
		Машықтар: 1. Маманның құзыреті шегінде ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігі мәселелерін өндірістік процестің және маман қызметінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру 2. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік жүйесінің құрамдас компоненттерін іс жүзінде қолдану

	<p>Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саясатын ұстану</p>	<p>3. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді тану</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саласындағы саясаты 2. Өз лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маманның орны мен рөлі 3. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін басқару жүйесінің міндеттері мен компоненттері
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі мен авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесі міндеттерінің орындалуын қамтамасыз ету</p>	<p>Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды іске асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекелдер (қауіптер) туралы хабардар ету және өз құзыреті мен міндеттерін қайта бөлудегі тәуекелдерді барынша азайту 2. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді төмендету бойынша шаралар қабылдау 3. Өз құзыретінің шегінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді қолайлы деңгейге дейін төмендету бойынша алдын алу шараларын анықтау және жүзеге асыру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тәуекелдер мен қауіптер туралы ақпараттандыру жөніндегі ұйымда қабылданған жүйенің 2. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатерлер (қауіптер) туралы хабарлау бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер туындаған кездегі өз іс-әрекеттері 3. ӘК және/немесе авиакомпанияға ТҚК жөніндегі ұйымда қолайлы ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік деңгейін айқындау 4. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді азайтудың жолдары мен жолдары
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді айқындау

	<p>Дағды 3: Өз өкілеттіктері шегінде әуе кемесін пайдалануды тоқтата тұру</p>	<p>2. Өз өкілеттіктері шеңберінде ӘК ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке қауіп төнген жағдайда ӘК пайдалануды тоқтата тұру</p> <p>3. Өкілеттіктері болмаған жағдайда, ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатер туралы тікелей басшыны хабардар ету кейіннен олардың алдын алу жөнінде шаралар қабылдау мақсатында қауіпсіздікті қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер</p> <p>2. Маманға жеке-жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты шегінде оның өкілеттіктері</p> <p>3. Маман өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптер анықталған жағдайда қабылдауы тиіс іс-шаралар</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қолдау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Бригадалардан және/немесе топтардан тұратын әуе кемесінің желілік (жедел) техникалық қызмет көрсету және /немесе әуе кемесінің базалық (мерзімді) техникалық қызмет көрсету бөлімшесінде ауысым құрамында механик шешетін міндеттер шеңберінде әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын сақтау</p> <p>2. ӘК-ге көмек көрсету</p> <p>3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК персоналы ұшу жарамдылығын қолдау мақсатында тартылған ӘК-нің ұшуға жарамдылығын қолдау жөніндегі міндеттер</p> <p>2. ӘК ТҚК ұйымдастыру және қамтамасыз ету негіздерінің</p> <p>3. ӘК ТҚК бойынша персонал жұмылдырылған міндеттерді орындаудың тәсілдері мен әдістері</p> <p>4. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері</p> <p>5. ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуден бас тартқан және кеңес беруші үлгідегі ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуге рұқсаты жоқ персоналдың өкілеттіктері</p> <p>6. Механикке қатысты бөлігінде Еңбек заңнамасыны</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

Дағды 2:
Топ немесе бригада құрамында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау

1. Механикке техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания механикке берген компанияның (СА) дербес рұқсаты бойынша желілік (операциялық) ӘК техникалық қызмет көрсету және/немесе базалық (мерзімді) жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз механик орындайтын жеке тапсырмаларды орындау. тапсырманы практикалық оқыту негізінде
2. АОО-да немесе ӘК техникалық қызмет көрсету мекемесінде теориялық оқуды және ӘК техникалық қызмет көрсету мекемесінде А санатындағы механик есептерін практикалық оқытуды аяқтау (Cat A Tasks Training) ӘК және қозғалтқыштың нақты түріне байланысты
3. Тапсырмаларды орындау тәртібін сақтау
4. ӘК ТҚК жүргізу және ӘК жүйелерінің жұмысқа қабілеттілігін тексеру тәртібін сақтау
5. Механикке жеке берілген компанияның рұқсат беру сертификатының (ССА) рұқсаттары мен шектеулері көлемінде ұшақтағы ақауларды анықтау және жою
6. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау

Білімдер:

1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыруды ұйымдастырудың рәсімдері
2. Куәландырушы, қолдаушы және куәландырмайтын персоналдың өкілеттіктері, олардың құқықтары мен міндеттері
3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым мен маман шешетін міндеттер шегінде авиациялық техникалық құжаттаманы қарым-қатынас жасау, хат алмасу, түсіну үшін жеткілікті көлемде шет тілін білуі
4. Технологиялық жабдықтың құрылғылары мен техникалық пайдалану ережелері ӘК ТҚК орындау үшін қолданылатын жабдықтар мен жерге қызмет көрсету құралдары
5. ӘК негізгі жүйелерінің жиынтықтамалары, жұмыс қағидаттары, ӘК ТҚК құрылғылары мен қағидалары
6. Қауіпсіздік жөніндегі іс-қимылдар және қауіпсіздік жөніндегі ескертулерді қолдану және қауіпті жағдайлардың алдын алу
7. Механиктің лауазымдық нұсқаулықтарын
8. Елеусіз жоспарлы сызықтық (жедел) ретінде айқындалған міндеттердің теориялық негіздерінің А санатты механикке арналған ӘК
9. ӘК ақаулары бойынша А санатты механик үшін айқындалған, қарапайым деп айқындалған есептердің теориялық негіздері

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

<p>Дағды 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бөлімшесінің міндеттерін талқылау</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК ағымдағы пайдаланылуына әсер ететін туындайтын мәселелерді тиімді шешу мақсатында желілік (жедел) бөлімшенің жедел кеңестеріне қатысу. 2. Қойылған міндеттердің орындалу барысына әсер ететін ықтимал жағдайларды ескеру 3. Механиктің лауазымдық міндеттерін орындауға байланысты міндеттері туралы ақпаратты бөліп көрсету</p> <p>Білімдер: 1. Механиктің өкілеттігі шегінде ағымдағы өндірістік міндеттерді шешу жолдары мен тәсілдері 2. Алдыңғы ауысыммен аяқталмаған жұмыстар 3. Ауысымдар арасындағы өзара іс-қимыл және аяқталмаған жұмыстарды аяқтау рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 4: Топтағы немесе бригададағы аяқталмаған жұмыстарды тапсыру</p>	<p>Машықтар: 1. Ауысымдар арасында аяқталмаған жұмыстарды қабылдау-тапсыру ережелерін сақтау 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру рәсімін толық көлемде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсіміне сәйкес аяқтау 3. Аяқталмаған жұмыстарды нақты тапсыруға ықпал ете отырып, тапсырмалардың жекелеген кезеңдерін дұрыс орындау 4. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау</p> <p>Білімдер: 1. Механиктің орындауы үшін белгіленген тапсырмалар бойынша орындалатын жұмыстардың технологиялары 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. ӘК және / немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар: 1. ӘК өндірушісі мақұлдаған жабдықты, құрал-сайманды және материалдарды қолдану 2. Механик ақаулы жабдықты, құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды тапқан жағдайда дұрыс әрекет ету 3. Ақаулы жабдықты, құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды қоймаға қайтаруға байланысты техникалық қызмет көрсету</p>

<p>Дағды 5: Механиктің құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануы</p>	<p>коймасымен өзара әрекеттесу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедурасын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механиктің құзыреті мен өкілеттігі шегінде ӘК-де жұмыстарды орындау үшін қажетті жабдықтардың, құралдардың және материалдардың тізбесі 2. Механиктің құзыреті мен өкілеттігі, ӘК техникалық қызмет көрсету кезінде жабдықты, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануды анықтайтын қолданылатын техникалық деректер шегінде 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың жарамды жабдықтар мен құрал-саймандарды пайдалану және жарамсыздары мен жарамсыздарын өндіріс процесінен уақтылы алып тастау рәсімдері 4. Материалдарды, құрал-саймандар жабдығын ӘК-де қолдануға жол бермеу, сондай-ақ ӘК өндірушілері мақұлдамаған және ӘК-ге және оның компоненттеріне қолданылатын техникалық деректер тізбесіне енгізілмеген ӘК компоненттерін орнату бойынша ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 6: Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің жағдайын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механиктің құзыреті мен өкілеттігін беру кезінде қызмет көрсететін әуе кемесінің жағдайын бақылау, ауысым немесе бригада шешетін міндеттер шеңберінде әуе кемесінде жұмыстарды уақытында орындау бойынша шаралар қабылдау 2. Механиктің құзыреттері мен өкілеттіктерін беруде ӘК паркі жай-күйінің мәртебесін өзгертуге шаралар қабылдау 3. Механиктің өкілеттіктерін беру кезінде ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуге кету кестесінің сақталуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК паркінің ағымдағы жай-күйі 2. Ағымдағы ауысымға жоспарланған техникалық қызмет көрсетуге ӘК-нің кету кестесі 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін оның ұшуға жарамдылық жай-күйіне оралу кестесі сақталмайтын жағдайлар туындаған жағдайда ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері 4. Механик пен бөлімше (топ немесе бригада) персоналының ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару қиындауы немесе бұзылуы мүмкін жағдайлардағы іс-қимылдары

Еңбек функциясы 3:
Әуе кемелеріне
техникалық қызмет
көрсетуді орындау

	5. ӘК-де қолданылған іс-қимылдардан кейін ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару жөніндегі іс-шаралар
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 7: Әуе кемесінің ұшып шығуына рұқсат етілген ең аз жабдық тізбесі бойынша кейінге қалдырылған әуе кемелеріндегі ақаулардың мәртебесін бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшып шығуға рұқсат етілген ең аз жабдық тізбесі (MEL) және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды бақылау 2. Механиктің құзыреті мен өкілеттігі шегінде ӘК борттық журналдарында (TLB / CLB) көрсетілген ескертулерді жою бойынша уақтылы шаралар қабылдау 3. Механиктің оларды орындауға өкілеттігі болған жағдайда, MEL тармағында көзделген техникалық әрекеттерді орындаңыз <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашу /жабу / ұзарту жөніндегі рәсімдері 2. ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашуға / жабуға / ұзартуға байланысты қолданылатын техникалық деректердің тізбесі 3. MEL тармағын оқу және түсіндіру кезінде әуе кемесі командирінің айқындаушы рөлі 4. MEL тармақтарын және ӘК мен оның жүйелеріне қойылуы мүмкін шектеулерді қолдану кезінде ӘК сертификаттаушы персоналының және экипажының өкілеттіктері 5. Master MEL мен MEL арасындағы айырмашылықтар, әуе компаниясының ӘК-де қолдану процедуралары Master MEL
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 8: Әуе кемесінің экипажымен өзара әрекеттесу және әуе кемесінің техникалық	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механиктің құзыреті мен өкілеттігі шегінде коммуникацияны тиімді және дұрыс талап ететін мәселелер бойынша әуе кемесінің ұшуына дейін және одан кейін ұшу және кабина экипажымен өзара әрекеттесу 2. ӘК (TLB) / (CLB) техникалық борттық журналдарына жазбаларды өз өкілеттіктеріне сәйкес және қажеттілігіне қарай дұрыс орындау 3. Техникалық құжаттардағы жазбалар бойынша қажетті әрекеттерді анықтау механиктің құзыреті мен өкілеттігі шегінде борттық журналдарда, жердегі персоналдың мұндай жазбаларға реакциясын талап етеді

<p>борттық журналдарының жазбаларын талдау</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК техникалық борттық журналдарын (TLB)/(CLB) жүргізу бойынша ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) рәсімдері. 2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым және/немесе авиакомпания TLB/CLB-ге жазбалар енгізуге рұқсат берген персоналдың тізбесі 3. Авиакомпанияның әуе кемесінің ұшу және кабиналық экипаж мүшелері мен жердегі персоналдың өзара іс-қимылын қамтамасыз ету жөніндегі саясаты мен рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 9: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану және топ қызметкерлерінің олардың қолданылуын бақылау 2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық мәліметтердің талаптарын орындау 3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК кезінде қолданылатын жанар-жағармай материалдарының, арнайы сұйықтықтар мен газдардың маркалары 2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар 3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұны
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 10:</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың құрамдас бөліктерін қажетті сақтық шаралары мен қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, мақсатына сай пайдалану 2. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес дұрыс қолдану

<p>Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін пайдалану</p>	<p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы сұйықтықтардың, желімдердің, бояулардың, композиттік материалдардың және олардың компоненттерінің классификациялары мен қолдану технологиялары 2. Өндіріс процесінде қолданылатын арнайы сұйықтықтарға, желімдерге, бояуларға, композиттік материалдарға және олардың құрамдас бөліктеріне қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар 3. Қауіпсіздік шаралары, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұны
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 11: Өуе кемесіне орнату алдында компоненттердің өзара алмасуын тексеру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компоненттерді ӘК-ге орнатпас бұрын бөлшектердің нөмірі мен сериясының сәйкестігін тексеруді қоса алғанда, компоненттердің қолданыстағы стандарттар мен ұшуға жарамдылық нұсқауларына сәйкестігін тексеру 2. Ауыстырылатын ұшақтың құрамдас бөлігіне қолданылатын ұшуға жарамдылық директиваларының (AD) және қызмет көрсету бюллетендерінің (SB) мазмұнын түсіну 3. Өндірушінің техникалық құжаттамасына сәйкес ӘК компоненттері бойынша қолданылатын техникалық деректерді талдау (Қосалқы бөлшектердің иллюстрацияланған каталогы (IPC), ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық (АММ) және ӘК мен оның компоненттерінің басқа да қолданылатын құжаттамалары) <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірушінің техникалық құжаттамасына (IPC, АММ және ӘК және оның компоненттерінің басқа да қолданылатын техникалық құжаттамасы) сәйкес компоненттердің өзара алмасу стандарттары 2. Қолданылатын техникалық құжаттаманың (SB, AD, сертификаттау талаптары) компоненттерін ӘК-ге ауыстыру кезінде 3. ӘК өндірушісінің және компоненттердің компоненттердің өзара алмастырғыштығына қойылатын талаптарын тексеру бойынша ӘК ұйымдастыру және техникалық қызмет көрсету рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p>

	<p>Дағды 12: Әуе кемелері мен жерүсті жабдықтарының зақымдануының алдын алу</p>	<p>1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шараларын қолдану 2. ӘК және жерүсті жабдығының зақымданғаны туралы авиакомпанияға хабарлау рәсімін дұрыс қолдану 3. Талаптарды орындау: - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын</p> <p>Білімдер: 1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шаралары 2. Жердегі оқиғалар туралы ақпараттандыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. ӘК ТҚК орындау үшін қолданылатын технологиялық жабдықтар мен жерге қызмет көрсету құралдарының құрылғылары мен техникалық пайдалану ережелері 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 13: Есептік техникалық құжаттаманы ресімдеу және тапсыру</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК техникалық қызмет көрсету және ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша есептік техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеу және тапсыру, механик ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және белгіленген тәртіппен ресімдеуге және тапсыруға жатады. 2. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер: 1. Топтағы ӘК-де орындалған жұмыстардың нәтижелері бойынша ресімделуге жататын құжаттаманың құрамы 2. Топтағы жұмыстарды орындау барысында өндірістік-техникалық құжаттаманы ресімдеу кезінде олардың өкілеттіктері мен топ персоналының өкілеттіктері 3. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

<p>Дағды 1: Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Механик өз бетінше немесе басқа персонал механикке жеке берілген компанияның (ССА) өкілеттіктері мен сертификаттау рұқсаты шегінде тапсырмаларды орындайтын ӘК-де орындалған тапсырманы сертификаттау. 2. Сертификаттауды талап ететін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу 3. Белгіленген стандарттар мен қағидаларға сәйкес персоналдың ӘК-де техникалық қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін ӘК-нің ұшуға жарамдылық жағдайына оралуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК және оның компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуді сертификаттау бойынша ҚР ережелері 2. Өуе кемесіне техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттау үшін өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Механиктің өкілеттіктері мен міндеттерін 4. Өуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын (CRS) беру расталған өндірістік техникалық құжаттаманың тізбесі 5. ӘК ТҚК жөніндегі маманның куәлігіне біліктілік белгілерін алу, ұзарту және енгізу жөніндегі ҚР қағидалары 6. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттауға қойылатын шектеулер А, В1, В2, В3, С санаттарындағы / кіші санаттарындағы ӘК техникалық қызмет көрсету бойынша маман куәліктерінің иелері үшін
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Өуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын шығару құқығын қолдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығын алған кезде жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) дұрыс және жүйелі түрде жүргізу 2. Компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) мазмұнын, егер оның мазмұны ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания әзірлеген кодпен ұсынылған болса, дұрыс анықтау және түсіну 3. ӘК-де ӘК-де жұмыстарды орындауға және орындалған жұмыстарды сертификаттауға, сондай-ақ маманға жеке рұқсат етілген басқа да қызмет түрлеріне рұқсатты дұрыс анықтау <p>Білімдер:</p> <p>Білім:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК тәжірибесін тіркеу бойынша жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) жүргізу рәсімдері

Еңбек функциясы 4:
Механикке жеке-жеке берілген компанияның рұқсат сертификаты аясында тапсырмаларды сертификаттау

2. Мердігердің орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығы жоғалған кездегі жағдайлар
3. ӘК пайдалануға рұқсат беру сертификатын (Certificate Release to Service, CRS) беру құқығын қалпына келтіру жөніндегі өз іс-әрекеттерінің
4. ӘК техникалық қызмет көрсету мекемесінде немесе авиакомпанияда әзірленген компанияның сертификаттау рұқсатының (CCA) стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн
5. ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсету ұйымында әзірленген компанияның (CA) рұқсатының стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

Дағды 3:
Компанияның сертификаттау рұқсатының жарамдылық мерзімін қадағалау

- Машықтар:
1. Компанияның (CCA) сертификаттау рұқсатын оның иесі үшін ұзарту және/немесе қызмет аясын кеңейту мақсатында бақылау процедурасын дұрыс орындау
 2. Тәжірибеде компанияның жеке сертификаттау рұқсатын (CCA) онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты қолдану дұрыс
 3. Компанияның дербес сертификаттау рұқсатын (CCA) иелену құқығын алу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның талаптарын орындау

- Білімдер:
1. Компанияның сертификаттау рұқсатын (CCA) оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері
 2. Компанияның жеке сертификаттау рұқсатының (CCA) жарамдылық мерзімін анықтайтын шектеулер
 3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ӘК қолданыстағы болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе ӘК күші жойылған жағдайда
 4. CCA иеленуге үміткерге ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы белгілеген тақырыптардың, сұрақтардың және оларға жауаптардың тізбесі

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмайды

- Машықтар:
1. Компанияның (CA) рұқсатын ұзарту және / немесе оның иесінің қызмет аясын кеңейту мақсатында оны бақылау процедурасын дұрыс орындаңыз
 2. Тәжірибеде компанияның (CA) жеке рұқсатын онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты дұрыс қолдану

	<p>Дағды 4: Компанияның рұқсатының әрекет ету мерзімін қадағалау</p>	<p>3. Компанияның (СА) дербес рұқсатын иелену құқығын алу үшін ұйымның ӘК техникалық қызмет көрсету талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның (СА) рұқсатын оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері 2. Компанияның жеке рұқсатының (СА) жарамдылық мерзімін анықтайтын шектеулер 3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ол әрекет ететін болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе СА күші жойылған жағдайда 4. ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы АА иеленуге үміткерге белгілеген тақырыптардың, сұрақтардың және оларға жауаптардың тізбесі
<p>Еңбек функциясы 5:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механик оқытқан тапсырма бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттауды қажет етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндетін сауатты орындау 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін, мұндай құжаттама ресімдеуге көзделген жағдайда, дұрыс ресімдеу 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін оларды сертификаттауды талап ететін сервистік жұмыстардан бөліп алу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР қағидалары 2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды қолдану рәсімдерін сипаттай отырып, ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылық 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін, сондай-ақ сертификаттауды талап етпейтін сервистік жұмыстарды орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері 4. Сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының немесе авиакомпанияның рәсімдері орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін орындалған жұмыстар және ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттері

<p>Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 2: Әуе кемесінің белгілі бір түрі үшін, пайдаланушының әуе кемесін ұшу алдындағы тексеру тапсырмаларын орындау</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар: 1. ӘК-нің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының ӘК-нің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы, егер оның дизайнын пайдаланушы қамтамасыз етсе, оны дұрыс рәсімдеу 3. Өртүрлі пайдаланушылардың ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындау бойынша міндеттерді бөлу</p> <p>Білімдер: 1. Нұсқаулықтар (рәсімдер) пайдаланушы зерделеу және кейіннен қолдану үшін әзірлеген және айқындаған ұшу алдындағы инспекцияны орындау бойынша 2. Ұшу алдындағы инспекцияны орындауға рұқсат етілген персоналдың тізбесін қоса алғанда, пайдаланушының өз ұшақтарында ұшу алдындағы инспекцияны жүзеге асыру рәсімдері 3. ӘК-де ұшу алдындағы инспекцияны орындау жөніндегі ҚР қағидалары 4. Кешенді ӘК және коммерциялық тасымалдарды орындайтын ӘК, сондай-ақ кешенді емес ӘК және коммерциялық емес тасымалдарды орындайтын ӘК ұшу алдындағы инспекцияны жүргізу бойынша ҚР ережелерінде көзделген жауапкершілік</p>
<p>Еңбек функциясы 6: Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Ұйым жоспарлаған оқытудан өту</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар: 1. Маманның жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтау 2. Алған білімін тәжірибеде қолдану 3. Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау</p> <p>Білімдер: 1. Механикті даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері 2. Адами фактордың ӘК-ге техникалық қызмет көрсету нәтижелеріне, оның құрамдас бөліктеріне және ӘК-нің ұшуға жарамдылығына әсер ететін жағымсыз факторларды азайту жолдарына әсері 3. Механиктің лауазымдық міндеттері көлемінде авиациялық персоналды кәсіптік даярлауға арналған ҚР ережелері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Ұқыптылық Ұжымды басқару Жақсы ұйымдастырушылық және жұмыс уақытын жоспарлау дағдылары Нәтижеге бағытталу</p>	

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас Қарым-қатынас дағдылары Жақсы ниет Кәсібилік Орындаушылық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің м.а 2015 жылғы 24 ақпандағы No 196 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі No 517. 3. "Куәліктерді беру және қолданылу мерзімін ұзарту ережелері авиация персоналы", ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі No 750 бұйрығы. 4. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі инженер	
	5	Әуе кемелеріне желілік техникалық қызмет көрсетудің В1 санатты инженер-бригадирі	
	4	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі техник	
	4	Әуе кемелеріне желілік техникалық қызмет көрсетудің В1 санатындағы техник-бригадирі	
22. Кәсіптің карточкасы	"Авиациялық механик (Әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету жөніндегі механик)":		
Топтың коды:	3115-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Авиациялық механик (Әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету жөніндегі механик)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Авиация персоналы куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы No 362 бұйрығы.		
	"Авиация персоналының біліктілік деңгейін анықтауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 763 бұйрығы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	негізгі орта білім	-	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	-		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:	-		

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3115-4-007 - Авиация механигі	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемелерін нақты пайдалану жағдайында азаматтық авиация ұйымында тапсырмаларды орындау (Tasks Training) бойынша тәжірибелік сабақтардан кейін әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету бойынша тапсырмаларды орындау	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау 2. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің мақсаттарының орындалуын қамтамасыз ету 3. Әуе кемелеріне перрондық қызмет көрсету кезінде міндеттерді орындау 4. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау 5. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау 6. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау	<p>Дағды 1: Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механик оқытқан тапсырма бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндетін құзыретті орындау 2. Мұндай құжаттама ресімдеуге көзделген жағдайда, ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін өндірістік техникалық құжаттама туралы дұрыс ресімдеу 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК-дегі сервистік қызмет көрсету міндеттерін оларды сертификаттауды талап ететін сервистік жұмыстардан бөлу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР ережесі 2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды қолдану рәсімдерін сипаттайтын ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулықтар 3. Орындалған жұмыстарды, сондай-ақ сертификаттауды талап етпейтін сервистік жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау кезінде персоналдың өкілеттіктері 4. ӘК ТҚК бойынша ұйымның немесе авиакомпанияның орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау жөніндегі рәсімдері

	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігі мен қауіпсіздік саясатын сақтау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздігі мәселелерін маманның құзыреті шегінде маманның Өндірістік процесі мен қызметінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру 2. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік жүйесінің құрамдас компоненттерін практикада қолдану 3. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді тану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саясаты 2. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау процесінде ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету кезіндегі маманның орны мен рөлі 3. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттері мен компоненттері
Еңбек функциясы 2: Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің мақсаттарының орындалуын қамтамасыз ету	Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды іске асыру	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекелдер (қауіптер) туралы хабардар ету және өз құзыреті мен міндеттері шегінде тәуекелдерді барынша азайту 2. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді азайту жөнінде шаралар қабылдау 3. Өз құзыреті шегінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді қолайлы деңгейге дейін төмендету үшін алдын алу шараларын айқындау және іске асыру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тәуекелдер мен қауіптер туралы хабардар ету жөніндегі ұйымда қабылданған жүйелер 2. ӘК ТҚК бойынша ұйымның және/немесе авиакомпанияның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер (қауіптер) туралы хабардар ету жөніндегі рәсімдері 3. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптер туындаған кезде өз іс-әрекеттерін 3. ӘК ТҚК бойынша ұйымда және/немесе авиакомпанияда қолайлы ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік деңгейін айқындау

	4. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді төмендету тәсілдері мен жолдары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 3: Өз өкілеттіктері шегінде әуе кемелерін пайдалануды тоқтата тұру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді айқындау 2. Өз өкілеттіктері шеңберінде ӘК ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіп төнген кезде ӘК пайдалануды тоқтата тұру 3. Өкілеттігі болмаған кезде тікелей басшыны олардың алдын алу жөнінде кейіннен шаралар қабылдау мақсатында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатер туралы хабардар ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптер 2. Маманға жеке берілген компанияның сертификаттық рұқсаты шегінде өз өкілеттіктері 3. Маман өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер анықталған жағдайда қабылдауы тиіс іс-қимылдар
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 1: Топ немесе бригада құрамында әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету жөніндегі міндеттерді орындау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК бойынша ұйым немесе авиакомпания механикке берген компанияның (АА) рұқсаты бойынша ӘК-ге желілік (жедел) ӘК-де сервистік қызмет көрсетудің жекелеген міндеттерін орындау 2. Тапсырмаларды орындау технологиясын сақтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механиктің құзыреті мен өкілеттігі шегінде ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындауды ұйымдастыру рәсімдері 2. Қауіпсіздік жөніндегі іс-қимылдар және қауіпсіздік жөніндегі ескертулерді қолдану және қауіпті жағдайлардың алдын алу 3. Механиктің лауазымдық нұсқаулықтары 4. Механикке қатысты бөлігінде Еңбек заңнамасының
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ағымдағы пайдаланылуына әсер ететін туындайтын мәселелерді тиімді шешу мақсатында

<p>Дағды 2: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бөлімшесінің жедел жиналыстарына қатысу</p>	<p>желілік (жедел) бөлімшенің жедел кеңестеріне қатысу. 2. Қойылған міндеттердің орындалу барысына әсер ететін ықтимал жағдайларды ескеру 3. Механиктің лауазымдық міндеттерін орындауға байланысты міндеттері туралы ақпаратты бөліп көрсету міндеттерді</p> <p>Білімдер: 1. Механиктің өкілеттігі шегінде - ағымдағы өндірістік міндеттерді шешу жолдары мен тәсілдері 2. Алдыңғы ауысыммен аяқталмаған жұмыстар 3. Ауысымдар арасындағы өзара іс-қимыл және аяқталмаған жұмыстарды аяқтау рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Топтағы немесе бригададағы аяқталмаған жұмыстарды тапсыру</p>	<p>Машықтар: 1. Ауысымдар арасында аяқталмаған жұмыстарды қабылдау-тапсыру ережелерін сақтау 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру рәсімін толық көлемде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсіміне сәйкес аяқтау 3. Аяқталмаған жұмыстарды нақты тапсыруға ықпал ете отырып, жеке тапсырмаларды дұрыс орындау 4. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау</p> <p>Білімдер: 1. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттері бойынша орындалатын жұмыстардың технологиялары 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 4:</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК өндірушісі мақұлдаған жабдықты, құрал-сайманды және материалдарды қолдану 2. Механик ақаулы жабдықты, құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды тапқан жағдайда дұрыс әрекет ету 3. Ақаулы жабдықты, құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды қоймаға қайтаруға байланысты техникалық қызмет көрсету қоймасымен өзара әрекеттесу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедурасын орындаңыз</p> <p>Білімдер: 1. Механиктің өкілеттіктерін беру кезінде ӘК-де жұмыстарды орындау үшін қажетті жабдықтардың, құрал-саймандардың және материалдардың тізбесі</p>

<p>Механиктің құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануы</p>	<p>2. Механиктің өкілеттіктерін, ӘК-ге сервистік қызмет көрсету кезінде жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануды анықтайтын қолданылатын техникалық деректерді беру кезінде</p> <p>3. ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың жарамды жабдықтар мен құрал-саймандарды пайдалану және жарамсыздары мен жарамсыздарын өндіріс процесінен уақтылы алып тастау рәсімдері</p> <p>4. ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың материалдарды, құрал-саймандарды ӘК-де қолдануға жол бермеу, сондай-ақ ӘК өндірушілері мақұлдамаған және мақұлдамаған ӘК компоненттерін орнату рәсімдері. ӘК және оның компоненттеріне қолданылатын техникалық деректер тізбесіне енгізілген</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 5: Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің жағдайын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Механиктің өкілеттігін беру кезінде қызмет көрсетілетін ӘК жағдайын бақылау, ауысым немесе бригада шешетін міндеттер шеңберінде ӘК-де жұмыстарды уақытында орындау шараларын қабылдау</p> <p>2. Механиктің өкілеттіктерін ӘК паркі жай-күйінің мәртебесін өзгертуге беру шараларын қабылдау</p> <p>3. Механиктің өкілеттіктерін беру кезінде ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуге кету кестесінің сақталуын қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК паркінің ағымдағы жай-күйі</p> <p>2. Ағымдағы ауысымға жоспарланған техникалық қызмет көрсетуге ӘК-нің кету кестесі</p> <p>3. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін оның ұшуға жарамдылық жай-күйіне оралу кестесі сақталмайтын жағдайлар туындаған жағдайда ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>4. Механик пен бөлімше (топ немесе бригада) персоналының ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару қиындауы немесе бұзылуы мүмкін жағдайлардағы іс-қимылдары</p> <p>5. ӘК-де қолданылған іс-қимылдардан кейін ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару жөніндегі іс-шаралар</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Механиктің құзыреті мен өкілеттігі шегінде коммуникацияны қажет ететін мәселелер бойынша</p>

<p>Еңбек функциясы 3: Өуе кемелеріне перрондық қызмет көрсету кезінде міндеттерді орындау</p>	<p>Дағды 6: Өуе кемесінің экипажымен өзара іс-қимыл</p>	<p>өуе кемесінің ұшуына дейін және одан кейін ұшу және кабина экипажымен тиімді және дұрыс қарым-қатынас жасау</p> <p>2. Қажет болған жағдайда және өз өкілеттіктеріне сәйкес, ӘК техникалық борттық журналдарына (TLB) жазбаларды дұрыс орындау, егер пайдаланушының саясатында мыналар көзделген болса сервистік жұмыстар жөніндегі механиктің борттық техникалық журналдарға жазбалар енгізуі</p> <p>3. ӘК-де сертификаттаушы персоналдың болуы талап етілетін жағдайларды анықтау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК техникалық борттық журналдарын (TLB) жүргізу бойынша ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (САМО) рәсімдері.</p> <p>2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым және/немесе авиакомпания TLB-ге жазбалар енгізуге рұқсат берген персоналдың тізбесі</p> <p>3. Авиакомпанияның өуе кемесінің ұшу және кабиналық экипаж мүшелері мен жердегі персоналдың өзара іс-қимылын қамтамасыз ету жөніндегі саясаты мен рәсімдері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 7: Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК техникалық қызмет көрсету кезінде техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық мәліметтердің талаптарын орындау</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК кезінде қолданылатын жанар-жағармай материалдарының, арнайы сұйықтықтар мен газдардың маркалары</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

<p>Дағды 8: Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін пайдалану</p>	<p>1. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың құрамдас бөліктерін қажетті сақтық шаралары мен қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, мақсатына сай пайдалану</p> <p>2. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес дұрыс қолдану</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Арнайы сұйықтықтардың, желімдердің, бояулардың, композиттік материалдардың және олардың компоненттерінің классификациялары мен қолдану технологиялары</p> <p>2. Өндіріс процесінде қолданылатын арнайы сұйықтықтарға, желімдерге, бояуларға, композиттік материалдарға және олардың құрамдас бөліктеріне қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 9: Әуе кемелері мен жерүсті жабдықтарының зақымдануының алдын алу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шараларын қолдану</p> <p>2. ӘК және жерүсті жабдығының зақымданғаны туралы авиакомпанияға хабарлау рәсімін дұрыс қолдану</p> <p>3. ӘК перрондық қызмет көрсету кезінде қызметтер мен олардың персоналын бөлу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шаралары</p> <p>2. Жердегі оқиғалар туралы ақпараттандыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. ӘК ұшып шығуы арасында ӘК-ге қызмет көрсетуді орындайтын қызметтерді және персоналдың алжапқыштағы жалпы жауапкершілігін білу</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет</p>

<p>Дағды 10: Есептік техникалық құжаттаманы ресімдеу және тапсыру</p>	<p>көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және тәртіпте механик ресімдеуге және тапсыруға жататын әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша техникалық құжаттаманы уактылы ресімдеу және тапсыру.</p> <p>2. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>3. Механиктің өкілеттіктері мен міндеттері шегінде әуе кемелеріне, операторға және әуежайға техникалық қызмет көрсету бойынша ұйымның есеп беру құжаттарын бөлу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК-де орындалған жұмыстардың нәтижелері бойынша ресімделуге тиіс құжаттаманың құрамы</p> <p>2. Жұмыстарды орындау процесінде есептік өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеудегі өз өкілеттіктері</p> <p>3. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 11: Компанияның рұқсатының әрекет ету мерзімін қадағалау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Компанияның (СА) рұқсатын ұзарту және / немесе оның иесінің қызмет аясын кеңейту мақсатында оны бақылау процедурасын дұрыс орындаңыз</p> <p>2. Тәжірибеде компанияның (СА) жеке рұқсатын онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты дұрыс қолдану</p> <p>3. Компанияның (СА) дербес рұқсатын иелену құқығын алу үшін ұйымның ӘК техникалық қызмет көрсету талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Компанияның (СА) рұқсатын оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері</p> <p>2. Компанияның жеке рұқсатының (СА) жарамдылық мерзімін анықтайтын шектеулер</p> <p>3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ол әрекет ететін болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе СА күші жойылған жағдайда</p> <p>4. ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы АА иеленуге үміткерге белгілеген тақырыптардың, сұрақтардың және оларға жауаптардың тізбесі</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>

<p>Еңбек функциясы 4: Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау</p>	<p>Дағды 1: Ұйым жоспарлаған оқытудан өту</p>	<p>Машықтар: 1. Маманның жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтау 2. Алған білімін тәжірибеде қолдану 3. Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау</p> <p>Білімдер: 1. Механикті даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері 2. Адами фактордың ӘК-ге техникалық қызмет көрсету нәтижелеріне, оның құрамдас бөліктеріне және ӘК-нің ұшуға жарамдылығына әсер ететін жағымсыз факторларды азайту жолдарына әсері 3. Механиктің лауазымдық міндеттері көлемінде авиациялық персоналды кәсіптік даярлауға арналған ҚР ережелері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 5: ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Дағды 1: Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК-ге сервистік қызмет көрсету міндетін құзыретті түрде орындау, ол бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттауды қажет етпейді. оқытудан өтті 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін, мұндай құжаттама ресімдеуге көзделген жағдайда, дұрыс ресімдеу</p> <p>Білімдер: 1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР қағидалары 2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды орындау рәсімдерін сипаттай отырып, ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылық 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін, сондай-ақ сертификаттауды талап етпейтін сервистік жұмыстарды орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері 4. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау бойынша ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар: 1. Маманның жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтау 2. Алған білімін тәжірибеде қолдану</p>

Еңбек функциясы 6: Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау	Дағды 1: Ұйым жоспарлаған оқытудан өту	3. Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау Білімдер: 1. Механикті даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері 2. Адами фактордың ӘК-ге техникалық қызмет көрсету нәтижелеріне, оның құрамдас бөліктеріне және ӘК-нің ұшуға жарамдылығына әсер ететін жағымсыз факторларды азайту жолдарына әсері 3. Механиктің лауазымдық міндеттері көлемінде авиациялық персоналды кәсіптік даярлауға арналған ҚР ережелері
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Ұқыптылық Ұжымды басқару Жақсы ұйымдастырушылық және жұмыс уақытын жоспарлау дағдылары Нәтижеге бағытталу Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас Қарым-қатынас дағдылары Жақсы ниет Кәсібилік Орындаушылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің м.а 2015 жылғы 24 ақпандағы No 196 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі No 517. 3. "Куәліктерді беру және қолданылу мерзімін ұзарту ережелері авиация персоналы", ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі No 750 бұйрығы. 4. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі инженер
	5	Әуе кемелеріне желілік техникалық қызмет көрсетудің В1 санатты инженер-бригадирі
	4	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі техник
4	Әуе кемелеріне желілік техникалық қызмет көрсетудің В1 санатындағы техник-бригадирі	
23. Кәсіптің карточкасы "Авиациялық механик (Жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механик)":		
Топтың коды:	3115-4	
Қызмет атауының коды:	-	
Кәсіптің атауы:	Авиациялық механик (Жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механик)	

СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	2.1, 2.2		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Авиация персоналы куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы No 362 бұйрығы. "Авиация персоналының біліктілік деңгейін анықтауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 763 бұйрығы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: -	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	2.1 қосалқы деңгей: Әуе кемесіндегі тапсырмаларды орындауға және механикалық қызметтің басқа түрлеріне рұқсаттар санының критерийлерін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі анықтайды. 2.2-кіші деңгей: Әуе кемесіндегі тапсырмаларды орындауға рұқсаттар санының өлшемшарттарын және механикалық қызметтің басқа түрлерін әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі анықтайды, бұл ретте 2.2 қосалқы деңгейдегі әуе кемесінде тапсырмаларды орындауға рұқсаттардың саны осыдан көп болған жағдайда. 2.1 қосалқы деңгейде. Механикалық қызметтің басқа түрлері бойынша – әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсететін ұйымның өз қалауы бойынша.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	-		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3115-4-007 - Авиация механигі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымында белгіленген тапсырмалар тізбесі бойынша әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымында тапсырмаларды орындау (Tasks Training) бойынша тәжірибелік сабақтардан кейін әуе кемесінде тапсырмаларды орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз механик үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымында анықталған міндеттерді орындау 2. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі мен авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесі міндеттерінің орындалуын қамтамасыз ету 3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау 4. Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау 5. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Машықтар: 1. Механикке арналған ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымында анықталған міндеттерді	

	<p>Дағды 1: Әуе кемелерінде міндеттерді орындау</p>	<p>орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз орындау</p> <p>2. Механик орындауға таңдап алған тапсырмалар бойынша жұмыстарды орындау технологиясын сақтау</p> <p>3. Өндірістік және техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Механикке жүктелген міндеттер шеңберінде жұмыстарды орындау технологиялары</p> <p>2. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері</p> <p>3. Механиктің өкілеттіктері мен міндеттерін</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз механик үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымында анықталған міндеттерді орындау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 2: Техникалық деректердің қолданылуын бағалау</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <p>1. Механиктің тапсырмаларды орындау кезінде пайдаланатын техникалық деректердің қолданылуын, олардың қолданылған құжаттың даталары, шығарылған нөмірлері және қайта қаралуы бойынша өзектілігін бағалау</p> <p>2. Механиктің өзекті емес техникалық деректерді қолдануын болдырмау шараларын қабылдау</p> <p>3. Бағдарлану және техникалық ақпаратта ақпаратты іздеуді жүзеге асыру ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда оларды орналастыру және сақтау орындарында орналастырылған деректер</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қолданылатын техникалық деректердің өзектілігін бағалау және күші жойылған құжаттарды уақтылы алып қою бойынша ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>2. Бөлімше персоналы үшін өзекті техникалық деректерді орналастыру орындары</p> <p>3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде өзекті техникалық деректерді қолдану қажеттілігі бойынша орындаушының жауапкершілік деңгейі</p> <p>4. ӘК ТҚК реттейтін өндірушілердің орналастырылған құжаттары бар интернет-серверлердің мекенжайлары, ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда әзірленген нұсқаулықтар мен рәсімдер, ӘК ТҚК қатысты</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <p>1. Маманның құзыреті шегінде ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігі мәселелерін өндірістік процестің және маман қызметінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру</p>

	<p>Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саясатын ұстану</p>	<p>2. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік жүйесінің құрамдас компоненттерін іс жүзінде қолдану 3. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді тану</p> <p>Білімдер: 1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саласындағы саясаты 2. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маманның орны мен рөлі 3. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін басқару жүйесінің міндеттері мен компоненттері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі мен авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесі міндеттерінің орындалуын қамтамасыз ету</p>	<p>Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды іске асыру</p>	<p>Машықтар: 1. Ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекелдер (қауіптер) туралы хабардар ету және өз құзыреті мен міндеттерін қайта бөлудегі тәуекелдерді барынша азайту 2. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді төмендету бойынша шаралар қабылдау 3. Өз құзыретінің шегінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді қолайлы деңгейге дейін төмендету бойынша алдын алу шараларын анықтау және жүзеге асыру</p> <p>Білімдер: 1. Тәуекелдер мен қауіптер туралы ақпараттандыру жөніндегі ұйымда қабылданған жүйенің 2. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатерлер (қауіптер) туралы хабарлау бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер туындаған кездегі өз іс-әрекеттері 3. ӘК және/немесе авиакомпанияға ТҚК жөніндегі ұйымда қолайлы ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік деңгейін айқындау 4. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді азайтудың жолдары мен жолдары</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

	<p>Дағды 3: Өз өкілеттіктері шегінде әуе кемелерін пайдалануды тоқтата тұру</p>	<p>1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді айқындау 2. Өз өкілеттіктері шеңберінде ӘК ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке қауіп төнген жағдайда ӘК пайдалануды тоқтата тұру 3. Өкілеттіктері болмаған жағдайда, кейіннен олардың алдын алу шараларын қабылдау мақсатында ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатер туралы тікелей басшыны хабардар ету</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер 2. Маманға жеке-жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты шегінде оның өкілеттіктері 3. Маман өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптер анықталған жағдайда қабылдауы тиіс іс-шаралар</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қолдау</p>	<p>Машықтар: 1. Бригадалардан және/немесе топтардан тұратын әуе кемесінің желілік (жедел) техникалық қызмет көрсету және /немесе әуе кемесінің базалық (мерзімді) техникалық қызмет көрсету бөлімшесінде ауысым құрамында механик шешетін міндеттер шеңберінде әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын сақтау 2. ӘК-ге көмек көрсету 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ТҚК персоналы ұшу жарамдылығын қолдау мақсатында тартылған ӘК-нің ұшуға жарамдылығын қолдау жөніндегі міндеттер 2. ӘК ТҚК ұйымдастыру және қамтамасыз ету негіздерінің 3. ӘК ТҚК бойынша персонал жұмылдырылған міндеттерді орындаудың тәсілдері мен әдістері 4. Өндірістік және техникалық жұмыстарды рәсімдеу рәсімдері ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезіндегі құжаттама 5. Персоналдың өкілеттіктері ӘК-ге техникалық қызмет көрсететін және кеңес беруші үлгідегі ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуге рұқсаты жоқ 6. Механикке қатысты бөлігінде Еңбек заңнамасы</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

<p>Дағды 2: Топ немесе бригада құрамында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау</p>	<p>1. Механикке техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания механикке берген компанияның (СА) дербес рұқсаты бойынша желілік (операциялық) ӘК техникалық қызмет көрсету және/немесе базалық (мерзімді) жұмыстарды сертификаттау құқығынсыз механик орындайтын жеке тапсырмаларды орындау. 2. Тапсырманы орындау кезінде жұмыстарды орындау тәртібін сақтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Механиктің құзыреті мен өкілеттігі, ұйымның әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыру жөніндегі рәсімдері шегінде 2. Қауіпсіздік жөніндегі іс-қимылдар және қауіпсіздік жөніндегі ескертулерді қолдану және қауіпті жағдайлардың алдын алу 3. Механиктің лауазымдық нұсқаулықтары 4. Механикке қатысты бөлігінде Еңбек заңнамасын</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бөлімшесінің міндеттерін талқылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ағымдағы пайдаланылуына әсер ететін туындайтын мәселелерді тиімді шешу мақсатында желілік (жедел) бөлімшенің жедел кеңестеріне қатысу. 2. Қойылған міндеттердің орындалу барысына әсер ететін ықтимал жағдайларды ескеру 3. Механиктің лауазымдық міндеттерін орындауға байланысты міндеттері туралы ақпаратты бөліп көрсету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Механиктің өкілеттігі шегінде ағымдағы өндірістік міндеттерді шешу жолдары мен тәсілдері 2. Алдыңғы ауысыммен аяқталмаған жұмыстар 3. Ауысымдар арасындағы өзара іс-қимыл және аяқталмаған жұмыстарды аяқтау рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 4:</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ауысымдар арасында аяқталмаған жұмыстарды қабылдау-тапсыру ережелерін сақтау 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру рәсімін толық көлемде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсіміне сәйкес аяқтау 3. Аяқталмаған жұмыстарды нақты тапсыруға ықпал ете отырып, тапсырмалардың жекелеген кезеңдерін дұрыс орындау</p>

Топтағы немесе бригададағы аяқталмаған жұмыстарды тапсыру	<p>4. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механиктің орындауы үшін белгіленген тапсырмалар бойынша орындалатын жұмыстардың технологиялары 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 5:</p> <p>Механиктің құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануы</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК өндірушісі мақұлдаған жабдықты, құрал-сайманды және материалдарды қолдану 2. Механик анықтаған жағдайларда дұрыс әрекет ету ақаулы жабдық, құрал-саймандар және жарамсыз материалдар 3. Ақаулы жабдықты, құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды қоймаға қайтаруға байланысты техникалық қызмет көрсету қоймасымен өзара әрекеттесу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедурасын орындаңыз <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механиктің құзыреті мен өкілеттігі шегінде ӘК-де жұмыстарды орындау үшін қажетті жабдықтардың, құралдардың және материалдардың тізбесі 2. Механиктің құзыреті мен өкілеттігі, ӘК техникалық қызмет көрсету кезінде жабдықты, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануды анықтайтын қолданылатын техникалық деректер шегінде 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың жарамды жабдықтар мен құрал-саймандарды пайдалану және жарамсыздары мен жарамсыздарын өндіріс процесінен уақтылы алып тастау рәсімдері 4. Материалдарды, құрал-саймандар жабдығын ӘК-де қолдануға жол бермеу, сондай-ақ ӘК өндірушілері мақұлдамаған және ӘК-ге және оның компоненттеріне қолданылатын техникалық деректер тізбесіне енгізілмеген ӘК компоненттерін орнату бойынша ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құзыреттер мен өкілеттіктерді беру кезінде механикке қызмет көрсететін ӘК-нің жай-күйін

Енбек функциясы 3:
Әуе кемелеріне
техникалық қызмет
көрсетуді орындау

<p>Дағды 6: Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің жағдайын бақылау</p>	<p>бақылау, ауысым немесе бригада шешетін міндеттер шеңберінде ӘК-де жұмыстарды уақытында орындау шараларын қабылдау</p> <p>2. Механиктің құзыреттері мен өкілеттіктерін ӘК паркі жай-күйінің мәртебесін өзгертуге беру шараларын қабылдау</p> <p>3. Механиктің құзыреттері мен өкілеттіктерін беру кезінде техникалық қызмет көрсетуден кейін әуе кемесін пайдалануға қайтару кестесінің сақталуын қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК паркінің ағымдағы жай-күйі</p> <p>2. Ағымдағы ауысымға жоспарланған техникалық қызмет көрсетуге ӘК-нің кету кестесі</p> <p>3. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін оның ұшуға жарамдылық жай-күйіне оралу кестесі сақталмайтын жағдайлар туындаған жағдайда ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>4. Механик пен бөлімше (топ немесе бригада) персоналының ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару қиындауы немесе бұзылуы мүмкін жағдайлардағы іс-қимылдары</p> <p>5. ӘК-де қолданылған іс-қимылдардан кейін ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару жөніндегі іс-шаралар</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 7: Әуе кемесінің экипажымен өзара әрекеттесу және әуе кемесінің техникалық борттық журналдарының жазбаларын талдау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Механиктің құзыреті мен өкілеттігі шегінде коммуникацияны тиімді және дұрыс талап ететін мәселелер бойынша әуе кемесінің ұшуына дейін және одан кейін ұшу және кабина экипажымен өзара әрекеттесу</p> <p>2. ӘК (TLB) / (CLB) техникалық борттық журналдарына жазбаларды өз өкілеттіктеріне сәйкес және қажеттілігіне қарай дұрыс орындау</p> <p>3. Механиктің құзыреті мен құзыреті шегінде техникалық журналдардағы жазбалар бойынша қажетті әрекеттерді анықтау, мұндай жазбаларға жердегі персоналдың реакциясын талап ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК техникалық борттық журналдарын (TLB)/(CLB) жүргізу бойынша ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (САМО) рәсімдері.</p> <p>2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым және/немесе авиакомпания TLB/CLB-ге жазбалар енгізуге рұқсат берген персоналдың тізбесі</p> <p>3. Авиакомпанияның әуе кемесінің ұшу және кабиналық экипаж мүшелері мен жердегі персоналдың өзара іс-қимылын қамтамасыз ету жөніндегі саясаты мен рәсімдері</p>

Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 8: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК-ге техникалық қызмет көрсету кезінде техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану және топ персоналының олардың қолданылуын бақылау 2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық мәліметтердің талаптарын орындау 3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ТҚК кезінде қолданылатын жанар-жағармай материалдарының, арнайы сұйықтықтар мен газдардың маркалары 2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар 3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 9: Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін пайдалану</p>	<p>Машықтар: 1. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың құрамдас бөліктерін қажетті сақтық шаралары мен қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, мақсатына сай пайдалану 2. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес дұрыс қолдану 3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>Білімдер: 1. Арнайы сұйықтықтардың, желімдердің, бояулардың, композиттік материалдардың және олардың компоненттерінің классификациялары мен қолдану технологиялары 2. Өндіріс процесінде қолданылатын арнайы сұйықтықтарға, желімдерге, бояуларға, композиттік материалдарға және олардың құрамдас бөліктеріне қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p>

	3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 10: Әуе кемелері мен жерүсті жабдықтарының зақымдануының алдын алу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механиктің әуе кемесінің автокөлікпен, арнайы көлікпен және жердегі жабдықтармен зақымдануының алдын алу шараларын қабылдау 2. ӘК және жерүсті жабдығының зақымданғаны туралы авиакомпанияға хабарлау рәсімін дұрыс қолдану 3. Механик өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде жұмылдырылатын әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша ұйымның бөлімшелерін бөлу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шаралары 2. Жердегі оқиғалар туралы ақпараттандыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. Талаптарды орындау: <ul style="list-style-type: none"> - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын 4. Механик тартылған ӘК ТҚК бойынша ұйым бөлімшелерінің жалпы құрылымы
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 11: Есептік техникалық құжаттаманы ресімдеу және тапсыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механик белгіленген мерзімде ресімдеп, тапсыруы тиіс әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша есептік техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеу және тапсыру. ҚР ережелерімен және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерімен, мерзімдерімен және белгіленген тәртіппен 2. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топтағы ӘК-де орындалған жұмыстардың нәтижелері бойынша ресімделуге жататын құжаттаманың құрамы 2. Топтағы жұмыстарды орындау барысында өндірістік-техникалық құжаттаманы ресімдеу кезінде олардың өкілеттіктері мен топ персоналының өкілеттіктері

		3. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :		ұсынылмайды
Дағды 12: Компанияның рұқсатының әрекет ету мерзімін қадағалау		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның (СА) рұқсатын ұзарту және / немесе оның иесінің қызмет аясын кеңейту мақсатында оны бақылау процедурасын дұрыс орындаңыз 2. Тәжірибеде компанияның (СА) жеке рұқсатын онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты дұрыс қолдану 3. Компанияның (СА) дербес рұқсатын иелену құқығын алу үшін ұйымның ӘК техникалық қызмет көрсету талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның (СА) жеке рұқсатын оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері 2. Компанияның жеке рұқсатының (СА) жарамдылық мерзімін анықтайтын шектеулер 3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ол әрекет ететін болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе СА күші жойылған жағдайда 4. ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы АА иеленуге үміткерге белгілеген тақырыптардың, сұрақтардың және оларға жауаптардың тізбесі
Дағдыны тану мүмкіндігі :		ұсынылмайды
Дағды 1: Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механик оқытқан тапсырма бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттауды қажет етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндетін сауатты орындау 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін, мұндай құжаттама ресімдеуге көзделген жағдайда, дұрыс ресімдеу 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін оларды сертификаттауды талап ететін сервистік жұмыстардан бөліп алу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР қағидалары 2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды қолдану рәсімдерін сипаттай отырып, ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылық

<p>Еңбек функциясы 4: Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>		<p>3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін, сондай-ақ сертификаттауды талап етпейтін сервистік жұмыстарды орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері</p> <p>4. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау бойынша ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Әуе кемесінің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының әуе кемелерінің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-нің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының ӘК-нің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы рәсімдеу дұрыс, егер оның дизайнын пайдаланушы қамтамасыз етсе 3. Әртүрлі пайдаланушылардың ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындау бойынша міндеттерді бөлу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нұсқаулықтар (рәсімдер) пайдаланушы зерделеу және кейіннен қолдану үшін әзірлеген және айқындаған ұшу алдындағы инспекцияны орындау бойынша 2. Ұшу алдындағы инспекцияны орындауға рұқсат етілген персоналдың тізімін қоса алғанда, пайдаланушының өз ұшақтарында ұшу алдындағы инспекцияны жүзеге асыру рәсімдері 3. ӘК-де ұшу алдындағы инспекцияны орындау жөніндегі ҚР қағидалары 4. Кешенді ӘК және коммерциялық тасымалдарды орындайтын ӘК, сондай-ақ кешенді емес ӘК және коммерциялық емес тасымалдарды орындайтын ӘК ұшу алдындағы инспекцияны жүргізу бойынша ҚР ережелерінде көзделген жауапкершілік
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 5:</p>	<p>Дағды 1: Ұйым жоспарлаған оқытудан өту</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маманның жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтау 2. Алған білімін тәжірибеде қолдану 3. Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механикті даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері

Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау		2. Адами фактордың ӘК-ге техникалық қызмет көрсету нәтижелеріне, оның құрамдас бөліктеріне және ӘК-нің ұшуға жарамдылығына әсер ететін жағымсыз факторларды азайту жолдарына әсері 3. Механиктің лауазымдық міндеттері көлемінде авиациялық персоналды кәсіптік даярлауға арналған ҚР ережелері
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Ұқыптылық Ұжымды басқару Жақсы ұйымдастырушылық және жұмыс уақытын жоспарлау дағдылары Нәтижеге бағытталу Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас Қарым-қатынас дағдылары Жақсы ниет Кәсібилік Орындаушылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің м.а 2015 жылғы 24 ақпандағы № 196 бұйрығы. 2. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі № 517. 3. "Куәліктерді беру және қолданылу мерзімін ұзарту ережелері авиация персоналы", ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі № 750 бұйрығы. 4. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі инженер
	5	Әуе кемелеріне желілік техникалық қызмет көрсетудің В1 санатты инженер-бригадирі
	4	Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі техник
24. Кәсіптің карточкасы "Әуе кемелеріне және олардың құрамдас бөліктеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі аға (жетекші) инженерлер (Әуе кемелерін және қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі аға (жетекші) инженер)":		
Топтың коды:	1325-4	
Қызмет атауының коды:	-	
Кәсіптің атауы:	Әуе кемелеріне және олардың құрамдас бөліктеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі аға (жетекші) инженерлер (Әуе кемелерін және қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі аға (жетекші) инженер)	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6	

СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	-		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Авиация персоналы куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы No 362 бұйрығы. "Авиация персоналының біліктілік деңгейін анықтауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 763 бұйрығы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты болған жағдайда, кем дегенде, түріне(түрлеріне) сәйкес келетін ішкі санатта В1 санатындағы сертификаттаушы персоналдың артықшылықтарын пайдалана отырып, ӘК техникалық қызмет көрсетуде кемінде 5 жыл жұмыс тәжірибесі. Ұйымның ӘК оның сертификатында көрсетілген ӘК ТҚК бойынша. ӘК ТҚК және инженер қызметінің басқа түрлеріне рұқсаттамалар саны бойынша басқа критерийлерді ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның өзі айқындайды.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	ӘК ТҚК бойынша маман куәлігін алу үшін: негізгі орта білім беру кезінде - 2400 сағаттық кәсіптік даярлық және 5 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В1 санаты бойынша сертификат; техникалық авиациялық емес жағдайда-3 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В1 санаты бойынша сертификат қажет.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2144-4 - Авиациялық техника жөніндегі инженерлер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	В1 тобының жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау әуе кемесінің желілік (жедел) және/немесе негізгі (мерзімді) техникалық қызмет көрсетуінің ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалануды және жұмысты жеке орындауды бақылау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. В1 тобының жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау 2. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау 3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау 4. Тапсырмаларды сертификаттау, аға инженерге жеке-жеке берілген компанияның мақұлдау сертификаты шеңберінде 	

<p>Еңбек функцияларының тізбесі:</p>		<p>5. Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау 6. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша өндірістік ережелер мен рәсімдерді әзірлеу және ішкі құжаттарды бақылау 7. В1 тобының персоналын оқытуға қажеттілікті анықтау 8. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау</p>
	<p>Қосымша еңбек функциялары:</p>	<p>1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау 2. Біліктілік комиссиясын құру және оның жұмысын ұйымдастыру</p>
	<p>Дағды 1: В1 тобындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі мамандардың жұмысын қадағалау</p>	<p>Машықтар: 1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша мамандардың (В1 тобы) мынадай құрамдағы жұмысын қадағалауды ұйымдастыру: 1) В1 санатындағы әуе кемелеріне желілік техникалық қызмет көрсететін инженер-бригадирлер және/немесе 2) В1 санатындағы әуе кемелеріне негізгі техникалық қызмет көрсету жөніндегі инженер-бригадирлер және/немесе 3) әуе кемелері мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі инженерлер және/немесе 4) В1 санатындағы әуе кемелеріне желілік қызмет көрсету жөніндегі техник-бригадирлер және/немесе 5) В1 санатындағы әуе кемелеріне негізгі техникалық қызмет көрсету жөніндегі техник-бригадирлер және/немесе 6) В3 санатындағы әуе кемелеріне желілік техникалық қызмет көрсету жөніндегі техник-бригадирлер және/немесе 7) В3 санатындағы әуе кемелеріне негізгі техникалық қызмет көрсету жөніндегі техник-бригадирлер және/немесе 8) әуе кемелері мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер және/немесе 9) жеңіл және аса жеңіл ұшақтардың әуе кемелерін және қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер 10) А санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету механиктері (тек желілік әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде) және/немесе 11) әуе кемелерінің жолаушылар салонына қызмет көрсету жөніндегі механиктер және/немесе 12) L санатындағы әуе кемелеріне қызмет көрсету жөніндегі механик 13) жұмыстарды аттестаттау құқығынсыз (В1 немесе В3 тапсырмаларында) және/немесе әуе</p>

	<p>кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механиктер</p> <p>14) әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механик</p> <p>15) әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде көмек көрсету және/немесе әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде тәжірибе жинақтау мақсатында қабылданған мамандар</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В1 тобының кәсіптік құрамының 2. В1 тобы мамандарының лауазымдық нұсқаулықтары 3. Топқа кіретін персоналдың құзыреттері мен өкілеттіктері 4. Ауысымдық өндірістік тапсырма
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 2: Байланыс және үйлестіру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК бойынша ұйым бөлімшелерімен және авиакомпанияның аралас қызметтерімен тиімді өзара іс-қимыл жасау 2. В1 тобының жұмысын тиімді үйлестіру 3. ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдеріне сәйкес топ персоналының өндірістік тапсырманы орындауына ықпал ету 4. А, В1, В3, L санатындағы персоналдың міндеттерін тиімді шешу мақсатында ауысым бастығымен өзара әрекеттесу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым бөлімшелері мен авиакомпанияның аралас қызметтері арасындағы өзара іс-қимыл рәсімдері 2. Авиакомпанияның ұйымдық құрылымы шеңберінде В1 тобының аға инженерінің кәсіптік қызметі 3. А, В1, В3, L санатындағы персоналдың тапсырмаларды ойдағыдай орындауына кедергі келтіретін мәселелерді шешудің жолдары мен әдістері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірістік процесті сақтау және ӘК ұшу кестесін орындау мүддесінде В1 тобының персоналы үшін басымдықтарды белгілеу 2. В1 тобындағы персоналдың технологиялық тәртіпті сақтауы мен авиакомпанияның коммерциялық мүдделері мен әуе кемесінің ұшу кестесін орындау арасындағы тепе-теңдікті табу 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау

	<p>Дағды 3: B1 тобының персоналы үшін жұмыстағы басымдықтарды анықтау</p>	<p>және A, B1, B3, L санатындағы персоналдан олардың сақталуын талап ету</p> <p>4. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым, ауысым және оның персоналы шешетін міндеттер шеңберінде ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе авиакомпанияның белгіленген қағидалары мен рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндіріс шығындарын азайтудың жолдары мен әдістері 2. ӘК ТҚК орындау кезіндегі технологиялық процестерді сипаттайтын нормалар мен қағидалар 3. Бақылаудағы персоналға қатысты бөлігінде Еңбек заңнамасы 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 1: B1 тобының жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау</p>	<p>Дағды 4: Персоналдың іс-әрекетін түзету, B1 тобының мамандарын қайта бөлу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. B1 тобының персоналын өндірістік жағдайға байланысты немесе жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде қайта бөлу 2. Қажет болған жағдайда персоналдың іс-қимыл бағыттарын түзету 3. Өндірістік тапсырманы орындау мақсатында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедураларының персоналын қайта бөлу талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қалыпты режимдегі жұмыс процесінің құрамдас бөліктері 2. Өндірісте жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде проблемаларды шешу жолдары 3. Өндірістік процесті адами ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. B1 тобының алдына қойылған міндеттерді ойдағыдай орындау үшін уақтылы шаралар қабылдау 2. Жоспарланған жұмыстарды орындау үшін B1 тобында қажетті біліктілігі бар мамандардың жоқтығы туралы сіздің тікелей басшыңызға уақтылы хабарлаңыз және оларды шешу бойынша шаралар қабылдаңыз

<p>Дағды 5: Талап етілетін біліктілігі бар маман болмаған жағдайда шаралар қабылдау</p>	<p>3. Орындауға талап етілетін міндеттерді орындау бойынша мамандардың біліктілік деңгейін қамтамасыз ету бойынша талаптар мен стандарттарды іс жүзінде қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қойылған міндеттерді орындау үшін талап етілетін мамандардың біліктілігі 2. Тапсырманы орындау және орындау үшін қажетті ресурстар болмаған кезде шешімдер қабылдау үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Міндеттерді орындауға талап етілетін мамандардың біліктілік деңгейіне қойылатын талаптар
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 6: Еңбек процесін қалыптастыру үшін қосымша шаралар қабылдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігі мен өндіріс үшін қолайсыз салдарға әкеп соқтыратын жағдайларда жұмыстарды тоқтата тұру, қызметкерлерді ауыстыру бойынша шаралар қабылдау 2. В1 тобының мамандарын қолайсыз салдарға әкеп соқтыруы мүмкін жағдайда жұмысқа жібермеу бойынша шаралар қабылдау 3. Анықталған фактілер туралы тікелей басшыны дереу хабардар ету 4. Ұшу қауіпсіздігіне және өндіріске әсер ететін факторларды болжау 5. Талаптарды орындау: <ul style="list-style-type: none"> - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Еңбек заңнамасы персоналды жұмыстан шеттету бөлігінде 2. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері 3. Медиация әдістерін
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В1 тобындағы ӘК ТҚК процесінің қамтамасыз етілуін бақылау: <ul style="list-style-type: none"> - материалдық ресурстармен - В1 тобының персоналына жүктелген міндеттерді орындау үшін қажетті қолданыстағы техникалық мәліметтермен 2. ӘК тұрып қалуын, ӘК ұшып шығу кестесінің бұзылуын және жоспарланған жұмыстардың негізсіз

<p>Дағды 7: Материалдық және ақпараттық ресурстардың қолжетімділігін қамтамасыз ету</p>	<p>тоқтатылуын болдырмау жөнінде уақтылы шаралар қабылдау</p> <p>3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. В1 в тобы персоналының қажеттіліктері:</p> <p>1) материалдық-техникалық ресурстарда</p> <p>2) құралда</p> <p>3) жабдықта</p> <p>2. Бөлімшенің алдына қойылған міндеттерді табысты орындау үшін қажетті қолданылатын техникалық деректердің</p> <p>3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз ету жөніндегі ұйымның рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 8: Техникалық деректердің қолданылуын бағалау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>11. В1 тобындағы жұмыстарды орындау кезінде пайдаланылатын техникалық деректердің қолданылуын, олардың қолданылған құжаттың даталары, шығарылған нөмірлері және қайта қаралуы бойынша өзектілігін бағалау</p> <p>2. В1 тобындағы персоналдың маңызды емес техникалық деректерді пайдалануын болдырмау бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Тапсырмаларды орындау барысында өзекті техникалық деректерді тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қолданылатын техникалық деректердің өзектілігін бағалау және күші жойылған құжаттарды уақтылы алып қою бойынша ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>2. Бөлімше персоналы үшін өзекті техникалық деректерді орналастыру орындары</p> <p>3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде өзекті техникалық деректерді қолдану қажеттілігі бойынша орындаушының жауапкершілік деңгейі</p> <p>4. ӘК ТҚК реттейтін өндірушілердің орналастырылған құжаттары бар интернет-серверлердің мекенжайлары, ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда әзірленген нұсқаулықтар мен рәсімдер, ӘК ТҚК қатысты</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Маманның құзыреті шегінде ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігі мәселелерін</p>

	<p>Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саясатын ұстану</p>	<p>өндірістік процестің және маман қызметінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру</p> <p>2. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік жүйесінің құрамдас компоненттерін іс жүзінде қолдану</p> <p>3. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді тану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саласындағы саясаты</p> <p>2. Өз лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маманның орны мен рөлі</p> <p>3. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін басқару жүйесінің міндеттері мен компоненттері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау</p>	<p>Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды іске асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекелдер (қауіптер) туралы хабардар ету және өз құзыреті мен міндеттерін қайта бөлудегі тәуекелдерді барынша азайту</p> <p>2. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді төмендету бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Өз құзыретінің шегінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді қолайлы деңгейге дейін төмендету бойынша алдын алу шараларын анықтау және жүзеге асыру</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Тәуекелдер мен қауіптер туралы ақпараттандыру жөніндегі ұйымда қабылданған жүйенің</p> <p>2. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатерлер (қауіптер) туралы хабарлау бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер туындаған кездегі өз іс-әрекеттері</p> <p>4. ӘК және/немесе авиакомпанияға ТҚК жөніндегі ұйымда қолайлы ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік деңгейін айқындау</p> <p>5. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қатерлер мен қауіптерді азайтудың тәсілдері мен жолдары</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>

	<p>Дағды 3: Өз өкілеттіктері шегінде әуе кемелерін пайдалануды тоқтата тұру</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді айқындау 2. Өз өкілеттіктері шеңберінде ӘК ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке қауіп төнген жағдайда ӘК пайдалануды тоқтата тұру 3. Өкілеттіктері болмаған жағдайда, кейіннен олардың алдын алу шараларын қабылдау мақсатында ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатер туралы тікелей басшыны хабардар ету</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер 2. Маманға жеке-жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты шегінде оның өкілеттіктері 3. Маман өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптер анықталған жағдайда қабылдауы тиіс іс-шаралар</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі : ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қолдау</p>	<p>Машықтар: 1. Төменде келтірілген тізімді қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей, бригадалардан, топтардан және / немесе жеке орындаушылардан тұратын әуе кемесінің желілік және / немесе базалық техникалық қызмет көрсету бөлімшелеріндегі ауысым шешетін міндеттер шеңберінде әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын сақтау.: - ӘК ТҚК бойынша жоспарлы және жоспардан тыс жұмыстарды орындау - ӘК істен шығулары мен ақаулықтарын жоюға - ӘК жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстарды орындау - орындауға талап етілген ӘК ұшуға жарамдылығының қолданылатын директивалары бойынша жұмыстарды орындауға 2. Топтың аға инженері персоналына және В1 тобының персоналына жүктелген міндеттерді әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету талаптарына және қолданыстағы техникалық мәліметтерге сәйкес орындауға қол жеткізу 3. В1 тобының персоналына жүктелген міндеттерді уақтылы орындау мүмкін болмаған кезде әуе кемелеріне және авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері, ҚР Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету ережелері мен стандарттары шеңберінде дұрыс шешімдер қабылдау</p> <p>Білімдер:</p>

	<p>1. ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету жөніндегі міндеттер және ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету мақсатында ӘК техникалық қызмет көрсету персоналы тартылған міндеттер</p> <p>2. ӘК ТҚК бойынша персонал жұмылдырылған міндеттерді орындаудың тәсілдері мен әдістері</p> <p>3. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері</p> <p>4. Әуе кемесіне және / немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері, ҚР Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету ережелері мен стандарттары, әуе кемесінде талап етілетін жұмыстарды кейінге, мерзімге немесе күнге ауыстыру</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>-</p>
<p>Дағды 2:</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ТҚК жөніндегі маманның қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді ӘК және коммерциялық ӘК үшін ӘК ТҚК жөніндегі міндеттерді орындау (AML):</p> <p>1) А, және/немесе В1 санаттарындағы және тиісті ішкі санаттардағы компанияның (ҚҚА) жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету персоналын сертификаттау өкілеттігі бар желілік (операциялық) ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымында немесе әуе компаниясында маманға берілген, және/немесе</p> <p>2) компанияның дербес сертификаттау рұқсаты (ҚҚА) бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету персоналының өкілеттіктері бар негізгі (мерзімді) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымда немесе әуе компаниясында маманға берілген В1 санатындағы және тиісті ішкі санаттардағы, және/немесе</p> <p>3) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманға немесе авиакомпанияға берілген кешенді және коммерциялық ӘК үшін компанияның (ҚҚА) С санатындағы жеке сертификаттау рұқсаты бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі сертификаттау персоналының өкілеттіктері бар негізгі (мерзімді) ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымда.</p> <p>2. Жеңіл және аса жеңіл авиация маманының (AML LA) қолданыстағы куәлігі бойынша кешенді емес және коммерциялық емес әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттердің орындалуын бақылау.:</p> <p>В3 және/немесе L санатындағы ӘК ТҚК бойынша сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктерімен:</p>

<p>В1 тобындағы персоналмен және жеке-жеке әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау</p>	<p>1) компанияның (ҚҚА) В3 және/немесе L санатындағы жеке сертификаттау рұқсаты бойынша сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктері бар әуе кемесінің желілік (операциялық) техникалық қызмет көрсетуінде, әуе кемесінің техникалық қызмет көрсету ұйымының маманына және/немесе</p> <p>2) В3 және/немесе L санатындағы қолдау көрсететін персоналдың өкілеттіктері бар әуе кемелеріне базалық (мерзімді) техникалық қызмет көрсетуде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның маманына берілген компанияның жеке сертификаттау рұқсатында (ҚҚА). немесе авиакомпания</p> <p>3. Орындауға қажетті өндірістік міндеттерді бөлу В1 тобының персоналы олардың өкілеттіктері мен біліктіліктеріне сәйкес оның персоналы арасында</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыруды ұйымдастырудың рәсімдері 2. Куәландырушы, қолдаушы және куәландырмайтын персоналдың өкілеттіктері, олардың құқықтары мен міндеттері 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым мен маман шешетін міндеттер шегінде авиациялық техникалық құжаттаманы қарым-қатынас жасау, хат алмасу, түсіну үшін жеткілікті көлемде шет тілінен 4. ӘК ТҚК процесінде қолданылатын жабдықтар мен құрал-саймандардың техникалық сипаттамаларын, конструктивтік ерекшеліктерін және пайдалану деректерін 5. Арнайы екпіндерді немесе жаңалықтарды қажет ететін салалар 6. Қауіпсіздік жөніндегі іс-қимылдар және қауіпсіздік жөніндегі ескертулерді қолдану және қауіпті жағдайлардың алдын алу 7. В1 тобының аға инженері мен персоналының лауазымдық нұсқаулықтары
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бөлімшесінің міндеттерін жоспарлау және талқылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ағымдағы пайдаланылуына әсер ететін туындайтын мәселелерді тиімді шешу мақсатында ӘК желілік (жедел) және/немесе базалық (мерзімдік) ТҚК бөлімшесінің жедел кеңестеріне қатысу. 2. В1 тобындағы персоналдың алдына және қажетті көлемде міндеттерді дұрыс қою 3. Қойылған міндеттерді орындау барысына әсер ететін ықтимал жағдайларды талдау және ескеру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ағымдағы өндірістік міндеттерді шешу жолдары мен тәсілдері 2. Алдыңғы ауысыммен аяқталмаған жұмыстар

	3. Ауысымдар арасындағы өзара іс-қимыл және аяқталмаған жұмыстарды аяқтау рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 4: В1 тобының қызметкерлері орындайтын жұмыстарды қадағалау, осы жұмыстарды сертификаттауды бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қолданылатын техникалық деректер талаптарының көлемінде В1 тобының персоналы орындайтын жұмыстарға қадағалау жүргізу 2. Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе әуе кемесінің (САМО немесе САО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару ұйымының процедурасына сәйкес және сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктеріне сәйкес әуе кемесіндегі жұмыстарды сертификаттауды бақылау 3. Өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В1 тобының персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО немесе САО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 3. В1 тобының персоналымен ресімделетін өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 5: Жұмыс кестесінің сақталуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс кестесінің сақталуын, персоналдың штаттық кестеге сәйкес жұмыс учаскелеріне орналастырылуын, жоспарланған жұмыс көлемінің орындалуын және түпкілікті нәтиженің алынуын бақылау. 2. ӘК техникалық қызмет көрсетуді жоспарлау кезінде және ауысымдық өндірістік тапсырманы орындау барысында В1 тобының жұмысының басымдықтарын анықтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және В1 тобындағы персоналдан олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыстардың кезектілігі, олардың нәтижелеріне адами фактордың ықпалын назарға ала отырып 2. Ауысымға өндірістік тапсырмалар 3. Аға инженердің және В1 тобы мамандарының лауазымдық нұсқаулықтары

	4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 6: В1 тобындағы орындалатын жұмыстар мен аяқталмаған жұмыстар технологиясының сақталуы бойынша персоналды қадағалау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиясының сақталуын, В1 тобындағы мамандардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетудің толықтығы мен сапасын, ауысымдар арасында аяқталмаған жұмыстарды қабылдау-тапсыру ережелерінің сақталуын қадағалау. 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру рәсімін толық көлемде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсіміне сәйкес аяқтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және В1 тобының қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиялары 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. Негізгі технологиялық процестерді, жөндеу әдістерін және жөндеу және реттеу жұмыстарының технологиясын 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 7: Жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалану	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК өндірушісі мақұлдаған жабдықты, құрал-сайманды және материалдарды қолдану 2. В1 тобы мамандарының құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануын бақылау 3. Ақаулы жабдықтар мен құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды өндіріс процесінен шығаруды бақылау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де жұмыстарды орындау үшін талап етілетін жабдықтардың, құрал-саймандардың және материалдардың тізбесі 2. ӘК ТҚК кезінде жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды қолдануды айқындайтын қолданылатын техникалық деректердің 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың жарамды жабдықтар мен құралдарды пайдалану және ақаулы және

	<p>жарамсыздарды өндіріс процесінен уақтылы алып тастау рәсімдері.</p> <p>4. Материалдарды, құрал-саймандарды, сондай-ақ ӘК өндірушілері мақұлдамаған және ӘК-ге және оның компоненттеріне қолданылатын техникалық деректер тізбесіне енгізілмеген ӘК-нің компоненттерін ӘК-ге орнатуға және қолдануға жол бермеу үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 8: Мамандардың жұмыс сапасын бағалау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В1 тобындағы персоналдың жұмыс сапасын, олардың жұмыс уақытын тиімді пайдалануын бағалау. 2. В1 тобындағы әрбір маманның жеке мүмкіндіктерін анықтау және олардың алдына оның тәжірибесі мен біліктілігіне сәйкес міндеттер қою. 3. В1 тобындағы әрбір маманның орындаған жұмыстарының сапасына объективті және жан-жақты баға беру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В1 тобы персоналының өкілеттіктері және оның жеке тұлғаларының қабілеттері 2. В1 тобы персоналының біліктілігі 3. В1 тобының қызметкерлері орындайтын міндеттердің мазмұны
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 9: Персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В1 тобындағы персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктерге жан-жақты талдау жүргізу және олардың алдын алудың тиімді шараларын анықтау 2. В1 тобындағы персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің түпкі себебін анықтау 3. В1 тобындағы персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу және олардың қайталануын болдырмау шараларын әзірлеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В1 тобының персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. В1 тобындағы персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын-алу және олардың қайталануының жолдары мен тәсілдері 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ТҚК бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО немесе ОАО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері

Еңбек функциясы 3:
Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау

	<p>4. В1 тобының персоналымен ресімделуге жататын есептік өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы</p> <p>5. В1 тобы персоналының өкілеттіктері және В1 тобы персоналының лауазымдық міндеттері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 10: Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің жағдайын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызмет көрсетілетін ӘК жай-күйін бақылау, В1 тобы шешетін міндеттер шеңберінде ӘК-де жұмыстарды орындауға уақтылы шаралар қабылдау 2. ӘК паркі жай-күйінің мәртебесін өзгертуге шаралар қабылдау 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге кету кестесінің сақталуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК паркінің ағымдағы жай-күйі 2. Ағымдағы ауысымға жоспарланған техникалық қызмет көрсетуге ӘК-нің кету кестесі 3. Туындаған жағдайда ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері ӘК-ге техникалық қызмет көрсеткеннен кейін оны ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару кестесі сақталмайтын жағдайлар 4. В1 тобының аға инженері мен персоналының ӘК-нің ұшуға жарамдылық жағдайына оралуы қиындауы немесе бұзылуы мүмкін жағдайлардағы әрекеттері 5. ӘК-де қолданылған іс-қимылдардан кейін ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару жөніндегі іс-шаралар
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 11: Әуе кемесінің ұшып шығуына рұқсат етілген ең аз жабдық тізбесі (MEL) бойынша кейінге қалдырылған әуе	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК (MEL) және ӘК жолаушылар салонына жөнелтуге рұқсат етілген ең аз жабдықтардың тізімі бойынша кейінге қалдырылған ақауларды бақылау, қажет болған жағдайда ӘК борттық журналдарында (TLB/CLB) көрсетілген ескертулерді жою бойынша уақтылы шаралар қабылдау. аға инженердің өзі де, оның В1 тобының мамандары да 2. ӘК және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды жабу / ұзарту шараларын қолдану 3. ӘК-де MEL тармағын қолдану кезінде өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашу /жабу / ұзарту жөніндегі рәсімдері

кемелеріндегі ақаулардың мәртебесін бақылау	<p>2. ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашуға / жабуға / ұзартуға байланысты қолданылатын техникалық деректердің тізбесі</p> <p>3. Әуе кемесі командирінің MEL тармағын оқудағы және түсіндірудегі айқындаушы рөлі</p> <p>4. MEL тармақтарын және ӘК мен оның жүйелеріне қойылуы мүмкін шектеулерді қолдану кезінде ӘК сертификаттаушы персоналының және экипажының өкілеттіктері</p> <p>5. Master MEL мен MEL арасындағы айырмашылықтар, әуе компаниясының ӘК-де қолдану процедуралары Master MEL</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 12: Әуе кемесінің экипажымен өзара әрекеттесу және әуе кемесінің техникалық борттық журналдарының жазбаларын талдау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Коммуникацияны талап ететін мәселелерде ӘК ұшуына дейін және одан кейін ұшу және кабина экипажымен тиімді және дұрыс өзара іс-қимыл жасау.</p> <p>2. Қажет болған жағдайда және өз өкілеттіктеріне сәйкес ӘК (TLB) / (CLB) техникалық борттық журналдарына жазбаларды дұрыс орындау</p> <p>3. Персоналдың мұндай жазбаларға реакциясын талап ететін техникалық журналдардағы жазбалар бойынша қажетгі әрекеттерді дұрыс және толық көлемде анықтау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру және/немесе әуе кемесінің техникалық қызмет көрсету журналдарын (TLB) / (CLB) жүргізу үшін әуе кемесінің (CAMO немесе OAO) ұшуға жарамдылығын басқару ұйымының рәсімдері.</p> <p>2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым және/немесе авиакомпания TLB/CLB-ге жазбалар енгізуге рұқсат берген персоналдың тізбесі</p> <p>3. Авиакомпанияның әуе кемесінің ұшу және кабиналық экипаж мүшелері мен жердегі персоналдың өзара іс-қимылын қамтамасыз ету жөніндегі саясаты мен рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес ӘК-ге техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану және оларды В1 тобындағы персоналдың қолдануын бақылау</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды</p>

<p>Дағды 13: Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану</p>	<p>пайдалану бойынша қолданылатын техникалық мәліметтердің талаптарын орындау</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын сақтау тәжірибеде оларды қолдану кезінде</p> <p>4. В1 тобы қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК кезінде қолданылатын жанар-жағармай материалдарының, арнайы сұйықтықтар мен газдардың маркалары</p> <p>2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 14: Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін пайдалану</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың құрамдас бөліктерін қажетті сақтық шаралары мен қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, мақсатына сай пайдалану</p> <p>2. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес дұрыс қолдану</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>4. В1 тобы қызметкерлерінің оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Арнайы сұйықтықтардың, желімдердің, бояулардың, композиттік материалдардың және олардың компоненттерінің классификациялары мен қолдану технологиялары</p> <p>2. Өндіріс процесінде қолданылатын арнайы сұйықтықтарға, желімдерге, бояуларға, композиттік материалдарға және олардың құрамдас бөліктеріне қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p>

<p>Дағды 15: Өуе кемесіне орнату алдында компоненттердің өзара алмасуын тексеру</p>	<p>1. Компоненттерді ӘК-ге орнатпас бұрын бөлшектердің нөмірі мен сериясының сәйкестігін тексеруді қоса алғанда, компоненттердің қолданыстағы стандарттар мен ұшуға жарамдылық нұсқауларына сәйкестігін тексеру</p> <p>2. Ауыстырылатын ұшақтың құрамдас бөлігіне қолданылатын ұшуға жарамдылық директиваларының (AD) және қызмет көрсету бюллетендерінің (SB) мазмұнын түсіну</p> <p>3. Өндірушінің техникалық құжаттамасына сәйкес ӘК компоненттері бойынша қолданылатын техникалық деректерді талдау (Қосалқы бөлшектердің иллюстрацияланған каталогы (IPC), ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық (АММ) және ӘК мен оның компоненттерінің басқа да қолданылатын құжаттамалары)</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Өндірушінің техникалық құжаттамасына (IPC, АММ және ӘК және оның компоненттерінің басқа да қолданылатын техникалық құжаттамасы) сәйкес компоненттердің өзара алмасу стандарттары</p> <p>2. Қолданылатын техникалық құжаттаманың (SB, AD, сертификаттау талаптары) компоненттерін ӘК-ге ауыстыру кезінде</p> <p>3. ӘК өндірушісінің және компоненттердің компоненттердің өзара алмастырғыштығына қойылатын талаптарын тексеру бойынша ӘК ұйымдастыру және техникалық қызмет көрсету рәсімдері</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Дағды 16: Өуе кемесіндегі ақаулықтарды жоюды және жоюды бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды бақылау</p> <p>2. В1 тобының персоналымен ӘК ақауларын жоюға арналған бағдарламаның құрастырылуын бақылау</p> <p>3. ӘК өндірушісінің ұсыныстарына сәйкес ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды орындау</p> <p>4. ӘК-дегі істен шығулар мен ақауларды жою нәтижелері бойынша өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК-дегі ақауларды жою және іздестіруді орындау технологиялары</p> <p>2. Аға инженердің және топ персоналының лауазымдық міндеттері В1</p> <p>3. ӘК аяқталмаған жұмыстарды ӘК тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>4. Орындалуы қосарланған инспекциялар жүргізуді талап ететін аса маңызды міндеттердің тізбесі</p> <p>5. Қосарланған тексеруді талап ететін тапсырмаларды орындау кезінде тапсырмаларды</p>

	орындау және өндірістік техникалық құжаттаманы рәсімдеу рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 17: Персоналдың жеке кінәсінен болған ақауларға байланысты әуе кемелеріндегі ақаулардың алдын алу бойынша уақтылы шаралар қабылдау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В1 тобындағы персоналдың жеке кінәсінен әуе кемесінің істен шығуы мен ақауларының алдын алу бойынша уақтылы және тиімді шараларды қабылдау 2. Адами фактордың ықпалын қоса алғанда, ӘК ТҚК нәтижелеріне кері әсер ететін факторлардың ықпалын тиімді төмендету 3. Барлығының дұрыс емес нәтижелеріне кері әсер ететін факторларды ескеру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В1 тобындағы әрбір маманның қабілеттері мен дағдылары 2. Адами факторды қоса алғанда, ӘК ТҚК нәтижелеріне әсер ететін факторлар 3. ӘК ТҚК нәтижелеріне кері әсер ететін факторларды төмендету жолдары мен әдістері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 18: Б а с қ а авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 2. В1 тобының мамандарына жеке-жеке берілген компанияның рұқсат беру құжаттарының шектеулерін қайта бөлу кезінде әуе кемелерін жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым келісімшарт немесе шарт бойынша (үшінші тұлғаларға) қызмет көрсететін авиакомпаниялар, сондай-ақ келісімшартта немесе шартта белгіленген орындалатын жұмыстардың көлемі 2. Осы авиакомпаниялардың келісім-шарт бойынша орындалатын жұмыс көлеміндегі процедуралары 3. ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындауды қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың ӘК-не техникалық және сервистік қызмет көрсетуге рұқсат беру рәсімдері 4. Қосарлы тексеруді талап ететін авиакомпания белгілеген тізбе бойынша аса маңызды міндеттерді қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау

	<p>кезіндегі персоналдың өкілеттіктері мен жауапкершілігі</p> <p>5. Еңбек заңнамасы, ішінара В1 тобының аға инженері мен қызметкерлеріне қатысты</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 19: Әуе кемелері мен жерүсті жабдықтарының зақымдануының алдын алу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аға инженердің және В1 тобының мамандарының әуе кемелеріне, арнайы көліктерге және жердегі жабдықтарға зақым келтірмеу шараларын қабылдау 2. Әуе компаниясына ӘК және жерүсті жабдықтарының зақымданғаны туралы хабарлау рәсімін дұрыс қолдану. 3. Талаптарды орындау: <ul style="list-style-type: none"> - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шаралары 2. Жердегі оқиғалар туралы ақпараттандыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 20: Есептік техникалық құжаттаманы ресімдеу және тапсыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және тәртіпте аға инженердің ресімдеуі және тапсыруы тиіс әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша есептік техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеу және тапсыру. 2. Цехтың, ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе авиакомпанияның рәсімдерімен анықталған В1 тобының және оның персоналының қызметіне қатысты басқа құжаттарды жүргізу 3. В1 тобының персоналының ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және белгіленген тәртіппен тапсырмаларды орындау кезінде және олар аяқталғаннан кейін өндірістік-техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеуін бақылау

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В1 тобындағы ӘК-де орындалған жұмыстардың нәтижелері бойынша ресімделетін құжаттаманың құрамы 2. Өз өкілеттіктері мен В1 тобындағы персоналдың В1 тобындағы жұмыстарды орындау барысында өндірістік-техникалық құжаттаманы рәсімдеу кезіндегі өкілеттіктері 3. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Дағды 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аға инженердің немесе аға инженердің өкілеттігі және сертификаттау рұқсаты шегінде басқа персоналдың міндеттерін орындайтын ӘК-де орындалған тапсырманы сертификаттау компанияның (ССА), аға инженерге жеке-жеке берілген 2. Сертификаттауды талап ететін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу 3. Белгіленген стандарттар мен қағидаларға сәйкес персоналдың ӘК-де техникалық қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін ӘК-нің ұшуға жарамдылық жағдайына оралуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК және оның компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуді сертификаттау бойынша ҚР ережелері 2. Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттау үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Аға инженердің өкілеттіктері мен міндеттері 4. Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын (CRS) беру расталған өндірістік техникалық құжаттаманың тізбесі 5. ӘК ТҚК жөніндегі маманның куәлігіне біліктілік белгілерін алу, ұзарту және енгізу жөніндегі ҚР қағидалары 6. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттауға қойылатын шектеулер А, В1, В2, В3, С санаттарындағы / кіші санаттарындағы ӘК техникалық қызмет көрсету бойынша маман куәліктерінің иелері үшін
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығын алған кезде жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) дұрыс және жүйелі түрде жүргізу

Еңбек функциясы 4:
Тапсырмаларды сертификаттау, аға инженерге жеке-жеке берілген компанияның мақұлдау сертификаты шеңберінде

Дағды 2:
Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын шығару құқығын қолдау (CRS)

2. Компанияның сертификаттау рұқсатының (ҚҚА) мазмұнын, егер оның мазмұны ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания әзірлеген кодпен ұсынылған болса, дұрыс анықтау және түсіну
3. ӘҚҚ-да ӘК-де жұмыстарды орындауға және орындалған жұмыстарды сертификаттауға, сондай-ақ маманға жеке рұқсат етілген басқа да қызмет түрлеріне рұқсатты дұрыс анықтау

Білімдер:
1. ӘК ТҚК тәжірибесін тіркеу бойынша жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) жүргізу рәсімдері
2. Мердігердің орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығы жоғалған кездегі жағдайлар
3. ӘК пайдалануға рұқсат беру сертификатын (Certificate Release to Service, CRS) беру құқығын қалпына келтіру жөніндегі өз іс-әрекеттерінің
4. ӘК техникалық қызмет көрсету мекемесінде немесе авиакомпанияда әзірленген компанияның сертификаттау рұқсатының (ССА) стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн
5. ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсету ұйымында әзірленген компанияның (СА) рұқсатының стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылмаған

Дағды 3:
Компанияның сертификаттау рұқсатының жарамдылық мерзімін (ССА) қадағалау ССА

Машықтар:
1. Компанияның (ССА) сертификаттау рұқсатын оның иесінің ұзарту және/немесе қызмет аясын кеңейту мақсатында бақылау процедурасын дұрыс орындау
2. Онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты компанияның жеке сертификаттау рұқсатын (ССА) тәжірибеде дұрыс қолдану
3. Компанияның дербес сертификаттау рұқсатын (ССА) иелену құқығын алу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның талаптарын орындау

Білімдер:
1. Компанияның сертификаттау рұқсатын (ССА) оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері
2. Компанияның жеке сертификаттау рұқсатының (ССА) жарамдылық мерзімін анықтайтын шектеулер
3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ӘК қолданыстағы болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе ӘК жоғалған жағдайда күшке

		<p>4. ССА иеленуге үміткерге ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы белгілеген тақырыптардың, сұрақтардың және оларға жауаптардың тізбесі</p>
<p>Еңбек функциясы 5: Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмаған</p>
	<p>Дағды 1: Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. XII "Рейтинг" бағанындағы жазба негізінде орындалған жұмыстарды сертификаттауды қажет етпейтін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты негізінде әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету міндетін сауатты түрде орындау. әуе кемесінің түрі, қозғалтқышы және B1 немесе B2 санатындағы персонал 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін, мұндай құжаттама рәсімдеуге көзделген жағдайда, дұрыс рәсімдеуге. 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін оларды сертификаттауды талап ететін сервистік жұмыстардан бөліп алу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР қағидалары 2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды орындау рәсімдерін сипаттай отырып, ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылық 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін, сондай-ақ сертификаттауды талап етпейтін сервистік жұмыстарды орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері 4. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау бойынша ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмаған</p>
<p>Дағды 2:</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК белгілі бір типі үшін ӘК пайдаланушының ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы, егер оның дизайнын пайдаланушы қамтамасыз етсе, оны дұрыс рәсімдеу 3. Әртүрлі пайдаланушылардың ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындау бойынша міндеттерді бөлу 	

	<p>Әуе кемесінің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының әуе кемелерінің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нұсқаулықтар (рәсімдер) пайдаланушы зерделеу және кейіннен қолдану үшін әзірлеген және айқындаған ұшу алдындағы инспекцияны орындау бойынша 2. Ұшу алдындағы инспекцияны орындауға рұқсат етілген персоналдың тізімін қоса алғанда, пайдаланушының өз ұшақтарында ұшу алдындағы инспекцияны жүзеге асыру рәсімдері 3. ӘК-де ұшу алдындағы инспекцияны орындау жөніндегі ҚР қағидалары 4. Кешенді ӘК және коммерциялық тасымалдарды орындайтын ӘК, сондай-ақ кешенді емес ӘК және коммерциялық емес тасымалдарды орындайтын ӘК ұшу алдындағы инспекцияны жүргізу бойынша ҚР ережелерінде көзделген жауапкершілік
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Еңбек функциясы 6: Әуе кемелеріне техникалық қызмет</p>	<p>Дағды 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі өндірістік қағидалар мен рәсімдерді әзірлеу және оларға өзгерістер мен толықтырулар енгізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рәсімдер мен нұсқаулықтарда ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның міндеттері мен ӘК ТҚК жөніндегі талаптарды негізге ала отырып, ӘК желілік (жедел) және базалық (мерзімдік) ТҚК процестерін көрсету.: - ӘК ТҚК - ӘК ұшуға жарамдылығын қолдауға - авиациялық билік орындарының талаптарына 2. ӘК ТҚК тартылған персоналын оқыту және біліктілігін қолдау рәсімдерін қоса алғанда, ӘК желілік және/немесе базалық ТҚК рәсімдеріне өзгерістерді уақтылы енгізу 3. Әзірленген нұсқаулықтар мен рәсімдерді бекіту мәселелерінде ӘК ТҚК-де қауіпсіздіктің сақталуын қамтамасыз ету және ӘК-нің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша бөлімшемен тиімді өзара іс-қимыл жасау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР қойылатын қағидалары мен талаптары: - ӘК ТҚК бойынша ұйымдарға - ӘК-нің ұшуға жарамдылығын қолдау жөніндегі ұйымдарға (САМО немесе САО) - САМО немесе САО және ӘК-ге техникалық қызмет көрсету ұйымдарының персоналына 2. ӘК және/немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның рәсімдерге өзгерістер енгізу және оларды бекіту жөніндегі қағидалары мен рәсімдері
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмаған</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК желілік (жедел) және/немесе базалық (мерзімдік) техникалық қызмет көрсетумен

<p>көрсету бойынша өндірістік ережелер мен рәсімдерді әзірлеу және ішкі құжаттарды бақылау</p>	<p>Дағды 2: Ішкі құжаттардың уақытылы айналымын бақылау</p>	<p>айналысатын бөлімшелердің ішкі құжаттарының уақтылы айналымын бақылау</p> <p>2. ӘК желілік (жедел) және/немесе базалық (мерзімдік) техникалық қызмет көрсету бөлімшелерінде мұрағаттау үшін құжаттаманы әзірлеу, ресімдеу, жүйелеу және дайындау</p> <p>3. Компанияның (ӘҚҚ) сертификаттау рұқсаттарын және компанияның (ӘК) рұқсаттарын беру мәселелерінде әуе кемесінің техникалық қызмет көрсетуіндегі қауіпсіздіктің сақталуын қамтамасыз ету және әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету жөніндегі бөлімшемен тиімді өзара әрекеттесу. әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналы</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК желілік (жедел) және базалық (мерзімдік) техникалық қызмет көрсету бөлімшелерінің ішкі құжаттарының құрамы</p> <p>2. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның және оның персоналының әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету саласындағы қызметін реттейтін құжаттар, ережелер мен нұсқаулықтардың тізбесі</p> <p>3. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың ішкі құжаттарды жүргізу және оларды мұрағаттау ережелері мен рәсімдері</p> <p>4. Компанияның сертификаттау рұқсаттарын (ҚҚА) және компанияның (ҚҚ) техникалық қызмет көрсету персоналына техникалық қызмет көрсету ұйымының рұқсаттарын беру бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының рәсімдері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: В1 тобы персоналының оқытылуын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. В1 тобы қызметкерлерінің технологиялық операцияларды орындаудағы дағдыларын бақылау және бағалау</p> <p>2. Қосымша оқытуды қажет ететін В1 тобындағы қызметкерлердің проблемалық аймақтарын анықтау</p> <p>3. Білімді, дағдыларды және тәжірибені беру үшін В1 тобының қызметкерлерін қосымша оқытуды ұйымдастыру</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Оқытудың мақсаттары мен міндеттері</p> <p>2. ӘК ТҚК кезінде жұмыстарды орындау технологиялары</p> <p>3. ӘК-де технологиялық операцияларды орындау бойынша кезеңдер</p>

Еңбек функциясы 7: В1 тобының персоналын оқытуға қажеттілікті анықтау	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 2: В1 тобының мамандары үшін оқыту түрлерін анықтау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> В1 тобының мамандарына қажетті оқыту түрлері мен курстарын анықтау Персоналды оқыту бағдарламасын құру және оны жүзеге асыру мақсатында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыруды оқыту бөлімінің басшысымен тиімді өзара әрекеттесу ӘК техникалық қызмет көрсетуге тартылған персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР қағидаларының талаптарын практикада қолдану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> В1 тобының жұмыс стандарттары В1 тобының персоналына қажетті оқыту түрлері мен курстарының тізімі ҚР азаматтық авиация саласындағы ережелерінің В1 тобының аға инженері басқаратын персоналды оқытуға қойылатын талаптары
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетумен айналысатын мамандарды техникалық оқыту жоспарларын әзірлеу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> Дербес қажетті даярлық түрлері мен курстарын айқындау: <ul style="list-style-type: none"> В1 тобының сертификаттаушы персоналына В1 тобының сертификаттамайтын персоналына В1 тобындағы мамандар үшін жеке кәсіптік оқыту жоспарларын әзірлеу: <ul style="list-style-type: none"> В1 тобының әрбір маманының орындауы талап етілетін міндеттерді талдау негізінде ӘК-дегі сипаттамалық қателерді талдау негізінде В1 тобы персоналының кәсіптік деңгейін қолдау мақсатында <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> Персоналдың әрбір санатындағы мамандардың өкілеттіктері Персоналға жүктелген міндеттерді негізге ала отырып, персоналдың талап етілетін біліктілігін
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 1:	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> Аға инженердің жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтаңыз Алған Білімін тәжірибеде қолдану Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау <p>Білімдер:</p>

<p>Еңбек функциясы 8: Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау</p>	<p>Ұйым жоспарлаған оқытудан өту</p>	<p>1. Аға инженерді даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері 2. Адами фактордың ӘК-ге техникалық қызмет көрсету нәтижелеріне, оның құрамдас бөліктеріне және ӘК-нің ұшуға жарамдылығына әсер ететін жағымсыз факторларды азайту жолдарына әсері 3. Аға инженердің лауазымдық міндеттері көлемінде авиация персоналын кәсіптік даярлауға арналған ҚР ережелері</p>
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау</p>	<p>Дағды 1: Оқытатын және бағалайтын персоналдың функцияларын орындау</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <p>1. Дербес тағайындау кезінде функцияларды орындау: 1) В1 санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері 2) Механик А санатындағы тапсырмаларды практикалық орындауға үйрету бойынша супервайзер 3) В3 санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері 4) L санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері 5) Механиктің міндеттерін практикалық орындауға үйрету бойынша супервайзердің L санаты 6) В1 санатындағы персоналдың практикалық тағылымдамасының емтихан алушысы 7) В3 санатындағы персоналдың практикалық тағылымдамадан өтуінен емтихан алушы 8) Персоналдың практикалық тағылымдамасының емтихан алушысының L санаты 9) Әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттеріне оқыту жөніндегі Супервайзердің 10) Базалық дағдыларға оқыту жөніндегі супервайзердің 11) Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман куәлігін алуға үміткерлердің базалық дағдыларын емтихан алушы</p> <p>2. Оқыту бағдарламасында көзделген тапсырманы орындау 3. Оқытатын және бағалайтын персоналдың өкілеттіктерін тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК бойынша ұйымның оқытатын және бағалайтын персоналының өкілеттіктері 2. Оқыту жүргізілетін міндеттер мен олардың мазмұны 3. Сертификаттаушы персоналды бағалауды жүргізу өлшемшарттарының 4. Бағалау жүргізу міндетті болып табылатын персоналдың тізбесі</p>

		5. Кандидаттарды оқыту және бағалау нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың тізбесі
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Қосымша еңбек функциясы 2: Біліктілік комиссиясын құру және оның жұмысын ұйымдастыру	Дағды 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын іріктеу, сертификаттау және жоғарылату мақсатында біліктілік комиссиясын құру жоғары деңгейдегі лауазымдар	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комиссия құрамына оны тағайындау үшін білікті персоналды іріктеу 2. Персоналдың біліктілігін бағалау және оларды іріктеу бойынша әуе кемелеріне немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның талаптарын орындау 3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша ұйымның сертификаттаушы және сертификаттамайтын персоналына қойылатын ҚР ережелерінің талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Персоналға қойылатын біліктілік талаптары және әуе кемелеріне және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету ұйымы қабылдаған олардың біліктілік деңгейлерін анықтау 2. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға оның персоналына неғұрлым жоғары деңгейдегі біліктілік деңгейін беру бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. ҚР әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша ұйымның сертификаттаушы және сертификаттамайтын персоналына қойылатын біліктілік талаптары
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 2: Біліктілік комиссиясының жұмысын сапа кепілдігі бөлімшесімен үйлестіру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Біліктілік комиссиясының жұмысын үйлестіру 2. ӘК ТҚК бойынша персоналға бағалау жүргізу кезінде ӘК ТҚК қауіпсіздік сәйкестігі және ӘК ұшуға жарамдылығын қолдау бөлімшесінің талаптарын орындау 3. Бағалау жүргізуде объективті болу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК персоналына қойылатын талаптар, ӘК ТҚК қауіпсіздік сәйкестігі бөлімшесі тарапынан және ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету 2. ҚР іріктеуден немесе бағалаудан өтетін персоналға қойылатын біліктілік талаптары
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды

	<p>Дағды 3: Персоналдың біліктілігін бағалауда әдістемелерді әзірлеу</p>	<p>3. Жас мамандарды даярлау бағдарламасын тиімді және толық көлемде жүзеге асыру</p> <p>4. Қайта даярлау және кәсіптік деңгейді қолдау бағдарламалары бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын толыққанды және тиімді оқытуды ұйымдастыруды бақылау</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ТҚК бойынша персоналды бағалауға қойылатын біліктілік талаптары</p> <p>2. Жас мамандарға қойылатын талаптар</p> <p>3. Дербес қызметін бастау мақсатында В1 персоналы үшін жаңа қызметкерлерді даярлау бағдарламалары</p> <p>4. ӘК ТҚК бойынша бөлімше персоналын даярлау және кәсіптік деңгейін қолдау бағдарламалары</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Ұқыптылық</p> <p>Ұжымды басқару</p> <p>Жақсы ұйымдастырушылық және жұмыс уақытын жоспарлау дағдылары</p> <p>Нәтижеге бағытталу</p> <p>Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас</p> <p>Қарым-қатынас дағдылары</p> <p>Жақсы ниет</p> <p>Кәсібилік</p> <p>Орындаушылық</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. "Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 24 ақпандағы No 196. 2. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі No 517. 3. "Авиация персоналы куәліктерін беру және қолданылу мерзімін ұзарту қағидалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі No 750 бұйрығы. 4. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы.</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі:</p>	<p>Кәсіптің атауы:</p>
	<p>5</p>	<p>В1 санатындағы ұшақтар мен қозғалтқыштарға техникалық қызмет көрсету жөніндегі бригадир инженері</p>
	<p>5</p>	<p>Ұшақтарды және қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі инженер</p>
	<p>4</p>	<p>В1 санатындағы әуе кемелеріне және қозғалтқыштарына техникалық қызмет көрсету жөніндегі техник-бригадир</p>
	<p>4</p>	<p>Ұшақтарды және қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі техник</p>

	4	Жеңіл және аса жеңіл ұшақтардың ұшақтары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техник	
	4	А санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механик	
25. Кәсіптің карточкасы "Әуе кемелеріне және олардың компоненттеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі аға (жетекші) инженерлер (Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі аға (жетекші) инженер)":			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Әуе кемелеріне және олардың компоненттеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі аға (жетекші) инженерлер (Әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі аға (жетекші) инженер)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	-		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Авиация персоналы куәлігін алу үшін адамға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 13 маусымдағы No 362 бұйрығы. "Авиация персоналының біліктілік деңгейін анықтауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 763 бұйрығы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	5.1 қосалқы деңгей: кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелерінің түріне(леріне) сәйкес келетін кіші санаттағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуде кемінде 2 жыл жұмыс тәжірибесі. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге және инженерлік қызметтің басқа түрлеріне рұқсат беру санының басқа өлшемдерін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі анықтайды; 5.2 қосалқы деңгей: әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты бар кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі, кемінде оның сертификатында көрсетілген әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының әуе кемелеріне (түрлеріне) сәйкес келетін кіші санатта, мақұлдаулар саны болған жағдайда. 5.2 қосалқы деңгейдегі әуе кемелерінің түрлері үшін 5.1 қосалқы деңгейден жоғары болады, ал инженерлік қызметтің басқа түрлері үшін — әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету ұйымының өз		

	қарауы бойынша. 5.3, 5.4 қосалқы деңгейлері үшін белгіленген талаптар 5.1, 5.2 қосалқы деңгейлеріне қарағанда қатаңырақ болуы шартымен әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының өзі белгілейді. 5-деңгей үшін – В2 санаты бойынша модульдерді бітіргені туралы сертификат немесе мамандандырылған жалпы білім туралы диплом, әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман сертификатын алу үшін негізгі дағдыларды меңгеру және кемінде 2 жыл жұмыс өтілі.	
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	ӘК ТҚК бойынша маман куәлігін алу үшін: негізгі орта білім беру кезінде - 2400 сағаттық кәсіптік даярлық және 5 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В2 санаты бойынша сертификат; техникалық авиациялық емес жағдайда-3 жылдық жұмыс тәжірибесі бар В2 санаты бойынша сертификат қажет.	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2144-4 - Авиациялық техника жөніндегі инженерлер	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемелеріне желілік (жедел) және / немесе базалық (мерзімді) техникалық қызмет көрсетудің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану бойынша В2 тобы персоналының жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау және жұмыстарды жеке орындау	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. В2 тобының жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау 2. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау 3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау 4. Тапсырмаларды сертификаттау, аға инженерге жеке-жеке берілген компанияның мақұлдау сертификаты шеңберінде 5. Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау 6. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша өндірістік ережелер мен рәсімдерді әзірлеу және ішкі құжаттарды бақылау 7. В2 тобының персоналын оқытуға қажеттілікті анықтау 8. Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау
	Қосымша еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК бойынша ұйым персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау 2. Біліктілік комиссиясын құру және оның жұмысын ұйымдастыру
	Машықтар:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша мамандардың (В2 тобы) мынадай құрамдағы жұмысын қадағалауды ұйымдастыру: <ol style="list-style-type: none"> 1) В2 санатындағы әуе кемелеріне желілік техникалық қызмет көрсету инженерлері-старшиналары және/немесе 2) В2 санатындағы әуе кемелеріне негізгі техникалық қызмет көрсету жөніндегі инженер-бригадирлер және/немесе

<p>Дағды 1: B2 тобындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі мамандардың жұмысын қадағалау</p>	<p>3) әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі инженерлер және/немесе</p> <p>4) B2 санатындағы әуе кемелеріне желілік қызмет көрсету жөніндегі техник-старшиналар және/немесе</p> <p>5) B2 санатындағы әуе кемелеріне негізгі техникалық қызмет көрсету жөніндегі техник-бригадирлер және/немесе</p> <p>6) B2L санатындағы әуе кемелеріне желілік қызмет көрсету жөніндегі техник-старшиналар және/немесе</p> <p>7) B2L санатындағы әуе кемелеріне негізгі техникалық қызмет көрсету жөніндегі техник-бригадирлер және/немесе</p> <p>8) әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер және/немесе</p> <p>9) жеңіл және аса жеңіл әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану жөніндегі техниктер және/немесе</p> <p>10) жұмыстарды аттестаттау құқығынсыз (B2 тапсырмаларында) және/немесе әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі механиктер</p> <p>11) әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге көмек көрсету және/немесе әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету тәжірибесін алу үшін тартылған мамандар</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. B2 тобының кәсіптік құрамының 2. B2 тобы мамандарының лауазымдық нұсқаулықтары 3. Топқа кіретін персоналдың құзыреттері мен өкілеттіктері 4. Ауысымдық өндірістік тапсырма
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Өзара іс-қимыл және үйлестіру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК бойынша ұйым бөлімшелерімен және авиакомпанияның аралас қызметтерімен тиімді өзара іс-қимыл жасау. 2. Өндірістік міндеттерді орындау мақсатында B2 тобының жұмысын тиімді үйлестіру 3. ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдеріне сәйкес топ персоналының өндірістік тапсырманы орындауына ықпал ету 4. B2 және B2L санатындағы әуе кемелерінің авиациялық және радиоэлектрондық жабдықтарын техникалық пайдалану персоналының міндеттерін тиімді шешу мақсатында ауысым бастығымен өзара әрекеттесу <p>Білімдер:</p>

	<p>1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым бөлімшелері мен авиакомпанияның аралас қызметтері арасындағы өзара іс-қимыл рәсімдері</p> <p>2. В2 тобының аға инженерінің кәсіптік қызметі аясындағы авиакомпанияның ұйымдық құрылымы</p> <p>3. В2 және В2L санатындағы персоналдың тапсырмаларды ойдағыдай орындауына кедергі келтіретін мәселелерді шешудің жолдары мен әдістері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 3: В2 тобының персоналы үшін жұмыстағы басымдықтарды анықтау	<p>Машықтар:</p> <p>1. Өндірістік процесті сақтау және ӘК ұшу кестесін орындау мүддесінде В2 тобының персоналы үшін басымдықтарды белгілеу</p> <p>2. В2 тобындағы персоналдың технологиялық тәртіпті сақтауы мен авиакомпанияның коммерциялық мүддесі мен әуе кемесінің ұшу кестесін орындау арасындағы тепе-теңдікті табу</p> <p>3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және В2 және В2L санатындағы персоналдан олардың сақталуын талап ету</p> <p>4. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым, ауысым және оның персоналы шешетін міндеттер шеңберінде ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе авиакомпанияның белгіленген қағидалары мен рәсімдерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Өндіріс шығындарын азайтудың жолдары мен әдістері</p> <p>2. ӘК ТҚК орындау кезіндегі технологиялық процестерді сипаттайтын нормалар мен қағидалар</p> <p>3. Бақылаудағы персоналға қатысты бөлігінде Еңбек заңнамасы</p> <p>4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 4:	<p>Машықтар:</p> <p>1. В2 тобының персоналын өндірістік жағдайға байланысты немесе жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде қайта бөлу</p> <p>2. Қажет болған жағдайда персоналдың іс-қимыл бағыттарын түзету</p> <p>3. Өндірістік тапсырманы орындау мақсатында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру процедураларының персоналын қайта бөлу талаптарын орындау</p>

<p>Еңбек функциясы 1: B2 тобының жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау</p>	<p>Персоналдың іс-әрекетін түзету, B2 тобының мамандарын қайта бөлу</p>	<p>Білімдер: 1. Қалыпты режимдегі жұмыс процесінің құрамдас бөліктері 2. Өндірісте жоспарланбаған немесе стандартты емес жағдайлар туындаған кезде проблемаларды шешу жолдары 3. Өндірістік процесті адами ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 5: Талап етілетін біліктілігі бар маман болмаған жағдайда шаралар қабылдау</p>	<p>Машықтар: 1. B2 тобының алдына қойылған міндеттерді ойдағыдай орындау үшін уақтылы шаралар қабылдау 2. B2 тобында жоспарланған жұмыстарды орындау үшін қажетті біліктілігі бар мамандардың жоқтығы туралы өзінің тікелей басшысына уақтылы хабарлау және оларды шешу бойынша шаралар қабылдау 3. Орындауға талап етілетін міндеттерді орындау бойынша мамандардың біліктілік деңгейін қамтамасыз ету бойынша талаптар мен стандарттарды іс жүзінде қолдану</p> <p>Білімдер: 1. Қойылған міндеттерді орындау үшін талап етілетін мамандардың біліктілігі 2. Тапсырманы орындау және орындау үшін қажетті ресурстар болмаған кезде шешімдер қабылдау үшін ӨК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Міндеттерді орындауға талап етілетін мамандардың біліктілік деңгейіне қойылатын талаптар</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 6: Еңбек процесін қалыпқа келтіру үшін қосымша шаралар қабылдау</p>	<p>Машықтар: 1. Ұшу қауіпсіздігі мен өндіріс үшін қолайсыз салдарға әкеп соқтыратын жағдайларда жұмыстарды тоқтата тұру, қызметкерлерді ауыстыру бойынша шаралар қабылдау 2. B2 тобының мамандарын жұмысқа жібермеу бойынша шаралар қабылдау жағымсыз салдарларға әкеп соғуы ықтимал жай-күйде 3. Анықталған фактілер туралы тікелей басшыны дереу хабардар ету 4. Ұшу қауіпсіздігіне және өндіріске әсер ететін факторларды болжау 5. Талаптарды орындау: - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын</p>

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Еңбек заңнамасы персоналды жұмыстан шеттететү бөлігінде 2. ӘК және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымдағы ішкі тәртіп ережелері 3. Медиация әдістерінің
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 7: Материалдық және ақпараттық ресурстардың қолжетімділігін қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В2 тобындағы ӘК ТҚК процесінің қамтамасыз етілуін бақылау: <ul style="list-style-type: none"> - материалдық ресурстармен - В2 тобының персоналына жүктелген міндеттерді орындау үшін қажетті қолданыстағы техникалық мәліметтермен 2. ӘК тұрып қалуын, ӘК ұшып шығу кестесінің бұзылуын және жоспарланған жұмыстардың негізсіз тоқтатылуын болдырмау жөнінде уақтылы шаралар қабылдау 3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз ету үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінің талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В2 в тобы персоналының қажеттіліктері: <ol style="list-style-type: none"> 1) материалдық-техникалық ресурстарда 2) құралда 3) жабдықта 2. Бөлімшенің алдына қойылған міндеттерді табысты орындау үшін қажетті қолданылатын техникалық деректердің 3. Технологиялық процесті материалдық және ақпараттық ресурстармен қамтамасыз етуді ұйымдастырудың рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 8:</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В2 тобындағы жұмыстарды орындау кезінде пайдаланылатын техникалық деректердің қолданылуын, олардың қолданылған құжаттың даталары, шығарылған нөмірлері және қайта қаралуы бойынша өзектілігін бағалау 2. В2 тобындағы персоналдың маңызды емес техникалық деректерді пайдалануын болдырмау бойынша шаралар қабылдау 3. Тапсырмаларды орындау барысында өзекті техникалық деректерді тәжірибеде дұрыс қолдану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қолданылатын техникалық деректердің өзектілігін бағалау және күші жойылған құжаттарды

	Техникалық деректердің қолданылуын бағалау	<p>уақтылы алып қою бойынша ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>2. Бөлімше персоналы үшін өзекті техникалық деректерді орналастыру орындары</p> <p>3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде өзекті техникалық деректерді қолдану қажеттілігі бойынша орындаушының жауапкершілік деңгейі</p> <p>4. ӘК ТҚК реттейтін өндірушілердің орналастырылған құжаттары бар интернет-серверлердің мекенжайлары, ӘК ТҚК жөніндегі ұйымда әзірленген нұсқаулықтар мен рәсімдер, ӘК ТҚК қатысты</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 2:	<p>Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саясатын ұстану</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Маманның құзыреті шегінде ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігі мәселелерін өндіріс процесі мен қызметінің ажырамас бөлігі ретінде қарастыру маманның</p> <p>2. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік жүйесінің құрамдас компоненттерін іс жүзінде қолдану</p> <p>3. Өзінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді тану</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік саласындағы саясаты</p> <p>2. Өз лауазымдық міндеттерін орындау барысында ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маманның орны мен рөлі</p> <p>3. Ұйымның ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздігін басқару жүйесінің міндеттері мен компоненттері</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 2:	Дағды 2:	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекелдер (қауіптер) туралы хабардар ету және өз құзыреті мен міндеттерін қайта бөлудегі тәуекелдерді барынша азайту</p> <p>2. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді төмендету бойынша шаралар қабылдау</p> <p>3. Өз құзыретінің шегінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптерді қолайлы деңгейге дейін төмендету бойынша алдын алу шараларын анықтау және жүзеге асыру</p> <p>Білімдер:</p>

<p>Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің және авиациялық қауіпсіздікті басқару жүйесінің міндеттерін орындау</p>	<p>Ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды іске асыру</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тәуекелдер мен қауіптер туралы ақпараттандыру жөніндегі ұйымда қабылданған жүйенің 2. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатерлер (қауіптер) туралы хабарлау бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Үшін тәуекелдер мен қауіптер туындаған кездегі өз іс-әрекеттерінің ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік 4. ӘК және/немесе авиакомпанияға ТҚК жөніндегі ұйымда қолайлы ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік деңгейін айқындау 5. Ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді азайтудың жолдары мен жолдары
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 3: Өз өкілеттіктері шегінде әуе кемелерін пайдалануды тоқтата тұру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптерді айқындау 2. Өз өкілеттіктері шеңберінде ӘК ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке қауіп төнген жағдайда ӘК пайдалануды тоқтата тұру 3. Өкілеттіктері болмаған жағдайда, кейіннен олардың алдын алу шараларын қабылдау мақсатында ұшу қауіпсіздігіне және авиациялық қауіпсіздікке төнетін қатер туралы тікелей басшыны хабардар ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік үшін тәуекелдер мен қауіптер 2. Маманға жеке-жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсаты шегінде оның өкілеттіктері 3. Маман өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздік үшін қауіптер мен қауіптер анықталған жағдайда қабылдауы тиіс іс-шаралар
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бригадалардан, топтардан және/немесе жеке орындаушылардан тұратын, оның ішінде, бірақ, жоқ , әуе кемесінің желілік және /немесе базалық техникалық қызмет көрсету бөлімшелеріндегі ауысым шешетін міндеттер шеңберінде әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын сақтау. төменде келтірілген тізіммен шектелу: <ul style="list-style-type: none"> - ӘК ТҚК бойынша жоспарлы және жоспардан тыс жұмыстарды орындау - ӘК істен шығулары мен ақаулықтарын жоюға

<p>Дағды 1: Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қолдау</p>	<p>- ӘК жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстарды орындау - орындауға талап етілген ӘК ұшуға жарамдылығының қолданылатын директивалары бойынша жұмыстарды орындауға 2. Топтың аға инженері персоналының және В2 тобының персоналының алдына қойылған міндеттерді әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету талаптарына және қолданыстағы техникалық мәліметтерге сәйкес орындауға қол жеткізу 3. В2 тобының персоналына жүктелген міндеттерді уақтылы орындау мүмкін болмаған кезде әуе кемелеріне және авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері, ҚР Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету ережелері мен стандарттары шеңберінде дұрыс шешімдер қабылдау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету жөніндегі міндеттер және ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету мақсатында ӘК техникалық қызмет көрсету персоналы тартылған міндеттер 2. ӘК ТҚК бойынша персонал жұмылдырылған міндеттерді орындаудың тәсілдері мен әдістері 3. ӘК ТҚК бойынша персоналдың міндеттерін орындау кезінде өндірістік және техникалық құжаттаманы ресімдеу рәсімдері 4. Әуе кемесіне және / немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері, ҚР Әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету ережелері мен стандарттары, әуе кемесінде талап етілетін жұмыстарды кейінге, мерзімге немесе күнге ауыстыру.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның (AML) жарамды сертификатын пайдалана отырып, күрделі әуе кемелері мен коммерциялық әуе кемелері үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету тапсырмаларын орындау:</p> <p>1) әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйым немесе авиакомпания маманға берген В2 санатындағы компанияның жеке сертификаттау рұқсаты (ССА) бойынша әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі персоналды сертификаттау өкілеттігімен әуе кемелеріне (пайдаланатын) техникалық қызмет көрсету және/немесе</p>

Дағды 2:
B2 тобындағы персоналмен және жеке-жеке әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша міндеттерді орындау

2) әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсететін ұйым немесе авиакәсіпорын маманға берген компанияның жеке сертификаттау рұқсаты (ССА) B2 санаттары және сәйкес кіші санаттар бойынша әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді қолдау персоналының өкілеттіктері бар әуе кемелеріне негізгі (кезеңдік) техникалық қызмет көрсетуде және/немесе

3) әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсететін ұйым немесе авиакәсіпорын маманға берген күрделі және коммерциялық әуе кемелеріне жеке компанияның сертификаттау рұқсаты (ССА) бойынша С санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі персоналды сертификаттау өкілеттігі бар әуе кемелеріне негізгі (кезеңдік) техникалық қызмет көрсетуде.

2. Жеңіл және аса жеңіл авиация маманының жарамды лицензиясын (AML LA) пайдалана отырып, күрделі емес және коммерциялық емес әуе кемелеріне әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету тапсырмаларының орындалуын бақылау:

B2L санатындағы әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі персоналды куәландырушы өкілеттіктермен:

1) әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания маманға берген B2L санатындағы жеке компанияны сертификаттау рұқсаты (ССА) бойынша персоналды сертификаттау өкілеттігімен әуе кемелеріне (пайдаланатын) техникалық қызмет көрсету және/немесе

2) B2L санатындағы қосалқы персоналдың рұқсатымен әуе кемелеріне негізгі (мерзімді) техникалық қызмет көрсетуде және маманға әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания берген жеке компанияны сертификаттау рұқсаты (ССА) және/немесе

3. B1 тобындағы персонал орындауға міндетті өндірістік тапсырмаларды олардың өкілеттіктері мен біліктілігіне сәйкес қызметкерлер арасында бөлу

Білімдер:

1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді жүзеге асыруды ұйымдастырудың рәсімдері

2. Куәландырушының, қолдаушының және қолдамаушының өкілеттіктері куәландырушы персоналды, олардың құқықтары мен міндеттерін

3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым мен маман шешетін міндеттер шегінде авиациялық техникалық құжаттаманы қарым-қатынас жасау, хат алмасу, түсіну үшін жеткілікті көлемде шет тілінен

4. ӘК ТҚК процесінде қолданылатын жабдықтар мен құрал-саймандардың техникалық

	<p>сипаттамаларын, конструктивтік ерекшеліктерін және пайдалану деректерін</p> <p>5. Арнайы екпіндерді немесе жаңалықтарды қажет ететін салалар</p> <p>6. Қауіпсіздік жөніндегі іс-қимылдар және қауіпсіздік жөніндегі ескертулерді қолдану және қауіпті жағдайлардың алдын алу</p> <p>7. В2 тобының аға инженері мен персоналының лауазымдық нұсқаулықтары</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 3: Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бөлімшесінің міндеттерін жоспарлау және талқылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӨК ағымдағы пайдаланылуына әсер ететін туындайтын мәселелерді тиімді шешу мақсатында ӨК желілік (жедел) және/немесе базалық (мерзімдік) ТҚК бөлімшесінің жедел кеңестеріне қатысу. 2. В2 тобындағы персоналдың алдына және қажетті көлемде міндеттерді дұрыс қою 3. Қойылған міндеттерді орындау барысына әсер ететін ықтимал жағдайларды талдау және ескеру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ағымдағы өндірістік міндеттерді шешу жолдары мен тәсілдері 2. Алдыңғы ауысыммен аяқталмаған жұмыстар 3. Ауысымдар арасындағы өзара іс-қимыл және аяқталмаған жұмыстарды аяқтау рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 4: В2 тобының персоналы орындайтын жұмыстарды қадағалау, осы жұмыстарды сертификаттауды бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қолданылатын техникалық деректер талаптарының көлемінде В2 тобының персоналы орындайтын жұмыстарға қадағалау жүргізу 2. ӨК-дегі жұмыстарды сертификаттауды мыналарға сәйкес бақылау ӨК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӨК-нің (САМО немесе САО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімімен және сертификаттаушы персоналдың өкілеттіктеріне сәйкес 3. Өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В2 тобының персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. ӨК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӨК орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӨК-нің (САМО немесе САО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері

	3. В2 тобының персоналымен ресімделетін өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 5: Жұмыс кестесінің сақталуын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс кестесінің сақталуын, персоналдың штаттық кестеге сәйкес жұмыс учаскелеріне орналастырылуын, жоспарланған жұмыс көлемінің орындалуын және түпкілікті нәтиженің алынуын бақылау. 2. ӘК техникалық қызмет көрсетуді жоспарлау кезінде және ауысымдық өндірістік тапсырманы орындау барысында В2 тобының жұмысының басымдықтарын анықтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және В2 тобындағы персоналдан олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыстардың кезектілігі, олардың нәтижелеріне адами фактордың ықпалын назарға ала отырып 2. Ауысымға өндірістік тапсырмалар 3. В2 тобының аға инженері мен мамандарының лауазымдық нұсқаулықтары 4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 6: В2 тобындағы орындалатын жұмыстар мен аяқталмаған жұмыстар технологиясының сақталуы бойынша персоналды қадағалау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиясының сақталуын, В2 тобындағы мамандардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетудің толықтығы мен сапасын, ауысымдар арасында аяқталмаған жұмыстарды қабылдау-тапсыру ережелерінің сақталуын қадағалау. 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру рәсімін толық көлемде және әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсіміне сәйкес аяқтау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және В2 тобының қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалатын жұмыстардың технологиялары 2. Аяқталмаған жұмыстарды тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 3. Негізгі технологиялық процестерді, жөндеу әдістерін және жөндеу және реттеу жұмыстарының технологиясын

	4. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 7: Жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалану	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК өндірушісі мақұлдаған жабдықты, құрал-сайманды және материалдарды қолдану 2. В2 тобы мамандарының құрал-жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды пайдалануын бақылау 3. Ақаулы жабдықтар мен құрал-саймандарды және жарамсыз материалдарды өндіріс процесінен шығаруды бақылау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де жұмыстарды орындау үшін талап етілетін жабдықтардың, құрал-саймандардың және материалдардың тізбесі 2. ӘК ТҚК кезінде жабдықтарды, құрал-саймандарды және материалдарды қолдануды айқындайтын қолданылатын техникалық деректердің 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың жарамды жабдықтар мен құралдарды пайдалану және ақаулы және жарамсыздарды өндіріс процесінен уақтылы алып тастау рәсімдері. 4. Материалдарды, құрал-саймандарды, сондай-ақ ӘК өндірушілері мақұлдамаған және ӘК-ге және оның компоненттеріне қолданылатын техникалық деректер тізбесіне енгізілмеген ӘК-нің компоненттерін ӘК-ге орнатуға және қолдануға жол бермеу үшін ӘК-ге техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 8: Мамандардың жұмыс сапасын бағалау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В2 тобындағы персоналдың жұмыс сапасын, олардың жұмыс уақытын тиімді пайдалануын бағалау. 2. В2 тобындағы әрбір маманның жеке мүмкіндіктерін анықтау және олардың алдына оның тәжірибесі мен біліктілігіне сәйкес міндеттер қою. 3. В2 тобындағы әрбір маманның орындаған жұмыстарының сапасына объективті және жан-жақты баға беру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В2 тобы персоналының өкілеттіктері және оның жеке тұлғаларының қабілеттері 2. В2 тобы персоналының біліктілігі

		3. В2 тобының қызметкерлері орындайтын міндеттердің мазмұны
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау	Дағды 9: Персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын алу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В2 тобындағы персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктерге жан-жақты талдау жүргізу және олардың алдын алудың тиімді шараларын анықтау 2. В2 тобындағы персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің түпкі себебін анықтау 3. В2 тобындағы персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын-алу және олардың алдын-алу шараларын әзірлеу <p>Білімдер:</p> <p>Білім:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В2 тобының персоналы орындайтын міндеттер бойынша өндірістік-техникалық құжаттаманың мазмұны 2. В2 тобындағы персоналдың жұмысындағы ақаулар мен қателіктердің алдын-алу және олардың қайталануының жолдары мен тәсілдері 3. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ТҚК бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау жөніндегі ӘК-нің (САМО немесе САО) ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етуді басқару жөніндегі ұйымның рәсімдері 4. В2 тобының персоналымен ресімделуге жататын есептік өндірістік-техникалық құжаттаманың құрамы 5. В2 тобы персоналының өкілеттіктері және В2 тобы персоналының лауазымдық міндеттері
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 3: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді орындау процесін қамтамасыз ету және оның орындалуын бақылау	Дағды 10: Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің жағдайын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызмет көрсетілетін ӘК жай-күйін бақылау, В2 тобы шешетін міндеттер шеңберінде ӘК-де жұмыстарды орындауға уақтылы шаралар қабылдау 2. ӘК паркі жай-күйінің мәртебесін өзгертуге шаралар қабылдау 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге кету кестесінің сақталуын қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК паркінің ағымдағы жай-күйі 2. Ағымдағы ауысымға жоспарланған техникалық қызмет көрсетуге ӘК-нің кету кестесі 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін оның ұшуға жарамдылық жай-күйіне оралу кестесі сақталмайтын жағдайлар туындаған жағдайда ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері

	<p>4. В2 тобының аға инженері мен персоналының ӘК-нің ұшуға жарамдылық жағдайына оралуы қиындауы немесе бұзылуы мүмкін жағдайлардағы әрекеттері</p> <p>5. ӘК-де қолданылған іс-қимылдардан кейін ӘК-ні ұшуға жарамдылық жағдайына қайтару жөніндегі іс-шаралар</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 11: Әуе кемесінің ұшып шығуына рұқсат етілген ең аз жабдық тізбесі бойынша кейінге қалдырылған әуе кемелеріндегі ақаулардың мәртебесін бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аға инженердің өзі де, В2 тобының мамандары әуе кемесінің MEL-де және әуе кемесінің жолаушылар салонында белгіленген ақауларды бақылайды, қажет болған жағдайда ӘК борттық журналдарында (TLB/CLB) көрсетілген ескертулерді жою бойынша уақтылы шаралар қабылдау 2. ӘК және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды жабу / ұзарту шараларын қабылдау 3. ӘК-де MEL тармағын қолдану кезінде өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйымның және/немесе ӘК ұшу жарамдылығын басқару жөніндегі ұйымның (CAMO) ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашу /жабу / ұзарту жөніндегі рәсімдері 2. ӘК MEL және ӘК жолаушылар салоны бойынша кейінге қалдырылған ақауларды ашуға / жабуға / ұзартуға байланысты қолданылатын техникалық деректердің тізбесі 3. Әуе кемесі командирінің MEL тармағын оқудағы және түсіндірудегі айқындаушы рөлі 4. MEL тармақтарын және ӘК мен оның жүйелеріне қойылуы мүмкін шектеулерді қолдану кезінде ӘК сертификаттаушы персоналының және экипажының өкілеттіктері 5. Master MEL мен MEL арасындағы айырмашылықтар, әуе компаниясының ӘК-де Master MEL қолдану процедуралары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Коммуникацияны талап ететін мәселелерде ӘК ұшуына дейін және одан кейін ұшу және кабина экипажымен тиімді және дұрыс өзара іс-қимыл жасау 2. Қажет болған жағдайда және өз өкілеттіктеріне сәйкес ӘК (TLB) / (CLB) техникалық борттық журналдарына жазбаларды дұрыс орындау

<p>Дағды 12: Әуе кемесінің экипажымен өзара әрекеттесу және әуе кемесінің техникалық борттық журналдарының жазбаларын талдау</p>	<p>3. Персоналдың мұндай жазбаларға реакциясын талап ететін техникалық журналдардағы жазбалар бойынша қажетті әрекеттерді дұрыс және толық көлемде анықтау</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру және/немесе әуе кемесінің техникалық қызмет көрсету журналдарын (TLB) / (CLB) жүргізу үшін әуе кемесінің (CAMO немесе OAO) ұшуға жарамдылығын басқару ұйымының рәсімдері. 2. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым және/немесе авиакомпания TLB/CLB-ге жазбалар енгізуге рұқсат берген персоналдың тізбесі 3. Авиакомпанияның әуе кемесінің ұшу және кабиналық экипаж мүшелері мен жердегі персоналдың өзара іс-қимылын қамтамасыз ету жөніндегі саясаты мен рәсімдері
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 13: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес ӘК-ге техникалық қызмет көрсету кезінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды қолдану және оларды B2 тобындағы персоналдың қолдануын бақылау 2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтар мен газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық мәліметтердің талаптарын орындау 3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау 4. B2 тобындағы персоналдың оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету <p>Білімдер:</p> <p>Білім:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК кезінде қолданылатын жанар-жағармай материалдарының, арнайы сұйықтықтар мен газдардың маркалары 2. Өндіріс процесінде жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және газдарды пайдалану бойынша қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар 3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p>

<p>Дағды 14: Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін пайдалану</p>	<p>1. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың құрамдас бөліктерін қажетті сақтық шаралары мен қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, мақсатына сай пайдалану</p> <p>2. Арнайы сұйықтықтарды, желімдерді, бояуларды, композиттік материалдарды және олардың компоненттерін техникалық құжаттаманың талаптарына сәйкес дұрыс қолдану</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, ескертулерді және сақтық шараларын қолдану кезінде оларды іс жүзінде сақтау</p> <p>4. В2 тобындағы персоналдың оларды қолдануына бақылауды қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Арнайы сұйықтықтардың, желімдердің, бояулардың, композиттік материалдардың және олардың компоненттерінің классификациялары мен қолдану технологиялары</p> <p>2. Өндіріс процесінде қолданылатын арнайы сұйықтықтарға, желімдерге, бояуларға, композиттік материалдарға және олардың құрамдас бөліктеріне қолданылатын техникалық деректерге қойылатын талаптар</p> <p>3. Қауіпсіздік шараларын, оларды іс жүзінде қолдану кезіндегі ескертулер мен сақтық шараларының мазмұнын</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 15: Әуе кемесіне орнатылған өзара алмасуын тексеру</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Компоненттерді ӘК-ге орнатпас бұрын бөлшектердің нөмірі мен сериясының сәйкестігін тексеруді қоса алғанда, компоненттердің қолданыстағы стандарттар мен ұшуға жарамдылық нұсқауларына сәйкестігін тексеру</p> <p>2. Ауыстырылатын ұшақтың құрамдас бөлігіне қолданылатын ұшуға жарамдылық директиваларының (AD) және қызмет көрсету бюллетендерінің (SB) мазмұнын түсіну</p> <p>3. Өндірушінің техникалық құжаттамасына сәйкес ӘК компоненттері бойынша қолданылатын техникалық деректерді талдау (Қосалқы бөлшектердің иллюстрацияланған каталогы (IPC), ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық (АММ) және ӘК мен оның компоненттерінің басқа да қолданылатын құжаттамалары)</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Өндірушінің техникалық құжаттамасына (IPC, АММ және ӘК және оның компоненттерінің басқа да қолданылатын техникалық құжаттамасы) сәйкес компоненттердің өзара алмасу стандарттары</p>

	<p>2. Қолданылатын техникалық құжаттаманың (SB, AD, сертификаттау талаптары) компоненттерін ӘК-ге ауыстыру кезінде</p> <p>3. ӘК өндірушісінің және компоненттердің компоненттердің өзара алмастырғыштығына қойылатын талаптарын тексеру бойынша ӘК ұйымдастыру және техникалық қызмет көрсету рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 16: Әуе кемесіндегі ақаулықтарды жоюды және жоюды бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды бақылау 2. В2 тобының персоналымен ӘК ақауларын жоюға арналған бағдарламаның құрастырылуын бақылау 3. ӘК өндірушісінің ұсыныстарына сәйкес ӘК ақаулықтарын жоюды және жоюды орындау 4. ӘК-дегі істен шығулар мен ақауларды жою нәтижелері бойынша өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс рәсімдеу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-дегі ақауларды жою және іздестіруді орындау технологиялары 2. В2 тобының аға инженері мен персоналының лауазымдық міндеттері 3. ӘК аяқталмаған жұмыстарды ӘК тапсыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері 4. Орындалуы қосарланған инспекциялар жүргізуді талап ететін аса маңызды міндеттердің тізбесі 5. Қосарланған тексеруді талап ететін тапсырмаларды орындау кезінде тапсырмаларды орындау және өндірістік техникалық құжаттаманы рәсімдеу рәсімдері
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 17: Персоналдың жеке кінәсінен бас тартуға байланысты әуе кемелерінде істен шығудың алдын алу бойынша уақтылы шаралар қабылдау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В2 тобындағы персоналдың жеке кінәсінен әуе кемесінің істен шығуы мен ақауларының алдын алу бойынша уақтылы және тиімді шараларды қабылдау 2. Адами фактордың ықпалын қоса алғанда, ӘК ТҚК нәтижелеріне кері әсер ететін факторлардың ықпалын тиімді төмендету 3. Барлығының дұрыс емес нәтижелеріне кері әсер ететін факторларды ескеру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В2 тобындағы әрбір маманның қабілеттері мен дағдылары 2. Адами факторды қоса алғанда, ӘК ТҚК нәтижелеріне әсер ететін факторлар 3. ӘК ТҚК нәтижелеріне кері әсер ететін факторларды төмендету жолдары мен әдістері

Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 18: Б а с қ а авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау</p>	<p>Машықтар: 1. Басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 2. В2 тобының мамандарына жеке-жеке берілген компанияның рұқсат беру құжаттарының шектеулерін қайта бөлу кезінде әуе кемелерін жетілдіру және модификациялау бойынша жұмыстардың орындалуын бақылау 3. Технологиялық, өндірістік және еңбек тәртібін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын сақтау және топ қызметкерлерінен олардың сақталуын талап ету</p> <p>Білімдер: 1. ӘК ТҚК жөніндегі ұйым келісімшарт немесе шарт бойынша (үшінші тұлғаларға) қызмет көрсететін авиакомпаниялар, сондай-ақ келісімшартта немесе шартта белгіленген орындалатын жұмыстардың көлемі 2. Осы авиакомпаниялардың келісім-шарт бойынша орындалатын жұмыс көлеміндегі процедуралары 3. ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындауды қоса алғанда, басқа авиакомпаниялардың ӘК-не техникалық және сервистік қызмет көрсетуге рұқсат беру рәсімдері 4. Басқа авиакомпаниялардың әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезіндегі персоналдың өкілеттіктері мен жауапкершілігі, соның ішінде қосарланған тексерулерді талап ететін авиакомпания белгілеген тізбе бойынша аса маңызды міндеттер 5. Еңбек заңнамасы, ішінара В2 тобының аға инженері мен қызметкерлеріне қатысты</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Дағды 19: Әуе кемелері мен жерүсті жабдықтарының зақымдануының алдын алу</p>	<p>Машықтар: 1. Аға инженердің және В2 тобының мамандарының әуе кемелеріне, арнайы көліктерге және жердегі жабдықтарға зақым келтірмеу шараларын қабылдау 2. Әуе компаниясына ӘК және жерүсті жабдықтарының зақымданғаны туралы хабарлау рәсімін дұрыс қолдану. 3. Талаптарды орындау: - еңбек заңнамасы - ҚР-ндағы еңбекті қорғаудың ережелері мен нормаларын</p> <p>Білімдер: 1. Автокөлікпен, арнайы көлікпен және жерүсті жабдығымен ӘК зақымдануының алдын алу шаралары</p>

	<p>2. Жердегі оқиғалар туралы ақпараттандыру бойынша ӘК ТҚК ұйымдастыру рәсімдері</p> <p>3. ҚР-ндағы еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелері мен нормалары</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 20: Есептік техникалық құжаттаманы ресімдеу және тапсыру	<p>Машықтар:</p> <p>1. ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және тәртіпте аға инженердің ресімдеуі және тапсыруы тиіс әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету бойынша есептік техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеу және тапсыру.</p> <p>2. Цехтың, ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының және / немесе авиакомпанияның рәсімдерімен анықталған В2 тобының және оның персоналының қызметіне қатысты басқа құжаттарды жүргізу</p> <p>3. В2 тобының персоналының ҚР ережелерінде және әуе кемелеріне және/немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдерінде белгіленген мерзімде және белгіленген тәртіппен тапсырмаларды орындау кезінде және олар аяқталғаннан кейін өндірістік-техникалық құжаттаманы уақтылы ресімдеуін бақылау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. В2 тобындағы ӘК-де орындалған жұмыстардың нәтижелері бойынша ресімделетін құжаттаманың құрамы</p> <p>2. Өз өкілеттіктері мен В2 тобындағы персоналдың В2 тобындағы жұмыстарды орындау процесінде өндірістік-техникалық құжаттаманы ресімдеу кезіндегі өкілеттіктері</p> <p>3. Есептік құжаттаманы ресімдеу және тапсыру бөлігінде ӘК ТҚК бойынша ұйымдастыру рәсімдері</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <p>1. Аға инженердің немесе аға инженердің өкілеттігі шегінде басқа персоналдың және аға инженерге жеке берілген компанияның сертификаттау рұқсатының (ҚҚА) шегінде тапсырмаларды аға инженер орындайтын ӘК-де орындалған тапсырманы куәландырыңыз. .</p> <p>2. Сертификаттауды талап ететін өндірістік техникалық құжаттаманы дұрыс ресімдеу</p>

	<p>Дағды 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша орындалған жұмыстарды сертификаттау</p>	<p>3. Белгіленген стандарттар мен қағидаларға сәйкес персоналдың ӘК-де техникалық қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін ӘК-нің ұшуға жарамдылық жай-күйіне қайтарылуын қамтамасыз ету</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК және оның компоненттеріне техникалық қызмет көрсетуді сертификаттау бойынша ҚР ережелері 2. Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттау үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. Аға инженердің өкілеттіктері мен міндеттері 4. Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын (CRS) беру расталған өндірістік техникалық құжаттаманың тізбесі 5. ӘК ТҚК жөніндегі маманның куәлігіне біліктілік белгілерін алу, ұзарту және енгізу жөніндегі ҚР қағидалары 6. ӘК техникалық қызмет көрсетуден кейін орындалған жұмыстарды сертификаттауға қойылатын шектеулер А, В1, В2, В2Л, В3, С санаттарындағы / кіші санаттарындағы ӘК техникалық қызмет көрсету бойынша маман куәліктерінің иелері үшін
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 4: Тапсырмаларды сертификаттау, аға инженерге жеке-жеке берілген компанияның мақұлдау сертификаты шеңберінде</p>	<p>Дағды 2: Әуе кемесін пайдалануға рұқсат беру сертификатын шығару құқығын қолдау (CRS)</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығын алған кезде жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) дұрыс және жүйелі түрде жүргізу 2. Компанияның сертификаттау рұқсатының (ҚҚА) мазмұнын, егер оның мазмұны ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы немесе авиакомпания әзірлеген кодпен ұсынылған болса, дұрыс анықтау және түсіну 3. ӘҚК-да ӘК-де жұмыстарды орындауға және орындалған жұмыстарды сертификаттауға, сондай-ақ маманға жеке рұқсат етілген басқа да қызмет түрлеріне рұқсатты дұрыс анықтау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ТҚК тәжірибесін тіркеу бойынша жеке журналды (Maintenance Experience Log Book) жүргізу рәсімдері 2. Мердігердің орындалған жұмыстарды сертификаттау құқығы жоғалған кездегі жағдайлар 3. ӘК пайдалануға рұқсат беру сертификатын (Certificate Release to Service, CRS) беру құқығын қалпына келтіру жөніндегі өз іс-әрекеттерінің 4. ӘК техникалық қызмет көрсету мекемесінде немесе авиакомпанияда әзірленген компанияның

	сертификаттау рұқсатының (ҚҚА) стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн 5. ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсету ұйымында әзірленген компанияның (СА) рұқсатының стандартты нысанына сәйкес келетін мазмұн
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 3: Компанияның сертификаттау рұқсатының жарамдылық мерзімін қадағалау (ССА)	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның (ССА) сертификаттау рұқсатын оның иесінің ұзарту және/немесе қызмет аясын кеңейту мақсатында бақылау процедурасын дұрыс орындау 2. Онда көрсетілген рұқсаттарға қатысты компанияның жеке сертификаттау рұқсатын (ССА) тәжірибеде дұрыс қолдану 3. Компанияның дербес сертификаттау рұқсатын (ССА) иелену құқығын алу үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның талаптарын орындау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компанияның сертификаттау рұқсатын (ССА) оны алу, ұзарту және оның иесіне рұқсаттар тізімін кеңейту мақсатында бақылау рәсімдері 2. Компанияның жеке сертификаттау рұқсатының (ССА) жарамдылық мерзімін анықтайтын шектеулер 3. ӘК-де жұмыстарды орындау кезінде ӘК иесінің өз өкілеттіктері мен рұқсаттарын қолдану жөніндегі жауапкершілігі, егер ӘК қолданыстағы болса, немесе ол жоғалған жағдайда немесе ӘК күші жойылған жағдайда 4. ССА иеленуге үміткерге ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымы белгілеген тақырыптардың, сұрақтардың және оларға жауаптардың тізбесі
Дағдыны тану мүмкіндігі :	-
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. XII "Рейтинг" бағанындағы жазба негізінде орындалған жұмыстарды сертификаттауды қажет етпейтін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маманның сертификаты негізінде әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету міндетін сауатты түрде орындау. әуе кемесінің түрі, қозғалтқышы және В1 немесе В2 санатындағы персонал 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындағаннан кейін, мұндай құжаттама ресімдеуге көзделген жағдайда, дұрыс ресімдеуге. 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін

<p>Еңбек функциясы 5: Әуе кемесіне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>Дағды 1: Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін әуе кемелеріне сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау</p>	<p>оларды сертификаттауды талап ететін сервистік жұмыстардан бөліп алу</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-де сервистік жұмыстарды орындау бойынша ҚР қағидалары 2. ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және оларды орындау рәсімдерін сипаттай отырып, ӘК техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылық 3. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін, сондай-ақ сертификаттауды талап етпейтін сервистік жұмыстарды орындау кезіндегі персоналдың өкілеттіктері 4. Орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап ететін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін және орындалған жұмыстарды сертификаттауды талап етпейтін ӘК сервистік қызмет көрсету міндеттерін орындау бойынша ӘК немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Әуе кемесінің белгілі бір түрі үшін пайдаланушының әуе кемелерінің ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК белгілі бір типі үшін ӘК пайдаланушының ұшу алдындағы инспекциясының міндеттерін орындау 2. Өндірістік техникалық құжаттаманы, егер оның дизайнын пайдаланушы қамтамасыз етсе, оны дұрыс рәсімдеу 3. Әртүрлі пайдаланушылардың ӘК ұшу алдындағы инспекциясын орындау бойынша міндеттерді бөлу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нұсқаулықтар (рәсімдер) пайдаланушы зерделеу және кейіннен қолдану үшін әзірлеген және айқындаған ұшу алдындағы инспекцияны орындау бойынша 2. Ұшу алдындағы инспекцияны орындауға рұқсат етілген персоналдың тізімін қоса алғанда, пайдаланушының өз ұшақтарында ұшу алдындағы инспекцияны жүзеге асыру рәсімдері 3. ӘК-де ұшу алдындағы инспекцияны орындау жөніндегі ҚР қағидалары 4. ҚР ережелерінде көзделген міндеттерді орындау бойынша жауапкершілік кешенді ӘК және коммерциялық тасымалдарды орындайтын ӘК, сондай-ақ кешенді емес ӘК және коммерциялық емес тасымалдарды орындайтын ӘК ұшу алдындағы инспекциясы
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

<p>Еңбек функциясы 6: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша өндірістік ережелер мен рәсімдерді әзірлеу және ішкі құжаттарды бақылау</p>	<p>Дағды 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетудің өндірістік ережелері мен тәртібін әзірлеу және оларға өзгерістер мен толықтырулар енгізу рәсімдерді әзірлеу және оларға өзгерістер мен толықтырулар енгізу</p>	<p>1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының мақсаттары мен мыналарға қойылатын талаптар негізінде әуе кемелеріне желілік (пайдалану) және негізгі (кезеңдік) техникалық қызмет көрсету процестерін рәсімдер мен нұсқауларда көрсету: - әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету - әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын сақтау - авиациялық басқару органдарының талаптары</p> <p>2. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге қатысатын оның персоналын оқыту және олардың біліктілігін қолдау рәсімдерін қоса алғанда, әуе кемелеріне желілік және/немесе негізгі техникалық қызмет көрсету рәсімдеріне уақтылы өзгерістер енгізу</p> <p>2. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету кезінде қауіпсіздік техникасының сақталуын қамтамасыз ету және әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету жөніндегі бөліммен әзірленген нұсқаулықтар мен рәсімдерді бекіту мәселелері бойынша тиімді өзара әрекеттесу</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Білімдер: 1. ҚР ережелері мен талаптары: - әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымдары - әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ететін ұйымдар (САМО немесе САО) - әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымдарының және САМО немесе САО персоналы</p> <p>2. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсететін ұйымның және/немесе авиакомпанияның рәсімдерге өзгерістер енгізу және оларды бекіту ережелері мен рәсімдері</p>
	<p>Дағды 2:</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК желілік (жедел) және/немесе базалық (мерзімдік) техникалық қызмет көрсетумен айналысатын бөлімшелердің ішкі құжаттарының уақтылы айналымын бақылау 2. ӘК желілік (жедел) және/немесе базалық (мерзімдік) техникалық қызмет көрсету бөлімшелерінде мұрағаттау үшін құжаттаманы әзірлеу, ресімдеу, жүйелеу және дайындау 3. Компанияның (ССА) сертификаттау рұқсаттарын және компанияның (СА) рұқсаттарын беру мәселелерінде әуе кемесінің техникалық қызмет көрсетуіндегі қауіпсіздіктің сақталуын қамтамасыз ету және әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету жөніндегі бөлімшемен тиімді өзара әрекеттесу. әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналы</p>

	<p>Ішкі құжаттардың уақытылы айналымын бақылау</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК желілік (жедел) және базалық (мерзімдік) техникалық қызмет көрсету бөлімшелерінің ішкі құжаттарының құрамы 2. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның және оның персоналының әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету саласындағы қызметін реттейтін құжаттар, ережелер мен нұсқаулықтардың тізбесі 3. ӘК-ге және/немесе авиакомпанияға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың ішкі құжаттарды жүргізу және оларды мұрағаттау ережелері мен рәсімдері 4. Компанияның сертификаттау рұқсаттарын (ССА) және компанияның (СА) техникалық қызмет көрсету персоналына техникалық қызмет көрсету ұйымының рұқсаттарын беру бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының рәсімдері
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 7: В2 тобының персоналын оқытуға қажеттілікті анықтау</p>	<p>Дағды 1: В2 тобы персоналының оқытылуын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В2 тобындағы персоналдың технологиялық операцияларды орындаудағы дағдыларын бақылау және бағалау 2. Қосымша оқытуды қажет ететін В2 тобындағы қызметкерлердің проблемалық аймақтарын анықтау 3. Білімді, дағдыларды және тәжірибені беру үшін В2 тобының қызметкерлерін қосымша оқытуды ұйымдастыру
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқытудың мақсаттары мен міндеттері 2. ӘК ТҚК кезінде жұмыстарды орындау технологиялары 3. ӘК-де технологиялық операцияларды орындау бойынша кезеңдер
	<p>Дағды 2: В2 тобының мамандары үшін оқыту түрлерін анықтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В2 тобының мамандарына қажетті оқыту түрлері мен курстарын анықтау 2. Персоналды оқыту бағдарламасын құру және оны жүзеге асыру мақсатында әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыруды оқыту бөлімінің басшысымен тиімді өзара әрекеттесу 3. ӘК техникалық қызмет көрсетуге тартылған персоналды оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР қағидаларының талаптарын практикада қолдану <p>Білімдер:</p>

		<p>1. В2 тобының жұмыс стандарттары</p> <p>2. В2 тобының персоналына қажетті оқыту түрлері мен курстарының тізімі</p> <p>3. В2 тобын оқыту бойынша азаматтық авиация саласындағы ҚР ережелерінің талаптары</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Дағды 3: Өуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетумен айналысатын мамандарды техникалық оқыту жоспарларын әзірлеу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Дербес қажетті даярлық түрлері мен курстарын айқындау:</p> <ul style="list-style-type: none"> - В2 тобының сертификаттаушы персоналына - В2 тобының сертификаттамайтын персоналына <p>2. В2 тобындағы мамандар үшін жеке кәсіптік оқыту жоспарларын әзірлеу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - В2 тобының әрбір маманының орындауы талап етілетін міндеттерді талдау негізінде - ӘК-дегі сипаттамалық қателерді талдау негізінде - В2 тобы персоналының кәсіптік деңгейін қолдау мақсатында <p>Білімдер:</p> <p>1. Персоналдың әрбір санатындағы мамандардың өкілеттіктері</p> <p>2. Персоналға жүктелген міндеттерді негізге ала отырып, персоналдың талап етілетін біліктілігін</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Еңбек функциясы 8: Оқыту және өзінің кәсіптік деңгейін қолдау</p>	<p>Дағды 1: Ұйым жоспарлаған оқытудан өту</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Маманның жеке дайындық жоспарына сәйкес жоспарланған оқуды ойдағыдай аяқтау</p> <p>2. Алған Білімін тәжірибеде қолдану</p> <p>3. Өз лауазымдық міндеттерін табысты орындау үшін қажетті оқыту түрлерін анықтау</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Аға инженерді даярлаудың жеке жоспарына енгізілген курстар мен оқыту түрлері</p> <p>2. Адами фактордың ӘК-ге техникалық қызмет көрсету нәтижелеріне, оның құрамдас бөліктеріне және ӘК-нің ұшуға жарамдылығына әсер ететін жағымсыз факторларды азайту жолдарына әсері</p> <p>3. Аға инженердің лауазымдық міндеттері көлемінде авиация персоналын кәсіптік даярлауға арналған ҚР ережелері</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Дербес тағайындау кезінде функцияларды орындау:</p> <p>1) В2 санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері</p>

<p>Қосымша еңбек функциясы 1: ӨК ТҚК бойынша ұйым персоналын және басқа персоналды оқыту және бағалау</p>	<p>Дағды 1: Оқытатын және бағалайтын персоналдың функцияларын орындау</p>	<p>2) B2L санатындағы практикалық тағылымдаманың супервайзері 3) B2L санатындағы техниктің міндеттерін практикалық орындауға үйрету жөніндегі супервайзер 4) B2 санатындағы персоналдың практикалық тағылымдамадан өтуінен емтихан алушы 5) B2L санатындағы персоналдың практикалық тағылымдамадан өтуінен емтихан алушы 6) Сервистік қызмет көрсету міндеттеріне оқыту бойынша супервайзердің әуе кемелерінің 7) Базалық дағдыларға оқыту жөніндегі супервайзердің 8) Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі маман куәлігін алуға үміткерлердің базалық дағдыларын емтихан алушы</p> <p>2. Оқыту бағдарламасында көзделген тапсырманы орындау 3. Оқытатын және бағалайтын персоналдың өкілеттіктерін тәжірибеде дұрыс қолдану</p> <p>Білімдер: 1. ӨК ТҚК бойынша ұйымның оқытатын және бағалайтын персоналының өкілеттіктері 2. Оқыту жүргізілетін міндеттер мен олардың мазмұны 3. Сертификаттаушы персоналды бағалауды жүргізу өлшемшарттарының 4. Бағалау жүргізу міндетті болып табылатын персоналдың тізбесі 5. Кандидаттарды оқыту және бағалау нәтижелері бойынша ресімделуге тиісті құжаттаманың тізбесі</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын іріктеу, аттестаттау және жоғары тұрған лауазымдарға көтеру мақсатында біліктілік комиссиясын құру</p>	<p>Машықтар: 1. Комиссия құрамына оны тағайындау үшін білікті персоналды іріктеу 2. Персоналдың біліктілігін бағалау және оларды іріктеу бойынша әуе кемелеріне немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі ұйымның талаптарын орындау 3. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша ұйымның сертификаттаушы және сертификаттамайтын персоналына қойылатын ҚР ережелерінің талаптарын орындау</p> <p>Білімдер: 1. Персоналға қойылатын біліктілік талаптары және әуе кемелеріне және / немесе авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету ұйымы қабылдаған олардың біліктілік деңгейлерін анықтау 2. ӨК-ге және/немесе авиакомпанияға оның персоналына неғұрлым жоғары деңгейдегі біліктілік</p>

Қосымша еңбек функциясы 2: Біліктілік комиссиясын құру және оның жұмысын ұйымдастыру		деңгейін беру бойынша техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру рәсімдері 3. ҚР әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету бойынша ұйымның сертификаттаушы және сертификаттамайтын персоналына қойылатын біліктілік талаптары
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 2: Біліктілік комиссиясының әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетудегі және әуе кемелерінің ұшуға жарамдылығын қамтамасыз етудегі қауіпсіздік сәйкестігі бөлімшесімен жұмысын үйлестіру	Машықтар: 1. Біліктілік комиссиясының жұмысын ұйымның әуе кемелеріне және авиакомпанияларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі бөлімшелерімен үйлестіру 2. ӘК ТҚК бойынша персоналға бағалау жүргізу кезінде ӘК ТҚК қауіпсіздік сәйкестігі және ӘК ұшуға жарамдылығын қолдау бөлімшесінің талаптарын орындау 3. Бағалау жүргізуде объективті болу Білімдер: 1. ӘК ТҚК персоналына қойылатын талаптар, ӘК ТҚК қауіпсіздік сәйкестігі бөлімшесі тарапынан және ӘК ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету 2. ҚР іріктеуден немесе бағалаудан өтетін персоналға қойылатын біліктілік талаптары
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 3: Персоналдың біліктілігін бағалауда әдістемелерді әзірлеу	Машықтар: 1. Бақыланатын персоналдың біліктілігін бағалау әдістемесін анықтау 2. В2 тобындағы ӘК техникалық қызмет көрсету персоналына қойылатын біліктілік талаптарын іс жүзінде қолдану 3. Жас мамандарды даярлау бағдарламасын тиімді және толық көлемде жүзеге асыру 4. Қайта даярлау және кәсіптік деңгейді қолдау бағдарламалары бойынша ӘК техникалық қызмет көрсету ұйымының персоналын толыққанды және тиімді оқытуды ұйымдастыруды бақылау Білімдер: 1. ӘК ТҚК бойынша персоналды бағалауға қойылатын біліктілік талаптары 2. Жас мамандарға қойылатын талаптар 3. Дербес қызметін бастау мақсатында В2 персоналы үшін жаңа қызметкерлерді даярлау бағдарламалары 4. ӘК ТҚК бойынша бөлімше персоналын даярлау және кәсіптік деңгейін қолдау бағдарламалары
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды	
Ұқыптылық Ұжымды басқару		

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жаксы ұйымдастырушылық және жұмыс уақытын жоспарлау дағдылары Нәтижеге бағытталу Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас Қарым-қатынас дағдылары Жаксы ниет Кәсіпқойлық Орындаушылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптары Әрекет ету тәртібі ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 24 ақпандағы No 196. 2. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары" міндетін атқарушы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі No 517. 3. "Куәліктерді беру және қолданылу мерзімін ұзарту ережелері авиация персоналы", ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі No 750 бұйрығы. 4. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	В1 санатындағы ұшақтар мен қозғалтқыштарға техникалық қызмет көрсету жөніндегі бригадир инженері
	5	Ұшақтарды және қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі инженер
	4	В1 санатындағы ұшақтар мен қозғалтқыштарға техникалық қызмет көрсету жөніндегі техник-бригадир
	4	Ұшақтарды және қозғалтқыштарды техникалық пайдалану жөніндегі техник
	4	ТЖеңіл және аса жеңіл ұшақтардың ұшақтары мен қозғалтқыштарын техникалық пайдалану жөніндегі техник

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

26. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.

Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынгалиевич, +7 (717) 257 21 91, e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

27. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы" АҚ, "Эйр Астана" АҚ.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54 52.

Орындаушылар: Плиско А.И., aleksey.plisko@gmail.com, +7 (777) 257 34 13.

Исламова М., +7 (776) 964 79 91, m2029392@gmail.com.

28. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

29. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 26 қараша

30. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.

31. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.

32. Болжалды қайта қарау күні: 2027 жылғы 31 желтоқсан.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің
міндетін атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 418 бұйрығына
18-қосымша

Кәсіптік стандарт: "Әуе кемелерін ұшуда пайдалану"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: "Әуе кемелерін ұшуды пайдалану" кәсіптік стандарты "Кәсіптік біліктілік туралы" ҚР Заңының 5-бабына сәйкес әзірленді, білім беру бағдарламаларын қалыптастыруға, оның ішінде азаматтық авиация кәсіпорындарында ұшу персоналын оқытуға, білім беру ұйымдары қызметкерлері мен түлектерінің кәсіптік біліктілігін тануға және ұшу және кабинаны басқару саласындағы кең ауқымды міндеттердің шешімдеріне қойылатын талаптарды белгілейді әуе кемесінің бортындағы экипаждар.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) авиация – әуе кемелерінің қызметі көмегімен адамның әуе кеңістігіне жағдай жасауға және пайдалануға бағытталған ұйымдардың барлық түрлері;

2) авиациялық жұмыстар – пайдаланушы басқа жеке және (немесе) заңды тұлғалардың мүддесі үшін азаматтық әуе кемелерін қолдана отырып орындайтын мамандандырылған операциялар;

3) авиациялық персоналдың куәліктері – 1) ұшқыштар үшін: - ULAPL аса жеңіл әуе кемесі (мотодельтаплан, автожир, дирижабль, көтеру күшін арттыру жүйесі бар әуе кемесі) ұшқышының куәлігі; - LAPL жеңіл әуе кемесінің (ұшақтың) ұшқышының куәлігі; - PPL жеке ұшқышының куәлігі (ұшақ, тікұшақ, дирижабль, көтеру күшін арттыру жүйесі бар әуе кемесі); - CPL коммерциялық авиация ұшқышының куәлігі (ұшақ, тікұшақ, дирижабль, көтеру күшін арттыру жүйесі бар әуе кемесі); - MPL көпмүшелі экипаж (ұшақ) ұшқышының дәлелі; - ATPЛ желілік ұшқышының куәлігі (ұшақ, тікұшақ, көтеру күшін арттыру жүйесі бар әуе кемесі); - FBPL еркін аэростат ұшқышының куәлігі; - GPL планер ұшқышының дәлелі; 2) ұшқыштардан басқа ұшу экипажының мүшелері үшін: - FNL штурманының куәлігі; - FEL бортинженерінің (бортмеханиктің) куәлігі; - FROL бортрадистінің куәлігі; - LAML жеңіл және ультра жеңіл әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету персоналының куәлігі;

4) автожир – тікұшақ сияқты қозғалтқышпен емес, ауа ағынымен жұмыс істейтін роторлы ультра жеңіл ұшақтың бір түрі;

5) азаматтық авиация саласындағы уәкілетті орган – ҚР әуе кеңістігін пайдалану және азаматтық және эксперименттік авиация қызметі саласындағы басшылықты жүзеге асыратын орталық атқарушы орган;

6) азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым – ҚР Азаматтық авиация саласының орнықты дамуын, ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған қызметті жүзеге асыратын, жарғылық капиталына мемлекет жүз пайыз қатысатын акционерлік қоғам;

7) азаматтық авиация ұйымы – азаматтық авиация саласындағы қызметті жүзеге асыратын заңды тұлға;

8) аса жеңіл әуе кемелері – максималды ұшу салмағы 750 кг-нан аз ұшақтар мен тікұшақтар;

9) ауыр әуе кемелері – максималды ұшу салмағы 136 000 кг-нан асатын ұшақтар және ең жоғары ұшу салмағы 10 000 кг-нан асатын тікұшақтар;

10) аэростат – қозғалтқышпен қозғалмайтын ауадан жеңіл әуе кемесі;

11) бығыттың учаскесі – ұшу, бағытқа кету, кем дегенде 15 минут крейсерлік режим , келу, қонуға кіру және қону сияқты кезеңдерді қамтитын ұшу;

12) екінші ұшқыш – ӘК командирінің функцияларынан басқа ұшқыштың кез келген функцияларын орындайтын ұшқыш куәлігі бар адам, ұшуға даярлықтан өту мақсатында ғана әуе кемесінің бортындағы ұшқыш ерекшелігі болып табылады;

13) әуе кемесі – жер (су) бетінен шағылысқан ауамен өзара әрекеттесуді қоспағанда, оның ауамен өзара әрекеттесуі есебінен атмосферада қолданылатын аппарат;

14) әуе кемесінің командирі – пайдаланушы тағайындаған немесе жалпы мақсаттағы авиация жағдайында әуе кемесінің иесі командирдің міндеттерін орындауға және ұшуды қауіпсіз орындауға жауапты ұшқыш;

15) әуе кемесінің типі – бір қағидатты конструкциядағы барлық әуе кемелері, оның ішінде аэробатика немесе ұшу сипаттамаларының өзгеруіне әкелетіндерді қоспағанда, олардың барлық модификациялары;

16) жеңіл авиация – ең жоғары сертификатталған ұшу салмағы 5700 килограмнан кем әуе кемелерін, оның ішінде ең жоғары сертификатталған ұшу салмағы 3180 килограмнан кем тікұшақтарды пайдаланатын азаматтық авиация;

17) жеңіл әуе кемелері – максималды ұшу салмағы 750-ден 5700 кг-ға дейінгі ұшақтар және максималды ұшу салмағы 750-ден 3180 кг-ға дейінгі тікұшақтар;

18) кабина экипажының мүшесі – авиация персоналына жататын, қауіпсіздік мүддесінде және жолаушыларға қызмет көрсету және (немесе) жүктерді тасымалдау мақсатында әуе кемесінің бортында оған әуе кемесінің пайдаланушысы немесе командирі тапсыратын, бірақ ұшу экипажының мүшесі болып табылмайтын міндеттерді орындайтын адам;

19) көтергішті күшейту жүйесі бар әуе кемесі – тік ұшуды, тік қонуды және төмен жылдамдықпен ұшуды орындауға қабілетті ауадан ауыр әуе кемесі, оны негізінен

қозғалтқыш басқаратын Қанат механикаландыруы немесе осы ұшу режимдерінде көтеру күшін жасау үшін пайдаланылатын қозғалтқыш күші, сондай-ақ айналмайтын аэродинамикалық беттер қолдайды, лифт жасау, көлденең ұшуды орындау кезінде;

20) мотодельтаплан – қозғалтқышпен жабдықталған ультра жеңіл ұшақ (SLA), яғни оны іске қосуды және ауада ұстауды қамтамасыз ететін электр станциясы;

21) орташа әуе кемелері – максималды ұшу салмағы 5 700-ден 136 000 кг-ға дейінгі ұшақтар және максималды ұшу салмағы 3 180-ден 10 000 кг-ға дейінгі тікұшақтар;

22) планер – қозғалтқышпен қозғалмайтын ауадан ауыр әуе кемесі, оның көтеру күші негізінен осы ұшу жағдайларында қозғалмайтын беттердегі аэродинамикалық реакциялар есебінен жасалады;

23) тікұшақ – әуе кемесі ауадан ауыр, ол ұшу кезінде негізінен шамамен тік тұрған осьтердің айналасында электр станциясымен айналатын бір немесе бірнеше жүк көтергіш бұрандалармен ауа реакциясы арқылы сақталады;

24) ұшақ – әуе кемесі күштік қондырғымен қозғалысқа келтірілетін ауадан ауыр, оның ұшудағы көтеру күші негізінен осы ұшу жағдайларында қозғалмайтын беттердегі аэродинамикалық реакциялар есебінен құрылады;

25) ұшу даярлығы – ұшу экипажы мүшелерін кәсіптік даярлау процесінің кезеңі, оны өту кезінде білім алушы ұшуды орындаудың практикалық дағдылары мен дағдыларын меңгереді және жетілдіреді;

26) ұшу жоспары – ұшқыш, экипаж немесе пайдаланушы әуе қозғалысына қызмет көрсету (немесе) әуе қозғалысын басқару органдарына ұсынатын ұшудың белгіленген ұшуы немесе ұшу бөлігі туралы белгілі бір мәліметтер;

27) ұшу қауіпсіздігі – адамдардың өміріне немесе денсаулығына зиян келтіру немесе мүлікке зиян келтіру қаупі қолайлы деңгейге дейін төмендетілетін және қауіп көздерін анықтау мен қауіп факторларын бақылаудың үздіксіз процесі арқылы осы немесе одан төмен деңгейде сақталатын жағдай;

28) ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі – ұйымдық құрылымды, жауапкершілік иерархиясын, міндеттерді, нұсқаулар мен процедураларды қоса алғанда, ұшу қауіпсіздігін басқарудың жүйелік тәсілі;

29) ұшу сынақтары – әуе кемесінің, күштік қондырғылардың, авиациялық және арнайы жабдықтың, қару-жарақтың және басқа да авиациялық техниканың сипаттамаларын айқындау, әуе кемелерінің аэродинамикасы мен беріктігі саласындағы зерттеулер, сондай-ақ олардың жүйелері және (немесе) азаматтық авиациялық техниканың ұшуға жарамдылық талаптарына сәйкестігін айқындау үшін орындалатын ұшу;

30) ұшу шеберлігі – ұшу мақсаттарын орындау үшін терең білімді, дағдыларды және көзқарастарды пайдалана отырып, үнемі дұрыс шешімдер қабылдау;

31) ұшу экипажының мүшесі – авиация персоналына жататын, авиация персоналының қолданыстағы куәлігі бар, ұшу уақыты ішінде әуе кемесін басқаруға байланысты міндеттер жүктелген тұлға.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

- 1) Ag – автожир;
- 2) As – дирижабль;
- 3) ATPPL – авиакомпания ұшқышының лицензиясы;
- 4) ATS – әуе қозғалысына қызмет көрсету;
- 5) B – аэростат;
- 6) BPL – аэростат ұшқышының лицензиясы;
- 7) CPL – коммерциялық авиация ұшқышының лицензиясы;
- 8) FI – ұшу нұсқаушысы;
- 9) H – тікұшақ;
- 10) IR – ұшқышты аспаптар бойынша ұшуға жіберу;
- 11) LAPL – жеңіл авиация ұшқышының лицензиясы;
- 12) PPL – жеке ұшқыш лицензиясы;
- 13) TRI – әуе кемесінің типі бойынша ұшу нұсқаушысы;
- 14) VFR – визуалды ұшу ережелері;
- 15) АҰЕ – аспаппен ұшу ережелері;
- 16) ӘК – әуе кемесі;
- 17) БА – біліктілік анықтамалығы;
- 18) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;
- 19) ЖЖМ – жанар- жағармай материалдары;
- 20) ИКАО – Халықаралық азаматтық авиация ұйымы;
- 21) ҚР – Қазақстан Республикасы;
- 22) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;
- 23) ТҚК – техникалық қызмет көрсету;
- 24) ҰПН – ұшу пайдалану жөніндегі нұсқаулық;
- 25) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Әуе кемелерін ұшуда пайдалану.

5. Кәсіптік стандарттың коды: H51101098.

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

H Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10.1 Кестеге бағынатын жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

51.10.2 Кестеге бағынбайтын жолаушылар әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;

51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;

51.21.1 Кестеге бағынатын жүк әуе көлігінің қызметі;

Н Көлік және қоймалау;

51 Әуе көлігінің қызметі;

51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;

51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;

51.21.2 Кестеге бағынбайтын жүк әуе көлігінің қызметі.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: "Әуе кемелерін ұшуда пайдалану" кәсіптік стандарты азаматтық авиацияның, оның ішінде эксперименттік және жалпы мақсаттағы авиацияның әуе кемелерінде ұшуларды орындау бойынша басшылар мен мамандардың кәсіби біліміне, дағдылары мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды айқындайды. Кәсіби стандартта осы саладағы мамандар орындауы тиіс міндеттер, сондай-ақ осы үшін қажетті құзыреттер сипатталған. Кәсіби стандарт сонымен қатар әуе кемелерін ұшуды пайдалану саласындағы тиісті мамандыққа қойылатын білімге, жұмыс тәжірибесіне және тәжірибесіне қойылатын талаптарды қамтиды.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Жеңіл және аса жеңіл авиацияның ұшқышы – 2 СБШ-нің деңгейі;

2) Ұшақ ұшқыш-операторы – 3 СБШ-нің деңгейі;

3) Тікұшақ ұшқыш-операторы – 3 СБШ-нің деңгейі;

4) Ұшу нұсқаушысы – 6 СБШ-нің деңгейі;

5) Ұшу емтихан қабылдаушысы (бағалаушысы) – 6 СБШ-нің деңгейі;

6) Диспетчер (ұшу және қону бойынша) – 3 СБШ-нің деңгейі;

7) Борттық радисті – 5 СБШ-нің деңгейі;

8) Авиациялық штурман – 5 СБШ-нің деңгейі;

9) Бортинженер (бортмеханик) – 5 СБШ-нің деңгейі;

10) Бортмеханик-нұсқаушы – 5 СБШ-нің деңгейі;

11) Ұшақ ұшқышы – 6 СБШ-нің деңгейі;

12) Тікұшақ ұшқышы – 6 СБШ-нің деңгейі;

13) Ұшқыш-сынаушы – 6 СБШ-нің деңгейі;

14) Техникалық директор – 6 СБШ-нің деңгейі;

15) Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор – 6 СБШ-нің деңгейі;

16) Ұшу қауіпсіздігі бастығы – 7 СБШ-нің деңгейі;

17) Ұшу жетекшісі – 7 СБШ-нің деңгейі;

18) Бас директор – 8 СБШ-нің деңгейі.

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Жеңіл және аса жеңіл авиацияның ұшқышы":			
Топтың коды:	2172-2		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Жеңіл және аса жеңіл авиацияның ұшқышы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Мотодельтапландағы аса жеңіл ӘК ұшқышы – Ultra Light Aircraft Pilot Licence – ULAPL (MGH). Автожирде аса жеңіл ӘК ұшқышы – Ultra Light Aircraft pilot Licence – ULAPL(AG). Планер ұшқышы-Glider Pilot Licence-GPL. Еркін әуе кемесінің ұшқышы-Free Ballon Pilot Licence-FBPL. Ұшақта / тікұшақта жеңіл ӘК ұшқышы-Light Aircraft pilot Licence-LAPL(A) / LAPL(H) ҚР Көлік және коммуникация министрінің "ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы 4S07161201 – Ұшқыш		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Негізгі орта білім және практикалық тәжірибе және / немесе кәсіптік даярлық (білім беру ұйымы базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту, белгіленген деңгей) 4S07161201-ұшқыш Білім берудің халықаралық стандартты жіктемесіндегі Код-0716		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Мотодельтапландағы (URAL (MG)) / автожирдегі (ULAPL(Ag) / планердегі (GPL) / еркін аэростаттағы (FBPL) аса жеңіл әуе кемесінің ұшқышының куәлігі. Ұшақта / тікұшақта жеңіл ӘК ұшқышының куәлігі - Light Aircraft pilot Licence-LAPL(A) / LAPL (H)		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3152-2-020 - Ұшақ ұшқыш-операторы 3152-2-021 - Тікұшақ ұшқыш-операторы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұшу тапсырмасын орындау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Мотодельтапланда, автожирде, планерлерде, максималды ұшу салмағы 750 кг дейінгі бос аэростаттарда аса жеңіл ӘК және/немесе ең жоғары ұшу салмағы 2250 кг дейінгі ұшақта немесе ең жоғары ұшу салмағы 2000 кг дейінгі тікұшақта жеңіл ӘК ұшуды пайдалану 2. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау	

	<p>Қосымша еңбек функциялары:</p>	<p>1. Мотодельтапланда, автожирде, планерлерде, бос аэростаттарда аса жеңіл ӘК-ін және ұшақта (тікұшақта) жеңіл ӘК-ін техникалық қызмет көрсету</p>
	<p>Дағды 1: Ұшу тапсырмасын орындауға дайындық</p>	<p>Машықтар: 1. Әк массасы мен орталықтандырылуын есептеуді жүргізу, ӘК-ні ұшу алдындағы тексеру мен қызмет көрсетуді жүргізу. 2. Әуеайлақтың қозғалыс және ұшу сызбаларын оқып, соқтығысудың алдын алу шараларын қабылдау. 3. Ұшуға әсер ететін ауа-райын бағалау. 4. Қол жетімді ұшу уақытын есептеу.</p> <p>Білімдер: 1. ҚР Азаматтық авиация қызметі саласындағы әуе құқығының негіздері және нормативтік құқықтық актілер. 2. Ұшу қауіпсіздігі негіздері. 3. Авиациядағы адам факторы. 4. Авиациялық метеорология. 5. Әуе навигациясы және ұшуды аэронавигациялық қамтамасыз ету. 6. Аэродинамика негіздері және икемді Қанат / автогиро / планер / жеңіл ұшақ (тікұшақ) практикалық аэродинамикасы 7. Моторлы планердің / автогиро / планердің / еркін аэростаттың / жеңіл ұшақтың (тікұшақтың) дизайны және ұшу жұмысы 8. Авиациялық қозғалтқыштардың конструкциясы және ұшу жұмысы. 9. Электр (электротехникалық), аспаптық және радиоэлектрондық жабдықтар, оларды ұшуды пайдалану. 10. Пайдалану процедуралары. Ұшуды пайдалану жөніндегі Нұсқаулық. 11. VFR байланыс құралдары. Радио алмасу және фразеология ережелері. 12. Авариялық-құтқару құралдары және оларды қолдану. 13. Техникалық пайдалану мотодельтаплан / автожир / планер / еркін аэростат / жеңіл ұшақ (тікұшақ) және қолданылатын ЖЖМ.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылады</p>
		<p>Машықтар: 1. Сыртқы көрнекі бағдарларды пайдалана отырып, ӘК басқару. 2. Қалыпты жағдайда және бүйірлік желмен ұшу және қону (тікұшақ ұшқышы үшін қосымша-ілу, тексеру, бұрылу, ілуге және одан шығуға қалыпты ауысу).</p>

Еңбек функциясы 1:
 Мотодельтапланда,
 автожирде, планерлерде,
 максималды ұшу салмағы
 750 кг дейінгі бос
 аэростаттарда аса жеңіл
 ӘК және/немесе ең
 жоғары ұшу салмағы
 2250 кг дейінгі ұшақта
 немесе ең жоғары ұшу
 салмағы 2000 кг дейінгі
 тікұшақта жеңіл ӘК
 ұшуды пайдалану

Дағды 2:
 Қалыпты жағдайда ұшу

3. Әуе кемесін жолды санауды және ауа-райының нашарлауы кезінде радионавигациялық құралдарды қолдана отырып басқару, мәжбүрлі қонуды қайтару немесе орындау бойынша дұрыс әрекеттер жасау.
4. Әуе қозғалысына қызмет көрсету ережелерін, байланыс процедураларын және фразеологизмдерді сақтау.
5. Бақыланатын әуеайлақтың (тікұшақ айлағының) транзитімен ұшып келу, ұшып шығу және ұшып өту.
6. Максималды бұрылу бұрыштарымен бұрылыстар жасаңыз.
7. 180° бұрылысты орындауды қоса алғанда, аспаптар бойынша ұшулар жасау.
8. Тікұшақ ұшқышы үшін қосымша:
 - бүйірден және артқа ілулі қозғалу, орнында бұрылыстар жасау;
 - өткелдерді, жылдам аялдамаларды, ілеспе желмен маневр жасауды, беткейлерде қонуды және ұшуды орындау.

Білімдер:

1. ҚР Азаматтық авиация қызметі саласындағы әуе құқығының негіздері және нормативтік құқықтық актілер.
2. Ұшу қауіпсіздігі негіздері.
3. Авиациядағы адам факторы.
4. Авиациялық метеорология.
5. Әуе навигациясы және ұшуды аэронавигациялық қамтамасыз ету.
6. Аэродинамика негіздері және икемді Қанат / автогиро / планер / жеңіл ұшақ (тікұшақ) практикалық аэродинамикасы
7. Моторлы планердің / автогиро / планердің / еркін аэростаттың / жеңіл ұшақтың (тікұшақтың) дизайны және ұшу жұмысы
8. Авиациялық қозғалтқыштардың конструкциясы және ұшу жұмысы.
9. Электр (электротехникалық), аспаптық және радиоэлектрондық жабдықтар, оларды ұшуды пайдалану.
10. Пайдалану процедуралары. Ұшуды пайдалану жөніндегі Нұсқаулық.
11. VFR байланыс құралдары. Радио алмасу және фразеология ережелері.
12. Авариялық-құтқару құралдары және оларды қолдану.
13. Техникалық пайдалану мотодельтаплан / автожир / планер / еркін аэростат / жеңіл ұшақ (тікұшақ) және қолданылатын ЖЖМ.

Дағдыны тану мүмкіндігі
 :

Машықтар:

Дағды 3:
Қиын жағдайларда
ұшулар жасау

1. Аса жеңіл ӘК ұшқыш үшін:

1.1. ӘК-ні өте төмен әуе жылдамдығымен басқару, ӘК-ні бастапқы және дамыған тоқтау сатысынан тану және шығару, штопорға түсудің алдын алу.

1.2. ӘК-ні өте жоғары әуе жылдамдығымен басқару, жоспарлауда ӘК-ні тік спиральдан жасау және шығару.

1.3. Қысқа жолақтан көтерілу, кедергілерді жеңу, шектеулі жолаққа қону.

1.4. Борттық жабдықтың ақаулары кезінде және ұшудың басқа да ерекше жағдайларында ӘК басқару.

2. Ұшақтағы жеңіл ӘК ұшқышы үшін:

2.1. ӘК-ні өте төмен әуе жылдамдығымен басқару, ӘК-ні бастапқы және дамыған тоқтау сатысынан тану және шығару, штопорға түсудің алдын алу.

2.2. ӘК-ні өте жоғары әуе жылдамдығымен басқару, жоспарлауда ӘК-ні тік спиральдан жасау және шығару.

2.3. Қысқа жолақтан көтерілу, кедергілерді жеңу, шектеулі жолаққа қону.

2.4. Борттық жабдықтың ақаулары кезінде және ұшудың басқа да ерекше жағдайларында ӘК басқару.

3. Тікұшақтағы жеңіл ӘК ұшқышы үшін:

3.1. Авторотация, қозғалтқыштың істен шығуы кезінде авариялық процедураларды жүргізу, егер бұл тікұшақтың белгілі бір түріне тән болса, жердегі резонанстан шығу.

3.2. Құйынды сақинаны бастапқы кезеңде тану және одан тікұшақты шығару.

3.3. Авторотацияға қону, қозғалтқыштың істен шығуымен қону, мәжбүрлі қону.

3.4. Жабдықтың істен шығуы, қозғалтқыштың, басқарудың, электр және гидравликалық жүйелердің ақаулары кезінде авариялық шаралар қабылдау.

3.5. Шектеулі қуаттылықта және шектеулі кеңістікте маневр жасаңыз, соның ішінде оларда және олардан әртүрлі тапсырмаларды орындау үшін дайын емес сайттарды таңдау.

3.6. Тек негізгі аэробатикалық құрылғыларды қолдана отырып ұшу, 180о бұрылысын орындау және бұлтқа кездейсоқ түсуді қоса алғанда, ерекше жағдайдан шығару.

Білімдер:

1. ҚР Азаматтық авиация қызметі саласындағы әуе құқығының негіздері және нормативтік құқықтық актілер.

2. Ұшу қауіпсіздігі негіздері.

3. Авиациядағы адам факторы.

4. Авиациялық метеорология.

		<p>5. Әуе навигациясы және ұшуды аэронавигациялық қамтамасыз ету.</p> <p>6. Аэродинамика негіздері және икемді Қанат / автогиросы / планер / жеңіл ұшақ (тікұшақ) практикалық аэродинамикасы</p> <p>7. Моторлы планердің / автогиросы / планердің / еркін аэростаттың / жеңіл ұшақтың (тікұшақтың) дизайны және ұшу жұмысы</p> <p>8. Авиациялық қозғалтқыштардың конструкциясы және ұшу жұмысы.</p> <p>9. Электр (электротехникалық), аспаптық және радиоэлектрондық жабдықтар, оларды ұшуды пайдалану.</p> <p>10. Пайдалану процедуралары. Ұшуды пайдалану жөніндегі Нұсқаулық.</p> <p>11. VFR байланыс құралдары. Радио алмасу және фразеология ережелері.</p> <p>12. Авариялық-құтқару құралдары және оларды қолдану.</p> <p>13. Техникалық пайдалану мотодельтаплан / автожир / планер / еркін аэростат / жеңіл ұшақ (тікұшақ) және қолданылатын ЖЖМ.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылады
<p>Еңбек функциясы 2: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау</p>	<p>Дағды 1: Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбек заңнамасының талаптарын сақтау. 2. Ішкі еңбек ережелерін сақтау. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шараларға қатысу және оларды қамтамасыз ету жөніндегі талаптарды орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбек заңнамасы. 2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылады
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК, негізгі және жиынтықтаушы бұйымдар үшін, оның ішінде ұшудағы және жердегі жұмыс режимдері бойынша нормативтік құжаттарда белгіленген пайдалану шектеулерін сақтау. 2. ТҚК және сақтау кезінде жұмыстарды уақтылы, толық көлемде және дұрыс орындау. 3. Осы типтегі ӘК-де қолдануға көзделген жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды, газдарды, шығыс материалдарын пайдалану.

<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Мотодельтапланда, автожирде, планерлерде, бос аэростаттарда аса жеңіл ӘК-ін және ұшақта (тікұшақта) жеңіл ӘК-ін техникалық қызмет көрсету</p>	<p>Дағды 1: Мотодельтапланда, автожирде, планерлерде, бос аэростаттарда аса жеңіл ӘК-ін және ұшақта (тікұшақта) жеңіл ӘК-ін ұшуға жарамдылығын сақтау</p>	<p>4. Бөлшектерді өздігінен ашудан, бұрылудан және құлап кетуден қорғайтын ажыратылатын қосылыстарды бақылау ережелерін сақтаңыз. 5. Қозғалтқыштарды іске қосу және сынау, бөлшектеу-монтаждау жұмыстары, сүйрету және тиеу (түсіру) кезінде ӘК-ні кедергілермен соқтығысудан қорғау. 6. ӘК тұрақтарын тек осы мақсаттарға арналған және/немесе жарамды жасанды және топырақ жолақтарын, жолдарды, алаңдарды пайдалану. 7. Апаттық-құтқару жабдықтарының жиынтығын ақаусыз күйде және мақсаты бойынша пайдалануға дайын күйде ұстау, 8. Тұрақтағы ӘК жағдайының өзгеруіне және инерциялық жүйе қосылған сәттен бастап оны жұмыс режиміне ауыстырғанға дейін электр қуатын өшіруге жол бермеу. 9. ӘК-ні қоршаған ортаның (қар, мұз, су, шаң) деструктивті әсерінен қорғау жөнінде шаралар қолдану.</p>
		<p>Білімдер: 1. ӘК конструкциясы және техникалық сипаттамалары. 2. Барлық модульдердің, жүйелер мен жабдықтардың техникалық пайдалану нормалары. 3. ӘК тасымалдау және сақтау ережелері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылады</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Кәсіпқойлық жауапкершілік шешім қабылдау қабілеті стресске төзімділік қарым-қатынас дәлдік пен зейін дене дайындығы, оқу қабілеті</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 3. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509 бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 6 6</p>	<p>Кәсіптің атауы: Ұшақ ұшқышы Тікұшақ ұшқышы</p>

10. Кәсіптің карточкасы "Ұшақ ұшқыш-операторы":			
Топтың коды:	3152-2		
Қызмет атауының коды:	3152-2-020		
Кәсіптің атауы:	Ұшақ ұшқыш-операторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	4S07161201 – Ұшқыш		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Әуе кемелерін пайдалану және ұшу-ақпараттық қамтамасыз ету	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	ӘК ұшуды пайдалану жөніндегі ab initio бағдарламасын аяқтау		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Ab-initio модульдік курсы CPL(A) ұшақтарында коммерциялық авиация ұшқышының, MPL көпмүшелі экипажының ұшқышының,ATPL(A) ұшақтарының желілік ұшқышының куәлігін алу үшін. Үміткер ab initio ұшқышы ретінде немесе куәлігі бар ұшқыш ретінде немесе PPL(A) ұшақтарының жеке ұшқышы немесе IapI(A) жеңіл ұшағының ұшқышы ретінде оқуға жіберіледі. EALTS ICAO 4 Level авиациялық ағылшын тілін білу сертификаты		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2172-1-002 - Инспектор-ұшқыш 2172-1-008 - Ұшу нұсқаушысы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Коммерциялық әуе көлігінде бір моторлы немесе көп қозғалтқышты ұшақтарда жалғыз ұшқыш ретінде авиациялық жұмыстарды орындау. Бір моторлы ұшақтарда жалғыз ұшқыш ретінде немесе көп моторлы ұшақтарда көпмүшелі экипаждың ұшқышы, екінші ұшқыш немесе ӘК командирі ретінде әуе тасымалдарын орындау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ең жоғары сертификатталған ұшу салмағы 5700 кг-нан асатын CPL(A) ұшақтарында ӘК ұшуды пайдалану 2. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына , санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:	1. АҰЕ бойынша ұшуларды орындау (Instrument rating)	
		Машықтар: 1. ҰПН-мен және әуе қозғалысына қызмет көрсету құжаттарымен жұмыс істеу. 2. Ұшудың, әк массасының және орталықтандырудың параметрлерін есептеуді	

жүргізу, ӘК-ні ұшу алдындағы тексеру мен қызмет көрсетуді жүргізу.

3. Әуеайлақтың қозғалыс және ұшу сызбаларын оқып, соқтығысудың алдын алу шараларын қабылдау.

4. Ауа-райы болжамын, метеоминимумдарды басшылыққа алыңыз.

5. Ұшу алдындағы брифингтен өту, такси жүргізу және ұшу.

Білімдер:

1. Оның сипаттамаларын, ерекшеліктері мен шектеулерін қоса алғанда, ұшу тапсырмасы орындалатын әуе кемесінің техникалық жай-күйі туралы білім.

2. Ауа-райы болжамдарын, жел жағдайларын, турбуленттілікті және ұшу қауіпсіздігіне әсер етуі мүмкін басқа факторларды қоса алғанда, ұшу маршрутындағы метеорологиялық жағдайлар туралы білім.

3. Әуе кеңістігі және ұшу ережелері, оның ішінде биіктік пен жылдамдық шектеулері, қол жетімділігі шектеулі аймақтар және төтенше жағдайлар туындаған кездегі әрекеттер туралы білім.

4. Диспетчерлік қызметтермен және әуе қозғалысының басқа да қатысушыларымен байланыс рәсімдері мен ережелері туралы білім.

5. Әуе кемесінде қону, ұшу, навигация және әртүрлі маневрлерді орындау рәсімдері туралы білім.

6. Жабдықты тексеруді, террористік қатерлерге қарсы іс-қимылды және қауіпсіздіктің басқа аспектілерін қоса алғанда, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету рәсімдері туралы білім.

7. Әуе кемесінің бортында Төтенше жағдайлар туындаған кезде шұғыл эвакуациялау және алғашқы көмек көрсету рәсімдері туралы білім.

8. Ұшу тапсырмаларының орындалуын реттейтін және ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ететін әуе қызметінің нормативтік актілері мен ережелері туралы білім.

Дағды 1:
Ұшу тапсырмасын орындауға дайындық

Дағдыны тану мүмкіндігі :
ұсынылады

Машықтар:

1. Сыртқы көрнекі бағдарларды пайдалана отырып, ӘК басқару.

2. Қалыпты жағдайда және бүйірлік желмен ұшу және қону.

3. Навигациялық құралдарды қолдана отырып, жолды санауды басқарыңыз.

4. Әуе қозғалысына қызмет көрсету ережелерін, байланыс процедураларын және фразеологизмдерді сақтау.

Еңбек функциясы 1:
Ең жоғары
сертификатталған ұшу

салмағы 5700 кг-нан асатын CPL(A) ұшақтарында ӘК ұшуды пайдалану

Дағды 2:
Қалыпты жағдайда ұшу

5. Бақыланатын әуеайлақтың транзитімен ұшып келу, ұшып шығу және ұшып өту.

Білімдер:

1. Ұшақтың және оның жүйелерінің жұмыс принциптерін білу.
2. Ұшу ережелері мен рәсімдерін білу.
3. Ұшу бағытын жоспарлау және жүзеге асыру ережелерін білу.
4. Метеорологияны білу және ауа-райын ескере білу.
5. Әр түрлі ұшу режимдерінде ұшақты басқару ерекшеліктері.
6. Апаттық және қауіпсіз қону процедураларын білу.
7. Диспетчерлік қызметтермен және әуе қозғалысының басқа да қатысушыларымен радио алмасу ережесі.
8. Басқа әуе кемелерімен өзара әрекеттесу ережелерін білу.
9. Қауіпсіздік шараларын және авариялық жағдайлардың алдын алуды білу.
10. IELTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

ұсынылады

Дағды 3:
Қиын жағдайларда ұшулар жасау

Машықтар:

1. ӘК-ні өте төмен әуе жылдамдығымен басқару, ӘК-ні бастапқы және дамыған тоқтау сатысынан тану және шығару, штопорға түсудің алдын алу.
2. ӘК-ні өте жоғары әуе жылдамдығымен басқару, жоспарлауда ӘК-ні тік спиральдан жасау және шығару.
3. Қысқа жолақтан көтерілу, кедергілерді жеңу, шектеулі жолаққа қону.
4. Борттық жабдықтың ақаулары кезінде және ұшудың басқа да ерекше жағдайларында ӘК басқару.

Білімдер:

1. Ұшақтың аэродинамикасы және оны басқару принциптері.
2. Ауа райы жағдайлары, соның ішінде жел, бұлттылық, турбуленттілік және т. б.
3. Аэродром жағдайлары және жергілікті навигацияның ерекшеліктері.
4. Авариялық рәсімдерді қоса алғанда, күрделі жағдайларда ұшуды қауіпсіз орындау рәсімдері.
5. Ұшақ қозғалтқыштары мен жүйелерінің жұмыс ерекшеліктері.
6. Коммуникациялық процедуралар және әуе қозғалысының басқа қатысушыларымен өзара әрекеттесу.

		<p>7. Ұшақтардың жұмысын реттейтін ережелер мен ережелер.</p> <p>8. IELTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
<p>Еңбек функциясы 2: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау</p>	<p>Дағды 1: Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбек заңнамасының талаптарын сақтау. 2. Ішкі еңбек ережелерін сақтау. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шараларға қатысу және оларды қамтамасыз ету жөніндегі талаптарды орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбек заңнамасы. 2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Дағды 1: Аспаптар бойынша ұшуға дайындық және ұшу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу жоспарының ATS, ұшу жоспарының IFR және ұшу журналын дайындаңыз. 2. Ұшу кезінде аспаптық рәсімдерді орындау, биіктік өлшегішті және аэробатикалық-навигациялық кешеннің басқа да аспаптарын орнату. 3. ATS пунктімен байланыс мәселелерін келісу, радиобайланыс рәсімдерін орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемесінің пилотаждық-навигациялық аспаптарымен жұмыс істеу қағидалары. 2. Ұшу, қону, навигация, төмендету және т. б. рәсімдерді қоса алғанда, аспаптар бойынша ұшу рәсімдері мен ережелерін білу. 3. Осы ақпарат негізінде шешім қабылдау үшін бақылау тақтасындағы ақпаратты түсіндіру ережелері. 4. Метеорологиялық жағдайларды және олардың аспаптар бойынша ұшуға әсерін білу. 5. Трафикті басқаруды және диспетчерлермен байланысты қоса алғанда, маршруттарды жоспарлау және аспаптар бойынша ұшуларды орындау ережелері. 6. Ұшу қауіпсіздігі қағидалары және оларды аспаптар бойынша ұшу кезінде сақтау тәсілдері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
		Машықтар:

<p>Дағды 2: Жалпы ұшуды орындау</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшақты әртүрлі жылдамдықта көлденең ұшуды қоса алғанда, аспаптар бойынша басқару, ӘК-ні триммирлеу. 2. Стандартты бұрылыспен (Rate 1 turn) көтерілу және төмендеу арқылы кері бұрылыстар жасаңыз. 3. Ерекше позициялардан шығыңыз (unusual attitude) , соның ішінде 45° тұрақты айналмалы бұрылыстар және төмендеген кезде тік бұрылыстар. 4. Көлденең ұшуда, көтерілу және төмендеу вирустарында және қону конфигурациясында ұшуда тоқтап қалудан қалпына келтіру. 5. Ұшақты "шектеулі панель" режимінде басқару: тұрақты теруді және төмендетуді орындау, жоспарланған курсқа шығу арқылы белгіленген биіктікте стандартты бұрылыстарды орындау, Ерекше позициялардан қалпына келтіру (unusual attitude).
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшудың және әуе кемесін басқарудың негізгі қағидаттарын білу. 2. Әуе кемесінің негізгі құралдары мен аспаптарының жұмыс істеу және калибрлеу принциптерін білу. 3. GPS, VOR, ILS және басқа радионавигациялық жүйелер сияқты навигациялық жабдықтармен жұмыс істеу процедуралары мен ережелерін білу. 4. Ұшу-қону алаңдарының әртүрлі түрлерінде аспаптық қонуға кіруді орындау процесін білу. 5. Авариялық мінез-құлық ережелері мен рәсімдерін және аспаптар бойынша ұшу кезінде қиын жағдайлардан шығуды білу. 6. Медициналық талаптар мен ұшу физиологиясын білу. 7. IELTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Электрондық навигациялық жүйелерді қолдана отырып, оны түсіруді қоса алғанда, жол сызығын қадағалаңыз. 2. Радиотехникалық құралдарды қолданыңыз. 3. Көлденең ұшуды, кесуді, бағытты, биіктік пен жылдамдықты басқаруды, қуатты реттеуді орындаңыз. 4. Орнату биіктік өлшегіш. 5. Ұшу уақытын және болжамды келу уақытын (Eta) бағалаңыз, маршрутта күтуді орындаңыз (entroute holding). 6. Ұшу барысын бақылау, ұшу журналын жүргізу, отын шығынын бақылау, ӘК жүйелерін басқару.

<p>Қосымша еңбек функциясы 1: АҰЕ бойынша ұшуларды орындау (Instrument rating)</p>	<p>Дағды 3: Бағыт бойынша IFR процедураларын орындау</p>	<p>7. Мұздан қорғау процедураларын орындаңыз. 8. АТС-пен байланыс орнатыңыз.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навигациялық жабдықтармен жұмыс істеуді білу, карталарды және олардың символикасын түсіну, маршруттар мен навигация нүктелерін есептеу. 2. Ұшу бағыты бойынша ауа райы құбылыстарын, метеорологиялық ақпаратты және ауа райы болжамдарын білу. 3. Радио жабдықтарды, бақылау пункттерімен және басқа да әуе кемелерімен радио алмасу рәсімдерін білу. 4. Әуе қозғалысының халықаралық және Ұлттық ережелерін білу, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету рәсімдерін түсіну. 5. ӘК жұмысының және оны ұшуды пайдаланудың негізгі қағидаттарын білу. 6. Ұшу кезіндегі төтенше жағдайлардағы іс-қимыл алгоритмдерін және ұшу қауіпсіздігінің параметрлерін білу. 7. IELTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>:</p>	<p>ұсынылады</p>
	<p>Дағды 4: Отырғызу процедураларын орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навигация құралдарын орнатыңыз және тексеріңіз, жабдықты анықтаңыз. 2. Келу процедураларын орындаңыз, биіктік өлшегішті тексеріңіз. 3. Төмен түсу, қону және қону кезіндегі тексерулерді қоса алғанда, қону және қону кезінде келіссөздер жүргізу. 4. Күту процедурасын орындаңыз (Holding procedure). 5. Қону уақытын бағалау. 6. Бағытты, биіктікті және жылдамдықты басқарыңыз (тұрақтандырылған қону). 7. Екінші айналымға барыңыз, қонуға қайта кіру процедураларын орындаңыз. 8. АТС-пен байланыс орнатыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтық рәсімдер мен әуе қозғалысының ережелерін білу. 2. Ұшақтың жұмыс істеу принциптерін және оның басқару жүйелерін білу. 3. Қонуды үйлестіру үшін диспетчерлік қызметпен радио алмасуды білу. 4. Қону мүмкіндігі туралы шешім қабылдау үшін метеоминимумдарды білу. 5. Әуеайлақта қауіпсіз қону және бағдарлау техникасын білу.

	<p>6. Курсты, жылдамдықты және биіктікті басқару ережелерін білу.</p> <p>7. Қону үшін қолайлы орынды таңдау үшін жер бедерінің ерекшеліктерін білу.</p> <p>8. Қонуды орындау кезінде экипаждың іс-қимылын үйлестіру ережелерін білу.</p> <p>9. IELTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
Дағды 5: Жұмыс істемейтін қозғалтқышпен ұшуды орындау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшқаннан кейін немесе екінші айналымға шыққаннан кейін қозғалтқыштың істен шығуын анықтаңыз. 2. Қону, екінші айналымға кетеді және бір қозғалтқыштың істен шығуы жағдайында қонуға қайта кіруді жүзеге асырады. 3. Бір қозғалтқыш істен шыққан кезде қонуға және қонуға барыңыз. 4. ATS-пен байланыс орнатыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс істемейтін қозғалтқышы бар апаттық қону процедуралары мен әдістері. 2. Қауіпсіз қонуды қамтамасыз ету үшін ең жақсы ұшу жолын таңдау ережелері. 3. Ұшу қашықтығын тиімді басқару үшін биіктік пен ұшу жылдамдығы арасындағы байланыс. 4. ӘК практикалық аэродинамикасы. 5. Көмек алу және апаттық қонуды үйлестіру үшін диспетчерлік орталықпен байланыс ережелері. 6. Жұмыс істемейтін қозғалтқышпен ұшуды орындауға байланысты тәуекелдер мен қауіптерді бағалау және басқару әдістері. 7. Қозғалтқыш істен шыққан кездегі әрекеттер алгоритмі.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Аналитикалық ойлау</p> <p>күрделі техникалық құрылғылармен жұмыс істеуге бейімділік</p> <p>жауапкершілік</p> <p>табандылық және стресске төзімділік</p> <p>қарым-қатынас</p> <p>тәртіп</p> <p>өзін-өзі бақылау</p>
	<p>1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 3. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509</p>

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Ұшақ ұшқышы	
	6	Ұшқыш-сынаушы	
6	Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор		
11. Кәсіптің карточкасы "Тікұшақ ұшқыш-операторы":			
Топтың коды:	3152-2		
Қызмет атауының коды:	3152-2-021		
Кәсіптің атауы:	Тікұшақ ұшқыш-операторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	4S07161201 – Пилот		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Әуе кемелерін пайдалану және ұшу-ақпараттық қамтамасыз ету	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	ӘК ұшуды пайдалану жөніндегі ab initio бағдарламасын аяқтау		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Ab-initio модульдік курсы тікұшақ ұшқышы ретінде 155 сағ жалпы ұшуы бар PPL(H) тікұшақтарының жеке пилоттық куәлігінің иелері үшін ұзақтығы 9 айдан 18 айға дейінгі CPL(H) куәлігін алу үшін, оның ішінде ӘКК ретінде кемінде 100 сағ, оның ішінде бағыттар бойынша 20 сағ. EALTS ICAO 4 Level авиациялық ағылшын тілін білу сертификаты.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2172-1-002 - Инспектор-ұшқыш 2172-1-008 - Ұшу нұсқаушысы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Коммерциялық әуе көлігінде ең жоғары сертификатталған ұшу салмағы 3180 кг астам тікұшақтарда ұшқыш ретінде әуе тасымалдарын және авиациялық жұмыстарды орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ең жоғары сертификатталған ұшу салмағы 3180 кг-нан асатын CPL(H) тікұшақтарында ӘК ұшуды пайдалану	
		2. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау	

	Қосымша еңбек функциялары:	1. АҰЕ бойынша ұшуларды орындау (Instrument rating)
	Дағды 1: Ұшу тапсырмасын орындауға дайындық	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҰПН-мен және әуе қозғалысына қызмет көрсету құжаттарымен жұмыс істеу. 2. Ұшудың, әк массасының және орталықтандырудың параметрлерін есептеуді жүргізу, ӘК-ні ұшу алдындағы тексеру мен қызмет көрсетуді жүргізу. 3. Әуеайлақтың қозғалыс және ұшу сызбаларын оқып, соқтығысудың алдын алу шараларын қабылдау. 4. Ауа-райы болжамын, метеоминимумдарды басшылыққа алыңыз. 5. Ұшу алдындағы брифингтен өту, такси жүргізу және ұшу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оның сипаттамаларын, ерекшеліктері мен шектеулерін қоса алғанда, ұшу тапсырмасы орындалатын әуе кемесінің техникалық жай-күйі туралы білім. 2. Ауа-райы болжамдарын, жел жағдайларын, турбуленттілікті және ұшу қауіпсіздігіне әсер етуі мүмкін басқа факторларды қоса алғанда, ұшу маршрутындағы метеорологиялық жағдайлар туралы білім. 3. Әуе кеңістігі және ұшу ережелері, оның ішінде биіктік пен жылдамдық шектеулері, қол жетімділігі шектеулі аймақтар және төтенше жағдайлар туындаған кездегі әрекеттер туралы білім. 4. Диспетчерлік қызметтермен және әуе қозғалысының басқа да қатысушыларымен байланыс рәсімдері мен ережелері туралы білім. 5. Әуе кемесінде қону, ұшу, навигация және әртүрлі маневрлерді орындау рәсімдері туралы білім. 6. Жабдықты тексеруді, террористік қатерлерге қарсы іс-қимылды және қауіпсіздіктің басқа аспектілерін қоса алғанда, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету рәсімдері туралы білім. 7. Әуе кемесінің бортында Төтенше жағдайлар туындаған кезде шұғыл эвакуациялау және алғашқы көмек көрсету рәсімдері туралы білім. 8. Ұшу тапсырмаларының орындалуын реттейтін және ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ететін әуе қызметінің нормативтік актілері мен ережелері туралы білім.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылады
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тікұшақты сыртқы көрнекі белгілерді қолдана отырып басқарыңыз.

Еңбек функциясы 1:
Ең жоғары
сертификатталған ұшу
салмағы 3180 кг-нан
асатын CPL(H)
тікұшақтарында ӘК
ұшуды пайдалану

Дағды 2:
Қалыпты жағдайда ұшу

2. Ұшу, қону, көктем, ұқыптылық, бұрылыстар, ілулі және шығуға қалыпты ауысу.
3. Бүйірден және артқа ілулі қозғалыңыз, орнында бұрылыстар жасаңыз.
4. Максималды бұрылу бұрыштарымен бұрылыстар жасаңыз.
5. Өткелдерді, жылдам аялдамаларды, ілеспе желмен маневр жасауды, беткейлерге қонуды және ұшуды орындаңыз.
6. 180° бұрылысты орындауды қоса алғанда, аспаптар бойынша ұшулар жасау.
7. Көрнекі бағдарларды пайдалана отырып, жолды есептей отырып және ауа райы жағдайлары нашарлаған кезде радионавигациялық құралдарды қолдана отырып, маршрут бойынша ұшуларды орындау, мәжбүрлі қонуды қайтару немесе орындау бойынша дұрыс әрекеттер жасау.
8. Әуе қозғалысына қызмет көрсету ережелерін, байланыс процедураларын және фразеологизмдерді сақтау.
9. Бақыланатын тікұшақ айлағының транзитімен ұшып келу, ұшып шығу және ұшып өту.

Білімдер:

1. Тікұшақтың және оның жүйелерінің жұмыс принциптерін білу.
2. Ұшу ережелері мен рәсімдерін білу.
3. Ұшу бағытын жоспарлау және жүзеге асыру ережелерін білу.
4. Метеорологияны білу және ауа-райын ескере білу.
5. Тікұшақты ұшудың әртүрлі режимдерінде ұшудың ерекшеліктері.
6. Апаттық және қауіпсіз қону процедураларын білу.
7. Диспетчерлік қызметтермен және әуе қозғалысының басқа да қатысушыларымен радио алмасу ережесі.
8. Басқа әуе кемелерімен өзара әрекеттесу ережелерін білу.
9. Қауіпсіздік шараларын және авариялық жағдайлардың алдын алуды білу.
10. IELTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

ұсынылады

Машықтар:

1. Авторотация, қозғалтқыштың істен шығуы кезінде авариялық процедураларды жүргізу, егер бұл тікұшақтың белгілі бір түріне тән болса, жердегі резонанстан шығу.
2. Құйынды сақинаны бастапқы кезеңде тану және одан тікұшақты шығару.

	<p>Дағды 3: Қиын жағдайларда ұшулар жасау</p>	<p>3. Авторотацияға қону, қозғалтқыштың істен шығуымен қону, мәжбүрлі қону.</p> <p>4. Жабдықтың істен шығуы, қозғалтқыштың, басқарудың, электр және гидравликалық жүйелердің ақаулары кезінде авариялық шаралар қабылдау.</p> <p>5. Шектеулі қуаттылықта және шектеулі кеңістікте маневр жасаңыз, соның ішінде оларда және олардан әртүрлі тапсырмаларды орындау үшін дайын емес сайттарды таңдау.</p> <p>6. Тек негізгі аэробатикалық құрылғыларды қолдана отырып ұшу, 180о бұрылысын орындау және бұлтқа кездейсоқ түсуді қоса алғанда, ерекше жағдайдан шығару.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Тікұшақтың аэродинамикасы және оны басқару принциптері.</p> <p>2. Ауа райы жағдайлары, соның ішінде жел, бұлттылық, турбуленттілік және т. б.</p> <p>3. Аэродром жағдайлары және жергілікті навигацияның ерекшеліктері.</p> <p>4. Авариялық рәсімдерді қоса алғанда, күрделі жағдайларда ұшуды қауіпсіз орындау рәсімдері.</p> <p>5. Тікұшақ қозғалтқыштары мен жүйелерінің жұмыс ерекшеліктері.</p> <p>6. Коммуникациялық процедуралар және әуе қозғалысының басқа қатысушыларымен өзара әрекеттесу.</p> <p>7. Тікұшақтарды пайдалануды реттейтін ережелер мен нормативтер.</p> <p>8. IELTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау</p>	<p>Дағды 1: Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Еңбек заңнамасының талаптарын сақтау.</p> <p>2. Ішкі еңбек ережелерін сақтау.</p> <p>3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шараларға қатысу және оларды қамтамасыз ету жөніндегі талаптарды орындау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Еңбек заңнамасы.</p> <p>2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері.</p> <p>3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі: -</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу жоспарының ATS, ұшу жоспарының IFR және ұшу журналын дайындаңыз.</p>

<p>Дағды 1: Аспаптар бойынша ұшуға дайындық және ұшу</p>	<p>2. Ұшу кезінде аспаптық рәсімдерді орындау, биіктік өлшегішті және аэробатикалық-навигациялық кешеннің басқа да аспаптарын орнату.</p> <p>3. ATS пунктiмен байланыс мәселелерiн келiсу, радиобайланыс рәсімдерiн орындау.</p> <p>Бiлiмдер:</p> <p>1. Әуе кемесiнiң пилотаждық-навигациялық аспаптарымен жұмыс iстеу қағидалары.</p> <p>2. Ұшу, қону, навигация, төмендету және т. б. рәсімдердi қоса алғанда, аспаптар бойынша ұшу рәсімдерi мен ережелерiн бiлу.</p> <p>3. Осы ақпарат негiзiнде шешiм қабылдау үшiн бақылау тақтасындағы ақпаратты түсiндiру ережелерi.</p> <p>4. Метеорологиялық жағдайларды және олардың аспаптар бойынша ұшуға әсерiн бiлу.</p> <p>5. Трафиктi басқаруды және диспетчерлермен байланысты қоса алғанда, маршруттарды жоспарлау және аспаптар бойынша ұшуларды орындау ережелерi.</p> <p>6. Ұшу қауiпсiздiгi қағидалары және оларды аспаптар бойынша ұшу кезiнде сақтау тәсiлдерi.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкiндiгi:</p>	<p>ұсынылады</p>
<p>Дағды 2: Жалпы ұшуды орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Тiкұшақты аспаптар бойынша басқару, соның iшiнде әртүрлi жылдамдықта көлденең ұшу.</p> <p>2. Стандартты бұрылыспен (Rate 1 turn) көтерiлу және төмендеу арқылы керi бұрылыстар жасаңыз.</p> <p>3. Көлденең ұшуда, көтерiлу және төмендеу вирустарында және қону конфигурациясында ұшуда тоқтап қалудан қалпына келтiру.</p> <p>Бiлiмдер:</p> <p>1. Ұшудың және әуе кемесiн басқарудың негiзгi қағидадтарын бiлу.</p> <p>2. Әуе кемесiнiң негiзгi құралдары мен аспаптарының жұмыс iстеу және калибрлеу принциптерiн бiлу.</p> <p>3. GPS, VOR, ILS және басқа радионавигациялық жүйелер сияқты навигациялық жабдықтармен жұмыс iстеу процедуралары мен ережелерiн бiлу.</p> <p>4. Ұшу-қону алаңдарының әртүрлi түрлерiнде аспаптық қонуға кiрудi орындау процесiн бiлу.</p> <p>5. Авариялық мiнез-құлық ережелерi мен рәсімдерiн және аспаптар бойынша ұшу кезiнде қиын жағдайлардан шығуды бiлу.</p> <p>6. Медициналық талаптар мен ұшу физиологиясын бiлу.</p> <p>7. IELTS ICAO 4 деңгейiндегi авиациялық ағылшын тiлiн бiлу.</p>

	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: АҰЕ бойынша ұшуларды орындау (Instrument rating)</p>		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Электрондық навигациялық жүйелерді қолдана отырып, оны түсіруді қоса алғанда, жол сызығын қадағалаңыз. 2. Радиотехникалық құралдарды қолданыңыз. 3. Көлденең ұшуды, кесуді, бағытты, биіктік пен жылдамдықты басқаруды, қуатты реттеуді орындаңыз. 4. Орнату биіктік өлшегіш. 5. Ұшу уақытын және болжамды келу уақытын (Eta) бағалаңыз, маршрутта күтуді орындаңыз (enroute holding). 6. Ұшу барысын бақылау, ұшу журналын жүргізу, отын шығынын бақылау, ӘК жүйелерін басқару. 7. Мұздан қорғау процедураларын орындаңыз. 8. АТС-пен байланыс орнатыңыз.
	<p>Дағды 3: Маршрут бойынша IFR процедураларын орындау</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навигациялық жабдықтармен жұмыс істеуді білу, карталарды және олардың символикасын түсіну, маршруттар мен навигация нүктелерін есептеу. 2. Ұшу бағыты бойынша ауа райы құбылыстарын, метеорологиялық ақпаратты және ауа райы болжамдарын білу. 3. Радио жабдықтарды, бақылау пункттерімен және басқа да әуе кемелерімен радио алмасу рәсімдерін білу. 4. Әуе қозғалысының халықаралық және Ұлттық ережелерін білу, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету рәсімдерін түсіну. 5. ӘК жұмысының және оны ұшуды пайдаланудың негізгі қағидаттарын білу. 6. Ұшу кезіндегі төтенше жағдайлардағы іс-қимыл алгоритмдерін және ұшу қауіпсіздігінің параметрлерін білу. 7. IELTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навигация құралдарын орнатыңыз және тексеріңіз, жабдықты анықтаңыз. 2. Келу процедураларын орындаңыз, биіктік өлшегішті тексеріңіз. 3. Төмен түсу, қону және қону кезіндегі тексерулерді қоса алғанда, қону және қону кезінде келіссөздер жүргізу. 4. Күту процедурасын орындаңыз (Holding procedure). 5. Қону уақытын бағалау.

<p>Дағды 4: Выполнение процедур посадки</p>	<p>6. Бағытты, биіктікті және жылдамдықты басқарыңыз (тұрақтандырылған қону). 7. Екінші айналымға барыңыз, қонуға қайта кіру процедураларын орындаңыз. 8. АТС-пен байланыс орнатыңыз.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтық рәсімдер мен әуе қозғалысының ережелерін білу. 2. Тікұшақтың жұмыс істеу принциптерін және оның басқару жүйелерін білу. 3. Қонуды үйлестіру үшін диспетчерлік қызметпен радио алмасуды білу. 4. Қону мүмкіндігі туралы шешім қабылдау үшін метеоминимумдарды білу. 5. Әуеайлақта қауіпсіз қону және бағдарлау техникасын білу. 6. Курсты, жылдамдықты және биіктікті басқару ережелерін білу. 7. Қону үшін қолайлы орынды таңдау үшін жер бедерінің ерекшеліктерін білу. 8. Қонуды орындау кезінде экипаждың іс-қимылын үйлестіру ережелерін білу. 9. IELTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
<p>Дағды 5: Жұмыс істемейтін қозғалтқышпен ұшуды орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшқаннан кейін немесе екінші айналымға шыққаннан кейін қозғалтқыштың істен шығуын анықтаңыз. 2. Қону, екінші айналымға кетеді және бір қозғалтқыштың істен шығуы жағдайында қонуға қайта кіруді жүзеге асырады. 3. Бір қозғалтқыш істен шыққан кезде қонуға және қонуға барыңыз. 4. АТС-пен байланыс орнатыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс істемейтін қозғалтқышы бар апаттық қону процедуралары мен әдістері. 2. Қауіпсіз қонуды қамтамасыз ету үшін ең жақсы ұшу жолын таңдау ережелері. 3. Ұшу қашықтығын тиімді басқару үшін биіктік пен ұшу жылдамдығы арасындағы байланыс. 4. ӘК практикалық аэродинамикасы. 5. Көмек алу және апаттық қонуды үйлестіру үшін диспетчерлік орталықпен байланыс ережелері. 6. Жұмыс істемейтін қозғалтқышпен ұшуды орындауға байланысты тәуекелдер мен қауіптерді бағалау және басқару әдістері. 7. Қозғалтқыш істен шыққан кездегі әрекеттер алгоритмі.

	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Аналитикалық ойлау күрделі техникалық құрылғылармен жұмыс істеуге бейімділік жауапкершілік табандылық және стресске төзімділік қарым-қатынас тәртіп өзін-өзі бақылау		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 3. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509 бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Тікұшақ ұшқышы	
	6	Ұшқыш-сынаушы	
6	Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор		
12. Кәсіптің карточкасы "Ұшу нұсқаушысы":			
Топтың коды:	2172-1		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Ұшу нұсқаушысы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	4S07161201 – Пилот		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	ӘК осы үлгісіндегі ӘК командирі ретінде кемінде 100 сағат ұшу және сертификатталған АОО-да ұшу емтихан алушысымен ұшуды тексеру		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Теориялық дайындық 125 сағат, оқыту және оқыту әдістемесі бойынша кемінде 25 сағат және ӘК-нің нақты түрі туралы техникалық білімді қайталау бойынша кемінде 10 сағат. Кабинада тренажер өткізу әдістемесі бойынша дайындық. Студент-ұшқышпен жерүсті дайындығын жүргізу әдістемесі бойынша дайындық. 5-тен 15 сағатқа дейін ұшу дайындығы, басқа үміткермен ұшу, аспаптар бойынша және ұшудың сыни режимдерінде		

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2172-1-002 - Инспектор-ұшқыш 2172-1-007 - Ұшақ ұшқышы 2172-9-002 - Тікұшақ ұшқышы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұшқыш студенттерді оқыту, оларға қауіпсіз және тиімді ұшу үшін қажетті теориялық білім мен практикалық дағдыларды беру	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ұшқыш студенттерді оқыту 2. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау
	Қосымша еңбек функциялары:	1. ӘК ұшуды пайдалану
	Дағды 1: Теориялық дайындық жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқу бағдарламаларын құру, сабақтарды жоспарлау. 2. Аудиториялық оқытуды жүргізу. 3. Ұшу имитациялық тренажерларын қоса алғанда, оқу құралдарын пайдаланыңыз. 4. Студенттердің, оқушылардың және тыңдаушылардың үлгерімін бағалау. 5. Студенттердің, оқушылардың және тыңдаушылардың білім деңгейін тексеру. 6. Студенттердің, оқушылардың және тыңдаушылардың қателіктерін талдау және түзету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқыту мен оқытудың педагогикалық әдістері. 2. Авиациялық психология. 3. Ұшуды оқыту әдістемесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылады
	Дағды 2: ӘК кабинасында (гондолада) тренажер өткізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК пайдалану бойынша кабинада (гондолада) тренажер өткізу. 2. ӘК пилоттау техникасы бойынша кабинада (гондолада) тренажер өткізу. 3. Ұшу кезінде ерекше жағдайларда іс-қимылдар бойынша кабинада (гондолада) тренажер өткізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқыту мен оқытудың педагогикалық әдістері. 2. Авиациялық психология. 3. Ұшуды оқыту әдістемесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылады
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК конструкциясы, қозғалтқыш, кабинаның жабдықтары және оларды жерде және ауада

Еңбек функциясы 1:
 Ұшқыш студенттерді
 оқыту

Дағды 3:
 Жер үсті дайындығын
 жүргізу

пайдалану ережелері, ӘК тұрағында жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік шаралары бойынша білімдерін үйрету және тексеру.

2. Ұшу алдындағы және ұшудан кейінгі рәсімдер бойынша іс-қимылдар реттілігін пысықтау, оның ішінде ұшу массасын және орталықтандыруды анықтау, ӘК-ні қарау және қызмет көрсету.

3. Әуеайлақ операцияларын және қозғалысты ұйымдастыру, соқтығысудың алдын алу және сақтық шараларын пысықтау.

4. Қозғалтқыштың әртүрлі жұмыс режимдерінде көлденең ұшуды, бұрылыстарды, биіктікті көтеруді және төмендетуді орындауға дайындықты пысықтау.

5. Қозғалтқышты іске қосу, жылыту, сынау және тоқтату, рульдеу және радиобайланыс жаттығуларын жүргізу.

6. Әуеайлақта және әуеайлақ ауданында ұшу өндірісі, ұшу ауданының метеорологиялық ерекшеліктері бойынша оқыту жүргізу.

7. ӘК авариялық-құтқару жабдықтарын пайдалануға үйрету.

8. ӘК жерүсті және техникалық қызмет көрсету туралы ақпаратты жеткізу.

9. Ұшқыш-кандидаттың оқу ұшуларын орындауға дайындығын анықтау.

Білімдер:

1. Оқыту мен оқытудың педагогикалық әдістері.
2. Авиациялық психология.
3. Ұшуды оқыту әдістемесі.

Дағдыны тану мүмкіндігі
 :

ұсынылады

Дағды 4:
 Ұшу дайындығын
 жүргізу

Машықтар:

1. Ұшу жаттығуларын оңтайлы және қауіпсіз орындау үшін сабақ жоспарын жоспарлау және орындау.

2. Ұшқыш студент жіберген тән қателіктерді дұрыс тану және түзету.

3. Қалыпты ұшу режимін қалпына келтіру үшін жеткілікті қауіпсіздік қорын қамтамасыз ету үшін әк массасы мен орталықтандырылуын және ең аз қауіпсіз биіктіктерді ескере отырып, ҰПН-ге сілтеме жасай отырып, ұшу шектеулері аймағында маневр жасау жаттығуларын пысықтау.

Білімдер:

1. Оқыту мен оқытудың педагогикалық әдістері.
2. Авиациялық психология.
3. Ұшуды оқыту әдістемесі.

Дағдыны тану мүмкіндігі
 :

ұсынылады

Машықтар:

<p>Еңбек функциясы 2: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау</p>	<p>Дағды 1: Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау</p>	<p>1. Еңбек заңнамасының талаптарын сақтау. 2. Ішкі еңбек ережелерін сақтау. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шараларға қатысу және оларды қамтамасыз ету жөніндегі талаптарды орындау.</p> <p>Білімдер: 1. Еңбек заңнамасы. 2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p> <p>Дағды 1: Ұшу тапсырмасын орындауға дайындық</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар: 1. ҰПН-мен және әуе қозғалысына қызмет көрсету құжаттарымен жұмыс істеу. 2. Ұшудың, әк массасының және орталықтандырудың параметрлерін есептеуді жүргізу, ӘК-ні ұшу алдындағы тексеру мен қызмет көрсетуді жүргізу. 3. Әуеайлақтың қозғалыс және ұшу сызбаларын оқып, соқтығысудың алдын алу шараларын қабылдау. 4. Ауа-райы болжамын, метеоминимумдарды басшылыққа алыңыз. 5. Ұшу алдындағы брифингтен өту, такси жүргізу және ұшу.</p> <p>Білімдер: 1. Оның сипаттамаларын, ерекшеліктері мен шектеулерін қоса алғанда, ұшу тапсырмасы орындалатын әуе кемесінің техникалық жай-күйі туралы білім. 2. Ауа-райы болжамдарын, жел жағдайларын, турбуленттілікті және ұшу қауіпсіздігіне әсер етуі мүмкін басқа факторларды қоса алғанда, ұшу маршрутындағы метеорологиялық жағдайлар туралы білім. 3. Әуе кеңістігі және ұшу ережелері, оның ішінде биіктік пен жылдамдық шектеулері, қол жетімділігі шектеулі аймақтар және төтенше жағдайлар туындаған кездегі әрекеттер туралы білім. 4. Диспетчерлік қызметтермен және әуе қозғалысының басқа да қатысушыларымен байланыс рәсімдері мен ережелері туралы білім. 5. Әуе кемесінде қону, ұшу, навигация және әртүрлі маневрлерді орындау рәсімдері туралы білім. 6. Жабдықты тексеруді, террористік қатерлерге қарсы іс-қимылды және қауіпсіздіктің басқа аспектілерін қоса алғанда, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету рәсімдері туралы білім.</p>

	<p>7. Әуе кемесінің бортында Төтенше жағдайлар туындаған кезде шұғыл эвакуациялау және алғашқы көмек көрсету рәсімдері туралы білім.</p> <p>8. Ұшу тапсырмаларының орындалуын реттейтін және ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ететін әуе қызметінің нормативтік актілері мен ережелері туралы білім.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
<p>Дағды 2: Қалыпты жағдайда ұшу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сыртқы көрнекі бағдарларды пайдалана отырып, ӘК басқару. 2. Ұшу, қону, 3. Максималды бұрылу бұрыштарымен бұрылыстар жасаңыз. 4. Өткелдерді, жылдам аялдамаларды, ілеспе желмен маневр жасауды, қонуды және ұшуды орындаңыз. 5. 180° бұрылысты орындауды қоса алғанда, аспаптар бойынша ұшулар жасау. 6. Көрнекі бағдарларды пайдалана отырып, жолды есептей отырып және ауа райы жағдайлары нашарлаған кезде радионавигациялық құралдарды қолдана отырып, маршрут бойынша ұшуларды орындау, мәжбүрлі қонуды қайтару немесе орындау бойынша дұрыс әрекеттер жасау. 7. Әуе қозғалысына қызмет көрсету ережелерін, байланыс процедураларын және фразеологизмдерді сақтау. 8. Бақыланатын әуесайлақтың (тікұшақ айлағының) транзитімен ұшып келу, ұшып шығу және ұшып өту . <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК жұмысының принциптерін және оның жүйелерін білу. 2. Ұшу ережелері мен рәсімдерін білу. 3. Ұшу бағытын жоспарлау және жүзеге асыру ережелерін білу. 4. Метеорологияны білу және ауа-райын ескере білу . 5. Ұшудың әртүрлі режимдеріндегі ӘК пилоттау ерекшеліктері. 6. Апаттық және қауіпсіз қону процедураларын білу. 7. Диспетчерлік қызметтермен және әуе қозғалысының басқа да қатысушыларымен радио алмасу ережесі. 8. Басқа әуе кемелерімен өзара әрекеттесу ережелерін білу. 9. Қауіпсіздік шараларын және авариялық жағдайлардың алдын алуды білу. 10. EALTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.

Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
Дағды 3: Қиын жағдайларда ұшулар жасау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авторотация, қозғалтқыштың істен шығуы кезінде авариялық рәсімдерді жүргізу, егер бұл ӘК-нің нақты түріне тән болса, жердегі резонанстан шығу. 2. Құйынды сақинаны бастапқы кезеңде тану және одан тікұшақты шығару. 3. Қозғалтқыштың істен шығуымен қону, мәжбүрлі қону. 4. Жабдықтың істен шығуы, қозғалтқыштың, басқарудың, электр және гидравликалық жүйелердің ақаулары кезінде авариялық шаралар қабылдау. 5. Шектеулі қуаттылықта және шектеулі кеңістікте маневр жасаңыз, соның ішінде оларда және олардан әртүрлі тапсырмаларды орындау үшін дайын емес сайттарды таңдау. 6. Тек негізгі аэробатикалық құрылғыларды қолдана отырып ұшу, 180о бұрылысын орындау және бұлтқа кездейсоқ түсуді қоса алғанда, ерекше жағдайдан шығару. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК аэродинамикасы және оны басқару қағидағтары. 2. Ауа райы жағдайлары, соның ішінде жел, бұлттылық, турбуленттілік және т. б. 3. Аэродром жағдайлары және жергілікті навигацияның ерекшеліктері. 4. Авариялық рәсімдерді қоса алғанда, күрделі жағдайларда ұшуды қауіпсіз орындау рәсімдері. 5. ӘК қозғалтқыштары мен жүйелерінің жұмыс ерекшеліктері. 6. Коммуникациялық процедуралар және әуе қозғалысының басқа қатысушыларымен өзара әрекеттесу. 7. ӘК пайдалануды реттейтін ережелер мен нормативтер. 8. EALTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу жоспарының ATS, ұшу жоспарының IFR және ұшу журналын дайындаңыз. 2. Ұшу кезінде аспаптық рәсімдерді орындау, биіктік өлшегішті және аэробатикалық-навигациялық кешеннің басқа да аспаптарын орнату. 3. ATS пунктiмен байланыс мәселелерiн келiсу, радиобайланыс рәсімдерiн орындау.

Қосымша еңбек функциясы 1:
ӘК ұшуды пайдалану

<p>Дағды 4: Аспаптар бойынша ұшуға дайындық және ұшу</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Әуе кемесінің пилотаждық-навигациялық аспаптарымен жұмыс істеу қағидалары.2. Ұшу, қону, навигация, төмендету және т. б. рәсімдерді қоса алғанда, аспаптар бойынша ұшу рәсімдері мен ережелерін білу.3. Осы ақпарат негізінде шешім қабылдау үшін бақылау тақтасындағы ақпаратты түсіндіру ережелері.4. Метеорологиялық жағдайларды және олардың аспаптар бойынша ұшуға әсерін білу.5. Трафикті басқаруды және диспетчерлермен байланысты қоса алғанда, маршруттарды жоспарлау және аспаптар бойынша ұшуларды орындау ережелері.6. Ұшу қауіпсіздігі қағидалары және оларды аспаптар бойынша ұшу кезінде сақтау тәсілдері.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
<p>Дағды 5: Аспаптар бойынша жалпы пилоттауды орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Әр түрлі жылдамдықта көлденең ұшуды қоса алғанда, аспаптар бойынша ӘК басқару.2. Стандартты бұрылыспен (Rate 1 turn) көтерілу және төмендеу арқылы кері бұрылыстар жасаңыз.3. Көлденең ұшуда, көтерілу және төмендеу вирустарында және қону конфигурациясында ұшуда тоқтап калудан қалпына келтіру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Ұшудың және әуе кемесін басқарудың негізгі қағидағтарын білу.2. Әуе кемесінің негізгі құралдары мен аспаптарының жұмыс істеу және калибрлеу принциптерін білу.3. GPS, VOR, ILS және басқа радионавигациялық жүйелер сияқты навигациялық жабдықтармен жұмыс істеу процедуралары мен ережелерін білу.4. Ұшу-қону алаңдарының әртүрлі түрлерінде аспаптық қонуға кіруді орындау процесін білу.5. Авариялық мінез-құлық ережелері мен рәсімдерін және аспаптар бойынша ұшу кезінде қиын жағдайлардан шығуды білу.6. Медициналық талаптар мен ұшу физиологиясын білу.7. EALTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Электрондық навигациялық жүйелерді қолдана отырып, оны түсіруді қоса алғанда, жол сызығын қадағалаңыз.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Радиотехникалық құралдарды қолданыңыз. 3. Көлденең ұшуды, кесуді, бағытты, биіктік пен жылдамдықты басқаруды, қуатты реттеуді орындаңыз. 4. Орнату биіктік өлшегіш. 5. Ұшу уақытын және болжамды келу уақытын (Eta) бағалаңыз, маршрутта күтуді орындаңыз (enroute holding). 6. Ұшу барысын бақылау, ұшу журналын жүргізу, отын шығынын бақылау, ӘК жүйелерін басқару. 7. Мұздан қорғау процедураларын орындаңыз. 8. ATS-пен байланыс орнатыңыз.
<p>Дағды 6: Бағыт бойынша IFR процедураларын орындау</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навигациялық жабдықтармен жұмыс істеуді білу, карталарды және олардың символикасын түсіну, маршруттар мен навигация нүктелерін есептеу. 2. Ұшу бағыты бойынша ауа райы құбылыстарын, метеорологиялық ақпаратты және ауа райы болжамдарын білу. 3. Радио жабдықтарды, бақылау пункттерімен және басқа да әуе кемелерімен радио алмасу рәсімдерін білу. 4. Әуе қозғалысының халықаралық және Ұлттық ережелерін білу, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету рәсімдерін түсіну. 5. ӘК жұмысының және оны ұшуды пайдаланудың негізгі қағидаттарын білу. 6. Ұшу кезіндегі төтенше жағдайлардағы іс-қимыл алгоритмдерін және ұшу қауіпсіздігінің параметрлерін білу. 7. EALTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылады</p>
<p>Дағды 7:</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навигация құралдарын орнатыңыз және тексеріңіз, жабдықты анықтаңыз. 2. Келу процедураларын орындаңыз, биіктік өлшегішті тексеріңіз. 3. Төмен түсу, қону және қону кезіндегі тексерулерді қоса алғанда, қону және қону кезінде келіссөздер жүргізу. 4. Күту процедурасын орындаңыз (Holding procedure). 5. Қону уақытын бағалау. 6. Бағытты, биіктікті және жылдамдықты басқарыңыз (тұрақтандырылған қону). 7. Екінші айналымға барыңыз, қонуға қайта кіру процедураларын орындаңыз. 8. ATS-пен байланыс орнатыңыз.
	<p>Білімдер:</p>

<p>Аспаптар бойынша отырғызу рәсімдерін орындау</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтық рәсімдер мен әуе қозғалысының ережелерін білу. 2. ӘК жұмысының қағидаттарын және оның басқару жүйелерін білу. 3. Қонуды үйлестіру үшін диспетчерлік қызметпен радио алмасуды білу. 4. Қону мүмкіндігі туралы шешім қабылдау үшін метеоминимумдарды білу. 5. Әуеайлақта қауіпсіз қону және бағдарлау техникасын білу. 6. Курсты, жылдамдықты және биіктікті басқару ережелерін білу. 7. Қону үшін қолайлы орынды таңдау үшін жер бедерінің ерекшеліктерін білу. 8. Қонуды орындау кезінде экипаждың іс-қимылын үйлестіру ережелерін білу. 9. EALTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
<p>Дағды 8: Жұмыс істемейтін қозғалтқышпен ұшуды орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшқаннан кейін немесе екінші айналымға шыққаннан кейін қозғалтқыштың істен шығуын анықтаңыз. 2. Қону, екінші айналымға кетеді және бір қозғалтқыштың істен шығуы жағдайында қонуға қайта кіруді жүзеге асырады. 3. Бір қозғалтқыш істен шыққан кезде қонуға және қонуға барыңыз. 4. ATS-пен байланыс орнатыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс істемейтін қозғалтқышы бар апаттық қону процедуралары мен әдістері. 2. Қауіпсіз қонуды қамтамасыз ету үшін ең жақсы ұшу жолын таңдау ережелері. 3. Ұшу қашықтығын тиімді басқару үшін биіктік пен ұшу жылдамдығы арасындағы байланыс. 4. ӘК практикалық аэродинамикасы. 5. Көмек алу және апаттық қонуды үйлестіру үшін диспетчерлік орталықпен байланыс ережелері. 6. Жұмыс істемейтін қозғалтқышпен ұшуды орындауға байланысты тәуекелдер мен қауіптерді бағалау және басқару әдістері. 7. Қозғалтқыш істен шыққан кездегі әрекеттер алгоритмі.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
<p>Аналитикалық ойлау шыдамдылық адамдармен және күрделі техникалық құрылғылармен жұмыс істеуге бейімділік</p>	

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	жауапкершілік табандылық және стресске төзімділік қарым-қатынас тәртіп өзін-өзі бақылау		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 3. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509 бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Тікұшақ ұшқышы	
	6	Ұшқыш-сынаушы	
	6	Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор	
6	Ұшақ ұшқышы		
13. Кәсіптің карточкасы "Ұшу емтихан қабылдаушысы (бағалаушысы)":			
Топтың коды:	2172-1		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Ұшу емтихан қабылдаушысы (бағалаушысы)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	4S07161201 – Ұшқыш		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін айқындауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптарына сәйкес		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Нұсқаушының қолданыстағы арнайы белгісінің (ұшу экипажының мүшелері үшін) және ұшу экипажының мүшесі ретінде қолданыстағы куәліктің болуы. Әк ұшқыштарының практикалық дағдыларын бағалау және оқыту саласында жұмыс тәжірибесінің болуы. Бағаланатын қызмет бейіні бойынша практикалық жұмыс тәжірибесінің болуы. Олар үшін біліктілік емтиханын өткізуге уәкілетті авиация персоналының куәліктері мен білікті		
	2172-1-008 - Ұшу нұсқаушысы		

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2172-1-007 - Ұшақ ұшқышы 2172-9-002 - Тікұшақ ұшқышы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Қауіпсіз және тиімді ұшу үшін қажетті теориялық білімдері мен практикалық дағдыларын бағалау үшін ӘК ұшқыштарының куәліктерін ұстаушылардың және ӘК ұшқыштарының куәліктерін беретін адамдардың біліктілік деңгейін айқындау.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. ӘК ұшқыштарының куәліктерін ұстаушыларға және ӘК ұшқыштарының куәліктерін беретін адамдарға қатысты біліктілік емтихандарын өткізу 2. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Ұшқыш студенттерді оқыту
Еңбек функциясы 1:	Дағды 1: ӘК ұшқыштарының куәліктерін ұстаушыларға және ӘК ұшқыштарының куәліктерін беретін адамдарға қатысты емтихандар өткізуге дайындық	Машықтар: 1. Өздеріне қатысты білімін, іскерлігі мен дағдыларын тексеру жүзеге асырылатын адамдармен жұмыс қарым-қатынастарын орнату. 2. Өздеріне қатысты білімін, іскерлігі мен дағдыларын тексеру жүзеге асырылатын адамдарға нұсқама жүргізу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: 1. Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін айқындау тәртібі мен рәсімдерін регламенттейтін Нұсқаулық материал. 2. Авиациялық персоналға куәліктер беру қағидалары. 3. ҚР Азаматтық авиация саласындағы емтихан алушының (бағалаушының) қызмет саласына сәйкес келетін нормативтік құқықтық актілері. 4. Емтихан алушылардың (бағалаушылардың) міндеттеріне байланысты азаматтық авиация саласындағы халықаралық ұйымдардың нормативтік құжаттары; 5. Адамның мүмкіндіктері мен шектеулері, соның ішінде қауіп пен қателік факторлары.
		Машықтар: 1. Үміткерлердің білімі, дағдылары мен дағдыларының қойылатын талаптарға сәйкестігін белгілеу. 2. Негізделген шешімдер қабылдау және объективті бағалау. 3. Бағаланатын жеке тұлғаға бағалау нәтижелері туралы сындарлы ақпарат беру.
		Білімдер:

<p>ӘК ұшқыштарының куәліктерін ұстаушыларға және ӘК ұшқыштарының куәліктерін беретін адамдарға қатысты біліктілік емтихандарын өткізу</p>	<p>Дағды 2: Үміткерлердің білімін, ұшу дағдылары мен дағдыларын бағалау</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін айқындау тәртібі мен рәсімдерін регламенттейтін Нұсқаулық материал. 2. Авиациялық персоналға куәліктер беру қағидалары. 3. ҚР Азаматтық авиация саласындағы емтихан алушының (бағалаушының) қызмет саласына сәйкес келетін нормативтік құқықтық актілері. 4. Емтихан алушылардың (бағалаушылардың) міндеттеріне байланысты азаматтық авиация саласындағы халықаралық ұйымдардың нормативтік құжаттары; 5. Адамның мүмкіндіктері мен шектеулері, соның ішінде қауіп пен қателік факторлары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
	<p>Дағды 3: ӘК ұшқыштарының куәліктерін ұстаушыларға және ӘК ұшқыштарының куәліктерін беретін адамдарға қатысты емтихандар өткізу туралы құжаттама жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Үміткерлердің білімін, дағдылары мен дағдыларын тексеру рәсімдерін құжаттау. 2. Жиналған деректердің дұрыстығы мен сенімділігін қамтамасыз ету, құжаттарды тіркеу. 3. Жүргізілген тексерулер және олардың нәтижелері бөлігінде емтихан алушылардың дербес деректерін қорғау жөнінде шаралар қабылдау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін айқындау тәртібі мен рәсімдерін регламенттейтін Нұсқаулық материал. 2. Авиациялық персоналға куәліктер беру қағидалары. 3. ҚР Азаматтық авиация саласындағы емтихан алушының (бағалаушының) қызмет саласына сәйкес келетін нормативтік құқықтық актілері. 4. Емтихан алушылардың (бағалаушылардың) міндеттеріне байланысты азаматтық авиация саласындағы халықаралық ұйымдардың нормативтік құжаттары; 5. Адамның мүмкіндіктері мен шектеулері, соның ішінде қауіп пен қателік факторлары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиолог</p>	<p>Дағды 1: Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбек заңнамасының талаптарын сақтау. 2. Ішкі еңбек ережелерін сақтау. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шараларға қатысу және оларды қамтамасыз ету жөніндегі талаптарды орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбек заңнамасы. 2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері.

иялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау		3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Қосымша еңбек функциясы 1: Ұшқыш студенттерді оқыту	Дағды 1: Теориялық дайындық жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқу бағдарламаларын құру, сабақтарды жоспарлау. 2. Аудиториялық оқытуды жүргізу. 3. Ұшу имитациялық тренажерларын қоса алғанда, оқу құралдарын пайдаланыңыз. 4. Студенттердің, оқушылардың және тыңдаушылардың үлгерімін бағалау. 5. Студенттердің, оқушылардың және тыңдаушылардың білім деңгейін тексеру. 6. Студенттердің, оқушылардың және тыңдаушылардың қателіктерін талдау және түзету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқыту мен оқытудың педагогикалық әдістері. 2. Авиациялық психология. 3. Ұшуды оқыту әдістемесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
	Дағды 2: ӘК кабинасында (гондолада) тренажер өткізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК пайдалану бойынша кабинада (гондолада) тренажер өткізу. 2. ӘК пилоттау техникасы бойынша кабинада (гондолада) тренажер өткізу. 3. Ұшу кезінде ерекше жағдайларда іс-қимылдар бойынша кабинада (гондолада) тренажер өткізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқыту мен оқытудың педагогикалық әдістері. 2. Авиациялық психология. 3. Ұшуды оқыту әдістемесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК конструкциясы, қозғалтқыш, кабинаның жабдықтары және оларды жерде және ауада пайдалану ережелері, ӘК тұрағында жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік шаралары бойынша білімдерін үйрету және тексеру. 2. Ұшу алдындағы және ұшудан кейінгі рәсімдер бойынша іс-қимылдар реттілігін пысықтау, оның ішінде ұшу массасын және орталықтандыруды анықтау, ӘК-ні қарау және қызмет көрсету. 3. Әуеайлақ операцияларын және қозғалысты ұйымдастыру, соқтығысудың алдын алу және сақтық шараларын пысықтау. 4. Қозғалтқыштың әртүрлі жұмыс режимдерінде көлденең ұшуды, бұрылыстарды, биіктікті көтеруді 	

	<p>Дағды 3: Жер үсті дайындығын жүргізу</p>	<p>және төмендетуді орындауға дайындықты пысықтау .</p> <p>5. Қозғалтқышты іске қосу, жылыту, сынау және тоқтату, рульдеу және радиобайланыс жаттығуларын жүргізу.</p> <p>6. Әуеайлақта және әуеайлақ ауданында ұшу өндірісі, ұшу ауданының метеорологиялық ерекшеліктері бойынша оқыту жүргізу.</p> <p>7. ӘК авариялық-құтқару жабдықтарын пайдалануға үйрету.</p> <p>8. ӘК жерүсті және техникалық қызмет көрсету туралы ақпаратты жеткізу.</p> <p>9. Ұшқыш-кандидаттың оқу ұшуларын орындауға дайындығын анықтау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Оқыту мен оқытудың педагогикалық әдістері.</p> <p>2. Авиациялық психология.</p> <p>3. Ұшуды оқыту әдістемесі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
	<p>Дағды 4: Ұшу дайындығын жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу жаттығуларын оңтайлы және қауіпсіз орындау үшін сабақ жоспарын жоспарлау және орындау.</p> <p>2. Ұшқыш студент жіберген тән қателіктерді дұрыс тану және түзету.</p> <p>3. Қалыпты ұшу режимін қалпына келтіру үшін жеткілікті қауіпсіздік қорын қамтамасыз ету үшін әк массасы мен орталықтандырылуын және ең аз қауіпсіз биіктіктерді ескере отырып, ҰПН-ге сілтеме жасай отырып, ұшу шектеулері аймағында маневр жасау жаттығуларын пысықтау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Оқыту мен оқытудың педагогикалық әдістері.</p> <p>2. Авиациялық психология.</p> <p>3. Ұшуды оқыту әдістемесі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылады</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Аналитикалық ойлау шыдамдылық адамдармен және күрделі техникалық құрылғылармен жұмыс істеуге бейімділік жауапкершілік табандылық және стресске төзімділік қарым-қатынас тәртіп өзін-өзі бақылау</p>	
	<p>1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 3. "Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін айқындауға құқығы бар жеке тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптарын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі №763 бұйрығы. 4. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 6. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.</p>		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Тікұшақ ұшқышы	
	6	Ұшқыш-сынаушы	
	6	Ұшақ ұшқышы	
	6	Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор	
14. Кәсіптің карточкасы "Диспетчер (ұшу және қону бойынша)":			
Топтың коды:	3154-0		
Қызмет атауының коды:	3154-0-004		
Кәсіптің атауы:	Диспетчер (ұшу және қону бойынша)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	4S0716080 – Радионавигация, радиолокация және байланыс жөніндегі техник		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Машиналар мен жабдықтарды пайдалану және техникалық қызмет көрсету (өнеркәсіп салалары бойынша)	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>Ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкер/ұшу диспетчері ретінде, бірақ мамандығы бойынша үш жылдан артық жұмыс істемеген мамандандырылған даярлау немесе оқудың алдындағы жыл ішінде ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкердің көмекшісі/ұшу диспетчері функцияларын жүзеге асырған маман ретінде жұмыс тәжірибесі.</p>		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	<p>Обучение, проверка знаний и всесторонняя оценка кандидата для получения лицензии (свидетельства, квалификационной отметки) полетного диспетчера в результате освоения дополнительной профессиональной программы специалистами из числа авиационного персонала гражданской авиации</p>		
	<p>3154-0-009 - Авиациялық (жолаушыларды, пошта-жүктерді, халықаралық) тасымалдауды ұйымдастыру жөніндегі диспетчер 3154-0-011 - Ұшу жөніндегі диспетчер</p>		

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3154-0-013 - Өндірістік-диспетчерлік қызмет (әуе кемелерін ұшуға дайындауды бақылау, ұшудың тәуліктік жоспарын қамтамасыз ету, ақпараттық-анықтама жұмыстарын ұйымдастыру жөніндегі) диспетчері 3154-0-014 - Іздеу және құтқаруды үйлестіру өңірлік орталығының диспетчері 3154-0-017 - Диспетчер-оператор	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе көлігіндегі технологиялық процестер мен өндірістердің, ӘК ұшуларының және әуе кеңістігін пайдаланудың қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін әуе тасымалдарын және авиациялық жұмыстарды ұйымдастыру, орындау, қамтамасыз ету және оларға қызмет көрсету	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Пайдалану-технологиялық міндеттерді орындау 2. Өндірістік-технологиялық міндеттерді орындау 3. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Ұйымдастыру-басқару қызметін жүргізу
	Дағды 1: ӘК ұшу сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе тасымалы мен авиациялық жұмыстарды ұйымдастыру, қамтамасыз ету және қызмет көрсету. 2. ӘК ұшуларын жоспарлауды жүзеге асыру, ұшулардың жұмыс жоспарларын жасау. 3. Әк және авиациялық инфрақұрылым объектілерін пайдалануды ақпараттық қамтамасыз ету жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру және орындау. 4. Әк және авиациялық инфрақұрылым объектілерін пайдалану кезінде қызмет көрсету, сервис, жөндеу және басқа да қызметтер бойынша өндірістік бағдарламаларды айқындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұлттық және халықаралық әуе заңнамасы. 2. ӘК күштік қондырғыларының, жүйелер мен аспаптық Жабдықтардың жұмыс принциптері. 3. Әуе кемелері мен күштік қондырғылардың пайдалану шектеулері. 4. ӘК-нің ең аз жабдықтарының тізбесі, ӘК-нің ұшу-техникалық сипаттамаларына массаны тиеу мен бөлудің әсері. 5. Әк массасы мен орталықтандырылуын, отын шығынын және отын бойынша ұшу ұзақтығын есептеу ережесі. ӘК ұшуларын Жедел жоспарлау. 6. Бағыттар бойынша крейсерлік ұшуларды жоспарлау және қосалқы әуеайлақты (тікұшақ айлағын) таңдау рәсімдері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылады
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе заңнамасының талаптарына сәйкес авиациялық инфрақұрылым объектілерін пайдалану.

Еңбек функциясы 1: Пайдалану-технологиялық міндеттерді орындау	Дағды 2: Техникалық жүйелер мен объектілерді пайдалану	<p>2. Енгізілетін жабдықты қабылдауды және игеруді жүзеге асыру.</p> <p>3. ӘК ұшуларын бақылаудың, навигациялық және метеорологиялық қамтамасыз етудің радиоэлектрондық байланыс жүйелерін пайдалану.</p> <p>4. Пайдаланылатын жабдықтың жұмысқа қабілеттілігін тексеруді жүзеге асыру.</p> <p>5. Жабдықтың техникалық жай-күйі мен қалдық ресурсын тексеруді жүзеге асыру, профилактикалық тексерулерді және жабдықтың ағымдағы жөндеуін ұйымдастыру және қамтамасыз ету.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұлттық және халықаралық әуе заңнамасы. 2. ӘК күштік қондырғыларының, жүйелер мен аспаптық Жабдықтардың жұмыс принциптері. 3. Әуе кемелері мен күштік қондырғылардың пайдалану шектеулері. 4. ӘК-нің ең аз жабдықтарының тізбесі, ӘК-нің ұшу-техникалық сипаттамаларына массаны тиеу мен бөлудің әсері. 5. Әк массасы мен орталықтандырылуын, отын шығынын және отын бойынша ұшу ұзақтығын есептеу ережесі. ӘК ұшуларын Жедел жоспарлау. 6. Бағыттар бойынша крейсерлік ұшуларды жоспарлау және қосалқы әуеайлақты (тікұшақ айлағын) таңдау рәсімдері.
	Дағды 3: Құжаттаманы әзірлеу және жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әк және авиациялық инфрақұрылым объектілеріне қызмет көрсетуді регламенттейтін пайдалану құжаттамасын әзірлеу. 2. Пайдаланылатын жабдықты пайдалану жөніндегі нұсқаулықтарды әзірлеу. 3. Өндірістік-техникалық құжаттаманы әзірлеу. Әк және авиациялық инфрақұрылым объектілерін пайдалану тиімділігін арттыру жөніндегі іс-шараларды әзірлеу және іске асыру. 4. ӘК ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды әзірлеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұлттық және халықаралық әуе заңнамасы. 2. ӘК күштік қондырғыларының, жүйелер мен аспаптық Жабдықтардың жұмыс принциптері. 3. Әуе кемелері мен күштік қондырғылардың пайдалану шектеулері. 4. ӘК-нің ең аз жабдықтарының тізбесі, ӘК-нің ұшу-техникалық сипаттамаларына массаны тиеу мен бөлудің әсері. 5. Әк массасы мен орталықтандырылуын, отын шығынын және отын бойынша ұшу ұзақтығын есептеу ережесі. ӘК ұшуларын Жедел жоспарлау.

		6. Бағыттар бойынша крейсерлік ұшуларды жоспарлау және қосалқы әуеайлақты (тікұшақ айлағын) таңдау рәсімдері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
	Дағды 1: Ұшу ақпаратын талдау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесіндегі статистикалық деректер мен хабарламаларды талдау . 2. Ұшу қауіпсіздігінің аспектілерін талдау және олардың жағдайын бағалау. 3. Авиациялық оқиғалардың дамуындағы себеп-салдарлық байланыстарды талдау. 4. Әуе тасымалы мен авиациялық жұмыстарды орындау кезінде қауіпті факторларды анықтау. 5. Әуе тасымалы мен авиациялық жұмыстарды орындау кезінде тәуекелдерді жою бойынша тиімді шараларды әзірлеу және енгізу. 6. ӘК ұшу-қону сипаттамаларына талдау жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұлттық және халықаралық әуе заңнамасы. 2. ӘК күштік қондырғыларының, жүйелер мен аспаптық Жабдықтардың жұмыс принциптері. 3. Әуе кемелері мен күштік қондырғылардың пайдалану шектеулері. 4. ӘК-нің ең аз жабдықтарының тізбесі, ӘК-нің ұшу-техникалық сипаттамаларына массаны тиеу мен бөлудің әсері. 5. Әк массасы мен орталықтандырылуын, отын шығынын және отын бойынша ұшу ұзақтығын есептеу ережесі. ӘК ұшуларын Жедел жоспарлау. 6. Бағыттар бойынша крейсерлік ұшуларды жоспарлау және қосалқы әуеайлақты (тікұшақ айлағын) таңдау рәсімдері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
	Дағды 2:	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Материалдарды, жабдықтарды, тиісті алгоритмдерді және өндірістік-технологиялық процестердің параметрлерін есептеу бағдарламаларын тиімді пайдалану. 2. Өндірістік-технологиялық процестерді әзірлеу және жетілдіру және өндірістік-технологиялық тәртіптің сақталуын бақылауды жүзеге асыру. 3. ӘК ұшуларының өндірісін жедел бақылауды жүзеге асыру. 4. Алдын ала және ұшу алдындағы навигациялық және өзге де есептеулер жүргізу. 5. ӘК ұшуларының навигациялық жоспарларын жасау.

Еңбек функциясы 2: Өндірістік-технологиялық міндеттерді орындау	ӘК және авиациялық инфрақұрылым объектілерін пайдалану кезіндегі техникалық бақылау	<p>6. Әуе тасымалы мен авиациялық жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізу кезінде басқа бөлімшелермен өзара іс-қимылды жүзеге асыру.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұлттық және халықаралық әуе заңнамасы. 2. ӘК күштік қондырғыларының, жүйелер мен аспаптық Жабдықтардың жұмыс принциптері. 3. Әуе кемелері мен күштік қондырғылардың пайдалану шектеулері. 4. ӘК-нің ең аз жабдықтарының тізбесі, ӘК-нің ұшу-техникалық сипаттамаларына массаны тиеу мен бөлудің әсері. 5. Әк массасы мен орталықтандырылуын, отын шығынын және отын бойынша ұшу ұзақтығын есептеу ережесі. ӘК ұшуларын Жедел жоспарлау. 6. Бағыттар бойынша крейсерлік ұшуларды жоспарлау және қосалқы әуеайлақты (тікұшақ айлағын) таңдау рәсімдері.
Дағдыны тану мүмкіндігі :		ұсынылады
Дағды 3: Нормативтік құқықтық актілерге және нормативтік-техникалық құжаттарға сәйкес әк және авиациялық инфрақұрылым объектілерін техникалық пайдалануды қамтамасыз ету		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық оқиғалардың және жердегі ӘК зақымдануының, әуе кеңістігін пайдалану тәртібінің бұзылуының себептерін анықтау. 2. Әуеайлақтарды (тікұшақ айлақтарын) пайдалану және әуежай қызметін ұйымдастыру қағидалары мен рәсімдерін орындау. 3. Әк және авиациялық инфрақұрылым объектілерін пайдалану бойынша технологиялық карталардың талаптарын орындау. 4. Жолаушыларды, багажды және жүктерді авиациялық жұмыстарды және әуе тасымалдарын оларды орындау қағидаларына сәйкес ұйымдастыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұлттық және халықаралық әуе заңнамасы. 2. ӘК күштік қондырғыларының, жүйелер мен аспаптық Жабдықтардың жұмыс принциптері. 3. Әуе кемелері мен күштік қондырғылардың пайдалану шектеулері. 4. ӘК-нің ең аз жабдықтарының тізбесі, ӘК-нің ұшу-техникалық сипаттамаларына массаны тиеу мен бөлудің әсері. 5. Әк массасы мен орталықтандырылуын, отын шығынын және отын бойынша ұшу ұзақтығын есептеу ережесі. ӘК ұшуларын Жедел жоспарлау. 6. Бағыттар бойынша крейсерлік ұшуларды жоспарлау және қосалқы әуеайлақты (тікұшақ айлағын) таңдау рәсімдері.
Дағдыны тану мүмкіндігі :		ұсынылады
		Машықтар:

<p>Еңбек функциясы 3: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау</p>	<p>Дағды 1: Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау</p>	<p>1. Еңбек заңнамасының талаптарын сақтау. 2. Ішкі еңбек ережелерін сақтау. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шараларға қатысу және оларды қамтамасыз ету жөніндегі талаптарды орындау.</p> <p>Білімдер: 1. Еңбек заңнамасы. 2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Ұйымдастыру-басқару қызметін жүргізу</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : Дағды 1: ӘК ұшу өндірісінің жағдайларын жақсарту үшін сапаны басқарудың заманауи жүйелерін пайдалану</p>	<p>Машықтар: 1. Авиациялық кәсіпорындардың ұйымдық-басқару құрылымдарын жетілдіру жолдарын табу. 2. Есеп және құжат айналымы жүйесін ұйымдастыру және жетілдіру. 3. Әк және авиациялық инфрақұрылым объектілерін пайдаланудың ұтымды нормативтерін әзірлеу. 4. Әк және авиациялық инфрақұрылым объектілерін пайдалану тиімділігін арттыру бойынша әдістемелік және өкімдік құжаттардың, техникалық құжаттаманың жобаларын әзірлеуді ұйымдастыру және жүзеге асыру.</p> <p>Білімдер: 1. Ұлттық және халықаралық әуе заңнамасы. 2. ӘК күштік қондырғыларының, жүйелер мен аспаптық Жабдықтардың жұмыс принциптері. 3. Әуе кемелері мен күштік қондырғылардың пайдалану шектеулері. 4. ӘК-нің ең аз жабдықтарының тізбесі, ӘК-нің ұшу-техникалық сипаттамаларына массаны тиеу мен бөлудің әсері. 5. Әк массасы мен орталықтандырылуын, отын шығынын және отын бойынша ұшу ұзақтығын есептеу ережесі. ӘК ұшуларын Жедел жоспарлау. 6. Бағыттар бойынша крейсерлік ұшуларды жоспарлау және қосалқы әуеайлақты (тікұшақ айлағын) таңдау рәсімдері.</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі : ұсынылады</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Жауапкершілік ұйымдастыру қарым-қатынас стресске төзімділік шешімділік</p>	
		<p>1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР</p>

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 3. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509 бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің " жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор	
15. Кәсіптің карточкасы "Борттық радисті":			
Топтың коды:	3523-0		
Қызмет атауының коды:	3523-0-002		
Кәсіптің атауы:	Борттық радисті		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	53-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (53-шығарылым) бекіту туралы" 2021 жылғы 29 желтоқсандағы № 513 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2022 жылғы 17 қаңтарда № 26508 болып тіркелді. 14-параграф-борттық радисті		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Радиотехника, электроника және телекоммуникациялар	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Әуе кемесінің радио және электр жабдығын ұшуда пайдалану кезінде: II-III сыныптардың екі типке дейін немесе ішкі әуе желілеріндегі барлық кластағы тікұшақтар – 5-разряд; ішкі әуе желілеріндегі I сынып және халықаралық әуе желілеріндегі әуе кемесінің екі түріне дейінгі I-II сынып және 5–разрядты борттық радист кемінде 3 жыл жұмыс өтілі – 6-разряд.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Авиациялық оқу орталығы көлемінде кәсіптік даярлау. Бортрадистті біліктілік тексеруді ӘК командирі жүргізеді. Ішкі және халықаралық әуе желілеріндегі жұмыс өтіліне, ӘК сыныптары мен түрлеріне байланысты разрядтарды азаматтық авиация кәсіпорнының тарифтік-біліктілік комиссиясы береді. IELTS ICAO авиациялық ағылшын тілін білу сертификаты 4 деңгей		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3523-0-003 - Әуе радисі 3523-0-006 - Борт радист-сынаушысы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Радио және электр жабдықтарын ұшуда пайдалану және әуе кемесінде ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша бақылау-тексеру жұмыстарын орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
		1. Радиобайланыс аппаратурасын, электр жабдықтарын ұшуды орындауға дайындау 2. Радиобайланыс аппаратурасын ұшу арқылы пайдалану	

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>3. Әуе қозғалысын ұйымдастыру органдарымен радио алмасу және радиобайланыс жүргізу</p> <p>4. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына , санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Халықаралық әуе желілерінде ұшуларды орындау
Еңбек функциясы 1: Радиобайланыс аппаратурасын, электр жабдықтарын ұшуды орындауға дайындау	<p>Дағды 1: ӘК экипажының жай-күйін және кабинасында жұмыс істеуге дайындығын бақылау</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Белгіленген маршрут бойынша ұшу алдында және ұшу аяқталғаннан кейін ӘК-ні сыртқы тексеруді жүргізу.</p> <p>2. Жол бойындағы метеорологиялық деректерді талдау, метеорологиялық жағдайды бағалау.</p> <p>3. Ішкі әуе желілерінде және халықаралық әуе желілерінде ұшу үшін тиісті құжаттаманы дайындау .</p> <p>4. Навигациялық жағдайды талдау және бағалау.</p> <p>5. Әк экипажының кабинасында радиобайланыстың, электр жабдықтарының жай-күйі мен жұмысқа дайындығын бақылау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ӘК-нің ұшу-техникалық деректері, радио және электр жабдықтарын ұшуда пайдаланудың орналасуы мен тәртібі.</p> <p>2. Ұшу кезеңдері бойынша борттық радио операторының функционалдық міндеттері.</p> <p>3. Ұшуға дайындық тәртібі және әк экипаж мүшелерінің әдеттегі және ерекше ұшу жағдайларында ұшу сатылары бойынша өзара іс-қимыл схемасы.</p> <p>4. Метеорологиялық кодтар және ұшу жолындағы нақты ауа райы және ауа райы болжамы туралы ақпараттың мазмұны.</p> <p>ұсынылады</p>
Еңбек функциясы 2: Радиобайланыс аппаратурасын ұшу арқылы пайдалану	<p>Дағды 1: Радиобайланыс аппаратурасының сенімді жұмысын қамтамасыз ету және тұрақты екі жақты байланысты қолдау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу кезінде радиобайланыс схемаларын нақтылау.</p> <p>2. Әуе қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі диспетчердің нұсқаулары және метеорологиялық жағдай туралы ӘК командиріне уақтылы хабарлау.</p> <p>3. Әк командиріне радиобайланыс жабдықтарының жұмысындағы барлық ауытқулар және оларды жою жөніндегі өз ұсыныстары туралы ақпаратты жеткізу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Радио және электр жабдықтарын пайдалану тәртібі.</p> <p>2. Радио және электр жабдықтарының ықтимал ақаулары, оларды анықтау және жою әдістері.</p>

		3. Базаға дейін ұшу үшін рұқсат етілетін ақаулар тізбесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
Еңбек функциясы 3: Әуе қозғалысын ұйымдастыру органдарымен радио алмасу және радиобайланыс жүргізу	Дағды 1: Қабылданған диспетчерлік нұсқауларды дәл және уақтылы орындай отырып, белгіленген фразеологизмдерді қолдану	Машықтар: 1. Әк бортынан метеорологиялық және өзге де ақпаратты беру. 2. Борттық радиобайланыс журналын жүргізу. 3. Аэронавигациялық ақпарат бюросының техникасына тиісті құжаттаманы тапсыру. Білімдер: 1. Радио алмасу мен радиобайланысты орнату және жүргізу тәртібі. 2. Радио алмасудың тәртібі мен фразеологиясы. 3. Радио және электр жабдықтарын ұшу-техникалық пайдалану жөніндегі аэронавигациялық ақпарат қызметінің құжаттамасы және оны жүргізу тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылады
Еңбек функциясы 4: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау	Дағды 1: Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау	Машықтар: 1. Еңбек заңнамасының талаптарын сақтау. 2. Ішкі еңбек ережелерін сақтау. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шараларға қатысу және оларды қамтамасыз ету жөніндегі талаптарды орындау. Білімдер: 1. Еңбек заңнамасы. 2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Қосымша еңбек функциясы 1: Халықаралық әуе желілерінде ұшуларды орындау	Дағды 1: Қабылданған диспетчерлік нұсқауларды шет тілінде дәл және уақтылы орындай отырып әк ұшуының қалыпты және ерекше жағдайларында белгіленген радио алмасу фразеологиясын пайдалану	Машықтар: 1. Халықаралық әуе желілерінде ұшу үшін ӘК - де орнатылған жабдықты пайдалану. 2. Шет тілінде халықаралық әуе желілерінде әуежайлардың жерүсті қызметтерімен радио алмасуды жүргізу. Білімдер: 1. Халықаралық әуе желілерінде ұшу үшін ӘК-де орнатылған жабдықтардың тізбесі. 2. Қолданыстағы талаптарға, нормативтерге және өзге де құжаттарға сәйкес халықаралық әуе желілерінде ұшу тәртібі. 3. Әуе қозғалысының ерекшеліктері және халықаралық әуе желілерінде байланысты ұйымдастыру. 4. Кедендік талаптар және шекаралық бақылау.

		5. Халықаралық әуе желілеріндегі әуежайлардың жерүсті қызметтерімен қарым-қатынас жасау үшін қажетті көлемде шет тілі және ӘК ұшуының қалыпты және ерекше жағдайларында радио алмасу фразеологиясы.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылады	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Аналитикалық ойлау күрделі техникалық құрылғылармен жұмыс істеуге бейімділік жауапкершілік табандылық және стресске төзімділік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. БТБА, 53-шығарылым, 14-параграф-борттық радио операторы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 3. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 4. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 6. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Авиациялық штурман	
16. Кәсіптің карточкасы "Авиациялық штурман":			
Топтың коды:	3152-2		
Қызмет атауының коды:	3152-2-011		
Кәсіптің атауы:	Авиациялық штурман		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Электромеханикалық жабдықтарға техникалық қызмет көрсету, жөндеу және пайдалану (түрлері және салалары бойынша)	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Ұшу құрамының куәлігі бар авиациялық персонал арасынан штурмандарды даярлау көлемі 200 сағаттан кем емес.		

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3152-2-002 - Штурман (авиациядағы) 2172-2-013 - Ұшқыш-штурман	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұшуға дайындық, ұшу карталарын ресімдеу және авиациялық кәсіпорын жұмысының ерекшелігін ескере отырып ұшуды есептеу	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Штурмандық ұшу жоспарын әзірлеу 2. Авиацияны арнайы қолдану үшін деректерді есептеу 3. Маршрут бойынша және арнайы жұмыстарды орындау ауданында берілген ұшу режимін сақтау 4. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау
	Қосымша еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарын жүргізуге қатысу
Еңбек функциясы 1: Штурмандық ұшу жоспарын әзірлеу	Дағды 1: Ұшуды жоспарлау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Берілген маршрут пен жұмыс ауданы бойынша аймақтың тік бөлігін сызыңыз. 2. Қауіпсіз ұшу биіктігін есептеңіз. 3. Жердегі және ұшудағы навигациялық, метеорологиялық, орнитологиялық жағдайды талдау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе құқығы. 2. Ұшу сипаттамалары, ӘК жоспарлау және жүктеу. 3. Штурманға қатысты адамның мүмкіндіктері. 4. Авиациялық метеорология. 5. Әуе навигациясы. 6. Пайдалану ережелері (AIP, NOTAM, бірақ авиациялық кодтар, қысқартулар мен ұшу карталары, маршрут бойынша ұшу, төмендету және аспаптарға кіру). 7. Ұшу негіздері. 8. Байланыс ережелері және радио алмасу фразеологизмдері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 2:	Дағды 1: Авиациялық есептерді жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК командирінің және ол басқаратын әуе қозғалысын басқару пунктінің командаларын орындау. 2. Ұшу кезінде отынның нақты шығыны мен қалдығын және олардың инженерлік-штурмандық есептеуге сәйкестігін ескеру қажет. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе құқығы. 2. Ұшу сипаттамалары, ӘК жоспарлау және жүктеу. 3. Штурманға қатысты адамның мүмкіндіктері. 4. Авиациялық метеорология.

<p>Авиацияны арнайы қолдану үшін деректерді есептеу</p>		<p>5. Әуе навигациясы. 6. Пайдалану ережелері (AIP, NOTAM, бірақ авиациялық кодтар, қысқартулар мен ұшу карталары, маршрут бойынша ұшу, төмендету және аспаптарға кіру). 7. Ұшу негіздері. 8. Байланыс ережелері және радио алмасу фразеологизмдері.</p>
<p>Еңбек функциясы 3: Маршрут бойынша және арнайы жұмыстарды орындау ауданында берілген ұшу режимін сақтау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : Дағды 1: Ұшу жоспары мен бағытын ұстану</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК-ні берілген жұмыс ауданына, қону алаңына (жүкті түсіру), қону әуесайлағына төмендету және қонуға кіру үшін шығару. 2. Лауазымдық міндеттеріне сәйкес ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөнінде шаралар қабылдау. 3. Борттық және қол сағаттарының көрсеткіштерін салыстырыңыз. 4. Жедел аэронавигациялық ақпараттың құжаттарын бақылау даналарымен салыстырып тексеру жүргізу.</p> <p>Білімдер: 1. Әуе құқығы. 2. Ұшу сипаттамалары, ӘК жоспарлау және жүктеу. 3. Штурманға қатысты адамның мүмкіндіктері. 4. Авиациялық метеорология. 5. Әуе навигациясы. 6. Пайдалану ережелері (AIP, NOTAM, бірақ авиациялық кодтар, қысқартулар мен ұшу карталары, маршрут бойынша ұшу, төмендету және аспаптарға кіру). 7. Ұшу негіздері. 8. Байланыс ережелері және радио алмасу фразеологизмдері.</p>
<p>Еңбек функциясы 4: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : Дағды 1: Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау</p>	<p>Машықтар: 1. Еңбек заңнамасының талаптарын сақтау. 2. Ішкі еңбек ережелерін сақтау. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шараларға қатысу және оларды қамтамасыз ету жөніндегі талаптарды орындау.</p> <p>Білімдер: 1. Еңбек заңнамасы. 2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : ұсынылмайды</p>	<p>ұсынылмайды</p>

Қосымша еңбек функциясы 1: Іздестіру және апаттық-құтқару жұмыстарын жүргізуге қатысу	Дағды 1: Жеделдігі мен жеделдігі жоғары режимде жұмыс істеу	Машықтар: 1. ӘК-ні берілген жұмыс ауданына, қону алаңына (жүкті түсіру), қону әуеайлағына төмендету және қонуға кіру үшін шығару. 2. ӘК командирінің және ол басқаратын әуе қозғалысын басқару пунктінің командаларын орындау. 3. Ұшу кезінде отынның нақты шығыны мен қалдығын және олардың инженерлік-штурмандық есептеуге сәйкестігін ескеру қажет.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: 1. Әуе құқығы. 2. Ұшу сипаттамалары, ӘК жоспарлау және жүктеу. 3. Штурманға қатысты адамның мүмкіндіктері. 4. Авиациялық метеорология. 5. Әуе навигациясы. 6. Пайдалану ережелері (AIP, NOTAM, бірақ авиациялық кодтар, қысқартулар мен ұшу карталары, маршрут бойынша ұшу, төмендету және аспаптарға кіру). 7. Ұшу негіздері. 8. Байланыс ережелері және радио алмасу фразеологизмдері.
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Аналитикалық ойлау күрделі техникалық құрылғылармен жұмыс істеуге бейімділік жауапкершілік табандылық және стресске төзімділік	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 3. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509 бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	Бортинженер (бортмеханик)
17. Кәсіптің карточкасы "Бортинженер (бортмеханик)":		
Топтың коды:	2172-3	
Қызмет атауының коды:	2172-3-001	
Кәсіптің атауы:	Бортинженер (бортмеханик)	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5	

СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информгалы біліммен байланыс:	Авиациялық оқу орталығының бағдарламасы бойынша теориялық даярлықтың көлемі 200 сағаттан кем емес, ұшу даярлығының көлемі 100 сағаттан кем емес.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2172-3-002 - Бортмеханик-нұсқаушы 3115-4-008 - Борт механигі 3115-4-009 - Борт механик-инструкторы 3115-4-015 - Борт технигі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	ӘК пайдалануды бақылау және жерде және ұшуда туындайтын ақауларды жою.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ұшу алдында ӘК тексеру 2. Ұшудағы ӘК пайдалану параметрлерін бақылау 3. Ұшу кезінде пайда болатын ақауларды жою 4. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Төтенше жағдайлар кезінде ұшуларды орындау	
Еңбек функциясы 1: Ұшу алдында ӘК тексеру	Дағды 1: ӘК алдын ала және ұшу алдындағы дайындықты жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> Бекітілген құралдың сақталуын және оның жарамдылығын қамтамасыз ету. Борттық пайдалану құжаттамасын уақтылы ресімдеу. ӘК бортында құжаттаманың, отынның, майдың, арнайы сұйықтықтардың, газдардың қажетті мөлшерінің болуын тексеру. Ұшу алдында экипаж кабинасын тексеріп, ӘК-ні қорытынды сыртқы қарап-тексеруді жүргізу. Жанармай құю құралдарының жұмысын бақылау, авиаотын, май және арнайы сұйықтықтар маркасының сәйкестігін және ӘК-нің нақты үлгісінде қолдануға рұқсаттың болуын тексеру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> Әуе құқығы. Навигация негіздері. ӘК бойынша жалпы білім, ӘК жүйелерінің жұмыс принципі және пайдаланылуы. 	

		<p>4. Ұшу сипаттамалары, жоспарлау және жүктеу. 5. Бортинженерге қатысты адамның мүмкіндіктері. 6. ӘК пайдалану ережелері. 7. Метеорологияның эксплуатациялық аспектілері. 8. Ұшу негіздері. 9. Байланыс ережелері және радио алмасу фразеологизмдері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 2: Ұшудағы ӘК пайдалану параметрлерін бақылау	<p>Дағды 1: ӘК қозғалтқыштары мен борттық жүйелерінің жұмысына мониторинг жүргізу</p>	<p>Машықтар: 1. Ұшуда әк қозғалтқыштары мен борттық жүйелерін басқару. 2. Аспаптар мен жарық сигналдық таблолардың көрсеткіштері бойынша ұшудың барлық кезеңдеріндегі Қозғалтқыштар мен борттық жүйелер жұмысының нормативтік көрсеткіштерге сәйкестігін тексеру. 3. Ұшудағы авиаотынның, майдың және арнайы сұйықтықтардың шығынын және олардың қалдығын бақылау.</p> <p>Білімдер: 1. Әуе құқығы. 2. Навигация негіздері. 3. ӘК бойынша жалпы білім, ӘК жүйелерінің жұмыс принципі және пайдаланылуы. 4. Ұшу сипаттамалары, жоспарлау және жүктеу. 5. Бортинженерге қатысты адамның мүмкіндіктері. 6. ӘК пайдалану ережелері. 7. Метеорологияның эксплуатациялық аспектілері. 8. Ұшу негіздері. 9. Байланыс ережелері және радио алмасу фразеологизмдері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 3: Ұшу кезінде пайда болатын ақауларды жою	<p>Дағды 1: ӘК күштік қондырғылары мен борттық жүйелерінің</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК күштік қондырғылары мен борттық жүйелерінің жұмысындағы ауытқуларды уақтылы анықтау. 2. ӘК командиріне анықталған ауытқулар туралы уақтылы хабарлау және оларды жою жөнінде ұсыныстар беру. 3. Ұшуда авариялық жағдайдың пайда болуын анықтау және анықталған ақауларды жою кезінде экипаж мүшелерінің өзара іс-қимылын қамтамасыз ету. 4. Ұшуда пайда болған және жою үшін қол жетімді ӘК қозғалтқыштары мен борттық жүйелерінің ақауларын жою.</p> <p>Білімдер: 1. Әуе құқығы.</p>

	жұмысқа қабілеттілігін қалпына келтіру жөнінде шаралар қабылдау	<p>2. Навигация негіздері.</p> <p>3. ӘК бойынша жалпы білім, ӘК жүйелерінің жұмыс принципі және пайдаланылуы.</p> <p>4. Ұшу сипаттамалары, жоспарлау және жүктеу.</p> <p>5. Бортинженерге қатысты адамның мүмкіндіктері.</p> <p>6. ӘК пайдалану ережелері.</p> <p>7. Метеорологияның эксплуатациялық аспектілері.</p> <p>8. Ұшу негіздері.</p> <p>9. Байланыс ережелері және радио алмасу фразеологизмдері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 4: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау	<p>Дағды 1:</p> <p>Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Еңбек заңнамасының талаптарын сақтау.</p> <p>2. Ішкі еңбек ережелерін сақтау.</p> <p>3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шараларға қатысу және оларды қамтамасыз ету жөніндегі талаптарды орындау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Еңбек заңнамасы.</p> <p>2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері.</p> <p>3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Қосымша еңбек функциясы 1: Төтенше жағдайлар кезінде ұшуларды орындау	<p>Дағды 1:</p> <p>Ұшудағы авариялық жағдайларға ден қою</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК-де жүктерді орналастыруды ұйымдастыру.</p> <p>2. Авиациялық техниканы тексеру, оның ақауларының себептерін анықтау, талдау және жою.</p> <p>3. Авиациялық техниканың ақауларының алдын алу бойынша шаралар қабылдау.</p> <p>4. ӘК борттық журналын және басқа да есептік-есептік құжаттаманы жүргізу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әуе құқығы.</p> <p>2. Навигация негіздері.</p> <p>3. ӘК бойынша жалпы білім, ӘК жүйелерінің жұмыс принципі және пайдаланылуы.</p> <p>4. Ұшу сипаттамалары, жоспарлау және жүктеу.</p> <p>5. Бортинженерге қатысты адамның мүмкіндіктері.</p> <p>6. ӘК пайдалану ережелері.</p> <p>7. Метеорологияның эксплуатациялық аспектілері.</p> <p>8. Ұшу негіздері.</p> <p>9. Байланыс ережелері және радио алмасу фразеологизмдері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Аналитикалық ойлау	

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	күрделі техникалық құрылғылармен жұмыс істеуге бейімділік жауапкершілік табандылық және стресске төзімділік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 3. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509 бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Инженер-инспектор по безопасности полетов	
18. Кәсіптің карточкасы "Бортмеханик-нұсқаушы":			
Топтың коды:	2172-3		
Қызмет атауының коды:	2172-3-002		
Кәсіптің атауы:	Бортмеханик-нұсқаушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Авиациялық оқу орталығының бағдарламасы бойынша теориялық даярлық көлемі 200 сағаттан кем емес, ұшу даярлығының көлемі 100 сағаттан кем емес, бортинженер (бортмеханик) лауазымында жұмыс тәжірибесі 3 жылдан кем емес, бортинженер (бортмеханик) лауазымында авариясыз ұшу 150 сағаттан кем емес		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2172-3-001 - Борт инженері (борт механигі)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұшу құрамының авиациялық-техникалық даярлығына ұйымдық-әдістемелік басшылық жасау, авиациялық техниканы ұшу пайдалану қағидаларының сақталуын, экипаждардың авиациялық техниканы ұшу пайдалану қағидаларын кәсіби даярлауды және орындауын бақылау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
		1. Бортинженерлердің (бортмеханиктердің) жұмысын бақылау, бақылау және орындау.	

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>2. Бортинженерлерді (бортмеханиктерді) оқыту және жаттықтыру</p> <p>3. Бортинженерлердің (бортмеханиктердің) жұмысын жетілдіру</p> <p>4. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Бортинженерлерді (бортмеханиктерді) кадрлық әкімшілендіруге қатысу
Еңбек функциясы 1: Бортинженерлердің (бортмеханиктердің) жұмысын бақылау, бақылау және орындау.	<p>Дағды 1:</p> <p>Ұшу экипаждарының, құжаттардың және авиациялық техниканың жай-күйінің супервайзингі</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК экипаждарын алдын ала даярлау және ұшақтарды ұшу алдындағы даярлау сапасын бақылау.</p> <p>2. Бортинженерлерді (бортмеханиктерді) даярлауға және олардың жұмысына қатысты кеме және ұшу-штабтық құжаттаманың дұрыс ресімделуін бақылау.</p> <p>3. Бортинженерлер мен бортмеханиктердің дайындығы мен жұмысын ұйымдастыруда командалық-ұшу құрамына практикалық және әдістемелік көмек көрсету.</p> <p>4. Жаңа авиациялық техниканы игеру және енгізу.</p> <p>5. Нормативтік құқықтық актілердің, ұйымдастырушылық-өкімдік құжаттардың талаптарына сәйкес ӘК қызмет көрсетудің толықтығы мен сапасын бақылау.</p> <p>6. Жай-күйі ұшу қауіпсіздігі талаптарына сай келмейтін ӘК ұшуына тыйым салу.</p> <p>7. Авиациялық инциденттерге, оқиғаларға және олардың алғышарттарына тергеу жүргізу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әуе құқығы, навигация, метеорология, практикалық аэродинамика, ӘК жүйелерін орнату және пайдалану, ұшу сипаттамалары, жоспарлау және тиеу салаларындағы сараптамалық білім.</p> <p>2. ӘК техникалық қызмет көрсету және оның сапасын бақылау әдістері.</p> <p>3. Ұшуды ұйымдастыру мен орындауды, авиациялық техниканы ұшуды пайдалануды, бортинженерлерді (бортмеханиктерді) даярлау процесін регламенттейтін нормативтік құжаттар.</p> <p>4. Авиациялық оқиғалар мен инциденттерді тергеп-тексеру қағидалары.</p> <p>5. Ұшу жұмысын ұйымдастыру негіздері және ұшуды оқыту әдістемесі.</p> <p>6. Ұшу құрамының кәсіби даярлығының жай-күйі.</p>
		Машықтар:

<p>Еңбек функциясы 2: Бортинженерлерді (бортмеханиктерді) оқыту және жаттықтыру</p>	<p>Дағды 1: Бортинженерлерге (бортмеханиктерге) нұсқау беру және олардың білімін тексеру</p>	<p>1. Бортинженерлермен (бортмеханиктермен) өткізілетін сабақтардың, емтихандардың және басқа да іс-шаралардың сапасын бақылау. 2. Бортинженерлердің (бортмеханиктердің) ауада және тренажерде теориялық білімі мен практикалық жұмысына тексеру жүргізу. 3. Экипаждар жіберетін ӘК ұшуды пайдалану ережелерінің қателіктері мен бұзушылықтарына талдау жүргізу және олардың алдын алу бойынша алдын алу шараларын әзірлеу. 4. ӘК ұшуды пайдалану қағидалары туралы қанағаттанарлықсыз білім көрсеткен немесе оларды өрескел бұзуға жол берген бортинженерлерді (бортмеханиктерді) ұшудан шеттету.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әуе құқығы, навигация, метеорология, практикалық аэродинамика, ӘК жүйелерін орнату және пайдалану, ұшу сипаттамалары, жоспарлау және тиеу салаларындағы сараптамалық білім. 2. ӘК техникалық қызмет көрсету және оның сапасын бақылау әдістері. 3. Ұшуды ұйымдастыру мен орындауды, авиациялық техниканы ұшуды пайдалануды, бортинженерлерді (бортмеханиктерді) даярлау процесін регламенттейтін нормативтік құжаттар. 4. Авиациялық оқиғалар мен инциденттерді тергеп-тексеру қағидалары. 5. Ұшу жұмысын ұйымдастыру негіздері және ұшуды оқыту әдістемесі. 6. Ұшу құрамының кәсіби даярлығының жай-күйі.</p>
<p>Еңбек функциясы 3: Бортинженерлердің (бортмеханиктердің) жұмысын жетілдіру</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : Дағды 1: ӘК ұшуды пайдаланудың (үздік практикасының бенчмаркингі</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК ұшуды пайдалануды жетілдіру мәселелері бойынша іс-шаралар мен ұсыныстар әзірлеу. 2. Авиациялық техниканы ұшуды пайдаланудың озық тәжірибесін, авиациялық-техникалық даярлаудың озық әдістерін, авиаотынды үнемдеу бойынша ұшу экипаждары жұмысының озық тәсілдерін зерделеу, талдау және ұшу практикасына енгізу. 3. Әзірленетін ұсынымдарды жетілдіру және жүйелеу жолымен авиациялық техниканы ұшуды пайдаланудың, ұшуларды орындаудың бірыңғай әдістемесін енгізу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әуе құқығы, навигация, метеорология, практикалық аэродинамика, ӘК жүйелерін орнату және пайдалану, ұшу сипаттамалары, жоспарлау және тиеу салаларындағы сараптамалық білім. 2. ӘК техникалық қызмет көрсету және оның сапасын бақылау әдістері.</p>

		<p>3. Ұшуды ұйымдастыру мен орындауды, авиациялық техниканы ұшуды пайдалануды, бортинженерлерді (бортмеханиктерді) даярлау процесін регламенттейтін нормативтік құжаттар.</p> <p>4. Авиациялық оқиғалар мен инциденттерді тергеп-тексеру қағидалары.</p> <p>5. Ұшу жұмысын ұйымдастыру негіздері және ұшуды оқыту әдістемесі.</p> <p>6. Ұшу құрамының кәсіби даярлығының жай-күйі.</p>
<p>Еңбек функциясы 4: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау</p>	<p>Дағды 1: Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбек заңнамасының талаптарын сақтау. 2. Ішкі еңбек ережелерін сақтау. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шараларға қатысу және оларды қамтамасыз ету жөніндегі талаптарды орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбек заңнамасы. 2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Бортинженерлерді (бортмеханиктерді) кадрлық әкімшілендіруге қатысу</p>	<p>Дағды 1: Адами капиталды функционалды басқару</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Командалық және нұсқаушы лауазымдарға бортинженерлерді (бортмеханиктерді) іріктеуді жүргізу. 2. Бортинженерлерді (бортмеханиктерді) іріктеу және даярлау мәселелері бойынша ұсынымдар әзірлеу, олардың жұмыс орнында тағылымдамадан өтуін ұйымдастыру. 3. Нормативтік-құқықтық құжаттардың талаптарына сәйкес әк командалық-ұшу, нұсқаушы және ұшу құрамы бойынша ұшуды пайдалану бойынша ұсынымдар әзірлеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе құқығы, навигация, метеорология, практикалық аэродинамика, ӘК жүйелерін орнату және пайдалану, ұшу сипаттамалары, жоспарлау және тиеу салаларындағы сараптамалық білім. 2. ӘК техникалық қызмет көрсету және оның сапасын бақылау әдістері. 3. Ұшуды ұйымдастыру мен орындауды, авиациялық техниканы ұшуды пайдалануды, бортинженерлерді (бортмеханиктерді) даярлау процесін регламенттейтін нормативтік құжаттар. 4. Авиациялық оқиғалар мен инциденттерді тергеп-тексеру қағидалары.

		5. Ұшу жұмысын ұйымдастыру негіздері және ұшуды оқыту әдістемесі. 6. Ұшу құрамының кәсіби даярлығының жай-күйі.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Аналитикалық ойлау күрделі техникалық құрылғылармен жұмыс істеуге бейімділік жауапкершілік табандылық және стресске төзімділік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 3. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509 бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Ұшақ ұшқышы	
	6	Тікұшақ ұшқышы	
19. Кәсіптің карточкасы "Ұшақ ұшқышы":			
Топтың коды:	2172-1		
Қызмет атауының коды:	2172-1-007		
Кәсіптің атауы:	Ұшақ ұшқышы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Коммерциялық әуе көлігінде бір моторлы немесе көп моторлы ұшақтарда жалғыз ұшқыш ретінде жұмыс істеу үшін аспаптар – АҰЕ (IR) бойынша ұшуға рұқсаты бар CPL(A), MPL, ATPL (A) куәлігін алу үшін ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарын 6B167 – ұшу пайдалану білім беру бағдарламасы бойынша ЖОО-да оқытудың кешенді курсы. EALTS ICAO 4 Level авиациялық ағылшын тілін білу сертификаты		
	2172-2-008 - Ұшқыш-сынаушы		

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2172-1-002 - Инспектор-ұшқыш 2172-1-008 - Ұшу нұсқаушысы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Коммерциялық әуе көлігінде бір моторлы немесе көп қозғалтқышты ұшақтарда жалғыз ұшқыш ретінде авиациялық жұмыстарды орындау. Бір моторлы ұшақтарда жалғыз ұшқыш ретінде немесе көп моторлы ұшақтарда көпмүшелі экипаждың ұшқышы, екінші ұшқыш немесе ӘК командирі ретінде әуе тасымалдарын орындау.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ең жоғары сертификатталған ұшу салмағы 5700 кг-нан асатын CPL (A) ұшақтарында ӘК ұшуды пайдалану 2. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау
	Қосымша еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. АҰЕ бойынша ұшуларды орындау (Instrument rating)
	Дағды 1: Ұшу тапсырмасын орындауға дайындық	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҰПН-мен және әуе қозғалысына қызмет көрсету құжаттарымен жұмыс істеу. 2. Ұшудың, ӘК массасының және орталықтандырудың параметрлерін есептеуді жүргізу, ӘК-ні ұшу алдындағы тексеру мен қызмет көрсетуді жүргізу. 3. Әуеайлақтың қозғалыс және ұшу сызбаларын оқып, соқтығысудың алдын алу шараларын қабылдау. 4. Ауа-райы болжамын, метеоминимумдарды басшылыққа алыңыз. 5. Ұшу алдындағы брифингтен өту, такси жүргізу және ұшу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оның сипаттамаларын, ерекшеліктері мен шектеулерін қоса алғанда, ұшу тапсырмасы орындалатын әуе кемесінің техникалық жай-күйі туралы білім. 2. Ауа-райы болжамдарын, жел жағдайларын, турбуленттілікті және ұшу қауіпсіздігіне әсер етуі мүмкін басқа факторларды қоса алғанда, ұшу маршрутындағы метеорологиялық жағдайлар туралы білім. 3. Әуе кеңістігі және ұшу ережелері, оның ішінде биіктік пен жылдамдық шектеулері, қол жетімділігі шектеулі аймақтар және төтенше жағдайлар туындаған кездегі әрекеттер туралы білім. 4. Диспетчерлік қызметтермен және әуе қозғалысының басқа да қатысушыларымен байланыс рәсімдері мен ережелері туралы білім. 5. Әуе кемесінде қону, ұшу, навигация және әртүрлі маневрлерді орындау рәсімдері туралы білім.

Еңбек функциясы 1:
Ең жоғары
сертификатталған ұшу
салмағы 5700 кг-нан
асатын CPL (A)
ұшақтарында ӘК ұшуды
пайдалану

	<p>6. Жабдықты тексеруді, террористік қатерлерге қарсы іс-қимылды және қауіпсіздіктің басқа аспектілерін қоса алғанда, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету рәсімдері туралы білім.</p> <p>7. Әуе кемесінің бортында Төтенше жағдайлар туындаған кезде шұғыл эвакуациялау және алғашқы көмек көрсету рәсімдері туралы білім.</p> <p>8. Ұшу тапсырмаларының орындалуын реттейтін және ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ететін әуе қызметінің нормативтік актілері мен ережелері туралы білім.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Қалыпты жағдайда ұшу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сыртқы көрнекі бағдарларды пайдалана отырып, ӘК басқару. 2. Қалыпты жағдайда және бүйірлік желмен ұшу және қону. 3. Навигациялық құралдарды қолдана отырып, жолды санауды басқарыңыз. 4. Әуе қозғалысына қызмет көрсету ережелерін, байланыс процедураларын және фразеологизмдерді сақтау. 5. Бақыланатын әуеайлақтың транзитімен ұшып келу, ұшып шығу және ұшып өту. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшақтың және оның жүйелерінің жұмыс принциптерін білу. 2. Ұшу ережелері мен рәсімдерін білу. 3. Ұшу бағытын жоспарлау және жүзеге асыру ережелерін білу. 4. Метеорологияны білу және ауа-райын ескере білу. 5. Әр түрлі ұшу режимдерінде ұшақты басқару ерекшеліктері. 6. Апаттық және қауіпсіз қону процедураларын білу. 7. Диспетчерлік қызметтермен және әуе қозғалысының басқа да қатысушыларымен радио алмасу ережесі. 8. Басқа әуе кемелерімен өзара әрекеттесу ережелерін білу. 9. Қауіпсіздік шараларын және авариялық жағдайлардың алдын алуды білу. 10. EALTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-ні өте төмен әуе жылдамдығымен басқару, ӘК-ні бастапқы және дамыған тоқтау сатысынан тану және шығару, штопорға түсудің алдын алу.

	<p>Дағды 3: Совершение полетов в сложных условиях</p>	<p>2. ӘК-ні өте жоғары әуе жылдамдығымен басқару, жоспарлауда ӘК-ні тік спиральдан жасау және шығару.</p> <p>3. Қысқа жолақтан көтерілу, кедергілерді жеңу, шектеулі жолаққа кону.</p> <p>4. Борттық жабдықтың ақаулары кезінде және ұшудың басқа да ерекше жағдайларында ӘК басқару.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұшақтың аэродинамикасы және оны басқару принциптері.</p> <p>2. Ауа райы жағдайлары, соның ішінде жел, бұлттылық, турбуленттілік және т. б.</p> <p>3. Аэродром жағдайлары және жергілікті навигацияның ерекшеліктері.</p> <p>4. Авариялық рәсімдерді қоса алғанда, күрделі жағдайларда ұшуды қауіпсіз орындау рәсімдері.</p> <p>5. Ұшақ қозғалтқыштары мен жүйелерінің жұмыс ерекшеліктері.</p> <p>6. Коммуникациялық процедуралар және әуе қозғалысының басқа қатысушыларымен өзара әрекеттесу.</p> <p>7. Ұшақтардың жұмысын реттейтін ережелер мен ережелер.</p> <p>8. EALTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау</p>	<p>Дағды 1: Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Соблюдать требования трудового законодательства.</p> <p>2. Следовать правилам трудового внутреннего распорядка.</p> <p>3. Участвовать в мероприятиях по безопасности и охране труда, производственной санитарии, пожарной безопасности и выполнять требования по их обеспечению.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Еңбек заңнамасы.</p> <p>2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері.</p> <p>3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу жоспарының ATS, ұшу жоспарының IFR және ұшу журналын дайындаңыз.</p> <p>2. Ұшу кезінде аспаптық рәсімдерді орындау, биіктік өлшегішті және аэробатикалық-навигациялық кешеннің басқа да аспаптарын орнату.</p>

<p>Дағды 1: Аспаптар бойынша ұшуға дайындық және ұшу</p>	<p>3. ATS пунктімен байланыс мәселелерін келісу, радиобайланыс рәсімдерін орындау.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемесінің пилотаждық-навигациялық аспаптарымен жұмыс істеу қағидалары. 2. Ұшу, қону, навигация, төмендету және т. б. рәсімдерді қоса алғанда, аспаптар бойынша ұшу рәсімдері мен ережелерін білу. 3. Осы ақпарат негізінде шешім қабылдау үшін бақылау тақтасындағы ақпаратты түсіндіру ережелері. 4. Метеорологиялық жағдайларды және олардың аспаптар бойынша ұшуға әсерін білу. 5. Трафикті басқаруды және диспетчерлермен байланысты қоса алғанда, маршруттарды жоспарлау және аспаптар бойынша ұшуларды орындау ережелері. 6. Ұшу қауіпсіздігі қағидалары және оларды аспаптар бойынша ұшу кезінде сақтау тәсілдері.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Жалпы ұшуды орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшақты әртүрлі жылдамдықта көлденең ұшуды қоса алғанда, аспаптар бойынша басқару, ЭК-ні триммирлеу. 2. Стандартты бұрылыспен (Rate 1 turn) көтерілу және төмендеу арқылы кері бұрылыстар жасаңыз. 3. Ерекше позициялардан шығыңыз (unusual attitude), соның ішінде 45° тұрақты айналмалы бұрылыстар және төмендеген кезде тік бұрылыстар. 4. Көлденең ұшуда, көтерілу және төмендеу вирустарында және қону конфигурациясында ұшуда тоқтап калудан қалпына келтіру. 5. Ұшақты "шектеулі панель" режимінде басқару: тұрақты теруді және төмендетуді орындау, жоспарланған курсқа шығу арқылы белгіленген биіктікте стандартты бұрылыстарды орындау, Ерекше позициялардан қалпына келтіру (unusual attitude).
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшудың және әуе кемесін басқарудың негізгі қағида-татарын білу. 2. Әуе кемесінің негізгі құралдары мен аспаптарының жұмыс істеу және калибрлеу принциптерін білу. 3. GPS, VOR, ILS және басқа радионавигациялық жүйелер сияқты навигациялық жабдықтармен жұмыс істеу процедуралары мен ережелерін білу. 4. Ұшу-қону алаңдарының әртүрлі түрлерінде аспаптық қонуға кіруді орындау процесін білу.

Қосымша еңбек функциясы 1: АҰЕ бойынша ұшуларды орындау (Instrument rating)

	<p>5. Авариялық мінез-құлық ережелері мен рәсімдерін және аспаптар бойынша ұшу кезінде қиын жағдайлардан шығуды білу.</p> <p>6. Медициналық талаптар мен ұшу физиологиясын білу.</p> <p>7. EALTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Бағыт бойынша IFR процедураларын орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Электрондық навигациялық жүйелерді қолдана отырып, оны түсіруді қоса алғанда, жол сызығын қадағалаңыз. 2. Радиотехникалық құралдарды қолданыңыз. 3. Көлденең ұшуды, кесуді, бағытты, биіктік пен жылдамдықты басқаруды, қуатты реттеуді орындаңыз. 4. Орнату биіктік өлшегіш. 5. Ұшу уақытын және болжамды келу уақытын (Eta) бағалаңыз, маршрутта күтуді орындаңыз (enroute holding). 6. Ұшу барысын бақылау, ұшу журналын жүргізу, отын шығынын бақылау, ӘК жүйелерін басқару. 7. Мұздан қорғау процедураларын орындаңыз. 8. ATS-пен байланыс орнатыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навигациялық жабдықтармен жұмыс істеуді білу, карталарды және олардың символикасын түсіну, маршруттар мен навигация нүктелерін есептеу. 2. Ұшу бағыты бойынша ауа райы құбылыстарын, метеорологиялық ақпаратты және ауа райы болжамдарын білу. 3. Радио жабдықтарды, бақылау пункттерімен және басқа да әуе кемелерімен радио алмасу рәсімдерін білу. 4. Әуе қозғалысының халықаралық және Ұлттық ережелерін білу, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету рәсімдерін түсіну. 5. ӘК жұмысының және оны ұшуды пайдаланудың негізгі қағидаттарын білу. 6. Ұшу кезіндегі төтенше жағдайлардағы іс-қимыл алгоритмдерін және ұшу қауіпсіздігінің параметрлерін білу. 7. EALTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навигация құралдарын орнатыңыз және тексеріңіз, жабдықты анықтаңыз.

	<p>2. Келу процедураларын орындаңыз, биіктік өлшегішті тексеріңіз.</p> <p>3. Төмен түсу, қону және қону кезіндегі тексерулерді қоса алғанда, қону және қону кезінде келіссөздер жүргізу.</p> <p>4. Қуту процедурасын орындаңыз (Holding procedure).</p> <p>5. Қону уақытын бағалау.</p> <p>6. Бағытты, биіктікті және жылдамдықты басқарыңыз (тұрақтандырылған қону).</p> <p>7. Екінші айналымға барыңыз, қонуға қайта кіру процедураларын орындаңыз.</p> <p>8. ATS-пен байланыс орнатыңыз.</p>
<p>Дағды 4: Отырғызу процедураларын орындау</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтық рәсімдер мен әуе қозғалысының ережелерін білу. 2. Ұшақтың жұмыс істеу принциптерін және оның басқару жүйелерін білу. 3. Қонуды үйлестіру үшін диспетчерлік қызметпен радио алмасуды білу. 4. Қону мүмкіндігі туралы шешім қабылдау үшін метеоминимумдарды білу. 5. Әуеайлақта қауіпсіз қону және бағдарлау техникасын білу. 6. Курсты, жылдамдықты және биіктікті басқару ережелерін білу. 7. Қону үшін қолайлы орынды таңдау үшін жер бедерінің ерекшеліктерін білу. 8. Қонуды орындау кезінде экипаждың іс-қимылын үйлестіру ережелерін білу. 9. EALTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшқаннан кейін немесе екінші айналымға шыққаннан кейін қозғалтқыштың істен шығуын анықтаңыз. 2. Қону, екінші айналымға кетеді және бір қозғалтқыштың істен шығуы жағдайында қонуға қайта кіруді жүзеге асырады. 3. Бір қозғалтқыш істен шыққан кезде қонуға және қонуға барыңыз. 4. ATS-пен байланыс орнатыңыз.
<p>Дағды 5: Жұмыс істемейтін қозғалтқышпен ұшуды орындау</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс істемейтін қозғалтқышы бар апаттық қону процедуралары мен әдістері. 2. Қауіпсіз қонуды қамтамасыз ету үшін ең жақсы ұшу жолын таңдау ережелері. 3. Ұшу қашықтығын тиімді басқару үшін биіктік пен ұшу жылдамдығы арасындағы байланыс.

		<p>4. ӘК практикалық аэродинамикасы.</p> <p>5. Көмек алу және апаттық қонуды үйлестіру үшін диспетчерлік орталықпен байланыс ережелері.</p> <p>6. Жұмыс істемейтін қозғалтқышпен ұшуды орындауға байланысты тәуекелдер мен қауіптерді бағалау және басқару әдістері.</p> <p>7. Қозғалтқыш істен шыққан кездегі әрекеттер алгоритмі.</p>	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Аналитикалық ойлау</p> <p>күрделі техникалық құрылғылармен жұмыс істеуге бейімділік</p> <p>жауапкершілік</p> <p>табандылық және стресске төзімділік</p> <p>қарым-қатынас</p> <p>тәртіп</p> <p>өзін-өзі бақылау</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 3. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509 бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.</p>		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Ұшқыш-сынаушы	
20. Кәсіптің карточкасы "Тікұшақ ұшқышы":			
Топтың коды:	2172-9		
Қызмет атауының коды:	2172-9-002		
Кәсіптің атауы:	Тікұшақ ұшқышы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			

Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	CPL(H) / ATPL(H) куәлігін алу үшін ұшу аппараттары мен қозғалтқыштарды 6B167 - Ұшу пайдалану білім беру бағдарламасы бойынша ЖОО-да кешенді оқыту курсы. EALTS ICAO 4 Level авиациялық ағылшын тілін білу сертификаты	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2172-2-008 - Ұшқыш-сынаушы 2172-1-002 - Инспектор-ұшқыш 2172-1-008 - Ұшу нұсқаушысы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Коммерциялық әуе көлігінде ең жоғары сертификатталған ұшу салмағы 3180 кг астам тікұшақтарда ұшқыш ретінде әуе тасымалдарын және авиациялық жұмыстарды орындау	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ең жоғары сертификатталған ұшу салмағы 3180 кг-нан асатын CPL(H) тікұшақтарында ӘК ұшуды пайдалану 2. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау
	Қосымша еңбек функциялары:	1. АҰЕ бойынша ұшуларды орындау (Instrument rating)
	Дағды 1: Ұшу тапсырмасын орындауға дайындық	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҰПН-мен және әуе қозғалысына қызмет көрсету құжаттарымен жұмыс істеу. 2. Ұшудың, ӘК массасының және орталықтандырудың параметрлерін есептеуді жүргізу, ӘК-ні ұшу алдындағы тексеру мен қызмет көрсетуді жүргізу. 3. Әуеайлақтың қозғалыс және ұшу сызбаларын оқып, соқтығысудың алдын алу шараларын қабылдау. 4. Ауа-райы болжамын, метеоминимумдарды басшылыққа алыңыз. 5. Ұшу алдындағы брифингтен өту, такси жүргізу және ұшу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оның сипаттамаларын, ерекшеліктері мен шектеулерін қоса алғанда, ұшу тапсырмасы орындалатын әуе кемесінің техникалық жай-күйі туралы білім. 2. Ауа-райы болжамдарын, жел жағдайларын, турбуленттілікті және ұшу қауіпсіздігіне әсер етуі мүмкін басқа факторларды қоса алғанда, ұшу маршрутындағы метеорологиялық жағдайлар туралы білім. 3. Әуе кеңістігі және ұшу ережелері, оның ішінде биіктік пен жылдамдық шектеулері, қол жетімділігі шектеулі аймақтар және төтенше жағдайлар туындаған кездегі әрекеттер туралы білім. 4. Диспетчерлік қызметтермен және әуе қозғалысының басқа да қатысушыларымен байланыс рәсімдері мен ережелері туралы білім.

		<p>5. Әуе кемесінде қону, ұшу, навигация және әртүрлі маневрлерді орындау рәсімдері туралы білім.</p> <p>6. Жабдықты тексеруді, террористік қатерлерге қарсы іс-қимылды және қауіпсіздіктің басқа аспектілерін қоса алғанда, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету рәсімдері туралы білім.</p> <p>7. Әуе кемесінің бортында Төтенше жағдайлар туындаған кезде шұғыл эвакуациялау және алғашқы көмек көрсету рәсімдері туралы білім.</p> <p>8. Ұшу тапсырмаларының орындалуын реттейтін және ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ететін әуе қызметінің нормативтік актілері мен ережелері туралы білім.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
<p>Еңбек функциясы 1: Ең жоғары сертификатталған ұшу салмағы 3180 кг-нан асатын CPL(H) тікұшақтарында ӘК ұшуды пайдалану</p>	<p>Дағды 2: Қалыпты жағдайда ұшу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тікұшақты сыртқы көрнекі белгілерді қолдана отырып басқарыңыз. 2. Ұшу, қону, көктем, ұқыптылық, бұрылыстар, ілулі және шығуға қалыпты ауысу. 3. Бүйірден және артқа ілулі қозғалыңыз, орнында бұрылыстар жасаңыз. 4. Максималды бұрылу бұрыштарымен бұрылыстар жасаңыз. 5. Өткелдерді, жылдам аялдамаларды, ілеспе желмен маневр жасауды, беткейлерге қонуды және ұшуды орынданыз. 6. 180° бұрылысты орындауды қоса алғанда, аспаптар бойынша ұшулар жасау. 7. Көрнекі бағдарларды пайдалана отырып, жолды есептей отырып және ауа райы жағдайлары нашарлаған кезде радионавигациялық құралдарды қолдана отырып, маршрут бойынша ұшуларды орындау, мәжбүрлі қонуды қайтару немесе орындау бойынша дұрыс әрекеттер жасау. 8. Әуе қозғалысына қызмет көрсету ережелерін, байланыс процедураларын және фразеологизмдерді сақтау. 9. Бақыланатын тікұшақ айлағының транзитімен ұшып келу, ұшып шығу және ұшып өту. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тікұшақтың және оның жүйелерінің жұмыс принциптерін білу. 2. Ұшу ережелері мен рәсімдерін білу. 3. Ұшу бағытын жоспарлау және жүзеге асыру ережелерін білу. 4. Метеорологияны білу және ауа-райын ескере білу. 5. Тікұшақты ұшудың әртүрлі режимдерінде ұшудың ерекшеліктері. 6. Апаттық және қауіпсіз қону процедураларын білу.

	<p>7. Диспетчерлік қызметтермен және әуе қозғалысының басқа да қатысушыларымен радио алмасу ережесі.</p> <p>8. Басқа әуе кемелерімен өзара әрекеттесу ережелерін білу.</p> <p>9. Қауіпсіздік шараларын және авариялық жағдайлардың алдын алуды білу.</p> <p>10. EALTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Қиын жағдайларда ұшулар жасау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авторотация, қозғалтқыштың істен шығуы кезінде авариялық процедураларды жүргізу, егер бұл тікұшақтың белгілі бір түріне тән болса, жердегі резонанстан шығу. 2. Құйынды сақинаны бастапқы кезеңде тану және одан тікұшақты шығару. 3. Авторотацияға қону, қозғалтқыштың істен шығуымен қону, мәжбүрлі қону. 4. Жабдықтың істен шығуы, қозғалтқыштың, басқарудың, электр және гидравликалық жүйелердің ақаулары кезінде авариялық шаралар қабылдау. 5. Шектеулі қуаттылықта және шектеулі кеңістікте маневр жасаңыз, соның ішінде оларда және олардан әртүрлі тапсырмаларды орындау үшін дайын емес сайттарды таңдау. 6. Тек негізгі аэробатикалық құрылғыларды қолдана отырып ұшу, 180о бұрылысын орындау және бұлтқа кездейсоқ түсуді қоса алғанда, ерекше жағдайдан шығару. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тікұшақтың аэродинамикасы және оны басқару принциптері. 2. Ауа райы жағдайлары, соның ішінде жел, бұлттылық, турбуленттілік және т. б. 3. Аэродром жағдайлары және жергілікті навигацияның ерекшеліктері. 4. Авариялық рәсімдерді қоса алғанда, күрделі жағдайларда ұшуды қауіпсіз орындау рәсімдері. 5. Тікұшақ қозғалтқыштары мен жүйелерінің жұмыс ерекшеліктері. 6. Коммуникациялық процедуралар және әуе қозғалысының басқа қатысушыларымен өзара әрекеттесу. 7. Тікұшақтарды пайдалануды реттейтін ережелер мен нормативтер. 8. EALTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>

<p>Еңбек функциясы 2: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау</p>	<p>Дағды 1: Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау</p>	<p>Машықтар: 1. Еңбек заңнамасының талаптарын сақтау. 2. Ішкі еңбек ережелерін сақтау. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шараларға қатысу және оларды қамтамасыз ету жөніндегі талаптарды орындау.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Білімдер: 1. Еңбек заңнамасы. 2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	<p>Дағды 1: Аспаптар бойынша ұшуға дайындық және ұшу</p>	<p>Машықтар: 1. Ұшу жоспарының АТР, ұшу жоспарының IFR және ұшу журналын дайындаңыз. 2. Ұшу кезінде аспаптық рәсімдерді орындау, биіктік өлшегішті және аэробатикалық-навигациялық кешеннің басқа да аспаптарын орнату. 3. АТР пунктімен байланыс мәселелерін келісу, радиобайланыс рәсімдерін орындау.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Білімдер: 1. Әуе кемесінің пилотаждық-навигациялық аспаптарымен жұмыс істеу қағидалары. 2. Ұшу, қону, навигация, төмендету және т. б. рәсімдерді қоса алғанда, аспаптар бойынша ұшу рәсімдері мен ережелерін білу. 3. Осы ақпарат негізінде шешім қабылдау үшін бақылау тақтасындағы ақпаратты түсіндіру ережелері. 4. Метеорологиялық жағдайларды және олардың аспаптар бойынша ұшуға әсерін білу. 5. Трафикті басқаруды және диспетчерлермен байланысты қоса алғанда, маршруттарды жоспарлау және аспаптар бойынша ұшуларды орындау ережелері. 6. Ұшу қауіпсіздігі қағидалары және оларды аспаптар бойынша ұшу кезінде сақтау тәсілдері.</p>
		<p>Машықтар: 1. Тікұшақты аспаптар бойынша басқару, соның ішінде әртүрлі жылдамдықта көлденең ұшу. 2. Стандартты бұрылыспен (Rate 1 turn) көтерілу және төмендеу арқылы кері бұрылыстар жасаңыз. 3. Көлденең ұшуда, көтерілу және төмендеу вирустарында және қону конфигурациясында ұшуда тоқтап қалудан қалпына келтіру.</p> <p>Білімдер:</p>

<p>Дағды 2: Жалпы ұшуды орындау</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшудың және әуе кемесін басқарудың негізгі қағидаттарын білу. 2. Әуе кемесінің негізгі құралдары мен аспаптарының жұмыс істеу және калибрлеу принциптерін білу. 3. GPS, VOR, ILS және басқа радионавигациялық жүйелер сияқты навигациялық жабдықтармен жұмыс істеу процедуралары мен ережелерін білу. 4. Ұшу-қону алаңдарының әртүрлі түрлерінде аспаптық қонуға кіруді орындау процесін білу. 5. Авариялық мінез-құлық ережелері мен рәсімдерін және аспаптар бойынша ұшу кезінде қиын жағдайлардан шығуды білу. 6. Медициналық талаптар мен ұшу физиологиясын білу. 7. EALTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: АҰЕ бойынша ұшуларды орындау (Instrument rating)</p>	<p>Дағды 3: Бағыт бойынша IFR процедураларын орындау</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Электрондық навигациялық жүйелерді қолдана отырып, оны түсіруді қоса алғанда, жол сызығын қадағалаңыз. 2. Радиотехникалық құралдарды қолданыңыз. 3. Көлденең ұшуды, кесуді, бағытты, биіктік пен жылдамдықты басқаруды, қуатты реттеуді орындаңыз. 4. Орнату биіктік өлшегіш. 5. Ұшу уақытын және болжамды келу уақытын (Eta) бағалаңыз, маршрутта күтуді орындаңыз (entroute holding). 6. Ұшу барысын бақылау, ұшу журналын жүргізу, отын шығынын бақылау, ӘК жүйелерін басқару. 7. Мұздан қорғау процедураларын орындаңыз. 8. ATS-пен байланыс орнатыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навигациялық жабдықтармен жұмыс істеуді білу, карталарды және олардың символикасын түсіну, маршруттар мен навигация нүктелерін есептеу. 2. Ұшу бағыты бойынша ауа райы құбылыстарын, метеорологиялық ақпаратты және ауа райы болжамдарын білу. 3. Радио жабдықтарды, бақылау пункттерімен және басқа да әуе кемелерімен радио алмасу рәсімдерін білу. 4. Әуе қозғалысының халықаралық және Ұлттық ережелерін білу, ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету рәсімдерін түсіну. 5. ӘК жұмысының және оны ұшуды пайдаланудың негізгі қағидаттарын білу.

	<p>6. Ұшу кезіндегі төтенше жағдайлардағы іс-қимыл алгоритмдерін және ұшу қауіпсіздігінің параметрлерін білу.</p> <p>7. EALTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Дағды 4: Отырғызу процедураларын орындау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навигация құралдарын орнатыңыз және тексеріңіз, жабдықты анықтаңыз. 2. Келу процедураларын орындаңыз, биіктік өлшегішті тексеріңіз. 3. Төмен түсу, қону және қону кезіндегі тексерулерді қоса алғанда, қону және қону кезінде келіссөздер жүргізу. 4. Күту процедурасын орындаңыз (Holding procedure). 5. Қону уақытын бағалау. 6. Бағытты, биіктікті және жылдамдықты басқарыңыз (тұрақтандырылған қону). 7. Екінші айналымға барыңыз, қонуға қайта кіру процедураларын орындаңыз. 8. ATS-пен байланыс орнатыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтық рәсімдер мен әуе қозғалысының ережелерін білу. 2. Тікұшақтың жұмыс істеу принциптерін және оның басқару жүйелерін білу. 3. Қонуды үйлестіру үшін диспетчерлік қызметпен радио алмасуды білу. 4. Қону мүмкіндігі туралы шешім қабылдау үшін метеоминимумдарды білу. 5. Әуеайлақта қауіпсіз қону және бағдарлау техникасын білу. 6. Курсты, жылдамдықты және биіктікті басқару ережелерін білу. 7. Қону үшін қолайлы орынды таңдау үшін жер бедерінің ерекшеліктерін білу. 8. Қонуды орындау кезінде экипаждың іс-қимылын үйлестіру ережелерін білу. 9. EALTS ICAO 4 деңгейіндегі авиациялық ағылшын тілін білу.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшқаннан кейін немесе екінші айналымға шыққаннан кейін қозғалтқыштың істен шығуын анықтаңыз. 2. Қону, екінші айналымға кетеді және бір қозғалтқыштың істен шығуы жағдайында қонуға қайта кіруді жүзеге асырады.

	<p>Дағды 5: Жұмыс істемейтін қозғалтқышпен ұшуды орындау</p>	<p>3. Бір қозғалтқыш істен шыққан кезде қонуға және қонуға барыңыз. 4. АТС-пен байланыс орнату.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Білімдер: 1. Жұмыс істемейтін қозғалтқышы бар апаттық қону процедуралары мен әдістері. 2. Қауіпсіз қонуды қамтамасыз ету үшін ең жақсы ұшу жолын таңдау ережелері. 3. Ұшу қашықтығын тиімді басқару үшін биіктік пен ұшу жылдамдығы арасындағы байланыс. 4. ӘК практикалық аэродинамикасы. 5. Көмек алу және апаттық қонуды үйлестіру үшін диспетчерлік орталықпен байланыс ережелері. 6. Жұмыс істемейтін қозғалтқышпен ұшуды орындауға байланысты тәуекелдер мен қауіптерді бағалау және басқару әдістері. 7. Қозғалтқыш істен шыққан кездегі әрекеттер алгоритмі.</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Аналитикалық ойлау күрделі техникалық құрылғылармен жұмыс істеуге бейімділік жауапкершілік табандылық және стресске төзімділік қарым-қатынас тәртіп өзін-өзі бақылау</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 3. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509 бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 6</p>	<p>Кәсіптің атауы: Ұшқыш-сынаушы</p>
<p>21. Кәсіптің карточкасы "Ұшқыш-сынаушы":</p>		
<p>Топтың коды:</p>	<p>2172-2</p>	
<p>Қызмет атауының коды:</p>	<p>2172-2-008</p>	
<p>Кәсіптің атауы:</p>	<p>Ұшқыш-сынаушы</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>6</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:</p>		

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	ұшу жұмысының өтілі кемінде 3 жыл, ұшу уақыты кемінде 1500 сағат, ir(A)/ir(h) міндетті аспаптық рейтингі бар ATPL(A)/ATPL(H) немесе CPL(A)/ CPL(H) куәлігінің болуы, ұшу нұсқаушысы біліктілігінің болуы FI (A) / FI(H), FI(MNG) / FI(AG) / FI(S)/FI(B), TRI / SFI, CRI, шетелдік сынақ ұшқыштар мектебінде оқыту.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Бейінді жоғары (жоғары оқу орнынан кейінгі) білімі, ұшу жұмысының өтілі кемінде 3 жыл, ұшу уақыты кемінде 1500 сағат, ir(A)/ir(h) міндетті аспаптық рейтингі бар ATPL(A)/ATPL(H) немесе CPL(A)/ CPL(H) куәлігінің болуы, ұшу нұсқаушысы біліктілігінің болуы FI (A) / FI(H), FI(MNG) / FI(AG) / FI(S)/FI(B), TRI / SFI, CRI, шетелдік сынақ ұшқыштар мектебінде оқыту.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жаңа технологиялардың қауіпсіздігі мен тиімділігін одан әрі сертификаттау және тексеру үшін жаңа ұшу аппараттарына, сондай-ақ сериялық шығару басталған ӘК-ге ұшу сынақтарын жүргізу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық техникаға ұшу сынақтарын жүргізу 2. ӘК конструкциясы мен басқару жүйелерін оңтайландыру бойынша ұсынымдар әзірлеу 3. Авиациялық техниканың ұшу сынақтарының нәтижелерін құжаттау 4. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау 	
	Қосымша еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Жаңа ұшу аппараттарын, сондай-ақ сериялық шығару басталған ӘК ұшқыштарын ұшуды пайдалануға үйрету 	
Еңбек функциясы 1:		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК ұшу сипаттамаларын тексеру (басқарушылық, тұрақтылық, маневрлік, ұшудың әртүрлі биіктіктері мен жылдамдықтарындағы өнімділік). 2. Сыни жағдайларды қоса алғанда, ұшудың әртүрлі жағдайларында ӘК қауіпсіздігін тексеру. 3. Ықтимал кемшіліктерді анықтау үшін ұшудың әртүрлі режимдеріндегі ӘК мінез-құлқы туралы деректердің кең ауқымын жинақтау және өңдеу. 	
	Дағды 1: ӘК практикалық ұшу сынақтары	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу аппараттарының, қозғалтқыштардың, басқару, навигация және байланыс жүйелерінің дизайны. 	

Авиациялық техникаға ұшу сынақтарын жүргізу		<p>2. Ұшақтың (тікұшақтың) аэродинамикасы және практикалық аэродинамикасы.</p> <p>3. Қиын жағдайларда аэробатикалық маневр жасау және пилоттау ережелері.</p> <p>4. Ұшу сынақтарын жүргізу әдістемелері.</p> <p>5. Ұшу қауіпсіздігінің әртүрлі параметрлерін тексеруге арналған сынақ әдістері.</p> <p>6. Өуе заңнамасы, авиациялық нормалар мен стандарттар.</p> <p>7. Әк сертификаттау талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 2: ӘК конструкциясы мен басқару жүйелерін оңтайландыру бойынша ұсынымдар әзірлеу	<p>Дағды 1: Жаңа ұшу аппараттарын, сондай-ақ сериялық шығару басталған ӘК әзірлеушілерімен және пайдаланушыларымен ынтымақтастық</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК конструкциясы мен басқару жүйелерін оңтайландыру, сондай-ақ ұшуды пайдаланудың басқа аспектілері бойынша ұсынымдар қалыптастыру.</p> <p>2. ӘК-нің ұшу және техникалық сипаттамаларын олардың әзірлеушілері мен болашақ пайдаланушыларына арттыру тәсілдері туралы ақпарат беру.</p> <p>3. Жаңа авиациялық техниканың, технологиялардың немесе жүйелердің ұшу шарттарымен тиімділігі мен үйлесімділігін бағалау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұшу аппараттарының, қозғалтқыштардың, басқару, навигация және байланыс жүйелерінің дизайны.</p> <p>2. Ұшақтың (тікұшақтың) аэродинамикасы және практикалық аэродинамикасы.</p> <p>3. Қиын жағдайларда аэробатикалық маневр жасау және пилоттау ережелері.</p> <p>4. Ұшу сынақтарын жүргізу әдістемелері.</p> <p>5. Ұшу қауіпсіздігінің әртүрлі параметрлерін тексеруге арналған сынақ әдістері.</p> <p>6. Өуе заңнамасы, авиациялық нормалар мен стандарттар.</p> <p>7. ӘК сертификаттау талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 1:	<p>Машықтар:</p> <p>1. Авиациялық техниканың ұшу сынақтарының нәтижелерін талдау.</p> <p>2. Әк конструкциясы мен басқару жүйелерін пысықтау және жақсарту жөнінде негізделген шешімдер қабылдау.</p> <p>3. Эксперименттік авиациялық техниканы жетілдіру бойынша ұсыныстар мен ұсынымдарды негіздей отырып, жұмыс құжаттамасын жүргізу және есеп беру құжаттамасын жасау.</p> <p>Білімдер:</p>

<p>Еңбек функциясы 3: Авиациялық техниканың ұшу сынақтарының нәтижелерін құжаттау</p>	<p>Эксперименттік ұшуларды орындау туралы жұмыс және есепті құжаттаманы ресімдеу</p>	<p>1. Ұшу аппараттарының, қозғалтқыштардың, басқару, навигация және байланыс жүйелерінің дизайны. 2. Ұшақтың (тікұшақтың) аэродинамикасы және практикалық аэродинамикасы. 3. Қиын жағдайларда аэробатикалық маневр жасау және пилоттау ережелері. 4. Ұшу сынақтарын жүргізу әдістемелері. 5. Ұшу қауіпсіздігінің әртүрлі параметрлерін тексеруге арналған сынақ әдістері. 6. Әуе заңнамасы, авиациялық нормалар мен стандарттар. 7. ӘК сертификаттау талаптары.</p>
<p>Еңбек функциясы 4: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау</p>	<p>Дағды 1: Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау</p>	<p>Машықтар: 1. Еңбек заңнамасының талаптарын сақтау. 2. Ішкі еңбек ережелерін сақтау. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шараларға қатысу және оларды қамтамасыз ету жөніндегі талаптарды орындау.</p> <p>Білімдер: 1. Еңбек заңнамасы. 2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
<p>Еңбек функциясы 5: Авиациялық техниканың ұшу сынақтарының нәтижелерін құжаттау</p>	<p>Дағды 1: Теориялық дайындық жүргізу</p>	<p>Машықтар: 1. Оқу бағдарламаларын құру, сабақтарды жоспарлау. 2. Аудиториялық оқытуды жүргізу. 3. Ұшу Имитациялық тренажерларын қоса алғанда, оқу құралдарын пайдаланыңыз. 4. Студенттердің, оқушылардың және тыңдаушылардың үлгерімін бағалау. 5. Студенттердің, оқушылардың және тыңдаушылардың білім деңгейін тексеру. 6. Студенттердің, оқушылардың және тыңдаушылардың қателіктерін талдау және түзету.</p> <p>Білімдер: 1. Оқыту мен оқытудың педагогикалық әдістері. 2. Авиациялық психология. 3. Ұшуды оқыту әдістемесі.</p>
<p>Еңбек функциясы 6: Авиациялық техниканың ұшу сынақтарының нәтижелерін құжаттау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 7: Авиациялық техниканың ұшу сынақтарының нәтижелерін құжаттау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК пайдалану бойынша кабинада (гондолада) тренажер өткізу.</p>

Қосымша еңбек функциясы 1:
Жаңа ұшу аппараттарын, сондай-ақ сериялық шығару басталған ӘК ұшқыштарын ұшуды пайдалануға үйрету

<p>Дағды 2: ӘК кабинасында (гондолада) тренажер өткізу</p>	<p>2. ӘК пилоттау техникасы бойынша кабинада (гондолада) тренажер өткізу. 3. Ұшу кезінде ерекше жағдайларда іс-қимылдар бойынша кабинада (гондолада) тренажер өткізу.</p> <p>Білімдер: 1. Оқыту мен оқытудың педагогикалық әдістері. 2. Авиациялық психология. 3. Ұшуды оқыту әдістемесі.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Жер үсті дайындығын жүргізу</p>	<p>Машықтар: 1. ӘК конструкциясы, қозғалтқыш, кабинаның жабдықтары және оларды жерде және ауада пайдалану ережелері, ӘК тұрағында жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік шаралары бойынша білімдерін үйрету және тексеру. 2. Ұшу алдындағы және ұшудан кейінгі рәсімдер бойынша іс-қимылдар реттілігін пысықтау, оның ішінде ұшу массасын және орталықтандыруды анықтау, ӘК-ні қарау және қызмет көрсету. 3. Әуеайлақ операцияларын және қозғалысты ұйымдастыру, соқтығысудың алдын алу және сақтық шараларын пысықтау. 4. Қозғалтқыштың әртүрлі жұмыс режимдерінде көлденең ұшуды, бұрылыстарды, биіктікті көтеруді және төмендетуді орындауға дайындықты пысықтау. 5. Қозғалтқышты іске қосу, жылыту, сынау және тоқтату, рульдеу және радиобайланыс жаттығуларын жүргізу. 6. Әуеайлақта және әуеайлақ ауданында ұшу өндірісі, ұшу ауданының метеорологиялық ерекшеліктері бойынша оқыту жүргізу. 7. ӘК авариялық-құтқару жабдықтарын пайдалануға үйрету. 8. ӘК жерүсті және техникалық қызмет көрсету туралы ақпаратты жеткізу. 9. Ұшқыш-кандидаттың оқу ұшуларын орындауға дайындығын анықтау.</p> <p>Білімдер: 1. Педагогические методы преподавания и обучения. 2. Авиационная психология. 3. Методика летного обучения.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар: 1. Ұшу жаттығуларын оңтайлы және қауіпсіз орындау үшін сабақ жоспарын жоспарлау және орындау.</p>

	<p>Дағды 4: Ұшу дайындығын жүргізу</p>	<p>2. Ұшқыш студент жіберген тән қателіктерді дұрыс тану және түзету. 3. Қалыпты ұшу режимін қалпына келтіру үшін жеткілікті қауіпсіздік қорын қамтамасыз ету үшін әк массасы мен орталықтандырылуын және ең аз қауіпсіз биіктіктерді ескере отырып, РЛЭ-ге сілтеме жасай отырып, ұшу шектеулері аймағында маневр жасау жаттығуларын пысықтау.</p> <p>Білімдер: 1. Оқыту мен оқытудың педагогикалық әдістері. 2. Авиациялық психология. 3. Ұшуды оқыту әдістемесі.</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>Көшбасшылық қасиеттер шоғырлану жинақ жауапкершілік эмоционалды тұрақтылық шешімділік батылдық жоғары интеллект оқу мүмкіндігі инженерлік-аналитикалық ойлау жүйесі</p> <p>1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 3. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509 бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 6 6</p>	<p>Кәсіптің атауы: Техникалық директор Ұшу қауіпсіздік жөніндегі инженер-инспектор</p>
<p>22. Кәсіптің карточкасы "Техникалық директор":</p>		
<p>Топтың коды:</p>	<p>1329-1</p>	
<p>Қызмет атауының коды:</p>	<p>1329-1-007</p>	
<p>Кәсіптің атауы:</p>	<p>Техникалық директор</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>6</p>	
<p>СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:</p>		
	<p>Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер</p>	

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 91-Параграф. Директор		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	ұшу жұмысының өтілі кемінде 5 жыл, басшылық жұмыс тәжірибесі кемінде 3 жыл.		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:	Бейінді жоғары (жоғары оқу орнынан кейінгі) білімі, ұшу жұмысының өтілі кемінде 5 жыл, басшылық жұмыс тәжірибесі кемінде 3 жыл.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2171-2-014 - Капитан-директор 1329-1-006 - Бас техникалық басшы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	ӘК-нің нормативтік жарамдылығын, берілген сенімділігін және олардың әуе тасымалы мен авиациялық жұмыстарды орындауға дайындығын қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша ұйымдастыру-басқару жұмыстарын жүргізу 2. ӘК ұшуларын техникалық қамтамасыз ету 3. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Сапа менеджменті жүйесін енгізу және жетілдіру	
	Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша шешімдерді қабылдау	Машықтар: 1. ӘК-нің істен шығуы мен ақауларының, авиациялық оқиғалардың және олардың себептері ӘК пайдалану қағидаларын бұзу болуы мүмкін алғышарттардың алдын алу жөніндегі жұмыстарға басшылық жасау. 2. Ақаулы ӘК қалпына келтіруге басшылық жасау, ӘК нормативтік жарамдылығын қамтамасыз ету. 3. Резервтік ӘК ұшуға белгіленген дайындықты қолдау жөніндегі жұмысты ұйымдастыру. 4. Әк қызмет көрсету сапасын арттыру, мерзімін қысқарту және өзіндік құнын төмендету бойынша жұмысты ұйымдастыру. Білімдер: 1. Бағыныштылардың жұмысын ұйымдастыру принциптері, олардың өндірістік міндеттерді орындауы. 2. Авиациялық техниканың ТҚК сапасына байланысты ұшулардың қауіпсіздігі мен жүйелілігі қағидалары.	

Еңбек функциясы 1: Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша ұйымдастыру-басқару жұмыстарын жүргізу	және орындауды ұйымдастыру	3. Ақаулы ӘК жедел қалпына келтіру регламенттері. 4. Еңбек және өндірістік тәртіпті сақтау тәсілдері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Ұшу және техникалық құжаттаманы жүргізуді ұйымдастыру	Машықтар: 1. Пономерлік және өндірістік-техникалық құжаттаманың жүргізілуін бақылау. 2. Бөлімге прогрессивті әдістер мен жаңа құралдарды, озық тәжірибені және еңбекті ғылыми ұйымдастыруды енгізу, ТҚК тиімділігі мен сапасын басқару жүйесін үнемі жетілдіріп отыру. 3. Өндірістік-шаруашылық қызмет үшін қажетті материалдық-техникалық құралдарға өтінімдерді уақтылы әзірлеуді және ұсынуды ұйымдастыру. 4. Материалдық-техникалық құралдар мен отын-энергетикалық ресурстарды үнемді жұмсау жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыру. 5. Белгіленген есептілікті уақтылы ұсыну. Білімдер: 1. Бағыныштылардың жұмысын ұйымдастыру принциптері, олардың өндірістік міндеттерді орындауы. 2. Авиациялық техниканың ТҚК сапасына байланысты ұшулардың қауіпсіздігі мен жүйелілігі қағидалары. 3. Ақаулы ӘК жедел қалпына келтіру регламенттері. 4. Еңбек және өндірістік тәртіпті сақтау тәсілдері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Еңбек функциясы 2: ӘК ұшуларын техникалық қамтамасыз ету	Дағды 1: ӘК ұшу-техникалық пайдалану процестерін жедел басқару	Машықтар: 1. ӘК техникалық жай-күйін және оларға қызмет көрсету сапасын бақылау, ӘК қарау нормаларын орындау. 2. ТҚК жүргізу кезінде ӘК дұрыс орналастырылуын қамтамасыз ету, техникалық және ұшу қызметтері арасында ӘК беру тәртібі туралы талаптардың орындалуын бақылау. 3. ӘК-ні перспективалық және жедел пайдалануды, олардың қызмет көрсетудің мерзімді нысанына кетуін жоспарлауды, ӘК-ні әзірлеуді есепке алуды жүзеге асыру. Білімдер: 1. Бағыныштылардың жұмысын ұйымдастыру принциптері, олардың өндірістік міндеттерді орындауы. 2. Авиациялық техниканың ТҚК сапасына байланысты ұшулардың қауіпсіздігі мен жүйелілігі қағидалары. 3. Ақаулы ӘК жедел қалпына келтіру регламенттері. 4. Еңбек және өндірістік тәртіпті сақтау тәсілдері.

	Дағдыны тану мүмкіндігі : -	
Еңбек функциясы 3: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау	Дағды 1: Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау	Машықтар: 1. Еңбек заңнамасының талаптарын сақтау. 2. Ішкі еңбек ережелерін сақтау. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шараларға қатысу және оларды қамтамасыз ету жөніндегі талаптарды орындау. Білімдер: 1. Еңбек заңнамасы. 2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі : -	
Қосымша еңбек функциясы 1: Сапа менеджменті жүйесін енгізу және жетілдіру	Дағды 1: Ұшу сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету стандарттарын интеграциялау	Машықтар: 1. Сапаны қамтамасыз ету жөніндегі жұмысқа авиациялық персоналды тартуды ұйымдастыру. 2. Сапа менеджменті жүйесін жетілдіру бойынша жобаларға жетекшілік ету. 3. Сапа стандарттарына сәйкес авиакомпанияда құжат айналымы мен ішкі коммуникацияларды қалыптастыру. 4. Сапа менеджменті жүйесінің ішкі аудиттерін жүргізуді ұйымдастыру. Білімдер: 1. Ұшу қауіпсіздігінің нормативтік құжаттары мен стандарттары, оның ішінде халықаралық және Ұлттық ережелер мен регламенттер. 2. Әуе көлігінің техникалық аспектілері, соның ішінде әуе кемесінің құрылысы мен жұмысы. 3. ӘК, жабдықтар мен қауіпсіздік жүйелерінің техникалық жай-күйін тексеру қағидалары мен әдістері. 4. Ұшу алдында және пайдалану процесінде ӘК инспекциялары мен тексерулерін жүргізу рәсімдері мен техникасы. 5. Тәуекелдерді бағалау және авиациялық инциденттер мен оқиғалардың алдын алу бойынша шаралар қабылдау. 6. Авиация саласындағы сапа мен қауіпсіздікті басқару жүйелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі : -	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік бөлшектерге назар аударыңыз қарым-қатынас стресске төзімділік аналитикалық қабілеттер	

	командалық рух икемділік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 3. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509 бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Ұшу қызметінің басшысы	
23. Кәсіптің карточкасы "Ұшу қауіпсіздік жөніндегі инженер-инспектор":			
Топтың коды:	2144-4		
Қызмет атауының коды:	2144-4-026		
Кәсіптің атауы:	Ұшу қауіпсіздік жөніндегі инженер-инспектор		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	ұшу жұмысының өтілі кемінде 5 жыл, басшылық жұмыс тәжірибесі кемінде 3 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Бейінді жоғары (жоғары оқу орнынан кейінгі) білімі, ұшу жұмысының өтілі кемінде 5 жыл, басшылық жұмыс тәжірибесі кемінде 3 жыл.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2144-4-025 - Борт инженер-инспекторы 2171-2-004 - Инспектор-капитан		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету және ӘК ұшуды пайдалануды регламенттейтін құжаттардың талаптарын орындау мәселелерінде авиакомпания персоналының жұмысын бақылауды жүзеге асыру		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. ӘК ұшу қауіпсіздігін өндірістік бақылау 2. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау	

	Қосымша еңбек функциялары:	1. Сапа менеджменті жүйесін енгізу және жетілдіру
	<p>Дағды 1: ӨК ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған ұйымдастырушылық іс-шаралардың орындалуын бақылау</p>	<p>Машықтар: 1. Ұшу қауіпсіздігі бойынша нормативтік-құқықтық, техникалық, өкімдік құжаттарды және өзге де ақпаратты зерделеу бойынша сабақтар өткізуді бақылау. 2. Жергілікті жерлерде ұшу қауіпсіздігі бойынша нормативтік-құқықтық, техникалық және өкімдік құжаттардың талаптарының орындалуын бақылау. 3. Әуежайлардың профилакторияларында, қонақ үйлерінде және авиациялық жұмыстарда ұшу құрамының ұшу алдындағы демалу қағидаларының базадан бөлек сақталуын бақылау.</p> <p>Білімдер: 1. Ұшу қауіпсіздігінің нормативтік құжаттары мен стандарттары, оның ішінде халықаралық және Ұлттық ережелер мен регламенттер. 2. Әуе көлігінің техникалық аспектілері, соның ішінде әуе кемесінің құрылысы мен жұмысы. 3. ӨК, жабдықтар мен қауіпсіздік жүйелерінің техникалық жай-күйін тексеру қағидаттары мен әдістері. 4. Ұшу алдында және пайдалану процесінде ӨК инспекциялары мен тексерулерін жүргізу рәсімдері мен техникасы. 5. Тәуекелдерді бағалау және авиациялық инциденттер мен оқиғалардың алдын алу бойынша шаралар қабылдау. 6. Авиация саласындағы сапа мен қауіпсіздікті басқару жүйелері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 1:	<p>Дағды 2: ӨК ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған техникалық</p>	<p>Машықтар: 1. Ұшу алдындағы дайындық ережелерінің сақталуын, ұшуларды орындауды, ұшуларды талдауды жүргізуді, объективті бақылау құралдарын пайдалануды, пилоттық техниканың, ұшақ жүргізудің сапасын, арнайы даярлық деңгейін, ұшу құрамының және басқа да авиакомпаниялардың теориялық білімі мен практикалық дағдыларын бақылау. 2. Әуеайлақта ӨК, Арнайы автокөлік және жеке құрам қозғалысының ережелерін ұйымдастыруды және сақтауды бақылау. 3. Өк және олардың жабдықтарының жай-күйін бақылау. 4. ӨК пайдалану құқығына арналған құжаттаманың, сондай-ақ ұшу құжаттамасының болуы мен белгіленген талаптарға сәйкестігін тексеруді жүргізу.</p> <p>Білімдер:</p>

<p>ӘК ұшу қауіпсіздігін өндірістік бақылау</p>	<p>іс-шаралардың орындалуын бақылау</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігінің нормативтік құжаттары мен стандарттары, оның ішінде халықаралық және Ұлттық ережелер мен регламенттер. 2. Әуе көлігінің техникалық аспектілері, соның ішінде әуе кемесінің құрылысы мен жұмысы. 3. ӘК, жабдықтар мен қауіпсіздік жүйелерінің техникалық жай-күйін тексеру қағидаттары мен әдістері. 4. Ұшу алдында және пайдалану процесінде ӘК инспекциялары мен тексерулерін жүргізу рәсімдері мен техникасы. 5. Тәуекелдерді бағалау және авиациялық инциденттер мен оқиғалардың алдын алу бойынша шаралар қабылдау. 6. Авиация саласындағы сапа мен қауіпсіздікті басқару жүйелері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>-</p>
	<p>Дағды 3: Авиациялық оқиғаларды, инциденттер мен оқиғаларды бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Төтенше жағдайлардың, авиациялық оқиғалардың, инциденттер мен оқиғалардың есебін жүргізуді, материалдарды тексеруді және ресімдеудің дұрыстығын бақылауды жүзеге асыру. 2. Авиациялық оқиғаларды, инциденттерді және басқа да бұзушылықтарды тергеуге, тергеу материалдарын ресімдеуге, басшы құрам лауазымдарына кандидаттарды іріктеуге, ӘК-нің жаңа түрлеріне қайта оқытуға қатысу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігінің нормативтік құжаттары мен стандарттары, оның ішінде халықаралық және Ұлттық ережелер мен регламенттер. 2. Әуе көлігінің техникалық аспектілері, соның ішінде әуе кемесінің құрылысы мен жұмысы. 3. ӘК, жабдықтар мен қауіпсіздік жүйелерінің техникалық жай-күйін тексеру қағидаттары мен әдістері. 4. Ұшу алдында және пайдалану процесінде ӘК инспекциялары мен тексерулерін жүргізу рәсімдері мен техникасы. 5. Тәуекелдерді бағалау және авиациялық инциденттер мен оқиғалардың алдын алу бойынша шаралар қабылдау. 6. Авиация саласындағы сапа мен қауіпсіздікті басқару жүйелері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>-</p>
<p>Еңбек функциясы 2:</p>	<p>Дағды 1:</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбек заңнамасының талаптарын сақтау. 2. Ішкі еңбек ережелерін сақтау.

<p>Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды орындау</p>	<p>Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау</p>	<p>3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шараларға қатысу және оларды қамтамасыз ету жөніндегі талаптарды орындау.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбек заңнамасы. 2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Сапа менеджменті жүйесін енгізу және жетілдіру</p>	<p>Дағды 1: Ұшу сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету стандарттарын интеграциялау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сапаны қамтамасыз ету жөніндегі жұмысқа авиациялық персоналды тарту. 2. Сапа менеджменті жүйесін жетілдіру жөніндегі жобаларға қатысу. 3. Сапа стандарттарына сәйкес авиакомпанияда құжат айналымы мен ішкі коммуникацияларды қалыптастыру. 4. Сапа менеджменті жүйесінің ішкі аудиттерін дайындауға және өткізуге қатысу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігінің нормативтік құжаттары мен стандарттары, оның ішінде халықаралық және Ұлттық ережелер мен регламенттер. 2. Әуе көлігінің техникалық аспектілері, соның ішінде әуе кемесінің құрылысы мен жұмысы. 3. ӘК, жабдықтар мен қауіпсіздік жүйелерінің техникалық жай-күйін тексеру қағидастары мен әдістері. 4. Ұшу алдында және пайдалану процесінде ӘК инспекциялары мен тексерулерін жүргізу рәсімдері мен техникасы. 5. Тәуекелдерді бағалау және авиациялық инциденттер мен оқиғалардың алдын алу бойынша шаралар қабылдау. 6. Авиация саласындағы сапа мен қауіпсіздікті басқару жүйелері.
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Жауапкершілік бөлшектерге назар аударыңыз қарым-қатынас стресске төзімділік аналитикалық қабілеттер командалық рух икемділік</p>	<p>-</p>
	<p>1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 3. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509 бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің " жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Ұшу қауіпсіздік бастығы	
24. Кәсіптің карточкасы "Ұшу қауіпсіздік бастығы":			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	1325-4-008		
Кәсіптің атауы:	Ұшу қауіпсіздік бастығы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: (Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	ұшу жұмысының өтілі кемінде 5 жыл, басшылық жұмыс тәжірибесі кемінде 3 жыл.		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:	Бейінді жоғары (жоғары оқу орнынан кейінгі) білім, инспекторлық және ұшу-әдістемелік жиындарда даярлау, ұшу жұмысының өтілі кемінде 5 жыл, басшылық жұмыс тәжірибесі кемінде 3 жыл.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-4-019 - Ұшу қауіпсіздік қызметінің бастығы 1325-4-022 - Ұшу басшысы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Авиакомпанияда ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша ұйымдастыру жұмыстарын жүргізу 2. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды ұйымдастыру және орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Сапа менеджменті жүйесін енгізу және жетілдіру	
		Машықтар:	

	<p>Дағды 1: Авиакомпанияның ұшу және инженерлік-техникалық персоналын басқару</p>	<p>1. ҚР азаматтық авиация саласындағы нормативтік-құқықтық актілерінің, сондай-ақ ИКАО стандарттары мен ұсынылатын практикасының ұшу, инженерлік-техникалық құрамының және қосалқы персоналдың сөзсіз орындалуына қол жеткізу.</p> <p>2. Әк экипаждарының ұшу ақпаратын және бастапқы құжаттаманы жинау құралдарының объективті деректерін пайдалана отырып, ұшуды орындау сапасын талдау.</p> <p>3. Ұшу құрамына және инженерлік-техникалық персоналға ӘК ұшу қауіпсіздігі бойынша ақпарат пен нұсқауларды және азаматтық авиация қызметін регламенттейтін басқа да құжаттарды уақтылы жеткізуді қадағалау.</p> <p>4. Ұшу қауіпсіздігіне қатер төнген кезде өндірістік қызметті тоқтата тұру және лауазымды тұлғаларды, ұшу құрамын және инженерлік-техникалық персоналды қызметтік міндеттерін орындаудан шеттету.</p> <p>5. Әуе кемесінің рұқсат етілген түрлерінде жердегі және ұшудағы ұшу құрамы мен инженерлік-техникалық персоналдың кәсіби даярлық деңгейін тексеру және бағалау.</p> <p>6. Ұшу құрамының ұшу жұмысын реттейтін нормативтік құжаттардың талаптарын орындауын бақылау үшін қызметтік жолаушы ретінде ұшуды орындау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұшу жұмысын ұйымдастыруды, ұшу құрамын даярлау және жаттықтыру бағдарламаларын білу.</p> <p>2. ҚР авиациясының қызметіндегі нормативтік құқықтық актілерді, сондай-ақ ИКАО стандарттары мен ұсынылатын практикасын білу.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша ұйымдастыру жұмыстарын жүргізу</p>	<p>Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігінің алдын алу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұшу қауіпсіздігіне қауіп төндіретін нормативтік актілерді бұзудың алдын алу үшін, ұшуды тоқтата тұруға дейін шаралар қабылдау.</p> <p>2. Авиациялық оқиғалардың, инциденттердің және ӘК зақымдануларының алдын алуға бағытталған іс-шараларды жүргізу.</p> <p>3. Ұшу жұмысын реттейтін құжаттаманың дұрыс және уақтылы толтырылуын бақылау.</p> <p>4. Ұшу тапсырмаларында, авиатехникаға техникалық қызмет көрсетуге арналған карта-нарядтарда және басқа құжаттарда анықталған бұзушылықтарды атап өту.</p> <p>5. Авиациялық оқиғаларды, оқыс оқиғаларды және ӘК-мен болған оқиғаларды тергеуге қатысу.</p> <p>Білімдер:</p>

		<p>1. Ұшу жұмысын ұйымдастыруды, ұшу құрамын даярлау және жаттықтыру бағдарламаларын білу.</p> <p>2. ҚР авиациясының қызметіндегі нормативтік құқықтық актілерді, сондай-ақ ИКАО стандарттары мен ұсынылатын практикасын білу.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 3: ӘК жағдайын бақылау	<p>Машықтар:</p> <p>1. ӘК инспекторлық тексерулерін жүргізу, олардың комиссияларына қатысу және инженерлік-техникалық персоналдан анықталған ескертулерді уақтылы және толық жоюды талап ету.</p> <p>2. ӘК-нің, кеме құжаттарының, тұрақ орындарының жай-күйін, ӘК-ге техникалық қызмет көрсетудің нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкестігін тексеру.</p> <p>3. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелері бойынша авиакомпанияның құрылымдық бөлімшелерінің жай-күйін тексеруді жүзеге асыру.</p> <p>4. Егер оның техникалық жай-күйі немесе экипаждың немесе инженерлік-техникалық персоналдың даярлық деңгейі ұшудың қауіпсіз орындалуын қамтамасыз етпесе, ӘК ұшуын кідірту.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұшу жұмысын ұйымдастыруды, ұшу құрамын даярлау және жаттықтыру бағдарламаларын білу.</p> <p>2. ҚР авиациясының қызметіндегі нормативтік құқықтық актілерді, сондай-ақ ИКАО стандарттары мен ұсынылатын практикасын білу.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 2: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды ұйымдастыру және орындау	Дағды 1: Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау	<p>Машықтар:</p> <p>1. Еңбек заңнамасының сақталуын қамтамасыз ету және бақылау.</p> <p>2. Бағынышты қызметкерлерден ішкі тәртіп ережелерін әзірлеу, түзету, орындау және орындау.</p> <p>3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі бойынша іс-шараларды жоспарлау, ұйымдастыру және өткізу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Еңбек заңнамасы.</p> <p>2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері.</p> <p>3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Сапаны қамтамасыз ету жөніндегі жұмысқа авиациялық персоналды тарту.</p>

Қосымша еңбек функциясы 1: Сапа менеджменті жүйесін енгізу және жетілдіру	Дағды 1: Ұшу сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету стандарттарын интеграциялау	2. Сапа менеджменті жүйесін жетілдіру жөніндегі жобаларға қатысу. 3. Сапа стандарттарына сәйкес авиакомпанияда құжат айналымы мен ішкі коммуникацияларды қалыптастыру. 4. Сапа менеджменті жүйесінің ішкі аудиттерін дайындауға және өткізуге қатысу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: 1. Ұшу қауіпсіздігінің нормативтік құжаттары мен стандарттары, оның ішінде халықаралық және Ұлттық ережелер мен регламенттер. 2. Әуе көлігінің техникалық аспектілері, соның ішінде әуе кемесінің құрылысы мен жұмысы. 3. ӘК, жабдықтар мен қауіпсіздік жүйелерінің техникалық жай-күйін тексеру қағидағтары мен әдістері. 4. Ұшу алдында және пайдалану процесінде ӘК инспекциялары мен тексерулерін жүргізу рәсімдері мен техникасы. 5. Тәуекелдерді бағалау және авиациялық инциденттер мен оқиғалардың алдын алу бойынша шаралар қабылдау. 6. Авиация саласындағы сапа мен қауіпсіздікті басқару жүйелері.
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік бөлшектерге назар аударыңыз қарым-қатынас стресске төзімділік аналитикалық қабілеттер командалық рух икемділік	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 3. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509 бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Ұшу қызметінің басшысы
25. Кәсіптің карточкасы "Ұшу жетекшісі":		
Топтың коды:	1325-4	
Қызмет атауының коды:	1325-4-022	

Кәсіптің атауы:	Ұшу жетекшісі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	ұшу жұмысының өтілі 5 жылдан кем емес, басшылық жұмыс тәжірибесі 3 жылдан кем емес		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Бейінді жоғары (жоғары оқу орнынан кейінгі) білімі, ұшу жұмысының өтілі кемінде 5 жыл, командалық-ұшу лауазымдарындағы жұмыс тәжірибесі кемінде 3 жыл.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-4-008 - Ұшу қауіпсіздігінің бастығы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұйымдастыру, ұшу-әдістемелік және тәрбие жұмыстарын жүргізу негізінде ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қызметін жалпы басқару 2. Нұсқаушы және ұшу құрамын оқытуды және біліктілігін арттыруды ұйымдастыру 3. Нұсқаушы және ұшу құрамының жұмысын бақылау 4. Ұшу жұмысын жетілдіру 5. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды ұйымдастыру және орындау 	
	Қосымша еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу өндірісі бойынша шарттық міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету 	
		Машықтар: <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қызметінде жазғы және әдістемелік жұмысты ұйымдастыру. 2. Ұшуды ұйымдастыру және қамтамасыз ету жөніндегі нормативтік-өкімдік құжаттардың талаптарының орындалуын бақылауды жүзеге асыру. 3. Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі құжаттаманы нұсқаушы және ұшу құрамына жеткізу жүйесін 	

<p>Еңбек функциясы 1: Ұшу қызметін жалпы басқару</p>	<p>Дағды 1: Ұшу жұмысын ұйымдастыруға басшылық жасау, ұшу қызметі бөлімшелерінің жұмысын үйлестіру</p>	<p>жетілдіру және олардың талаптарының мүлтіксіз орындалуын бақылауды жүзеге асыру.</p> <p>4. Ұшу қызметінің ұшу қауіпсіздігі, ұшуды ұйымдастыру және тоқтату мәселелері бойынша басқа бөлімшелермен өзара іс-қимылын қамтамасыз ету.</p> <p>5. ҚР Азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымға ұшу құрамының куәліктерінде ұшуларды орындауға рұқсаттардың қолданылу мерзімдерін ұзартуға (немесе бастапқы рұқсаттамаға) құжаттар ұсыну.</p> <p>6. Ұшу қызметінде ұшуды аэронавигациялық (штурмандық) қамтамасыз етуді ұйымдастыру.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұшу жұмысын ұйымдастыруды, ұшу құрамын даярлау және жаттықтыру бағдарламаларын білу.</p> <p>2. ҚР авиациясының қызметіндегі нормативтік құқықтық актілерді, сондай-ақ ИКАО стандарттары мен ұсынылатын практикасын білу.</p> <p>3. Ұшу және нұсқаушы құрамның кәсіби және әдістемелік даярлық деңгейін және жеке қасиеттерін білу.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Нұсқаушы және ұшу құрамын оқытуды және біліктілігін арттыруды ұйымдастыру</p>	<p>Дағды 1: Авиация мамандарын оқытудың, даярлаудың және оқытудың барлық түрлерін белгіленген мерзімде және тиісті көлемде жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Нұсқаушы және ұшу құрамының біліктілігін арттыру, олардың пайдалануға түсетін жаңа авиатехниканы зерделеуі және игеруі жөніндегі іс-шараларды әзірлеу және жүзеге асыру.</p> <p>2. Нұсқаушы және ұшу құрамын, сондай-ақ бағынысты бөлімшелердің мамандарын аттестаттауға қатысу.</p> <p>3. Ұшу қауіпсіздігін, ұшудың жүйелілігі мен тиімділігін, тәртіптің жай-күйін және басқа да өндірістік мәселелерді қамтамасыз ету бойынша нұсқаушы және ұшу құрамымен жұмыстар мен кенестер өткізу.</p> <p>4. Нұсқаушы және ұшу құрамымен ұшу қауіпсіздігі, ұшуды аэронавигациялық (штурмандық) қамтамасыз ету жөніндегі құжаттарды зерделеу.</p> <p>5. Ұшу қызметінің кадрларын іріктеу және орналастыру бойынша жұмыс жүргізу, нұсқаушылар курсына кандидаттарды іріктеуге және ӘК жаңа түрлеріне қайта оқытуға қатысу.</p> <p>6. Ұшу даярлығының деңгейін анықтау үшін нұсқаушы және ұшу құрамында ұшқыш техникасын және ӘК пайдалану қағидаларын тексеруді қамтамасыз ету.</p> <p>7. Жердегі радиотехникалық жабдық пен байланыс істен шыққан кезде апаттық жағдайларда</p>

		<p>қызметкерлердің іс-қимылдары бойынша бағынысты бөлімшелердің бірлескен кешенді жаттығуларына қатысу.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу жұмысын ұйымдастыруды, ұшу құрамын даярлау және жаттықтыру бағдарламаларын білу. 2. ҚР авиациясының қызметіндегі нормативтік құқықтық актілерді, сондай-ақ ИКАО стандарттары мен ұсынылатын практикасын білу. 3. Ұшу және нұсқаушы құрамның кәсіби және әдістемелік даярлық деңгейін және жеке қасиеттерін білу.
<p>Еңбек функциясы 3: Нұсқаушы және ұшу құрамының жұмысын бақылау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Ұшу жұмысының жай-күйін талдау, ұшу қауіпсіздігін, жүйелілігін, тиімділігін арттыру және ұшу жұмысын ұйымдастыруды жетілдіру жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Экипаждардың құрамын бекітіңіз, жұмыс барысында олардың қалыптасу процесін қадағалаңыз. 2. Ұшу қызметінде ұшу және штабтық құжаттаманың жүргізілуін бақылау. 3. Нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкес ұшулардың орындалуын қамтамасыз ету. 4. Ұшуға арналған тапсырмалар мен ұшу туралы есептердің дұрыс ресімделуін бақылау, ұшуға арналған тапсырмаларды келісу. 5. Егер авиатехниканың, әуеайлақтың, әуе қозғалысын басқару құралдарының, жердегі радиотехникалық құралдардың, ауа райы жағдайларының жай-күйі ұшулардың қауіпсіздігін қамтамасыз етпесе, ӘК ұшуына тыйым салынады. 6. Даярлық деңгейі немесе басқа да деректер бойынша ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ете алмайтын нұсқаушы және ұшу құрамының адамдарын қызметтік міндеттерін орындаудан ұшудан шеттетуге. 7. Ұшу құрамын ұшулар мен жұмыстардың әртүрлі түрлеріне жіберуге тексеру және қорытынды беру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу жұмысын ұйымдастыруды, ұшу құрамын даярлау және жаттықтыру бағдарламаларын білу. 2. ҚР авиациясының қызметіндегі нормативтік құқықтық актілерді, сондай-ақ ИКАО стандарттары мен ұсынылатын практикасын білу. 3. Ұшу және нұсқаушы құрамның кәсіби және әдістемелік даярлық деңгейін және жеке қасиеттерін білу.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу бөлімшелері жұмысының озық әдістерін, халықаралық әуе желілерінде ұшу тәжірибесін

<p>Еңбек функциясы 4: Ұшу жұмысын жетілдіру</p>	<p>Дағды 1: Азаматтық авиация саласындағы озық тәжірибені пайдалана отырып, ұшулардың қауіпсіздік деңгейін, жүйелілігі мен тиімділігін арттыру, авиациялық оқиғалардың алдын алу жөніндегі іс-шараларды әзірлеу</p>	<p>зерделеу және жалпылау, авиакомпанияда озық тәжірибені тарату үшін шаралар қабылдау. 2. Ұшу қауіпсіздігін арттыру жөніндегі іс-шараларға белсенді қатысатын қызметкерлерді көтермелеу. 3. Объективті бақылау құралдарының материалдарын декодтау сапасын, оларды ұшу талдауларында және профилактикалық іс-шараларды әзірлеу кезінде пайдалануды қамтамасыз ету. 4. Ұшуды қамтамасыз ететін қызмет мамандарын тарта отырып, авиациялық оқиғаларға талдау жүргізу, авиациялық және жердегі оқиғалардың алдын алу жөніндегі іс-шараларды әзірлеу және олардың практикаға уақтылы енгізілуін қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер: 1. Ұшу жұмысын ұйымдастыруды, ұшу құрамын даярлау және жаттықтыру бағдарламаларын білу. 2. ҚР авиациясының қызметіндегі нормативтік құқықтық актілерді, сондай-ақ ИКАО стандарттары мен ұсынылатын практикасын білу. 3. Ұшу және нұсқаушы құрамның кәсіби және әдістемелік даярлық деңгейін және жеке қасиеттерін білу.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 5: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, өрт қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды ұйымдастыру және орындау</p>	<p>Дағды 1: Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау</p>	<p>Машықтар: 1. Еңбек заңнамасының сақталуын қамтамасыз ету және бақылау. 2. Бағынышты қызметкерлерден ішкі тәртіп ережелерін әзірлеу, түзету, орындау және орындау. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі бойынша іс-шараларды жоспарлау, ұйымдастыру және өткізу.</p> <p>Білімдер: 1. Еңбек заңнамасы. 2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар: 1. Ұшу құрамының ұшу жұмысын реттейтін құжаттардың талаптарын білуін жедел тексеру және ұшу құрамының ұшуға дайындығын бағалау. 2. Ұшу жұмысын ұйымдастыру, ұшуды аэронавигациялық (штурмандық) қамтамасыз ету мәселелері бойынша қызметтік өкімдік құжаттарды келісу және/немесе бекіту.</p>

Қосымша еңбек функциясы 1: Ұшу өндірісі бойынша ш а р т т ы қ міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету	Дағды 1: Коммерциялық ұшулар өндірісін ұйымдастыру және бақылау	3. Ұшу қызметінің қызметкерлеріне жоспарланған ұшулар мен авиациялық жұмыстардың ерекшеліктері туралы нұсқау беру. 4. Ұшуларды жүргізу және олардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі саясатты, сондай-ақ басқа мемлекеттердің өз аумақтарына қонумен ұшу кезінде немесе оның үстінен ұшу кезінде ұшуларды жүргізу қағидаларын жеткізу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: 1. Ұшу жұмысын ұйымдастыруды, ұшу құрамын даярлау және жаттықтыру бағдарламаларын білу. 2. ҚР авиациясының қызметіндегі нормативтік құқықтық актілерді, сондай-ақ ИКАО стандарттары мен ұсынылатын практикасын білу. 3. Ұшу және нұсқаушы құрамның кәсіби және әдістемелік даярлық деңгейін және жеке қасиеттерін білу.
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік бөлшектерге назар аударыңыз қарым-қатынас стресске төзімділік аналитикалық қабілеттер командалық рух икемділік	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 3. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509 бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	8	Мекеменің, ұйымның және кәсіпорынның бірінші басшысы
26. Кәсіптің карточкасы "Бас директор":		
Топтың коды:	1210-0	
Қызмет атауының коды:	1210-0-002	
Кәсіптің атауы:	Бас директор	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	авиакомпаниялардағы немесе Азаматтық авиацияның басқа кәсіпорындарындағы басшылық жұмыс тәжірибесі тағайындалған күннен бастап 3 ай ішінде ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі курстан кейінгі өту шартымен кемінде 3 жыл немесе басқа салалардағы басшылық лауазымдарда кемінде 5 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Бейінді жоғары (жоғары оқу орнынан кейінгі) білімі, авиакомпанияларда немесе Азаматтық авиацияның басқа кәсіпорындарында басшылық жұмыс тәжірибесі тағайындалған күннен бастап 3 ай ішінде ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі курстан кейінгі өту шартымен кемінде 3 жыл немесе басқа салалардағы басшылық лауазымдарда кемінде 5 жыл.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1210-0-004 - Бас дирекцияның бас директоры 1210-0-009 - Бірлестіктің бас директоры 1210-0-010 - Ұйымның бас директоры 1210-0-012 - Азаматтық авиация басқармасының (агентінің) бас директоры		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Авиакомпанияның немесе азаматтық авиация кәсіпорнының стратегиясын іске асыру, азаматтық авиация және еңбекті ұйымдастыру саласындағы қолданыстағы заңнамаға сәйкес ақпараттық, қаржылық, операциялық және адам ресурстарын бөлу және пайдалану жолымен ӘК ұшу және техникалық пайдалану процестерін басқару		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Авиакомпанияны басқару және оның құрылымдық бөлімшелерін заңнамаға сәйкес функционалдық әкімшілендіру 2. ӘК ұшуды пайдалану бойынша операциялық қызметті ұйымдастыру 3. Авиакомпанияны стратегиялық басқару және оның құрылымдық бөлімшелерін функционалдық басқару 4. Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына 	

		, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды ұйымдастыру және орындау
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Авиакомпания қызметінің сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету менеджменті
Еңбек функциясы 1: Авиакомпанияны басқару және оның құрылымдық бөлімшелерін заңнамаға сәйкес функционалдық әкімшілендіру	Дағды 1: Авиакомпания қызметінің ӘК пайдаланушыларының қызметін регламенттейтін ИКАО нормативтік құжаттарының, стандарттарының және ұсынылатын практикасының талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету	Машықтар: 1. Авиакомпанияның құрылымдық бөлімшелерінің жұмысын ұйымдастыру және бақылау. 2. Құрылымдық бөлімшелерде азаматтық авиация қызметін регламенттейтін нормативтік құжаттардың, уәкілетті ұйымның және уәкілетті органның бұйрықтарының, өкімдері мен нұсқауларының, авиациялық техникаға пайдалану құжаттамасының болуын қамтамасыз ету, олардың авиакомпанияның барлық қызметкерлерімен дәл орындалуын бақылау. 3. Құрылымдық бөлімшелердің орынбасарлары мен басшылары арқылы жеке құраммен ұйымдастыру-әдістемелік жұмыс жүргізуді қамтамасыз ету. 4. Жұмыс уақытының белгіленген нормаларын есепке алуды және сақтауды тиісінше ұйымдастыруды қамтамасыз ету, ұшу және кабиналық экипаждардың қалыпты ұшу алдындағы демалысы үшін қажетті жағдайлар жасауға шаралар қабылдау.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: 1. Ұшу жұмысын ұйымдастыруды, ұшу құрамын даярлау және жаттықтыру бағдарламаларын білу. 2. ҚР авиациясының қызметіндегі нормативтік құқықтық актілерді, сондай-ақ ИКАО стандарттары мен ұсынылатын практикасын білу. 3. Ұшу және нұсқаушы құрамның кәсіби және әдістемелік даярлық деңгейін және жеке қасиеттерін білу.
Еңбек функциясы 2:	Дағды 1: ӘК ұшуды пайдалану жөніндегі операциялық іс-шаралардың орындалуын	Машықтар: 1. Авиакомпания қызметінің бағыттары бойынша сертификаттау жүргізуді қамтамасыз ету. 2. ӘК ұшуға жарамдылығын қолдау бойынша іс-шаралар өткізуді қамтамасыз ету. 3. ӘК ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуді бақылау. 4. Ұшу және инженерлік-техникалық персоналдың авиакомпанияның жаңа авиациялық техникасы мен технологияларын игеруін ұйымдастыру. 5. Авиакомпанияның ӘК ұшуларының орындалу сапасын қамтамасыз ету. 6. Авиакомпанияның қажеттіліктері мен даму перспективаларын ескере отырып, ұшу және инженерлік-техникалық құрамды, жерүсті қызмет көрсету жөніндегі мамандарды кәсіби даярлауды қамтамасыз ету.

ӘК ұшуды пайдалану бойынша операциялық қызметті ұйымдастыру	ұйымдастыру және бақылау	<p>7. Әк және олардың экипаждарының әк ұшуды пайдаланудың әртүрлі жағдайларында ұшуды орындауға дайындығын қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу жұмысын ұйымдастыруды, ұшу құрамын даярлау және жаттықтыру бағдарламаларын білу. 2. ҚР авиациясының қызметіндегі нормативтік құқықтық актілерді, сондай-ақ ИКАО стандарттары мен ұсынылатын практикасын білу. 3. Ұшу және нұсқаушы құрамның кәсіби және әдістемелік даярлық деңгейін және жеке қасиеттерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 1: Авиакомпания қызметін стратегиялық жоспарлау және болжау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиакомпанияның көзқарасын, миссиясын және стратегиялық мақсаттарын түсіну. 2. Қаржы-экономикалық ресурстарды, адами капиталды, ақпараттық ағындарды, авиакомпанияның операциялық қызметін басқару. 3. Ұжымды ұйымдастыру, қызметкерлерге корпоративтік мақсаттар мен міндеттерді белгілеу, олардың уақтылы және сапалы орындалуына бақылау жасау және ықпал ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегиялық менеджмент негіздері және функционалды басқару аспектілері. 2. Ұшу, инженерлік-техникалық және көмекші персонал көлеміндегі базалық білім. 3. ӘК ұшу және техникалық пайдалану саласындағы қолданыстағы ұлттық және халықаралық заңнама.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 2: Авиакомпания қызметінің тиімділігін талдау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кіріс және шығыс нәтижелерін объективті бағалау. 2. Авиакомпанияның операциялық қызметін ұйымдастыру. 3. Ұшу, инженерлік-техникалық және көмекші персонал жұмысының тиімсіздік көздерін анықтау және жою. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегиялық менеджмент негіздері және функционалды басқару аспектілері. 2. Ұшу, инженерлік-техникалық және көмекші персонал көлеміндегі базалық білім. 3. ӘК ұшу және техникалық пайдалану саласындағы қолданыстағы ұлттық және халықаралық заңнама.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды

Енбек функциясы 3: Авиакомпанияны стратегиялық басқару және оның құрылымдық бөлімшелерін функционалдық басқару	Дағды 3: Авиакомпания ресурстарын басқару	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиакомпанияны Стратегиялық жоспарлау мен басқаруға ресурстық тәсілді қолдану. 2. Авиакомпания қызметінің тиімділігін, тиімділігін, үнемділігін және этикасын арттыру үшін артықшылықтарды пайдалану. 3. Сыртқы және ішкі мүдделі тараптардың қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін ресурстардың жеткіліктілігін қамтамасыз ету және қолдау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегиялық менеджмент негіздері және функционалды басқару аспектілері. 2. Ұшу, инженерлік-техникалық және көмекші персонал көлеміндегі базалық білім. 3. ӘК ұшу және техникалық пайдалану саласындағы қолданыстағы ұлттық және халықаралық заңнама.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 4: Басқарушы кәсіпорынмен, уәкілетті ұйыммен, мемлекеттік органдармен және сыртқы мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жасау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиакомпанияның сыртқы ортасының, оның жұмысына әсер ететін мүдделі тараптардың сұраныстары мен қажеттіліктерін түсіну және қанағаттандыру. 2. Азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымның және уәкілетті органның талаптарын орындау. 3. Авиакомпания қызметінің ұлттық талаптарға және халықаралық стандарттарға сәйкестігін бақылаудың оң нәтижелерін қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегиялық менеджмент негіздері және функционалды басқару аспектілері. 2. Ұшу, инженерлік-техникалық және көмекші персонал көлеміндегі базалық білім. 3. ӘК ұшу және техникалық пайдалану саласындағы қолданыстағы ұлттық және халықаралық заңнама.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 5: Авиакомпанияның дамуын қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиакомпанияның көзқарасын, миссиясын және стратегиялық мақсаттарын түсіну. 2. Авиакомпанияның даму стратегиясын бағалау. 3. Авиакомпания мен оның құрылымдық бөлімшелері жұмысының тиімсіздігінің көздерін анықтау және жою. 4. Жобалар мен ұйымдық өзгерістерді тиімді басқару. 5. Авиакомпания қызметінің нәтижелерін тұтынушылардың қанағаттану деңгейін арттыру, олардың сұраныстары мен қажеттіліктеріне, сондай-ақ азаматтық авиация саласындағы уәкілетті

		<p>ұйым мен уәкілетті органның талаптарына белсенді түрде ден қою.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегиялық менеджмент негіздері және функционалды басқару аспектілері. 2. Ұшу, инженерлік-техникалық және көмекші персонал көлеміндегі базалық білім. 3. ӘК ұшу және техникалық пайдалану саласындағы қолданыстағы ұлттық және халықаралық заңнама.
<p>Еңбек функциясы 4: Еңбек заңнамасына, өрт қауіпсіздігі нормаларына, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларына, санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жұмыстарды ұйымдастыру және орындау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : Дағды 1: Ішкі тәртіп, өртке қарсы қауіпсіздік, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын және санитариялық-эпидемиологиялық режимді сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбек заңнамасының сақталуын қамтамасыз ету және бақылау. 2. Бағынышты қызметкерлерден ішкі тәртіп ережелерін әзірлеу, түзету, орындау және орындау. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі бойынша іс-шараларды жоспарлау, ұйымдастыру және өткізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбек заңнамасы. 2. Ішкі еңбек тәртібі ережелері. 3. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
<p>Қосымша еңбек функциясы 1:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі : Дағды 1: Авиакомпания жұмысына сапа менеджменті жүйесін әзірлеу және / немесе енгізу</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі : Дағды 2: Авиакомпаниядағы сапа менеджменті жүйесін жетілдіру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиакомпания мен оның құрылымдық бөлімшелерінің қызметіне сапа менеджменті жүйесін әзірлеу және/немесе енгізу. 2. Сапа менеджменті жүйесінің процедураларына сәйкес ішкі процестерді ұйымдастырыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сапа менеджменті жүйесінің саясаты, мақсаттары мен құрылымы. 2. Авиакомпаниядағы құжаттаманы басқару. 3. Сапа менеджменті жүйесі бойынша сертификаттық аудит жүргізу қағидалары. <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сапа менеджменті жүйесінің процедураларына сәйкес жұмыстың орындалуын бақылау. 2. Сапа менеджменті жүйесі бойынша сертификаттық аудиттерден өтуді қамтамасыз ету. 3. Авиакомпанияда сапа менеджменті жүйесін басқару контурын қолдану. <p>Білімдер:</p>

Авиакомпания қызметінің сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету менеджменті		1. Сапа менеджменті жүйесінің саясаты, мақсаттары мен құрылымы. 2. Авиакомпаниядағы құжаттаманы басқару. 3. Сапа менеджменті жүйесі бойынша сертификаттық аудит жүргізу қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
	Дағды 3: Әуе тасымалы мен авиациялық жұмыстардың сапасын қамтамасыз ету жөніндегі қызметке авиакомпания персоналын оқыту және тарту, хабардарлық мониторингі	Машықтар: 1. Авиакомпания персоналын басқарудың әкімшілік, экономикалық және әлеуметтік-психологиялық әдістерін қолдану. 2. Операциялық міндеттерге басымдық беру. 3. Авиакомпанияның жауапты қызметкерлерінің іс-әрекеттерінің бағытын анықтау, жоғары еңбек өнімділігіне кепілдік беретін Міндеттерді бөлу. 4. Еңбек тәртібінің сақталуын қамтамасыз ету, авиакомпанияның әртүрлі бөлімшелері арасында байланыс орнату. Білімдер: 1. Сапа менеджменті жүйесінің саясаты, мақсаттары мен құрылымы. 2. Авиакомпаниядағы құжаттаманы басқару. 3. Сапа менеджменті жүйесі бойынша сертификаттық аудит жүргізу қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік бөлшектерге назар аударыңыз қарым-қатынас стресске төзімділік аналитикалық қабілеттер командалық рух икемділік	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР Заңы. 2. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану қағидаларын бекіту және ҚР Үкіметінің 2010 жылғы 31 желтоқсандағы № 1525 қаулысына өзгеріс енгізу туралы және ҚР Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №506 қаулысы. 3. "ҚР азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2017 жылғы 28 шілдедегі №509 бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жеңіл және аса жеңіл авиация саласындағы сертификаттау қағидаларын бекіту туралы" 2017 жылғы 19 шілдедегі №483 бұйрығы. 5. ҚР Инвестициялар және даму министрінің "жалпы мақсаттағы авиацияны пайдаланушыларды ұшуға жіберу қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 30 қазандағы №1023 бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

27. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.

Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынғалиевич, +7 (717) 257 21 91,
e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

28. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы"
АҚ, "Эйр Астана" АҚ.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54
52.

Орындаушылар: Ким Д.С., +7 (701) 012 31 23, dm.kim@agakaz.kz

29. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

30. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 25 қараша.

31. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.

32. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.

33. Болжалды қайта қарау күні: 2027 жылғы 31 желтоқсан.

Қазақстан Республикасы
Көлік министрінің
міндетін атқарушының
2024 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 418 бұйрығына
19-қосымша

Кәсіптік стандарт: "Пилотсыз авиациялық қондырғылары мен жүйелері"

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: Кәсіптік стандарт "Ұшқышсыз авиациялық құрылғылар мен жүйелер" ҚР "Кәсіптік біліктіліктер туралы" заңының 5-бабына сәйкес әзірленді және ұшқышсыз және қашықтан басқарылатын авиациялық жүйелерді пайдалану саласында қызмет атқаратын ұйымдардың басқарушы персоналы мен мамандарына қойылатын талаптарды белгілейді.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) авиациялық персоналы – арнайы және (немесе) кәсіптік даярлығы бар, әуе кемелерінің ұшуын, әуе көлігін және авиациялық жұмыстарды орындау және қамтамасыз ету, әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету, әуе қозғалысын ұйымдастыру және қамтамасыз ету, әуе қозғалысын басқару жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жеке тұлғалар;

2) автономды ұшу – ұшқышсыз ұшақсыз орындалатын ұшу ұшуды басқаруға оператордың араласу мүмкіндігі;

3) авиация персоналының кәсіптік даярлығы – бастапқы даярлау, қайта даярлау және кәсіптік деңгейін қолдау;

4) азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым – ҚР азаматтық авиация саласының орнықты дамуын, ұшу қауіпсіздігін және авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған қызметті жүзеге асыратын, жарғылық капиталына 100% мемлекет қатысатын акционерлік қоғам болып табылады;

5) авиациялық оқу орталығының нұсқаушысы – өз біліктілігіне сәйкес азаматтық авиация саласындағы мамандарды кәсіптік даярлаумен тікелей айналысатын тұлға;

6) ақпарат – ақпарат иесі алған немесе жасаған, кез келген жеткізгіште жазылған және оны анықтауға мүмкіндік беретін мәліметтері бар адамдар, заттар, фактілер, оқиғалар, құбылыстар мен процестер туралы ақпарат;

7) алғашқы даярлық – авиациялық кәсібі немесе мамандығы жоқ тұлғаның, сондай-ақ авиациялық персоналдың жаңа авиациялық кәсіп пен мамандықты меңгеру мақсатында құжаттарды беру арқылы кәсіптік білім беру процесі;

8) біліктілік – белгіленген деңгейде тапсырма мен функцияны тиімді орындау үшін қажетті дағдылардың, білімдердің және көзқарастардың жиынтығы;

9) біліктілік жазбасы – ЖАО конструкциясының түріне шектеулер, ерекше шарттар мен шектеулер көрсетілетін УАС;

10) емтихан қабылдаушы – авиациялық персонал мен мамандардың теориялық білімін және/немесе тәжірибелік дағдыларын бағалау үшін азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым уәкілеттік берген және тағайындаған тиісті біліктілігі бар жеке тұлға;

11) кәсіптік деңгейді қолдау – мақсаты ғылыми-техникалық, әлеуметтік-экономикалық дамумен және азаматтардың жеке қажеттіліктерімен айқындалатын кәсіптік білім, дағдылар мен дағдыларды жаңарту, кеңейту және тереңдету болып табылатын авиация персоналын дайындау процесі. белгіленген нысандағы құжаттар;

12) қашықтықтан басқарылатын ұшқыш – қашықтан басқарылатын әуе кемесінің ұшуы үшін қажетті міндеттерді орындау үшін пайдаланушы тағайындаған және ұшу кезінде тиісті ұшуды басқару құралдарын басқаратын, қашықтан ұшқыш лицензиясы бар тұлға;

13) ҚР әуе кеңістігі – ҚР құрлық және су аумақтарының үстіндегі, оның ішінде оның аумақтық суларының үстіндегі әуе кеңістігі;

14) қашықтықтан басқарылатын әуе кемелері жүйесі (ҚБАЖ) – қашықтан басқарылатын әуе кемесін, онымен байланысты қашықтан басқаруды, қажетті командалық және басқару желілерін және бекітілген үлгі сертификатында көрсетілген кез келген басқа элементтерді қамтитын ұшқышсыз әуе кемесінің жүйесінің бір түрі;

15) қашықтықтан басқарылатын әуе кемесі (бұдан әрі – ҚБӘК) – қашықтан басқару пультін немесе қашықтағы ұшқыш станциясын пайдаланып, қашықтан ұшқыш басқаратын ұшқышсыз әуе кемесі;

16) қызметтік пайдалану үшін (бұдан әрі – ҚПҮ) – құжаттарда, файлдарда және басылымдарда, электрондық және басқа да тасымалдағыштарда жазылған, "Қызметтік пайдалану үшін" белгісі бар шектеулі таратылатын ресми ақпарат;

17) құзыреттілік – белгілі бір жұмыстың табысты орындалуын сенімді болжау үшін қолданылатын адамның мүмкіндіктерінің өлшемі. Құзыреттілік белгілі бір жағдайларда қызметті жүзеге асыруға немесе тапсырмаларды орындауға тиісті білімдерді, дағдыларды және қатынастарды жұмылдыратын әрекеттер арқылы көрінеді және байқалады;

18) құпия ақпарат – ақпараттың барлық түрлері (коммерциялық, банктік, салықтық, нотариалдық, дәрігерлік ҚР заңнамасына, Еуразиялық экономикалық одақтың құқығына кіретін Еуразиялық экономикалық одақ органдарының актілеріне, халықаралық шарттарға қол жеткізу шектелген (құпиялылық белгіленген), яғни осы ақпаратқа рұқсат алған тұлғаның орындауға міндетті Егер басқа нормативтік құқықтық актілерде өзгеше көзделмесе, мұндай ақпаратты үшінші тұлғаларға оның иесінің жазбаша келісімінсіз;

19) қауіпті жүктер – халықаралық азаматтық авиацияның әуе көлігімен қауіпті жүктерді қауіпсіз тасымалдау жөніндегі техникалық нұсқауларында айқындалған қауіпті жүктердің тізбесінде көрсетілген адамдардың өмірі мен денсаулығына, қауіпсіздігі мен мүлкіне немесе қоршаған ортаға қауіп төндіретін өнімдер немесе заттар. Ұйым (ИКАО);

20) қайта даярлау – жаңа (қосымша) кәсіптік білімдерді, дағдыларды, дағдыларды (оның ішінде біліктілік белгілерін) алуға және авиациялық техниканы зерделеуге бағытталған, құжаттарды бере отырып, авиация персоналын даярлау процесі;

21) қашықтықтағы ұшу экипажының мүшесі – ұшу уақытында қашықтан басқарылатын әуе кемесінің жүйесін басқаруға байланысты міндеттер жүктелген, лицензиясы бар қашықтан басқару ұшқышы (қашықтықтағы ұшқыш/екінші ұшқыш);

22) пайдалы жүк – бұл ұшқышсыз ұшу аппаратының өзіне жүктелген ұшу тапсырмасын орындау кезінде тасымалдайтын жабдық. Пайдалы жүкке ұшу үшін қажет емес, бірақ белгілі бір ұшу тапсырмаларын орындау үшін орнатылған ұшқышсыз ұшу аппаратының элементтері кіреді;

23) практикалық дайындық – авиация персоналын кәсіптік даярлау процесінің кезеңі, оның барысында тыңдаушы әуе кемесінде, пайдалану қондырғыларында, тренажерларда, интерактивті оқу құралдарында, зертханалық және стендтік жабдықтарда жұмыс істеудің практикалық дағдылары мен дағдыларын игереді, сақтайды және жетілдіреді. жеке құрылғылар мен блоктар мен компоненттер сияқты;

24) теориялық оқыту – бұл студент арнайы теориялық білім алатын, сондай-ақ бекітілген оқу бағдарламаларына сәйкес оны сақтайтын және жетілдіретін кәсіптік оқыту процесінің кезеңі;

25) техникалық қызмет көрсету – ұшқышсыз әуе кемесі жүйесінің үздіксіз ұшуға жарамдылығын қамтамасыз ету үшін қажетті жұмыстарды жүргізу, оның ішінде тексеру және қалпына келтіру жұмыстары, тексерулер, ауыстырулар, ақауларды жою, жеке немесе аралас орындалатын, сондай-ақ модификацияларды іс жүзінде жүзеге асыру;

26) тренажерлерді дайындау – авиация персоналын кәсіптік даярлау процесінің кезеңі, оның барысында тыңдаушы уәкілетті ұйым бекіткен модельдеу құрылғыларының көмегімен практикалық дағдылар мен дағдыларды меңгереді, сақтайды және жетілдіреді;

27) халықаралық рейс – әуе кемесі шет мемлекеттің шекарасын кесіп өтетін әуе кемесінің ұшуы;

28) үлгілік конструкция – ұшқышсыз әуе кемесі жүйесі үлгісінің жобасы, оның ұшу өнімділігі сипаттамаларының сәйкестігі үлгіні сертификаттау арқылы белгіленеді, оның оң нәтижесі ҰАС үшін сәйкестік сертификатын алу болып табылады;

29) ұшқышсыз ұшу жүйелерін пайдаланатын авиациялық жұмыстар – мамандандырылған операцияларды (жұмыс түрлерін) орындау үшін пайдаланылатын ұшқышсыз әуе кемесінің ұшуын орындау;

30) ұшқышсыз әуе кемелерінің жүйесі (бұдан әрі – ҰАЖ) – әуе кеңістігінде ұшқышсыз әуе кемесінің қауіпсіз және тиімді жұмыс істеуі үшін қажетті ұшқышсыз әуе кемесі және онымен байланысты элементтер (соның ішінде байланыс арналары мен ұшқышсыз әуе кемесін басқаратын құрамдас бөліктер);

31) ұшқышсыз әуе кемесі (бұдан әрі – ҰӘК) – бортында ұшқышсыз және (немесе) қашықтан басқару үшін пайдаланылатын немесе пайдалануға арналған әуе кемесі;

32) ұшқышсыз әуе кемесінің жүйесінің операторы (бұдан әрі - ҰАЖ операторы) – ұшқышсыз әуе кемесінің ұшуын жүзеге асыру жөніндегі қажетті іс-әрекеттерді жүзеге асыратын және ұшу кезінде ұшуды басқарудың тиісті құралдарын манипуляциялайтын ұшқышсыз әуе кемесінің пайдаланушысы болып табылатын жеке тұлға болып табылады;

33) ұшқышсыз ұшақ конструкциясының түрі – белгіленген маңызды сипаттамаларға негізделген (мысалы, қозғалмайтын қанат, тікұшақ, көп роторлы, гибридті) ұшқышсыз ұшақтың жіктелуі;

34) ұшқышсыз ұшу тренажеры – ұшқышсыз әуе кемесінің ұшу жағдайларын нақты қайта шығаруды қамтамасыз ететін және аспаптар көрсеткіштерін, механикалық, электрлік, электронды және басқа борттық жүйелердің қарапайым функцияларын, сондай-ақ ұшу өнімділігін имитациялайтын ұшқыштық техниканы тәжірибеде қолдануға арналған тренажер. белгілі бір типтегі ұшқышсыз ұшақтардың сипаттамалары.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады.

1) БЖҚЖ – бірыңғай жобалық құжаттама жүйесі;

- 2) БА – біліктілік анықтамалығы;
- 3) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;
- 4) ЖҚБЖ – жобалық құжаттаманың бірыңғай жүйесі;
- 5) ҚР – Қазақстан Республикасы;
- 6) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;
- 7) ҰТС – ұшу техникалық сипаттамалары;
- 8) ҰӘК – ұшқышсыз ұшатын аппарат;
- 9) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші.

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Ұшқышсыз ұшу аппараттары мен жүйелері.
5. Кәсіптік стандарттың коды: Н51101074.
6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:
Н Көлік және қоймалау;
51 Әуе көлігінің қызметі;
51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;
51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;
51.10.1 Кестеге бағынатын жолаушылар әуе көлігінің қызметі;
Н Көлік және қоймалау;
51 Әуе көлігінің қызметі;
51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;
51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі;
51.10.2 Кестеге бағынбайтын жолаушылар әуе көлігінің қызметі;
Н Көлік және қоймалау;
51 Әуе көлігінің қызметі;
51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;
51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;
51.21.1 Кестеге бағынатын жүк әуе көлігінің қызметі;
Н Көлік және қоймалау;
51 Әуе көлігінің қызметі;
51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі;
51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі;
51.21.2 Кестеге бағынбайтын жүк әуе көлігінің қызметі.

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Кәсіптік стандарт пилотсыз авиациялық жүйелердің (ПАЖ) көмегімен алынған деректерді пайдалану, басқару, техникалық қызмет көрсету және талдау жөніндегі мамандардың құзыреттеріне қойылатын талаптарды, сондай-ақ командалардың (экипаждардың) жұмысын

үйлестіруге, ұшуды жоспарлауға, ұшу қауіпсіздігін, авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге және құқықтық нормаларды сақтауға байланысты басқару қызметін қамтиды.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

- 1) Мекемелер, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары – 8 СБШ-нің деңгейі;
- 2) Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басшылары). – 7 СБШ-нің деңгейі;
- 3) Авиациялық арнайы қолданбалар инженері – 6 СБШ-нің деңгейі;
- 4) Сыртқы ұшқыш емтихан алушы – 6 СБШ-нің деңгейі;
- 5) Сыртқы ұшқыш нұсқаушы – 6 СБШ-нің деңгейі;
- 6) Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелеріне арналған қашықтағы ұшқыш – 6 СБШ-нің деңгейі;
- 7) Техникалық қызмет көрсету инженері – 6 СБШ-нің деңгейі;
- 8) Тренажер нұсқаушысы – 5 СБШ-нің деңгейі;
- 9) Қашықтықтан басқарылатын ұшақ техникі – 4 СБШ-нің деңгейі;
- 10) Ұшқышсыз ұшақ жүйелерінің операторы – 2 СБШ-нің деңгейі.

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы "Мекемелер, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары":			
Топтың коды:	1210-0		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Мекемелер, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Ұйымның директоры (Бас директор, Атқарушы директор, Президент, Басқарма Төрағасы, Басқарушы)		
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі:		

Кәсіптік білім деңгейі:	жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Бизнес және басқару	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Ұйымды (бөлімшені) басқарудағы кемінде 5 жыл практикалық жұмыс өтілі және (немесе) осы КС лауазымдарында кемінде 3 жыл жұмыс өтілі б біліктілік деңгейінен төмен емес. Жоғары кәсіптік білім және 5 жылдан кем емес ҰАЖ (ҚБАЖ) саласында кемінде 5 жыл практикалық тәжірибесі болуы керек. Азаматтық авиация ұйымдарының басшыларына қойылатын талаптарға сәйкес кәсіптік даярлығы болуы тиіс.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Жоқ. Жалпы талаптар жоғары басшыларға арналған типтік нормативтік құқықтық актілермен, ал мамандандырылған талаптар салалық нормативтік құқықтық актілердің талаптарына сәйкес кәсіптік дайындықпен анықталады.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1210-0-002 - Бас директор 1210-0-081 - Атқарушы директор 1210-0-083 - Атқарушы директор 1210-0-064 - Басқарма төрағасы 1210-0-028 - Кәсіпорын директоры 1210-0-010 - Ұйымның бас директоры		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Кәсіпорынның немесе ұйымның жалпы қызметін жоспарлау, басқару, үйлестіру және бағалауды дамыту стратегиясын әзірлеу және жүйелі түрде қарастыру арқылы ұйымның өміршеңдігі мен тиімді дамуын қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Миссияны, құндылықтарды, мәдениетті, саясатты және стратегияны қалыптастыру. 2. Кәсіпорынды (ұйымды) басқару. 3. Іс-әрекеттерге мониторинг және бағалау жүргізу.	
	Қосымша еңбек функциялары:	1. ҰАЖ (ҚБАЖ) саласындағы әзірлемелерді қамтамасыз ету. 2. Өндірістік қызметті қамтамасыз ету және ҰАЖ (ҚБАЖ) және олардың құрамдас бөліктерін сынау. 3. ҰАЖ (ҚБАЖ) ұшуды және/немесе техникалық жұмысын қамтамасыз ету.	
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Ұйымның саясатын, стратегиясын және оларды жүзеге асыру механизмін анықтаңыз.</p> <p>2. Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын және тиімді өзара іс-қимылын ұйымдастыру, олардың қызметін әлеуметтік және нарықтық басымдықтарды ескере отырып, нарықтық конъюнктураның өзгерістері мен жаңалықтарына тез жауап беретін тауарлар мен қызметтердің икемді және мобильді өндірісін дамытуға және жетілдіруге бағыттау.</p> <p>3. Ұйымның тиімділігін арттыруды және кірісті арттыруды қамтамасыз ету.</p>	

<p>Еңбек функциясы 1: Миссияны, құндылықтарды, мәдениетті, саясатты және стратегияны калыптастыру.</p>	<p>Дағды 1: Кәсіпорынның (ұйымның) миссиясын, мақсаттарын, саясаты мен стратегияларын әзірлеу және бекіту.</p>	<p>4. Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету, олардың кәсіптік білімі мен тәжірибесін ұтымды пайдалану және дамыту, өмірі мен денсаулығы үшін қауіпсіз және қолайлы еңбек жағдайларын жасау, қоршаған ортаны қорғау заңнамасының талаптарын сақтау, ұжымда қолайлы психологиялық ахуал қалыптастыру бойынша шаралар қабылдау. .</p> <p>5. Басқарудың экономикалық және әкімшілік әдістерін, өндірісті және басқа мәселелерді талқылау мен шешуді, өндіріс тиімділігін арттыруды материалдық және моральдық ынталандыруды қамтамасыз ету.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметін реттейтін заңнамалық және басқа да нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері. 2. Ұйымның қызметіне қатысты басқа органдардың әдістемелік және басқа материалдары. 3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері. 4. Ұйымның өндірістік қуаты және адам ресурстары. 5. Ұйымның өнімін өндіру технологиясы. 6. Салық заңнамасы. 7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі. 8. Ұйымды басқарудың және басқарудың заманауи әдістері 9. Стратегиялық жоспарлау, нарық – сыртқы және ішкі жағдайлар (сіздің секторыңыз және онымен өзара байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер және тұтынушылар. 10. Ғылыми-техникалық жетістіктер мен озық отандық және шетелдік. 11. Тиісті қызмет түрінің тәжірибесі және ұқсас үздік ұйымдардың тәжірибесі туралы . 12. Шаруашылық және қаржылық шарттарды жасау және орындау тәртібі. 13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі. 14. Өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру, ұйымдастыру экономикасы мен қаржысын басқару. 15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

Еңбек функциясы 2:
Кәсіпорынды (ұйымды)
басқару.

Дағды 1:
Ұйымдық құрылымды
және ресурстарды бөлуді
дамыту.

1. Заңнамаға сәйкес ұйымның өндірістік, шаруашылық және қаржы-шаруашылық қызметіне басшылық ету.
2. Қабылданған шешімдердің орындалуын, ұйымның балансындағы мүлкінің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қызметінің қаржылық-экономикалық нәтижелерін қамтамасыз ету.
3. Бөгде ұйымдармен немесе басқа заңды тұлғалармен келісімдер жасасу, мәмілелер жасау, операциялар жасау, нұсқаулар, бұйрықтар шығару, іскерлік жиналыстарда ұйым атынан өкілдік ету.
4. бизнес-жоспарлардың көрсеткіштерін орындауын қамтамасыз ету .
5. Әлеуметтік әріптестік қағидаттарына сүйене отырып, ұжымдық шартты әзірлеуді, жасасуды және іске асыруды, еңбек және өндірістік тәртіптің сақталуын қамтамасыз ету, қызметкерлердің еңбек ынтасын, бастамасы мен белсенділігін дамытуға жәрдемдеседі.
6. Ұйымның қаржылық-шаруашылық және өндірістік қызметіне қатысты мәселелерді шешу үшін өзіне заңмен берілген құқықтар шегінде қызметтің жекелеген салаларын басқаруды басқа лауазымды тұлғаларға, директордың орынбасарларына, филиал басшыларына, сондай-ақ функционалдық және өндірістік бөлімшелер ретінде .

Білімдер:

1. Ұйымның өндірістік, шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметін реттейтін заңнамалық, басқа да нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері.
2. Ұйымның қызметіне қатысты басқа органдардың әдістемелік және басқа материалдары.
3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері.
4. Ұйымның өндірістік қуаты және адам ресурстары.
5. Ұйымның өнімін өндіру технологиясы.
6. Салық заңнамасы.
7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі.
8. Ұйымды басқарудың және басқарудың заманауи әдістері
9. Стратегиялық жоспарлау, нарық – сыртқы және ішкі жағдайлар (өз секторыңыз және онымен байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер және тұтынушылар.
10. Ғылыми-техникалық жетістіктер мен озық отандық және шетелдік.
11. Тиісті қызмет түріндегі тәжірибе және ең жақсы ұқсас ұйымдардағы тәжірибе.

		<p>12. Шаруашылық және қаржылық шарттарды жасау және орындау тәртібі.</p> <p>13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі.</p> <p>14. Өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру, ұйымдастыру экономикасы мен қаржысын басқару.</p> <p>15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
<p>Еңбек функциясы 3: Іс-әрекеттерге мониторинг және бағалау жүргізу.</p>	<p>Дағды 1: Іс-әрекеттерге мониторинг және бағалау жүргізу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қабылданған шешімдердің орындалуын, ұйымның балансындағы мүлкінің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қызметінің қаржылық-экономикалық нәтижелерін қамтамасыз ету. 2. Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын және тиімді өзара іс-қимылын ұйымдастыру, олардың қызметін бағалау. 3. Ұйымның тиімділігін арттыруды қамтамасыз ету, жұмыс нәтижелерін талдау. 4. Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету, олардың біліктілік деңгейін арттыру, қызметінің нәтижелерін бағалау бойынша шаралар қабылдау. 5. Басқарудың экономикалық және әкімшілік әдістерін, өндірісті және басқа мәселелерді талқылау мен шешуді, өндіріс тиімділігін арттыруды материалдық және моральдық ынталандыруды қамтамасыз ету. 6. Кәсіпорын жұмысын жақсарту бойынша шараларды әзірлеу, енгізілген өзгерістерді бақылау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметін реттейтін заңнамалық және басқа да нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері. 2. Ұйымның қызметіне қатысты басқа органдардың әдістемелік және басқа материалдары. 3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері. 4. Ұйымның өндірістік қуаты және адам ресурстары. 5. Ұйымның өнімін өндіру технологиясы. 6. Салық заңнамасы. 7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржылық-шаруашылық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі. 8. Ұйымды басқарудың және басқарудың заманауи әдістері 9. Стратегиялық жоспарлау, нарық – сыртқы және ішкі жағдайлар (өз секторыңыз және онымен

		<p>байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер және тұтынушылар.</p> <p>10. Ғылыми-техникалық жетістіктер мен озық отандық және шетелдік.</p> <p>11. Тиісті қызмет түріндегі тәжірибе және ең жақсы ұқсас ұйымдардағы тәжірибе.</p> <p>12. Шаруашылық және қаржылық шарттарды жасау және орындау тәртібі.</p> <p>13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі .</p> <p>14. Өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру, ұйымдастыру экономикасы мен қаржысын басқару.</p> <p>15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: ҰАЖ (ҚБАЖ) саласындағы әзірлемелерді қамтамасыз ету.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 1: Жүйелерді, жабдықтарды және өнімдерді әзірлеу циклдерін стратегиялық жоспарлау.</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жаңа әзірлемелерді және барларын жаңғыртуды жоспарлаңыз. Тиісті техникалық деңгейде өндірісті қамтамасыз ету. 2. Жетілдірілген дизайнды жасау үшін дизайнерлермен және инженерлермен тиімді ынтымақтастықта болыңыз. 3. Ұзақ мерзімді жоспарларды ағымдағы қызметпен үйлестіру. 4. Автоматтандырылған жобалау жүйелерін енгізуді қамтамасыз ету 5. Авторлық құқықты қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҰАЖ (ҚБАЖ) әзірлеуді жүзеге асырудағы ұйымдастыру-басқару қызметінің әдістері . 2. Кәсіпорынның ұйымдық-технологиялық құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері. 3. Кәсіпорын өнімдері; жүйелер мен жобалау әдістері. 4. Өнеркәсіпте және кәсіпорында өндірісті жобалауды дайындауды ұйымдастыру. 5. Кәсіпорын жабдықтарының өндірістік қуаттары, техникалық сипаттамалары, конструктивтік ерекшеліктері және жұмыс режимдері, оны пайдалану ережелері. 6. Техникалық эстетика, көркемдік дизайн және эргономика негіздері. 7. Патенттану негіздері, лицензиялау, стандарттау және сертификаттау. <p>Ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p>
		<p>Машықтар:</p>

	<p>Дағды 1: Өртүрлі дәрежедегі күрделіліктегі өндірістік және сынау циклдарын технологиялық қамтамасыз етуді ағымдағы және ұзақ мерзімді жоспарлау.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әдеби дереккөздерге, ғылыми жарияланымдарға, отандық және шетелдік басылымдардағы патенттік әзірлемелерге шолу жасау. 2. Құрастыру өндірісінің ұйымдық формаларының өзгергіштігін талдаңыз. 3. Бұйымдарды, тетіктерді, тораптар мен жүйелерді құрастыруды жүзеге асыру және технологиялық дайындау бойынша жұмыстарды жоспарлау және үйлестіруді жүзеге асыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конструкциялық материалдар технологиясының негіздері . 2. Авиациялық өндіріс технологиясының негіздері. 3. Өнімнің өмірлік циклін ақпараттық қамтамасыз ету технологиялары. 4. Персоналды басқару және еңбек экономикасының негіздері. 5. Өндіріс экономикасының негіздері. 6. Жобаларды басқару негіздері. 7. АТ өнімдерін өндіру, орнату және қызмет көрсету кезінде сапаны қамтамасыз етудің халықаралық стандарттары.
<p>Қосымша еңбек функциясы 2:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Өндірістік қызметті қамтамасыз ету және ҰАЖ (ҚБАЖ) және олардың құрамдас бөліктерін сынау.</p>	<p>Дағды 2: Өртүрлі дәрежедегі күрделіліктегі өндірістік</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құрастыру өндірісінің ұйымдық формаларының өзгергіштігін талдаңыз. 2. Өнімнің өмірлік циклінің әртүрлі кезеңдерінде ұсынылған сынақ әдістерін қолданыңыз. 3. Өнімнің сапасын қамтамасыз ету жүйесін, техникалық есептер мен сметалық құжаттаманы қадағалау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Машина жасау негіздері. 2. Ұшақ құрылысының негіздері. 3. Метрология және стандарттау негіздері. 4. Материалтану негіздері. 5. Менеджмент негіздері және өнім сапасын басқару . 6. Еңбекті нормалау және ұйымдастыру негіздері. 7. Өнімнің өмірлік циклін ақпараттық қамтамасыз ету технологиялары . 8. Өндіріс экономикасының негіздері . 9. Жобаларды басқару негіздері. 10. АТ өнімдерін өндіру, орнату және қызмет көрсету кезінде сапаны қамтамасыз етудің халықаралық стандарттары. 11. КҚБЖ. 12. ТҚБЖ. 13. Өндірістік санитария талаптары.

	және сынау циклдарын бақылау.	14. Өрт қауіпсіздігі талаптары. 15. Еңбек қауіпсіздігі талаптары .
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Қосымша еңбек функциясы 3: ҰАЖ (ҚБАЖ) ұшуды және/немесе техникалық жұмысын қамтамасыз ету .	Дағды 1: ҰӘК-ның тиісті түрлерімен ҰАЖ (ҚБАЖ) пайдалануға дайындауды басқару.	Машықтар: 1. Ұшу қызметін ұйымдастыруды қамтамасыз ету. 2. ҰАЖ (ҚБАЖ) ұшу жұмысын жоспарлау. 3. ҰАЖ (ҚБАЖ) тиімді жұмыс істеуіне бағытталған құжаттаманы әзірлеу. 4. Азаматтық авиация қызметіне заңсыз араласу әрекеттерінің алдын алу және жолын кесу ережелерін қолдану. Білімдер: 1. ҰАЖ (ҚБАЖ) көмегімен ұшуға дайындық кезіндегі ұйымдастыру-басқару қызметінің әдістері. 2. ҰӘК ұшуларын дайындау және орындау тәртібі. 3. Авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету. 4. Әуе кеңістігінде ұшуларды ұйымдастыру және орындау тәртібі. 5. ҰАЖ (ҚБАЖ) үшін жұмыс тәртібі .
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жоғары өнімділік. Үйрену қабілеті. Күрделі мәселелер мен мәселелерді шешу қабілеті мен дайындығы. Инновациялық көзқарас. Шығармашылық. Қарым-қатынас дағдылары (соның ішінде шет тілінде сөйлесу). Көшбасшылық. Жеке ұйым. Шешім қабылдаудың тиімділігі. Нәтижеге бағытталған. Жауапкершілік. Анықтау. Интроспекция. Жүйелі ойлау. Жеке және топпен жұмыс істей білу. Кәсіптік дамуға ұмтылу. Өртүрлі көзқарастар мен көзқарастарды ескеру және құрметтеу. Өзіне деген сенімділік. Кең көзқарас.	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		1. "Авиакомпанияның бірінші басшысы лауазымына кандидаттарға қойылатын біліктілік талаптарын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникациялар министрінің 2010 жылғы 20 тамыздағы No 369 бұйрығы (ҚБАЖ). 2. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы. 3. Әрекет ету тәртібі "ҚР әуе кеңістігінде ұшқышсыз ұшу аппараттарының жүйелерін пайдалану қағидаларын бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2020 жылғы 31 желтоқсандағы No 706.

СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі: 7	Кәсіптің атауы: Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басшылары).	
10. Кәсіптің карточкасы "Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басшылары).":			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басшылары).		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Директордың өндіріс жөніндегі орынбасары (директор, вице-президент).		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: (Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: (Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	6-біліктілік деңгейінен төмен емес осы КС лауазымдарында немесе авиациялық көлікте әуе кемелерін немесе ҰАЖ (ҚБАЖ) ұшуды пайдаланумен байланысты лауазымдарда кемінде 3 жыл практикалық жұмыс тәжірибесі болу керек.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-4-012 - Ұшу-сынақ бөлімшесінің бастығы (базаның, кешеннің, станцияның, орталықтың) 1325-4-004 - Авиация бастығы 1325-4-010 - Бас орталықтың (авиацияда) бастығы 1325-4-018 - Қызмет бастығы 1325-4-019 - Ұшу қауіпсіздігі қызметінің бастығы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Өндірістік, қаржылық және техникалық ресурстарды тиімді басқару, стратегиялық бастамаларды жүзеге асыру, даму және өндірістік процестерді оңтайландыру, ұшқышсыз жүйелерді пайдалану нарығында сапа мен инновацияның жоғары деңгейін қолдау арқылы ұйымның тұрақты жұмыс істеуін және дамуын қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
		1. Әкімшілік және басқару қызметі 2. Тиімді операцияларды қамтамасыз ету.	

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	3. Бөлімше қызметін талдау және стратегиялық жоспарлау
Еңбек функциясы 1: Өкімшілік және басқару қызметі	Қосымша еңбек функциялары: Дағды 1: Ис-шараларды жоспарлау және бақылау. Дағдыны тану мүмкіндігі:	<p>1. ҰАЖ (ҚБАЖ) ұшуды пайдалануға дайындау бойынша іс-шараларды ұйымдастыру.</p> <p>2. ҰАЖ (ҚБАЖ) ұшу жұмысын бақылауды ұйымдастыру.</p> <p>3. ҰАЖ (ҚБАЖ) ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің жұмыс істеуін ұйымдастыру.</p> <p>Машықтар:</p> <p>1. Ведомстволық бағынысты құрылымдық бөлімшелердің жұмыс сапасын бақылау және жақсарту.</p> <p>2. Іс-шараларды жүзеге асыру нысандарын, әдістерін және мерзімдерін анықтау.</p> <p>3. Ұшу қауіпсіздігін арттыруға бағытталған мақсаттар мен міндеттерді анықтау.</p> <p>4. Персоналды іріктеу, оқыту және аттестаттау жөніндегі іс-шаралардың орындалуын қамтамасыз ету.</p> <p>5. Әуе қозғалысы қауіпсіздігін арттыру бойынша шаралар қабылдау.</p> <p>6. Кәсіпорын дамуының негізгі бағыттарын анықтаңыз.</p> <p>7. Тексерулер нәтижесінде анықталған сәйкессіздіктерді түзету шараларының орындалуын бақылау.</p> <p>8. Нормативтік құжаттарды қарауға, зерделеуге және талдауға ұсыну.</p> <p>9. Бөлім сарапшыларының жұмысын жоспарлау және үйлестіру.</p> <p>10. Еңбекті қорғау, өрт қауіпсіздігі, өндірістік санитария және еңбек жағдайларын жақсарту жөніндегі іс-шаралардың орындалуын қамтамасыз ету.</p> <p>11. Бұйрықтар мен нұсқауларды шығару.</p> <p>12. Халықаралық тәжірибені жаңарту.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Ұйымның салалық және өндірістік қызметінің ерекшеліктері.</p> <p>2. Ұйымның қызметіне сәйкес нормативтік құқықтық актілер, салалық және нұсқаулық материалдар.</p> <p>3. Негізгі қызметкерлерді бейімдеудің корпоративтік стандарттары мен әдістері.</p> <p>4. Ұйымның қоршаған орта факторлары мен тәуекелдерін талдаудың принциптері, әдістері мен технологиялары.</p> <p>Ұсынылмайды</p>
		Машықтар:

	<p>Дағды 1: Көрсетілетін қызметтердің сапасын үздіксіз жақсартуды ұйымдастыру.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Өзгеретін жұмыс жағдайларында тиімді қарым-қатынас жасаңыз. 2. Оқиғалардың дамуын модельдеу және ықтимал салдарды бағалау. 3. Жоспарларды, жобаларды, жағдайларды, ықтимал тәуекелдерді және жұмыс нәтижелерін бағалаңыз. 4. Жобалардың , процедуралардың, жұмыс пакеттерінің және олардың орындаушыларының тиімділігін бағалаңыз . 5. Өршіл, бірақ қол жеткізуге болатын мақсаттар мен міндеттер қойыңыз. 6. Қызметкерлерді стратегиялық нәтижелерге ынталандыру және ынталандыру. 7. Қиындықтарды, проблемалық аймақтарды және тәуекелдерді анықтау, оларды жою мен азайтуды қамтамасыз ету. 8. Қызметкерлерді оқыту және аттестациялау, жаңа технологияларды енгізу үшін жағдай жасау.
	<p>Білімдер:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның салалық және өндірістік қызметінің ерекшеліктері. 2. Сапаны жақсарту әдістері, стандарттары, талаптары және жолдары. 3. Өндірісті ұйымдастыру, жоспарлау, еңбек, оны төлеу және ынталандыру. 4. Жаңа технологиялар мен процедураларды енгізудегі озық шетелдік тәжірибе. 5. Қызметкерлерді ынталандыру жолдары. 6. Сыни, шығармашылық ойлау, ой қозғау әдістері 7. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері. 8. Еңбек заңнамасының негіздері.
<p>Еңбек функциясы 2: Тиімді операцияларды қамтамасыз ету.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2:</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өзгеретін жұмыс жағдайларында тиімді қарым-қатынас жасаңыз. 2. Оқиғалардың дамуын модельдеу және ықтимал салдарды бағалау. 3. Қарсыластарыңыздың пікірін ескере отырып, өз ұстанымыңызды қорғаңыз. 4. Жауапкершілік аймағыңыздағы іс-әрекеттеріңізді және ұйымның қызметін жоспарлаңыз, кешенді жоспарлар жасаңыз. 5. Қолданыстағы стандарттар мен нормативтік-техникалық құжаттаманы қолдану. 6. Корпоративтік және кәсіптік этика шеңберінде ұйымда қабылданған әлеуметтік міндеттемелер мен этикалық шектеулерді қабылданыз және оларды ұстаныңыз.

	<p>Ұзақ мерзімді дамуды, бизнес-процестерді жоспарлау, олардың тиімділігін талдау және бағалау.</p>	<p>7. Ұйымның құндылықтары мен саясатына сәйкес нақты жағдайларда жүйелі шешімдер қабылдаңыз (жауапкершілік саласында).</p> <p>8. Есептерді жіберу.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның салалық және өндірістік қызметінің ерекшеліктері. 2. Ұқсас өнімдерді жасаудың озық отандық және шетелдік тәжірибесі, ұқсас өнімдердің жаңа үлгілері , бизнес-процестерді ұйымдастырудың прогрессивті әдістері. 3. Еңбекті және кәсіпорынды басқаруды ұйымдастыру, әртүрлі техникалық, есеп және есептілік құжаттамаларын әзірлеу және ресімдеу бойынша ережелер, нұсқаулықтар және басқа да әдістемелік материалдар. 4. Күрделі салымдарды қаржыландыру және инвесторларды тарту тәртібі. 5. Бизнесіні жоспарлау және тәуекелді бағалау.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 3: Бөлімше қызметін талдау және стратегиялық жоспарлау</p>	<p>Дағды 1: Жоспарларды, жобаларды талдау және стратегияны анықтау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құрылымдық бөлімшенің қызметін жоспарлау. 2. Құрылымдық бөлімшенің өнімділігін арттыру бойынша шаралар қабылдау. 3. Өзінің қарамағындағы бөлімдердің қызметіне басшылық жасау. 4. Бекітілген жоспарларға сәйкес бөлім жұмысын ұйымдастыру. 5. Жоспарларды, жобаларды, жағдайларды және тағайындалған тапсырмаларды орындау нәтижелері үшін ықтимал тәуекелдерді бағалаңыз. 6. Процедуралар, жұмыс пакеттері және оларды орындаушылардың тиімділігін бағалаңыз . 7. Кездесулер, презентациялар, келіссөздер және консультациялар өткізу. 8. Аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету мәселелері бойынша әртүрлі бөлімдермен, органдармен және қызметтермен өзара әрекеттесу. 9. Аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету бойынша бұйрықтар мен нұсқаулықтардың жобаларын жасау. 10. Аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету саласындағы халықаралық тәжірибені ескере отырып, бөлімшенің негізгі дамуының бағыттарын анықтау. 11. Бөлім жұмысының ұйымдастырылуын және жоспарлы тапсырмалардың орындалуын бақылау. 12. Өзара әрекеттесу тиімділігін бағалаңыз. 13. Келесі жылға, 3 немесе одан да көп жылға мақсаттар қойып, тапсырмаларды анықтаңыз.

		<p>14. Бөлімше үшін белгіленген бухгалтерлік және есеп беру құжаттамасын жүргізуді ұйымдастыру.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның салалық және өндірістік қызметінің ерекшеліктері. 2. ҚР нормативтік құқықтық актілері, ҚР жоғары тұрған органдарының қаулылары, бұйрықтары, өкімдері, әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі саласындағы басқа да басқарушы және нормативтік құжаттары. 3. Кәсіпорын мен бөлімшенің оған қатысты даму стратегиясы мен жоспары. 4. Кәсіпорынның құрылымы, кәсіпорын мен бөлімшелердің қызметі туралы ережелер мен бұйрықтар. Өндірісті ұйымдастыру және басқару негіздері. 5. Еңбек заңнамасының негіздері . 6. Озық тәжірибелер, кәсіпорындардың озық тәжірибесі және оларды енгізу шаралары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Қосымша еңбек функциясы 1:	Дағды 1: Ұшу жұмыстарын стратегиялық және пайдалануды жоспарлау және ұшу қауіпсіздігі шараларын қамтамасыз ету.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның және оның құрылымдық бөлімшелерінің ұшу қызметін ұйымдастыру. 2. ҰАЖ (ҚБАЖ) ұшу жұмысын жоспарлау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҰАЖ (ҚБАЖ) ұшуларына дайындық бойынша ұйымдастыру-басқару қызметінің әдістері. 2. ҚР әуе кеңістігін пайдалану ережелері. 3. ҚР-нда рұқсат алу ережелері мен тәртібі. 4. ҰӘК ұшуларын дайындау және орындау тәртібі. 5. ҚР әуе кеңістігінде ұшқышсыз ұшу жүйелерін пайдалана отырып ұшуларды ұйымдастыру және орындау тәртібі. 6. Радиобайланыс тәртібі. 7. Аэронавигация негіздері, аэродинамика, метеорология және күтілетін пайдалану жағдайларында ұшқышсыз ұшуды дайындауды және орындауды ұйымдастыру үшін қажетті дәрежеде ҰАЖ (ҚБАЖ) ұшу өнімділігі сипаттамалары. 8. Ұшу нұсқаулығы аясындағы ҰАЖ (ҚБАЖ) пайдалану тәртібі. 9. ҰАЖ бағыты мен ұшу профилін есептеу тәртібі. 10. ҰАЖ операторы сертификатының және/немесе қашықтағы ұшқыш лицензиясының иесіне әсер ететін ережелер мен ережелер. 11. Ұшу миссиясын дайындау және оны ұшқышсыз ұшу аппаратының борттық навигациялық кешеніне (автопилотына) тиесілі тәртібі.

<p>ҰАЖ (ҚБАЖ) ұшуды пайдалануға дайындау бойынша іс-шараларды ұйымдастыру.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>12. Ұшу және техникалық құжаттаманы жүргізу және өңдеу ережелері.</p>
	<p>Дағды 2: ҰҚК экипаждарын қалыпты, стандартты емес және ерекше жағдайларда іс-әрекеттерге оқытуды ұйымдастыру.</p>	<p>Ұсынылмайды</p> <p>Машықтар: 1. ҰАЖ (ҚБАЖ) ұшу жұмысын реттейтін құжаттаманы әзірлеу. 2. Азаматтық авиация қызметіне заңсыз араласу әрекеттерінің алдын алу және жолын кесу ережелерін қолдану.</p> <p>Білімдер: 1. Дайындау және орындау тәртібі ҰАЖ көмегімен рейстер. 2. Радиобайланыстың тәртібі. 3. Аэронавигация негіздері, аэродинамика, метеорология және күтілетін пайдалану жағдайларында ұшқышсыз ұшуды дайындауды және орындауды ұйымдастыру үшін қажетті дәрежеде ҰАЖ (ҚБАЖ) ұшу өнімділігі сипаттамалары. 4. Ұшу нұсқаулығы аясындағы ҰАЖ (ҚБАЖ) пайдалану тәртібі. 5. Ұшу кезінде ерекше жағдайларды өңдеу тәртібі. 6. ҰӘК ұшуын есептеу және ұшу маршрутын құру тәртібі. 7. ҰАЖ (ҚБАЖ) және оның элементтерін алдын ала және ұшу алдындағы дайындауды жүргізу тәртібі .</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Ұшу алдындағы дайындықты, ұшуды орындауды, орындалатын жұмыстардың сапасы мен көлемін, персоналдың біліктілігін сақтауды, еңбек және демалыс режимдерінің сақталуын бақылау.</p>	<p>Машықтар: 1. Материалдық-техникалық және оқу базаларын дамыту жоспарларын талдау. 2. Материалдық-техникалық және оқу базаларын дамыту жоспарларынан ауытқуларды анықтау. 3. Жеке құрамның еңбек және демалыс тәртібін сақтамау фактілерін анықтау. 4. Персоналдың біліктілігін сақтау ережелерін қолдану.</p> <p>Білімдер: 1. Авиациялық пайдалану технологиялары ҰӘК жұмыс істейтін ұйымдар. 2. Қауіпсіздікті басқару жөніндегі нұсқаулық. 3. ҰАЖ (ҚБАЖ) көмегімен ұшуға дайындық кезіндегі ұйымдастыру-басқару қызметінің әдістері . 4. Әуе кеңістігін пайдалану ережелері. 5. алу ережелері мен тәртібі . 6. Авиациялық қауіпсіздік ережелері , соның ішінде DSP. 7. ҰШҚ ұшуларын дайындау және орындау тәртібі. 8. Ұшқышсыз әуе кемелерімен ұшуды ұйымдастыру және орындау тәртібі.</p>

<p>Қосымша еңбек функциясы 2: ҰАЖ (ҚБАЖ) ұшу жұмысын бақылауды ұйымдастыру.</p>		<p>9. Радиобайланыс тәртібі. 10. Ұшу кезінде ерекше жағдайларды өңдеу тәртібі. 11. ҰӘК операторы сертификатының және/немесе қашықтағы ұшқыш лицензиясының иесіне әсер ететін ережелер мен ережелер. 12. Ұшу миссиясын дайындау және оны ұшқышсыз ұшу аппаратының борттық навигациялық кешеніне (автопилотына) тиеу тәртібі. 13. Ұшу және техникалық құжаттаманы жүргізу және өңдеу ережелері .</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Реттеуші және қадағалау органдарымен өзара іс-қимыл.</p>	<p>Машықтар: 1. Реттеуші және қадағалау органдарымен өзара іс-қимыл тәртібін қолдану. 2. Жағдайды талдаңыз. 3. Есептерді жіберу. 4. Стандартты емес жағдайларда шешім қабылдаңыз . 5. Проблемалық мәселелерді шешу.</p> <p>Білімдер: 1. Ұйымның (кәсіпорынның) операциялық процестері және ағымдағы қызметі. 2. ҰӘК пайдаланатын авиациялық ұйымдардың жұмыс істеу технологиялары. 3. Қауіпсіздікті басқару жөніндегі нұсқаулық. 4. ҰӘК көмегімен ұшуларды дайындау және орындау тәртібі. 5. иесіне әсер ететін ережелер мен ережелер .</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Қосымша еңбек функциясы 3: ҰАЖ (ҚБАЖ) ұшу қауіпсіздігін басқару</p>	<p>Дағды 1: Авиациялық оқиғалар мен оқыс оқиғалардың алдын алу, оның ішінде басқарылатын әуе кемелерімен соқтығысудың алдын алу жөніндегі іс-шараларды әзірлеу.</p>	<p>Машықтар: 1. ҰАЖ (ҚБАЖ) ұшуды пайдаланумен байланысты авиациялық оқиғалар мен инциденттер туралы ақпаратты талдау. 2. Ұшу жұмыстарына байланысты әуе кемелерінің апаттары мен инциденттерін тергеу нәтижесінде алынған ақпаратты ұшу қауіпсіздігін арттыруға бағытталған іс-шараларды одан әрі дамыту үшін деректер құрылымына айналдыру.</p> <p>Білімдер: 1. Қауіпсіздікті басқару жөніндегі нұсқаулық . 2. ҰӘК көмегімен ұшуларды дайындау және орындау тәртібі. 3. Ұшу кезінде ерекше жағдайларды өңдеу тәртібі. 4. ҰӘК операторы сертификатының және/немесе қашықтағы ұшқыш лицензиясының иесіне әсер ететін ережелер мен ережелер .</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>

<p>жүйесінің жұмыс істеуін ұйымдастыру.</p>	<p>Дағды 2: Апат кезінде іздестіру-құтқару жұмыстарын жүргізу, сондай-ақ әуе кемелерінің апаттары мен оқиғаларын тергеу.</p>	<p>Машықтар: 1. Әуе кемелерінің апаттары мен инциденттерін тергеу ережелерін қолдану. 2. Әуе кемелерінің апаттары мен инциденттері үшін іздеу және құтқару ережелерін қолдану.</p> <p>Білімдер: 1. Қауіпсіздікті басқару жөніндегі нұсқаулық. 2. Азаматтық әуе кемелерінің қатысуымен болған авиациялық оқиғалар мен оқыс оқиғаларды тергеп-тексеру ережелері. 3. Іздеу және құтқару ережелері. 4. ҰӘК көмегімен ұшуларды дайындау және орындау тәртібі. 5. Радиобайланыс тәртібі .</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Қызмет саласын түсіну және осы бағытта өзін-өзі дамытуға ұмтылу. Белгіленген біліктілік талаптары шеңберінде өз қызметін және бөлімдердің қызметін ұйымдастыру және басқару. Экономикалық міндеттерді жүзеге асырудың әдістері мен құралдарын өз бетінше таңдай білу. Сіздің жұмысыңыздың нәтижелеріне, өзіңіздің және басқалардың оқуына жауапкершілік. Ұжымдық жұмыстың нәтижесі үшін жауапкершілік. Жоғары біліктілік және ұйымдастырушылық және ұтымды қабілеттер. Кең көзқарас, әрекет ету және қораптан тыс ойлау қабілеті. Авиациялық жүйе туралы терең түсінік.</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы. 2. Әрекет ету тәртібі "ҚР әуе кеңістігінде ұшқышсыз ұшу аппараттарының жүйелерін пайдалану қағидаларын бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2020 жылғы 31 желтоқсандағы No 706. 3. Әрекет ету тәртібі "Авиациялық қауіпсіздік саласындағы кадрларды даярлау және қайта даярлау бағдарламасын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 24 қарашадағы No 1083. 4. "Азаматтық және эксперименттік авиациядағы авиациялық оқиғалар мен оқыс оқиғалардың деректерін ұсыну және тергеп-тексеру қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 27 шілдедегі No 505 бұйрығы. 5. "Азаматтық әуе кемелерін пайдаланушылардың әуежайларда, әуе қозғалысына қызмет көрсету кезінде, техникалық қызмет көрсету кезінде ұшу қауіпсіздігін басқару жөніндегі үлгілік нұсқаулықтарды бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 28 наурыздағы No 173 бұйрығы. қызметі қызмет көрсету процесінде әуе кемелерінің ұшуларын орындаумен байланысты азаматтық авиацияның авиациялық оқу орталықтарының, әуе кемелерінің.". 6. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 10019 құжаты. "Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелеріне (ҚБАЖ) нұсқаулық".</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 8</p>	<p>Кәсіптің атауы: Мекемелер, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары</p>

11. Кәсіптің карточкасы "Авиациялық арнайы қолданбалар инженері":			
Топтың коды:	2144-4		
Қызмет атауының коды:	2144-4-018		
Кәсіптің атауы:	Авиациялық арнайы қолданбалар инженері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	(Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Авиациялық ерекшеліктерге сәйкес кәсіптік дайындық. Инженерлік-техникалық лауазымдарда немесе авиациялық көлікте әуе кемелерін және (немесе) ҰАЖ (ҚБАЖ) өндіруге және (немесе) пайдалануға байланысты лауазымдарда кемінде үш жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2144-1-001 - Сынақтан өткізу жөніндегі инженер (жалпы бейін) 2144-1-002 - Көлік жөніндегі инженер 2144-1-003 - Инженер-конструктор 2144-1-004 - Инженер-механик (жалпы бейін) 2144-1-009 - Технолог-конструктор		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жаңа технологиялық процестерді, бағдарламалық қамтамасыз етуді және ұшақ үлгілерін құру, қолданыстағы жабдықтар мен жүйелерді жетілдіру, техникалық пайдалану мен жөндеуді қолдау арқылы ҰАЖ (ҚБАЖ) әзірлеу және жаңғырту.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Мамандандырылған жүйелерді, жабдықтар мен бұйымдарды әзірлеу және жаңарту. 2. Әзірлеулерді тестілеу, сынау және енгізу.	
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Бағдарламалық қамтамасыз етуді және алгоритмдік қамтамасыз етуді әзірлеу және жетілдіру.	
		Машықтар: 1. есептеу әдістерін қолдану . 2. Өнімділік сипаттамаларын есептеу үшін бағдарламалық пакеттерді пайдаланыңыз. 3. Оларды жақсарту мақсатында өнімділік сипаттамаларының алынған есептеулерін талдаңыз. 4. Өнімдерге өзгерістер енгізу үшін өнімділік сипаттамаларын есептеудің алынған нәтижелерін және оларды жақсартуды қолданыңыз. 5. Өнімдерге өзгерістер енгізгеннен кейін LTC есептеулерін тексеріңіз .	

	<p>Дағды 1: Ұшу техникалық (бұдан әрі – ҰТҚ), массалық-инерциялық және теңестіру сипаттамаларын әзірлеу, есептеу және бақылау.</p>	<p>6. Масса центрінің орнын, қысым центрін, масса центрінің орын ауыстыруын есептеу әдістерін қолдану. 7. Инерциялық сипаттамаларды есептеу әдістерін қолдану .</p> <p>Білімдер: 1. Аэродинамика және газ динамикасының негіздері . 2. Ұшу динамикасының негіздері. 3. Электр станцияларының түрлері. 4. Авиациялық техниканың құрылғылары және олардың сипаттамалары. 5. КҚБЖ. 6. Беріктік және қызмет ету мерзімі бойынша нұсқаулық материалдар. 7. Массалық-инерциялық және центрлік сипаттамаларды анықтау негіздері. 8. Статикалық және динамикалық теңгерімдеудің негізгі әдістері мен әдістері. 9. Қажетті есептеулер мен жобалау жұмыстарын жүргізуге арналған қолданбалы бағдарламалық кешендердің негізгі мүмкіндіктері. 10. ӘК агрегаттарының, жүйелері мен жабдықтарының салмақ сипаттамалары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Мамандандырылған жүйелерді, жабдықтар мен бұйымдарды әзірлеу және жаңарту.</p>	<p>Дағды 2: Имитациялық модельдеуді жүргізу.</p>	<p>Машықтар: 1. Есептеу жұмыстарын жүргізу үшін имитациялық модельдеудің әдістерін, бағдарламаларын, қолданбалы бағдарламалық құралдарын қолдану . 2. Алынған параметрлерге байланысты модельдеу бағдарламаларын реттеңіз. 3. Эксперименттік әдістер мен бағдарламаларды қолдану. 4. Компьютерлік модельдеу әдістерін қолдану. 5. Эксперименттік бағдарламаны өзгерту (түзету) бойынша ұсыныстар әзірлеу .</p> <p>Білімдер: 1. Техникалық механика. 2. Аэродинамика және газ динамикасының негіздері . 3. Ұшу динамикасының параметрлері. 4. АТ электр станцияларының түрлері және олардың сипаттамалары. 5. Дизайнерлерге күш пен қызмет ету мерзімі бойынша нұсқаулық. 6. Әзірленетін құрылымдарға қойылатын техникалық талаптар. 7. Метрология, стандарттау және сертификаттау. 8. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі.</p>

	9. ҰАЖ (ҚБАЖ) пайдалану ережелері мен ережелері .
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Дағды 3: Өнім үлгілерін өндіру процестерін жүзеге асыру .	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2D және 3D модельдеу әдістерін қолданыңыз. 2. Бөлшектердің, шағын жинақтау қондырғыларының және олардың электрондық үлгілерінің сызбаларын әзірлеуде басқа ұйымдардың тәжірибесін қолдану. 3. Ұсынылған анықтамалық материалдарды және құрылымдық материалдарға шектеуші ассортименттерді, қол жетімді жобалық және технологиялық шешімдерді қолданыңыз. 4. Бөлшектерді өңдеу әдістерін және жабын түрлерін таңдау. 5. ҰТС есептеулерінен алынған деректерді қолданыңыз. 6. Есептеу нәтижелерін талдау және өнімнің дизайнын өзгерту бойынша ұсыныстар дайындау 7. Бөлшектердің беріктігі туралы ақпаратты алу үшін қолданбаларды таңдап, пайдаланыңыз <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2D және 3D кеңістігіндегі инженерлік графика . 2. Бөлшектер мен шағын жинақтау агрегаттарын жобалау негіздері. 3. Өңдеу түрлері және қорғаныс жабындары. 4. Механика негіздері . 5. Аэродинамика негіздері. 6. Аэродинамикалық жүктемелер және ұшу динамикасының заңдары. 7. Агрегаттарды және электр станцияларын жобалау негіздері. 8. Жасалатын құрылымдарға қойылатын негізгі техникалық талаптар. 9. Беріктік пен қаттылықты есептеу негіздері. 10. және метрология негіздері .
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тестілеу бағдарламалары мен әдістерін әзірлеу үшін нормативтік материалдарды қолдану . 2. Сынақ стендтері мен тәжірибелік жабдық үшін пайдалану және техникалық құжаттаманы қолдану. 3. Сынақ бағдарламаларын құрастыру. 4. Нұсқауларды, техникалық есептерді, нұсқаулық материалдар мен қосымша құжаттарды дайындаңыз. 5. Құжаттаманы дайындауда, есептік-конструкторлық жұмыстарды орындауда және жобаның графикалық дизайнында стандартты бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдаланыңыз.

	<p>Дағды 1: Бағдарламалар мен сынақ әдістерін әзірлеу.</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемелерін жобалау және жобалау негіздері . 2. Метрология, стандарттау және сертификаттау негіздері. 3. Жасалатын бұйымдардың құрамы, техникалық сипаттамалары және жұмыс істеу принциптері. 4. Әзірленген және (немесе) жаңартылған жүйелерді орнатудың, конфигурациялаудың және реттеудің технологиялық процестері . 5. Әуе кемелерін пайдалану негіздері. 6. Сынақ жабдығы мен сынау негіздері. 7. Еңбекті қорғау, өндірістік және экологиялық қауіпсіздік талаптары. 8. ҰАЖ (ҚБАЖ) пайдалану ережелері. 9. Өнімнің негізгі техникалық нұсқаулығы. 10. Құрамдас бөліктерге қызмет көрсету ережелері. 11. Әуе кемесі мен оның ұшуды қамтамасыз ету жүйелері үшін күтілетін жұмыс жағдайлары. 12. Өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігіне қойылатын талаптар. 13. Азаматтық авиацияның ұшуға жарамдылық стандарттары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Әзірлеулерді тестілеу, сынау және енгізу.</p>		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әзірленген және/немесе жаңартылған өнімдерді сынау үшін нормативтік материалды қолданыңыз. 2. Сынақ стендтері мен тәжірибелік жабдық үшін пайдалану және техникалық құжаттаманы қолдану. 3. Құрылымдық материалдарға, авиациялық аспаптар мен кешендердің стандартталған бөліктеріне, стандартталған радиобайланыс және ұшу навигациялық құрылғыларына ұсынылған анықтамалық материалдарды және шектеуші ассортименттерді қолдану. 4. Өнімдерді сынау үшін нұсқаулықтарды, техникалық есептерді, нұсқаулық материалдарды және ілеспе құжаттамаларды дайындаңыз. 5. Құжаттаманы дайындауда, есептік-конструкторлық жұмыстарды орындауда және жобаның графикалық дизайнында стандартты бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдаланыңыз.
	<p>Дағды 2: Тесттерді өткізу.</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемелері мен жүйелерін жобалау және құрастыру негіздері. 2. Метрология, стандарттау және сертификаттау негіздері. 3. Компоненттердің құрамы, техникалық сипаттамалары және жұмыс істеу принциптері. 4. Әзірленген және (немесе) жаңартылған жабдық жүйелерін монтаждау, конфигурациялау және реттеудің технологиялық процестері.

		<p>5. Әуе кемелерін пайдалану негіздері.</p> <p>6. Сынақ жабдығын пайдалану және сынақтарды жүргізу негіздері.</p> <p>7. Еңбекті қорғау, өндірістік және экологиялық қауіпсіздік талаптары.</p> <p>8. Жаңартылған өнімге арналған техникалық пайдалану жөніндегі нұсқаулық.</p> <p>9. Құрамдас бөліктерге қызмет көрсету ережелері.</p> <p>10. Өнімнің күтілетін жұмыс шарттары.</p> <p>11. Өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігіне қойылатын талаптар.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	<p>Дағды 3: Ұшу жөніндегі нұсқаулықтарға, пайдалану және жөндеу құжаттамаларына материалдарды әзірлеу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құрылымдық және орнату сызбаларын құрастырыңыз. 2. Құрамдас бөліктерді орнату және бөлшектеу үшін техникалық құжаттаманы дайындаңыз. 3. Компьютерлік жобалау жүйелерінің бағдарламалық құралдары мен құралдарын пайдалану. 4. Құжаттаманы дайындау кезінде стандартты бағдарламалық құралды пайдаланыңыз . <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Электроника негіздері. 2. Метрология, стандарттау және сертификаттау негіздері. 3. Авиациялық технология негіздері және ҰАЖ (ҚБАЖ) технологиялары. 4. Компоненттердің техникалық сипаттамалары және жұмыс істеу принциптері . 5. Автоматтандырылған жобалау жүйелерінің негіздері. 6. Өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі және еңбекті қорғау талаптары .
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зерттеу ақпаратын жинау, талдау және жүйелеу. 2. Өнімге тән бағдарламалау тілдерінде аппараттық және бағдарламалық қамтамасыз ету үшін кірістірілген арнайы бағдарламалық құралды әзірлеу. 3. Сынақ және технологиялық бағдарламалық қамтамасыз етуді әзірлеу. 4. Бағдарламалық құралдың техникалық сипаттамаларын негіздеу үшін компьютерлік технологияны пайдалана отырып, техникалық есептеулерді орындау.

	<p>Дағды 1: Алгоритмдерді, бастапқы және орындалатын кодтарды әзірлеу.</p>	<p>5. Сигнал мен мәліметтерді өңдеуге арналған бағдарламалық қамтамасыз ету алгоритмдерін жасау.</p> <p>6. Өнімге тән бағдарламалау тілдерінде алгоритмдерді енгізуге арналған техникалық талаптарды, соның ішінде көлемді, жылдамдықты және сынау мүмкіндігін тұжырымдаңыз.</p> <p>7. Техникалық құжаттаманың электрондық айналымы құралдарын пайдалану .</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Алгоритмдерді құрастыру бойынша ереже, техникалық құжаттама және әдістемелік материалдар. 2. Радиоэлектрондық құрылғылардың сұлбасын құрастыру негіздері, электрондық компоненттердің қазіргі заманғы элементтік базасы. 3. Программалау тілдерінің мүмкіндіктері мен мүмкіндіктері. 4. Ақпаратты қорғау әдістері. 5. Олар үшін әдістер электронды қарсы шаралар болып табылады. 6. Арнайы және сынақ/технологиялық бағдарламалық қамтамасыз етуді әзірлеу әдістері мен құралдары. 7. Радио тізбектер мен сигналдардың сипаттамаларын өлшеу әдістері. 8. Өлшеулердің, бақылаулардың және тәжірибелердің реттілігі мен техникасы. 9. Цифрлық сигналдарды өңдеу бағдарламалық қамтамасыз етуді басқаруды автоматтандыру технологиялары. 10. Тексерілетін бағдарламалық қамтамасыз етуді әзірлеу ережелері. 11. Техникалық есептеулерді орындау әдістері, компьютерлік технологияны пайдалана отырып модельдеу, мамандандырылған компьютерлік жобалау жүйелері. 12. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі талаптары. 13. Техникалық құжаттаманың электрондық айналымының принциптері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Бағдарламалық қамтамасыз етуді және</p>		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмысыңызда бағдарламалық жасақтаманы және операциялық техникалық құжаттаманы пайдаланыңыз. 2. Арнайы бағдарламалық қамтамасыз етуді тестілеудің барысы мен нәтижелері туралы есеп құжаттамасын дайындау. 3. Арнайы бағдарламалық қамтамасыз етуді тексеру ережелері мен әдістерін қолдану.

алгоритмдік қамтамасыз етуді әзірлеу және жетілдіру.

Дағды 2:
Арнайы бағдарламалық қамтамасыз етуді тестілеу.

4. Жұмысыңызда өлшеу және бақылау үшін автоматтандырылған бағдарламалық құралды пайдаланыңыз.

5. Техникалық құжаттаманың электрондық айналымы құралдарын пайдалану .

Білімдер:

1. Өнімдерді әзірлеу және өндіру саласындағы стандарттар , бағдарламалық қамтамасыз етуді тестілеу, өнім сапасын бақылау саласындағы жалпы техникалық талаптар, бағдарламалық құжаттаманың бірыңғай жүйесі.

2. орындалатын модульдерін іске қосуға арналған жабдықты техникалық пайдалану және оларға қызмет көрсету ережелері : компьютерлер, сигналдық процессорлар, контроллер.

3. Бағдарламалық қамтамасыз ету сапасын автоматтандырылған бақылау әдістері мен құралдары.

4. Енгізілген бағдарламалық жасақтамасы бар электрондық жабдықты сынау әдістері.

5. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі талаптары.

6. Техникалық құжаттаманың электрондық айналымының принциптері .

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Ұсынылмайды

Дағды 3:
Бағдарламалық қамтамасыз етуді және операциялық құжаттаманы әзірлеу.

Машықтар:

1. Жобалық құжаттамаға сәйкес бағдарламалық құжаттаманы әзірлеу.

2. Жобалық құжаттамаға сәйкес бағдарламалық жасақтаманың операциялық құжаттамасын әзірлеу.

3. Бағдарламалық жасақтаманы тестілеу үшін құжаттаманы әзірлеу.

4. Қажетті экономикалық есептеулерді жасаңыз және қабылданған шешімдердің техникалық-экономикалық негіздемесін жасаңыз.

5. Техникалық құжаттаманың электрондық айналымы құралдарын пайдалану.

Білімдер:

1. Арнайы және сынақ/технологиялық бағдарламалық қамтамасыз етуді әзірлеуге және жобалауға арналған ережелер, техникалық құжаттама және әдістемелік материалдар .

2. Радиоэлектрондық жабдықты басқаруға арналған арнайы және сынақ/технологиялық бағдарламалық қамтамасыз ету саласындағы әзірлемелердің сипаттамалары мен экономикалық көрсеткіштері.

3. Қазіргі программалау тілдерінің мүмкіндіктері мен мүмкіндіктері.

4. Радиоэлектрондық жабдықты басқаруға арналған арнайы және сынақ/технологиялық бағдарламалық қамтамасыз етуді әзірлеу әдістері мен құралдары.

		<p>5. Техникалық есептеулерді орындау әдістері, оның ішінде компьютерлік технологияны қолдану.</p> <p>6. Өлшеулердің, бақылаулардың және тәжірибелердің реттілігі мен техникасы.</p> <p>7. Радиоэлектрондық аппаратураның сұлбасын құрастыру негіздері, тораптары және элементтік базасы.</p> <p>8. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі талаптары.</p> <p>9. Техникалық құжаттаманың электрондық айналымының принциптері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Өз бетінше және командада жұмыс істей білу, процестерді басқару.</p> <p>Нәтижеге назар аудару.</p> <p>Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас.</p> <p>Коммуникативті дағдылар.</p> <p>Жақсы ниет.</p> <p>Кәсіптіклік.</p> <p>Еңбекқорлық.</p> <p>Ұқыптылық.</p> <p>Егжей-тегжейге назар аудару.</p> <p>Жауапкершілік.</p> <p>Ынта.</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы. 2. Өрекет ету тәртібі "ҚР әуе кеңістігінде ұшқышсыз ұшу аппараттарының жүйелерін пайдалану қағидаларын бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2020 жылғы 31 желтоқсандағы No 706. ҚР азаматтық әуе кемелерін техникалық пайдалану және жөндеу қағидаларын бекіту туралы " ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі No 551 бұйрығы . 4. Халықаралық азаматтық авиация, әуе кемелерін пайдалану туралы конвенцияға 6-қосымша, IV бөлім. "Халықаралық рейстер. Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелері". 5. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 10019 құжаты. "Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелеріне (ҚБАЖ) нұсқаулық". 6. ГОСТ 2.102-2013, "Жобалау құжаттарының түрлері мен толықтығы" конструкторлық құжаттаманың бірыңғай жүйесі. ҚР аумағында 2015 жылғы 1 желтоқсаннан бастап қолданысқа енгізілді (ҚР Инвестициялар және даму министрлігі Техникалық реттеу және метрология комитеті төрағасының 2014 жылғы 15 желтоқсандағы бұйрығына 1-қосымша № 267-од). 7. ГОСТ Р 2.610-2019, Бірыңғай жобалық құжаттама жүйесі, " Операциялық құжаттарды орындау ережелері". ҚР Сауда және интеграция министрлігі Техникалық реттеу және метрология комитеті төрағасының 2022 жылғы 28 сәуірдегі No 142 бұйрығына сәйкес ҚР аумағында 2027 жылғы 31 желтоқсанға дейін қолданылады. -НК.</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басшылары).
12. Кәсіптің карточкасы "Сыртқы ұшқыш емтихан алушы":		
Топтың коды:	2172-9	

Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Сыртқы ұшқыш емтихан алушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Бекітілген Авиация персоналы куәліктерін беру және қолданылу мерзімін ұзарту қағидаларына сәйкес танылатын немесе ресімделетін қашықтан ұшқыш лицензиясын, қашықтан ұшқыш-нұсқаушы мен қашықтан ұшқыш-емтихан алушының белгісін (куәлігін, рұқсатын) алу үшін белгіленген кәсіптік дайындық ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі № 750 бұйрығымен. Сыртқы экипаж командирі ретінде қабылдау.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2172-5-003 - Әуе кемесінің командирі (пилот, ұшқыш) - инструктор 2375-0-026 - Экзаменатор (тренингтер, қайта даярлау және біліктілікті арттыру)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Теориялық білімді тексеру және практикалық дағдыларды бағалау, қауіпсіздіктің белгіленген талаптарының сақталуын қамтамасыз ету және саладағы кәсіптіктің жоғары деңгейін қолдау арқылы кәсіптік білім мен дағдыларды, оның ішінде емтихан алушылардың әртүрлі жағдайларда ұшу тапсырмаларын орындауға дайындығын тәуелсіз бағалауды жүргізу. қашықтан басқарылатын әуе кемелерінің жүйелерін пайдалану.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Біліктілік бағалауды жүргізу. 2. Біліктілікті бағалауды құжаттамалық қамтамасыз ету.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
	Дағды 1: Біліктілік емтиханын өткізу рәсімдерін жүзеге асыру.	Машықтар: 1. Үміткермен жұмыс қатынасын орнату. 2. Құзыреттілікті бағалаудың объективті деректерін алудың сенімділігі мен сенімділігін қамтамасыз ету. 3. Бағалау әдістері мен әдістерін қолдану.	
		Білімдер: 1. Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары (біліктілік емтиханын өткізу). 2. Қолданылатын техникалық құралдармен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік шаралары.	

Еңбек функциясы 1: Біліктілік бағалауды жүргізу.		3. Кәсіптік дайындық жүйесі, оқыту стандарттары, тесттер мен тест тапсырмаларын әзірлеу принциптері .
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	Дағды 2: Бақылау нәтижелерін және құзыреттілік деңгейі бойынша объективті мәліметтерді бағалау.	Машықтар: 1. Құзыреттілік стандарттарын түсіндіру. 2. Бағалау шешімдерін қабылдау. 3. Үміткерге бағалау нәтижелері туралы конструктивті ақпарат беріңіз. Білімдер: 1. Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары (біліктілік емтиханын өткізу). 2. Авиациялық персонал куәлігі берілген тұлғаларға қойылатын біліктілік талаптары. 3. Авиация персоналына сертификаттар беру жүйесі .
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды	
Еңбек функциясы 2: Біліктілікті бағалауды құжаттамалық қамтамасыз ету.	Дағды 1: Сараптама бойынша есеп құжаттамасын ұсыну.	Машықтар: 1. Емтихан сессиялары басталғанға дейін үміткер ұсынған құжаттаманы бағалаңыз. 2. Біліктілік деңгейін бағалау нәтижелерін тіркеу. 3. Бағалау парақтары мен сәйкес мәлімдемелерді дұрыс толтыру. Білімдер: 1. Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін анықтау қағидалары (біліктілік емтиханын өткізу). 2. Куәлік, біліктілік немесе арнайы белгі алу үшін тиісті органдарға жіберілетін құжаттаманы толтыру тәртібі. 3. Біліктілік емтихандарының нәтижелері бойынша құжаттаманы жүргізу және сақтау тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Өз бетінше және командада жұмыс істей білу. Кәсіптік дайындық нәтижелерін бағалай білу. Қарым-қатынас. Жақсы ниет. Кәсіптіклік. Еңбексүйгіштік. Ұқыптылық. Егжей-тегжейге назар аудару. Жауапкершілік. Ынта. Адалдық.	
	1. Әрекет ету тәртібі "Авиация персоналының біліктілік деңгейін айқындау қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 31 шілдедегі No 517. " Авиация персоналына сертификаттар беру" халықаралық азаматтық авиация туралы конвенцияға 1-қосымша . 3.	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Халықаралық азаматтық авиация, әуе кемелерін пайдалану туралы конвенцияға 6-қосымша, IV бөлім. "Халықаралық рейстер. Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелері". 4. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) құжаты 9868 PANS - TRG , "Персоналды оқыту". 5. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 9379 "Авиация персоналын лицензиялаудың мемлекеттік жүйесін құру және басқару жөніндегі нұсқаулық" құжаты. 6. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 10019 құжаты. "Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелеріне (КҚБЖ) нұсқаулық".		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Мекемелер, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары	
13. Кәсіптің карточкасы "Сыртқы ұшқыш нұсқаушы":			
Топтың коды:	2172-9		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Сыртқы ұшқыш нұсқаушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	(Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Көлік министрінің бұйрығымен бекітілген Авиация персоналы куәліктерін беру және қолданылу мерзімін ұзарту қағидаларына сәйкес танылатын немесе берілетін қашықтықтан ұшқыш куәлігін, қашықтан ұшқыш нұсқаушысының белгісін (куәлігін, рұқсатын) алу үшін белгіленген кәсіптік даярлық және ҚР Байланыс 2013 жылғы 26 қыркүйектегі № 750. Сыртқы экипаж командирі ретінде қабылдау.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2172-9 - Б.т.к. басқа да ұшақ пилоттары және тектес қызметтердің кәсіби мамандары 2172-5-003 - Әуе кемесінің командирі (пилот, ұшқыш) - инструктор		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Қауіпсіздік стандарттары мен пайдалану процедураларын қатаң сақтай отырып, сенімді және қауіпсіз ұша алатын мамандарды құру үшін теориялық оқыту, нұсқаулықтар, тренажерлерді оқыту және ұшу жаттығулары арқылы қашықтан басқарылатын әуе кемелерінің жүйелерін қауіпсіз және тиімді басқаруға қабілетті білікті қашықтағы ұшқыштар мен тиісті мамандарды дамыту.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Кәсіптік оқытуды (оқытуды) ұйымдастыру 2. Кәсіптік оқытуды (оқыту) жүргізу. 3. Оқу мақсатына қол жеткізуді бағалау.	

	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Кәсіптік оқытуды (оқытуды) ұйымдастыру	Дағды 1: Кәсіптік оқыту үшін қауіпсіз ортаны қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қажетті жабдықтың белгіленген қауіпсіздік талаптарына сәйкестігіне көз жеткізіңіз. 2. Эвакуациялау тәртібі туралы хабарлау. 3. Қауіпсіз жұмыс жағдайларын қамтамасыз етіңіз. 4. Қауіптерді анықтау және жою. 5. Тиісті қауіпсіз оқу ортасын жасаңыз. 6. Физикалық немесе психологиялық стресстің алдын алу үшін тиісті шараларды анықтау және қабылдау. 7. Тиісті оқу құралдарымен және жабдықтармен қамтамасыз етіңіз. 8. Авиация персоналының нақты санаты үшін кәсіптік дайындықтың жалпы құрылымындағы рөліңізді түсініңіз.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік шараларын қамтамасыз ету ережелері. 2. Белгіленген қауіпсіздік ережелері. 3. Кәсіптік оқыту бағдарламасы мен мазмұны. 4. Адам факторының әсерін бағалау концепциясындағы адамның мүмкіндіктері мен шектеулері. 5. Ересектерді оқыту әдістемесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
	Дағды 2: Қауіпсіздік мүдделері талап еткенде практикалық оқу (тәжірибе) процесіне араласу.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемесін немесе жабдықты басқаруды қауіпсіз беру. 2. Қауіпсіздік мәселелері қажет болған кезде тиісті деңгейде дереу және тиісті түрде араласыңыз (мысалы, ауызша немесе бақылауға алу арқылы). 3. Жаттығуды мүмкіндігінше тезірек жалғастырыңыз (қауіпсіздік мақсатында араласудан кейін). <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқытушылардың операциялық іс-әрекетінің ерекшеліктері. Оқыту саласында мамандандырылған оқыту қарастырылған. 3. Еңбек міндеттеріне қатысты операциялық процедуралар мен ережелер белгіленді. 4. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша белгіленген ережелер мен нұсқаулықтар. 5. Оқытудың (тәжірибенің) бағдарламасы мен мазмұны.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды	

<p>Дағды 1: Тиімді оқытуды қамтамасыз ету үшін тыңдаушылармен байланыс орнату.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тыңдаушылардың жеке қасиеттерін анықтау және хабардарлығын көрсету (тәжірибе, тіл, мәдениет). 2. Оқыту қажеттілігін анықтау. 3. Оқыту стильдері туралы хабардарлығын көрсету. 4. Оқу материалдары мен оқыту әдістерін таңдап, қажет болған жағдайда оларға өзгерістер енгізу. 5. Студенттің практикалық сабаққа дайындығын анықтау. 6. Үлгілік үлгіге сәйкес үлгілі мінез-құлықты көрсетіңіз (яғни, жаттықтырушы тыңдаушы дайындалып жатқан техникалық рөлдегі күтілетін мінез-құлықты көрсетеді, құзыреттілік талаптарына және соған байланысты білім, дағдылар мен қарым-қатынастарға сәйкес келеді). 7. Нақты мақсаттарды тұжырымдаңыз және оқыту немесе бағалау контекстіндегі әрекеттерді түсіндіріңіз. 8. Өзара сыйластық атмосферасын құру және қолдау. 9. Күйзелістің алдын алу шараларын қолданыңыз. 10. Дайындық кезеңдерінде тыңдаушылар шамадан тыс жүктемені бастан өткермейтін жағдайларды қамтамасыз етіңіз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ересектерді оқыту аспектілері және андрагогика негіздері. 2. Құзыреттіліктерді бағалау әдістері. 3. Оқу-әдістемелік материалдың мазмұны. 4. Кәсіптік оқыту бағдарламасының мазмұны. 5. Қарым-қатынастың коммуникативті әдістері. 6. Тренингтердің операциялық іс-әрекетінің ерекшеліктері.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2:</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқытудың логикалық құрылымын қамтамасыз ету (нұсқаушыға бағдарлама ағынын басқару қажет болған жағдайда). 2. Оқытудың шынайы және өзекті болуын қамтамасыз етіңіз. 3. Берілген тапсырмалардың нақты және өлшенетіндігіне көз жеткізіңіз. 4. Тәжірибелік оқыту сценарийлерін таңдау кезінде шынайылықты қамтамасыз етіңіз. 5. Оқу әрекетінің әртүрлі түрлеріне уақытты дұрыс бөлу. 6. Белгіленген тапсырмалардың орындалуын қамтамасыз ету үшін әртүрлі әрекеттерге кететін уақытты реттеңіз. 7. Белгілі бір іс-шараларды тоқтату, қысқарту немесе ауыстыру қажет жағдайларда (мысалы,

<p>Еңбек функциясы 2: Кәсіптік оқытуды (оқыту) жүргізу.</p>	<p>Оқу бағдарламасына сәйкестігі</p>	<p>ауа-райының әсері, жабдықтың жұмысқа жарамдылығы, сценарийлердің ықтималдығы және т.б.) төтенше жағдайлар жоспарларын қолданыңыз. 8. Дайындық кезінде ағымдағы операциялық процедуралардың қолданылуын қамтамасыз етіңіз.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқытушылардың операциялық іс-әрекетінің ерекшеліктері. 2. Мамандарды даярлау саласындағы мамандандырылған оқыту. 3. Белгіленген жұмыс тәртібі мен ережелері. <p>Кәсіптік оқыту бағдарламасының бағдарламасы мен мазмұны .</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Уақытты басқару негіздері. 6. Ересектерді оқыту аспектілері және андрагогика негіздері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 3: Тиімді презентация дағдыларын көрсету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тренингтердің дайындыққа деген қызығушылығын ояту және қолдау. 2. Оқу материалының дұрыс реттілігін және жылдамдығын қамтамасыз ету. 3. Қарым-қатынастың вербалды және вербалды емес әдістерін тиімді қолдану. 4. Сұрақ қоюдың тиімді дағдыларын көрсетіңіз. 5. Бейвербалды хабарламаларды белсенді тыңдау және дұрыс түсіндіру. 6. Оқуды ынталандыру немесе түсінуді растау үшін сәйкес сұрақтар қойыңыз. 7. Сұрақтарға дұрыс және адекватты жауап беру. 8. Сұрақ қою, сұрақтарды қайта бағыттау, теңгерімді қатысуды қамтамасыз ету және т.б. арқылы сабақтардың мазмұнды болуын қамтамасыз ету. 9. Оқу материалын түсінуді бекіту, қайталау, жинақтау және т.б. әдістері арқылы құрылымдау. 10. Имитациялық жағдайларды пайдалану кезінде шынайы көзқарасты қамтамасыз етіңіз. 11. Брифинг пен есеп беруді қамтамасыз ету. 12. Дайындық процесінде адам факторының әсерін білу. 13. Тұлғааралық қарым-қатынастың тиімді әдістерін қолданыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әдістеме және оқыту әдістері. 2. Ересектерді оқыту аспектілері және андрагогика негіздері. 3. Жұмыс процедуралары. 4. Білім беру мазмұнын тиімді көрсетуді қамтамасыз ету жолдары.

		<p>5. Қолданылатын қолданбалы және арнайы бағдарламалық қамтамасыз ету.</p> <p>6. Тұлғааралық қарым-қатынас аспектілері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Еңбек функциясы 3: Оқу мақсатына қол жеткізуді бағалау.	Дағды 1: Тиімді бағалау жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тренерлердің мінез-құлқын бақылау, сыртқы мінез-құлықты дұрыс түсіндіру. 2. Оқу материалын оқу қарқынындағы жеке қасиеттерді анықтау. 3. Қол жеткен нәтижелерді берілген мақсаттармен салыстыру. 4. Өнімділік стандарттарын әділ және дәйекті түрде қолданыңыз. 5. Тыңдаушылар бағалау нәтижелерін толық түсінуін қамтамасыз етіңіз. 6. Өзара көмек көрсетуді ынталандыру. 7. Нәтижелерді жақсарту немесе кемшіліктерді жою жоспарларын әзірлеу және келісу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқытудың әдіс-тәсілдері. 2. Тренингтердің операциялық іс-әрекетінің ерекшеліктері. 3. Тестология негіздері бойынша құзыреттіліктерді бағалау әдістері. 4. Квалификациялық оқытудың принциптері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	Дағды 2: Дайындық немесе дайындық кезеңінің тиімділігін бағалау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіптік оқыту бағдарламасының оқу-тәрбие үдерісі бойынша пікірлерді бағалаңыз. 2. Қолда бар техникалық құралдар мен мүмкіндіктердің тағылымдамадан өту нәтижелеріне әсерін бағалау. 3. Оқу материалдарының оқу нәтижелеріне әсерін бағалау. 4. Нұсқаушы ретінде жұмысыңызды бағалаңыз және өз жұмысыңыздан сабақ алыңыз. 5. Оқыту құрылымы мен құжаттаманы жетілдіру бойынша ұсыныстар беру . 6. Оқу базалары мен мүмкіндіктерін жақсарту бойынша ұсыныстар беру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ересектердің құзыреттіліктерін оқыту және бағалау әдістері. 2. Сапаны қамтамасыз ету принциптері. 3. Нұсқаушының біліктілік сипаттамасы. 4. Студенттердің кәсіптік даярлығының құрылымы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Ізгі ниет. Кәсіптіклік. Еңбексүйгіштік. Ұқыптылық. Егжей-тегжейге назар аудару. Жауапкершілік. Ынта. Адалдық.		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. Әрекет ету тәртібі "ҚР әуе кеңістігінде ұшқышсыз ұшу аппараттарының жүйелерін пайдалану қағидаларын бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2020 жылғы 31 желтоқсандағы № 706. "Авиация персоналына сертификаттар беру" халықаралық азаматтық авиация туралы конвенцияға 1-қосымша . 3. Халықаралық азаматтық авиация, әуе кемелерін пайдалану туралы конвенцияға 6-қосымша, IV бөлім. "Халықаралық рейстер. Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелері". 4. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 9868 PANS - TRG құжаты, "Персоналды оқыту". 5. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 9683 құжаты, адам факторларын оқыту жөніндегі нұсқаулық. 6. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 10019 құжаты. "Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелеріне (ҚБАЖ) нұсқаулық".		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Мекемелер, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары	
14. Кәсіптің карточкасы "Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелеріне арналған қашықтағы ұшқыш":			
Топтың коды:	2172-9		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелеріне арналған қашықтағы ұшқыш		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	ҚР Көлік және коммуникациялар министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі № 5 бұйрығымен бекітілген Авиация персоналы куәліктерін беру және олардың қолданылу мерзімін ұзарту қағидаларына сәйкес танылатын немесе берілетін қашықтықтан ұшқыш куәлігін алу үшін белгіленген кәсіптік даярлық 750.		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
	2172-1-004 - Пилот 2172-9 - Б.т.к. басқа да ұшақ пилоттары және тектес қызметтердің кәсіби мамандары		

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2172-2-016 - Әуе кемесінің ұшқышы (коммерциялық әуе компаниясы және әскери күштер)	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Басқару станциясының жабдығы мен байланысты жердегі, әуедегі және ғарыштық жүйелерді пайдалану арқылы қашықтан басқарылатын әуе кемесінің миссиясын қауіпсіз орындау.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу алдындағы және ұшудан кейінгі процедураларды орындау. 2. Қалыпты жағдайда ұшу өнімділігі. 3. Төтенше және төтенше жағдайлардың пайда болуы мен дамуын тану және оларға әрекет ету (төтенше жағдайларды басқару).
	Қосымша еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Экипажды басқару және өзін-өзі бақылау.
	Дағды 1: Ұшуды ұйымдастыру және дайындау.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу жоспарын және миссияны орындауды қамтамасыз ету үшін аэронавигациялық, метеорологиялық, орнитологиялық және басқа да байланысты ақпаратты алу. 2. Метеорологиялық жағдайды талдау және оның ұшу бағыты, негізгі және қосалқы учаскелеріндегі өзгерістерін болжау. 3. Аэронавигациялық жағдайды және ұшуға және ҚБӘК миссиясының орындалуына әсер ететін байланысты жағдайларды бағалау. 4. Ұшуды жүзеге асыру үшін қажетті шешімдерді қабылдау. 5. Қажет болған жағдайда ұшу алдындағы брифинг (брифинг) өткізу. 6. Алдағы рейстің ұшу өнімділік сипаттамаларын есептеңіз. 7. Ағымдағы ҚБАЖ операциясына қатысатын немесе оның әсерінен зардап шеккен адамдарды және олардың талап етілетін міндеттерді орындау қабілетін бақылаңыз.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кеңістігін пайдалану және ұшуды ұйымдастыру саласындағы нормативтік құқықтық актілер. 2. Нұсқауды өткізу әдістері. <p>Әуе кемелерін тиеу және теңестіру ережелері.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Әуе қозғалысын ұйымдастыру ережелері. 4. Байланыс желілері мен телекоммуникациялық жабдықтардың құрылымы. 5. Ұшу нұсқаулығы. 6. Басқару станциясының пайдалану нұсқаулығы. 7. Миссияны жүзеге асыру үшін жергілікті нормативтік құжаттар. <p>Ұсынылмайды</p>

<p>Еңбек функциясы 1: Ұшу алдындағы және ұшудан кейінгі процедураларды орындау.</p>	<p>Дағды 2: Ұшу алдындағы процедураларды орындау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚБАЖ жағдайын бағалаңыз. 2. Тексеру және диагностикалау кезінде ұшақтың, басқару станциясының және ілеспе жүйелердің сыртқы зақымдануын және ақауларын анықтау. 3. Ұшуды аяқтау үшін қажетті шешімдерді қабылдау 4. Ең аз қызмет көрсететін жабдықтың тізбесі бойынша ҚБӘК конфигурациясындағы сәйкессіздіктерді анықтау 5. Белгіленген талаптарға сәйкес ұшудың техникалық және коммерциялық құжаттамасын толтыру. 6. Ұшуға дайындық кезінде әуе кемелерінің жүйелерімен, оның негізгі және қосымша жабдықтарымен жұмыс. 7. Электр станцияларымен, жүйелермен және жабдықтармен қашықтықтан манипуляциялар жасау , олардың жұмысын бақылау. 8. Басқару станциясының және байланыс желілерінің функционалдығын тексеру. 9. Ағымдағы ҚБАЖ операциясына қатысатын немесе оның әсерінен зардап шеккен адамдарды және олардың талап етілетін міндеттерді орындау қабілетін бақылаңыз.
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кеңістігін пайдалану және ұшуды ұйымдастыру саласындағы нормативтік құқықтық актілер. 2. ӘК тиеу және теңгерімдеу ережелері. 3. Байланыс желілері мен телекоммуникациялық жабдықтардың құрылымы. 4. Ұшу нұсқаулығы. 5. Басқару станциясының пайдалану нұсқаулығы. 6. Миссияны жүзеге асыру үшін жергілікті нормативтік құжаттар. 7. Ақпараттық қамтамасыз ету жүйелерінің құрылымдық құрылысы, жұмысы, басқару және көрсету құрылымы, бағдарламалау, конфигурациялау және басқару. 8. ҚБАЖ кешенін ұшу алдындағы тексеру тәртібі. 	
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>	
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшуды және/немесе миссияны аяқтағаннан кейін ҚБАЖ жағдайын бағалау. 2. Ұшу және/немесе миссия бойынша дебифинг жүргізу ережелерін қолданыңыз. 3. Ұшу нәтижелері бойынша экипаж мүшелерінің есептерін бағалау. 4. Ұшу және/немесе миссия аяқталғаннан кейін есеп құжаттамасын толтыру ережелерін қолдану.

Дағды 3:
Ұшудан кейінгі
процедураларды және
ұшу аралық
іс-шараларды жүргізу.

5. Ағымдағы ҚБАЗ операциясына қатысатын немесе оның әсерінен зардап шеккен адамдарды және олардың талап етілетін міндеттерді орындау қабілетін бақылаңыз.
6. Дебрифингті өткізу және дебрифингке қатысу ережелерін қолдану
7. Жалғасатын біліктілік талаптарын қолдану.
8. Резервте болу ережелерін қолданыңыз.

Білімдер:

1. Әуе кеңістігін пайдалану және ұшуды ұйымдастыру саласындағы нормативтік құқықтық актілер.
2. Саяхат аяқталғаннан кейін есеп беру және техникалық құжаттаманы толтыру ережелері.
3. Ұшу және/немесе миссия бойынша дебрифинг (дебрифинг) жүргізу ережелері.
4. Тартылған персоналдың белгіленген функциялары және олардың бригадамен қарым-қатынасы.
5. Экипаж мүшелерінің және тартылған персоналдың лауазымдық нұсқаулықтары.
6. Миссияны жүзеге асыру үшін жергілікті нормативтік құжаттар.
7. Біліктілікті үздіксіз жүргізу ережелері.
8. Резервте болу ережелері.

Дағдыны тану мүмкіндігі
:

Ұсынылмайды

Машықтар:

1. ҚБАЗ жағдайын бағалаңыз.
2. ҚБӨК-ның тік және көлденең орналасуын және оның жоспарланған ұшу жолын бағалаңыз.
3. Аэронавигациялық жағдайды және ұшуға әсер ететін метеорологиялық жағдайларды, оның ішінде ҚБӨК ұшу аймағындағы әуе қозғалысын бағалау.
4. Әуе кеңістігінің құрылымына сәйкес операцияларды ҚБӨК пайдалануды жүзеге асыру. Қуат немесе отын көздерінің уақыты мен шығынын бақылаңыз.
5. Ағымдағы ҚБАЗ операциясына қатысатын немесе оның әсерінен зардап шеккен адамдарды және олардың талап етілетін міндеттерді орындау қабілетін бақылаңыз.
6. Әуе жағдайының ықтимал дамуын алдын ала анықтаңыз, ҚБАЗ-пен операцияларды қауіпсіз орындау үшін алдын алу шараларын жоспарлаңыз.
7. Төтенше жағдайлар жоспарларын жасау арқылы қауіп факторларын бақылау.
8. Ситуациялық сананың нашарлау белгілерін тану және тиімді әрекет ету.

Білімдер:

1. Ұшу ережелері.

Дағды 1:
 Ұшуға әсер ететін операциялық ортаны талдау және оны жүзеге асыру бойынша болжамды шешімдер қабылдау (жағдаятты хабардар ету).

2. Әуе қозғалысына қызмет көрсету тәжірибесі мен ережелері.

Аспаптық ұшу ережелері бойынша ұшу жұмыстарына қатысты ережелер мен ережелер .

4. Қозғалтқыштардың, жүйелер мен бақылау-өлшеу аспаптарының жұмыс істеу және жұмыс істеу принциптері.

5. Тиісті типтегі ҚБӘК және қозғалтқыштардың жұмыс шектеулері.

6. Ұшу нұсқаулығындағы немесе осы ақпаратты қамтитын басқа құжаттағы тиісті пайдалану деректері.

7. Ұшу және гироскопиялық аспаптар, пайдалану шектеулері және әсерлері.

Қашықтағы пилоттық пункттер (станциялар) туралы жалпы білім.

8. С2 сызығы бойынша жалпы білім.

9. Ұшу, қону және басқа да техникалық сипаттамаларды пайдалану және практикалық қолдану.

10. Көтеру жүйесі ұлғайтылған дирижабль, роторлы және әуе кемелері кезінде – басқаруға сыртқы жүктеменің әсері.

11. Авиациялық метеорологиялық есептерді, карталарды және болжамдарды түсіндіру және қолдану.

12. Көтеру жүйесі ұлғайтылған айналмалы және әуе кемелері жағдайында ротордың мұздану салдары.

13. Биік биіктікте ұшулар үшін – ауа райы туралы есептерді, карталарды және болжамдарды түсіндіруді және пайдалануды қоса алғанда, биіктікте ұшулар үшін практикалық метеорология; реактивті ағындар.

14. Аэронавигациялық карталарды, аспаптар мен навигациялық құралдарды пайдалануды қоса алғанда, аэронавигация.

15. ҚБАЖ жабдықтарының жұмысы.

16. ОӘК әдістерін операциялық ортада қолдану.

17. Ұшуларға қатысты қауіпсіздік тәжірибесі.

18. Кедергілерден өту критерийлері.

19. Жүктерді тасымалдауды пайдалану ережелері.

20. Радиотелефония.

21. Қарым-қатынас ережелері және фразеологизмдер.

Дағдыны тану мүмкіндігі :

Ұсынылмайды

Машықтар:

1. Пайдалану нұсқауларының көзін анықтаңыз.

2. Қауіпсіздіктің жоғары дәрежесі олардан сәйкес ауытқуды талап етпесе, SOP (стандартты жұмыс процедуралары) орындаңыз.

3. Барлық пайдалану нұсқауларын уақытында анықтаңыз және орындаңыз.
4. ҚБАЖ және тиісті жабдықты дұрыс басқарыңыз.
5. Тиісті ережелерді сақтаңыз.
6. Процедураларды орындау ережелері туралы білімді қолдану.

Білімдер:

1. Қашықтықтан ұшқыш куәлігінің иесіне қатысты ережелер мен ережелер.
2. Ұшу ережелері.
3. Әуе қозғалысына қызмет көрсету тәжірибесі мен ережелері.
4. Аспаппен ұшу ережелері бойынша жұмыстарға қатысты ережелер мен ережелер.
5. Тиісті ҚБӨК жабдықтары мен жүйелерінің өнімділігін пайдаланыңыз және сынаңыз.
6. дирижабль үшін – газдардың физикалық сипаттамалары және практикалық қолданылуы.
7. ҚДП сәйкес келетін жабдықтар мен жүйелерді пайдалану және өнімділігін тексеру;
8. С2 желілік жүйелерді пайдалану және өнімділігін тексеру.
9. Биіктік өлшегішті орнату тәртібі.
10. Көтеру жүйелері ұлғайтылған дирижабль, роторлы және әуе кемелері кезінде – басқаруға сыртқы жүктеменің әсері.
11. Авиациялық метеорологиялық есептерді, карталарды және болжамдарды түсіндіру және қолдану.
12. Басқару және навигация үшін қажетті авиациялық техника мен аспаптарды пайдалану, шектеулер және өнімділік.
13. Ұшу, жол жүру, қонуға бет алу және қону кезеңдерінде қолданылатын навигациялық жүйелердің қолданылуы, дәлдігі және сенімділігі; радионавигациялық құралдарды анықтау.
14. АИП, НОТАМ, навигациялық кодтар және аббревиатуралар және ұшып шығу, жолда, түсу және аспаптық қонуға бет алу процедуралары бар кестелер сияқты аэронавигациялық құжаттаманы түсіндіріңіз және пайдаланыңыз.
15. Жүктер мен қауіпті жүктерді тасымалдауды пайдалану ережелері.
16. Ұшу экипажының сыртқы мүшелері үшін қауіпсіздік нұсқауларын өткізуге қойылатын талаптар мен тәжірибелер.
17. Визуалды метеорологиялық жағдайлардағы қауіпсіздік ережелері (ВМЖ).
18. Бақылау мен үйлестіруді берудің жедел ережелері.
19. С2 байланыс желісінің қалыпты және нормадан тыс жұмыс істеуінің пайдалану ережелері.

Дағды 2:

Пайдалану нұсқаулары мен ережелеріне сәйкес белгіленген процедураларды сақтау (ережелерді қолдану).

	20. Қарым-қатынас ережелері және фразеологизмдер.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Дағды 3: Ауызша, жазбаша және вербалды емес өзара әрекетті тиімді қолдану (коммуникациялық қабілеттермен).	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ақпарат жіберілген адамның дайын екендігіне және оны қабылдауға қабілеттілігіне көз жеткізеді. Нені, қашан, қалай және кімге хабарласу керектігін дұрыс таңдау . 3. Хабарларды анық, нақты және қысқа жеткізу. 4. Ақпаратты алушы оның маңыздылығын дұрыс түсінетініне көз жеткізіңіз. 5. Алынған ақпаратты тыңдау және түсіну қабілетін көрсету. 6. Тиісті және тиімді сұрақтар қойыңыз. 7. Стандартты радиотелефондық фразеологизмдерді және оны жүзеге асыру ережелерін сақтау. 8. Қажетті ҚБАЖ пайдалану құжаттамасын мұқият оқып шығыңыз және дұрыс түсіндіріңіз. 9. Текті хабарларды дұрыс оқу, түсіндіру және құрастыру деректер және оларға жауап беру. 10. Жұмыс процедураларына сәйкес нақты есептерді дайындаңыз. 11. Вербалды емес коммуникацияны дұрыс түсіндіріңіз. 12. Қажет болған жағдайда ауызша хабарламаларға сәйкес көзбен байланыс, мимика және ым-ишара қолданыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адамның мүмкіндіктері мен шектеулері. 2. Адам факторлары туралы жалпы білім. 3. Қауіптер мен қателерді басқару (ҚҚБ) принциптерін қоса алғанда, ҚБАЖ және аспаптық ұшуға қатысты адамның өнімділігі. 4. ҚБАЖ жабдықтарының жұмысы. 5. ҚҚБ әдістерін операциялық ортада қолдану. 6. Бақылау мен үйлестіруді берудің жедел ережелері . 7. Жабдықтың және С2 байланыс желісінің қалыпты және нормадан тыс жұмыс істеуінің пайдалану ережелері. 8. Қарым-қатынас ережелері және фразеологизмдер.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауа жағдайына сәйкес дәлдікпен және тегістікпен автоматтандырылған құралдарды пайдалана отырып , ҚБӨК-ны бақылау. 2. ҚБӨК-ны қалыпты ұшу конверті ішінде сақтаңыз. 3. Автоматтандырылған құралдарды пайдалана отырып, берілген ұшу жолын ұстау.

Еңбек функциясы 2:
Қалыпты жағдайда ұшу өнімділігі.

Дағды 4:
Ұшуды басқару және бағыттау жүйелерін қоса алғанда, автоматтандырылған құралдарды пайдалана отырып, ҚБӨК ұшу жолын басқару (сахналық автоматтандыруды қоса алғанда, ұшу жолын басқару ҚБӨК).

4. ҚБӨК жоспарланған ұшу жолынан ауытқыса, тиісті шараларды қабылдаңыз.
5. Ұшу фазасы мен жұмыс көлеміне байланысты автоматтандырудың сәйкес деңгейі мен режимін таңдаңыз.
6. Автоматтандыру құралдарын, оның ішінде олардың іске қосылуын және автоматты режимге өтуін тиімді бақылау.
7. Автоматтандыру жабдығының тозуы кезінде ҚБӨК-ны қауіпсіз басқарыңыз, қажет болған жағдайда ҚБӨК-ның қатынасы, жылдамдығы мен итеру күші арасындағы қатынасты ғана пайдаланады.

Білімдер:

1. Ұшу нұсқаулығындағы немесе осы ақпаратты қамтитын басқа құжаттағы тиісті пайдалану деректері.
2. Ұшу және гироскопиялық аспаптар, пайдалану шектеулері және әсерлері.
3. Қашықтағы пилоттық станциялар (қашықтан басқару құралдары) туралы жалпы білім.
4. ҚБӨК сәйкес келетін жабдықтар мен жүйелерді пайдалану және өнімділігін тексеру;
5. С2 желілік жүйелерді пайдалану және өнімділігін тексеру.
6. Қауіпті жағдайлар мен соқтығыстарды анықтау және болдырмау үшін ҚБАЖ мүмкіндіктері.
7. Қауіптер мен қателерді басқару принциптерін қоса алғанда, ҚБАЖ және аспаптық ұшуға қатысты адамның өнімділігі.
8. Метеорологиялық, ұшу алдындағы және ұшу кезіндегі ақпаратты алудың қолданылуы мен тәртібі.
9. Ұшу, жол жүру, қонуға бет алу және қону кезеңдерінде қолданылатын навигациялық жүйелердің қолданылуы, дәлдігі және сенімділігі; радионавигациялық құралдарды анықтау.
10. Автономды навигациялық жүйелер мен сыртқы тірек сигналы бар навигациялық жүйелердің принциптері мен сипаттамалары.
11. ҚБАЖ жабдықтарының жұмысы.
12. АИП, НОТАМ навигациялық кодтар және аббревиатуралар және ұшып шығу, жолда, түсу және аспаптық қонуға бет алу процедуралары бар кестелер сияқты аэронавигациялық құжаттаманы түсіндіріңіз және пайдаланыңыз.
13. Қарым-қатынас ережелері және фразеологизмдер.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Ұсынылмайды

Машықтар:

Дағды 5:
Тәуекелді анықтау,
күрделі мәселелерді
шешу және шешім
кабылдау (проблеманы
шешу және шешім
кабылдау).

1. Тиісті көздерден нақты және сәйкес ақпаратты сұраңыз.
2. Ненің және неліктен дұрыс емес немесе қателермен орындалғанының себебін анықтаңыз.
3. Мәселелерді шешудің сәйкес стратегияларын қолданыңыз.
4. Ұшу қауіпсіздігіне нұқсан келтірмей, проблемаларды шешу жолдарын іздеңіз.
5. Әртүрлі нұсқаларды тиімді анықтау және қарастыру үшін тиісті және уақтылы шешім қабылдау процестерін пайдаланыңыз.
6. Қажет болған жағдайда шешімдерді бақылау, талдау және бейімдеу.
7. ҚБАЖ және адамдардың қауіпсіздігіне қауіптер мен қауіптерді тиімді анықтау және басқару.
8. Өзгеретін жағдайдың мәселелерін шешу үшін тиісті түрде әрекет ете отырып, әрекеттердің сипатын қажетінше өзгерту.

Білімдер:

1. Қозғалтқыштардың, жүйелер мен бақылау-өлшеу аспаптарының жұмыс істеу және жұмыс істеу принциптері.
2. Тиісті ҚБӨК жабдықтары мен жүйелерінің өнімділігін пайдаланыңыз және сынаңыз.
3. Әртүрлі ұшу аспаптарының істен шығуы кезіндегі іс-шаралар мен іс-әрекеттер.
4. Күтпеген жағдайлар мен ақаулар кезіндегі процедуралар;
5. С2 жолындағы ақаулар кезіндегі процедуралар.
6. Қауіпті жағдайлар мен соқтығыстарды анықтау және болдырмау үшін ҚБАЖ мүмкіндіктері.
7. Жүктеменің және массаның таралуының ҚБӨК басқаруына, ұшуға және ұшу өнімділігіне әсері.
8. Көтеру жүйесі ұлғайтылған дирижабль, роторлы және әуе кемелері жағдайында – басқаруға сыртқы жүктеменің әсері.
9. Мұзданудың себептері, анықтау және әсері; фронтальды аймақтардан өту тәртібі; қауіпті метеорологиялық жағдайлары бар аймақтардан аулақ болу.
10. Көтеру жүйесі ұлғайтылған айналмалы және әуе кемелері жағдайында ротордың мұздану салдары.
11. Биік биіктікте ұшулар үшін – ауа райы туралы есептерді, карталарды және болжамдарды түсіндіруді және пайдалануды қоса алғанда, биіктіктегі ұшулар үшін практикалық метеорология; реактивті ағындар.
12. Жүктерді тасымалдауды пайдалану ережелері.
13. Роторлы және қажет болған жағдайда күшейтілген көтеру жүйелері бар әуе кемелері жағдайында - қозғалтқыштардың жұмыс істемеуі, жердегі резонанс, шегінетін қалақтағы тоқтау,

	динамикалық бүйірлік орам және жұмыс кезінде басқа қауіпті жағдайлар.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Дағды 6: Ұшу миссиясының басымдылығын анықтау және уақтылы орындау үшін адам мүмкіндіктері мен шектеулерін басқарыңыз (жұмыс жүктемесін басқару).	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тапсырмаларды тиімді жоспарлау және олардың орындалу кестесін белгілеу. 2. Тапсырмаларды орындау кезінде уақытты тиімді пайдалану. 3. Көмек ұсыныңыз және қабылдаңыз, қажет болған жағдайда өкілетті ікті беріңіз және алдын ала көмек сұраңыз. 4. Іс-әрекеттерді талдау және олардың орындалуын екі рет тексеру арқылы мұқият бақылау. 5. Тапсырмалардың күтілетін нәтижелерге сәйкес орындалуын қамтамасыз етіңіз. 6. Сәтсіздіктерден, алаңдаушылықтардан, ауытқулар мен сәтсіздіктерден кейін қалыпты жағдайларды қалпына келтіре отырып, жағдайды тиімді бақылау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адамның мүмкіндіктері мен шектеулері. 2. Адам факторлары туралы жалпы білім. 3. Қауіптер мен қателерді басқару (ҚҚБ) принциптерін қоса алғанда, ҚБАЖ және аспаптық ұшуға қатысты адамның өнімділігі. 4. Басқару және навигация үшін қажетті авиациялық техника мен аспаптарды пайдалану, шектеулер және өнімділік. 5. ОӘК әдістерін операциялық ортада қолдану. навигациялық кодтар және аббревиатуралар және ұшып шығу, жолда, түсу және аспаптық қонуға кіру процедуралары бар кестелер сияқты аэронавигациялық құжаттаманы түсіндіріңіз және пайдаланыңыз . 7. Ұшу экипажының сыртқы мүшелері үшін қауіпсіздік нұсқауларын өткізуге қойылатын талаптар мен тәжірибелер.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Миссияға тартылған қызметкерлермен және басқа да мүдделі тұлғалармен уақтылы үйлестіру. 2. Үйлестірудің өзектілігін, жабдықтың жай-күйін және белгіленген процедураларды қоса алғанда, жағдайларға негізделген үйлестіру/беру әдісін таңдаңыз. 3. Белгіленген үйлестіру рәсімдерін пайдалана отырып, бақылауды беруді үйлестіру. 4. Жабдық, жүйелер және миссия функциялары сияқты операциялық активтердің күйіндегі өзгерістерді үйлестіру.

Дағды 7:
 Ұшуға қатысатын персонал арасындағы бақылауды үйлестіру, бақылау және беру (басқаруды үйлестіру және беру).

5. Қажет болған жағдайда ауа жағдайындағы өзгерістерді үйлестіру ғарыш және аэродром ресурстары.
6. Ауызша үйлестіру үшін түсінікті және қысқа терминологияны қолданыңыз.
7. Ауызша емес үйлестіру үшін стандартты хабарлама пішімдері мен хаттамаларды пайдаланыңыз.
8. Қажет болған жағдайда нақты және қысқа стандартты емес үйлестіру әдістерін қолданыңыз.
9. Бақылауды беру кезінде тиімді коучингті қамтамасыз ету.

Білімдер:

1. Ұшу нұсқаулығындағы немесе осы ақпаратты қамтитын басқа құжаттағы тиісті пайдалану деректері.
2. Аспаптық ұшу ережелері бойынша және аспаптық метеорологиялық жағдайларда ұшу кезінде ҚБӘК-ны басқару және навигациялау үшін қажетті авиациялық техниканы, электрондық құрылғыларды және аспаптарды пайдалану, шектеулер мен өнімділік.
3. Әртүрлі ұшу аспаптарының істен шығуы кезіндегі іс-шаралар мен іс-әрекеттер.
4. Әуе кемелері үшін: газдардың физикалық сипаттамалары және практикалық қолданылуы.
5. С2 желілерінің әртүрлі түрлері, олардың өнімділік сипаттамалары және шектеулері.
6. ОӘК әдістерін операциялық ортада қолдану.
7. Қарым-қатынас ережелері және фразеологизмдер.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Ұсынылмайды

Дағды 1:

Машықтар:

1. Қалыптан тыс, төтенше немесе төтенше жағдайлардың туындауының алғы шарттарын анықтау.
2. Қолда бар ақпарат негізінде төтенше немесе қалыптан тыс жағдайдың даму мүмкіндіктерін анықтау.
3. Төтенше жағдайдың сыни дәрежесін анықтаңыз.
4. Жағдайдың өзектілігіне қарай әрекеттердің басымдылығын анықтаңыз.
5. Миссияға сәйкес ең қолайлы әрекеттерді шешіңіз.
6. Төтенше жағдайларда ҚБАЖ операцияларын басқару үшін белгіленген процедураларды орындаңыз.
7. Нақты төтенше жағдайларды шешу үшін нұсқаулар немесе процедуралар болмаған жағдайда шешімдерді табыңыз.

Білімдер:

	<p>ҚБАЖ операцияларымен байланысты төтенше және күтпеген жағдайларды тану және оларға әрекет ету.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Қозғалтқыштардың, жүйелер мен бақылау-өлшеу аспаптарының жұмыс істеу және жұмыс істеу принциптері. 2. Тиісті типтегі ҚБӘК және қозғалтқыштардың жұмыс шектеулері. 3. Күтпеген жағдайлар мен ақаулар кезіндегі процедуралар; 4. С2 желілерінің әртүрлі түрлері, олардың пайдалану сипаттамалары және шектеулері. 5. С2 жолындағы ақаулар кезіндегі процедуралар. 6. Қауіпті жағдайлар мен соқтығыстарды анықтау және болдырмау үшін ҚБАЖ мүмкіндіктері. 7. Қауіптер мен қателерді басқару (ҚҚБ) принциптерін қоса алғанда, ҚБАЖ және аспаптық ұшуға қатысты адамның өнімділігі. 8. ОӘК әдістерін операциялық ортада қолдану. 9. Тиісті сақтық шаралары және төтенше жағдайлар кезіндегі процедуралар. 10. С2 байланыс желісінің қалыпты және нормадан тыс жұмыс істеуінің жұмыс ережелері. 11. Қарым-қатынас ережелері және фразеологизмдер. 12. Байланыс бұзылған кездегі әрекеттер.
<p>Еңбек функциясы 3: Төтенше және төтенше жағдайлардың пайда болуы мен дамуын тану және оларға әрекет ету (төтенше жағдайларды басқару).</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Қысқартылған функционалдығы бар ҚБАЖ операцияларын басқару</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Төтенше жағдайдың немесе төтенше жағдайдың дамуының салдарын бағалау. 2. С2 байланысының ықтимал жоғалуына ерекше назар аудара отырып, ҚБАЖ және/немесе жабдық функционалдық мүмкіндіктерінің ықтимал нашарлауын анықтаңыз. 3. Операцияның функционалдық мүмкіндіктерінің нашарлауының салдарын бағалау. 4. Үстінде ұшу жүзеге асырылатын адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша қажетті шараларды қабылдау. 5. Төтенше жағдайларда ҚБАЖ операцияларын басқару үшін белгіленген процедураларды орындаңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қозғалтқыштардың, жүйелер мен бақылау-өлшеу аспаптарының жұмыс істеу және жұмыс істеу принциптері . 2. Тиісті типтегі ҚБӘК және қозғалтқыштардың жұмыс шектеулері. 3. Ұшу нұсқаулығындағы немесе осы ақпаратты қамтитын басқа құжаттағы тиісті пайдалану деректері. 4. Әртүрлі ұшу аспаптарының істен шығуы кезіндегі процедуралар мен әрекеттер.

		<p>5. С2 желілерінің әртүрлі түрлері, олардың өнімділік сипаттамалары және шектеулері.</p> <p>6. С2 жолындағы ақаулар кезіндегі процедуралар.</p> <p>7. ҚБАЗ жабдықтарының жұмысы.</p> <p>8. Басқару және навигация үшін қажетті авиациялық техника мен аспаптарды пайдалану, шектеулер және өнімділік.</p> <p>9. Автономды навигациялық жүйелер мен сыртқы тірек сигналы бар навигациялық жүйелердің принциптері мен сипаттамалары.</p> <p>10. Тиісті сақтық шаралары және төтенше жағдайдағы іс-шаралар.</p> <p>11. Бақылау мен үйлестіруді берудің жедел ережелері.</p> <p>12. С2 байланыс желісінің қалыпты және нормадан тыс жұмыс істеуінің жұмыс ережелері.</p> <p>13. Қарым-қатынас ережелері және фразеологизмдер.</p> <p>14. Байланыс бұзылған кездегі әрекеттер.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Экипаж командирінің міндетін атқару.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қажет болған жағдайда нұсқау беру үшін бастама көтеріңіз. 2. Белгіленген нұсқауларды орындаңыз. 3. Ұшу қауіпсіздігі үшін маңызды болған кезде сенімді түрде әрекет етіңіз. 4. Экипаж мүшелерінің міндеттерін олардың дайындығына, ұшу жағдайларына және фазасына, жұмыс көлеміне және тартылған персоналдың қатысу дәрежесіне қарай тағайындаңыз. 5. Басқа қызметкерлерді жоспарлауға, іс-шараларды әділ және әр адамның қабілетіне сәйкес бөлуге тарту. 6. Қақтығыстар мен келіспеушіліктерге әрекет ету, оларды конструктивті шешу. 7. Іс-әрекеттің тиімділігін өзіндік бағалауды жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қашықтықтан ұшқыш куәлігінің иесіне қатысты ережелер мен ережелер. 2. Экипаж мүшелерінің белгіленген функциялары, тартылған персонал және олардың өзара қарым-қатынасы. 3. Ұшу миссиясы мен экипаж мүшелерінің, соның ішінде ұшу кезеңдері кезінде тартылған қажетті персоналдың міндеттері. 4. Экипаж мүшелерінің ресурстарын (мүмкіндіктерін) басқару принциптері. 5. Ұшу нұсқаулығындағы немесе осы ақпаратты қамтитын басқа құжаттағы тиісті пайдалану деректері.

<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Экипажды басқару және өзін-өзі бақылау.</p>		<p>6. Адам факторлары туралы жалпы білім. 7. Бақылау мен үйлестіруді берудің жедел ережелері . 8. Қақтығыстарды басқару негіздері. 9. Экипажды оқыту бағдарламаларының талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Көшбасшылық рөлдері мен өзін-өзі бақылауды теңестіру.</p>	<p>Машықтар: 1. Топтың міндеттері мен мақсаттарын білу. 2. Топ мүшелерінің қатысуын ынталандыру арқылы ашық қарым-қатынас атмосферасын құру. 3. Өз қателіктеріңізді анықтап, түзету арқылы қателерді мойындаңыз және жұмысыңыздың сапасына жауапкершілік алыңыз. 4. Басқа топ мүшелерінің қажеттіліктерін болжаңыз және оларға сәйкес жауап беріңіз. мәселелер мен ниеттерді хабарлаңыз . 6. Кері байланыс арналары арқылы ақпаратты конструктивті түрде беру және қабылдау. 7. Басқа адамдарға эмпатия, құрмет және төзімділік таныту. 8. Қақтығыстар мен келіспеушіліктерге әрекет ету, оларды конструктивті шешу. 9. Іс-әрекеттің тиімділігін өзіндік бағалауды жүргізу .</p> <p>Білімдер: 1. Адамның мүмкіндіктері мен шектеулері. 2. Адам факторлары туралы жалпы білім. 3. Тиімді өзара әрекеттесу (коммуникация) әдістері. 4. Ұшу экипажының сыртқы мүшелері үшін қауіпсіздік нұсқауларын өткізуге қойылатын талаптар мен тәжірибелер. 5. Бақылау мен үйлестіруді берудің жедел ережелері . 6. ОӘК әдістерін операциялық ортада қолдану. 7. Дебрифинг (дебрифинг) өткізу әдістемесі. 8. Экипаж ресурстарын басқару принциптері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Қарым-қатынас. Достық. Кәсіптіклік. Еңбексүйгіштік. Ұқыптылық. Жауапкершілік. Егжей-тегжейге назар аудару. Ынта.</p>	
		<p>1 . Әрекет ету тәртібі " ҚР әуе кеңістігінде ұшқышсыз ұшу аппараттарының жүйелерін пайдалану қағидаларын бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2020 жылғы 31 желтоқсандағы No 706 . "</p>

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	Авиация персоналына сертификаттар беру" халықаралық азаматтық авиация туралы конвенцияға 1-қосымша . 3. Халықаралық азаматтық авиация, әуе кемелерін пайдалану туралы конвенцияға 6-қосымша, IV бөлім. "Халықаралық рейстер. Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелері". 4. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 9868 PANS - TRG құжаты , "Персоналды оқыту". 5. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 9683 құжаты, адам факторларын оқыту жөніндегі нұсқаулық. 6. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 10019 құжаты. "Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелеріне (ҚБАЖ) нұсқаулық".		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басшылары).	
	6	Сыртқы ұшқыш нұсқаушы	
15. Кәсіптің карточкасы "Техникалық қызмет көрсету инженері":			
Топтың коды:	2144-4		
Қызмет атауының коды:	2144-4-019		
Кәсіптің атауы:	Техникалық қызмет көрсету инженері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 бұйрығы. Басшылар, мамандар және басқа да қызметкерлер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы. Жөндеу инженері, инженер, инженер-электрик, электроника инженері (электроника).		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Инженерия және инженерлік іс	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	ҚР Көлік министрінің бұйрығымен бекітілген Авиация персоналы куәліктерін беру және қолданылу мерзімін ұзарту қағидаларына сәйкес танылатын немесе берілген ӘК-нің әуе кемелерін пайдалануға рұқсат алу және (немесе) әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі мамандардың сертификатын алу үшін белгіленген кәсіптік дайындық және ҚР 2013 жылғы 26 қыркүйектегі № 750 Байланыс.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2144-4-009 - Авиациядағы инженер 2144-4-011 - Ұшу аппараттары мен қозғалтқыштар инженері 2144-4-012 - Авиациялық техниканы диагностикалау жөніндегі инженер 2144-4-019 - Техникалық қызмет көрсету жөніндегі инженер 2144-4-022 - Әуе кемелерін пайдалану жөніндегі инженер 2144-4-023 - Инженер, авиация		
	Ұшу қауіпсіздігінің қажетті деңгейін қамтамасыз ете отырып, ұшқышсыз әуе кемелерінің жүйелеріне және (немесе) қашықтан басқарылатын әуе		

Қызметтің негізгі мақсаты:	кемелерінің жүйелеріне, оның ішінде бір немесе бірнеше ұшқышсыз әуе кемесіне, олардың функционалдық жағынан байланысты элементтері мен құрамдастарына техникалық қызмет көрсетуді басқару.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. ҰАС және (немесе) РҚҚ , оның ішінде бір немесе бірнеше ұшқышсыз ұшу аппараттарына (ҚҰА) техникалық қызмет көрсету жұмыстарын ұйымдастыру және басқару .</p> <p>2. УАС және (немесе) РҚҚҚ техникалық қызмет көрсету жұмыстарының орындалуын бақылау .</p> <p>3. ҰАЖ және (немесе) ҚБАЖ техникалық қызмет көрсету .</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Өзгерістер мен жаңалықтарды енгізу жұмыстарын жүргізу.
	<p>Дағды 1: Ұйымдастыру өндірістік-шаруашылық қызмет, ағымдағы жөндеу жұмыстарын үйлестіру және бақылау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техникалық қызмет көрсету мамандарының білімі мен практикалық дағдыларын бақылау кестелерін құрастырыңыз. 2. Техникалық қызмет көрсету талаптарын қолданыңыз. 3. Қол астындағы қызметкерлерге тапсырмаларды құрастырыңыз. 4. Басқа мамандармен өзара әрекеттесу кезінде ақпаратты түсіну және анық жеткізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүйелер мен жабдықтарға техникалық қызмет көрсету бойынша пайдалану құжаттамасына қойылатын талаптар. 2. Техникалық пайдалану ережелері, функционалдық пайдалы жүктемелерге қызмет көрсету ережелері мен технологиялары. 3. Пайдалану жөніндегі нұсқаулық. 4. Техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың өндірістік-экономикалық процесінің технологиясы. 5. Еңбек кодексінің еңбекақыны, жұмыс және демалыс тәртібін реттейтін ережелері. 6. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік талаптары. 7. Техникалық қызмет көрсету түрлері бойынша жұмыстардың тізбесі мен мазмұны және оларды орындау тәртібі. 8. Ағымдағы және бақылау жөндеу жұмыстарын орындау технологиясы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кемелерінің апаттары мен оқиғаларының, ақаулар мен зақымдардың себептерін анықтау. 2. және техникалық құжаттамаларды жеткізу жоспарларын бұзу немесе бағынысты қызметкерлер

<p>Еңбек функциясы 1: ҰАС және (немесе) РҚК, оның ішінде бір немесе бірнеше ұшқышсыз ұшу аппараттарына (ҚҰА) техникалық қызмет көрсету жұмыстарын ұйымдастыру және басқару .</p>	<p>Дағды 2: Ақаулардың, ақаулардың және авиациялық оқиғалардың себептерін есепке алу және талдау.</p>	<p>жұмыста болмаған жағдайда өндірістік тапсырмаларды орындау үшін типтік ұйымдық шешімдерді қолдану .</p> <p>3. Басқа мамандармен өзара әрекеттесу кезінде ақпаратты түсіну және анық жеткізу.</p> <p>Білімдер: 1. Авиациялық оқиғалардың алдын алу бойынша профилактикалық жұмыстарды реттейтін негізгі жоспарлау құжаттары. 2. Ақаулар мен ақаулардың жіктелуі, оларды анықтау және жою әдістері. 3. Пайдалану жөніндегі нұсқаулық. 4. Ұшқышсыз ұшу аппараттарына, ұшқышсыз ұшу аппараттарына, қашықтан басқарылатын әуе кемелерінің жүйелеріне, қосымша құрылғылар мен бөлшектерге техникалық қызмет көрсету мен жөндеуді реттейтін нормативтік-техникалық құжаттама.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 3: Машиналар мен жабдықтарды жеткізушілермен оларға техникалық қызмет көрсету және техникалық жағдайын бақылау кезінде өзара әрекеттесу.</p>	<p>Машықтар: 1. Пайдалану-техникалық құжаттаманы, сызбаларды және диаграммаларды оқу. 2. Техникалық қызмет көрсету талаптарын қолданыңыз. 3. Басқа мамандармен өзара әрекеттесу кезінде ақпаратты түсіну және анық жеткізу.</p> <p>Білімдер: 1. Пайдалану жөніндегі нұсқаулық. 2. Ұшқышсыз ұшу аппараттарына, ұшқышсыз әуе кемелеріне, қашықтан басқарылатын әуе кемелерінің жүйелеріне, қосымша құрылғылар мен құрамдас бөліктерге техникалық қызмет көрсетуді және жөндеуді регламенттейтін нормативтік-техникалық құжаттама. 3. Техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың өндірістік-экономикалық процесінің технологиясы. 4. Ағымдағы және бақылау жөндеу жұмыстарын орындау технологиясы .</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 4: Техникалық қызмет көрсету мамандарының білімі мен практикалық</p>	<p>Машықтар: 1. Авиациялық апаттар мен оқиғалардың, ақаулар мен зақымдардың себептерін анықтау. 2. Қызмет көрсетуші персоналға қойылатын біліктілік талаптарын қолдану. 3. Құзыреттілікті бағалауды жүргізу.</p> <p>Білімдер: 1. Техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың өндірістік-экономикалық процесінің технологиясы.</p>	

	<p>дағдыларын бақылауды ұйымдастыру.</p>	<p>2. Авиациялық персоналдың біліктілік деңгейін бағалау қағидаларының ережелері.</p> <p>3. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік талаптары.</p> <p>4. Техникалық қызмет көрсету түрлері бойынша жұмыстардың тізбесі мен мазмұны және оларды орындау тәртібі.</p> <p>5. Ағымдағы және бақылау жөндеу жұмыстарын орындау технологиясы.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: УАС және (немесе) РҚҚК техникалық қызмет көрсету жұмыстарының орындалуын бақылау .</p>	<p>Дағды 1: Техникалық жағдайын және техникалық қызмет көрсету талаптарының сақталуын бақылау.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Техникалық қызмет көрсету талаптарын қолданыңыз.</p> <p>2. Өндірістік тапсырмаларды орындау үшін типтік ұйымдық шешімдерді қолдану.</p> <p>3. Жоспарлы тапсырмаларды орындау үшін қажетті жұмысшылар санын есептеңіз.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Техникалық пайдалану ережелері, жүйелер мен функционалдық пайдалы жүктемелерге қызмет көрсетудің регламенті мен технологиялары.</p> <p>2. ҰАЖ (ҚБАЖ), ҰӘК (ҚБӘК) жабдықтарының, қосымша құрылғылар мен тораптардың конструкциясы, мақсаты, жұмыс істеу принципі, пайдалану сипаттамалары мен шектеулері.</p> <p>3. Техникалық қызмет көрсету және жөндеу түрлері бойынша жұмыстарды орындау тізбесі, мазмұны және технологиясы.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Жұмыс орындарын техникалық қызмет көрсетуге қажетті ресурстармен, құралдармен, жабдықтармен, құрылғылармен, қосалқы бөлшектермен, агрегаттармен және материалдармен уақтылы қамтамасыз етуді жедел бақылау.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Қалыпты жұмыс кезінде және технологиялық жабдықтың істен шығуы, дайындамаларды, материалдарды, құралдарды, құрылғыларды және техникалық құжаттамаларды жеткізу жоспарларын бұзу немесе бағынысты жұмысшылардың жұмыста болмауы жағдайында өндірістік тапсырмаларды орындау үшін үлгілік ұйымдастырушылық шешімдерді қолдануға.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету мен жөндеуді реттейтін негізгі нормативтік құжаттар.</p> <p>2. Техникалық қызмет көрсету және жөндеу түрлері бойынша жұмыстарды орындау тізбесі, мазмұны және технологиясы.</p> <p>3. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p>

	<p>Дағды 1: ҰАЖ және/немесе ҚБАЖ жедел және мерзімді техникалық қызмет көрсету.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Негізгі бөлшектер мен тораптардың, электр станцияларының (қозғалтқыштардың) және құрылымдық элементтердің ақауларын жою әдістерін қолдану. 2. Жердегі станцияларды, коммуникацияларды, пайдалы жүктерді және басқа да тіркемелерді диагностикалау және ақаулықтарды жою. 3. Батареялардағы, аспаптардағы және электр жабдықтарындағы ақауларды анықтау және жою. 4. Жұмысқа қажетті құралдарды, құрылғыларды және өлшеу құралдарын пайдалану. 5. Жүйелер мен миссияны бағдарламалаумен байланысты іс-шараларды орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. ҰАЖ және (немесе) ҚБАЖ-ны жобалау, ҰАЖ электр станцияларын (қозғалтқыштарын), жүйелерді, агрегаттарды, тораптар мен тораптарды жобалау және пайдалану. 7. Пайдалануды, сақтауды және жөндеуді реттейтін, инженерлік-техникалық қызметтің жұмысын ұйымдастыруды анықтайтын құжаттар. 8. Техникалық пайдалану және қызмет көрсету ережелері. 9. Қондырмалардың конструкциясы, мақсаты және жұмысы. 10. Ақауларды анықтау және жою әдістері. 11. Техникалық қызмет көрсету түрлері бойынша жұмыстардың тізбесі мен мазмұны, оларды орындау тәртібі. 12. Отынмен, сығылған газдармен және қуат көздерімен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік талаптары. 13. Техникалық құжаттаманы жүргізу және дайындау ережелері. 14. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары.
<p>Еңбек функциясы 3: ҰАЖ және (немесе) ҚБАЖ техникалық қызмет көрсету .</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техникалық құжаттаманы, жүйелердің, құрылғылардың, блоктардың, электр станцияларының, аккумуляторлардың және құрылымдық элементтердің пайдалану ережелерін оқып, қолдану. 2. Сынақ жабдығының деректерін талдау. 3. Жұмысқа қажетті құралдарды, құрылғыларды және өлшеу құралдарын пайдалану. 4. Жүйелер мен миссияны бағдарламалауға қатысты іс-шараларды орындау. 5. Бөлшектерді, тораптарды және тетіктерді ауыстыру қажеттілігін анықтау. 6. Бөлшектерді, тораптар мен тораптарды бөлшектеу және орнату жұмыстарын жүргізу.

	<p>Дағды 2: ҰАЖ және/немесе ҚБӘК жөндеу.</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҰАЖ және (немесе) ҚБӘК жобалау, ҰӘК электр станцияларын (қозғалтқыштарын), жүйелерді, агрегаттарды, тораптар мен тораптарды жобалау және пайдалану. 2. Пайдалануды, сақтауды және жөндеуді реттейтін, инженерлік-техникалық қызметтің жұмысын ұйымдастыруды анықтайтын құжаттар. 3. Қондырмалардың конструкциясы, мақсаты және жұмысы. 4. Ақауларды анықтау және жою әдістері. 5. ҰАЖ және/немесе ҚБӘК үшін пайдалану нұсқаулығы. 6. ҰАЖ және (немесе) ҚБӘК компоненттерін бағдарламалаудың бағдарламалық құралдары, әдістері мен құралдары. 7. Отынмен, сығылған газдармен және қуат көздерімен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік талаптары. 8. Техникалық құжаттаманы жүргізу және дайындау ережелері. 9. Ағымдағы және бақылау жөндеу жұмыстарын орындау технологиясы. 10. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Өзгерістер мен жаңалықтарды енгізу жұмыстарын жүргізу.</p>	<p>Дағды 1: Ағымдағы өзгерістер бойынша шараларды жүзеге асыру.</p> <p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p> <p>Дағды 2: Іске асырылған іс-шаралардың нәтижелері бойынша мәліметтерді талдау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стандартты емес жағдайларда шешім қабылдау. 2. Оқиғалардың дамуын болжау. 3. Ақпаратты анық жеткізіңіз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жауапкершілік саласына сәйкес өндірістік қызмет пен технологиялық процестердің ерекшеліктері. 2. Өзгерістерді жүзеге асырудың принциптері, әдістері, технологиялары және құралдары. <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ақпаратты талдау және синтездеу. 2. Ақпаратты анық жеткізіңіз. <p>Қарсыластарыңыздың пікірін ескере отырып, өз ұстанымыңызды қорғаңыз .</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Қызмет нәтижелерін, жағдайды, тәуекелдерді және жеке процедуралардың тиімділігін бағалау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жауапкершілік саласына сәйкес өндірістік қызмет пен технологиялық процестердің ерекшеліктері. 2. Өзгерістер процесін бақылау, жоспарланған көрсеткіштерді түзету және өзгерістердің

		нәтижелері туралы мүдделі тараптарды хабардар ету принциптері, әдістері, технологиялары және құралдары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Топты басқару. Нәтижеге назар аудару. Жұмысқа егжей-тегжейлі және шығармашылық көзқарас. Коммуникативті дағдылар. Жақсы ниет. Кәсіптілік. Еңбекқорлық. Ұқыптылық. Егжей-тегжейге назар аудару. Жауапкершілік. Ынта.</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы. 2. Әрекет ету тәртібі "ҚР әуе кеңістігінде ұшқышсыз ұшу аппараттарының жүйелерін пайдалану қағидаларын бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2020 жылғы 31 желтоқсандағы No 706. 3. "ҚР азаматтық әуе кемелерін техникалық пайдалану және жөндеу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі No 551 бұйрығы. 4. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 10019 құжаты. "Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелеріне (ҚБАЗ) нұсқаулық".</p>		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басшылары).	
	6	Авиациялық арнайы қолданбалар инженері	
	6	Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелеріне арналған қашықтағы ұшқыш	
16. Кәсіптің карточкасы "Тренажер нұсқаушысы":			
Топтың коды:	2375-0		
Қызмет атауының коды:	2375-0-011		
Кәсіптің атауы:	Тренажер нұсқаушысы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Біліктілік:

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Қашықтықтан ұшқыш лицензиясын алу үшін белгіленген ағымдағы немесе бұрын бар (мерзімі біткенге дейін) кәсіптік даярлық, бекітілген Авиация персоналы куәліктерін беру және қолданылу мерзімін ұзарту қағидаларына сәйкес танылатын немесе берілген қашықтықтан ұшқыш нұсқаушысының белгісі (куәлігі, рұқсаты) ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 26 қыркүйектегі № 750 бұйрығымен. Тренажер нұсқаушысы ретінде кәсіптік оқыту.	
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2375-0 - Қысқа мерзімді даярлау (тренингтер), қайта даярлау және біліктілікті арттырудың кәсіби мамандары 2172-9 - Б.т.к. басқа да ұшақ пилоттары және тектес қызметтердің кәсіби мамандары	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Өзіндік жұмысқа рұқсат алуға, белгілі бір жедел қызмет түрлеріне рұқсат алуға, оқу нәтижелерін бағалауға, авиация персоналы куәліктері мен біліктілік белгілерін беруге және әрекет ету мерзімін ұзартуға бағытталған мамандандырылған кәсіптік тренажерды (Synthetic) оқытуды жүзеге асыру.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Симуляторды оқытуға дайындық. 2. Тренажер бойынша тренинг өткізу.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Дағды 1: Аппараттық және бағдарламалық құралдарды іске қосу, құрылғыларды дұрыс өшіру.		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әзірлеушінің операциялық құжаттарында сипатталған процедураларға сәйкес тренажерды жұмысқа дайындаңыз. 2. Жетілдірілген пайдаланушы деңгейінде бағдарламалық және аппараттық құралдар кешенімен жұмыс істеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тренажерлық оқыту жүзеге асырылатын азаматтық авиация мамандарын даярлаудың үлгілік бағдарламалары. 2. Оқу жабдығын техникалық және бағдарламалық қамтамасыз ету бойынша пайдалану нұсқаулығы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
Дағды 2: Ұшу жоспарын және имитациялық шарттарды қалыптастыру.		<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тренажерді пайдалана отырып, практикалық сабақтардың максималды тиімділігіне қол жеткізу үшін тренажер бағдарламалық құралының мүмкіндіктерін пайдалану. 2. Жетілдірілген пайдаланушы деңгейінде бағдарламалық және аппараттық құралдар кешенімен жұмыс істеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқу жабдығын техникалық және бағдарламалық қамтамасыз ету бойынша пайдалану нұсқаулығы.

Еңбек функциясы 1: Симуляторды оқытуға дайындық.		2. УАС (ҚБАЖ) пайдалану теориясы мен тәжірибесі . 3. Тренажердің жұмыс істеу шектеулері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	Дағды 3: Тренажерлерді оқыту кезінде қауіпсіз жағдайларды қамтамасыз ету.	Машықтар: 1. Жаттығу құралдарымен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік аспектілері туралы нұсқау беру. 2. Табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар кезіндегі іс-қимылдарға нұсқау беру. Білімдер: 1. Оқу жабдығын техникалық және бағдарламалық қамтамасыз ету бойынша пайдалану нұсқаулығы. 2. Нұсқаушы жұмысының әдістемесі. 3. Тренажердегі практикалық сабақтың әдістемесі..
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Дағды 4: Нұсқау (брифинг) және қорытындылау (брифинг) .		Машықтар: 1. Алдағы жаттығуларды және тренажерді оқыту тапсырмаларын егжей-тегжейлі талдай отырып, ұшу алдындағы дайындықты (Брифинг) өткізу. 2. Жаттығу құралдарымен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік аспектілері бойынша нұсқаулық беру. 3. Дебрифинг өткізу. 4. Тренингтерді ынталандыру. Білімдер: 1. Тренажерлық оқыту жүзеге асырылатын азаматтық авиация мамандарын даярлаудың үлгілік бағдарламалары. 2. Оқу жабдығын техникалық және бағдарламалық қамтамасыз ету бойынша пайдалану нұсқаулығы. 3. УАС (ҚБАЖ) пайдалану теориясы мен тәжірибесі . 4. Тренажердің жұмыс істеу шектеулері. 5. Нұсқаушы жұмысының әдістемесі. 6. Тренажерде практикалық сабақ өткізу әдістері. 7. Тренажерлық оқытудың нәтижелерін бағалау критерийлері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	Дағды 1: Тренингтердің әрекеттерін бақылау және	Машықтар: 1. Студентті оқыту үдерісіндегі қауіптер мен қателіктер факторларын тану, талдау және бақылау. 2. ҰАЖ-ны оның сипаттамалары шегінде басқаруды қадағалау. 3. Оқушылардың қателерін талдау және түзету. 4. Дағдыларды көрсету кезінде техникалық бағыттағы білімді қолдану және оларды тыңдаушыларға беру. Білімдер:

Еңбек функциясы 2:
Тренажер бойынша
тренинг өткізу.

<p>бақылаулар туралы ақпаратты жедел енгізу.</p>	<p>1. ҰАЖ және (немесе) ҚБАЖ пайдаланушы авиация персоналы мен мамандарын кәсіптік даярлау жүйесі . 2. Теориялық және практикалық оқыту әдістері. 3. Оқушылардың қателерін талдау және түзету әдістері. 4. Қауіптер мен қателерді бақылау принциптерін қоса алғанда, ұшуға дайындық кезінде қолданылатын адам мүмкіндіктері мен шектеулері.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Оқыту міндеттерін шешу үшін оқу жоспарына жедел өзгерістер енгізу.</p>	<p>Машықтар: 1. ҰАЖ-ны оның сипаттамалары шегінде басқаруды қадағалау. 2. Уақтылы шешім қабылдау және ұшуда бақылауды сауатты жүзеге асыру. 3. Оқушылардың қателерін талдау және түзету. 4. Дағдыларды көрсету кезінде техникалық бағыттағы білімді қолдану және оларды тыңдаушыларға беру.</p> <p>Білімдер: 1. ҰАЖ және (немесе) ҚБАЖ пайдаланушы авиация персоналы мен мамандарын кәсіптік даярлау жүйесі . 2. Теориялық және практикалық оқыту әдістері. 3. Тыңдаушылар үлгерімін бағалау жүйесі.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Тренажерлық оқыту кезінде тыңдаушылардың жұмысы мен іс-әрекетін бақылау негізінде нәтижелер мен қорытындыларды қалыптастыру.</p>	<p>Машықтар: 1. Студентті оқыту үдерісіндегі қауіптер мен қателіктер факторларын тану, талдау және бақылау. 2. Уақтылы шешім қабылдау және ұшуда бақылауды сауатты жүзеге асыру. 3. Дағдыларды көрсету кезінде техникалық бағыттағы білімді қолдану және оларды тыңдаушыларға беру. 4. Жіберілген қателерді егжей-тегжейлі талдаумен, сондай-ақ оларды тиімді жою бойынша ұсыныстармен тыңдаушылармен ұшудан кейін дебифинг өткізу. 5. Белгіленген құжаттаманы жүргізу.</p> <p>Білімдер: 1. ҰАЖ және (немесе) ҚБАЖ пайдаланушы авиация персоналы мен мамандарын кәсіптік даярлау жүйесі . 2. Теориялық және практикалық оқыту әдістері. 3. Тыңдаушылар үлгерімін бағалау жүйесі. 4. Оқушылардың қателерін талдау және түзету әдістері.</p>

		5. Қауіптер мен қателерді бақылау принциптерін коса алғанда, ұшу дайындығына қолданылатын адам мүмкіндіктері мен шектеулері. 6. Жүйенің ақаулары мен ұшқышсыз ұшу аппараттарының істен шығуын имитациялаумен байланысты қауіптер (ҰАЖ, ҚБАЖ).	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Ұқыптылық Дербестік және жауапкершілік Тез шешім қабылдай білу Тәртіптілік Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті Өнімділік нәтижелерін көрсетудегі тұтастық. Коммуникативті дағдылар		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы. 2. Әрекет ету тәртібі " ҚР әуе кеңістігінде ұшқышсыз ұшу аппараттарының жүйелерін пайдалану қағидаларын бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2020 жылғы 31 желтоқсандағы No 706 . 3 . Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 10019 құжаты. " Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелеріне (ҚБАЖ) нұсқаулық".		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Сыртқы ұшқыш емтихан алушы	
	6	Сыртқы ұшқыш нұсқаушы	
17. Кәсіптің карточкасы "Қашықтықтан басқарылатын ұшақ техникаі":			
Топтың коды:	3115-4		
Қызмет атауының коды:	3115-4-019		
Кәсіптің атауы:	Қашықтықтан басқарылатын ұшақ техникаі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (53-шығарылым) бекіту туралы" ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2021 жылғы 29 желтоқсандағы No 513 бұйрығы . Аспаптар мен электр жабдықтары бойынша авиация техникаі, Ұшақ корпусы мен қозғалтқыштары бойынша авиациялық техник, радиотехника бойынша авиациялық техник.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету және жөндеу	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	ҚР Көлік министрінің бұйрығымен бекітілген Авиация персоналы куәліктерін беру және қолданылу мерзімін ұзарту қағидаларына сәйкес танылатын немесе берілген ӘК-нің әуе кемелерін пайдалануға рұқсат алу және (немесе) әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі мамандардың сертификатын		

	алу үшін белгіленген кәсіптік дайындық және ҚР 2013 жылғы 26 қыркүйектегі № 750 Байланыс.	
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3115-4-019 - пилот қашықтан басқаратын әуе аппараттары жөніндегі техник 3115-4-011 - Авиациялық жабдықтарды пайдалану жөніндегі авиация технигі (механигі) 3115-4-012 - Әуе кемелерін (әуе кемелерінің жүйесін) пайдалану жөніндегі авиация технигі (механигі) 3115-4-013 - Авиация технигі 3115-4-020 - Ұшу деректері жөніндегі техник 3115-4-021 - Авиацияны арнайы қолдану жөніндегі техник	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Бір немесе бірнеше ұшқышсыз ұшу аппараттары бар ҰӘҚ және/немесе РАҚҚ техникалық жарамдылығының, ұшуға жарамдылығының және ұшуға жарамдылығының қажетті деңгейін қамтамасыз ету бойынша жұмыстарды жүргізу.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ағымдағы жөндеуді қоспағанда, ұшқышсыз әуе кемелеріне жедел және мерзімді техникалық қызмет көрсету . 2. Ұшқышсыз ұшақты ағымдағы жөндеу. 3. Ағымдағы жөндеуді қоспағанда, қашықтағы ұшқыш (оператор) станциясына және ұшқышсыз ұшу аппаратының және/немесе қашықтан басқарылатын ӘК жүйесінің басқа құрамдас бөліктеріне техникалық қызмет көрсету. 4. Қашықтағы ұшқыш (оператор) станциясына және/немесе қашықтан басқарылатын әуе кемесінің жүйесіне және басқа құрамдас бөліктерге жоспарлы техникалық қызмет көрсету.
	Қосымша еңбек функциялары:	
		Машықтар: 1. Құрылғыларды, коммуникацияларды және электр жабдықтарын техникалық пайдалану және оларға қызмет көрсету ережелерін қолдану. ӘК жүйелері элементтерінің техникалық жай-күйін бағалау . 3. Батареяларды тексеріңіз, ауыстырыңыз және зарядтаңыз. 4. Жанармаймен, арнайы сұйықтықтармен, газдармен жанармай құю және құю жұмыстарын жүргізу. 5. Жұмысқа қажетті құралдарды, құрылғыларды және агрегаттарды қолданыңыз.
		Білімдер: 1. Ұшқышсыз ұшу аппаратының жүйесін (қашықтан басқарылатын ұшақ жүйесі), бөлшектерді, тораптарды, тораптарды, электр станцияларын (козғалтқыштарын) жобалау.

<p>Дағды 1: ҰАЖ-ға ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізу.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Құрылымның негізгі бөліктерін, бөлшектері мен тораптарын тексеру кезінде ақауларды анықтау және жою әдістері. 3. Батареяларды тексеру кезінде ақауларды анықтау және жою әдістері. 4. Пайдалану жөніндегі нұсқаулық. 5. Техникалық қызмет көрсету кезінде сантехникалық құралдар мен құрылғылардың түрлері, конструкциясы, мақсаты және пайдалану ережелері. 6. Техникалық қызмет көрсету түрлері бойынша жұмыстардың тізбесі мен мазмұны және оларды орындау тәртібі 7. Отынмен, сығылған газдармен және қуат көздерімен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік талаптары. 8. Ақаулар мен ақаулардың жіктелуі, оларды анықтау және жою әдістері. 9. Пайдалану кезінде қолданылатын жанар-жағармайдың, арнайы сұйықтықтардың (газдардың), жанар-жағармайдың сипаттамасы. 10. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік талаптары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Ұшқышсыз әуе кемесінің қашықтағы ұшқыш (оператор) станциясын және байланыс құралдарын тексеру.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құрылғыларды, коммуникацияларды және электр жабдықтарын техникалық пайдалану және оларға қызмет көрсету ережелерін қолдану. 2. Сынақ жабдығын пайдаланыңыз. 3. Қашықтағы ұшқыш (оператор) станциясы мен байланыс жабдығындағы ақауларды жою. 4. Ұшқышсыз ұшу аппараттарының және (немесе) қашықтан басқарылатын әуе кемелерінің жүйелерінің элементтерінің техникалық жай-күйін бағалау. 5. Жұмысқа қажетті құралдарды, құрылғыларды және агрегаттарды қолданыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшқышсыз ұшу аппаратының жүйесін жобалау (қашықтан басқарылатын ұшақ жүйесі). 2. Пульттерді және (немесе) қашықтан басқару станцияларын және байланыс құралдарын техникалық пайдалану және оларға қызмет көрсету қағидалары. 3. Негізгі бөлшектер мен тораптарды тексеру кезінде ақауларды анықтау және жою әдістері. 4. Пайдалану жөніндегі нұсқаулық. 5. Техникалық қызмет көрсету кезінде сантехникалық құралдар мен құрылғылардың түрлері, конструкциясы, мақсаты және пайдалану ережелері.

Еңбек функциясы 1:
 Ағымдағы жөндеуді қоспағанда, ұшқышсыз

<p>әуе кемелеріне жедел және мерзімді техникалық қызмет көрсету .</p>	<p>6. Техникалық қызмет көрсету түрлері бойынша жұмыстардың тізбесі мен мазмұны және оларды орындау тәртібі 7. Ақаулар мен ақаулардың жіктелуі, оларды анықтау және жою әдістері. 8. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік талаптары.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Гимбалды (пайдалы жүктеме) тексеру, тексеру және калибрлеу.</p>	<p>Машықтар: 1. Құрылғыларды, коммуникацияларды және электр жабдықтарын техникалық пайдалану және оларға қызмет көрсету ережелерін қолдану. 2. Сынақ жабдығын пайдаланыңыз. 3. Гимбал (пайдалы жүктеме) ақауларын жою. 4. Жұмысқа қажетті құралдарды, құрылғыларды және агрегаттарды пайдаланыңыз.</p> <p>Білімдер: 1. Ұшқышсыз ұшу аппаратының жүйесін (қашықтан басқарылатын ұшақ жүйесі), бөлшектерді, тораптарды, тораптарды, электр станцияларын (қозғалтқыштарын) жобалау. 2. Суспензияны, қондырмаларды (пайдалы жүктеме) және дербестендірілген жүйелерді жобалау. 3. Техникалық пайдалану ережелері, функционалдық пайдалы жүктеме жүйелеріне қызмет көрсетудің нормалары мен технологиялары. 4. Негізгі бөлшектер мен тораптарды тексеру кезінде ақауларды анықтау және жою әдістері. 5. Құрылымның негізгі бөліктерін тексеру кезінде ақауларды анықтау және жою әдістері. 6. Пайдалану жөніндегі нұсқаулық. 7. Техникалық қызмет көрсету кезінде сантехникалық құралдар мен құрылғылардың түрлері, конструкциясы, мақсаты және пайдалану ережелері. 8. Техникалық қызмет көрсету түрлері бойынша жұмыстардың тізбесі мен мазмұны және оларды орындау тәртібі 9. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік талаптары.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Машықтар: 1. Құрылғыларды, коммуникацияларды және электр жабдықтарын техникалық пайдалану және оларға қызмет көрсету ережелерін қолдану. 2. Ұшқышсыз әуе кемелерінің жүйелерінің және (немесе) қашықтан басқарылатын ӘК жүйелері элементтерінің техникалық жай-күйін бағалау. 3. Орындалған техникалық қызмет көрсету ережелерінің реттілігіне сәйкес ақпаратты тіркеңіз.</p>

	<p>Дағды 4: Құжаттаманы жүргізу.</p>	<p>4. Техникалық қызмет көрсету және жөндеу құжаттамасына жазбалар енгізу.</p> <p>Білімдер: ұшу аппаратының жүйесін (қашықтан басқарылатын ұшақтар жүйесін) , бөлшектерді, тораптарды, бөлшектерді, электр станцияларын (қозғалтқыштарын) жобалау .</p> <p>2. Инженерлік-техникалық қызметтің жұмысын, сақталуын, жөндеуін және жұмысын ұйымдастыруды реттейтін құжаттар.</p> <p>3. Пайдалану жөніндегі нұсқаулық.</p> <p>4. Техникалық қызмет көрсету түрлері бойынша жұмыстардың тізбесі мен мазмұны және оларды орындау тәртібі</p> <p>5. Техникалық құжаттаманы жүргізу және дайындау ережелері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Сыртқы тексеруді орындау, техникалық жағдайын тексеру, бөлшектерді, тораптар мен бөлшектерді ауыстыру.</p>	<p>Машықтар: 1. Жөндеуге арналған техникалық құжаттаманы оқып шығыңыз және қолданыңыз. 2. Құлаудан немесе кедергімен соқтығысудан болған зақымдарды жою. 3. Бөлшектерді, тораптарды және тетіктерді ауыстыру қажеттілігін анықтау. 4. Бөлшектерді, тораптарды және тораптарды тозған жағдайда ауыстыру кезінде оларды бөлшектеу және орнату жұмыстарын жүргізу. 5. Жұмысқа қажетті құралдарды, агрегаттарды, құрылғыларды және басқару жабдықтарын пайдаланыңыз.</p> <p>Білімдер: 1. Техникалық пайдалану ережелері, жүйелер мен функционалдық пайдалы жүктемелерге қызмет көрсетудің регламенті мен технологиялары. 2. Тораптарды, тораптарды және құрылғыларды қоса алғанда, тұтас жүйені жобалау. 3. Техникалық қызмет көрсету түрлері бойынша жұмыстардың тізбесі мен мазмұны және оларды орындау тәртібі 4. Ағымдағы және бақылау жөндеу жұмыстарын орындау технологиясы. 5. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар: 1. Жөндеуге арналған техникалық құжаттаманы оқып шығыңыз және қолданыңыз. 2. Қорғалмаған бөлшектердің, қанаттардың, винттердің және олардың бекіткіштерінің зақымдалуын жөндеу.</p>

<p>Еңбек функциясы 2: Ұшқышсыз ұшақты ағымдағы жөндеу.</p>	<p>Дағды 2: Қорғалмаған бөлшектерді жөндеу, қанаттың, қалақтардың және олардың бекіткіштерінің зақымдануы.</p>	<p>3. Бөлшектерді, тораптарды және тетіктерді ауыстыру қажеттілігін анықтау. 4. Бөлшектерді, тораптарды, тораптарды ауыстыру кезінде, сондай-ақ құлау немесе кедергімен соқтығысудан, қанаттың, винттердің және олардың бекіткіштерінің зақымдануынан туындаған зақымдарды жөндеу кезінде сантехникалық құралдар мен құрылғыларды қолданыңыз. 5. Жұмысқа қажетті құралдарды, агрегаттарды, құрылғыларды және басқару жабдықтарын пайдаланыңыз.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Техникалық пайдалану ережелері, жүйелер мен функционалдық пайдалы жүктемелерге қызмет көрсетудің регламенті мен технологиялары. 2. Техникалық қызмет көрсету түрлері бойынша жұмыстардың тізбесі мен мазмұны және оларды орындау тәртібі 3. Ағымдағы және бақылау жөндеу жұмыстарын орындау технологиясы. 4. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 3: Техникалық құжаттаманы жүргізу.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Жөндеу жұмыстарына берілген тапсырмаға сәйкес жұмыс түрлерін анықтаңыз. 2. Орындалған жұмысқа сәйкес жөндеу парақтарын толтырыңыз. 3. Өнімнің төлқұжатына жазбалар енгізіңіз. 4. Орындалған жөндеу жұмыстары туралы ақпаратты электронды құжаттау үшін құралдарды пайдаланыңыз.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Техникалық пайдалану ережелері, жүйелер мен функционалдық пайдалы жүктемелерге қызмет көрсетудің регламенті мен технологиялары . 2. Тораптарды, тораптарды және құрылғыларды қоса алғанда, тұтас жүйені жобалау. 3. Техникалық қызмет көрсету түрлері бойынша жұмыстардың тізбесі мен мазмұны және оларды орындау тәртібі 4. Ағымдағы және бақылау жөндеу жұмыстарын орындау технологиясы. 5. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік талаптары. 6. ҰАЖ жөндеуге арналған құжаттаманың түрлері мен нысандары (ҚБАЖ).</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
		<p>Машықтар:</p> <p>1. Қашықтағы ұшқыш (оператор) станциясы, қашықтан басқару (ұшқыш) жүйесі және басқа</p>

<p>Еңбек функциясы 3: Ағымдағы жөндеуді қоспағанда, қашықтағы ұшқыш (оператор) станциясына және ұшқышсыз ұшу аппаратының және/немесе қашықтан басқарылатын ЭК жүйесінің басқа құрамдас бөліктеріне техникалық қызмет көрсету.</p>	<p>Дағды 1: Қашықтағы ұшқыш (оператор) станциясының, қашықтан басқару (ұшқыш) жүйесінің және басқа да құрамдас бөліктердің бағдарламалық жасақтамасын тексеру және жаңарту.</p>	<p>компоненттер үшін бағдарламалық құрал жаңартуларын жүктеп алыңыз және орнатыңыз.</p> <p>2. Жұмысқа қажетті құралдарды, құрылғыларды және аспаптарды қолданыңыз.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қашықтағы пилоттық станцияны, қашықтан басқару (ұшқыш) жүйесін және басқа компоненттерді басқару бойынша нұсқаулық (нұсқаулар).</p> <p>2. Техникалық қызмет көрсету түрлері бойынша жұмыстардың тізбесі мен мазмұны және оларды орындау тәртібі</p> <p>3. Ақаулар мен ақаулардың жіктелуі, оларды анықтау және жою әдістері.</p> <p>4. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Инерциялық навигациялық жүйе және компасты калибрлеу, байланыстарды және басқа компоненттерді сынау және техникалық қызмет көрсету.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Пайдалану нұсқаулығының талаптарына сәйкес байланыс құралдарын конфигурациялаңыз.</p> <p>2. Қалыпты емес өнімділікті анықтаңыз және инерциялық навигация жүйесін пайдалану жөніндегі нұсқаулықтың талаптарына сәйкес реттеңіз .</p> <p>3. Жұмысқа қажетті құралдарды, құрылғыларды және өлшеу құралдарын пайдалану.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ҰАЖ (ҚБАЖ) және қосымша модульдерді пайдалану бойынша нұсқаулық (нұсқаулар).</p> <p>2. Калибрлеу мен баптау тізімі мен мазмұны және оларды орындау тәртібі.</p> <p>3. Ақаулар мен ақаулардың жіктелуі, оларды анықтау және жою.</p> <p>4. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік талаптары.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>	
<p>Дағды 1: Сырттай тексеруді орындау және қашықтан басқару (оператор) станциясының, қашықтан басқару (ұшқыш) жүйесінің және басқа да</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Қашықтағы пилоттық (операторлық) станцияны, қашықтан басқару (ұшқыш) жүйесін және басқа компоненттерді жөндеуге арналған техникалық құжаттаманы оқып шығыңыз және қолданыңыз.</p> <p>2. Қашықтағы ұшқыш (оператор) станциясына, қашықтан басқару (ұшқыш) жүйесіне және басқа да құрамдас бөліктерге механикалық әсер ету салдарынан болатын зақымдануды жою.</p> <p>3. Жұмысқа қажетті құралдарды, құрылғыларды және өлшеу құралдарын пайдалану.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қашықтықтағы пилоттық (оператор) станциясының (басқару пульті), қашықтан басқару (</p>	

<p>Еңбек функциясы 4: Қашықтағы ұшқыш (оператор) станциясына және/немесе қашықтан басқарылатын әуе кемесінің жүйесіне және басқа құрамдас бөліктерге жоспарлы техникалық қызмет көрсету.</p>	<p>құрамдас бөліктердің техникалық жағдайын тексеру.</p>	<p>ұшқыш) жүйесінің және басқа тораптардың бөлшектерін, тораптары мен тораптарын ауыстыру ережелері. 2. Қашықтықтағы ұшқыш (оператор) станциясының (консольінің), қашықтан басқарудың (ұшқыштың) жүйесінің және басқа компоненттердің конструкциясы туралы ақпарат. 3. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік талаптары .</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Тозған жағдайда бөлшектерді, тораптарды, тетіктерді және басқа да тораптарды ауыстыру, бөлшектер мен құрылғылардағы механикалық кернеуден туындаған зақымдарды жөндеу.</p>	<p>Машықтар: 1. Қашықтағы пилоттық (операторлық) станцияны, қашықтан басқару (ұшқыш) жүйесін және басқа компоненттерді жөндеуге арналған техникалық құжаттаманы оқып шығыңыз және қолданыңыз. 2. Қашықтан басқару (оператор) станциясының бөлшектерін, тораптары мен тораптарын, қашықтан басқару (ұшқыш) жүйесінің және олардың құрамдас бөліктерін ауыстыру қажеттілігін анықтау. 3. Бөлшектерді, тораптарды және тораптарды тозған жағдайда ауыстыру кезінде оларды бөлшектеу және орнату жұмыстарын жүргізу. 4. Жұмысқа қажетті құралдарды, құрылғыларды және өлшеу құралдарын пайдалану.</p> <p>Білімдер: 1. Қашықтықтағы пилоттық (оператор) станциясының (басқару пульті), қашықтан басқару (ұшқыш) жүйесінің және басқа тораптардың бөлшектерін, тораптары мен тораптарын ауыстыру ережелері. 2. Қашықтықтағы ұшқыш (оператор) станциясы (консоль) және басқа да құрамдас бөліктеріндегі жөндеу жұмыстарының тізбесі мен мазмұны, оларды орындау тәртібі. 3. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Өз бетінше және топпен жұмыс істей білу. Нәтижеге назар аудару. Егжей-тегжейге назар аудару. Жауапкершілік. Еңбеккорлық. Ұқыптылық. Кәсіптіклік. Коммуникативті дағдылар. Жақсы ниет. Ынта.</p>	
	<p>1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы. 2. Әрекет ету тәртібі "ҚР әуе кеңістігінде ұшқышсыз ұшу аппараттарының</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	жүйелерін пайдалану қағидаларын бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2020 жылғы 31 желтоқсандағы No 706. 3. "ҚР азаматтық әуе кемелерін техникалық пайдалану және жөндеу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі No 551 бұйрығы. 4. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 10019 құжаты. "Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелеріне (ҚБАЖ) нұсқаулық".		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басшылары).	
18. Кәсіптің карточкасы "Ұшқышсыз ұшақ жүйелерінің операторы":			
Топтың коды:	2172-9		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Ұшқышсыз ұшақ жүйелерінің операторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2172-9 - Б.т.к. басқа да ұшақ пилоттары және тектес қызметтердің кәсіби мамандары		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Бір немесе бірнеше ұшқышсыз әуе кемелерімен ұшқышсыз әуе кемелерінің жүйелерін қауіпсіз пайдалану.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Бір немесе бірнеше ҰАЖ қоса алғанда, ҰӘК ұшуларына дайындық. 2. Бір немесе бірнеше ұшқышсыз ұшу аппараттарының ұшуын басқару (басқару). 3. Бір немесе бірнеше әуе күштерін қамтитын ҰАЖ-ға техникалық қызмет көрсету. 4. Бір немесе бірнеше әуе күштерін қамтитын ҰАЖ жөндеу.	
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Бір немесе бірнеше ұшқышсыз ұшу аппараттарының ұшуына дайындықты ұйымдастыру. 2. ҰӘК командирінің функцияларын орындайтын бір немесе бірнеше ұшқышсыз ұшу аппараттарының ұшу орындауы.	

	<p>Дағды 1: Картографиялық мәліметтерді, ұшу ауданындағы метеорологиялық, орнитологиялық және аэронавигациялық жағдайларды ескере отырып ұшу миссиясын қалыптастыру.</p>	<p>Машықтар: 1. Аэронавигациялық ақпаратты оқыңыз. 2. Авиациялық есептерді орындау. 3. Метеорологиялық, орнитологиялық және аэронавигациялық жағдайды талдаңыз. 4. Ұшу миссиясын жасаңыз. 5. Операциялық тәуекелдерді бағалау.</p> <p>Білімдер: 1. Ұшу ережелері мен шектеулері. 2. Аэронавигация, аэродинамика және метеорология негіздері күтілетін пайдалану жағдайларында ұшуды дайындау және орындау үшін қажетті көлемде. оларға пайдалану факторларының әсері . 4. Ұшу маршрутын жоспарлау және салу тәртібі. 5. Операциялық тәуекелдерді анықтау, есептеу және азайту тәртібі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Ұшу және қону алаңдарын, оның ішінде бақылау пункттерін таңдау және дайындау.</p>	<p>Машықтар: 1. Ұшақтардың ұшып көтерілуі мен қонуы үшін қауіпсіз және ыңғайлы учаскелер мен басқару нүктелерін анықтау. 2. Ұшу миссиясы мен ұшу жоспарын жасаңыз. 3. Ұшуды шектеу аймақтарын анықтау үшін арнайы көздерден алынған деректерді талдау. 4. Картографиялық ақпаратты қолдану.</p> <p>Білімдер: 1. Ұшу ережелері мен шектеулері. 2. Пайдалану құжаттамасына қойылатын талаптар. 3. ҰАЖ ұшу өнімділігі сипаттамалары және оларға пайдалану факторларының әсері. 4. Ұшу маршрутын жоспарлау және салу тәртібі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Бір немесе бірнеше ҰАЖ қоса алғанда, ҰӘК ұшуларына дайындық.</p>	<p>Дағды 3: Ұшуларға рұқсат алу және ұшу құжаттамасын дайындау.</p>	<p>Машықтар: 1. Ұшу миссиясын және әуе кеңістігін пайдалануға өтінімді жасаңыз. 2. Ұшу рұқсаттарын алу үшін құжаттар пакетін дайындаңыз. 3. Рұқсаттар алу үшін құжаттарды тиісті органдарға жіберу.</p> <p>Білімдер: 1. Әуе кеңістігін пайдалануға және елді мекендер мен өзге де аумақтардың үстінен ұшуды орындауға рұқсат алудың ережелері мен тәртібі. 2. Әуе кеңістігін пайдалану ережелері. 3. Ұшу ережелері мен шектеулері. 4. Ұшу маршрутын жоспарлау және салу тәртібі.</p>

	5. Ұшу және техникалық құжаттаманы жүргізу және өңдеу ережелері.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Дағды 4: Ұшу бағдарламасын дайындау және оны борттық навигациялық жүйеге (автопилотқа) жүктеу.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу миссиясын және әуе кеңістігін пайдалануға өтінімді жасаңыз. 2. ҰАЖ техникалық жағдайын және ұшуға дайындығын бағалау (миссияны орындау). 3. Ұшу бағдарламасын жасау және оны борттық навигация жүйесіне (автопилот) енгізу үшін арнайы бағдарламалық құралды пайдаланыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу ережелері мен шектеулері. 2. Пайдалану құжаттамасына қойылатын талаптар. 3. ҰАЖ ұшу өнімділігі сипаттамалары және оларға пайдалану факторларының әсері. 4. Ұшу маршрутын жоспарлау және салу тәртібі. 5. Ұшу бағдарламасын дайындау және оны ұшқышсыз ұшу аппаратының борттық навигациялық кешеніне (автопилотына) тиеу тәртібі.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Дағды 5: Жедел құжаттамаға және ұшу тапсырмасына сәйкес ҰАЖ пайдалануға дайындығын тексеру.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҰАЖ техникалық жағдайын және ұшуға дайындығын бағалау (миссияны орындау). 2. Ұшу алдындағы тексеруді, жабдықты, жүйелерді және қосымша модульдерді конфигурациялау және диагностикалау. 3. ҰАЖ-ті ұшу алаңына жеткізіңіз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пайдалану құжаттамасына қойылатын талаптар. 2. ҰАЖ-ны, оның элементтерін және бекітілген жабдықтың құрамдастарын ұшу алдындағы дайындау тәртібі. <p>Ұшу және техникалық құжаттаманы жүргізу және өңдеу ережелері .</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қоршаған ортаның ұшу жағдайындағы өзгерістерге талдау жасаңыз. 2. ҰАЖ және ҰӨК параметрлерін іске қосу және бақылау. 3. Ұшқышсыз әуе кемесінің ұшу параметрлерін қашықтықтан басқаруды және (немесе) бақылауды жүзеге асырады.

	<p>Дағды 1: Ұшу тапсырмасына (миссиясына) сәйкес ұшыруды, ұшып шығу туралы шешім қабылдауды, бақылауды, параметрлерді бақылауды, қайтып оралуды және қонуды қоса алғанда, ұшу кезінде ерекше жағдайлар туындаған кездегі әрекеттерді қоса алғанда, ұшқышсыз ұшу аппаратын қашықтықтан басқару.</p>	<p>4. Басқару пультінің (станциясының) және қосымшалардың көрсеткіштерінен ақпаратты анықтау. 5. ҰАЖ консолінің (станциясының) басқару элементтерін басқару. 6. Ұшу кезіндегі қателіктер мен қателіктерді тану және бақылау. 7. ҰАЖ-ның кеңістіктегі орнын анықтаңыз. 8. Қиын жағдайлардың пайда болуын мойындау және олардың алдын алу шараларын қабылдау. 9. Ұшуды қауіпсіз орындауды қамтамасыз ету бойынша шаралар қабылдау. 10. Басқа әуе қозғалысына қатысушылармен және реттеуші органдармен өзара әрекеттесу. 11. Рұқсат етілмеген тұлғалардың ұшып көтерілу және қону алаңдарына және ұшқышсыз әуе кемесінің жүйесіне кіруіне жол бермеу шараларын қабылдау.</p> <p>Білімдер: 1. Әуе кеңістігін пайдалану ережелері. 2. Ұшу ережелері және рұқсат алу тәртібі. 3. Авиациялық жұмыстарды орындау технологиясы. 4. Қауіпсіз ұшу үшін қажетті шамада аэронавигация, аэродинамика, метеорология негіздері. 5. Пайдалану құжаттамасының талаптары, ұшуды орындау сипаттамалары және ҰӘК пайдалану шектеулері. 6. Төтенше жағдайларды жою тәртібі. 7. Рұқсат етілмеген тұлғалардың ұшып көтерілуіне және қонуына жол бермеу тәртібі (бақылау пункттері) және ҰАЖ. 8. Ұшу және техникалық құжаттаманы жүргізу және өңдеу тәртібі.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Бір немесе бірнеше ұшқышсыз ұшу аппараттарының ұшуын басқару (басқару).</p>	<p>Дағды 2: Ұшу жоспарынан ауытқулар немесе ұшу режимінің өзгеруі, ұшу кезінде ерекше жағдайлардың туындауы немесе апатты қону туралы тиісті органдарды хабардар ету.</p>	<p>Машықтар: 1. Қоршаған ортаның ұшу жағдайындағы өзгерістерге талдау жасаңыз. 2. Басқару пультінің (станциясының) және қосымшалардың көрсеткіштерінен ақпаратты анықтау. 3. Ұшуды қауіпсіз орындауды қамтамасыз ету бойынша шаралар қабылдау. 4. Басқа әуе қозғалысына қатысушылармен және реттеуші органдармен өзара әрекеттесу. 5. Күтпеген жағдайлар туындаған кезде уәкілетті органдармен өзара әрекеттесу.</p> <p>Білімдер: 1. Әуе кеңістігін пайдалану ережелері. 2. Ұшу ережелері және рұқсат алу тәртібі. 3. Төтенше жағдайларды жою тәртібі.</p>

	4. ҰӘК авариялық қонған жағдайда іздестіру шараларын жүргізу тәртібі.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Дағды 3: ҰӘК апатты жағдайда қонған жағдайда іздестіру жұмыстарын жүргізу.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Басқару пультінің (станциясының) және қосымшалардың көрсеткіштерінен ақпаратты анықтау. 2. Басқа әуе қозғалысына қатысушылармен және реттеуші органдармен өзара әрекеттесу. 3. Іздеу әрекеттерін жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Төтенше жағдайларды жою тәртібі. 2. ҰӘК авариялық қонған жағдайда іздестіру шараларын жүргізу тәртібі.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
Дағды 4: Ұшудан кейінгі ұшқышсыз ұшу аппаратын тексеруді жүргізу.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҰӘК ұшудан кейінгі тексеруді жүргізу. 2. ҰӘК жүйелері мен қосымша құрылғыларынан ақпаратты алу және өңдеу. 3. Кейінгі рейстерге немесе ұшу алаңынан тасымалдауға ҰАЖ дайындау рәсімдерін анықтау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кету мен келуді қамтамасыз ету үшін ағымдағы техникалық қызмет көрсетуді жүргізуге арналған жедел құжаттамаға қойылатын талаптар. 2. Батареялармен, жанғыш және қауіпті заттармен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік шаралары. 3. Рұқсат етілмеген тұлғалардың ұшып көтерілуіне және қонуына жол бермеу тәртібі (бақылау пункттері) және ҰАЖ. 4. Ұшу және техникалық құжаттаманы жүргізу және өңдеу ережелері.
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пайдалану-техникалық құжаттаманы, сызбаларды және диаграммаларды оқу. 2. ҰАЖ элементтерінің техникалық жағдайын бағалау. 3. Пайдалану құжаттамасына сәйкес техникалық қызмет көрсетуді жүргізу. 4. Жұмысқа қажетті құралдарды, құрылғыларды және өлшеу құралдарын пайдалану. 5. Жанармай, май, арнайы сұйықтықтарды құйып, газдармен зарядтаңыз. 6. Батареяларды күтіңіз. 7. Жердегі қуат көздерін пайдалану.

	<p>Дағды 1: Нормаларды сақтау, ақауларды жою, кондырмаларды орнату және демонтаждау (оның ішінде сақтаудан орналастыру және алу кезінде).</p>	<p>8. Алынбалы аспалы жабдықты орнату және бөлшектеу. 9. Төтенше жағдайларда ұшқышсыз ұшу аппаратын эвакуациялау. 10. Пайдалану құжаттамасында көрсетілген сақтау жұмыстарын жүргізу. 11. Техникалық құжаттаманы дайындаңыз.</p> <p>Білімдер: 1. ҰАЖ техникалық қызмет көрсетуге арналған операциялық құжаттамаға қойылатын талаптар. 2. Техникалық қызмет көрсету түрлері бойынша жұмыстардың тізбесі мен мазмұны, оларды орындау тәртібі. 3. ҰАЖ элементтерінің мақсаты, құрылымы және жұмыс істеу принциптері. 4. ҰАЖ жұмысында қолданылатын жанар-жағармайдың, арнайы сұйықтықтардың (газдардың), жанар-жағармайдың, қуат көздерінің сипаттамасы. 5. Техникалық қызмет көрсетуді орындау үшін аспаптарды, құрылғыларды және бақылау-өлшеу аспаптарын дайындау тәртібі. 6. ҰАЖ техникалық қызмет көрсету түрлерін, оның элементтерін орындау және арнайы жұмыстарды жүргізу тәртібі мен технологиясы. 7. Ақаулар мен ақаулардың жіктелуі, оларды анықтау және жою әдістері. 8. Қосымшаларды орнату және алу тәртібі. 9. Еңбекті қорғау және қауіпсіздік талаптары. 10. Техникалық құжаттаманы жүргізу және дайындау тәртібі.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
<p>Еңбек функциясы 3: Бір немесе бірнеше әуе күштерін қамтитын ҰАЖ-ға техникалық қызмет көрсету.</p>	<p>Дағды 2: ҰАЖ-ты ұшыру алдындағы күйге келтіру, жердегі элементтердің жұмысын қамтамасыз ету.</p>	<p>Машықтар: 1. Пайдалану-техникалық құжаттаманы, сызбаларды және диаграммаларды оқу. 2. Жұмысқа қажетті құралдарды, құрылғыларды және аспаптарды қолданыңыз. 3. Ұшу алаңына (қону алаңынан) ұшқышсыз ұшақ жүйесін сүйреңіз, тасымалдаңыз. 4. Ұшу құрылғыларын (құрылғыларды) пайдаланыңыз.</p> <p>Білімдер: 1. ҰАЖ конструкциясының түріне арналған ұшыру алаңдарының пайдалану құжаттамасына қойылатын талаптар. 2. Құрылым түріне байланысты ұшыру алаңы мен ұшыру қондырғыларын дайындау тәртібі. 3. Қауіпсіздік талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды

	<p>Дағды 3: Ұшудан кейінгі тексеруді жүргізу және стандартты емес жағдайларда анықталған ақауларды жою.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пайдалану-техникалық құжаттаманы, сызбаларды және диаграммаларды оқу. 2. ҰАЖ элементтерінің техникалық жағдайын бағалау. 3. Жұмысқа қажетті құралдарды, құрылғыларды және өлшеу құралдарын пайдалану. 4. Алынбалы аспалы жабдықты орнату және бөлшектеу. 5. Ұшу алаңына (қону алаңынан) ұшқышсыз ұшақ жүйесін сүйреңіз, тасымалдаңыз. 6. Төтенше жағдайларда ұшқышсыз ұшу аппаратын эвакуациялау.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҰАЖ техникалық қызмет көрсетуге арналған операциялық құжаттамаға қойылатын талаптар. 2. ҰАЖ элементтерінің мақсаты, құрылымы және жұмыс істеу принциптері. 3. ҰАЖ, оның элементтері мен жүйелерін анықтау және ақауларды жою тәртібі мен әдістері. 4. Қауіпсіздік талаптары. 5. Техникалық құжаттаманы жүргізу және дайындау тәртібі.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 4: Жүйені бағдарламалау, бағдарламалық құралды жаңарту және ҰАЖ калибрлеу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пайдалану-техникалық құжаттаманы, сызбаларды және диаграммаларды оқу. 2. Компоненттерді дайындау және конфигурациялау. 3. Жердегі қуат көздерін пайдалану. 4. ҰАЖ жүйелерін бағдарламалау. 5. ҰАЖ бағдарламалық құралын жаңарту. 6. Шарлау элементтерін калибрлеу. 7. Техникалық құжаттаманы дайындаңыз.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҰАЖ техникалық қызмет көрсетуге арналған операциялық құжаттамаға қойылатын талаптар. 2. ҰАЖ элементтерінің мақсаты, құрылымы және жұмыс істеу принциптері. 3. Жүйені бағдарламалау технологиясы, бағдарламалық құралды жаңарту және калибрлеу. 4. Техникалық құжаттаманы жүргізу және дайындау тәртібі.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1:</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Диагностика процесінде ҰАЖ пайдалану және жөндеу құжаттамасын пайдаланыңыз.

	<p>Сыртқы тексеру жүргізу және элементтердің техникалық жай-күйін тексеру, олардың жұмысын диагностикалау және бақылау, ауытқуларды, ақауларды, ақауларды және зақымдануларды анықтау.</p>	<p>2. ҰАЖ, құрамдас бөліктері мен қондырмаларының техникалық жағдайын бағалау. 3. Ақаулар мен ақауларды анықтау. 4. Техникалық құжаттаманы дайындаңыз.</p> <p>Білімдер: 1. ҰАЖ және оның элементтерінің мақсаты, құрылымы және жұмыс істеу принциптері. 2. Ақаулардың, ақаулардың жіктелуі және белгілері, оларды анықтау әдістері. 3. Техникалық құжаттаманы жүргізу және дайындау ережелері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 4: Бір немесе бірнеше әуе күштерін қамтитын ҰАЖ жөндеу.</p>	<p>Дағды 2: ҰАЖ элементтерін ағымдағы және бақылау жөндеу жұмыстарын орындау (қосалқы бөлшектер мен бөлшектерді таңдауды қоса алғанда).</p>	<p>Машықтар: 1. ҰАЖ элементтерін жөндеу процесінде құралдарды, бақылау-өлшеу аспаптарын және құрылғыларды пайдалану. 2. Жөндеу процесінде ҰАЖ пайдалану және жөндеу құжаттамасын пайдаланыңыз. 3. ҰАЖ, құрамдас бөліктері мен қондырмаларының техникалық жағдайын бағалау. 4. Ақаулар мен ақауларды анықтау және жою. 5. Техникалық құжаттаманы дайындаңыз.</p> <p>Білімдер: 1. ҰАЖ және оның элементтерінің мақсаты, құрылымы және жұмыс істеу принциптері. 2. Жұмыс орнын, аспаптарды, құрылғылар мен бақылау-өлшеу аспаптарын жұмысқа дайындау тәртібі. 3. Ақаулардың, ақаулардың жіктелуі және белгілері, оларды жою әдістері. 4. Ағымдағы және бақылау жөндеу жұмыстарын орындау технологиясы. 5. Техникалық құжаттаманы жүргізу және дайындау ережелері.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 1: Ұшу жоспарын қалыптастыру, әуе</p>	<p>Машықтар: 1. Метеорологиялық, орнитологиялық және аэронавигациялық жағдайлар туралы ақпаратты қабылдау және талдау. 2. Аэронавигациялық параметрлерді есептеңіз. 3. Ауа райы туралы есептерді оқу. 4. Пайдалы жүктің функционалдық жабдықталуының ерекшеліктерін және тасымалданатын сыртқы жүктің сипатын ескере отырып, ұшу миссиясын және әуе кеңістігін пайдалануға өтінімді толтыру. 5. Әуе кеңістігін пайдалануға рұқсат алу.</p> <p>Білімдер:</p>

	кеңістігін пайдалануға рұқсат алу үшін тиісті органдарға құжаттаманы дайындау және ұсыну.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әуе кеңістігін пайдалануға рұқсат алу, оның ішінде елді мекендердің үстінде ұшуларды орындау және авиациялық жұмыстарды орындау кезіндегі ережелер мен тәртіптер. 2. Ұшу қауіпсіздігіне әуе кемесінің массасы мен теңестіруінің әсері. <p>Бөлінген әуе кеңістігінде ұшуларды ұйымдастыру және жүргізу тәртібі .</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Ұшу кезіндегі ерекше жағдайларда рәсім. 5. Аэронавигация, аэродинамика және метеорология негіздері күтілетін пайдалану жағдайларында ұшуды дайындау және орындау үшін қажетті көлемде. 6. ҰӘК-ның ұшу сипаттамалары және оларға пайдалану факторларының әсері.
<p>Қосымша еңбек функциясы 1: Бір немесе бірнеше ұшқышсыз ұшу аппараттарының ұшуына дайындықты ұйымдастыру.</p>	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
	<p>Дағды 2: Ұшуды жүзеге асыру туралы шешім қабылдау, ҰАЖ және ҰӘК нақты техникалық жай-күйін тексеру, ұшу және техникалық құжаттаманы дайындау, ұшуға дайындық кезінде экипажға (болған жағдайда) басшылық жасау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Метеорологиялық, орнитологиялық және аэронавигациялық жағдайлар туралы ақпаратты қабылдау және талдау. 2. Техникалық жағдайын және ұшуға дайындығын бағалау. 3. Экипажға арналған тапсырмалар мен нұсқауларды құрастырыңыз (бар болса). <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Электр станцияларының, жүйелерінің және жабдықтарының жұмыс принциптері мен жұмыс тәртібі. 2. ҰӘК және олардың электр станцияларының пайдалану шектеулері. 3. Ұшу нұсқаулығынан немесе баламасынан операциялық деректер. 4. Ұшу қауіпсіздігіне әуе кемесінің массасы мен теңестіруінің әсері. 5. Ұшу нұсқаулығының көлеміндегі ҰАЖ-ты пайдалану тәртібі. 6. Тыйым салынған аймақтар мен шектелген ұшу аймақтары болған кезде ұшу процедуралары. 7. Тыйым салынған аймақтар және ұшуға тыйым салынған аймақтар туралы ақпарат алу тәртібі. 8. Аэронавигация, аэродинамика және метеорология негіздері күтілетін пайдалану жағдайларында ұшуды дайындау және орындау үшін қажетті көлемде. 9. ҰАЖ пайдалану құжаттамасына қойылатын талаптар. 10. ҰӘК-ның ұшу сипаттамалары және оларға пайдалану факторларының әсері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды

<p>Дағды 1: Ұшуды және ұшуды қашықтан басқару (ұшқыштық) және (немесе) ұшуды параметрлік басқару.</p>	<p>Машықтар: 1. ҰӘК-ны оның ұшу нұсқаулығына сәйкес және оның жұмысындағы шектеулер шегінде пайдаланыңыз. 2. Қауіптер мен қателерді тану және бақылау. 3. Ұшу кезінде кеңістіктегі жағдайыңызды бақылаңыз және айналаңызды бақылаңыз. 4. Аэронавигация саласындағы білімдерін қолдану. 5. Ұшу үшін қатысуы қажет сыртқы ұйымдармен өзара әрекеттесу. 6. Ұшу үлгісінің немесе маневрдің сәтті орындалуын қамтамасыз ететін ұшқышсыз ұшу аппаратын басқару. 7. Ақпаратты, соның ішінде фото және бейнежазба жүйелерін жинау, беру және бағалау үшін борттағы ұшу деректерін тіркеу жүйелері мен қосымшаларын пайдалану. 8. Автоматты және (немесе) қолмен басқару режимінде қонуға кіру және қонуды басқару. 9. ҰӘК экипажына тапсырмалар мен нұсқауларды құрастырыңыз.</p> <p>Білімдер: 1. Электр станцияларының, жүйелерінің және жабдықтарының жұмыс принциптері мен жұмыс тәртібі. 2. ҰӘК және олардың электр станцияларының пайдалану шектеулері. 3. ҰӘК-ның ұшу нұсқаулығынан немесе оған балама құжаттан операциялық деректер. 4. Ұшу қауіпсіздігіне әуе кемесінің массасы мен теңестіруінің әсері. 5. Ұшуларды дайындау және орындау тәртібі. 6. Бөлінген әуе кеңістігінде ҰАЖ қолдана отырып ұшуларды ұйымдастыру және орындау тәртібі 7. Аэронавигация, аэродинамика және метеорология негіздері күтілетін пайдалану жағдайларында ұшуды дайындау және орындау үшін қажетті көлемде. 8. Пайдалану құжаттамасына қойылатын талаптар. 9. ҰАЖ-ның ұшу сипаттамалары және оларға пайдалану факторларының әсері.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Ұшу жоспарынан ауытқулар немесе ұшу режиміндегі өзгерістер туралы, ерекше жағдайлар мен апатты</p>	<p>Машықтар: 1. Ұшу жоспарынан ауытқулар туралы шешім қабылдау үшін ағымдағы ұшу шарттарын талдау. 2. Ұшу үшін қатысуы қажет сыртқы ұйымдармен өзара әрекеттесу. 3. ҰӘК экипажына арналған тапсырмалар мен нұсқауларды құрастырыңыз (бар болса).</p> <p>Білімдер:</p>

Қосымша еңбек функциясы 2:
ҰӘК командирінің функцияларын орындайтын бір немесе бірнеше ұшқышсыз ұшу аппараттарының ұшу орындауы.

<p>конуға байланысты тиісті органдарды хабардар ету.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ҰӘК және олардың электр станцияларының пайдалану шектеулері. 2. ҰӘК-ның ұшу нұсқаулығынан немесе оған балама құжаттан операциялық деректер.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Адамдардың өмірін сақтау және қоршаған ортаға зиян келтірмеу мақсатында ұшу, қону, ұшуды тоқтату, қайтып оралу немесе ұшу қауіпсіздігіне және басқаларға айқын қауіп төнген жағдайда мәжбүрлі қону туралы шешім қабылдау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қауіптер мен қателерді тану және бақылау. 2. Қатысуы ұшу кезеңін сәтті аяқтау үшін қажет сыртқы ұйымдармен өзара әрекеттесу. 3. Сәтті іздестіру жүргізу үшін ұшқышсыз ұшу аппараттарының сәйкестендірілуін қамтамасыз ету. 4. Автоматты және (немесе) қолмен басқару режимінде қонуға кіру және қонуды басқару. 5. ҰӘК экипажына тапсырмалар мен нұсқауларды құрастырыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Электр станцияларының, жүйелерінің және жабдықтарының жұмыс принциптері мен жұмыс тәртібі. 2. ҰӘК және олардың электр станцияларының пайдалану шектеулері. 3. ҰӘК-ның ұшу нұсқаулығынан немесе оған балама құжаттан операциялық деректер. 4. Ұшу қауіпсіздігіне әуе кемесінің массасы мен теңестіруінің әсері. 5. Авиациялық қауіпсіздікті, ұшу қауіпсіздігін және ұшуларды радиотехникалық қамтамасыз етуді қамтамасыз ету. 6. ҰАЖ-ның ұшу сипаттамалары және оларға пайдалану факторларының әсері.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі :</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 4: Алдын ала, ұшу алдындағы, рейсаралық дайындық және ұшу алаңынан тасымалдауды қамтамасыз ету процесінде ұшқышсыз ұшу аппараттарын тексерудің барлық түрлерін орындау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функционалдық жабдықты және пайдалы жүктерді, ақпаратты беру және өңдеу жүйелерін және сыртқы жүктерді қорғау жүйелерін басқару және оларға қызмет көрсету. 2. Ұшу бағдарламасын жасау және оны ұшқышсыз ұшу аппаратының борттық навигациялық жүйесіне (автопилотына) енгізу үшін арнайы бағдарламалық құралды пайдаланыңыз. 3. Алынған деректерді өңдеу. 4. ҰӘК экипажына тапсырмалар мен нұсқауларды құрастырыңыз (бар болса). 5. Ұшу алаңынан тасымалдауды жүзеге асыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҰӘК және олардың электр станцияларының пайдалану шектеулері. 2. ҰӘК-ның ұшу нұсқаулығынан немесе оған балама құжаттан операциялық деректер.

	<p>3. Ұшуларды дайындау және орындау тәртібі.</p> <p>4. Пайдалану құжаттамасына қойылатын талаптар.</p> <p>5. ҰАЖ-ның ұшу сипаттамалары және оларға пайдалану факторларының әсері.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
<p>Дағды 5:</p> <p>Бір немесе бірнеше ұшқышсыз ұшу аппараттарының экипаж мүшелерінің іс-әрекеттерін басқару және үйлестіру.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>Ұшу алдындағы дайындық кезінде экипаждың ұшу тапсырмасын орындауға дайындығын бағалау.</p> <p>2. Ұшу алдындағы дайындықты жүргізу.</p> <p>3. ҰӘК экипажы мүшелерінің шаршау, ауру, алкоголь немесе есірткіге улану белгілерін анықтаңыз.</p> <p>4. Ұшақ экипажының мүшесін ұшу тапсырмасын орындаудан шығару процедураларын қолдану.</p> <p>5. Дебрифинг жүргізу.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ҰӘК экипажының мүшелерін ұшулардан шығару ережесі.</p> <p>2. Ұшуды пайдалану жөніндегі нұсқаулық.</p> <p>3. ҰӘК экипаж мүшелерінің жұмысының технологиялары.</p> <p>4. Қауіпсіздікті басқару жөніндегі нұсқаулық.</p> <p>5. Нұсқаушы қызметінің әдістемесі.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
<p>Дағды 6:</p> <p>ҰӘК пайдалану кезіндегі ерекше жағдайларды есепке алу, құжаттау және есепке алу.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. ҰӘК экипажы мүшелерінің шаршау, ауру, алкоголь немесе есірткіге улану белгілерін анықтаңыз.</p> <p>2. Ұшу миссиясынан ұшқышсыз әуе кемесі экипажының мүшесін шығару рәсімдерін іске асыру.</p> <p>3. Ұшқышсыз әуе кемесінің ұшу экипажының ұшу алдындағы дайындығын басқару.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. ҰӘК экипажының мүшелерін ұшулардан шығару ережесі.</p> <p>2. Ұшуды пайдалану жөніндегі нұсқаулық.</p> <p>3. ҰӘК экипаж мүшелерінің жұмысының технологиялары.</p> <p>4. Қауіпсіздікті басқару жөніндегі нұсқаулық.</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі :	Ұсынылмайды
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p> <p>Жауапкершілік</p> <p>Күйзеліске тұрақтылық</p> <p>Дәлдік</p> <p>Шешім қабылдаудағы тәуелсіздік.</p> <p>Жеке және топпен жұмыс істей білу.</p> <p>Үйрену қабілеті.</p>	

	Сыни тұрғыдан ойлау. Есірткі немесе психотроптық заттарды дәрігердің рецептінің немесе жаңа ықтимал қауіпті психоактивті заттарды пайдаланғаны үшін әкімшілік жазаның болмауы .	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі No 764 бұйрығы. 2. Әрекет ету тәртібі "ҚР әуе кеңістігінде ұшқышсыз ұшу аппараттарының жүйелерін пайдалану қағидаларын бекіту туралы" ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2020 жылғы 31 желтоқсандағы No 706. 3. "ҚР азаматтық әуе кемелерін техникалық пайдалану және жөндеу қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі No 551 бұйрығы. 4. Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) 10019 құжаты. "Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелеріне (ҚБАЖ) нұсқаулық".	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	3	Мекемелер, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары
	5	Қашықтан басқарылатын ұшақ жүйелеріне арналған қашықтағы ұшқыш
	5	Техникалық қызмет көрсету инженері

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

19. Мемлекеттік органның атауы: Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі.

Орындаушы: Мырзағалиев Ербакыт Орынғалиевич, +7 (717) 257 21 91, e.myrzagaliev@transport.gov.kz.

20. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар): "Азаматтық авиация академиясы" АҚ, "Эйр Астана" АҚ.

Жоба жетекшісі: Жакупов Кайрат Болатович, k.zhakupov@agakaz.kz, +7 (701) 158 54 52.

Орындаушылар: Кучкаров Бахтияр Кадиржонович, +7 (777) 250 66 34, k.bakhtiyar@agakaz.kz

21. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 2024 жылғы 8 қараша.

22. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 2024 жылғы 29 қазан.

23. "Атамекен" ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 2024 жылғы 4 желтоқсан.

24. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 жыл.

25. Болжалды қайта қарау күні: 2027 жылғы 31 желтоқсан.